ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ϟΒ'

Πέμπτη 4 Μαρτίου 2021

ΘΕΜΑΤΑ

Α. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Επικύρωση Πρακτικών, σελ. 9575

2. Επί διαδικαστικού θέματος, σελ. 9225, 9228, 9229, 9232, 9237, 9241, 9242, 9243, 9245, 9248, 9249, 9256, 9257, 9262, 9263, 9265, 9268, 9273, 9278, 9283, 9288, 9289, 9290, 9291, 9292, 9293, 9294, 9301, 9309, 9313, 9315

3. Αναφορά στην έντονη σεισμική δόνηση που σημειώθηκε στην περιοχή της Λάρισας και των Φαρσάλων, σελ. 9234, 9241, 9244, 9250, 9252, 9274, 9281, 9306, 9310

4. Αναφορά στην απεργία πείνας του Δημήτρη Κουφοντίνα, σελ. 9237, 9244, 9288, 9289, 9290, 9291

5. Επί προσωπικού θέματος, σελ. 9265, 9291, 9292, 9293

Β. ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ανακοίνωση του Δελτίου Επικαίρων Ερωτήσεων της Παρασκευής 5ης Μαρτίου 2021, σελ. 9225

Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Συνέχιση της συζήτησης και ψήφιση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη και τις υποδομές», σελ. 9225 – 9316, 9368 - 9414

2. Αιτήσεις διεξαγωγής ονομαστικής ψηφοφορίας επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων:

i. επί του άρθρου 219 του σχεδίου νόμου από Βουλευτές της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ, σελ. 9269 - 9272

ii. επί της αρχής, επί των άρθρων 15 και 219 και επί της τροπολογίας 776/45 του σχεδίου νόμου από τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας και τους Βουλευτές του κόμματός του, σελ. 9252 - 9253

3. Ονομαστική ηλεκτρονική ψηφοφορία επί της αρχής και επί των άρθρων 15 και 219 και επί της τροπολογίας 776/45 του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σελ. 9316 - 9367

4. Επιστολικές ψήφοι επί της ονομαστικής ψηφοφορίας, σελ. 9316

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΝΤΕΣ

ΑΒΔΕΛΑΣ Α. , σελ. 9261 - 9286
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ. , σελ. 9286 - 9575
ΜΠΟΥΡΑΣ Α. σελ. 9225 - 9246
ΣΑΚΟΡΑΦΑ Σ. , σελ. 9246 - 9261

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Α. Επί διαδικαστικού θέματος:
ΑΒΔΕΛΑΣ Α. , σελ. 9262, 9263, 9265, 9268, 9273, 9278, 9283
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Α. , σελ. 9229
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ. , σελ. 9288, 9289, 9290, 9291, 9292, 9293, 9294, 9301, 9309, 9313, 9315
ΑΡΣΕΝΗΣ Κ. , σελ. 9309
ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ Β. , σελ. 9242
ΒΟΥΤΣΗΣ Ν. , σελ. 9262, 9291
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Σ. , σελ. 9245, 9263, 9291, 9292, 9293
ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ Χ. , σελ. 9229, 9232
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Κ. , σελ. 9245, 9292, 9293
ΔΡΙΤΣΑΣ Θ. , σελ. 9265, 9290, 9291
ΚΑΤΡΙΝΗΣ Μ. , σελ. 9242, 9248, 9249
ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ Β. , σελ. 9290, 9291, 9293
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ Δ. , σελ. 9225, 9309
ΜΠΟΥΡΑΣ Α. , σελ. 9225, 9228, 9229, 9232, 9237, 9241, 9242, 9243, 9245
ΣΑΚΟΡΑΦΑ Σ. , σελ. 9248, 9256, 9257
ΣΠΙΡΤΖΗΣ Χ. , σελ. 9248, 9249
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ Ε. , σελ. 9228, 9265

Β. Επί της αναφοράς στην έντονη σεισμική δόνηση που σημειώθηκε στην περιοχή της Λάρισας και των Φαρσάλων:
ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Κ. , σελ. 9234
ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ Φ. , σελ. 9250
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Κ. , σελ. 9244
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Ν. , σελ. 9281
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ Δ. , σελ. 9252
ΛΙΑΚΟΥΛΗ Ε. , σελ. 9305
ΛΙΒΑΝΙΟΣ Θ. , σελ. 9241
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ Δ. , σελ. 9310
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Ν. , σελ. 9274

Γ. Επί της αναφοράς στην απεργία πείνας του Δημήτρη Κουφοντίνα:
ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Κ. , σελ. 9237
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Σ. , σελ. 9290
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Κ. , σελ. 9304
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Κ. , σελ. 9244, 9291
ΔΡΙΤΣΑΣ Θ. , σελ. 9288, 9289, 9290
ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ Β. , σελ. 9291

Δ. Επί προσωπικού θέματος:
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Σ. , σελ. 9292
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Κ. , σελ. 9293
ΔΡΙΤΣΑΣ Θ. , σελ. 9265, 9291

Ε. Επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων:
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Α. , σελ. 9273
ΑΔΑΜΟΥ Κ. , σελ. 9308
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ε. , σελ. 9304
ΑΡΣΕΝΗΣ Κ. , σελ. 9310
ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ Γ. , σελ. 9254, 9256
ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Κ. , σελ. 9234
ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Α. , σελ. 9243
ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ Μ. , σελ. 9228, 9229
ΒΟΥΤΣΗΣ Ν. , σελ. 9262, 9290
ΒΡΟΥΤΣΗΣ Ι. , σελ. 9227, 9241, 9266
ΒΡΥΖΙΔΟΥ Π. , σελ. 9308
ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ Φ. , σελ. 9250

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Σ. , σελ. 9238, 9243, 9245, 9248, 9255, 9256, 9261, 9264, 9265, 9268, 9269, 9284, 9290, 9292, 9294, 9301, 9306, 9311 , 9312, 9313, 9314, 9315
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Κ. , σελ. 9242, 9243, 9304
ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ Χ. , σελ. 9242
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Κ. , σελ. 9243, 9245, 9291, 9293
ΔΑΒΑΚΗΣ Α. , σελ. 9303
ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ Α. , σελ. 9249
ΔΡΙΤΣΑΣ Θ. , σελ. 9288
ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ Κ. , σελ. 9277
ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ Δ. , σελ. 9302
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Ν. , σελ. 9281, 9282
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ Κ. , σελ. 9284
ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ Γ. , σελ. 9301
ΚΑΤΡΙΝΗΣ Μ. , σελ. 9249, 9310
ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ Β. , σελ. 9279, 9291, 9292, 9301
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ Δ. , σελ. 9251
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Ε. , σελ. 9273
ΛΙΑΚΟΥΛΗ Ε. , σελ. 9305, 9306
ΛΙΒΑΝΙΟΣ Θ. , σελ. 9241
ΛΟΒΕΡΔΟΣ Ι. , σελ. 9226
ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ Χ. , σελ. 9265, 9293, 9311, 9312, 9313, 9314
ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ Ν. , σελ. 9246
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ Δ. , σελ. 9310, 9314
ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ Κ. , σελ. 9245, 9246
ΜΟΥΛΚΙΩΤΗΣ Γ. , σελ. 9229
ΜΠΛΟΥΧΟΣ Κ. , σελ. 9286, 9287
ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ Χ. , σελ. 9228, 9290, 9312, 9313
ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ Χ. , σελ. 9280
ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Α. , σελ. 9278
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Ν. , σελ. 9274, 9277
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ Ν. , σελ. 9232, 9233, 9249
ΡΑΠΤΗ Ζ. , σελ. 9293
ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ Κ. , σελ. 9231, 9264
ΣΠΑΝΑΚΗΣ Β. , σελ. 9287, 9288
ΣΠΙΡΤΖΗΣ Χ. , σελ. 9247, 9248, 9249
ΣΤΥΛΙΟΣ Γ. , σελ. 9293
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ Ε. , σελ. 9228, 9265, 9266, 9268, 9269
ΤΣΙΠΡΑΣ Α. , σελ. 9257
ΤΣΙΠΡΑΣ Γ. , σελ. 9283
ΧΑΡΙΤΣΗΣ Α. , σελ. 9226, 9227, 9228
ΧΗΤΑΣ Κ. , σελ. 9241, 9256, 9263

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ:

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ. , σελ. 9315
ΜΠΟΥΡΑΣ Α. , σελ. 9225, 9226

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΒΟΥΛΗΣ

ΙΗ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Β'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ϟΒ'

Πέμπτη 4 Μαρτίου 2021

Αθήνα, σήμερα στις 4 Μαρτίου 2021, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.07' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Γ' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΠΟΥΡΑ.**

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Έχω την τιμή να ανακοινώσω προς το Σώμα το Δελτίων Επικαίρων Ερωτήσεων της Παρασκευής 5ης Μαρτίου 2021, το οποίο έχει ως εξής:

Α. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Πρώτου Κύκλου (Άρθρα 130 παράγραφοι 2 και 3 και 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού της Βουλής)

1.- Η με αριθμό 483/26-2-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Δράμας της Νέας Δημοκρατίας κ Μπλούχου. Κωνσταντίνου προς τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών**,** με θέμα: «Υλοποίηση Κάθετου Άξονα Εγνατίας οδού Δράμα-Αμφίπολη».

2.- Η με αριθμό 482/26-2-2021 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού Α' Θεσσαλονίκης του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία κ. Αικατερίνης (Κατερίνας) Νοτοπούλου προς τον Υπουργό Τουρισμού, με θέμα: «Απαξίωση της αυτοδιοίκησης η πρόταση του Υπουργού Τουρισμού για ίδρυση ανωνύμου εταιρίας με τον τίτλο «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ».

3.- Η με αριθμό 488/1-3-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Χαλκιδικής του Κινήματος Αλλαγής κ. Απόστολου Πάνα προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Κατασκευή φράγματος Ν. Τρίγλιας».

4.- Η με αριθμό 498/1-3-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Ηρακλείου του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος κ. Λεωνίδα Στολτίδη προς τον Υπουργό Οικονομικών, με θέμα: «Μη καταβολή αποζημιώσεων λόγω συνταξιοδότησης σε πρώην εργαζομένους της Ελληνικής Βιομηχανίας Οχημάτων(ΕΛΒΟ)».

5.- Η με αριθμό 480/23-2-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Επικρατείας της Ελληνικής Λύσης κ. Βασιλείου Βιλιάρδου προς τον Υπουργό Οικονομικών, με θέμα: «Αποκλεισμός από ρύθμιση εκατόν είκοσι δόσεων για οφειλές σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)».

6.- Η με αριθμό 479/22-2-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Β2' Δυτικού Τομέα Αθηνών του ΜέΡΑ25 κ. Κρίτωνα Αρσένη προς τον Υπουργό Τουρισμού, με θέμα: «Πρόδρομος ιδιωτικοποίησης η υφαρπαγή των Ιαματικών Πηγών από τους Δήμους;».

Β. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Δεύτερου Κύκλου (Άρθρα 130 παράγραφοι 2 και 3 και 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού της Βουλής)

1.- Η με αριθμό 485/26-2-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Ροδόπης του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία κ. Δημητρίου (Τάκη) Χαρίτου προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Στήριξη της καπνοκαλλιέργειας στη Θράκη λόγω της πανδημίας και των χαμηλών τιμών».

2.- Η με αριθμό 504/1-3-2021 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού Β2' Δυτικού Τομέα Αθηνών του Κινήματος Αλλαγής κ. Κωνσταντίνας (Νάντιας) Γιαννακοπούλου προς τον Υπουργό Οικονομικών, με θέμα: «Επιλεκτική πλήρωση κενών οργανικών θέσεων λειτουργών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους».

3.- Η με αριθμό 493/1-3-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Β2' Δυτικού Τομέα Αθηνών του ΜέΡΑ25 κ. Κρίτωνα Αρσένη προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Αρκούδα: κυβερνητικό πλήγμα στην προστασία της, η κατάργηση της Δράσης 4-4-1».

4.- Η με αριθμό 495/1-3-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Λακωνίας του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία κ. Σταύρου Αραχωβίτη προς την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, με θέμα: «Απειλούνται πανεπιστημιακά τμήματα στην Σπάρτη με διακοπή λειτουργίας λόγω της Ελάχιστης Βάσης Εισαγωγής του ν.4777/2021».

5.- Η με αριθμό 496/1-3-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Αχαΐας του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία κ**.** Κωνσταντίνου Μάρκου προς τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, με θέμα: «Αντιφατικές αποφάσεις αναφορικά με τον τρόπο λειτουργίας των σχολών οδήγησης».

6.- Η με αριθμό 497/1-3-2021 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Β3' Νότιου Τομέα Αθηνών του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία κ. Ιωάννη Μπαλάφα προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα «Ανάπλαση Φαληρικού Μετώπου».

Εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συνέχιση της συζήτησης επί της αρχής και των άρθρων του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη και τις υποδομές».

Πριν πάρει τον λόγο ο Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας κ. Ιωάννης Λοβέρδος, θα ήθελα, κύριε Υπουργέ, να σας ευχαριστήσω κι εγώ, γιατί ήμουν από αυτούς, όπως και πολλοί άλλοι συνάδελφοι, που συνέβαλαν στο να δοθεί η δυνατότητα με την τροπολογία με γενικό αριθμό 783 και ειδικό 52, η οποία αναφέρεται στον επαρχιακό Τύπο, να δοθεί η σχετική παράταση μέχρι το τέλος του 2023 και, αν είναι δυνατόν μάλιστα, να δοθεί και περισσότερη παράταση.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Συμφωνούμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Βλέπω ότι όλοι οι εισηγητές συμφωνούν, διότι ο επαρχιακός Τύπος είναι ένα πολύ ζωντανό κομμάτι, το οποίο προσφέρει σημαντικά, όχι μόνο στην ενημέρωση, αλλά σε όλους τους τομείς της δραστηριότητας ιδιαίτερα της επαρχίας. Αυτό το οποίο γίνεται με τη σημερινή ρύθμιση -μπορείτε να το δείτε και να επεκταθεί έτι περαιτέρω- είναι σημαντικό σε αυτήν τη χρονική συγκυρία, γιατί ξέρετε ότι η οικονομία δεν λειτουργεί, με συνέπεια διαφημίσεις στον επαρχιακό Τύπο να μην υπάρχουν. Η μόνη πηγή ζωής είναι η δυνατότητα που τους δίδεται μέσω αυτής της παράτασης των δημοσιεύσεων.

Εγώ, λοιπόν, ως Βουλευτής δυτικής Αττικής, που έχουμε σημαντικό επαρχιακό Τύπο, πιστεύω εκφράζοντας τα αισθήματα όλων των συναδέλφων όλων των πτερύγων ότι στηρίζετε με αυτήν τη διάταξη τον επαρχιακό Τύπο. Αν μπορείτε, να τον στηρίξετε έτι περαιτέρω με περισσότερη παράταση αυτού του χρόνου. Δηλαδή δίδεται μέχρι το τέλος του 2023. Αν μπορεί, να πάει και παραπάνω. Θα το δείτε.

Και πάλι σας ευχαριστώ.

Τον λόγο έχει ο κ. Λοβέρδος, Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ-ΜΙΧΑΗΛ (ΓΙΑΝΝΗΣ) ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Και εγώ φυσικά θα συμφωνήσω με την άποψή σας περί περιφερειακού Τύπου. Νομίζω ότι όλες οι πτέρυγες της Βουλής συμφωνούν σε αυτό.

Αυτό το νομοσχέδιο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, που συζητάμε από χθες είναι ένα σημαντικό νομοσχέδιο, που σκοπό έχει να κάνει πιο διαφανείς και πιο ισχυρές τις διαδικασίες στις δημόσιες συμβάσεις, είτε αυτές αφορούν δημόσια έργα ή ακόμα και προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων. Από χθες ο εισηγητής της Πλειοψηφίας κ. Μπουκώρος και οι περισσότεροι Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας που μίλησαν, ομολογώ ότι μίλησαν πάρα πολύ σωστά, είχαν μελετήσει το νομοσχέδιο και παρουσίασαν με λεπτομέρειες το τι συμβαίνει.

Μπροστά σε αυτά που άκουσα χτες από τους Βουλευτές και τους Υπουργούς, εγώ θα ήθελα να μείνω σε ένα θέμα που για εμένα είναι πιο σημαντικό απ' όλα. Το θέμα των δημοσίων συμβάσεων είναι θέμα της ίδιας της δημοκρατίας. Είναι, πάνω απ' όλα, θέμα δημοκρατίας. Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα αυτό που δέχεται επίθεση είναι η ίδια η δημοκρατία, το ίδιο το δημοκρατικό μας πολίτευμα. Ένας από τους λόγους που δέχεται τόσο ισχυρή επίθεση είναι γιατί πέρασε στον κόσμο, πέρασε στο κοινό, πέρασε στον λαό, πέρασε στους πολίτες η αντίληψη ότι μέσω των δημοσίων συμβάσεων το πολιτικό σύστημα διαφθείρεται. Αυτό εν μέρει υπήρξε αληθές.

Σαφώς, υπήρξαν άνθρωποι που διεφθάρησαν μέσα από δημόσιες συμβάσεις και όχι μόνον πολιτικοί, αλλά και δημόσιοι λειτουργοί και επιχειρηματίες. Αυτό έπρεπε και προσπαθήσαμε ως πολιτικό σύστημα να το αποκαταστήσουμε. Υπήρξαν περιπτώσεις Υπουργών οι οποίοι βρέθηκαν και στο Ειδικό Δικαστήριο, όπως ο κ. Άκης Τσοχατζόπουλος, ο οποίος και καταδικάστηκε από τα κοινά δικαστήρια. Υπήρξαν και περιπτώσεις πολιτικών που ενδεχομένως να μην τιμωρήθηκαν ποτέ. Αυτό είναι αλήθεια. Αυτό όμως κατατρώει τις σάρκες του δημοκρατικού μας πολιτεύματος. Χωρίς εμπιστοσύνη των πολιτών προς το πολιτικό σύστημα και προς τη δημοκρατία δεν μπορεί να επιβιώσει.

Η Κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη έχει αντιληφθεί αυτό το πρόβλημα και γι' αυτόν τον λόγο προσπαθεί να φέρει νομοσχέδια που σκοπό έχουν να θωρακίσουν την ποιότητα της δημοκρατίας μας και να αποκαταστήσουν την αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος. Ένα από αυτά τα νομοσχέδια και το νομοσχέδιο που συζητάμε σήμερα και θα ψηφίσουμε, το οποίο είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, γι' αυτό και εγώ το υποστηρίζω.

Ξέρετε, στην Ελλάδα, όπως όλοι οι λαοί, έχουμε την τάση να ισοπεδώνουμε. Υπάρχει η αντίληψη ότι όλοι οι πολιτικοί είναι διεφθαρμένοι. Μέχρι πριν από μερικά χρόνια ήταν διεφθαρμένοι όλοι οι πολιτικοί που ανήκαν στα κατεστημένα κόμματα. Μετά ήρθε ο ΣΥΡΙΖΑ με τη σημαία της διαφάνειας. Διαπιστώσαμε ότι, εκ των πραγμάτων, δεν μπορούσε να κάνει κάτι διαφορετικό από ό,τι έκαναν όλοι οι υπόλοιποι. Όλοι το ίδιο είναι. Αλλά όλοι το ίδιο είναι σε τι; Σε ό,τι αφορά τη λειτουργία του πολιτεύματος;

Το πολίτευμά μας είναι πάνω από όλους. Η δημοκρατία είναι πάνω από όλους μας και πρέπει κάποτε να το αντιληφθούμε αυτό, και οι πολίτες και οι πολιτικοί.

Λένε «οι πολιτικοί είναι διεφθαρμένοι». Υπάρχει κάποιος από τους τριακόσιους Βουλευτές που να μην έχει εκλεγεί από τον ελληνικό λαό; Έχει ψηφίσει ο ελληνικός λαός, εν γνώσει του, διεφθαρμένους πολιτικούς; Πρέπει να το απαντήσει αυτό και ο ίδιος ο πολίτης.

Το δεύτερο που υπάρχει είναι ότι όλοι οι πολιτικοί δεν μπορούν να είναι διεφθαρμένοι, ακόμα και αν το ήθελαν. Εγώ και να ήθελα να ήμουν ο πιο διεφθαρμένος άνθρωπος στον κόσμο, από τη στιγμή που δεν κατέχω δημόσια εξουσία, δεν μπορώ να διαφθαρώ. Και οι περισσότεροι Βουλευτές δεν μπορούν να διαφθαρούν. Μόνο όσοι έχουν δυνατότητα να επηρεάσουν δημόσιες συμβάσεις. Και αυτοί είναι λίγοι. Εκεί δεν έχει να κάνει με το αν είναι η ποιότητα του ενός Υπουργού καλύτερη από ενός άλλου. Δεν πάει να πει ότι ο Τσοχατζόπουλος ξεκίνησε ως διεφθαρμένος. Το ότι του δίνεις τη δυνατότητα να διαφθαρεί είναι μέσα στην ανθρώπινη φύση και αυτό πρέπει να αλλάξει. Για να μπορέσουμε να εμποδίσουμε τη διαφθορά, πρέπει να θωρακίσουμε το καθεστώς των δημοσίων συμβάσεων. Προς την κατεύθυνση αυτή οδηγείται το σημερινό νομοσχέδιο.

Θα μου πείτε: Θα τα καταφέρει; Σας έχω πει και άλλες φορές ότι δεν αρκεί να ψηφίζουμε νόμους. Η Βουλή ψηφίζει νόμους. Με κάποιες διατάξεις μπορεί να διαφωνείς. Με κάποιες μπορεί να συμφωνείς. Το δύσκολο είναι να εφαρμοστούν οι νόμοι. Δυστυχώς, υπάρχουν περιπτώσεις που βλέπετε ότι δεν εφαρμόζονται οι νόμοι στην πράξη. Δεν είμαι ευτυχής για το ότι κάθε μέρα γίνεται παράνομη διαδήλωση για τον Κουφοντίνα. Δεν είμαι ευτυχής για το ότι η Πρυτανεία του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παραμένει υπό κατάληψη. Οι νόμοι πρέπει να εφαρμόζονται. Άλλο είναι να ψηφίζεις έναν νόμο και άλλο είναι να τον εφαρμόζεις. Και εκεί έχω πάντα τις επιφυλάξεις. Αυτό θα το δούμε στην πορεία.

Όμως, ως νόμος ο συγκεκριμένος είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και στόχο έχει όχι μόνον να διασφαλίσει τη διαφάνεια, αλλά, πάνω από όλα, να προστατεύσει το ίδιο το πολιτικό μας σύστημα, την ίδια τη δημοκρατία, ώστε να μην επιτραπεί σε κανέναν Υπουργό, σε κανέναν δημόσιο λειτουργό, σε κανέναν κρατικοδίαιτο επιχειρηματία να διαφθαρεί ξανά. Κυρίως, στόχο έχει να προστατευτεί το δημόσιο χρήμα, ο δημόσιος κορβανάς και η ίδια η δημοκρατία μας.

Επειδή, όπως ξέρετε, σέβομαι πάντα τον χρόνο και πρέπει όλοι να σεβόμαστε τον Κανονισμό της Βουλής, θα κλείσω εδώ.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Και εμείς σας ευχαριστούμε, κύριε Λοβέρδο, και για τη συνέπεια στον χρόνο.

Παρακαλώ να ετοιμαστεί υγειονομικά το Βήμα, προκειμένου να πάρει τον λόγο ο Βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία κ. Αλέξανδρος Χαρίτσης.

Κύριε Χαρίτση, έχετε τον λόγο για επτά λεπτά.

ΑΛΕΞΗΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι της Κυβέρνησης, τις ημέρες που θα έπρεπε να είμαστε όλοι σε συναγερμό για τη θωράκιση της δημόσιας υγείας, την προστασία του εισοδήματος των πολιτών, τη στήριξη της κοινωνίας, είμαστε εδώ για να συστήσουμε ένα ακόμα νομοσχέδιο που αποσκοπεί, δυστυχώς, στην ιδιωτικοποίηση βασικών δημόσιων λειτουργιών, στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, στη συγκεντροποίηση της τεχνικής δραστηριότητας σε λίγους μεγάλους ομίλους. Όσο εσείς παραμένετε, δυστυχώς, ιδεοληπτικά προσκολλημένοι στον νεοφιλελευθερισμό, ο κόσμος γύρω σας έχει αλλάξει. Αυτήν την αλλαγή αδυνατείτε να τη συλλάβετε και να την κατανοήσετε.

Διότι αν την είχατε κατανοήσει, αν είχατε προσέξει ότι η πανδημία προωθεί τη συζήτηση για την ενίσχυση και βελτίωση του δημόσιου ελέγχου και την κοινωνική οργάνωση της οικονομίας, δεν θα ερχόσασταν σήμερα εδώ να καταργήσετε, ουσιαστικά, τον δημόσιο έλεγχο στην ποιότητα και στο κόστος δημοσίων έργων, να εκχωρήσετε βασικές αρμοδιότητες των τεχνικών υπη-

ρεσιών σε ιδιώτες, να φορτώσετε με επιπλέον χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, δυσχεραίνοντας σημαντικά τη δυνατότητά τους να διεκδικήσουν βιώσιμα την εκτέλεση ενός δημόσιου έργου ή προμήθειας.

Όσο για το περιβάλλον, συνεχίζετε την ακραία υποβάθμισή του, παρακάμπτοντας ακόμα και το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Προωθείτε έτσι ένα παρωχημένο και χρεοκοπημένο μοντέλο ασύδοτης «ανάπτυξης» -εντός πολλών εισαγωγικών-, που αντιμετωπίζει τους φυσικούς πόρους ως λάφυρο των οικονομικά ισχυρών.

Φαντάζομαι, βεβαίως, ήδη τον αντίλογο: επιτάχυνση, απλοποίηση, πάταξη της γραφειοκρατίας. Κανείς δεν μπορεί να διαφωνήσει με αυτές τις λέξεις. Για εμάς, όμως, αυτές οι έννοιες δεν είναι κενές περιεχομένου. Συνδέονται με την ενίσχυση της διαφάνειας. Συνδέονται με τη δυνατότητα όλων, και των πιο μικρών και μικρομεσαίων, να διεκδικήσουν ισότιμο ρόλο σε έργα, υπηρεσίες και προμήθειες. Και αυτό το αποδείξαμε στην πράξη.

Με τον ν.4412/2016, που άλλωστε και εσείς ψηφίσατε, προσαρμόσαμε την ελληνική νομοθεσία στα ευρωπαϊκά δεδομένα. Μία σημαντική μεταρρυθμιστική τομή που υλοποιήσαμε σε διαβούλευση με τους φορείς της οικονομίας. Μία μεταρρύθμιση ουσίας που έθεσε σαφείς κανόνες και χρονοδιαγράμματα. Μία μεταρρύθμιση μακράς πνοής που διασφάλιζε το δημόσιο συμφέρον, θωρακίζοντας το κοινωνικό σύνολο έναντι ενδεχόμενου κίνδυνου για το περιβάλλον και την υγεία. Αντιμετωπίσαμε για πρώτη φορά, μιας και ο αντίστοιχος νόμος του 2014, ουσιαστικά δεν εφαρμόστηκε ποτέ, τη χαώδη πολυνομία στον χώρο των δημοσίων συμβάσεων και το φαινόμενο των συστηματικών κατατμήσεων. Ενισχύσαμε τον ανταγωνισμό και την πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς, ενώ παράλληλα πετύχαμε μείωση δαπανών κατά 19%, σε σχέση με προϋπολογισθέντα ποσά, με τη μείωση αυτή, μάλιστα, σε κατηγορίες όπως τα φάρμακα να αγγίζει το 70%, και ενεργοποιήσαμε ψηφιακά εργαλεία. Προωθήσαμε την περαιτέρω ανάπτυξη του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας στις δημόσιες προμήθειες και την αύξηση οικονομιών κλίμακας.

Υπήρχαν προβλήματα; Βεβαίως, υπήρχαν προβλήματα. Απαιτούνταν βελτιώσεις; Προφανώς απαιτούνταν βελτιώσεις. Αντί, όμως, να αξιοποιήσετε τη θετική αυτή παρακαταθήκη και να θεραπεύσετε τις υπαρκτές δυσλειτουργίες, ουσιαστικά τις χρησιμοποιείτε ως πρόσχημα, για να επιτεθείτε εκ νέου στο δημόσιο συμφέρον.

Αυτό, άλλωστε, δεν σας το λέμε εμείς. Σας το λέει, για παράδειγμα, η ίδια η αρμόδια Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η ΕΑΑΔΗΣΥ, η οποία στην κριτική της στο περιώνυμη πλέον άρθρο 90 της ανάθεσης σε ιδιώτες της εξουσίας επίβλεψης της μελέτης, λέει: «Διαπιστώνεται ότι το άρθρο αυτό χρήζει επανεκτίμησης, με κύριο γνώμονα να αποτελέσει ένα συνεκτικό και σαφές πλαίσιο με τις ρυθμίσεις του ν.4412/2016, για την αποτελεσματική επίβλεψη της εκπόνησης μελέτης, χωρίς να θίγονται οι αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας και της προστασίας του ανταγωνισμού ως προς την ανάθεση των εν λόγω υπηρεσιών».

Ενώ και για τα όρια στις απευθείας αναθέσεις, η ΕΑΑΔΗΣΥ πάλι λέει: «Το αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω εξαίρεσης» των απευθείας αναθέσεων δηλαδή «είναι πολύ ευρύ και δεν οριοθετείτε, καθώς η υφιστάμενη κατηγοριοποίηση δεν προσδιορίζεται επαρκώς με επιπλέον ειδικά χαρακτηριστικά και κριτήρια.».

Κρούει τον κώδωνα του κινδύνου η ΕΑΑΔΗΣΥ και επισημαίνει: «Με στόχο την αποτροπή καταχρηστικής εφαρμογής, αλλά και προκειμένου να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος νομιμότητας των εν λόγω αποφάσεων, είναι απαραίτητο να θεσπιστούν λεπτομερείς κανόνες, σχετικά με την εφαρμογή της δυνατότητας απευθείας ανάθεσης.» Αυτά σας τα λέει η ΕΑΑΔΗΣΥ για την ιδιωτικοποίηση του ελέγχου και τις απευθείας αναθέσεις.

Και στην υποστελέχωση των τεχνικών υπηρεσιών, όμως, αντί να αντιμετωπίσετε την ουσία του θέματος, επικαλείστε την υποστελέχωση, για να εκχωρήσετε βασικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς και υπηρεσίες του δημοσίου σε ιδιώτες. Χωρίς τη συστηματική, όμως, παρουσία μηχανικών του δημοσίου, καθίσταται αδύνατος ο δημόσιος έλεγχος στην ποιότητα και στο κόστος των ελεγχόμενων έργων, πόσω μάλλον αφού η ορθή εκτέλεση των δημόσιων έργων θα πιστοποιείται με μια απλή δήλωση του αναδόχου.

Εδώ, όχι μόνο η Αντιπολίτευση, αλλά και οι φορείς του τεχνικού κόσμου αντιδρούν σε αυτά τα σχέδια, κάνοντας λόγο για διεθνή πρωτοτυπία.

Αυτή είναι η απάντηση στην υποστελέχωση; Είναι υπαρκτό το πρόβλημα της υποστελέχωσης. Ποια, όμως, πρέπει να είναι η απάντηση; Η περαιτέρω απαξίωση, που μακροπρόθεσμα θα οδηγήσει σε διάλυση; Η μετατροπή του ΤΕΕ από θεσμικό σύμβουλο του κράτους σε τεχνική υπηρεσία;

Εμείς, το είπαμε και στην επιτροπή, προτείναμε και διαλέξαμε άλλον δρόμο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Αποσύρθηκε.

ΑΛΕΞΗΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ: Σας λέω μια άλλη κατεύθυνση την οποία θα μπορούσατε να ακολουθήσετε.

Τι κάναμε; Εξαγγείλαμε ένα πρόγραμμα πρόσληψης επιστημονικών ειδικοτήτων -ειδικά για τις τεχνικές υπηρεσίες στους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, χίλιοι πεντακόσιοι για τρία χρόνια, 2019-2020-2021- σε συνεργασία με την ΚΕΔΕ, και κατόπιν καταγραφής των αναγκών σε κάθε δήμο ξεχωριστά.

Τι κάνατε με αυτό το πρόγραμμα; Το είχαμε ανακοινώσει αυτό από τον Δεκέμβριο του 2018 στο συνέδριο της ΚΕΔΕ. Τι κάνατε με αυτό το πρόγραμμα; Δυστυχώς, και αυτό πήγε στον κάλαθο των αχρήστων.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ειδικά, όμως, αυτήν την περίοδο της πρωτοφανούς κρίσης θα περίμενε κανείς και την ενίσχυση της συμμετοχής των μικρομεσαίων. Εδώ, όμως, βλέπουμε ότι και τα μικρομεσαία μελετητικά και εργοληπτικά γραφεία επιβαρύνονται με μια σειρά από διατάξεις. Τα είπαμε και στην επιτροπή. Δυστυχώς, δεν έχω τον χρόνο για να το αναπτύξω περισσότερο. Είναι, όμως, και αυτό μέρος της συνολικής προσπάθειας να απαξιωθούν και να αποκλειστούν από την αγορά μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Αυτό κάνετε άλλωστε στο σύνολο της οικονομίας με καταστροφικά μέτρα, όπως το click away, που μεγαλώνει την ψαλίδα μεταξύ μεγάλων και μικρών, με την υιοθέτηση της λογικής του αιφνιδιαστικού άνοιξε-κλείσε στην αγορά που πλήττει κυρίως τους μικρότερους, με κριτήρια ενίσχυσης τα οποία αφήνουν εκτός των προγραμμάτων κυρίως τους μικρούς, όπως γίνεται αυτές τις ημέρες με την «Επιστρεπτέα 6», αλλά και από τα ευρωπαϊκά κονδύλια που φαίνεται ότι για τα επόμενα χρόνια και μέσω των συστημικών τραπεζών οι μικρομεσαίες θα μείνουν εκτός. Το λέει άλλωστε και η έκθεση Πισσαρίδη που χαρακτηρίζει ως βαρίδι για την ανάπτυξη τη μικρομεσαία επιχείρηση.

Βεβαίως, την ώρα που σε όλη την Ευρώπη έχει ανοίξει η συζήτηση για κούρεμα των κόκκινων δανείων, ο Έλληνας Υπουργός Οικονομικών, δυστυχώς, λέει, ξεχάστε το.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει επανειλημμένα το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ζητώ την ανοχή σας για δύο λεπτά, κύριε Πρόεδρε.

Ενώ αναξιοποίητη, δυστυχώς, μένει και η αναπτυξιακή τράπεζα, ένας πολύ σημαντικός βραχίονας του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος. Δημιουργήθηκε επί ΣΥΡΙΖΑ, και με τη δική σας τότε συναίνεση. Θα μπορούσε, ειδικά σε αυτές τις συνθήκες, να παίξει τον ρόλο του χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Όμως, κανένα νέο εργαλείο ούτε καν κανονισμός λειτουργίας δεν υπάρχει εδώ και έναν χρόνο ούτε καν οι μικροχρηματοδοτήσεις, που είναι ένα πολύ σημαντικό πρόγραμμα, δεν έχουν προχωρήσει μετά από τόσο καιρό. Τι κάνετε στο παρόν νομοσχέδιο; Εγκαθιδρύετε ένα σύστημα υπερσυγκεντρωτικού ελέγχου της τράπεζας.

Για τα θέματα του περιβάλλοντος δεν έχω πολύ χρόνο να επεκταθώ. Μεγάλη συζήτηση έγινε για το άρθρο 15. Ακόμα μεγαλύτερη βεβαίως συζήτηση έγινε για το διαβόητο πλέον άρθρο 219, το οποίο θα είναι βέβαιο ότι θα απασχολήσει ελληνικά και ευρωπαϊκά δικαστήρια.

Να πω, όμως, μια κουβέντα γι'αυτήν την τροπολογία, η οποία κατατέθηκε αργά χθες το βράδυ και τινάζει στον αέρα το πρό-

γραμμα κατεδαφίσεων σε αιγιαλούς και παραλίες. Πρέπει να δώσετε εξηγήσεις. Τη στιγμή που σχεδόν όλες οι αποκεντρωμένες διοικήσεις της χώρας έχουν υπογράψει συμβάσεις για τις κατεδαφίσεις, προχωράτε σε αυτή την οριζόντια και γενική ρύθμιση που αφορά κάθε είδους παρανομία καταπάτησης του αιγιαλού, οριζόντια και γενική ρύθμιση. Ενώ μόλις τον περασμένο Νοέμβριο -πριν από τρεις μήνες- ο τότε Υπουργός Περιβάλλοντος κ. Χατζηδάκης, μαζί με τον Υφυπουργό κ. Ταγαρά, με επιστολή τους προς τις αποκεντρωμένες διοικήσεις έλεγαν να επισπεύσουν τις κατεδαφίσεις αυθαιρέτων σε δάση και αιγιαλούς. Έλεγαν στην επιστολή: Σε αυτήν σας την προσπάθεια έχετε την αμέριστη υποστήριξή μας.

Τι έγινε μέσα σε αυτούς τους τρεις μήνες; Τι μεσολάβησε και πλέον δεν υπάρχει αμέριστη υποστήριξη της Κυβέρνησης; Γιατί επιβραβεύετε την παρανομία;

Θα κλείσω και με δύο τροπολογίες, που εμείς καταθέσαμε. Πρόκειται για βουλευτικές τροπολογίες από τη μεριά του ΣΥΡΙΖΑ. Θα τα αναφέρω πάρα πολύ σύντομα. Η μία αφορά τις γνωστές ρυθμίσεις Κεραμέως. Σπεύσατε να μην την αποδεχθείτε, να την καταψηφίσετε, ενώ κόπτεστε, υποτίθεται, για την αναβάθμιση του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. Το πρώτο που θα έπρεπε να κάνετε, είναι να καταργήσαμε αυτές τις απαράδεκτες διατάξεις που εξισώνουν τις πενταετείς σπουδές στην ανώτατη εκπαίδευση με ολιγοετή φοίτηση σε ιδιωτικά κολέγια και υποχρεώνουν επαγγελματικούς φορείς, όπως το ΤΕΕ, να εγγράψουν με ισότιμα επαγγελματικά δικαιώματα στους αποφοίτους ιδιωτικών κολεγίων.

Αυτή η απαράδεκτη εξίσωση δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Και θα έπρεπε εφόσον θεωρείτε και λέτε ότι ενδιαφέρεστε για την αξιοπιστία και την αναβάθμιση του ΤΕΕ να κάνετε δεκτή αυτήν την τροπολογία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Και με αυτό ολοκληρώστε.

ΑΛΕΞΗΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ: Ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε.

Κλείνω με μία ακόμα τροπολογία, την οποία επίσης καταθέσαμε για την αναδιατύπωση του άρθρου 223. Είναι μια πολύ σημαντική τροπολογία έτσι ώστε να καταστεί ακατάσχετη, αφορολόγητη και ασυμψήφιστη η ενίσχυση που λαμβάνουν οι επιχειρήσεις και κυρίως οι μικρομεσαίες από τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα. Χθες ο κύριος Υπουργός είπε ότι βλέπει ενδιαφέρουσα αλλά υπάρχουν αντιδράσεις από το Υπουργείο Οικονομικών. Οφείλετε να πιέσετε το Υπουργείο Οικονομικών να γίνει δεκτή αυτή η πολύ σημαντική διάταξη και να δεσμευτείτε ότι θα την εφαρμόσετε. Είναι ένα δίκαιο αίτημα όλων των επιμελητηριακών και επαγγελματικών φορέων.

Ευχαριστώ πολύ.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, και για την ανοχή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ευχαριστούμε, κύριε Χαρίτση.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θέλω τον λόγο για τριάντα δεύτερα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Έχετε τον λόγο ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, θα ήθελα, μετά από την παρέμβαση του Προέδρου για τον περιφερειακό Τύπο, να σκεφτείτε πολύ σοβαρά, αν μπορείτε, αυτή τη διάταξη για τον περιφερειακό Τύπο να τη βγάλετε από τα άλλα πράγματα που δεν συμφωνούμε. Δεν είναι σωστή πρακτική αυτή. Μπορείτε να μου πείτε ότι το κάνατε και εμείς, ότι το έκαναν και άλλες κυβερνήσεις.

Άρα, όπως είπε ο Πρόεδρος, υπάρχει αυτή η συναίνεση. Δηλαδή συμφωνούμε με αυτά που είπε ο Πρόεδρος για αυτό το θέμα. Δεν είναι σωστό να το βάζετε με πράγματα που είναι άσχετα. Δεν είναι δηλαδή ότι έχετε ένα άρθρο που έχει παρόμοια πράγματα. Είναι τελείως διαφορετικό με τα πράγματα που διαφωνούμε. Σας παρακαλώ, αν μπορείτε, να το κοιτάξτε και να το κάνετε διαφορετικό άρθρο για να μπορούμε να συμφωνήσουμε με τον Πρόεδρο...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ: Τι εννοείτε, κύριε συνάδελφε; Για τον Τύπο είναι τροπολογία ξεχωριστή.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Ναι, αλλά για να ψηφίσουμε αυτό τον περιφερειακό Τύπο, πρέπει να ψηφίσουμε άλλα πράγματα με τα οποία δεν συμφωνούμε. Άρα, αν θέλετε, κύριε Υπουργέ, να το σκεφτείτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Έγινε κατανοητό, κύριε Τσακαλώτο.

Τον λόγο τώρα έχει ο Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας κ. Μανούσος Βολουδάκης.

ΜΑΝΟΥΣΟΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το νομοσχέδιο που συζητάμε σήμερα δεν βρίσκεται στα πρωτοσέλιδα. Είναι, όμως, μια από τις βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και για την ευημερία του αύριο. Διότι το θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων είναι αυτό που διασφαλίζει ότι τα χρήματα του φορολογούμενου πιάνουν τόπο, πιάνουν τόπο στα δημόσια έργα, στις δημόσιες συμβάσεις αγοράς υλικών και οπουδήποτε αλλού δαπανώνται.

Ποιο είναι το καθεστώς σήμερα; Ένα πολύ βαρύ, δυσκίνητο θεσμικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί από δεκαετίες. Έχουμε στη διαχείριση των δημοσίων συμβάσεων ορισμένα προβλήματα που είναι ορατά δια γυμνού οφθαλμού, ακόμα και από τον μη ειδικό παρατηρητή. Έχουμε πολύ μεγάλες καθυστερήσεις στα έργα από τη στιγμή της σύλληψης της σχεδίασης μέχρι την υλοποίηση. Έχουμε ακόμα πάρα πολλές στρεβλώσεις σε σχέση με το κόστος, με τις τιμές που επικρατούν στις δημόσιες συμβάσεις που οδηγούν τελικά βέβαια σε κατασπατάληση του προγράμματος των δημοσίων επενδύσεων.

Γιατί συμβαίνει αυτό με το κόστος; Γιατί ισχυρίζομαι ότι συμβαίνει αυτό με το κόστος, με τις υψηλές τιμές σε δημόσια έργα και συμβάσεις; Σε πολύ μεγάλο βαθμό έχει να κάνει με το θεσμικό πλαίσιο. Το βαρύ γραφειοκρατικό θεσμικό πλαίσιο περιορίζει τον ανταγωνισμό. Περιορίζει τον ανταγωνισμό σε όσους μπορούν να εξασφαλίσουν ειδίκευση σε αυτό το θεσμικό πλαίσιο. Ταυτόχρονα ένα απαρχαιωμένο σύστημα προσδιορισμού των τιμών, για τους προϋπολογισμούς των δημόσιων έργων ιδίως, καθιστά τους προϋπολογισμούς εκτός πραγματικότητας. Αυτό δίνει τη δυνατότητα σε υποψήφιους αναδόχους να συνεννοούνται μεταξύ τους, να καταλήγουν τελικά σε τιμές στα έργα μεγαλύτερες από αυτό που η πραγματικότητα, από αυτό που η αγορά θα δικαιολογούσε. Ανέφερα επιγραμματικά ορισμένα από τα προβλήματα γιατί ο χρόνος δεν επιτρέπει να τα δούμε όλα.

Ο ν.4412/2016, ο τελευταίος νόμος που έχει ψηφιστεί για αυτό το θέμα, είναι αλήθεια ότι έκανε πολλά θετικά βήματα, για αυτό και ψηφίστηκε και από τη Νέα Δημοκρατία τότε στην αντιπολίτευση. Όμως, είναι ένας νόμος που τροποποιήθηκε περίπου τετρακόσιες φορές στα τέσσερα και κάτι χρόνια της ζωής του. Αυτό μας λέει πολλά.

Σήμερα τα συναρμόδια Υπουργεία, το Υπουργείο Ανάπτυξης, το Υπουργείο Υποδομών, το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης φέρνουν για ψήφιση ένα νομοσχέδιο που επιτυγχάνει μια σειρά από δραστικές βελτιώσεις στο θεσμικό πλαίσιο αυτό, μια σειρά από πραγματικές τομές που μπορούν να αντιμετωπίσουν μεγάλο μέρος από τα προβλήματα τα οποία προανέφερα.

Θα αναφερθώ μόνο επιγραμματικά σε ορισμένα από αυτά τα σημεία.

Μια από τις βασικές τομές είναι η επέκταση της ηλεκτρονικής διαδικασίας και σε διαγωνισμούς χαμηλότερης αξίας από αυτό που ισχύει σήμερα. Σήμερα το όριο είναι στις 60.000 -δηλαδή πάνω από 60.000 ευρώ γίνεται ηλεκτρονικά η διαδικασία- και αυτό πηγαίνει στις 30.000. Έτσι, περιορίζεται η γραφειοκρατία, περιορίζεται ο χρόνος διεξαγωγής και αυξάνει η διαφάνεια.

Η σημαντικότερη, για εμένα, τομή στο νομοσχέδιο αυτό είναι η δημιουργία, με το άρθρο 84, ενός ενιαίου συστήματος τεχνικών προδιαγραφών και τιμολόγησης για τα δημόσια έργα, που συνοδεύεται από ένα ηλεκτρονικό σύστημα προσδιορισμού του κόστους των δημοσίων έργων. Μπορεί αυτά να ακούγονται πολύ σύνθετα, αλλά μπορώ να πω με δυο λόγια, ότι ουσιαστικά είναι οι βάσεις για να αποκτήσουμε, επιτέλους, έναν τρόπο οι τιμές των προϋπολογισμών να επικαιροποιούνται τακτικά και διαρκώς, για να αντικατοπτρίζουν πραγματικά την αγορά. Να μην έχουμε, δηλαδή, αυτό που συμβαίνει σήμερα, να πρέπει όλες οι τιμές για

οτιδήποτε αποτελεί μέρος μιας δημόσιας σύμβασης για ανάγκες προϋπολογισμού, να μπαίνουν σε μια υπουργική απόφαση που βγαίνει κάθε λίγα χρόνια ή και κάθε πολλά χρόνια σε ορισμένες περιπτώσεις. Θα αποφύγουμε, λοιπόν, την πραγματικότητα που υπάρχει σήμερα, όπου θεωρούν όλοι δεδομένο ότι ο προϋπολογισμός ενός έργου θα είναι στην πραγματικότητα το διπλάσιο από αυτό που θα προκύψει να είναι τελικά το κόστος στο διαγωνισμό, δίνοντας, όπως είπα και πριν, τη δυνατότητα σε όσους θα ήθελαν να κάνουν ενδιαμέσως συνεννοήσεις για να εκμεταλλευτούν όλο αυτό το περιθώριο.

Είναι, ακόμα, ιδιαίτερα σημαντική η πρόνοια για τη βελτίωση του καθεστώτος των έργων που ανατίθενται με μελέτη και κατασκευή ταυτόχρονα. Δηλαδή, το δημόσιο δεν περιμένει να υλοποιήσει μελέτες και μετά να προβεί στις διαδικασίες των διαγωνισμών, αλλά αναθέτει μελέτη και κατασκευή ταυτόχρονα.

Είναι, επίσης, ιδιαίτερα σημαντική και θετική η πρόνοια για ανάθεση της επίβλεψης δημοσίων έργων σε πιστοποιημένους ιδιωτικούς φορείς. Αυτό είναι απαραίτητο, γιατί σήμερα η υποστελέχωση του δημοσίου, ειδικά στις τεχνικές υπηρεσίες, καθιστά στην πράξη αδύνατη την ιδιωτική επίβλεψη. Αυτό, πράγματι, ήταν δική μας προεκλογική δέσμευση, γίνεται σήμερα και είναι πολύ σωστό.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Όμως, είπα και στην επιτροπή ότι χρειάζεται μια αλλαγή, κατά την άποψή μου, στο άρθρο. Το είπα και τότε που ακόμα επεξεργαζόμασταν το νομοσχέδιο και οφείλω για λόγους αρχής και τάξης να το πω και σήμερα. Είναι μεν απαραίτητο -κατά τη δική μου άποψη- να έχουμε σήμερα και τη δυνατότητα της ιδιωτικής επίβλεψης των έργων, δεν είναι, όμως, δυνατόν να επιλέγει τον επιβλέποντα ο ανάδοχος, όπως είναι η ρύθμιση σήμερα.

Ο Υπουργός άκουσε στην επιτροπή ένα μέρος των ενστάσεων και φρόντισε, κάνοντας μία τροποποίηση στη διατύπωση, να πληρώνεται από το Δημόσιο ο επιβλέπων και όχι από τον ανάδοχο. Θα έπρεπε, όμως, και να μην επιλέγεται από τον ανάδοχο. Πιστεύω ότι πολύ εύκολα μπορεί να γίνει διόρθωση. Με ποιο τρόπο θα έπρεπε να επιλέγεται; Από το μητρώο των πιστοποιημένων φορέων να επιλέγεται κάθε φορά ο επιβλέπων με κλήρωση.

Θα χρειαστώ την ανοχή σας για μισό λεπτό ακόμη, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ναι, κύριε συνάδελφε.

ΜΑΝΟΥΣΟΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ: Έχω ακόμη μια σύντομη παρατήρηση στο άρθρο για τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. Πράγματι, είναι ένα πρόβλημα στα δημόσια έργα. Έρχεται ένας εργολάβος, προσφέρει μια πολύ χαμηλή τιμή, παίρνει το έργο και μετά δεν μπορεί να το υλοποιήσει -το έχει κάνει είτε από λάθος είτε και από δόλο- και περιμένει να κάνει συμπληρωματικές συμβάσεις, ζητάει τροποποιήσεις, ζητάει επιμετρήσεις που θα βγάζουν πρόσθετες εργασίες, για να πάρει περισσότερα χρήματα. Καταλήγει, λοιπόν, η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά να κοστίζει στο δημόσιο περισσότερο και απ' αυτές που υποτίθεται ότι ήταν οι ακριβές.

Ορθώς ο Υπουργός επιχειρεί να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό. Πιστεύω, όμως, ότι είναι πολύ μικρό το εύρος που δίνεται για να αναζητηθεί τεκμηρίωση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς. Με το άρθρο αυτό είναι στο 10% από το μέσο όρο των προσφορών. Αυτό είναι πολύ λίγο. Όποιος έχει ασχοληθεί -και στον ιδιωτικό τομέα- με έργα και διαγωνισμούς, μπορεί να το επιβεβαιώσει πιστεύω.

Επίσης, υπάρχει μια πρόταση στο άρθρο αυτό, που επιτρέπει, τελικά, στην αναθέτουσα αρχή, ακόμα και αν κάποιος είναι στο μέσο όρο των προσφορών, να του ζητηθούν τα πρόσθετα στοιχεία. Θα μου πείτε, είναι κακό να ζητηθούν πρόσθετα στοιχεία; Κακό δεν είναι, αλλά πρέπει να φροντίσουμε να μην υπάρχει υπερβολική διακριτική ευχέρεια σε κανένα δημόσιο φορέα, σε καμία αναθέτουσα αρχή που να μπορεί να εγείρει σκιές για την διαφάνεια.

Αυτά είναι επιμέρους παρατηρήσεις σε ένα πολύ θετικό νομοσχέδιο, που αντιμετωπίζει συνολικά ζητήματα και στις αγορές υλικών για το δημόσιο και στα δημόσια έργα και στις συμβάσεις για την άμυνα, ένα θεσμικό πλαίσιο νέο, διαφανές, σύγχρονο και αποτελεσματικό, το οποίο αποτελεί προϋπόθεση, μεταξύ των άλλων, για να μπορέσουμε να απορροφήσουμε επιτυχώς τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης που είναι αυτοί οι οποίοι θα διασφαλίσουν μια περίοδο ευημερίας για την πατρίδα μας μετά την πανδημία.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Κι εμείς ευχαριστούμε.

Παρακαλώ να ετοιμαστεί το Βήμα, προκειμένου να λάβει τον λόγο ο Βουλευτής του Κινήματος Αλλαγής κ. Γεώργιος Μουλκιώτης.

Στη συνέχεια, για να προγραμματίζετε και οι υπόλοιποι συνάδελφοι τους χρόνους σας και τις δουλειές σας, θα μιλήσει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κινήματος Αλλαγής κ. Σκανδαλίδης. Αμέσως μετά τον κ. Σκανδαλίδη θα μιλήσει ο Υπουργός κ. Παπαθανάσης και αμέσως μετά τον κ. Παπαθανάση θα μιλήσει ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης ο κ. Βελόπουλος.

Στη συνέχεια θα σας ανακοινώσουμε πώς θα προχωρήσουμε τη διαδικασία, γιατί σήμερα, δεύτερη μέρα συζήτησης του νομοσχεδίου, θα μιλήσουν και άλλοι Αρχηγοί, θα μιλήσουν Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι κ.λπ.. Το λέω αυτό, κυρίως για τον προγραμματισμό των συναδέλφων Βουλευτών, οι οποίοι βλέπουν το όνομά τους στον κατάλογο, αλλά δεν είναι σίγουροι για την ώρα.

Εγώ, λοιπόν, προσδιόρισα τώρα έναν χρονικό ορίζοντα. Θα επαναπροσδιορίσω, όμως, και στη συνέχεια.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να κάνω μία ερώτηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ορίστε, κυρία Αδαμοπούλου, έχετε τον λόγο.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Μετά τον Πρόεδρο της Ελληνικής Λύσης θα συνεχιστεί κανονικά ο κατάλογος των ομιλητών;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Εξαρτάται. Να πω κάτι. Όταν ζητούν τον λόγο οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι -ήδη και ο κ. Γρηγοριάδης έχει ζητήσει τον λόγο περί τις 12.00'- δεν μπορώ να προσδιορίσω ακριβώς τη σειρά των ομιλητών.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μία διευκρίνιση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ορίστε, κύριε Γιαννούλη.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, αν έχετε την πρόνοια, να λάβετε υπόψη σας ότι ξεκινούν στις 14.00' και οι επιτροπές, όπου πολλοί από τους συμμετέχοντες και τους εγγεγραμμένους στον κατάλογο είναι και εισηγητές. Επίσης, υπάρχει μία συνεδρίαση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και μία της Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου κοντά σε όλα αυτά. Θα θέλαμε την ανοχή σας, την κατανόησή σας, για να μας διευκολύνετε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Όλα αυτά θα τα εκτιμήσουμε και τα εκτιμούμε, κύριε Γιαννούλη, στην πορεία. Όμως, όταν κάποιος Πρόεδρος κόμματος ζητά τον λόγο, δεν μπορεί να μην του δοθεί. Προβλέπεται από τον Κανονισμό. Το ίδιο ισχύει και για τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους.

Όμως, το Προεδρείο κάθε φορά τα εκτιμά όλα, έτσι ώστε κι ένα μέρος των συναδέλφων να διευκολύνονται, λαμβανομένων υπόψη και των όσων εσείς είπατε περί άλλων συνεδριάσεων και υποχρεώσεων εντός της Βουλής. Πολλές φορές, μάλιστα, κάνουμε διευκολύνσεις, για να γίνει το έργο, και σε ατομικό επίπεδο.

Ας μη χάνουμε, όμως, άλλο χρόνο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, είναι οι ίδιοι επισπεύδοντες Υπουργοί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ωραία.

Κύριε Μουλκιώτη, έχετε τον λόγο για επτά λεπτά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΥΛΚΙΩΤΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παρισταμένου και του Υπουργού Ανάπτυξης να αναφέρω ότι οι εργαζόμενοι της εταιρείας «PIPELIFE» στη Θήβα βρίσκονται σε απεργιακές κινητοποιήσεις ενάντια στα σχέδια της εταιρείας για ομαδικές απολύσεις. Το Υπουργείο Εργασίας δεν πρέπει να κάνει αποδεκτό, εν μέσω

COVID και εν μέσω βαθιάς ύφεσης, αυτό το αίτημα.

Το Υπουργείο Ανάπτυξης, κύριε Υπουργέ, δεν πρέπει να αρκείται μόνο σε καμπάνιες προσέλκυσης επενδύσεων. Πρέπει άμεσα, τώρα, να επικοινωνήσετε με τους επικεφαλής της εταιρείας εντός και εκτός Ελλάδος και να ζητήσετε την ανάκληση αυτής της απόφασής τους. Το εργοστάσιο είναι παραγωγικό. Υπάρχει μεγάλη ζήτηση προϊόντων και μάλιστα οι ανταγωνιστές -ακούσατε- μόλις έμαθαν αυτό, αύξησαν τις τιμές των προϊόντων τους.

Δεν πρέπει, κύριε Υπουργέ, να γίνει αποδεκτή η αιτιολογία της επιχείρησης ότι δήθεν υφίσταται ασταθές οικονομικό περιβάλλον στη χώρα μας. Πάρτε άμεσα πρωτοβουλία να σωθεί μια ολόκληρη διαδικασία και μια κατάσταση, γιατί θα είναι ενενήντα οικογένειες –με εκατοντάδες ΑΦΜ- στο δρόμο και σε αδιέξοδο. Εμείς στηρίζουμε κάθε προσπάθειά σας. Πάρτε την πρωτοβουλία άμεσα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητάμε σήμερα ένα νομοσχέδιο που, σύμφωνα με την ρητορική της Κυβέρνησης, επιδιώκει την αναμόρφωση του υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, για να ενισχύσει τις δυνατότητες του ελληνικού δημοσίου στην πραγματοποίηση δημόσιων επενδύσεων, αλλά και στην ταχύτερη απορρόφηση και αξιοποίηση ενωσιακών κονδυλίων και χρηματοδοτικών διευκολύνσεων, ιδίως μάλιστα ενόψει της προγραμματικής περιόδου του ΕΣΠΑ 2021 -2027, αλλά και της αξιοποίησης του Ταμείου Ανάκαμψης για την υποστήριξη ανάπτυξης και την ενίσχυση της θετικότητας των οικονομιών.

Το οξύμωρο όμως, κατά την άποψή μου, είναι ότι προχθές, κατά τη διάρκεια συζήτησης στις αρμόδιες επιτροπές, ο ίδιος ο Υπουργός που το εισηγείται, ομολόγησε σχεδόν την αποτυχία του. Τι είπε δηλαδή; Είπε ότι όλα τα νομοθετήματα δοκιμάζονται στην πράξη και ότι θα το δει στην πράξη και ό,τι κολλάει, θα το διορθώσει.

Γνωρίζει δηλαδή ο κύριος Υπουργός εκ των προτέρων ότι το νομοσχέδιο, που με επικοινωνιακές κορώνες φέρνει για ψήφιση, όχι μόνο δεν θα πετύχει την επιτάχυνση των διαδικασιών, αλλά θα φέρει αντίθετα αποτελέσματα, ατέρμονες διαδικασίες και καθυστερήσεις. Θα έρθει μετά με νέες νομοθετικές παρεμβάσεις, διορθωτικές, των ήδη διορθωτικών που εισάγει, όπως είπε προχθές και στην αρμόδια επιτροπή, για να αιτιολογήσει ότι, επειδή το Ελληνικό καθυστέρησε κατά ένα χρόνο, θα αλλάξουμε και το νόμο.

Αναρωτιέμαι: Πώς συμβαδίζουν οι σκέψεις και οι πράξεις αυτές με το ιδανικό επιτελικό κράτος; Βέβαια, η ίδια η Κυβέρνηση αντί μιας διαφανούς και πιο συλλογικής, αλλά και λιγότερο ακατάστατης κυβερνητικής λειτουργίας, μια που το ψήφισε και μια που το ξέχασε το νομοσχέδιο για το επιτελικό κράτος και ξανά πάλι από την αρχή.

Στο βωμό, λοιπόν, της δήθεν επιτάχυνσης των διαδικασιών, στην πραγματικότητα θυσιάζονται η διαφάνεια, η λογοδοσία, ο έλεγχος της ίδιας της νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων και σίγουρα δεν επιτυγχάνεται η διευκόλυνση εισροής χρήματος στην αγορά. Μάλιστα, με την επίκληση της ανάγκης απορρόφησης των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, υπάρχει ο κίνδυνος αυτή η τάση να γίνει κυρίαρχη, με ό,τι βεβαίως αυτό σημαίνει για την τελική προστιθέμενη αξία της σύμβασης, αλλά και για τη διαχείριση των πόρων.

Εξαιρετικά προβληματική η πρόβλεψη για την αύξηση του ορίου της ανάθεσης, με απευθείας ανάθεση από τις 20.000 στις 30.000 ευρώ για συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών και από τις 20.000 στις 60.000 ευρώ για τα δημόσια έργα. Την ίδια στιγμή μειώνετε στο μισό το όριο βάσει του οποίου καθίσταται υποχρεωτική η χρήση του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων.

Η Κυβέρνηση απλά αγνοεί τις επισημάνσεις της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάς, που υποστηρίζει ότι στους κατευθυντήριους άξονες μιας προσπάθειας εκσυγχρονισμού και βελτίωσης των διαδικασιών των δημοσίων συμβάσεων, οφείλουν να συμπεριλαμβάνονται η διαφάνεια και η λογοδοσία των εμπλεκομένων μερών. Η Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς έχει ως βασική σύσταση την υποχρεωτική χρήση του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων, για την ανάθεση και τη δημοσιότητα δημοσίων συμβάσεων ανεξάρτητα αντικειμένου και ποσού, καταδεικνύοντας έτσι άρθρα που καθιστούν αυτή την αρχή και την καταπατούν. Γιατί το κάνει η Κυβέρνηση αυτό; Προφανώς γιατί δεν την βολεύει. Δεν μπορεί αλλιώς να εξηγηθεί.

Βέβαια, τις απευθείας αναθέσεις, εδώ και ένα χρόνο, που η χώρα ζει υπό συνθήκες lockdown και υπό την απειλή της δημόσιας υγείας, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού, η Κυβέρνηση τις έχει αναγάγει σε κορυφαίο -εντός εισαγωγικών- «αποτελεσματικό» εργαλείο. Απευθείας αναθέσεις παντού, γιατί αυτό αρμόζει στο επιτελικό κράτος του κ. Μητσοτάκη, που έχει ταυτίσει την έννοια της διαφάνειας με εκείνη της γραφειοκρατίας, προκειμένου να μοιράσει την πίτα όπως επιθυμεί.

Ένα ακόμα σοβαρό σημείο που επισημαίνουμε για το νομοσχέδιο αφορά τον τρόπο ανάθεσης του έργου του ελεγκτή δημοσίων έργων και σε ιδιώτες, που θα πληρώνονται μάλιστα από τον ίδιο τον ανάδοχο. Δημιουργείται κατ' αυτόν τον τρόπο, πέραν κάθε αμφιβολίας και αμφισβήτησης, μία επιπλέον σχέση εξάρτησης μεταξύ αναδόχου και του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης και βεβαίως δεν διασφαλίζονται οι όροι της απαιτούμενης διαφάνειας.

Ενώ μέχρι τώρα υπήρχαν διαφωνίες μεταξύ αναδόχου και επίβλεψης, τώρα οι διαφωνίες μπορούν να προκύψουν μεταξύ του αναδόχου, της ιδιωτικής επίβλεψης, της δημόσιας επίβλεψης, της προϊσταμένης αρχής και όλων αυτών μαζί. Αυτό θα προκαλέσει μείζονα αναστάτωση και επιπλέον θα προκαλέσει καθυστερήσεις, ενώ θα αυξηθούν οι διαφωνίες και οι δικαστικές διαμάχες.

Τέλος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ως προς τον έλεγχο της νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων, με το παρόν νομοσχέδιο, αντί η διαδικασία να οδηγήσει στην αναβάθμιση του ισχύοντος πλαισίου, παρατηρείται μία σοβαρότατη οπισθοδρόμηση. Τρανό παράδειγμα η εσφαλμένη πρόβλεψη του άρθρου 40 για την έκδοση μιας απόφασης, με την οποία θα επικυρώνονται τα αποτελέσματα του ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής, της αξιολόγησης των τεχνικών και οικονομικών προσφορών και των δικαιολογητικών κατακύρωσης.

Αυτή η πρόβλεψη είναι δεδομένο ότι θα επιφέρει μεγάλη καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των διαγωνιστικών διαδικασιών, γιατί θα επιτρέπει τη συνέχιση στο διαγωνισμό, ακόμα και την ανάδειξή τους ως αναδόχων σε οικονομικούς φορείς που θα έπρεπε να έχουν ήδη αποκλειστεί από το πρώτο στάδιο της διαδικασίας.

Με δεδομένο μάλιστα, ότι η άσκηση προδικαστικής προσφυγής θα επιτρέπεται να ασκηθεί μόνο κατά της απόφασης κατακύρωσης, δεν θα μπορούν να προβληθούν οι πλημμέλειες προσφοράς σε προγενέστερο χρονικό στάδιο. Έτσι, θα καλείται ο οικονομικός φορέας ακόμα και να υποβάλλει δικαιολογητικά κατακύρωσης, καθυστερώντας υπέρμετρα τη διαδικασία, ενώ η προσφορά τους θα έπρεπε να έχει ήδη απορριφθεί σε προηγούμενο στάδιο.

Αυτό δεν το γνωρίζει η Κυβέρνηση; Αν δεν το γνωρίζει, τότε υφίσταται μείζον θέμα επάρκειας. Αν όμως το γνωρίζει, τα πράγματα είναι ακόμα πιο σοβαρά, κύριε Πρόεδρε. Οφείλει να εξηγήσει γιατί το κάνει.

Καταλήγω, λέγοντας ότι το Κίνημα Αλλαγής, εμείς θέλουμε αφενός ένα δημόσιο χρηστής διοίκησης και αφετέρου μία αγορά που να λειτουργεί με κανόνες δημοκρατίας, διαφάνειας και αποτελεσματικότητας, κάτι που δυστυχώς ούτε η χθεσινή κυβέρνηση, αλλά ούτε η σημερινή το αντιλαμβάνεται.

Η ανάπτυξη και η διαφάνεια είναι διαδικασίες που αν δεν έχουν άρρητη σχέση, η χώρα τότε δεν θα μπορεί να επιτύχει την πολυπόθητη πρόοδο με κοινωνικούς και όχι μόνο, αλλά και με οικονομικούς και σκληρά κερδοσκοπικούς όρους.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ευχαριστούμε τον κ. Μουλκιώτη.

Τώρα τον λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κινήματος Αλλαγής κ. Σκανδαλίδης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Κυβέρνηση παρουσιάζει τη σημερινή νομοθετική της πρωτοβουλία ως μια ολιστική πρόταση για το πλαίσιο της κατασκευής των δημοσίων έργων, χαρακτηρίζοντάς το πλαίσιο που διασφαλίζει αποτελεσματικότητα, διαφάνεια, ευελιξία και ως συνήθως το προβάλλει με το αγαπημένο της μότο, ως μεγάλη μεταρρυθμιστική τομή. Βέβαια, σ' αυτή την Αίθουσα μόνο μεγάλες μεταρρυθμιστικές τομές συζητάμε όλους αυτούς τους μήνες, ώστε χάνει και η λέξη το νόημά της.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να εκπροσωπώ την παράταξη με τα μεγάλα δημόσια έργα, που υλοποίησε και άλλαξε κυριολεκτικά το χάρτη και τη μορφή της χώρας. Τη μετέτρεψε σε ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος. Είναι περιττό, όπως καταλαβαίνετε, να τα ονοματίσω ξανά. Είναι γνωστά σε όλους. Στις δύο εκείνες δεκαετίες, το θεσμικό πλαίσιο δημιουργούσε εμπόδια. Το κράτος πρόβαλε αντιστάσεις, η δικαιοσύνη αργούσε τον έλεγχο και κάποιες σημαντικές επιλογές καθυστέρησαν για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Να πω το θετικό παράδειγμα του αεροδρομίου ή της «ΓΕΦΥΡΑΣ» και το αρνητικό παράδειγμα του Κτηματολογίου, το οποίο κράτησε πάρα πολλά χρόνια. Οι μετέπειτα κυβερνήσεις δεν κατάφεραν να το υλοποιήσουν. Είναι αυτά τα προβλήματα που οδήγησαν στην έκτακτη διαδικασία κατασκευής των ολυμπιακών αγώνων. Για να μπορέσουμε να κάνουμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες, έγινε εκείνη η περίφημη επιτροπή που έκανε κάποια έργα εδώ και σε όλη την Ελλάδα.

Έκτοτε κατεβλήθησαν δύο πρωτοβουλίες, η μία με τη Νέα Δημοκρατία και τον κ. Σουφλιά, που δυστυχώς πέρασε στην ιστορία και δεν άγγιξε, και μία στα σπάργανα με το νόμο που ονομάστηκε «fast track» με την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το 2011, τα δύσκολα χρόνια της αρχής της κρίσης. Η πρότασή μας εκείνη δεν εκτιμήθηκε, κατά τη γνώμη μου, σωστά από τις μετέπειτα κυβερνήσεις. Πιστεύω ότι δεν ήταν η ίδια η οριστική λύση. Θα μπορούσε όμως να αποτελέσει τη βάση εκκίνησης μιας πιο ριζοσπαστικής νομοθετικής πρωτοβουλίας.

Εν τω μεταξύ, σήμερα ζούμε μέσα σε δραματικές συνθήκες την ταυτόχρονη επέλαση του ψηφιακού κόσμου, όπου η τεχνολογική επανάσταση δίνει πραγματικά τη δυνατότητα να πάρει σάρκα και οστά μια αποτελεσματική, διαφανής και ευέλικτη διαδικασία στην κατασκευή των δημοσίων έργων.

Αντί γι' αυτό, φτάσαμε στο 2016, για να ζήσουμε το ν.4412. Δεν είναι μόνο οι ευρωπαϊκές οδηγίες που σε έναν βαθμό προσαρμόζονται εδώ και αργόσυρτα στις νέες συνθήκες. Είναι και η δυνατότητα που δίνει η δική μας ιδιαιτερότητα, που αφορά το μέγεθος του κράτους, την εύκολη ψηφιοποίηση, την κατακτημένη εμπειρία, αξιοποιώντας την εμπειρία δεκαετιών να μπορούσαμε να διαμορφώσουμε ένα πραγματικά μεταρρυθμιστικό πλαίσιο, που ανταποκρίνεται σε αυτή την ανάγκη.

Ερώτημα: Είναι αυτό το πλαίσιο αυτό που εισηγείστε σήμερα; Αποτελεί μια πραγματική μεταρρυθμιστική τομή; Τι κάνετε; Ουσιαστικά, φέρνετε μια τροποποίηση του ν.4412, ο οποίος μόλις μέσα σε τέσσερα χρόνια για να λειτουργήσει χρειάστηκε τετρακόσιες τροποποιήσεις. Μόνο στη δική σας θητεία, κύριε Υπουργέ, ξεπερνούν τις σαράντα! Στη δε εκδοχή του που σήμερα συζητούμε, προβλέπεται η έκδοση περίπου εκατό υπουργικών αποφάσεων, σύμφωνα με τις επιμέρους διατάξεις, για να υλοποιηθεί.

Μπορεί αυτή η πρόταση να συνιστά τομή, να θεωρείται νέα ολιστική πρόταση, να χαρακτηρίζεται κι αυτή σημαντική μεταρρύθμιση; Όχι, με κεφαλαία γράμματα και χωρίς καμμία αμφιβολία. Αυτόχρημα οι διατάξεις του νόμου αυτού, ως προς το ερώτημα για αποτελεσματικότητα, ευελιξία και αντιμετώπιση των καθημερινών καθυστερήσεων και τα άλλα συναφή εμπόδια, απαντούν αρνητικά.

Κυρίες κύριοι συνάδελφοι, ως προς τη διαφάνεια, ποιος ρυθμίζει τα κριτήρια, τους βαθμούς, τα τεχνικά χαρακτηριστικά και τη διαδικασία καταχώρησης του ψηφιακού αρχείου; Εν λευκώ ο Υπουργός. Ποιος αποφασίζει για την επίβλεψη του έργου; Ο φορέας ανάθεσης ή ο κατασκευαστής; Αυτό είναι καίριο ερώτημα. Η απάντηση είναι «ο κατασκευαστής», ο οποίος επιπλέον πληρώνει τον φορέα.

Αυτό είναι αδιανόητο. Δεν διαφωνώ με την ιδέα ένας ιδιωτικός φορέας με διαφανή και συναφή με την επαγγελματική του εξέλιξη, εμπειρία και πορεία να αναλάβει την επίβλεψη. Εδώ υπεισέρχεται η λειτουργία του μητρώου. Δεν θα πρέπει οι κυβερνήσεις να φοβούνται την κατασκευή των μητρώων, τα μητρώα που είναι διαφανή, ανοιχτά, είναι με συγκεκριμένα στοιχεία προς όλες τις κατευθύνσεις και δίνουν τους αξιόπιστους φορείς, που θα μπορούσαν να κάνουν και να αποφασίζει ο φορέας να αναθέτει σε μια εταιρεία την επίβλεψη, αν δεν μπορεί να την κάνει με τους μηχανισμούς του κράτους. Είναι μια τελείως διαφορετική άποψη από αυτή που εισηγείται το νομοσχέδιο.

Να μην αναφερθώ στην αύξηση των ορίων των απευθείας αναθέσεων ή των όρων για τις συμβάσεις, για τις οποίες δεν παρέχεται πληροφόρηση, και μια σειρά άλλα γεγονότα που δεν έχουν καμμία σχέση με την πραγματική κατοχύρωση της διαφάνειας.

Ξεπερνιούνται, με το σύστημα που πρότεινε η Κυβέρνηση οι μεγάλες καθυστερήσεις στις διαδικασίες δημοπράτησης, οι υπερβολικές εκπτώσεις, οι καθυστερήσεις στην αποπεράτωση των συμβάσεων, οι υπερτιμολογήσεις και οι συμπληρωματικές συμβάσεις; Εδώ απέχουμε παρασάγγας από τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς και τα άλλα ανεπίκαιρα τιμολόγια δημοσίων έργων. Είναι ένα σύστημα που δεν προσαρμόζεται στις ανάγκες.

Το βήμα, που κάνετε, με το ενιαίο σύστημα τεχνικών προδιαγραφών και τιμολόγησης θα ήταν πραγματικά θετικό και σημαντικό, αν δεν το παραπέμπατε σε υπουργικές αποφάσεις και εποπτείες. Μια απλή, καλή δημόσια υπηρεσία θα αρκούσε με τις απαραίτητες γνώσεις να αντιμετωπίσει αυτό το συγκεκριμένο πρόβλημα.

Σε ό,τι αφορά τις περιοχές «NATURA» και την προστασία του περιβάλλοντος, οι κυβερνήσεις που θέλουν να παρέμβουν, στο όνομα της αξιοποίησης εφευρίσκουν ορισμούς, στους οποίους μπορούν κατά το δοκούν να δώσουν οι ίδιες περιεχόμενο, όπως τις συμφέρει.

Τι σημαίνει ακριβώς «ήπια αναπτυξιακά έργα δημοσίου συμφέροντος»; Ακόμη και η Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής βρίσκει αόριστες αυτές τις εκφράσεις, από τη στιγμή που δεν ορίζεται σαφώς το είδος της επένδυσης, οι ζώνες εφαρμογής, το γενικότερο χωροταξικό και οικιστικό σχέδιο, η σαφής αποτύπωση των όρων προστασίας της περιοχής.

Ενώ επικαλείστε τις ευρωπαϊκές ντιρεκτίβες για να περάσετε τεκμηριωμένες θέσεις, εδώ δεν διστάζετε να συγκρουστείτε με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και την πρόσφατη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Όμως, η προστασία του φυσικού τοπίου και του περιβάλλοντος δεν έχει μονάχα έναν χαρακτήρα αντιμετώπισης του ευρύτερου προβλήματος των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αλλά έχει και έναν χαρακτήρα αξιοποίησης, σε ό,τι αφορά τους πραγματικούς παραγωγικούς πόρους που διαθέτει αυτή η χώρα -είναι πλούσιοι σε αυτόν τον τομέα- και δεν υπάρχει καμία πολιτική, παρά μονάχα κάποιες πιέσεις για κάποιες καταπατήσεις, που γίνονται κατά καιρούς, προς όλες τις κυβερνήσεις και προς όλους τους Υπουργούς, για να μπορούν να λυθούν επιμέρους προβλήματα σε ένα αόριστο καθεστώς.

Σε ό,τι αφορά το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, με τις διατάξεις νομοσχεδίου γενικά να είναι αποδεκτές, ο εισηγητής μας επεσήμανε τις αδυναμίες. Δεν υπακούουν σε σαφή στρατηγική για την ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας, διατηρούν και αυξάνουν την πολυνομία στις προμήθειες και τις συμβάσεις.

Επιλέγοντας αυτό το οποίο πρέπει να πω με καθαρότητα είναι πως, σε ό,τι αφορά την ευελιξία, είναι αμφίβολη η αποτελεσματικότητα. Σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια, το πεδίο μου φαίνεται πιο σκοτεινό από το υπάρχον μέχρι τα τώρα, πιο κατευθυνόμενο προς άδηλες κατευθύνσεις. Σε ό,τι αφορά την αποτελεσματικότητα, αυτή μπορεί να διασφαλίζεται μόνο στις αποφάσεις του κέντρου, αλλά δεν διασφαλίζεται στις διαδικασίες, οι οποίες μέχρι τώρα ήταν το μεγάλο πρόβλημα, όχι τι απόφαση παίρνει ο Υπουργός για το ποιο έργο θα γίνει, αλλά πώς θα γίνει αυτό το έργο με τους καλύτερους και γρηγορότερους όρους.

Τέλος, υπάρχουν και οι διατάξεις για την Αναπτυξιακή Τράπεζα που στηρίζουμε και ψηφίζουμε. Το ερώτημα είναι πόση ρευστότητα διασφαλίζεται και προς τα πού κατευθύνεται. Εδώ τα στοιχεία είναι πραγματικά καταλυτικά. Κατ'αρχήν, οι πόροι είναι

μικρότεροι -πολύ μικρότεροι- από τη δυνατότητα που είχαν οι τράπεζες και γενικότερα η ελληνική πολιτεία να διοχετεύσει προς την αγορά, ενώ μεγάλη ποσότητα των πόρων κατευθύνεται με εντελώς ταξικά κριτήρια και όχι με κριτήρια πραγματικά αντικειμενικά και παραγωγικά. Εδώ το μοντέλο διακυβέρνησης δεν έχει κανένα δισταγμό. Συγκεντρώνει τους διαθέσιμους πόρους και τους κατευθύνει όπου θεωρεί ότι εξυπηρετούνται καλύτερα οι επιμέρους επιδιώξεις επιχειρηματικών συμφερόντων.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για τη χώρα ήταν και είναι μια ιστορική ευκαιρία -το λένε όλοι, σε όλους τους τόνους- και πρόκειται πραγματικά, για μια σημαντική ποσότητα πόρων, η οποία πρόκειται να εισρεύσει στη χώρα τα επόμενα χρόνια.

Εδώ υπάρχει -για να τελειώσω την τοποθέτησή μου- μια, αν θέλετε, κεντρική αντιπαράθεση. Υπάρχει ένας μύθος, ότι όπου υπάρχει η συγκέντρωση των πάντων, υπάρχει αποτελεσματικότητα και όπου υπάρχει αποκέντρωση, υπάρχει διάλυση. Ο δημοκρατικός προγραμματισμός δεν είναι διάλυση της χώρας. Δεν είναι μόνο θεσμική κατοχύρωση της δημοκρατίας. Είναι, πολύ περισσότερο, παραγωγική αξιοποίηση των πόρων.

Γιατί αλλιώς, μια περιφέρεια της χώρας μπορεί να προγραμματίσει, να ιεραρχήσει, να ολοκληρώσει επιλογές κατασκευής έργων, που συμπληρωματικά με το εθνικό σχέδιο θα δώσουν ονοματεπώνυμο στην περιφέρεια και αλλιώς ένα γραφείο δίπλα από έναν Πρωθυπουργό, που οποιαδήποτε αξιοποίηση των πόρων περνάει μέσα από τις δικές του αυθαίρετες αποφάσεις. Τότε δημιουργούνται ανισότητες, κοινωνικές αντιθέσεις, δημιουργούνται υστερήσεις περιοχών. Είναι άλλο, λοιπόν, ένας δημοκρατικός προγραμματισμός της ανάπτυξης και άλλο ένα συγκεντρωτικό μοντέλο του δήθεν επιτελικού κράτους που σήμερα κυβερνά τη χώρα.

Σε αυτή τη διάσταση ο νόμος σας είναι με τη μια πλευρά, υπηρετεί με συνέπεια τη συγκέντρωση και την αναποτελεσματικότητα, χωρίς καθόλου διαφάνεια. Γι' αυτό και θα τον καταψηφίσουμε επί της αρχής.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ευχαριστούμε τον κ. Σκανδαλίδη και για τη συνέπεια στον χρόνο, όπως κάνει πάντα. Εξάλλου, «ουκ εν τω πολλώ το ευ, αλλά εν τω ευ το πολύ».

Να ετοιμαστεί υγειονομικά το Βήμα, προκειμένου να πάρει τον λόγο ο Υπουργός κ. Παπαθανάσης.

Σε συνέχεια των προηγούμενων ανακοινώσεων, ήθελα να πω, ξανά για τη διευκόλυνσή σας, ότι τώρα θα μιλήσει ο Υπουργός, ο κ. Παπαθανάσης. Αμέσως μετά ο κ. Βελόπουλος, ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης. Θα υπάρξουν ολιγόλεπτες παρεμβάσεις κάποιων Υπουργών -δεν χρειάζεται να σας πω ποιων, έχουν πάρει τηλέφωνο- για διευκρινίσεις επί συγκεκριμένων υπουργικών τροπολογιών. Στις 13.00' περίπου θα μιλήσει η κ. Γεννηματά, η Πρόεδρος του Κινήματος Αλλαγής και αμέσως μετά την κ. Γεννηματά θα μιλήσει ο Πρόεδρος του ΜέΡΑ25, ο κ. Βαρουφάκης.

Επομένως, καταλαβαίνετε ότι μάλλον σε αυτό το χρονικό διάστημα η συμμετοχή κάποιων συναδέλφων θα είναι πολύ περιορισμένη.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, για να ξέρουμε, ο κατάλογος θα συνεχιστεί μετά από αυτά που είπατε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Τώρα, σας εξήγησα τι λέει ο Κανονισμός. Δεν μπορώ εγώ να κάνω κάτι, αυτά είναι δεδομένα. Ας κερδίζουμε τον χρόνο, γιατί είναι και Τσικνοπέμπτη.

Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, σήμερα με τη σημερινή συζήτηση και με την ψήφιση αργότερα το βράδυ κατ' ουσίαν ολοκληρώνεται μια συζήτηση που για εμάς στη Νέα Δημοκρατία ξεκίνησε πραγματικά πριν την ανάληψη της διακυβέρνησης. Είχαμε, λοιπόν, από τότε αποφασίσει ότι θα φέρουμε πέραν των άλλων μεταρρυθμίσεων και μία αλλαγή στο πλαίσιο του ν.4412, δηλαδή του νόμου που καθορίζει τις διαδικασίες για τις δημόσιες συμβάσεις, βλέποντας κατ' ουσίαν το τι θα παραλαμβάναμε τον Ιούλιο του 2019, σχετικά με την επενδυτική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

Θα μου πείτε, είναι αποδεκτό η πατρίδα μας να είναι ουραγός τον Ιούλιο το 2019 στις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, να είμαστε στο 10% τον Ιούλιο του 2019, όταν όλη η Ευρώπη εκινείτο μεσοσταθμικά στο 22%; Αντιλαμβάνεστε πραγματικά τι σημαίνει μια χώρα να είναι στο 10%, όταν η Ευρώπη είναι στο 22%, στο θέμα της ανεργίας και πώς ερμηνεύεται όλο αυτό το «brain-drain» και το δυναμικό, οι νέες και οι νέοι οι οποίοι έφυγαν από την Ελλάδα για να μπορέσουν να αναζητήσουν δουλειές κάπου αλλού;

Θα ήθελα ξεκινώντας, να σταθώ σε δύο φράσεις του πρώην Υπουργού και Τομεάρχη Ανάπτυξης του ΣΥΡΙΖΑ, του κ. Χαρίτση, που τον εκτιμώ -δεν είναι εδώ αυτή τη στιγμή- ο οποίος είπε ότι ο κόσμος γύρω μας αλλάζει -και πράγματι ο κόσμος γύρω μας αλλάζει- ότι θέλουμε να πατήσουμε και να συνεχίσουμε πάνω στο ευρωπαϊκό κεκτημένο και ότι ο ν.4412 έκανε τον κύκλο του πραγματικά και απαιτούνται βελτιώσεις.

Εμείς, όμως, κυρίες και κύριοι, εδώ δεν μιλάμε απλά για βελτιώσεις. Αλλάζουμε τελείως τη λειτουργία του νόμου, μεταφέροντας διατάξεις -αν θέλετε- ενός νόμου ο οποίος ήταν αναποτελεσματικός σε ένα άλλο επίπεδο, για να δημιουργήσουμε ακριβώς αυτή την ταχύτητα, την ευελιξία, κινούμενοι πάντα εντός του ενωσιακού κεκτημένου και χωρίς να κάνουμε καμία έκπτωση στη διαφάνεια.

Επειδή όλη η συζήτηση εδώ στη Βουλή έγινε για το αν πραγματικά θα απολέσει το δημόσιο τη δυνατότητα του ελέγχου στις δημόσιες συμβάσεις, η απάντηση είναι κατηγορηματικά «όχι». Θα πρέπει, λοιπόν, να δούμε σε τι διαφωνούμε. Γιατί στη συζήτηση που έγινε, το βασικό κομμάτι από την Αντιπολίτευση και αυτά τα οποία ακούσαμε ως αυτή τη στιγμή και στις επιτροπές και στη συνέχεια είναι ότι έχουμε διαφωνία στο αν το δημόσιο πραγματικά θα απολέσει τη δυνατότητα να ελέγχει τις δημόσιες συμβάσεις.

Επειδή, λοιπόν, αναλύεται -θα μιλήσω λίγο παρακάτω- ότι το δημόσιο παραμένει κυρίαρχο στην δυνατότητα να ελέγχει τις δημόσιες συμβάσεις και μάλιστα με δικλίδα ασφαλείας, δημιουργούμε πραγματικά ένα ισχυρό καθεστώς, το οποίο θα μπορεί να αποδεσμεύσει δυνάμεις από το δημόσιο και να επικεντρώσει την προσοχή του το δημόσιο επάνω στην ολοκλήρωση των δημοσίων συμβάσεων, επιταχύνοντας τις διαδικασίες.

Αναφέρθηκε ο κ. Σκανδαλίδης, ο πρώην Υπουργός, στη συζήτηση σχετικά με θέματα διαφάνειας και θα ήθελα στην πορεία να μιλήσω γι'αυτό.

Έχουμε, λοιπόν, έναν νόμο ο οποίος έχει δουλευτεί κατ' ουσίαν ένα έτος με τη συγκρότηση διυπουργικής επιτροπής -στην οποία είχα την τιμή να συμμετέχω μαζί με άλλους συναρμόδιους Υπουργούς- και ταυτόχρονα με τη συγκρότηση δύο κατ' ουσίαν νομοπαρασκευαστικών επιτροπών.

Εδώ θα πρέπει να συγχαρώ και εγώ από το Βήμα της Βουλής τον καθηγητή κ. Γεώργιο Δελή για την καταπληκτική δουλειά που έκανε και με τη συμμετοχή πραγματικά ειδικών επιστημόνων-καθηγητών που δούλεψαν, έτσι ώστε να δημιουργήσουν αυτό το νέο πλαίσιο.

Θα ήθελα, επίσης, να συγχαρώ και τον εισηγητή της Νέας Δημοκρατίας, τον κ. Μπουκώρο, για την πολύ εμπεριστατωμένη και αναλυτική παρουσίαση όλων των διατάξεων του νόμου.

Και επειδή συζητάμε για τον ν.4412 που έκανε τον κύκλο του -ήταν ένας νόμος του 2016, που στην ουσία στη συνέχεια άλλαξε τριακόσιες ογδόντα πέντε φορές- ερχόμαστε σήμερα να δημιουργήσουμε ένα διαφορετικό πλαίσιο, το οποίο πραγματικά συνιστά μεταρρύθμιση. Εξορθολογίζει, απλοποιεί όλες τις διαδικασίες. Με τρεις μόνο λέξεις θα μπορούσαμε να τον περιγράψουμε: Έχουμε δημόσιες συμβάσεις που υλοποιούνται πάντα εντός του ενωσιακού δικαίου με ταχύτητα, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Όταν μιλάμε για διαφάνεια, έχει μεγάλη σημασία να ανοίξουμε την κουβέντα του τι σημαίνει διαφάνεια, γιατί μέσα στις διατάξεις του νόμου μιλάμε για την ηλεκτρονική -αν θέλετε- διαχείριση από 30.000 ευρώ και πάνω. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η διαδικασία αυτή ξεκινούσε από τα 120.000 ευρώ και άνω. Έχουμε δηλαδή -αν θέλετε- διαφάνεια και στα χαμηλότερα επίπεδα των διαγωνιστικών διαδικασιών.

Ανοίγουμε, λοιπόν, έναν δημιουργικό διάλογο που δημιουργεί τη βάση, έτσι ώστε οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις -που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας- να μπορούν πιο εύκολα να συμμετέχουν στους διαγωνισμούς. Γιατί πού θα συμμετάσχουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις; Στις διαγωνιστικές διαδικασίες άνω των 120.000 ευρώ, όταν με το υφιστάμενο καθεστώς κάτω από τα 120.000 ευρώ λαμβάναμε τρεις προσφορές; Άρα, εδώ ερχόμαστε και λέμε ότι δημιουργούμε το πλαίσιο της διαφάνειας για μικρές επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε μικρότερους διαγωνισμούς.

Συμφωνούμε, λοιπόν -νομίζω ότι συμφωνεί και η Αντιπολίτευση σε αυτό- ότι πρέπει να μειώσουμε τη γραφειοκρατία.

Για να δούμε, λοιπόν, γιατί δεν συμφωνήσατε σε κανένα άρθρο; Γιατί η Νέα Δημοκρατία ήρθε το 2016 και συμφώνησε στον ν.4412; Είναι θέμα αντιμετώπισης των διατάξεων ή απλά θέλετε να εναντιωθείτε σε ένα νομοσχέδιο στο οποίο κι εσείς κατ' ουσίαν και κατά βάθος συμφωνείτε; Και θα σας αποδείξω το γιατί. Προωθούμε την ευρύτερη χρήση του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, για να πετύχουμε ανταγωνιστικές τιμές. Πού διαφωνείτε σ' αυτό, κυρίες και κύριοι της Αντιπολίτευσης;

Επεκτείνεται από 1-9-2021, γιατί εδώ χρειάζεται μία διαδικασία κάποιων μηνών, η υποχρεωτική χρήση των ηλεκτρονικών εργαλείων σε όλες τις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης άνω των 30.000 ευρώ. Μπορείτε να μου πείτε πού διαφωνείτε στο να έχουμε ηλεκτρονικές διαδικασίες άνω των 30.000 ευρώ;

Περιορίζουμε τις έγχαρτες διαδικασίες. Πού διαφωνείτε στον περιορισμό των έγχαρτων διαδικασιών; Γιατί δεν το λέτε; Πείτε ότι συμφωνούμε σε αυτό και διαφωνούμε, ξέρω εγώ, μόνο στο 219.

Συνεχίζουμε, λοιπόν, με τις εθνικές κεντρικές αγορές. Ακούστε, οι μεγάλες προμήθειες για το ελληνικό δημόσιο τρέχουν από τις εθνικές κεντρικές αγορές. Πού διαφωνείτε, λοιπόν, στο ότι πρέπει να έχουμε κεντρικό προγραμματισμό των εθνικών κεντρικών αγορών και να δημοσιεύουν ετήσιο προγραμματισμό προμήθειας αγαθών που δεν προβλεπόταν στον ν.4412;

Επίσης, απλοποιούμε τις διαδικασίες του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, κάτι που είναι τυπικό, αλλά δεν υπήρχε και το κάνουμε, έτσι ώστε να υπάρχουν οι κανόνες.

Ας δούμε τώρα τι περιορίζουμε, χωρίς καμμία έκπτωση στη διαφάνεια και στις διαγωνιστικές διαδικασίες. Πού διαφωνείτε να υπάρχει ένα στάδιο, όταν υπάρχει η χαμηλότερη τιμή; Πείτε μου, πού διαφωνείτε; Αφού ούτως ή άλλως ελέγχεται στο τέλος από την επιτροπή διαγωνισμού. Και πού διαφωνείτε τα τρία στάδια να μειωθούν σε δύο, όταν έχουμε τη βέλτιστη τιμή που έχει σχέση με την ταχύτητα της διαγωνιστικής διαδικασίας;

Επιπλέον, μειώνουμε την υπερβολική τυπικότητα. Γνωρίζετε ότι για ένα κόμμα κ.λπ. είχαμε μειοδοτικές διαδικασίες που λόγω της τυπικότητας έχανε τον διαγωνισμό ο έχων τη χαμηλότερη τιμή. Βεβαίως, η διευθύνουσα υπηρεσία -και σ' αυτό εδώ θα πρέπει να σταθούμε- δεν θα απολέσει ποτέ τον έλεγχο της δημόσιας σύμβασης. Αυτό ήθελα να το απαντήσω, γιατί είναι κάτι στο οποίο αναφέρθηκε ο κ. Σκανδαλίδης. Δεν μεταφέρεται δημόσια εξουσία σε ιδιώτη, κυρίες και κύριοι, απλά έχουμε μία δικλίδα ασφαλείας, την επιτάχυνση της ποιοτικής κατασκευής ενός έργου. Μετά, έρχονται -προσέξτε τώρα!- τα δύο σημεία που μπορεί να ελέγξει η δημόσια διοίκηση και να επιβάλει ποινές. Έχετε δύο υπεύθυνους που μπορείτε να ελέγξετε στην πορεία, και τον ιδιώτη που θα κάνει τον έλεγχο, αλλά και τον εργολάβο. Αντιλαμβάνεστε τι σημαίνει αυτό.

Όπως σας ανέφερα και στις επιτροπές, είναι πολύ καλύτερα τα πράγματα -κάτι που γνωρίζετε όλοι όσοι έχετε ασχοληθεί και με τα έργα και με τα ιδιωτικά έργα- που σήμερα τον έλεγχο των κτηριακών κατασκευών δεν το κάνουν οι υπάλληλοι της πολεοδομίας. Γνωρίζατε πώς γινόταν ο έλεγχος με τους υπαλλήλους της πολεοδομίας και λόγω της υποστελέχωσης. Σήμερα, λοιπόν, τον έλεγχο τον κάνουν οι ελεγκτές δόμησης. Όλοι ξέρουμε ότι έρχεται ο ελεγκτής δόμησης στα θεμέλια, κατά την κατασκευή του σκυροδέματος, αλλά και κατά την ολοκλήρωση της οικοδομής. Είναι ή δεν είναι, λοιπόν, καλύτερο αυτό το σύστημα, διότι το δημόσιο έχει τη δυνατότητα να έρθει και να ελέγξει αν ο ελεγκτής δόμησης έχει κάνει καλά τη δουλειά του, ενώ έχει τη δυνατότητα να ελέγξει και ποιος είναι ο υπεύθυνος για την καλή και ποιοτική κατασκευή του έργου; Επομένως, συζητάμε πράγματα με τα οποία θα έπρεπε να συμφωνούμε εδώ μέσα, γιατί είναι απλή λογική.

Βεβαίως, εισάγουμε το θέμα της διαιτησίας άνω των 10 εκατομμυρίων ευρώ. Νομίζω ότι αυτό είναι ένα ευρωπαϊκό κεκτημένο. Όλες οι χώρες της Ευρώπης έχουν τη διαιτησία. Εμείς, δηλαδή, τι είμαστε; Δεν είμαστε μέλος της Ευρώπης; Δεν θα έπρεπε να έχουμε ένα σύγχρονο εργαλείο, ώστε να μπορέσει το κράτος να επιλύει γρήγορα ένα θέμα και να μας ανεβάσει, αν θέλετε, και στο «Doing Business» και να γίνει η χώρα μας πιο ελκυστική; Δεν πρέπει να το δημιουργήσουμε αυτό, πέρα της εικόνας και των μηνυμάτων που στέλνουμε; Δεν πρέπει να δημιουργήσουμε πραγματικά μία χώρα στην οποία να ξέρει ο επενδυτής, ο όποιος επενδυτής, Έλληνας ή ξένος, ότι μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να βρει το δίκιο του με μια μεγαλύτερη ταχύτητα και πάντα με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον;

Ακόμα, εισάγουμε βελτιώσεις και καινοτομίες που προάγουν την αποτελεσματική δικαστική προστασία των οικονομικών φορέων, την απλοποίηση της διαδικασίας, την ταχεία επίλυση των διαφορών και την έγκαιρη ολοκλήρωση των διαγωνιστικών διαδικασιών. Αυτό είναι η πεμπτουσία όλης της δουλειάς που κάνουμε. Τώρα μιλάμε πάλι για το θέμα της διαφάνειας, γιατί έχει μεγάλη σημασία. Στο σημείο αυτό, λοιπόν, θα επαναλάβω το ρητορικό ερώτημα: Πού διαφωνούμε, όταν δίνεται η δυνατότητα προκαταρκτικών διαβουλεύσεων για διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων υψηλής εκτιμώμενης αξίας; Καλούμε, δηλαδή, την αγορά να πει τις απόψεις της, κάτι που προβάλλει το έργο. Δημιουργεί, αν θέλετε, το περιβάλλον, έτσι ώστε να ελεγχθεί αν το έργο αυτό βρίσκεται στη σωστή κατεύθυνση και βεβαίως να δώσει τη δυνατότητα σε κάποιον που ενίσταται και υπάρχει ένα πρόβλημα να δημοσιοποιήσει το πρόβλημα αυτό. Αυτό δεν είναι υπέρ της διαφάνειας;

Επίσης, δημιουργούμε τη δυνατότητα ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών, κάτι στο οποίο σαφώς θα συμφωνήσετε όλοι, προκειμένου να υπάρχουν οι ίδιοι κανόνες στην αγορά και να μην μπορεί ο κάθε φορέας να δημιουργεί διαφορετικές τεχνικές προδιαγραφές.

Τι άλλο κάνουμε; Ενισχύουμε την επιτροπή και οριζοντίως και καθέτως για τα επανορθωτικά μέτρα. Σας εξηγώ τι είναι τα επανορθωτικά μέτρα. Όταν κάποιος υποπέσει σε ένα παράπτωμα, πηγαίνει λοιπόν σε μια επιτροπή. Σήμερα αυτή η επιτροπή με τον ν.4412 είναι τριμελής, όπου συμμετέχουν τρεις γενικοί διευθυντές. Θέλω να σας πω ότι οι γενικοί διευθυντές έχουν καθημερινά άπειρες υποχρεώσεις. Εκεί λοιπόν στοιβάζονται υποθέσεις οι οποίες δεν είναι καν ψηφιοποιημένες.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Αναπληρωτή Υπουργού)

Κύριε Πρόεδρε, θα χρειαστώ δύο, τρία λεπτά ακόμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Συνεχίστε, κύριε Υπουργέ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Μπορεί, δηλαδή, μία εταιρεία να έχει υποπέσει σε ένα παράπτωμα, να μην έχει καταγραφεί πουθενά αυτό το παράπτωμα και να έρθει μία άλλη εταιρεία με το ίδιο παράπτωμα και να πάρει την έγκριση για το ότι μπορεί να προχωρήσει στον διαγωνισμό. Τι είναι, λοιπόν, αυτό που κάνουμε τώρα; Βάζουμε ως πρόεδρο τον Πρόεδρο κατ' ουσίαν του ΕΑΑΔΗΣΥ και ένα μέλος από πέντε Υπουργεία. Εκεί, λοιπόν, ψηφιοποιούμε όλες τις υποθέσεις, έτσι ώστε να μπορεί ο οποιοσδήποτε δημόσιος φορέας να βλέπει ότι η εταιρεία «χ» έχει αυτό το παράπτωμα, άρα δεν προχωράει, έτσι ώστε να γνωρίζει ο καθένας ότι όποιος έχει υποπέσει σε ένα παράπτωμα δεν μπορεί να συνεχίσει στον διαγωνισμό. Αυτό δεν υπήρχε. Μα, είναι δυνατόν να διαφωνούμε σ' αυτό το αυτονόητο θέμα; Έχουμε, λοιπόν, μια δημόσια βάση δεδομένων.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Αναπληρωτή Υπουργού)

Κυρίες και κύριοι, είναι πολλά τα θέματα στα οποία θέλω να αναφερθώ, αλλά θα σταθώ γρήγορα στο θέμα του «e-procurement» και των ηλεκτρονικών καταλόγων. Ας δούμε τι είναι το «e-

procurement». Τα χρησιμοποιούν όλα τα κράτη και είναι ένας διαγωνισμός-πλαίσιο, όπου θα είναι αναρτημένα δημοσίως τα προϊόντα, θα είναι απολύτως ελεγχόμενα με δημόσιο έλεγχο και θα μπορεί να μπαίνει μέσα ένας οργανισμός και να παραγγέλνει αυτόματα και να αγοράζει ό,τι θέλει. Διότι αυτά θα είναι προϊόντα ενός δημόσιου διαγωνισμού και θα υπάγονται και στον δημόσιο, αν θέλετε, έλεγχο για το αν αυτά τα προϊόντα είναι ποιοτικά και χαμηλότερα οικονομικά. Τα «e-catalogues» χρησιμοποιούνται σε όλα τα μέλη- κράτη που θέλουν να σέβονται τις διαγωνιστικές διαδικασίες.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, σαφώς έχουμε μιλήσει για τις τροπολογίες και σαφώς στηρίζουμε την παράταση, αν θέλετε, των δημοσιεύσεων των διακηρύξεων του επαρχιακού Τύπου, του περιφερειακού και τοπικού Τύπου. Όμως, ερχόμενοι εδώ, στο σήμερα εν μέσω της πανδημίας και προετοιμαζόμενοι να φτάσουμε στο τέλος αυτής της πανδημίας, πρέπει πραγματικά να έχουμε ετοιμάσει το πλαίσιο, έτσι ώστε να βρεθούμε πολύ γρήγορα στο σημείο απ' όπου ξεκινήσαμε και πολύ γρήγορα να επιταχύνουμε. Για να το κάνουμε αυτό, δεν φτάνουν τα λόγια. Είμαστε υποχρεωμένοι να φέρουμε και να συνεχίσουμε το μεταρρυθμιστικό έργο. Αυτή ήταν η υπόσχεση του Πρωθυπουργού μας Κυριάκου Μητσοτάκη, αυτό υπηρετεί όλη η Κυβέρνηση και αυτό θα φέρουμε εις πέρας, έτσι ώστε η πατρίδα μας να επιταχύνει πραγματικά και να φέρει πίσω τα παιδιά μας που έχουν φύγει στο εξωτερικό.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ευχαριστούμε τον κύριο Υπουργό.

Τον λόγο τώρα έχει ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης κ. Κυριάκος Βελόπουλος.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Θα ήθελα, ξεκινώντας, να εκφράσω τη συμπαράστασή μου σε όλους τους κατοίκους της Θεσσαλίας. Περνούν δύσκολες στιγμές. Εύχομαι η Κυβέρνηση και τα αντανακλαστικά της να είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και να μη γίνει το ίδιο με τη Σάμο. Διότι στη Σάμο ακόμα περιμένουν οι άνθρωποι να πάρουν τα ψίχουλα, που τους υποσχέθηκαν εξαιτίας της γραφειοκρατικής μέγγενης και όλων αυτών των γνωστών διαδικασιών.

Μια και μιλάμε, κύριε Υπουργέ για ελεγκτικούς μηχανισμούς, για γραφειοκρατίες, να θυμηθούμε τι έγινε στη Σάμο. Πήραν από 600 ευρώ ο καθένας και ακόμη περιμένουν να διορθώσουν τα σπίτια τους. Να μη συμβεί το ίδιο και με αυτούς τους ανθρώπους. Ειλικρινά δεν ξέρω τα 6,2 ρίχτερ πώς μπορεί να φαίνονται. Δεν ξέρω πόσοι ζήσατε σεισμούς, αλλά είναι τρομακτικό το 6,2 ως μέγεθος.

Κύριε Υπουργέ, σας άκουγα πολύ προσεκτικά. Ωραία τα είπατε.. Πραγματικά, μου άρεσαν. Όπως ξέρετε, το πρόβλημα στη χώρα μας δεν είναι οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, που λέτε. Όχι. Το πρόβλημα είναι ποιος θα ελέγξει τους ελεγκτικούς μηχανισμούς.

Διότι τα σκάνδαλα γεννήθηκαν, αγαπητέ μου κύριε Υπουργέ, από αυτούς τους ελεγκτικούς μηχανισμούς, που πλημμελώς λειτούργησαν και λειτουργούν. Αυτή είναι η αλήθεια. Η Επιτροπή Αθέμιτου Ανταγωνισμού, παραδείγματος χάρη, σκανδαλωδώς συμπεριφέρθηκε σε μια εταιρεία, θέλω να σας πω. Χρειάστηκαν δεκαπέντε χρόνια ένας Έλληνας, ο Πολιτόπουλος με τη μπύρα «ΒΕΡΓΙΝΑ» να βρει το δίκιο του με την πολυεθνική εταιρεία της μπύρας. Καταλάβατε; Έτσι.

επίσης επειδή μου λέγατε για τις πολεοδομίες, θα πω το εξής: Αν ήμουν εγώ στην κυβέρνηση, αγαπητέ κύριε Υπουργέ, από το 1974 μέχρι και σήμερα θα έλεγχα όλους τους υπαλλήλους των πολεοδομιών και των εφοριών, όλους, για να δούμε πού πήγαν τα λεφτά του κόσμου. Μήπως δεν ξέρετε ότι οι βελτιώσεις των κτηρίων γίνονταν με «λάδωμα»; Ξέρετε τι εννοώ βελτιώσεις. Κάτι αίθριοι, κάτι ημιυπαίθριοι κ.λπ.. Μήπως δεν τα ξέρετε αυτά;

Έχει οικοδομηθεί και έχει δομηθεί ένα κράτος πάνω στη διαφθορά. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Δυστυχώς, η διαφθορά συνεχίζεται, γιατί το πρόβλημα δεν είναι τα Υπουργεία και οι Υπουργοί. Είναι τα από κάτω στελέχη. Επειδή γνωρίζω τι σημαίνει Υπουργείο, όση καλή βούληση και να έχει ένας Υπουργός, αν τα στελέχη από κάτω δεν εργάζονται, τότε έχουμε θέμα. Και δυστυχώς, τα στελέχη των Υπουργείων και των υπηρεσιών πολλές φορές δεν εργάζονται, γιατί είναι κομματικά τοποθετημένοι, όχι αξιοκρατικά, με συνέπεια, παρά τη βούληση που έχει η πολιτεία να υλοποιήσει κάποια πράγματα, οι από κάτω δεν κάνουν σωστά τη δουλειά τους.

Είναι απλά τα πράγματα. Χρειάζονται πραγματικές τομές στο ελληνικό σύστημα, τομές οι οποίες θα κόψουν πραγματικά τον γόρδιο δεσμό αυτής της ιστορίας που λέγεται διαφθορά στο Δημόσιο. Διότι όλα ξεκινούν από εκεί. Να μη σας πω ότι έχω στο Γραφείο μου άπειρες καταγγελίες για τις συμβάσεις που κάνατε με τους δρόμους και τις εθνικές οδούς.

Είναι άπειρες, κύριε Υπουργέ, για τα Υπουργεία σας. Άπειρες! Ειδικά για την Πελοπόννησο και τον δρόμο εκεί με την Αιτωλοακαρνανία, ένας εξ αυτών, ο κ. Εμφιετζόγλου, μου είχε στείλει στοιχεία, όπου πρέπει να μπουν φυλακή πολλοί άνθρωποι που άλλαξαν τους διαγωνισμούς περιέργως και τους έκαναν φωτογραφικούς. Όμως, στη χώρα όπου ελέγχεται η δικαιοσύνη έμμεσα ή άμεσα, γιατί εμείς επιλέγουμε τους δικαστές -εσείς, ως Κυβέρνηση- δεν περιμένω εγώ κάποιος να τιμωρηθεί. Να μην πω τι έγινε στη Γαλλία με τον Σαρκοζί, να μην πω τι έγινε με Υπουργούς στη Γαλλία.

Δυστυχώς ή ευτυχώς, το νομικό μας σύστημα δεν λειτουργεί σωστά, γιατί νομοθετούν οι κυβερνήσεις με βάση την απαλλαγή τους από οποιαδήποτε ευθύνη. Αυτή είναι η πραγματικότητα.

Στο άρθρο 30, λοιπόν, κύριε Υπουργέ, λέτε: Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων.

Ψάχνω να βρω, κύριε Υπουργέ ποια είναι. Ακούστε τι λέει μέσα: Για να πάρει κάποιος ένα έργο, λαμβάνονται υπ' όψιν τα κοινωνικά κριτήρια, κύριε Υπουργέ. Όπου λέτε κοινωνικό κριτήριο, εννοείτε να πάρεις μπόνους δηλαδή και να προκριθείς στον διαγωνισμό.

Λέτε «ευπαθείς ομάδες». Δηλαδή, τι λέτε τώρα; Ότι πρέπει να προσλάβει κάποιος λαθρομετανάστες που θα πάρουν χαρτιά ως ημιπαράνομοι, για να έχει μπόνους. Διότι οι ευπαθείς ομάδες, κατά τη Νέα Δημοκρατία, είναι και οι λαθρομετανάστες, μαζί με κάποιες άλλες ομάδες. Και οι ΛΟΑΤΚΙ είναι ευπαθείς ομάδες και όλοι αυτοί είναι ευπαθείς ομάδες. Άρα, λοιπόν, θεωρώ ότι μερικά πράγματα τα κάνετε λάθος και τα κάνετε λάθος, γιατί;

Λέτε ότι για τις συμβάσεις του Ελληνικού Στρατού, κύριε Υπουργέ, που είναι πάνω από 30 εκατομμύρια ευρώ, θα συναποφασίζει και το ΚΥΣΕΑ. Για τις κάτω από 30 εκατομμύρια ευρώ δεν έχει ρόλο το ΚΥΣΕΑ; Δεν πρέπει να έχει άποψη το ΚΥΣΕΑ; Δηλαδή, τι κάνετε τώρα; Ο Υπουργός για μέχρι 29.999.999 ευρώ αποφασίζει και για πάνω από 30 εκατομμύρια ευρώ χρειάζεται η συμμετοχή του ΚΥΣΕΑ.

Δεν είναι σωστά πράγματα, κύριε Υπουργέ. Δεν ξέρω πώς αισθάνεστε περιχαρής για το νομοσχέδιο. Εδώ επαίρεστε ότι είναι ωραίο νομοσχέδιο. Όχι, κάνετε λάθος. Δεν είναι ωραίο το νομοσχέδιο. Είναι διάτρητο από παντού, αυτή είναι η πραγματικότητα.

Θα ήθελα, όμως, κύριε Υπουργέ, γιατί για το νομοσχέδιο και ο εισηγητής θα τα πει εδώ -και τα είπε και καλά- να σας πω κάτι που με ενόχλησε και δεν μπορώ να καταλάβω γιατί δεν ενοχλεί όλους τους Βουλευτές του Κοινοβουλίου. Υπάρχει μια εταιρεία, η «TELEPERFORMANCE», η οποία είναι υπεύθυνη για τη λογοκρισία στο Facebook. Κανείς δεν μιλάει γι'αυτό. Μια εταιρεία -η οποία ξεκίνησε ως εισπρακτική εταιρεία, παρακαλώ- θα λογοκρίνει τους Βουλευτές για ό,τι ανεβάζουν στο Facebook, χωρίς να ρωτάει αν αυτό είναι όντως προληπτική λογοκρισία ή λογοκρισία κανονική, κατεβάζει ιστοσελίδες, κατεβάζει θέματα.

Είμαι ο τελευταίος, κύριε Υπουργέ, που θα υπερασπιστώ τον Βαξεβάνη, αλλά ο άνθρωπος το κατήγγειλε προχθές, πριν τρεις μέρες και περιέργως, μόλις η εταιρεία κατάλαβε ότι έγινε ντόρος, τα ανέβασε ξανά όλα τα άρθρα πάνω για την ιστορία του Κουφοντίνα. Εμποδίζει αναρτήσεις. Διαχειριστής, λέει, του Facebook λίγο πριν τις εκλογές του 2019, μια εταιρεία που έχω πληροφορίες ότι έχει καλή σχέση με τα υπόγεια της Πειραιώς, με το Μαξίμου, αν θέλετε, συνολικά με τη Νέα Δημοκρατία, γίνεται ο αστυνομικός του Facebook. Αν ανεβάσεις κάτι που ενοχλεί τη δική τους άποψη, το κατεβάζουν.

Πού είναι το κράτος να τους τραβήξει από το αυτί; Ποια είναι

αυτή η εταιρεία, η «TELEPERFORMANCE», η οποία λειτουργεί ως «υπουργείο λογοκρισίας»; Ποιοι είναι αυτοί οι κύριοι;

Βέβαια, στο ξεκίνημα της πανδημίας η εταιρεία ξεκίνησε να λειτουργεί εν κρυπτώ ως τηλεφωνικό κέντρο του ΕΟΔΥ. Το καταλαβαίνετε αυτό; Καταγγελίες είναι αυτές. Είναι δυνατόν αυτοί να λογοκρίνουν εμένα; Να λογοκρίνουν ποιοι; Ποιοι είναι οι κύριοι αυτοί; Δεν υπάρχει μέριμνα από το κράτος. Δεν υπάρχει Κυβέρνηση, δεν ελέγχει κανέναν. Κάνουν ό,τι θέλουν.

Έχουμε και τα ανθελληνικά Hoaxes, άλλη απάτη δημοσιογραφική αυτοί οι κύριοι, γιατί είναι απατεώνες και παριστάνουν τους δημοσιογράφους, γιατί δεν είναι δημοσιογράφοι. Αυτοί λογοκρίνουν ό,τι ανεβαίνει και ό,τι δεν τους αρέσει. Αν αύριο δεν τους αρέσει κάτι από τον κ. Βρούτση ή από μένα, cut, fake news.

Ποιος ελέγχει, λοιπόν, τους κυρίους αυτούς που ελέγχουν εμάς; Ποιος ελέγχει τα «Ellinika Hoaxes»; Ποιος; Πού είναι το κράτος; Πού είναι αυτοί, που ελέγχουν και δρομολογούν αποκλεισμούς; Χτυπούν σελίδες, κάνουν χαρακτηρισμό, με συνέπεια να πέφτουν τα sites, να πέφτουν οι αναρτήσεις και να μην μπορεί να διαβάσει ο αναγνώστης.

Να σας πω ποιοι είναι οι κύριοι αυτοί: Θόδωρος Δανιηλίδης, ιδρυτής, Δημήτρης Αλικάκος -ένα ωραίο μπουμπούκι είναι αυτό, το ξέρω προσωπικά, εκ του μακρόθεν βέβαια, αλλά μπουμπούκι-, Θάνος Σιτίστας, fact checker, εν ενεργεία στρατιωτικός. Είναι δυνατόν να έχετε εν ενεργεία στρατιωτικό στα «Ellinika Hoaxes»; Πάμε παρακάτω: Ανδρόνικος Κουτρουμπέλης, fact checker -αυτοί ελέγχουν δηλαδή τι ανεβάζουμε εμείς-, Γιώργος Γιώτης, fact checker, Στάμος Αρχοντής, fact checker, Στυλιανός Πουρνής, fact checker, Σπυριδούλα Μάρκου, Αθανάσιος Περδικόπουλος, Κατσαουνίδου.

Εγώ λέω το εξής: Ποιοι είναι αυτοί που θα ελέγξουν, κύριοι της Νέας Δημοκρατίας, κύριοι της Κυβέρνησης, το αληθές ή μη μιας δηλώσεως ενός Υπουργού; Δεν είναι καν δημοσιογράφοι. Πώς ανέχεται μια Κυβέρνηση να υπάρχουν τα «Ellinika Hoaxes», να υπάρχει αυτή η άλλη εταιρεία που ελέγχουν την ελεύθερη διακίνηση ιδεών;

Αν, επαναλαμβάνω, μας δοθεί η δυνατότητα -και ζητάμε- μια τετραετία και τον έναν και τον άλλον θα τους κλείσει η Ελληνική Λύση.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Δεν μπορείς να φιμώνει Βουλευτές, ό,τι και αν πει ο Βουλευτής. Αν ξεπεράσει, βέβαια -γιατί χρειάζεται και η αυτολογοκρισία από τον καθέναν μας- τα όρια, ναι, να το συζητήσουμε. Όμως, αυτοί οι κύριοι κάνουν τους παιδονόμους.

Επαναλαμβάνω: Ας αναλάβει η Κυβέρνηση να κάνει έναν δικό της φορέα για τα fake news, μέσα από τη Βουλή όμως, όχι η Κυβέρνηση μόνη της, διακομματικά. Ποιοι είναι οι κύριοι αυτοί;

Το χειρότερο απ' όλα, μου το κατήγγειλαν από τη Θεσσαλία, αγαπητοί κύριοι συνάδελφοι, ότι την ώρα που γινόταν ο σεισμός, εισπρακτικές εταιρείες έπαιρναν τηλέφωνα και ενοχλούσαν τους ανθρώπους για τα δάνειά τους. Δηλαδή πού ζούμε; Την ώρα του σεισμού, λοιπόν, έπαιρναν εισπρακτικές εταιρείες για τα δάνεια των ανθρώπων.

Πάμε στα υπόλοιπα. Κύριε Υπουργέ, ξέρετε τι είχε πει ο Γκαίτε; Είναι πολύ σημαντικό για την Κυβέρνησή σας: «ο έξυπνος άνθρωπος αλλάζει γνώμη, ο ηλίθιος ποτέ». Πρέπει να καταλάβετε ότι κάνετε λάθη με τα lockdown, με τα καθολικά κλεισίματα. Είναι έγκλημα το καθολικό κλείσιμο όπως το κάνετε. Επί έναν χρόνο έχετε κλείσει τις ψυχές μας. Γιατί; Γιατί δεν μπορέσατε να κάνετε τα αυτονόητα.

Βγήκατε χθες και μας μιλήσατε για το «έξυπνο» lockdown, το «έξυπνο» καθολικό κλείσιμο. Εγώ έβλεπα μια διαφήμιση πριν κανέναν χρόνο «η έξυπνη σίτα», «η έξυπνη σκούπα», «τα έξυπνα βραχιολάκια». Βρήκαν τώρα οι φωστήρες του τελεμάρκετινγκ της επικοινωνίας της Νέας Δημοκρατίας «το έξυπνο lockdown». Τα δύο χιλιόμετρα ακτίνα δεν μας λένε, είναι σε ευθεία γραμμή η απόσταση, σε τεθλασμένη;

«Κωδικός 4», λέει. Έχει το δικαίωμα η αστυνομία να παραβιάζει το άσυλο του σπιτιού. Το ιερότερο σημείο αναφοράς του ανθρώπου είναι το άσυλό του και με τον κωδικό 4 μπορεί η αστυνομία να μπουκάρει στο σπίτι μου. Οι γάμοι δεν θα γίνονται. Κηδείες, λέει, εννιά άτομα με τον νεκρό μαζί όμως, έτσι, ξεκάθαρα πράγματα. Γιατί άμα ο νεκρός είναι δέκα, δεν γίνεται η κηδεία.

Απορώ, κύριοι της Κυβέρνησης, πώς θέλετε να γίνετε πειστικοί. Θέλετε να κλείσετε όλον τον κόσμο μέσα, το αντιλαμβάνομαι. Έχουμε τα κόμματα και όλοι είστε υπέρ του εμβολίου, το αντιλαμβάνομαι, το δέχομαι. Γιατί στις συγκεντρώσεις που γίνονται δεν κάνετε συλλήψεις; Πείτε μου εσείς τι σόι Κυβέρνηση είναι αυτή, που θέλει να γίνει πιεστική, που θέλει να κλείσει όλους τους Έλληνες μέσα, αλλά στις συγκεντρώσεις έξω συλλήψεις δεν γίνονται ούτε πρόστιμα βάζετε. Στον παπά θα βάλετε πρόστιμο, στον κληρικό θα βάλετε πρόστιμο. Αυτές είναι αντιφάσεις.

Από την άλλη βάζετε τους αστυνομικούς να κάνουν τους παιδονόμους στους πολίτες και να μισεί ο πολίτης τον αστυνομικό γιατί του βάζει πρόστιμο. Τρώει χημικά ο αστυνομικός μαζί με τους πολίτες. Βάλτε την αστυνομία στα βαρέα, επικίνδυνα και ανθυγιεινά επιτέλους! Είναι επικίνδυνο επάγγελμα. Γιατί δεν το κάνετε αυτό;

Επίσης, έχουμε ρωτήσει δεκαεπτά-είκοσι φορές τους Υπουργούς πόσο είναι το κόστος του κάθε lockdown κάθε μήνα. Τη μια μας λέει 2,5% του ΑΕΠ, την άλλη λέει 3,5%, την άλλη λέει 1,5%. Πείτε μας πόσο κοστίζει τον μήνα ένα lockdown. Άλλα λέει ο Υπουργός Οικονομικών, άλλα ο Πρωθυπουργός. Ο καθένας λέει ό,τι θέλει. Πού είναι η Κυβέρνηση να μας πει ότι το κάθε καθολικό κλείσιμο, το κάθε lockdown κοστίζει 3-4 δισεκατομμύρια;

Εμείς λέμε ότι 4,5 δισεκατομμύρια τον μήνα είναι. Γιατί δεν είναι μόνο τι χάνουμε, είναι και τι δεν εισπράττουμε. Αυτοί είναι οι λογιστές σας και οι οικονομικοί σας Υπουργοί, κύριε Υπουργέ μου. Δεν ξέρουν οικονομικά. Δεν είναι μόνο τι δίνεις ως κράτος πριμοδοτώντας επιχειρήσεις -θα σας πω ότι κάνετε λάθη εδώ- αλλά είναι και τι χάνουμε ως κράτος από το κλείσιμο των μαγαζιών. Μην κρατάτε τα μαγαζιά κλειστά. Θα χρεοκοπήσουν άνθρωποι, θα πεινάσουν άνθρωποι, θα αυτοκτονήσουν άνθρωποι, καταλάβετέ το. Βρείτε τρόπο.

Άνοιξε η Βουλγαρία, άνοιξε η Αυστρία, ανοίγει η Γερμανία, ανοίγει η Σερβία, ανοίγει η Γαλλία, ανοίγει η Ιταλία, στην Ελλάδα μόνο είναι κλειστά τα μάτια και τα αυτιά της Κυβέρνησης και κλείνει όλα τα μαγαζιά. Άμεσα νομοθετική πρωτοβουλία. Θα έχουμε πρόβλημα με την ανεργία.

Ακούστε το οξύμωρο και πώς το κράτος γίνεται κλέφτης. Γιατί, κύριε Υπουργέ, αυτό μου θυμίζει κατσαπλιά. Ακούστε τι κάνατε, κύριε Υπουργέ, είναι ντροπή. Λέγατε «πληρώστε τέλη κυκλοφορίας μέχρι την Παρασκευή». Τρέχανε όλοι να τα πληρώσουν και την επόμενη ημέρα κάνετε lockdown. Δηλαδή με βάλατε να πληρώσω μέχρι την τελευταία ημέρα, τα πλήρωσα τα τέλη κυκλοφορίας και μου λέτε μετά είκοσι ημέρες: κλειστά τα αυτοκίνητα, στο σπίτι. Γιατί;

Γιατί κλέβετε τον κόσμο; Γιατί λεηλατείτε τη δημόσια και ιδιωτική περιουσία των Ελλήνων; Για ποιον λόγο; Πείτε μου εσείς. Βέβαια πληρώνει ο άλλος 255 ευρώ τέλη κυκλοφορίας για ένα αυτοκίνητο που τους τελευταίους τέσσερις μήνες κατανάλωσε βενζίνη 40 ευρώ. Πώς γίνεται αυτό; Είναι ανεπίτρεπτο.

Επίσης, να πω μερικά στοιχεία. Πάμε ολοταχώς για ακαθάριστο εθνικό προϊόν ΑΕΠ επιπέδου 2000, δηλαδή στα 130 δισεκατομμύρια. Έχετε καταλάβει τι σημαίνει αυτό, μια χώρα που είχε 250 δισεκατομμύρια πριν δέκα χρόνια να πάει στα 130; Το χρέος όμως είναι χρέος του 1897, 240% του ΑΕΠ. Και δεν ανησυχεί η Κυβέρνηση. Ο κ. Σταϊκούρας και ο Πρωθυπουργός λένε ότι πάνε όλα καλά στην οικονομία. Μα τα απλά δεν καταλαβαίνουν, τα αυτονόητα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του Προέδρου της Ελληνικής Λύσης)

Κύριε Πρόεδρε, θα χρειαστώ λίγο παραπάνω χρόνο. Σας ευχαριστώ.

Θα δώσω ένα παράδειγμα. Το 1995 η Πορτογαλία είχε ΑΕΠ 120 δισεκατομμύρια. Η Ελλάδα τότε, το 1995, είχε 150 δισεκατομμύρια. Το 2020 η Πορτογαλία από τα 120 δισεκατομμύρια πήγε στα 240 δισεκατομμύρια -πέρασε και αυτή από την τρύπα των μνημονίων, χαλαρότερων μεν, αλλά είχε μέτρα- και η Ελλάδα πάει στα 170.

Όταν λέμε ΑΕΠ, είναι ο πλούτος όλων μας, η κίνηση του χρήματος, η μεταφορά κεφαλαίων, είναι η αγορά, είναι η αξία. Ακούστε, 240 δισεκατομμύρια η Πορτογαλία. Δεν θα πω για την

κομμουνιστική Ρουμανία, που μας προσπέρασε και ανέβηκε μιάμιση φορά από πάνω μας στο ΑΕΠ.

Τι σημαίνει αυτό; Τα τελευταία δώδεκα χρόνια όλες οι κυβερνήσεις εγκλημάτησαν εναντίον του ελληνικού λαού. Τον καταλήστευσαν, του πήραν το βιός, τον φορολόγησαν και δεν πήρε «αντίδωρο» τίποτα πίσω ο Έλληνας. Αυτή είναι η αλήθεια.

Η Πορτογαλία, για να δείτε πως κάνετε λάθη, είχε 24,6 εκατομμύρια αφίξεις τουριστών και άμεσα έσοδα 20 δισεκατομμύρια. Η Ελλάδα 31 εκατομμύρια αφίξεις με 20 δισεκατομμύρια έσοδα. Κάτι κάνουμε λάθος. Δεν είναι λάθος μόνο το οικονομικό μοντέλο της χώρας μας. Είναι όλα αυτά τα λάθη. Γιατί αν βάλεις πενήντα εκατομμύρια επισκέπτες, κύριε Υπουργέ μου, σε μία χώρα για να πάρεις 30 δισεκατομμύρια, το κόστος των υποδομών είναι τεράστιο. Προτιμώ να έχω δέκα εκατομμύρια επισκέπτες και να πάρω τα 30-40 δισεκατομμύρια, παρά πενήντα εκατομμύρια επισκέπτες και να πάρω 10-20-30 δισεκατομμύρια. Είναι απλά τα πράγματα. Γιατί το κόστος επιβαρύνει συνολικά την πολιτεία. Χαλάνε οι δρόμοι, τα αυτοκίνητά τους, δημιουργούνται στις υποδομές προβλήματα και πρέπει να τα ξαναφτιάξουμε. Αυτό σημαίνει οικονομία, αυτό σημαίνει παραγωγή πλούτου, αυτό σημαίνει «φτιάχνω την Ελλάδα».

Εσείς το μόνο που ξέρετε να κάνετε -όχι εσείς προσωπικά- είναι να διαχειρίζεστε τα νούμερα. Περνάτε τον άνθρωπο για νούμερο. Ο πολίτης δεν είναι νούμερο.

Επίσης, θα ήθελα να πω και κάτι ακόμα. Γιατί δεν επιστρέφονται τα χρήματα των τελών κυκλοφορίας πίσω; Επιστρέψτε τα χρήματα των τελών κυκλοφορίας.

Ακόμα, από τους κυνηγούς κλέψατε το παράβολο. Οι κυνηγοί και οι ψαράδες για να πάρουν άδεια, Υπουργέ μου, πλήρωσαν ένα παράβολο. Τους το απαγορεύσατε. Δώστε πίσω τα λεφτά. Κάνετε σαν τους κατσικοκλέφτες -και ζητώ συγγνώμη που το λέω αυτό- που παίρνουν τα λεφτά και εξαφανίζονται. Αν χρωστάει όμως 500 ευρώ ο άλλος τον κυνηγάει η εφορία να του πάρει και το σπίτι. Γι' αυτό λέω ότι κάνατε λάθη. Διότι ο πολίτης μετά μισεί το κράτος, μισείς εσάς, μισεί εμάς, μισεί όλον τον κόσμο. Αυτό πρέπει να αλλάξουμε.

Για να καταλάβετε γιατί δεν είστε πλέον πειστικοί -εγώ πλέον δεν σας πιστεύω- βγαίνει η κ. Παγώνη στις 28 Φεβρουαρίου του 2021, στις 09.33' το πρωί στο ΣΚΑΪ, το αγαπημένο κανάλι της Νέας Δημοκρατίας, της κεντροδεξιάς παρατάξεως θα πω τώρα για να μην στεναχωρηθούν κάποιοι: «Τσικνοπέμπτη στο σπίτι. Ούτε παρελάσεις τον Μάρτιο». Βγαίνει μετά από τις τρεις ημέρες, την 1η Μαρτίου, 10.13' το πρωί: «Το lockdown δεν έχει νόημα. Να ανοίξουν σχολεία, καταστήματα, εστίαση». Αυτοί είναι οι επιστήμονες της επιτροπής.

Τώρα, ο πολίτης ο αγράμματος, που δεν είναι υποχρεωμένος να είναι λοιμωξιολόγος ή πνευμονολόγος, ακούει την κυρία τη Δεύτερα να λέει αυτό και την Πέμπτη να λέει το άλλο. Πώς θα γίνετε πειστικοί; Πείτε μου εσείς.

Υπάρχουν συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να πάρετε. Διαγραφή άμεσα όλων των χρεών πριν και κατά τη διάρκεια του lockdown με τρόπο σωστό και σοβαρό για να μην υπάρχουν αδικίες. Να αποφύγουμε χιλιάδες λουκέτα.

Να δώσω ένα παράδειγμα. Το δημόσιο είναι ο μεγαλύτερος εργοδότης στην Ελλάδα, δυστυχώς, κύριε Υπουργέ. Δεύτερος μεγαλύτερος εργοδότης είναι η εστίαση και τους έχετε κλείσει έναν χρόνο τώρα. Πείτε μου τώρα. Αυτοί οι εξακόσιες χιλιάδες εργαζόμενοι περιφερειακά αυτού του τομέα που λέγεται εστίαση αν μπουν στην ανεργία όλοι μαζί, ξέρετε τι θα πάθετε; Οι μισοί να βγουν στην ανεργία, ξέρετε τι θα πάθει η Ελλάδα; Για υπολογίστε επί έναν χρόνο τα επιδόματα ανεργίας. Σκεφτείτε τι εγκλήματα έχετε κάνει με το κλείσιμο της αγοράς. Αναδιοργανώστε την οικονομία. Δεν μπορούμε να πηγαίνουμε έτσι.

Ακούστε, η Κροατία ανοίγει εξωτερικούς χώρους, μπαρ και εστιατόρια, παρά τη μικρή αύξηση κρουσμάτων. Ζητά από τους πολίτες να είναι προσεκτικοί, αλλά ανοίγει κανονικά την αγορά.

Η Βουλγαρία άνοιξε τον χειμερινό τουρισμό. Δεν ξέρω από πού είναι η καταγωγή σας, κύριε Υπουργέ, αλλά εμείς έχουμε την Αράχωβα, έχουμε τα Τρίκαλα Κορινθίας, που ο Πρωθυπουργός έχει ιδιαίτερη αγάπη, γιατί όταν κάναμε συλλαλητήρια για τη Μακεδονία έκανε σκι εκεί, έχουμε χιονοδρομικά, έχουμε το Βόρα, έχουμε το Φαλακρό Όρος, έχομε τα Τρία-Πέντε Πηγάδια. Ανοίξτε, γιατί δουλεύουν περιφερειακά τα χωριά από τον αγροτουρισμό. Έκαναν επενδύσεις οι άνθρωποι, περίμεναν να δουλέψουν. Στη Βουλγαρία πάνε, δυστυχώς, οι Έλληνες για να κάνουν το σκι τους. Βέβαια, αυτό μας μάρανε, το σκι. Το λέω για να καταλάβετε.

Επίσης, ακούστε εδώ. Στη Βουλγαρία ελεύθερη κυκλοφορία χωρίς μάσκα. Στην Ελλάδα κανονίζετε από τώρα για τον τουρισμό με το υποχρεωτικό εμβόλιο. Ωραίοι είστε. Δηλαδή οι Έλληνες δεν θα κάνουν τουρισμό φέτος, αλλά αν οι Άγγλοι τουρίστες κάνουν το εμβόλιο και έχουν πιστοποιητικό, θα έρθουν να κάνουν τουρισμό στην Ελλάδα. Ο Έλληνας δεν θα μπορεί να πάει στη Χαλκιδική, αν δεν κάνει το εμβόλιο; Δεν θα μπορεί να πάει στο εξοχικό του;

Είπα για εξοχικό. Κύριε Υπουργέ μου, ακούστε λογική. Λούτσα, Ραφήνα, έχουν κάποια εξοχικά κάποιοι άνθρωποι. Χαλκιδική, έχουν κάποια εξοχικά. Ο Θεσσαλονικιός δεν μπορεί να πάει στη Χαλκιδική στο εξοχικό του, απαγορεύεται από νομό σε νομό. Δώστε να πάει να κάνει ένα rapid test, να πάει να το κάνει το πρωί, να πεταχτεί μέχρι το εξοχικό του, να κάνει τη δουλειά του. Μπορεί να έχει τα νερά σπασμένα, μπορεί να έχει τα ρεύματα κομμένα. Να τον βοηθήσουμε τον πολίτη. Να σταθεί αρωγός η πολιτεία. Θα γίνουμε καταθλιπτικοί όλοι. Θα είμαστε με ψυχοφάρμακα. Με τα Hipnostedon θα είμαστε στο χέρι όλοι. Δυο-δυο και τρία-τρία τα παίρνουμε για να συνέλθουμε. Το λέω για να το καταλάβετε.

Κλείνοντας, επειδή πιέζει ο χρόνος, θα ήθελα να πω το εξής. Μας έχετε φλομώσει με το εμβόλιο. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί πραγματικά, κύριε Υπουργέ, είστε τόσο τσαπατσούληδες. Το λέω για να το καταλάβετε. Δεν μπορώ να καταλάβω την εμμονή του Πρωθυπουργού να ακούει μόνο τη Γερμανία.

Χθες η Αυστρία, κύριε Υπουργέ, ο ίδιος ο Καγκελάριός τους δήλωσε ότι η Ευρώπη είναι μπάχαλο με τα εμβόλια και η Αυστρία από μόνη της θα ψάξει να βρει εμβόλια. Είστε οπαδοί του εμβολίου. Εγώ δεν είμαι, έχω τις επιφυλάξεις μου. Κάντε κάτι. Γιατί δηλαδή το Σαν Μαρίνο, το αυτόνομο στην Ιταλία, πήρε μόνο του εμβόλιο Sputnik; Ο Ιταλός Δήμαρχος, ο Ντανέλι, θα αγοράσει από το Σαν Μαρίνο το εμβόλιο Sputnik και θα το φέρει στον δήμο του.

Γιατί να βασιζόμαστε, λοιπόν, σώνει και καλά στη Γερμανία; Αλλά να σας πω γιατί το κάνουμε αυτό. Βγαίνει ο Πρωθυπουργός της χώρας, κύριε Υπουργέ μου, και λέει «ως μικρή χώρα δεν θα ήθελα να διαπραγματευτώ κατά μόνας με τις μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες». Θα το καταθέσω στα Πρακτικά της Βουλής αυτό. Βγαίνει ο Πρωθυπουργός και λέει ότι η Ελλάς είναι μικρή χώρα και δεν θέλει να διαπραγματευτεί ο ίδιος κατά μόνας με τους φαρμακοβιομηχάνους. Και βγαίνει το Σαν Μαρίνο, ένα μικρό κρατιδιάκι-κουτσουλιά, και διαπραγματεύεται και παίρνει. Δηλαδή πόσο παρακάτω θα πάει τη χώρα αυτή η -θα το πω ευθέως- ηττοπαθής στάση όλων των ηγετών, όλων των Υπουργών, όλων των Βουλευτών; Η Ουγγαρία γιατί μπόρεσε; Η Ουγγαρία γιατί το έκανε; Η Ουγγαρία το έκανε.

Επίσης, θα ήθελα τώρα να ενημερώσω τους αξιότιμους συναδέλφους Βουλευτές ότι έχω μπροστά μου μια έρευνα. Εδώ είναι. Μου την έστειλε ένας φίλος από την Αγγλία. Κύριοι συνάδελφοι, να σας δω τώρα και να σας ακούσω θέλω. Είναι το εσωτερικό πληροφοριακό υλικό του εμβολίου. Θα το καταθέσω στα Πρακτικά. Αυτό είναι το φυλλάδιο μέσα του εμβολίου, κύριε Υπουργέ.

Σας διαβάζω, λοιπόν, τι περιέχει το εμβόλιο. Αδενοϊό χιμπατζή. Εδώ είναι! Μη γελάς εσύ, κύριε Βιλιάρδε. Ανθρώπινο εμβρυϊκό νεφρό. Γενετικά τροποποιημένο οργανισμό γαλακτοποιητή. Πραγματικά περιμένω απαντήσεις από την Κυβέρνηση και από τους επιστήμονες αν ισχύουν όλα αυτά.

Έρευνα του «The Journal of Antibiotics». Η κ. Λάζαρη. Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Βιοηθικής. Σημερινή ανακοίνωση. Βλαστοκύτταρα από αποβλημένα έμβρυα ή από εκτρώσεις. Το λέει. Επίσημη ανακοίνωση.

Λέω εγώ: Είναι δυνατόν να παίζουμε με την υγεία των πολιτών και να μην ενημερώσουμε τον πολίτη αυτό που του δίνουμε τι περιλαμβάνει μέσα; Κάποιοι άνθρωποι έχουν και ηθικούς φραγμούς. Μπορεί να μην έχω εγώ, να μην έχετε εσείς. Κάποιοι έχουν.

Επίσης, βγαίνει η έκθεση στο «The Journal of Antibiotics» και λέει ότι η κολχικίνη μειώνει τις διασωληνώσεις κατά 50%. Όλη η έρευνα στη διάθεσή σας. Εδώ είναι. Θα την καταθέσω στα Πρακτικά. Εδώ είναι, πραγματική μελέτη. Καλωσορίζω τον Υπουργό Ανάπτυξης. Κανονική μελέτη είναι, έτσι; Όχι παραμυθάκια του «ήξεις αφήξεις ουκ εν πολέμω θνήξεις».

Τι λέει η μελέτη αυτή; Η κ. Λάζαρη. Δημοσιεύτηκε σε επίσημο ιατρικό περιοδικό. Λέει ότι η ικολχικίνη μειώνει τις διασωληνώσεις κατά 50%. Δεν καταλαβαίνω ότι δεν καταλαβαίνει αυτή η Κυβέρνηση το αυτονόητο. Το εμβόλιο είναι πρόληψη. Έχουμε κορωνοϊό, άρα δεν πάμε για πρόληψη, πάμε για θεραπεία ή καταστολή. Η καταστολή είναι τα φάρμακα. Χριστός και Παναγία δηλαδή! Περιμένει το εμβόλιο ο Πρωθυπουργός και δεν παίρνει τα φάρμακα για να καταστείλουμε το πρόβλημα. Το εμβόλιο, που δεν κάνει και ο ίδιος κάτι, για να πάει να το παραλάβει.

Επίσης, σχετικά με το φάρμακο της «REGENERON», κύριε Πρόεδρε, το είχα πει τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο και με κοροϊδεύατε οι περισσότεροι για τα φάρμακα για τον κορωνοϊό. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων -τον Νοέμβριο σας τα είχα πει εδώ, ημερομηνία 12, 13, δεν θυμάμαι- λέει «ναι» στη χρήση των κοκτέιλ αντισωμάτων, για να καταπολεμήσουμε το πρόβλημα. Αυτό που λέγαμε τον Νοέμβριο να το κάνει η Κυβέρνηση και δεν το έκανε, το λέει τώρα ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων. Πόσο μπροστά είναι η Ελληνική Λύση! Μπορείτε να λέτε ό,τι θέλετε για εμάς. Εδώ ήρθαμε μόνο για προτάσεις. Ούτε λαϊκισμούς, ούτε ακρότητες, ούτε «ούγκανα» είμαστε, ούτε άνθρωποι που θέλουμε να κάνουμε κριτική για την κριτική. Θέλουμε να βοηθήσουμε την όποια κυβέρνηση.

Επίσης, εγώ να το ξαναπώ προς όλους σας. Αφού λέτε ότι ο ιός είναι θανατηφόρος -και απευθύνομαι από εδώ και προς τα αριστερά, στην Αριστερά συνολικά- γιατί γίνονται συγκεντρώσεις; Για πείτε μου πώς θα πείσουμε τους πολίτες να μείνουν σπίτια τους, όταν οι ίδιοι οι αριστεροί, συνολικά η Αριστερά κάνει συγκεντρώσεις καθημερινά. Και πώς θα πείσω εγώ ότι η Κυβέρνηση είναι σοβαρή, όταν δεν επιβάλλει πρόστιμα σε αυτούς που κάνουν συγκεντρώσεις; Το λέω, όχι ότι είμαι υπέρ των προστίμων, όχι, αλλά εδώ ο κόσμος πλέον δεν μας πιστεύει. Αρχίζουν να αναρωτιούνται ποιοι είναι οι ψεύτες και ποιοι είναι οι κουτοί.

Ακούστε, κύριε Υπουργέ, τι Κυβέρνηση είστε. Και κλείνω εδώ. Κάτι που κρύβει ο Πρωθυπουργός επιμελώς και κάτι που με θλίβει και το λέω αβίαστα είναι το εξής, ότι οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως δεν έχουν καμμία συμβατική υποχρέωση να ευθυγραμμίζουν την πολιτική της υγείας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Καμμία υπογραφή δεν υπάρχει. Γι' αυτό και οι άλλες χώρες ψάχνουν μόνες τους και εμείς έχουμε μόνο τον Πρωθυπουργό να ψάχνει τη Γερμανία. Ας σταματήσει η δουλική στάση μας απέναντι στη Γερμανία, γιατί οι Γερμανοί εθίζονται στο να έχουν δουλικούς λαούς και δούλους πρωθυπουργούς. Ο Έλληνας ούτε δειλός μπορεί να είναι ούτε δουλικός. Ο Έλληνας είναι ελεύθερος, είναι δημοκράτης και του αρέσει να ζει και να αναπνέει χωρίς να έχει στον βρόγχο του αλυσίδες. Ας το καταλάβει η Κυβέρνηση.

Κλείνοντας, κύριε Υπουργέ μου, σχολικά γεύματα. Εκατόν ογδόντα πέντε χιλιάδες φτωχοί άνθρωποι, φτωχοί μαθητές και οικογένειες δεν θα έχουν σχολικά γεύματα. Γιατί; Πείτε μου γιατί, κύριε Υπουργέ μου. Εδώ είναι ο φίλος μας, ο κ. Γεωργιάδης, που έχει ευαισθησίες. Γιατί να μην έχουν τα σχολικά τους γεύματα τα παιδιά αυτά; Βρείτε έναν τρόπο να τα έχουν. Τόσο δύσκολο είναι;

Από την άλλη, επειδή είναι και θρήσκος ο κ. Γεωργιάδης, να του πω ότι υπάρχει εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας στην οποία διαγράφεται η φράση «πρωινή προσευχή λόγω κορωνοϊού». Θα την καταθέσω στα Πρακτικά. Να μη γίνεται ούτε η προσευχή. Δηλαδή οι συγκεντρώσεις να γίνονται, οι πορείες να γίνονται, στα λεωφορεία να μπαίνουν ο ένας στον άλλον.

Ξέχασα. Περιμένω ακόμα τις μελέτες του Πρωθυπουργού για τα λεωφορεία. Μάλλον έρχονται με το λεωφορείο από τα Γιάννενα. Μέχρι να έρθουν εδώ, θα κάνουν μερικούς μήνες.

Φέρτε μου τις μελέτες που είπε ο Πρωθυπουργός ότι στα λεωφορεία δεν κολλάει ο κορωνοϊός. Φέρτε μου για να τις κάνω εγώ σημαία και να κάνω την Ευρώπη να χοροπηδάει από πάνω μέχρι κάτω, να γυρίσουμε ανάποδα την Ευρώπη.

Κλείνοντας, θα ήθελα κάτι να πω για τον κ. Κουφοντίνα. Πόσοι από τους αριστερούς έχουν διαβάσει το δεύτερο βιβλίο του Κουφοντίνα; Κανένας, είμαι σίγουρος. Το έχετε διαβάσει; Βιβλίο υπέρ εθνισμού και κατά Τουρκίας. Η γεωπολιτική της «17 Νοέμβρη» από Ελλάδα με Τουρκία. Διαβάστε λίγο, κύριοι αριστεροί, τι λέει. Μιλάει για εθνισμό. Μιλάει και για άλλα πράγματα ο Κουφοντίνας.

Από την άλλη, όμως, να πω το εξής και είμαι βέβαιος ότι θα το καταλάβετε. Για εμάς, κύριοι Υπουργοί, τα ισόβια είναι ισόβια. Το είχε πει ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ο πρώτος για άλλο θέμα. Αλλά όταν λέμε ισόβια, θα είναι ισόβια. Εκπτώσεις στα ισόβια δεν γίνονται. Τελεία και παύλα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Όμως, καταγράφω ένα περίεργο φαινόμενο ομοφωνιών και διαφωνιών. Διαφωνεί η Νέα Δημοκρατία και ο ΣΥΡΙΖΑ με τον Κουφοντίνα. Το αντιλαμβάνομαι. Ομοφωνούν στα μνημόνια, ομοφωνούν στις Πρέσπες, ελληνοτουρκικά, πανδημία, εμβόλια, ασυλία σε τραπεζίτες, εκχώρηση της ιδιωτικής περιουσίας και το μόνο πρόβλημά τους είναι αυτό, ο Κουφοντίνας. Στα μεγάλα, λοιπόν, συμφωνούν ΣΥΡΙΖΑ και Νέα Δημοκρατία και Κίνημα Αλλαγής -προαλείφεται συνεργασία μετεκλογική, είναι δεδομένο αυτό, συγκυβέρνηση- αλλά διαφωνούν μόνο στον Κουφοντίνα. Είναι η βαλβίδα ασφαλείας για να μαζέψουμε το κομματικό μας ακροατήριο. Το παίζουν λίγο «νόμος και τάξη» ο φίλος μου ο Υπουργός κ. Γεωργιάδης, το παίζει και λίγο αριστερά ο ΣΥΡΙΖΑ, με συνέπεια να νομίζουν ότι έτσι συγκεντρώνουν το πλήθος του κόσμου για να μην κάνουν κάτι σε σχέση με τις φυγόκεντρες δυνάμεις που έχουν τα κόμματά τους.

Εγώ προκαλώ, λοιπόν, αφού θέλετε νόμο και τάξη, σήμερα να συλλάβετε όσους κάνουν συλλαλητήρια, αν είστε κυβέρνηση. Δεν προτείνω, μην μπερδεύεστε, όχι. Αλλά για να αποδείξω πόσο πολιτικά αρνητική είναι η στάση τους, πόσο πολιτικαντισμό έχουν οι ίδιοι.

Επίσης, θα πω κάτι. Ξέρετε, ο ζωντανός έχει δικαίωμα στην απεργία πείνας, κύριε Πρόεδρε. Αυτός εδώ ο νεκρός δεν έχει, όμως, ο Αξαρλιάν. Δεν έχει. Λέμε για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτός δεν είχε ανθρώπινα δικαιώματα και οι άλλοι νεκροί; Το λέω για να καταλάβουν ορισμένοι.

Κλείνοντας, λοιπόν, να πω γιατί αυτό το κράτος δεν θα γίνει ποτέ κράτος. Διότι ποτέ δεν τιμωρήθηκαν Βουλευτές και Υπουργοί. Κυρίως Υπουργοί. Οι Βουλευτές δεν φταίνε σε τίποτα. Ποτέ δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο στον Άρειο Πάγο, κατά το οποίο το πρόγραμμα του κόμματος να κατατίθεται και όταν κάτι από αυτά που κάνει παρεκκλίνει, να εκπίπτει το κόμμα. Ποτέ. Άλλα λένε προεκλογικά και άλλα κάνουν μετεκλογικά: Συμφωνία των Πρεσπών κ.λπ..

Θα σας πω τι έγινε στη Γαλλία. Καταδικάστηκαν δύο Πρόεδροι, ο Σιράκ και ο Σαρκοζί. Δύο πρωθυπουργοί, ο Βιλπέν και ο Φιγιόν. Και αναμένεται στις 4 Μαρτίου νέα κατηγορία για τον Μπαλαντούρ. Πείτε μου, λοιπόν, πώς από τους δικούς μας Υπουργούς, με τόσα σκάνδαλα, με τόσα μνημόνια, με τόσες προδοσίες -Πρέσπες κ.λπ.-, με τόσα λάθη, να μην υπάρχει έστω και ένας ο οποίος πραγματικά να τιμωρήθηκε. Μην μου πείτε ότι υπάρχει η πολιτική ευθύνη και ότι οι εκλογές τιμωρούν. Κάνετε λάθος.

Σταματήστε να νομοθετείτε υπέρ της ασυλίας των Υπουργών. Σταματήστε να νομοθετείτε υπέρ της ασυλίας των τραπεζιτών. Σταματήστε να εξυπηρετείτε τους ολιγάρχες σας. Σταματήστε να εξυπηρετείτε τις φαρμακοβιομηχανίες. Σταματήστε να είστε υπόλογοι, υπόδουλοι και κυρίως εξυπηρετούντες του διεθνούς κεφαλαίου. Γίνετε ελληνική κυβέρνηση, γιατί κυβερνάτε την Ελλάδα και όχι την Ουγκάντα.

(Όρθιοι οι Βουλευτές της Ελληνικής Λύσης χειροκροτούν ζωηρά και παρατεταμένα)

(Στο σημείο αυτό ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης κ. Κυριάκος Βελόπουλος καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ο Υπουργός Ανάπτυ-

ξης και Επενδύσεων κ. Άδωνις Γεωργιάδης ζήτησε τον λόγο για μια μικρή παρέμβαση. Στη συνέχεια θα πάρει τον λόγο για τρία λεπτά ο Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό κ. Λιβάνιος, για να τοποθετηθεί στη με γενικό αριθμό 783 και ειδικό 52 τροπολογία. Αμέσως μετά -κάνω τις προαναγγελίες- θα πάρει τον λόγο ο κ. Γιαννούλης. Στη συνέχεια θα προχωρήσουμε. Έχει έρθει και ο κ. Βεσυρόπουλος. Σας είπα ότι θα παρεμβαίνουν με ολιγόλεπτο κάποιοι Υπουργοί, για να τοποθετούνται επί των τροπολογιών.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ο κ. Βελόπουλος έφυγε, αλλά δεν πειράζει. Είναι η Κοινοβουλευτική του Ομάδα εδώ. Μόνο για ένα λεπτό θα μιλήσω, για να μην επιτρέπουμε η συνωμοσιολογία, σε μια τόσο κρίσιμη στιγμή, να προκαλεί εντυπώσεις και να παρασύρει τους συμπολίτες μας.

Είπε ο κ. Βελόπουλος ότι πηγαίνουμε στα εμβόλια και ότι ξοδεύουμε λεφτά για τα εμβόλια και αρνούμαστε να αγοράσουμε τα φάρμακα, τα οποία πολεμάνε τον ιό. Έφερε ως απόδειξη την έγκριση του κοκτέιλ φαρμάκων μονοκλωνικών αντισωμάτων της «REGENERON», υπονοώντας ότι θα μπορούσαμε να αγοράσουμε τα μονοκλωνικά αντισώματα της «REGENERON» και να εμποδίσουμε την πανδημία.

Απλώς και μόνο για να το ακούσουμε και να καταλάβουμε για τι μιλάμε, να πω το εξής: Τα μονοκλωνικά αντισώματα, ένας δηλαδή πολύ σύνθετος βιολογικός παράγων, παραγόνται με πολύ μεγάλη δυσκολία. Η «REGENERON» έχει ανακοινώσει ότι όταν θα φτάσει στο μάξιμουμ της δυνατότητας παραγωγής της -σήμερα δεν είναι ακόμα εκεί- θα μπορεί να παράγει έντεκα εκατομμύρια δόσεις τον χρόνο. Σήμερα που μιλάμε, στον πλανήτη έχουμε σαράντα επτά εκατομμύρια ενεργά κρούσματα. Άρα η δυνατότητα να αγοράσουν τα κράτη για το σύνολο του πληθυσμού τα μονοκλωνικά αντισώματα της «REGENERON» σκοντάφτει στην πραγματικότητα. Δεν υπάρχουν ούτε και μπορούν να παραχθούν με τις γνωστές σήμερα τεχνολογίες οι ανάλογες ποσότητες για όλον τον πληθυσμό του πλανήτη. Κατά συνέπεια, η μόνη πρακτική που έχει βρεθεί στην ανθρωπότητα, που συστήνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και που ακολουθούν όλα τα κράτη, είναι ο μαζικός εμβολιασμός του πληθυσμού.

Θα παρακαλούσα και την Ελληνική Λύση να μην υποσκάπτει, όχι την εθνική προσπάθεια στην προκειμένη περίπτωση, αλλά την πανανθρώπινη προσπάθεια.

Καταθέτω, κύριε Πρόεδρε, και κάποιες νομοτεχνικές βελτιώσεις στο νομοσχέδιο. Παρακαλώ πολύ να διανεμηθούν, για να είναι προς γνώση των συναδέλφων.

Ευχαριστώ πολύ.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων κ. Σπυρίδων-Άδωνις Γεωργιάδης καταθέτει για τα Πρακτικά τις προαναφερθείσες νομοτεχνικές βελτιώσεις, οι οποίες έχουν ως εξής:

ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ, ΤΗΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ, ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

1. Στην υποπερ. 4β) της περ. 4) της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρου 1 του σχεδίου νόμου το οποίο τροποποιεί το άρθρο 2 ν. 4412/2016, προστίθενται μετά την λέξη «ως» οι λέξεις « «επιβλέπων ελεγκτής» ή », διαγράφεται η λέξη «προϋπολογισμού» και τίθενται στη θέση της οι λέξεις «προεκτιμώμενης αμοιβής» και διαγράφονται οι λέξεις «έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ» και τίθενται στη θέση τους οι λέξεις «έως το αντίστοιχο όριο της παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4412/2016.».

2. Στην περ. α της εσωτερικής παρ. 1 του άρθρου 9 του σχεδίου νόμου, που τροποποιεί το άρθρο 44 του ν. 4412/2016, αντικαθίσταται η παραπομπή στην παρ. 4 του άρθρου 12 με παραπομπή στην παρ. 6 του άρθρου 12.

3. Στο πέμπτο εδάφιο της περ. β της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρου 14 του σχεδίου νόμου με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 49 ν. 4412/2016 η φράση «Για τα έργα που έχουν υπαχθεί» αντικαθίσταται από τη φράση «Για τα έργα που έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν» και μετά τη λέξη «σύμφωνα» προστίθεται η λέξη «με».

4. Στο δεύτερο εσωτερικό εδάφιο του άρθρου 18 του σχεδίου νόμου, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 58 ν. 4412/2016, οι λέξεις «όπως αυτή αναφέρεται στην» αντικαθίστανται με τις λέξεις «κατά την έννοια της», μετά τη φράση «η αναθέτουσα αρχή απαιτεί» προστίθενται οι λέξεις «από τον προσφέροντα» και η φράση «συντρέχουν για τον υπεργολάβο» αντικαθίσταται με τη φράση «στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν».

5. Στην εσωτερική παρ. 4 του άρθρου 20 του σχεδίου νόμου, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 70 του ν. 4412/2016, διαγράφονται οι λέξεις «δύο (2) τουλάχιστον μήνες» και τίθενται στη θέση τους οι λέξεις «δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες».

6. Στο δεύτερο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 9 του άρθρου 21 του σχεδίου νόμου, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 72 ν. 4412/2016, αντικαθίσταται η λέξη «έτη» με τη λέξη «μήνες».

7. Στο ενδέκατο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 3 του άρθρου 57 του σχεδίου νόμου, με την οποία τροποποιείται το άρθρο 136 ν. 4412/2016, η φράση «Η αμοιβή του ΙΦΕ βαρύνει αποκλειστικώς τον ανάδοχο» αντικαθίσταται ως εξής: «Η αμοιβή του ΙΦΕ βαρύνει τις πιστώσεις του έργου και καταβάλλεται αποκλειστικώς από τον ανάδοχο».

8. Στο δέκατο τέταρτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 3 του άρθρου 57 του σχεδίου νόμου, με την οποία τροποποιείται το άρθρο 136 ν. 4412/2016, η φράση «καταβολής της από τον ανάδοχο» αντικαθίσταται με τη φράση «καταβολής της».

9. Στην εσωτερική παρ. 3 του άρθρου 70 του σχεδίου νόμου, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 151 ν. 4412/2016, διαγράφονται οι λέξεις «είκοσι τοις εκατό (20%) των επιμετρήσεων που υποβλήθηκαν ή τουλάχιστον δύο (2) εξ αυτών» και αντικαθίστανται με τις λέξεις «σαράντα τοις εκατό (40%) των επιμετρήσεων που υποβλήθηκαν ή τουλάχιστον τέσσερις (4) εξ αυτών».

10. Στην περ. β του δεύτερου εδαφίου της εσωτερικής παρ. 3 του άρθρου 86 του σχεδίου νόμου, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 172 ν. 4412/2016, μετά τη φράση «δύο (2) εκπροσώπους του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ)» προστίθενται οι λέξεις «ή του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΓΕΩΤΕΕ) σε περιπτώσεις αμιγώς γεωτεχνικών έργων».

11. Στα εδάφια τρίτο και τέταρτο της εσωτερικής παρ. 3 του άρθρου 86 του σχεδίου νόμου, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 172 ν. 4412/2016, μετά τη φράση «Μη υπόδειξη εκ μέρους του ΤΕΕ» και μετά τη φράση «Οι εκπρόσωποι του ΤΕΕ» προστίθενται οι λέξεις «ή του ΓΕΩΤΕΕ», αντιστοίχως.

12. Στην περ. στ της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρο 93 του σχεδίου νόμου, που τροποποιεί το άρθρο 187 ν. 4412/2016 η φράση «ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της αμοιβής» αντικαθίσταται με την φράση «ποσοστό δέκα πέντε τοις εκατό (15%) της αμοιβής» και η φράση «είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της αμοιβής» αντικαθίσταται με την φράση «είκοσι τοις εκατό (20%) της αμοιβής».

13. Στην περ. α της εσωτερικής παρ. 8 του άρθρου 108 του σχεδίου νόμου, με την οποία τροποποιείται το άρθρο 221 ν. 4412/2016, μετά τις λέξεις «προσφορά μόνο βάσει τιμής» προστίθενται οι λέξεις «ή βάσει πλήρως αντικειμενικοποιημένων κριτηρίων».

14. Στο εισαγωγικό εδάφιο του άρθρου 122 του σχεδίου νόμου στην φράση «Στον τίτλο του άρθρου 46 του ν. 4412/2016» αντικαθίσταται ο αριθμός 46 με τον αριθμό 313.

15. Η παρ. 4 του άρθρου 140 του σχεδίου νόμου επαναδιατυπώνεται ως εξής:

«4. Οι διατάξεις των άρθρων 57 έως 60, 63, 64, 66 έως 79, 82, 89 έως 93, 95 έως 98 και 100 καταλαμβάνουν διαγωνισμούς που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021. Συμβάσεις που συνάφθηκαν ή θα συναφθούν μέχρι την άνω ημερομηνία εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο σύναψής τους».

16. Στην περ. β της παρ. 1 του άρθρου 142 του σχεδίου νόμου μετά τον αριθμό «10,» προστίθεται η φράση «20 παρ. 4,».

17. Το άρθρο 192 του σχεδίου νόμου αποσύρεται και τα επόμενα άρθρα αναριθμούνται αναλόγως.

18. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 194 του σχεδίου νόμου, προ της ανωτέρω αναρίθμησης, η φράση «δεν καθιστά την πειθαρχική δίωξη νέα.» αντικαθίσταται με την φράση «δεν συνιστά ανεπίτρεπτη μεταβολή της κατηγορίας στο πλαίσιο της ίδιας δίωξης.».

19. Στην παρ. 1 του άρθρου 195 του σχεδίου νόμου, προ της ανωτέρω αναρίθμησης, αφαιρούνται οι λέξεις «καθώς και κάθε προσώπου που ασκεί έργο μηχανικού,».

Αθήνα, 3 Μαρτίου 2021

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ – ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Παρακαλώ να φωτοτυπηθούν και να διανεμηθούν στους συναδέλφους εισηγητές και όσους άλλους θέλουν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ορίστε, κύριε Χήτα, έχετε τον λόγο ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Για ένα λεπτό, παρακαλώ πολύ, γιατί έχουμε πει πάρα πολλές φορές ότι ο καθένας είναι υπεύθυνος για αυτά που λέει και όχι για αυτά που καταλαβαίνει ο κάθε ακροατής.

Μάλλον ο κύριος Υπουργός δεν κατάλαβε τι είπε ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης. Ούτε υποσκάψαμε ούτε δημιουργήσαμε εντυπώσεις, ούτε πυροτεχνήματα ρίξαμε.

Να θυμίσω στον κ. Γεωργιάδη, επειδή λόγω του ότι έχει πολύ βαρύ πρόγραμμα η παρουσία του στο Ελληνικό Κοινοβούλιο έχει μειωθεί, ότι εμείς είμαστε καθημερινά εδώ. Και θυμάμαι πάρα πολύ καλά από τον Νοέμβριο, κύριε Πρόεδρε, τον Πρόεδρο της Ελληνικής Λύσης να μιλάει για το φάρμακο του Τραμπ, να μιλάει για τα μονοκλωνικά αντισώματα, να μιλάει για την κολχικίνη και από κάτω να κοροϊδεύουν.

Η Ελληνική Λύση, λοιπόν, το έχει πει από τον Νοέμβριο ότι η χρήση των φαρμάκων βοηθάει στο να μειωθεί και η ένταση, αν θέλετε, με την οποία θα χτυπηθεί ένας ασθενής, αλλά και ο χρόνος ίασης. Αυτό είπαμε και τίποτα παραπάνω. Όσον αφορά όλα τα υπόλοιπα που είπε ο κ. Γεωργιάδης, δεν ξέρω τι ακριβώς κατάλαβε και τι δεν κατάλαβε.

Για να γίνουν όλα σαφή, όμως, το ξαναλέμε: Όταν τα λέγαμε τον Νοέμβριο για το φάρμακο του Τραμπ, πιθανότατα και για αυτό που πήρε και ο Ιερώνυμος, εδώ κάποιοι γελούσαν και μας έλεγαν και επικίνδυνους.

Επίσης, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, όπως επικαλέστηκε ο κ. Γεωργιάδης, ανακαλεί κάθε δύο-τρεις μήνες. Υπάρχει μία εξέλιξη, μας λέει κάτι. Υπάρχει μία άλλη εξέλιξη, μας λέει κάτι άλλο.

Εμείς είμαστε σαφείς. Αυτό είπαμε: Να μην είναι πανάκεια μόνο τα εμβόλια, αλλά να είναι και τα φάρμακα, τα οποία απευθύνονται σε αυτούς μόνο που ασθενούν. Τα εμβόλια να γίνονται στον πληθυσμό. Άλλο το ένα, άλλο το άλλο. Αυτό σαν διευκρίνιση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ευχαριστούμε, κύριε Χήτα.

Τον λόγο τώρα έχει, όπως έχω προαναγγείλει, ο Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό κ. Λιβάνιος για την τροπολογία με γενικό αριθμό 783 και ειδικό 52.

Ορίστε, κύριε Υφυπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ (Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Για την τροπολογία που μόλις αναφέρατε, και ιδίως για τα άρθρα 3 και 4, τα οποία αφορούν αρμοδιότητες Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης, να πω ότι το άρθρο 3 ουσιαστικά διευκρινίζει ότι οι συμβάσεις διαφημιστικού χρόνου, οι οποίες είχαν συναφθεί κατά τη δημοσίευση του ν.4764/2020, συνεχίζουν και ισχύουν. Αυτό γίνεται για λόγους ασφάλειας δικαίου, γιατί και ο Αστικός Κώδικας, αλλά και το Σύνταγμα δεν μπορούν να δώσουν αναδρομικότητα στην εφαρμογή του νόμου.

Όσον αφορά το άρθρο 4, είναι μια σημαντική ανάσα, ιδίως για τον περιφερειακό Τύπο, καθ'ότι επεκτείνεται η υποχρεωτικότητα δημοσίευσης των προκηρύξεων έως 31 Δεκεμβρίου 2023. Ήδη τον Δεκέμβριο του 2020 είχε επεκταθεί μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους, οπότε επεκτείνεται για άλλα δύο χρόνια και πάει μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2023. Είναι ένας σημαντικός παράγοντας, ο οποίος εξυπηρετεί και άλλους λόγους πλην της ενίσχυσης των μέσων, των περιφερειακών εφημερίδων ιδίως. Αφορά και τη διαφάνεια, αφορά και την καλύτερη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων.

Με την ευκαιρία, να ενημερώσω το Σώμα για τη χθεσινή επίσκεψη εκ μέρους του κλιμακίου στην περιοχή του Τυρνάβου, που είχε πληγεί από τον σεισμό. Εκεί βρίσκονται αυτήν τη στιγμή συνεργεία από το Υπουργείο Υποδομών. Θα τα πει αναλυτικά και ο Υπουργός κ. Καραμανλής. Χθες το βράδυ έγινε επιθεώρηση σε δημόσια κτήρια, μεταξύ των οποίων τα τρία δημαρχεία, τα κέντρα υγείας, τα νοσοκομεία, τα γηροκομεία, προκειμένου να μπορέσει να εξακριβωθεί η κατάστασή τους και να επιστρέψουν οι φιλοξενούμενοι εντός για να διανυκτερεύσουν.

Με τη συμβολή των Ενόπλων Δυνάμεων, έχει στηθεί ένα κεντρικό επιχειρησιακό στρατηγείο στην παλιά νατοϊκή βάση στην είσοδο του Τυρνάβου, όπου εκεί εδρεύουν όλες οι αρμόδιες εμπλεκόμενες υπηρεσίες, προκειμένου να υπάρχει καλύτερος συντονισμός.

Η Κυβερνητική Εκπρόσωπος θα ανακοινώσει μία δέσμη μέτρων για τους πληγέντες από τον σεισμό, η οποία περιλαμβάνει τη στεγαστική συνδρομή, την κρατική αρωγή για αποκατάσταση των κτηρίων που έχουν πληγεί και ενισχύσεις που θα αιτηθούν οι εμπλεκόμενοι δήμοι και η περιφέρεια, προκειμένου να επισκευαστούν οι δημόσιες υποδομές.

Ήμασταν από την πρώτη στιγμή εκεί. Φτάσαμε σχεδόν τρεις-τέσσερις ώρες μετά την εκδήλωση του φαινομένου. Η κατάσταση είναι καλή.

Θα ήθελα και από το Βήμα της Βουλής να συγχαρώ τον Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου στο Δαμάσι, ο οποίος μαζί με τους συναδέλφους δασκάλους καταφέραν με ασφάλεια, χωρίς πραγματικά να τραυματιστεί ούτε κατ ελάχιστο ένας μαθητής, να βγάλουν από το κτήριο, το οποίο ουσιαστικά είναι υπό κατάρρευση, εξηντατρείς μαθητές δημοτικού. Αξίζουν σε αυτόν τον άνθρωπο πραγματικά, πολλά συγχαρητήρια για το υψηλό αίσθημα ευθύνης. Νομίζω ότι είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα δημόσιου κρατικού λειτουργού, ενός εκπαιδευτικού ο όποιος τιμά το λειτούργημά του.

(Χειροκροτήματα)

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Κι εμείς ευχαριστούμε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ορίστε, κύριε Βρούτση, έχετε τον λόγο για να μιλήσετε ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Παίρνω τον λόγο στην εξέλιξη της τοποθέτησης από του Βήματος της Βουλής του Προέδρου της Ελληνικής Λύσης, του κ. Βελόπουλου. Αν αφορούσε μόνο ένα πολιτικό ζήτημα δεν θα το έκανα -λείπει και ο κ. Χήτας, ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Ελληνικής Λύσης- αλλά αφορά την υγεία των Ελλήνων, το πιο σημαντικό αγαθό, κύριε Πρόεδρε, που εδώ στη Βουλή το αναγνωρίζουμε και έχει ειπωθεί κατά κόρον και βλέπετε τις προσπάθειες που κάνει η ελληνική Κυβέρνηση.

Συμπυκνώνοντας την τοποθέτηση του κ. Βελόπουλου, στην προσπάθειά του να γίνει ελκυστικός και αρεστός έστειλε ένα διπλό μήνυμα. Το πρώτο μήνυμα είχε να κάνει με το lockdown και ότι, στο τέλος, είναι λάθος και πως πρέπει να ανοίξουν οι επιχειρήσεις και να λειτουργήσουν ξανά όλα. Και την ίδια στιγμή, για τα εμβόλια, τα οποία αυτή τη στιγμή αποτελούν τη μοναδική λύση, την πραγματική λύση για να χτίσουμε το τείχος της ανοσίας, παρουσίαζε ότι υπάρχουν μέσα συστατικά, τα οποία ονόμασε και τα οποία είναι επικίνδυνα για τον ανθρώπινο οργανισμό.

Βλέπετε, λοιπόν, μία αντίφαση, κύριοι της Ελληνικής Λύσης, η οποία δεν είναι πολιτική, είναι επικίνδυνη για την υγεία των ανθρώπων. Διότι στέλνετε ένα διπλό μήνυμα, δημιουργώντας αμφιβολίες, προβληματισμό, την πιο κρίσιμη στιγμή για την υγεία των Ελλήνων, τη στιγμή που σήμερα η ελληνική Κυβέρνηση έχει καταφέρει, σπάζοντας κάθε ρεκόρ, ένα εκατομμύριο εμβολιασμούς, ενώ την ίδια στιγμή βλέπετε ότι γεμίζουν οι ΜΕΘ, λόγω ακριβώς πολλών συνθηκών και που η επίδοσή μας ως χώρα είναι ακόμα από τις καλύτερες στην Ευρώπη.

Άρα, το μήνυμα που στέλνω και προς τον κ. Βελόπουλο και προς τα μέλη της Ελληνικής Λύσης είναι να είναι πιο προσεκτικοί στις τοποθετήσεις τους. Δεν μπαίνουν όλα στη ζυγαριά της πολιτικής σκοπιμότητας και του πολιτικού οφέλους. Υπάρχουν ζητήματα που ξεπερνάνε τις κόκκινες γραμμές, αυτές που λέγονται υγεία, για παράδειγμα, το οποίο είναι το κυρίαρχο ζήτημα που παλεύουμε όλοι εδώ μέσα.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Κι εμείς ευχαριστούμε.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΡΙΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο για τις τροπολογίες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Όχι, κύριε συνάδελφε, δεν έχετε τον λόγο. Αφήστε να προχωρήσει λίγο η διαδικασία.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ: Κι εγώ, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο επί των τροπολογιών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ούτε κι εσείς έχετε τον λόγο.

Τον λόγο έχει ο κ. Γιαννούλης.

(Θόρυβος στην Αίθουσα)

Κύριοι συνάδελφοι, ο λόγος εκτός σειράς δίνεται μόνο στους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους. Σε κανέναν άλλο. Έφυγε ο κύριος Υπουργός. Αν τότε σηκώνατε το χέρι σας...

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΡΙΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ο κ. Λιβάνιος δεν είναι εδώ. Εγώ σας κοιτάω όλους, σας βλέπω και κανείς δεν ζήτησε τον λόγο. Ο κ. Λιβάνιος μέχρι τώρα ήταν εδώ, αλλά δεν ζήτησε τον λόγο κανείς.

Ο προγραμματισμός για αμέσως μετά -γιατί έτσι θα βαδίζουμε όλη την ημέρα- είναι ο εξής: Για πολύ λίγο, για μία μικρή παρέμβαση, για την τροπολογία με γενικό αριθμό 776 και ειδικό 45 θα πάρει τον λόγο ο Υπουργός κ. Βεσυρόπουλος. Στη συνέχεια, για έξι λεπτά -για τον μισό χρόνο, γιατί έχουν δύο Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους- τον λόγο θα λάβει ο κ. Κλέων Γρηγοριάδης. Αμέσως μετά, γιατί προσπαθούμε να προχωρούμε και τον κατάλογο, θα μιλήσουν ο κ. Μαραβέγιας, ο κ. Μανωλάκος, ο κ. Δρίτσας, η κ. Αδαμοπούλου. Και όλα αυτά, με την προϋπόθεση ότι όλο και θα έρχονται κάποιοι Υπουργοί προκειμένου να παρεμβαίνουν για τις τροπολογίες που είναι υπεύθυνοι.

Κύριε Γιαννούλη, έχετε τον λόγο για επτά λεπτά.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ: Ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Επιτρέψτε μου, με πολύ σεβασμό ως νέος Βουλευτής, να κάνω μια επισήμανση. Καλό θα ήταν και οι Υπουργοί και οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι να προσαρμόσουν λίγο την πρακτική τους σε σχέση και με την αναμονή των Βουλευτών και τη διάθεσή τους να συμμετέχουν στη διαδικασία. Με πολύ σεβασμό και σεμνότητα κάνω αυτήν την παρατήρηση.

Ο κ. Λιβάνιος έφυγε, αλλά έχω μια ειλικρινή απορία. Είναι ρητορική η απορία, γιατί την απάντηση την έχει δώσει η πολιτική πρακτική και το ήθος της Νέας Δημοκρατίας. Γιατί μέχρι τις 31-12-2023 η παράταση στήριξης του περιφερειακού Τύπου, όταν γνωρίζουμε όλοι ότι είναι κομβική η σημασία του για την ανάδειξη τοπικών προβλημάτων και συμμετέχουν σημαντικότατα στη λειτουργία της δημοκρατίας, της απολογιστικής διαδικασίας και των τοπικών εξουσιών;

Ο ΣΥΡΙΖΑ -θυμίζω- έχει καταθέσει σχετική νομοθετική πρόταση για διαρκή εφαρμογή αυτού του μέτρου χωρίς χρονικά ορόσημα. Τι κάνει νιάου, νιάου στα κεραμίδια; Τι έχουμε το 2023; Εκλογές, αν όχι εθνικές σίγουρα αυτοδιοικητικές.

Ελπίζω ότι αυτό θα το δει ο κ. Λιβάνιος, παρά τα σημαντικά καθήκοντα που έχει και ως καναλάρχης και ως διαχειριστής μέσου μαζικής ενημέρωσης, αφού, υπηρετώντας στο Γραφείο του Πρωθυπουργού, έχει και την ευθύνη -παγκόσμια πρωτοτυπία!- και της Δημόσιας Ραδιοτηλεόρασης και του Αθηναϊκού Πρακτορείου Ειδήσεων.

Θέλω, κύριε Πρόεδρε, να ρωτήσω τον κ. Βρούτση -έστω εν τη απουσία του- τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας, κάτι προσωπικό. Χθες το βράδυ, με ρώτησε κάτι ο γιός μου, ο όποιος είναι δεκαεπτά ετών και είναι στη γενιά που έχει ζήσει τη διπλή κρίση, της χρεοκοπίας το 2009 με ευθύνη όσων κυβερνούσαν τότε και την κρίση της πανδημίας, που σαφώς δεν είναι ευθύνη της Κυβέρνησης Μητσοτάκη. Η ευθύνη του παραμένει για το πώς εργαλειοποίησε και διαχειρίστηκε τις επόμενες μέρες. Με ρώτησε, λοιπόν, ο γιός μου αν είμαι τρομοκράτης, με ρώτησε αν αποτελώ βραχίονα της «17 Νοέμβρη». Θέλω, πραγματικά, για να σταματήσει αυτό το τοξικό κλίμα που αντιστοιχίζεται είτε με την ρητορεία, τα επιχειρήματα, την πρακτική, τη δημόσια παρουσία όλων μας, να μου απαντήσει ο κ. Βρούτσης αν θεωρεί ότι εγώ πρέπει να απαντήσω στον γιο μου ότι αποτελώ νοσταλγό, φίλο, υποστηρικτή της τρομοκρατίας. Διότι εγώ του απάντησα «Αγόρι μου, οι δικοί μου βραχίονες το μόνο που έχουν να κάνουν σε αυτήν τη ζωή και σε αυτήν τη δημοκρατία είναι να δίνουν το χέρι αλληλεγγύης και αγάπης σε κάθε άνθρωπο που το χρειάζεται, να διασώζουμε και να διατηρούμε την προσπάθειά μας για την καλυτέρευση της ζωής -της ζωής!- των ανθρώπων και όχι του θανάτου».

Θα μου πείτε τώρα, τι σχέση έχουν όλα αυτά με το παρόν νομοσχέδιο. Έχουν, γιατί το βασικό ζήτημα που προκύπτει από τη συζήτηση και πέρα από τις εμπεριστατωμένες απόψεις που διατυπώθηκαν από το σύνολο της Αντιπολίτευσης, είναι ότι δεν ακούτε. Επειδή βλέπω και τον κ. Δρίτσα να έρχεται τώρα στην Αίθουσα, ίσως το ίδιο ερώτημα θα μπορούσε να γενικευτεί και για τον αξιότιμο Υπουργό Ανάπτυξης, που χθες, απαντώντας σε κάποια ζητήματα που προέκυψαν, υπαινίχθηκε ότι το κόμμα το οποίο υπηρετώ και εκλέγομαι με την ψήφο του ελληνικού λαού, όπως και οι υπόλοιποι ογδόντα έξι συνάδελφοι, δεν ανήκει στο κοινοβουλευτικό τόξο. Φαντάζομαι ότι αυτές οι τοξικές αναφορές θα μας εγκαταλείψουν το επόμενο διάστημα.

Έλεγα, λοιπόν, για το νομοσχέδιο. Η βασική του παθογένεια, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κύριοι Υπουργοί, κύριε Πρόεδρε, είναι ότι δεν ακούτε ως Κυβέρνηση. Δεν ακούτε την Αντιπολίτευση και έχετε μια εμμονή να θεωρείτε ότι αφού εκδηλώσετε το αντι-ΣΥΡΙΖΑ μένος, έχουν κλείσει όλα τα ζητήματα επί της ουσίας.

Θα πω με δύο παραδείγματα τι δεν ακούτε, που αφορούν την εξέλιξη της πανδημίας και την, πραγματικά, πολύ δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι Έλληνες πολίτες, ανεξαρτήτως του τι επιλέγουν ή τι θα επιλέξουν στις επόμενες εκλογές. Το ένα αφορά το Υπουργείο Ανάπτυξης.

Θέλω τη βοήθειά σας, κύριε Γεωργιάδη. Θέλω να μου πείτε -διευκρινίστε μου αν σκοπεύετε να το θεραπεύσετε ή αν το έχετε θεραπεύσει ήδη- αν οι ενισχύσεις, οι επιδοτήσεις, ακόμη και από περιφερειακά προγράμματα στήριξης ή από χρηματοδοτικά εργαλεία επιδότησης και όχι δανειοδότησης, παραμένουν ακατάσχετες από υποχρεώσεις σε ασφαλιστικά ταμεία και σε άλλους οργανισμούς. Πείτε μας αν αυτό σκοπεύετε, πραγματικά, να το αντιμετωπίσετε, γιατί έρχεται σωρευτικά ως κραυγή αγωνίας και ως παράπονο και ως ένταση από τους ανθρώπους της επιχειρηματικότητας και της αγοράς.

Το δεύτερο αφορούσε τον κ. Καραμανλή. Είναι στην πληγείσα περιοχή, στους κατοίκους της οποίας εκφράζουμε όχι μόνο την αλληλεγγύη, αλλά και τη συμπαράστασή μας στο οτιδήποτε χρειαστεί, για να μην υπάρξει και πάλι το φαινόμενο Καρδίτσας, Θεσσαλίας, Τρικάλων και άλλων πληγεισών περιοχών, που η πολιτεία άργησε να κάνει τα αυτονόητα. Αφορά την προστασία των πολιτών στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς. Επειδή μας κουνούσε ο κ. Καραμανλής το δάχτυλο -είναι ο δεύτερος που έχει αυτήν την ιδιαίτερη σπουδή να κατανέμει τον χρόνο του μεταξύ αντι-ΣΥΡΙΖΑ ρητορικής και αδράνειας κυβερνητικής- για τους διαγωνισμούς, για τα λεωφορεία κ.λπ., θα πω τα εξής: Έρχεται το Ελεγκτικό Συνέδριο με μία απόφαση χαστούκι, που λέει ότι τα τριακόσια λεωφορεία της ΟΣΥ -είναι πανομοιότυπα με αυτά που ο εθνικός προμηθευτής δίνει και στη Θεσσαλονίκη- είναι επικίνδυνα για την ασφάλεια και τη μεταφορά των επιβατών.

Ποια είναι η απάντηση; Φταίει ο ΣΥΡΙΖΑ; Ξανά το ίδιο αφήγημα; Το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι χειραγωγούμενο από τον ΣΥΡΙΖΑ; Αποφεύγουμε τις απαντήσεις επί της ουσίας για να δημιουργούμε ένα τεχνητό σκηνικό έντασης, θορύβου, ανοησίας και αρλούμπας καμιά φορά, για να μην μπαίνουμε στην ουσία των ζητημάτων και να απαντάμε στους πολίτες; Ωραία. Αυτά τα τριακόσια λεωφορεία τα έκρινε το Ελεγκτικό Συνέδριο ακατάλληλα. Και τι κάνουμε τώρα; Συνεχίζουμε τη διαδικασία της σαρδελοποίησης, με το ιικό φορτίο να οδηγεί τη χώρα σχεδόν σε βαθύ κόκκινο, πλήρες βαθύ κόκκινο;

Πάμε τώρα στον ν.4412 στα δευτερόλεπτα που απομένουν. Ο ν.4412, με την τροπή που έχει πάρει, μου θυμίζει το 112, το οποίο χρησιμοποιείτε όταν θέλετε, όταν σας βολέψει ή όταν κρίνετε εσείς. Είναι ένα εργαλείο που δεν χρησιμοποιείται κυρίως για τις

ανάγκες των πολιτών, αλλά για τις ανάγκες των πολιτικών και των κυβερνητικών.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Αν μου δώσετε την ανοχή σας, κύριε Πρόεδρε, για είκοσι δευτερόλεπτα, θα συνεχίσω λέγοντας το εξής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Συνεχίστε, κύριε Γιαννούλη.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ: Η έκκληση, πέρα από την ατοξικότητα πλέον του δημόσιου διαλόγου, είναι η Κυβέρνηση να αρχίσει να ακούει την Αντιπολίτευση στο σύνολό της, για τις παραγωγικές προτάσεις που καταθέτει ως αντίδοτο στην απεραντολογία και το χάος.

Να ακούσει, για παράδειγμα, το πρόγραμμα για τη δημόσια υγεία που δημοσιοποιήθηκε πριν δύο ημέρες, με τη συμμετοχή και ανθρώπων που δεν είναι στη δεξαμενή και τη στενή κομματική φαρέτρα του ΣΥΡΙΖΑ. Να ακούσει εδώ ότι στον ν.4412 η ΤΕΕ Α.Ε. δεν είναι λύση. Να ακούσει επίσης εδώ ότι δεν μπορεί οι τεχνολογικής εκπαίδευσης μηχανικοί να υπόκεινται σε πειθαρχικό έλεγχο πλέον από την ΤΕΕ Α.Ε., αλλά να μην έχουν το δικαίωμα καν να εντάσσονται στο ΤΕΕ.

Να ακούσει εδώ ότι οι χιλιάδες υπογραφές των πολιτών και των οργανώσεων για την προσθήκη και την αλλαγή των όσων ισχύουν στις περιοχές «NATURA» είναι το αποτέλεσμα της έλλειψης εμπιστοσύνης, όταν ξαφνικά αναστέλλετε σήμερα τις κατεδαφίσεις κτισμάτων σε πολύ ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές, σαφώς με μικροκομματική στόχευση. Ο ν.4412 είναι αυτός που εισάγει το παγκοσμίως πρωτότυπο φαινόμενο -το λέμε και το ξαναλέμε και πειστικές απαντήσεις δεν παίρνουμε- ότι δεν μπορεί ο ελεγχόμενος να είναι και ελεγκτής.

Όμως, δεν χρειάζεται να καθυστερήσω περισσότερο τους υπόλοιπους συναδέλφους. Είναι γεγονός ότι η πολιτική ιδεοληψία σας είναι να αποψιλώσετε και να αποδυναμώσετε οτιδήποτε έχει δημόσιο έλεγχο και δημόσιο χαρακτήρα, χωρίς να θέλετε να το βελτιώσουμε. Γιατί εκεί έχουμε όλοι ευθύνη. Ένα καλύτερο Δημόσιο δεν το θέλετε. Δεν βάζετε τον στόχο να βελτιωθεί, απλά να κατεδαφιστεί. Όλα αυτά δυστυχώς, δεν είναι μόνο για τις δημόσιες συμβάσεις, είναι για κάθε δημόσια λειτουργία.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Κύριε Υπουργέ, έχετε ζητήσει τον λόγο.

Ορίστε, κύριε Γεωργιάδη.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Δευτερόλεπτα θέλω, κύριε Πρόεδρε, σε σχέση με αυτό που ακούστηκε για την τροπολογία που καταθέσαμε για τον επαρχιακό Τύπο.

Η Κυβέρνηση έλαβε μια γενναία απόφαση, όπως ξέρετε και μετέθεσε τη λήξη αυτής της πρόνοιας για τις 31 Δεκεμβρίου του 2023. Η Κυβέρνηση πήρε την πρόνοια και κατέθεσε μία τροπολογία για την παράταση του χρόνου δημοσιεύσεως των σχετικών προκηρύξεων μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου του 2023.

Ο αγαπητός κύριος συνάδελφος μάς κατηγόρησε περίπου ότι το κάναμε για τις εκλογές του 2023 και ότι δεν υιοθετούμε την πρόταση ΣΥΡΙΖΑ για το διηνεκές διάστημα δημοσιεύσεως.

Για να αποκατασταθεί η τάξη στα λεγόμενά μας να πω το εξής: Μπορεί ο ΣΥΡΙΖΑ ως Αντιπολίτευση να έχει καταθέσει πρόταση για το εις το διηνεκές, όμως ο ΣΥΡΙΖΑ ως Κυβέρνηση και ο κ. Σταθάκης συγκεκριμένα είχε ψηφίσει τον νόμο για τη λήξη τους στις 31 Δεκεμβρίου του 2020. Ασφαλώς το επιχείρημά σας περί εκλογών θα μπορούσε να αντιστραφεί και να πει κάποιος ότι ο λόγος που τότε ο κ. Σταθάκης το έβαλε στις 31 Δεκεμβρίου του 2020, ήταν ακριβώς οι σχετικές εκλογές του 2019.

Κατά συνέπεια, επαναλαμβάνω ότι ο ΣΥΡΙΖΑ με νόμο του προέβλεπε τη λήξη τρία χρόνια νωρίτερα από ό,τι κάνει τώρα η Νέα Δημοκρατία.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Τον λόγο έχει ο κ. Βεσυρόπουλος, προκειμένου να τοποθετηθεί στη με γενικό αριθμό 776 και ειδικό 45 τροπολογία.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Οικονομικών): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αναμφίβολα το νομοσχέδιο που ήρθε προς συζήτηση και ψήφιση στη Βουλή συνιστά μια μεγάλη καινοτομία. Απλοποιεί και επικαιροποιεί το θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις και τα δημόσια έργα, το καθιστά ευέλικτο και αποτελεσματικό.

Δεν χρειάζεται να επισημάνω πόσο σημαντικό είναι αυτό στη συγκυρία που διανύουμε σήμερα. Ιδιαίτερα όταν η προσπάθεια επανεκκίνησης της οικονομίας μας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον υψηλό δείκτη απορροφητικότητας, που πρέπει να επιδιώξουμε σε ό,τι αφορά τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ. Στην επιτάχυνση μεγάλων έργων που βρίσκονται εδώ και πολύ καιρό σε ένα προχωρημένο στάδιο ωρίμανσης, αλλά και στην υλοποίηση έργων που παραμένουν στις καλένδες. Αυτή ακριβώς είναι η στόχευση αυτού του νομοσχεδίου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έλαβα τον λόγο για να αναφερθώ στο άρθρο 3 της τροπολογίας με γενικό αριθμό 776 και ειδικό αριθμό 45, με την οποία αναστέλλεται έως τις 31 Οκτωβρίου 2021 η εκτέλεση των πρωτοκόλλων κατεδάφισης και διοικητικής αποβολής για έργα κάθε είδους που έχουν κατασκευαστεί στον αιγιαλό και την παραλία, στην όχθη και την παρόχθια ζώνη, στο υδάτινο στοιχείο, τον πυθμένα και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και κοίτης του ποταμού, χωρίς να υπάρχει απόφαση παραχώρησης της χρήσης αυτών.

Δεν πρόκειται για νομιμοποίηση αυθαίρετων ενεργειών και κατασκευών, σε καμία περίπτωση. Αντίθετα ο στόχος είναι να υπάρξει ο απαιτούμενος χρόνος για να διορθωθούν λάθη που έχουν γίνει, αφού στα πρωτόκολλα κατεδάφισης συμπεριλαμβάνονται και οι κατασκευές που έχουν ενταχθεί στον νόμο για τη νομιμοποίηση αυθαιρέτων. Ταυτόχρονα, όμως, ο χρόνος αυτός είναι απαραίτητος για να κατατεθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά από πολίτες και επιχειρήσεις, αλλά και να εξεταστούν όλες οι ενστάσεις και τα δεδομένα.

Είναι εμφανείς οι λόγοι αυτής της χρονικής παράτασης. Οφείλονται: πρώτον, στην πανδημία και στους περιορισμούς που απορρέουν από τα μέτρα που έχουν ληφθεί και δημιουργούν δυσκολίες στους πολίτες να ασκήσουν το δικαίωμά τους ή να προβούν στη συγκέντρωση στοιχείων και δικαιολογητικών.

Δεύτερον, στη δυσμενή θέση στην οποία έχουν περιέλθει πολλές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στον κλάδο του τουρισμού. Κατά κύριο λόγο σε αυτό το χρονικό διάστημα θα έχουμε τη δυνατότητα να επεξεργαστούμε τις αναγκαίες αλλαγές στην κατεύθυνση της επεξεργασίας και του εκσυγχρονισμού του νόμου 2971/2001 περί αιγιαλού και παραλίας.

Οφείλουμε να δούμε τη δυνατότητα ένταξης νομιμοποίησης και άλλης κατηγορίας έργων, πέραν αυτών που περιλαμβάνονται σήμερα στον νόμο, πάντα όμως με όρους δημοσίου συμφέροντος και προστασίας του περιβάλλοντος. Γι' αυτόν τον λόγο, η Κυβέρνηση αναλαμβάνει πρωτοβουλία για την αναστολή των πρωτοκόλλων κατεδάφισης που έχουν εκδοθεί έως τις 31 Οκτωβρίου 2021.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ και για την οικονομία του χρόνου.

Τώρα τον λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΜέΡΑ25 κ. Κλέων Γρηγοριάδης για έξι λεπτά, επειδή πήρε τον άλλο μισό χρόνο η κ. Μπακαδήμα. Από το ΜέΡΑ25 έχουν οριστεί δύο Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι.

Κύριε Γρηγοριάδη, έχετε τον λόγο και σας ευχόμαστε και περαστικά μια και είχατε ένα πρόβλημα στην υγεία σας τις τελευταίες μέρες.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Πρόεδρε και για την αλληλεγγύη και για την αίσθηση που πρέπει να έχουμε εδώ ότι είμαστε μια ομάδα και λειτουργούμε όλοι προς το συμφέρον και το καλό του ελληνικού λαού.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, θυμάστε άραγε ακόμα, μία εβδομάδα μετά τη Μαρία; Δεν ξέρω πόσοι από εσάς τη θυμούνται, πόσοι από εσάς ασχολούνται ακόμα. Εγώ θα σας θυμίσω ποια είναι η Μαρία. Είναι μία νέα κοπέλα. Δεν ξέρω τι ηλικίας. Στη φω-

τογραφία στο Facebook φαίνεται μικρό παιδί. Μπορεί να είναι παλαιότερη. Είναι μια νέα κοπέλα που, σε πείσμα όλων των δυσκολιών που έφερε η ζωή της -όπως έφερε δυσκολίες και στη ζωή του Θανάση, του Γιάννη, της Σοφίας, τους οποίους αναφέρει στην επιστολή που μου έστειλε- επιμένει μαζί με χιλιάδες άλλα παιδιά να προσπαθεί να γίνει επιστήμονας.

Αυτά τα παιδιά δουλεύουν οκτώ ή δέκα ώρες την ημέρα και διαβάζουν άλλες πέντε ώρες τη μέρα. Αναρωτιέται κανείς πότε βρίσκουν χρόνο αυτά τα παιδιά να κοιμούνται, να τρέφονται και να πηγαίνουν στο σχολείο, καθώς πηγαίνουν στα εσπερινά λύκεια.

Στο δεύτερο γράμμα της η Μαρία που μου έγραψε προχθές λέει «Η αίσθηση καθήκοντος που νοιώθω η ίδια απέναντι στον συνάνθρωπο έκανε και μένα να θέλω να γίνω κοινωνική λειτουργός».

Συνεχίζει η Μαρία –που ενδιαφέρεται για τα κοινά από ό,τι φαίνεται- λέγοντας «Όσα συμβαίνουν αυτές τις μέρες είναι υπόθεση όλης της κοινωνίας. Ίσως αυτό το μεγάλο μπαμ να έγινε...» -αναφέρεται, προφανώς, στο κίνημα «Me Too»- «...για να αρχίσουν επιτέλους να μπαίνουν τα πράγματα στη θέση τους». Καταλήγει: «Δεν θα αφήσουμε τον αγώνα. Θα υπερασπιστούμε τα δικαιώματά μας και ας ελπίσουμε όλοι μαζί σε ένα καλύτερο αύριο».

Θέλω να ρωτήσω τους Βουλευτές της Συμπολίτευσης με το χέρι στην καρδιά όπως το κάνω πάντα, το εξής: Θέλετε να ενωθούμε και να ακυρώσουμε την απόφαση της κ. Κεραμέως να εμποδίζονται όλες οι Μαρίες αυτής της χώρας να γίνουν κοινωνικοί λειτουργοί ή παιδαγωγοί ή νηπιαγωγοί ή καθηγητές ή επιστήμονες ή πυρηνικοί φυσικοί ή οτιδήποτε άλλο μπορεί κανείς να φανταστεί; Θέλετε να ενώσουμε τις δυνάμεις μας και να της πούμε ότι δεν είναι πολύ σωστό αυτό το μικρό γι' αυτήν, αλλά τεράστιο γι' αυτά τα παιδιά θέμα; Μιλώ για το θέμα της συγκεκριμενοποίησης της βάσης σε κάθε σχολή, το οποίο θα αφήσει τα παιδιά των εσπερινών λυκείων έξω από τα πανεπιστήμια.

Σας θυμίζω, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ότι τα παιδιά αυτά είναι δικά μας παιδιά, όλων μας και είμαστε όλοι υπεύθυνοι για την επόμενη γενιά Ελλήνων εδώ μέσα. Αυτά τα παιδιά υπό αντίξοες συνθήκες ανταγωνίζονται όχι ισότιμα τα δικά μας, τα πραγματικά, τα φυσικά δικά μας παιδιά, γιατί πρέπει και να εργάζονται. Το κλείνω το θέμα.

Εχθές έγινε ένας μεγάλος σεισμός. Παρατηρήσαμε πολλά. Το σημαντικότερο που παρατήρησα –πρέπει να το παρατηρήσουμε όλοι μας εδώ μέσα κάποια στιγμή- είναι η κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι σχολικές αίθουσες σε όλη τη χώρα. Η κατάσταση αυτή είναι τραγική. Είδατε το σχολείο που κατέρρευσε εν μέρει, καθώς έπεσε ένας τοίχος του και ήταν τα παιδιά μέσα; Με αυτοθυσία των δασκάλων και ενός περαστικού διεσώθησαν! Εγώ το είδα. Επρόκειτο να καταρρεύσει, ήταν ζήτημα χρόνου.

Τι είστε εσείς, άραγε, της Νέας Δημοκρατίας; Είστε κακοί άνθρωποι που θέλετε να σκοτώνονται τα παιδιά του λαού; Δεν το πιστεύω. Πιστεύω ότι δεν είστε κακοί άνθρωποι και δεν θέλετε να πεθαίνουν τα παιδιά. Πιστεύω ότι επιβεβαιώνεται, όμως, για άλλη μία φορά δραματικότατα αυτό που ισχυρίζεται εδώ και χρόνια το ΜέΡΑ25, ότι δηλαδή όσο η στενή επιτήρηση, όπως ονομάζεται τώρα -ψευδεπίγραφα τελείως- η τρόικα, αυτή η αισχρή τρόικα, δεν θα σας αφήνει να δώσετε ούτε ένα ευρώ για τα σχολεία, θα καταρρέουν τα σχολεία με τον πρώτο σεισμό.

Περνάω στο δεύτερο θέμα, την πανδημία. Παλινωδίες, παλινωδίες, παλινωδίες! Γιατί δεν έχετε επιτάξει ακόμα τον ιδιωτικό τομέα; Γιατί προαναγγέλλετε σε κάθε κατεύθυνση ότι αν και όταν τελικά θα επιταχθεί, θα είναι μόνο για τα περιστατικά μη COVID; Γιατί οι παρασιτικοί κλινικάρχες είναι πάνω από όλους μας σ' αυτόν τον τόπο; Γιατί το επιτρέπετε να συμβαίνει;

Επίσης, μετά από έναν χρόνο πανδημίας και μετά από εξήμισι χιλιάδες και πλέον νεκρούς από αυτήν την πανδημία, γιατί και πώς τολμάει κάποια κυβέρνηση να μην έχει προσλάβει ακόμα -για όνομα του Θεού, θα το πω- ούτε έναν μόνιμο γιατρό; Δεν είναι νορμάλ πράγμα. Είναι παρά φύσιν πράγμα. Και είναι ντροπή όλων μας, όλης της Εθνικής Αντιπροσωπείας. Πεθαίνουν οι άνθρωποι και θα συνεχίσουν να πεθαίνουν κι εμείς έχουμε προσλάβει συμβασιούχους των έξι μηνών και του ενός χρόνου. Δίνουμε ένα ομιχλώδες -το επαναλαμβάνω από αυτό το Βήμα- θολότατο νούμερο για επτά χιλιάδες άτομα και ο Πρωθυπουργός αρνείται να επιμερίσει, να πει πόσοι απ' αυτούς είναι γιατροί και πόσοι είναι οι υγειονομικοί. Αρνείται να το κάνει επί δώδεκα μήνες τώρα, γιατί η συντριπτική πλειοψηφία είναι υγειονομικοί. Οι συμβασιούχοι γιατροί που θα πεταχτούν σαν στυμμένη λεμονόκουπα πάλι στην ανεργία, από την οποία τους πήραμε, προσλαμβάνονται μόνο για έξι μήνες ή για έναν χρόνο και μετά, επειδή είδαμε ότι συνεχίζεται η πανδημία, ανανεώνουμε τη σύμβασή τους. Τι υποκρισία είναι αυτή; Πώς απαιτούμε αυτοί οι άνθρωποι να δώσουν τη μάχη και να πεθάνουν εντελώς αβοήθητοι;

(Στο σημείο αυτό κτυπά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Μια και είμαστε στην πανδημία, λοιπόν, ξέρετε τι εννοώ με τον όρο «παλινωδίες». Ανοίγουμε το λιανεμπόριο για μία εβδομάδα, το κλείνουμε για δεκαπέντε μέρες. Κάνουμε lockdown, αλλά κυκλοφορούμε στην πόλη και είναι πιο γεμάτη από όταν δεν υπήρχε «lockdown». Παλινωδίες, παλινωδίες, παλινωδίες. Όμως, υπάρχουν δύο πολύ σημαντικές παράμετροι. Ας μιλήσουμε για τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Δείτε ένα δελτίο ειδήσεων της τηλεόρασης και διαλέξτε όποιου σταθμού από τους παρασιτικούς καναλάρχες φίλους σας θέλετε. Δεν μπορούν να το αποφύγουν πια και δείχνουν σε ώρα αιχμής πώς είναι τα λεωφορεία μας. Είναι σαν οι άνθρωποι να είναι σαρδέλες.

Μην απορείτε, λοιπόν, που χθες είχαμε δύο χιλιάδες επτακόσια κρούσματα! Θα έχουμε την άλλη βδομάδα πάνω από τρεις χιλιάδες, γιατί συνεχίζουν να σαλαμοποιούνται και να σαρδελοποιούνται οι συνάνθρωποί μας στα μέσα μαζικής μεταφοράς, τα οποία εμείς οι Βουλευτές έχουμε το προνόμιο να μη χρησιμοποιούμε. Επίσης, συνεχίζουν να σαλαμοποιούνται με αισχρότατο τρόπο μέσα στους χώρους εργασίας τους, στα εργοστάσια και στις πολυεθνικές, όπου κανένας κρατικός έλεγχος δεν έχει υπάρξει εδώ και δώδεκα συναπτούς μήνες. Τα πράγματα αρχίζουν να γίνονται τραγικά.

(Στο σημείο αυτό κτυπά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε, με το θέμα του νομικού πολιτισμού μας.

Ως εδώ και μη παρέκει, κυρίες και κύριοι Βουλευτές. Κοιτάξτε, η 17η Νοέμβρη, η κατάπτυστη αυτή τρομοκρατική οργάνωση που σκότωσε άοπλους ανθρώπους με αυτόν τον αήθη τρόπο που το έκανε -συγγνώμη, λες και υπάρχει ηθικός φόνος- έχει πάψει να υπάρχει εδώ και τουλάχιστον δεκαεπτά συναπτά έτη. Δεν υφίσταται αυτή η οργάνωση. Την εξαρθρώσαμε, δόξα τω Θεώ! Οι άνθρωποι που την απάρτιζαν δεν είναι πλέον τρομοκράτες, είναι φυλακισμένοι, είναι βαρυποινίτες. Έχουν άλλη ιδιότητα. Επομένως, θα πρέπει να δικαιούνται όλων των νομικών πλεονεκτημάτων που ορίζει ο νομικός μας πολιτισμός.

Θα κλείσω, κύριε Πρόεδρε, λέγοντας το εξής σε όλους σας: Έχουμε αφήσει το «οφθαλμόν αντί οφθαλμού» ως συντεταγμένες πολιτείες εδώ και χιλιετίες. Έχουμε περάσει, υποτίθεται, στον σωφρονισμό. Γνωρίζει κάποιος απ' όλους εσάς κανέναν τρόπο να σωφρονιστεί ένας άνθρωπος ο οποίος ήδη έχει απολέσει τη ζωή του; Είναι προφανές ότι δεν υπάρχει τέτοιος τρόπος. Όταν πεθάνει ο Κουφοντίνας, δεν θα μπορούμε να τον σωφρονίσουμε και τότε θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι σκοπός μας ήταν να τον εκδικηθούμε και όχι να τον κάνουμε καλύτερο άνθρωπο.

Θέλω να κλείσω, κύριε Πρόεδρε, λέγοντας κάτι, για να μην υπάρχουν τίποτα παρεξηγήσεις εδώ μέσα. Θα ισχυριζόμουν ακριβώς τα ίδια αν στη θέση του Κουφοντίνα ήταν ο κ. Ρουπακιάς, ο δολοφόνος του παιδιού, του τελευταίου Έλληνα ήρωα, του Φύσσα. Θα ισχυριζόμουν το ίδιο όποιος κι αν ήταν στη θέση του, γιατί το ζήτημα θα πρέπει να είναι αν έχουμε κάποιο νομικό πολιτισμό, όχι ποιος είναι, αλλά τι δικαιώματα είναι αυτά που καταπατώνται. Δεν έχει καμμία σημασία ποιος είναι. Αν είμαι εγώ, αν είστε εσείς, κύριε Υπουργέ, αν είναι ο Ρουπακιάς, αν είναι ο αρχηγός της Χρυσής Αυγής ή ο αρχηγός της 17 Νοέμβρη, αν είμαστε νομικά πολιτισμένο κράτος δεν έχει απολύτως καμία σημασία. Σημασία έχει να τηρείται ο νόμος ισότιμα για όλους. Και αυτό δεν το κάνετε. Εργαλειοποιείτε τον Κουφοντίνα, για να ενσπείρετε εθνικό διχασμό κι αυτό εκτός από παράνομο, είναι και

εξωφρενικά επικίνδυνο.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Κι εμείς ευχαριστούμε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Πρόεδρε, θα μπορούσα να έχω τον λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Άκουσα με πολύ μεγάλη προσοχή την έκκληση του κυρίου συναδέλφου για το κίνημα «Me Too», που είναι ένα κίνημα το οποίο σύσσωμη η ελληνική κοινωνία έχει αγκαλιάσει, αλλά και προσωπικά η Κυβέρνηση και ο Πρωθυπουργός και η Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας. Πιστεύω ότι εκφράζει το σύνολο του πολιτικού κόσμου η έκκληση σε όλα τα θύματα να μη φοβούνται και να βγουν να μιλήσουν.

Δεν μπορώ, όμως, να μη σας ρωτήσω κάτι, κύριε Γρηγοριάδη, γιατί ομολογώ ότι σοκαρίστηκα από τη δήλωσή σας. Δηλώσατε για τον κ. Λιγνάδη -και, μάλιστα, το έκανα «Google», για να το πω ακριβώς- «Τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια έχει βουίξει ο τόπος ότι είναι ένας άρρωστος άνθρωπος και ότι έχει παιδεραστικές τάσεις».

Θα ήθελα να σας ρωτήσω το εξής: Εσείς, ένας τόσο έντιμος και αξιοπρεπής άνθρωπος, πώς αντέξατε είκοσι πέντε χρόνια να γνωρίζετε ότι κάποιος είχε παιδεραστικές τάσεις και δεν το καταγγείλατε σε κάποιον εισαγγελέα, έτσι ώστε να προστατέψετε τα παιδιά που ενδεχομένως έπεσαν θύματά του;

Πιστεύω ότι, επειδή η δήλωσή σας αυτή σας εκθέτει ηθικά πάρα πολύ έντονα και μία και είστε και οπαδός του κινήματος «Me Too», σας δίνω την ευκαιρία να κάνετε και την αυτοκριτική σας, γιατί εσείς από ό,τι φαίνεται προσωπικά σιωπήσατε επί είκοσι πέντε χρόνια σε κάτι τόσο σοβαρό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ευχαριστούμε.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα μπορούσα να απαντήσω, παρακαλώ;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Έχετε τον λόγο για ένα λεπτό, κύριε Γρηγοριάδη, γιατί θα αρχίσουμε φραστικό πινγκ-πονγκ και περιμένουν οι συνάδελφοι να μιλήσουν.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Δεν νομίζω, κύριε Πρόεδρε. Δεν είμαι τέτοιος άνθρωπος. Μία σαφέστατη απάντηση θα ήθελα να δώσω στον κύριο Υπουργό, για να μην πλανώνται εδώ πέρα ανακρίβειες.

Αγαπητέ κύριε Υπουργέ, η δήλωσή μου είναι σαφέστατη. Λέω ότι έχει βουίξει ο τόπος ότι ο κ. Λιγνάδης είχε τέτοιες τάσεις. Όλοι όσοι συνεργαστήκαμε μαζί του -τελευταία φορά συνεργάστηκα μαζί του πριν από είκοσι πέντε συναπτά έτη στο θέατρο ΑΜΟΡΕ στο έργο του Ουίλιαμ Σαίξπηρ «much ado about nothing»- πολλοί είναι επώνυμοι και πολλοί παραμένουν ανώνυμοι καθώς δεν ήταν τόσο τυχεροί όσο εμείς, δεν μπορούσαμε να πάμε σε κανέναν εισαγγελέα για να καταγγείλουμε κάποιον για τις φαντασιώσεις που εξιστορούσε.

Ξέρετε, κύριε Υπουργέ, οι φαντασιώσεις ακόμα και με την Κυβέρνησή σας παραμένουν ελεύθερες σε αυτό τον τόπο. Αν γνώριζε οποιοσδήποτε εξ ημών ότι ο κ. Λιγνάδης ή οποιοσδήποτε άλλος από τους εκλεκτούς της Κυβέρνησής σας προέβαινε σε κατά συρροή παράνομες πράξεις -και μάλιστα, αισχρότατες πράξεις, πράξεις από τις πιο επικίνδυνες και ειδεχθείς- να είστε σίγουρος ότι θα είχαμε πάει όλοι στον εισαγγελέα. Δεν υπήρχε τέτοιο θέμα και δεν υπήρχε κανένας τρόπος να πας στον εισαγγελέα χωρίς να κατηγορηθείς για συκοφαντική δυσφήμηση, επειδή κάποιος είχε δείξει ότι έχει κάποιες τάσεις. Εξάλλου, δεν φανταστήκαμε ποτέ ότι οι τάσεις του θα έφταναν σε εγκληματικό επίπεδο.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξης του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ωστόσο, θα πρέπει να σας θυμίσω ότι η Υπουργός σας -και κλείνω με αυτό, κύριε Πρόεδρε- κ. Μενδώνη, ενώ μας έχει ζαλίσει από τότε που διορίστηκε ο κ. Λιγνάδης ότι τον γνώρισε τρεις μέρες πριν τον διορίσει, είχε το θράσος ή το θάρρος -ό,τι προτιμάτε διαλέξτε εσείς- να καθίσει στη θέση που κάθεστε εσείς την προηγούμενη Παρασκευή και να απαντήσει στην πρώην Υπουργό του ΣΥΡΙΖΑ ότι είναι δικιά της ευθύνη, γιατί είναι απολύτως προσωπική της επιλογή.

Θα πρέπει η Κυβέρνησή σας να διαλέξει, ή γνώρισε τον κ. Λιγνάδη τρεις μέρες πριν η κυρία Υπουργός ή είναι δικιά της ευθύνη, γιατί –προσέξτε- αν τον όρισε σε τέτοια υπεύθυνη θέση, γνωρίζοντάς τον τρεις μέρες, τότε είναι εξαιρετικά ανεύθυνη Υπουργός.

Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Συνεχίζουμε τον κατάλογο με τους συναδέλφους Βουλευτές και καλώ στο Βήμα τον Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Μαραβέγια για επτά λεπτά. Στη συνέχεια υπενθυμίζω ότι είναι ο κ. Μανωλάκος, ο κ. Δρίτσας και η κ. Αδαμοπούλου και πιστεύω ότι μετά θα είναι η κ. Γεννηματά και ο κ. Βαρουφάκης, όπως προανήγγειλα.

Ορίστε, κύριε Μαραβέγια, έχετε τον λόγο για επτά λεπτά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, καλούμαστε σήμερα να εγκρίνουμε μια τόσο αναγκαία όσο και χρονίζουσα μεταρρύθμιση του συστήματος προκήρυξης και υλοποίησης δημοσίων έργων αλλά και αγοράς υπηρεσιών και προμηθειών από το κράτος, ένα πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις από την ανάθεση έως την εκτέλεσή τους.

Και αυτό το νομοσχέδιο με τις καινοτόμες αλλαγές που φέρνει στον ν.4412/2016 στοχεύει στην απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και στην επιτάχυνση της προόδου των έργων, των μελετών και της παράδοσης του εξοπλισμού ή των υλικών που αγοράζουν οι αναθέτουσες αρχές του δημοσίου.

Με τις τροποποιήσεις που προτείνουμε αντιμετωπίζονται παθογένειες ετών που καθυστερούσαν την υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομής, όπως οι αυτοκινητόδρομοι και γενικότερα οι χερσαίες μεταφορές, που είναι ένας τομέας αιχμής για την ανάπτυξη της χώρας.

Διευκολύνεται, όμως και η προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων για μακρόπνοες επενδύσεις είτε με παραχώρηση είτε με ΣΔΙΤ. Κατ' αυτό τον τρόπο, η Κυβέρνηση διαμορφώνει ένα φιλικό, αλλά και ξεκάθαρο πλαίσιο για κάθε ενδιαφερόμενο επιχειρηματία, ώστε η δημιουργία νέων υποδομών να λειτουργεί ως επιταχυντής του ρυθμού ανάπτυξης ολόκληρης της ελληνικής οικονομίας.

Στην ουσία, λοιπόν, συζητάμε για ένα ευρύτατο πεδίο άσκησης δημόσιων πολιτικών όχι μόνο μεγάλης οικονομικής αξίας, αλλά και κομβικής διαχειριστικής σημασίας για τη σωστή λειτουργία των ίδιων των δημόσιων υπηρεσιών.

Υπάρχουν, όμως, ακόμα δύο διαστάσεις της σύνθετης αυτής νομοθετικής πρωτοβουλίας που πηγαίνουν πέρα από τον κρατικό μηχανισμό.

Η πρώτη είναι η ανάγκη διασφάλισης της διαφάνειας των δημόσιων συμβάσεων, σε σχέση με την αγορά, δηλαδή τη διατήρηση της έξωθεν καλής μαρτυρίας για το πώς το ελληνικό δημόσιο αναθέτει έργα, προμήθειες και μελέτες σε ιδιώτες, δίκαια και αντικειμενικά για όλους τους συμμετέχοντες, χωρίς προτιμητέους αναδόχους, χωρίς δηλαδή να παρεισφρέουν αστερίσκοι και σκοτεινά σημεία που θα υπονομεύουν την αξιοπιστία όποιας δημόσιας αρχής συνάπτει τέτοιες συμβάσεις.

Αυτό κανονικά θα ακουγόταν σαν κάτι αυτονόητο για όλους, αλλά δυστυχώς δεν είναι έτσι και οι ιστορίες από το πρόσφατο παρελθόν, όπως αυτή της απόπειρας απόκτησης τηλεοπτικής συχνότητας με αντάλλαγμα βοσκοτόπια, μας θυμίζουν ότι πολύ συχνά εκείνος που ηθικολογεί -και εν προκειμένω ο ΣΥΡΙΖΑ- είναι και ο πρώτος που σπεύδει να παραβιάσει κάθε κανόνα δικαίου και δεοντολογίας. Δυστυχώς, αυτά έγιναν με αφετηρίες ιδιοτελείς και σε κάθε περίπτωση άσχετες με το δημόσιο συμφέρον.

Υπάρχει, όμως και μία δεύτερη διάσταση, το κοινωνικό όφελος που με τη σειρά του έχει και αυτό δύο παραμέτρους. Για παράδειγμα, μια έγκυρη και ποιοτική κατασκευή ενός οδικού άξονα έχει μεγάλη σημασία για τις τοπικές κοινωνίες που εξυπηρετεί. Αφορά, όμως και το γενικότερο δημόσιο συμφέρον μέσα από την ελαχιστοποίηση των οικονομικών επιβαρύνσεων για τους φορολογούμενους, την απλοποίηση των διαδικασιών ελέγχου για το

κράτος για την ουσιαστική παρακολούθηση της προόδου των δημοσίων έργων. Και θα πρόσθετα εδώ και κάτι ακόμα, την εξάλειψη των συμπληρωματικών συμβάσεων και των συχνών αναθεωρήσεων των κατασκευαστικών έργων, που κανονικά θα έπρεπε να εκτελεστούν σύμφωνα με τις αρχικές τους μελέτες.

Εδώ συνιστά αυτονόητη προϋπόθεση ότι οι παραπάνω μελέτες θα πρέπει να είναι επιστημονικά σωστές, πλήρως τεκμηριωμένες και θα εντάσσονται και οι ίδιες σε ένα ομοιόμορφο πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων, όπως και τα έργα που αφορούν.

Γι' αυτό, κύριε Υπουργέ, θεωρώ ότι ένα από τα βασικότερα στοιχεία του νομοσχεδίου είναι η ενίσχυση του συστήματος «μελέτη-κατασκευή», για να μπορεί να ξεκινά η δημοπράτηση πιο γρήγορα, παράλληλα με την περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι ο εργολάβος αναλαμβάνει πλέον μέρος της ευθύνης για τον σωστό σχεδιασμό του έργου, αφού η οριστική μελέτη θα συνυπογράφεται και από εκείνον. Έτσι, με την αξιοποίηση της κοινής διαδικασίας «μελέτη-κατασκευή» καλύπτεται το κενό που εμφανίζεται σχεδόν πάντα ανάμεσα στις εκπονηθείσες μελέτες και στην πραγματικότητα που καλείται ο εκάστοτε εργολήπτης να αντιμετωπίσει.

Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και η αντιμετώπιση των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών για δημόσια έργα που είχαν ως αποτέλεσμα την καθυστερημένη αποπεράτωσή τους.

Θα πρέπει, λοιπόν, κάποιος από εδώ και μπρος να αιτιολογεί όποια προσφορά έχει απόκλιση μεγαλύτερη από τις δέκα ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο της έκπτωσης στο σύνολο των παραδεκτών προσφορών. Και με αυτή τη διάταξη δεν στοχεύει κανείς στο να απορρίψει τον πραγματικά ανταγωνιστικό μειοδότη, αλλά στην από μέρους του τεκμηρίωση της προσφερόμενης έκπτωσης. Γι' αυτό, θα αποτελεί πλέον μέρος της σύμβασης ανάθεσης του έργου που δεν θα μπορεί να μεταβληθεί καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσής του. Και για τον ίδιο ακριβώς λόγο η εγγύηση καλής εκτέλεσης ενός δημόσιου έργου θα υπολογίζεται –και σωστά- επί του προϋπολογισμού δημοπράτησης και όχι επί της συμβατικής αξίας του έργου.

Βέβαια, κάποιοι θα αναρωτηθούν: Μα καλά, όταν έφτιαχνε ο ΣΥΡΙΖΑ τον ν.4412/2016, δεν τα σκέφτηκε όλα αυτά; Εν πάση περιπτώσει, δεν τα αντελήφθη ούτε στην πορεία για να διορθώσει τα προβληματικά σημεία; Γιατί σίγουρα χρόνο είχατε, κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ, για το συγκεκριμένο νομοθέτημα, αφού είχατε προλάβει να κάνετε εκατοντάδες αλλαγές.

Κάποιοι θα πουν ότι δεν ήταν πρόβλημα έλλειψης χρόνου, αλλά διοικητικής επάρκειας και γνώσης και δεν θα διαφωνήσω, καθώς έχουμε δει πλήθος διαγωνισμών που κόλλησαν εξαιτίας της άγνοιας την οποία επέδειξαν αρμόδια στελέχη της προηγούμενης κυβέρνησης τόσο σε νομικά όσο και σε τεχνικά ζητήματα.

Να σας αναφέρω ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, τον διαγωνισμό του Υπουργείου Μεταφορών για τα επτακόσια πενήντα νέα λεωφορεία που ξεκίνησε η κυβέρνηση Τσίπρα, αλλά κατέπεσε στην αρχή εξέτασης των προδικαστικών προσφυγών. Η ανεξάρτητη αρχή έκρινε πως ο διαγωνισμός του ΣΥΡΙΖΑ παραβίαζε ευθέως και διατάξεις της εθνικής και της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και τις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού, περιελάμβανε προβληματικές τεχνικές προδιαγραφές και δημιουργούσε και ερωτηματικά ακόμα και ως προς τη χρηματοδότησή του.

Όλα αυτά, σίγουρα επιβεβαιώνουν την τεράστια διαχειριστική σας ανεπάρκεια, όχι μόνο της πολιτικής ηγεσίας της τότε κυβέρνησης, αλλά και των διοικήσεων των αστικών συγκοινωνιών επί ΣΥΡΙΖΑ.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει η Η' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΣΟΦΙΑ ΣΑΚΟΡΑΦΑ**)

Υπάρχει, όμως και μία άλλη πιο σκοτεινή πτυχή του παρελθόντος, που έρχεται σήμερα να φωτίσει η Κυβέρνηση. Και δεν μιλώ για την προσπάθεια που γίνεται με το παρόν νομοσχέδιο, αλλά γενικότερα για την πολιτική βούληση του Κυριάκου Μητσοτάκη και όλων των Υπουργών να τελειώνουμε με το φαινόμενο των φωτογραφικών διαγωνισμών.

Μια τέτοια περίπτωση του πρόσφατου παρελθόντος, πάλι από το Υπουργείο Υποδομών επί ΣΥΡΙΖΑ, ήταν και η κατάτμηση του αυτοκινητοδρόμου Πάτρα-Πύργος, μια υπόθεση που όχι τυχαία ενέπλεκε και πάλι τον υποψήφιο καναλάρχη, με τα βοσκοτόπια στον οποίο αναφέρθηκα προηγουμένως. Και αυτή η υπόθεση είχε δικαστικές προεκτάσεις αλλά και πολιτικές απολήξεις.

Τι έγινε, λοιπόν, το 2015 είναι γνωστό: Μόλις ανέβηκε στην εξουσία ο ΣΥΡΙΖΑ έσπευσε να ακυρώσει τον σχεδιασμό της Νέας Δημοκρατίας για ενιαία δημοπράτηση του αυτοκινητόδρομου Πάτρα-Πύργος, προϋπολογισμού 443 εκατομμυρίων ευρώ. Έτσι, έσπασε το ενιαίο έργο σε οκτώ κομμάτια, προκειμένου να μοιράσει την μπάλα εκεί που ήθελε. Όμως, η μεθόδευση αυτή δεν έγινε χωρίς κινδύνους για το ίδιο το έργο και απειλήθηκε και η διακοπή της κοινοτικής συγχρηματοδότησης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κύριε συνάδελφε, πρέπει να κλείσετε σιγά-σιγά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ: Ολοκληρώνω, κυρία Πρόεδρε.

Αποδείχθηκε, λοιπόν, ότι δεν μπορούσε να προχωρήσει και το μεγαλύτερο μέρος του αυτοκινητοδρόμου, καθώς ο «αγαπημένος» εργολάβος είχε προσφέρει εξωπραγματική έκπτωση, πάνω από 50%, και δεν μπορούσε να κατασκευάσει τίποτα, λόγω της οικονομικής του αδυναμίας.

Δυστυχώς, λοιπόν, αυτή η ιστορία είναι εξόχως διδακτική, γιατί δείχνει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ και η σημερινή κριτική που ασκεί στην Κυβέρνηση είναι ακραία υποκριτική. Όμως, αποδεικνύει, επίσης, ότι η Αξιωματική Αντιπολίτευση δεν έμαθε τίποτα από το «κακό» της παρελθόν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κύριε συνάδελφε, σας παρακαλώ πολύ!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ: Αυτό το παρελθόν, λοιπόν, αφήνει πίσω το υπό ψήφιση νομοσχέδιο και γι' αυτό εμείς στη Νέα Δημοκρατία το υπερψηφίζουμε.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

Τον λόγο τώρα έχει ο κ. Μανωλάκος από τη Νέα Δημοκρατία.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, πριν μπω στην ουσία της σημερινής συζήτησης, επιτρέψτε μου να εκφράσω την απογοήτευσή μου, θα έλεγα, για τον τρόπο που η Αξιωματική Αντιπολίτευση, ιδιαίτερα το τελευταίο χρονικό διάστημα, λειτουργεί τόσο εντός, όσο και εκτός του Κοινοβουλίου με τρόπο που απαξιώνει πλήρως, θα έλεγα, το έργο της Κυβέρνησης. Έχει επιθετικό και εριστικό πολιτικό λόγο, ιδιαίτερο λαϊκισμό και αμετροέπεια, «θωπείες» στις ακραίες συνιστώσες της, καθώς και συμμετοχή, κάτι που είναι πολύ σοβαρό, της νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ σε διαδηλώσεις με συνθήματα, όπως αυτά που ακούσαμε: «Όταν οι αντάρτες θα μπαίνουν στην Αθήνα, το Σύνταγμα θα λέγεται "Πλατεία Κουφοντίνα"». Μα, καλά, δεν αναλογίζεστε τις ευθύνες σας; Δεν αντιλαμβάνεστε ότι παίζεται «εν ου παικτοίς»; Σύμφωνα με το δημοκρατικό μας πολίτευμα, η Πλειοψηφία κυβερνά και οι μειοψηφίες ελέγχουν, κρίνουν και κατακρίνουν όπου αυτές θεωρούν, αλλά τίποτα άλλο. Δεν συμφέρει κανέναν αυτό που κάνετε και φυσικά ούτε την πατρίδα μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου είναι ένα πολύ σημαντικό νομοσχέδιο, αφού καθορίζει το νομικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων. Η συνολική προσπάθεια του νομοθέτη κατευθύνεται στην απλοποίηση και στην ταχύτητα των διαδικασιών, χωρίς να παραγνωρίζει τη διαφάνεια και τις ασφαλιστικές αυτές δικλείδες εκτέλεσης των συμβάσεων.

Από την εμπειρία μου στον χώρο της άμυνας, αλλά και λόγω χρόνου, θα αναφερθώ μόνο στο Μέρος Β' του νομοσχεδίου που ασχολείται με το θέμα των συμβάσεων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Οι τροποποιήσεις των διατάξεων, όπως αναφέρονται στο σχέδιο νόμου, κινούνται σε θετική κατεύθυνση και θεωρώ ότι ο ευαίσθητος αυτός τομέας της άμυνας θα μπει σε καινούργιες ράγες, πιο στέρεες και πιο ασφαλείς.

Σταχυολογώ τα πλέον κρίσιμα σημεία που συνηγορούν στην άποψη που προανέφερα. Οι προϋποθέσεις συμμετοχής στις διαδικασίες προμήθειας αμυντικού υλικού γίνονται πιο απλές και πιο κατανοητές, με συνέπεια την αύξηση των υποψηφιοτήτων, αλλά και της ποιότητας των προσφερόμενων υλικών και υπηρεσιών.

Η αξία των προγραμμάτων ή συμβάσεων αμυντικού υλικού για τα οποία απαιτείται αρχική έγκριση από το ΚΥΣΕΑ μειώθηκε από τα 50 στα 30 εκατομμύρια ως ελάχιστο όριο αξίας, διευρύνοντας έτσι τη διαφάνεια και μειώνοντας και τη γραφειοκρατία. Οι επαφές των υπηρεσιακών παραγόντων με τις εταιρείες απλουστεύονται, χωρίς αυτό να είναι σε βάρος της διαφάνειας, αφού κάθε εγγραφή και επαφή εγγράφεται στην αντίστοιχη ιστοσελίδα. Την ίδια ώρα, απαγορεύονται οι επαφές με ενδιάμεσους και μεσάζοντες εταιρειών.

Εισάγεται για πρώτη φορά η διάταξη ενεργοποίησης προγραμμάτων με τις προβλέψεις του άρθρου 346 της Συμφωνίας λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να προστατευθούν ουσιώδη συμφέροντα ασφάλειας που σχετίζονται με το πολεμικό υλικό.

Επίσης, για πρώτη φορά εισάγεται η χρήση του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Προμήθειας με το οποίο καθίσταται πλέον εύκολη η συμμετοχή των οικονομικών φορέων στη διαδικασία, αφού καταργεί ένα πλήθος εγγράφων που θα έπρεπε να υποβάλουν οι φορείς για να έχουν το δικαίωμα συμμετοχής.

Παύουν να ισχύουν δύο άρθρα, το 9 και το 11 του ν.3978/2011, τα οποία έκαναν ιδιαίτερα δύσκολη τη ζωή των εμπλεκομένων με εξωπραγματικές απαιτήσεις ελέγχου των υποψηφίων. Καθορίζεται, επίσης, ανώτατο όριο επιβολής προστίμου, ενώ σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής, δίνει πλέον τη δυνατότητα ολικής ή μερικής αντικατάστασης από υλικά, εφόσον η υπηρεσία τα χρειάζεται.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, αναφέρθηκαν οι πλέον σημαντικές διαφοροποιήσεις που καθιστούν το διαμορφούμενο νομικό πλαίσιο ως το πλέον εύχρηστο και λειτουργικό, ένα πνεύμα που άλλωστε διακατέχει ολόκληρο το σχέδιο νόμου. Για τον λόγο αυτό, σας καλώ να το υπερψηφίσετε.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ πολύ, κύριε συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Χρήστος Σπίρτζης από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Αγαπητοί κύριοι συνάδελφοι, έχω μείνει εμβρόντητος από τον τρόπο που νομοθετείτε. Θα μιλήσω κυρίως για τα δημόσια έργα, γιατί σ' αυτόν τον χώρο ευθύνης υπηρέτησα στις κυβερνήσεις του Αλέξη Τσίπρα, αλλά και γιατί και παρακολουθώντας τη συζήτηση, επειδή ήμουν και Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου, είδα την απίστευτη ελαφρότητα, την απίστευτη παλαιοκομματική λογική και την άγνοια, αν θέλετε, στον τρόπο με τον οποίο αποδεχτήκατε την πρόταση του κ. Κατρίνη για τα πειθαρχικά της ΕΕΤΕΜ. Ευτυχώς, όμως, την πήρατε πίσω. Ωστόσο, διαγράψατε μία λέξη. Αυτή η λέξη ήταν «για όσους ασκούν το τεχνικό επάγγελμα είναι ή δεν είναι μέλη του Τεχνικού Επιμελητηρίου». Ποιος θα τους ελέγχει αυτούς; Ποιος θα ελέγχει τη δεοντολογία, το αν μπορούν να ασκούν σωστά το επάγγελμα του μηχανικού;

Εντάξει, κάποιοι από το Κινήματος Αλλαγής είναι στην παλιά παραδοσιακή παλαιοκομματική λογική, που ήθελε με ένα ρουσφέτι να κάνουν δύο Τεχνικά Επιμελητήρια στη χώρα, γιατί είχαν ιδρύσει επτακόσια ΤΕΙ. Όμως, κι εσείς;

Συζητούμε, λοιπόν, σήμερα -θα αναφερθώ κυρίως στα δημόσια έργα- ένα κομβικής σημασίας νομοθέτημα τροποποίησης του ν.4412, δυστυχώς σ' αυτές τις συνθήκες. Και αυτό δεν είναι καλό, κύριε Υπουργέ, γιατί οι δημόσιες συμβάσεις και ειδικότερα τα δημόσια έργα της χώρας, μαζί με τις παραχωρήσεις αποτελούν βασικό, θεμελιώδες μοχλό ανάπτυξης συμβάλλοντας καίρια στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας, στην αναχαίτιση της ύφεσης, στη μείωση της ανεργίας και εν γένει στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και στην παραγωγική κατεύθυνση.

Έχουν περάσει τεσσεράμισι χρόνια από τη θεσμοθέτηση του ν.4412. Ψηφίστηκε τον Αύγουστο του 2016, όπως ξέρετε. Ενσωμάτωσε δύο ευρωπαϊκές οδηγίες, την 24 και την 25 για τις δημόσιες συμβάσεις, Βιβλίο Ι και Βιβλίο ΙΙ, δημιουργώντας για πρώτη φορά ένα ενιαίο νομοθετικό κείμενο και για τα τρία είδη συμβάσεων, δηλαδή για τα έργα, τις προμήθειες και τις υπηρεσίες. Αντικατέστησε τον Νόμο Χατζηδάκη, τον ν.4281/2014, ο οποίος ποτέ δεν εφαρμόστηκε για δύο λόγους. Πρώτον, παρέπεμπε στην έκδοση τριών προεδρικών διαταγμάτων, τα οποία ποτέ δεν εξεδόθησαν και ήταν και αντιενωσιακός, γιατί δεν ενσωμάτωνε τις οδηγίες που έπρεπε.

Ήρθε, λοιπόν, ο ν.4412 να καλύψει ένα μεγάλο θεσμικό κενό. Ήταν Υπουργός Ανάπτυξης ο Γιώργος Σταθάκης. Είχαμε δουλέψει πάρα πολύ και με την πίεση των θεσμών πάνω στο κεφάλι μας, προκειμένου να βγει αυτό το θεσμικό πλαίσιο και μέσα σε αυτό το περιβάλλον, κατά τη γνώμη μου, πέτυχε τον σκοπό του, όχι γιατί ήταν το άριστο νομοθέτημα, αλλά γιατί στο κομμάτι των δημοσίων έργων δεν επιτρέπει αυτό που ήθελε η Νέα Δημοκρατία, αυτό που ήθελε ο νεοφιλελευθερισμός σε όλη την Ευρώπη με τις προηγούμενες οδηγίες, δηλαδή το επιστημονικό έργο, το δημόσιο έργο να μετατραπεί σε προμήθεια προϊόντος και το επιστημονικό έργο της μελέτης να μετατραπεί σε υπηρεσία. Αυτό ήταν η μεγαλύτερη νίκη.

Ακούμε φτηνή κριτική από τον κ. Καραμανλή για τις τριακόσιες ογδόντα πέντε τροποποιήσεις του νόμου. Δεν ισχύει αυτό, τουλάχιστον για τα δημόσια έργα και πολλές τροποποιήσεις δεν ήταν τροποποιήσεις. Ήταν προσθήκες που προκύπταν από τη διαπραγμάτευση των θεσμών. Παραδείγματος χάρη, αν οι εταιρείες 5ης και 6ης τάξης δεν ήταν ανώνυμες και ήταν κάθε νομικής μορφής, έφταιγε ο νόμος των δημοσίων συμβάσεων ή άλλαζε κάτι στον νόμο των δημόσιων συμβάσεων; Προφανώς, όχι.

Αυτό, όμως, που κυρίως θέλω να υπογραμμίσουμε, γιατί αποτελεί διαφορά του τρόπου που εμείς νομοθετούσαμε και της αντίληψής μας για τη νομοθεσία και του τρόπου που νομοθετεί σήμερα η Κυβέρνηση ήταν ένα νομοθέτημα με τριακόσια εβδομήντα εννιά άρθρα. Στο κομμάτι των δημοσίων έργων προβλεπόταν ένα προεδρικό διάταγμα -που εκδόθηκε- και δεκατέσσερις υπουργικές αποφάσεις, που εκδόθηκαν εκτός από μία, της επάρκειας, που τη βρήκε ο κ. Καραμανλής στο γραφείο του, ενώ συνολικά και για τις προμήθειες εκδόθηκαν σαράντα δύο υπουργικές αποφάσεις. Θα ήθελα να κατατεθεί και στην ΕΑΑΔΗΣΥ αυτό.

Οι λόγοι γι'αυτό που νομοθετείτε είναι γνωστοί και θα τους αναπτύξουμε παρακάτω. Ομολόγησε ο Πρόεδρος ΚΕΔΕ γιατί δεν υπογράφηκε η υπουργική απόφαση για την τεχνική επάρκεια. Θα το αναπτύξουμε στις αλλαγές που κάνετε και τις βαπτίζετε «μεταρρύθμιση».

Εσείς, λοιπόν, σήμερα τι κάνετε; Τροποποιείτε κάποιες διατάξεις -το ένα τρίτο των άρθρων του νόμου- και προβλέπετε την έκδοση εβδομήντα επτά υπουργικών αποφάσεων, δηλαδή διπλάσιων από αυτές που έχουν ήδη εκδοθεί. Να δούμε πότε θα τις εκδώσετε. Δύο χρόνια δουλεύετε αυτόν τον νόμο, που υποτίθεται ότι είναι και εμβληματικός νόμος για να κάνετε αυτές τις αλλαγές.

Κύριε Καραμανλή -δεν είναι εδώ, αλλά θα του τα μεταφέρετε, φαντάζομαι- προβλέπετε μια υπουργική απόφαση στο άρθρου 139 παράγραφος 40 για τα προσόντα, για τα ασυμβίβαστα, για τη σύγκρουση συμφερόντων του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης.

Ρωτάμε: Αυτά νομίζετε ότι καθορίζονται με υπουργική απόφαση ή με προεδρικό διάταγμα; Αυτό για να δείτε πώς θα γίνει κουρέλι αυτός ο νόμος. Αποκλείεται αυτά να τα είδε ο συνεργάτης σας, ο οποίος είναι ο νομικός σύμβουλος που αναφέρατε. Αποκλείεται. Δεν υπάρχει καμμία περίπτωση. Του έδωσε συγχαρητήρια ο κ. Γεωργιάδης και εσείς. Θα του δώσω και εγώ, αλλά αποκλείεται να είδε αυτές τις διατάξεις.

Τρέχω, κυρία Πρόεδρε, λίγο πιο γρήγορα, γιατί έχει σκανδαλώδεις διατάξεις αυτή η νομοθέτηση. Η πρώτη είναι η αύξηση των ορίων απευθείας ανάθεσης σε 60.000 ευρώ. Η απάντηση για αυτό είναι απλή και προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία που βγαίνουν από το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο των Δημόσιων Συμβάσεων, το ΚΗΜΔΗΣ. Σας τα καταθέτω, για να καταλάβετε τι κάνετε. Είναι 361.471.079 ευρώ η αξία των συμβάσεων από 20.000 έως 60.000 ευρώ για το έτος 2019. Πού να ανέβει κιόλας αυτό; Δηλαδή, 0,5 δισεκατομμύριο θα μοιράσουν οι δεξιοί δήμαρχοι με απευθείας αναθέσεις. Συγχαρητήρια!

Το δεύτερο, που είναι σκανδαλώδης διάταξη, είναι η κατάργηση του ηλεκτρονικού συστήματος των απευθείας αναθέσεων. Γιατί;

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Γιατί, κύριε Υπουργέ; Εσείς, που είστε μια παράταξη της μεταρρύθμισης και των ηλεκτρονικών συστημάτων, γιατί καταργείτε το ηλεκτρονικό σύστημα, να μπορεί ο Υπουργός, ο δήμαρχος, ο περιφερειάρχης να δίνει σε όποιον εκείνος θέλει και να μην προκύπτει από μια ηλεκτρονική κλήρωση; Γιατί; Ποιοι είναι οι φορείς; Φέρτε τα στοιχεία -θα τα ζητήσουμε από τον κ. Καραμανλή- ποιοι φορείς του Δημοσίου δεν έχουν τρέξει αυτό το σύστημα. Πρώτος και κύριος ήταν ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ, που ήρθε εδώ και είπε ότι καλώς καταργείται.

Η αλήθεια, όμως, είναι άλλη. Η αλήθεια είναι ότι, επειδή δεν δίνετε λεφτά στην τοπική αυτοδιοίκηση, δίνετε στους δεξιούς δημάρχους για να μη γκρινιάζουν το «δώρο» να κάνουν απευθείας αναθέσεις όπου θέλουν. Αυτό δεν διασφαλίζει τον πολιτικό κόσμο της χώρας ούτε τον κόσμο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα έχουμε ζήσει και εσείς περισσότερο. Γιατί το κάνετε αυτό;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κύριε συνάδελφε, κλείστε, σας παρακαλώ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Ολοκληρώνω, κυρία Πρόεδρε. Λέω δύο σημεία ακόμη που νομίζω ότι είναι σε θετική κατεύθυνση.

Άλλη σκανδαλώδης διάταξη: Καταργούνται οι ηλεκτρονικές κληρώσεις για την ανάδειξη των μελών των επιτροπών. Για ποιο λόγο; Πρέπει να ορίζει ο Υπουργός ποιοι θα είναι οι υπάλληλοι που θα είναι στην επιτροπή; Με κλήρωση δεν σας αρέσει; Πρέπει να είναι στημένη η επιτροπή ή ο δήμαρχος ή ο Υπουργός ή ο οποιοσδήποτε;

Βάζω ερωτήματα: Γιατί; Δεν μας έχετε απαντήσει γιατί.

Τρίτη διάταξη. Ανάρτηση για δύο μήνες των μελετών: Αίτημα, λέει, της ΚΕΔΕ να γίνουν οι δέκα μέρες. Για ποιον λόγο; Βασική διάταξη διαφάνειας.

Τέλος, σκανδαλώδης διάταξη νούμερο 5: Πρότυπα τεύχη διακηρύξεως έργων. Δηλαδή, λέτε ότι μπορεί πρότυπα τεύχη να κάνει και η ΕΑΑΔΗΣΥ. Ποιος άλλος θα κάνει, δηλαδή; Κάθε δήμος τα δικά μου, κάθε Υπουργείο τα δικά του; Είναι δυνατόν αυτό, αντί να πηγαίνουμε στην κατεύθυνση της ομογενοποίησης;

Βέβαια, λέτε για την αλλαγή -αυτό είναι τρομερό και κλείνω με αυτό- για την ιδιωτική επίβλεψη των έργων και εκεί έχω πολλές απορίες. Δεν φτάνει που έχετε παγώσει το προεδρικό διάταγμα που βγάλαμε εδώ και δύο χρόνια, που περιλαμβάνει και τα ασυμβίβαστα, κατοχυρώνει και το δημόσιο συμφέρον και τους μηχανικούς και τα πάντα, δεν φτάνει που δεν έρχεστε να υιοθετήσετε αυτό που κάνουν στο Καστέλι, δηλαδή να γίνει ξεχωριστός διαγωνισμός για τον ανεξάρτητο μηχανικό και οι δημόσιες υπηρεσίες να ελέγχουν και τον ανεξάρτητο μηχανικό και τον παραχωρησιούχο και τον εργολάβο...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κύριε συνάδελφε, σας παρακαλώ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Κλείνω, κυρία Πρόεδρε.

Έρχεστε και καταργείτε επί της ουσίας τις δημόσιες τεχνικές υπηρεσίες και βάζετε να πληρώνονται από τους ίδιους τους εργολάβους. Νομίζω ότι αυτό είναι αντιμεταρρύθμιση.

Για το δηλωτικό σύστημα θέλω να σας πω, κύριε Γεωργιάδη, το εξής. Εσείς είστε άνθρωπος της αγοράς. Μπορεί να έχουμε χαώδεις πολιτικές διαφορές. Στην εταιρεία σας αποκλείεται να σας έφερναν χίλια βιβλία και να μην τα παραλάμβανε ένας, να πληρώνατε τον προμηθευτή σας, γιατί δήλωνε ότι σας έφερνε χίλια. Αποκλείεται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κύριε συνάδελφε, με φέρνετε σε πολύ δύσκολη θέση.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Κλείνω, λοιπόν, με μια απεύθυνση στον τεχνικό κόσμο της χώρας, που σύσσωμος καταδίκασε το σημερινό νομοθέτημα, που είναι «κάντε υπομονή και κάντε αγώνα να φύγει η Νέα Δημοκρατία και από Κυβέρνηση και από τοπική αυτοδιοίκηση και θα τα διορθώσουμε ξανά».

Σας καταθέτω τα στοιχεία.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Χρήστος Σπίρτζης καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Ευχαριστώ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Παρακαλώ, κύριε Υπουργέ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Για να μη δημιουργούνται εντυπώσεις χωρίς λόγο, πρώτον, πιστεύω ότι όλοι οι συνάδελφοι ήμασταν παρόντες στην ακρόαση φορέων. Διαπιστώσατε από την ακρόαση φορέων κάποια ομόθυμη καταδίκη του τεχνικού κόσμου της χώρας στο παρόν νομοσχέδιο;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Ναι.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Μόνο εσείς. Κανείς άλλος. Η μεγάλη πλειοψηφία των φορέων μίλησε εξαιρετικά θετικά για το νομοσχέδιο, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, και αυτοί που μίλησαν αρνητικά ήταν εξαιρετικά ήπιοι. Για ποια ομόθυμη καταδίκη μιλάτε; Μόνο στο μυαλό σας.

Δεύτερον, μου είπατε ότι θα γίνει το νομοθέτημα αυτό κουρελόχαρτο, όπως το είπατε, επειδή έχει πολλές υπουργικές αποφάσεις κι όλα τα υπόλοιπα.

Με συγχωρείτε, φέρατε έναν νόμο το 2016, τον ν.4412, που μέχρι να φύγετε από την εξουσία τον αλλάξατε τριακόσιες ογδόντα εννιά φορές. Ποιος νόμος έχει γίνει μεγαλύτερο κουρελόχαρτο στην ιστορία του ελληνικού Κοινοβουλίου από έναν νόμο που η κυβέρνηση που τον έφερε, μέσα σε τριάμισι χρόνια τον άλλαξε τριακόσιες ογδόντα εννιά φορές; Έχετε δει μεγαλύτερο κουρελόχαρτο;

Έχετε φέρει λοιπόν το μεγαλύτερο κουρελόχαρτο στην ιστορία του ελληνικού Κοινοβουλίου και λέτε σε μας ότι θα γίνει ο δικός μας νόμος κουρελόχαρτο; Θα το δούμε. Αν κι εμείς τον αλλάξουμε τριακόσιες ογδόντα εννιά φορές, όπως εσείς, ναι! Δεν θα τον αλλάξουμε τριακόσιες ογδόντα εννιά φορές, αυτή είναι η απάντηση. Τριακόσιες ογδόντα εννιά φορές, μετρημένες, τριακόσιες ογδόντα εννιά φορές ήρθατε στη Βουλή και αλλάξατε τον νόμο σας. Αν αυτό δεν είναι κουρελόχαρτο, δεν ξέρω τι άλλο είναι.

Τώρα, κλείνω με το εξής. Την αναφορά σας ότι οι δεξιοί δήμαρχοι θα μοιράσουν μισό δισεκατομμύριο -αυτό είπατε- τη δέχομαι υπό την εξής έννοια. Πράγματι, στις πρόσφατες αυτοδιοικητικές εκλογές το 90% των δημάρχων εξελέγη από τη Νέα Δημοκρατία. Καταλαβαίνω ότι αυτό σας προκαλεί κάποιου είδους θλίψη, γιατί βάζοντάς τους αυτήν την ταυτότητα, ότι οι δεξιοί δήμαρχοι θα μοιράσουν, προφανώς δεν θα σας πείραζε άμα ήταν αριστεροί οι δήμαρχοι, αλλά σας πειράζει που είναι δεξιοί οι δήμαρχοι. Τι να κάνουμε τώρα, ο ελληνικός λαός έβγαλε δεξιούς δημάρχους στην τοπική κοινωνία. Δεν ξέραμε να πάμε κόντρα στη βούληση του ελληνικού λαού!

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κύριε Υπουργέ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο, παρακαλώ.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΡΙΝΗΣ: Κι εγώ θα ήθελα το λόγο, κυρία Πρόεδρε, γιατί έγινε αναφορά προηγουμένως στο Κίνημα Αλλαγής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Θα δώσω πρώτα τον λόγο στον κ. Σπίρτζη για ένα λεπτό, αμέσως μετά στον κ. Κατρίνη για ένα λεπτό και έπειτα θα πάρει τον λόγο ο κ. Παπαθανάσης.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Κύριε Υπουργέ, εμείς έχουμε αποδείξει ότι δεν έχουμε τίποτα με τους δεξιούς δημάρχους και ιδιαίτερα με τους δεξιούς δημάρχους, που είναι αυτοδιοικητικοί και δεν είναι κομματικοί εντεταλμένοι.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Εσείς το είπατε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Εσείς θα έχετε πρόβλημα με τους δεξιούς δημάρχους, που με αδιαφάνεια θα μοιράσουν μισό δισεκατομμύριο ευρώ, εσάς θα κατηγορούν σαν παράταξη, που με αδιαφάνεια καταργήσατε το ηλεκτρονικό σύστημα κληρώσεων για να δίνουν οι δήμαρχοι, που έχετε την εμπειρία από την παράταξή σας, όπου θέλουν και να τρέχουν μετά στα δικαστήρια

και στις φυλακές. Δεν θέλω να αναφέρω ονόματα.

Προφανώς δεν μας νοιάζει, έτσι εκφράστηκε ο ελληνικός λαός, αλλά τις συνέπειες της πολιτικής σας, των δεξιών δημάρχων και της δεξιάς Κυβέρνησης και του δεξιού εριφερειάρχη, τις ζήσαμε πριν λίγες μέρες σε μια απλή χιονόπτωση, πόσο καλά στέκεστε.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Τον λόγο έχει ο κ. Κατρίνης.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΡΙΝΗΣ: Επειδή ο κ. Σπίρτζης αναφέρθηκε με υποτιμητικό ύφος για την πολιτική του ΠΑΣΟΚ, όσον αφορά την κατοχύρωση επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων ΤΕΙ, θέλω να του θυμίσω -γιατί νομίζει ότι εμείς ψάχναμε, όπως ξέχασε αυτός- πως όταν έγινε αυτό, ήταν κι αυτός μέλος του ΠΑΣΟΚ. Βέβαια, φρόντισε να αυτοδιαγραφεί και να γίνει Υπουργός του ΣΥΡΙΖΑ, για να πληρώνουμε σήμερα τα έργα του με τον κ. Καλογρίτσα. Επειδή ακριβώς εμείς δεν θέλουμε με διαστρεβλωτική ερμηνεία να εφαρμόσουμε πειθαρχικό έλεγχο σε μη μέλη μας πλέον, το ίδιο δικαίωμα ζητάμε, να μην υποστούν πειθαρχικό έλεγχο και τα μέλη της ΕΕΤΕΜ από το Τεχνικό Επιμελητήριο.

Άρα, εδώ, τα θυμίζω αυτά, για να αποκατασταθεί η τάξη και να ξέρουν κάποιοι, όταν μιλάνε, να μη διαγράφουν την ιστορία τους εκεί που ήταν με τόσο εύκολο και επιπόλαιο τρόπο.

Ευχαριστώ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, θέλω τον λόγο επί προσωπικού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε συνάδελφε.

Τον λόγο τώρα έχει ο Αναπληρωτής Υπουργός κ. Παπαθανάσης για τρία λεπτά.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Άκουσα με προσοχή τον πρώην Υπουργό, τον κ. Σπίρτζη και πραγματικά ξαφνιάστηκα, γιατί ο κ. Σπίρτζης διετέλεσε Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου και νομίζω ότι ως Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου και Αντιπρόεδρος πριν από αυτό, κύριε πρώην Υπουργέ, ήσασταν ένας από τους ανθρώπους που στήριξε τους μηχανικούς. Εδώ θα πρέπει να μας απαντήσετε αν πραγματικά πιστεύετε στους μηχανικούς ή δεν θέλετε να υποστηρίξετε τους μηχανικούς στη δουλειά που κάνουν, υποκαθιστώντας τον δημόσιο έλεγχο ως προς τις οικοδομικές εργασίες για τους ελεγκτές δόμησης. Πείτε μας: Εμπιστεύεστε τους μηχανικούς ή δεν εμπιστεύεστε τους μηχανικούς, που ήσασταν πρόεδρος και αντιπρόεδρος για μια σειρά ετών;

Θέλω, επίσης, να σας πω το εξής. Εδώ έχουμε να κάνουμε με ιδιωτική επίβλεψη, από μηχανικό ιδιωτική επίβλεψη, χωρίς να απωλέσει καθόλου τα δικαιώματα η αναθέτουσα αρχή να ελέγξει την ιδιωτική επίβλεψη, τον ανάδοχο και τον κατασκευαστή.

Πείτε μας λοιπόν: Είστε υπέρ των μηχανικών -καθ'ότι διατελέσατε Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου- εάν πραγματικά οι άνθρωποι αυτοί κάνουν σωστά τη δουλειά τους ή δεν πιστεύετε ότι οι μηχανικοί είναι σωστοί και δεν κάνουν καλά τη δουλειά τους; Θα ήθελα μια απάντηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Υπουργέ.

Κύριε Σπίρτζη, έχετε τον λόγο για να απαντήσετε και τελειώνουμε για συνεχίσουμε τη διαδικασία πάλι των ομιλητών.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Πρώτα θα απαντήσω στον κ. Παπαθανάση.

Προφανώς και εμπιστεύομαι τους διπλωματούχους μηχανικούς και ιδιαίτερα τους ελεγκτές δόμησης, οι οποίοι έγιναν όταν ήμουν εγώ πρόεδρος του ΤΕΕ -φαντάζομαι το ξέρετε αυτό- όπως και πλήθος ηλεκτρονικών συστημάτων του Τεχνικού Επιμελητηρίου, αλλά εγώ, κύριε Παπαθανάση –και περνάω έτσι και στην ερώτηση του κ. Κατρίνη- δεν ήμουνα ποτέ, ενώ τότε ήμουν στο ΠΑΣΟΚ, ουρά του κόμματος που ανήκα ως Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου, αλλά τιμούσα τον φορέα μου, σε αντίθεση με άλλους σήμερα.

Αυτό τι σημαίνει; Αυτό σημαίνει ότι εμπιστεύεσαι τους διπλωματούχους μηχανικούς, αλλά δεν απαξιώνεις όλες τις διαδικασίες που οφείλεις να έχεις για να κατοχυρώνεις και τους ίδιους τους διπλωματούχους μηχανικούς, σε σχέση με την αγορά. Δεν ξέρετε εσείς -φαντάζομαι ότι θα ξέρετε- τι γινόταν στα πολεοδομικά γραφεία πριν; Τα ξέρετε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Αυτό σας είπα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Πώς έγινε αυτό, λοιπόν; Έγινε με ηλεκτρονικό σύστημα, έγινε με ηλεκτρονική κλήρωση και με τους κατάλληλους μηχανικούς. Τώρα τα καταργείτε. Καταργείτε και τους μηχανικούς, που είναι στις επιτροπές με την κλήρωση, καταργείτε και το σύστημα κλήρωσης απευθείας αναθέσεων.

Ως προς αυτά που είπε ο κ. Κατρίνης, άλλοι ξεχνάνε την ιστορία, δυστυχώς. Για τη λάσπη που συνεχίζει να ρίχνει, άλλοι ξεχνάνε την ιστορία, κύριε Κατρίνη. Για τα υπόλοιπα, άλλοι ξεχνάνε την ιστορία. Όμως, εμείς το ΠΑΣΟΚ το αγαπήσαμε. Κάποιοι από εσάς που μείνατε στο Κίνημα Αλλαγής δεν το αγαπήσατε το ΠΑΣΟΚ. Δεν πειράζει, να είστε καλά.

Για δε τους τεχνολόγους μηχανικούς, η ασχετοσύνη, κυρία Πρόεδρε, είναι απίστευτη. Το 1926 θεσμοθετήθηκε ο νόμος για την ίδρυση του ΤΕΕ, που λέει ότι το ΤΕΕ ελέγχει το επιστημονικό και το επαγγελματικό έργο των μηχανικών ή όποιων ασκούν μέρος του. Γιατί το λέει αυτό; Διότι δίνει την άδεια άσκησης επαγγέλματος. Αν κάνει πειθαρχικό η ΕΕΤΕΜ, που είναι ένα σωματείο που δεν υπάρχει πουθενά, ούτε άδεια άσκησης επαγγέλματος να δίνει, ούτε πειθαρχικός έλεγχος, ούτε τίποτα, ως τι θα τους ελέγξει, αν είναι καλά παιδιά; Ένας απόφοιτος τεχνολόγος μηχανικός δεν είναι υποχρεωτικό να είναι εγγεγραμμένος στην ΕΕΤΕΜ για να ασκεί το επάγγελμα. Είναι υποχρεωμένος, όμως, να γραφτεί στον ειδικό κατάλογο του ΤΕΕ για να ασκεί το επάγγελμα.

Επομένως, εγώ θα παρακαλούσα ως προς την τροποποίηση που κάνετε στον νόμο του 1926, που άντεξε έναν αιώνα, να μην τον αλλάξετε. Είναι ιερός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

Τον λόγο έχει ο κ. Δημοσχάκης από τη Νέα Δημοκρατία.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ (ΤΑΣΟΣ) ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, ευχαριστώ πάρα πολύ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχει συμπληρωθεί ένας χρόνος από την πρώτη μεταπολεμική νίκη της χώρας μας έναντι της γείτονος Τουρκίας, μια νίκη που έχει χαραχθεί στη μνήμη των Εβριτών, όλων των Ελλήνων αλλά και των εταίρων μας, όπως δήλωσαν την τρίτη ημέρα οι ηγέτες τους, ευρισκόμενοι στις Καστανιές Νέας Ορεστιάδας. Πέρυσι τέτοιες μέρες ο Έβρος φλεγόταν σχεδόν, τα σύνορά μας και η αντοχή μας δοκιμάζονταν και ο απανταχού ελληνισμός συμμετείχε με κάθε τρόπο στην εθνική δοκιμασία.

Εκφράζω από το Κοινοβούλιο την ευγνωμοσύνη μου και τον απεριόριστο σεβασμό μου σε όλους που συμμετείχαν με οποιοδήποτε τρόπο σε αυτή την πατριωτική επιχείρηση ευρείας κλίμακας, από το Δίλοφο –το γνωστό «τριεθνές»- μέχρι και το δέλτα του ποταμού Έβρου, στα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας, του Ελληνικού Στρατού και του Πυροσβεστικού Σώματος που σε κρίσιμες ώρες ανταποκρίθηκαν με γενναιότητα και αυταπάρνηση.

Δεν ξεχνώ τους εφέδρους, τους εθνοφύλακες και όλους τους κατοίκους του Έβρου, που κράτησαν με το δικό τους τρόπο όρθια τα σύνορα της Ελλάδας και της Ευρώπης. Προασπίστηκαν την πατρίδα, αλλά και τον άνθρωπο σε ανάγκη, που εκμεταλλεύεται η γειτονική χώρα. Έγραψαν νέες σελίδες ηρωισμού στη σύγχρονη ελληνική ιστορία.

Στην επέτειο του ενός έτους, η Κυβέρνηση, κύριε Υπουργέ, επιβεβαιώνει για άλλη μία φορά ότι η εθνική στρατηγική για τη Θράκη και για τον ακριτικό νομό δεν αλλάζει. Η πρόσφατη κυβερνητική απόφαση, αναφορικά με το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης –το γνωστό ΚΥΤ- στο φυλάκιο Νέας Ορεστιάδας, ικανοποιεί το λαϊκό και εθνικό αίσθημα των Εβριτών, οι οποίοι νιώθουν τη στοργή, την ευαισθησία και το σεβασμό που επιδεικνύει η Κυβέρνηση και κυρίως ο Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης.

Τώρα στο θέμα μας. Το παρόν σχέδιο νόμου αποτελεί μία συστηματική και ουσιαστική προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό,

την αναμόρφωση και την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου στις δημόσιες συμβάσεις, αποτελώντας τον οδηγό από το σκοτάδι της πανδημίας στο φως της ανάπτυξης και της προόδου, μέσα από έργα δημόσιων υποδομών που εκτιμάται ότι θα είναι ποιοτικά, θα ολοκληρώνονται γρήγορα, με ευελιξία, διαφάνεια και άρτιο τρόπο.

Μπαίνει τέλος στις ατέρμονες γραφειοκρατικές διαδικασίες που καθυστερούσαν πλήθος δημοσίων έργων -είμαστε μάρτυρες γι' αυτό- και ως εκ τούτου την ανάπτυξη, καθ' όσον όσο καθυστερεί η υλοποίηση ενός έργου τόσο μεγαλώνουν οι συνέπειες στην κοινωνία και την οικονομία. Διασφαλίζεται η ταχεία εκκίνηση της δημοπράτησης έργων ειδικής σημασίας για την οικονομία της χώρας, όπως και μεγάλων έργων βασισμένων σε ιδιωτικές επενδύσεις.

Αντιμετωπίζεται το φαινόμενο των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών στα έργα, το οποίο παρεμπόδιζε την ολοκλήρωσή τους προκαλώντας τεράστιες καθυστερήσεις, αλλά και υπερβάσεις στον προϋπολογισμό. Επεκτείνεται η υποχρεωτική για τις αναθέτουσες αρχές και τους οικονομικούς φορείς χρήση των ηλεκτρονικών εργαλείων σε όλες τις διαδικασίες, σε όλες τις φάσεις ανάθεσης δημόσιας σύμβασης.

Σημαντική για τη σύντμηση του χρονικού ορίζοντα υλοποίησης ενός έργου είναι και η διάταξη, που αφορά την έκδοση περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η διαδικασία δημοπράτησης των έργων θα μπορεί να ξεκινά πριν την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων και οι δύο διαδικασίες να προχωρούν ταυτόχρονα και παράλληλα.

Καινοτομία του νέου νόμου είναι η άσκηση της επίβλεψης του έργου, πέραν της αρμόδιας τεχνικής υπηρεσίας, και από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα επίβλεψης, εφόσον προβλεφθεί στη διακήρυξη.

Επίσης, αντιμετωπίζονται οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις των μεγάλων έργων άνω του ενός εκατομμυρίου και πάνω μέσω κινητροδοτήσεων. Οι σύγχρονες προκλήσεις ασφαλείας επιτάσσουν την αύξηση της αμυντικής και αποτρεπτικής ισχύος της χώρας κι αυτό επιτυγχάνεται με την παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία, η οποία είναι ουσιαστική και στοχευμένη.

Ρυθμίζονται θέματα προγραμματισμού δημοσίων συμβάσεων στον τομέα άμυνας, σύναψης αλλά και εκτέλεσης αυτών. Η διαδικασία αγοράς και αναβάθμισης εξοπλιστικών συστημάτων απαγκιστρώνεται από δυσλειτουργίες και καθυστερήσεις του παρελθόντος, διασφαλίζοντας έτσι το εθνικό συμφέρον με όρους διαφάνειας και αποτελεσματικότητας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με την αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος που επιτυγχάνεται, αναμένεται να διασφαλιστεί η ταχύτερη απορρόφηση και αξιοποίηση χρήσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως τα ενωσιακά κονδύλια που είναι το ΕΣΠΑ 2021-2027 και το Ταμείο Ανάκαμψης.

Χθες η Κοινοβουλευτική Ομάδα της Νέας Δημοκρατίας, με πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα κ. Γιάννη Μπούγα, ενημερώθηκε από τον επιμελητή Υφυπουργό Γιάννη Τσακίρη, κύριε Υπουργέ, και ευχαριστούμε πολύ.

Στον ακριτικό Έβρο υπάρχουν σημαντικά έργα υποδομών, τα οποία έχουν βαλτώσει στις γραφειοκρατικές διαδικασίες εδώ και δεκαετίες. Ζητούμε να συμπεριληφθούν ορισμένα εμβληματικά από αυτά στη χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης, όπως η κατασκευή των φραγμάτων στην περιοχή Μεγάλου Δερείου Σουφλίου, της Μάνθιας Αλεξανδρούπολης και του Ασπρονερίου Διδυμοτείχου και το αρδευτικό έργο, σύστημα πρωτοποριακό, στο Πέταλο Πέπλου, κρίνονται ζωτικής σημασίας, καθώς πρόκειται για ώριμα έργα, τα οποία θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στην αντιπλημμυρική θωράκιση του Νομού.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Επίσης, θα μπορέσουμε να ελέγξουμε τους υδάτινους όγκους του ποταμού Έβρου σε ποσοστό 25%, αν ληφθεί υπόψη ότι ο Ερυθροπόταμος είναι καθαρά ελληνικός ποταμός, σε σχέση με τους άλλους τρεις παραποτάμους του, που δυστυχώς μας εκδικείται σχεδόν κάθε πέντε χρόνια, ενώ παράλληλα θα διασφαλίσουν την ύδρευση, την άρδευση και την παραγωγή ενέργειας και -γιατί όχι;- αποτελώντας ακόμα και τουριστικό προορισμό.

Υπογραμμίζω ως απόλυτη αναγκαιότητα να καταστεί βιώσιμη και λειτουργική η σιδηροδρομική σύνδεση του ενός άκρου του νομού με το άλλο, ήτοι από την Αλεξανδρούπολη μέχρι το Ορμένιο. Θα μπορούσε, αφού η «ΤΡΑΙΝΟΣΕ», κύριε Υπουργέ, μας γυρίζει την πλάτη, εξετάζοντας το νομικό πλαίσιο να προβούμε στην ίδρυση διαδημοτικής εταιρείας, ώστε με έναν συρμό να εξασφαλίσει ο Έβρος και οι κάτοικοί του τον προαστιακό σιδηρόδρομό του, χρησιμοποιώντας ισότιμα το εθνικό δίκτυο.

Παράλληλα, η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός όλων των σημείων εισόδου-εξόδου στα χερσαία σύνορα του νομού μπορούν να καταστούν και αιχμή του δόρατος του ελληνικού κράτους. Απαιτείται εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών μέσω ΣΔΙΤ ή του Ταμείου Ανάκαμψης, με ταυτόχρονη και της στελεχιακής ενίσχυσης αυτών.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σε μία χρονική συγκυρία, που η χώρα δοκιμάζεται στο υγειονομικό αλλά και στο εθνικό μέτωπο, με την παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία διασφαλίζεται η επιτάχυνση των απαραίτητων έργων υποδομής, δηλαδή η ανάπτυξη και η πρόοδος του τόπου, ενώ συνάμα αυξάνεται η αποτρεπτική ισχύς των Ενόπλων Δυνάμεων και για το λόγο αυτό υπερψηφίζω τον παρόντα νόμο.

Κυρία Πρόεδρε, ευχαριστώ πολύ για την ανοχή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ πολύ, κύριε συνάδελφε.

Το λόγο έχει τώρα η Πρόεδρος του Κινήματος Αλλαγής κ. Φώφη Γεννηματά.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ (Πρόεδρος του Κινήματος Αλλαγής): Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, θα ήθελα πριν ξεκινήσω να εκφράσω τη συμπαράστασή μου στους κατοίκους της Ελασσόνας, της Λάρισας και της ευρύτερης περιοχής. Τι να πω; Πρώτα οι πλημμύρες, τώρα ο ισχυρός σεισμός και οι καταστροφές που επέφερε, εντείνουν και τα προβλήματα της κρίσης που δημιουργεί η πανδημία.

Χρειάζονται άμεσα μέτρα, κύριε Υπουργέ, πρώτα για την άμεση αποκατάσταση των καταστροφών και τις αποζημιώσεις των πληγέντων, αλλά -όπως λέγαμε και μετά τις πλημμύρες- χρειάζεται η περιοχή και ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Το πρόβλημα είναι εξαιρετικά μεγάλο. Δεν χρειάζονται άλλες καθυστερήσεις, γιατί υπήρξαν καθυστερήσεις με τις πρόσφατες φυσικές καταστροφές.

Θέλω να σας ενημερώσω ότι κλιμάκιο του Κινήματος Αλλαγής βρίσκεται ήδη στις πληγείσες περιοχές. Στεκόμαστε κοντά στους πληγέντες και αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να φέρουμε εδώ στη Βουλή όλες τις προτάσεις της τοπικής κοινωνίας και των φορέων της για τα αναγκαία μέτρα, που πρέπει να παρθούν το ταχύτερο δυνατό.

Τέλος, αξίζουν πολλά συγχαρητήρια στους εκπαιδευτικούς που βοήθησαν τους μαθητές του σχολείου να εγκαταλείψουν με ασφάλεια το ετοιμόρροπο κτίριο.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ο ελληνικός λαός βιώνει άλλη μία έξαρση της πανδημίας. Το τρίτο κύμα βρίσκεται εκτός ελέγχου, παρά το γεγονός ότι είμαστε η χώρα με τη μεγαλύτερη σε διάρκεια καραντίνα. Τα αποτελέσματα είναι καταστροφικά για την υγεία, για την οικονομία, για τους εργαζόμενους. Εξαντλήσατε την υπομονή των πολιτών και την αντοχή της οικονομίας.

Χθες, ο κ. Μητσοτάκης απέφυγε το σύνηθες διάγγελμα. Άφησε τα δύσκολα στους άλλους. Σήμερα στο μήνυμά του κρύφτηκε πίσω από τους εμβολιασμούς. «Όλα καλά», έτσι μας είπε. Πάλι κάποιοι άλλοι φταίνε. Φταίνε οι μεταλλάξεις και οι πολίτες που δεν συμμορφώθηκαν. Τίποτα για τα λάθη και τις παραλείψεις της Κυβέρνησης. Τίποτα για τους συνωστισμούς στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στα σχολεία και στους εργασιακούς χώρους. Τίποτα για τους αυτοσχεδιασμούς τους, για την πολιτική-ακορντεόν και τα ημίμετρα του πανικού.

Βέβαια, όταν μιλούν τώρα για «έξυπνα μέτρα» -τα οποία εμείς δεν είδαμε, μία από τα ίδια είδαμε- στην πραγματικότητα ομολογούν την αποτυχία για όλα όσα έχουν κάνει μέχρι σήμερα. Όσο δε, αφορά τις εξαγγελίες απίστευτης προχειρότητας και ελα-

φρότητας για τα sms, τι να πει κανείς. Θα πρέπει να στέλνουμε sms με gps και με χρονόμετρο.

Η ανασφάλεια κυριαρχεί. Η Κυβέρνηση δεν φρόντισε να ενισχύσει ουσιαστικά το εθνικό σύστημα υγείας και τώρα τα δημόσια νοσοκομεία έχουν φτάσει στα όριά τους. Ο ίδιος ο Υπουργός ομολόγησε ότι είναι σε «βαθύ κόκκινο», αλλά ποιος τα άφησε να φτάσουν σε αυτό το σημείο;

Ακούσαμε πολλά μπράβο όλο το προηγούμενο διάστημα για τους εργαζόμενους του Εθνικού Συστήματος Υγείας, αλλά ούτε οι απαραίτητες μόνιμες προσλήψεις έγιναν ούτε εντάχθηκαν οι υγειονομικοί στα βαρέα και ανθυγιεινά. Ευτυχώς που έγιναν κάποιες δωρεές και προστέθηκαν κάποια κρεβάτια εντατικής θεραπείας, αλλά φαίνεται ότι εξαντλούνται κι αυτά.

Η Κυβέρνηση επιμένει σε λύσεις μπαλώματα. Κλείνει υφιστάμενες κλινικές για την περίθαλψη ασθενών με σοβαρά νοσήματα, για να εξοικονομήσει κλίνες COVID. Αγνοεί ότι οι ειδικοί γιατροί του ΕΣΥ δεν φθάνουν για να καλύψουν τη μετατροπή εκατοντάδων κλινών σε παθολογικές αναπνευστικές εν μία νυκτί. Υπάρχει επιτακτική ανάγκη ειδικών.

Για άλλη μια φορά, η Κυβέρνηση κινείται και στην Αττική όπως ακριβώς στη Θεσσαλονίκη το προηγούμενο διάστημα. Αφήνει πολλούς πολίτες έρμαια στην εκμετάλλευση από τον ιδιωτικό τομέα υγείας. Δεν έχει κανένα σχέδιο για να κινητοποιήσει την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στο λεκανοπέδιο.

Τι έπρεπε να γίνει; Να επιτάξει κρεβάτια ΜΕΘ σε ιδιωτικές κλινικές, όπως εδώ και τόσους μήνες έχουμε προτείνει και έχουμε ζητήσει. Αυτά που ανακοινώθηκαν χθες είναι τόσο λίγα και τόσο αργά. Και όσον αφορά τον ιό, είμαστε στο κόκκινο και όσον αφορά τους ασθενείς με σοβαρές ασθένειες, έχουν εγκαταλειφθεί στην τύχη τους. Χειρουργεία και θεραπείες απολύτως αναγκαίες για τη ζωή των ασθενών αναβάλλονται σε όλη την Ελλάδα, όπως και καθοριστικές εξετάσεις. Το πρόβλημα το επόμενο διάστημα θα είναι τεράστιο, ιδιαίτερα με τους καρκινοπαθείς.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, δεν αρκούν και δεν πείθουν τους πολίτες ο αυτοσχεδιασμός και τα ημίμετρα παντού. Ας μιλήσουμε ανοιχτά. Τίποτα δεν έχει τελειώσει. Ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς. Έχουμε ανηφόρα μπροστά μας, ιδιαίτερα όταν όλοι γνωρίζουμε ότι η διαδικασία του εμβολιασμού του πληθυσμού θα χρειαστεί μήνες για να ολοκληρωθεί. Ο κ. Μητσοτάκης μιλά για ένα εκατομμύριο εμβολιασμούς, όμως μόνο 339.000 ως προχθές αφορούσαν και τη δεύτερη δόση, που παρέχει την πλήρη ασφάλεια, δηλαδή πολύ μικρό ποσοστό του πληθυσμού.

Ανοίγω εδώ μια παρένθεση. Δεν παραγνωρίζω τις προσπάθειες που γίνονται για την οργάνωση του εμβολιασμού, αλλά θέλω να τονίσω την ανάγκη να προχωρήσουν οι διαδικασίες αυτές με πλήρη διαφάνεια και με ιδιαίτερο βάρος για τις ευπαθείς ομάδες, τους καρκινοπαθείς, τους νεφροπαθείς, και τους διαβητικούς ιδιαίτερα.

Είναι δε, απεχθείς και προσβλητικοί για τους πολίτες οι εκτός σειράς εμβολιασμοί «γαλάζιων» στελεχών, αυτοδιοικητικών και μη. Είδαμε στη Ρόδο, στη Θεσσαλονίκη, στην Καλλιθέα. Όμως, αυτό είναι το αποτέλεσμα της κεντρικής αντίληψης, που διοχετεύεται, ότι το κράτος είναι ένα λάφυρο του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας. Αυτή είναι μια αντίληψη που ξεκινά από το ίδιο το Μαξίμου, που έχει δώσει τα αρνητικά παραδείγματα και με την Πάρνηθα και με την Ικαρία, ο ίδιος Πρωθυπουργός. Κανείς όμως δεν είναι υπεράνω του νόμου και η δικαιοσύνη οφείλει να παρεμβαίνει άμεσα παντού και όχι επιλεκτικά.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, έχω ζητήσει εδώ και έναν μήνα περίπου να γίνει συζήτηση στη Βουλή για ένα εθνικό σχέδιο αντιμετώπισης της πανδημίας. Εμείς από τη μεριά μας, είμαστε έτοιμοι γι' αυτήν τη συζήτηση. Όμως, η Κυβέρνηση κωφεύει, το κόστος το πληρώνουν οι πολίτες και φτάσαμε εδώ που φτάσαμε. Συνεχίζει με τη λογική του «βλέποντας και κάνοντας», αδιαφορεί για τις συνεχιζόμενες απώλειες, μέχρι να φτάσουμε στην πολυπόθητη ανοσία.

Εμείς θα συνεχίσουμε να πιέζουμε την Κυβέρνηση για να προλάβουμε τα χειρότερα, γιατί επαναλαμβάνω ότι για εμάς ο κοινός εχθρός είναι ο ιός.

Έρχομαι τώρα στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο. Εν όψει της αξιοποίησης των 72 δισεκατομμυρίων του Ταμείου Ανάκαμψης, του νέου ΕΣΠΑ και του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, η διαφάνεια, η ευελιξία και η αποτελεσματικότητα αποκτούν ιδιαίτερη σημασία. Η ταχύτερη απορρόφηση αυτών των πόρων, η γρήγορη υλοποίηση των έργων και η αύξηση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων συμβάσεων, με όρους όμως ενίσχυσης της εγχώριας παραγωγής, αλλά και της κοινωνικής ανταποδοτικότητας, είναι για εμάς κεντρικός στόχος.

Το νομοσχέδιο της Κυβέρνησης είναι χωρίς στόχευση. Περιλαμβάνει εκατόν σαράντα τροποποιήσεις του ν.4412/2016 της προηγούμενης κυβέρνησης, ο οποίος έχει τροποποιηθεί ήδη τετρακόσιες φορές. Προβλέπει συνολικά την έκδοση εκατό σχεδόν υπουργικών αποφάσεων και είναι αμφίβολο το πότε και πώς θα υλοποιηθεί και θα εφαρμοστεί. Ενώ απαιτείται ο ριζικός εκσυγχρονισμός του πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, δεν φαίνεται να έχετε ούτε την πολιτική βούληση ούτε το όραμα που θα σας επιτρέψει να πετύχετε ένα ουσιαστικό αποτέλεσμα προς όφελος τελικά της εθνικής οικονομίας.

Με το νομοσχέδιο αυξάνετε το όριο των απευθείας αναθέσεων και εξουσιοδοτείτε εν λευκώ τον Υπουργό να καθορίσει τα κριτήρια για το ψηφιακό αρχείο βαθμολόγησης των εταιρειών.

Εμείς δεν είμαστε εναντίον της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα. Είναι άλλο πράγμα όμως η ενίσχυση και η υποβοήθηση της δημόσιας διοίκησης, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που αποδεδειγμένα ο δημόσιος τομέας δεν μπορεί να ανταποκριθεί, και άλλο πράγμα η υποκατάσταση με τον ελεγχόμενο να επιλέγει τον ελεγκτή του, γεγονός που θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε συγκρούσεις συμφερόντων. Σε κάθε περίπτωση, η επιλογή να γίνεται από το μητρώο των πιστοποιημένων φορέων και από τον φορέα του έργου, με πλήρη ανεξαρτησία από τον κατασκευαστή.

Σε μια συγκυρία όπου τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης, μέσω των κριτηρίων ανάθεσης των συμβάσεων, θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για την αναβάθμιση των επιχειρήσεων και την ενίσχυση των εργαζομένων, εσείς προκρίνετε τις αναθέσεις και της κατατμήσεις, συντηρώντας τις πελατειακές λογικές.

Καταψηφίζουμε επί της αρχής αυτό το νομοσχέδιο.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Τον λόγο έχει τώρα ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Κουτσούμπας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ (Γενικός Γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας): Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, συζητείται σήμερα ένα νομοσχέδιο που αποτελεί τον καθρέφτη της συνολικότερης κυβερνητικής πολιτικής, μιας πολιτικής που από τη μια θυσιάζει τις λαϊκές ανάγκες και από την άλλη προσαρμόζει την οργάνωση και τη λειτουργία του κράτους με τέτοιον τρόπο και με άρση των όποιων εμποδίων υπήρχαν, ώστε να υπηρετεί ακόμα καλύτερα και ακόμα πιο αποτελεσματικά τις ανάγκες των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων.

Τι κάνει, μεταξύ άλλων, το νομοσχέδιο που ανέπτυξαν, βέβαια, αναλυτικά οι Βουλευτές του ΚΚΕ;Οι εκτεταμένες ηλεκτρονικές διαδικασίες και η διεύρυνση των ορίων των έργων που απαιτούνται διευκολύνουν τη δράση μεγάλων επιχειρήσεων σε βάρος μικρότερων επιχειρήσεων, επιχειρήσεων αυτοαπασχολούμενων. Η εφαρμογή του θα επιταχύνει σημαντικά την πορεία συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης του κεφαλαίου.

Το σχέδιο νόμου προβλέπει εκτεταμένη ιδιωτικοποίηση των διαδικασιών επίβλεψης των έργων. Ουσιαστικά, πρόκειται για μια ιδιωτικοποίηση λειτουργιών του κράτους.

Επεκτείνεται ο θεσμός της διαιτησίας σε μεγάλες κατηγορίες έργων και συμβάσεων με το κράτος, ουσιαστικά, να παραιτείται ακόμα και από τη δικαστική προστασία που παρείχε στον εαυτό του, διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτό τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Επιταχύνει τη συγκέντρωση των έργων σε μεγάλες επιχειρήσεις, εισάγοντας και σε μικρά έργα τα λεγόμενα «μη οικονομικά κριτήρια», που σχετίζονται, όμως, με την οικονομική ισχύ των επιχειρήσεων.

Το σχέδιο νόμου έχει σωρεία διατάξεις με στόχο να διευκολυνθεί ο αντιδραστικός αστικός σχεδιασμός για τη λεγόμενη «πράσινη ψηφιακή μετάβαση», σχεδιασμός κοινός και για Νέα Δημοκρατία, ΣΥΡΙΖΑ και φυσικά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για παράδειγμα, οι προβλέψεις για περιοχές «NATURA» και για υλοποίηση έργων, χωρίς να έχουν ολοκληρωθεί οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, είναι σχεδόν φωτογραφικές για διάφορες υποδομές που απαιτεί το σχέδιο, για βιομηχανοποίηση ολόκληρης της υπαίθρου με το πρόσχημα της λεγόμενης «πράσινης ανάπτυξης». Αυτός ο σχεδιασμός προωθήθηκε κι επί ΣΥΡΙΖΑ. Αναβαθμίζεται τώρα, βέβαια, με την Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

Τι αποδεικνύουν όλα τα παραπάνω; Ότι το σημερινό αστικό κράτος μπορεί να είναι πολύ αποτελεσματικό, ευέλικτο, ικανό μόνο όταν πρόκειται να υπηρετήσει συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου, αφού την ίδια στιγμή, σε ό,τι αφορά τις ανάγκες του λαού, είναι ανεπαρκές και αναποτελεσματικό, όχι από ανικανότητα ή από έλλειψη σωστού σχεδιασμού, όπως λέει ο ΣΥΡΙΖΑ, αλλά από συνειδητή, πιστεύουμε, ταξική πολιτική επιλογή.

Δείτε για παράδειγμα την εξής αντίφαση: Την ίδια ώρα που θα προχωράνε με fast track οι διαδικασίες, οι προμήθειες και τα διάφορα επενδυτικά σχέδια, με τους ιδιώτες να έχουν τον ρόλο του ελεγκτή και του ελεγχόμενου και με σοβαρές εκπτώσεις σε ζητήματα όπως είναι και η ασφάλεια και η ίδια η προστασία του περιβάλλοντος, την ίδια ώρα κορυφαία ζητήματα, όπως είναι η πολιτική προστασία, η αντιπλημμυρική προστασία, η αντιπυρική προστασία, η αντισεισμική προστασία, παραμένουν καθηλωμένα και υποβαθμίζονται, γιατί, πολύ απλά, θεωρούνται ως περιττό για το κράτος σας.

Ο χθεσινός ισχυρός σεισμός στην Ελασσόνα της Λάρισας ήρθε να επιβεβαιώσει τους μεγάλους κινδύνους που υπάρχουν. Γιατί, πώς να το κάνουμε, ζούμε σε μια σεισμογενή περιοχή. Η χώρα μας είναι τέτοια. Και όμως εν έτει 2021 δεν έχει εξασφαλιστεί ο έλεγχος της στατικότητας των δημόσιων κτηρίων ούτε καν των σχολικών κτηρίων. Βέβαια, δεν θα μας σώζει πάντα η γενναιότητα, η πραγματική αυτοθυσία κάποιων ανθρώπων, όπως του δασκάλου στο χωριό Δαμάσι. Αυτή η λογική διέπει τα πάντα. Αυτή η λογική διέπει και τη διαχείριση της πανδημίας. Ειλικρινά, αδυνατούμε να σας παρακολουθήσουμε, όχι μόνο εμείς, αλλά ο ελληνικός λαός, που έναν χρόνο τώρα ζει μέσα σε αυτή την ανασφάλεια.

Ακούσαμε σήμερα το πρωί τον Πρωθυπουργό σε μια από τις πολλές καρμπόν δηλώσεις του για την πανδημία να μιλάει για καλά νέα. Πείτε μας ποια είναι τα καλά νέα, κύριοι της Κυβέρνησης, κύριε Πρωθυπουργέ; Ότι η πανδημία έναν χρόνο μετά δεν μπορεί να ελεγχθεί; Ότι παρά τα περιοριστικά μέτρα και τα συνεχιζόμενα lockdown τα κρούσματα εκτοξεύονται; Ότι τα δημόσια νοσοκομεία στην Αττική βρίσκονται ένα βήμα πριν την κατάρρευση; Ότι το πρόγραμμα του μαζικού εμβολιασμού απέχει πολύ ακόμα από το να γίνει πραγματικά μαζικό; Όλα αυτά εσάς σας ακούγονται, πραγματικά, καλά νέα; Γιατί σε εμάς, αλλά πιστεύουμε και στην πλειοψηφία του ελληνικού λαού, ακούγονται ως μάλλον κακά νέα. Εκτός αν ο Πρωθυπουργός, λόγω της ημέρας, το έριξε στο black χιούμορ.

Η πρόκληση, βέβαια, είναι ακόμα μεγαλύτερη, γιατί έχουν προηγηθεί οι χθεσινές σας ανακοινώσεις, που με κάθε επισημότητα ανακοινώσατε τη μετατροπή του ΕΣΥ σε σύστημα μιας νόσου. Αυτό, δηλαδή, που φωνάζουν εδώ και μήνες οι υγειονομικοί, ότι το ΕΣΥ έχει γίνει σύστημα υγείας αποκλειστικά για περιστατικά COVID-19, τώρα έχει και την επίσημη σφραγίδα σας. Δεν μας έφτανε, δηλαδή, η πανδημία του κορωνοϊού. Τώρα απειλούμαστε με μία νέα παράλληλη πανδημία, η οποία θα αφορά όλους όσους στερούνται την αναγκαία περίθαλψη και θεραπεία για άλλες ασθένειες από το δημόσιο σύστημα υγείας.

Ξέρετε πολύ καλά πως χιλιάδες ασθενείς παραμένουν σχεδόν αποκλεισμένοι από τις διαγνώσεις, από τις θεραπείες, αφού η μία μετά την άλλη οι κλινικές, κρεβάτια ΜΕΘ, προσωπικό, αφαιρούνται για τις μεγάλες ανάγκες πράγματι των ασθενών με κορωνοϊό. Παρά το ότι η κατάσταση στα δημόσια νοσοκομεία της Αθήνας και του Πειραιά έχει χτυπήσει κόκκινο, για εσάς αλλά και για τους μεγαλοεπιχειρηματίες στον τομέα της υγείας «πέρα βρέχει». Μάλιστα, το ειδικό σχέδιο ενίσχυσης του ΕΣΥ,, που ανακοινώσατε χθες, αφήνει ανενόχλητους τους μεγάλους επιχειρηματίες στην υγεία, οι οποίοι λες και δεν έχουμε έκτακτες συνθήκες, αξιοποιούν αυτά τα χάλια του δημόσιου συστήματος υγείας, για να βγάλουν επιπλέον κέρδη σε βάρος του ελληνικού λαού.

Η κατάσταση είναι εξαιρετικά κρίσιμη και το ενδεχόμενο να επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο είναι ήδη ορατό. Το τελευταίο εμπόδιο, για να φτάσουμε στο νήμα της ελπίδας, κύριε Μητσοτάκη, απέχει πάρα πολύ ακόμα. Ξέρετε γιατί; Διότι εσείς με την πολιτική σας, αντί να ρίχνετε εμπόδια, προσθέτετε συνεχώς καινούργια. Είναι ή δεν είναι εμπόδιο η έλλειψη μέτρων προστασίας, με δική σας ευθύνη, στους τόπους δουλειάς, στα μέσα μεταφοράς;

Σας το είπαμε και θα το ξαναπούμε: Κανένα lockdown πάνω στο lockdown δεν πρόκειται να αντικαταστήσει τα αναγκαία μέτρα προστασίας στους χώρους δουλειάς, στα μέσα μεταφοράς, ή αλλού, ούτε να γεννήσει επιπλέον νοσοκομειακές κλίνες, κλίνες ΜΕΘ και υγειονομικό προσωπικό. Ξέρετε καλά πως οι νοσοκομειακές κλίνες, κλίνες ΜΕΘ, υπάρχουν και βρίσκονται στον ιδιωτικό τομέα υγείας.

Σας λέμε, λοιπόν, σήμερα, τώρα, αυτή τη στιγμή επιτάξτε στο λεκανοπέδιο τα ιδιωτικά νοσοκομεία. Σας τα προτείναμε και χθες συγκεκριμένα και ονομαστικά και με τη διεύθυνσή τους, για να προστεθούν απλές ειδικές κλίνες και διαγνωστικά εργαστήρια για τις ανάγκες των ασθενών. Κάντε το από απόψε στο σύστημα εφημερίας και νοσηλείας ασθενών, COVID-19 και μη COVID-19, για να αξιοποιηθούν όλες οι υποδομές τους και όλο το προσωπικό τους, με κάλυψη της μισθοδοσίας από το κράτος.

Αξιοποιήστε τους ειδικούς επιστήμονες κύρους, που συνεργάζονται με τα συγκεκριμένα ιδιωτικά θεραπευτήρια και ταυτόχρονα, αποτελούν και μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής του Υπουργείου Υγείας για την προσαρμογή τους στις ανάγκες νοσηλείας ασθενών από τον κορωνοϊό.

Ενισχύστε το υγειονομικό προσωπικό τώρα. Διορίστε με κατεπείγουσες διαδικασίες και χωρίς καμμία άλλη προϋπόθεση, όλους τους γιατρούς, που έχουν πτυχίο ιατρικής και τίτλο ειδικότητας και είναι υποψήφιοι για τις θέσεις που έχουν προκηρυχθεί.

Προχωρήστε ως επείγουσες τις διαδικασίες να ξεκινήσουν άμεσα όλοι οι γιατροί, που είναι στη λίστα αναμονής, για ειδικότητα.

Μη χάνετε άλλο χρόνο για τον εμβολιασμό. Προχωρήστε με πιο γρήγορες διαδικασίες, με πρόσβαση σε όλα τα διαθέσιμα εμβόλια.

Αυτά που σας προτείνουμε μπορούν να γίνουν τώρα, αυτή τη στιγμή. Είναι ρεαλιστικά, γιατί απαντάνε άμεσα και πρακτικά στα αδιέξοδα που ήδη έχει οδηγηθεί το δημόσιο σύστημα υγείας, ιδιαίτερα στην Αττική και για το οποίο όλοι σας, μηδενός εξαιρουμένου, έχετε βάλει το χεράκι σας. Με την προστασία και την υγεία του λαού μας δεν έχει κανένας το δικαίωμα να παίζει.

Σας ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας ζητά, σύμφωνα με το άρθρο 72 του Κανονισμού της Βουλής, τη διενέργεια ονομαστικής ψηφοφορίας επί της αρχής, επί των άρθρων 15 και 219 και επί της τροπολογίας 776/45 του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη και τις υποδομές».

(Στο σημείο αυτό κατατίθεται για τα Πρακτικά η προαναφερθείσα αίτηση, η οποία έχει ως εξής:

Κοινοβουλευτική Ομάδα
Λεωφ. Ηρακλείου 145, 14231 ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ,
τηλ.: 2102592213, 2102592105, 2102592258, fax: 2102592155
e-mail: kke@parliament.gr
Γραφεία Βουλής: 2103708168, 2103708169, fax: 2103707410

Προς τον Πρόεδρο
της Βουλής των Ελλήνων
κ. Κωνσταντίνο Τασούλα

Αθήνα, 04/03/2021

Οι υπογράφοντες ζητάμε, σύμφωνα με το άρθρο 72 του ΚτΒ, τη διενέργεια ονομαστικής ψηφοφορίας επί της αρχής, επί των άρθρων 15 και 219 και επί της τροπολογίας 776/45 του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη και τις υποδομές».

ΟΙ ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΠΑΠΑΡΗΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΓΚΙΟΚΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΔΕΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΑΝΕΛΛΗ ΛΙΑΝΑ
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ
ΚΑΤΣΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΚΟΜΝΗΝΑΚΑ ΜΑΡΙΑ
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ
ΜΑΡΙΝΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΝΙΚΟΣ
ΠΑΦΙΛΗΣ ΘΑΝΑΣΗΣ
ΣΤΟΛΤΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
ΣΥΝΤΥΧΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Τον λόγο τώρα έχει ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΜέΡΑ25 κ. Γιάνης Βαρουφάκης.

ΓΙΑΝΗΣ ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ (Γραμματέας του ΜέΡΑ25): Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να ξεκινήσουμε με ένα νοητικό πείραμα; Θα δείτε ποιος είναι ο στόχος του. Έστω ότι έρχεται στο Υπουργείο Παιδείας ένας σύλλογος γονέων, ένας σύλλογος φοιτητικός, εκπρόσωποι μαθητών και ζητούν η βαθμολόγηση των παιδιών, των νέων, η αξιολόγηση ή η αξιολόγηση των καθηγητών να γίνεται ως εξής: οι αξιολογούμενοι να επιλέγουν τους αξιολογητές και μάλιστα να έχουν και μία σχέση εξάρτησης. Με άλλα λόγια, να πληρώνουν τον μισθό των αξιολογητών, που θα τους αξιολογήσουν οι αξιολογούμενοι. Νομίζω ότι ακόμα και η κ. Κεραμέως θα έβαζε τα γέλια με αυτό.

Φανταστείτε τώρα μια άλλη συντεχνία, μια συντεχνία, η οποία παίρνει παχυλούς μισθούς ή έχει εισοδήματα παχυλά από το δημόσιο, συναλλάσσεται με το δημόσιο, κάνει πράγματα εκ μέρους του δημοσίου και απαιτεί αυτή η συντεχνία να έχει πλήρη ασυλία, να μην μπορεί να διωχθεί ποτέ για ζημία που επιφέρει αυτή η συντεχνία στο δημόσιο μέσα από τις πράξεις της. Ζητάει και κάτι ακόμα περισσότερο, ζητάει όχι μόνο ασυλία αλλά και ακαταδίωκτο, να μην επιτρέπεται στον εισαγγελέα καν να ερευνήσει αν υπήρξε κάποια πράξη τους που να υπονομεύει το δημόσιο συμφέρον.

Τέλος, για να κλείσω αυτό το νοητικό πείραμα, φανταστείτε να υπάρχουν κάποια συνεταιράκια, τα οποία απαιτούν από το ελληνικό κράτος, από την Κυβέρνηση, από το δημόσιο, από την πολιτεία, να απαιτούν από εμάς τον κρατικό δανεισμό από τους δανειστές, έτσι ώστε αυτά τα συνεταιράκια, οι ιδιώτες, να έχουν εγγυημένα κέρδη από πράξεις και δραστηριότητες, που δεν προσθέτουν ούτε ένα ευρώ προστιθέμενης αξίας στην ελληνική ιδιωτική οικονομία ή στο δημόσιο και που αυτά τα εγγυημένα κέρδη τους θα τα εξάγουν από την Ελλάδα, αφού τα βγάλουν. Αυτό το νοητικό πείραμα έχει τον στόχο να συνθέσει, να απεικονίσει τι κάνετε με αυτά τα νομοσχέδια, νομοσχέδια σαν το σημερινό, το οποίο είναι μία ψηφίδα του ψηφιδωτού, είναι ένα πετραδάκι του μωσαϊκού, είναι ένα κομματάκι του παζλ, του μεγάλου πλιάτσικου που ξεκίνησε βέβαια το 2010 με το πρώτο μνημόνιο, αλλά που σήμερα με την Κυβέρνηση Μητσοτάκη σπάει όλα τα κοντέρ.

Διαβάζουμε στο νομοσχέδιό σας, άρθρο 57, ότι παρέχεται -λέει- η δυνατότητα επίβλεψης συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών σε ιδιωτικό φορέα επίβλεψης, ο οποίος θα αμείβεται από τον ανάδοχο, από τον επιβλεπόμενο. Είναι αυτό που είπα πριν. Δεν υπάρχει καμμία διαφορά επί της ουσίας αυτού που εισάγει το άρθρο 57 με το να έχεις τους γονείς και τους μαθητές να πληρώνουν και να επιλέγουν τους βαθμολογητές των παιδιών.

Αυτό βέβαια, δεν είναι δική σας ευρεσιτεχνία. Θέλω να σας θυμίσω το 2008, τότε που κατέρρευσε η Wall Street, το City του Λονδίνου, οι γαλλογερμανικές ανόητες τράπεζες. Θυμάστε τότε ότι οι κοινωνίες ξαφνικά συνειδητοποίησαν εν μέσω εκείνης της κατάρρευσης μια αντίστοιχη διαδικασία αξιολόγησης. Θυμάστε την «STANDARD AND POOR'S», τη «MOODY'S», τη «FITCH»; Θυμάστε ότι αυτοί οι ιδιώτες αξιολογητές ήταν αυτοί που πληρώνονταν από τη «LEHMAN», τη «JP MORGAN», την Εθνική Τράπεζα, την Πειραιώς; Για να αξιολογούν πλήρωναν οι αξιολογούμενοι τους αξιολογητές, για να τους δίνουν πέντε αστέρια, τρία αστέρια, φουλ βαθμολογία. Αυτό εισάγετε με το νομοσχέδιό σας σήμερα. Αναρωτιέμαι: όταν θα έρθει η στιγμή να αξιολογήσετε και τα κολέγια, τα πτυχία, των οποίων η κ. Κεραμέως εξίσωσε εν μέσω της νυκτός με τα πανεπιστημιακά, αυτό φαντάζομαι θα προτείνετε, θα προτείνετε στους κολεγιάρχες να βρουν τρόπο να πληρώνουν κάποιους αξιολογητές για να τους αξιολογούν. Είναι απόλυτα συμβατό με ό,τι κάνετε. Τα ΣΔΙΤ, οι λεγόμενες συμπράξεις δημοσίου ιδιωτικού τομέα, κάπως έτσι θα αξιολογούνται φαντάζομαι και θα γίνουν συμμορίες διαπλοκής ιδιωτικού τομέα, ΣΔΙΤ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Συμπολίτευσης, καθημερινά αποκαλύπτεται πώς εννοείτε την αξιολόγηση. Την αξιολόγηση ως έννοια και ως μέθοδο και ως διαδικασία την εννοείτε ως ένα προπέτασμα καπνού πίσω από το οποίο θα κρύβεται η διαφθορά, ο αυταρχισμός και η ασυδοσία. Έννοιες όπως η αξιολόγηση, η ίδια η έννοια της αξίας, στην οποία βασίζεται η αξιολόγηση, η αριστεία, είναι έννοιες που τις επικαλείστε, για να ασελγήσετε πάνω τους. Είστε η προσωποποίηση του ορισμού των κυνικών, που είχε δώσει ο Όσκαρ Ουάιλντ. Γνωρίζετε τα πάντα για τις τιμές, χωρίς να ξέρετε τίποτα για τις αξίες.

Πάμε τώρα στο άσυλο, που τόσο αντιπαθείτε στο πανεπιστήμιο, εκτός βέβαια και αν πρόκειται για τα όρνεα, που έχει βάλει το ελληνικό δημόσιο, το κράτος στον κόρφο του από το 2012. Αναφέρομαι στα στελέχη του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Αστάθειας –α, σταθερότητας το λέτε, ναι- το ΤΧΣ, το οποίο έρχεται τώρα. Είναι μια άλλη ψηφίδα του ίδιου ψηφιδωτού με το σημερινό νομοσχέδιο, του ίδιου ψηφιδωτού που είχαμε με τον «Ηρακλή», με τον πτωχευτικό νόμο. Διάβασα τι σκέφτεστε να φέρετε -πάρα πολύ γρήγορα εδώ μέσα- για το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Κατ' αρχάς, γι' αυτούς που μας ακούν εκεί έξω -όσο λίγοι και αν είναι αυτοί- να κάνω μια σύντομη ιστορική αναφορά στο τι ήταν το λεγόμενο ΤΧΣ. Ήταν ένα ταμείο, το οποίο στήθηκε για να έρθουν τα χρήματα, τα δανεικά από την τρόικα να διασώσουν τις τράπεζες, να πάνε ως κεφαλαιακή ενίσχυση που δανείζεται ο Έλληνας φορολογούμενος, ο πτωχευμένος Έλληνας φορολογούμενος, το πτωχευμένο ελληνικό δημόσιο, για να δοθεί στους τραπεζίτες. Η λέξη ταμείο, βεβαίως είναι παραπλανητική. Ένα ταμείο, ένα fund έχει στόχο την κερδοφορία. Παίρνει ρίσκα. Μπορεί να χάσει, αλλά στόχος του είναι να κερδίσει. Η επιτυχία του κρίνεται από το αν στο τέλος της ημέρας, όπως λένε, τα οφέλη του, τα κέρδη του είναι μεγαλύτερα από τις απώλειές του. Αυτό το συγκεκριμένο ταμείο χτίστηκε για να χάσει. Χτίστηκε, όχι για να πάρει ρίσκα εκ μέρους του δημοσίου, αλλά χτίστηκε έτσι ώστε να ζημιώσει το δημόσιο και εκείνα τα 41 δισ. που δανείστηκε ο κ. Σαμαράς, ο κ. Βενιζέλος, ο κ. Στουρνάρας, να πάνε κατευθείαν στις τράπεζες, οι οποίες βεβαίως, από κάτω ήταν σαν ένα σουρωτήρι οι τρύπες του οποίου ήταν τα κόκκινα δάνεια. Ήταν δεδομένο ότι από πάνω θα βάζαμε τα 41 δισεκατομμύρια που δανείζεται ο Έλληνας πολίτης, η Ελληνίδα πολίτης και από κάτω φεύγουν, όπως έφυγαν.

Επειδή, λοιπόν, στόχος του ΤΧΣ ήταν να ζημιωθεί το δημόσιο, ο φορολογούμενος υπέρ των τραπεζιτών, μέσα στη νομοθέτηση τότε, στη νομοθεσία του δευτέρου μνημονίου το 2012, εισήγατε την ασυλία των στελεχών του ΤΧΣ. Βεβαίως, όταν είναι στόχος τους το να ζημιωθεί το δημόσιο, πρέπει οι άνθρωποι να έχουν και μία ασυλία. Αυτό υπάρχει. Τώρα έρχεστε -όπως διαβάζουμε- να προσθέσετε σε αυτή την ασυλία το ακαταδίωκτο για κάτι άλλο. Γιατί; Διότι πρόσφατα -το γνωρίζετε πολύ καλά αυτό- επανακρατικοποιήσατε την Πειραιώς, στη βάση της μετατροπής ενός χρέους, που είχε στο ελληνικό δημόσιο, σε μετοχές, αλλά με μία τιμή δέκα και δεκαπέντε φορές υψηλότερη της χρηματιστηριακής αξίας.

Αυτό είναι ένα έγκλημα. Γι' αυτό οι του ΤΧΣ είχαν ασυλία. Όμως, τώρα δεν σας αρκεί αυτό, γιατί θέλετε να ιδιωτικοποιήσετε ξανά την ίδια τράπεζα, πάλι με απώλεια του ελληνικού Δημοσίου, πηγαίνοντας τη συμμετοχή του ΤΧΣ, του κράτους από το 61,3% σε κάτω από το 30% και τους δίνετε το ακαταδίωκτο, έτσι ώστε να μην υπάρχει πιθανότητα εισαγγελέας όχι να τους καταδιώξει, αλλά ούτε καν να ερευνήσει αυτό το νέο σκάνδαλο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, πόσο θα ήθελα να ήσασταν πραγματικά νεοφιλελεύθεροι και να κάνουμε μία αντιπαράθεση σαν σοβαροί άνθρωποι, εμείς που δεν είμαστε νεοφιλελεύθεροι, με εσάς που θα ήσασταν νεοφιλελεύθεροι. Είστε το ίδιο νεοφιλελεύθεροι όσο το ΠΑΣΟΚ είναι σοσιαλιστικό ή ο ΣΥΡΙΖΑ ριζοσπαστική Αριστερά. Καθόλου, με άλλα λόγια.

Ένας νεοφιλελεύθερος, κύριε Γεωργιάδη, είναι από το DNA του -ή το DNA της- αντίθετος στον δημόσιο δανεισμό, στο να φορτώνεται χρέος ο φορολογούμενος, το κράτος υπέρ συμφερόντων, εναντίον της προσοδοφορίας και υπέρ της κερδοφορίας. Αυτός είναι ο νεοφιλελεύθερος. Αυτά έμαθα εγώ από την κ. Θάτσερ. Εσείς είστε ακριβώς το αντίθετο. Φτιάξατε τον «Ηρακλή», όπου τι κάνετε; Φορτώνετε δημόσιο χρέος στους ώμους των φορολογουμένων και δίνετε κρατικές εγγυήσεις σε αρπα-

κτικά ταμεία που προβαίνουν σε μη παραγωγικές πράξεις, προσοδοφορικές, υπεξαιρούν περιουσίες των μικρομεσαίων για να τις βγάλουν στο εξωτερικό με τη δημόσια εγγύηση που παίρνετε εσείς, φορτώνοντας χρέη στο κράτος. Δεν είστε νεοφιλελεύθεροι. ΕΚΠ είστε, εκπρόσωποι κρατικοδίαιτων πλιατσικολόγων. Αυτό είστε.

Η μόνη σας αγωνία εδώ μέσα είναι να μην ακούγονται εκεί έξω αυτά που κάνετε εδώ μέσα, να μην μάθουν οι πολίτες -ιδίως οι συντηρητικοί πολίτες- την εκτροπή από τη νομιμότητα που νομοθετείτε εδώ μέσα. Στόχος σας είναι ο αντιπερισπασμός και εργαλείο σας, για να τον πετύχετε, είναι η διχόνοια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τον ελληνικό λαό -έναν μετριοπαθή ελληνικό λαό- που παρά τη μεγαλύτερη χρεοκοπία του διεθνούς καπιταλισμού, την οποία ζήσαμε τα τελευταία δέκα χρόνια, στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων, παρέμεινε ειρηνικός, νηφάλιος, γενναία μετριοπαθής, τον διχάζετε. Από το δόγμα «σοσιαλισμός για τους τραπεζίτες και στυγνή λιτότητα για τους πολλούς» -το δόγμα αυτό που εφαρμόζετε από το 2010- πήγατε στο «νόμος και τάξη, ΜΑΤ και χημικά» για τη νεολαία, τους γιατρούς, τους νοσηλευτές, τους καθηγητές που τολμάνε να ζητήσουν τα αυτονόητα και, παράλληλα, ασυλία, ακαταδίωκτο και ανομία για τραπεζίτες, αρπακτικά, προμηθευτές, εργολάβους.

Διχάζετε τον λαό, εργαλειοποιώντας ακόμα και τον καταδικασμένο κρατούμενο Κουφοντίνα. Χωρίς αιδώ πασχίζετε να διαιρέσετε τον λαό -λες και αυτό ήταν το ζητούμενο- μεταξύ εχθρών και υποστηρικτών του Κουφοντίνα, εξαπολύοντας επίθεση στη βασική αρχή του φιλελευθερισμού, ότι το κράτος δεν έχει βεντέτες, δεν σκοτώνει, δεν εκδικείται. Θέλετε νεκρό απεργίας πείνας, γιατί επιδιώκετε μολότοφ στους δρόμους. Κι αυτό επειδή ονειρεύεστε σύρραξη κοινωνική και, παράλληλα, αβάσταχτες κοκορομαχίες στα κανάλια.

Μας ρωτούν: «Είστε εναντίον της βίας από όπου κι αν έρχεται;» Απαντάμε, «Η βία μάς αηδιάζει». Ξέρουμε, όμως, από πού προέρχεται σήμερα. Προέρχεται από εσάς, προέρχεται από την Κυβέρνηση Μητσοτάκη. Γιατί το κάνετε; Ηλίου φαεινότερο. Για να μην συζητά κανείς τη νομοθέτηση του πλιάτσικου που κάνετε μέσα σε αυτή τη Βουλή σήμερα, κάθε μέρα, για να μην μιλάει ο κόσμος ούτε για την όλο και πιο βαθιά χρεοκοπία της χώρας, ούτε, βέβαια, για την ανομία, το άσυλο, το ακαταδίωκτο που δίνετε στα πολιτικά σας αφεντικά, στους ολιγάρχες και τα αρπακτικά που εν μέσω πανδημίας, εν μέσω όλο και πιο βαθιάς χρεοκοπίας, στήνουν το μεγάλο φαγοπότι όπως τα όρνια που περιμένουν να τσιμπολογήσουν τα κουφάρια των πεσόντων.

Τυλίγεστε στην ελληνική σημαία, αλλά δεν σας καίγεται καρφάκι για την πατρίδα. Την ώρα που απαιτείται ομόνοια και ομοψυχία σε μια περιοχή που είμαστε ένα βήμα από θερμά επεισόδια, με έναν λαό που ταλανίζεται από μία πανδημία, την οποία εσείς αντιμετωπίζετε ως κράτος - καφενείο, διχάζετε βιαιοπραγώντας επί ειρηνικών πολιτών, προσπαθώντας να τους εξωθήσετε στη βία που θα σας διευκολύνει να ασκήσετε και άλλη βία, να δημιουργήσετε κι άλλο θόρυβο, για να υπερκαλύψετε το έγκλημα που κάνετε εδώ μέσα, νομιμοποιώντας την ανομία του ολιγαρχικού τραπεζικού, ψηφιακού και αναλογικού παρακράτους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στην ασυλία και στο ακαταδίωκτο των τραπεζιτών εμείς αντιπαραθέτουμε την κοινωνική λογοδοσία. Στο ολιγαρχικό πλιάτσικο, υπό την κάλυψη της τρόικας, αντιπαραθέτουμε την ανάκτηση της εθνικής κυριαρχίας επί των εργαλείων του κράτους, τα οποία έχουν αποδοθεί στην τρόικα. Στον διχασμό αντιπαραθέτουμε τον κοινωνικό και τον επιστημονικό διάλογο. Στην καταστολή, στην κρατική βία και στην αστυνομοκρατία εμείς αντιπαραθέτουμε την ειρηνική υπεύθυνη ανυπακοή. Δεν θα σας ακολουθήσουμε στην ξέφρενη κούρσα σας προς τον πάτο. Εσείς επιλέγετε τον διασυρμό και την τρομοκρατία ευάλωτων ως αντιπερισπασμό για το πλιάτσικο της περιουσίας του δημοσίου και των μικρομεσαίων.

Κάντε μια σύγκριση όχι δύο πόλεων, που θα έλεγε ο Ντίκενς, αλλά μιας ιστορίας δύο σίριαλ. Ενός σίριαλ στο Μαρούσι και ενός σίριαλ εδώ, στην πλατεία Συντάγματος. Το σίριαλ στο Μαρούσι ξέρετε ποιο είναι. Έχει να κάνει με το Mall. Η Σοφία Σακοράφα σάς τα εξήγησε χτες πάρα πολύ καλά. Δεν θα επιμείνω.

Είναι απίστευτο αυτό που κάνετε, κύριε Γεωργιάδη. Να μην πληρώσει ούτε ένα ευρώ πρόστιμο ο κ. Λάτσης. Όλα για τον κ. Λάτση, για να μην πληρώσει αυτό το 1 ευρώ. Παράλληλα, σήμερα στο Σύνταγμα, έξω από το Υπουργείο Οικονομικών, ήταν δεκάδες καθαρίστριες του Υπουργείου Οικονομικών, που πάλι θα αποπεμφθούν. Πάλι εξηντάχρονες γυναίκες, καθαρίστριες, ευάλωτες θα βρεθούν στο δρόμο εν μέσω πανδημίας. Αυτοί είστε.

Μπροστά σε αυτό το κράτος-τρομοκράτη, αυταρχικό, αρπακτικό που χτίζετε, εμείς στο ΜέΡΑ25 επιλέγουμε τη ρομαντική πίστη ότι ο νέος αυταρχισμός της παλαιοκομματικής σας νέας ακροδεξιάς δεν θα περάσει. Όμως, δεν αρκούμαστε σε αυτή τη ρομαντική πίστη. Παράλληλα, προτάσσουμε την υπεύθυνη ανυπακοή στις δήθεν λύσεις σας, τις πρακτικές, εφαρμόσιμες, πραγματικές λύσεις στα φλέγοντα προβλήματα του τόπου και την ήρεμη αντίσταση στη φιλότιμη προσπάθειά σας να διχάσετε την κοινωνία.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΜέΡΑ25)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Και εγώ σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Τον λόγο έχει ο κύριος Υπουργός για ένα λεπτό.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

Δύο λόγια μόνο προς τον κ. Βαρουφάκη. Πρώτον, είπατε πως δεν είμαστε νεοφιλελεύθεροι. Αγαπητέ κύριε Βαρουφάκη, τα τελευταία χρόνια έχει μαλλιάσει η γλώσσα μας να απαντούμε σε αιτιάσεις της Αντιπολιτεύσεως ότι δήθεν είμαστε νεοφιλελεύθεροι, λέγοντας ότι δεν είμαστε νεοφιλελεύθεροι. Άρα, δεν κάνατε τίποτε άλλο παρά να επιβεβαιώσετε αυτό που λέει η Νέα Δημοκρατία από την πρώτη μέρα.

Ρωτήστε τον κ. Τσίπρα σε πόσες ανακοινώσεις του ΣΥΡΙΖΑ μας λέει νεοφιλελεύθερους. Κύριε Τσίπρα, ο πρώην συνεταίρος σας, μας είπε ότι δεν είμαστε νεοφιλελεύθεροι. Τον ευχαριστούμε!

Πάμε στο δεύτερο που είπατε. Μπορεί να έχουμε πολλές διαφορές, πολιτικές, ιδεολογικές, πολιτισμικές, αλλά ότι περίπου καταλαβαίνετε πως είναι το ευρωπαϊκό πλαίσιο των πανεπιστημίων και των κολεγίων. Φαντάζομαι ότι το καταλαβαίνετε. Διότι είπατε ότι η κ. Κεραμέως, που εξίσωσε τα πανεπιστήμια με τα κολέγια, θα προσλάβει κάποιους να ελέγχουν τα κολέγια και διάφορες άλλες -θα μου επιτρέψετε να πω, κύριε Βαρουφάκη- ουρανομήκεις ανοησίες που μόνο ο Γιάνης με ένα «ν» θα μπορούσε να πει σε αυτή την Αίθουσα.

Διότι, καλώς γνωρίζετε ότι τα πτυχία των κολεγίων δεν αναγνωρίζονται από την κ. Κεραμέως. Αναγνωρίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό που έκανε η κ. Κεραμέως ήταν η συμμόρφωση της χώρας σε μία απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Μου κάνει εντύπωση το εξής: Ο Κρίτων Αρσένης, ο Βουλευτής σας, όλες τις περασμένες μέρες μου έλεγε συνέχεια στη Βουλή για την αγωνία του για το άρθρο 219, ότι έχουμε καταδίκη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και ότι αυτό είναι κάτι, που πρέπει να αποφύγουμε οπωσδήποτε. Για μία ήδη τετελεσμένη καταδίκη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, όπως την αναγνώριση των πτυχίων των κολεγίων -που είναι τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια που τους δίνουν τα πτυχία, όπως καλώς γνωρίζετε- δεν δείχνετε την παραμικρή αγωνία. Αυτό δείχνει και το μέγεθος της υποκρισίας σας.

Κλείνω, κυρία Πρόεδρε, με το τελευταίο που το θεωρώ και πιο σοβαρό, με το ΤΧΣ, την ασυλία, το ακαταδίωκτο και όσα είπατε για τις τράπεζες. Πρώτον, ασυλία στα μέλη του ΤΧΣ, του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, όπως ξέρετε, είχε δώσει και η προηγούμενη κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ και είναι πάντα μία από τις βασικές αιτιάσεις των θεσμών και αυτό φαντάζομαι το γνωρίζετε. Το γιατί το ξέρετε καλύτερα από εμένα.

Οφείλω όμως να σας πω ότι με το να έρχεται σε αυτήν τη Βουλή ο Γιάνης με ένα «ν» και να κατηγορεί την Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας για ζημιά στο τραπεζικό σύστημα, κινδυνεύετε, κύριε Βαρουφάκη, να πέσουν τα τζάμια από πάνω να σας πλακώσουν!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Παραλάβατε από την κυβέρνηση του Αντώνη Σαμαρά μετοχές στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας του ελληνικού δημοσίου αξίας 35 δισεκατομμυρίων ευρώ. Μετά την περίφημη

φράση σας «darling, I closed the banks» -αγάπη μου, έκλεισα τις τράπεζες- αναγκάσατε την επομένη κυβέρνηση μετά τις επόμενες εκλογές με εντολή του κ. Τσίπρα να πουλήσει τις μετοχές αυτές για 4 δισεκατομμύρια. Καταστρέψατε δηλαδή 30 δισεκατομμύρια ευρώ περιουσία του ελληνικού λαού με μία σας κίνηση. Και έχετε το θράσος να έρθετε στη Βουλή και να κάνετε σε εμάς μαθήματα;

Ήσασταν το μεγαλύτερο πολιτικό λάθος του Αλέξη Τσίπρα. Εάν δεν σας είχε βάλει Υπουργό οικονομικών στο πρώτο εξάμηνο, μπορεί να ήταν πολύ διαφορετική και η πορεία και του ΣΥΡΙΖΑ και της χώρας. Για την πορεία του ΣΥΡΙΖΑ δεν με πολυνοιάζει, για την πορεία της χώρας όμως με νοιάζει πάρα πολύ.

Έχετε προκαλέσει προσωπικά εσείς ζημία που, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης και τον κ. Ρέγκλινγκ, ξεπερνά τα 100 δισεκατομμύρια ευρώ. Και κάνετε μαθήματα στη Νέα Δημοκρατία που προσπαθεί να κρατήσει την Ελλάδα όρθια σε αυτές τις συνθήκες; Όλα έχουν ένα όριο, κύριε Γιάνη με ένα «ν».

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ.

Θα μου επιτρέψετε να σας κάνω μια παρατήρηση ως Προεδρεύουσα. Πρέπει να περιορίζεστε μόνο στην πολιτική αντιπαράθεση.

Κύριε Βαρουφάκη, έχετε τον λόγο.

ΓΙΑΝΗΣ ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ (Γραμματέας του ΜέΡΑ25): Αγαπητέ κύριε Γεωργιάδη, νιώθω άσχημα, γιατί όταν μου απαντάτε εσείς στο θέμα τού αν η Νέα Δημοκρατία είναι νεοφιλελεύθερη, προφανώς πρέπει να σκύψω το κεφάλι και να πω ότι έχετε δίκιο. Εσάς προσωπικά, ποτέ δεν σας κατηγόρησα για νεοφιλελευθερισμό. Από αλλού κρατάει η σκούφια σας. Το γεγονός ότι ο κ. Μητσοτάκης σάς έχει στην Κυβέρνησή του, είναι μια προσωπική του τραγωδία.

(Χειροκροτήματα από το ΜέΡΑ25)

Είναι η προσωπική τραγωδία ενός νεοφιλελεύθερου Πρωθυπουργού που έχει έναν άνθρωπο σαν και εσάς στην Κυβέρνησή του. Τι να κάνουμε; Δική του τραγωδία είναι. Εγώ τον συμπονώ γι' αυτό.

Όσον αφορά τα πανεπιστήμια, δεν ξέρω, δεν ήσασταν εδώ στη συζήτηση που είχαμε με την κ. Κεραμέως, αλλά θα ήταν φρόνιμο εκ μέρους σας να μην έχετε την τάση να συγκρουστείτε με μένα για το τι ισχύει στα πανεπιστήμια γενικότερα. Δεν σας συμφέρει αυτή η συζήτηση. Δεν είστε Υπουργός Παιδείας, δεν πρόκειται να ασχοληθώ με αυτό.

Για να μην σπαταλώ τον χρόνο, θα μπω κατευθείαν στο τρίτο θέμα.

Κύριε Άδωνι Γεωργιάδη, θέλετε να θυμηθείτε έναν άλλον Άδωνι Γεωργιάδη - α, δεν ήταν άλλος, ο ίδιος ήσασταν- που το Γενάρη και το Φλεβάρη του 2015 βγαίνατε και ζητούσατε, προκαλούσατε τους Έλληνες πολίτες να βγάλουν τα χρήματά τους από τις ελληνικές τράπεζες; Θυμάστε ότι πριν από αυτό ήσασταν κομμάτι μιας κυβέρνησης, η οποία είχε δώσει 41 δισεκατομμύρια στις τράπεζες και μου είπατε ότι οι μετοχές του ΤΧΣ ήταν 35; Ήδη παραδεχθήκατε ότι είχατε 41 και είχατε πέσει στα 35. Δεν είχατε πέσει στα 35, στο μηδέν είχατε πέσει, γιατί αυτά τα 35 δεν υπήρχαν.

Ο μόνος τρόπος να μάθεις ποια είναι η τιμή μιας μετοχής, όταν έχεις ιδίως πολλές -κατά μέσο όρο 60% των ελληνικών τραπεζών- είναι να πας να πουλήσεις. Ήδη οι τράπεζες είχαν απαξιωθεί τον Ιούνιο του 2014, τότε που ο κ. Σόιμπλε αποφάσισε να απολύσει τον κ. Σαμαρά και εσάς. Τον Ιούνιο του 2014 το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο είχε μιλήσει για πλήρη απαξίωση των μετοχών των τραπεζών. Δεν γινόταν διαφορετικά.

Δεν ξέρω, σας ενδιαφέρει να το καταλάβετε; Μπορείτε να το καταλάβετε; Πήρατε ένα τρυπητήρι, βάλατε 41 δισεκατομμύρια του ελληνικού λαού και αυτά χάθηκαν, γιατί ξεχάσατε να κλείσετε τις τρύπες από κάτω, που ήταν τα κόκκινα δάνεια. Μετά θέλατε να το ρίξετε αυτό στην κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, στην οποία ήμουν Υπουργός οικονομικών. Αυτή είναι η τακτική της ακροδεξιάς, της Δεξιάς. Σίγουρα δεν είναι των νεοφιλελεύθερων. Οπότε έχετε απόλυτο δίκιο. Αναιρώ την κατηγορία στο πρόσωπό σας ότι ήσασταν ποτέ νεοφιλελεύθεροι!

Κλείνω με κάτι, για να είμαστε ξεκάθαροι. Το Δεκέμβριο από το Βήμα της Βουλής ζήτησα επιτέλους να γίνει αυτή η εξεταστική των πραγμάτων επιτροπή της Βουλής, να κοιτάξουμε όλα τα μνημόνια και το πρώτο και το δεύτερο και το τρίτο και το 2015 και το 2012 και το 2011. Γιατί είχα πει ότι μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, τον εμφύλιο και το Κυπριακό, η χρεοκοπία των τελευταίων δέκα ετών είναι κάτι για το οποίο πρέπει τουλάχιστον να συμφωνήσουμε στα νούμερα, όχι να συμφωνήσουμε στην πολιτική εκτίμηση, αλλά τουλάχιστον στα νούμερα.

Καταθέσαμε πρόταση εμείς, ως ΜέΡΑ25, να δημιουργηθεί νηφάλια μία τέτοια εξεταστική επιτροπή. Εσείς και ο Πρωθυπουργός σας με απειλείτε από το 2015 με εξεταστική επιτροπή. Σας είχα πει ότι δεν θα τολμήσετε να το κάνετε, γιατί ξέρετε ποιοι είναι οι ένοχοι. Οι ένοχοι είστε εσείς, που ξεπουλήσατε τη δημόσια, την ιδιωτική περιουσία, τις τράπεζες, την Ελλάδα στους ξένους δανειστές υπέρ μιας ντόπιας ολιγαρχίας που κινεί τα νήματά σας.

(Χειροκροτήματα από το ΜέΡΑ25)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Μισό λεπτό, κύριε Υπουργέ. Θέλετε να ακούσετε και τον κ. Χήτα και να απαντήσετε μετά;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Ευκαιρία να απαντήσει και στους δύο ο κύριος Υπουργός.

Κύριε Υπουργέ, παρακολουθούμε με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον μαζί με τους Έλληνες πολίτες και εμείς. Η διαφορά είναι ότι εμείς συμμετέχουμε στη διαδικασία. Θα πρέπει να το κοιτάξουμε. Πολιτικά εγώ βλέπω ότι συμφωνήσαμε σε κάτι.

Ακούμε για δισεκατομμύρια. Βροχή τα δις και τα εκατομμύρια, 30 δις, 40 δις, 50 δις, 60 δις, πολλά δισεκατομμύρια. Εκατομμύρια, δισεκατομμύρια, γίνεται χαμός. Έχουμε ζητήσει, από την πρώτη στιγμή, που μπήκαμε εξεταστική για το πρώτο εξάμηνο και σας έχουμε προσκαλέσει και προκαλέσει να κάνουμε την εξεταστική αυτή, να μάθει ο ελληνικός λαός που πήγαν αυτά τα δισεκατομμύρια, αλλά δεν κάνατε κάτι, ως Κυβέρνηση, όχι εσείς προσωπικά. Δεν ήρθε η ώρα να δούμε αυτά τα δισεκατομμύρια, τα οποία πάνε και έρχονται μέσα στο Κοινοβούλιο -τρελαίνεται ο φτωχοποιημένος ελληνικός λαός να τα ακούει- πού πήγαν; Γιατί δεν σηκώνετε το γάντι;

Δύο εξεταστικές ζητήσαμε, μία για το πρώτο εξάμηνο και μια δεύτερη για τις Πρέσπες. Και στα δύο ποιείτε την νήσσαν ως Κυβέρνηση.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Και εγώ ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Απλώς να πω στον Πρόεδρο του ΜέΡΑ25 ότι δεν υπάρχει καμ,ία δήλωσή μου του Ιανουαρίου και του Σεπτεμβρίου του 2015, που καλούσα τον κόσμο να πάρει τα χρήματα από τις τράπεζες.

Υπάρχει μία απάντησή μου τον Σεπτέμβριο του 2014 στον τηλεοπτικό σταθμό «MEGA», όταν ο τότε συνάδελφος κ. Γιώργος Βαρεμένος μού είπε ότι αν κερδίσουν τις εκλογές, δεν θα πληρώσουν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Του είπα ότι αν το πείτε αυτό και το κάνετε, θα πάρει ο κόσμος τα λεφτά από τις τράπεζες και πρώτος εγώ. Μετά τη δήλωσή μου αυτή και τον σάλο που δημιουργήθηκε δεν υπήρξε κανένα «bank run» ούτε 1 ευρώ, διότι ακόμα υπήρχε στην εξουσία μία κυβέρνηση που τιμούσε τις διεθνείς υποχρεώσεις και δεν προκαλούσε ανησυχία στην τραπεζική πίστη.

Τι έγινε, όμως; Έχει κάποιο ενδιαφέρον. Μετά από μερικούς μήνες και αφού εγώ λοιδορήθηκα τότε για εκείνη μου τη δήλωση, ήρθατε πράγματι στην εξουσία και εσείς προσωπικά, είπατε ότι δεν θα πληρώσετε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Και τι έγινε; Έφυγαν μεταξύ Ιανουαρίου και Ιουλίου 47 δισεκατομμύρια ευρώ

από τις ελληνικές τράπεζες. Έγινε, δηλαδή, ακριβώς αυτό που είχα προβλέψει τον Σεπτέμβριο του 2014.

Άρα, η δήλωσή μου εκείνη ήταν, δυστυχώς, για τον ελληνικό λαό εξαιρετικά ακριβής. Το bank run δεν έγινε από τη δήλωσή μου, το bank run έγινε από την ανικανότητά σας να κυβερνήσετε, προσωπικά εσάς -του κ. Βαρουφάκη και του κ. Τσίπρα- που δυστυχώς σας άφηνε ανεξέλεγκτο, γιατί μετά και ο ίδιος το έχει μετανιώσει πικρά που σας έδωσε αυτήν τη θέση. Άρα και πάλι να είστε περισσότερο προσεκτικός. Όλα τα άλλα που είπατε, έχουν απαντηθεί από την ιστορία.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΓΙΑΝΗΣ ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ (Γραμματέας του ΜέΡΑ25): Κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κύριε Βαρουφάκη, έχετε τον λόγο για ένα λεπτό, γιατί πρέπει να έρθει ο κ. Τσίπρας να μιλήσει.

Ορίστε, έχετε τον λόγο για ένα λεπτό μέχρι να ετοιμαστεί το Βήμα.

Κύριε Τσίπρα, συγγνώμη, ένα λεπτό και κλείνει ο κ. Βαρουφάκης.

ΓΙΑΝΗΣ ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ (Γραμματέας του ΜέΡΑ25): Θα είμαι πολύ γρήγορος, κυρία Πρόεδρε. Μέχρι να ετοιμαστεί το Βήμα θα έχω τελειώσει.

Κύριε Γεωργιάδη, τελικά ισχύει ότι «τον ακροδεξιό όσο και να τον πλένεις χαλάς σαπούνια, σαμπουάν».

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΜέΡΑ25)

Κύριε Γεωργιάδη, μία απλή αναφορά. Πρώτον, στις 14 Δεκεμβρίου ο δικός σας ο κ. Στουρνάρας είναι ο πρώτος κεντρικός τραπεζίτης στην ιστορία της ανθρωπότητας του καπιταλισμού που κηρύσσει bank run, προβλέποντας έλλειψη ρευστότητας στην αγορά. Είναι σαν ο πυροσβέστης να φωνάζει στον κόσμο «τρεχάτε, χριστιανοί, γιατί καιγόμαστε» και τότε ξεκίνησε το bank run. Με το που μπήκαμε στην κυβέρνηση, είχαμε ήδη 15 δισεκατομμύρια ευρώ, που είχαν φύγει από τις τράπεζες.

Το δεύτερο που θα σας πω: Την 1η Φεβρουαρίου είχα πάει στο Λονδίνο και είχα μιλήσει σε διακόσιους πενήντα τραπεζίτες. Την 1η Φεβρουαρίου -ψάξτε το να το βρείτε από τα στοιχεία του «Bloomberg»- μετά τη συζήτηση που είχαμε με τους τραπεζίτες, που τους εξήγησα ακριβώς τι θα γίνει με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, με τα «Dept Pops», είχαμε αύξηση του χρηματιστηρίου κατά 13% μέσα σε μία ώρα και αύξηση των τραπεζικών μετοχών κατά 22%. Δύο ώρες μετά, ο αγαπητός σας κ. Ντράγκι έκλεισε τη ρευστότητα στις ελληνικές τράπεζες, για να καταστρέψει αυτά που κέρδισαν.

Εσείς ως ταγοί και πιστοί «yes men» των ξένων κατακτητών, πάντοτε και συστηματικά θα πάρετε το μέρος τους μαζί με την ντόπια ολιγαρχία. Δεν με εντυπωσιάζει.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΜέΡΑ25)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Τον λόγο τώρα ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ κ. Τσίπρας.

Ορίστε, κύριε Τσίπρα, έχετε τον λόγο.

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ (Πρόεδρος του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς – Προοδευτική Συμμαχία): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα είχε πράγματι ενδιαφέρον μια συζήτηση για το παρελθόν και για έξι χρόνια πριν, πρώτον, αν δεν είχαν μεσολαβήσει από τότε τρεις εκλογικές αναμετρήσεις και αν δεν μας είχε κρίνει όλους ο λαός και δεύτερον, αν σήμερα που μιλάμε εδώ στο Κοινοβούλιο, δεν βρισκόμασταν και δεν είχαμε τη συνείδηση ότι βρισκόμαστε σε μια εξαιρετικά κρίσιμη και έκτακτη κατάσταση.

Χθες είχαμε σαράντα νεκρούς στα νοσοκομεία μας από την επιδημία του κορωνοϊού, πάνω από δύο χιλιάδες επτακόσια κρούσματα σε όλη τη χώρα και ταυτόχρονα τα νοσοκομεία της Αττικής είναι για άλλη μια φορά στο κόκκινο, κυριολεκτικά στο κόκκινο.

Θεωρώ, λοιπόν, ότι θα ήταν φρόνιμο και κρίσιμο να συνειδητοποιήσουμε όλοι πως αυτό είναι το πρώτο θέμα που θα έπρεπε να κουβεντιάζουμε σήμερα εδώ όλοι μεταξύ μας, κυρίες και κύριοι της Κυβέρνησης, διότι κάτι δεν πάει καλά και θα εξηγήσω γιατί λέω ότι κάτι δεν πάει καλά.

Είμαστε δώδεκα μήνες μετά την έναρξη σε όλο τον κόσμο -όχι μόνο στην Ελλάδα και στην Ευρώπη- αυτής της πρωτοφανούς για τα δικά μας δεδομένα πανδημικής κρίσης, αλλά εδώ στην Ελλάδα διανύουμε, έχουμε μπει στον πέμπτο μήνα lockdown. Είμαστε τέσσερις συνεχόμενους μήνες με lockdown και μάλιστα, εις ό,τι αφορά τα μέτρα -δεν θέλω να υπεισέλθω στο ζήτημα τού κατά πόσο εφαρμόζονται ή όχι- σκληρό lockdown. Τέσσερις μήνες σερί με sms για τις μετακινήσεις των πολιτών, με απαγορεύσεις κυκλοφορίας, με κλειστή την οικονομία, κλειστό το λιανεμπόριο, κλειστή την εστίαση, κλειστά τα σχολεία και τι έχουμε καταφέρει; Τα νοσοκομεία μας να είναι στο κόκκινο για τρίτη συνεχόμενη φορά!

Εν τοιαύτη περιπτώσει, σας αρέσει διαρκώς να κάνετε συγκρίσεις. Καλό είναι να κάνουμε συγκρίσεις και θα ήταν πράγματι μία πολιτική σκοπιμότητα ασυγχώρητη αν σε μια τέτοια σοβαρή κρίση ερχόμασταν με πρώτο γνώμονα, με πρώτο σκοπό το να επιρρίψουμε ευθύνες. Σας αρέσει να κάνετε συγκρίσεις με την Ευρώπη. Καλά κάνετε. Και εμάς μας αρέσει να κάνουμε συγκρίσεις με την Ευρώπη.

Όμως, ειλικρινά, κύριε Γεωργιάδη, γνωρίζετε -να μου πείτε αν γνωρίζετε- κάποια άλλη ευρωπαϊκή χώρα που να έχει παρατεταμένο lockdown σαν το δικό μας και τόσο αποτυχημένο lockdown σαν το δικό μας; Πουθενά στην Ευρώπη δεν έχουν πέντε συνεχόμενους μήνες, σε καμμία ευρωπαϊκή χώρα! Πουθενά στην Ευρώπη δεν έχουν τέσσερις μήνες συνεχόμενους κλειστά τα σχολεία και το λιανεμπόριο και έξι συνεχόμενους μήνες κλειστή την εστίαση.

Στην Ισπανία, που χτυπήθηκε ίσως και περισσότερο από την Ελλάδα από την πανδημία, τα σχολεία παραμένουν ανοιχτά με αυξημένα, όμως, τεστ, με μέτρα στα σχολεία. Όταν κλείνουν, δεν ξανανοίγουν ακριβώς όπως έκλεισαν. Σε πολλές περιοχές της Ισπανίας, στην πρωτεύουσα της Ισπανίας, τη Μαδρίτη, η εστίαση είναι ανοιχτή με αυστηρά μέτρα και πρωτόκολλα. Είναι ανοιχτή, όμως.

Στο Βέλγιο, που χτυπήθηκε περισσότερο σε αριθμό κρουσμάτων από ό,τι η Ελλάδα, τα μαγαζιά και τα σχολεία είναι ανοιχτά με αυστηρούς ελέγχους, με τεστ, με μέτρα προστασίας.

Στην Ολλανδία τα καταστήματα λειτουργούν, έστω και με ραντεβού, τα σχολεία είναι ανοιχτά. Δεν έχουν εκεί κρούσματα; Έχουν κρούσματα. Έφτασαν, όμως, στο σημείο ξανά και ξανά να είναι στο κόκκινο τα νοσοκομεία τους; Όχι.

Άρα, κάτι δεν κάνουμε καλά, κάτι δεν πάει καλά. Δεν μπορεί να συνεχίζετε διαρκώς να δίνετε συγχαρητήρια στον εαυτό σας και να αυτοεπαινείστε ότι τα έχετε πάει περίφημα, ενώ έχει καταστραφεί και η δημόσια υγεία και το αίσθημα ασφάλειας των πολιτών εις ό,τι αφορά την αποτελεσματικότητα του συστήματος δημόσιας υγείας.

Έχει καταστραφεί, όμως και η οικονομία, κύριε Γεωργιάδη. Έχει καταστραφεί η οικονομία και ειλικρινά, δεν μπορώ να καταλάβω πώς θα απαντήσετε και πώς απαντάτε -γιατί είμαι βέβαιος ότι είσαστε από τους Υπουργούς που συνομιλείτε με εκπροσώπους φορέων της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας- όταν οι εκπρόσωποι του λιανικού εμπορίου σάς λένε «δεν μπορούμε να έχουμε τα μαγαζιά μας ανοιχτά, που ούτως ή άλλως έμπαινε ένας-ένας μέσα και δεν έμπαιναν και πολλοί και δεν μένουν και πολλή ώρα, ενώ ήδη οι άνθρωποι συνωστίζονται» -οι πελάτες εννοώ- «στα μέσα μαζικής μεταφοράς κάθε μέρα». Άρα, κάτι δεν πάει καλά.

Ειλικρινά έχω την αίσθηση ότι αν δεν αναρωτηθείτε τι λάθος έχετε κάνει και αν δεν προσπαθήσουμε να αλλάξουμε το μοντέλο αντιμετώπισης της πανδημίας και διαρκώς επιμένετε στην επικοινωνιακή πολιτική, τα πράγματα θα γίνονται χειρότερα.

Την τελευταία φορά που συζητήσαμε εδώ στη Βουλή τα ζητήματα αυτά σε μία από τις πολλές πράγματι συζητήσεις -ανακοινώσεις του Πρωθυπουργού, αν θυμάμαι καλά, ήταν- ο κ. Μητσοτάκης ήρθε για να μας πει πόσο πετυχημένα αντιμετωπίσατε το δεύτερο κύμα. Καθ' όλη την περίοδο που ακολούθησε, δεν ήταν μόνο τα μέτρα τύπου «φυσαρμόνικας» και «ακορντεόν», ήταν και η στάση της Κυβέρνησης, μια κρύο, μια ζέστη, μια κρύο, μια ζέστη.

Μέχρι και την προηγούμενη εβδομάδα ο ίδιος ο Πρωθυπουργός, αυτό το οποίο απέπνεε από τις δηλώσεις του και τις παρεμβάσεις του ήταν ότι οσονούπω ανοίγουμε και φτάσαμε αυτήν τη στιγμή τα νοσοκομεία στην Αττική να είναι σε χειρότερη μοίρα απ' ό,τι ήταν τα νοσοκομεία στη Θεσσαλονίκη στα τέλη Οκτώβρη. Ξανά στο σημείο μηδέν.

Προφανώς, υπάρχουν εύκολες δικαιολογίες, υπάρχουν και πραγματικές δικαιολογίες. Δεν μπορώ να κρίνω, δεν είμαι επιστήμονας να κρίνω τον ρυθμό ή τον βαθμό μεταδοτικότητας του ιού. Αλλά εν τοιαύτη περιπτώσει, αυτό που μπορώ να κρίνω και κρίνει και ο μέσος Έλληνας είναι ότι η συνολική διαχείριση είναι μία μεγάλη αποτυχία.

Δεν μου αρέσει να ανεβαίνω σε αυτό το Βήμα και να κατηγορώ μόνο και να καταγγέλλω μόνο τα κακώς κείμενα, αν και αυτή είναι, αν θέλετε, η έννοια του δημοκρατικού διαλόγου και όταν είσαι στην Αντιπολίτευση πρέπει να καταγγέλλεις τα κακώς κείμενα της Κυβέρνησης, μήπως και διορθωθεί.

Όμως, εγώ θέλω να μιλήσω πάρα πολύ συγκεκριμένα. Τόσον καιρό φωνάζουμε, έχει μαλλιάσει η γλώσσα μας, ότι το κρίσιμο ζήτημα είναι οι επιστήμονες να έχουν σοβαρές επιδημιολογικές έρευνες και μελέτες, για να μπορούν να κρίνουν ανά πάσα στιγμή και όχι με οριζόντια μέτρα το πώς πρέπει να παρέμβουμε.

Τι έχετε κάνει γι' αυτό; Πόσον καιρό φωνάζουμε ότι πρέπει να συνταγογραφήσετε τα τεστ; Πόσο κοστίζει όλο αυτό; Πόσο κοστίζει, ώστε να γίνεται έγκαιρη διάγνωση και εγκαίρως οι συμπολίτες μας, οι οποίοι νοσούν να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε ιατρικές συμβουλές και εάν χρειαστεί, εγκαίρως να πάνε να νοσηλευτούν, διότι εάν πάνε να νοσηλευτούν κατόπιν εορτής τα πράγματα μπορεί να είναι πολύ χειρότερα; Τι άλλο πρέπει να γίνει επιτέλους για να πάρετε μέτρα για τον συνωστισμό στα μέσα μαζικής μεταφοράς, όπου κάθε ημέρα στοιβάζονται σαν σαρδέλες οι πολίτες; Τι άλλο πρέπει να γίνει ώστε να υπάρξουν ουσιαστικά μέτρα για τους μεγάλους εργασιακούς χώρους, που έχουν μετατραπεί σε υγειονομικές βόμβες; Εν τοιαύτη περιπτώσει, τι άλλο έπρεπε να κάνουμε εμείς, να πούμε, να προτείνουμε και τι άλλο έπρεπε να γίνει στη χώρα, για να συνειδητοποιήσετε πόσο μεγάλη αξία έχει, όχι μόνο να κλείνεις και να ανοίγεις -αυτό είναι το εύκολο- αλλά η ενίσχυση και η προετοιμασία του Εθνικού Συστήματος Υγείας, η ενίσχυση της πρωτοβάθμιας φροντίδας, ώστε να αποσυμφορούνται τα νοσοκομεία, που έχουν για άλλη μία φορά μετατραπεί σε νοσοκομεία μίας νόσου;

Ακούσαμε χθες τον Υπουργό Υγείας σε μία έκτακτη συνέντευξη Τύπου υπό τον βαρύγδουπο τίτλο «Έκτακτα μέτρα για την ενίσχυση του ΕΣΥ». Δεν ξέρω εάν ο τίτλος απαντούσε στις ανάγκες του επικοινωνιακού επιτελείου της Κυβέρνησης μόνο και μόνο επειδή την προηγούμενη ημέρα εμείς παρουσιάσαμε τις θέσεις μας, τις προτάσεις μας για το νέο ΕΣΥ, όχι γι' αύριο το πρωί, αλλά σε βάθος τετραετίας. Όμως, εν τοιαύτη περιπτώσει, αυτά τα οποία ακούσαμε από τον κ. Κικίλια δεν τα λες και έκτακτα μέτρα για την ενίσχυση του ΕΣΥ. Περιέγραψε με μελανά χρώματα την πραγματικότητα που βιώνουν σήμερα τα νοσοκομεία. Τι πρότεινε για να την αντιμετωπίσει, ποια είναι τα έκτακτα μέτρα; Τα ονόμασε και «έξυπνα». Μου θυμίζει την παροιμία που λέει: «Κοιλοπονούσε το βουνό και γέννησε ποντίκι».

Για να αντιμετωπίσουμε την έκτακτη κατάσταση και την πληρότητα κοντά στο 100% στις μονάδες εντατικής θεραπείας, διαφημίζατε όλο το προηγούμενο διάστημα ότι τις διπλασιάσατε αυτές τις κλίνες στις μονάδες εντατικής θεραπείας. Και εκεί δημιουργική λογιστική. Έχετε φτιάξει περίπου διακόσιες πενήντα νέες κλίνες.

Όμως, εν τοιαύτη περιπτώσει, ποια ήταν αυτά τα σπουδαία μέτρα τα οποία ανακοίνωσε χθες ο κ. Κικίλιας; Κάνουμε δώρο, λέει, το ΝΙΜΙΤΣ στο δημόσιο. Μα, με συγχωρείτε, το νοσοκομείο που ανήκει στο Μετοχικό Ταμείο Στρατού, δηλαδή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, είναι δώρο στο δημόσιο; Δηλαδή, κάνει δώρο το δημόσιο στο δημόσιο; Να αγγίξετε, έστω και μία φορά τους ιδιώτες, βρε παιδιά, έστω και μία φορά! Οι ιδιωτικές κλινικές ανέγγιχτες. COVID-free. Ανέγγιχτες, μην τυχόν και λερωθούν. Αυτήν τη στιγμή που μιλάμε, δεν έχουμε φτάσει ακόμη στο απώτατο όριο, εκείνο που είδαμε να συμβαίνει σε γειτονικές χώρες στο πρώτο κύμα, της επιλογής, δηλαδή, ασθενών. Φοβάμαι ότι μπορεί και να φτάσουμε. Δεν έχουμε φτάσει -θέλω να είμαι ειλικρινής- στο απώτατο όριο επιλογής ασθενών COVID, ποιος θα μπαίνει για διασωλήνωση και ποιος όχι, αλλά έχουμε φτάσει στο σημείο εκείνο, που είναι εξίσου συγκλονιστικό ηθικά, να επιλέγει ο γιατρός ποια χειρουργεία -δεν μιλάω για COVID ασθενείς- θα έχουν προτεραιότητα και ποια όχι.

Ξέρετε κάτι; Όταν κάποιος πάει να κάνει μία εγχείρηση, δεν πηγαίνει για πλάκα να χειρουργηθεί, έχει σοβαρό πρόβλημα. Αυτήν τη στιγμή γίνονται χειρουργεία μόνο για έκτακτα περιστατικά και χειρουργεία καρκίνου και όλα τα υπόλοιπα έχουν μπει στη λίστα αναμονής και στοιβάζονται και μεταφέρονται ασθενείς non-COVID σε άλλα νοσοκομεία και περιφερειακά νοσοκομεία και η απάντηση είναι ότι θα μας σώσει το ΝΙΜΙΤΣ. Δεν θεωρώ ότι είναι σοβαρός σχεδιασμός αυτός.

Εν τοιαύτη περιπτώσει, εμείς σας λέμε έστω και τώρα: Προχωρήστε, έρχεται ένα πολύ δύσκολο εικοσαήμερο στα νοσοκομεία της Αττικής, πολύ δύσκολο. Προχωρήστε στην επίταξη ιδιωτικών κλινών. Προχωρήστε στο κάλεσμα ιδιωτών γιατρών -επ'αμοιβή, προφανώς- για να αναλάβουν ενδεχομένως περιπτώσεις non-COVID περιστατικών. Προχωρήστε. Είναι κρίσιμο αυτό.

Κυρίες και κύριοι της Κυβέρνησης, δεν αντιπαρατεθήκαμε ποτέ για την αξία του εμβολιασμού, απλά είπαμε να μην το κάνετε εμπορικό προϊόν. Ο ήλιος που θα ανατείλει. Μέχρι να ανατείλει ο ήλιος, θα έχουμε ξεπαγιάσει, διότι αυτήν τη στιγμή είμαστε ακόμη στο 3%-4% του πληθυσμού που έχει εμβολιαστεί.

Ναι, λοιπόν, το εμβόλιο, αλλά το εμβόλιο αργεί. Και γιατί αργεί; Διότι τα έχει κάνει θάλασσα η Ευρωπαϊκή Ένωση με το εμβόλιο. Τι θα κάνουμε μέχρι τότε; Δεν θα σώσουμε τους ανθρώπους που μπαίνουν στις μονάδες εντατικής θεραπείας; Γιατί οι πειραματικές φαρμακευτικές αγωγές δεν είναι διαδεδομένες σε όλα τα νοσοκομεία αυτήν τη στιγμή, που σώζουν συνανθρώπους μας, μονοκλωνικά αντισώματα, πλάσματα και άλλες;

Σας τα λέμε αυτά με ειλικρινή αίσθηση ευθύνης, διότι θεωρούμε ότι αυτή η μάχη δεν είναι η δική σας ή η δική μας μάχη, είναι όλων μας η μάχη απέναντι στην ανθρώπινη ζωή. Δεν χωράει, λοιπόν, εδώ μία προσπάθεια επικοινωνιακού χαρακτήρα και πολιτικών σκοπιμοτήτων, αλλά σας λέμε ότι πρέπει να προχωρήσετε τάχιστα σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις. Δεν γίνεται το ζήτημα της πανδημίας να αντιμετωπίζεται μόνο με την καταστολή.

Ήρθε, λοιπόν, ο κ. Κικίλιας χθες και μας είπε τα «έξυπνα μέτρα». Ποια είναι τα «έξυπνα» μέτρα; Τα «έξυπνα» μέτρα του κ. Κικίλια ήταν ο αριθμός 6 στο sms, να απαγορεύσετε, δηλαδή, τη μετακίνηση από δήμο σε δήμο για άθληση. Θυμάστε πότε το είχατε επιτρέψει αυτό; Το είχατε επιτρέψει όταν ο κ. Μητσοτάκης έκανε ανέμελος ποδηλατάδα στην Πάρνηθα και για να μην συνομολογήσετε ότι δεν τήρησε τα μέτρα ο Πρωθυπουργός, αποφασίσατε να αλλάξετε τα μέτρα.

Τι άλλο ως «έξυπνο» μέτρο; Ότι θα βάλετε αστυνομικούς να συνοδεύουν ανθρώπους που πηγαίνουν να βοηθήσουν όσους έχουν ανάγκη, για να διαπιστώσουν εάν λένε αλήθεια. Εντάξει, να το κάνετε αυτό, στα δύο χιλιόμετρα, λέει, αν πας σούπερ μάρκετ στα τρία χιλιόμετρα, να έχεις και αστυνομικό να μετράει με το κοντάρι αν πέρασες τα δύο χιλιόμετρα. Μα, είναι δυνατόν να το επιβάλει αυτό η δική σας Κυβέρνηση; Εσείς λέτε αλήθεια; Λέτε αλήθεια;

Όταν ο κ. Μητσοτάκης έκανε αυτό το περιβόητο πια γλέντι στην Ικαρία, με τις τσαμπούνες και τους προσκεκλημένους, που βρέθηκαν καμμία τριανταριά σε ένα μπαλκόνι, ξεσηκώθηκε -προφανώς, όχι από τα κόμματα, αλλά από την κοινωνία- αντίδραση. Απάντησε προχθές ο κ. Οικονόμου, ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη και απάντησε λέγοντας για άλλη μία φορά ψέματα. Κι εσείς τώρα, δηλαδή, λέτε διαρκώς ψέματα για να καλύψετε αυτά που δεν καλύπτονται. Αφού ο Πρωθυπουργός είπε «συγγνώμη», τι θα πείραζε να βγείτε εσείς και να πείτε «Ναι, ήταν λάθος»;

Απαντάει, λοιπόν, ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη «Κατά το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα που έγινε αυτό το γεγονός, δεν υφίστατο σε ισχύ διάταξη που να απαγορεύει ρητά ή να ρυθμίζει ειδικότερα το ζήτημα των επισκέψεων σε οικίες».

Μα, δεν ντρεπόμαστε λιγάκι; Ζητάτε τώρα να πηγαίνει ο αστυνομικός δίπλα από τον πολίτη και να τον ρωτάει αν λέει αλήθεια,

για να πάει σε ένα σούπερ μάρκετ δύο χιλιόμετρα μακριά, όταν ο Υφυπουργός απαντάει κατά αυτόν τον τρόπο με ψέματα στην πιο καραμπινάτη παραβίαση μέτρων σε ζωντανή σύνδεση, την οποία έκανε ο ίδιος ο Πρωθυπουργός;

Για του λόγου το αληθές, θα καταθέσω και το απόσπασμα από την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως που έχει ρητή αναφορά σε δημόσιες συναθροίσεις ή κοινωνικές εκδηλώσεις, ανεξαρτήτως χώρου ιδιωτικού ή δημόσιου, εσωτερικού ή εξωτερικού, με την επιφύλαξη των δημοσίων υπαίθριων συναθροίσεων του άρθρου 11. Αυτά απαγορεύονται. Ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη απαντάει ότι δεν υφίστατο νόμος εκείνη την περίοδο. Εσείς τώρα, θα στέλνετε τους αστυνομικούς να συνοδεύουν τους πολίτες για το αν πέρασαν τα δύο χιλιόμετρα. Αυτά είναι τα «έξυπνα» μέτρα! Όλα τα άλλα πριν ήταν χαζομάρες και αυτά είναι τα «έξυπνα»!

Δεν είστε σοβαροί και αυτό είναι μεγάλο πρόβλημα. Όταν μία κυβέρνηση σε τόσο κρίσιμες περιστάσεις δεν επιδεικνύει σοβαρότητα και δεν λέει την αλήθεια στον ελληνικό λαό, τότε δεν μπορεί να εμπνεύσει εμπιστοσύνη. Ο ελληνικός λαός έχει κουραστεί. Είμαστε έναν χρόνο και πέντε συνεχόμενους μήνες σε lockdown.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εγώ από την πρώτη στιγμή, είχα ζητήσει να υπάρχει μια στοιχειώδης πολιτική συνεννόηση για τα ζητήματα της πανδημίας. Το τελευταίο για το οποίο μπορείτε να κατηγορήσετε την Αντιπολίτευς - όλη την Αντιπολίτευση, την Αξιωματική Αντιπολίτευση αλλά και τα άλλα κόμματα- ήταν ότι στο ζήτημα της πανδημίας κυριάρχησε το μικροκομματικό τους συμφέρον και η σκοπιμότητα. Μάλιστα, ζήτησα να υπάρξει η δυνατότητα ενός Υπουργού Υγείας κοινής αποδοχής, και άρα ενός συντονισμού των κομμάτων, ώστε να μην υπάρχει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης του ότι αυτή η μάχη που πρέπει να δώσουμε είναι μια κοινή μάχη. Ο κ. Μητσοτάκης το αρνήθηκε.

Το ζήτησα ξανά στις αρχές Γενάρη, με την επίσκεψή μου στην Πρόεδρο της Δημοκρατίας, θέτοντας μετ' επιτάσεως την ανάγκη να πάρει μια πρωτοβουλία και σε ευρωπαϊκό επίπεδο για το ζήτημα της πατέντας των εμβολίων, καθώς αυτή τη στιγμή είμαστε εγκλωβισμένοι, όλη η Ευρώπη, στα «business plan» δύο, τριών βιομηχανιών.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Προέδρου του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς)

Μάλιστα, ζήτησα να αναζητήσει και εναλλακτικές, αν αυτό δεν είναι εφικτό, γιατί προφανώς αυτό δεν είναι στα χέρια του Έλληνα Πρωθυπουργού, για να εξασφαλιστεί η δυνατότητα γρήγορου εμβολιασμού των Ελλήνων πολιτών.

Αυτή τη στιγμή άλλες γειτονικές χώρες -κάποιες από αυτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κάποιες άλλες όχι- έχουν τη δυνατότητα να έχουν πολύ μεγαλύτερο ρυθμό και αριθμό εμβολίων και εμβολιασμένων απ' ότι η Ελλάδα. Γιατί; Διότι εδώ έχει κυριαρχήσει, εννοώ σε όλη την Ευρώπη και στην Ελλάδα, η αντίληψη ότι γεωπολιτικοί λόγοι δεν μας επιτρέπουν να αναζητήσουμε αλλού εμβόλια. Το μόνο που μας ενδιαφέρει είναι πού βγαίνει το εμβόλιο. Το εμβόλιο είναι ένα όπλο, ένα εργαλείο και δεν μας ενδιαφέρει πού παράγεται. Δεν μας ενδιαφέρει πού παράγεται. Ξέρω ότι κατά βάθος συμφωνείτε με αυτά που λέω, αλλά φυσικά δεν θα το πείτε δημόσια.

Εν τοιαύτη περιπτώσει, εγώ ζήτησα να υπάρχει συνεννόηση, ακόμα και Συμβούλιο Αρχηγών, για να δούμε πώς πάμε, αλλά ο κ. Μητσοτάκης ανέλαβε την ευθύνη, έχοντας την ψευδαίσθηση ότι τα κάνει εξαιρετικά καλά, ολοσχερώς και κατ' αποκλειστικότητα. Αυτήν την ευθύνη, λοιπόν, θα πρέπει τώρα να αποδείξετε ότι την έχετε απέναντι στον ελληνικό λαό και να δώσετε λύσεις, αλλά όχι λύσεις επικοινωνιακού χαρακτήρα. Κάθε μέρα που περνάει, πεθαίνουν σαράντα, πενήντα, εξήντα άνθρωποι και χθες φτάσαμε στους έξι χιλιάδες πεντακόσιους ενενήντα επτά νεκρούς. Κάθε νεκρός έχει αξία για μας, κάθε ανθρώπινη ζωή που θα μπορούσε να σωθεί και δεν σώζεται έχει αξία. Και αυτήν την ευθύνη πρέπει να την αναλάβετε με σοβαρότητα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Το πιο εξοργιστικό, όμως, είναι ότι αντί να αναλάβετε αυτήν την ευθύνη, κυρίες και κύριοι της Κυβέρνησης -ίσως στο δεύτερο μέρος της ομιλίας μου να είμαι και πιο θυμωμένος, αν και θυμωμένοι πρέπει να είμαστε για τις απώλειες στις ανθρώπινες ζωές- επιμένετε όχι μόνο στην επικοινωνιακή διαχείριση, αλλά στο να αντιμετωπίζετε την πανδημία και ως ευκαιρία, προκειμένου να οργανώσετε ένα πλιάτσικο -επιτρέψτε μου την έκφραση στα δημόσια ταμεία και ένα αυταρχικό πλαίσιο και στην ενημέρωση, αλλά και στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, συρρικνώνοντας βασικές αρχές της δημοκρατικής διαδικασίας.

Το νομοσχέδιο που φέρνετε σήμερα ενισχύει στην πραγματικότητα ένα καθεστώς, το οποίο είδαμε όλους τους προηγούμενους πανδημικούς μήνες, τους μήνες της πανδημίας, με μία απίστευτη φάμπρικα αναθέσεων σε όλο το δημόσιο.

Εν τοιαύτη περιπτώσει, εδώ δεν έχει σημασία αν σας κατηγορεί κανείς για νεοφιλελεύθερους ή μη νεοφιλελεύθερους. Εδώ διαμορφώνεται ένα πλαίσιο, που για να μπορέσει κάποιος επιχειρηματίας να επιβιώσει, θα πρέπει να διαθέτει φιλικές σχέσεις με τον κυβερνητικό μηχανισμό. Οι χαμένες, αν θέλετε, αυτής της υπόθεσης είναι πάνω απ' όλα η έννοια της διαφάνειας και της αξιοκρατίας.

Φέρνετε, λοιπόν, τώρα νομοσχέδιο, όπου τα όρια των απευθείας αναθέσεων αυξάνονται στις 60.000 ευρώ. Μέχρι και το όριο των δαπανών, που δεν δημοσιοποιούνται πάει από τα 1.000 στα 2.500 ευρώ, ενώ έχετε στήσει όλη αυτή τη φάμπρικα εδώ και έναν χρόνο.

Χαμένη αυτής της υπόθεσης είναι η κοινή λογική. Το νομοσχέδιό σας φέρνει τους ιδιώτες στην επίβλεψη έργων. Αυτό που κάνετε, δηλαδή, είναι, αυτός που αναλαμβάνει ένα δημόσιο έργο θα προσλαμβάνει κάποιον για να ελέγχει την εκτέλεση της σύμβασης του έργου αυτού. Προφανώς, η αμοιβή αυτού που προσλαμβάνεται περιλαμβάνεται στη σύμβαση. Αντιλαμβάνεστε, δηλαδή, ότι αυτό δεν στέκει στην κοινή λογική, διότι αυτός ο οποίος ελέγχει θα είναι αμειβόμενος από τον ελεγχόμενο.

Φέρνετε ένα νομοσχέδιο που χαμένη έχει τη δημόσια διοίκηση. Δίνετε στους ιδιώτες τη μελέτη και την επίβλεψη και δημιουργείτε τις συνθήκες για να χαθεί η τεχνογνωσία της δημόσιας διοίκησης. Κινδυνεύουμε σε δύο, τρία χρόνια να μην υπάρχει η δυνατότητα σε έναν δήμο να εκπονήσει μελετητικά έργα και να εκτελέσει ένα έργο βασιζόμενος στις υπηρεσίες του και να εξαναγκάζεται να πληρώνει διαρκώς ιδιώτες.

Επίσης, φέρνετε ένα νομοσχέδιο που για άλλη μια φορά θα έχει ηττημένο το περιβάλλον. Διότι σε μια περίοδο όπου σε όλη την Ευρώπη οι κυβερνήσεις προσπαθούν να βρουν απαντήσεις στο υπαρξιακό διεθνές ζήτημα της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας του περιβάλλοντος, εσείς συμπεριφέρεστε ξανά ως μία Κυβέρνηση «οικοπεδοφάγων». Είναι γνωστές οι μεγάλες αντιδράσεις οικολογικών οργανώσεων για τις περιοχές «NATURA».

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, διαβάζω σήμερα ότι χθες βράδυ φέρατε και μια μάλλον έκτακτη τροπολογία για να ανασταλούν όλες οι κατεδαφίσεις παράνομων κτισμάτων στον αιγιαλό μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου του τρέχοντος έτους.

Κυρίες και κύριοι της Κυβέρνησης, αν αυτή η τροπολογία δεν αφορά την πρόθεσή σας να προχωρήσετε σε εκλογές το επόμενο διάστημα μη θέλοντας να δυσαρεστήσετε κάποιους από την «πελατεία» σας, τότε είναι μια τροπολογία η οποία αναδεικνύει το πόσο υποκριτές είστε. Όχι ότι δεν είναι κακό αν το κάνατε για προεκλογικούς λόγους, αλλά αν δεν το κάνατε για προεκλογικούς λόγους, αποδεικνύει πόσο υποκριτές ήσασταν, όταν μετά την καταστροφική πυρκαγιά στο Μάτι, όπου εγκλωβίστηκαν δεκάδες συμπολίτες μας εξαιτίας αυτής της άναρχης δόμησης στην περιοχή, μας λέγατε «Προχωρήστε και γκρεμίστε τα αυθαίρετα». Κι εμείς προχωρήσαμε στην υλοποίηση αυτή. Ξέρετε ότι, δυστυχώς, λόγω της γραφειοκρατίας στη χώρα αυτά δεν γίνονται από τη μία μέρα στην άλλη. Τότε, λοιπόν, ήσασταν υποκριτές.

Διότι έρχεστε τώρα και γι' αυτά τα οποία πρέπει να γκρεμιστούν και να κατεδαφιστούν διότι είναι παράνομα μπροστά στον αιγιαλό, αναστέλλετε την κατεδάφισή τους. Γιατί το κάνετε αυτό; Θα ήθελα μια ειλικρινή απάντηση.

Όχι, δεν θα ήθελα να απαντήσετε εσείς αντί του Πρωθυπουργού για το αν σκοπεύει να πάει σε εκλογές διαφυγής από το τσουνάμι, που έρχεται και που αυτός δημιούργησε, αλλά θέλω

μια ειλικρινή απάντηση σε ότι έχει να κάνει με την ουσία του ζητήματος. Πείτε μου, εάν είναι δυνατόν, σε μια ευνομούμενη πολιτεία -και εσείς, που υπερασπίζεστε μάλιστα την αξιοκρατία και τη συνέχεια του κράτους να έρχεστε με τον πιο χυδαίο πελατειακό τρόπο να κάνετε εξυπηρετήσεις ενάντια στο φυσικό περιβάλλον και στην κοινή λογική.

Όμως, δεν είναι μόνο αυτά. Θα ήθελα να μου δώσετε πέντε λεπτά για να τεκμηριώσω αυτό που λέω πολλές φορές, απευθυνόμενος από αυτό εδώ το Βήμα -και όχι μόνο- ότι δηλαδή η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έχει αξιοποιήσει αυτή την πανδημική κρίση ως ευκαιρία, για να δημιουργήσει ένα πλιάτσικο στο δημόσιο χρήμα και για να δημιουργήσει ένα καθεστώς απόλυτης μιντιακής κυριαρχίας. Μέσα από πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, δώσατε τη δυνατότητα για σύναψη δημοσίων συμβάσεων κάθε είδους, κατά παρέκκλιση πάγιων διατάξεων. Χωρίς υπερβολή, σε όλο το φάσμα της δημόσιας διοίκησης επικρατεί ένα τσουνάμι απευθείας αναθέσεων ή προσχηματικών διαδικασιών, χωρίς τήρηση στοιχειωδών κανόνων διαφάνειας και αντικειμενικότητας.

Δεν είναι μόνο τα μεγάλα ψάρια που αναγκαστήκατε, αφού τα αλιεύσαμε έγκαιρα, να τα πάρετε πίσω. Αναφέρομαι στην υπόθεση του κ. Βρούτση, που ενδεχομένως γι'αυτόν τον λόγο κατηφόρισε από τα πάνω έδρανα στα κάτω έδρανα, την υπόθεση του μεγάλου σκανδάλου των «vouchers» που έγιναν και περίγελως στο διαδίκτυο, καθ'ότι μπήκαν στη μετάφραση του Google Translate με τα «Σκοιλ Ελλικού». Αυτά ήταν 80 εκατομμύρια ευρώ.

Όμως, δεν αναφέρομαι ούτε και στην περιβόητη υπόθεση της 6ης Υγειονομικής ΠΕ, που την πήρατε πίσω. Αναφέρομαι σε σκάνδαλα υπαρκτά, τα οποία δεν πήρατε πίσω. Θα ήθελα να μου δώσετε την ευκαιρία να αναφερθώ και σε αυτά ενδεικτικά. Ενδεικτικά θα είναι αυτά τα σκάνδαλα και δεν έχω αμφιβολία ότι πάρα πολλά στελέχη μικρότερης βαθμίδος της Κυβέρνησης κάνουν αυτή τη δουλειά.

Εγώ θα ήθελα να αναφερθώ, όμως, σε κάποιους που το κάνουν κατά προκλητικό τρόπο. Μία από αυτούς είναι η κ. Νικολάου, η Γενική Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής, πρόσωπο της επικαιρότητας στις μέρες αυτές. Η κ. Νικολάου, λοιπόν, έχει προκαλέσει το κοινό περί δικαίου αίσθημα με σωρεία απευθείας αναθέσεων σε εταιρείες, οι οποίες είτε ιδρύθηκαν αιφνιδίως την τελευταία στιγμή, είτε δεν είχαν καμμία σχέση με το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Έδωσε 500.000 ευρώ για υπηρεσίες καθαρισμού με ανάθεση σε εταιρεία, η οποία διαχρονικά ασχολείται με τη διοργάνωση συνεδρίων, αλλά «όλως τυχαίως», μια μόλις μέρα πριν από την ανάθεση, καταχωρήθηκε η ενασχόλησή της στο ΓΕΜΗ. Καταχωρήθηκε μια μόλις μέρα πριν η ενασχόλησή της με τον τομέα της απολύμανσης. Θα το καταθέσω για τα Πρακτικά. Η κ. Νικολάου έδωσε με ανάθεση 232.000 ευρώ για αγορά μέσων ατομικής προστασίας σε εταιρεία που συστήνεται στις 29 Μαρτίου του 2020, καταθέτει προσφορά στις 30 Μαρτίου του 2020 και αναλαμβάνει αμέσως την επόμενη μέρα την προμήθεια ελληνικού δημοσίου για 232.000 ευρώ. Η κ. Νικολάου έδωσε 300.000 ευρώ για τον ίδιο λόγο και για την κάλυψη αναγκών των καταστημάτων κράτησης της χώρας σε εταιρεία που εμπορεύεται τρόφιμα και ποτά. Βεβαίως, μπορεί και τα αλκοολούχα ποτά να έχουν κάποια σχέση και με τα αντισηπτικά. Η κ. Νικολάου έδωσε 47.000 ευρώ απευθείας ανάθεση προμήθειας υγειονομικού υλικού για την κάλυψη αναγκών όλων των καταστημάτων κράτησης σε εταιρεία, που κατασκευάζει αμορτισέρ αυτοκινήτων. Θα το καταθέσω, επίσης, για τα Πρακτικά.

Η κ. Νικολάου έδωσε 229.000 ευρώ σε επιχείρηση που εμπορεύεται εποχιακά είδη διακόσμησης σπιτιού, καρναβαλικές στολές. Εντάξει, έφτιαχναν καρναβαλικές μάσκες. Θα φτιάξουν την επόμενη μέρα και μάσκες προστασίας από τον κορωνοϊό! Έδωσε, επίσης, η κ. Νικολάου 147.000 ευρώ για προμήθεια γαντιών νιτριλίου για τις ανάγκες των καταστημάτων κράτησης, με τιμή μονάδας 17,5 ευρώ, την ίδια περίοδο που άλλες Υπηρεσίες του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη προμηθεύονταν το ίδιο ακριβώς προϊόν με 8,85 ευρώ. Με 8,85 ευρώ άλλες Υπηρεσίες, η απευθείας ανάθεση της κ. Νικολάου 17,50 ευρώ. Εις υγείαν των κορόιδων!

Θα βάλετε φρένο σε αυτήν την κυρία; Έχετε φάει και τα πόμολα πια! Δεν είναι κατάσταση αυτή!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Μην πάρετε προσωπικά το «έχετε»! Κάνω συγκεκριμένες καταγγελίες. Ήταν ρητορική αναφορά.

Μετά από αυτόν τον ορυμαγδό των προκλητικών αναθέσεων, φέρνετε ένα νομοσχέδιο που ανεβάζετε το όριο. Τι θα γίνει, δηλαδή;

Πάμε παρακάτω. Ενδεικτικά αναφέρω: Η διοίκηση των ΕΛΤΑ αναθέτει με απευθείας ανάθεση σε εταιρεία που συστάθηκε την προηγούμενη μέρα έργο συνολικού ποσού 250.000 ευρώ για κατασκευή ηλεκτρονικής αγοράς.

Εν μέσω καραντίνας, ο κ. Μηταράκης και πριν βγει ακόμα ΦΕΚ διορισμού του, διορίζει ως μετακλητό Διευθυντή της Τεχνικής Υπηρεσίας στο Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής. Αυτό ήταν δημιούργημα του επιτελικού κράτους. Ποτέ δεν είχαμε μετακλητό διευθυντή. Αυτός, κομματικό στέλεχος της Νέας Δημοκρατίας, ο κ Ματιάτος -αν δεν κάνω λάθος, γραμματέας της ΔΑΚΕ Μηχανικών παλαιότερα- με το που ξεκίνησε τη θητεία του, ξεκινά τη διαδικασία ανάθεσης έργου για την κατασκευή εγκατάστασης προσφύγων στη Μαλακάσα, ύψους 4,5 εκατομμυρίων ευρώ, χωρίς προκήρυξη και με τη μέθοδο της διαπραγμάτευσης. Μιλάμε για 4,5 εκατομμύρια ευρώ.

Με διαδικασίες εξπρές, πάλι το Υπουργείο Μετανάστευσης προχώρησε σε ανάθεση συνολικού ύψους 6,2 εκατομμυρίων ευρώ για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για συμβάσεις κατασκευής δομών. Δηλαδή, ιδιωτική εταιρεία θα συμβουλεύει τους ιδιώτες μετακλητούς που έχετε βάλει στο Υπουργείο αντί μόνιμων δημοσίων υπαλλήλων και θα παίρνει 6,2 εκατομμύρια ευρώ για συμβουλές. Αυτά δεν έχουν ξαναγίνει στο κράτος, ποτέ!

Πάμε τώρα στον κ. Πατούλη, που αν το ένα δέκατο από αυτά, είχε κάνει άλλος περιφερειάρχης, θα ήταν κρεμασμένος στα τσιγκέλια.

Επειδή θέλω, κύριε Υπουργέ, να είμαι εντάξει μαζί σας, ο ΣΚΑΪ τα αποκαλύπτει αυτά, όχι η «ΑΥΓΗ». Δεν νομίζω να κατηγορήσετε τον ΣΚΑΪ ότι έχει αντικυβερνητική πολιτική.

Ο ΣΚΑΪ, λοιπόν, αποκαλύπτει ότι η Περιφέρεια Αττικής προμηθεύεται rapid test, συνολικού προϋπολογισμού ενός εκατομμυρίου ευρώ σε τετραπλάσιο κόστος από την τιμή που υπάρχει στην αγορά. Για του λόγου το αληθές, σας καταθέτω εδώ τα έγγραφα -οι συμβάσεις είναι- που αποδεικνύουν ότι ενώ ο κ. Πατούλης αγοράζει τα rapid test με 9,26 ευρώ τη μονάδα, την ίδια στιγμή ένας άλλος περιφερειάρχης σας, ο κ. Τζιτζικώστας, τα ίδια rapid test τα αγοράζει με 3,85 ευρώ. Είναι τα ίδια ακριβώς. Τι γίνεται, δηλαδή; Στη βόρειο Ελλάδα είναι πιο φτηνά τα rapid test από ότι στην Περιφέρεια Αττικής; Υπάρχει «σπατόσημο», «αττικόσημο» και ανεβαίνει η τιμή; Στον ίδιο επιχειρηματία αφορούν όλα αυτά. Είναι ο γνωστός επιχειρηματίας κ. Καρυπίδης.

Θα μπορούσα να αναφέρω πολύ περισσότερα παραδείγματα. Τα αναφέρω αυτά ενδεικτικά. Όμως, θα ήθελα να πω ότι, επιπρόσθετα σε όλα αυτά, το πιο ανήθικο, αν θέλετε, από όλα είναι αυτό που έχει γίνει με τους εμβολιασμούς. Και έχετε ευθύνη που δεν το σταματάτε.

Δεν αναφέρομαι στο ότι εμβολιαστήκατε εσείς, δεν ήταν δική σας ευθύνη, ήταν λάθος της Κυβέρνησης. Όμως, αυτό που συνεχίζεται να γίνεται τώρα δεν είναι λάθος της Κυβέρνησης, είναι επιλογή κάποιων από κάτω, με αθλιότητα, θα έλεγα εγώ, διότι αυτήν τη στιγμή υπάρχουν ευπαθείς ομάδες, συμπολίτες μας, που έχουν ανάγκη το εμβόλιο. Δεν έχει σημασία πόσων χρονών είναι. Ήταν εξαιρετική κι η πρωτοβουλία που πήρε το Κίνημα Αλλαγής, για να υπάρξει προτεραιοποίηση στις ευπαθείς ομάδες. Πηγαίνουν στη ζούλα κομματικά στελέχη -δευτεροκλασάτα, δεν έχει σημασία- της Νέας Δημοκρατίας κι εμβολιάζονται.

Ανάλογα περιστατικά έχουν καταγγελθεί στο ΚΑΤ, νοσοκομείο «Αττικόν», στα νοσοκομεία της Κρήτης, στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο των Ιωαννίνων. Στις αρχές Γενάρη οι εργαζόμενοι στο «Σωτηρία» κατήγγειλαν ότι φίλοι και γνωστοί επιχειρηματίες και οικογένειες πολιτευτών της Νέας Δημοκρατίας προηγήθηκαν του νοσοκομειακού προσωπικού.

Επίσης, το ίδιο συμβαίνει στο Κέντρο Υγείας Κέρκυρας. Κοι-

τάξτε εδώ, γνωστότατος στο νησί, δημοσιογράφος και εκδότης, φίλος, όπως δηλώνει ο ίδιος, του κ. Μητσοτάκη, ο κ. Μάμαλος, εμβολιάζεται εκτός σειράς. Θα τα καταθέσω στα Πρακτικά.

Ο Περιφερειάρχης Νοτίου Αιγαίου κ. Χατζημάρκος, πηγαίνει εσπευσμένα στη Χάλκη, γιατί έμαθε ότι υπήρχαν περισσεύματα δόσεων και σπεύδει να εμβολιαστεί. Γι' αυτόν τον άνθρωπο δεν έχει βγει μια ανακοίνωση από το κόμμα σας. Περιφερειάρχης είναι.

Με συγχωρείτε, αν τα κάνει αυτά ο περιφερειάρχης, μετά τι θα κάνουν οι υπόλοιποι; Γιατί να μη συνεχίσουν αυτό το πλιάτσικο; Στην Καλλιθέα, τρεις αντιδήμαρχοι της Νέας Δημοκρατίας εμβολιάστηκαν εκτός προτεραιότητας τη μέρα του χιονιά. Παραδέχεται εκτός σειράς εμβολιασμό ο «γαλάζιος» δήμαρχος Παλαιού Φαλήρου. Θα το καταθέσω κι αυτό.

Κορυφαίο βεβαίως, σκάνδαλο όλων των σκανδάλων ήταν αυτό το οποίο έγινε στο Κέντρο Πρόνοιας στη Θεσσαλονίκη, όπου κομματικά στελέχη της Νέας Δημοκρατίας πήραν τη θέση παιδιών με αναπηρία. Κι αυτό είναι ντροπή! Βεβαίως, εκεί έσπευσε ο δήμαρχος να τους αποπέμψει. Όμως, αυτό φανερώνει μια νοοτροπία. Όταν πηγαίνει αυτή η νομενκλατούρα των κομματικών σας στελεχών και παίρνουν τη σειρά του εμβολιασμού από παιδάκια με αναπηρία, αυτό φανερώνει μια κουλτούρα. Αυτό φανερώνει μια νοοτροπία οίησης, μια νοοτροπία αλαζονείας, μια νοοτροπία κυνισμού, μια νοοτροπία ανηθικότητας.

Θα ήθελα λοιπόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κλείνοντας, να πω το εξής. Μην έχετε την εντύπωση ότι αυτά ο ελληνικός λαός δεν τα βλέπει. Έχετε προφανώς προχωρήσει σε πακτωλό χρηματοδότησης, με 20 εκατομμύρια ευρώ στην πρώτη φάση, άλλα 18,5 εκατομμύρια ευρώ τώρα για παροχή διαφημιστικής δαπάνης, για διαφημίσεις οι οποίες είναι υποχρεωμένα τα μέσα ενημέρωσης να προβάλλουν δωρεάν, με βάση τον νόμο. Αν θέλατε να ενισχύσετε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κι εμείς μαζί σας. Όχι με αυτόν τον τρόπο όμως, όχι εξαρτώντας και λογοκρίνοντας τη στάση τους με αδιαφανείς διαδικασίες. Άλλα 18,5 εκατομμύρια ευρώ δίνετε τώρα για τον εμβολιασμό, τον εμβολιασμό που δεν προχωράει. Τι να διαφημίσετε δηλαδή;

Μη νομίζετε, όμως, ότι αυτά ο ελληνικός λαός δεν τα παίρνει χαμπάρι. Μη νομίζετε, όμως, ότι ο ελληνικός λαός δεν σας παρακολουθεί. Σας παρακολουθεί. Ξέρετε κάτι; Είναι άλλο κανείς να αποτύχει γιατί δεν μπόρεσε, είναι άλλο κανείς να κάνει λάθη στην προσπάθεια, είναι άλλο, όμως, να επιδεικνύει αυτού του είδους την ανηθικότητα. Και γι' αυτό θα κριθείτε πάρα πολύ σύντομα.

Καταθέτω για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα

(Στο σημείο αυτό ο Πρόεδρος του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Αλέξης Τσίπρας καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Τον λόγο έχει ο κύριος Υπουργός.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Πρόεδρε του ΣΥΡΙΖΑ, κύριε Τσίπρα, ξεκινήσατε την ομιλία σας και ξοδέψατε περίπου είκοσι πέντε λεπτά -δικαίως- για τα ζητήματα του πώς πηγαίνει η Ελλάδα στην πανδημία και μάλιστα είπατε ότι τα έχουμε κάνει θάλασσα. Είχατε δε, το θράσος να μας συγκρίνετε με άλλες ευρωπαϊκές χώρες -συγκεκριμένα διαλέξατε την Ισπανία και το Βέλγιο- ως προς το διάστημα της καραντίνας και το πώς αυτές οι χώρες έχουν καταφέρει να πάνε μέσα στην πανδημία.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Ζ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΒΔΕΛΑΣ**)

Επειδή η πολιτική, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι εφαρμοσμένη τέχνη και όλοι κρινόμαστε από το αποτέλεσμα, διαβάζω τι ισχύει σήμερα αυτό έκανα όση ώρα μιλούσε ο κ. Τσίπρας- σε σχέση με την κάθε ευρωπαϊκή χώρα και την πανδημία.

Ελλάδα, εξακόσιοι τριάντα πέντε θάνατοι ανά εκατομμύριο. Εμβολιασμοί ανά εκατό χιλιάδες κατοίκους: 9,18 και όχι 4 που είπε ο κ. Τσίπρας. Όλα αυτά μέσα σε περιοριστικά μέτρα από τον Νοέμβριο του 2020, με τοπικά lockdown και όχι γενικά μέτρα σε όλη την επικράτεια, δηλαδή αλλού ανοίγουμε, αλλού κλείνουμε.

Γερμανία, οκτακόσιοι πενήντα τέσσερις θάνατοι ανά εκατομμύριο, δηλαδή διακόσιοι πάνω από την Ελλάδα ανά εκατομμύριο. Εμβολιασμοί ανά εκατό χιλιάδες κατοίκους: 7,88, δηλαδή κάτω από την Ελλάδα η Γερμανία. Περιοριστικά μέτρα από τις αρχές Νοεμβρίου, lockdown από τις αρχές Δεκεμβρίου και παράταση lockdown ως τις 28 Μαρτίου.

Αυστρία, εννιακόσιοι πενήντα τέσσερις θάνατοι ανά εκατομμύριο. Εμβολιασμοί: επτακόσιοι σαράντα τέσσερις.

Σλοβακία, χίλιοι τριακόσιοι εβδομήντα ένας θάνατοι ανά εκατομμύριο. Εμβολιασμοί: 8,39.

Πάω στην Ισπανία, που έφερε ως καλό παράδειγμα ο κ. Τσίπρας: χίλιοι πεντακόσιοι δύο θάνατοι ανά εκατομμύριο. Στην Ελλάδα εξακόσιοι τριάντα πέντε. Είμαστε κάτω από τους μισούς θανάτους ανά εκατομμύριο από την Ισπανία, που έφερε ως καλό παράδειγμα ο κ. Τσίπρας. Εμβολιασμοί στην Ισπανία: 8,36 ανά εκατό χιλιάδες πληθυσμούς. Στην Ελλάδα, επαναλαμβάνω, 9,18. Είμαστε πάνω από την Ισπανία σε εμβολιασμούς.

Βέλγιο, η άλλη χώρα που διάβασε ο κ. Τσίπρας: χίλιοι εννιακόσιοι πέντε θάνατοι ανά εκατομμύριο. Επαναλαμβάνω, στην Ελλάδα εξακόσιοι τριάντα πέντε. Και ούτω καθεξής, να μη διαβάσω όλες τις χώρες, γιατί θα είναι κουραστικό.

Να ξέρει ο ελληνικός λαός ότι σεβόμενοι τους κόπους, τις θυσίες του, την κούρασή του, την οργή του, τον θυμό του και τα χρήματά του, σε αυτήν την παγκόσμια πανδημία, που έχει πλήξει όλη την ανθρωπότητα, η χώρα μας έχει κρατηθεί όρθια και κατά τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας είναι μία από τις χώρες πρότυπα ως προς την αποτελεσματική διαχείριση της πανδημίας.

Αυτό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι επιτυχία μόνο του Κυριάκου Μητσοτάκη ή της Κυβερνήσεως. Αυτή είναι μία συλλογική εθνική μας επιτυχία, που όσο και να θέλει ο κ. Τσίπρας για λόγους μικροκομματικής σκοπιμότητας να την ακυρώσει, δεν θα μπορέσει να ακυρώσει την επιτυχία του ελληνικού λαού.

Ναι, η Ελλάδα στέκεται όρθια και στέκεται πολύ καλύτερα από χώρες εξαιρετικά πιο οργανωμένες από εμάς.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση ότι ο κ. Τσίπρας αγνοεί παντελώς τα μέτρα για την πανδημία. Είπε γιατί δεν συνταγογραφούμε τα τεστ. Δεν ξέρετε ότι εδώ και εβδομάδες λειτουργεί η ηλεκτρονική πλατφόρμα, όπου όποιος πολίτης θέλει μπορεί να δώσει το όνομά του και να λάβει το τεστ δωρεάν από το ελληνικό κράτος; Δεν το γνώριζε και τον εξέθεσε, αυτός ο οποίος του έγραψε τον λόγο του.

Είναι λοιπόν, εντυπωσιακό ότι ήρθε και δεν είχε μία κουβέντα να πει ο κύριος Αρχηγός της Αντιπολιτεύσεως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ίσως για το πιο μεγάλο του λάθος σε όλη την κριτική προς τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Όταν για πρώτη φορά ο Πρωθυπουργός της Ελλάδος, πρώτος αυτός σε όλη την Ευρώπη, ζήτησε το πιστοποιητικό εμβολιασμού, για να γίνονται εύκολα τα ταξίδια, ο κ. Τσίπρας, αντί να πει: Θα βάλω κι εγώ πλάτη και θα πάρω όσους ξένους μπορώ στην Ευρώπη, για να στηρίξω αυτήν την πρόταση -μια πρόταση που έχει ως στόχο τη διάσωση της ελληνικής τουριστικής περιόδου για τη φετινή μας περίοδο- βγήκε και ειρωνευόταν τον Πρωθυπουργό ότι αυτή είναι μια γελοία πρόταση.

Τώρα που η πρόταση του Κυριάκου Μητσοτάκη, μετά από πολύ κόπο της Ελλάδος και της Κυβερνήσεως, έγινε επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν είχε μία κουβέντα να πει, γιατί αυτό που ο ίδιος χαρακτήρισε γελοία πρόταση, πριν από ένα μήνα κατάφερε ο Μητσοτάκης να το κάνει απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτά βλέπει ο ελληνικός λαός και φεύγει μακριά από τον ΣΥΡΙΖΑ και τον Αλέξη Τσίπρα.

Οφείλω, όμως, να τοποθετηθώ σε δύο-τρία άλλα ζητήματα, που έθεσε και θα αφήσω το κρίσιμο πολιτικό ζήτημα, κύριε Δρίτσα, για το τέλος.

Πρώτα απ' όλα, οι κατεδαφίσεις. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, φοβερά δάκρυα έχυσε ο κ. Τσίπρας για να μας ψέξει γιατί δεν προχωρούμε, λέει, στις κατεδαφίσεις και καταστρέφουμε το

περιβάλλον. Με συγχωρείτε, πέντε χρόνια Πρωθυπουργός ήταν. Τα πρωτόκολλα κατεδαφίσεως είχαν εκδοθεί. Για ποιον λόγο δεν τα κατεδαφίσατε, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, πέντε χρόνια στην εξουσία; Όπως ξέρετε, όλα αυτά για τα οποία συζητάμε έχουν φτιαχτεί πριν από είκοσι πέντε και τριάντα χρόνια. Για ποιον λόγο, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, αφού κόπτεστε τόσο για το περιβάλλον και τόσο σας στεναχωρεί ο ένας χρόνος παράταση, εσείς οι «καλοί αριστεροί», οι «φίλοι του περιβάλλοντος», πέντε χρόνια που κυβερνήσατε δεν γκρεμίσατε ένα; Γιατί είστε υποκριτές και ψεύτες. Αυτή είναι η απάντηση.

Προκαλώ τον Κοινοβουλευτικό σας Εκπρόσωπο, μέχρι τη λήξη της συνεδριάσεως, να δηλώσει εάν η επίσημη θέση του ΣΥΡΙΖΑ είναι να προχωρήσουν οι κατεδαφίσεις αύριο. Εάν η θέση του ΣΥΡΙΖΑ είναι να προχωρήσουν οι κατεδαφίσεις, αύριο, θα επανεξετάσουμε τη στάση μας στο θέμα. Αλλά να ξέρουν αυτοί που θα τους τα γκρεμίζουν αύριο οι μπουλντόζες, ότι τα γκρεμίζει ο Τσίπρας και ο κάθε δήμαρχος. Λοιπόν, σας προκαλώ, μέχρι τη λήξη της συνεδριάσεως να δηλώσετε εάν θέλει ο ΣΥΡΙΖΑ και ο κ. Τσίπρας να μην περάσει αυτή η τροπολογία και να πάνε μπουλντόζες και να γκρεμίσουν από αύριο το πρωί. Θα δούμε εάν δεν το πείτε, εάν θα αποσύρω ή όχι τη διάταξη. Για να ξέρει ο κόσμος αύριο που θα τον γκρεμίζουν, ότι τους γκρεμίζει ο Τσίπρας, που ήρθε εδώ να πουλήσει αγάπη για το περιβάλλον, ψεύτικη.

Για ποιον λόγο πάμε στην αναβολή ενός έτους; Έχουμε πει, κύριε Πρόεδρε, ότι πανδημία πάει μερικά πράγματα πίσω. Είναι προφανές ότι οι λόγοι της πανδημίας δεν επιτρέπουν σε πάρα πολλούς να προλάβουν φέτος υπό αυτές τις συνθήκες να νομιμοποιήσουν ή να ρυθμίσουν τις διάφορες εκκρεμότητες που έχουν. Βάζοντας, λοιπόν, μέσα στον υπολογισμό μας ότι ζούμε σε μια έκτακτη συνθήκη, γι' αυτό τους δίνουμε λίγους μήνες παράταση, για να μπορέσουν να ρυθμίσουν. Αλλά, επαναλαμβάνω, μέχρι τη λήξη της συνεδριάσεως εάν σηκωθεί ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος και πει «θέλουμε από αύριο να πάνε οι μπουλντόζες να γκρεμίσουν», θα δω αν θα επανεξετάσω τη στάση μου. Αλλά θέλω να ακούσω τον ΣΥΡΙΖΑ να το λέει στη Βουλή ότι «θέλουμε αύριο να γκρεμιστούνε», για να δούμε γιατί δεν το κάνατε πέντε χρόνια. Που ήρθατε εδώ να χύσετε διά του κ. Τσίπρα ψεύτικα κροκοδείλια δάκρυα.

Πάω τώρα σε όλη τη σκανδαλολογία, στην οποία επεδόθη ο κ. Τσίπρας, αν και ενθυμούμαι, κύριε Πρόεδρε, και εκ προσωπικού λόγου ότι ήταν προσεκτικός προς εμένα ο κ. Τσίπρας, αν το παρατηρήσατε, ίσως από τύψεις συνειδήσεως για όση ταλαιπωρία έθεσε σε εμένα και στην οικογένειά μου με τη σκευωρία «NOVARTIS».

Η σκανδαλολογία δεν του πήγε και πολύ καλά την περασμένη φορά. Ξόδεψε δεκαπέντε λεπτά σε ένα τόσο σοβαρό νομοσχέδιο, όσο είναι η αναμόρφωση των δημόσιων συμβάσεων, δεκαπέντε λεπτά να μας μιλήσει για δήθεν σκάνδαλα της κ. Νικολάου. Αλλά είμαι βέβαιος ότι όλοι παρατηρήσατε -δεν χρειάζεται άραγε να είναι κανείς και ιδιαίτερα παρατηρητικός γι' αυτό- ότι ενώ δεκαπέντε λεπτά μίλησε για την κ. Νικολάου και την χαρακτήρισε και πρόσωπο των ημερών, οι λέξεις «Κουφοντίνας» και «απεργία πείνας» δεν βγήκαν από τα άλαλα χείλη του. Γιατί; Έβλεπε προφανώς τον κ. Δρίτσα εκεί πέρα πίσω και σκεφτόταν ότι δεν είναι μια καλή στιγμή να αναφέρει στην Αίθουσα το ζήτημα του Κουφοντίνα. Επειδή δεν μπορούσε να μιλήσει για τον Κουφοντίνα, άρχισε να χτυπάει την Νικολάου. Περί αυτού πρόκειται. Γιατί ακόμα και ο Τσίπρας έχει καταλάβει πόσο μεγάλη πολιτική ζημία υφίσταται ο ΣΥΡΙΖΑ από την αναφανδόν υποστήριξη ενός άδικου αιτήματος, ενός καταδικασθέντα δολοφόνου τρομοκράτη.

Όμως, το πικρό ποτήρι ο κ. Τσίπρας θα το πιεί μέχρι τέλους, γιατί η ελληνική κοινωνία έχει καταλάβει τώρα, ιδιαίτερα τις τελευταίες μέρες, τι ρόλο παίζουν αυτοί που κατεβάζουν τον κόσμο στους δρόμους κρατώντας πανό «Γεννήθηκα 17 Νοέμβρη» ή που φωνάζουν συνθήματα «Όταν οι αντάρτες θα μπούνε στην Αθήνα, η πλατεία Συντάγματος θα λέγεται Πλατεία Κουφοντίνα». Γι' αυτό δεν είπε καν τη λέξη «Κουφοντίνας» ο Τσίπρας σήμερα εδώ και χτύπαγε τη Νικολάου.

Δεν σας κρύβω, κύριε Πρόεδρε, επί προσωπικού, επειδή έβλεπα και τον πρώην Αναπληρωτή Υπουργό, τον κύριο από τα Σφακιά. Έψαξε ο κ. Τσίπρας όλο το δημόσιο να βρει απευθείας αναθέσεις και να κατηγορήσει τους διάφορους Υπουργούς και γενικούς γραμματείς για να καλλιεργήσει κλίμα σκανδαλολογίας. Αν υπήρχε οτιδήποτε μεμπτό, θα πήγαινε στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας, στον εισαγγελέα, θα έβαζε τους Βουλευτές του να κάνουν ερωτήσεις στη Βουλή. Αυτά είναι όλα για τις εντυπώσεις. Αλλά για εμάς στο Υπουργείο Ανάπτυξης δεν βρήκε να πει κουβέντα, ούτε για το νομοσχέδιό μας στην ουσία ούτε για τίποτα απ' όλα αυτά. Γιατί; Διότι ο κ. Τσίπρας ξέρει με ποιους να τα βάζει.

Για να κλείσουμε, λοιπόν, όλη αυτή τη συζήτηση, χαίρομαι που το σημαντικό νομοσχέδιο που συζητάμε σήμερα δεν αντιμετώπισε παρά ελάχιστη, ίσα-ίσα ως φύλλο συκής, κριτική από τον κ. Τσίπρα. Χαίρομαι που ο κ. Τσίπρας δεν είπε κουβέντα για τον Κουφοντίνα, την απεργία πείνας. Τη θεωρώ σημαντική αλλαγή στάσης του ΣΥΡΙΖΑ πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και, αν θέλετε, μια πρόοδο για την ελληνική κοινωνία ότι το κόμμα αυτό αφίσταται από τις φιλικές προς τον τρομοκράτη θέσεις, που έχει εκφράσει το τελευταίο διάστημα. Βεβαίως χαίρομαι που ο κ. Τσίπρας δείχνει να καταλαβαίνει, παρά τα όσα είπε, ότι η έξοδος από την πανδημία είναι κοντά, οι εμβολιασμοί προχωράνε.

Απευθυνόμενος προς τον ελληνικό λαό, θέλω να πω μόνο ένα πράγμα: Έχουμε όλοι κουραστεί. Έχετε όλοι κουραστεί, αλλά είμαστε ένα βήμα πριν από το τέλος αυτού του εφιάλτη. Λίγες εβδομάδες μόνο υπομονή και όλα θα πάνε πολύ καλύτερα.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Καλησπέρα σας και από εμένα. Χρόνια πολλά στον Πρωθυπουργό μας, χρόνια πολλά στον κ. Κούβελα, που έχουν σήμερα τα γενέθλιά τους.

Πρώτα θα λάβει τον λόγο ο κ. Βούτσης και μετά ο κ. Χήτας για ένα λεπτό.

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Είπατε χρόνια πολλά; Σε ποιον;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ναι, και στον Πρωθυπουργό μας και στον κ. Κούβελα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Κι εγώ γιορτάζω σήμερα, γι' αυτό!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ό,τι επιθυμείτε, μέσα από την καρδιά μου!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Δεκαεπτά μετά ο κ. Μητσοτάκης!

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επί ένα τέταρτο ο κ. Γεωργιάδης πήρε τον λόγο για να ανασύρει ό,τι νόμιζε, με βάση το οποίο θα δημιουργούσε μία ομίχλη για να καλυφθούν όλα τα ουσιώδη, στα οποία αναφέρθηκε ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Μου προκαλεί εξαιρετική εντύπωση το ότι δεν αισθάνθηκε την ανάγκη ο ίδιος, ίσως προφυλάσσοντας τον εαυτό του, επειδή πλέον είναι έμπειρος πολιτικός, να αναφερθεί σε τρεις κατηγορίες πολύ σημαντικών ζητημάτων, τα οποία έχουν τεθεί στη Βουλή επανειλημμένως με κοινοβουλευτικό έλεγχο, τα οποία έχουν έρθει στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, τα οποία έχουν απασχολήσει τα κόμματα της Βουλής και βεβαίως, έχουν απασχολήσει τον δημόσιο διάλογο. Δεν είπε τίποτα ο κ. Γεωργιάδης για τα θέματα των εμβολιασμών στελεχών της Νέας Δημοκρατίας σε όλη την επικράτεια, έξω από οποιοδήποτε πρωτόκολλο και έξω από οποιαδήποτε ηθική, αντί να περιμένουν τη σειρά τους. Ονομαστικά αναφέρθηκα. Έχουν κατατεθεί στα Πρακτικά, κύριε Πρόεδρε.

Είναι απαράδεκτο αυτό που συμβαίνει. Αφορά, απ' ό,τι φαίνεται, δεκάδες στελέχη, που βεβαίως, όχι με κεντρική γραμμή της Νέας Δημοκρατίας, δεν υπαινίσσομαι κάτι τέτοιο, δεν είπε κάτι τέτοιο και ο κ. Τσίπρας, προδίδουν όμως μια νοοτροπία αλαζονείας, μια νοοτροπία απαξίωσης προς τον ελληνικό λαό στην πιο κρίσιμη στιγμή που πραγματικά έχουμε ανάγκη να είμαστε όμοιοι. Κι εγώ θα περιμένω, όπως και όλοι μας, κύριε Γεωργιάδη τη σειρά μας, ανεξαρτήτως ηλικίας, υποκειμένων νοσημάτων, όταν μας καλέσει το ελληνικό δημόσιο. Το γνωρίζετε αυτό και γι' αυτό δεν αναφερθήκατε.

Δεύτερον, γνωρίζετε πολύ καλά ότι για την κ. Νικολάου όλα αυτά τα οποία αναφέρθηκαν, έχουν μείνει αναπάντητα. Δεν αισθάνεται κανείς την ανάγκη είτε από τους δημοσιολογούντες δημοσιογράφους, από το μέρος αυτών που υπάγονται στην κατηγορία που είπε ο κ. Τσίπρας, δηλαδή των παχυλά χειραγωγού-

μενων από την παρούσα Κυβέρνηση, να την ρωτήσει στις διαδοχικές της παρουσίες στην τηλεόραση. Ούτε, βεβαίως, εσείς ως Κυβέρνηση αντιλαμβάνεστε πως, επειδή είναι ένα πρόσωπο το οποίο βρίσκεται στην πρώτη σειρά -και όχι λόγω Κουφοντίνα- εδώ και μήνες, από τότε που είχε έρθει το νομοσχέδιο, από τότε που της ιδρύσατε ένα ειδικό Υπουργείο με εκατόν πενήντα ανθρώπους, παρά το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, για να ασκεί αντεγκληματική πολιτική, παίρνοντας τον σωφρονισμό από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Γι' αυτό και ο κ. Τσιάρας είναι αμίλητος για όλα όσα συμβαίνουν στη δικαιοσύνη όλους τους τελευταίους μήνες.

Σε μία τέτοια προνομιακή, λοιπόν, μεταχείρισή σας, ένα κορυφαίο στέλεχος, από ότι φαίνεται, της Κυβέρνησης που έχει αναλάβει την διεκπεραίωση διάφορων υποθέσεων, κατατίθενται ποσά, εταιρείες, αντικείμενα για τα οποία είναι ανοικτή για να δώσει διευκρινίσεις και δεν βρίσκεται έναν λόγο -επαναλαμβάνω αυτοπροστατευόμενος- να πείτε κάτι σε σχέση με αυτά τα ζητήματα.

Βεβαίως, κατέθεσε ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης μία τρίτη κατηγορία εγγράφων, τα οποία αποδεικνύουν ότι εν καιρώ πανδημίας περιφερειάρχες και υπεύθυνοι των ΥΠΕ και αλλού, πάνω στα «άγια» αντικείμενα που αφορούν στην πανδημία -τις μάσκες- σε άλλα ζητήματα τα οποία αναφέρονται στην αντιμετώπιση της πανδημίας, προβαίνουν σε κατευθείαν αναθέσεις. Το συνέδεσε ευθέως και με το ότι κάνετε εξηντάρη τον εικοσιπεντάρη και τον σαραντάρη. Ενώ, λοιπόν, αυτό το ζήτημα το γνωρίζετε, κύριε Γεωργιάδη, έχει έρθει στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, έχει έρθει στην Ολομέλεια, έχει συζητηθεί, δεν απαντάτε.

Είναι μία απίστευτη αλαζονεία, την οποία επιδεικνύετε. Είναι, επιτρέψτε μου να πω, και μία απίστευτη ομολογία ενοχής ότι, πράγματι, αυτά και άλλα τα οποία δεν γνωρίζουμε, προφανώς συμβαίνουν μέσα σε αυτούς τους πολύ δύσκολους καιρούς.

Είναι πραγματικά ένα ηθικοπολιτικό στίγμα γι'αυτή την Κυβέρνηση, το οποίο απάδει εντελώς της ανάγκης το πολιτικό σύστημα, όπως τονίσατε και εσείς στην αρχή, να φαίνεται και να είναι πεντακάθαρο σε όλους τους τομείς.

Είναι προφανές, λοιπόν, ότι ο αντιπερισπασμός τον οποίο επιχειρήσατε στο τέλος της ομιλίας σας να κάνετε και μάλιστα, εις επήκοον και του κόσμου που μας ακούει, ότι δηλαδή ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης δεν θα έπρεπε να αναφερθεί σε αυτά, αλλά αναφέρθηκε σε αυτά, για να μην αναφερθεί -σε τι άραγε;- σε αυτά που αναφέρατε σε σχέση με τον απεργό πείνας, είναι εντελώς μετέωρος και δεν προδίδει μία ίση αντιμετώπιση ενός μείζονος ζητήματος ισονομίας, στο οποίο σας καλούν πάρα πολλοί άνθρωποι και της παράταξης και της ευρύτερης αντίληψής σας.

Διότι ο κ. Τσίπρας -το γνωρίζετε πάρα πολύ καλά- ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, από το Βήμα της Βουλής, όπως και άλλοι Αρχηγοί προηγούμενα, μίλησαν, έθεσαν επίσης κορυφαία ζητήματα και για το νομοσχέδιο -το γνωρίζετε πολύ καλά- και γι'αυτό το ζήτημα που απασχολεί όλη την ελληνική κοινωνία, σε όλες του τις δηλώσεις μέσα στη Βουλή, έξω από τη Βουλή, στον δημόσιο χώρο, με όλους τους τρόπους. Εκφράζοντας τον ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία και πιστεύω και όλη την Αριστερά, δεν έχει αφήσει ούτε ένα κόκκο ούτε μία χαραμάδα για να εννοήσει αυτά τα οποία εσείς, ως Κυβέρνηση, ως παράταξη, στοχοποιώντας την Αριστερά φέρνετε και ξαναφέρνετε, για να δημιουργήσετε την αχλή, κάτω από την οποία θέλετε να κρύψετε όλα τα προηγούμενα ενδεχομένως, αλλά θέλετε και να διχάσετε την ελληνική κοινωνία.

Δεν θα περάσει. Δεν πρόκειται σε αυτή την παγίδα να πέσει κανείς δημοκράτης πολίτης, αριστερός, μέλος του Κοινοβουλίου, έξω από το Κοινοβούλιο. Εσείς θα βγάλετε το φίδι από την τρύπα. Σε εσάς είναι η καυτή πατάτα. Εσείς θα πάρετε τις αποφάσεις σας ενώπιον του νόμου, αλλά και ενώπιον της ιστορίας.

Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Και εμείς ευχαριστούμε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να μου δώσετε τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κύριε Υπουργέ, σας παρακαλώ πολύ, μπορείτε να κρατήσετε σημειώσεις και γι'αυτά που θα πει ο κ. Χήτας και γι'αυτά που θα πει ο κ. Σκανδαλίδης και να απαντήσετε μετά;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Εντάξει, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κύριε Χήτα, έχετε τον λόγο για ένα λεπτό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, σας ευχαριστώ πολύ.

Προφανώς, το πολιτικό σύστημα, τη Νέα Δημοκρατία και τον ΣΥΡΙΖΑ, τους συμφέρει, τους βολεύει, τους εξυπηρετεί να συζητούν ένα θέμα, όπως την περίπτωση Κουφοντίνα. Διότι έχουμε πει ότι αυτά τα θέματα τα έχουμε επιλέξει για να συσπειρώνουν το κομματικό τους ακροατήριο. Εμάς, όμως, ως πολιτική παράταξη θα μας επιτρέψετε να ασχοληθούμε με τα μεγάλα και τα σημαντικά.

Διότι, κύριε Γεωργιάδη, η ώρα περνάει και ακόμη περιμένουμε μία απάντηση. Υποχρεούμαστε, λοιπόν, να επανέλθουμε σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Είστε Υπουργός Ανάπτυξης και είστε και Αντιπρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας. Τι έχουμε εδώ ως δεδομένο, κύριε Γεωργιάδη;

Και προεκλογικά, αλλά και τώρα ως Κυβέρνηση, η Νέα Δημοκρατία -θα επανέλθω- κατηγορούσατε τον ΣΥΡΙΖΑ -αυτό που κάνατε και σήμερα εδώ- συγκεκριμένα τον κ. Τσίπρα και τον κ. Βαρουφάκη -που ήταν και οι δύο σήμερα εδώ στα έδρανα αυτά- γιατί τότε κυβερνούσαν τη χώρα αυτή, ότι χάθηκαν πολλά δισεκατομμύρια ευρώ, χρήματα του ελληνικού λαού. Ογδόντα, εξήντα, ενενήντα; Εκατό εκατομμύρια φωνάζατε προεκλογικά. Τόσα λέγατε ότι χάθηκαν. Λέγατε εκατό εκατομμύρια. Και; Όταν κάποιος κατηγορεί κάποιον άλλο για διασπάθιση δημοσίου χρήματος, ή ότι χάθηκαν τα λεφτά αυτά ή ότι έκλεψαν τα λεφτά αυτά, ή ότι με κάποιον τρόπο εξαφανίστηκαν τα λεφτά αυτά, χρήματα του ελληνικού λαού, αλλά δεν προχωράει στο να βρεθούν οι ένοχοι, ποια είναι η μοναδική λέξη που έρχεται στο δικό σας μυαλό, κύριοι της Κυβέρνησης και κύριε Γεωργιάδη;

Εμάς είναι μία η λέξη: συγκάλυψη. Καλύπτει η Νέα Δημοκρατία τον ΣΥΡΙΖΑ; Γιατί δεν προχωράει, λοιπόν, στη σύσταση εξεταστικής επιτροπής; Γιατί, ενώ τους κατηγορείτε -είναι οξύμωρο- ότι στο πρώτο εξάμηνο εξαφανίστηκαν, έχασε η πατρίδα μας, ο ελληνικός λαός, τις συντάξεις του, ογδόντα, εκατό δισεκατομμύρια ευρώ και λέμε να βρεθούν -πού πήγαν τα χρήματα αυτά- δεν προχωράτε στο να αναδειχθούν οι ένοχοι; Τους καλύπτετε.

Ερώτηση: Καλύπτει η Νέα Δημοκρατία τον ΣΥΡΙΖΑ για το θέμα αυτό; Υπάρχει συγκάλυψη. Αυτή είναι η μοναδική αλήθεια. Εκτός αν τους καλύπτετε, γιατί ετοιμάζετε πάρα πολύ όμορφα και γλυκά το έδαφος για συγκυβέρνηση. Αν δεν το κάνετε αυτό, να μας απαντήσετε ότι δεν το κάνετε γι' αυτό, ούτε ότι ο στόχος είναι η συγκυβέρνηση. Θα σας πιστέψουμε, αλλά να απαντήσετε.

Κύριε Πρόεδρε, επειδή σας είπα ότι η Νέα Δημοκρατία και ο ΣΥΡΙΖΑ αποδεικνύονται πάρα πολύ μικροί στα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία, αλλά μεγάλοι στα μικρά, εμείς δεν θα ακολουθήσουμε το παιχνίδι τους με την περίπτωση Κουφοντίνα. Θα πάμε πάλι στα σημαντικά. Ποιο είναι το σημαντικό; Είμαστε ευτυχισμένοι πραγματικά, που κάθε μέρα εδώ μέσα, λιθαράκι-λιθαράκι χτίζουμε μια αξιοπρέπεια απίστευτη, με ειλικρίνεια απέναντι στον ελληνικό λαό. Θα αναφερθώ, σε άλλη μία δικαίωση της Ελληνικής Λύσης. Ποια είναι αυτή;

Σας διαβάζω την ανακοίνωση της Κομισιόν, κύριοι Υπουργοί. Της Κομισιόν, όχι της Ελληνικής Λύσης. Τι αναφέρει πριν από λίγη ώρα η Κομισιόν; Ότι οι Κυβερνήσεις των κρατών-μελών, άρα και η ελληνική Κυβέρνηση μπορούν αυτόνομα να διαπραγματευτούν για τα εμβόλια των χωρών τους, χωρίς παρέμβαση από την Ευρώπη, απαντώντας, φυσικά συγκεκριμένα και για το ρώσικο και για το κινέζικο εμβόλιο. Η ανακοίνωση της Κομισιόν πριν λίγη ώρα. Την ίδια ώρα, λοιπόν, που ο Πρωθυπουργός της χώρας μας -και λυπούμαστε γι' αυτό- χαρακτηρίζει μικρή χώρα την Ελλάδα, η οποία δεν μπορεί να διαπραγματευτεί από μόνη της τα εμβόλια, έρχεται η Κομισιόν και λέει ότι μπορούν τα κράτη-μέλη να το κάνουν.

Άρα, λοιπόν, η εμμονή της Νέας Δημοκρατίας πραγματικά -και κλείνω με αυτό- με το εμβόλιο της «PFIZER» δημιουργεί πλέον υποψίες εξάρτησης, για να μην πούμε τίποτε άλλο.

Ζητάμε απαντήσεις και για τα δύο αυτά θέματα και κυρίως για το ζήτημα της εξεταστικής επιτροπής για τα 80, τα 100 δισεκατομμύρια χαμένα του πρώτου εξαμήνου. Αν δεν το κάνετε, τους καλύπτετε πολιτικά. Αυτό λέγεται συγκάλυψη. Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ευχαριστούμε, κύριε Χήτα.

Κύριε Σκανδαλίδη, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ εξακολουθώ και τώρα -έχω γίνει μονότονος σε αυτή την Αίθουσα- να μην καταλαβαίνω αυτές τις ημέρες τις δύσκολες το πολιτικό κλίμα της όξυνσης, που τροφοδοτείται και από τη μία και από την άλλη κατεύθυνση, δηλαδή και από την Κυβέρνηση και από την Αξιωματική Αντιπολίτευση. Τροφοδοτείται με τέτοια ένταση και με τέτοια πόλωση που προκαλεί πραγματικά, όχι μόνο αμηχανία, αλλά αγωνία και θλίψη στον ελληνικό λαό για τις στιγμές που περνάει.

Ο κύριος Υπουργός μίλησε για ένα πρότυπο διαχείρισης της πανδημίας. Η κάθε παράταξη, κύριε Υπουργέ, έχει τη δική της εκτίμηση για το πόσο πρότυπο διαχείρισης της πανδημίας κάνετε. Η κ. Γεννηματά διάλεξε έναν τόνο να μιλήσει επί της ουσίας γι' αυτή την, κατά την γνώμη μας, αποτυχημένη εσχάτως προσπάθεια και στο δεύτερο και στο τρίτο κύμα της πανδημίας. Είχε και αυτή, μέσα από τις ερωτήσεις των Βουλευτών του Κινήματος Αλλαγής, να πει για διάφορα θέματα, που έχουν την οσμή σκανδάλου. Είχε να μιλήσει για πολλά θέματα κακοδιαχείρισης. Δεν διάλεξε αυτή τη στιγμή να το κάνει. Έκανε την κριτική, ανέφερε και τις προτάσεις της, γιατί αυτό που προέχει είναι μια θετική απάντηση στο σημερινό πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας.

Ήρθε ο κύριος Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, ο οποίος έκανε την επιλογή του να θέσει θέματα. Είσαστε υποχρεωμένοι είτε να απαντήσετε στα θέματα αυτά είτε να δρομολογήσουμε διαδικασίες διαλεύκανσης αυτών των θεμάτων. Διάλεξε ο κ. Τσίπρας να κάνει τις συγκεκριμένες καταγγελίες ονομαστικές που υπάρχει ένα θέμα κακοδιαχείρισης ή οσμή, θα έλεγα, κακοδιαχείρισης, για να μην πάω σε μια τελεσίδικη απόφαση. Όμως, θα έπρεπε και εσείς να έχετε μια απάντηση πέρα από τον Κουφοντίνα γι' αυτά τα θέματα, κατά τη γνώμη μου.

Είναι σαφές ότι δεν είναι καθόλου τυχαίο το ότι ρίχνετε και οι δύο λάδι στη φωτιά. Μέχρι τώρα, έβλεπα να αξιοποιείτε τα θέματα και τα γεγονότα για μικροπολιτική και εκλογικού τύπου εκμετάλλευση. Αυτό, μέχρι σε έναν βαθμό, είναι παραδεκτό. Όμως, το παιχνίδι βλέπω, δυστυχώς, να αναβαθμίζεται και αναβαθμίζεται επικίνδυνα γιατί δημιουργείτε διχαστικά γεγονότα ανεξήγητα για τη νοημοσύνη της συντριπτικής πλειοψηφίας του ελληνικού λαού.

Είναι αδιανόητο σήμερα ότι για οποιαδήποτε δήλωση, όπως αυτή η δήλωση που έκανε ο κ. Δρίτσας -που εγώ διαφωνώ κάθετα και προφανώς προσπαθώ ακόμα να καταλάβω τι ήθελε να πει, γιατί δεν φανταζόμουν ποτέ ότι ένα τέτοιο στέλεχος παλιό με ευδόκιμη παρουσία στην πολιτική ζωή του τόπου να εννοεί αυτήν την ιδεολογική ταύτιση- ξαναγίνεται συζήτηση δυο μέρες τώρα με αυτή την ένταση, με το να μπαίνει σε συμψηφισμούς, με το να μπαίνει σε μια διαδικασία, σε μια διελκυστίνδα αντιπαράθεσης, που δεν έχει κανένα νόημα. Αυτό δεν έχει καμμία αξία και απλά δηλητηριάζει την πολιτική ζωή του τόπου, τη δημόσια ζωή και την κοινωνία και την ίδια την κοινωνία.

Εγώ σας καλώ να ξυπνήσετε από αυτή τη διαδικασία και από αυτό το όνειρο που ζούμε αυτή την εποχή, μέσα στη Βουλή των Ελλήνων, που ζούμε μονομαχίες Πρωθυπουργού και Αρχηγού Αξιωματικής Αντιπολίτευσης με αντεγκλήσεις προσωπικές για τη διαδρομή του καθένα, που ζούμε αντιπαλότητες και πολώσεις, που δεν έχουν καμμία σχέση με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα.

Κάνω μια ύστατη έκκληση να αλλάξει αυτό το κλίμα. Βρείτε τον τρόπο να δώσετε λύσεις στα προβλήματα. Είναι δική σας Κυβέρνηση, δική σας υπόθεση να τα λύσετε. Και εμείς να συγκρατηθούμε λίγο και να συμβάλλουμε, αν είναι δυνατόν, στην αντιμετώπιση και τη λύση των μεγάλων προβλημάτων, που αντιμετωπίζουμε αυτή τη στιγμή.

Είναι δραματικό και θλίβεται κανείς να νιώθει, ως υπεύθυνο μέλος της Εθνικής Αντιπροσωπείας, ότι αυτή τη στιγμή το Κοινοβούλιο δεν στέκεται στο ύψος των περιστάσεων για τη δημοκρατία και για την πορεία της χώρας. Είναι δραματικό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ευχαριστούμε, κύριε Σκανδαλίδη.

Κύριε Υπουργέ, σας ακούμε, εγώ και όλος ο κόσμος.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Βούτση, κατ' αρχάς, σας ευχαριστώ γιατί μου δώσατε την ευκαιρία να απαντήσω σε κάτι που ξέχασα να πω προηγουμένως. Η Κυβέρνηση καταδικάζει απερίφραστα κάθε συμπεριφορά οιουδήποτε, στελέχους της ή μη, που προσπαθεί να ξεπεράσει τη σειρά εμβολιασμού και να εμβολιαστεί κατά προτεραιότητα πάνω στη σειρά κάποιου άλλου. Τελεία και παύλα. Όπου αυτό έγινε γνωστό, υπήρξαν και κομματικές πειθαρχικές κυρώσεις και δημόσια πολύ μεγάλη καταδίκη.

Άρα, όσα είπε ο κ. Τσίπρας και είπατε και εσείς, εμάς δεν μας εκφράζουν. Τελεία. Ο καθένας θα περιμένει τη σειρά του. Οι εμβολιασμοί πηγαίνουν πάρα πολύ καλά. Έχουμε μπει πιά, σε πολύ μεγάλη ταχύτητα. Σήμερα ξεπεράσαμε το ένα εκατομμύριο εμβολιασμών. Όπως σας είπα, με βάση τα στοιχεία που ανέφερα προηγουμένως, η Ελλάδα είναι πολύ πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Αν θυμάμαι καλά, σήμερα είμαστε η τέταρτη χώρα σε ταχύτητα εμβολιασμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πολύ πάνω από πολλές άλλες σπουδαιότερες και ικανότερες χώρες από εμάς. Δεν χρειάζεται να μεμψιμοιρούμε και για αυτό.

Δεύτερον, δεν καταλάβατε την ουσία του επιχειρήματός μου προηγουμένως, ή μάλλον δεν θέλετε να το καταλάβετε. Δεν είναι οξύμωρο και αντιφατικό έως και εξαιρετικά περίεργο για ένα πολιτικό ζήτημα, για το οποίο η νεολαία σας διαδηλώνει κάθε μέρα, οι Βουλευτές σας μιλάνε σε όλα τα κανάλια κάθε μέρα, ανακοινώσεις βγάζει το κόμμα σας κάθε μέρα, έγινε η ιστορία με τον κ. Δρίτσα -θα αναφερθώ μετά- με τόσο μεγάλη ένταση και ο κ. Τσίπρας, μιλώντας σαράντα έξι λεπτά, δεν βρήκε την ευκαιρία να πει μια κουβέντα; Προφανώς, αυτό δεν είναι κάτι που γίνεται τυχαία. Έγινε επί σκοπώ. Δεν ήθελε να αναφερθεί. Γιατί δεν ήθελε να αναφερθεί; Διότι συνειδητοποίησε πια και αυτός -εγώ το θεωρώ θετικό, όπως σας είπα- ότι υφίσταται πλέον ο ΣΥΡΙΖΑ μεγάλη πολιτική ζημία από όλα αυτά, τα οποία συμβαίνουν τις τελευταίες ημέρες.

Ως προς τη θέση της Κυβερνήσεως για το θέμα της απεργίας του, το λέω πάλι με πολύ ηρεμία, για να γίνει σαφές σε εσάς και στον ελληνικό λαό. Εμείς δεν ξεχωρίζουμε τους Έλληνες πολίτες σε κάποιους που έχουν ένα θείο δικαίωμα να προηγούνται των άλλων. Όπως καταδίκασα πριν απερίφραστα οποιονδήποτε πάει να ξεπεράσει τη σειρά του εμβολιασμού, γιατί όλοι οι Έλληνες είμαστε ίσοι έναντι του νόμου, κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο λέμε ότι ο Κουφοντίνας, εάν θεωρεί ότι έχει αδικηθεί από μία πράξη της διοικήσεως, μπορεί να προσφύγει στην ελληνική δικαιοσύνη και να ζητήσει τη γνώμη της και την απόφασή της, όπως μπορεί να κάνει κάθε Έλληνας πολίτης, ο όποιος θεωρεί ότι αδικείται.

Η ιδέα που έχει ο Κουφοντίνας, ο οποίος επαναλαμβάνω ότι το 2015 έκανε απεργία πείνας επί των δικών σας ημερών, για να μην πάει στον Κορυδαλλό και το 2021 κάνει απεργία πείνας, επί των δικών μας ημερών για να πάει στον Κορυδαλλό, ότι για κάποιον ιδιαίτερο λόγο η ελληνική πολιτεία υποχρεούται να τον αντιμετωπίζει ως εξαιρετική περίπτωση, είναι λανθασμένη. Το λέω ήρεμα, κατανοητά.

Πιστεύω ότι σήμερα, ο κ. Τσίπρας με τη στάση του άδειασε τη νεολαία του και έκανε ένα μεγάλο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, γιατί και δεν αναφέρθηκε στον Κουφοντίνα. Όλοι καταλαβαίνουμε ότι μόνο επί σκοπώ μπορεί να προέβη σε αυτή τη σημαντική πολιτική κίνηση.

Πάω στον κ. Δρίτσα. Εγώ έχω αναφέρει το όνομά του πολλές φορές, κυρίως για να του δώσω την ευκαιρία να ζητήσει τον λόγο επί προσωπικού. Είχα καταλάβει ότι θα έπαιρνε τον λόγο και θα μιλούσε. Όμως, δεν μίλησε τελικώς. Προφανώς, τον αποσύρατε εσείς για να μην μιλήσει. Όμως, εδώ είναι η Εθνική Αντιπροσωπεία και εδώ πρέπει να δώσει εξηγήσεις ο κ. Δρίτσας για όλα τα

φοβερά πράγματα που έχει πει. Εγώ λέω το όνομά του για να ζητήσει τον λόγο επί προσωπικού και να μιλήσει επιτέλους ο ίδιος εδώ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα μετά τον λόγο επί προσωπικού.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Είναι περίπου οξύμωρο, όλες οι πολιτικές δυνάμεις να καταδικάζουν τον Δρίτσα και ο Δρίτσας να παρακολουθεί τόση ώρα μουγκός.

Άρα, για να το μαζέψουμε, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει προκαλέσει στην χώρα ζημία το τελευταίο διάστημα με το θέμα Κουφοντίνα μεγάλη. Το ότι έχει πάθει ζημία πολιτική ο ίδιος, είναι δευτερεύον και αδιάφορο για εμένα. Το ότι, όμως, κάθε βράδυ χιλιάδες ανθρώπους διαδηλώνουν με τα επαίσχυντα συνθήματα, που προηγουμένως εξέθεσα -φαντάζομαι και εσείς καταδικάζετε- θέτοντας σε κίνδυνο και την υγεία των ανθρώπων -διότι, βεβαίως, όταν διαδηλώνουν τόσες χιλιάδες ο ένας πάνω στον άλλο, επιταχύνουν και τη διάδοση της πανδημίας- για να δώσουμε διακριτική μεταχείριση σε έναν δολοφόνο, πάει πολύ!

Κύριε Χήτα, το ζήτημα της εξεταστικής επιτροπής για το τι συνέβη το πρώτο εξάμηνο του 2015, παραμένει πάντα ανοιχτό. Ο Κρέων στο κλείσιμο της τραγωδίας του Σοφοκλέους «Οιδίπους Τύραννος» -θα πω λίγο τα αρχαιοελληνικά, που αρέσουν και στον κ. Σκανδαλίδη, συμμεριζόμαστε αυτή την αγάπη- λέει: «Τι ωραία που είναι όλα όταν γίνονται στην ώρα τους.» Από αυτό προέρχεται η ελληνική λέξη «ωραίος». Ο ωραίος είναι ο ώριμος, δηλαδή ως την κατάλληλη ώρα. Νεοελληνιστί αυτό σήμερα το λέμε «timing»! Στην κατάλληλη ώρα θα γίνει. Ποτέ δεν είπε η Νέα Δημοκρατία ότι δεν θα γίνει. Εν μέσω πανδημίας, καραντίνας και lockdown δεν είναι η κατάλληλη ώρα. Ούτως ή άλλως, αυτές οι ποινικές υποθέσεις έχουν παραγραφεί προ πολλού. Άρα, δεν μας δεσμεύει ο χρόνος.

Κύριε Σκανδαλίδη, σέβομαι πολύ την παρέμβασή σας για ήπιο πολιτικό λόγο και σε γενικές γραμμές, μέχρι τώρα ήπιο πολιτικό λόγο που έχουμε εδώ. Δεν είχαμε καμμία τρομερή σύγκρουση, για να είμαστε δίκαιοι. Εντάξει, ήταν μικρόψυχος ο κ. Τσίπρας, εντάξει ο κ. Βούτσης δεν αναφέρθηκε στο θέμα των κατεδαφίσεων. Μπορεί να μην είναι δική του δουλειά. Περιμένω από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο να δηλώσει, μέχρι τη λήξη της συνεδριάσεως, εάν η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ είναι αύριο να γκρεμίσουμε. Μου έχουν στείλει και βλέπω στο κινητό μου τροπολογία επί ΣΥΡΙΖΑ, το 2018, του Υπουργείου Περιβάλλοντος, που έδωσε παράταση στις κατεδαφίσεις στο Μικρολίμανο. Όμως, δεν πειράζει. Περιμένω...

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Εκτελέστηκαν! Σούνιο, Μαραθώνας, Σχοινιάς!

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ηρεμία! Μη διακόπτετε. Έχουμε πάει τόσο ωραία μέχρι τώρα. Μη διακόπτετε.

Περιμένω μέχρι τη λήξη της συνεδριάσεως ή και τώρα, όταν τελειώσω, να πείτε, «ναι, θέλουμε αύριο να πάνε οι μπουλντόζες να γκρεμίσουν» -εγώ θέλω να ακουστεί ότι αυτή είναι η θέση σας- και θα δούμε τι θα κάνουμε.

Εγώ, ξέρετε, είμαι και λίγο περίεργος. Την αποσύρω και αφήνω αύριο τις μπουλντόζες να πάνε και να γράφουν «Τσίπρας» πάνω στις δαγκάνες. Για πηγαίντε εσείς μετά μαζί τους, όταν θα τους γκρεμίζετε την ώρα της πανδημίας. Όμως, αν τολμάτε, κάντε το. Εδώ είμαστε να μετρηθούμε, γιατί εγώ πολλά, πολλά τέτοια δεν τα σηκώνω!

Άρα, ηρεμία. Είμαστε σε πανδημία. Η αναβολή έχει γίνει για τους λόγους της πανδημίας και μόνο. Όλοι το καταλαβαίνετε ότι είναι λογικό εν μέσω πανδημίας να δώσεις στους ανθρώπους λίγο χρόνο για να ρυθμίσουν. Δεν θα χαλάσει το περιβάλλον, αν κάτι που υπάρχει τριάντα πέντε χρόνια, μείνει τριάντα πέντε χρόνια και οκτώ μήνες.

Όμως, επειδή εμένα η υποκρισία δεν μου πολυαρέσει, εδώ είμαστε να μετρηθούμε.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κύριε Τσακαλώτο, θα δώσω πρώτα τον λόγο στον κ. Δρίτσα, που έχει ζητήσει το λόγο επί προσωπικού και μετά θα δώσω τον λόγο σε εσάς.

Ορίστε, κύριε Δρίτσα, έχετε τον λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε. Θα χρειαστώ μόνο μισό λεπτό.

Κύριε Γεωργιάδη, είμαι εδώ από το πρωί, όπως τις περισσότερες φορές είμαι στο Κοινοβούλιο. Θα έρθει η σειρά μου και θα πάρω τον λόγο, όπως είμαι γραμμένος στον κατάλογο. Δεν ζητώ ειδική μεταχείριση. Άλλαξε η σειρά μου, για λόγους που είχαν να κάνουν με ανάγκες συναδέλφων.

Θα πάρω τον λόγο από του Βήματος της Βουλής για να απευθυνθώ στο Κοινοβούλιο και στον ελληνικό λαό, όχι για να απαντήσω στις προκλήσεις σας, που έχουν χαρακτήρα εμπρηστικό, προβοκατόρικο, κουτοπόνηρο, απαράδεκτο και προσβλητικό και για το Κοινοβούλιο και για όλους. Θα έρθουν όλα με τη σειρά τους, ακριβώς στο χρόνο που απαιτούν όλα τα σοβαρά ζητήματα.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ο κ. Τσακαλώτος έχει τον λόγο.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Γεωργιάδης αδίκησε πάλι τον κ. Δρίτσα. Εξήγησε ότι είναι στη λίστα. Το ξέρουμε όλοι. Όλοι οι Βουλευτές υποφέρουν, που περιμένουν να είναι ο επόμενος ομιλητής και μετά έρχονται δύο-τρεις Υπουργοί και Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι. Άρα, δεν ήταν σωστό αυτό που είπε.

Ο κ. Γεωργιάδης ξέρει για τη νεολαία του ΣΥΡΙΖΑ και πόσο κοντά είναι στα δικαιώματα και πως αυτά τα συνθήματα και αυτά τα πανό δεν είχαν καμμία σχέση με τη νεολαία. Όμως, το επαναλαμβάνουμε, γιατί κάτι θα μείνει. Δεν είναι τρόπος να συνεχιστεί η συζήτηση αυτή. Εγώ ακούω αυτό που λέει ο κ. Σκανδαλίδης, αλλά ο κ. Γεωργιάδης αποφάσισε να βάλει το θέμα.

Ο κ. Γεωργιάδης έχει μια άλλη στρατηγική, που του έχει κολλήσει από τον Αρχηγό του, τον κ. Μητσοτάκη, να λέει συνεχώς ότι δεν ξέρει το καθεστώς ο κ. Τσίπρας. Το τελευταίο παράδειγμα ήταν ότι εδώ και καιρό, έχουμε δωρεάν τεστ με συνταγογράφηση. Δεν είναι έτσι. Κοιτάξτε πώς είναι η φόρμα. Συμπληρώνεις τη φόρμα και μετά, με τυχαία μεταβλητή, μπορεί να έχεις τεστ. Ε, νομίζω ότι αυτό απέχει παρασάγγας από το να έχουμε συνταγογράφηση με δωρεάν τεστ, όποιος το θέλει. Νομίζω ότι το καταλαβαίνετε. Είναι άλλο το ότι όποιοι μπαίνουν μέσα μπορεί να έχουν μία πιθανότητα να κάνουν τεστ αν τους το βγάλει ο αλγόριθμος και άλλο ότι έχουν δωρεάν τεστ. Άρα, μην κατηγορείτε τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης όταν εσείς δεν ξέρετε το δικό σας πλαίσιο. Ο Αλέξης Τσίπρας το ξέρει καλύτερα από εσάς.

Όσον αφορά στο θέμα των κατεδαφίσεων, κατ'αρχάς δεν είναι αλήθεια αυτό που είπε. Έγιναν κατεδαφίσεις και στο Σούνιο και στο Σχοινιά και σε πολλά άλλα μέρη. Τι μας απάντησε ο κ. Γεωργιάδης στο σημείωμα του κ. Τσίπρα; Είπε ο Αλέξης Τσίπρας «ελπίζω να το κάνετε για εκλογικούς λόγους, γιατί είναι πιο σοβαρά τα πράγματα αν δεν το κάνετε για εκλογικούς λόγους». Απάντησε ο κ. Γεωργιάδης ότι, επειδή έχει πολιτικό κόστος αυτό το πράγμα, ελάτε να συνυπογράψετε για να μην κάνω την καθυστέρηση. Αυτό δεν μας είπε; Δεν αδικώ νομίζω. Αυτό δεν μας είπατε; Ελάτε τώρα κι εσείς, για να λέω εγώ στους δικούς μου δημάρχους ότι δεν το θέλω εγώ, το θέλει ο ΣΥΡΙΖΑ.

Είναι, πραγματικά, αυτή η πολιτική της Νέας Δημοκρατίας, της αξιοκρατίας, της διαφάνειας, της οικολογίας, της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, για τις κατεδαφίσεις; Πραγματικά, το υποστηρίζετε αυτό;

Επίσης, μίλησε ο κ. Τσίπρας, μίλησε ο πρώην Πρόεδρος της Βουλής για τα σκάνδαλα και δεν είπατε τίποτα. Μας είπατε να πάμε στην Αρχή Διαφάνειας, στην οποία είναι φίλος σας ο υπεύθυνος εκεί, αλλά δεν ψηφίσατε μαζί να πάει στο Ελεγκτικό Συνέδριο τα διάφορα πράγματα. Δεν είπατε τίποτα στον κ. Βούτση. Σαν να μην μίλησε ο πρώην Πρόεδρος της Βουλής. Δεν ακούγεται καλό. Δεν νομίζω ότι ακούστηκε καλά στον ελληνικό λαό αυτό.

Τελειώνοντας, κύριε Πρόεδρε, για την πανδημία και όλα αυτά

που είπε ο κ. Τσίπρας, θέλω να πω τα εξής: Προφανώς, μπορούμε όλοι να παίξουμε με τα στοιχεία, ποιος είναι χειρότερος, πότε ήταν η πρώτη φάση, η δεύτερη φάση, η τρίτη φάση. Όμως, εγώ ένα κατάλαβα. Τίποτα δεν έχει κάνει λάθος η Νέα Δημοκρατία με την πανδημία και για τίποτα δεν πρέπει να ανησυχεί ο κόσμος! Ενώ μας είπαν για δύο εβδομάδες lockdown, συνεχίζεται και ακούμε, «υπομονή για άλλες δύο εβδομάδες». Σε τίποτα δεν φταίει αυτή η Κυβέρνηση και δεν έπρεπε να απαντήσει αν έπρεπε να ετοιμαστούν καλύτερα τα νοσοκομεία μας, αν μπορούσαμε να κάνουμε κάτι για την παιδεία, να ανοίξουν τα σχολεία με άλλους όρους, με προετοιμασία, με άλλες αίθουσες! Σε τίποτα δεν φταίει η Κυβέρνηση για τις μεταφορές! Όλα πήγαν καλά! Όπως είπε ο Μπρεχτ για τις ελίτ εκείνης της εποχής: «Η ειρήνη τους μοιάζει με τον πόλεμό τους όπως ο άνεμος με τη θύελλα» και σε εσάς η επιτυχία μοιάζει με την αποτυχία, όπως ο άνεμος με τη θύελλα.

Πραγματικά, περίμενα χθες και σήμερα -τελευταία μου πρόταση- μία κουβέντα αυτοκριτικής για οποιοδήποτε θέμα, είτε για την οικολογία και τι κάνετε, είτε για το νομοσχέδιο, είτε για την πανδημία, μα για τα σκάνδαλα. Περίμενα μία κουβέντα αυτοκριτικής.

Φαίνεται ότι αυτό δεν υπάρχει ούτε στο επιτελικό κράτος ούτε στην αξιοκρατία και τους άριστους. Πραγματικά, θλίβομαι γι' αυτή την ανταλλαγή απόψεων, όπου συνεχίζετε να μην απαντάτε στα καίρια ζητήματα και να ρίχνετε τη μπάλα στην εξέδρα.

Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κι εμείς ευχαριστούμε.

Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας κ. Βρούτσης έχει το λόγο για δώδεκα λεπτά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, το να παρακολουθείς τη Βουλή, το ζωντανό της διάλογο, τις συζητήσεις μεταξύ Βουλευτών και Υπουργών, είναι πραγματικά πολύ ενδιαφέρον, γιατί έχει και εκπλήξεις.

Πριν από λίγο, ο Υπουργός Ανάπτυξης κ. Γεωργιάδης, απάντησε στον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης στο μείζον ζήτημα το οποίο έθεσε, που το θεώρησε ως μεγάλο σκάνδαλο, το ζήτημα το οποίο αφορά τις κατεδαφίσεις. Είναι ένα ζήτημα στο οποίο η Κυβέρνηση τοποθετήθηκε, ότι δεν πρόκειται για οριστική απόφαση, αλλά πρόκειται για μια απόσυρση του μέτρου μόνο για οκτώ μήνες, για λόγους τους οποίους περιέγραψε ο κ. Γεωργιάδης και η Κυβέρνηση.

Τι είπε ο κ. Γεωργιάδης; Είπε σε εσάς, κύριε Τσακαλώτο, εάν και εφόσον τοποθετηθείτε και πείτε «πάρτε πίσω τη συγκεκριμένη διάταξη», θα συμφωνήσει μαζί σας. Παίρνει τον λόγο ο κ. Τσακαλώτος και προς έκπληξη όλων -εκεί που περίμενα τους περιβαλλοντολόγους του ΣΥΡΙΖΑ στην κατεύθυνση και στη γραμμή του κ. Τσίπρα, που έκανε μέγα θέμα το ζήτημα των κατεδαφίσεων- αντί να τοποθετηθεί και να πει «πάρτε πίσω τη διάταξη», έκανε αυτό που λένε, κύριε Τσακαλώτο, «στρίβειν διά του αρραβώνος»! Απαντήσατε άλλα αντί άλλων, ουσιαστικά συμφωνήσατε με τη διάταξη της Κυβέρνησης. Αυτό κάνατε. Αποφύγατε την πρόκληση...

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Κατάλαβα ότι πάτε για εκλογές. Αυτό κατάλαβα. Ήταν ξεκάθαρο!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Εγώ κατάλαβα και ο ελληνικός λαός κατάλαβε ότι αυτό που είπε εδώ ο κ. Τσίπρας ήταν αέρας κοπανιστός. Εντυπώσεις και επικοινωνία, αυτό κατάλαβα, κύριε Τσακαλώτο. Πάμε τώρα στα υπόλοιπα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πριν από λίγο, πέρασε από το Βήμα της Βουλής ο κ. Τσίπρας. Προσπάθησα να μαζέψω την τοποθέτησή του και την ομιλία του και να την οργανώσω στο μυαλό μου, αναφορικά με τι προσπάθησε να πει. Δυο λέξεις είναι αυτές που χαρακτηρίζουν την ομιλία του κ. Τσίπρα. Εμφάνισε διπλό πρόσωπο. Στη μισή ομιλία ήταν ο μειλίχιος κ. Τσίπρας και στην άλλη ο θυμωμένος κ. Τσίπρας. Περίπου και ο ίδιος αυτό είπε. Πίσω από αυτές τις δύο λέξεις υπήρχαν δύο άλλες λέξεις.

Στον μειλίχιο κ. Τσίπρα, στην περιγραφή που έκανε για την Κυβέρνηση την περίοδο της πανδημίας και τη λειτουργία μας, αντιστοιχεί η λέξη αποτυχία και πίσω από το πρόσωπο του θυμωμένου κ. Τσίπρα αντιστοιχεί η λέξη περί σκανδαλολογίας και σκανδάλων παντού. Αυτή είναι η εικόνα και ας τα δούμε ένα-ένα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχει γίνει εκτενής ανάλυση σε όλα τα επίπεδα, από επίκαιρες ερωτήσεις μέχρι τη συζήτηση νομοσχεδίων για τη διαχείριση της κρίσης από την Κυβέρνηση την περίοδο της πανδημίας, της πρωτόγνωρης αυτής κατάστασης που δεν έχει προηγούμενο.

Κανείς ποτέ δεν είπε ότι τα κάνουμε τέλεια. Και εγώ ως Υπουργός για δεκαοκτώ μήνες, έχοντας το χαρτοφυλάκιο του Υπουργείου Εργασίας, κάνοντας πράγματα, τα οποία ήταν πρωτοφανή και πρωτόγνωρα για το Υπουργείο Εργασίας και νομοθετώντας πράγματα τα οποία δεν υπήρχαν στο παρελθόν, έλεγα πάντα ότι «εχθρός του καλού είναι το καλύτερο», αλλά κάνουμε αυτά, που είναι εφικτά και πάντα στο πλαίσιο της δημοσιονομικής δυνατότητας της χώρας.

Σήμερα, για το πρώτο ζήτημα που έθεσε ο κ. Τσίπρας, το ζήτημα της καθολικής αποτυχίας σε όλα τα επίπεδα, δεν μιλάει η Κυβέρνηση, κύριε Τσακαλώτο. Συγνώμη που αναφέρομαι σε εσάς, είναι ρητορικό, επειδή σας βλέπω από την πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ. Γι' αυτό μιλά η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πρώτον, σήμερα μαζί με το ρεκόρ του ενός εκατομμυρίου εμβολίων, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δίνει συγχαρητήρια στην Ελλάδα για τη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης και στην κατάταξη είμαστε στην τρίτη θέση στην Ευρώπη στην ταχύτητα εμβολιασμών. Το αγνοεί κανένας αυτό; Αυτό τι είναι; Αποτυχία ή επιτυχία; Μάλλον επιτυχία.

Δεύτερον, θα αναφερθώ σε ένα ζήτημα, που δυστυχώς είναι άσχημο, είναι μακάβριο, αλλά είναι η πραγματικότητα, το ζήτημα των θανάτων γιατί αυτές είναι οι μετρήσεις που γίνονται. Έχουμε δυστυχώς ή ευτυχώς από τις καλύτερες επιδόσεις, από τις ηπιότερες επιδόσεις σε όλη την Ευρώπη. Αυτό είναι επιτυχία ή αποτυχία;

Τρίτον -θα το πω και στην ομιλία μου παρακάτω για το ζήτημα του νομοσχεδίου- είναι το ζήτημα που αφορά το Ταμείο Ανάκαμψης. Χθες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε συγχαρητήρια στην ελληνική Κυβέρνηση, γιατί σε αυτά που έχει συμπεριλάβει το Ταμείο Ανάκαμψης σε ένα κρίσιμο ζήτημα, με 32 δισεκατομμύρια στο καλάθι του Ταμείου Ανάκαμψης, η Ελλάδα παίρνει την πρώτη θέση σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες για τις προτάσεις, που έχει κάνει. Αυτό είναι επιτυχία ή αποτυχία; Επιτυχία.

Τέταρτο ζήτημα είναι αυτά τα εύσημα που πήραμε για τη διαχείριση της κρίσης όσον αφορά την αντιμετώπιση των επιχειρήσεων, κυρίως όμως τη διατήρηση των θέσεων εργασίας, από όλους τους παγκόσμιους οργανισμούς, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι την Παγκόσμια Τράπεζα και πολύ μεγάλους οικονομολόγους παγκόσμιας κλίμακας. Αυτό είναι επιτυχία ή αποτυχία;

Άρα, λοιπόν, επαναλαμβάνω κανείς δεν μιλάει για τελειότητα. Μιλά για τη διαχείριση μιας πρωτοφανούς κρίσης. Όμως σε αυτή την κρίση η Κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, Υπουργοί, Βουλευτές, όλοι μαζί και ο ελληνικός λαός δώσαμε μία μάχη και έχουμε θετικό ισοζύγιο.

'Ηρθε εδώ ο κ. Τσίπρας να αμαυρώσει και να ισοπεδώσει τα πάντα, επικαλούμενος το ζήτημα, που αφορά το τελευταίο διάστημα, που είναι ένα πραγματικό γεγονός, αυτό της αύξησης των κρουσμάτων. Όταν ανέφερε λοιπόν ο κ. Τσίπρας την αύξηση των κρουσμάτων, εγώ περίμενα να κάνει το στοιχειώδες, να κάνει αυτό που λένε και λίγο ως αυτοκριτική και να ζητήσει συγγνώμη, διότι πριν από δεκαπέντε μέρες ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, ο κ. Τσίπρας ευρισκόμενος σε συνέντευξη στον τηλεοπτικό σταθμό ALPHA, είπε το περίφημο «αναλαμβάνω το ρίσκο» για τις συγκεντρώσεις και της παιδείας και όλες τις συγκεντρώσεις που έγιναν μεταγενέστερα.

Το ανέλαβε το ρίσκο; Δηλαδή είναι αθώος για την αύξηση των κρουσμάτων το τελευταίο διάστημα; Αυτό είναι που ανέλαβε ο κ. Τσίπρας; Αυτό ανέλαβε, διότι παρακίνησε τη νεολαία, τον κόσμο, τον κόσμο του ΣΥΡΙΖΑ, τους ανθρώπους που ελέγχει και μπορεί να κατευθύνει να βγουν σε συγκεντρώσεις και να που αυξήθηκαν τα κρούσματα. Αυτό δεν είναι το ρίσκο που ανέλαβε ο κ. Τσίπρας; Αυτό είπε στην τηλεόραση.

Σε κάθε περίπτωση, αυτή είναι η πραγματικότητα, αδιαμφισβήτητη, καταγεγραμμένη. Δεν μπορεί να αμφισβητήσει κανείς ότι

η Κυβέρνηση στην περίοδο της πανδημίας, σε όλα τα επίπεδα, είχε θετικό πρόσημο, με τις αδυναμίες της.

Θα επαναλάβω αυτό που είπε ο κ. Γεωργιάδης, το οποίο θεωρώ και εγώ πολύ σημαντικό, ότι η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας από το Μαξίμου μέχρι κάθε διαβαθμισμένο στέλεχός μας έχει καταδικάσει και έχει καταγγείλει την οποιαδήποτε ανεπίτρεπτη συμπεριφορά οποιουδήποτε -που λέει ότι είναι και Νέα Δημοκρατία- που εμβολιάζεται εκτός σειράς.

Δεν μπορούμε να το ελέγξουμε όμως αυτό, κύριε Τσακαλώτο. Το ελέγχουμε, το καταδικάζουμε και παίρνουμε και μέτρα. Τι άλλο μπορεί να πει κάποιος; Αποδεδειγμένα έχουμε πάρει μέτρα σε περιπτώσεις που εντοπίσαμε που έχουν κομματική ιδιότητα. Τους της αφαιρέσαμε την επόμενη στιγμή. Αυτή είναι η πραγματικότητα!

Έρχεται εδώ ο κ. Τσίπρας να το βάλει ως νούμερο ένα και γενικεύει τις περιπτώσεις, που μετριούνται στις παλάμες των δύο χεριών και να το κάνει μείζον θέμα, που πρώτοι εμείς, ως Νέα Δημοκρατία, το έχουμε καταδικάσει και το καταγγέλλουμε έμπρακτα, με διαγραφές, εάν και εφόσον εντοπιστεί;

Πάμε στο δεύτερο ζήτημα, στο θυμωμένο κ. Τσίπρα. Ο θυμωμένος λοιπόν, κ. Τσίπρας άρχισε να περιγράφει μία σειρά από σκάνδαλα, τα οποία διαπερνούν την Κυβέρνηση. Θα αναφερθώ και στο δικό μου, γιατί το θεωρώ μικροπρέπεια εκ μέρους του να το επαναλαμβάνει πολλές φορές και να μην έχω τη δυνατότητα να τον έχω απέναντί μου να κάνω αντίλογο μαζί του. Μιλάει για την περίπτωση που θα γινόταν κάτι.

Είχα έρθει εδώ στη Βουλή και είχα πει ότι στην πολιτική ονομάζεται πολιτική γενναιότητα αν, όταν εντοπίσεις κάτι, την επόμενη στιγμή που θα το εντοπίσεις, το αποσύρεις. Αυτό είχε γίνει τότε στο Υπουργείο Εργασίας. Δεν έγινε ποτέ τίποτα. Έγιναν λανθασμένες μηχανογραφικές διαδικασίες σε κάποια προγράμματα. Αυτό εντοπίστηκε και τραβήχτηκε πίσω. Το αναφέρει συνέχεια ότι «θα γινόταν». Αυτό είναι μικροπρέπεια και πολιτική ανανδρία του κ. Τσίπρα. Πολιτική ανανδρία για κάτι που δεν έγινε, να το επικαλείται ως κάτι που έγινε.

Δεύτερον, παρουσίασε τώρα το ζήτημα της κ. Νικολάου με δεκάδες θέματα, για την κ. Νικολάου ένα, για την κ. Νικολάου δύο, για την κ. Νικολάου τρία. Εγώ λέω το εξής απλό: Ξέρω ότι ένα και ένα κάνουν δύο. Αφού παρουσίασε όλα αυτά τα μεγάλα γεγονότα για την κ. Νικολάου -τα αυθαίρετα, τα παράνομα, τα παράτυπα- γιατί δεν πάει στον εισαγγελέα κάποιο στέλεχός σας να τα καταθέσει; Αυτή είναι η απλή εξήγηση στην πολιτική. Δεν ερχόμαστε από Βήματος Βουλής να καταγγέλλουμε για σκάνδαλα και να μένουν απλά γραμμένα στα κείμενα του κ. Τσίπρα, που ήρθε να τα διαβάσει στη Βουλή. Ας τα πάει στον εισαγγελέα κι αν είναι παράνομα, θα αποδοθούν οι ευθύνες στην κ. Νικολάου.

Προσέξτε, όμως, όχι με τη διαδικασία των κουκουλοφόρων, όπως στη «NOVARTIS», που είχε απέναντί του τον κ. Γεωργιάδη και δεν του ζήτησε ένα συγγνώμη. Όχι με τους κουκουλοφόρους, κύριε Τσακαλώτο! Με έντιμη συμπεριφορά, με ανοιχτά χαρτιά, με καθαρά πρόσωπα, «αυτό είναι σκάνδαλο, το πάω στον εισαγγελέα». Γιατί δεν το κάνει;

Έρχεται εδώ και αραδιάζει μια σειρά από ζητήματα, τα οποία τα ονομάζει σκανδαλολογία και είναι σκάνδαλα και κρύβεται πίσω από τη δυνατότητα που του δίνει το Βήμα να μην έχει αντίλογο; Να τα πάτε στον εισαγγελέα. Θα περιμένουμε, λοιπόν. Αν δεν τα πάτε, άλλο ένα ζήτημα, λοιπόν, όπως το πρώτο για τις κατεδαφίσεις για τον κ. Τσίπρα. Σήμερα κιόλας να πάει στον εισαγγελέα. Περιμένουμε!

Είμαι υποχρεωμένος να κάνω μια μικρή αναφορά στο ζήτημα που αφορά τον κ. Σπίρτζη και την τοποθέτησή του. Σε αυτήν εδώ την Αίθουσα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, υπάρχουν κάποιες αρχές, οι οποίες είναι απαραβίαστες. Οι αρχές είναι ότι πρέπει να σεβόμαστε τους θεσμούς. Δεν μπορεί οι θεσμοί να είναι αλά καρτ για το Κοινοβούλιο.

Αυτό το νομοσχέδιο για μένα είναι τομή και μεγάλη μεταρρύθμιση, γιατί κατάγομαι από μία περιοχή και έλκω την καταγωγή μου από δύο νησιά, τη Νάξο και την Αμοργό και είμαι Βουλευτής Κυκλάδων, ενός πολύ δύσκολου νομού, σε επίπεδο ανάπτυξης έργων. Όμως και σε όλη τη νησιωτική Ελλάδα με τις ιδιαιτερότητες που έχει αυτό το νομοσχέδιο θα αποτελέσει πραγματικά μεγάλη βοήθεια για την αναπτυξιακή διαδικασία, όπως και στην περιοχή του κ. Μπουκώρου, τη Μαγνησία. Διότι εκεί όπου υπάρχουν τεχνικές αδυναμίες έρχεται αυτό το νομοσχέδιο να απαντήσει και να δώσει λύσεις στην αυτοδιοίκηση που το έχει ανάγκη.

Όμως, δεν μπορούμε τους θεσμούς, όπως είναι οι δήμαρχοι, να τους έχουμε αλά καρτ. Όταν όλοι οι δήμαρχοι, οι εκπρόσωποί τους -ήσασταν παρόντες στην επιτροπή- ήρθαν και τοποθετήθηκαν και όλοι οι θεσμικοί φορείς και ο κ. Μίχαλος από το Βιομηχανικό Επιμελητήριο και το σύνολο των θεσμών των κοινωνικών εταίρων ήρθαν και τοποθετήθηκαν θετικά, δεν μπορεί να διαστρεβλώνετε την πραγματικότητα.

Έχουμε, λοιπόν, μια εικόνα ότι οι θεσμικοί κοινωνικοί εταίροι ήρθαν και είπαν «μπράβο» για το νομοσχέδιο και έχουμε τον κ. Τσίπρα και την πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ να κάνει αλά καρτ την τοποθέτηση των θεσμικών εταίρων και να την αρνείται και να καταγγέλλει μάλιστα με απαράδεκτο τρόπο και να μιλάει βάζοντας ταμπέλα στους δημάρχους και να μιλάει για δεξιούς δημάρχους.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξης του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Αυτό είναι ντροπή, διότι οι αυτοδιοικητικοί άρχοντες, αυτοί που εκλέγονται, δεν εκλέγονται με σημαία. Χρίσματα η Νέα Δημοκρατία δεν έδωσε πουθενά στην Ελλάδα. Μπορεί καθένας να έχει την πολιτική του ταυτότητα, αλλά στις αυτοδιοικητικές εκλογές δεν έδωσε η Νέα Δημοκρατία χρίσματα, είναι απαγορευμένα εδώ και χρόνια για τη Νέα Δημοκρατία. Σεβόμαστε την ανεξαρτησία, την αυτονομία της τοπικής αυτοδιοίκησης. Βεβαίως, προηγούνται άνθρωποι οι οποίοι έχουν μεγάλη εμβέλεια στις τοπικές κοινωνίες, εκλέχτηκαν και σήμερα ο κ. Σπίρτζης ήρθε να τους βάλει την ταμπέλα των δεξιών και προκατέλαβε ότι θα κάνουν και σκάνδαλα με τα 60.000 ευρώ που τους δίνουν δυνατότητα να κάνουν τοποθετήσεις, επιλογές στα έργα. Αυτά είναι απαράδεκτα και νομίζω ότι αυτοί που μας ακούν θα συμφωνούν μαζί μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μέσα στο πλαίσιο του συγκεκριμένου χρόνου, που έχω για την τοποθέτησή μου για το νομοσχέδιο, εγώ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ, θα σας πω ότι δίνονται ευκαιρίες στην πολιτική για συγκλίσεις.

Η Νέα Δημοκρατία έχει αποδείξει διαχρονικά ότι σέβεται και κινείται σε αυτή την κατεύθυνση. Έμπρακτα το απέδειξε και με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο, όχι αυτό που φέρνει σήμερα ως Κυβέρνηση, ως αντιπολίτευση. Ο ΣΥΡΙΖΑ έφερε τον ν.4412 το 2016, τον νόμο για τον οποίο συζητάμε σήμερα. Τι έκανε η Νέα Δημοκρατία; Αν πάρετε τα Πρακτικά της περιόδου εκείνης, σύσσωμοι εμείς, αυτοί που είχαν την ευθύνη της διαχείρισης του νόμου που έφερε ο ΣΥΡΙΖΑ, είχαν μία πλειάδα από παρατηρήσεις. Όμως, τα ζυγίσαμε ως Νέα Δημοκρατία και είπαμε ότι στη ζυγαριά λέμε ότι ο ν.4412/2016 έχει θετικό πρόσημο για την περίοδο εκείνη.

Και ψηφίσαμε, κύριε Τσακαλώτο. Αυτό σημαίνει πολιτική υπευθυνότητα και όχι κομματική σκοπιμότητα, όπως κάνετε εσείς σήμερα, όχι εσείς, το κόμμα σας που αρνείται να ψηφίσει το νομοσχέδιο.

Τι συνέβη από τότε μέχρι σήμερα; Από τότε μέχρι σήμερα, κύριε Τσακαλώτο -μεσολάβησαν πέντε χρόνια- αποδείχθηκε ο ν.4412 όχι πετυχημένος, υπό την έννοια ότι δεν λειτούργησε αποτελεσματικά στις ανάγκες αυτοδίκαιης ανάπτυξης της κοινωνίας, έγιναν τριακόσιες ογδόντα πέντε αλλαγές στα πέντε αυτά χρόνια από τη δική σας κυβέρνηση και έρχεται σήμερα η δική μας κυβέρνηση, σεβόμενη αυτό που παρέλαβε, να διατηρήσει αρκετές διατάξεις του ν. 4412 και εκεί που εντόπισε ότι υπάρχει πρόβλημα να παρέμβει.

Πράγματι, έχουμε σήμερα έναν υπό διαμόρφωση νόμο, που το βράδυ θα ψηφιστεί, ο οποίος έρχεται να απαντήσει στις προκλήσεις, στα ζητήματα, στη γραφειοκρατία, στη φαλκίδευση της ανάπτυξης, σε όλα αυτά τα οποία εμπόδισαν αυτό το διάστημα -ενδιαμέσου του ν.4412/2016- την προοπτική ανάπτυξης της χώρας μας.

Έρχεται να απαντήσει με ευκρίνεια, με αποτελεσματικότητα, με εντιμότητα, διότι πράγματι τα θέματα τα οποία θέσατε και είπατε ότι αυτή τη στιγμή έρχονται και τα ονομάσατε και σκάνδαλα, ότι μπαίνουν ιδιωτικοί παραδείγματος χάριν μηχανικοί για να ελέγξουν, ήταν ένα πρόβλημα.

Θα σας πάω στην περιοχή τη δική μου. Πώς ένα νησί, όπως είναι η Ανάφη, όπως είναι η Θηρασιά, όπως είναι η Σίκινος, που δεν έχουν τεχνικές υπηρεσίες και όλη η πλειάδα των νησιών της χώρας, που είναι αδύναμοι δήμοι, που δεν έχουν τεχνικές υπηρεσίες, που δεν μπορούν να απορροφήσουν τα χρήματα του ΕΣΠΑ, λόγω αυτής της αδυναμίας, θα το κάνουν; Σήμερα, λοιπόν, θα το κάνουν! Από παντού παίρνω εύσημα για την Κυβέρνηση, για τους τρεις Υπουργούς, που έκαναν αυτή την τοποθέτηση συγκεκριμένα με το εν λόγω νομοσχέδιο. Ήταν αδυναμία του νόμου σας και σήμερα επιλύεται. Να, λοιπόν, ένα ζήτημα.

Ή το δεύτερο, το οποίο είναι προέκταση του δικού σας νόμου και αφορά τις εκπτώσεις. Στις εκπτώσεις δεν γνωρίζουμε όλοι εδώ και χρόνια ότι παιζόταν ένα παιχνίδι, ότι ερχόταν ένας σε συνεννόηση με τους άλλους εργολάβους και έδινε μία έκπτωση 50%, 60%; Συνεννοημένοι όλοι έπαιρναν το έργο και μετά ανέβαζε τον προϋπολογισμό πάλι στο ίδιο ύψος; Αυτό το παιχνίδι δεν παιζόταν; Γινόταν κακοτεχνία και είχαμε και διαρροή δημόσιου χρήματος. Αυτή ήταν η πραγματικότητα. Εδώ, μηχανικοί, άνθρωποι, Βουλευτές που τα ξέρουν τοποθετήθηκαν σε αυτό.

Ε, αυτό είναι στη θετική κατεύθυνση, κύριε Τσακαλώτο! Είναι σωστό το συγκεκριμένο μέτρο που παίρνει η Νέα Δημοκρατία. Μιλάμε για ένα νομοσχέδιο το οποίο έχει περάσει από τη βάσανο όλου του διαλόγου, αυτής που ονομάζεται «κοινοβουλευτικής διαδικασίας» και σε επιτροπές και σε διάλογο -αυτός ο προβλεπόμενος- έχουν ασχοληθεί μαζί της και μηχανικοί και νομικός κόσμος. Πεντακόσιες σελίδες έχουν καταγραφεί ως παρατηρήσεις και ένα μεγάλο κομμάτι τους ενσωμάτωσε στο νομοσχέδιο η Κυβέρνηση, οι τρεις Υπουργοί που φέρνουν το συγκεκριμένο νομοσχέδιο.

Νομίζω ότι η ψήφιση αυτού του νομοσχεδίου είναι πραγματικά ένα μεγάλο βήμα, που θα βοηθήσει αύριο την ανάπτυξη της χώρας μας, που θα μειώσει τη γραφειοκρατία, που θα διατηρήσει τη διαφάνεια, θα την αυξήσει -θα έλεγα εγώ- σε πολλά πράγματα και θα λύσει και πολλά γραφειοκρατικά ζητήματα, τα οποία εμπόδιζαν την ταχύτητα και την εξέλιξη των δημοσίων έργων που τα έχουμε τόσο ανάγκη. Γνωρίζουμε όλοι τι γινόταν στη χώρα. Αυτή πιστεύω ότι είναι και η πεμπτουσία του θέματος που σήμερα συζητάμε.

Πολιτική γενναιότητα, λοιπόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ, είναι να λες «ναι, υπάρχει ένας νόμος τον οποίο αυτή τη στιγμή συζητάμε στη Βουλή. Τον φέρνει μια άλλη κυβέρνηση, δεν είμαστε εμείς κυβέρνηση. Όμως, αναγνωρίζουμε ότι είναι στη θετική κατεύθυνση και τον ψηφίζουμε».

Αυτό που κάνετε εσείς, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, λέγεται μικροψυχία, μικροκομματική αντίληψη για τα πράγματα και ανευθυνότητα. Αυτό που έκανε από εδώ, από αυτό το Βήμα σήμερα ο Αρχηγός σας κ. Τσίπρας, είναι ότι ήρθε να περιγράψει τα πάντα μαύρα, να μιλήσει για αποτυχία της Κυβέρνησης και να βάλει ζητήματα σκανδαλολογίας, που δεν υπάρχουν. Αυτοί είστε, καταδικασμένοι εκεί στην Αντιπολίτευση και ο ελληνικός λαός σάς βλέπει και σας αξιολογεί.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Βρούτση.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ τον λόγο για ένα λεπτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ορίστε, κύριε Τσακαλώτο, έχετε τον λόγο για ένα λεπτό. Αν και θα θέλει και ο Υπουργός μετά τον λόγο, ξέρω τι θα πείτε.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Πάντως, κύριε Βρούτση, αν είμαστε μικρόψυχοι, δεν είμαστε μόνοι. Όλα τα αντιπολιτευόμενα κόμματα καταψηφίζουν, άρα πρέπει να είναι η μικροψυχία γενική αρρώστια. Δεν πρόκειται περί αυτού, το ξέρετε. Έχουμε συγκεκριμένες πολιτικές, έχουμε κάνει συγκεκριμένες κριτικές, τις έχετε ακούσει, δεν συμφωνείτε, είναι άλλο αυτό.

Εγώ δεν πήρα τον λόγο γι' αυτό, γιατί υποσχέθηκα να μιλήσω μόνο ένα λεπτό, αλλά για τα σκάνδαλα για τα οποία μας είπατε να πάμε στον εισαγγελέα. Ακούσατε τι απάντησα στον κ. Γεωργιάδη; Ότι αυτό είναι θέμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και εσείς το μπλοκάρετε. Από αυτό φαίνεται ποιος έχει λερωμένη τη φωλιά και ποιος δεν την έχει. Υπάρχει μία διαδικασία, κάτι που απάντησα στον κ. Γεωργιάδη, αλλά ο κ. Γεωργιάδης δεν μίλησε, και μπλοκάρετε να πηγαίνουν αυτά τα θέματα στο Ελεγκτικό Συνέδριο, που είναι η αρμόδια αρχή για τις συμβάσεις, για τέτοια θέματα.

Τώρα δεν θα μιλήσω για την Αρχή Διαφάνειας και για το πώς έχει γίνει ένα δικό σας «μαγαζί», που δίνει σε συμβούλους 200.000 ευρώ τον χρόνο, για να λέμε ότι κάνουμε το «επιτελικό» κράτος». Μιλάω για το Ελεγκτικό Συνέδριο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο. Σας παρακαλώ, να είστε όσο πιο σύντομος μπορείτε, και ξέρω ότι έχετε την ικανότητα αυτή, για να προχωρήσουμε στη διαδικασία, γιατί έχουμε μείνει πολύ πίσω και έχουμε και ψήφιση σήμερα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Θα προσπαθήσω, κύριε Πρόεδρε, να είμαι πάρα πολύ σύντομος, αλλά θα πρέπει να μην αιωρούνται και κάποια πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Το κατάλαβα και το είπα πιο μπροστά από εσάς, κύριε Γεωργιάδη.

Ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κατ' αρχάς, κύριε Υπουργέ, κύριε συνάδελφε, κύριε Τσακαλώτο, το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν ελέγχει δαπάνες επείγουσας σημασίας, γιατί αν περάσουν από τη διαδικασία του Ελεγκτικού Συνεδρίου χάνουν τον επείγοντα χαρακτήρα τους. Μέχρι να γίνει ο έλεγχος, έχει παρέλθει η ανάγκη. Όταν, λοιπόν, χειρίζεσαι επείγουσες καταστάσεις, αναγκαστικά δεν υπάρχει ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το ότι δεν υπάρχει ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν αναιρεί την εξουσία της ελληνικής δικαιοσύνης να ελέγξει τη δαπάνη. Όμως, αυτό είμαι βέβαιος ότι το καταλαβαίνετε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Άρα, αυτό το οποίο κάνατε για δεύτερη φορά -είπα την πρώτη φορά να μην απαντήσω, για να μη χάσουμε χρόνο- είναι μια διαστρέβλωση της πραγματικότητας επί σκοπώ και μάλιστα, μετά δόλου. Ο δόλος είναι να αιωρείται πάλι ένα πέπλο σκανδαλολογίας. Άρα, η ελληνική δικαιοσύνη προφανώς, και έχει την εξουσία να ελέγξει. Τις καταγγελίες τις κάνατε. Άρα όποιος εισαγγελέας θέλει να ελέγξει, μπορεί να το κάνει. Δεύτερον, η Αρχή Διαφάνειας ελέγχει.

Τώρα όσον αφορά αυτό που λέτε, ότι είναι δικό μας «μαγαζί» η Αρχή Διαφάνειας, θέλω να ακούσετε το εξής: Είχατε φτιάξει μια Γενική Επιθεωρήτρια Δημοσίας Διοικήσεως, η προκάτοχος της Αρχής Διαφάνειας, που ήταν η κ. Παπασπύρου, η δεύτερη «μητέρα» του κ. Τζανακόπουλου. Θυμάστε πάρα πολύ καλά ότι η κ. Παπασπύρου επί σκοπώ, εκ συστήματος και διαρκώς ησχολείτο μόνο με καταγγελίες, που αφορούσαν τη Νέα Δημοκρατία και ουδέποτε με καταγγελίες εναντίον οποιουδήποτε από τον ΣΥΡΙΖΑ.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

Έχει φύγει ο αξιότιμος κύριος πρώην Πρόεδρος της Βουλής, γιατί είχα πει πάλι να μην απαντήσω, αλλά αφού με προκαλείτε, δεν μπορώ να μην το κάνω. Μας κατηγόρησε ότι είμαστε αλαζόνες, μας λέτε μία καταγγελία και δεν απαντάμε, κάτι που δείχνει πόσο αλαζόνες είμαστε. Μάλιστα. Προ ολίγου μιλούσατε με τον κ. Πολάκη. Όταν εγώ κατέθεσα στην εξεταστική επιτροπή της Βουλής για την υγεία ότι ο κ. Πολάκης έδωσε παράνομα 8 εκατομμύρια απευθείας ανάθεση σε μία εταιρεία φύλαξης στο ΚΕΕΛΠΝΟ -κι αυτό είναι γραμμένο στο πόρισμά μας ως δική μου κατάθεση και με το χαρτί της υπηρεσίας ότι τα λεφτά δόθηκαν παράνομα- και ο κ. Βούτσης έλαβε το πόρισμά μου, ουδέποτε κινήσατε οποιαδήποτε διαδικασία και ουδέποτε η κ. Παπασπύρου έκανε τον οποιονδήποτε έλεγχο.

Όπως ξέρετε τώρα και διαβάζουμε στον Τύπο, βγήκε το πόρισμα της ελληνικής δικαιοσύνης και προφανώς, σε λίγο θα έρθει ο φάκελος στη Βουλή, διότι είναι εξαιρετικά καταδικαστικό και λέει ότι παρανόμως δόθηκαν τα 8 εκατομμύρια. Άρα, είχα δίκιο,

όταν φώναζα ότι παρανόμως δόθηκαν τα 8 εκατομμύρια.

Όταν, λοιπόν, είχατε εσείς την εξουσία και μάθατε για τα 8 εκατομμύρια -γεγονός που καταθέτει Βουλευτής ενόρκως σε επιτροπή- δεν είπατε κιχ και ο δικός σας άνθρωπος, η κ. Παπασπύρου, το έθαψε κάτω από το συρτάρι μη τυχόν και ελεγχθεί η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ και ο Πολάκης. Το να έρχεστε και να λέτε σε εμάς το πόσο αλαζόνες είμαστε, επειδή δεν απαντάμε για την κ. Νικολάου, καταλαβαίνετε ότι είναι «άνω ποταμών»! Ό,τι έχει κάνει η κ. Νικολάου ή ο οποιοσδήποτε που κυβερνά σήμερα να ελεγχθεί εκατό χιλιάδες φορές! Αυτή είναι η απάντηση! Δεν έχουμε να κρύψουμε απολύτως τίποτα!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Οι δε καταγγελίες του Αρχηγού της Αντιπολίτευσης προ ολίγου στη Βουλή είναι αρκετές για οποιονδήποτε εισαγγελέα να ζητήσει αυτεπάγγελτα οποιονδήποτε φάκελο. Η δικαιοσύνη, λοιπόν, δεν έχει στερηθεί από καμμία εξουσία ελέγχου της. Άρα, μην το πείτε για τέταρτη φορά, γιατί απλώς λέτε ψέματα.

Για να μην το ξεχάσω -και με αυτό κλείνω, κύριε Πρόεδρε- σας προκάλεσα να πείτε επί λέξει «θέλω αύριο να πάνε οι μπουλντόζες να κατεδαφίσουν». Σας είπα ότι αν ακούσω να το λέτε επί λέξει, θα σκεφτώ να αποσύρω τη διάταξη.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Νομίζω ότι απάντησα σ' αυτό.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Είπατε πολλά ωραία, «σούξου-μούξου» είπατε, αλλά δεν είπατε να πάνε να γκρεμίσουν!

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Ανακοινώσατε εκλογές και δεν θέλετε να χάσετε ψήφους! Όλα τα άλλα...

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Εντάξει, συνεννοηθήκαμε!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κύριε Τσακαλώτο, δεν σας διέκοψε ο κύριος Υπουργός.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Εκλογές θα γίνουν τον Ιούλιο του 2023! Άρα, μην ανησυχείτε. Εκλογές το 2020 δεν υπάρχουν! Άρα, η δέσμευση δεν έχει προεκλογικό χαρακτήρα.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Στο 2021 είμαστε!

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ναι, στο 2021. Δεν υπάρχουν εκλογές ούτε το 2021 ούτε το 2022. Τον Ιούλιο του 2023 θα γίνουν οι εκλογές.

Άρα, για να λήξει αυτή η συζήτηση, το συμπυκνώνω για τις περιβαλλοντικές οργανώσεις και για τα άρθρα που γράφονται. Είπα ότι εάν ο ΣΥΡΙΖΑ δηλώσει «θέλω να πάνε αύριο οι μπουλντόζες να γκρεμίσουν», θα σκεφτώ να το αποσύρω. Τέτοια δήλωση δεν υπήρξε, άρα τα υπόλοιπα είναι «για να είχαμε να λέγαμε».

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κι εμείς ευχαριστούμε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω να σας διαβάσω και ένα «ραβασάκι». «Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Με βάση το άρθρο 72 του Κανονισμού της Βουλής, εμείς οι Βουλευτές που υπογράφουμε την παρούσα αίτηση, αιτούμεθα τη διενέργεια ψηφοφορίας με ονομαστική κλήση επί του άρθρου 219 του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων: "Για τον εκσυγχρονισμό, την απλοποίηση και την αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη και τις υποδομές"».

Δεν χρειάζεται να διαβάσω τα ονόματα των υπογραφόντων.

(Στο σημείο αυτό κατατίθεται για τα Πρακτικά η προαναφερθείσα αίτηση, η οποία έχει ως εξής:

ΣΥΡΙΖΑ
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ

ΑΙΤΗΣΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Προς τον Αξιότιμο Πρόεδρο της Βουλής
κ. Τασούλα Κωνσταντίνο

Αθήνα, 4 Μαρτίου 2021

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,
Με βάση το άρθρο 72 του Κανονισμού της Βουλής, εμείς οι Βουλευτές που υπογράφουμε την παρούσα αίτηση, αιτούμεθα τη διενέργεια ψηφοφορίας με ονομαστική κλήση **επί του άρθρου 219** , του σχεδίου νόμου του **Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων :**
«Για τον εκσυγχρονισμό, την απλοποίηση και την αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για η και τις υποδομές».

Οι αιτούντες Βουλευτές

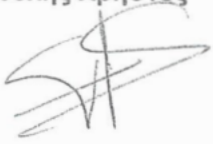
Μαμουλάκης Χαράλαμπος

Τσακαλώτος Ευκλείδης

Χαρίτσης Αλέξανδρος

Γιαννούλης Χρήστος

Δρίτσας Θεόδωρος

Σπίρτζης Χρήστος

Ζαχαριάδης Κωνσταντίνος

Τσίπρας Γιώργος

Παππάς Νικόλαος

Καλαματιανός Διονύσιος

Αποστόλου Ευάγγελος

Φάμελλος Σωκράτης

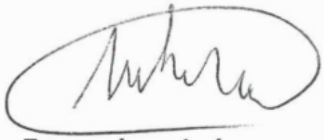
Σαντορινιός Νεκτάριος

Βίτσας Δημήτριος

Χατζηγιαννάκης Μιλτιάδης

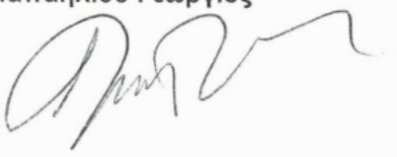
Σαρακιώτης Ιωάννης

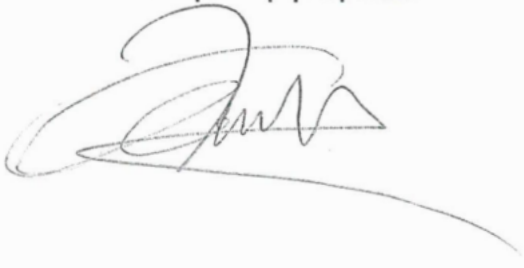
Πέρκα Θεοπίστη

Παπαηλιού Γεώργιος

Καφαντάρη Χαρούλα

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Τώρα θα δώσω τον λόγο στον κ. Κωνσταντινίδη από τη Νέα Δημοκρατία, μετά στην κ. Αδαμοπούλου από το ΜέΡΑ25 και στη συνέχεια θα μιλήσει ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Παναγιωτόπουλος.

Ορίστε, κύριε Κωνσταντινίδη, έχετε τον λόγο.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι, όποιος έχει ασχοληθεί έστω και λίγο με τις δημόσιες συμβάσεις έχει πιθανότατα αντιληφθεί τα γραφειοκρατικά εμπόδια που καλείται να υπερπηδήσει ο ιδιώτης διαγωνιζόμενος, τις διαδικαστικές δυσχέρειες που πρέπει να αντιμετωπίσει ο δημόσιος υπάλληλος, το σύνθετο εθνικό και ενωσιακό νομοθετικό πλαίσιο που έχει να εφαρμόσει ο δικαστής και τέλος, τους συχνά συγκρουόμενους στόχους της ταχύτητας, της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας που πρέπει να συγκεράσει η διοίκηση, προκειμένου να παράξει έργο, που θα υπηρετήσει τις ανάγκες της κοινωνίας. Τελικά, βέβαια, όλα αυτά έχουν αντίκτυπο στον πολίτη, αφού αυτός είναι ο πληρωτής και κατά κανόνα ο χρήστης των δημόσιων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων.

Στις δημόσιες συμβάσεις, κριτήριο ανάθεσης αποτελεί η συμφερότερη προσφορά, βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας και τιμής. Αντίστοιχα, τη βέλτιστη νομοθεσία αποτελεί η καθιέρωση μιας ποιοτικής και διαφανούς διαδικασίας, που θα εφαρμόζεται με τη μεγαλύτερη δυνατή ταχύτητα. Αυτόν τον στόχο προτίθεται να ικανοποιήσει το παρόν σχέδιο νόμου κι αυτό το επιχειρεί αναμορφώνοντας τα διάφορα στάδια των δημοσίων συμβάσεων, προβλέποντας ταχείες και ευέλικτες διαδικασίες και εξασφαλίζοντας τις απαραίτητες θεσμικές εγγυήσεις.

Την ταχύτητα ως στόχο τη συναντούμε σε πολλά νομοσχέδια. Ειδικά, όμως, στις δημόσιες συμβάσεις είναι σύμφυτη με το δημόσιο συμφέρον. Στην πράξη βλέπουμε πολλές φορές διαγωνισμούς να καθυστερούν τόσο πολύ, ώστε όταν κάποτε ολοκληρώνονται, να είναι τελικά πια παρωχημένοι, οι μελέτες ανεπίκαιρες και τα μηχανήματα ξεπερασμένης τεχνολογίας.

Όπως αποδείχθηκε, ο υπό αναθεώρηση ν.4412 καθιέρωνε χρονοβόρες και άκαμπτες διαδικασίες. Με την παρούσα, όμως, νομοθετική πρωτοβουλία επιδιώκεται η ολιστική αναμόρφωση του υφιστάμενου πλαισίου με την υιοθέτηση σύγχρονων μεθόδων και ηλεκτρονικών μέσων.

Όσον αφορά στα ειδικότερα ζητήματα, αποτελεί πράγματι, τομή η εφαρμογή για πρώτη φορά ενιαίου ενδίκου βοηθήματος για την αίτηση αναστολής εκτέλεσης και την αίτηση ακύρωσης κατά των αποφάσεων της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, η οποία παράλληλα με τη σύντμηση των προθεσμιών στις διαδικαστικές πράξεις και στην έκδοση της απόφασης φιλοδοξεί να μειώσει δραστικά τον χρόνο που απαιτείται για την έκδοση οριστικής δικαστικής κρίσης. Γνωρίζουμε όλοι πόσο σημαντικό είναι αυτό στις διαδικασίες και στις επενδύσεις.

Προβλέπεται, εξάλλου, η έκδοση προσωρινής διαταγής με συνοπτική αιτιολογία, ενώ ρυθμίζεται και η επιστροφή του παράβολου στον προσφεύγοντα που πετυχαίνει ακύρωση απόφασης της ΑΕΠΠ. Εκεί, βέβαια, το παράβολο μπορεί να φτάσει τις 15.000 ευρώ, αλλά να υπάρξει και πολλαπλασιασμός του κόστους σε προφανώς απαράδεκτες και αβάσιμες αιτήσεις.

Όμως, το σχέδιο νόμου δεν θυσιάζει εγγυήσεις και δικαιώματα στον βωμό της επιτάχυνσης. Έτσι, από την άλλη διευρύνει την αρμοδιότητα της ΑΕΠΠ και σε διαγωνισμούς για προμήθειες και υπηρεσίες άνω των 30.000 ευρώ, έναντι των 60.000 ευρώ, που ίσχυε μέχρι τώρα.

Επίσης, εισάγει τη δυνατότητα ακρόασης ενώπιον της αρχής, προβλέπει την υποχρέωση ανάρτησης της μελέτης κατασκευής για έργα πάνω από ένα εκατομμύριο ευρώ, για επαρκές διάστημα πριν από τον διαγωνισμό.

Επιπλέον, ενισχύει τη δημοσιότητα, τονώνει τον ανταγωνισμό και ενθαρρύνει τη συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων με την εισαγωγή της έννοιας των δημοσίων συμβάσεων ήσσονος αξίας, δηλαδή μέχρι τις 2.500 ευρώ, για τις οποίες προβλέπει ταχύτατες διαδικασίες ανάθεσης, με την επέκταση της υποχρεωτικής χρήσης των ηλεκτρονικών εργαλείων σε συμβάσεις άνω των 30.000 ευρώ, με την ευχέρεια που δίνει στις μικρές αναθέτουσες αρχές να κρίνουν οι ίδιες αν διαθέτουν τεχνική επάρκεια, γεγονός που σε συνδυασμό με τη δυνατότητα επίβλεψης από πιστοποιημένους φορείς, τους επιτρέπει να προκηρύσσουν και να εκτελούν έργα χωρίς προβλήματα, ενώ παράλληλα τους δίνει τη δυνατότητα να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις και να υποστηρίζονται από την Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών.

Σε σχέση με τα δημόσια έργα, είναι πολλές και καινοτόμες οι παρεμβάσεις που επιχειρούνται. Παραδείγματος χάρη, η γρηγορότερη εκκίνηση της δημοπράτησης έργων με χαμηλότερο βαθμό ωριμότητας και με την ανάληψη μέρους της ευθύνης από τον εργολάβο, αλλά και των έργων ειδικής σημασίας για την οικονομία της χώρας, όπως είναι οι αυτοκινητόδρομοι, η δυνατότητα ιδιωτικής επίβλεψης έργων και μελετών, η υποβολή των επιμετρήσεων, ως κανόνας πλέον, από τον ανάδοχο, με τη συνεπαγόμενη ευθύνη του, η δυνατότητα διαιτητικής επίλυσης κάθε διαφοράς από την εκτέλεση της σύμβασης, η πρόσθετη αμοιβή για την έγκαιρη εκτέλεση του έργου, η πρόβλεψη ότι οι προσφορές με απόκλιση μεγαλύτερη από δέκα ποσοστιαίες μονάδες από τις εκπτώσεις των παραδεκτών προσφορών τεκμαίρονται ως χαμηλές και πρέπει να αιτιολογούνται, άρα και να ερευνηθούν, για να αποφεύγονται έτσι οι υπερβολικές εκπτώσεις, που συνήθως οδηγούν σε αδυναμία εκτέλεσης των έργων, αλλά και η ταπεινή, ως διαδικαστική, κατάργηση των κληρώσεων για την ανάδειξη των επιτροπών για τη διενέργεια των διαγωνισμών από διάφορες υπηρεσίες, όπως ισχύει μέχρι σήμερα, γεγονός που προκαλούσε πολύ μεγάλη χρονοτριβή και η επαναφορά της αρμοδιότητας συγκρότησή τους από άτομα της υπηρεσίας, που δημοπρατεί το έργο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα όσο ποτέ άλλοτε η διοίκηση χρειάζεται ευελιξία προκειμένου να μπορέσει η χώρα να απορροφήσει και γρήγορα και σωστά τα κονδύλια της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027 και του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για να βρει η οικονομία μας την αναγκαία ώθηση. Σε αυτή την κατεύθυνση, οι διατάξεις του σχεδίου νόμου, που κατατείνουν στην άρση στρεβλώσεων και στην απλοποίηση διαδικασιών, θα διευκολύνουν σημαντικά την υλοποίηση μικρών και μεγάλων έργων στη χώρα.

Ιδίως όμως στον τόπο μου, τη δυτική Μακεδονία, που έχει να επιτελέσει πολλαπλάσιο αναπτυξιακό έργο και καλείται να απορροφήσει πρόσθετα κονδύλια από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης είναι υπερπολύτιμη η ευελιξία, που δίνεται στους αναπτυξιακούς οργανισμούς και στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Εν αναμονή, κύριε Υπουργέ, λοιπόν, της ειδικής στήριξης των επιχειρήσεων στη δυτική Μακεδονία, που έμειναν για πολύ καιρό κλειστές, λόγω της πανδημίας, θέλω να σας συγχαρώ εσάς και όλους τους συναρμόδιους Υπουργούς για το πολύ σημαντικό αυτό εγχείρημα, για το πολύ σημαντικό αυτό νομοθετικό έργο, που θα δώσει πραγματικά την απαιτούμενη ώθηση για την υλοποίηση σημαντικών έργων στη χώρα μας, στο πλαίσιο της επόμενης μετά-COVID εποχής.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Και εμείς ευχαριστούμε, κύριε Κωνσταντινίδη και για την τήρηση του χρόνου.

Παρακαλώ πολύ τους ομιλητές, γιατί έχουμε ήδη καθυστερήσει πολύ, για τους χρόνους. Βέβαια, η αιτία δεν είναι ομιλητές. Άλλη είναι, αλλά τι να κάνουμε;

Καλείται στο Βήμα η κ. Αγγελική Αδαμοπούλου από το ΜέΡΑ-25.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητάμε ένα νομοσχέδιο σήμερα, το οποίο ουσιαστικά φέρνει σε εκατόν πενήντα περίπου σημεία τροποποιήσεις του Νόμου περί Δημοσίων Συμβάσεων, του ν.4412/2016.

Μαζί με τις τριακόσιες ογδόντα εννέα μεταβολές που αναφέρατε, κύριε Υπουργέ, ότι έχουν γίνει αυτά τα πέντε χρόνια, συνολικά αυτός ο νόμος έχει υποστεί πεντακόσιες πενήντα μεταβολές, περίπου τετρακόσιες δηλαδή συν εκατόν πενήντα. Εκατό μεταβολές τον χρόνο υφίσταται αυτός ο νόμος. Αυτό αποτελεί ευτελισμό της νομοθέτησης, ευτελισμό της ασφάλειας δικαίου και βέβαια, η ευθύνη βαρύνει και την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ,

διότι παίρνετε αυτόν τον νόμο, τον εργαλειοποιείτε μόνο και μόνο για να εντείνετε τις κοκορομαχίες σας.

Σας ζητάμε, λοιπόν, να μπει ένα τέλος σε αυτό το μπαράζ των συνεχών τροποποιήσεων, να μπει ένα τέλος σε αυτό το νομοθετικό μοντέλο του οδοστρωτήρα, που εφαρμόζετε από την ώρα που εκλεγήκατε, όπως επίσης και να μπει ένα τέλος στις τοξικές πολιτικές σας, σε αυτή την τακτική μιθριδατισμού που εφαρμόζετε. Τι εννοώ; Ότι εφαρμόζετε συνεχόμενες, αλλεπάλληλες τοξικές πολιτικές και περιμένετε ότι ο ελληνικός λαός, από απόγνωση ή από αδιαφορία, κάποια στιγμή θα συνηθίσει σε αυτό το δηλητήριο, θα αποκτήσει ανοσία, θα αποκτήσει αυτό που λέμε την ανοσία της αγέλης και θα θεωρήσει όλη αυτή την ανωμαλία που έχετε επιβάλει ως κανονικότητα.

Βέβαια, ο όρος «ανοσία της αγέλης», που εφαρμόζει η Νέα Δημοκρατία, κανονικά είναι λανθασμένος. Είναι δανεισμένος από την αγγλική γλώσσα, οπότε για να είμαστε πιο ακριβείς, να μιλήσουμε για «ανοσία του κοπαδιού», όπως είναι ακριβώς από την αγγλική γλώσσα, γιατί σε αγέλη οργανώνονται οι αδίστακτοι λύκοι. Δηλαδή, η Κυβέρνησή σας είναι οι αδίστακτοι λύκοι κι αυτό που περιμένετε είναι κοπάδια από υπάκουα αμνοερίφια!

Έχετε κλείσει, λοιπόν, αυτά τα αμνοερίφια, που είναι οι ψηφοφόροι σας, από το πρώτο κύμα της πανδημίας, μαζί με τον υπόλοιπο ελληνικό λαό, που δεν σας ψήφισε και δεν φταίει σε τίποτα, μέσα στα σπίτια τους, όπως τα πρόβατα στο μαντρί και έχετε εξαπολύσει γύρω-γύρω διάφορα τσοπανόσκυλα της καταστολής και της παραπληροφόρησης, μόνο και μόνο για να λυμαίνεστε μαζί με τους «ημετέρους» φίλους σας, νύχτα κυριολεκτικά, το ζεστό χρήμα του Έλληνα φορολογούμενου πολίτη.

Ξέρουμε πολύ καλά τι έχει γίνει με τις πράξεις νομοθετικού περιεχομένου της πανδημίας. Έχετε εργαλειοποιήσει την πανδημία, για να κάνετε εξαίρεση, για να βάλετε στην κατάψυξη τον Νόμο περί Δημοσίων Συμβάσεων και περί Δημοσίων Διαγωνισμών και να επιβάλλετε όλη την ώρα απευθείας αναθέσεις, κατά παρέκκλιση του Νόμου περί Δημοσίων Συμβάσεων και έτσι να μοιράζετε το δημόσιο χρήμα στους εκλεκτούς σας. Αρκεί μια βόλτα στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» για να καταλάβει ο ελληνικός λαός για τι αρπαχτή μιλάμε.

Ως προς το νομοσχέδιο, έχετε αυξήσει τα όρια των προμηθειών και των έργων, για να γίνονται απευθείας αναθέσεις και να περιορίζονται οι δημόσιοι διαγωνισμοί. Τι άλλο έχετε κάνει; Έχετε μειώσει το όριο για συμβάσεις. Ουσιαστικά, έχετε βάλει το όριο των 2.500 ευρώ και κάτω από αυτό το όριο, έτσι ώστε να μην υπάρχει δημοσιότητα αυτών των συμβάσεων, να μην υπάρχει δημοσιότητα στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ». Παραβιάζετε κάθε έννοια διαφάνειας, κάθε έννοια χρηστής διοίκησης και κάνετε αυτό που λέμε ένα μοίρασμα. Γίνεται του μοιράσματος κυριολεκτικά το κάγκελο και το πανηγύρι, όχι μόνο για να μη μείνει παραπονεμένος κανένας από τους δικούς σας και να μοιράζετε την πίτα σε όλο και περισσότερα κομμάτια, αλλά και για να μη δημοσιεύονται τα υποέργα σας.

Ερχόμαστε στην πιο σκανδαλώδη διάταξη. Είναι η διάταξη σύμφωνα με την οποία την επίβλεψη και τον έλεγχο του έργου δεν θα αναλαμβάνει η αναθέτουσα υπηρεσία και αναθέτουσα αρχή, αλλά ουσιαστικά τον έλεγχο θα τον έχουν διάφοροι ιδιώτες ανάδοχοι που υποτίθεται ότι θα έχουν εξειδικευμένες γνώσεις.

Έχετε, επίσης, δώσει τη δυνατότητα στους εργολάβους να κάνουν μια θυγατρική εταιρεία με σχετικό αντικείμενο και θα επιλέγουν αυτοί την εταιρεία η οποία θα επιβλέπει το έργο, η οποία θα κάνει επιμέτρηση του έργου και ακόμη και αυτοί θα κατευθύνουν τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιείται το έργο. Με λίγα λόγια, εργολάβος κερνάει, εργολάβος πίνει!

Ακόμη, και σε σχέση με τους όρους της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, δεν μεταβάλλουν ουσιωδώς το αντικείμενο του έργου, ενώ ως προς την δήθεν ήπια αξιοποίηση των περιοχών «NATURA 2000», ουσιαστικά αυτό σημαίνει πηχτό τσιμέντο, που θα περιορίσει τους φυσικούς πνεύμονες. Κι αυτό γιατί είστε μια Κυβέρνηση της τσιμεντοποίησης, είστε μια Κυβέρνηση των εργολάβων, σε συνέχεια ακριβώς της κληρονομιάς που σας κληροδότησε ο ιδρυτής σας.

Τι άλλο κάνετε; Με μια διάταξη-μονοκονδυλιά νομιμοποιείτε την τεράστια αυθαιρεσία του εμπορικού κέντρου “The Mall”, με την έκδοση μιας πολεοδομικής άδειας, η οποία μάλιστα θα έχει και αναδρομική ισχύ είκοσι ετών. Ως προς την αναστολή και την ανάκληση των πρωτοκόλλων κατεδάφισης, κύριε Υπουργέ, επικαλεστήκατε υγειονομικούς λόγους. Σας ρωτάω, αυτοί οι υγειονομικοί λόγοι θα αποτελέσουν βάση για να παγώσουν αντίστοιχα οι πλειστηριασμοί, για να παγώσουν αντίστοιχα οι εξώσεις, ή θα υπακούσετε τυφλά σ’ αυτό που σας έχει υπαγορεύσει η Κομισιόν;

Βεβαίως -τελειώνω με αυτήν τη διάταξη- δεν θα μπορούσε να λείψει και η διάταξη-δωράκι που κάνετε στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Είναι μια διάταξη-δωράκι αδιαφάνειας, ακόμη και κόντρα στις πάγιες διαφωνίες της Επιστημονικής Επιτροπής της Βουλής. Τι κάνετε; Επικαλείστε κατεπείγοντες λόγους δημοσίας τάξης και δημοσίας ασφάλειας για να γίνονται απευθείας αναθέσεις από την πίσω πόρτα, χωρίς καμμία δημοσιότητα, χωρίς καμμία διαπραγμάτευση, χωρίς καμμία διαφάνεια, από έναν ανενεργό μέχρι τώρα μηχανισμό, τον μηχανισμό διαχείρισης κρίσεων και αντιμετώπισης κινδύνων. Πόσο ακόμη θα λυμαίνεστε τα χρήματα του Έλληνα φορολογούμενου πολίτη, για να δημιουργείτε παρασιτικές περιουσίες;

Τελειώνω, παίρνοντας ακριβώς μια δήλωση από μια καθημερινή εφημερίδα, η οποία λέει χαρακτηριστικά ότι έχετε κάνει τους εργολάβους υποβολείς του πολιτικού σας συστήματος, τους έχετε κάνει ουσιαστικά αυτούς που χειραγωγούν το νομοθετικό σας έργο. Φέρτε τους εδώ να γίνουν κυριολεκτικά βουλευτές, μετονομάστε το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων σε υπουργείο εργολάβων, προμηθευτών και απευθείας αναθέσεων.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΜέΡΑ25)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κι εμείς ευχαριστούμε, κυρία Αδαμοπούλου.

Καλείται στο Βήμα ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Νικόλαος Παναγιωτόπουλος.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εθνικής Άμυνας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επειδή μόλις άκουσα, μεταξύ άλλων, έναν αρκετά τοξικό λόγο, έντονο και φορτισμένο, από την μόλις κατελθούσα του Βήματος συνάδελφο, θα μου επιτρέψετε δύο σχόλια, το ένα συναφές με αυτά που ακούστηκαν και ακούγονται αυτές τις μέρες στον δημόσιο λόγο. Το πρώτο σχόλιο είναι ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις και πάλι δίνουν το παρών, δίπλα στους υπόλοιπους κρατικούς φορείς, στην υποστήριξη και αρωγή της δοκιμαζόμενης τοπικής κοινωνίας της ευρύτερης περιοχής της Ελασσόνας, που δοκιμάζεται και υποφέρει βέβαια και βιώνει τον αντίκτυπο, και στην καθημερινότητά της, του μεγάλου χθεσινού σεισμού. Και τούτο γιατί πάντοτε, και σε καιρό ειρήνης, οι Ένοπλες Δυνάμεις είναι στο πλευρό της κοινωνίας στα δύσκολα, με πράξεις, με έργα, με μεγάλη δραστηριότητα υποστήριξης.

Το δεύτερο σχόλιο είναι ότι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θεωρώ ότι η χώρα επιτέλους πρέπει να πάει μπροστά, «τελοσπάντων να τραβούμε εμπρός», όπως λέει ο ποιητής. Ο ιός βρίσκεται σε έξαρση και η χαλάρωση ενός κομματιού του πληθυσμού ως προς την τήρηση των μέτρων οδηγεί σε περαιτέρω έξαρση. Άρα, η περαιτέρω έξαρση οδηγεί στην αναγκαιότητα επιβολής νέων μέτρων. Η αναγκαιότητα επιβολής νέων μέτρων, όχι μόνο αναβάλλει τη λήξη του συναγερμού, όχι μόνο μετακινεί προς τα πίσω τη γραμμή του τερματισμού, αλλά οδηγεί και σε ακόμα περισσότερο εκνευρισμό, κόπωση, κούραση και θυμό. Τα νεύρα είναι τεντωμένα, υπάρχει κόπωση, υπάρχει ανασφάλεια, εξαιτίας της μεγάλης οικονομικής αβεβαιότητας. Οι ισορροπίες είναι λεπτές. Με αυτές τις συνθήκες, το τελευταίο που χρειάζεται αυτήν την ώρα ο δημόσιος βίος είναι περισσότερο δηλητήριο, περισσότερο τοξικό λόγο.

Δεν θα κάνω λόγο για τις δημόσιες, πρόσφατες, εξωφρενικές θα έλεγα δηλώσεις του κ. Δρίτσα, έχουν ειπωθεί πάρα πολλά πάνω σε αυτά και νομίζω ότι και ο ίδιος έχει κινηθεί για να ανασκευάσει την αρχική εντύπωση. Έχουν ειπωθεί πάρα πολλά, αλλά θα πω μόνο τούτο: Τέτοιου είδους δηλώσεις και η αναπαραγωγή τους ευρύτερα ρίχνουν αχρείαστο δηλητήριο στον δη-

μόσιο βίο, εκτρέπουν τη συζήτηση από τις μείζονες εθνικές προκλήσεις, πάνε τη χώρα πίσω, κι η χώρα πρέπει να πάει μπροστά.

Για να πάει μπροστά, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο δημόσιος βίος χρειάζεται -επιτρέψτε μου να το πω- λιγότερο Λιγνάδη, λιγότερο Κουφοντίνα και περισσότερο Ιάκωβο Τσούνη.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Αναφέρομαι στον Έλληνα ευπατρίδη, ο οποίος βραβεύτηκε από την Πρόεδρο της Δημοκρατίας προ ημερών. Παρασημοφορήθηκε και νωρίτερα, πριν από μερικούς μήνες, του είχε απονεμηθεί και από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ο βαθμός του υποστρατήγου επί τιμή για τη συνολική προσφορά του στην ενίσχυση των Ενόπλων Δυνάμεων, ο άνθρωπος αυτός που διέθεσε, με απόφαση που περιλαμβάνεται στη δημόσια διαθήκη του, το σύνολο της περιουσίας του στις Ένοπλες Δυνάμεις, εκτός όλων των άλλων, όσων έχει κάνει μέχρι τώρα, όσον αφορά την υλική ενίσχυση των Ενόπλων Δυνάμεων. Αποτελεί ένα σπουδαίο, φωτεινό παράδειγμα επιφανούς πατριώτη, σαν αυτό που χρειαζόμαστε περισσότερο από ποτέ, σαν τους ανθρώπους που δεν μετράνε κάθε μέρα τη ζωή τους, αναλογιζόμενοι και αναρωτώμενοι τι μπορεί να κάνει η πατρίδα γι' αυτούς, αλλά τι μπορεί να κάνουν αυτοί για την πατρίδα. Τέτοια χρειαζόμαστε.

Στη βάση αυτή λοιπόν, του τι μπορεί να κάνουμε εμείς για την πατρίδα, επιτρέψτε μου την αναγωγή αναλογικά στη δική μας, ταπεινότερη ασφαλώς, περίπτωση. Οι συζητούμενες μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις, που επισπεύδονται από το Υπουργείο στον χώρο των προμηθειών του αμυντικού εξοπλισμού, δεν είναι καθόλου αμελητέα ποσότητα. Αποτελούν μια μεγάλη και χρηστική, θα έλεγα, βελτίωση του θεσμικού πλαισίου, στα όρια του επιτρεπτού. Εδώ το επιτρεπτό είναι το όριο της ευρωπαϊκής οδηγίας, από το πνεύμα της οποίας δεν μπορούμε να απομακρυνθούμε, όμως μπορούμε να κάνουμε κάποιες ειδικές, στοχευμένες βελτιώσεις. Για πολύ καιρό διαπιστώναμε την ανάγκη άπαντες, διαπαραταξιακά θα έλεγα, εδώ και πολλά χρόνια, γι' αυτές τις μεταρρυθμίσεις, πλην όμως δεν κάναμε τίποτα γι' αυτές, εδώ και πολλά χρόνια. Ερχόμαστε σήμερα λοιπόν και κάνουμε κάτι.

Το νομοσχέδιο που συζητείται σήμερα ενσωματώνει και ολοκληρώνει τις αναγκαίες παρεμβάσεις στον κρίσιμο χώρο των δημοσίων συμβάσεων εν γένει. Ο στόχος είναι η βελτιστοποίηση και η επιτάχυνση των διαδικασιών προγραμματισμού, εκτέλεσης και σύναψης των δημόσιων συμβάσεων, καθώς και η εδραίωση της ασφάλειας δικαίου. Ασφαλώς και εντέλει ο τελικός στόχος είναι η επίτευξη του πολυπόθητου συνδυασμού ταχύτητας, αποτελεσματικότητας αλλά και διαφάνειας. Η ανάγκη βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της άμυνας έχει εκφραστεί πολλάκις και ποικιλοτρόπως, τόσο στους κόλπους των Ενόπλων Δυνάμεων, κυρίως όσον αφορά τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία σύναψης και εκτέλεσης των συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού, τους ανθρώπους δηλαδή που βιώνουν κάθε μέρα, στην καθημερινότητά τους, τη δυσκολία, και την πολυπλοκότητα, και την αρτηριοσκλήρωση στη γρήγορη διεκπεραίωση αυτών των συμβάσεων, όσο και στο πλαίσιο του Σώματος, από τους συναδέλφους της Επιτροπής Εξωτερικών και Άμυνας αλλά και στην Επιτροπή Εξοπλιστικών.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός της Κυβέρνησης για την ενίσχυση της αποτρεπτικής ισχύος των Ενόπλων Δυνάμεων στηρίζεται στην έγκαιρη υλοποίηση του εξοπλιστικού προγράμματος, όπως αυτό εγκρίνεται κάθε φορά από τα θεσπισμένα όργανα των Ενόπλων Δυνάμεων και της Βουλής. Βασικό εργαλείο για την υλοποίηση του εξοπλιστικού αυτού προγραμματισμού αποτελεί ένα σύγχρονο, συνεκτικό και αποτελεσματικό κανονιστικό πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων.

Η προτεινόμενη, λοιπόν, μεταρρύθμιση της νομοθεσίας που διέπει τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων στον τομέα της άμυνας, κινείται προς αυτήν την κατεύθυνση της μακροπρόθεσμης ενίσχυσης της διαθεσιμότητας και αποτελεσματικότητας των οπλικών συστημάτων της χώρας. Αν εξασφαλίσουμε αυτήν τη δυνατότητα στις Ένοπλες Δυνάμεις μας, τότε θα παρέχονται τα απαιτούμενα εχέγγυα για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού των Ενόπλων Δυνάμεων στην εκτέλεση της αποστολής τους, αλλά και η δυνατότητα αποτελεσματικής στρατηγικής διαχείρισης της αποτρεπτικής ικανότητας της χώρας.

Το δεύτερο μέρος του σχεδίου νόμου λοιπόν, περιλαμβάνει τις μεταρρυθμιστικές αλλαγές στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων στον τομέα της άμυνας που προκρίναμε ως άμεσες και αναγκαίες.

Για τη διαμόρφωση του νέου θεσμικού πλαισίου λήφθηκαν υπόψη απόψεις και προτάσεις των αρμοδίων φορέων του Υπουργείου, αλλά και η ανάγκη υποστήριξης της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι γινόταν μέχρι σήμερα, υπό τους όρους και τις δυνατότητες του θεμιτού ανταγωνισμού που παρέχει το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο.

Σε κάθε περίπτωση, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα και σημασία στην τήρηση των απαιτήσεων ελέγχου, διαφάνειας και αποτελεσματικότητας κατά τη διοικητική διαδικασία υλοποίησης των συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού. Τα αναλύσαμε αυτά εκτενέστατα κατά τη διήμερη συζήτηση στην επιτροπή, λήφθηκαν υπόψη παρατηρήσεις και παρεμβάσεις συναδέλφων. Εκτιμώ ότι ήταν εποικοδομητική η διαδικασία, διότι όλοι κατ' αρχήν δέχθηκαν το αναγκαίο της μεταρρύθμισης, συντάχθηκαν θετικά ως προς αυτό και συνεισέφεραν ο καθένας από τη δική του οπτική γωνία και με τις δικές του παρατηρήσεις, πολλές από τις οποίες λήφθηκαν υπόψιν, στο τελικό αποτέλεσμα αυτής της νομοθετικής παρέμβασης.

Πραγματοποιείται, λοιπόν, στοχευμένη τροποποίηση διατάξεων του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων. Γνώμονας η αποκατάσταση ισορροπίας μεταξύ των απαιτήσεων της αναθέτουσας αρχής και των σύγχρονων συνθηκών στην αγορά και στη δημόσια διοίκηση.

Τρεις θεματικές ενότητες η βασική διάρθρωση του εν λόγω μέρους. Αντιστοιχούν στη φάση της προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού.

Η πρώτη έχει να κάνει με τον προγραμματισμό αυτής της διαδικασίας, στα πρώτα άρθρα, αφορά στις διαδικασίες προσδιορισμού των απαιτήσεων και ένταξής τους σε έναν ενιαίο προγραμματισμό, επιχειρησιακό και χρηματοδοτικό, έως την απόφαση για την υλοποίηση της προμήθειας.

Η δεύτερη έχει να κάνει με το στάδιο της σύναψης της σύμβασης που αφορά τις διαγωνιστικές διαδικασίες, που οδηγούν στην επιλογή οικονομικού φορέως του αναδόχου και της σύναψης βέβαια της σχετικής σύμβασης.

Η τρίτη έχει να κάνει με το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης αυτής και αφορά τις διαδικασίες παρακολούθησης και ελέγχου για την ομαλή εκτέλεση της σύμβασης έως την ολοκλήρωσή της.

Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, αυτό που ερχόμαστε να βελτιώσουμε για τις συμβάσεις στον τομέα της άμυνας, συνέβαλε οπωσδήποτε σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό, αλλά όχι εντελώς ικανοποιητικό, στην αποτελεσματική ικανοποίηση των αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων.

Κατά την εφαρμογή, όμως, των διατάξεων της νομοθεσίας διαπιστώθηκαν αδυναμίες και καθυστερήσεις, κενά και ανακολουθίες ως προς τις σύγχρονες συνθήκες της αγοράς, τα οποία απαγόρευσαν αυτό που κάνουμε σήμερα, την προωθούμενη μεταρρυθμιστική παρέμβαση.

Δεν θα φτάσω στο σημείο να πω ότι το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο αποτελεί -όπως λένε κάποιοι- νόμο μη προμηθειών, γιατί προμήθειες γίνονται και γίνονται πολλές φορές, αν το απαιτεί η ανάγκη και οι παρούσες συγκυρίες. Κατέστησαν αναγκαίες κάποιες προμήθειες, εκτός του υφισταμένου ρυθμιστικού πλαισίου. Το κάναμε, αλλά από εκεί και πέρα, εχθρός του καλού είναι το καλύτερο και νομίζω ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης.

Όσον αφορά, λοιπόν, τον προγραμματισμό προμήθειας του αμυντικού εξοπλισμού, οι υφιστάμενες προβλέψεις για την εκπόνηση του μακροπρόθεσμου και του κυλιόμενου προγραμματισμού δεν εφαρμόστηκαν έως έναν βαθμό, λόγω εννοιολογικών ασαφειών ως προς το εύρος ή τη χρηματοδότησή του, μεταξύ άλλων, οδηγώντας σε μεμονωμένες ενεργοποιήσεις προγραμμάτων με επανάληψη των κύκλων έγκρισης, άρα προσθήκη διοικητικού και γραφειοκρατικού κόστους για κάθε πρόγραμμα ξεχωριστά. Εκτός από τον αποσπασματικό χαρακτήρα, δηλαδή,

των παρεμβάσεων όταν κρίναμε ότι θα έπρεπε να προχωρήσουμε στην έγκριση ενός συγκεκριμένου εξοπλιστικού υποπρογράμματος, αυτό δεν ήταν στο πλαίσιο ενός ευρύτερου σχεδιασμού, όπως επέτασσε το μακροπρόθεσμο πρόγραμμα αμυντικών εξοπλισμών.

Ο ν.3978/2011 που ενσωμάτωσε την ευρωπαϊκή οδηγία στην εθνική έννομη τάξη και ρυθμίζει ζητήματα διαγωνιστικής διαδικασίας και σύναψη των συμβάσεων, προέβλεπε ορισμένες υπέρμετρες απαιτήσεις και ενέργειες από τους οικονομικούς φορείς, καθ' υπέρβαση των προβλέψεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με αποτέλεσμα να παρατηρηθεί τι; Μειωμένη προσέλευση οικονομικών φορέων στις διαγωνιστικές διαδικασίες και αδυναμία ομαλής και αποτελεσματικής διεκπεραίωσης διαγωνισμών για εξοπλισμούς. Με δεδομένο ότι αυτή η διαδικασία καθορίζεται κυρίως από την οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υπήρξαν περιθώρια ευρείας αλλαγής των διατάξεων, οι προτεινόμενες, όμως, παρεμβάσεις αφορούν σε ρυθμίσεις του ειδικού νομοθέτη και κυρίως, σε όσους δρουν αρνητικά στην προσέλκυση των οικονομικών φορέων, τόσο ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων όσο και εύρος των εταιρειών της αλλοδαπής.

Για να μην μακρηγορήσω, επειδή δεν υπάρχει και χρόνος, επαναλαμβάνω τη διάρθρωση και τέσσερα-πέντε βασικά στοιχεία των παρεμβάσεών μας.

Μέρος Β'. Άρθρο 143 έως 199. Πρώτο κεφάλαιο. Άρθρο 143 έως 146. Θέματα προγραμματισμού των δημοσίων συμβάσεων στην άμυνα.

Μέρος δεύτερο. Άρθρο 147 έως 166. Θέματα σύναψης των δημόσιων συμβάσεων στην άμυνα.

Μέρος τρίτο. Άρθρο 167 έως 176. Θέματα εκτέλεσης των δημόσιων συμβάσεων στην άμυνα και το τελευταίο κεφάλαιο με τις μεταβατικές διατάξεις.

Καταλαβαίνετε την ανάγκη για λόγους ασφάλειας του δικαίου και ενοποίησης του δικαίου αυτές οι διατάξεις να συμπεριλαμβάνονται στο μεγάλο νομοσχέδιο του Υπουργείου Ανάπτυξης για τις δημόσιες συμβάσεις και καταλαβαίνετε, αντιλαμβάνεσθε, την αλληλουχία, αν θέλετε, τη λογική από τον προγραμματισμό και τον σχεδιασμό μέχρι την εκτέλεση την τελική της σύμβασης των δημοσίων συμβάσεων στην άμυνα.

Σημαντικότατες τροποποιήσεις. Όσον αφορά τον προγραμματισμό και τη διαδικασία ενεργοποίησης των συμβάσεων, άρθρα 143 έως 146. Αναλυτική περιγραφή των μερών του μεσοπρόθεσμου προγράμματος αμυντικών εξοπλισμών και του κυλιόμενου προγράμματος. Αναφορά στις πηγές χρηματοδότησης των εξοπλιστικών προγραμμάτων, μείωση του ορίου των συμβάσεων μείζονος οικονομικής αξίας στα 30 εκατομμύρια ευρώ, για λόγους διαφάνειας, με ταυτόχρονη επίσπευση των διαδικασιών για όλες τις υπόλοιπες, με εξαμηνιαία απολογιστική ενημέρωση της Βουλής -σημαντικό- αντί της διαδικασίας εισαγωγής του θέματος για λήψη απόφασης από το ΚΥΣΕΑ και διατύπωση γνώμης αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Διαχωρίζοντας τις εισαγόμενες προς έγκριση συμβάσεις, ανάλογα με το χρηματικό όριο, λοιπόν, επισπεύδουμε τη διαδικασία καταθέτοντάς την άπαξ, μία φορά, στη Βουλή, μαζί με το μακροπρόθεσμο πρόγραμμα αμυντικών εξοπλισμών, ώστε να μην φέρνουμε αποσπασματικά υποπρογράμματα εδώ και εκεί, με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε καθυστέρηση.

Άλλη διάταξη. Δυνατότητα χρήσης συμφωνιών πλαισίων ως συμβάσεων εν συνεχεία υποστήριξης, όταν δεν μπορούν εκ των προτέρων να συμφωνηθούν λεπτομερειακά οι όροι, κάτι που συμβαίνει στην πράξη συνεχώς, με την περιγραφή ουσιωδών όρων και τη μετέπειτα εξειδίκευση των όρων δια της σύμβασης των κατ' ιδίαν εκτελεστικών συμβάσεων, που ακολουθούν τη συμφωνία-πλαίσιο. Αυτό το κάναμε πέρυσι, με ειδική νομοθετική πρόβλεψη στην εν συνεχεία υποστήριξη των «Mirage-2005» και το περάσαμε με ειδικό νόμο. Τώρα, όπως καταλαβαίνετε, αυτό καθίσταται δυνατόν να γίνεται αυτομάτως αφού το περιέχει πλέον αυτή η μεταρρύθμιση, άρα το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Άλλη σημαντική εισαγωγή του ενιαίου ευρωπαϊκού εγγράφου σύμβασης: Διαγωνιστική διαδικασία με το άρθρο 160. Εδώ η αξιοσημείωτη αυτή τροποποίηση επέρχεται με την πρόβλεψη για χρήση του ενιαίου ευρωπαϊκού εγγράφου σύμβασης και επίσης, με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου υπεύθυνης δήλωσης. Με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, όπως καταλαβαίνετε, εξοικονομείται πολύς χρόνος, ο οποίος αναλωνόταν μέχρι πρότινος σε γραφειοκρατικές διαδικασίες, διοικητικό φόρτο, καθ' ότι η κάθε εταιρεία ξεχωριστά, ο κάθε οικονομικός φορέας συνέλεγε τα πιστοποιητικά, χρησιμοποιούσε διαφορετικούς τύπους εγγράφων για τις συμβάσεις αυτές. Τώρα υπάρχει ένας ενιαίος τύπος εγγράφου, που προβλέπεται και στο ενωσιακό δίκαιο στην Ευρώπη.

Από εκεί και πέρα, υπάρχει σημαντική πρόβλεψη για τις εγγυητικές επιστολές και τροποποιήσεις των συμβάσεων και συμφωνιών πλαισίου, κατά τη διάρκειά τους.

Εδώ προχωράμε σε μείωση του ύψους των εγγυητικών επιστολών όσον αφορά την εγγύηση μετοχής από 5% σε 2%, όσον αφορά την εγγύηση καλής εκτέλεσης από 10% σε 5% και ο λόγος είναι ότι έτσι θα καταστεί ευχερέστερη η έκδοση των εγγυητικών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στα οποία καταφεύγουν οι οικονομικοί φορείς, οι εταιρείες και θα είναι ευκολότερο και γι' αυτούς να παράσχουν εγγυητικές επιστολές, άρα να συμμετέχουν πιο εύκολα και επομένως να τονωθεί και ο ανταγωνισμός κατά την διαδικασία την προκαταρκτική, την διαγωνιστική.

Τονώνεται, λοιπόν, ο ανταγωνισμός και καθίσταται και οικονομικά ευχερέστερο για περισσότερους οικονομικούς φορείς να έρθουν μπροστά και να συμμετάσχουν.

Θα ήθελα να κάνω ένα ακόμα σχόλιο για το άρθρο 159, που είναι η προσθήκη προϋποθέσεων και οι διαδικασίες προσφυγής στο άρθρο 3 της Συνθήκης της Λισαβόνας. Τι λέει το άρθρο 3 παρ. 46; Τα κράτη-μέλη κατ' εξαίρεση από όσα ορίζονται στην ευρωπαϊκή νομοθεσία για προμήθειες στον χώρο της άμυνας μπορούν, αν κρίνουν ότι έτσι εξυπηρετούνται ζωτικά συμφέροντα ασφαλείας τους, να κάνουν τον δικό τους προγραμματισμό και τον δικό τους σχεδιασμό, όσον αφορά τις αμυντικές προμήθειες. Μέχρι σήμερα, αυτό προβλεπόταν στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο, όμως υπήρχε ανασφάλεια δικαίου, δηλαδή δεν εφαρμοζόταν ποτέ η καταφυγή σε αυτήν την εξαίρεση ως προς το επίπεδο λήψης της απόφασης επίκλησης της σχετικής εξαίρεσης, δηλαδή δύσκολα θα μπορούσε κάποιος, αφού το πλαίσιο ήταν ασαφές να πει ότι «εντάξει, πάμε στην εξαίρεση 3.46 της Συνθήκης της Λισαβόνας και καταρτίζουμε την τάδε σύμβαση κατά παρέκκλιση του ισχύοντος πλαισίου».

Τώρα, εδώ προβλέπεται ρητά ότι την απόφαση εξαίρεσης μιας σύμβασης στρατιωτικού εξοπλισμού από τους κανόνες της ενωσιακής αγοράς τη λαμβάνει το ΚΥΣΕΑ, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να ασκήσει τις αρμοδιότητες, που περιγράφονται στο άρθρο 3.48 της Συνθήκη της Λισαβόνας, έχοντας τη δυνατότητα να προσφύγει στο δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά κράτους-μέλους για καταχρηστική εφαρμογή αυτού του άρθρου ακριβώς. Όπως καταλαβαίνετε, σε περιόδους κρίσης και εντάσεων, αυτή η δυνατότητα πλέον είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον συνολικό προγραμματισμό των Ενόπλων Δυνάμεων στα εξοπλιστικά.

Δίκην επιλόγου, κυρίες και κύριοι, οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερα κρίσιμο και απαιτητικό ρόλο για τη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας μας. Η κάλυψη των επιχειρησιακών και εφοδιαστικών απαιτήσεων των Ενόπλων Δυνάμεων απαιτεί ένα κατάλληλο σύστημα δημοσίων συμβάσεων, που παρέχει αφενός την αναγκαία ευελιξία και ταχύτητα στις διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων, αφετέρου όμως και εξοικονόμηση χρόνου και διοικητικού και γραφειοκρατικού κόστους και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ζήτημα εξισορρόπησης ανάμεσα στην ταχύτητα, την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια.

Η διασφάλιση, εξάλλου, της επιχειρησιακής ετοιμότητας των Ενόπλων Δυνάμεων επιτρέπει στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας να προβαίνει στον μεσομακροπρόθεσμο σχεδιασμό για την επόμενη μέρα της Εθνικής Άμυνας με νηφαλιότητα, σιγουριά και αυτοπεποίθηση ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις είναι ανά πάσα ώρα διαθέσιμες, αξιόπιστες, αποτρεπτικές και τελικά ισχυρές σε εθνικό, περιφερειακό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Θεωρώ ότι το νομοσχέδιο αυτό και οι διατάξεις, που εισάγει το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για τη βελτίωση του πλαισίου, όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις στον χώρο της άμυνας είναι ένα σημαντικό -πιο σημαντικό ίσως απ' όσο νομίζουμε- βήμα ώστε να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι για ισχυρότερες -στον χρόνο που πρέπει όμως και όπως πρέπει- Ένοπλες Δυνάμεις.

Ευχαριστώ πραγματικά τις παρατάξεις, που έρχονται να υποστηρίξουν την αναγκαιότητα να εγκριθεί αυτή η σημαντική μεταρρύθμιση.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κι εμείς ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εθνικής Άμυνας): Αν μου επιτρέπετε, κύριε Πρόεδρε; Επειδή ο κ. Κεγκέρογλου έχει καταθέσει μια τροπολογία, για να μην παίρνω τον λόγο μετά, να τοποθετηθώ για τριάντα δευτερόλεπτα επ' αυτού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Βεβαίως.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εθνικής Άμυνας): Κύριε συνάδελφε, είναι προς την ορθή κατεύθυνση κατ' αρχήν η τροπολογία, πλην όμως έχει ρυθμιστεί από υπουργικές αποφάσεις. Είναι η τροπολογία με γενικό αριθμό 784 και ειδικό 53. Κατατέθηκε σήμερα από Βουλευτές του Κινήματος Αλλαγής με θέμα: «Αναβάθμιση ΓΔΑΕΕ και Συμβουλίου Αμυντικής Έρευνας, Τεχνολογίας και Βιομηχανίας», το λεγόμενο ΣΑΕΤΒ», επί της οποίας επισημαίνω τα παρακάτω:

Η προτεινόμενη αρμοδιότητα του ΣΑΕΤΒ, του Συμβουλίου Αμυντικής Έρευνας, Τεχνολογίας και Βιομηχανίας, εκτιμάται ότι καλύπτεται νομικά τόσο από την παράγραφο 1 του άρθρου 13 του ν.2919/2001, σύμφωνα με την οποία το Συμβούλιο εισηγείται τις βασικές επιλογές κατά τον προγραμματισμό της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα της αμυντικής έρευνας και τεχνολογίας, αλλά και στον τομέα της αμυντικής βιομηχανίας στο πλαίσιο της εθνικής αμυντικής και βιομηχανικής στρατηγικής, όσο και από την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. Επομένως, το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο καλύπτει αυτό που ορθώς προτείνεται.

Από εκεί και πέρα, επιπλέον, η σύγκληση του Συμβουλίου Αμυντικής Έρευνας, Τεχνολογίας και Βιομηχανίας δύο φορές ετησίως, καθώς και σε έκτακτες περιπτώσεις επίσης προβλέπεται. Έχει ήδη καθοριστεί στο άρθρο 3 της υπουργικής απόφασης από 16-10-2000, για να μην λέω τα υπόλοιπα αριθμητικά στοιχεία. Είναι δική μας υπουργική απόφαση. Επιπλέον, η πρόβλεψη σύγκλησης του Συμβουλίου με άλλον τρόπο, δηλαδή κατόπιν εισήγησης ενός από τους φορείς εκπροσώπησης της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας πρέπει να προκύπτει από την εν λόγω υπουργική απόφαση. Άμα κρίνεται σκόπιμο, μπορεί να συγκληθεί το Συμβούλιο αυτό.

Ορθώς ζητάτε αυτό να γίνει ενδεχομένως με μεγαλύτερη συνέπεια, με περιοδικότητα και συχνότητα, διότι το συμβουλευτικό αυτό όργανο προσθέτει στις δυνατότητες σχεδιασμού ιδίως στον χώρο της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας, αλλά αυτό έχει ήδη προβλεφθεί και υπάρχει ήδη στο γενικό κανονιστικό πλαίσιο τόσο σε επίπεδο νόμου, όσο και σε επίπεδο υπουργικής απόφασης.

Επομένως, ευπρόσδεκτη η τροπολογία, αλλά δεν γίνεται δεκτή, διότι ήδη θεσμικά προβλέπεται αυτή η δυνατότητα. Σε κάθε περίπτωση, όμως, επί της αρχής συμφωνούμε.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κι εμείς ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Καλείται στο Βήμα ο κ. Κωνσταντίνος Ζαχαριάδης από τον ΣΥΡΙΖΑ. Εκλέγεται στον Β1 Βόρειο Τομέα Αθηνών.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι θετικό ότι μετά την γενική κατακραυγή ο Υπουργός προηγουμένως αποδοκίμασε τους «γαλάζιους» αυτοδιοικητικούς, οι οποίοι εμβολιάστηκαν κατά παρέκκλιση της σειράς. Θέλω να πιστεύω ότι αυτή η αποδοκιμασία και η πολιτική καταδίκη και η ομόθυμη καταγγελία του πολιτικού κόσμου της χώρας θα βάλει ένα φρένο σ' αυτήν την κατάσταση, έστω και σήμερα, διότι τα ίδια είχαμε ακούσει και στα τέλη Δεκεμβρίου, όταν πάλι τότε «γαλάζια» στελέχη ποδοπατιώντουσαν για το ποιος θα μπει πρώτος και ποιος δεύτερος να εμβολιαστεί. Είναι δυστυχώς, μια αντίληψη που πρέπει να σταματήσει, η οποία βλέπει το κράτος ως λάφυρο.

Όταν γίνονται τέτοια πράγματα, δεν μπορούμε να απαντήσουμε σαν οργανωμένη και συντεταγμένη πολιτεία, σαν δημόσιο σύστημα υγείας τίποτα στους μεταμοσχευμένους, στους καρκινοπαθείς, στους χημειοθεραπευόμενους, στους ακτινοθεραπευόμενους, στους ανοσοκατεσταλμένους, στους βαριά καρδιοπαθείς ή στα άτομα με πνευμονοπάθειες, στους νεφροπαθείς, στους διαβητικούς με σοβαρή διαταραχή, σε αυτούς που έχουν ηπατική ανεπάρκεια και δεν έχει έρθει ακόμα η σειρά τους ηλικιακά, διότι δεν υπήρχε και μια πρόληψη ώστε αυτές οι ομάδες να μπουν σε μια κατάσταση πιο γρήγορη για να εμβολιαστούν.

Αυτό δεν είναι κάτι σαν την πανδημία, που ήρθε και μας χτύπησε απρόσμενα ή σαν τα βρετανικά και τα αφρικανικά στελέχη, που είναι πιο δύσκολα. Αυτό είναι κάτι, το οποίο το ξέραμε από την ώρα που ήρθε η πανδημία, ότι όταν έρθει το εμβόλιο, θα πρέπει να υπάρξει μια μέριμνα και γι' αυτούς. Αυτοί δυστυχώς στον επιτελικό σχεδιασμό αυτής της Κυβέρνησης ήταν άφαντοι και αόρατοι. Πρέπει να υπάρξει έστω και τώρα μέριμνα, ώστε αυτές οι κατηγορίες, οι οποίες είναι ευπαθείς, να μπορέσουν να πάρουν σειρά προτεραιότητας και να σταματήσει το «γαλάζιο» πλιάτσικο στα εμβόλια.

Τώρα για το νομοσχέδιο, βρισκόμαστε σήμερα αντιμέτωποι με ένα νομοσχέδιο, που ουσιαστικά θέλει να δώσει βορά το περιβάλλον και τους δημόσιους χώρους σε ιδιωτικά συμφέροντα. Πρόκειται για μια επικίνδυνη και κακή νομοθέτηση. Ζημιωμένοι θα βγουν τόσο οι πολίτες, όσο και το περιβάλλον. Αντί να βοηθήσετε στην απλοποίηση και την επιτάχυνση των διαδικασιών και της γραφειοκρατίας, θα καταφέρετε δυστυχώς ακριβώς το αντίθετο.

Λέγατε ότι ο νόμος του ΣΥΡΙΖΑ για τις δημόσιες συμβάσεις το 2010 ήταν προβληματικός. Κανείς δεν αρνείται ότι υπήρχαν θέματα στην εφαρμογή του, αλλά το σχέδιο νόμου που φέρνει σήμερα ο κ. Γεωργιάδης θα δημιουργήσει ζητήματα αδιαφάνειας και διαφθοράς. Αναφέρομαι φυσικά στην εκχώρηση της επίβλεψης των δημόσιων συμβάσεων και έργων σε ιδιώτες.

Πείτε το ξεκάθαρα: Φέρνετε ένα νομοσχέδιο για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων συμφερόντων. Υποτίθεται ότι έτσι λύνετε το πρόβλημα της υποστελέχωσης των τεχνικών υπηρεσιών του δημοσίου, τις οποίες η Κυβέρνησή σας απαξιώνει και υποβαθμίζει συνεχώς. Είναι τεχνικές υπηρεσίες με εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό. Γιατί δεν υλοποιείτε το τριετές πρόγραμμα προσλήψεων χιλίων πεντακοσίων επιστημόνων για την ενίσχυση των τεχνικών υπηρεσιών που είχε δρομολογήσει ο ΣΥΡΙΖΑ; Εφόσον πρόκειται για δημόσιο έργο, την επίβλεψη πρέπει να την έχει το δημόσιο, όχι ιδιώτες αμφιβόλου κατάρτισης, κινήτρων και εμπειρίας.

Τις τελευταίες δεκαετίες, πάρα πολλά μεγάλα δημόσια έργα, όπως φράγματα, δρόμοι, σχολεία, νοσοκομεία, δημόσια κτήρια, ακόμα και τα ολυμπιακά έργα, ολοκληρώθηκαν με επιτυχία υπό την επίβλεψη διπλωματούχων μηχανικών του δημοσίου. Θα πρέπει να σταματήσει επιτέλους η άκριτη μεταφορά αρμοδιοτήτων του δημοσίου σε ανώνυμες εταιρείες, που λειτουργούν έξω από τον δημόσιο έλεγχο με ειδικό προνομιακό καθεστώς.

Όταν η επίβλεψη ανατίθεται σε ιδιώτες, προκύπτει μία επιπλέον σημαντική δαπάνη ως αμοιβή τους στον συνολικό προϋπολογισμό του έργου, δαπάνη που επιβαρύνει τους πολίτες. Είναι ιδιώτες φυσικά, άμεσα ή έμμεσα εξαρτώμενοι από τις μεγάλες κατασκευαστικές εταιρείες. Δεν μας λέτε τελικά, αν ο ελεγκτής του έργου θα είναι ταυτόχρονα και ο ελεγχόμενος. Η ίδια η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η ΕΑΑΔΗΣΥ κριτικάρει τη δήθεν καινοτομία που εισαγάγει η Κυβέρνηση περί επίβλεψης των έργων από ιδιώτες.

Παραδίδετε, λοιπόν, την επίβλεψη και εκτέλεση των δημοσίων έργων, των μελετών, την εκπόνηση σε μεγάλους ομίλους. Το αποτέλεσμα θα είναι ο μηδενικός έλεγχος στα δημόσια έργα από το κράτος.

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, η κ. Κεραμέως έρχεται και εξισώνει τα επαγγελματικά δικαιώματα αποφοίτων κολλεγίων και

διπλωματούχων μηχανικών πενταετούς φοίτησης, υποβαθμίζοντας με αυτόν τον τρόπο τα ελληνικά δημόσια πολυτεχνεία, για να αβαντάρει τα ιδιωτικά συμφέροντα. Σε μια περίοδο που είναι επιτακτική η ανάγκη για υλοποίηση έργων και διαγωνισμών και άμεση απορρόφηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ, κινδυνεύει η δημόσια διοίκηση να οδηγηθεί σε παράλυση με δική σας ευθύνη.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις αυξάνετε το όριο των απευθείας αναθέσεων από τις 20.000 ευρώ, που είναι σήμερα στις 30.000 ευρώ για τις προμήθειες και τις υπηρεσίες και στις 60.000 ευρώ για τα έργα. Επίσης, αυξάνετε το όριο των συμβάσεων για τις οποίες συλλέγονται στοιχεία και δημοσιεύονται στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων από τα 1.000 ευρώ στα 2.500 ευρώ. Οι διατάξεις αυτές μετά βεβαιότητας θα δημιουργήσουν περαιτέρω ζητήματα διαφάνειας και διαφθοράς. Εάν θεωρείτε εμάς υπερβολικούς, ακούστε τουλάχιστον τους αρμόδιους. Ακούστε τι είπε ο κ. Ιωσήφ Αβραμίδης, μέλος του διοικητικού συμβουλίου της «Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς».

Γιατί τα κάνετε όλα αυτά; Έτσι και αλλιώς, εδώ και έναν χρόνο με πρόσχημα την πανδημία έχετε επιδοθεί σε ένα τσουνάμι απευθείας αναθέσεων, κατά παρέκκλιση των πάγιων διατάξεων, σε ένα τσουνάμι αδιαφάνειας και πελατειακών σχέσεων. Θέλετε να δημιουργήσετε περαιτέρω εστίες αδιαφάνειας.

Ένα μεγάλο ζήτημα αφορά στις διατάξεις για το περιβάλλον και τις προστατευόμενες περιοχές «NATURA». Ξέρετε, οι περιοχές «NATURA» δεν είναι επιλογή της κάθε χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι κοινοτική υποχρέωση. Εσείς ουσιαστικά, θέλετε να διαλύσετε τις προστατευόμενες περιοχές. Ρεζιλεύετε τη χώρα και τη θέτετε εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου. Αποκαλύπτεται εν τοις πράγμασι πόσο υποκριτικό και επικοινωνιακό είναι το δήθεν φιλοπεριβαλλοντικό προφίλ του κ. Μητσοτάκη. Αυτή είναι η «πράσινη» Κυβέρνηση του κ. Μητσοτάκη.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Θέλετε να δημιουργήσετε «τρύπες» -αν μπορώ να έχω ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε- εντός των περιοχών «NATURA», χαρακτηρίζοντάς τες ως υποπεριοχές, εντός των προστατευόμενων περιοχών, με σκοπό ήπιες δραστηριότητες. Γενικότητες και αυθαιρεσίες, χωρίς διευκρινίσεις. Αφήνετε ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα, καλού κακού. Αυτό δεν έχει ξαναγίνει. Η προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να γίνεται με τρόπο μη διακοπτόμενο και ακέραιο. Στον βωμό των ιδιωτικών συμφερόντων, θυσιάζετε βιότοπους και οικότοπους. Ήδη δεκάδες περιβαλλοντικές οργανώσεις έχουν προχωρήσει σε κοινή ανακοίνωση. Μέχρι στιγμής, χιλιάδες πολίτες έχουν υπογράψει κατά των διατάξεων βιασμού των περιοχών «NATURA» και του περιβάλλοντος εν γένει.

Αγνοείτε πλήρως τις ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες που πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2021. Ως προς τι αυτή η βιασύνη; Μήπως, τελικά, δεν θέλετε να ολοκληρωθούν ποτέ; Η επιμονή σας και η εμμονή σας θα οδηγήσουν τη χώρα υπόλογη και θα ζημιωθεί με δεκάδες κοινοτικά πρόστιμα για παραβίαση περιβαλλοντικών κανονισμών. Μετά, αυτά θα τα επιβαρυνθούν οι Έλληνες φορολογούμενοι πολίτες. Δημιουργείτε φωτογραφικές διατάξεις, για να εξυπηρετήσετε συγκεκριμένους επενδυτές προνομιακά. Σας ενδιαφέρει να ολοκληρώσετε κάποιες συμφωνίες για τους λίγους.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Εμείς -κλείνω με αυτό, κύριε Πρόεδρε κι ευχαριστώ- ΣΥΡΙΖΑ- Προοδευτική Συμμαχία, με αίσθημα ευθύνης απέναντι στις Ελληνίδες και τους Έλληνες καλούμε την Κυβέρνηση, έστω και τώρα, ν' αλλάξει κατεύθυνση. Το νομοσχέδιο θα είναι επιζήμιο για τους πολίτες, το περιβάλλον, τον τεχνικό κόσμο. Εάν το γνωρίζετε αυτό και παρ' όλες τις αντιδράσεις της κοινωνίας και του πολιτικού κόσμου συνεχίζετε, τότε αποδεικνύετε ότι είστε έρμαια μεγάλων ιδιωτικών συμφερόντων. Δεν σας ενδιαφέρει η χώρα, παρά μόνο η εξυπηρέτηση αυτών των συμφερόντων.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ για την ανοχή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Να είστε καλά.

Να πάμε και μια βόλτα στην Πελοπόννησο και συγκεκριμένα στον Νομό Ηλείας. Τον λόγο έχει ο κ. Ανδρέας Νικολακόπουλος από τη Νέα Δημοκρατία.

Στις 17.15' θα μιλήσει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας κ. Καραθανασόπουλος. Και στις 17.30' περίπου θα μιλήσει ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών κ. Καραμανλής.

Κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη έχει ξεκινήσει ένα σημαντικό μεταρρυθμιστικό έργο, από την αρχή της θητείας της, υλοποιώντας τις προεκλογικές της δεσμεύσεις και το έργο αυτό το συνεχίζει σε μία δύσκολη χρονικά συγκυρία.

Το παρόν σχέδιο νόμου αποτελεί μια ακόμα μεταρρύθμιση, που υπηρετεί την αναπτυξιακή μας πολιτική. Πρόκειται για ένα σχέδιο νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης με σημαντικές και επείγουσες διατάξεις, που αφορούν αρμοδιότητες και άλλων Υπουργείων. Πρόκειται επί της ουσίας για την αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, των δημοσίων έργων, αλλά και μια σειρά άλλων κρίσιμων αναπτυξιακών θεμάτων με βασικούς στόχους την ταχύτητα, την απλοποίηση των διαδικασιών, τη διαφάνεια και τη μείωση της γραφειοκρατίας.

Πρέπει να ξεκινήσουμε από μια βασική παραδοχή: Ο ΣΥΡΙΖΑ το 2016 ψήφισε τον ν.4412, κάνοντας τριακόσιες ογδόντα εννέα αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο. Απέτυχε σε όλους τους παραπάνω στόχους. Όλοι θυμόμαστε τον ΣΥΡΙΖΑ, που έλεγε ότι θα κατέθετε αλλαγή της νομοθεσίας των συμβάσεων για την εθνική άμυνα. Δεν το έπραξε. Μάλλον, δεν το πρόλαβε ούτε αυτό.

Ο ν.4412 χρειάζεται άμεσες και ουσιαστικές αλλαγές. Και όσο καθυστερούμε τις ριζικές αλλαγές στις δημόσιες συμβάσεις και στα δημόσια έργα, τόσο εμποδίζεται η αναπτυξιακή μας πολιτική. Αν λάβουμε υπόψη τις ασφυκτικές συνέπειες που έχει προκαλέσει η πανδημία στην οικονομία και τη μεγάλη πρόκληση για τη χώρα να απορροφήσει 72 δισεκατομμύρια από το Ταμείο Ανάκαμψης τα επόμενα χρόνια, η ανάγκη για αλλαγή του θεσμικού πλαισίου του ν.4412 καθίσταται πλέον επιτακτική, ιστορική θα έλεγα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι πολλές οι διατάξεις που έχουν πολύ μεγάλη σημασία και θα μπορούσαμε να αναφερθούμε. Είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη μείωση της γραφειοκρατίας η πρόβλεψη για υποχρεωτική χρήση των ηλεκτρονικών εργαλείων σε όλες τις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης με αξία μεγαλύτερη από 30.000 ευρώ. Είναι σημαντική για τη διαφάνεια η υποχρεωτική ανάρτηση στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων στοιχείων συμβάσεων αξίας άνω των 2.500 ευρώ. Είναι σημαντική για την ταχύτητα η δυνατότητα διενέργειας διαγωνιστικής διαδικασίας για την ανάθεση σύμβασης μελέτης και κατασκευής έργου και πριν την ολοκλήρωση των περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων. Αντιμετωπίζονται με αυτόν τον τρόπο αστοχίες και ανεφάρμοστες λύσεις, λόγω φτωχών πολλές φορές γεωτεχνικών ερευνών, που οδηγούν σε μεγάλες καθυστερήσεις για την υλοποίηση ενός έργου. Με την ενίσχυση του συστήματος μελέτη-κατασκευή, ο εργολάβος αναλαμβάνει μέρος της ευθύνης, αφού οριστικές μελέτες συνυπογράφονται και από εκείνον.

Πολύ σημαντική είναι, επίσης, η ρύθμιση που αντιμετωπίζει το πρόβλημα των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, θέμα που παρέμενε αίολο με τον ν.4412, καθώς όχι μόνο προσδιορίζονται ποιες ακριβώς θεωρούνται οι ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, αλλά η αιτιολόγηση της μείωσης γίνεται πλέον μέρος της σύμβασης που δεσμεύει συμβατικά τον εργολάβο.

Τέλος, είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ταχύτητα εκτέλεσης η πρόβλεψη για την άσκηση επίβλεψης του έργου πέραν της αρμόδιας τεχνικής υπηρεσίας και από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα επίβλεψης. Βέβαια, είναι υψίστης εθνικής σημασίας οι προβλέψεις για τις συμβάσεις, που αφορούν την άμυνα της χώρας μας, οι οποίες συμβάλλουν ουσιαστικά, όχι μόνο στο μεγάλο ζητούμενο που είναι η ταχύτητα, αλλά και στην αξιοπιστία και τη διαφάνεια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα όμως να σταθώ ιδιαίτερα σ' ένα σημαντικό σημείο, το οποίο αφορά τον τόπο μου, τον Νομό Ηλείας, έναν νομό με μεγάλες φυσικές ομορφιές και προστατευόμενες περιοχές «NATURA», αλλά και ζώνες οικιστικού ελέγχου. Ο μισός νομός, μάλιστα, στη νότια πλευρά του, στον Κυπαρισσιακό Κόλπο έχει καταδικαστεί στον μαρασμό με το π.δ. 391/2018. Κανενός είδους ανάπτυξη, ούτε καν ήπιας μορφής δεν εφικτή σε μία έκταση που φτάνει ακόμα και τριάντα χιλιόμετρα από την ακτή.

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ δεν έκανε απολύτως τίποτα. Καταδίκασε αυτήν την περιοχή. Σε μια μοναδικής ομορφιάς περιοχή δεν έφερε την παραμικρή επένδυση, όπως βέβαια, δεν είχαμε επένδυση και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Εδώ και χρόνια, περιμένουμε τη σύνταξη μελετών που να ρυθμίζουν το καθεστώς αξιοποίησης των περιοχών αυτών, με σεβασμό πάντα στο περιβάλλον. Δυστυχώς, η διαδικασία αυτή καθυστερεί, όπως καθυστερεί και την ανάπτυξη της περιοχής.

Για τον λόγο αυτό και επειδή εκπροσωπώ μια περιοχή, η οποία πληρώνει το τίμημα της αδράνειας, αντιμετωπίζω τη ρύθμιση του 219 ως κομβικής σημασίας για την επιτάχυνση των εξελίξεων είτε ως μοχλό πίεσης για την οδό των μελετών και την επίτευξη οριστικής λύσης είτε για την προώθηση επενδυτικών σχεδίων μέχρι την επίτευξη οριστικής λύσης. Διότι πράγματι, η διάταξη αυτή ρυθμίζει τη διαδικασία σχεδιασμού και ελέγχου σε περιοχές προστασίας για έργα δημοσίου ενδιαφέροντος εντός μεταβατικού πλαισίου έως την ολοκλήρωση εκπόνησης έγκρισης των ειδικών περιβαλλοντικών μελετών. Ανοίγει έτσι ο δρόμος για ένα νέο ειδικό σχέδιο, που θα προστατεύει το φυσικό περιβάλλον, αφού υπάρχουν θεσμικές δικλείδες ασφαλείας και ταυτόχρονα, θα ενισχύει την οικονομία του τόπου.

Εδώ, διαπιστώνουμε, για ακόμα μια φορά, τη σθεναρή αντίδραση του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και του ΜέΡΑ25 και του ΚΚΕ. Είναι η ίδια αντίδραση που επιδεικνύουν απέναντι σε κάθε επένδυση, σε ό,τι μπορεί να φέρει ανάπτυξη και να δημιουργήσει θέσεις εργασίας. Αυτή τη φορά, το πρόβλημα δεν είναι μόνο η εχθρότητα απέναντι στην ιδιωτική πρωτοβουλία, αλλά και η δήθεν ευαισθησία στο θέμα της προστασίας των προστατευόμενων περιοχών «NATURA».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, το πρόβλημά σας δεν είναι μόνο ότι δεν φέρατε καμμία επένδυση στα χρόνια διακυβέρνησης σας. Το πρόβλημά σας ήταν ότι δεν κάνατε τίποτα τεσσεράμισι χρόνια για τις περιοχές «NATURA». Είναι πραγματικά υποκρισία σήμερα, να μιλάτε για την προστασία των περιοχών αυτών.

Είναι γνωστή σε όλους η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που καταδικάζει τη χώρα μας για παραβάσεις περιβαλλοντικής νομοθεσίας, που αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές αυτές. Διαβάζω απόσπασμα από ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 25 Ιουλίου του 2019: «Η Επιτροπή έχει ζητήσει επανειλημμένως από την Ελλάδα να εκπληρώσει αυτές τις υποχρεώσεις της. Τον Φεβρουάριο του 2015, στάλθηκε προειδοποιητική επιστολή, την οποία ακολούθησε αιτιολογημένη γνώμη τον Φεβρουάριο του 2016 και συμπληρωματική αιτιολογημένη γνώμη τον Μάρτιο του 2018. Μέχρι σήμερα, η Ελλάδα δεν έχει γνωστοποιήσει το χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Στη συνέχεια, ήρθε η καταδικαστική απόφαση. Παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν κάνατε τίποτα για την προστασία των περιοχών αυτών.

Καταθέτω στα Πρακτικά το σχετικό δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την απόφαση του Δικαστηρίου.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Ανδρέας Νικολακόπουλος καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Να μην μιλήσουμε για τα υπόλοιπα περιβαλλοντικά σας κατορθώματα, που δεν προλαβαίνουμε να τα απαριθμήσουμε εδώ, όπως τις παραβιάσεις στην εφαρμογή κανόνων για τη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα από καύσιμα, τη διαχείριση των απορριμμάτων επί των ημερών σας, τη μηδενική πρόοδο στην ανακύκλωση, τις προειδοποιητικές επιστολές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή της πολιτικής, σε σχέση με τις ενεργειακές αναβαθμίσεις κτηρίων και πολλά άλλα.

Καταθέτω στα Πρακτικά σχετικό δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Ανδρέας Νικολακόπουλος καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Να θυμηθούμε, επίσης, και τις αντιδράσεις σας στην πολιτική απολιγνιτοποίησης της Κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας, αλλά και τις επιλεκτικές αδειοδοτήσεις επί των ημερών σας σε περιοχές «NATURA».

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εμείς συνεχίζουμε το μεταρρυθμιστικό μας έργο. Μένουμε πιστοί στις δεσμεύσεις μας, κόντρα στις φωνές της υποκρισίας και της οπισθοδρόμησης. Με ταχύτητα, ευελιξία και διαφάνεια, με σεβασμό στο περιβάλλον δημιουργούμε τις προϋποθέσεις για την επόμενη μέρα από την πανδημία, για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της εποχής και να ξαναμπεί η χώρα μας σε τροχιά ανάπτυξης και δημιουργίας.

Σας καλώ, λοιπόν, να ψηφίσουμε το παρόν σχέδιο νόμου.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κι εγώ ευχαριστώ, κύριε Νικολακόπουλε.

Τον λόγο έχει ο κ. Βασίλειος Κεγκέρογλου από το Κίνημα Αλλαγής.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήταν πραγματικά καλύτερα τα πράγματα, τουλάχιστον ως προς την προσπάθεια αντιμετώπισης της κρίσιμης κατάστασης, αν Κυβέρνηση αλλά και Αξιωματική Αντιπολίτευση βρίσκονταν στο ύψος των περιστάσεων.

Η Κυβέρνηση θα μπορούσα να πω ότι είναι Κυβέρνηση των επιτελικών αποτυχιών και της κατ' εξαίρεση λειτουργίας είτε αυτό αφορά έργα είτε αφορά προμήθειες κατ' εξαίρεση ακόμη και στους εμβολιασμούς, κατ' εξαίρεση ακόμα και στη νομοθέτηση. Είναι η πρώτη φορά από το 1974 που έρχεται τροπολογία και γίνεται αποδεκτή από τον Υπουργό -μιλάω για την με αριθμό 772- χωρίς να υπάρχει διάταξη. Κάνει αποδεκτή την τροπολογία, μόνο με την εισηγητική έκθεση και την καταθέτω στα Πρακτικά ως μνημείο καλής νομοθέτησης.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής, κ. Βασίλειος Κεγκέρογλου, καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αναφέρθηκα και στην Αξιωματική Αντιπολίτευση, γιατί πραγματικά μια αξιόπιστη και όχι τυχοδιωκτική Αξιωματική Αντιπολίτευση θα μπορούσε να έχει ωθήσει την Κυβέρνηση σε ορθότερο δρόμο. Δεν γίνεται όμως αυτό, δυστυχώς. Δεν αναφέρομαι μόνο στις δηλώσεις τύπου Δρίτσα ή οτιδήποτε άλλο. Αναφέρομαι στη διγλωσσία, η οποία υπάρχει με τον ΣΥΡΙΖΑ στη Βουλή και τον κ. Τσίπρα να καταγγέλλει την αναστολή των κατεδαφίσεων και τον ΣΥΡΙΖΑ στη Χαλκιδική, να είναι πρωτοστάτης στο να μην κατεδαφιστούν.

Καταθέτω τις ανακοινώσεις της Βουλευτού του ΣΥΡΙΖΑ στην Χαλκιδική για να δείτε ότι αυτή η διγλωσσία δεν είναι τυχαία, αλλά αποτελεί ένα συνειδητό τυχοδιωκτισμό για να λέμε ό,τι θέλει να ακούει η τοπική κοινωνία, αλλά και όλα αυτά τα οποία θα μας κάνουν να είμαστε με το περιβάλλον και τις άλλες βασικές αρχές, που πραγματικά, δεν πρέπει να παραβιάζονται.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής, κ. Βασίλειος Κεγκέρογλου, καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Και εμείς έχουμε θέση σε αυτό ότι είναι ένα πρόβλημα, που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Δυστυχώς, το άφησαν και καρκινοποι-

ήθηκε. Πρέπει να αντιμετωπιστεί, αλλά θέλει και διαβούλευση και σωστές κινήσεις, για να γίνει αυτό. Μιας και έπιασα, όμως, την Αξιωματική Αντιπολίτευση να ολοκληρώσω με αυτή για να πιάσω την Κυβέρνηση στη συνέχεια.

Άκουσα τον κ. Σπίρτζη που μίλησε το πρωί. Ξεκινώ τιμητικά από αυτόν, αφού εκτός από γνωστός τοις πάση ως σύγχρονος γενίτσαρος της παράταξης που τον ανέδειξε, είναι και αρχηγός των νεκροθαφτών της τεχνολογικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Ο κ. Γαβρόγλου, ως γνωστόν, κατήργησε την τριτοβάθμια τεχνολογική εκπαίδευση και άφησε στον αέρα εκατοντάδες χιλιάδες αποφοίτους των ΤΕΙ, χωρίς καν τη δυνατότητα αντιστοίχισης των πτυχίων τους. Το έργο συνέχισε η κ. Κεραμέως, που αποκατέστησε τη δευτεροβάθμια τεχνολογική εκπαίδευση με χαμηλού επιπέδου κατάρτιση. Βέβαια, η κ. Κεραμέως κοροϊδεύει και τους διπλωματούχους μηχανικούς και τους πτυχιούχους μηχανικούς, διότι από την πίσω πόρτα έφερε νύχτα διάταξη για την αναγνώριση των πάσης φύσεως κολεγίων.

Ανακοίνωσε ο Υπουργός ότι θα τροποποιήσει το άρθρο 195. Είναι στη σωστή κατεύθυνση, αλλά πρέπει να τροποποιηθεί και το 200 και το 204 που συνδέεται με το θέμα των πειθαρχικών. Είναι σωστή η παρέμβαση του. Επίσης, οφείλετε να διορθώσετε, κύριοι Υπουργοί, και το θέμα με το ΓΕΜΗ. Δεν είναι δυνατόν το ΓΕΜΗ, το ενιαίο μητρώο της επιχειρηματικότητας, να γίνεται κομμάτια και κάθε κομμάτι να το δίνουμε σε μια συντεχνία. Δηλαδή οι γεωπόνοι στο ΓΕΟΤΕ, οι μηχανικοί στο ΤΕΕ, οι οικονομολόγοι στο Οικονομικό Επιμελητήριο. Στο τέλος στα επιχειρηματικά επιμελητήρια και στο ΓΕΜΗ θα μείνουν μόνο οι μη πτυχιούχοι επιχειρηματίες ΥΕ, ΔΕ κ.λπ.. Τι είναι αυτά τα πράγματα; Ή υπάρχει ενιαίο ΓΕΜΗ ή δεν υπάρχει. Αυτή είναι η σοβαρότητα, με την οποία αντιμετωπίζετε τα πράγματα;

Είμαστε σε μια περίοδο πανδημίας, μιας πανδημίας που μας είπε ότι πρέπει να είμαστε σοβαροί. Αυτό μας είπε η πανδημία. Εκτός από τους κινδύνους που μας έφερε και πρέπει να αντιμετωπίσουμε, μας λέει ότι ξαναφέρτε στο επίκεντρο της πολιτικής τον άνθρωπο και το περιβάλλον του. Φέρτε συστήματα, που έχουν να κάνουν με παγκόσμιες συνεργασίες, συστήματα δημοκρατικά διακυβέρνησης με κανόνες, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα, με αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας. Όχι αυτά που φέρνετε εδώ και νομοθετείτε. Πρέπει να επανεξετάσουμε τον τρόπο παραγωγής, ανάπτυξης και ζωής. Αυτά είναι τα μηνύματα της πανδημίας.

Εμείς σας έχουμε προτείνει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο. Μέσα από τη δική μας οπτική, με τις μικρές μας δυνάμεις λέμε ότι μπορεί να επιτευχθεί ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή με αξιοποίηση όλων των πλουτοπαραγωγικών πηγών που έχει η χώρα στη διάθεσή της από το Ταμείο Ανάκαμψης, το ΕΣΠΑ, την ΚΑΠ και όλους τους άλλους πόρους, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές.

Έχουμε ένα νομοσχέδιο –που συζητάμε- για τις δημόσιες συμβάσεις και δυστυχώς δεν έγινε μια αξιολόγηση της μέχρι τώρα λειτουργίας της, μια στάθμιση του που πρέπει πραγματικά να τροποποιηθεί, να βελτιωθεί. Θα πω ότι δεν είναι τριακόσιες ή πεντακόσιες οι διορθώσεις. Μαζί με τις σημερινές οι τροποποιήσεις είναι συνολικά γύρω στις οχτακόσιες. Αυτό σημαίνει νέο θεσμικό πλαίσιο. Άρα με ουσιαστική διαβούλευση έπρεπε να γίνει ένα νέο θεσμικό πλαίσιο, εξετάζοντας από την αρχή την σχετική ευρωπαϊκή οδηγία.

Δεν έχει κοινωνική διάσταση αυτό το νομοσχέδιο. Δεν έχει πρόβλεψη για συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς, για την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Έχει θέματα αποτελεσματικότητας. Εκατό περίπου κανονιστικές πράξεις, που πρέπει να εκδοθούν. Ενώ γίνονται εκπτώσεις στη διαφάνεια και στους κανόνες. Δεν υπάρχει και η ανάλογη αποτελεσματικότητα. Δεν είναι ότι έχετε αποτελεσματικότητα και άρα δικαιολογείται και μια έκπτωση στη διαφάνεια. Ούτε το ένα ούτε το άλλο!

Βέβαια, εσείς έχετε το σύστημα των κατ' εξαίρεση αναθέσεων. Δεν θα εφαρμόσετε τον ν.4412. Θα εφαρμόσετε τον νόμο των κατ' εξαίρεση, τη διαδικασία «μπουκαπόρτα», που έχετε βρει και που γίνονται οι περισσότερες διαδικασίες με βάση το κατ' εξαίρεση, όπως σας είπα στην αρχή. Είναι δυνατόν να συνεχιστεί αυτό και μετά από το χτύπημα, που έχουμε δεχθεί από την πανδημία;

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Δυστυχώς, δεν έχω χρόνο να αναλύσω όλα τα θέματα που θα ήθελα. Ολοκληρώνω την τοποθέτησή μου λέγοντας ότι οι θεσμικές εγγυήσεις, οι κανόνες και όλα όσα θα μας έδιναν τη δυνατότητα πραγματικά να απλουστεύσουμε διαδικασίες για να κάνουμε έναν αντιγραφειοκρατικό νόμο, δεν υπάρχουν μέσα ως εγγυήσεις. Αυτό θα μπορούσε να υπάρχει.

Επιμέρους ζητήματα -τα ανέφερε ο εισηγητής μας- και για τα άτομα με αναπηρία, αλλά και για τα θέματα που έχουν να κάνουν με το σύστημα που ο Υπουργός και χθες μας είπε ότι εισάγει με τον ιδιωτικό τομέα. Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να εισαχθεί, αλλά με κανόνες που διασφαλίζουν το δημόσιο συμφέρον. Όχι «Γιάννης κερνάει, Γιάννης πίνει» το ξαναλέω. Δείτε, έστω την τελευταία στιγμή, τη διαφοροποίηση σε σχέση με το ποιος επιλέγει. Το ποιος πληρώνει είναι άλλο θέμα. Το έργο πληρώνει στην ουσία. Δεν πληρώνει ο ανάδοχος. Βεβαίως πρέπει να διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον.

Για τις διατάξεις του Υπουργείου Άμυνας συμφωνούμε στο γενικό πλαίσιο. Υπάρχουν παρατηρήσεις τις οποίες εκφράσαμε σε επιμέρους άρθρα. Όμως ψηφίζουμε αυτές τις τροποποιήσεις, αλλαγές -δεν είναι μεταρρυθμίσεις είπε ο Υπουργός- που γίνονται ενός θεσμικού πλαισίου που δημιουργήσαμε το 2011. Έγινε μια σοβαρή αξιολόγηση και οι τροποποιήσεις του νομοθετικού πλαισίου του 2011 μπορούν να βοηθήσουν, αν και η συγκυρία μπορεί να επέτρεπε και να επέβαλε σημαντικότερες αλλαγές, οι οποίες δεν έγιναν.

Η τροπολογία που καταθέσαμε, θεωρεί ο Υπουργός ότι μπορεί να υποκατασταθεί με υπουργικές αποφάσεις. Εμείς θέλουμε θεσμικές εγγυήσεις και νόμους και επιμένουμε σε αυτήν. Αναφέρομαι και στην τελευταία τροπολογία, που έχει σχέση με το ακατάσχετο, το αφορολόγητο και το ασυμψήφιστο των ενισχύσεων, που θα καταβληθούν από τα περιφερειακά προγράμματα.

Μας είπε χθες ο κ. Άδωνις Γεωργιάδης ότι είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Οικονομικών και γι' αυτό δεν μπορεί να την κάνει δεκτή. Σήμερα το πρωί άκουσα, με πολλή έκπληξη, στο «MEGA» τον κ. Χρήστο Σταϊκούρα Υπουργό Οικονομικών να λέει ότι αυτό είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Ανάπτυξης. Ξεκαθαρίστε τελικά ποιου είναι η αρμοδιότητα. Αυτό που ενδιαφέρει εμάς σε κάθε περίπτωση, είναι να είναι ακατάσχετες και να μην τις αρπάξουν τα κοράκια.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Και εμείς ευχαριστούμε, κύριε Κεγκέρογλου.

Τον λόγο τώρα έχει ο Βουλευτής Πειραιά της Νέας Δημοκρατίας κ. Χριστόφορος Μπουτσικάκης και στη συνέχεια ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος κ. Καραθανασόπουλος.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ - ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα δημιουργούμε ένα σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για την επιτάχυνση δημοσίων έργων και την αντιμετώπιση χρόνιων παθογενειών. Σήμερα κάνουμε πράξη μία ακόμα προεκλογική δέσμευση της Νέας Δημοκρατίας.

Ο νόμος του 2016 για τις δημόσιες συμβάσεις, αν και ψηφίστηκε με καλές προθέσεις και με ευρύτερη διακομματική συναίνεση, παρουσίασε στην πράξη πολύ σοβαρές αδυναμίες. Ο ΣΥΡΙΖΑ ως κυβέρνηση, άλλαξε τον νόμο,σ όχι μία, όχι δέκα, αλλά πάνω από τριακόσιες ογδόντα φορές -έχει αναφερθεί σε αυτό εκτενώς και ο Υπουργός πριν- εξασφαλίζοντας πρόσφορο έδαφος για τη διατήρηση της γραφειοκρατίας, της αναποτελεσματικότητας, των ατέρμονων διαδικασιών, των καθυστερήσεων στην υλοποίηση των έργων και κατά συνέπεια τη χαμηλή ποιότητα στις δημόσιες επενδύσεις.

Είναι καιρός, λοιπόν, να δώσουμε τέλος στην ανεπάρκεια και τις αποσπασματικές ρυθμίσεις με μια συνολική μεταρρύθμιση, μια μεταρρύθμιση που για να υλοποιηθεί χρειάζεται τις μισές κανονιστικές πράξεις απ' όσες προέβλεπε ο νόμος του ΣΥΡΙΖΑ.

Αλλάζουμε το τοπίο στις δημόσιες συμβάσεις. Απλοποιούμε και επιταχύνουμε τις διαδικασίες. Επεκτείνουμε τη χρήση ηλε-

κτρονικών εργαλείων. Αυξάνουμε τη συμμετοχή των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτόν υλοποιούμε έργα που είχαν βαλτώσει για χρόνια. Βελτιώνουμε την ποιότητα αγαθών, υπηρεσιών και έργων του δημοσίου. Διασφαλίζουμε την ακεραιότητα και τη διαφάνεια. Βάζουμε τη χώρα σε μια τροχιά ουσιαστικής ανάπτυξης.

Η αύξηση της αποτελεσματικότητας θα ενισχύσει τις δυνατότητες του ελληνικού δημοσίου στην πραγματοποίηση των δημοσίων επενδύσεων. Επιπλέον, θα συμβάλει στην ταχύτερη απορρόφηση και αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων και χρηματοδοτικών διευκολύνσεων. Αυτό είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό σημείο εν όψει της επερχόμενης προγραμματικής περιόδου για το ΕΣΠΑ και φυσικά, της αξιοποίησης του Ταμείου Ανάκαμψης.

Ειδικά οι δημόσιες συμβάσεις που σχετίζονται με τη βιομηχανία υποδομών και κατασκευών αναμένεται να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην αναχαίτιση της ύφεσης, τη δημιουργία πολλών νέων θέσεων εργασίας και φυσικά στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και το brain-gain. Η κατασκευαστική βιομηχανία είναι στενά συνδεδεμένη με τις επενδύσεις. Σε αυτή, θα μπορούσε να πει κανείς ότι στηρίζονται τομείς όπως ο τουρισμός, η βιομηχανία και το εμπόριο, η οικιστική ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος.

Ο εκσυγχρονισμός, η απλοποίηση και η συνολική αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις αποκτά πλέον ύψιστη σημασία στη μετά πανδημία εποχή. Η εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων αποτελεί προϋπόθεση για την αξιοκρατική ανάθεση και την αποτελεσματική υλοποίηση των σχετιζόμενων έργων και προγραμμάτων.

Για όλους αυτούς τους λόγους, με το νομοσχέδιο αυτό από σήμερα διασφαλίζουμε τη γρήγορη δημοπράτηση, εκτέλεση και παράδοση των έργων που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία της χώρας. Αντιμετωπίζουμε τις αιτίες που οδήγησαν στη δυσκολία ή ακόμα και στην αδυναμία ολοκλήρωσης των έργων αυτών. Αξιοποιούμε τις δυνατότητες του ιδιωτικού τομέα για την παροχή εξειδικευμένων γνώσεων. Απλοποιούμε, ψηφιοποιούμε τις διαδικασίες και απαλλάσσουμε τις υπηρεσίες από την άσκοπη γραφειοκρατία. Αντιμετωπίζουμε τις καθυστερήσεις από την εμπλοκή με το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης. Δημιουργούμε συνολικά ένα ευέλικτο πλαίσιο, που θα συμβάλει σημαντικά στην προώθηση των επενδύσεων.

Δεν μένουμε, όμως, μόνο σε αυτά. Στηρίζουμε τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις με το πρόγραμμα «e-Λιανικό» ώστε να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται στην αγορά εξαιτίας της πανδημίας. Ενισχύουμε επιτέλους την προσβασιμότητα των συμπολιτών μας με αναπηρία στα δημόσια κτήρια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αυτό το εμβληματικό, θα το χαρακτηρίσω, νομοσχέδιο με χίλιες επτακόσιες έντεκα σελίδες είναι αποτέλεσμα μίας μακράς, επίπονης και με πολλή μελέτη και σκληρή δουλειά διεργασίας. Υπήρξε συνεργασία με όλο το φάσμα αρχών και οικονομικών φορέων, που είτε συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση είτε υπέβαλαν υπομνήματα και προτάσεις απευθείας στα Υπουργεία. Συγχρόνως, υπήρχε και διαβούλευση σε διεθνές επίπεδο τόσο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσο και με την Παγκόσμια Τράπεζα. Θετικά σχόλια, θετικές αξιολογήσεις από παντού, απ' όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, εκτός από την Αντιπολίτευση. Οι παραγωγικές δυνάμεις, οι επιχειρήσεις, οι ενδιαφερόμενοι χαιρετίζουν το νομοθέτημα αυτό.

Απαιτείται άμεση εκκίνηση της δημοπράτησης των έργων και των επενδύσεων. Να μην χαθεί στον κυκεώνα της γραφειοκρατίας η χρυσή ευκαιρία του Ταμείου Ανάκαμψης. Καλώ, λοιπόν, όλες τις πολιτικές δυνάμεις και προσωπικά όλους εσάς τους Βουλευτές να στηρίξετε την προσπάθεια αυτή για τον εκσυγχρονισμό των δημοσίων συμβάσεων, στην αποτελεσματική αξιοποίηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Τέλος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να κάνω και μια αναφορά και στον πολιτικό λόγο των τελευταίων ημερών για τη δήλωση του συμπολίτη μου και Βουλευτή και πρώην Υπουργού του ΣΥΡΙΖΑ, του κ. Δρίτσα, στο «Κανάλι Ένα» του Πειραιά. Μιας και μιλάει μετά από εμένα, θα ήθελα να τον καλέσω να ζητήσει συγγνώμη από τις οικογένειες των θυμάτων, από όλο το δημοκρατικό πνεύμα, όλους τους δημοκράτες πολίτες για τη δήλωση αυτή, η οποία πραγματικά μας κάνει και ντρεπόμαστε που ειπώθηκε από έναν Βουλευτή!

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Και εμείς σας ευχαριστούμε, κύριε Μπουτσικάκη.

Τον λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος κ. Νίκος Καραθανασόπουλος.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Αλήθεια, για ποια έργα μιλάμε; Ποιος καθορίζει τις προτεραιότητες κατασκευής ή όχι ενός έργου; Δυο επίκαιρα ζητήματα θα βοηθήσουν στην απάντηση. Πρώτο ζήτημα η πανδημία. Πόσο πολύ έχει θωρακιστεί η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, τα νοσοκομεία, οι ΜΕΘ, το Εθνικό Σύστημα Υγείας με προσωπικό, με μηχανήματα, με όλον τον απαραίτητο εξοπλισμό, που μπορεί να συμβαδίζει με τις απαιτήσεις του εικοστού πρώτου αιώνα;

Όμως, αντίθετα η εμπορευματοποίηση της υγείας και στη χώρα μας και αλλού έχει οδηγήσει σε αυτήν την οριακή κατάσταση του συστήματος υγείας, δηλαδή να αποτελεί εθνικό σύστημα μίας νόσου, μόνο του COVID.

Δεύτερο παράδειγμα ο σεισμός, ο οποίος έγινε στην περιοχή της Ελασσόνας. Είναι πρωτοφανές φαινόμενο; Πρώτη φορά συμβαίνει στην Ελλάδα; Θα έπρεπε να υπάρχει αυτοθυσία του δασκάλου, για να σωθούν τα παιδιά από το σχολείο στο Δαμάσι;

Πόσα σχολεία στην Ελλάδα είναι στην ίδια, σε παρόμοια ή σε χειρότερη κατάσταση; Πόσα σχολεία στην Ελλάδα δεν τηρούν τον αντισεισμικό κανονισμό γιατί έχουν κατασκευαστεί προγενέστερα από τον αντισεισμικό κανονισμό; Μιλάμε μόνο για σχολεία και όχι και για τα υπόλοιπα κτήρια, δημόσια ή και ιδιωτικά ακόμη.

Γιατί καμμία κυβέρνηση μέχρι τώρα, μηδέ εξαιρουμένου και του ΣΥΡΙΖΑ, δεν πήρε συγκεκριμένα μέτρα αντισεισμικών ελέγχων και αντισεισμικής θωράκισης των κτηρίων; Είναι πολύ απλό: Γιατί δεν είναι επιλέξιμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν είναι επιλέξιμα από τους επιχειρηματικούς ομίλους για το κέρδος τους. Να, λοιπόν, γιατί δεν προχώρησαν αυτά τα έργα τα συγκεκριμένα από καμμία κυβέρνηση.

Έτσι, λοιπόν, εμείς το λέμε καθαρά, τις προτεραιότητες για τα έργα που είναι απαραίτητα να γίνουν, δεν τις καθορίζουν οι ανάγκες του λαού και η ικανοποίησή τους, αλλά τις καθορίζουν οι ανάγκες των επιχειρηματικών ομίλων για την αναπαραγωγή του κεφαλαίου, για τα συμφέροντά τους, για τα καπιταλιστικά κέρδη τους σε τελευταία ανάλυση.

Σε αυτήν ακριβώς τη λογική βρίσκεται η δαμόκλειος σπάθη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί κόστους-οφέλους. Για να κατασκευαστεί ένα έργο, λέει, πρέπει να υπάρχει το αντίστοιχο όφελος γι' αυτόν που το κατασκευάζει και το λειτουργεί. Το όφελος δεν μετριέται με τις ανθρώπινες ζωές, μετριέται με το κέρδος στον καπιταλισμό.

Δεύτερο ζήτημα. Μιλάτε και κλείνετε σε όλες τις πτώσεις και η Κυβέρνηση, αλλά και η Αξιωματική Αντιπολίτευση και το Κίνημα Αλλαγής και άλλα κόμματα, για το πώς θα αντιμετωπίσουμε τα ζητήματα της διαφάνειας, της εξοικονόμησης πόρων. Μα, αυτό είναι το πιο σύντομο ανέκδοτο που ακούγεται σε συνθήκες καπιταλιστικής κυριαρχίας. Δεν γνωρίζετε ότι ο σιδερένιος νόμος αυτού του συστήματος είναι απαράβατος, ότι το κράτος αγοράζει πολύ ακριβά και πουλάει πάμφθηνα; Γιατί το κάνει αυτό το αστικό κράτος; Το κάνει αυτό, για να διασφαλίσει και πάλι ένα ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό κέρδους για τους επιχειρηματικούς ομίλους. Σε αυτήν ακριβώς τη βάση ανθίζουν όλα τα «λουλούδια» της διαπλοκής και της διαφθοράς. Είχαμε έναν άσφαιρο διαξιφισμό ανάμεσα στον Πρόεδρο της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης κ. Τσίπρα, και στον κ. Γεωργιάδη για τη διαφθορά στον δημόσιο τομέα, λες και είναι πρωτοφανές γεγονός αυτά που συμβαίνουν σήμερα.

Τρίτον, το νομοσχέδιο πατάει σε ένα διαμορφωμένο πλαίσιο από τις προηγούμενες κυβερνήσεις, αποτελεί συνέχεια. Τι κάνει σήμερα; Γιατί έρχονται σήμερα αυτές οι αλλαγές; Γιατί θέλει η Κυβέρνηση -η αστική τάξη δηλαδή της χώρας μας- να επιταχύνει

και να προσπεράσει τις ελάχιστες ασφαλιστικές δικλείδες, που έχουν απομείνει από όλες τις προηγούμενες αλλαγές και οι οποίες δυσκολεύουν την ασύδοτη δράση των επιχειρηματικών ομίλων, για να υπάρξει έτσι ταχύτερη απορρόφηση των κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με αυτόν τον τρόπο, προχωράνε οι εκτεταμένες ηλεκτρονικές διαδικασίες, η διεύρυνση των ορίων, η επιτάχυνση της συγκέντρωσης των έργων, η επιτάχυνση των ΣΔΙΤ, η γενίκευση του τρόπου μελέτης κατασκευής, που επί της ουσίας οδηγούν σε συγκέντρωση στον κλάδο των κατασκευών, διευκολύνουν επί της ουσίας τη δράση των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων στις κατασκευές. Επεκτείνει το θεσμό της διαιτησίας για τα μεγάλα έργα, άρα δηλαδή την παραίτηση του κράτους από τη δικαστική συνδρομή και προστασία. Προχωράει σε εκτεταμένη ιδιωτικοποίηση και των διαδικασιών ελέγχου των έργων, όπως η επιμέτρηση με ευθύνη του κατασκευαστή.

Αλήθεια, είναι κάτι πρωτοφανέρωτο αυτό το πράγμα; Δεν το έχετε ξαναδεί να ιδιωτικοποιούνται οι λειτουργίες; Αλήθεια, η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ δεν ήταν αυτή η οποία δρομολόγησε την ιδιωτική χωροταξία πολεοδομία για τις στρατηγικού χαρακτήρα επενδύσεις που θα τις κάνει ο ίδιος ο επενδυτής κατά παράβαση και κατά παρέκκλιση των όρων χωροταξίας και πολεοδομίας και των αντίστοιχων σχεδίων; Τώρα γιατί σας φαίνεται περίεργο που η Κυβέρνηση πάει και τον έλεγχο στους ιδιώτες; Γιατί με αυτόν τον τρόπο γίνεται ένα περαιτέρω βήμα στο δρόμο του στρατηγικού ψηφιακού κράτους, με συρρίκνωση και υποβάθμιση των υπηρεσιών και των λειτουργιών του δημοσίου.

Σε αυτήν ακριβώς τη βάση εντάσσονται και οι αλλαγές στο ΤΕΕ που διαμορφώνετε ακόμη πιο επιχειρηματική τη λειτουργία του. Ενισχύεται ο εποπτικός και πειθαρχικός του ρόλος με στόχο να απαλλαγεί το αστικό κράτος, αλλά και η εργοδοσία από τις ευθύνες τις οποίες έχουν τήρησης των κανόνων και μεταφοράς τους στους μηχανικούς.

Επί της ουσίας, λοιπόν, οι προτεραιότητες, οι όροι και οι προδιαγραφές καθορίζονται από τον κατασκευαστή και αυτοί οι όροι και οι προδιαγραφές καθορίζονται με βάση τη μεγιστοποίηση του κέρδους του κατασκευαστή. Δεν κάνατε δηλαδή τίποτα διαφορετικό ως Κυβέρνηση απ' ό,τι έχουν κάνει όλες οι προηγούμενες κυβερνήσεις, για παράδειγμα, για τους μεγάλους οδικούς άξονες που πανηγυρίζει η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ ότι τους τελείωσε. Δεν τους χρυσοπλήρωσε ο ελληνικός λαός; Δεν πήγαν επίσημα πανωπροίκια στους κατασκευαστικούς ομίλους; Και δεν κάνατε τέτοιες λεόντειες συμβάσεις που αποζημιώνονται οι κατασκευαστές που διαχειρίζονται τους οδικούς άξονες σε περίπτωση που η κίνηση είναι μικρότερη από αυτήν που προβλέπεται στις συμβάσεις ή και σε ζητήματα ανωτέρας βίας; Να, η Κυβέρνηση, αντί να φροντίζουν οι κατασκευαστές να είναι ανοικτοί οι οδικοί άξονες, έκλεισε την εθνική οδό για πέντε πόντους χιόνι, όπως κάνει και σε όλα η Κυβέρνηση. Αντί, λοιπόν, να φροντίζουν οι κατασκευαστές να είναι ανοικτοί οι οδικοί άξονες, τους επιδοτείτε και από πάνω λόγω ανωτέρας βίας.

Τέταρτο ζήτημα. Μεγάλη κουβέντα για την προστασία του περιβάλλοντος με τις διατάξεις για τις προστατευόμενες περιοχές και την τροπολογία που ήρθε. Επιτρέπετε με το άρθρο 219 μέσα σε ζώνες «NATURA» να υπάρχουν ειδικές ζώνες με ειδικές περιβαλλοντολογικές μελέτες για τη στήριξη επενδυτικών σχεδίων. Είναι υποκρισία για όλους εσάς που φωνάζετε για την προστασία του περιβάλλοντος και ήσασταν στην κυβέρνηση, γιατί το κυνήγι του κέρδους είναι αυτό το οποίο καταστρέφει το περιβάλλον, είτε πρόκειται για τις λεγόμενες πράσινες επενδύσεις και την πράσινη ενέργεια, είτε για άλλες μορφές επενδύσεων. Ή το ίδιο το κυνήγι του κέρδους προσαρμόζει το περιβάλλον με βάση τις ανάγκες. Για παράδειγμα, τουριστικές επενδύσεις.

Έτσι, λοιπόν, η προστασία του περιβάλλοντος δεν μπορεί να μπει στη λογική της εμπλοκής ανάμεσα στα διάφορα αντιτιθέμενα επιχειρηματικά συμφέροντα. Ή είσαι με τους υδρογονάνθρακες και τις εξορύξεις ή είσαι με τις υδατοκαλλιέργειες ή με την τουριστική ανάπτυξη. Ε, δεν είναι έτσι. Και στη μία και στην άλλη περίπτωση το περιβάλλον καταστρέφεται, λόγω ακριβώς του καπιταλιστικού κέρδους.

Η τροπολογία την οποία έφερε η Κυβέρνηση για πάγωμα των κατεδαφίσεων σε αιγιαλούς, σε όχθες, σε λίμνες και σε ποτάμια, ήρθε μετά από ισχυρές πιέσεις ξενοδόχων και επιχειρηματιών, που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού, ενώ είναι γνωστό ότι τέτοιου είδους κατασκευές απαγορεύονται. Επί της ουσίας, δηλαδή, τι προστατεύουν; Προστατεύουν με αυτήν τη ρύθμιση τα παράνομα κτίσματα, που υπάρχουν στον αιγιαλό και τα οποία εξυπηρετούν συγκεκριμένα επιχειρηματικά συμφέροντα.

Η προστασία του περιβάλλοντος έρχεται σε σύγκρουση με τα επιχειρηματικά συμφέροντα. Έρχεσαι σε σύγκρουση με το ίδιο το αστικό κράτος, αν θες να προστατέψεις το περιβάλλον. Γιατί για ποια προστασία μπορούμε να μιλάμε, ακόμη και σε προστατευόμενες περιοχές και σε ζώνες «NATURA» από το συγκεκριμένο αστικό κράτος, όταν έχει, χωρίς να υπάρχουν τα απαραίτητα έργα υποδομής το απαραίτητο προσωπικό ή απαραίτητες υπηρεσίες προστασίας αυτού; Η έλλειψη, για παράδειγμα, αντιπυρικών ζωνών σε τέτοιες περιοχές οδηγεί σε καταστροφές από πυρκαγιές.

Έτσι, λοιπόν, κατά τη γνώμη του ΚΚΕ, είναι κοινός ο αγώνας και για την προστασία της ανθρώπινης ζωής με την προστασία του περιβάλλοντος και ο αγώνας για την ικανοποίηση των σύγχρονων αναγκών της εργατικής τάξης και του λαού μας με την ίδια την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Το αποτέλεσμα όλων αυτών: ο σχεδιασμός των μεγάλων έργων να γίνεται σε βάρος των αναγκών του λαού, αλλά και της ικανοποίησης του, με πανάκριβα, για παράδειγμα, έργα, όπως είναι οι οδικοί άξονες, σε βάρος των εργαζομένων στον κλάδο των κατασκευών και των μηχανικών, σε βάρος της προστασίας του περιβάλλοντος για την εξυπηρέτηση των σχεδιασμών και των προτεραιοτήτων της αστικής τάξης.

Σε αυτήν ακριβώς τη βάση εντάσσονται και οι αμυντικές δαπάνες και οι προμήθειες. Τι εξυπηρετούν οι αλλαγές που φέρνετε στο σημερινό νομοσχέδιο; Προσαρμόζουν την πολιτική των προμηθειών και των εξοπλιστικών προγραμμάτων σε τέτοια κατεύθυνση, η οποία να μπορεί να συμβαδίζει με την αναβάθμιση του γεωστρατηγικού ρόλου της αστικής τάξης στη χώρα μας, στην περιοχή, με την αναβάθμιση και την μεγαλύτερη εμπλοκή της στους αμερικανικανονατοϊκούς ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς.

Αυτό γίνεται, βεβαίως, σε βάρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας μας και σε βάρος της ασφάλειας της περιοχής και των λαών που βρίσκονται σε αυτές τις περιοχές. Γιατί; Γιατί με αυτόν τον τρόπο ισχυροποιείται το ΝΑΤΟ και οι Ηνωμένες Πολιτείες, που αποτελούν παράγοντα αποσταθεροποίησης της περιοχής, που δεν αναγνωρίζουν σύνορα και κυριαρχικά δικαιώματα.

Άλλωστε, η πραγματοποίηση αυτές τις μέρες της άσκησης «Defender Europe 2021» δεν αποτελεί τίποτα άλλο παρά μία πρόβα πολέμου, στην οποία συμμετέχουν οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις. Είναι, δηλαδή, μια δοκιμή επιθετικών σχεδίων των Αμερικανών και του ΝΑΤΟ σε βάρος της Ρωσίας. Και από αυτήν την άποψη, η Κυβέρνηση έχει παραδώσει το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης, το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο στη διεκπεραίωση αυτής της πρόβας πολέμου.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ολοκληρώστε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε, κι ευχαριστώ πολύ. Άλλωστε, ούτε ο κ. Κουτσούμπας είχε εξαντλήσει το χρόνο, οπότε έχω κι εγώ να ολοκληρώσω με δύο ακόμα σκέψεις.

Όσο, λοιπόν, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, οι προμήθειες αλλά και η παραγωγή των μεγάλων έργων και των υποδομών γίνονται με κριτήριο το κέρδος, τότε αυτό δεν μπορεί να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις, ούτως ώστε οι κατασκευές, οι κρατικές αγορές να γίνονται με στόχο την ικανοποίηση των λαϊκών αναγκών.

Η κάλυψη των τελευταίων αποτελεί ένα ριζικά διαφορετικό δρόμο ανάπτυξης. Εμείς το λέμε καθαρά: Απαιτεί τον δρόμο της εργατικής λαϊκής εξουσίας που θα κοινωνικοποιήσει τα μέσα παραγωγής στη βιομηχανία, στην ενέργεια, στην ύδρευση, στις τηλεπικοινωνίες, στις κατασκευές στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο, στις συγκεντρωμένες τουρι-

στικές και επισιτιστικές υποδομές, στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις καπιταλιστικού τρόπου.

Η συγκεντρωμένη παραγωγή θα λειτουργεί με επιστημονικό κεντρικό σχεδιασμό και με εργατικό έλεγχο με κριτήριο τις λαϊκές ανάγκες. Μόνο κάτω από αυτές τις συνθήκες μπορούν να εγγυηθούν τόσο την ισόμετρη ανάπτυξη των κατασκευών για την κάλυψη των λαϊκών αναγκών είτε αυτές είναι σε στέγαση, είτε είναι αυτές στην προστασία της ανθρώπινης ζωής από πλημμύρες, πυρκαγιές, σεισμούς, τη διασφάλιση ελεύθερων χώρων, αλλά και ταυτόχρονα την κάλυψη των αναγκών για υποδομές και έργα για τη στήριξη της αγροτικής παραγωγής, της βιομηχανίας και των υπόλοιπων υπηρεσιών. Με αυτόν τον τρόπο και οι ανάγκες του λαού ικανοποιούνται και αναβαθμίζεται η θέση των εργαζομένων, αλλά και προστατεύεται το περιβάλλον.

Στον καπιταλισμό συνδυασμένα όλα αυτά τα κριτήρια δεν μπορούν να ικανοποιηθούν. Αντίθετα, αποτελεί ένα σύστημα, το οποίο τσακίζει την ικανοποίηση αυτών των αναγκών.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε και για την ανοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Καραθανασόπουλε. Δεν έχετε παράπονο, μιλήσατε περισσότερο από τον Πρόεδρό σας.

Θα δώσω τον λόγο στον κ. Γεώργιο Τσίπρα από τον ΣΥΡΙΖΑ και στη συνέχεια στον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών κ. Καραμανλή. Μετά είναι ο κ. Μπλούχος, ο κ. Σπανάκης, ο κ. Δρίτσας και εκεί θα έχουμε ένα μεγάλο διάλειμμα, από ότι φαντάζομαι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΙΠΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κατά το μεγαλύτερο μέρος, θα περιοριστώ στα ζητήματα των προμηθειών άμυνας, στις ειδικότερες διατάξεις. Ωστόσο και τα δύο σκέλη -και το γενικό και το ειδικό- για την άμυνα είναι ενδεικτικό του λεγόμενου επιτελικού κράτους. Δηλαδή, αντί να μπει στοιχειώδης τάξη σε όποια προβλήματα υπήρχαν και στο ένα και στο άλλο νομοθετικό πλαίσιο, έχουν γίνει τα πράγματα πολύ χειρότερα, πολύ πιο περίπλοκα και πολυδαίδαλα. Αυτό είναι το επιτελικό σας κράτος.

Θα ξεκινήσω, όμως, από το θέμα του περιβάλλοντος που αφορά το υπόλοιπο. Είναι ακόμα ένα περιβαλλοντοκτόνο νομοσχέδιο και έχει προκάλεσε τις αντιδράσεις δεκάδων οικολογικών οργανώσεων. Πρέπει κάποια στιγμή αυτή η υποκρισία να σταματήσει. Δεν έχει φέρει η Νέα Δημοκρατία ένα νομοσχέδιο που να αυστηροποιεί τη νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος, το ρυθμιστικό πλαίσιο, αντί να απορυθμίζει το περιβαλλοντικό πλαίσιο μέχρι σήμερα. Έχει φέρει δύο νομοσχέδια πυροτεχνήματα που αφορούν την κλιματική αλλαγή, αλλά απολύτως τίποτα για το περιβάλλον. Απεναντίας, φέρνει συνεχώς με τροπολογίες ή εσωτερικές ρυθμίσεις σε άλλα νομοσχέδια, νομοσχέδια που ρυθμίζουν την προστασία του περιβάλλοντος.

Επειδή ο έρωτας και ο βήχας δεν κρύβονται, ποιο είναι το πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας; Τα πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας λέει ότι μας φταίει η προστασία του περιβάλλοντος, που δεν προσελκύουμε -τάχα- επενδύσεις. Βασικά, δεν την ενδιαφέρει να προστατέψει το περιβάλλον. Από μελέτες που έχουν γίνει διεθνώς, είναι γνωστό ότι η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι αρνητική για επενδύσεις. Είναι πολύ λιγότερο από το 5% στο πόσο μπορεί να παίζει ρόλο ως παράγοντας.

Αυτό που θέλω να πω εδώ -αυτό αφορά το θέμα της υποκρισίας- είναι ότι η κλιματική αλλαγή δεν είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Η κλιματική αλλαγή είναι ένα ζήτημα παγκόσμιο, δεν αφορά μονάχα την Ελλάδα. Είναι σημαντικό να τηρήσει και να επαυξήσει τις δεσμεύσεις της για τα μέτρα που πρέπει να πάρει η κάθε χώρα, μαζί και η Ελλάδα, αλλά δεν είναι η περιβαλλοντική πολιτική.

Περιβαλλοντική πολιτική σημαίνει να προστατέψουμε αυτά που κληρονομήσαμε, κάτι το οποίο έχει ήδη υποστεί πολύ μεγάλες καταστροφές, τα βουνά, τα δάση, τα ποτάμια, τις παραλίες, τις θάλασσες. Να προστατέψουμε αυτό που κληρονομήσαμε και να επαυξήσουμε και για τους όρους ζωής τους δικούς μας και των παιδιών μας και των παιδιών των παιδιών μας και πάει λέγοντας. Γι' αυτό δεν γίνεται απολύτως τίποτα. Ενώ σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες του πλανήτη υπάρχει κατεύθυνση αυστηροποίησης, εδώ πηγαίνουμε συνεχώς βήματα πίσω. Η δε καταστροφή που υπήρξε μέχρι σήμερα, δυστυχώς, δεν υπήρξε από καμμία κλιματική αλλαγή στη χώρα μας. Υπήρξε ακριβώς από την αλόγιστη ανάπτυξη.

Έρχομαι στα του Υπουργείου Άμυνας. Ενώ σε γενικές γραμμές η κατεύθυνση είναι θετική, πολλές διατάξεις πάσχουν και στο κεφάλαιο που αφορά τις προμήθειες για την άμυνα και πρώτα απ' όλα πάσχουν στο ζήτημα της πολυνομίας. Ενώ, δηλαδή, θα μπορούσε να υπάρξει μια μεθοδική και οργανωμένη προετοιμασία με λογική συνέπεια, με κατανομή των διαδικασιών και συνέχεια επί των σχετικών προβλέψεων για υλοποίηση των προμηθειών, όχι μόνο συνεχίζεται η νομική ακαταστασία, αλλά τη διευρύνει η Κυβέρνηση για να μην μπορεί κανείς να βρει άκρη στις δαιδαλώδεις συνδέσεις των σχετικών προβλέψεων περί δημόσιων συμβάσεων μεταξύ των διαφόρων διάσπαρτων σχετικών νόμων. Με αυτό το νομοθέτημα δεν λύνεται η σχετική δυσπιστία του ν.3978, του νομικού πλαισίου που ίσχυε μέχρι τώρα, που πλέον, αντί να είναι διάσπαρτο σε τρεις νόμους, θα είναι διάσπαρτο σε τέσσερις νόμους.

Η δεύτερη και εξαιρετικά σημαντική παρατήρηση είναι ότι δεν έχει γίνει καμμία απολύτως πρόβλεψη για την οφειλόμενη από το κράτος -άλλωστε είναι και στις εξαγγελίες του Πρωθυπουργού- ώθηση για την ανάπτυξη της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας, κρατικής και ιδιωτικής.

Ο κ. Μητσοτάκης να θυμίσω ότι τον περασμένο Σεπτέμβριο στη Θεσσαλονίκη ανήγγειλε γενναία αύξηση της αμυντικής βιομηχανίας. Όλα τα βήματα που έχουν γίνει από τότε και τα πρακτικά βήματα, αλλά και σε επίπεδο νομοθετημάτων μόνο αυτό δεν εξασφαλίζουν.

Το ερώτημα είναι αν έχετε σκοπό να ενισχύσετε ή να απαξιώστε τελικά και να εκποιήσετε την αμυντική βιομηχανία και δεν εννοώ μόνο τη δημόσια, αλλά και την ιδιωτική αμυντική βιομηχανία. Αν δεν καταγραφούν νομικές δεσμεύσεις στο υπάρχον σχέδιο νόμου για μια κατ' ουσία στήριξη της αμυντικής βιομηχανίας, είναι σαν να την οδηγείτε στο εκτελεστικό απόσπασμα.

Ατράνταχτο και αδιάψευστο επιχείρημα για τη θέση αυτήν είναι η πρόσφατη ψήφιση νόμου για την προμήθεια των δεκαοκτώ «Rafale» με τον ανάλογο εξοπλισμό. Σε ένα πακέτο ύψους 2 δισεκατομμυρίων ευρώ δεν δόθηκε το ελάχιστο υποκατασκευαστικό έργο ούτε ενός ευρώ στην αμυντική βιομηχανία, όταν – όπως πολύ καλά γνωρίζετε- υπάρχει ήδη τεχνογνωσία στη χώρα, κατασκευάζονται διάφορα εξαρτήματα κ.λπ.. Είναι ένα από τα σοβαρότερα -αν όχι το σοβαρότερο- πολιτικό ζήτημα του νομοσχεδίου. Δεν αναφέρεται πουθενά η εγχώρια αμυντική βιομηχανία. Θα πρέπει να σταματήσει εδώ το σχετικό κρυφτούλι, που υπάρχει με τη σχετική ευρωπαϊκή οδηγία.

Σύμφωνα με στατιστική της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά και την ενσωμάτωση της σχετικής οδηγίας πάνω από το 85% των συμβάσεων προμήθειας αμυντικού υλικού και υπηρεσιών κατοχυρώνονται στο εσωτερικό των κρατών μελών. Συνεπώς, για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους τη σύμβαση την καταρτίζουμε εμείς -μια οποιαδήποτε σύμβαση- το Υπουργείο Άμυνας, έχοντας -εάν το επιθυμεί βέβαια- ως πρωταρχική στόχευση την προστασία των ζωτικών συμφερόντων της χώρας και με μία άλλη κατεύθυνση να την καταρτίσει σύμβαση ο προμηθευτής και εμείς απλά να επικυρώνουμε, όπως έγινε πολύ πρόσφατα.

Επιδείξαμε, ως κυβέρνηση, την πρόνοια και την ευαισθησία να καταρτήσουμε εθνική αμυντική βιομηχανική στρατηγική, την οποία επισημοποιήσαμε κιόλας ως θεσμικό κείμενο στο ΚΥΣΕΑ. Από αυτό που έχουμε δει, το κείμενο αυτό δεν έχει καμμία τύχη μέχρι σήμερα και δεν έχει καμμία τύχη να εφαρμοστεί και στο μέλλον, όπως το ζήσαμε και στην περίπτωση των «Rafale».

Να υπενθυμίσω -απλώς επειδή έχει ειπωθεί από αρκετούς Υπουργούς και είναι λάθος- ότι στο πλαίσιο των προβλέψεων της οδηγίας με αριθμό 81/2009 επιτρέπεται η υλοποίηση της προμήθειας όπου η εγχώρια βιομηχανική συμμετοχή συνδέεται με την απαίτηση υποκατασκευαστικού έργου. Επιτρέπεται η υλοποίηση της προμήθειας, με κριτήριο την πλέον συμφέρουσα -από οικονομικής άποψης- προσφορά, όπου η βιομηχανική συμμετοχή θα αποτελεί ένα από τα κριτήρια αξιολόγησης, υπό την προϋπόθεση ότι το κριτήριο αυτό δεν θα έχει τη μεγαλύτερη βαρύτητα στη στάθμιση κριτηρίων.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Δεν έχω άλλο χρόνο, δυστυχώς. Θέλω να κλείσω με δύο παρατηρήσεις. Δεν είχα περισσότερο χρόνο να αναφερθώ στις υπόλοιπες διατάξεις που αφορούν το Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Υποδομών.

Θέλω, όμως, να πω κάτι που αφορά το θέμα της άμυνας. Από όλες τις μεγάλες υποσχέσεις και εξαγγελίες του Υπουργού, δεν έχει προχωρήσει απολύτως τίποτα. Το ένα είναι η επένδυση του Ελληνικού. Να θυμίσω προεκλογικά τι λεγόταν, αλλά και αμέσως μετά τις εκλογές. Το άλλο είναι η επένδυση στον Σκαραμαγκά και το τρίτο είναι η επένδυση στην Ελευσίνα.

Ο κ. Παπαθανάσης -ακόμα το θυμάμαι- έλεγε με ύφος το καλοκαίρι του 2019: «Περιμένετε, κύριε Τσίπρα, και θα δείτε όπου να είναι να ξεκολλάει και η Ελευσίνα». Πλησιάζει όπου να είναι το δεύτερο καλοκαίρι, το καλοκαίρι 2021.

Τέλος, σε ό,τι αφορά το Υπουργείο Άμυνας, ευτυχώς δεν είδαμε ξανά τίποτα για το πολύ μεγάλο σκάνδαλο, που πάει να γίνει στην Καλαμάτα και ελπίζουμε ότι έβαλε μυαλό η Κυβέρνηση και δεν θα προχωρήσει αυτό, που σχεδίαζε να προχωρήσει. Αλλιώς, όσα είπε ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης για τις εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ αναθέσεις και τα 6 εκατομμύρια θα είναι κυριολεκτικά ψίχουλα μπροστά σε ένα τόσο μεγάλο σκάνδαλο 2 δισεκατομμυρίων, για κάτι που μπορούμε να καλύψουμε σαν ανάγκη της άμυνας της χώρας με λίγες εκατοντάδες εκατομμυρίων ευρώ.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κι εμείς ευχαριστούμε, κύριε Τσίπρα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ορίστε, κύριε Υπουργέ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Τσίπρα, αυτό το οποίο είπατε δείχνει είτε παντελή αγνοία του τι συμβαίνει είτε απλώς τη συνήθη χαιρέκακη διάθεση του ΣΥΡΙΖΑ να ισοπεδώνει τα πάντα και να ξεφτιλίζει την πραγματικότητα.

Όσο για το Ελληνικό, όλο το έργο έχει ξεμπλοκάρει. Προχθές διαβάσατε στον Τύπο για τις προσφορές δύο τεραστίων ξένων εταιρειών προς τη «ΛΑΜΔΑ» για να αγοράσουν τους ουρανοξύστες στο Ελληνικό. Για να κάνουν προσφορές ξένες εταιρείες, να διαθέτουν χρήματα για να αγοράσουν κάτι που δεν θα ξεκινήσει, καταλαβαίνετε ότι είναι λίγο γελοίο το επιχείρημά σας. Όλη η διαδικασία έχει ολοκληρωθεί. Τελείωσε και ο διαγωνισμός για το καζίνο. Αναμένουμε την κατακύρωση από το Ελεγκτικό Συνέδριο και αμέσως μετά προχωρά και το κυρίως έργο.

Εκτός όλων αυτών, τους προηγούμενους μήνες ολοκληρώθηκαν, εντός χρονοδιαγράμματος, τα πρόδρομα έργα, τα οποία ολοκλήρωσαν τις κατεδαφίσεις, για να είναι έτοιμος ο χώρος να γίνουν οι εκσκαφές μόλις γίνει η μεταβίβαση των μεριδίων. Άρα, το Ελληνικό και προχωράει και έχει προχωρήσει και είναι εντός χρονοδιαγράμματος.

Υπήρξε μια καθυστέρηση, όπως στην έναρξη των προδρόμων εργασιών, κατά ένα έτος λόγω της διαφωνίας των δύο εταιρειών, που, πράγματι, ήθελαν ένα χρόνο στα δικαστήρια για να ξεκαθαρίσουν την υπόθεση. Άλλωστε, για αυτό φτάσαμε στον ν.4412. Όμως, το Ελληνικό προχωράει και τις επόμενες μέρες νομίζω στη Βουλή θα έχουμε και από το Υπουργείο Οικονομικών τις τελικές ρυθμίσεις.

Όσον αφορά τα ναυπηγεία, κι εκεί αυτό που λέτε είναι χαιρέκακο και λάθος. Από την ώρα που σας είπε αυτά ο κ. Παπαθανάσης -«μην περιμένετε», κ.λπ.- ξέρετε πάρα πολύ καλά ότι έχει προχωρήσει πάρα πολύ η διαδικασία. Βρήκαμε τον χρηματοδότη για την «ONEX», την αμερικάνικη τράπεζα επενδύσεων «DFC», πήρε τις μετοχές ο κ. Ξενοκώστας του ναυπηγείου για να γίνει το due diligence, ολοκληρώθηκε το due diligence από την εταιρεία «ERNST & YOUNG», παραδόθηκε το πόρισμα της εταιρείας «ERNST & YOUNG». Όπως έχω ενημερώσει τη Βουλή σε ερώτηση του κ. Κεγκέρογλου, δυστυχώς, το πόρισμα είναι πολύ κακό, διότι τα χρέη που έχει τελικά το ναυπηγείο είναι πολύ μεγαλύτερα από όσα αρχικά όλοι υπολογίζαμε, τουλάχιστον κατά 150 εκατομμύρια περισσότερα από τα αρχικώς υπολογισθέντα. Παρά ταύτα, η διαπραγμάτευση με την «ONEX» και την «DFC» εξακολουθεί να προχωρά και τις επόμενες εβδομάδες θα έχουμε και τις τελικές προτάσεις.

Άρα, ούτε το ένα έχει κολλήσει, το οποίο είναι στην τελική ευθεία και προχωράει και το κυρίως έργο -ήδη είχαν ξεκινήσει οι πρόδρομες εργασίες- ούτε το άλλο έχει κολλήσει. Απλώς, πράγματι, είναι πιο δύσκολο, εφόσον τα τελικά χρέη που μένουν -απλώς το λέω για τη Βουλή για να ξέρετε το νούμερο- μετά το κούρεμα είναι 300 εκατομμύρια.

Ευχαριστώ πού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ευχαριστούμε, κύριε Γεωργιάδη.

Καλείται στο Βήμα ο Υποδομών και Μεταφορών κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών): Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα συζητάμε για πολλά και διάφορα θέματα. Όμως, πρέπει να συζητήσουμε και για ένα πολύ σημαντικό νομοσχέδιο.

Θα μου επιτρέψετε να πω ότι εμένα με λυπεί πραγματικά, το γεγονός ότι ακούσαμε τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης να μιλάει σχεδόν για σαράντα πέντε λεπτά και να αναφέρεται στο νομοσχέδιο σχεδόν σε τίτλους. Δεν νομίζω ότι τιμάει τον κοινοβουλευτισμό αυτή εδώ η διαδικασία. Θα μπορούσε ο κ. Τσίπρας να μιλήσει για τα τρέχοντα ζητήματα, αλλά να αφιερώσει και λίγο χρόνο παραπάνω για ένα νομοσχέδιο, το οποίο φέρνει ουσιώδεις αλλαγές στον χώρο των δημοσίων συμβάσεων. Προφανώς, ο κ. Τσίπρας το έκανε αυτό, διότι θυμήθηκε το δικό του νομοσχέδιο της δικής του Κυβέρνησης, τον ν.4412, ο οποίος, αν και κάποιοι μας κατηγόρησαν ότι κάνουμε φθηνή κριτική, τροποποιήθηκε όχι μία-όχι δύο, αλλά τριακόσιες ογδόντα πέντε φορές.

Εμείς, λοιπόν, φέρνουμε ένα νομοσχέδιο, που λέμε ότι αποτελεί και είναι μια τεράστια και απαραίτητη θεσμική μεταρρύθμιση. Είναι κάτι το οποίο θα δημιουργήσει και θα δώσει όλα τα απαραίτητα εργαλεία στα Υπουργεία, στις περιφέρειες, στους δήμους να υλοποιήσουν την πολιτική τους.

Αυτό που τελικά ενδιαφέρει τις Ελληνίδες και τους Έλληνες είναι να γίνονται τα έργα πιο γρήγορα, με μεγαλύτερη διαφάνεια και με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Είναι μια εξίσωση δύσκολη. Εμείς ποτέ δεν είπαμε ότι κάτι τέτοιο είναι εύκολο. Είπαμε και στις προηγούμενες συνεδριάσεις, όπου έγινε ένας πολύ νομίζω σοβαρός διάλογος, ότι η ισορροπία μεταξύ διαφάνειας και αποτελεσματικότητας είναι το ζητούμενο. Και σε αυτό ερχόμαστε να δώσουμε κάποιες λύσεις.

Μιλήσαμε για τον ν.4412 του ΣΥΡΙΖΑ. Εδώ θα μου επιτρέψετε μια πολύ μικρή πολιτική παρατήρηση.

Εμείς τον ν. 4412, αγαπητοί συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ, τον ψηφίσαμε επί της αρχής. Καταψηφίσαμε αρκετά άρθρα. Και τότε μαζί με τους Βουλευτές της Αντιπολίτευσης -ο κ. Μηταράκης, αν θυμάμαι καλά, ήταν εισηγητής, εγώ ήμουνα κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος στο νομοσχέδιο- κάναμε μια κριτική. Όμως, ψηφίσαμε επί της αρχής το νομοσχέδιο. Εσείς σήμερα δεν κάνετε το ίδιο.

Εσείς σήμερα έρχεστε εδώ και με την αντιπολίτευση της μιζέριας που σας χαρακτηρίζει -το βλέπουμε πλέον σε όλες της τις εκφάνσεις, όταν στελέχη σας, ακόμα και ο Αρχηγός σας ανεβαίνει στο Βήμα της Βουλής- αποφασίσατε να καταψηφίσετε αυτό το νομοσχέδιο. Θα σας κρίνουν οι πολίτες για αυτό.

Πάμε τώρα στις αλλαγές και σε αυτά που θέλουμε να κάνουμε. Ποια είναι η βασική επιχειρηματολογία μας; Και για να είμαι ειλικρινής δεν άκουσα σοβαρή κριτική. Λέμε ότι τα έργα πλέον θα γίνονται πιο γρήγορα, πιο οικονομικά, με μεγαλύτερη ευελιξία και περισσότερη διαφάνεια.

Η πιο κρίσιμη αλλαγή είναι ότι ενισχύεται το σύστημα της μελέτης κατασκευής και η δημοπράτηση πλέον, μπορεί να τρέχει παράλληλα με την περιβαλλοντική αδειοδότηση. Αυτό είναι κάτι πάρα πολύ σημαντικό. Δεν κάνουμε περιβαλλοντικές εκπτώσεις.

Όμως, θεωρούμε ότι πρέπει να εφαρμόσουμε με ταχύτητα και να υλοποιήσουμε με ταχύτητα μια σειρά από διαδικασίες, έτσι ώστε να μειώσουμε τους συμβατικούς χρόνους.

Τι άλλο κάνουμε; Εισάγουμε την ιδιωτική επίβλεψη. Θα αναφερθώ εκτενώς στη συνέχεια. Διευκολύνουμε τη διαδικασία των λογαριασμών. Δίνουμε κίνητρο πρόσθετης αμοιβής 5% για την παράδοση των έργων νωρίτερα από τη συμβατική τους προθεσμία, αφού ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα, που έχουμε είναι ότι τα έργα ξεπερνούν, κατά πολύ τα χρονοδιαγράμματά τους. Θεσπίζουμε διαδικασίες ψηφιοποίησης, όπως ηλεκτρονικό ημερολόγιο. Καταργούμε τις κληρώσεις για την ανάδειξη των επιτροπών, κάτι το οποίο πρακτικά, ποτέ δεν δούλεψε. Τέλος, δίνουμε τη δυνατότητα διαιτητικής επίλυσης των διαφορών, διότι στην Ελλάδα όλοι γνωρίζουμε ότι όταν αρχίσει το γαϊτανάκι των προσφυγών, δεν τελειώνουμε ποτέ.

Εδώ, όμως, έχουμε και δύο ακόμα μεγάλες αλλαγές. Η πρώτη αλλαγή έχει να κάνει με τις εκπτώσεις, με αυτό που λέμε στον τεχνικό κόσμο: ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. Η εμπειρία έχει δείξει ότι ιδιαίτερα στα χρόνια της κρίσης όσο μεγαλύτερη είναι η έκπτωση τόσο μεγαλύτερες είναι οι υπερβάσεις στο κοστολόγιο ακόμα και του αρχικού προϋπολογισμού και των χρονοδιαγραμμάτων.

Προσπαθούμε να βάλουμε με τις ρυθμίσεις που φέρνουμε ένα τέλος σε αυτό, που οδηγούνε σε υπερβολικά υψηλές εκπτώσεις, που δεν βοηθούσαν στην ολοκλήρωση των έργων ή όταν ολοκληρώνονταν, ολοκληρώνονταν με τεράστιες καθυστερήσεις και με μεγάλες οικονομικές υπερβάσεις. Αυτό ήταν κάτι το οποίο μας είχε επανειλημμένως επισημάνει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Εμείς τι κάνουμε λοιπόν; Πρακτικά πράγματα. Λέμε ότι όποιος κάνει έκπτωση κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερη από τον μέσο όρο των εκπτώσεων των άλλων προσφορών, πρέπει να την αιτιολογήσει, κάτι το οποίο νομίζω υπαγορεύει και ο κοινός νους. Εάν αυτή η αιτιολόγηση είναι επαρκής και τη δεχθεί η υπηρεσία -εδώ αναβαθμίζεται το κράτος, αγαπητοί συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ, η υπηρεσία είναι αυτή που τελικά θα αποφασίσει για όλα τα σοβαρά ζητήματα- τότε γίνεται μέρος της σύμβασης. Το κυριότερο είναι πως αυτό είναι δεσμευτικό.

Ταυτόχρονα, θεσμοθετούμε κάτι, το οποίο είναι επίσης σημαντικό. Μετατρέπουμε -εδώ ακούστηκαν σημεία και τέρατα, θα μου επιτρέψετε να πω- το σύστημα από ελεγκτικό σε δηλωτικό για να διευκολύνουμε τους λογαριασμούς.

Τι ισχύει σήμερα, αγαπητοί συνάδελφοι; Σήμερα, όταν συντάσσονται οι επιμετρήσεις, υποβάλλονται από τον ανάδοχο στην υπηρεσία, τον δήμο, την περιφέρεια, τα Υπουργεία και η υπηρεσία έχει σαράντα πέντε ημέρες να τις ελέγξει. Αν τις ελέγξει και βρει κάτι λάθος, τότε φυσικά δεν το πληρώνει, αλλά δεν υπάρχει και καμμία άλλη επίπτωση στον ανάδοχο. Ενώ, αν δεν προλάβει να τις ελέγξει εντός της προθεσμίας, τότε αυτοδικαίως θεωρείται ότι εγκρίνονται και άρα, πληρώνονται.

Όποιος έχει στοιχειώδη επαφή με το αντικείμενο, γνωρίζει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, ειδικά όταν η υπηρεσία έχει περιορισμένες δυνατότητες -αναφερόμαστε σε υπηρεσίες και σε αναθέτοντες φορείς ,που είναι μικροί δήμοι- τότε δεν γίνεται έλεγχος, γιατί απλούστατα, οι υπάλληλοι δεν προλαβαίνουν να ελέγξουν όλους αυτούς τους λογαριασμούς μέσα σε σαράντα πέντε ημέρες. Τι γίνεται μετά; Το δημόσιο πληρώνει και μάλιστα, σε πάρα πολλές περιπτώσεις πληρώνει παραπάνω απ' ότι πρέπει. Με άλλα λόγια, ο εργολάβος γνωρίζει ότι δεν θα ελεγχθεί και όταν γνωρίζουμε ότι δεν θα ελεγχθούμε, στην ουσία χρεώνουμε παραπάνω απ' αυτό που πρέπει.

Τι αλλάζουμε εμείς; Οι επιμετρήσεις συντάσσονται και υποβάλλονται από τον ανάδοχο, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να τις βεβαιώσει για την ακρίβειά τους. Δεν θεωρούνται αυτοδικαίως εγκεκριμένες. Δεν υπάρχει συγχωροχάρτι, δηλαδή. Μπορούν να ελεγχθούν ανά πάσα στιγμή. Εάν οι υπηρεσίες θέλουν να διερευνήσουν περισσότερο, μπορούν να τα ελέγξουν και όλα στο σύνολό τους.

Το πιο σημαντικό: Ενώ μέχρι σήμερα ο ανάδοχος, αν υπέβαλε ανακριβείς επιμετρήσεις που εγκρίνονταν αυτοδίκαια δεν είχε καμμία επίπτωση αλλά μόνο αξιώσεις, πλέον του επιβάλλονται αυστηρές κυρώσεις που φτάνουν μέχρι και την έκπτωση. Επομένως, καταλαβαίνουμε ότι μπαίνει μια τάξη σε αυτό το ζήτημα.

Ερωτώ: Προτείνετε να πληρώνει το δημόσιο και να αναζητά μετά από χρόνια τα χρήματά του, τα οποία δεν θα πάρει ποτέ; Θεωρείτε λάθος αυτήν τη διάταξη; Εάν ναι, τότε νομίζω ότι, χωρίς να το καταλαβαίνετε, είστε εναντίον του δημοσίου συμφέροντος.

Το τρίτο μεγάλο πρακτικό όφελος, που έχουμε με το νομοσχέδιο, είναι ότι δημιουργούμε μεγαλύτερη ευελιξία. Εεδώ επανερχόμαστε στο μεγάλο ζήτημα της ιδιωτικής επίβλεψης, το οποίο δημιούργησε και αρκετά ουσιαστική, θα έλεγα, και σημαντική αντιπαράθεση, την οποία εγώ προσωπικά, άκουσα με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον.

Τι λένε πολλοί συνάδελφοι της Αντιπολίτευσης; Λένε ότι είναι λάθος το μέτρο της ιδιωτικής επίβλεψης. Η δική σας κυβέρνηση όμως, και κατά την άποψή μας ορθώς, είχε θεσμοθετήσει κάτι ανάλογο.

Και εξηγούμαι. Η κυβέρνηση Τσίπρα, με Υπουργό τον κ. Σπίρτζη, προχώρησε το 2019 στη θέσπιση του π.δ.71/2019, με το οποίο προέβλεπε την ίδρυση μητρώου επιχειρήσεων, συμβούλων διοίκησης και διαχείρισης έργων. Το ξαναλέω: διοίκησης και διαχείρισης έργων.

Ο ΣΥΡΙΖΑ λοιπόν, εισήγαγε την έννοια της ανάθεσης και της υποβοήθησης από τον ιδιωτικό τομέα. Για να μην παίζουμε με τις λέξεις, όχι μόνο στην επίβλεψη του έργου -προσέξτε- αλλά στη διαχείριση του έργου. Δηλαδή εσείς βγήκατε πιο δεξιά και από τη Δεξιά, πιο φιλελεύθεροι κι από εμάς που μας κατηγορείτε για νεοφιλελεύθερους!

Αλλά έτσι κάνατε πάντα. Έτσι δημιουργήσατε το υπερταμείο, έτσι θα σκίζατε τα μνημόνια. Ερχόσασταν, υπογράφατε κάτι το οποίο ποτέ δεν πιστεύατε και απλά, δεν το εφαρμόζατε. Πάγια τακτική του ΣΥΡΙΖΑ για να παραμείνει στην εξουσία.

Η δική μας, λοιπόν, ρύθμιση -διότι εμείς δεν τα πετάμε όλα στον κάλαθο των αχρήστων- λέμε ότι κάνει το εξής: εφαρμόζει τους κανόνες, που εσείς θεσπίσατε και τώρα δεν παραδέχεστε ότι θεσπίσατε.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ την ανοχή σας.

Έχω καταθέσει στα Πρακτικά της Επιτροπής, το προεδρικό διάταγμα, το οποίο αν έχετε τον χρόνο να το διαβάσετε, δεν αφήνει καμία, μα καμμία αμφιβολία για το γεγονός ότι ο πρώτος διδάξας για τη διαχείριση των έργων από τους ιδιώτες δεν ήταν ούτε ο κ. Γεωργιάδης ούτε ο κ. Μητσοτάκης ούτε ο ομίλων, αλλά ο κ. Τσίπρας και ο κ. Σπίρτζης. Αυτά, διότι καλό είναι κάποτε τα πράγματα να λέγονται με το όνομά τους.

Να διευκρινίσουμε κάτι. Τη διοίκηση του έργου την έχει η διευθύνουσα υπηρεσία, δηλαδή το δημόσιο.

Δεύτερον, παράλληλα με την επίβλεψη του έργου επιβλέπεται από την υπηρεσία και ο υπάλληλος μηχανικός, ο οποίος λογοδοτεί στην υπηρεσία.

Τρίτον, η επίβλεψη -αυτό ίσως δεν το εξηγήσαμε αρκετά- είναι μόνο συμβουλευτική και όχι αποφασιστική.

Τέταρτον, η ιδιωτική επίβλεψη είναι μία δυνατότητα που παρέχεται στον ανάδοχο. Δεν εξαναγκάζουμε κάποιον στον Δήμο Σιντικής, στον Νομό Σερρών, που έχει δύο μηχανικούς στην τεχνική υπηρεσία να κάνει επίβλεψη δημοσίων έργων. Δίνουμε τη δυνατότητα. Αυτό σημαίνει φιλελευθερισμός. Σου δίνω την επιλογή κι εσύ αποφασίζεις.

Επίσης, θα ήθελα να απαντήσω στο Κίνημα Αλλαγής, το οποίο νομίζω ότι είχε μία σωστή στάση στο συγκεκριμένο θέμα. Κύριε Κατρίνη, όπως είπε και ο κ. Κεγκέρογλου, μιλάμε για ιδιώτη μηχανικό, διαπιστευμένο και εγκεκριμένο σε ειδικό μητρώο, για το οποίο θα προβλέπονται διαφανή κριτήρια επιλογής, ειδικές προθεσμίες και αυστηρές κυρώσεις.

Μάλιστα, απαντώντας στον κ. Λοβέρδο, είπα ότι η ιδέα αυτή, όταν ήμασταν αντιπολίτευση και τη συζητούσαμε με τον αγαπητό συνάδελφο κ. Μπουκώρο, μας ήρθε από μια δική σας μεταρρύθμιση, τους ελεγκτές δόμησης.

Βλέπετε λοιπόν, ότι δεν είμαστε δογματικοί. Εμείς παίρνουμε τα καλά που κάνουν οι προηγούμενες κυβερνήσεις -λίγα είναι η αλήθεια, όχι τόσο πολύ του Κινήματος Αλλαγής, αλλά του ΣΥ-

ΡΙΖΑ- και προσπαθούμε να τα εφαρμόσουμε.

Επομένως, θέτουμε τους ιδιώτες στην υπηρεσία του δημοσίου. Δεν εκχωρούμε καμμία δημόσια εξουσία, αλλά την ενισχύουμε. Ενισχύουμε τον προϊστάμενο της υπηρεσίας, θέτοντας στη διάθεσή τους βοηθούς, όχι μόνο τους υπαλλήλους του που σε πολλές περιπτώσεις δεν έχει, αλλά και τους ιδιώτες μηχανικούς.

Πείτε μου ειλικρινά, είναι αυτό υποβάθμιση ή αναβάθμιση; Η διευθύνουσα υπηρεσία είναι υπεύθυνη για τους ελέγχους μέχρι σήμερα, η διευθύνουσα υπηρεσία θα είναι υπεύθυνη και για τους ελέγχους από εδώ και εμπρός. Θα εξακολουθεί να ελέγχει την πορεία υλοποίησης του έργου, να επιβάλει κυρώσεις, να παίρνει μέτρα, με μόνη διαφορά ότι ενισχύουμε το έργο της. Της δίνουμε άλλο ένα όπλο στη διάθεσή της.

Να πω και κάτι ακόμα. Είναι κάτι καινούριο αυτό; Ανακαλύψαμε ξαφνικά τον τροχό; Όχι, βέβαια. Η ίδια ακριβώς διαδικασία ακολουθείται στην επίβλεψη των έργων ΣΔΙΤ. Και αυτή τη μορφή δημοπράτησης έργων την πολεμήσατε, αλλά μετά βέβαια τη μεγάλη στροφή που κάνατε στον ΣΥΡΙΖΑ το 2016 την υιοθετήσατε. Εκεί δεν σας πείραζε; Οι ίδιοι που το λέτε τα κάνουν καλά στους ΣΔΙΤ αλλά δεν θα τα κάνουν καλά στα δημόσια έργα;

Βέβαια, η δυνατότητα ιδιωτικής επίβλεψης δεν είναι η μόνη αλλαγή που κάνουμε. Γενικότερα, η νέα φιλοσοφία που υιοθετούμε έρχεται να χτυπήσει τη γραφειοκρατία, έρχεται να βοηθήσει και να ενισχύσει την ταχύτητα και λειτουργεί προς αυτήν την κατεύθυνση.

Κλείνοντας, κύριε Πρόεδρε -σας ευχαριστώ για την ανοχή σας- τα έργα πλέον θα γίνονται με μεγαλύτερη διαφάνεια, μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, γιατί διαφάνεια σημαίνει το νέο δηλωτικό σύστημα, που σημαίνει ότι ανά πάσα στιγμή ελέγχεται ο εργολάβος. Διαφάνεια σημαίνει αξιοποίηση του ιδιωτικού τομέα για καλύτερους και για περισσότερους ελέγχους. Διαφάνεια σημαίνει να αιτιολογείς γιατί δίνεις μία έκπτωση 60%. Διαφάνεια σημαίνει να μπαίνει μία αρχή, μέση και τέλος στις διαδικασίες που σας περιέγραψα.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής, κ. **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**)

Δεν συμμερίζομαι αλλά κατανοώ ορισμένες από τις αντιδράσεις που υπάρχουν από το ΣΥΡΙΖΑ σε αυτό το νομοσχέδιο. Όπως σας είπα ανοίγοντας, πραγματικά θα ήταν μια πολύ πιο γενναία στάση να το υπερψηφίσετε επί της αρχής, όπως είχαμε κάνει και εμείς το 2016, και να καταψηφίσετε τα άρθρα για τα οποία έχετε αντιρρήσεις.

Εμείς όμως έχουμε μια άλλη φιλοσοφία και εδώ είναι η μεγάλη και σοβαρή διαμάχη. Εμείς πιστεύουμε στον ιδιωτικό τομέα και μας κατηγορείτε ότι είμαστε νεοφιλελεύθεροι. Όχι, δεν είμαστε νεοφιλελεύθεροι. Διότι παράλληλα, ενισχύουμε τον εποπτικό ρόλο του κράτους. Αυτή είναι μια λελογισμένη πρακτική, που χρησιμοποιείται, όχι μόνο από κεντροδεξιά, αλλά και από σοσιαλδημοκρατικά κόμματα σε όλη την Ευρώπη.

Επομένως, σας καλώ να υπερψηφίσετε, έστω και την ύστατη ώρα, επί της αρχής αυτό το νομοσχέδιο και να καταψηφίσετε τα άρθρα, για τα οποία έχετε τις αντιρρήσεις σας.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κύριε Υπουργέ.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Κωνσταντίνος Μπλούχος από τη Νέα Δημοκρατία. Στη συνέχεια να ετοιμάζεται ο κ. Βασίλειος Σπανάκης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΛΟΥΧΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Τώρα μετά από δύο Υπουργούς, τι θα μπορούσα ενδεχόμενα να πω;

Εννοείται ότι δεν είναι της παρούσης, αν και υπό μία έννοια όλα έχουν μια ιδεοπρακτική συνάρτηση, καθώς ο κοινός παρονομαστής είναι η αξιοθρήνητη αντιπολιτευτική πρακτική ενός μετέωρου ΣΥΡΙΖΑ, που κλυδωνίζεται από την πολυποίκιλη εκφραστική του.

Ας μου επιτραπεί να αναφερθώ κάπως αποφθεγματικά και λίγο αστοιχείωτα, λόγω χρόνου, στο «νέο ΕΣΥ» του κ. Τσίπρα. Το χαρακτήρισε «επανάσταση, πρόκληση για την προοδευτική διακυβέρνηση» και φυσικά, είναι οι αξίες σας στην πράξη.

Λοιπόν, στην πράξη παραδώσαμε ένα καταρρακωμένο ΕΣΥ, χωρίς καμμία πρόνοια έστω για τα στοιχειώδη, έστω για τα επιμέρους κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης σας. Όπως σε όλα, αλλά κυρίως στον χώρο της πρόνοιας και της υγείας, διεκδικείτε μόνοι εσείς το προνόμιο της καταγωγικής διασύνδεσης, όπως φυσικά τη δημοκρατία, την πρόοδο, την ελευθερία και στην αγωνιώδη σας προσπάθεια να συγκρατηθείτε στις εξελίξεις και στον χώρο της υγείας, εν μέσω πανδημίας, προτρέξατε να καταθέσετε το «νέο ΕΣΥ».

Είναι μια πρόταση επί της ουσίας πρόχειρη, απογοητευτική, αποκαρδιωτική. Τι προτάξατε; Ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο με τους λειτουργούς του, που τους αναβαθμίζετε σε συνκτήτορες του ΕΣΥ και γενναία χρηματοδότηση φυσικά και βέβαια, μαζικούς διορισμούς, λες και πρόκειται για ανειδίκευτο προσωπικό. Για εξειδικευμένο πρόκειται και σε έλλειψη, κυρίες και κύριοι.

Με άλλα λόγια, προτάξατε τη νομιμοποίηση της φθοράς του και των χρόνιων παθογενειών του, τις οποίες ή τις αγνοείτε -εγώ δεν το πιστεύω αυτό, λόγω της παρουσίας ανθρώπων του πεδίου, όπως ο κ. Ξανθός- αλλά εσκεμμένα τις προσπερνάτε. Με το να τρέχετε αλαφιασμένοι, εκτός του ότι δείχνει τον πανικό σας, φυσικά επενδύετε στην πολιτική λαφυραγώγηση μπροστά στην ξεκάθαρη προοπτική, που με σταθερό βηματισμό εμείς διανοίγουμε.

Ενώ εσείς αποδείξατε πλέον ξεκάθαρα ότι ονειρεύεστε το ΕΣΥ των παθογενειών και των ακραίων δικαιωματισμών, εμείς επαναπροσδιορίζουμε την προοπτική του, όχι βασισμένοι σε καθηλωτικές λογικές πομφόλυγες, αλλά με βιώσιμες εναλλακτικές επιλογές, με ανανοηματοδότηση της νέας δυναμικής του και ξεκάθαρη στοχοθεσία.

Το νέο και επαναστατικό μοντέλο για εσάς είναι η αναπαλαίωση και η καθήλωση στη φθορά. Ένα ισοπεδωτικό, αδιαβάθμητο, αναξιολόγητο, αντιπαραγωγικό μοντέλο και φυσικά -φυσιολογικά μάλλον- μη ποιοτικό.

Τέλος, να κάνω μια αναφορά, επειδή πάλι ακούστηκαν οι γνωστές φωνές για φάρμακα και θεραπείες. Έχω να πω ότι ο εξειδικευμένος «ξερολισμός» κάποιων ξεπέρασε και αυτό το όριο της υπερβολής. Είναι Κοινοβούλιο εδώ και όχι επιστημονικό φόρουμ και κάποιοι που διαθέτουμε τη σχετική επιστημονική, λόγω συνάφειας κυρίως, σεβόμαστε τον χώρο. Και άλλο επιστημονική γνώση και τεκμηρίωση και άλλο πολιτική ανερμάτιστη φλυαρία.

Ας έρθουμε στο παρόν. Το να ασχολούνται τέσσερις διαδοχικές κυβερνήσεις με την κατασκευή ενός δημοτικού σχολείου σε ένα κεφαλοχώρι, όπου ελλείψει σύγχρονου διδακτηρίου αργά ή γρήγορα θα υπάρξει απόλυτη εγκατάλειψη, ή το να ασχολούνται έξι κυβερνήσεις με την κατασκευή ενός σωφρονιστικού καταστήματος, το οποίο θα λειτουργήσει ανασχετικά στην ερήμωση, λόγω της παρατεταμένης και καθηλωτικής ανεργίας των κατοίκων της περιοχής, το να αναζητούνται κατά τη θητεία έξι κυβερνήσεων οι προϋποθέσεις κατασκευής ενός δρόμου που να συνδέει μια μακεδονική πόλη και ένα συνοριακό σταθμό με την Εγνατία Οδό, όλα αυτά καθιστούν συχνότατα τη λειτουργία της ελληνικής πολιτείας, με επιείκεια, μη παραγωγική και σαφώς ανακόλουθη. Όλα αυτά είναι παραδείγματα από το νομό μου.

Η σημερινή Κυβέρνηση εξελέγη, διότι πολύ νωρίς με την εκλογή του Αρχηγού της και σημερινού Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην ηγεσία του κόμματος, αποτύπωσε ταχύτατα τις αδυναμίες μας. Το πώς γίνονται τα δημόσια έργα στην Ελλάδα, δεν είναι μια πονεμένη ιστορία; Μεγαλεπήβολα σχέδια ανακοινώνονται, κορδέλες κόβονται και τελικά, τα έργα υλοποιούνται με καθυστερήσεις χρόνων, δραματικές υπερβάσεις του κόστους και ενίοτε και με τεχνικές και άλλες ατέλειες. Αστοχίες, δηλαδή.

Εμφανίζονται προβλήματα στους διαγωνισμούς, ανεπαρκείς μελέτες που περιγράφουν τα έργα, ενστάσεις από υποψηφίους αναδόχους που παίρνουν χρόνια να επιλυθούν, προβλήματα με τη διαφάνεια της διαδικασίας, διαφθορά και στη συνέχεια, περιορισμένη επίβλεψη και έλεγχος για το πώς υλοποιείται το έργο. Αντίστοιχα προβλήματα υπάρχουν φυσικά και στις προμήθειες και σε οτιδήποτε χρειάζεται την υπογραφή μιας σύμβασης ανάμεσα στο κράτος και κάποιον ιδιωτικό φορέα.

Γεννήθηκα, όπως και οι περισσότεροι μάλλον εδώ στην Αίθουσα, χωρίς αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος", χωρίς Εγνατία Οδό, χωρίς ολοκληρωμένη Εθνική Οδό Αθηνών-Θεσσαλονίκης χωρίς Γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, χωρίς πολλά έργα που σχεδιάστηκαν και πραγματοποιήθηκαν από εργατικούς ανθρώπους πολιτικής οι οποίοι έδωσαν πνοή στον τόπο, έδωσαν ανάπτυξη, έδωσαν ουσιαστικά προοπτική στον χρόνο.

Τι ήταν όμως αυτό που οδηγούσε εμπορικό σύλλογο κάποιου δήμου να προσφεύγει επί δεκαετίες στο Συμβούλιο της Επικρατείας για να μην πραγματοποιηθεί εγκεκριμένη μελέτη για επιμήκυνση αεροδιαδρόμου του Αεροδρομίου Μακεδονία;

Η Θεσσαλονίκη αποτελεί το ελληνικό αντιπαράδειγμα. Κάθε μεγάλο έργο της συμπρωτεύουσας ολοκληρώνεται με τέτοια αργοπορία, ενόσω έχουν δημιουργηθεί οι συνθήκες για έτι περαιτέρω επικαιροποίηση του έργου. Θυμίζουμε ως χώρα τον ποντικό που κυνηγά την ουρά του.

Πώς θα μπορούσε να συμβαίνει διαφορετικά, όταν η εφαρμογή του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων έχει να αντιπαλέψει τις γενικότερες παθογένειες που χαρακτηρίζουν διαχρονικά το ελληνικό διοικητικό σύστημα, όπως, λόγου χάρη, την έλλειψη μακρόπνοου σχεδιασμού, τη γραφειοκρατία και την υποστελέχωση πολλών νευραλγικών δημόσιων υπηρεσιών;

Στις συζητήσεις που προηγήθηκαν στην επιτροπή έγιναν φανερές ξεκάθαρα όλες οι ιδεολογικές αφετηρίες της δυσλειτουργίας μας: Εμμονική μυθολογία περί τον κεφαλαιούχο ανάδοχο ενός έργου, περί τον ιδιώτη επιβλέποντα του έργου και περί την οικολογική συνείδηση.

Κάθε ιδιώτης επιβλέπων ή ανάδοχος δημοσίου έργου είναι εκ των προτέρων κερδοσκόπος. Για τις ιδεολογικές αφετηρίες κάποιων, ο παραγόμενος πλούτος και η μεγαλεπήβολη μνημειακή κατασκευή έργου δημόσιας χρείας είναι απαγορευτικά δεινά, με όποιον τρόπο κι αν επιχειρηθεί η παραγωγή τους. Κάθε διάταξη περί της αξιοποίησης περιοχών φυσικού κάλλους «NATURA», εκ προοιμίου αποτελεί περιβαλλοντικό έγκλημα! Αντιλήψεις ανάλογες με των δήθεν οικολόγων της περιφερειακής Θεσσαλονίκης, οι οποίοι τη δεκαετία του '80 έστρωσαν τα κορμιά τους μπροστά στην μπουλντόζα, που θα άνοιγε τον πολύτιμο οδικό άξονα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ζητώ την ανοχή σας για ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

«Ναφθαλίνη», οπισθοδρόμηση και παρελθοντολαγνεία. Διότι δεν είναι πρόταση να πουλάμε οικολογική ευαισθησία με όρους οικιστικής καλύβας. Οτιδήποτε πέραν της καλύβας είναι, κατά κάποιους συναδέλφους, εγκληματικό τσιμέντωμα.

Είναι κατάκτηση ωριμότητας η ελευθερία από ψευδαισθήσεις, αν ποτέ προχωρήσουμε συλλογικά σ' αυτήν. Μερικά καλά παραδείγματα: Δρομοδείκτες μεγάλων έργων, όπως η εκτροπή του Αχελώου, όπως η λίμνη Κερκίνη, που και αυτή είναι φράγμα του Στριμώνα, που φτιάχτηκε επί Βενιζέλου, οι λίμνες του Νέστου στο διπλό φράγμα στη Δράμα. Δημιουργήθηκαν υδροβιότοποι από ένα ποτάμι, το οποίο το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου ήταν ξεροχείμαρρος. Παρεμβάσεις, δηλαδή, στο φυσικό τοπίο πολύτιμες και ευεργετικές, από κάθε άποψη, εν αντιθέσει προς την αδράνεια και τη μόνιμη άρνηση, που κάθε άλλο παρά ευεργετική είναι.

Πρόσφατο παράδειγμα οι καταστροφές λόγω πτώσης δέντρων στα βόρεια αθηναϊκά προάστια. Η στρεβλή εικόνα με οικολογική συνείδηση, φύτεψε την αστική μολότοφ, πεύκα παντού. Αιτίες για παρανάλωμα το καλοκαίρι, αιτίες για πτώσεις και διάλυση του ηλεκτρικού δικτύου, αλλά και περιουσιών στη βαρυχειμωνιά. Λες και δεν υπάρχουν άλλα δέντρα. Οποιαδήποτε, όμως, σκέψη για κόψιμο των αστικών πεύκων μπορεί να αποτελέσει αιτία πολέμου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο νόμος του 2016 που έφτιαξε ο ΣΥΡΙΖΑ και ψηφίστηκε από εμάς δεν ήταν κακός, ήταν ελλιπής, δοκιμάστηκε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ολοκληρώστε, κύριε συνάδελφε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΛΟΥΧΟΣ: Ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε, και ευχαριστώ για την ανοχή.

Η σημερινή Κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη με το παρόν, που υπογράφεται από ανθρώπους που δούλεψαν επισταμένως, προτείνει αλλαγές απαραίτητες. Με αυτές τις αλλαγές το νομικό πλαίσιο μπορεί να γίνει πιο αποτελεσματικό και ευέλικτο και οι χρονοβόρες διαδικασίες θα αποκτήσουν τρόπο να ξεμπλοκάρουν.

Ωστόσο, υπάρχει και κάτι άλλο, κύριοι Υπουργοί. Το μεγάλο πρόβλημα στο ανθρώπινο δυναμικό και την κουλτούρα στις δομές διοίκησης του κράτους. Η τυπολατρία, η έλλειψη πρωτοβουλίας, το κλίμα καχυποψίας, η έλλειψη εξειδίκευσης, αξιολόγησης και κινήτρων σε πολλές υπηρεσίες και φορείς έχουν όλα άμεσο αντίκτυπο στο πώς υλοποιούνται τα δημόσια έργα στη χώρα μας. Κανένα νομοθετικό πλαίσιο δεν μπορεί από μόνο του να παρακάμψει αυτό το εμπόδιο.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Τον λόγο έχει ο κ. Σπανάκης από τη Νέα Δημοκρατία και μετά τον λόγο θα πάρει ο κ. Θεόδωρος Δρίτσας από τον ΣΥΡΙΖΑ. Αμέσως μετά τον κ. Δρίτσα θα δώσω τον λόγο σε εσάς, κύριε Στύλιο, για την τροπολογία. Παρακαλώ να τηρούνται οι χρόνοι, γιατί είναι πολλοί συνάδελφοι ακόμα για να μιλήσουν.

Κύριε Σπανάκη, ορίστε, έχετε το λόγο

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ - ΠΕΤΡΟΣ ΣΠΑΝΑΚΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητάμε σήμερα ένα σχέδιο νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων πολύ σημαντικό, ένα σχέδιο νόμου που ταυτίζεται με τη λογική της Κυβέρνησης. Γιατί αυτή η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, η Κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, είναι η Κυβέρνηση των έργων, είναι η Κυβέρνηση εκείνη, που έρχεται να φέρει μεταρρυθμίσεις.

Εμείς, παρ' ότι βρισκόμαστε σε μία περίοδο σοβαρής υγειονομικής κρίσης, δεν σταματάμε να νομοθετούμε, δεν σταματάμε να βάζουμε τις βάσεις για την Ελλάδα, που αξίζει στα παιδιά μας.

Το σχέδιο νόμου που συζητάμε σήμερα επιχειρεί μια συνολική αναμόρφωση στο χαοτικό πλαίσιο που παραλάβαμε σχετικά με τη διαδικασία των δημόσιων συμβάσεων. Στόχος μας, στόχος της Κυβέρνησης, είναι η διαμόρφωση ενός θεσμικού πλαισίου σύγχρονου, αποτελεσματικού, απαλλαγμένου από την ατελείωτη γραφειοκρατία, που εμποδίζει την ολοκλήρωση των έργων και κυρίως την προσέλκυση επενδύσεων. Ενός θεσμικού πλαισίου για τα δημόσια έργα, που τα βασικά του χαρακτηριστικά θα είναι η αποτελεσματικότητα, η διαφάνεια και η ταχύτητα.

Τα παραπάνω έχουν άλλωστε, επισημάνει και οι φορείς, ο επιχειρηματικός κόσμος, οι επαγγελματίες, τα επιμελητήρια. Όλοι χαιρέτισαν αυτήν την προσπάθεια του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και αξίζουν συγχαρητήρια στον Υπουργό κ. Άδωνη Γεωργιάδη, και στον Αναπληρωτή Υπουργό κ. Νίκο Παπαθανάση.

Τόνισαν όλοι οι φορείς πως ο νέος νόμος είναι ευέλικτος, λειτουργικός, εκσυγχρονίζει το υπάρχον ρυθμιστικό πλαίσιο, καθορίζει με σαφήνεια και διαφάνεια τις διαδικασίες και για όλους αυτούς τους λόγους θα είναι αποτελεσματικός και θα επιφέρει σημαντική βελτίωση.

Στο νομοσχέδιο αυτό, που χωρίζεται σε τρία μέρη, περιλαμβάνονται διατάξεις για τα θέματα των δημοσίων συμβάσεων, των προμηθειών και των έργων, διατάξεις για τις δημόσιες συμβάσεις στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, καθώς και μια σειρά ρυθμίσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, μεταξύ άλλων για την Επιτροπή Ανταγωνισμού, το Τεχνικό Επιμελητήριο, την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα και την Τράπεζα Επενδύσεων, για τις οικοδομικές άδειες και πολλά άλλα.

Θα αναφερθώ σε μερικές επιμέρους ρυθμίσεις του τρίτου μέρους, καθώς είναι αξιοσημείωτες, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Για παράδειγμα, η τροποποίηση του καταστατικού της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας και η διεύρυνση του σκοπού της, καθιστώντας την φορέα υλοποίησης προγραμμάτων ενίσχυσης μέσω της επιδότησης επιχειρήσεων.

Άκουσα προηγουμένως συνάδελφο από την Αντιπολίτευση να ρωτάει ποια είναι η κοινωνική διάσταση αυτού του νομοσχεδίου

και ρωτώ: Δεν έχει κοινωνική διάσταση ένα νομοσχέδιο, που έχει πρόγραμμα να ενισχύσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις;

Επίσης, έχουμε τις ρυθμίσεις για το Τεχνικό Επιμελητήριο, που φέρνουν ένα σαφές πλαίσιο για την οργάνωση και λειτουργία του, μεταξύ αυτών, για παράδειγμα, η σύσταση υπηρεσίας ΓΕΜΗ. Έχουμε τις ρυθμίσεις για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στα δημόσια κτίρια, ενώ η Υπηρεσία Οδικών Τελών Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών είναι αρμόδια για την έκδοση ενιαίας κάρτας διέλευσης των ατόμων με αναπηρία από όλους τους σταθμούς διοδίων.

Επιπρόσθετα, θεσμοθετείται η υποχρέωση ψηφιοποίησης των φυσικών φακέλων των οικοδομικών αδειών το αργότερο μέχρι τις 31-12-2023 και καταχώρισής τους στο πληροφοριακό σύστημα e-Άδειες από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Δίνεται παράταση στην αναστολή πλειστηριασμών για φυσικά και νομικά πρόσωπα, που επλήγησαν από τις πυρκαγιές του Ιουλίου του 2018.

Με το άρθρο 223 ενισχύονται πραγματικά οι μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις με το πρόγραμμα ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων «e-Λιανικό» και θεσπίζεται το αφορολόγητο, το ανεκχώρητο και το ακατάσχετο της ενίσχυσης που καταβάλλεται. Με το πρόγραμμα αυτό οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα μπορούν να λειτουργήσουν ηλεκτρονικά καταστήματα, κάτι που μέχρι σήμερα τους είναι αρκετά δύσκολο.

Για τον βασικό κορμό του νομοσχεδίου, που είναι οι διατάξεις για τις δημόσιες συμβάσεις, θα αναφερθώ περιληπτικά σε μερικές σημαντικές ρυθμίσεις που εισάγονται, γιατί είναι περίπου εκατό σαράντα άρθρα.

Αυτό άλλωστε που αποτελεί την ουσία του νομοθετήματος είναι η ριζική αλλαγή στο τοπίο των δημόσιων συμβάσεων και έργων, με στόχο την ουσιαστική ανάπτυξη και την ολοκλήρωση των σημαντικών έργων εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων.

Νομίζω ότι ο Υπουργός Μεταφορών και Υποδομών κ. Καραμανλής, που του αξίζουν συγχαρητήρια για την τομή που φέρνει στις δημόσιες συμβάσεις όσον αφορά το Υπουργείο του, έδωσε αναλυτικές απαντήσεις σε ό,τι τέθηκε από την Αξιωματική Αντιπολίτευση.

Αναβαθμίζονται με αυτό το νομοσχέδιο η λειτουργία και οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και επεκτείνεται η υποχρεωτική για τις αναθέτουσες αρχές και τους οικονομικούς φορείς χρήση των ηλεκτρονικών εργαλείων σε όλες τις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης με εκτιμώμενη αξία άνω των 30.000 ευρώ, αντί για άνω των 60.000 ευρώ, που ισχύει σήμερα.

Θεσπίζεται η υποχρεωτική τήρηση και επικαιροποίηση ηλεκτρονικού φακέλου δημόσιας σύμβασης στο ΕΣΗΔΗΣ στην περίπτωση που η διαδικασία ανάθεσης γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ. Εισάγεται η δυνατότητα διενέργειας διαγωνιστικής διαδικασίας για την ανάθεση έργου και πριν την ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, που είναι αναγκαία για την εκτέλεση του έργου, υπό τον όρο βέβαια οι εγκριθέντες περιβαλλοντικοί όροι να μη μεταβάλλουν ουσιωδώς το αντικείμενο του έργου. Αυτό είναι σημαντικό, γιατί σε πολλές περιπτώσεις, είχαμε μεγάλες καθυστερήσεις στη σύναψη συμβάσεων από τις μελέτες περιβαλλοντικών όρων.

Με το άρθρο 30, που ορίζει πως η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής προσδιορίζεται με κρίση προσέγγισης κόστους αποτελεσματικότητας, κάτι που επίσης συμβάλλει στην εξασφάλιση της ποιότητας του έργου.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, για ένα λεπτό την ανοχή σας.

Πολύ σημαντικό, επίσης, είναι το ζήτημα των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, το οποίο αντιμετωπίζεται με το σημερινό νομοσχέδιο, καθώς προσδιορίζονται ακριβώς ποιες θεωρούνται ως τέτοιες και φυσικά εισάγουμε την αιτιολόγηση.

Εισάγεται ο θεσμός του μητρώου επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών για έργα από 60.000 και κάτω του ενός εκατομμυρίου ευρώ και δίδεται η δυνατότητα να μπορεί να ασκηθεί επίβλεψη, εκτός από την υπηρεσία και από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα.

Φυσικά σήμερα, εκτός από το σχέδιο νόμου, έχουμε και τις υπουργικές τροπολογίες -πολύ σημαντικές τροπολογίες- όπως για τη χορήγηση ΑΜΚΑ για τη διενέργεια εμβολιασμών σε υπερήλικες ή σε συνανθρώπους μας που πάσχουν από χρόνιες παθήσεις.

Έχουμε, επίσης, ρυθμίσεις για τις εκλογές των επιμελητηρίων, που πάνε μέχρι τις 15-12-2022.

Κύριε Πρόεδρε, έχω καταθέσει και εγώ μία τροπολογία με τίτλο: «Αξιοποίηση του κινήτρου της φορολογικής απαλλαγής σε επενδυτικά σχέδια που υπήχθησαν στα καθεστώτα ενισχύσεων του ν.4399/2016». Επειδή ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων κ. Άδωνις Γεωργιάδης, και ο Αναπληρωτής Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων κ. Νίκος Παπαθανάσης, είναι άνθρωποι της αγοράς, είναι άνθρωποι που ακούνε την αγορά, είναι άνθρωποι που θέλουν να δώσουν τέλος στη δυσλειτουργία και στη γραφειοκρατία, τους καλώ να δεχθούν αυτή την τροπολογία. Ή, εάν δεν μπορούν να δεχτούν αυτήν την τροπολογία, την οποία εγώ τους καλώ να δεχθούν σήμερα, να δεσμευθούν ότι αυτή η διάταξη θα γίνει δεκτή.

Τι ζητώ με αυτήν την τροπολογία; Ζητώ η φορολογική απαλλαγή, τα φορολογικά κίνητρα να ισχύουν και για εκείνες τις επιχειρήσεις, που ενώ κατέθεσαν εντός του 2020 αίτημα πιστοποίησης και η πιστοποίηση από τον αρμόδιο φορέα δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι 31-12-2020, εάν ολοκληρωθεί εντός του εξαμήνου, δηλαδή μέχρι τον έκτο μήνα του 2021, να μπορούν και αυτές οι επιχειρήσεις να έχουν τα φορολογικά κίνητρα που ορίζει ο σχετικός νόμος.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κλείστε, κύριε Σπανάκη. Έχετε φθάσει στα δέκα λεπτά.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ - ΠΕΤΡΟΣ ΣΠΑΝΑΚΗΣ: Κλείνω, κύριε Πρόεδρε.

Έτσι, λοιπόν, θα ενισχυθεί η ρευστότητα επιχειρήσεων που επενδύουν στην Ελλάδα. Στέλνουμε ένα μήνυμα, ότι εάν επενδύεις στη χώρα αυτή, η πολιτεία σε ανταμείβει, διότι αυτή είναι και η ουσία ενός φορολογικού νόμου που εμπεριέχει και φορολογικά κίνητρα.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Και εγώ σας ευχαριστώ.

Ο κ. Δρίτσας από τον ΣΥΡΙΖΑ έχει τον λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Εάν θέλετε, μπορείτε να βγάλετε τη μάσκα, για να ακούγεστε καλύτερα. Όταν είστε στο Βήμα, μπορείτε να βγάζετε τη μάσκα, εάν θέλετε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Όχι, προτιμώ να την έχω. Το κάνω πάντα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Πολύ ωραία.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ευχαριστώ.

Κύριε Πρόεδρε, είχα γραφτεί για να μιλήσω στο νομοσχέδιο αυτό, που είναι πάρα πολύ σημαντικό και για τα θέματα της άμυνας και είμαι εδώ από το πρωί, γιατί ήμουν εκ των πρώτων ομιλητών. Ζήτησα, όμως, τον λόγο και επειδή θέλω να αναφερθώ σε όσα με κατέστησαν πρωταγωνιστή σάλου επί ένα διήμερο και ελπίζω όχι πρωταγωνιστή άλλων αρνητικών καταστάσεων. Θέλω να αναφερθώ σε αυτά και γι' αυτό θα ήθελα την ανοχή σας, κύριε Πρόεδρε, για το χρόνο.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, γνωρίζω καλά και το έχω βιώσει από τη νεότητά μου ότι ο πολιτικός ανταγωνισμός είναι αδυσώπητος με πολλά-πολλά χτυπήματα κάτω από το τραπέζι. Έχω αντισταθεί σε όλη μου τη ζωή σε αυτή την ανθρωποφάγα πραγματικότητα και έχω αρνηθεί να ενδώσω. Πολύ συχνά το έχω πληρώσει ακριβά. Δεν μετανιώνω. Δεν θα αλλάξω. Έτσι ήμουν, έτσι είμαι και έτσι θα είμαι όσο ζήσω ακόμα.

Με αυτήν την αφετηρία προσέρχομαι στη σημερινή ξεχωριστής σημασίας για εμένα ομιλία μου ενώπιον της Βουλής και μέσω του Βήματος της Βουλής, ενώπιον των Ελληνίδων και των Ελλήνων πολιτών, που παρακολουθούν. Οφείλω να λογοδοτήσω με την κατά κυριολεξία έννοια της λέξης και να εξηγήσω και να

αποκαταστήσω.

Δεν θα αναφερθώ καθόλου, παρά μόνο σε αυτό το σημείο, στην αξιότιμη κ. Ντόρα Μπακογιάννη. Δεν θα αναφερθώ ούτε για το άρθρο της στα «ΝΕΑ» ούτε για την πρωινή της παρουσία στον ΣΚΑΪ. Η κ. Μπακογιάννη αδίκησε -όχι μόνο η κ. Μπακογιάννη- και τον Πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία και το κόμμα εν τω συνόλω του και βέβαια, εμένα προσωπικά ως υπόσταση ανθρώπινη, ηθική και πολιτική.

Έχω ευθύνη, γιατί όντως δεν φρόντισα ο λόγος μου να είναι απολύτως σαφής, όσο απαιτούσαν οι περιστάσεις και να μην αφήνονται περιθώρια διπλών και τριπλών αναγνώσεων και ερμηνειών. Αυτή την ευθύνη, ναι, την έχω. Ήμουν παραπάνω απ' όσο έπρεπε χαλαρός, έχοντας μια εμπιστοσύνη στον δημοτικό ραδιοσταθμό μας, στον οποίον είχα κληθεί να δώσω τη συνέντευξη. Είμαι Πειραιώτης. Δικό μας το θεωρούμε το κανάλι γενικώς οι Πειραιώτες και προσερχόμαστε πάντα με καλή διάθεση και πίστη.

Την αναλαμβάνω αυτήν την ευθύνη. Την έχω αναλάβει ήδη από την πρώτη στιγμή και γι' αυτόν τον λόγο, όχι όμως τόσο γι' αυτό, αλλά κυρίως επειδή σέβομαι απόλυτα την κ. Μπακογιάννη για όσα έχει βιώσει στην προσωπική και στην πολιτική της διαδρομή και για όσα σημαντικά την έχουν συγκροτήσει ως προσωπικότητα, μέσα σε αυτήν τη διαδρομή. Εξαιτίας αυτού του ειλικρινούς σεβασμού, δεν θα αντιδικήσω μαζί της, θα θέσω άλλα ζητήματα και μόνο τον εαυτό μου και την αξιοπρέπειά μου, θα υπερασπιστώ και την πραγματική αλήθεια του λόγου μου.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, όλες αυτές τις μέρες με την υπόθεση της απεργίας πείνας του βαρυποινίτη φυλακισμένου Κουφοντίνα ο δικός μου πολιτικός χώρος, ο ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία και εγώ προσωπικά έχουμε προσέλθει με δύο αγωνίες. Η μία είναι να μη χαθεί αυτή η ανθρώπινη ζωή, όπως κάθε ανθρώπινη ζωή, και η δεύτερη είναι να μην δηλητηριαστεί ακόμα παραπέρα το πολιτικό σύστημα για ζητήματα που δεν είναι καίριας σημασίας και δεν είναι αυτά που πρέπει να επιλυθούν επ' ωφελεία του συνόλου του ελληνικού λαού. Οι πολιτικές αντιθέσεις πρέπει αλλού να αναδειχθούν και όχι εκεί και η ανθρώπινη ζωή να σωθεί.

Δεν το είπα μόνο εγώ, δεν το είπε μόνο ο ΣΥΡΙΖΑ. Το είπαν οι πάντες και μέσα στο Κοινοβούλιο, τα περισσότερα κόμματα και διανοούμενοι διεθνούς κύρους και οι Ενώσεις Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το είπε ο συνταγματολόγος του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου κ. Σπύρος Βλαχόπουλος, μιλώντας για απόλυτο δικαίωμα προστασίας της ζωής, ως συνταγματική επιταγή, που υπερισχύει οποιουδήποτε άλλου επιχειρήματος. Τα είπε ο κ. Κοντιάδης. Τα είπε ο κ. Τασόπουλος. Τα είπε πολύ καλά ο κ. Τζαβάρας, Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας και εξέχον στέλεχος. Τα είπε ο νομομαθής δικηγόρος κ. Θέμης Σοφός. Τα είπαν πάρα πολλοί όλο αυτόν τον καιρό με τον πιο σοβαρό και υπεύθυνο τρόπο. Η Κυβέρνηση δεν ακούει -είναι απορίας άξιο που δεν ακούει- στο όνομα της πυγμής του κράτους που δεν εκβιάζεται.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ακριβώς γι' αυτό, όταν μου ζητήθηκε την περασμένη εβδομάδα από τον εκδότη της εφημερίδας «ΤΟ ΠΑΡΟΝ» κ. Κουρή, να γράψω ένα άρθρο δικής μου επιλογής, επέλεξα αυτό. Και έγραψα σ' ένα σύντομο σημείωμα ότι το κράτος δικαίου οφείλει να υποδείξει τώρα την ύπαρξή του. Κανένα αυθεντικό κράτος δικαίου δεν μπορεί να διατείνεται ότι αισθάνεται εκβιαζόμενο από οποιοδήποτε αίτημα-διεκδίκηση. Διότι κάθε διεκδίκηση ενυπάρχει στις συνταγματικές προβλέψεις του κράτους δικαίου. Όταν συμβαίνει το αντίθετο, κάτι δεν πάει καλά με το ίδιο το κράτος και με την κυβέρνηση που το διοικεί. Κράτος που αισθάνεται να εκβιάζεται, δεν είναι δημοκρατικό.

Παρακάτω αναφέρω ότι καμμία αξία του πολιτισμού μας δεν μπορεί να καθίσταται υπέρτερη από την αξία της ανθρώπινης ζωής. Άλλωστε, η αυθεντική υπόσταση του κράτους δικαίου ξεπερνά κατά πολύ την έννοια του δίκαιου κράτους. Το κράτος δικαίου είναι αυτό που αυτοπεριορίζεται και αυτοελέγχει τον εγγενή αυταρχισμό του.

Έγραφα ότι η μόνη στέρεη και αξιόπιστη βάση για την υπεράσπιση του κράτους δικαίου και για να αποκτήσει ουσιαστικό περιεχόμενο η φιλελεύθερη και δίκαιη πολιτική και κοινωνική δημοκρατία, είναι ακριβώς αυτό. Εδώ διακυβεύεται η ανθρώπινη ζωή. Σε αυτό το μείζον διακύβευμα δεν μπορεί να παρεισφρήσει κανένα ζύγι, αναφορικά με τη σοβαρότητα της ενοχής και του εγκλήματος του καταδικασμένου. Η ενοχή έχει κριθεί και μάλιστα, τελεσίδικα και αμετάκλητα. Άλλο ζήτημα κρίνεται τώρα: η ζωή. Ελπίζω να είναι κοινός τόπος για τις πολιτικές αντιθέσεις -λες και το είχα προβλέψει- και ανταγωνισμούς στη χώρα μας η παραδοχή ότι η ύψιστη δημοκρατική γενναιότητα όλων μας κρίνεται όταν πρόκειται για αντιπάλους και για εχθρούς. Για τους φίλους είναι εύκολη υπόθεση και ανέξοδη.

Αυτές είναι οι απόψεις μου, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, και δεν είναι τωρινές. Είναι διαχρονικές, από τα νιάτα μου. Έχω συμμετάσχει σε εκατοντάδες διαδηλώσεις, συλλαλητήρια, συγκεντρώσεις, πολλές απ' αυτές ταραχώδεις, αρκετές φορές και στην πρώτη γραμμή. Δεν σήκωσα ούτε ένα χαλίκι ποτέ, για να το πετάξω και να ασκήσω βία.

Αυτή είναι η παράδοση της Αριστεράς που υπηρέτησα χρόνια από διάφορες πλευρές, και της εξωκοινοβουλευτικής και της θεσμικής. Αυτή είναι η διαδρομή μου. Δεν είναι ατομική υπόθεση. Είναι συλλογική. Ποτέ δεν δέχτηκα, ούτε εγώ ούτε κανένας μας, ότι μπορεί να αναθέτει κανείς στον εαυτό του, στο όνομα οποιασδήποτε ιδέας να γίνεται τιμωρός και εκτελεστής κάποιων που έχουν ευθύνη για το ένα ή το άλλο ζήτημα. Αυτές είναι οι αρχές μου. Αυτές είναι οι αρχές μας. Αυτή είναι, πραγματικά, η αγωνία μου, να μην ξαναγίνουν με αφορμή την «17 Νοέμβρη» όσα έγιναν, όταν εκείνη ήταν στο φόρτε της και το πολιτικό σύστημα δηλητηριαζόταν, φτάνοντας στο σημείο μάλιστα να ενοχοποιείται ποιος; Ο Πρόεδρος τότε του ΠΑΣΟΚ Ανδρέας Παπανδρέου, ως αρχηγός της «17 Νοέμβρη» και ο Περικλής Κοροβέσης κ.λπ..

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε συνάδελφε, πρέπει να ολοκληρώσετε. Έχετε πάει στα δέκα λεπτά.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Θα τελειώσω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Αντιλαμβάνομαι την ανάγκη να διασκεδάσετε μερικά ζητήματα, αλλά πρέπει να ολοκληρώσετε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Θα ολοκληρώσω, κύριε Πρόεδρε.

Σήμερα ακριβώς, υπάρχει δημοσιευμένο σε εφημερίδα ένα σχόλιο, σε ένα απόσπασμα από το βιβλίο του κ. Παπαχελά για τη ζωή του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, όπου τον εμφανίζειται να λέει -δεν το έχω δει εγώ- το εξής: «Είμαι πεισμένος 100% ότι πίσω από τη «17 Νοέμβρη» υπήρξε το σκληρό ΠΑΣΟΚ».

Είναι δυνατόν, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, να μη βάλουμε πίσω σ' αυτή την ιστορία όλα αυτά τα ζητήματα;

Εγώ ακριβώς αυτό που είπα στη συνέντευξή μου, με αυτούς τους στόχους, προφανώς το είπα με ασάφεια, το παραδέχομαι. Όμως, αυτά είπα. Αυτά θέλησα να πω και αυτά είπα, ότι κανείς δεν έχει τρομοκρατηθεί από τη «17 Νοέμβρη». Πώς μεταφράστηκε αυτό; Μεταφράστηκε ότι η «17 Νοέμβρη» δεν είχε τρομοκρατήσει κανέναν. Το άκουσα και στο δελτίο ειδήσεων της ΕΡΤ χθες. Το έχω ακούσει όλες τις μέρες στις ανακοινώσεις όλων των κομμάτων. Το ίδιο είναι;

Εγώ είπα ότι η τρομοκρατία στην Ελλάδα δεν πέρασε. Στην Ιταλία πέρασε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, και έφτασε στα όρια του εμφυλίου. Στην Ελλάδα δεν πέρασε. Αυτό είπα. Μην το αναγεννάμε. Αυτή ήταν η απάντησή μου μέσα από διακοπές, πιέσεις και όλα αυτά. Και το διατύπωσα έτσι. Αν διαβάσει κανείς το σύνολο και πάρει υπόψη του χωρίς προκαταλήψεις αυτά που σας λέω, θα καταλάβει πολύ καλά τι είπα. Ξέσπασε μετά ο σάλος. Αμέσως έβγαλα ανακοίνωση, για άμεση αποκατάσταση. Αγνοήθηκε.

Χθες, από το πρωί μέχρι το βράδυ, ήμουν σε πέντε τηλεοπτικούς σταθμούς, που με κάλεσαν. Δεν έχω σχέσεις εγώ, για να προκαλώ παρουσιάσεις μου στην τηλεόραση. Βγήκα και σε τρεις ραδιοφωνικούς σταθμούς. Τα εξήγησα όλα. Αγνοήθηκαν και αυτά, απολύτως. Θα δώσουμε και άλλη συνέχεια;

Γι' αυτό και είναι απολύτως σωστή η ανακοίνωση που έβγαλε το Γραφείο Τύπου του ΣΥΡΙΖΑ, που λέει ότι ήταν ατυχής -γιατί όντως ήταν ατυχής, σας το εξήγησα- και δεν εκφράζουν ούτε τον ΣΥΡΙΖΑ ούτε τον ίδιο αυτά τα οποία φέρονται ότι είπα. Ακριβώς,

είναι ξεκαθαρισμένο, χωρίς περιστροφές ότι δεν έχουμε καμμία σχέση με όλα αυτά. Αντίθετα, είμαστε σε άλλη πλευρά, στην πλευρά, να μην ηρωοποιήσουμε κανέναν, να μην δραματοποιήσουμε καταστάσεις, να μην πολώσουμε το κλίμα. Σεβαστείτε το.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ολοκληρώστε, κύριε Δρίτσα, σας παρακαλώ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Τελείωσα, κύριε Πρόεδρε.

Οι στιγμές είναι πάρα πολύ κρίσιμες. Δεν μπορεί κανείς, στο όνομα του πολιτικού ανταγωνισμού, να ξεπερνάει τα όρια. Το έχει πληρώσει η ελληνική κοινωνία αυτό πάρα πολλές φορές.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Και εγώ σας ευχαριστώ.

Τον λόγο έχει ο Υπουργός Ανάπτυξης, ο κ. Γεωργιάδης.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ευχαριστώ.

Θέλω να είμαι πάρα πολύ ειλικρινής, κύριε Πρόεδρε. Ο κ. Δρίτσας είναι ένας αξιοπρεπής και ευγενής συνάδελφος. Κατά συνέπεια, η σφοδρή πολιτική κριτική που ήμασταν υποχρεωμένοι να κάνουμε στις δηλώσεις του, είχαν και έναν χαρακτήρα λύπης για το πρόσωπο, για τον ίδιο τον κ. Δρίτσα.

Όσα είπατε για την κ. Ντόρα Μπακογιάννη και ο τρόπος που την αντιμετωπίσατε προ ολίγου δείχνει σεβασμό και σας τιμά. Άλλωστε, το σημερινό άρθρο της κ. Μπακογιάννη, κύριε Τσακαλώτε, λύνει και τη χθεσινή μας διαφωνία για το πώς παρερμηνεύσατε την κ. Μπακογιάννη.

Οφείλω να σας πω, όμως, αγαπητέ, κύριε συνάδελφε, πού έγκειται το πρόβλημα πολιτικά, μήπως τώρα που αυτές οι ατυχείς, όπως παραδεχθήκατε, δηλώσεις, που δημιούργησαν όλη αυτήν την ένταση, επιτρέψουν και στον ΣΥΡΙΖΑ να καταλάβει πού κάνει λάθος.

Εγώ παίρνω και τη σημερινή στάση του Προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ ως ένα μεγάλο βήμα πίσω του ΣΥΡΙΖΑ σε αυτήν την ιστορία. Και αυτό θα είναι μία νίκη της δημοκρατίας.

Έχουμε έναν βαρυποινίτη, καταδικασθέντα δολοφόνο, τρομοκράτη, ο οποίος αποφασίζει να κάνει απεργία πείνας για ένα δικαίωμα, το οποίο θεωρεί ότι έχει και του έχει καταπατηθεί. Λέμε από την πρώτη στιγμή, ότι αντί να κάνει απεργία πείνας ο Κουφοντίνας, μπορούσε να στραφεί στην ελληνική δικαιοσύνη και να εξεταστεί το αίτημά του. Εάν έχει δίκιο θα δικαιωθεί, εάν έχει άδικο δεν θα δικαιωθεί. Προς τι η απεργία πείνας;

Αυτός αποφάσισε, δια της συνηγόρου του, να μην πάει στο δικαστήριο, αλλά να ξεκινήσει αυτή την απεργία πείνας και να αρχίσει όλη η ομάδα των φίλων της τρομοκρατίας στην Ελλάδα -αναφέρομαι σε αυτούς που κάθε βράδυ σπάνε τα μαγαζιά, καίνε αυτοκίνητα, πηγαίνουν στου Ζωγράφου, κάνουν ελέγχους στα αυτοκίνητα, απειλούν αστυνομικούς, όλη αυτή την ομάδα της άκρας Αριστεράς- εδώ και αρκετές μέρες να καταστρέφει δημόσια και ιδιωτική περιουσία και να απειλεί ευθέως τη δημοκρατία με τα γνωστά πανό «Γεννηθήκαμε 17 Νοέμβρη».

Δηλαδή, τι κάνει ο Κουφοντίνας; Λέει: εάν δεν γίνει δεκτό το αίτημά μου όπως το θέλω εγώ, ο στρατός μου θα κάψει την Ελλάδα. Αυτό λέει. Και τι λέει ο ΣΥΡΙΖΑ και εν μέρει και το Κίνημα Αλλαγής; Το Κίνημα Αλλαγής, πιο προσεκτικά. Αλλά ας μείνουμε στην ουσία, που έχει σημασία. Τι κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ; Λέει να γίνει δεκτό το αίτημα του Κουφοντίνα, ακόμα και εάν είναι παράνομο, ακόμα και εάν καταπατά τους κανόνες δικαίου. Αυτό λέει ο ΣΥΡΙΖΑ. Γιατί; Λέει: για να μην χαθεί καμμία ανθρώπινη ζωή.

Ακούστε το σκεπτικό της αποφάσεως σήμερα του δικαστηρίου της Λαμίας, όπου ομόφωνα απέρριψε το αίτημά του για διακοπή της ποινής. Ακούστε, κύριε συνάδελφε, κύριε Δρίτσα, τι λέει το δικαστήριο, όχι ο Γεωργιάδης ή η Νέα Δημοκρατία: «Η αντιμετώπιση της σοβαρής ασθενείας του μπορεί να γίνει μέσω της ιατρικής βοήθειας, που του προσφέρεται. Ο αιτών είναι αυτός που θέτει ως προϋπόθεση τη διακοπή της έκτισης της ποινής για να δεχθεί ιατρική βοήθεια. Το δικαστήριο κρίνει πως η παραμονή του στο νοσοκομείο δεν αποτελεί δυσμενή μεταχείριση και ομοφώνως απορρίπτει το αίτημά του».

Ακούστε τώρα γιατί είπε η κ. Κούρτοβικ ότι πρέπει να υποχωρήσει το κράτος δικαίου στο αίτημα του κακομαθημένου Κουφοντίνα: «Για λόγους ασφάλειας του κράτους, της χώρας και της δημόσιας τάξης. Έχουμε ένα μείζον ζήτημα δημόσιας τάξης. Θα βρεθούμε σε συνθήκες απειλής της κοινωνικής ειρήνης και της συνοχής». Προσέξτε, κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ, τι μας λέει η κ. Κούρτοβικ!

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ: Αίσχος!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Αίσχος!

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Δεν λέει η κ. Κούρτοβικ να σώσουμε μία ανθρώπινη ζωή, που είπατε εσείς και τα άλλα δακρύβρεχτα, αλλά απειλεί ευθέως τη δημοκρατία! Λέει ότι εάν δεν υποχωρήσει η δημοκρατία, θα έχουμε μείζον ζήτημα κοινωνικής και εθνικής συνοχής και τάξης και οτιδήποτε άλλο.

Ερωτώ, ειλικρινά, κύριε Δρίτσα: Εσείς Βουλευτής του Ελληνικού Κοινοβουλίου τόσα χρόνια δέχεστε, η όποια Κούρτοβικ και ο όποιος Κουφοντίνας να απειλεί την ελληνική δημοκρατία κατ' αυτόν τον τρόπο;

Κλείνοντας, κύριε Πρόεδρε, θα πω κάτι για να μην καταχραστώ τον χρόνο. Αναφερθήκατε στο βιβλίο του Αλέξη Παπαχελά και στον αείμνηστο Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, για να αδυνατίσατε το επιχείρημα ότι να, στο παρελθόν κατηγορούσαν τον Ανδρέα, τώρα κατηγορούν εμάς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Τα έχω ζήσει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Τοποθετήσεις είναι. Δεν σας διέκοψε κανείς εσάς.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ακούστε, κύριε Δρίτσα. Και τώρα με αυτό που θα σας πω πάλι θα σας στεναχωρήσω, αλλά δεν γίνεται αλλιώς.

Έχετε συνυπάρξει συγκυβερνήτης με τον Πάνο Καμμένο. Ο Πάνος Καμμένος στο βιβλίο του κατονόμαζε ως μέλος της «17 Νοέμβρη» την κ. Τασία Χριστοδουλοπούλου, τη συμβία σας. Δεν αισθανθήκατε επί τεσσεράμισι χρόνια την ανάγκη να σηκωθείτε και να φύγετε από τον άνθρωπο, που εξύβριζε κατ' αυτόν τον τρόπο την οικογένειά σας;

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Τώρα θυμηθήκατε τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη και τον Αλέξη Παπαχελά; Είναι αργά για δάκρυα, κύριε Δρίτσα, από την ώρα που συγκυβερνήσατε με τον Πάνο Καμμένο. Είναι πολύ αργά, αυτά έπρεπε να τα σκεφτείτε πριν.

Άρα, αφήστε τις υποκρισίες. Κανένας μας, κύριε Πρόεδρε, δεν θέλει να πεθάνει ο Κουφοντίνας, πολλώ δε μάλλον η Κυβέρνηση και κανένας μας δεν θέλει να πεθάνει κανένας. Άλλο είναι το να μη θέλουμε να πεθάνει, άλλο το να δεχθούμε ότι θα μας εκβιάσει ο κάθε Κουφοντίνας. Σήμερα είναι ο Κουφοντίνας, αύριο ο Μιχαλολιάκος, μεθαύριο ο Ρουμπακιάς, αντιμεθαύριο ο Ξηρός και δεν ξέρω ποιος άλλος. Όποιος στην Ελλάδα θεωρεί ότι καταπατούνται τα δικαιώματά του, θα πάει όπως όλοι οι Έλληνες πολίτες στην ελληνική δικαιοσύνη και θα δεχθεί την απόφασή της, όπως τη δεχόμαστε όλοι.

Οι εποχές που ο Δημήτρης Κουφοντίνας είχε ευνοϊκή μεταχείριση και άλλαζε τους νόμους του κράτους -μαζί με τον κ. Λάμπρου, την πολιτική σας επιτροπή, σύμφωνα με τις καταγγελίες, που έχει κάνει ο πρώην Υπουργός Δημοσίας Τάξεως του ΣΥΡΙΖΑ κ. Πανούσης- κύριοι, έχουν περάσει. Τώρα έχουμε κράτος δικαίου και ισονομία. Εύχομαι στον Κουφοντίνα να πάει στο δικαστήριο, εάν έχει δίκιο να δικαιωθεί και εάν έχει άδικο να μην δικαιωθεί. Άρα, θα επικρατήσει το κράτος δικαίου και όχι το καπρίτσιο ενός κακομαθημένου τρομοκράτη.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, επί προσωπικού ζητώ τον λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, ζητώ τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μισό λεπτό.

Ο κ. Δρίτσας έκανε μία διευκρίνιση για ορισμένα που είπε, μία κατάθεση ψυχής, εάν θέλετε. Ο κύριος Υπουργός απάντησε, όχι σε προσωπικό τόνο, αλλά λέγοντας τις δικές του απόψεις. Νομίζω ότι πρέπει να σταματήσει η συζήτηση εδώ. Είναι το καλύτερο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Για την οικογένειά μου ονομαστικά μί-

λησε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Σας παρακαλώ, κύριε Δρίτσα.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, ζητώ τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Κεγκέρογλου, δεν μπορώ να δώσω τον λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ζητώ τον λόγο και δεν μου δίνετε; Έχω χρόνο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μα, δεν είστε Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος. Ο κ. Σκανδαλίδης είναι.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Κάνετε λάθος. Να ενημερωθείτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δεν το ξέρω αυτό.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Κάνετε λάθος. Να ενημερωθείτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Εγώ βλέπω εδώ ότι Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κινήματος Αλλαγής είναι ο κ. Σκανδαλίδης. Έχει μιλήσει ο Εκπρόσωπος του Κινήματος Αλλαγής.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Σας λέω, λοιπόν, ότι πριν από δεκαπέντε λεπτά αντικατέστησα τον κ. Σκανδαλίδη, διότι εγώ το υπογράφω ως Γραμματέας. Σας παρακαλώ πολύ!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μισό λεπτό, κύριε Κεγκέρογλου, να το διευκρινίσουμε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Πρόεδρε, δώστε τον λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, εάν δεν είναι αυτό επί προσωπικού, τότε τι είναι;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Έχει δίκιο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μισό λεπτό.

Κύριε Δρίτσα, δεν θα σταματήσει η συζήτηση αυτή. Νομίζω ότι με μετριοπαθή τρόπο τα είπατε. Μπορεί να είναι η φωνή του κυρίου Υπουργού λίγο δυνατή, αλλά δεν υπερέβη το μέτρο, ώστε να θίξει κανέναν. Απλώς, είναι το ύφος της φωνής του έτσι, αλλά νομίζω ότι ήταν σαφής και ως λόγος μετριοπαθής. Νομίζω ότι είναι λάθος να συνεχίσουμε τέτοιες συζητήσεις.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Έχει δίκιο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μισό λεπτό, κύριε Βρούτση.

Δεν έχουμε επίσημο χαρτί για τον κ. Κεγκέρογλου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Εγώ κάνω τη δήλωση και θα μου πείτε ότι δεν είμαι; Εάν η τηλεργασία σας δεν λειτουργεί, δεν φταίω εγώ. Εγώ, ως Γραμματέας, και δια ζώσης σας το λέω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Κεγκέρογλου, ακούστε με, σας παρακαλώ. Εγώ δεν έχω λόγο να σας αμφισβητήσω, αν και το Προεδρείο δεν έχει ενημερωθεί. Θα σας δώσω τον λόγο για δύο λεπτά, για να κάνετε μία παρέμβαση.

Ο κ. Κεγκέρογλου έχει τον λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, υπάρχει η διαδικασία της ηλεκτρονικής αντικατάστασης. Εάν δεν λειτουργεί το σύστημα, να το διορθώσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Κεγκέρογλου, ξέρω ότι είστε ευθύς άνθρωπος και ειλικρινής. Δεν το αμφισβητώ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Μα, εγώ κάνω την αντικατάσταση, δεν την κάνει κάποιος άλλος. Άρα, και δια του λόγου γίνεται. Άλλο θέλω να σας πω. Εν πάση περιπτώσει, και με δήλωση γίνεται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Σας είπα ότι έχετε τον λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Θεωρώ ότι όταν γίνεται μία συζήτηση μετά την ανάληψη ευθύνης ατυχούς ή λαθεμένης δήλωσης, δεν θα πρέπει να ανακατεύουμε άλλα ζητήματα που ιστορικά έχουν κριθεί. Ιστορικά έχει κριθεί ότι ο συκοφάντης Καμμένος, σπλάχνο από τα σπλάχνα της Δεξιάς, αγκαλιαστός αδερφοκτός της Αριστεράς και του ΣΥΡΙΖΑ, ήταν συκοφάντης για τον Ανδρέα Παπανδρέου και για τον Αντρίκο Παπανδρέου για τα CDS. Καταδικάστηκε πρόσφατα γι' αυτό. Άρα, δεν είναι ούτε κομψό ούτε επιτρεπτό ηθικά να ανακαλούμε ιστορικά κρυμμένες περιπτώσεις, για να δικαιολογήσουμε δικά μας λάθη.

Εγώ αναγνωρίζω ότι έγινε μία μεταστροφή από τον κ. Δρίτσα στην απαράδεκτη απόλυτα δήλωση όπως παρουσιάστηκε με τις διευκρινίσεις που έδωσε. Άρα, αυτό είναι το προσωπικό.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Καλά, δεν ντρέπεστε;

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Ε, μα είναι απαράδεκτη. Πώς να το κάνουμε; Δεν αλλάζει αυτό. Είπα «όπως παρουσιάστηκε». Είναι δικό σας θέμα. Να στείλετε μήνυση σε αυτούς που την παρουσίασαν έτσι.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Δεν είναι αυτή.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Όπως είναι απαράδεκτο το να συγχέεται με έμμεσο τρόπο -τα ξέρει καλά τα επικοινωνιακά ο κύριος Υπουργός Ανάπτυξης- η δική μας καθαρή θέση για το θέμα με τη θολή του ΣΥΡΙΖΑ. Καμμία σχέση. Δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Είναι καλός στα επικοινωνιακά και στην προπαγάνδα με την έννοια της επικοινωνίας, αλλά όχι σε εμάς. Δεν πιάνει, αγαπητέ Υπουργέ της Ανάπτυξης.

Καθαρά λέω ότι εμάς θέση μας είναι ότι δεν εκβιάζεται η δημοκρατία. Έχει όλες τις θεσμικές λειτουργίες για να λύνει ζητήματα. Είναι πεντακάθαρη η θέση.

Το αν ειπώθηκε και το γεγονός ότι η δικαιολογία της Γραμματέως ότι λόγω κορωνοϊού δεν τον πάει ήταν παραπάνω από ατυχής -αυτή και αν ήταν- δεν αλλάζει, είναι μια πραγματικότητα. Πρέπει να την παραδεχθείτε. Άλλο τι έλεγε ο νόμος και άλλο τι έκανε η κ. Νικολάου. Παραδεχθείτε το, λοιπόν, ότι ο χειρισμός σας έβαλε και αυτός το χεράκι του στο να έχει πατήματα ο καθένας για να μιλάει.

Οι θεσμικές διαδικασίες, όμως, της δημοκρατίας υπάρχουν και με βάση αυτές θα πρέπει να λειτουργήσει και η πολιτεία, και η δικαιοσύνη, και βεβαίως ο κρατούμενος. Ο κρατούμενος που δεν αλλάζει η ιδιότητά του ως καταδικασθείς και στυγνός τρομοκράτης.

Ευχαριστώ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, ζητώ τον λόγο επί προσωπικού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Τον λόγο έχει για δύο λεπτά, ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΜέΡΑ25 κ. Γρηγοριάδης.

Κύριε Δρίτσα θα σας δώσω τον λόγο αμέσως μετά.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Μετά τον κύριο Γρηγοριάδη.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Θα είμαι συντομότατος, όπως το συνηθίζω, για την αποκατάσταση της αλήθειας, κύριε Πρόεδρε, -σε εσάς απευθύνομαι- καθώς πάλι είχε την τάση να την προσβάλει βάναυσα ο Υπουργός κ. Γεωργιάδης. Επειδή εδώ δεν έχουμε φάει λωτούς, πρέπει να του πω μερικά πράγματα, τα οποία φαντάζομαι τα ξέρετε καλύτερα από εμένα, κύριε Υπουργέ.

Λέτε ότι αυτός εκβιάζει την Κυβέρνησή σας αυτοκτονώντας, ενώ τον δολοφονεί η Κυβέρνησή σας, και επικαλείστε σαν επιχείρημα το γιατί δεν πάει, όπως όλοι μας, με τη νόμιμη νομική οδό. Γιατί η Κυβέρνησή σας του απαγόρευσε αυτήν την δυνατότητα καθώς δεν του κοινοποιήθηκε ποτέ καμμία απόφαση, όπως έχει καταγγείλει εδώ και δέκα ημέρες η κ. Κούρτοβικ. Δεν του κοινοποιήθηκε απόφαση, δεν υπάρχει απόφαση. Και όπως ξέρετε, αν δεν έχεις μια απόφαση η οποία να είναι σφραγισμένη από τη δικαιοσύνη, δεν μπορείς να προσφύγεις σε κανένα δικαστήριο. Στην πραγματικότητα, αυτός ο κρατούμενος δεν είχε καμμία δυνατότητα να ασκήσει ένδικα μέσα κατά τις αδικίας που υφίσταται.

Επαναλαμβάνω για την αποφυγή παρεξηγήσεων, θα ισχυριζόμουνα το ίδιο, οποιοσδήποτε άλλος κρατούμενος κι αν ήταν στη θέση του κ. Κουφοντίνα.

Έχετε να πείτε κάτι γι' αυτό, κύριε Υπουργέ; Λέω ψέματα; Δεν είναι έτσι; Του δώσατε τη δυνατότητα να έχει ένδικα μέσα;

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κύριε Γρηγοριάδη.

Κύριε Δρίτσα, έχετε τον λόγο. Σας παρακαλώ για δύο λεπτά να δώσετε διευκρινίσεις ενδεχομένως, πάνω σε αυτά που ακούσατε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Αυτό που έχω να πω είναι ότι για μια ακόμα φορά ο κύριος

Υπουργός, και εκπροσωπώντας την Κυβέρνηση, δεν θέλει να ακούσει και προτιμά την ένταση και τη δημιουργία μεγάλου συγκρουσιακού κλίματος. Ας αναλάβουν τις ευθύνες τους.

Το δεύτερο είναι ότι ο Πάνος Καμμένος έγραψε και είπε αυτά που είπε τότε, ως εξέχον μέλος της τότε, της Νέας Δημοκρατίας, και δεν τα είπε μόνο αυτός. Φυσικά, ούτε η κ. Χριστοδουλοπούλου έχει να ενοχοποιηθεί για τίποτα ούτε και κανένας, γιατί δεν είπε μόνο αυτό το όνομα, είπε πάρα πολλά.

Το ζήτημα είναι ότι αυτές τις τερατολογίες που έλεγε τότε ο Πάνος Καμμένος θα τις ενστερνιστείτε τώρα εσείς και δικαιολογείστε εσείς τώρα να τις επαναλαμβάνετε εναντίον του ΣΥΡΙΖΑ; Γιατί περί αυτού πρόκειται.

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε. Είχα μια μεγάλη παράλειψη στη λογοδοσία μου και πρέπει να τη συμπληρώσω. Κάντε μου τη χάρη. Κατηγορήθηκα ότι πρόσβαλλα τους νεκρούς, λέγοντας ότι ήταν δεξιοί.

Κύριε Πρόεδρε ούτε διανοούμαι –επί χρόνια, όχι τώρα, να προσβάλω όλους τους νεκρούς. Προφανώς, ο Παύλος Μπακογιάννης, ο Αξαρλιάν είναι ξεχωριστές περιπτώσεις, αλλά εγώ μιλώ για όλους γιατί εξήγησα ποια είναι η σχέση μου με την ανθρώπινη ζωή και πόσο την τιμώ και δεν τη διαπραγματεύομαι για κανέναν.

Αλλά δεν είπα τίποτα παραπάνω από αυτά που ο κ. Μητσοτάκης, οι Υπουργοί, εχθές ο κ. Βρούτσης πάρα πολλές φορές όλα τα στελέχη της Νέας Δημοκρατίας λένε ότι «η παράταξή μας πλήρωσε βαρύ φόρο αίματος από τη «17 Νοέμβρη»». Αυτό είπα για να εξηγήσω στη συνέχεια ότι δέχομαι και αναγνωρίζω, και σέβομαι, οργή, μίσος, αγανάκτηση, ακόμα και αίσθηση εκδίκησης από τους συγγενείς, τους φίλους, την παράταξη την ίδια, αλλά όχι τέτοια αισθήματα και τέτοια συμπεριφορά από το κράτος και την Κυβέρνηση. Αυτή ήταν η θέση μου, κύριε Πρόεδρε. Είναι αυτό προσβολή στα θύματα της «17 Νοέμβρη»;

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Γίνατε σαφής. Ευχαριστώ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Πρόεδρε, ζητώ τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Τον λόγο έχει ο κύριος Υπουργός. Παρακαλώ σε χαμηλούς τόνους, όπως πριν, με μετριοπάθεια.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ευχαριστώ για τις υποδείξεις, κύριε Πρόεδρε. Είναι ενδιαφέρουσα η συζήτηση περί ύφους.

Κύριε Δρίτσα, το ύφος μου ήταν, όπως επισημάνθηκε από την Έδρα, εξαιρετικά μετριοπαθές και με πολύ μεγάλο σεβασμό προς εσάς προσωπικά -λυπάμαι που δεν το καταλάβατε- παρ'ότι η δήλωσή σας, για να μην παρεξηγηθούμε, ήταν εξωφρενική. Αλλά δώσατε τις διευκρινίσεις σας -εγώ δεν θέλω να γίνω δικαστής- και αυτές κρίνονται από τον ελληνικό λαό.

Την αναφορά μου στον Πάνο Καμμένο και το βιβλίο του δεν την έκανα γιατί εγώ αποδέχομαι αυτά που γράφει στο βιβλίο του ο Πάνος Καμμένος. Προφανώς και δεν τα αποδέχομαι. Η αναφορά μου έγινε για δύο λόγους.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Τα μιμείστε όμως. Τα αντιγράφετε, κύριε Υπουργέ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μην διακόπτετε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Μην με διακόπτετε. Είπα δεν τα αποδέχομαι. Αλλά το ανέφερα για δύο λόγους. Ακούστε, μην εκνευρίζεστε.

Ο πρώτος λόγος είναι γιατί εσείς αναφερθήκατε σε βιβλία του παρελθόντος. Αν θέλεις να ανασύρεις βιβλία του παρελθόντος γι' αυτό το θέμα, δεν μπορείς να τα ανασύρεις επιλεκτικά. Θα τα ανασύρεις όλα και τότε έρχεται στη μέση και ο Καμμένος.

Δεύτερον, ακριβώς, επειδή σας θεωρώ αξιοπρεπή άνθρωπο, θέλω να είμαι ειλικρινής μαζί σας. Το ότι δεχθήκατε να καθίσετε στο ίδιο υπουργικό συμβούλιο με έναν άνθρωπο που έλεγε τη γυναίκα σας «τρομοκράτη» ομολογώ ότι ήταν κάτι που πάντα με ξένιζε πάρα πολύ. Εγώ δεν θα καθόμουνα.

Τώρα ως προς τον κ. Γρηγοριάδη: Ακούστε, κύριε Γρηγοριάδη, το να θέλει κάποιος να καταπίνει το επιχείρημα του Κουφοντίνα χωρίς καμμία εξέταση, για να το παίξει φιλάνθρωπος και ριζοσπάστης είναι δικαίωμά του. Το να έρθει ένας Βουλευτής του Ελληνικού Κοινοβουλίου, όμως, στη Βουλή και να δείχνει ότι έχει παντελή άγνοια του πώς δουλεύει το δικαστικό μας σύστημα, είναι σχεδόν ντροπιαστικό.

Γιατί, τι είπατε; Τι είπε η κ. Κούρτοβικ στην αρχή, που τώρα δεν το λέει πια; Ότι δήθεν στερήθηκε το δικαίωμα από τον Κουφοντίνα να πάει στο δικαστήριο, διότι δεν του είχαν επιδοθεί τα έγγραφα, που θα έπρεπε να τα προσβάλει, καίτοι η κ. Νικολάου απέδειξε ότι του είχαν επιδοθεί από τις αρχές Ιανουαρίου.

Εγώ, να δεχθώ a priori ότι δεν του τα είχε δώσει, ότι έχει δίκιο η κ. Κούρτοβικ. Θα ρωτήσετε έναν απλό δικηγόρο -εσείς είστε ηθοποιός και δεν το ξέρετε- ότι αν δεν σου δίνει μία υπηρεσία ένα έγγραφο που χρειάζεσαι για να ασκήσεις τα νόμιμα δικαιώματά σου, πας σε έναν εισαγγελέα, παίρνεις εισαγγελική παραγγελία το ίδιο λεπτό -δεν κάνει πάνω από επτά-οκτώ λεπτά να στο γράψει- και πας με την εισαγγελική παραγγελία και τα λαμβάνεις υποχρεωτικά. Γιατί, αν τότε δεν στα δώσει η διοίκηση, έχει αυτόφωρο ποινικό αδίκημα.

Άρα, η δικαιολογία «δεν μου έδινε τα χαρτιά», είναι για να την πιστεύει μόνο ο Κλέων Γρηγοριάδης, κανένας άλλος στην Ελλάδα. Είναι, δηλαδή, μια ουρανομήκης ανοησία, η δεύτερη που ακούγεται σήμερα στην Αίθουσα μετά την πρωινή του Γιάνη με ένα «ν».

Άρα, λοιπόν, σας παρακαλώ πάρα πολύ, μην καταπατάτε πάσα έννοια λογικής. Η κ. Κούρτοβικ δεν προσέφυγε στη δικαιοσύνη για τους λόγους που έλεγα χθες και διάβασα από την ανακοίνωσή της, γιατί ήθελαν να κάνουν εκβιασμό στο κράτος και επαναστατική γυμναστική.

Τώρα βλέπουν ότι η Κυβέρνηση είναι ανυποχώρητη. Τώρα κατάλαβαν ότι η ελληνική κοινή γνώμη είναι ανυποχώρητη. Τώρα κατάλαβαν ότι οι μόνοι που τους έχουν μείνει είναι οι μπαχαλάκηδες που σπάνε και καίνε. Ειδικά σήμερα -να το πούμε και αυτό- φαντάζομαι ότι θα είδαν την άτακτη υποχώρηση του ΣΥΡΙΖΑ και την απόλυτη στροφή ΣΥΡΙΖΑ στο θέμα αυτό, ευχάριστη στροφή, ευχάριστη υποχώρηση, καλοδεχούμενη από εμάς. Είναι καλό ότι ο ΣΥΡΙΖΑ παύει να στηρίζει τον Κουφοντίνα μέσα στη Βουλή. Αυτό σημαίνει ότι θα πάνε στη δικαιοσύνη, όπως έχουν ήδη πάει, απ' ότι διάβαζα, στο Πλημμελειοδικείο της Λαμίας, κι αυτό θα κρίνει αν όλα αυτά που λέει είναι αληθή ή ψευδή. Εγώ δεν εμπλέκομαι στην απόφαση. Θα τα πει το δικαστήριο.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, ζητώ τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Σας παρακαλώ. Δεν θα κάνουμε αυτό τώρα. Δεν γίνεται.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Στον κ. Κεγκέρογλου και κλείνω.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Μίλησε άσχημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δεν γίνεται. Έχουμε ένα νομοσχέδιο να τελειώσουμε. Διευκρινίζει, δεν είναι επίθεση. Αφήστε να ολοκληρώσει. Σας παρακαλώ. Εγώ δεν βλέπω προσωπικό θέμα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Μα, δεν έχω τελειώσει. Μη με διακόπτετε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ολοκληρώστε, λοιπόν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Κεγκέρογλου, για να μην έχουμε μεταξύ μας παρεξηγήσεις. Είμαι ο τελευταίος στην Αίθουσα που θα ταύτιζε το ΠΑΣΟΚ, Κίνημα Αλλαγής σήμερα, και ο τελευταίος που θα ταύτιζε εσάς με τον ΣΥΡΙΖΑ. Έχουμε υπάρξει μαζί στην ίδια κυβέρνηση. Σας θεωρώ και καλό Υπουργό στην κυβέρνηση που ήμασταν. Έχουμε δώσει μαζί κοινούς αγώνες, για να μείνει η Ελλάδα στο ευρώ. Δεν σας θεωρώ ταυτόσημους με τον ΣΥΡΙΖΑ. Το ξεκαθαρίζω.

Παρά ταύτα, αν θέλετε μια καλόπιστη γνώμη, θα έπρεπε στο θέμα αυτό να έχετε επιδείξει ταχύτερα αντανακλαστικά. Ορισμένα στελέχη σας, όπως ο κ. Λοβέρδος...

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Η ψευτοδικαιολογία του κορωνοϊού;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μη διακόπτετε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): ...ή όπως ο κ. Κατρίνης -για να μην αδικήσω-

έδειξαν γρηγορότερα αντανακλαστικά. Ευχαριστώ πολύ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Θα πείτε κάτι;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Κεγκέρογλου, αυτό θα κάνουμε τώρα; Σας παρακαλώ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Ψευτοδικαιολογία του κορωνοϊού.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Μα, δεν το είπα αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δεν είπε...

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Απαιτώ να μου δώσετε ένα λεπτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δεν υπάρχει προσωπικό, κύριε Γρηγοριάδη. Έδωσε κάποιες διευκρινίσεις.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Δεν ντρέπεστε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Για να τελειώσουμε το θέμα...

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Δεν αποδέχομαι τις φιλικά προβοκατόρικες...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ελάτε, να τελειώσουμε.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θέλω το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Γρηγοριάδη, δεν υπάρχει προσωπικό.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: .... (δεν ακούστηκε)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Σας παρακαλώ πολύ.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Το απαιτώ. Είναι αυτονόητο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μισό λεπτό. Πείτε μας ποιο είναι το προσωπικό.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Δεν είναι προσωπικό. Είναι υβριστικό. Με εξύβρισε ο κύριος Υπουργός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Τι είπε;

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Είπε ότι είπα ουρανομήκεις μπούρδες. Σας φαίνεται καλολογικό στοιχείο αυτό;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Πώς το διατύπωσε;

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Είπε ότι είμαι ο μόνος άνθρωπος στην επικράτεια που πιστεύει αυτό που λέει η κ. Κούρτοβικ. Αντιθέτως, σας βεβαιώνω ότι είναι έξω από το πρωί πέντε-έξι χιλιάδες, που το πιστεύουν επίσης.

Θα είμαστε εδώ, κύριε Γεωργιάδη. Για τη νομιμότητα, που θέλετε να καταλύσετε, θα μας βρίσκετε μόνιμα μπροστά σας είτε πρόκειται για τον Ρουπακιά είτε πρόκειται για τον Κουφοντίνα είτε πρόκειται για τον Κασιδιάρη είτε για τον Μιχαλολιάκο. Θα έχετε δημοκρατία, θέλετε-δεν θέλετε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Αν έχει πει ο κ. Γεωργιάδης τη λέξη «μπούρδες», θα τη διαγράψουμε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): ....(δεν ακούστηκε)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Αν το είπατε.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Επίσης, κύριε Γεωργιάδη, με κατηγορήσατε και προηγουμένως...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δεν σας είπε...

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Με κατηγόρησε. Δεν ήσασταν εδώ προηγουμένως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Εγώ δεν το αντιλήφθηκα αυτό, κύριε Γρηγοριάδη.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Με κατηγόρησε για δήθεν συγκάλυψη του κ. Λιγνάδη.

Θέλω να σας πω, κύριε Γεωργιάδη, ότι άνθρωπος στην παράταξή σας με το επώνυμο Γεωργιάδης δεν μπορεί να κατηγορεί κανέναν άλλον για συγκάλυψη σε θέματα παιδεραστίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Γρηγοριάδη, αφού δεν είπε αυτήν τη λέξη, γιατί επιμένετε; Ελάτε να τελειώσουμε το θέμα.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Το επώνυμο Γεωργιάδης είναι πολύ επιβαρυμένο στην παράταξή σας. Να το θυμάστε αυτό. Συνωνυμία είναι, αλλά έχετε και άλλο Γεωργιάδη.

Εσείς συγκαλύπτετε και όχι εμείς. Δεν ήμουν Υπουργός εγώ. Δεν έβαλα εγώ τον Λιγνάδη στο Εθνικό. Εσείς τον βάλατε και είστε υπεύθυνοι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Λοιπόν, για να τελειώσει το θέμα, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο Κωνσταντίνος Καραμανλής αποκατέστησε τη δημοκρατία στη χώρα και οφείλουμε όλοι να την υπηρετούμε.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Ο λαός την αποκατέστησε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δεν πρέπει να ξεχνάτε ότι στα κράτη δικαίου, όταν συγκρούεται ο νόμος με την πολιτική, πάντοτε κερδίζει ο νόμος. Συνεχίζουμε.

Τον λόγο έχει ο κ. Στύλιος για τρία λεπτά να αναπτύξει την τροπολογία με γενικό αριθμό 785 και με ειδικό 54.

Ελάτε, κύριε Στύλιο, έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΥΛΙΟΣ (Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Θέλω να αναφερθώ σε μια τροπολογία που έχουμε καταθέσει, η οποία αφορά συνανθρώπους μας, κατοίκους της χώρας μας, πολίτες οι οποίοι βρίσκονται στην πατρίδα μας, αλλά δεν διαθέτουν ΑΜΚΑ ή δεν διαθέτουν ΠΑΑΥΠΑ, τον Προσωρινό Αριθμό Ασφάλισης Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού.

Για ποιο λόγο, λοιπόν, έρχεται η συγκεκριμένη τροπολογία γι' αυτήν την κατηγορία; Διότι, ενώ δικαιούνται, σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμών, να κάνουν το εμβόλιο στη χώρα, δεν διαθέτουν το ΑΜΚΑ ή το ΠΑΑΥΠΑ και γι' αυτόν το λόγο δεν μπορούν να συμμετάσχουν στη διαδικασία του εμβολιασμού. Συνεπώς, με σκοπό να κλείσουν η συγκεκριμένη κατηγορία συνανθρώπων μας το ραντεβού και να πάρουν τη βεβαίωση εμβολιασμού, παίρνουμε τη νομοθετική πρωτοβουλία να ορίσουμε ένα προσωρινό ΑΜΚΑ, το οποίο θα χρησιμοποιήσουν με αποκλειστικό σκοπό να γίνει το εμβόλιο και στο τέλος να πάρουν και τη βεβαίωσή τους.

Η αίτηση για τον προσωπικό ΑΜΚΑ θα γίνει από τη διαδικτυακή πύλη του δημοσίου, το γνωστό e-gov.gr. Η ταυτοποίηση γίνεται μέσω διαλειτουργικότητας με τα αρχεία που διαθέτουν δημόσιοι φορείς της χώρας μας, όπως είναι το αρχείο της Αστυνομίας για τις ταυτότητες ή το ΑΦΜ από την ΑΑΔΕ ή μια σειρά άλλων δημόσιων φορέων από τις βάσεις τους. Και επιτυγχάνεται αυτή η ταυτοποίηση μέσω διαλειτουργικότητας, η οποία γίνεται από το Κέντρο Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και Δημόσιας Διοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο 84 του ν. 4727/2020.

Για όσους δεν μπορούν ούτε σε αυτή την περίπτωση να λάβουν το προσωρινό ΑΜΚΑ, τους δίνεται η δυνατότητα να υποβάλουν μία σύνοψη, μία έκθεση όπου θα το αιτούνται. Μια επιτροπή του Υπουργείου Υγείας, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 57 του ν.4764/2020 ή μια υποεπιτροπή της θα εξετάσει αν πληρούν τις προϋποθέσεις, για να λάβουν το ΑΜΚΑ και στη συνέχεια θα μπορεί με αίτησή τους στα ΚΕΠ να οριστεί το εμβόλιο.

Τέλος, δίνεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υγείας, Μετανάστευσης και στον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, για κάποιες κατηγορίες πολιτών, που δεν μπορούμε να τους συμπεριλάβουμε στη συγκεκριμένη ρύθμιση, να τους δώσουν τη δυνατότητα να κάνουν αίτηση, για να συμμετάσχουν στον εμβολιασμό. Αυτό αφορά η συγκεκριμένη τροπολογία και ζητούμε να την υποστηρίξει το σύνολο των κομμάτων του Κοινοβουλίου, για να επιτύχουμε την ανοσία, που τόσο όλοι θέλουμε στη χώρα μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Σας ευχαριστώ, κύριε Υφυπουργέ.

Θα δώσω τώρα το λόγο στην Υφυπουργό Υγείας κ. Ράπτη, για τρία λεπτά, για την τροπολογία.

Στη συνέχεια, κύριε Υπουργέ, να ετοιμάζεστε για τις νομοτεχνικές βελτιώσεις.

Ορίστε, κυρία Υφυπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΖΩΗ ΡΑΠΤΗ (Υφυπουργός Υγείας): Αφορά, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το άρθρο 2 της υπ' αριθμόν 785/54 τροπολογίας στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και συγκεκριμένα, η αξιολογούμενη ρύθμιση πρόκειται για το πλαίσιο της εθνικής εκστρατείας εμβολιασμού, εντός του οποίου και με βάση τη σχετική εισήγηση της Εθνικής Επιτροπής των Εμβολιασμών υπάρχει μια προτεραιοποίηση των ομάδων του πληθυσμού προς εμβολιασμό. Η εκτέλεση του εμβολιασμού προχωράει

κανονικά αλλά για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού απαιτείται η αντικατάσταση του άρθρου 58 του ν.4764/2020, ώστε να προβλεφθεί ο εμβολιασμός του συνόλου των δομών και θεραπευτηρίων, τα οποία περιθάλπουν χρονίως πάσχοντες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

Δηλαδή, απαιτείται νομοθετική διάταξη για την πρόβλεψη της αρμοδιότητας του ΕΟΔΥ να προχωρήσει στον εμβολιασμό των εποπτευόμενων φορέων και δομών που εντάσσονται στο πλαίσιο αυτό που βάζει η εθνική εκστρατεία εμβολιασμού και συγκεκριμένα είναι οι δομές και τα θεραπευτήρια χρονίως πασχόντων, αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και οι μονάδες ψυχικής υγείας των άρθρων 4 και 11 του ν.2716/1999.

Όσον αφορά στις πληθυσμιακές ομάδες, η ρύθμιση αφορά τους διαμένοντες αφενός στις άνω αναφερόμενες δομές, το ιατρονοσηλευτικό και λοιπό προσωπικό των μονάδων ψυχικής υγείας και το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό του ΕΟΔΥ. Είναι απαραίτητη, λοιπόν, αυτή η προσθήκη προκειμένου να προχωρήσει άμεσα ο ΕΟΔΥ στους εν λόγω εμβολιασμούς.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Και εγώ ευχαριστώ, κυρία Υπουργέ.

Κύριε Γεωργιάδη, παρακαλώ τις νομοτεχνικές βελτιώσεις και αν θέλετε να αναπτύξετε κάποια, αλλιώς θα τις βγάλουμε φωτοτυπία και θα τις μοιράσουμε, για οικονομία χρόνου.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Δεν έχουν ιδιαίτερο λόγο για να τις αναπτύξω. Είναι περισσότερο γραμματικές βελτιώσεις, πλην -το λέω για να το προσέξουν οι συνάδελφοι- της αναδιατυπώσεως των άρθρων 189 και 190. Η επαναδιατύπωση έχει γίνει κατά το πώς τα συμφωνήσαμε μεταξύ των επιμελητηρίων και του Τεχνικού Επιμελητηρίου. Όπως θυμάστε, από την ακρόαση φορέων είχε υπάρξει μια διαφωνία μεταξύ τους γι' αυτό το θέμα. Φτάσαμε σε μια διατύπωση, που αποτελεί κοινή συναινέσει για να μην υπάρχει ανησυχία.

Θα τις καταθέσω, λοιπόν, για να τις διαβάσετε.

Να ανακοινώσω στο Σώμα ότι θα κάνω δεκτή την τροπολογία με γενικό άρθρο 786 και ειδικό 55 4.3.2021 που κατέθεσε ο συνάδελφος ο κ. Μπουκώρος με θέμα: «Αναρρύθμιση και τροποποίηση της παραγράφου 1 του ν.4067/2012». Αυτή η τροπολογία, κύριε Πρόεδρε, γίνεται δεκτή.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων, κ. Σπυρίδων - Άδωνις Γεωργιάδης καταθέτει για τα Πρακτικά τις προαναφερθείσες νομοτεχνικές βελτιώσεις, οι οποίες έχουν ως εξής:

ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ «ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ, ΤΗΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ, ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ»

1. Ο τίτλος του νομοσχεδίου αντικαθίσταται ως εξής: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημόσιων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία».
2. Οι τροπολογίες τίθενται σε νέο κεφάλαιο «ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι': ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ».
3. Στο τέλος της περ. α' της εσωτερικής παρ. 3 του άρθρου 4 του σχεδίου νόμου, το οποίο τροποποιεί το άρθρο 36 ν. 4412/2016, διαγράφεται η λέξη «και» και τίθεται στη θέση της σημείο στίξης «,».
4. Στην εσωτερική παρ. 8 του άρθρου 22 του σχεδίου νόμου, το οποίο τροποποιεί το άρθρο 73 του ν. 4412/2016, αντικαθίσταται η φράση «τριάντα (30) ημερών» από τη φράση «σαράντα (40) ημερών».
5. Στην εσωτερική παρ. 8 του άρθρου 22 του σχεδίου νόμου, το οποίο τροποποιεί το άρθρο 73 του ν. 4412/2016, προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του πρώτου εδαφίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκδώσει απόφαση για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την παρ. 7 και χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της παρ. 9».
6. Στην εσωτερική παρ. 3 του άρθρου 24 του σχεδίου νόμου προστίθεται τρίτο εδάφιο ως εξής «Η διαδικασία του προηγουμένου εδάφιου δεν απαιτείται στις περιπτώσεις που η διαγωνιστική διαδικασία διενεργείται βάσει εγκεκριμένου από την ΕΑΑΔΗΣΥ υποδείγματος διακήρυξης, χωρίς τη συμπερίληψη οιουδήποτε αλλού προσθετού όρου.».
7. Στην εσωτερική παρ. 3 του άρθρου 25 του σχεδίου νόμου προστίθεται τρίτο εδάφιο ως εξής «Η διαδικασία του προηγουμένου εδαφίου δεν απαιτείται στις περιπτώσεις που η διαγωνιστική διαδικασία διενεργείται βάσει εγκεκριμένου από την ΕΑΑΔΗΣΥ

υποδείγματος διακήρυξης, χωρίς την συμπερίληψη οιουδήποτε αλλού προσθετού όρου.»

8. Στο τέλος της εσωτερικής παρ. 3 του άρθρου 40 του σχεδίου νόμου, το οποίο τροποποιεί το άρθρο 100 του ν. 4412/2016, προστίθενται δύο εδάφια ως εξής: «Κατά της ανωτέρω απόφασης χωρεί προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Βιβλίο IV. Κατά της ανωτέρω απόφασης δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής».
9. Στο άρθρο 49 του σχεδίου νόμου η φράση «περ. 30» αντικαθίσταται με τη φράση «περ. 30α».
10. Στην εσωτερική παρ. 2 του άρθρου 56 του σχεδίου νόμου, το οποίο τροποποιεί το άρθρο 128 του ν. 4412/2016, μετά το πρώτο εδάφιο προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Ειδικά για έργα ΣΔΙΤ που υλοποιούνται από άλλους φορείς, που δεν εποπτεύονται από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, αρμόδια για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου ορίζεται η Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων και ΣΔΙΤ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων».
11. Στην περ. δ' της εσωτερικής παρ. 6 του άρθρου 135 του σχεδίου νόμου, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 363 ν. 4412/2016, η φράση «σε κάθε περίπτωση, δεν διατάσσεται η ΑΕΠΠ να επιστρέψει το παράβολο στον προσφεύγοντα» αντικαθίσταται με τη φράση «σε κάθε περίπτωση που δεν διατάσσεται η ΑΕΠΠ να επιστρέψει το παράβολο στον προσφεύγοντα».
12. Στην εσωτερική παρ. 1 του άρθρου 136, του σχεδίου νόμου με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 365 του ν. 4412/2016, διαγράφονται οι φράσεις «χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο Φ.Π.Α.» και «χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο Φ.Π.Α.,».
13. Στην εσωτερική παρ. 3 του άρθρου 138, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 372 ν. 4412/2016, διαγράφεται η φράση «χωρίς Φ.Π.Α.».
14. Στην παρ. 2 του άρθρου 140 προστίθεται νέα παρ. 3 ως εξής: «Το άρθρο 138 διέπει τις διαφορές που αναφύονται από πράξεις οι οποίες κοινοποιούνται στον θιγόμενο ή των οποίων προκύπτει εκ μέρους του πλήρης γνώση μετά την 1.9.2021. Το ίδιο ισχύει για τις παραλείψεις που συντελούνται μετά την ημερομηνία αυτή.» Οι επόμενες παράγραφοι του άρθρου 140 αναριθμούνται αναλόγως.
15. Στην περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 142 μετά τη φράση «των άρθρων 10,» προστίθεται η φράση «34 κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 2 του άρθρου 92,».

16. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 189 του σχεδίου νόμου μετά την φράση «αφορά στα» προστίθεται η λέξη «φυσικά», μετά τη λέξη «πρόσωπα» προστίθεται σημείο στίξης «–» και η λέξη «επιτηδευματίες», μετά τη λέξη «εντάσσεται» προστίθεται η φράση «σε ορισμένες από τις υποκατηγορίες» και η φράση «στους κωδικούς αριθμούς δραστηριότητας (ΚΑΔ) του παραρτήματος, καθώς και στα πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στα Μητρώα, σύμφωνα με το π.δ. 71/2019 (Α΄ 112)» αντικαθίσταται με την φράση «των κωδικών αριθμών δραστηριότητας (ΚΑΔ) 71.11 και 71.12, όπως οι υποκατηγορίες αυτές εξειδικεύονται με την απόφαση της παρ. 3».
17. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 189 του σχεδίου νόμου αντικαθίσταται η φράση «όλους τους» με την λέξη «τα» και η λέξη «υπόχρεους» αντικαθίσταται με τη φράση «φυσικά πρόσωπα».
18. Στο εισαγωγικό εδάφιο του άρθρου 190 του σχεδίου νόμου η λέξη «Προστίθενται» αντικαθίσταται με την λέξη «Προστίθεται» και διαγράφεται η φράση «και τέταρτο».
19. Στην εσωτερική παρ. 1 του άρθρου 190 του σχεδίου νόμου, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 64 ν. 4497/2017, το τρίτο και τέταρτο εδάφιο αντικαθίστανται με νέο εδάφιο ως εξής «Τα φυσικά πρόσωπα που εγγράφονται στην ειδική Υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. του Τ.Ε.Ε. σύμφωνα με το άρθρο 189 είναι αυτοδίκαια και μέλη του Τ.Ε.Ε.».
20. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 200 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «καθώς και των προσώπων που ασκούν έργο Μηχανικού».
21. Από το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 200 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «πρόσωπα που ασκούν έργο μηχανικού,».
22. Από το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 200 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «καθώς και των προσώπων που ασκούν έργο Μηχανικού».
23. Από την παρ. 4 του άρθρου 200 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «καθώς και των λοιπών προσώπων που ασκούν έργο Μηχανικού».
24. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 200 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «ή ασκούν έργο Μηχανικού».
25. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 200 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «ή ασκεί έργο Μηχανικού».

26. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 204 διαγράφεται η φράση «ή προσώπου που ασκεί έργο Μηχανικού».
27. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 204 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «ή από πρόσωπο που ασκεί έργο μηχανικού,».
28. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 8 του άρθρου 204 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «ή σε βάρος προσώπου που ασκεί έργο Μηχανικού».
29. Στην παρ. 2 του άρθρου 215 προστίθεται τρίτο εδάφιο ως εξής «Με κοινή απόφαση των Υπουργείων Υποδομών και Μεταφορών, Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται οι λεπτομέρειες της από κοινού εποπτείας της υλοποίησης του έργου αυτού».
30. Στον τίτλο του άρθρου 219 του σχεδίου νόμου διαγράφεται η φράση «δημοσίου ενδιαφέροντος».
31. Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 223 του σχεδίου νόμου η ημερομηνία «30ης Ιουνίου 2021» αντικαθίσταται από την ημερομηνία «31η Δεκεμβρίου 2021».
32. Στην εσωτερική παρ. 16 του άρθρου 225 του σχεδίου νόμου με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 24 του ν. 4310/2014, μετά τη λέξη «Μητρώο» προστίθεται η λέξη «Πιστοποιημένων», μετά τη λέξη «Επενδύσεων» προστίθεται η λέξη «του άρθρου 27» και μετά τη λέξη «αξιολόγησης» προστίθεται η λέξη «ή πιστοποίησης».
33. Στην εσωτερική παρ. 7 του άρθρου 3 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, με την οποία τροποποιείται το άρθρο 73 ν. 4497/2017, προστίθεται τέταρτο εδάφιο ως εξής «Η ανωτέρω διαδικασία ακολουθείται και σε κάθε περίπτωση που καταστεί κενή η θέση του Προέδρου».
34. Στο πρώτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 1 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, με το οποίο προστίθεται άρθρο 21Α στον ν. 3959/2011, διαγράφεται η φράση «για την υποστήριξη του έργου της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού».
35. Στο δεύτερο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 1 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, μετά τη φράση «ως συνεργατών τους και» προστίθεται η φράση «οι προσφορές τους».
36. Στο τρίτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 1 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, με το οποίο προστίθεται άρθρο 21Α στο ν. 3959/2011, διαγράφεται η λέξη «συνεχούς».

37. Στο πέμπτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 1 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, μετά τη φράση «η διάρκεια της σύμβασης» προστίθεται η φράση «παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών».
38. Στο έβδομο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 1 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, μετά τη λέξη «χωρών» προστίθεται κόμμα και η λέξη «καθώς».
39. Στο όγδοο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 1 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, μετά τη λέξη «σύμβασης» προστίθεται η φράση «παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών», διαγράφεται η φράση «επί των υποθέσεων εκείνων στις οποίες» και αντικαθίσταται με τη φράση «, εμπλεκόμενη σε υποθέσεις, των οποίων», μετά τη φράση «οι ίδιοι» αντικαθίσταται η φράση «παρείχαν γνώμη ή τις οποίες χειρίστηκαν» με τη φράση «έλαβαν τυχόν γνώση» και μετά τη λέξη «σύμβασης» προστίθενται οι λέξεις «παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών».
40. Στο δεύτερο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, διαγράφεται η φράση «που δημοσιεύεται κατά τις προαναφερόμενες διατάξεις,».
41. Προστίθεται τρίτο εδάφιο στην εσωτερική παρ. 2 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, ως εξής «Η προκήρυξη δημοσιεύεται κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του ν. 4412/2016 περί δημοσίων συμβάσεων.».
42. Στο υφιστάμενο τρίτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, η λέξη «επιστημόνων» αντικαθίσταται με την φράση «παρόχων υπηρεσιών».
43. Στο υφιστάμενο τέταρτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, η λέξη «υποψηφίων» αντικαθίσταται με την φράση «υποψηφιοτήτων».
44. Το υφιστάμενο πέμπτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, διαγράφεται.
45. Στο υφιστάμενο έκτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, η φράση «για τη θέση του Επιστήμονα με γνωστικό πεδίο τα Οικονομικά» αντικαθίσταται με την φράση «παρόχους υπηρεσιών, που άπτονται των Οικονομικών».
46. Στο υφιστάμενο έβδομο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 2 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, η φράση «υποψηφίους για τη θέση του επιστήμονα

με γνωστικό πεδίο την τεχνολογία» αντικαθίσταται με τη φράση «υποψηφίους παρόχους υπηρεσιών, που άπτονται της τεχνολογίας».

47. Στην υπ' αρ. 772/41 1.3.2021 βουλευτική τροπολογία τίθεται τίτλος ως εξής: «Παράταση ισχύος της άδειας εμπορίας του άρθρου 6 του ν. 3054/2002».

48. Στην υπ' αρ. 779/48 3.3.2021 βουλευτική τροπολογία τίθεται τίτλος ως εξής: «Κάλυψη στεγαστικών αναγκών των Επιμελητηρίων – Προσθήκη περ. κ. στην παρ. 3 του άρθρου 65 του ν. 4497/2017.

Αθήνα, 4 Μαρτίου 2021

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ – ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δηλαδή από τις βουλευτικές είναι αυτή;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Όχι. Θα τις αναφέρω ξανά.

Έχω κάνει δεκτές πρώτον, την τροπολογία με γενικό αριθμό 772 και ειδικό 41/1-3-2021 του κ. Σίμου Κεδίκογλου. Αυτή γίνεται δεκτή.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Κύριε Υπουργέ εδώ μέσα δεν έχει διάταξα, την έψαχνα. Έχει μόνο αιτιολογική έκθεση.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Όχι, έχει και τη διάταξη ακριβώς από κάτω. Θα σας τη φέρω τώρα.

Έχω κάνει δεκτή τη βουλευτική τροπολογία με αριθμό 779/3-3-2021 του κ. Αθανασίου Πλεύρη «Ρυθμίσεις θεμάτων επιμελητηρίων». Τώρα κάνουμε δεκτή την τροπολογία με γενικό αριθμό 786 και ειδικό 55 του κ. Μπουκώρου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δηλαδή, κύριε Υπουργέ, για να μην γίνει λάθος, τρεις τροπολογίες, σωστά; Οι υπ'αριθμόν 772, η 779 και η 786;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ναι, κύριε Πρόεδρε, σωστά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ πολύ.

Εισερχόμεθα στον κύκλο των ομιλητών μέσω webex. Πρώτος είναι ο κ. Γεώργιος Καρασμάνης από τη Νέα Δημοκρατία και να ετοιμάζεται μετά ο κ. Διονύσης Καλαματιανός από το ΣΥΡΙΖΑ.

Κύριε Καρασμάνη, έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητάμε ένα μεταρρυθμιστικό νομοσχέδιο, που δίνει λύσεις σε χρόνια προβλήματα σε αναθέσεις και κατασκευές δημοσίων έργων, όπως επίσης και στις δημόσιες συμβάσεις και προμήθειες. Δηλαδή, είναι ένα νομοσχέδιο επενδυτικό και ασφαλώς αναπτυξιακό, εν μέσω μάλιστα, μιας πρωτοφανούς πανδημίας, που αναπόφευκτα δημιουργεί ύφεση. Άρα, θα συμβάλει καθοριστικά στην τόνωση της οικονομίας.

Παρακολούθησα τις συνεδριάσεις των επιτροπών όπου διεξήχθη ένας ουσιαστικός δημοκρατικός διάλογος. Οι ηγεσίες των συναρμόδιων Υπουργείων άκουσαν όλες τις απόψεις και προτάσεις τόσο των Βουλευτών όσο και των εμπλεκομένων τριάντα φορέων από τις οποίες πολλές εισακούστηκαν και έφεραν πολλές νομοθετικές βελτιώσεις ακόμα και με απόσυρση άρθρων.

Ιδιαίτερα θετικό ακόμα ήταν ότι διαφάνηκε συναίνεση ως προς το σκέλος του νομοσχεδίου, που αφορά στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων και των εξοπλιστικών προγραμμάτων και δαπανών, τις οποίες η Κυβέρνησή μας στοχευμένα τετραπλασίασε, ισχυροποιώντας την αμυντική θωράκιση της χώρας. Ο Υπουργός Άμυνας έχει αναπτύξει εμπεριστατωμένα το θέμα και δεν χρειάζεται να επεκταθώ.

Θεωρώ πολύ σημαντικό ότι αποδέχθηκαν να παραταθούν μέχρι το τέλος του 2023 οι δημοσιεύσεις στον περιφερειακό και τον τοπικό τύπο, μια πρόταση που ο εισηγητής κι εγώ υποστήριξα ένθερμα στις επιτροπές με τα έργα που προκηρύσσονται και εκτελούνται. Και αυτό, λόγω του ιδιαίτερου ρόλου που τα περιφερειακά μέσα διαδραματίζουν στον δημόσιο έλεγχο, στην καταπολέμηση της αυθαιρεσίας και βέβαια, στην ενημέρωση του πολίτη, που είναι ο πραγματικός ιδιοκτήτης των δημοσίων έργων.

Υπήρξε μια έντονη διαφωνία από πλευράς Αξιωματικής Αντιπολίτευσης σε θέματα περιβάλλοντος, με τα οποία οι συνάδελφοι επιδεικνύουν όψιμο ενδιαφέρον και επιλεκτική μνήμη. Διότι ξεχνούν ότι στην αναθεώρηση του Συντάγματος δεν ψήφισαν την πρόταση του Κυριάκου Μητσοτάκη για την αναθεώρηση του άρθρου 24, για την προστασία από τις δραματικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, δηλαδή από τη μεγαλύτερη απειλή που αντιμετωπίζει μεσομακροπρόθεσμα η χώρα μας και ολόκληρος ο πλανήτης. Όπως δεν ψήφισαν και άλλες σοβαρές προτάσεις ως προσθήκες για τη γενικότερη και αποτελεσματικότερη περιβαλλοντική προστασία. Ούτε θα έπρεπε να ξεχνούν ότι ως κυβέρνηση είχαν τεσσεράμισι χρόνια να διαχειριστούν κοινοτικά προγράμματα 226 εκατομμυρίων ευρώ για δράσεις στη θωράκιση και βελτίωση του δασικού μας πλούτου και κατ' επέκταση του περιβάλλοντος. Άρχισαν να αραχνιάζουν στις Βρυξέλλες και χρειάστηκε να έρθει η δική μας Κυβέρνηση για να τα δρομολογήσει.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πολύ σημαντική καινοτομία για τα δημόσια έργα είναι το σύστημα μελέτη-κατασκευή, που θα επιταχύνει τις διαδικασίες της ωρίμανσης των έργων. Όπως έχω επισημάνει και στην επιτροπή η εκπόνηση των μελετών και οι διαγωνιστικές διαδικασίες χρειάζονται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και από την υλοποίησή του έργου. Επομένως, με την ενίσχυση του συστήματος ο εργολάβος θα έχει και αυτός μέρος της ευθύνης μέχρι το τελικό στάδιο των οριστικών μελετών.

Θεωρώ ακόμη πολύ σημαντικό ότι η ηγεσία του Υπουργείου Υποδομών αποδέχθηκε την πρόταση του Προέδρου του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου, που και εγώ από την πρώτη στιγμή, υποστήριξα στην επιτροπή τους ελεγκτές μηχανικούς να συμπεριλαμβάνονται και γεωτεχνικοί, γεωπόνοι, δασολόγοι όπως επίσης και να συμμετέχουν στις επιτροπές παραλαβής των έργων. Έτσι μπαίνει φρένο σε σκοπιμότητες και εξοργιστικές μεθοδεύσεις, που με το μέχρι τώρα προβληματικό νομοθετικό πλαίσιο οδηγούσαν σε καταστάσεις, όπως αυτές που έχουμε ζήσει για έργα που η εκπόνηση των μελετών ξεκίνησε από το πρώτο ΕΣΠΑ. Και βρισκόμαστε στο τρίτο.

Ένα κραυγαλέο παράδειγμα τέτοιων καταστάσεων είναι το φράγμα Αλμωπαίου στην Πέλλα, ένα έργο τεράστιας σημασίας για ολόκληρη την κεντρική Μακεδονία και πολλαπλής χρησιμότητας για την οικονομία εν γένει. Εδώ το γαϊτανάκι των κωλυσιεργιών των παρατάσεων και των αναβολών ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Η απόφαση για την έγκριση των περιβαλλοντικών... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)... μας προέκυψε μετά από δεκαπέντε χρόνια ότι έπρεπε να έχει εκπονηθεί μια ακόμη μελέτη ... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)... μερικών εκατοντάδων μέτρων, με συνέπεια να μην ενταχθεί το έργο στην απόφαση των είκοσι εννιά φραγμάτων που συμπεριλήφθηκαν πριν τις εκλογές του 2019 και από πάνω να δοθεί και μια παράταση στον μελετητή μέχρι το τέλος του Σεπτέμβρη του 2021.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επιτρέψτε για να καταδειχθεί, πέραν πάσης αμφιβολίας, η φαυλότητα του μέχρι σήμερα ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου και για να αντιληφθείτε σε όλη τους την έκταση τις αθλιότητες που υπέθαλπε εκείνο το σύστημα, να αναφερθώ εν τάχει σε μια ακόμη κραυγαλέα περίπτωση πάλι στον δικό μου νομό.

Ο δρόμος ...(δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)...Γιαννιτσών-Έδεσσας, ένα έργο για το οποίο ο τότε Υπουργός Γιώργος Σουφλιάς είχε επίσημα στη Βουλή δεσμευτεί ότι θα ξεκινήσει μέσα στο 2010, όπως και οι διάδοχοί του στο Υπουργείο μιλούσαν για ωριμότητα κατασκευής του έργου, αλλά την παραμονή των εκλογών του 2012, ακριβώς για να μην υπάρχουν περιθώρια αντιλόγου, οι ίδιοι οι διάδοχοι του κ. Σουφλιά της περιόδου 2010-2012 που δεσμεύονταν στη Βουλή για την ωριμότητα του έργου ... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης).... 120 εκατομμύρια της χρηματοδότησής του στη Δυτική Περιφέρεια Θεσσαλονίκης. Ενώ επί τεσσεράμισι χρόνια της προηγούμενης κυβέρνησης το 2015-2019 η ηγεσία του Υπουργείου Υποδομών κρυβόταν και να μην απαντάει σε ερωτήσεις ... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)... χρειάστηκε πάλι εδώ η Κυβέρνηση μας και ο σημερινός Υπουργός ο Κώστας Καραμανλής να έρθει κατ' επανάληψη στη Βουλή να χαρακτηρίσει το έργο ειδικής σημασίας για την οικονομία της χώρας και να το εντάξουν ... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)...του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων για να μπορέσει να ξεκινήσει η υλοποίησή του.

Ακόμη το νομοσχέδιο εισάγει τον θεσμό της ιδιωτικής επίβλεψης μελετών και έργων, που θα βοηθήσει τους υποστελεχωμένους δήμους και άλλους φορείς, για να μπορούν να χρησιμοποιούν από εγκεκριμένο μητρώο πιστοποιημένους ιδιώτες μηχανικούς για επίβλεψη με διαφανή κριτήρια επιλογής. Υπάρχουν αξιόλογοι επιστήμονες στην αγορά, στην ελληνική κοινωνία που μπορούν να επιτελέσουν άριστα το έργο αυτό.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εν κατακλείδι, το νομοσχέδιο που καλούμαστε να ψηφίσουμε βάζει τέλος σε όλη αυτήν τη φαυλότητα στις μέχρι σήμερα άθλιες μεθοδεύσεις, που υπέθαλπε με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο. Ανάμεσα σε αυτό το νέο, διαφανές πλαίσιο, που ωθεί ολόκληρη τη χώρα μπροστά μπορούμε κι εμείς στον ακριτικό νομό μας, να ελπίζουμε πλέον βά-

σιμα και να αισιοδοξούμε ότι θα πάρουν το δρόμο της υλοποίησης τα δύο έργα που ανέφερα ως παραδείγματα, το Φράγμα Αλμωπαίου και ο Οδικός Άξονας Γιαννιτσών-Έδεσσας, με δεδομένο ότι ο ίδιος ο Πρωθυπουργός τα έχει χαρακτηρίσει ως πρώτη προτεραιότητα.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, για τον χρόνο και ευχαριστώ όλους όσους με άκουσαν με προσοχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Και εγώ σας ευχαριστώ, κύριε Καρασμάνη.

Τον λόγο τώρα έχει από τον ΣΥΡΙΖΑ ο κ. Διονύσης Καλαματιανός και στη συνέχεια να ετοιμάζεται ο κ. Αθανάσιος Δαβάκης από τη Νέα Δημοκρατία.

Κύριε Καλαματιανέ, έχετε τον λόγο.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ - ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Συζητούμε σήμερα για δεύτερη μέρα το νομοσχέδιο για τις δημόσιες συμβάσεις και ολόκληρη η χώρα είναι πλέον στο κόκκινο και στο βαθύ κόκκινο της πανδημίας. Το ΕΣΥ βρίσκεται σε κρίσιμη κατάσταση, οι μονάδες εντατικής θεραπείας στην Αττική βρίσκονται σε πληρότητα, σχεδόν στο 100%. Οι χθεσινές εξαγγελίες για τη λήψη αυστηρότερων μέτρων αποδεικνύουν για μια ακόμα φορά ότι έχει παταγώδη αποτυχία η Κυβέρνηση στη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης.

Συνεχίζετε να επιβάλετε lockdown μέσα στο lockdown για τέσσερις μήνες. Θεωρείτε έξυπνο μέτρο τον περιορισμό της μετακίνησης έως δύο χιλιόμετρα, αλλά είχατε χαρακτηρίσει χαμένα τα λεφτά για περισσότερες μονάδες εντατικής θεραπείας. Η πολιτική σας αποδεικνύεται ότι είναι λίθοι και πλίνθοι και ξύλα και κέραμοι ατάκτως ερριμμένα.

Πριν αναφερθώ στα βασικά σημεία του νομοσχεδίου, θα κάνω μια σύντομη αναφορά στο τι έκανε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, γιατί έγιναν κάποιες αναφορές προηγουμένως.

Με τον ν.4412/2016 θεσμοθετήθηκε ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για όλα τα είδη συμβάσεων, τα έργα, τις μελέτες, τις υπηρεσίες και τις προμήθειες και ενσωματώθηκαν οι ευρωπαϊκοί κανόνες. Έτσι αντιμετωπίστηκε η πολυνομία, οι συστηματικές κατατμήσεις και η ανασφάλεια δικαίου. Προωθήθηκαν τα ηλεκτρονικά μέσα στις δημόσιες συμβάσεις και έτσι απλοποιήθηκαν οι διαδικασίες, ενισχύθηκε ο ανταγωνισμός, διευκολύνθηκε η συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Για πρώτη φορά, υλοποιήθηκε και χρησιμοποιήθηκε το κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων ως μοναδικό σύστημα δημοσιότητας στοιχείων. Όλα αυτά οδήγησαν σε μείωση δαπανών από το 2017 κατά 19%, σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα ποσά, για το σύνολο των δημοσίων διαγωνισμών αξίας άνω των 60.000 ευρώ.

Το νομοσχέδιο που συζητάμε σήμερα έρχεται δήθεν ως μια απόπειρα επιτάχυνσης του χρόνου υλοποίησης των δημόσιων έργων. Στην πραγματικότητα, όμως, διαπνέεται από τις εμμονές της Κυβέρνησης για εκχώρηση αρμοδιοτήτων του κράτους σε ιδιώτες.

Με τις προτάσεις σας, κύριε Υπουργέ, δεν ενισχύετε τη δημόσια διοίκηση, αλλά την οδηγείτε σε παράλυση. Δημιουργείτε συνθήκες αδιαφάνειας και διασπάθισης δημοσίου χρήματος. Το κάνετε αυτό, ενώ έρχεται η διαχείριση του Ταμείου Ανάκαμψης και του νέου ΕΣΠΑ.

Εδώ και ένα χρόνο, υπό συνθήκες πανδημίας, έχετε επιδοθεί σε ρεσιτάλ απ' ευθείας αναθέσεων. Όλοι γνωρίζουν ότι αυτή η διαδικασία δεν χαρακτηρίζεται για τη μέγιστη διασφάλιση της διαφάνειας και την αντιμετώπιση τη διαφθοράς. Αυτήν τη διαδικασία θα έπρεπε να τη λειτουργείτε κατά παρέκκλιση. Την έχετε, όμως, εσείς παγιώσει ως κανονικότητα. Τώρα έρχεστε και νομοθετείτε τη γενναία αύξηση των ποσών, που θα μπορούν να δοθούν με αυτόν τον τρόπο.

Συγκεκριμένα, αυξάνετε τα όρια των απ' ευθείας αναθέσεων από 20.000 σε 60.000 ευρώ για συμβάσεις έργων. Αυξάνετε, λοιπόν, υπέρμετρα τα ποσά, χωρίς να βάζετε επιπρόσθετες δικλείδες ασφαλείας, για να αποφευχθεί η κατάχρηση. Ταυτόχρονα, αυξάνετε το όριο των ποσών, για τα οποία δεν χρειάζεται δημοσιότητα στις δημόσιες συμβάσεις από τα 1.000 ευρώ στα 2.500 ευρώ.

Αλήθεια, πιστεύετε ότι με τέτοιους τρόπους προστατεύετε το δημόσιο συμφέρον από περιπτώσεις διαφθοράς και κατασπατάλησης δημόσιων πόρων; Δεν νομίζω.

Ενώ, λοιπόν, δημιουργείτε τέτοιες συνθήκες με το νομοσχέδιό σας, ιδιωτικοποιείτε μέρος του πεδίου της διαχείρισης των δημοσίων έργων στη χώρα. Μεταφέρετε την επίβλεψη δημόσιων έργων σε ιδιώτες. Γνωρίζετε ότι με τέτοιες ρυθμίσεις μειώνετε την ικανότητα του δημοσίου να ελέγχει το τελικό παραδοτέο.

Ταυτόχρονα, δεν εξασφαλίζετε τη διαφάνεια και δεν κάνετε τίποτα για την αποφυγή της σύγκρουσης συμφερόντων. Χωρίς τη συστηματική παρουσία των μηχανικών του δημοσίου στα ελεγχόμενα έργα ουσιαστικά δεν θα ασκείται έλεγχος επί του ιδιώτη ελεγκτή. Επίσης, είναι προφανές ότι προκύπτουν ζητήματα, όταν ο ιδιώτης που επιβλέπει το έργο, θα αμείβεται από τη σύμβαση, την εκτέλεση της οποίας επιβλέπει.

Γνωρίζετε ότι όταν καταβάλλεται αμοιβή κατ' αποκοπή υπάρχει κίνδυνος ο ιδιώτης να υιοθετεί μια λογική ήσσονος προσπάθειας. Γνωρίζετε ότι αν η αμοιβή δίνεται με βάση την πρόοδο του έργου, υπάρχει κίνδυνος ο ιδιώτης να κλείσει το έργο με πρόχειρο τρόπο για να πληρωθεί. Γνωρίζετε ότι αν συμβούν όλα αυτά, οι συνέπειες για την ποιότητα του έργου μπορεί να είναι καταστροφικές. Παρ' όλα αυτά, προχωράτε ακάθεκτοι στο σχέδιό σας.

Η απάντηση στην υποστελέχωση των υπηρεσιών του δημοσίου δεν μπορεί να είναι ο ακρωτηριασμός. Σε δεκαεννιά μήνες έχετε προσλάβει πάνω από δυόμισι χιλιάδες ειδικούς φρουρούς. Δεν θέλετε, όμως, να προσλάβετε γιατρούς, νοσηλευτές, εκπαιδευτικούς και εργαζόμενους στις τεχνικές υπηρεσίες. Αυτές τις δημόσιες λειτουργίες θέλετε να τις δώσετε σε ιδιώτες. Είναι ξεκάθαρο το τι επιδιώκετε και το τι κάνετε.

Ταυτόχρονα, με όλα αυτά, διευκολύνετε τις μεγάλες κατασκευαστικές εταιρείες, επαναφέρετε τη διάταξη για την κατασκευαστική κοινοπραξία. Ουσιαστικά επιτρέπετε στους ισχυρούς οικονομικούς φορείς του κατασκευαστικού κλάδου να συμπράξουν, προκειμένου να ολοκληρωθεί ένα έργο το οποίο ήδη έχει ανατεθεί σε έναν από αυτούς.

Ποια διαφάνεια, λοιπόν, και ποια ίση μεταχείριση διασφαλίζει αυτό; Δεν καταλαβαίνετε ότι ενισχύετε τον κίνδυνο συμπαιγνίας και συμφωνίας, κάτω από το τραπέζι μεταξύ των μεγάλων εταιρειών; Δεν καταλαβαίνετε ότι νοθεύετε τον ανταγωνισμό και υπονομεύετε το δημόσιο συμφέρον με απώλεια κρατικού χρήματος; Προφανώς τα καταλαβαίνετε όλα αυτά, αλλά και πάλι δεν σας ενδιαφέρει.

Επιπλέον, δεν μπορώ να μην αναφερθώ στις διατάξεις που αφορούν τις εργατικές παραβιάσεις. Σε κάθε ευκαιρία, καταργείτε διατάξεις που προστατεύουν εργαζόμενους. Καταργείτε διατάξεις που περιορίζουν την ασυδοσία των εργοδοτών.

Εδώ, λοιπόν, σπεύδετε να καταργήσετε τον υποχρεωτικό αποκλεισμό από τις δημόσιες συμβάσεις των εταιρειών, που παραβιάζουν την εργατική νομοθεσία με υψηλής και πολύ υψηλής σοβαρότητας πράξεις, για τις οποίες, μάλιστα, έχουν επιβληθεί πρόστιμα από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας. Κλείνετε το μάτι, δηλαδή, για μια ακόμα φορά, στους παραβάτες της εργατικής νομοθεσίας και των εργασιακών δικαιωμάτων.

Δεν σας νοιάζει το γεγονός ότι με τέτοια δώρα νοθεύετε τον ανταγωνισμό μεταξύ των νόμιμων και των παράνομων εργοδοτών. Δεν σας νοιάζει το γεγονός ότι δίνετε για μια ακόμα φορά το σύνθημα της παραβίασης των εργασιακών δικαιωμάτων. Όλα αυτά τα κάνετε σε μια περίοδο, που η ανεργία καλπάζει ξανά και οι εργαζόμενοι έχουν ανάγκη προστασίας.

Από την πρώτη μέρα της διακυβέρνησής σας μειώνετε τα δικαιώματα των εργαζομένων και υπηρετείτε συμφέροντα σε βάρος του περιβάλλοντος. Συνεχίζετε τη νομοθέτηση κατά του περιβάλλοντος και αδιαφορείτε για το γεγονός ότι η χώρα μας έχει καταδικαστεί και πληρώνει τέτοιες παραβάσεις.

Εμείς επιδιώκουμε τη μείωση της γραφειοκρατίας και την απλοποίηση των διαγωνιστικών διαδικασιών του συστήματος δημοσίων συμβάσεων. Συνδέουμε, όμως, αυτές τις επιδιώξεις και τις αξιολογούμε με κριτήριο την ενίσχυση της διαφάνειας και της διασφάλισης του δημοσίου χρήματος. Γνώμονάς μας είναι να διευκολύνονται οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες, αλλά να ενι-

σχύεται παράλληλα και η συμμετοχή όλων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και να προστατεύεται το περιβάλλον.

Κλείνοντας, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να τονίσω ότι οι δημόσιες συμβάσεις συνδέονται με τη δημοκρατία μας. Η πίστη των πολιτών στη δημοκρατία, στους θεσμούς της, στην ακεραιότητα και την τιμιότητα των πολιτειακών οργάνων είναι απαραίτητη.

Αλήθεια, με τον νόμο που θα ψηφίσετε πιστεύετε ότι προστατεύετε τη διαφάνεια και την προστασία του δημοσίου χρήματος από φαινόμενα διαφθοράς; Αλήθεια, πιστεύετε ότι ενισχύετε τις διαδικασίες ελέγχου και την καταπολέμηση της νόθευσης του ανταγωνισμού; Προφανώς, όχι.

Επιστρέφετε, λοιπόν, με γρήγορα βήματα στο παρελθόν, αυτό το καταστροφικό παρελθόν, που μας οδήγησε στη χρεοκοπία του 2009. Η πλειοψηφία του λαού που ψήφισε το 2019 μπορεί να σας εμπιστεύθηκε ξανά, πιστεύοντας ότι ίσως έχετε αλλάξει. Αντιλαμβάνεται, όμως, σε ποιους δρόμους την οδηγείτε και για μία ακόμα φορά θα σας απαντήσει.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Και εγώ σας ευχαριστώ, κύριε Καλαματιανέ.

Ο κ. Αθανάσιος Δαβάκης από τη Νέα Δημοκρατίας έχει τον λόγο και στη συνέχεια να ετοιμάζεται η κ. Κωνσταντίνα Γιαννακοπούλου από το Κίνημα Αλλαγής.

Ορίστε, κύριε Δαβάκη, έχετε τον λόγο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΑΒΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το σημερινό νομοσχέδιο αποτελεί μια σημαντική παρέμβαση, μια καινοτομία στη διαδικασία και στον τρόπο λειτουργίας του συστήματος των αμυντικών προμηθειών -για το οποίο θα μιλήσω- και απασχολεί το δεύτερο κεφάλαιο αυτού του νομοθετήματος. Για τις λεπτομέρειές του, όμως, έχω τοποθετηθεί αναλυτικά στις δύο παρεμβάσεις μου κατά τη διάρκεια της συζήτησης στις Επιτροπές.

Σήμερα, θα ήθελα να επικεντρωθώ σε ένα μόνο θέμα, το οποίο αφορά στη συμμετοχή ημών, των εκπροσώπων του ελληνικού λαού, ο οποίος είναι αυτός που στο τέλος της ημέρας χρηματοδοτεί από το υστέρημα του την υπόθεση που λέγεται εξοπλιστικά προγράμματα στον αμυντικό σχεδιασμό.

Κύριοι συνάδελφοι, η ισχύουσα θεσμική διαδικασία εξοπλιστικού σχεδιασμού και προγραμματισμού έχει θεσπιστεί με κριτήριο την εξισορρόπηση μεταξύ των αμυντικών αναγκών που επιβάλλει το διεθνές περιβάλλον ασφαλείας που ζούμε, των εξελίξεων στον τομέα της στρατιωτικής τεχνολογίας και των περιορισμών που επιβάλλει η οικονομική και δημοσιονομική πραγματικότητα, που διέρχεται εδώ και μία δεκαετία η χώρα μας. Γι' αυτό άλλωστε, σε αυτήν συμμετέχουν ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης ως εκπρόσωπος των στρατηγικών προτεραιοτήτων και των κατευθύνσεων της Κυβέρνησης, τα Γενικά Επιτελεία ως οι εξειδικευμένοι τελικοί χρήστες του στρατιωτικού εξοπλισμού και βεβαίως, η Εθνική Αντιπροσωπεία, όλοι εμείς ως εκπρόσωποι των πολιτών, εγγυήτρια της διαφάνειας και αρμόδια για την τελική έγκριση του κρατικού προϋπολογισμού.

Η συμμετοχή του Κοινοβουλίου στον αμυντικό σχεδιασμό εξυπηρετεί όμως και μια άλλη, εξίσου σημαντική προτεραιότητα. Ο μακρύς χρονικός ορίζοντας υλοποίησης των εξοπλιστικών προγραμμάτων, μεγαλύτερος από τα τέσσερα χρόνια, σημαίνει ότι τα περισσότερα από αυτά ξεπερνούν σε διάρκεια το εύρος ενός εκλογικού κύκλου, της τυπικής δηλαδή κυβερνητικής θητείας. Το γεγονός αυτό καθιστά ακόμη πιο σημαντική την επίτευξη μιας ευρείας πολιτικής συναίνεσης και στρατηγικής συνέχειας στον κρίσιμο τομέα των αμυντικών προμηθειών.

Όπως φαίνεται, λοιπόν, στο άρθρο 148 αυτού του νομοσχεδίου, η Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων, στην οποία έχω την τιμή να προεδρεύω πάνω από έναν χρόνο, είναι ο κοινοβουλευτικός χώρος άσκησης της εποπτείας των πολιτών και διαμόρφωσης της προαναφερθείσας πολιτικής συναίνεσης και στρατηγικής συνέχειας στον τομέα των αμυντικών προμηθειών.

Παρά τα σημαντικά αυτά καθήκοντα της επιτροπής μας, το νομικό πλαίσιο δεν έχει καθορίσει μέχρι σήμερα με ακρίβεια το είδος και το περιεχόμενο της ενημέρωσης που πρέπει να λαμβάνει από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ο κάθε Βουλευτής, που συμμετέχει σε αυτήν την επιτροπή. Αποτέλεσμα αυτού του νομικού κενού είναι τα σχετικά ενημερωτικά σημειώματα να διαφέρουν πολύ σε περιεχόμενο και χρησιμότητα, με πολλά από αυτά να δίνουν έμφαση περισσότερο σε μια εξιστόρηση της θεσμικής πορείας του εκάστοτε εξοπλιστικού προγράμματος, ένα ιστορικό δηλαδή, παρά στην παρουσίαση και τεκμηρίωση με εύληπτο, αναλυτικό τρόπο της αμυντικής σκοπιμότητας των σχετικών κριτηρίων επιλογής και των εκτιμήσεων για το συνολικό κόστος του κύκλου ζωής του κάθε αμυντικού συστήματος, της κάθε πλατφόρμας.

Σε αυτό το σημείο, θέλω να σημειώσω ότι με την ανάληψη των καθηκόντων από την παρούσα πολιτική ηγεσία, παρατηρούμε μια αισθητή βελτίωση της ποιότητας και του περιεχομένου των ενημερωτικών σημειωμάτων, που η επιτροπή λαμβάνει. Η εμπειρία μας όμως έχει δείξει ότι τα πράγματα δεν είναι πάντα έτσι. Για την κάλυψη, λοιπόν, αυτού του νομικού κενού και τη θεραπεία των θεσμικών του συνεπειών, θέλω σήμερα να καταθέσω ενώπιον της Βουλής -και πιστεύω ότι θα τύχω ευήκοου ους από την πλευρά του κυρίου Υπουργού Εθνικής Άμυνας- μια δέσμη προτάσεων που μπορούν να προστεθούν στο υπό αντικατάσταση σήμερα άρθρο 2 του ν.3978/2011, του περίφημου νόμου μη προμηθειών, όπως και ο ίδιος αναφέρει, με σκοπό την αναβάθμιση της Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων.

Πρώτον, να προβλέπεται η κατάθεση στα μέλη της επιτροπής μας, των αντιτύπων της δομής δυνάμεων, του μακροπρόθεσμου προγραμματισμού αμυντικών εξοπλισμών και του κυλιόμενου προγραμματισμού συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού.

Δεύτερον, να προβλέπεται η κατάθεση στα μέλη της επιτροπής, διαβαθμισμένης βέβαια έκθεσης, η οποία θα περιέχει για κάθε εξοπλιστικό πρόγραμμα του μακροπρόθεσμου προγραμματισμού, τις ακόλουθες πληροφορίες: πρώτον, την περιγραφή του αμυντικού προβλήματος, δηλαδή ποιο είναι το αμυντικό μας πρόβλημα, τα κριτήρια επιλογής, τις διαθέσιμες εναλλακτικές στην εγχώρια και διεθνή αγορά μαζί με το εκτιμώμενο κόστος του κύκλου ζωής τους, μια αναλυτική εισήγηση για την προτεινόμενη εξοπλιστική λύση που να βασίζεται στα προαναφερθέντα κριτήρια, μια πρόταση για το επιθυμητό επίπεδο ασφάλειας εφοδιασμού, δηλαδή το follow support και μια παρουσίαση για τη συμβατότητα με την εθνική αμυντική βιομηχανική στρατηγική.

Τρίτον, να προβλέπεται, σε ετήσια βάση, η κατάθεση των ακόλουθων διαβαθμισμένων εγγράφων στα μέλη της επιτροπής. Δηλαδή, έκθεση για την πορεία υλοποίησης του συνόλου των προγραμμάτων στρατιωτικού εξοπλισμού, για τα οποία η επιτροπή έχει γνωμοδοτήσει. Επίσης, έκθεση για τις στρατιωτικές απειλές κατά της ασφάλειας και των συμφερόντων της χώρας. Και έναν αναλυτικό πίνακα με τις προγραμματισμένες δαπάνες για στρατιωτικό εξοπλισμό για όλο το έτος. Τέλος, να δοθεί η δυνατότητα στα μέλη της Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων να ζητούν τη συνδρομή των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, σχετικά με την διαχείριση και την προστασία των διαβαθμισμένων εγγράφων.

Οι προτάσεις αυτές, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν επιβαρύνουν το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας με επιπλέον έργο, καθώς οι ανωτέρω πληροφορίες είναι ήδη, στην πλειοψηφία τους, διαθέσιμες στα σχετικά εσωτερικά διαδικαστικά του έγγραφα και τα θεσμικά του κείμενα ούτε θα προκαλέσουν καθυστερήσεις στη διαδικασία έγκρισης και ενεργοποίησης των εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Η Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων ουδέποτε υπήρξε τροχοπέδη στη διαδικασία του αμυντικού σχεδιασμού και τη σύναψη των συμβάσεων στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας. Αντιθέτως, ανταποκρίνεται πάντα άμεσα και με συνέπεια, ακόμη και στις πιο επείγουσες κλήσεις για συνεδρίαση. Ιδιαίτερα οι συνεργάτες μας, οι υπάλληλοι της Βουλής στη σχετική επιτροπή, έχουν καλή εμπειρία να σας πουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι προτάσεις μου αυτές, οι οποίες συναντώνται και στις καλές πρακτικές άλλων κρατών, θα βελτιώσουν πιστεύω τη συμβολή της Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων στον αμυντικό σχεδιασμό, θα εμπλουτίσουν τη θεσμική της μνήμη, θα ενισχύσουν τη διαφάνεια, θα συνεισφέρουν στον ουσιώδη δημόσιο διάλογο και θα συμβάλουν στη δια-

μόρφωση στρατηγικής συνέχειας και πολιτικής συναίνεσης γύρω από το κρίσιμο θέμα των εξοπλιστικών δαπανών.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κύριε Δαβάκη.

Τον λόγο έχει η κ. Κωνσταντίνα Γιαννακοπούλου από το Κίνημα Αλλαγής και μετά ο κ. Ευάγγελος Αποστόλου από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Ορίστε, κυρία Γιαννακοπούλου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επιτρέψτε μου να κάνω μια δήλωση πριν μπω στην ουσία του νομοσχεδίου.

Σε μια περίοδο που η πατρίδα μας, όπως και όλος ο πλανήτης δοκιμάζεται από την πανδημία και την οικονομική κρίση που πηγάζει από αυτήν, αλλά και από την τουρκική επιθετικότητα, κάποιοι προσπαθούν να στρέψουν τον δημόσιο διάλογο στην απεργία πείνας του δολοφόνου έντεκα ανθρώπων. Όλοι μας σεβόμαστε την ανθρώπινη ζωή. Γι' αυτό δεν κατανοώ τον διαχωρισμό που επιχειρείται σε ευαίσθητους και σε ανάλγητους και ταυτόχρονα την επίθεση και αμφισβήτηση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου στην Ελλάδα από αυτούς ακριβώς, που δεν σέβονται την ανθρώπινη ζωή, την δημοκρατία, το κράτος δικαίου και αυτές τις μέρες κάνουν σαφή την παρουσία τους με επιθέσεις παντού, ακόμα και σε αστυνομικά τμήματα.

Έχω σημειώσει ότι όλοι θέλουμε να ζήσει ο Δημήτρης Κουφοντίνας και γι' αυτό ένας τρόπος υπάρχει, η προσφυγή στη δικαιοσύνη. Χαίρομαι δε, που από ό,τι φαίνεται και η υπεράσπιση του Δημήτρη Κουφοντίνα αλλάζει γραμμή πλεύσης. Ας είμαστε όλοι ξεκάθαροι και ας συμφωνήσει όλος ο πολιτικός κόσμος. Η δημοκρατία δεν εκβιάζεται, δεν υποκύπτει σε πολιτικά παίγνια ούτε απειλείται. Όσοι την απείλησαν, είτε λέγονται «17 Νοέμβρη» είτε Χρυσή Αυγή, απομονώθηκαν δημοκρατικά και βρίσκονται στη φυλακή, με αποφάσεις της ελληνικής δικαιοσύνης. Είναι πρόβλημα και πανευρωπαϊκή πρωτοτυπία αν θέλετε, να μιλάμε ακόμα για τρομοκρατία, να βλέπουμε πανό «Γεννηθήκαμε 17 Νοέμβρη», που κρατάνε διαδηλωτές υπέρ του κ. Κουφοντίνα, δήθεν υπερασπιζόμενοι κάποια ανθρώπινα δικαιώματα, όπως το δήθεν δικαίωμα επιλογής φυλακής έκτισης ποινής. Ας βάλουμε λοιπόν, ένα τέλος σε όλα αυτά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μπαίνω τώρα στο σημερινό νομοσχέδιο για τον εκσυγχρονισμό και την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων και άλλες διατάξεις. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, οι αλλαγές που φέρνετε επιδιώκουν να ενισχύσουν τις δυνατότητες του ελληνικού δημοσίου στην πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, αλλά και στην ταχύτερη απορρόφηση και αξιοποίηση κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και χρηματοδοτικών διευκολύνσεων, ιδίως ενόψει της προγραμματικής περιόδου του ΕΣΠΑ 2021-2027 και της αξιοποίησης των δυνατοτήτων του Ταμείου Ανάκαμψης.

Η ζωτική σημασία της όποιας μεταρρύθμισης σε αυτούς τους τομείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γίνεται εύκολα αντιληπτή από όλους μας μπροστά στην κρισιμότητα των ημερών που διανύουμε και κυρίως των ημερών που θα έρθουν. Η οικονομία μας αυτή τη στιγμή και οι αποφάσεις που θα παρθούν για την στήριξή της απαιτούν τη διαμόρφωση ενός θεσμικού πλαισίου, το οποίο θα διασφαλίσει μεν την αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας με γρήγορους ρυθμούς, χωρίς όμως, σε καμμία περίπτωση, να επιτρέπει εκπτώσεις όσον αφορά στη διαφάνεια και στον δημόσιο έλεγχο. Δυστυχώς, όμως, η μελέτη του νομοσχεδίου και οι απόψεις τόσο όλων των κομμάτων της αντιπολίτευσης όσο και των φορέων αποδεικνύουν ακριβώς το αντίθετο.

Τα όσα πρόκειται να αναφέρω, κύριε Υπουργέ, δεν αποτελούν ουτοπικές θεωρίες, αλλά εφαρμόστηκαν στην πράξη κατά την περίοδο διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ το 2011. Με τον ν.4013/2011 συστάθηκαν η Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων και το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές αποτέλεσαν καινοτομίες για την ανάπτυξη και την οικονομία στον χώρο των δημοσίων συμβάσεων, διατηρώντας όμως ως ακρογωνιαίο λίθο πάντα τη διαφάνεια. Η αλήθεια είναι πως με τη νομοθέτηση αυτών των μεταρρυθμίσεων μπορούν να αντληθούν από αυτούς τους φορείς αξιοποιήσιμα στοιχεία για το πλήθος και τον προϋπολογισμό δημοσίων συμβάσεων προμηθειών υπηρεσιών και έργων αλλά και για συμβάσεις που εμπίπτουν στον χώρο της άμυνας.

Η Κυβέρνηση με το παρόν νομοσχέδιο επιλέγει να ακολουθήσει τις τακτικές της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, τα αποτελέσματα των οποίων έχουν αποδειχθεί πλέον νομίζω ξεκάθαρα αποτυχημένα και ανεπαρκή. Στις τριακόσιες ογδόντα έξι τροποποιήσεις που εισήγαγε ο ΣΥΡΙΖΑ έρχονται να προστεθούν μέσα σε ενάμιση χρόνο ακόμα δεκαοκτώ τροποποιήσεις από τη σημερινή Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Το επιχείρημα ότι με την ψήφιση του παρόντος νομοσχεδίου ικανοποιείται η ανάγκη για να απεμπλακούν οι δημόσιες συμβάσεις από γραφειοκρατικές αγκυλώσεις αφενός πολύ εύκολα, κύριε Υπουργέ, μπορεί να αποδομηθεί, αφετέρου υποκρύπτουν σοβαρές δυσμενείς συνέπειες για τον διαφανή τρόπο διοίκησης και βεβαίως, για τα όσα προβλέπονται για το περιβάλλον.

Αλήθεια, κύριε Υπουργέ, η αύξηση του χρηματικού ορίου από τις 20.000 ευρώ στις 30.000 ευρώ για τις συμβάσεις προμηθειών των γενικών υπηρεσιών και στις 60.000 ευρώ για τις συμβάσεις έργων και τις συμβάσεις κοινωνικών υπηρεσιών, όπου επιτρέπεται η προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, θεωρείτε ότι αποσκοπεί αποκλειστικά στην επιτάχυνση της ανάπτυξης; Αναρωτιέμαι αν ο χαρακτηρισμός συμβάσεων ως ήσσονος αξίας, δηλαδή, αυτών που η εκτιμώμενη αξία τους είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των δυόμιση χιλιάδων ευρώ και με δεδομένο ότι γι' αυτές δεν διασφαλίζεται η τήρηση των αρχών που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις, εξυπηρετεί αποκλειστικά την απλοποίηση και τον εξορθολογισμό του δαιδαλώδους νομικού πλαισίου.

Δυστυχώς, κύριε Υπουργέ, οι παρατηρήσεις μας κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου δεν εισακούστηκαν. Για παράδειγμα, η καθιέρωση της ιδιωτικής επίβλεψης στα δημόσια έργα με τον ιδιώτη να επιλέγεται και να αμείβεται από τον ανάδοχο και η πρόβλεψη για την επιστροφή του παράβολου στους προσφεύγοντες στην αποκλειστική προθεσμία των δέκα ημερών, πριν καν λάβουν γνώση των απόψεων της αναφέρουσας αρχής, αποτελούν κάποια ελάχιστα μεν αλλά τρανταχτά σημεία του νομοσχεδίου, το οποίο ξεκάθαρα αντιτίθεται στον πυρήνα της διαφάνειας και της χρηστής διαχείρισης δημόσιων πόρων, όσο κι αν εσείς προσπαθείτε να μας πείσετε ότι αποτελούν δήθεν μεταρρυθμίσεις.

Οποιαδήποτε νομοθέτηση ή τροποποίηση του πλαισίου που ρυθμίζει την ανάπτυξη της χώρας μας είναι επιτακτική ανάγκη να διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελέσει ένα επιτυχημένο μοντέλο που θα δίνει λύση στα προβλήματα της φτώχειας και της ανεργίας, τα οποία θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε στο άμεσο μέλλον και να προβλέπει, όμως, ταυτόχρονα δικλείδες διαφάνειας και δημόσιου ελέγχου, προκειμένου να αποφύγουμε τα κακώς κείμενα του πρόσφατου παρελθόντος. Δυστυχώς, κύριε Υπουργέ, το υπό ψήφιση πολυσέλιδο νομοσχέδιό σας δεν το διακατέχει κανένα από αυτά τα δύο χαρακτηριστικά.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ, κυρία Γιαννακοπούλου, σας ευχαριστώ και ειδικά για την τήρηση του χρόνου.

Ο κ. Ευάγγελος Αποστόλους από τον ΣΥΡΙΖΑ έχει τον λόγο. Στη συνέχεια η κ. Ευαγγελία Λιακούλη από το Κίνημα Αλλαγής.

Κύριε Αποστόλου, έχετε τον λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι της Κυβέρνησης, ισχυρίζεστε ότι επιχειρείτε να ρυθμίσετε τις σχέσεις κράτους με τον ιδιωτικό τομέα στον χώρο των δημοσίων συμβάσεων και προμηθειών. Μα, το έχετε ήδη κάνει με τις απευθείας αναθέσεις που μάλιστα σε περίοδο πανδημίας έχουν γιγαντωθεί. Όμως, με το συζητούμενο νομοσχέδιο δημιουργείτε συνθήκες πλήρους παράδοσης της λειτουργίας του δημοσίου σε ιδιωτικά χέρια. Ο ιδιωτικός τομέας πλέον, όχι μόνο θα επιβλέπει, θα πιστοποιεί και θα εκτελεί, αλλά και θα δίνει το πράσινο φως στο δημόσιο να πληρώνει τον ιδιώτη ανάδοχο-μελετητή, να προκρίνει και να ορίζει την αναγκαιότητα των επιπλέον εργασιών, των απρόβλεπτων εργασιών. Όλα αυτά γίνονται γιατί η Νέα Δημοκρατία έχει ανακηρύξει σε τοτέμ την ανάπτυξη, πα-

ραμερίζοντας κριτήρια κοινωνικά, περιβαλλοντικά, κριτήρια ικανοποίησης των λαϊκών αναγκών, όπως είναι τα αντιπλημμυρικά έργα, η πολιτική προστασία και γενικότερα οι υποδομές, που χρειάζεται η χώρα μας για την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών.

Είναι δυνατόν να ανατίθενται στους ιδιώτες τα κρίσιμα σημεία του καθορισμού των τεχνικών προδιαγραφών, των τιμών, των υλικών και των εργασιών, δηλαδή, του κόστους των έργων; Έχουμε, λοιπόν, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για το πώς η Κυβέρνηση συνεχίζει ακάθεκτη την αποδυνάμωση του δημόσιου τομέα τόσο θεσμικά όσο και λειτουργικά αντιμετωπίζοντας τον ως εμπόδιο για την εφαρμογή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών της.

Ταυτόχρονα, βέβαια, κύριε Υπουργέ, επεκτείνετε και την αντιπεριβαλλοντική πρακτική της Νέας Δημοκρατίας μέσα από το άνοιγμα ενός ακόμη παραθύρου για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας σε προστατευόμενες περιοχές, αλλά και με την προκήρυξη διαγωνισμών για έργα πριν την ολοκλήρωση των σχετικών περιβαλλοντικών μελετών. Όλα αυτά βέβαια, θα βρουν την εφαρμογή τους στην διαχείριση και την απορρόφηση του ταμείο ανάκαμψης και όλων των χρηματοδοτικών εργαλείων που τρέχουν.

Το ξεκίνημα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έγινε πριν λίγες ημέρες με την ανακοίνωση της διυπουργικής επιτροπής στρατηγικών επενδύσεων ότι ενέκρινε μια νέα επένδυση ύψους 489 εκατομμυρίων ευρώ που αφορά στην εγκατάσταση οκτώ αιολικών πάρκων συνολικής ισχύος τετρακοσίων εβδομήντα μεγαβάτ. Τα τέσσερα θα τοποθετηθούν στη βορειοκεντρική Εύβοια και τα άλλα τέσσερα στη νότιο Εύβοια. Αυτό βέβαια, που έγινε πιο καθαρό με την ανακοίνωση αυτή είναι ότι οι βουνοκορφές της Εύβοιας αποτέλεσαν και αποτελούν ακόμη τοπίο σύγκρουσης συγκεκριμένων συμφερόντων. Βασικός πρωταγωνιστής σε αυτή την εξέλιξη ήταν και είναι η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας.

Τα ερωτήματα είναι πολλά. Γνωρίζει η ΡΑΕ την πρόταση της οργάνωσης «Πρωτοβουλία» που χρηματοδοτήθηκε από το Πράσινο Ταμείο για ζώνη αποκλεισμού των επενδύσεων σε μια έκταση που περιλαμβάνει το 58% της χώρας, ενώ αφήνει το υπόλοιπο 42% για εγκατάσταση αιολικών πάρκων που θα υπερκαλύψουν τον εθνικό στόχο το 2030 κατά μιάμιση φορά; Γιατί η ΡΑΕ ικανοποιεί όλα τα αιτήματα που έχουν σχέση με την χωροθέτηση νέων αιολικών πάρκων χωρίς να έχει αξιολογήσει τη φέρουσα ικανότητα των περιοχών εγκατάστασης με βάση το προηγούμενο χωροταξικό όταν και η ίδια αποδέχεται ότι έχει υπερκαλυφθεί; Γιατί επιτρέπει την εγκατάσταση νέων ανεμολογικών ιστών μέτρησης του αιολικού δυναμικού; Φαίνεται ότι έχει υποσχεθεί κι άλλες άδειες. Οι κάτοικοι του χωριού Κάδι Κονιστρών δεν επέτρεψαν χθες κάτι τέτοιο και να γνωρίζουν οι νέοι επενδυτές και η ΡΑΕ ότι θα υπάρξουν αντιδράσεις στη συνέχεια.

Έχει εξετάσει η ΡΑΕ το ζήτημα της κυριότητας και της χρήσης του δασικού χαρακτήρα εδαφών, που προτείνετε να εγκατασταθούν για συγκεκριμένα αιολικά πάρκα; Έχει παρακολουθήσει η ΡΑΕ τη μεγάλη μάχη για τον έλεγχο του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών, που εμφανίζονται να έχουν πάρει τις σχετικές εγκρίσεις; Γνώριζε η ΡΑΕ ότι πίσω από αυτές τις εταιρείες κρυβόταν συγκεκριμένη ολλανδική εταιρεία, που με την ανακοίνωση της διυπουργικής επιτροπής μας προέκυψε πορτογαλική;

Αυτό που όλοι γνωρίζουν είναι ότι αυτή την ώρα υπάρχει ένα ταμείο με πολλά λεφτά. Είναι το Ταμείο Ανάκαμψης με 32 δισεκατομμύρια διαθέσιμα, κυρίως για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αν αφαιρέσουμε τα 5 δισεκατομμύρια που πάνε στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης για την απολιγνιτοποίηση, τα υπόλοιπα θέλουν να τα μοιράσουν από τώρα, χρησιμοποιώντας ακόμη και τις άδειες που έχουν στα χέρια τους;

Οι επείγουσες διεργασίες, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ειδικά για τις επενδύσεις άνω των 100 εκατομμυρίων, όπως είναι οι συγκεκριμένες, ήδη άρχισαν να εφαρμόζονται με την υποβολή του αιτήματος για την ένταξη στις στρατηγικές επενδύσεις. Μένει τώρα ουσιαστικά στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση ένα περιθώριο μόνο τριάντα ημερών από την υποβολή του φακέλου για τη γνωμοδότησή του επί των περιβαλλοντικών όρων.

Εδώ μπαίνει κι ένα άλλο ερώτημα. Πώς θα κληθεί να γνωμοδοτήσει το περιφερειακό συμβούλιο, χωρίς να έχει στα χέρια του τη μελέτη αξιολόγησης της φέρουσας ικανότητας της περιοχής με βάση το προϋπάρχον ειδικό χωροταξικό; Αν παρέλθει δε, αυτή η προθεσμία, τότε αυτόματα εγκρίνεται και ο φάκελος.

Αν αυτό εσείς, το συνδέετε, κύριοι της Κυβέρνησης, με την υπεράσπιση του περιβάλλοντος, εμείς σας απαντούμε ότι το συνδέετε με την υπεράσπιση συγκεκριμένων συμφερόντων.

Σας ευχαριστώ που με ακούσατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστούμε, κύριε Αποστόλου, και για την τήρηση του χρόνου.

Τον λόγο έχει η κ. Λιακούλη από το Κίνημα Αλλαγής και μετά η κ. Αδάμου Κωνσταντίνα από το ΜέΡΑ25.

Κυρία Λιακούλη, έχετε τον λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΛΙΑΚΟΥΛΗ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πριν από λίγη ώρα έφτασα στο σπίτι μου μετά από μία περιοδεία δύο ημερών στην περιοχή μου, την εκλογική μου περιφέρεια, τον Νομό της Λάρισας, στην περιοχή της Ελασσόνας και του Τυρνάβου, στα χωριά Δαμάσι, Δομένικο και Μεσοχώρι, όπου έχουμε μεγάλες ζημιές από τον καταστροφικό σεισμό των 6 και πλέον ρίχτερ, που δυστυχώς άφησε στο πέρασμά του μεγάλες πληγές για άλλη μία φορά στην περιοχή μας μετά τον «Ιανό» και μετά τη «Μήδεια».

Αυτός ο σεισμός, δυστυχώς, έχει αφήσει εκατοντάδες οικογένειες αυτή τη στιγμή στα γήπεδα μέσα σε στρατιωτικές σκηνές. Οι άνθρωποι αυτοί έχουν χάσει τα σπίτια τους, τις ζωές τους στην πραγματικότητα και μάλιστα μέσα σε μια κρίση πανδημίας, με τον κίνδυνο πάντοτε να δημιουργηθούν υγειονομικές βόμβες στην περιοχή. Γι' αυτόν τον λόγο, προσπαθούμε όλοι μαζί, όλο το πολιτικό σύστημα, οι τοπικές αρχές, όλοι οι άνθρωποι να δώσουμε τη δύναμή μας στην πρώτη γραμμή για να αποφευχθούν τα χειρότερα.

Κύριε Υπουργέ -από τους πρωτοκλασάτους Υπουργούς της Κυβέρνησης- σίγουρα το 80% για την επισκευή των σπιτιών δεν φτάνει, ούτε τα 600 ευρώ αρκούν. Χρειαζόμαστε πολύ σημαντικές και σοβαρές λύσεις για τα ζητήματα αυτά και μάλιστα άμεσα.

Το σχέδιο για την προστασία του νομού υπάρχει, είναι έτοιμο ήδη από τη Σάμο και μπορείτε να το εφαρμόσετε εδώ και τώρα και σήμερα και άμεσα. Θα ήταν νίκη πραγματικά του πολιτικού συστήματος και της σύγχρονης δημοκρατίας, αν οι άνθρωποι δεν περνούσαν δεύτερη νύχτα στο γήπεδο και τις στρατιωτικές σκηνές. Θα έπρεπε ήδη να έχουν μεταφερθεί σε ξενοδοχεία. Θα έπρεπε όλοι τους να έχουν μεταφερθεί, όχι μόνο οι ηλικιωμένοι. Αυτό προς επισήμανση.

Μετά από απαίτηση μας, υπάρχει κλιμάκιο του ΕΟΔΥ για να αποφευχθούν, όπως είπα και στην αρχή, τα χειρότερα, αλλά δεν έχουμε δεσμεύσεις αυτή τη στιγμή για το τώρα και για το αύριο και πώς αυτοί οι άνθρωποι θα ξημερώσουν.

Θέλω μέσα από το Βήμα της Βουλής να ευχαριστήσω θερμά -γιατί δεν είναι όλα μαύρα σε αυτόν τον τόπο- κάποιους υποδειγματικούς εκπαιδευτικούς. Έσωσαν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εξήντα τρία παιδιά, τα οποία κατάφεραν μέσα από τα συντρίμμια ενός πέτρινου παλιού σχολείου στο Δαμάσι να τα μεταφέρουν ένα-ένα και να τα βγάλουν έξω. Σώθηκαν εξήντα τρία παιδιά.

Θέλω, όμως, να αναγνωρίσω ότι μετά από έναν σεισμό 6,1 ρίχτερ στην περιοχή μου δεν έπεσε κανένα δημόσιο ή ιδιωτικό κτήριο, παρά μόνο παλαιά κτίσματα, πράγμα που σημαίνει ότι μηχανικοί, οι αρχιτέκτονες και γενικώς το προσωπικό που κάνει τεχνικά έργα αξίζει πολλές φορές να του λέμε ένα μεγάλο μπράβο για την ευσυνειδησία, με την οποία λειτουργεί, για τον τρόπο και τη συνέπεια, που αντιμετωπίζει τα δημόσια και τα ιδιωτικά έργα στον τόπο μας.

Σήμερα και τώρα χρειαζόμαστε όλους εσάς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για να μην ξεχαστεί για άλλη μια φορά ένας τόπος που δυστυχώς έχει περάσει πάρα πολλά, ένας παραγωγικός τόπος, που βασίζεται στην αγροτική οικονομία, τη ραχοκοκαλιά της εθνικής οικονομίας, και ο οποίος δυστυχώς, μαστίζεται απίστευτα τον τελευταίο καιρό. Χρειαζόμαστε βοήθεια, χρειαζόμαστε δύναμη από τη δύναμή σας και κουράγιο από το κουράγιο σας.

Κύριε Υπουργέ, αυτές τις μέρες που ήμασταν δύο χιλιάδες άτομα όλοι μαζί στα γήπεδα, δεν είχαμε εμβολιαστεί, ούτε εγώ

προσωπικά ούτε οι περισσότεροι από μας, και πήγαμε εκεί μέσα στο πλήθος, με τις μάσκες φυσικά, με τα υγειονομικά μέτρα, που μπορούσαμε να τηρήσουμε. Έπρεπε, όμως, να συμπαρασταθούμε και να βρεθούμε δίπλα στους ανθρώπους.

Δεν ξέρω αν χρειάζονταν οι τοπικοί παράγοντες, όλοι αυτοί οι άνθρωποι, το προσωπικό που ήταν εκεί τον εμβολιασμό περισσότερο από κάποια στελέχη της παράταξής σας, τα οποία με παραβίαση της προτεραιότητας εμβολιάστηκαν.

Το σκεφτόμουν, ξέρετε, πολύ έντονα τις μέρες αυτές και κατέληξα στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν ούτε δίκαιο ούτε ηθικό και σωστά το καταδικάζετε, αλλά παράλληλα πρέπει να το σταματήσετε. Σωστά δεν συμφωνείτε. Παράλληλα, όμως, πρέπει να βρείτε τους τρόπους να το αντιμετωπίσετε. Γιατί απ' ότι πληροφορούμαστε, κύριε Υπουργέ, δεν είναι μόνο αυτοί που βγήκαν στο φως της δημοσιότητας, υπάρχουν και πολλοί άλλοι ακόμη. Όταν, λοιπόν, έρχεται η συμφορά και εμείς βλέπουμε σε πρώτο πλάνο τι συμβαίνει, καλό θα είναι αυτά τα πράγματα να τα σκεφτόμαστε περισσότερο.

Ένα σχόλιο, γιατί άκουσα τον διάλογο που είχατε με τον κ. Δρίτσα. Εξαιρετικά ενδιαφέρον πολιτικός διάλογος. Σε ό,τι τουλάχιστον μας αφορά σαν παρατηρητές, αλλά και επί της ουσίας, σας άκουσα κάποια στιγμή, κύριε Υπουργέ, να λέτε -μετά διευκρινίσατε απευθυνόμενος στον κ. Κεγκέρογλου- ότι «δεν θα ασχοληθούμε, δεν μας ενδιαφέρει τι λέει το ΠΑΣΟΚ και το Κίνημα Αλλαγής». Θα έπρεπε να σας ενδιαφέρει, όμως. Θα έπρεπε να σας ενδιαφέρει σαν όρος δημοκρατίας. Στη δημοκρατία, ξέρετε, κύριε Υπουργέ, ακούγονται όλες οι απόψεις και στην πραγματική δημοκρατία γίνονται σεβαστές οι απόψεις, κατανοούνται οι απόψεις, μοιράζεται ο πολιτικός κόσμος τις απόψεις του. Πολλές φορές αλλάζουν και θέσεις, ξέρετε, τα κόμματα. Πολλές φορές τα κόμματα ως πυλώνες της δημοκρατίας και πολιτικοί φορείς ιδεολογίας και δικαιωμάτων ενστερνίζονται σωστές απόψεις άλλων κομμάτων.

Άλλωστε, πιστεύω ότι η 11-11-2011, ημερομηνία της υπουργοποίησής σας, κύριε Υπουργέ, ήταν μία ημερομηνία που τη θυμάστε και εσείς. Συμμετείχατε σε μία Κυβέρνηση που και άλλα κόμματα «έβαλαν πλάτη». Άρα, τώρα, λοιπόν, επειδή «τα στερνά τιμούν τα πρώτα», όπως λένε στα μέρη μου, φαντάζομαι ότι και εσείς αντιλαμβάνεστε το πνεύμα με το οποίο μιλώ, πάντοτε στα πλαίσια της δημοκρατίας.

Σήμερα, λοιπόν, για να πω δυο κουβέντες και για το νομοσχέδιο που φέρνετε εδώ και το οποίο είδα με εξαιρετικό ενδιαφέρον, στα βασικά πάλι θα διαφωνήσουμε. Τι να σας πούμε; Για τη δημόσια διαβούλευση; Το ΠΑΣΟΚ την έφερε πριν από χρόνια, έφερε τη δημόσια διαβούλευση, θεσμοθετήσαμε αυτή την πολύ μεγάλη μεταρρύθμιση. Δεν μπορέσατε να την καταλάβετε, δεν μπορέσατε να την αντιληφθείτε, δεν μπορέσετε να την ασπαστείτε. Σαράντα οκτώ άρθρα ολόκληρα, χωρίς να τα φέρετε σε διαβούλευση, τα φέρατε στο νομοσχέδιο, με εκατοντάδες προβλήματα.

Το βασικό που θέλω να πω και επί της ουσίας: Φέρατε με μία μεταρρυθμιστική πνοή έναν νόμο και είπατε ότι θα αλλάξετε τα πράγματα. Τον νόμο του ΣΥΡΙΖΑ, που είχε πράγματι πολλά κενά και δημιούργησε πράγματι πολλά προβλήματα, είπατε ότι θα τον ενσωματώσετε σε μία νέα νομοθεσία και θα καταφέρετε πλέον να ανατρέψετε το σκηνικό. Όμως, σε επίπεδο διαφάνειας ελέγχεστε πραγματικά. Δυστυχώς, για άλλη μια φορά, όχι μόνο μεταρρυθμιστικά δεν συμπεριφερθήκατε, αλλά μόνο διαδικαστικά και προς το χείριστον.

Αναφέρθηκαν σε αυτά οι προηγούμενοι συνάδελφοι. Εγώ είχα να πω και άλλα επίκαιρα για την περιοχή. Όμως, σε κάθε περίπτωση πάλι χαϊδεύετε τα αυτιά των δικών σας, των καλών σας παιδιών.

Βάζετε φερετζέδες με διάφορα άρθρα του συγκεκριμένου νομοσχεδίου, αλλά δεν καταφέρνετε να κρύψετε τη μεγάλη χαρά σας. Η χαρά σας για το μεγάλο πάρτι, το οποίο ετοιμάζετε δεν μπορεί να κρυφτεί. Και δεν αποτελεί πανάκεια σε καμμία περίπτωση αυτό το οποίο προσπαθείτε να ολοκληρώσετε με αυτές τις ρυθμίσεις, τις οποίες φέρνετε.

Μας μιλήσατε για τους φορείς. Ποιους φορείς ακούσατε, αλήθεια, κύριε Υπουργέ; Ακούσατε για παράδειγμα την τοπική αυτοδιοίκηση ή μήπως ο ΣΕΒ είναι με εμάς κι όχι με εσάς; Ακούσατε τις παρατηρήσεις της ΕΝΠΕ, της ΚΕΔΕ της ΠΟΕ-ΟΤΑ; Ακούσατε τι σας είπαν μέσα στη διαβούλευση;

Βέβαια, θα μου επιτρέψετε να πω ότι μετά από είκοσι πέντε χρόνια ενδελεχούς ενασχόλησης με την αυτοδιοίκηση, μπορώ να δω πίσω από τις λέξεις και πίσω από τα ψιλά γράμματα. Σας λέω, λοιπόν, ότι όλα αυτά, για τα οποία φροντίζετε από πριν, για το τρελό πάρτι που έλεγα, δεν είναι πολύ εύκολο να περάσουν γιατί υπάρχουν αντιστάσεις πλέον στην κοινωνία και γίνονται αντιληπτά με την πρώτη ματιά.

Δυστυχώς, όσον αφορά αυτό το οποίο κάνετε ουσιαστικά με τις απευθείας αναθέσεις -ένα θέμα το οποίο συζητήθηκε πάρα πολύ και στο Κοινοβούλιο σήμερα, το παρακολούθησα- υπάρχουν τεράστιοι προβληματισμοί. Μπορεί από αυτοδιοικητικής άποψης οι απευθείας αναθέσεις να αποτελούν ένα σχετικά χρήσιμο εργαλείο λειτουργίας και ταχείας αποκατάστασης προβλημάτων, ειδικά με τους μικρούς δήμους, αλλά μπαίνετε στη λογική του άσπρου-μαύρου και διαλέγετε πάντοτε το μαύρο, την αδιαφάνεια. Δεν συνδιαλέγεστε και δεν διαλέγεστε για την διαδικασία που πρέπει επιτέλους να βάλουμε σε ένα καινούργιο θεσμικό πλαίσιο.

Αυτό είναι το κλειδί και αυτή είναι η δική μας άποψη, ότι θα έπρεπε να υπάρξει ένας ευρύς διάλογος στα πλαίσια μιας συναίνεσης -όχι πάλι μιας κοκορομαχίας την οποία βλέπουμε, την επισήμανε και ο Κοινοβουλευτικός μας Εκπρόσωπος σήμερα- μιας θεσμικής επανένωσης των δυνάμεων της Τοπικής αυτοδιοίκησης, με την πολιτεία να βρίσκεται αρωγός, κύριε Υπουργέ και να προσπαθούμε να επιλύσουμε τα μεγάλα και χρόνια ζητήματα, τα οποία δυστυχώς, δεν έχετε καταφέρει να εκπληρώσετε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Παρακαλώ, κυρία Λιακούλη, ολοκληρώστε. Έχετε μπει στα δέκα λεπτά.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΛΙΑΚΟΥΛΗ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Δυστυχώς, βάζετε να είναι ελεγκτής και ελεγχόμενος το ίδιο ακριβώς πρόσωπο, ο ίδιος ακριβώς φορέας. Ξέρετε, η δημοκρατία αυτό δεν μπορεί να το αντέξει. Νομίζω και το σύστημα δεν θα το αντέξει και πολύ σύντομα, θα ξανάρθετε για να αναθεωρήσετε.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο για ένα λεπτό.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Έχω μία νομοτεχνική ακόμα να καταθέσω, κύριε Πρόεδρε.

Στην εσωτερική παράγραφο 3 του άρθρου 108 -τη διαβάζω γιατί έχει κάποια σημασία- προστίθεται έκτο εδάφιο ως εξής: «Σε περιπτώσεις σύναψης ή εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων δύναται η αναθέτουσα αρχή να ορίζει ως μέλος των ανωτέρω γνωμοδοτικών οργάνων των επιτροπών ή των ομάδων εργασίας έναν εξωτερικό εξειδικευμένο επιστήμονα, που διαθέτει τις απαιτούμενες ειδικές γνώσεις για την εκπλήρωση των προβλέψεων της παραγράφου 1».

Το τέταρτο εδάφιο της εσωτερικής παραγράφου 1 του άρθρου 10 αντικαθίσταται από τα εξής εδάφια: «Οι επιστήμονες διατηρούν ανεξαρτησία έναντι της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Περαιτέρω, υπέχουν υποχρέωση εχεμύθειας και υποχρεούνται στη σύναψη σχετικών ρητρών ή συμβάσεων εμπιστευτικότητας».

Το καταθέτω και στα Πρακτικά για να μπορείτε να το διαβάσετε και να το συγκρίνετε. Είναι να μπορούμε να έχουμε εξειδικευμένο προσωπικό στις γνωμοδοτικές επιτροπές.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων κ. Σπυρίδων-Άδωνις Γεωργιάδης καταθέτει για τα Πρακτικά την προαναφερθείσες νομοτεχνικές βελτιώσεις, οι οποίες έχουν ως εξής:

ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ «ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ, ΤΗΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ, ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ»

1. Στην εσωτερική παρ. 3 του άρθρου 108 του σχεδίου νόμου, το οποίο τροποποιεί το άρθρο 221 ν. 4412/2016, προστίθεται έκτο εδάφιο «Σε περιπτώσεις σύναψης ή εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων δύναται η αναθέτουσα αρχή να ορίζει ως μέλος των ανωτέρω γνωμοδοτικών οργάνων, των επιτροπών ή των ομάδων εργασίας έναν εξωτερικό εξειδικευμένο επιστήμονα, που διαθέτει τις απαιτούμενες ειδικές γνώσεις για την εκπλήρωση των προβλέψεων της παρ. 1».
2. Το τέταρτο εδάφιο της εσωτερικής παρ. 1 του άρθρου 10 της υπ' αρ. 777/46 3.3.2021 τροπολογίας, αντικαθίσταται από τα εξής εδάφια: «Οι επιστήμονες διατηρούν ανεξαρτησία έναντι της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Περαιτέρω, υπέχουν υποχρέωση εχεμύθειας και υποχρεούνται στη σύναψη σχετικών ρητρών ή συμβάσεων εμπιστευτικότητας.»

Αθήνα, 4 Μαρτίου 2021

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ – ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ωραία. Να φωτοτυπηθεί και να διανεμηθεί στους εισηγητές παρακαλώ.

Τον λόγο έχει η κ. Παρασκευή Βρυζίδου από τη Νέα Δημοκρατία.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΒΡΥΖΙΔΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η μακροχρόνια κατάσταση που υπήρχε στη χώρα μας με την οικονομική κρίση, καθώς επίσης και η οικονομική κρίση που προέκυψε από τον κορωνοϊό έχουν δημιουργήσει τεράστια προβλήματα και είναι μεγάλη η ανάγκη άμεσα να νομοθετήσουμε νόμους οι οποίοι θα βοηθήσουν για την ανάκαμψη της οικονομίας, την ανάπτυξη και την καταπολέμηση της ανεργίας.

Είναι κοινά αποδεκτό απ' όλους ότι η ανάπτυξη προκύπτει μέσα από τα μικρά και μεγάλα έργα τα οποία, όμως, θα πρέπει να γίνονται σωστά και έγκαιρα. Υπάρχουν προβλήματα που έχουν σημειωθεί το τελευταίο διάστημα και ο ν.4412/2016 πρέπει να αλλάξει σε πολλά σημεία για να γίνει περισσότερο αποτελεσματικός. Αυτό έχει διαπιστωθεί σε όλη την διάρκεια που λειτουργεί το τελευταίο διάστημα. Άλλωστε, το είχε διαπιστώσει και η προηγούμενη κυβέρνηση γι' αυτό και προχώρησε σε πολλές και σημαντικές αλλαγές το προηγούμενο διάστημα.

Κατ' αρχήν, έχουμε πρόβλημα στα έργα, τα οποία καθυστερούν και κάποιες φορές γίνονται κακότεχνα. Αυτή η διαδικασία δημιουργεί προβλήματα και οδηγεί στην καθυστέρηση των έργων, αλλά ακόμη και στην απένταξή τους, όταν αυτά χρησιμοποιούν χρηματοδοτικά εργαλεία από ευρωπαϊκά προγράμματα. Γι' αυτόν τον λόγο, ενισχύεται το σύστημα της μελέτης κατασκευής. Είναι ένα σύστημα, το οποίο δίνει τη δυνατότητα της δημοπράτησης ενός έργου πριν ωριμάσει πλήρως η μελέτη, δίνοντας τη δυνατότητα στον ανάδοχο να τη μελετήσει σε βάθος, να προσεγγίσει την πραγματικότητα και να μην έχουμε κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου τροποποιήσεις της μελέτης, επαύξηση αντικειμένου και γενικότερα δυσλειτουργίες, οι οποίες καθυστερούν πολύ και κάποιες φορές δεν μας δίνουν τη δυνατότητα να ολοκληρώσουμε το έργο και να απενταχθεί. Αυτές οι διαδικασίες πλήττουν το έργο, αλλά και την τοπική κοινωνία και γενικότερα τη χώρα.

Επίσης, υπάρχουν προβλήματα και δυσκολίες στη διαδικασία της δημοπρασίας. Με τον προηγούμενο νόμο, προβλέπονταν με τον τρόπο της κλήρωσης να επιλέγονται δημόσιοι υπάλληλοι για να συμμετέχουν στις δημοπρασίες. Κάποιες φορές, όμως, οι άνθρωποι, οι οποίοι επιλέγονταν δεν ήταν από την υπηρεσία, η οποία δημοπρατούσε το έργο, αλλά ήταν από κάποιες άλλες υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να υπάρχει δυσκολία στην δημοπρασία, στο πρακτικό και ακόμη στην απάντηση των ενστάσεων αν αυτές προέκυπταν. Υπό την έννοια αυτή, λοιπόν, δίνεται η δυνατότητα τώρα με αυτή την αλλαγή του νόμου να συμμετέχουν υπάλληλοι, οι οποίοι είναι από την ίδια υπηρεσία και βέβαια, οι ενστάσεις να πηγαίνουν σε μία άλλη προδικαστική επιτροπή προσφυγών για να εξετάζονται. Έτσι θεωρούμε ότι η διαδικασία της δημοπρασίας θα γίνεται ευκολότερα και άμεσα θα μπορεί να αναλάβει το έργο αυτός ο οποίος θα συμμετέχει.

Επίσης, προβλέπεται το ελάχιστο της έκπτωσης, που θα δώσει ο ανάδοχος που δεν μπορεί να είναι κάτω από το 10% του μέσου όρου αυτών που προσφέρουν την δική τους εκάστοτε προσφορά. Αυτό γίνεται κάτω από 10% θα πρέπει να αιτιολογηθεί. Αυτό γίνεται γιατί έχουμε δει στο παρελθόν μεγάλες εκπτώσεις, οι οποίες γίνονται είτε γιατί έχει κάνει κάποιο λάθος ο ανάδοχος είτε γιατί έχει κάποια ανάγκη ρευστότητας και επιθυμεί -έστω προσωρινά- να μετατοπίσει το πρόβλημα του, το οποίο όμως έρχεται μπροστά του το επόμενο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα να πλήττεται και ο ίδιος, αλλά να πλήττεται και το έργο.

Επίσης, εντάσσεται η διαδικασία του διακανονισμού, μια σημαντική διαδικασία, που υπάρχει σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Ο λόγος είναι ξεκάθαρος. Γιατί πάντα υπάρχουν διαφωνίες, που αν προσφύγουμε για να τις λύσουμε στα δικαστήρια, θα υπάρξουν τεράστιες καθυστερήσεις, οι οποίες πλήττουν ουσιαστικά το έργο.

Επίσης, θέματα έχουμε και στο ζήτημα της επίβλεψης. Το τελευταίο διάστημα δεν γίνονται προσλήψεις δημοσίων υπαλλήλων και έτσι, μέρα με τη μέρα και χρόνο με το χρόνο, έχουμε έλλειψη μηχανικών οι οποίοι θα μπορούσαν να αναλάβουν τα έργα και πολύ περισσότερα έργα απ' όσα είχαμε μέχρι σήμερα. Έτσι, λοιπόν, πλήττονται μικρές τοπικές κοινωνίες, μικροί δήμοι, αλλά και μεγαλύτεροι και εντάσσονται και υλοποιούνται λιγότερα έργα, γιατί δεν υπάρχει το κατάλληλο δυναμικό, γιατί δεν υπάρχουν οι άνθρωποι, οι μηχανικοί οι οποίοι θα παραλάβουν τις μελέτες ή θα επιβλέψουν τα έργα.

Δύνανται, λοιπόν, με αυτό το νομοσχέδιο που θα γίνει νόμος - καλώ όλους να τον ψηφίσουμε, γιατί είναι ένα λειτουργικό νομοσχέδιο και θα διευκολύνει και θα οδηγήσει στην ανάπτυξη την χώρα μας- να προσλαμβάνονται και να πληρώνονται από τον ανάδοχο πιστοποιημένοι μηχανικοί ή ομάδες μηχανικών προκειμένου να υλοποιήσουν αυτό το έργο. Είναι σημαντικό κομμάτι και θα βοηθήσει να γίνουν πολύ περισσότερα έργα. Ο στόχος δεν είναι να γίνει μόνο ένα ή δύο από αυτά τα έργα, άλλα δίπλα σε αυτά θα κολλήσουν και άλλα έργα και γενικότερα, θα διευκολύνουν τους πολίτες και θα φέρουν την ανάπτυξη.

Επίσης, μπαίνει ένας ακόμη κανόνας και όρος, ο χρόνος παράδοσης του έργου. Ξέρουμε ότι το μεγάλο πλήγμα διαχρονικά ήταν οι καθυστερήσεις. Υπήρχαν, βέβαια, οι ποινικές ρήτρες. Τώρα, όμως, μπαίνει και η επιβράβευση της αύξησης της πληρωμής του αναδόχου με 5% επί του προϋπολογισμού, προκειμένου να αμειφθεί για τη γρήγορη ολοκλήρωση του έργου.

Τέλος, θα ήθελα ν' αναφερθώ σε δύο τροπολογίες, οι οποίες έχουν αναφερθεί. Κατ' αρχάς, θα ήθελα να αναφέρω ότι παίρνουν παράταση τα πρωτόκολλα κατεδάφισης μέχρι τον Δεκέμβριο του 2021. Αυτό, πράγματι, είναι κάτι σημαντικό, διότι στην περίοδο της πανδημίας, όσοι ήθελαν να νομιμοποιήσουν τις κατοικίες ή τα κτίσματά τους δεν είχαν τη δυνατότητα και από την άλλη, εάν δεν υπήρχε η δυνατότητα νομιμοποίησης δεν θα μπορούσαν να μετακινηθούν ή να πάνε σε κάποια άλλη περιοχή.

Επίσης, είναι σημαντική η παράταση δύο χρόνων, που δίνεται στα τοπικά μέσα να προβάλουν τις διακηρύξεις των έργων, που δημοπρατούνται με σκοπό τη διαφάνεια, την ενημέρωση και βέβαια, την οικονομική τους στήριξη. Είναι ένα πολύ μεγάλο πλεονέκτημα, που θεωρώ ότι το είχαμε υποστηρίξει σε διάφορες συζητήσεις και έγινε πράξη. Πρέπει να ξέρουμε ότι είχε αποφασιστεί και από την προηγούμενη κυβέρνηση, αλλά είχε ημερομηνία λήξης τον Δεκέμβριο του 2020.

Τέλος, κλείνοντας, θα ήθελα να πω ότι με πρόσχημα τη διαφάνεια, δεν μπορούμε να οδηγούμε τον τόπο μας σε πολιτικές και συμπεριφορές καταστροφικές. Αυτό μου θυμίζει Υπουργό της προηγούμενης κυβέρνησης, όπου επικαλούμενος τη διαφάνεια είχε βάλει κανόνες στις εξεταστές για τα διπλώματα οδήγησης. Αυτό οδήγησε σε πραγματικά οικονομικά αδιέξοδα επιχειρήσεις, σχολές οδηγών, τους ανθρώπους που ήθελαν να εξετάσουν από το δημόσιο τους υποψηφίους να πάνε σε πολύμηνες απεργίες, γιατί δεν αποζημιώνονταν επαρκώς, οι άνθρωποι που ενδιαφέρονταν να πάρουν το δίπλωμα για να εργαστούν, κυρίως τα επαγγελματικά, δεν είχαν αυτή τη δυνατότητα. Στο τέλος οδηγηθήκαμε σε μία πολύ αρνητική κατάσταση. Διότι, κατά την άποψή μου, τίποτα δεν είναι πιο καταστροφικό από το να πας απέναντι στην ανάπτυξη και να μην βοηθάς στην εξασφάλιση θέσεως εργασίας, προόδου και ανάκαμψης της οικονομίας.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ ευχαριστώ, κυρία Βρυζίδου.

Τον λόγο έχει η τελευταία ομιλήτρια κ. Κωνσταντίνα Αδάμου από το ΜέΡΑ25.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΑΔΑΜΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με το παρόν νομοσχέδιο γίνεται φανερή η αδυναμία της Κυβέρνησης στο να εξαλείψει χρόνιες στρεβλώσεις ως προς τη σκοπιμότητα, τους διαθέσιμους πόρους και τις προϋποθέσεις, για την ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων. Αυτό, σε συνδυασμό με την επίμονη γραφειοκρατία, την αδιαφάνεια, αλλά και τη συντεχνιακή συμπαιγνία συνθέτει ένα εξαιρετικά δυστοπικό περιβάλλον, το οποίο αποτελεί τροχοπέδη για την αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας μας.

Παράλληλα, μεγαλώνει κι άλλο η ψαλίδα μεταξύ των κολοσσιαίων κατασκευαστικών εταιρειών, από τη μια πλευρά και των αυ-

τοαπασχολούμενων επιστημόνων, ελεύθερων επαγγελματιών, μηχανικών από την άλλη, οι οποίοι αγωνίζονται καθημερινά στον τομέα τους.

Υπάρχουν διαχρονικές στρεβλώσεις στις δημόσιες συμβάσεις, για την αναχαίτιση των οποίων δεν αρκούν επιδερμικά μπαλώματα με ευκαιριακές διευκολύνσεις σε εργολάβους, όπως συμβαίνει με το παρόν νομοσχέδιο, αλλά απαιτούνται ριζικές αλλαγές σε όλα τα επίπεδα. Απαιτείται άμεσος εξορθολογισμός στο επίπεδο του στρατηγικού σχεδιασμού και στη λήψη αποφάσεων για τα πραγματικά οφέλη, που πρόκειται να καρπωθεί η κοινωνία μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα από τη σύναψη μιας δημόσιας σύμβασης.

Όλοι γνωρίζουμε ότι η χώρα μας έχει πληρώσει πολύ ακριβά την υλοποίηση φαραωνικών projects, όπως αυτά των ολυμπιακών εγκαταστάσεων, τα οποία, πέρα από τα πρόσκαιρα οφέλη εντυπωσιασμού, δεν προσέφεραν τίποτα το ουσιαστικό στην κοινωνία μακροπρόθεσμα, αλλά, αντίθετα, συνδέθηκαν με τα δημοσιονομικά προβλήματα της χώρας μας, τα τελευταία χρόνια.

Σήμερα, η χώρα μας δεν πείθεται από εξαγγελίες για flyovers και υποθαλάσσιες αρτηρίες, αλλά επιζητά βιώσιμα projects πράσινης ανάπτυξης, σύγχρονες και ανθεκτικές υποδομές, που θα αντιμετωπίζουν τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, όπως επίσης, έχει ανάγκη και από έργα αγαθά και υπηρεσίες, που θα ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες της.

Είναι αλήθεια ότι η απότομη ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών οδηγιών 2014/24 και 2014/25 στο εθνικό μας δίκαιο, αρχικά με τον ανεφάρμοστο ν.4281/2014 και ακολούθως με τον ν.4412/2016 έφεραν σημαντικές εμπλοκές και καθυστερήσεις στο σύστημα παραγωγής τεχνικών έργων και παροχής αγαθών και υπηρεσιών.

Οι περισσότερες αναθέτουσες αρχές κλήθηκαν από τη μια μέρα στην άλλη, να εφαρμόσουν ένα πολύπλοκο νομικό πλαίσιο, το οποίο έκτοτε τροποποιείται διαρκώς, χωρίς να παρέχεται κεντρική καθοδήγηση, έχοντας σημαντικές ελλείψεις σε τεχνικά και νομικά εξειδικευμένο προσωπικό και πολλές φορές, χωρίς να διατίθενται τα απαραίτητα μέσα και η τεχνογνωσία για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας «Προμηθέας».

Είναι επιτακτική ανάγκη, λοιπόν, να αντιμετωπιστεί άμεσα η δαιδαλώδης γραφειοκρατία, αλλά και οι αστοχίες στην εφαρμογή του νόμου, που συνήθως οδηγούν σε μακροχρόνιες προδικαστικές ή δικαστικές διαδικασίες. Όμως, με το παρόν νομοσχέδιο δεν εξυγιαίνεται τίποτα από τα παραπάνω.

Επιπροσθέτως, η ψηφιακή πλατφόρμα «Προμηθέας» δεν διασυνδέεται με άλλα πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων του δημοσίου, με αποτέλεσμα να επαναλαμβάνονται διαρκώς οι έλεγχοι των δικαιολογητικών των οικονομικών φορέων από τις επιτροπές διαγωνισμού σε διαφορετικά στάδια της διαδικασίας ανάθεσης.

Εμείς προτείνουμε τη διασύνδεση του «Προμηθέα» με τις βάσεις δεδομένων του ΤΑΧΙSNET, του ΓΕΜΗ, του ΕΦΚΑ, των ΚΕΠ, των ΤΕΕ, των εργοληπτικών μητρώων και άλλων, έτσι ώστε να μπορεί εύκολα να αίρεται συστημικά η δυνατότητα υποβολής προσφοράς μέσω του ΕΣΗΔΗΣ σε περιπτώσεις οικονομικών φορέων, για τους οποίους ισχύουν βέβαια, οι λόγοι αποκλεισμού μειώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον φόρτο των επιτροπών και επιταχύνοντας έτσι την διαδικασία ανάθεσης.

Παράλληλα, η Κυβέρνηση όφειλε και οφείλει επιτέλους να εφαρμόσει αντικειμενικά συστήματα ελέγχου, συστήματα αξιολόγησης και επιβολής ρητρών μέσω της κατάπτωσης εγγυητικών επιστολών ή του περιοδικού αποκλεισμού από τις δημόσιες συμβάσεις σε περιπτώσεις, όπου σαφώς τεκμαίρεται στρέβλωση του ανταγωνισμού στους οικονομικούς φορείς, χρησιμοποιώντας σαφή και μετρήσιμα κριτήρια.

Το παρόν νομοσχέδιο είναι επιδερμικό και δεν θέλει να αντιμετωπίσει σε βάθος τις χρόνιες παθογένειες, που εντοπίζονται στις δημόσιες συμβάσεις. Η αύξηση του ορίου των απευθείας αναθέσεων από τις 20.000 ευρώ στις 30.000 ευρώ ή και στις 60.000 ευρώ ανάλογα ενισχύει τις αδιαφανείς επιλεκτικές συνεργασίες, ενώ η δωδεκάμηνη περίοδος απαγόρευσης για τη σύναψη νέας σύμβασης με το ίδιο συμβατικό αντικείμενο μόνο ως προσχηματική μπορεί να θεωρηθεί, αφού σε πολλές περιπτώσεις το συμβατικό αντικείμενο δεν ταυτίζεται με το πραγματικό υλοποιηθέν έργο ή την πραγματικά υλοποιηθείσα υπηρεσία ή προμήθεια.

Επιπλέον, εκχωρείται ο έλεγχος των δημοσίων συμβάσεων σε ιδιώτες, τους οποίους θα επιλέγουν οι ίδιοι οι ελεγχόμενοι. Αυτό κι αν αποτελεί τον ορισμό της σύγκρουσης συμφερόντων. Οι project managers σαφώς θα μπορούν -και πρέπει- να συμβάλουν στην επιτάχυνση της διαδικασίας τήρησης των χρονοδιαγραμμάτων, στον καλύτερο συντονισμό των εμπλεκόμενων μερών και στη μείωση του διοικητικού φόρτου. Ωστόσο, η επιλογή τους οφείλει να γίνεται από τις ίδιες τις αναθέτουσες αρχές και όχι από τους ίδιους τους εργολάβους, τους οποίους καλούνται τύποις να ελέγχουν. Ας μην ξεχνάμε ότι πάγια υποχρέωσή τους είναι η διαφύλαξη του δημοσίου χρήματος και ο ποιοτικός και ποσοτικός έλεγχος των παραδοτέων από τους οικονομικούς φορείς.

Επίσης, με το παρόν νομοσχέδιο επανέρχεται στο προσκήνιο το αποτυχημένο μοντέλο της μελέτης κατασκευής, που κατά το παρελθόν οδήγησε σε υπερκοστολογήσεις έργων και διασπάθιση δημοσίου χρήματος.

Κλείνοντας, θα ήθελα να κάνω ιδιαίτερη μνεία στον αντιπεριβαλλοντικό χαρακτήρα του παρόντος νομοσχεδίου, καθώς πλέον με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης θα παρακάμπτονται οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης των αναπτυξιακών έργων εντός των υποπεριοχών «NATURA», γεγονός που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 της ευρωπαϊκής οδηγίας 1993/43, το οποίο απαιτεί τη λήψη μέτρων διατήρησης των προστατευόμενων οικοτόπων και ειδών, που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις.

Το νομοσχέδιο έρχεται σε αντίθεση με τη δέσμευση της Ελλάδας στους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η οποία τοποθετεί τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στο επίκεντρο της αναπτυξιακής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γι' αυτό το λόγο περισσότερες από είκοσι πέντε περιβαλλοντικές οργανώσεις όπως είναι η WWF, η «Αλκυόνη», ο «Αρκτούρος», η «Anima», Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία και άλλες προέβησαν σε κοινό ψήφισμα, που αριθμεί πάνω από τριάντα χιλιάδες υπογραφές και σε μια κοινή ανακοίνωσή τους για άμεση κατάργηση του άρθρου 219. Το ψήφισμα αυτό το στηρίζουμε και εμείς με όλη μας την ψυχή και απαιτούμε, έστω την κατάργηση αυτού του συγκεκριμένου άρθρου 219, αφού δεν πρόκειται να καταργηθεί το νομοσχέδιο στο σύνολό του.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το παρόν νομοσχέδιο, παρά τον υπερβολικά μεγάλο όγκο του, πραγματεύεται ζητήματα που δεν άπτονται των βασικών και χρόνιων παθογενειών των δημόσιων συμβάσεων και επομένως είναι αντιαναπτυξιακό. Οι ρυθμίσεις που προωθούνται δεν θα επιταχύνουν τις διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων ούτε θα επιλύσουν φαινόμενα γραφειοκρατίας και αδιαφάνειας, αλλά αντίθετα θα οδηγήσουν σε αύξηση του πραγματικού κόστους και σε ποιοτική υποβάθμιση των έργων και των παρεχόμενων αγαθών και υπηρεσιών.

Το νομοσχέδιο αυτό εξυπηρετεί τα κρατικοδίαιτα εργολαβικά συμφέροντα εις βάρος της κοινωνίας και του περιβάλλοντος και οφείλει να αποσυρθεί άμεσα.

Για όλους, λοιπόν, τους παραπάνω λόγους, καταψηφίζουμε το παρόν νομοσχέδιο.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κυρία Αδάμου.

Πριν δώσω τον λόγο στον κύριο Υπουργό, επιθυμεί κάποιος από τους εισηγητές να κάνει χρήση του τριλέπτου της δευτερολογίας;

ΚΡΙΤΩΝ - ΗΛΙΑΣ ΑΡΣΕΝΗΣ: Εγώ, κύριε Πρόεδρε.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Εγώ, κύριε Πρόεδρε.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Κι εγώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μάλιστα.

Δίνω τον λόγο τώρα στον κ. Αρσένη. Όλοι θα μιλήσετε. Συνηθίζουμε να πηγαίνουμε από το τέλος.

ΚΡΙΤΩΝ - ΗΛΙΑΣ ΑΡΣΕΝΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Είναι συγκλονιστικό ότι ο κ. Χατζηδάκης πριν από λίγους μήνες, τον Νοέμβριο, ζητούσε να επισπευστούν οι κατεδαφίσεις των αυθαιρέτων και βλέπουμε τώρα η ίδια Κυβέρνηση λίγους μήνες μετά να ζητάει την αναστολή των πρωτοκόλλων κατεδάφισης. Αλήθεια τι μεσολάβησε, ποιος μεσολάβησε; Δεν μας είπατε. Επειδή ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έδωσε απάντηση, εμείς θα είμαστε ξεκάθαροι. Ναι, το ΜέΡΑ25 ζητάει άμεσα να προχωρήσουν αυτές οι κατεδαφίσεις.

Για το άρθρο 219, «ο βασιλιάς είναι γυμνός». Πού είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος στο νομοσχέδιο που αποφασίζει τι θα χτίζεται στις προστατευόμενες περιοχές, πριν βγουν οι όροι προστασίας; Έχουμε είκοσι εννέα οργανώσεις με ένα εκατομμύριο υποστηρικτές, αν δείτε πόσοι πολλοί υποστηρίζουν κάθε μια απ' αυτές ξεχωριστά.

Κύριε Γεωργιάδη, θα ζητήσετε συγγνώμη; Παίρνετε πίσω την έκφρασή σας ότι «όταν σε βρίζουν οι οικολογικές οργανώσεις, κάτι κάνεις καλά»; Γιατί αν την παίρνετε, με είκοσι εννέα οργανώσεις και τόσους υποστηρικτές θα πρέπει να αποσύρετε το άρθρο 219. Οπότε την παίρνετε ή δεν την παίρνετε; Ξεκαθαρίστε το.

Στο άρθρο 58 οι ελεγχόμενοι εργολάβοι προσλαμβάνουν τον ελεγκτή τους. Αυτό το σόου -γιατί για σόου πρόκειται- θα το πληρώνουμε εμείς. Θα πληρώνουμε τον ελεγκτή, που θα επιλέγουν οι εργολάβοι να τους ελέγχει.

Θα κλείσω όμως με κάτι μεταξύ σοβαρού και αστείου. Απ' ότι είδαμε, κάνατε αποδεκτή την τροπολογία του κ. Κεδίκογλου, αλλά παρατηρούμε ότι η τροπολογία που κάνατε, κύριε Υπουργέ, αποδεκτή έχει μόνο αιτιολογική έκθεση. Δεν λέει τι τροποποιεί και ποια είναι η πρότασή του. Πραγματικά τόση πολλή «αριστεία» δεν αντέχουμε.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κύριε Αρσένη.

Ο κ. Βιλιάρδος δεν θα μιλήσει.

Τον λόγο έχει η κ. Μανωλάκου.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Αν και είναι πρώτο θέμα στα μέσα ενημέρωσης ο σεισμός στη Λάρισα, απουσιάζει βεβαίως, από τη συζήτηση. Το λέω, γιατί τα φώτα της επικαιρότητας δεν πρέπει να σταματήσουν, δεν πρέπει να σβήσουν μέχρι να αποκατασταθούν οι ζημιές. Και βεβαίως, εκφράζουμε τη συμπαράστασή μας.

Γιατί το λέω; Γιατί με την ευκαιρία του σημερινού νομοσχεδίου στο ερώτημα πόσα δημόσια έργα αφορούν αντισεισμική προστασία, η απάντηση είναι κανένα. Γιατί; Γιατί αφορούν λαϊκές ανάγκες, αφορούν την προστασία του ανθρώπου που όμως δεν φέρνουν ικανοποιητικά κέρδη στους μεγαλοεπιχειρηματίες. Αυτός τελικά, είναι ο εξορθολογισμός και η απλοποίησή σας. Γιατί; Γιατί το δημόσιο συμφέρον το ταυτίζετε με το συμφέρον των μεγάλων επιχειρηματιών. Το ίδιο συμβαίνει και με την αντιπλημμυρική προστασία.

Σε ό,τι αφορά το άρθρο 219 βεβαίως έγινε πολύς λόγος, όμως δεν είναι το μοναδικό αντιπεριβαλλοντικό άρθρο. Υπάρχουν και άλλα, για τα οποία ζητήσαμε ονομαστική ψηφοφορία, καθώς και για την τροπολογία 776.

Κοιτάξτε, διαμαρτυρήθηκε ο κύριος Υπουργός για την κριτική που κάναμε σε αυτήν την τροπολογία. Όμως δεν μας απάντησε για την αναβολή κατεδαφίσεων σε αιγιαλό, παραλία, όχθη, παρόχθια ζώνη και λοιπά. Ο κορωνοϊός είναι πρόσχημα. Δεν βγάζουμε κάτι από το μυαλό μας, αλλά κρίνουμε με τα ίδια τα στοιχεία που εσείς δίνετε.

Εσείς στην αιτιολογική έκθεση γράφετε ότι αφορούν κύρια ξενοδοχεία, καταστήματα, ναυτικούς ομίλους και είναι στη σελίδα πέντε. Εσείς πάλι αναφέρετε στη σελίδα επτά ότι ο λόγος ρύθμισης είναι νομιμοποίηση, τακτοποίηση, ενδεχόμενη επισκευή και τυχόν ανάπτυξη των εν λόγω έργων. Δεν αλλάζω καμμία λέξη από αυτά που εσείς γράφετε μέσα στην τροπολογία που καταψηφίζουμε.

Βεβαίως, ο κ. Βεσυρόπουλος τα επιβεβαίωσε στο έπακρον. Νομιμοποίηση κατοχής και ιδιοποίηση αιγιαλού, παραλίας, όχθης που σημαίνει πως ό,τι ανήκει σε όλη την κοινωνία πηγαίνει στην υπηρεσία του καπιταλιστικού κέρδους. Αυτό εσείς το ονομάζετε δημόσιο συμφέρον και προστασία του περιβάλλοντος.

Αλλά να θυμίσουμε, πριν από έναν χρόνο τις δηλώσεις του κ. Χατζηδάκη, τότε Υπουργού Περιβάλλοντος, ο οποίος διαφήμιζε τις κατεδαφίσεις με χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο σε αυθαιρετούντα ξενοδοχεία. Και ήδη έχουν ξεκινήσει στη Χαλκιδική και το Λασίθι από τις αποκεντρωμένες διοικήσεις. Με αυτά που κατεδαφίσατε, τι θα κάνετε;

Ωστόσο, υπάρχει πολλή οικολογική υποκρισία. Αυτό το λέω γιατί μπορεί ο ΣΥΡΙΖΑ να καταδικάζει το άρθρο 219, αλλά ας αναρωτηθεί πόσες άδειες για εγκατάσταση ΑΠΕ έδωσε σε περιοχές «NATURA», που ξεσήκωνε δίκαια τις διαμαρτυρίες τοπικών κοινωνιών. Καθόλου δεν μας παραξενεύει που σας επιβραβεύει γι' αυτό ο κ. Γεωργιάδης, γιατί την ίδια ρότα έχετε και ας στήνετε καυγάδες. Το ίδιο ισχύει και για τις κατασκευές σε παραλίες και αιγιαλούς. Συνεπώς, δεν είναι μόνο η σημερινή Κυβέρνηση, αλλά και ο ΣΥΡΙΖΑ που συμπλέετε στο αντιδραστικό αστικό σχεδιασμό για την πράσινη και ενεργειακή μετάβαση, που είναι αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θέλω να πω για τις τροπολογίες. Την πρώτη με αριθμό 775 για το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας την καταψηφίζουμε, γιατί έρχεται να επεκτείνει την απαξίωση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας, προωθώντας την ανάπτυξη της ερευνητικής δραστηριότητας μέσα από τους μηχανισμούς της αγοράς. Ο Υπουργός αποφασίζει για τον διευθυντή, καταργώντας βεβαίως, τους αναπληρωτές διευθυντές. Ενισχύεται έτσι η χειραγώγηση της ερευνητικής πολιτικής για την προώθηση της στρατηγικής του κεφαλαίου στον χώρο της έρευνας.

Στις δύο άλλες τροπολογίες, στην με αριθμό 777 και στην με αριθμό 783 δηλώνουμε «παρών». Στην τροπολογία με αριθμό 783 προτείναμε να απομονώσετε αυτό που είναι για τον περιφερειακό Τύπο γιατί το ψηφίζαμε όλοι, αλλά δεν το κάνατε και μας αναγκάζετε να πούμε «παρών». Και στην με αριθμό 786 λέμε «ναι», την ψηφίζουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κυρία Μανωλάκου.

Τον λόγο έχει ο κ. Κατρίνης ειδικός αγορητής από το Κίνημα Αλλαγής, για τρία λεπτά.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΡΙΝΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Φτάνουμε στο τέλος μιας εξαντλητικής συζήτησης. Τέσσερις συνεχόμενες ημέρες στη Βουλή -και στην επιτροπή και στην Ολομέλεια- με πολύωρες συνεδριάσεις.

Θα μου επιτρέψετε, κύριε Πρόεδρε, να πω ότι με ευθύνη του κ. Γεωργιάδη, επειδή μας έκανε και ένα παράπονο την Τρίτη ότι δεν βρήκε και αφορμή να αντιπαρατεθεί με την Αντιπολίτευση γιατί ήταν πολύ καλό το κλίμα της συζήτησης, αυτό ανατράπηκε στην Ολομέλεια και ένα μεγάλο μέρος του χρόνου της συζήτησης, δυστυχώς, αναλώθηκε σε ζητήματα που δεν έχουν σχέση με την ουσία και το περιεχόμενο του νομοσχεδίου.

Από τη συζήτηση στην επιτροπή και την Ολομέλεια είχαμε, από τη μία την Κυβέρνηση η οποία θεωρεί και λέει μέχρι και τώρα ότι είναι ένα νομοσχέδιο το οποίο είναι τομή στο θέμα των δημοσίων συμβάσεων και των δημοσίων έργων και θα αλλάξει τα κακώς κείμενα και από την άλλη, σύσσωμη την Αντιπολίτευση, που έστω και με διαφορετικό σκεπτικό, διαφωνεί με την αρχή αυτού του νομοσχεδίου και με πολλές επιμέρους διατάξεις και την άποψη της Κυβέρνησης.

Πραγματικά, εμένα μου προκάλεσε και έκπληξη ότι μεγάλο μέρος των φορέων στη συζήτηση είχε σοβαρές ενστάσεις και επιφυλάξεις για την αποτελεσματικότητα και τη λειτουργικότητα αυτού του νομοσχεδίου. Πώς να μην έχει επιφυλάξεις, όπως και εμείς βέβαια; Ενισχύονται η διαφάνεια και η λογοδοσία, όπως λέει η Κυβέρνηση; Εμείς είπαμε αρκετές περιπτώσεις, στις οποίες θεωρούμε ότι αυτά δυστυχώς, δεν ενισχύονται.

Απλοποιείται, άραγε, ένα πλαίσιο το οποίο προβλέπει σχεδόν εκατό υπουργικές αποφάσεις; Ενώ στην επιτροπή ο Υπουργός Υποδομών είπε ότι θα μας πει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για το πότε -θα βάλει και ο ίδιος στοίχημα ως Κυβέρνηση και όχι ως πρόσωπο- θα έχουν βγει υπουργικές αποφάσεις, δεν ακούσαμε κάτι τέτοιο και φοβάμαι, ότι θα αργήσει η τελική εφαρμογή του νόμου.

Ιδιωτική επίβλεψη, δηλωτικό σύστημα. Έφτασε ο κ. Καραμαν-

λής να μας πει ότι υιοθετεί την πρόταση του ΠΑΣΟΚ, συγκρίνοντας μήλα με πορτοκάλια, τους ελεγκτές δόμησης με την υποκατάσταση του δημοσίου τομέα από ιδιώτες που θα επιλέγονται από τους κατασκευαστές.

Αντιμετωπίζει τελικά το νομοσχέδιο αυτό τα μεγάλα προβλήματα των δημοσίων συμβάσεων; Φοβάμαι, κύριε Πρόεδρε, πως όχι. Αν εξαιρέσουμε τη σωστή, την οποία εμείς θα την ψηφίσουμε, διάταξη για το ενιαίο σύστημα τεχνικών προδιαγραφών, που όντως θεωρούμε ότι είναι τομή και θα αλλάξει τα κακώς κείμενα, γιατί θα γίνονται και σωστοί προϋπολογισμοί και σωστές δημοπρατήσεις και δεν θα έχουμε το φαινόμενο των ασυνήθιστα χαμηλά προσφορών, σε όλα τα άλλα νομίζω ότι το στοίχημα δεν κερδήθηκε.

Όπως επίσης -τελειώνω σε ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε- δεν θεωρούμε ότι θωρακίζεται η δικαστική και προδικαστική προστασία των ενδιαφερομένων μερών με την πλειάδα των διατάξεων. Μάλιστα, το είπαμε και στη συζήτηση ότι το κίνητρο για την απόσυρση της προσφυγής, χωρίς να είναι σε γνώση ο προσφεύγων των απόψεων της ανεξάρτητης αρχής πραγματικά μας ξεπερνάει.

Όλα αυτά μας κάνουν, λοιπόν, να καταψηφίσουμε το νομοσχέδιο επί της αρχής για δύο λόγους, κύριε Πρόεδρε. Πρώτον, γιατί τους τελευταίους δώδεκα μήνες έχουμε δει μία Κυβέρνηση, που με πρόσχημα την πανδημία, που ενώ το πρώτο διάστημα ήταν μια πραγματικότητα, στη συνέχεια έχει εργαλειοποιήσει την πανδημία στον τομέα των προμηθειών και των συμβάσεων.

Μάλιστα σήμερα, ψηφίζει μία διάταξη που δίνει παράταση σε απευθείας αναθέσεις του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, που είναι το μόνο Υπουργείο που θα έπρεπε με χρήση νέας τεχνολογίας να έχει προχωρήσει σε κανονικές διαδικασίες. Αυτό, λοιπόν, έχουμε δει μέχρι σήμερα.

Το άλλο προφανώς, είναι η εύλογη ανησυχία μας για τον τρόπο με τον οποίο θα αξιοποιηθούν και απορροφηθούν τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης, του νέου ΕΣΠΑ και του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Ξεκαθαρίζουμε ότι, παρά τις σημειακές διαφορές μας, θα υπερψηφίσουμε όλες τις διατάξεις που αφορούν το Υπουργείο Άμυνας και τον τρόπο συμβάσεων και προμηθειών.

Θεωρούμε, λοιπόν, ότι είναι ένα νομοσχέδιο που δεν λύνει τα προβλήματα και δεν καταφέρνει να τα λύσει. Δεν έχει τα εχέγγυα διαφάνειας που απαιτεί η τριετής-τετραετής εφαρμογή του προηγούμενο πλαισίου με τις όποιες αδυναμίες και τροποποιήσεις. Δεν διασφαλίζει -αυτό για εμάς στο Κίνημα Αλλαγής είναι πολύ σημαντικό- τις προϋποθέσεις για τη γρήγορη απορρόφηση των πόρων, που θα εισρεύσουν και θα είναι η τελευταία ελπίδα της χώρας για ανάκαμψη και ανάταξη μετά την κρίση που βιώνουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ.

Τον λόγο έχει ο κ. Χαράλαμπος Μαμουλάκης, εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ.

ΧΑΛΑΡΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Στην κατακλείδα της συζήτησης επί του συγκεκριμένου νομοσχεδίου, επιτρέψτε μου να αναφερθώ σημειακά σε δύο βασικά ζητήματα, που αφορούν τον πυρήνα της σκέψης και του ίδιου του νομοθέτη και επ' αυτού να θίξω κάποια ζητήματα.

Βεβαίως, να απαντήσω στον κύριο Υπουργό γιατί τέθηκαν θέματα που αφορούν κυρίως στο ζήτημα της παράτασης που δίδεται για τον αιγιαλό και τα δάση. Θα σας τεκμηριώσω γιατί δεν είναι αληθές και οφείλετε, κύριε Υπουργέ, να ζητήσετε συγγνώμη από εμάς.

Κατ' αρχάς, θέμα νούμερο ένα: περίφημη τροπολογία. Αναφέρατε και μάλιστα έτσι εν είδει ρητορικής προκλήσεως, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ συμφωνεί με τη στρατηγική που ακολουθείτε. Ποια είναι αυτή η στρατηγική; Επί δεκαετίες οι προηγούμενες κυβερνήσεις δημιούργησαν μία συγκεκριμένη ανελαστική παραβατική πολεοδομική κατάσταση στη χώρα, στο σύνολο των αιγιαλών και των δασών.

Ξεκινήσαμε μια μεγάλη προσπάθεια το 2018 -το γνωρίζετε- που είχε αποτέλεσμα. Το λέω αυτό γιατί αναφέρθηκε εδώ σήμερα στην Εθνική Αντιπροσωπεία ότι η προηγούμενη κυβέρνηση δεν προχώρησε σε καμμία προσπάθεια διευθέτησης αυτού του ζητήματος, νομιμοποίησης και να τηρηθεί η τάξη. Αυτό συνέβη και όχι απλά συνέβη.

Θα ήθελα να προσκομίσω και να καταθέσω σειρά δημοσιευμάτων. Τα Νέα: «Σε Σούνιο και Μαραθώνα οι πρώτες μπουλντόζες για τα αυθαίρετα». Καθημερινή: «Με οδηγό τον Σχοινιά στην πολιορκία των αυθαιρέτων. Πραγματοποιηθείσες εργασίες καθαιρέσεως και κατεδαφίσεως».

Επιτομή του λόγου, κύριε Υπουργέ, είναι η πράξη. Και εμείς έχουμε να επιδείξουμε πλήθος τέτοιων πράξεων, πράξεων εναρμόνισης με τη νομοθεσία και αφουγκραζόμενοι το περιβαλλοντικό αποτύπωμα, που αφήνουμε στις επόμενες γενιές. Και το κάνουμε με συγκεκριμένες κινήσεις.

Επίσης, επιπρόσθετη απόδειξη των λεγομένων μου: «Κίνηση των Βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ» σε αυτήν την κοινοβουλευτική θητεία -τριάντα επτά παρακαλώ Βουλευτών με υπογραφές- με ερώτηση –στο Κοινοβούλιο- προς τον τότε Υπουργό κ. Χατζηδάκη, «εκφράζουν την ανησυχία τους για την πορεία των διαγωνισμών κατεδαφίσεως», οι οποίες παρεμπιπτόντως προχώρησαν εν τέλει μετά τις πιέσεις μας και οι αποκεντρωμένες διοικήσεις με τις κατάλληλες πιστώσεις προχώρησαν στη διεξαγωγή των διαγωνισμών.

Τώρα, που οι διαγωνισμοί βρίσκονται σε εξέλιξη προχωράει η παρούσα Κυβέρνηση, το αρμόδιο Υπουργείο στην αναστολή της πράξεως. Γιατί Οκτώβρης και όχι Δεκέμβρης; Γιατί Οκτώβρης και όχι την επόμενη χρονιά ή σε τριάντα ημέρες; Γιατί αυτές οι περίπου εκατόν τριάντα, εκατόν σαράντα ημέρες επιπρόσθετης ασάφειας; Άρα, εξ ου και το ζήτημα των εκλογών και της χειραγώγησης γύρω από αυτό το θέμα. Τώρα, νομίζω ότι αυτό έχει αποσαφηνιστεί.

Δύο θέματα για τις τροπολογίες. Θέλω, κύριε Πρόεδρε, να συζητήσω για τις τροπολογίες που καταθέσαμε εμείς και μάλιστα δύο συγκεκριμένες.

Δεν συζητήθηκε καθόλου το θέμα του ακατάσχετου και ήθελα να δω την άποψη της Κυβέρνησης γενικότερα γύρω από αυτό το ζήτημα. Ξέρω ότι υπάρχει και δημοσιονομική επίπτωση, αλλά έχω την αίσθηση ότι είναι ήσσονος σημασίας, μπροστά στην πολύ σημαντική δυνητική ωφέλεια που θα έχουν οι συμπολίτες μας, οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Πάω τώρα στο θέμα, που θεωρώ ότι συνιστά την επιτομή της υποκρισίας για το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος. Αναφέρθηκε πλείστες φορές ο κύριος Υπουργός στο σύνολο των συνεδριάσεων των επιτροπών, των συνεδριάσεων και της Ολομέλειας στην εξαιρετική σχέση που έχει με το Τεχνικό Επιμελητήριο, την αναγκαιότητα ενίσχυσης του Τεχνικού Επιμελητηρίου με πολλές μορφές δόκιμες.

Αν είναι έτσι, λοιπόν, γιατί δεν κάνετε δεκτή την τροπολογία μας, η οποία ακυρώνει ουσιαστικά αυτό που όλος ο τεχνικός κόσμος φωνάζει εδώ και ενάμιση μήνα, αυτό το απερίγραπτο -δεν θέλω να εκφραστώ εδώ μέσα- νομοσχέδιο της κ. Κεραμέως, που εξισώνει τον κόπο, την προσπάθεια, τον μόχθο για μάθηση τόσων ετών συναδέλφων μηχανικών με κολέγια αμφιβόλου ποιότητας και αξίας, που όλοι γνωρίζουμε, θητείας δύο-δυόμισι ετών.

Αν, λοιπόν, πραγματικά, έχετε αυτήν την ευαισθησία, κύριε Υπουργέ, ιδού η Ρόδος, για να πράξετε ανάλογα.

Αναφέρατε στην τοποθέτησή σας, στην κύρια τοποθέτηση μετά την ομιλία του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, Αλέξη Τσίπρα, μια φράση από το «Οιδίπους Τύραννος» για τον Κρέοντα. Θα απαντήσω και αφορά ένα άρθρο που έχει αφήσει πολλή σκόνη τις τελευταίες μέρες, την τελευταία μιάμιση εβδομάδα. «Το δε ζητούμενον αλωτόν, εκφεύγει δε ταμελούμενον.» Αυτό, λοιπόν, που επιδιώκεις πολύ, μπορεί να το κατακτήσεις. Αυτό, όμως, που αμελείς, σου ξεφεύγει. Δυστυχώς...

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Οιδίπους Τύραννος!

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Με «Οιδίπους Τύραννο» απαντώ. Με τον ίδιο τρόπο.

Ακούστε. Αμελείτε το περιβάλλον. Και όχι απλά το αμελείτε. Πρόκειται περί εγκληματικής αμέλειας. Τώρα είναι παρατεταμένη η διαδικασία. Δεν φταίτε, βέβαια, εσείς για τα προηγούμενα νομοθετήματα του κ. Χατζηδάκη. Τώρα, όμως, εδώ έχουμε μία καραμπινάτη περίπτωση του άρθρου 219. Θα το πούμε για μία

ακόμη φορά. Θα κλείσουμε με αυτό το ζήτημα, γιατί πραγματικά, για εμάς στην Αξιωματική Αντιπολίτευση παίζει καθοριστικό ρόλο και έχει πρωτεύουσα σημασία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ολοκληρώστε, όμως, κύριε Μαμουλάκη. Έχετε μιλήσει έξι λεπτά.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Ναι, κύριε Πρόεδρε.

Κλείνω με το άρθρο 219 με το οποίο ξεκινήσαμε. Έχετε την ευκαιρία ακόμα και τώρα, την ύστατη στιγμή, να αποσύρετε το εν λόγω άρθρο, ένα άρθρο που έχει καταφέρει κάτι πραγματικά αδιανόητο μέχρι πρότινος, να μονιάσει το σύνολο των περιβαλλοντικών οργανώσεων της χώρας εναντίον αυτού του άρθρου. Είναι κρίμα, γιατί είναι και εναντίον του συνόλου των ιθυνόντων συντάξεως του εν λόγω άρθρου. Άρα, λοιπόν, εδώ νομίζω ότι τίθεται ένα ζήτημα και είναι μια τελευταία περιβαλλοντική, θα έλεγα, παράκληση να εισακουστεί και να αποσυρθεί.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Χαράλαμπος (Χάρης) Μαμουλάκης καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ο κ. Μπουκώρος από τη Νέας Δημοκρατία έχει το λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, φωνασκεί ο ΣΥΡΙΖΑ για το άρθρο 219, για να καλύψει το γεγονός ότι κατά βάθος συμφωνεί ή, αν θέλετε, δεν διαφωνεί με την παράταση των κατεδαφίσεων.

Αυτά τα επικοινωνιακά τεχνάσματα, όμως, αποκαλύφθηκαν σήμερα, διότι προκλήθηκαν ευθέως από τον παριστάμενο Υπουργό Ανάπτυξης κ. Άδωνη Γεωργιάδη τόσο ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος όσο και πλειάδα στελεχών που ήταν εδώ. Είχαν τρεις ώρες χρόνο να απαντήσουν σαφώς και με ευθύτητα. Δεν το έκαναν και κρύφτηκαν πίσω από λέξεις και παλιά γεγονότα, για να θολώσουν τη θέση τους. Αυτό αποδεικνύει ότι είναι ορθή η απόφαση της Κυβέρνησης, λόγω των συνθηκών για την παράταση των κατεδαφίσεων.

Το λέω αυτό, κύριε Πρόεδρε, γιατί ούτε ο καθ' όλα καταρτισμένος πολιτικά και επιστημονικά, όπως είχε την ευκαιρία να αποδείξει, εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ, μας απάντησε τώρα. Θα μπορούσε να πει το απλούστατο: Δική σας είναι η νομοθετική πρωτοβουλία, αλλά εμείς συμφωνούμε. Ξεκινήστε αύριο το πρωί τις κατεδαφίσεις. Μια τόσο πολύ απλή και εύκολη λέξη, που πλειάδα στελεχών του ΣΥΡΙΖΑ αρνήθηκαν να εκστομίσουν στην Ολομέλεια της Βουλής. Τι μεγαλύτερη απόδειξη ότι συμφωνούν, αλλά πατάνε πάλι σε δύο βάρκες, με το ένα πόδι στις περιβαλλοντικές οργανώσεις, με το άλλο πόδι στους ιδιοκτήτες αυτών των περιουσιών και συνεχίζουν έτσι τη θολή πορεία τους.

Το ίδιο, όμως, έγινε και στο νομοσχέδιο, κύριε Πρόεδρε, ένα νομοσχέδιο για το οποίο, παρά το γεγονός ότι σήμερα είναι γιορτινή μέρα, άξιζε να μείνουμε μέχρι αργά το βράδυ της Τσικνοπέμπτης, αυτής της παραδοσιακής μέρας για τον ελληνικό λαό. Διότι πρώτον, συζητήθηκε εξαντλητικά. Όλοι έχουμε μια εμπειρία. Πλήθος φορέων, Βουλευτών, κομμάτων, απόψεων για όλες τις διατάξεις.

Βάζει τις δημόσιες συμβάσεις σε ένα νέο περιβάλλον ταχύτητας και διαφάνειας, με μια ολιστική αντιμετώπιση στα ζητήματα του Υπουργείου Ανάπτυξης, με όλες τις πλατφόρμες, με όλες τις δημοσιεύσεις από πολύ χαμηλότερα ποσά πλέον, με επιτροπές που συγκροτούνται, με επιτροπές που ενισχύουν την ασφάλεια δικαίου.

Σε ό,τι αφορά το Υπουργείο Υποδομών, είναι θετική η συμμετοχή των ιδιωτικών φορέων επίβλεψης. Συμβαίνει με τους ανεξάρτητους μηχανικούς στα πιο πετυχημένα έργα της χώρας, στα ΣΔΙΤ και τις παραχωρήσεις. Συνέβη κατά έναν άλλο τρόπο και με τους ελεγκτές δόμησης, γιατί και εκεί είχαμε μια παραχώρηση αρμοδιοτήτων του δημοσίου σε ιδιώτες μηχανικούς και δούλεψε είκοσι χρόνια το σύστημα. Εφόσον δουλεύει σε τρεις ανάλογες περιπτώσεις έργων είτε δημοσίων είτε ιδιωτικών, γιατί να μη δουλέψει το σύστημα αυτό και στα δημόσια έργα; Οι πιθανότητες συνηγορούν ότι θα πετύχει. Οι αδικαιολόγητα χαμηλές προσφορές είναι η πληγή των δημοσίων έργων στην Ελλάδα.

Μας λένε από την Αντιπολίτευση: «Μα, έχετε δε σε καμμία άλλη χώρα της Ευρώπης ιδιωτικό φορέα επίβλεψης;». Έχετε δει εσείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Αντιπολίτευσης, αυτό το χάλι που επικρατεί στα ελληνικά δημόσια έργα σε καμμία άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Καμώνεστε τους προοδευτικούς και μας λέτε να αντιγράφουμε μόνο τους άλλους, να μην έχουμε μια καινούργια, καινοτόμο ιδέα, η οποία θα ξεβαλτώσει αυτό που λέγεται δημόσια έργα και θα τα παραδώσει στον Έλληνα φορολογούμενο πολίτη γρηγορότερα, αρτιότερα, οικονομικότερα, όπως συμβαίνει σε ανάλογες περιπτώσεις των συστημάτων παραγωγής έργου που σας προανέφερα, ΕΣΠΑ, παραχωρήσεις παραχώρησης, ελεγκτές δόμησης.

Κύριε Υπουργέ, για τη μεγάλη και σημαντική τροπολογία αναφέρθηκα. Εγώ θα ήθελα, ειλικρινώς, να ευχαριστήσω τόσο εσάς, όσο και τον κ. Παπαθανάση, τον Αναπληρωτή Υπουργό σας, διότι και ολιστικό είναι το νομοσχέδιο και πιστεύω ότι μπορεί να αποτελέσει αφετηρία ανάπτυξης για τη χώρα μετά τον κορωνοϊό, κυρίως, όμως, και για έναν πιο προσωπικό λόγο: Φέρατε την τροπολογία και την κάνατε δεκτή του κ. Λιβάνιου για επέκταση του δικαιώματος δημοσίευσης των προκηρύξεων από τον περιφερειακό Τύπο.

Εγώ δεν αντιμετωπίζω καθόλου το ζήτημα, όπως το αντιμετωπίζουν οι εκδότες του περιφερειακού Τύπου ή όπως το αντιμετωπίζουν και άλλες δυνάμεις. Πιστεύω βαθύτατα, κύριε Υπουργέ, ότι είναι ένα ζήτημα που ενισχύει τη διαφάνεια, γιατί στα ΕΣΗΔΗΣ και τις πλατφόρμες μπαίνουν αυτοί που έχουν είτε να ελέγξουν είτε να κερδίσουν, μηχανικοί, εργολάβοι και υπηρεσίες.

Ο απλός πολίτης που πρέπει να ενημερώνεται -εδώ ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε- για τα έργα τα οποία πληρώνει ως φορολογούμενος, καλώς ή κακώς, ιδιαίτερα στην περιφέρεια διαβάζει και εφημερίδες.

Υπό αυτή την έννοια, σας συγχαίρω ειλικρινά, γιατί έναν κλάδο που είναι παράγοντας ανάπτυξης παντού στην Ευρώπη και τη Βόρειο Αμερική, τον περιφερειακό Τύπο, τον βγάλατε από την αβεβαιότητα, έστω για δύο χρόνια, και ελπίζω να έχουμε και συνέχεια, όταν οι συνθήκες θα το καλέσουν να έχουμε μια μεγαλύτερη επέκταση.

Καλώ όλους τους συναδέλφους να υπερψηφίσουν με ικανοποίηση αυτό το νομοσχέδιο.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ ευχαριστώ.

Θα κλείσουμε με τη δευτερολογία του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων του κ. Γεωργιάδη.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κύριε Μαμουλάκη, ήσασταν εξαιρετικός όλες τις μέρες των συζητήσεων. Πρέπει να το πω αυτό. «Το δε ζητούμενον αλωτόν, εκφεύγει δε ταμελούμενον.» Μια από τις πιο χαρακτηριστικές φράσεις του Κρέοντος, ίσως στην πιο συγκλονιστική τραγωδία του Σοφοκλέους «Οιδίπους Τύραννος».

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Δεν τη διάλεξα τυχαία.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Την ώρα που την είπατε και αναφερόσασταν ταυτόχρονα στο γκρέμισμα των αυθαιρέτων στην περιοχή του Μαραθώνος από τον ΣΥΡΙΖΑ, μια και μας βάλατε σε πνεύμα αρχαίας ελληνικής σοφίας και γραμματείας, δεν σας κρύβω ότι ήρθε στο μυαλό μου η έννοια της ύβρεως. Ξέρετε γιατί; Πράγματι, γκρεμίσατε τον Μαραθώνα. Είναι αλήθεια. Τον γκρεμίσατε. Για τον Μαραθώνα αναφερθήκατε. Ξέρετε πότε τον γκρεμίσατε; Στις 3-9-2018.

Προσέξτε, κύριοι συνάδελφοι. Κυβερνούσατε από τον Ιανουάριο του 2015 και για να γκρεμίσετε τα πρώτα σας αυθαίρετα στον Μαραθώνα στις 3-9-2018, χρειάστηκε να έχει μεσολαβήσει το Μάτι. Επειδή υπήρξαν οι νεκροί στο Μάτι, όπου το αφήγημα της τότε κυβερνήσεως ήταν ότι δεν ευθυνόταν η Κυβέρνηση, αλλά τα αυθαίρετα, θυμηθήκατε να γκρεμίσετε τα αυθαίρετα, για να ενισχύσετε το αφήγημά σας για το Μάτι.

Η αναφορά σας, λοιπόν, μας θύμισε τη μεγίστη στιγμή της

ύβρεως -με την αρχαιοελληνική έννοια της λέξεως- του Αλέξη Τσίπρα ως Πρωθυπουργού, ύβρις που τιμωρήθηκε από τη νέμεσιν των εκλογών του Ιουλίου του 2019.

Σας είπε κάτι προηγουμένως ο συνάδελφος κ. Μπουκώρος. Οφείλω να πω δημόσια, αγαπητέ συνάδελφε, ότι ήσασταν εξαιρετικός, μελετημένος, επιμελής, εργατικός, συνεπής και το κυριότερο για τους συμπολίτες σας, χρήσιμος, γιατί πολλές από τις παρατηρήσεις σας έγιναν δεκτές και βελτίωσαν το νομοσχέδιο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Υπουργέ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Τι σας είπε; Πάλι έρχομαι στα αρχαιοελληνικά που αρέσουν σε εμάς τους δύο. Λέει: «Θέλετε πάντα να αντιγράφουμε τους άλλους; Δεν μπορούμε να έχουμε καμμία καλή ιδέα»; Φεύγουμε τώρα από τον Σοφοκλή και πάμε στον Επιτάφιο του Περικλέους: «Χρώμεθα γάρ πολιτεία ού ζηλούση τους των πέλας νόμους». Προσέξτε, έχουμε ένα πολίτευμα, που δεν ζηλεύει τους νόμους των άλλων. Γιατί; Γιατί έχουμε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις μας, έχουμε εμπιστοσύνη στη δύναμή μας. Αυτό σας είπε ο κ. Μπουκώρος προηγουμένως, για να δείτε πως η αρχαία ελληνική γραμματεία είναι πανταχού παρούσα.

Έρχομαι τώρα στο σήμερα, να μιλήσουμε για την υποκρισία του ΣΥΡΙΖΑ. Τα έχω τώρα όλα εδώ στο κινητό μου. Αυτό έκανα όλη την ώρα που μιλάγατε. Τα έβρισκα ένα-ένα, για να μην φανεί ότι κάτι ξεχνάω.

Πάμε, λοιπόν, στην περίφημη τροπολογία περί αυθαιρέτων. Εγώ προκάλεσα τον ΣΥΡΙΖΑ να μου πει μια απλή φράση. Θέλετε αύριο να στείλουμε τις μπουλντόζες; Πείτε: «Θέλουμε να στείλετε αύριο τις μπουλντόζες να γκρεμίσετε». Προκάλεσα τον κ. Τσακαλώτο μία, προκάλεσα τον κ. Τσακαλώτο δύο, προκάλεσα τον κ. Τσακαλώτο τρεις, έφυγε ο κ. Τσακαλώτος. Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος τέτοια δήλωση δεν έκανε. Την έκανε ο κ. Αρσένης, στον οποίο θα έρθω μετά. Έχει και αυτός ωραίο αρχαιοελληνικό όνομα, Κρίτων.

Προσέξτε, λοιπόν, αγαπητέ κύριε συνάδελφε, γιατί είστε νέος στην Αίθουσα. Δεν το τύπωσα. Θα σας διαβάσω την ημερομηνία και θα με πιστέψετε.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Στο άλλο, πάντως, ήταν 18 Γενάρη, όχι Σεπτέμβρη που είπατε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Σεπτέμβριος ήταν. Το έχω στο κινητό μου. Θα σας το δείξω. Είναι 3 Σεπτεμβρίου. Το λέει.

Στις 11 Ιουλίου του 2018, στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου...» κ.λπ.. Με τη διάταξη του άρθρου τάδε ανεστάλησαν οι διοικητικές κυρώσεις για τα τυχόν πρωτόκολλα κατεδάφισης των κατασκευών στην Ακτή Κουμουνδούρου, στο Μικρολίμανο Πειραιά, ενόψει της εκπόνησης μελετών ανάπλασης της περιοχής. Η ως άνω αναστολή παρατάθηκε έως το τέλος του 2017 και επομένως, κρίνεται σκόπιμη η ολιγόμηνη παράταση της ισχύος της αναστολής μέχρι την επικείμενη ολοκλήρωση των διαδικασιών ανάπλασης περιοχής». Υπογραφή: «Τσακαλώτος, Παπανάτσιου, Σταθάκης» κ.λπ..

Να, πώς εσείς ως κυβέρνηση ερχόσασταν λίγες μέρες πριν λήξει η προθεσμία της αναγκαστικής εκτελέσεως κατεδάφισης και δίνατε παράταση ενός έτους στην κατεδάφιση. Αυτό είναι που κάνουμε και σήμερα εμείς.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ: Και χωρίς κορωνοϊό!

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Χωρίς πανδημία, χωρίς κρίση κορωνοϊού.

Δηλαδή, όταν η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ και σας δείχνω εδώ, για να μην γίνει παρεξήγηση, δείτε το δημοσίευμα, είναι στις 3-9-2018...

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Μάρτη του 2018 κατεδαφίστηκαν και οι οκτώ ταβέρνες.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ωραία, μπορεί και πιο πριν.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Ξέρετε γιατί το λέω; Γιατί εδράζετε την επιχειρηματολογία σας στο Μάτι. Πριν το Μάτι κατεδαφίστηκαν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Εντάξει, εντάξει.

Ως κυβέρνηση, λοιπόν, κάνατε ενός έτους παράταση στις κατεδαφίσεις με μια δικαιολογία, χωρίς πανδημία, χωρίς τίποτα. Γιατί σήμερα δεν το είπατε; Να είμαστε δίκαιοι, αγαπητέ Χρήστο. Γιατί στο κρίσιμο θέμα, που δεσμεύτηκα στην Αντιπροσωπεία ότι θα αποσύρω την τροπολογία, αν το πείτε, δεν το είπατε. Καλά κάνατε και δεν το είπατε. Θα ήταν άδικο να το πείτε, θα ήταν άδικο και να αποσυρθεί η τροπολογία. Η τροπολογία είναι δίκαιη και τώρα θα εξηγήσω γιατί είναι δίκαιη, πέραν της πανδημίας.

Είπε ο κ. Αρσένης, έτσι, με αυτήν τη διάθεση της συνωμοσιολογίας που έχει το ΜέΡΑ25 σχεδόν σε όλα τα θέματα: «Τι μεσολάβησε από τον Νοέμβριο του 2020, που ο τότε Υπουργός Περιβάλλοντος κ. Χατζηδάκης έλεγε ότι πρέπει να επισπευστούν οι κατεδαφίσεις με τώρα που δίδεται η παράταση;» Τι μεσολάβησε;. Σωστό είναι το ερώτημα και πρέπει να απαντηθεί πολιτικά τι μεσολάβησε. Μεσολάβησε, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της διατάξεως, η συνειδητοποίηση, ότι επί ΣΥΡΙΖΑ είχε γίνει κάτι συγκλονιστικό. Ξέρετε τι είχε γίνει επί ΣΥΡΙΖΑ; Το έχω και αυτό στο κινητό μου, ακριβώς για να μπορώ να σας το διαβάσω, διότι μόνο αν μεταφέρουμε τις ημερομηνίες και μπορούμε να εξηγήσουμε το τι ακριβώς έχει συμβεί, θα είναι πιστευτά και αυτά που λέμε, θα τα καταλαβαίνουν οι συμπολίτες μας και θα μπορούν να πείθονται ότι αυτό που λέμε είναι σωστό.

Όταν ήταν κυβέρνηση ο ΣΥΡΙΖΑ, τι έκανε; Άλλαξε η κ. Παπαναστασίου τον νόμο που ίσχυε, το ν.2971/2001 και το ν.4607/2009, στον οποίο έκανε δύο αλλαγές. Η βασικότερη αλλαγή από τις δύο που έκανε, ξέρετε ποια είναι; Ότι επιτρέπει την τακτοποίηση των αυθαιρέτων κτισμάτων σε αιγιαλούς και όλα τα άλλα τα οποία θεωρούσε ότι είναι σύμφυτα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά αποκλείονται ειδικά τα ιδιωτικά τουριστικά καταλύματα. Δηλαδή, τι έκανε η κ. Παπανάτσιου; Είπε ότι μπορούν να νομιμοποιηθούν όλα, πλην αυτά που αφορούν στα ξενοδοχεία. Γιατί το κάνει αυτό; Από τη γνωστή ιδεοληψία του ΣΥΡΙΖΑ, προφανώς, για τον ιδιωτικό τομέα. Πού μας οδηγεί; Πρώτον, στην καταστροφή υφισταμένων επιχειρήσεων αναμφίβολα και εν μέσω κορωνοϊού, αφού δεν μπορούν να τακτοποιήσουν, γιατί τους έχετε απαγορεύσει να μπορούν να τακτοποιήσουν και δεύτερον, στα δικαστήρια...

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Το Σύνταγμα το απαγορεύει.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Όχι, γιατί σας είπα ότι στο νόμο επιτρέπεται να τακτοποιήσουν όλοι οι υπόλοιποι. Μόνο για τα τουριστικά καταλύματα δεν επιτρέπουν.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Γιατί ήταν κατηγορία 5 και είναι αιγιαλός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μην διακόπτετε, κύριε Μαμουλάκη.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Όχι. Στον αιγιαλό σάς λέω ότι επιτρέπεται στο νόμο σας να τακτοποιήσουν τα πάντα, πλην των ιδιωτικών τουριστικών καταλυμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Και εσείς, κύριε Υπουργέ, μην κάνετε διάλογο. Παραβιάζετε όλοι σας τον Κανονισμό. Μην κάνετε διάλογο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Λόγω ογκοπλασίας. Ελέω του όγκου...

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Εγώ, όταν μιλάτε, δεν σας διακόπτω. Είστε λίγο απείθαρχος. Εκεί χάνετε λίγο.

Επανέρχομαι, λοιπόν. Τι έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ; Ήρθε και σε ένα νόμο είπε ότι όλα τα άλλα τακτοποιούνται, πλην των ιδιωτικών τουριστικών καταλυμάτων. Γιατί το έκανε αυτό; Θα μας το εξηγούσε η κ. Παπανάτσιου, εάν είχε επανεκλεγεί. Προφανώς, δικαίως ο λαός...

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Έχει επανεκλεγεί.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ωραία, να έρθει να μας το εξηγήσει. Έκανα λάθος εγώ, συγγνώμη.

Λέω, λοιπόν, το εξής απλό πράγμα: Εν μέσω κορωνοϊού, όπου όλοι συζητάμε για τη μεγάλη ζημιά, που έχει πάθει ο τουρισμός,

όταν λέμε πώς θα σώσουμε τις τουριστικές επιχειρήσεις από το οριστικό λουκέτο, είναι τώρα η στιγμή για να πάμε να καταστρέψουμε εκείνες τις τουριστικές επιχειρήσεις που έχουν αυτήν την εκκρεμότητα και την οποία δεν μπορούν να ρυθμίσουν ακόμα και να θέλουν; Τώρα είναι η στιγμή;

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Τον Οκτώβρη;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Θα δούμε μέχρι τον Οκτώβρη. Γιατί μέχρι τον Οκτώβρη, αγαπητέ, πιθανόν και να έχουν ρυθμίσει ορισμένοι από αυτούς. Εάν έχουν ρυθμίσει, δεν θα χρειαστεί και να γκρεμιστούν.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Και αν δεν έχουν ρυθμίσει

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Άρα, λοιπόν, τι έκανε η Κυβέρνηση; Εντοπίζει ένα πρόβλημα του κορωνοϊού πάνω στον τουρισμό. Εντοπίζει ένα πρόβλημα, που έχει επισημάνει ο ΣΕΤΕ -για να απαντήσω και στον κ. Κρίτωνα Αρσένη πότε έγινε γνωστό αυτό πρόβλημα- στις 2 Φεβρουαρίου. Τότε έγινε το αίτημα του ΣΕΤΕ, ότι εδώ υπάρχει αυτό το πρόβλημα και πάρα πολλές μονάδες καταστρέφονται. Αυτό μεσολάβησε από τον Νοέμβριο; Εξετάζεται το αίτημα, για να μην γίνει λάθος και καταστρέψουμε κάποιον, χωρίς να πρέπει, γιατί αυτές είναι θέσεις εργασίας και κόπος ανθρώπων. Είπαμε να πάμε τον Οκτώβριο, να έχουμε τον χρόνο αυτούς τους μήνες να ελέγξουμε μετά βεβαιότητας ότι δεν θα καταστρέψουμε κάποια επιχείρηση, που μπορεί να σωθεί και πρέπει να σωθεί. Εφόσον πρέπει και μπορεί, θα σωθεί. Εφόσον δεν πρέπει και δεν μπορεί, θα κατεδαφιστεί. Ούτε το περιβάλλον θα πάθει καμμιά ανεπανόρθωτη βλάβη από τη μεταφορά του Μαρτίου στον Οκτώβριο ούτε η δημοκρατία μας θα πάθει καμμία ανεπανόρθωτη βλάβη από αυτό. Αντιθέτως, αν ένας καταστραφεί, γιατί εμείς δεν κάναμε καλά τη δουλειά μας, αυτό είναι αίσχος για όλους εμάς. Άρα, δικαίως ο ΣΥΡΙΖΑ δεν ζήτησε να το αποσύρουμε και έκανε απλώς μια αντιπολίτευση για το σόου, την οποία τη δέχομαι, γιατί Βουλή είναι, θα πείτε και κάτι.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ: Αφού την καταψηφίζουμε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Ναι, εντάξει, την καταψηφίζετε. Εγώ δεν σας είπα υπερψηφίστε την, για να μην την αποσύρω. Δεν το πήγα μέχρι εκεί. Σας λυπήθηκα. Είπα να πείτε να μπουν οι μπουλντόζες αύριο. Όποιος μας παρακολουθεί ξέρει. Το κατάλαβε πρώτος ο κ. Αρσένης, ο οποίος πράγματι σηκώθηκε και είπε: «Αυτό που δεν σας λέει ο ΣΥΡΙΖΑ, το λέει το ΜέΡΑ25». Δείτε στα Πρακτικά τι είπε ο κ. Αρσένης.

Όσον αφορά τον κ. Αρσένη τώρα -για να απαντήσω και σε αυτόν- πρώτα απ' όλα θα ήθελα να ζητήσω συγγνώμη για τη φράση. Το εξήγησα και χθες, αλλά δεν ήταν στην Αίθουσα. Τη φράση μου για τις περιβαλλοντικές οργανώσεις και το αν σε βρίζουν, κάνεις κάτι καλό, δεν την καταλάβατε. Πρέπει να την εξηγήσω λίγο περισσότερο, γιατί το λέτε συνέχεια από προχθές. Ήταν μια ειρωνεία προς τον κ. Φάμελλο, ο οποίος την εποχή που κυβερνούσε είχε τις περιβαλλοντικές οργανώσεις εναντίον του και προχώρησε και έκανε το ανάποδο, με το οποίο ανάποδο εγώ τυγχάνει να συμφωνώ και τον υποστήριζα τότε για όλο αυτό. Δεν ήταν κατά κυριολεξία. Κάποια στιγμή θα πρέπει να καταλάβατε στη γλώσσα μας ότι υπάρχουν πράγματα που είναι, όπως λέμε, ρητορικά και πράγματα που λέγονται κατά κυριολεξία. Εσείς έχετε μια τάση να μην μπορείτε ποτέ να κάνετε ποτέ τέτοιου είδους λεπτές διακρίσεις. Αυτό χαρακτηρίζει τη μονολιθικότητα της σκέψης σας και ίσως και εξηγεί γιατί φτάσατε να είστε Βουλευτής του ΜέΡΑ25.

Πάμε τώρα στο συγκεκριμένο άρθρο 219, που έχει χυθεί πάρα πολύ μελάνι. Τα έχω εξηγήσει τόσες φορές στην επιτροπή και χθες στην Ολομέλεια, που αν τα πω ξανά για εικοστή πέμπτη φορά τα ίδια, θα είναι κουραστικό και αποκαρδιωτικό. Προφανώς, εγώ δεν θα σας πείσω. Προφανώς, εσείς δεν θα με πείσετε. Εμάς ο ελληνικός λαός μας εξέλεξε να κυβερνήσουμε. Αύριο μπορεί να εκλέξει εσάς και να τα αλλάξατε. Ο ελληνικός λαός κυβερνά. Ό,τι θέλει κάνει, όποιον θέλει εκλέγει, όποιον θέλει δεν εκλέγει. Σε αυτήν τη φάση της ιστορίας μας πάντως, έχει εκλέξει εμάς.

Ως προς τη φράση σας ότι εσείς λέτε να κατεδαφιστούν, θέλω να μη σοκαριστείτε με αυτά που θα σας πω, κύριε Αρσένη. Όταν είπα προς τον ΣΥΡΙΖΑ να το πει, το είπα γιατί ο ΣΥΡΙΖΑ είναι η Αξιωματική Αντιπολίτευση.

Εσείς, κύριε Αρσένη, δεν είστε η Αξιωματική Αντιπολίτευση, είστε το ελάσσον κόμμα του ελληνικού Κοινοβουλίου, το τελευταίο σε ψήφους που μπήκε στη Βουλή. Άρα, σας σέβομαι, σας τιμώ, ακούω αυτό που λέτε, αλλά δεν σημαίνει ότι έχετε το πολιτικό βάρος να επιβάλλετε πολιτική. Δεν σας έδωσε ο λαός αυτό το πολιτικό βάρος. Αν σας το δώσει αύριο -επαναλαμβάνω, η δημοκρατία ευτυχώς είναι ανοιχτή και ο λαός πάντα μπορεί να αλλάζει τις απόψεις του- τότε μπορείτε να ασκήσετε την πολιτική σας. Σήμερα το μέγεθος, όμως, στο οποίο σας κατέταξε ο ελληνικός λαός είναι να έρχεστε και να λέτε τη γνώμη σας και όχι να την επιβάλλετε.

Ως προς τις περιβαλλοντικές οργανώσεις τώρα -δεν τις βάζω όλες στο ίδιο καλάθι, άλλες είναι καλύτερες, άλλες είναι χειρότερες- έχουν μια αγωνία και υπερβάλλουσα, αν θέλετε ή όπως εγώ λέω, δόκιμη ευαισθησία για τα περιβαλλοντικά θέματα. Αν δεν είχαν αυτήν την ευαισθησία, δεν θα ήταν περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Προφανώς, κύριε Αρσένη, αν τις ακούγαμε, σχεδόν τίποτα δεν θα κάναμε. Πάμε να κάνουμε ανεμογεννήτριες, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις λένε να μην τις κάνουμε. Πάμε να κάνουμε το Ελληνικό, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις λένε να μην το κάνουμε. Πάμε να κάνουμε το «Kilada Hills», οι περιβαλλοντικές οργανώσεις λένε να μην το κάνουμε κ.ο.κ..

Άρα, ποια είναι η δουλειά μιας νομίμου εκλεγμένης Κυβερνήσεως; Να κάνει τις αναγκαίες σταθμίσεις και συνθέσεις, κατά τον τρόπο που θέλει ο ελληνικός λαός.

Σεβόμαστε τις αγωνίες τους. Εμείς θεωρούμε ότι έχουμε βάλει όλες τις ασφαλιστικές δικλείδες, που έχει η νομοθεσία μας, για να μην κινδυνεύσει το περιβάλλον. Εάν κινδυνεύσει το περιβάλλον από άστοχες δικές μας αποφάσεις, υπάρχει ο προληπτικός έλεγχος του Συμβουλίου της Επικρατείας, όπως σας το εξήγησα πολλές φορές. Αν και το Συμβούλιο της Επικρατείας κάνει λάθος στην έκδοση του προεδρικού διατάγματος, υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής στο Συμβούλιο της Επικρατείας επιπλέον ή στα ευρωπαϊκά δικαστήρια.

Άρα, το θεσμικό μας πλαίσιο έχει όλες εκείνες τις δυνατότητες, αν πράγματι εμείς πάμε να παραβιάσουμε και να καταστρέψουμε τις περιοχές «NATURA», αν είμαστε τόσο κακοί και ειδεχθείς άνθρωποι, να μας σταματήσει.

Σας διαβεβαιώ, όμως -σε αυτό είμαι ξεκάθαρος- το γεγονός ότι εσείς φωνάζετε, υποστηρίζετε κάθε αίτημα κάθε περιβαλλοντικής οργανώσεως, αντιστρατεύεστε κάθε επένδυση οποιασδήποτε φύσεως σε οποιοδήποτε σημείο της Επικράτειας ό,τι και να γίνει, δεν σας κάνει περισσότερο φίλο του περιβάλλοντος από εμάς, παρά μόνο στη φαντασία σας. Διότι εμείς, που έχουμε την ευθύνη της διακυβερνήσεως, θέλουμε πρωτίστως η ανάπτυξη που θα φέρουμε στην Ελλάδα να είναι αειφόρος, δηλαδή να μην καταστρέφει το περιβάλλον, αλλά να συμβιώνει αρμονικά με το περιβάλλον. Αυτή είναι η έννοια της συγχρόνου αναπτύξεως των οικονομιών, αυτήν υπηρετούμε κι αυτή θέλουμε.

Θα δείτε ότι όταν θα ολοκληρωθούν τα έργα στο Ελληνικό, εσείς που κάνατε προσφυγή μαζί με κάποιες περιβαλλοντικές οργανώσεις εκεί για να σταματήσετε την επένδυση αυτή, όταν θα βλέπετε πόσο όμορφο θα έχει γίνει αυτό το μέρος, θα ντρέπεστε και δεν θα μπορείτε να εξηγήσετε στα παιδιά σας γιατί πήγατε σε αυτό το δικαστήριο. Τόσο ωραίο θα γίνει και τόσο φιλικό στο περιβάλλον.

Άρα, σας ακούμε, σας σεβόμαστε, αλλά προς το παρόν -κανείς δεν θα γίνει αύριο- ο ελληνικός λαός δεν σας έχει εκλέξει για να επιβάλλετε πολιτική.

Τώρα, θέλω να κάνω μια σύνοψη του νομοσχεδίου, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για να εξιστορήσω ακριβώς πώς φτάσαμε εδώ, να το ακούσουν οι συμπολίτες μας και να κλείσουμε τη συνεδρίαση.

Θέλω, κατ' αρχάς, να ευχαριστήσω δημόσια τον Αναπληρωτή Υπουργό κ. Παπαθανάση.

Αγαπητέ συνάδελφε, ήταν η συνεργασία μας για να φτάσουμε

σήμερα εδώ, πιστεύω, υποδειγματική και σε ευχαριστώ πραγματικά, διότι δούλεψες σκληρά εσύ προσωπικά, για να γίνει το νομοσχέδιο.

Πρέπει να εξιστορήσω στους συμπολίτες μας πώς φτάσαμε εδώ. Ιδρύσαμε τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή με επικεφαλής τον καθηγητή κ. Γεώργιο Δελλή, τον οποίον επίσης θέλω να τιμήσω δημόσια για την αφιλοκερδή του προσφορά στο κράτος με αυτό το νομοσχέδιο.

Συστήσαμε τη διϋπουργική επιτροπή όλων των συναρμοδίων Υπουργείων. Όλα αυτά έγιναν έναν χρόνο πριν. Υπήρξαν πολλές συνεδριάσεις και της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής και της διϋπουργικής επιτροπής, ώστε να φτάσουμε να θέσουμε σε δημόσια διαβούλευση το παρόν νομοσχέδιο.

Στη δημόσια διαβούλευση το παρόν νομοσχέδιο προκάλεσε πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, γι' αυτό και τελικώς κατέληξε με περίπου πεντακόσιες σελίδες σχολίων από τους Έλληνες συμπολίτες μας πάνω στα άρθρα του νομοσχεδίου.

Πολλά απ' αυτά τα σχόλια ελήφθησαν υπ' όψιν και έτσι, το αρχικά αναρτηθέν στη δημόσια διαβούλευση νομοσχέδιο με το τελικά κατατεθέν δημόσιο νομοσχέδιο στη Βουλή των Ελλήνων είχε σημαντικές διαφορές, σύμφωνα με τα σχόλια που έγιναν στη δημόσια διαβούλευση. Τιμήσαμε, δηλαδή, τους συμπολίτες μας αξιοποιώντας τις προτάσεις τους και δίνοντάς τους το βήμα να συμμετάσχουν ενεργά στη σύνταξη του παρόντος νομοσχεδίου.

Στη συνέχεια, ήλθαμε στη Βουλή και από την ακρόαση φορέων νομίζω ότι είχαμε ένα από τα ρεκόρ, κύριε Πρόεδρε, από φορείς. Ακούσαμε είκοσι οκτώ φορείς στην ακρόαση φορέων γι' αυτό το νομοσχέδιο.

Από την ακρόαση φορέων πήραμε πολλά και τα ενσωματώσαμε στο τελικό μας κείμενο. Αποσύραμε άρθρο, το τότε 192, λόγω της ενστάσεως ΕΑΑΔΗΣΥ και κάποιων κομμάτων, μεταγράψαμε τα άρθρα 189 και 190 κατόπιν των παρατηρήσεων των επιμελητηρίων, αλλάξαμε άρθρα κατά πώς μας τα υπέδειξε το ΓΕΩΤΕΕ κ.ο.κ.. Ας μην τα απαριθμήσω. Αυτό ήταν μια διάθεσή μας να δείξουμε στην κοινωνία ότι δεν θέλαμε να νομοθετήσουμε εν κρυπτώ και παραβύστω, αλλά θέλαμε να λάβουμε υπ' όψιν μας και τους φορείς, όπως αυτοί εκφράστηκαν στη Βουλή.

Το ίδιο κάναμε και με τις παρατηρήσεις των Κομμάτων. Εξαντλήσαμε τον διάλογο στις επιτροπές. Όσοι Βουλευτές ήθελαν να μιλήσουν, όλοι μίλησαν. Εγώ προσπάθησα να μιλήσω, αφού είχαν ολοκληρώσει τις ομιλίες τους όλοι οι συνάδελφοι στις επιτροπές και προσπάθησα να απαντήσω σε όλα τα ερωτήματα, τα οποία καλόπιστα ετέθησαν για να φτάσουμε στην Ολομέλεια.

Στην Ολομέλεια, πρέπει να σας ενημερώσω ότι ομίλησαν πενήντα έξι συνάδελφοι. Είναι ένας μεγάλος αριθμός για ένα νομοσχέδιο. Εξαντλήσαμε δύο ημέρες μεγάλου διαλόγου στο νομοσχέδιο αυτό και εδώ είχαμε την ευκαιρία να ακουστούν όλες οι απόψεις.

Γιατί το λέω αυτό; Διότι θεωρώ ότι αυτός ο τρόπος νομοθέτησης, που τηρεί τους κοινοβουλευτικούς χρόνους, τηρεί τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες, σέβεται τον δημόσιο διάλογο, επιτρέπει στους φορείς να συμμετάσχουν, δίνει την ευκαιρία στους ειδήμονες, όπως συστήσαμε τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή, να μας προστατεύσουν από ενδεχόμενα λάθη, είναι ένας καλός τρόπος νομοθέτησης για ένα ζήτημα που τελικά ξεπερνά κατά πολύ τη χρονική εντολή της παρούσας Κυβερνήσεως, υπό την έννοια ότι οι δημόσιες συμβάσεις επηρεάζουν σχεδόν το σύνολο της οικονομίας και πολλά από τα έργα, που θα ξεκινήσουν και θα κατακυρωθούν με βάση αυτόν τον νόμο, θα κατασκευάζονται και θα δαπανώνται χρήματα από το ελληνικό δημόσιο, πολλά χρόνια μετά από σήμερα. Άρα, είναι ένα νομοσχέδιο, το οποίο έπρεπε να έχει εξαντλητικό δημόσιο διάλογο, έπρεπε να έχει εξαντλητικό δημόσιο έλεγχο και αυτό προσπαθήσαμε να κάνουμε.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ολοκληρώστε, κύριε Υπουργέ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων): Κλείνω, κύριε Πρόεδρε,.

Ως προς την ένσταση που άκουσα και από τον κ. Σπίρτζη και από τον εισηγητή εδώ ως προς την αύξηση του ορίου στις 30.000, θεωρώ ότι δεν έγινε και μεγάλη φασαρία -η αλήθεια είναι- που δείχνει ότι στην πραγματικότητα όλοι καταλαβαίνουν ότι αυτό ήταν ένα χρήσιμο εργαλείο.

Θέλουμε, όμως, να ξέρετε τι κάνουμε. Αυξάνουμε πράγματι, το όριο των απευθείας αναθέσεων από τις 20.000 στις 30.000, αλλά μειώνουμε από τις 60.000 στις 30.000 την υποχρέωση αναρτήσεως της σχετικής αναθέσεως στο διαδίκτυο. Άρα, με αυτόν τον τρόπο, ναι μεν δίνουμε την ευκαιρία για υψηλότερο ποσοστό απευθείας ανάθεσης, για να τρέχουν τα έργα πιο γρήγορα, ιδιαίτερα στους δήμους, που έχουν πολύ μεγάλη καθυστέρηση, αλλά από την άλλη, τα αναρτούμε, για να μην υπάρχει τίποτα κρυφό και να είναι όλα ευχερώς προσιτά στον δημόσιο έλεγχο και του τελευταίου Έλληνα πολίτη, που θέλει -και δικαίως- να ελέγξει πού πηγαίνουν τα χρήματα του. Γιατί, εν τέλει, τα χρήματα αυτά δεν είναι ούτε των Υπουργών, ούτε του Πρωθυπουργού, ούτε των δημάρχων, ούτε των περιφερειαρχών, είναι των Ελλήνων πολιτών και πρέπει να δαπανώνται με διαφάνεια, πρέπει να δαπανώνται με σεβασμό, αλλά πρέπει να δαπανώνται και αποτελεσματικά. Διότι μόνο αν δαπανώνται αποτελεσματικά, θα φέρουν πίσω ωφέλεια, ανάλογη αυτής της δαπάνης και ενδεχομένως και κέρδος μεγαλύτερο από τις δαπάνες, που είναι και το ζητούμενο. Αυτή ήταν η πρόθεσή μας.

Θέλω να είμαι ειλικρινής. Ο στόχος του συγκερασμού της διαφάνειας με την ταχύτητα, της αποτελεσματικότητας με την εξασφάλιση των διαδικασιών δεν είναι πάντα εύκολος, γιατί καμιά φορά οι δύο αυτές αρχές -και οι δύο είναι σπουδαίες αρχές- έρχονται σε κάποιου είδους σύγκρουση.

Το νομοσχέδιο αυτό προσπαθεί να βρει την ισορροπία, προσπαθεί να βρει το σημείο εκείνο που η μία δεν αντιπαλεύει και δεν αντιστρατεύεται την άλλη. Θα κριθεί, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στην πράξη εκ του αποτελέσματος, όπως όλα κρίνονται στη ζωή και ιδιαίτερα στην πολιτική.

Όμως -με αυτό κλείνω- την πολύ μεγάλη μας δυνατότητα και ταχύτητα απορρόφησης ευρωπαϊκών πόρων, όπως κατέθεσα και στην επιτροπή, την πιστοποίησε η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή γι' αυτούς τους μήνες που αναλάβαμε την ηγεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και μας κατέταξε στη δεύτερη ταχύτητα, στη δεύτερη θέση σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κατά το έτος 2020 μεγαλύτερη εκτέλεση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων τόσο στο εθνικό του σκέλος όσο και στο συγχρηματοδοτούμενο, που ξεπέρασε τα 11 δισεκατομμύρια ευρώ, το μεγαλύτερο ποσό από την ημέρα που η Ελλάδα εντάχθηκε στις Ευρωπαϊκές Οικονομικές Κοινότητες μέχρι σήμερα, αποτελεί -πιστεύω- ισχυρό διαπιστευτήριο για το ότι έχουμε και τη διάθεση, αλλά και τη δυνατότητα να είμαστε αποτελεσματικοί.

Τα δε αποτελέσματα της Αναπτυξιακής Τράπεζας, που σας τα κατέθεσα και αυτά στην επιτροπή της Βουλής, δείχνουν ότι σε αυτούς τους δεκαοκτώ μήνες η Αναπτυξιακή Τράπεζα έχει μεταμορφωθεί από κάτι που θα εδημιουργείτο, ένα κέλυφος, σε κάτι που δρα, επιχειρεί, παράγει προϊόντα, παρεμβαίνει σε οικονομία και αναγνωρίζεται ο ρόλος της ακόμα και από την DG ECFIN στην επίσημη έκθεση για την Ελλάδα, με πρώτη και μοναδική στην ιστορία μας αναφορά στις δράσεις της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας. Αυτό δείχνει ότι είμαστε στο σωστό δρόμο. Σε κάθε περίπτωση, όμως, αν κάπου έχουμε σφάλλει και κάτι δεν λειτουργεί, εδώ θα είμαστε, να εξηγήσουμε τι δεν πήγε καλά, γιατί σίγουρα δεν έχουν γίνει όλα καλά.

Θέλω, στο κλείσιμο αυτής της συνεδριάσεως, να ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους, που συμμετείχαν σε αυτήν τη συζήτηση. Ήταν κοπιώδης, ήταν εξαντλητική, αλλά πιστεύω ότι στο τέλος θα βγει κάτι καλό για τον ελληνικό λαό.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κύριε Υπουργέ.

Πράγματι, είναι ένα από τα βασικότερα νομοθετήματα που έχουν περάσει την τελευταία διετία. Όπως είπε και ο Υπουργός, θα ρυθμίζει όλο το σύστημα των επενδύσεων για πολλά χρόνια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων, των τροπολογιών και του συ-

νόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, για τις υποδομές και για την υγεία».

Εισερχόμαστε στη ψήφιση επί της αρχής, των άρθρων, των τροπολογιών και του συνόλου του σχεδίου νόμου και η ψήφισή τους θα γίνει χωριστά.

Έχει υποβληθεί αίτηση διεξαγωγής ονομαστικής ψηφοφορίας επί του άρθρου 219 του σχεδίου νόμου από Βουλευτές της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ.

Επίσης, έχει υποβληθεί αίτηση διεξαγωγής ονομαστικής ψηφοφορίας επί της αρχής, επί των άρθρων 15 και 219 και επί της τροπολογίας 776/45 του σχεδίου νόμου από τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας και τους Βουλευτές του κόμματός του.

Δεν θα αναγνώσω τον κατάλογο των υπογραφόντων Βουλευτών για τις δύο αιτήσεις. Λόγω των ειδικών συνθηκών, θεωρούμε ότι υπάρχει ο απαιτούμενος από τον Κανονισμό αριθμός για την υποβολή τους και πράγματι υπάρχει.

Συνεπώς, διακόπτουμε τη συνεδρίαση για δέκα λεπτά, σύμφωνα με τον Κανονισμό.

(ΔΙΑΚΟΠΗ)

(ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΑΚΟΠΗ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Επαναλαμβάνεται η διακοπείσα συνεδρίαση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχεστε να συμπτύξουμε τις δυο ψηφοφορίες σε μία;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Το Σώμα συνεφώνησε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στο σημείο αυτό θα διεξαχθεί ονομαστική ηλεκτρονική ψηφοφορία επί της αρχής και επί των άρθρων 15 και 219 και επί της τροπολογίας με αριθμό 776/45 του σχεδίου νόμου.

Παρακαλώ να ανοίξει το σύστημα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας.

(ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ)

(ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι έχουν έλθει στο Προεδρείο επιστολές και τηλεομοιοτυπίες (φαξ) συναδέλφων, σύμφωνα με το άρθρο 70Α του Κανονισμού της Βουλής, με τις οποίες γνωστοποιούν την ψήφο τους. Οι ψήφοι αυτές θα ανακοινωθούν και θα συνυπολογιστούν στην καταμέτρηση, η οποία θα ακολουθήσει.

(Οι προαναφερθείσες επιστολές κατατίθενται για τα Πρακτικά και βρίσκονται στο Αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Παρακαλώ να κλείσει το σύστημα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας.

(ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗ)

(ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι έχω την τιμή να σας ανακοινώσω το αποτέλεσμα της διεξαχθείσης ονομαστικής ψηφοφορίας.

Επί της αρχής του νομοσχεδίου εψήφισαν 298 Βουλευτές.

Υπέρ, δηλαδή «ΝΑΙ», ψήφισαν 158 Βουλευτές.

Κατά, δηλαδή «ΟΧΙ», ψήφισαν 140 Βουλευτές.

«Παρών» ουδείς εψήφισε.

Συνεπώς το νομοσχέδιο έγινε δεκτό επί της αρχής κατά πλειοψηφία.

Επί του άρθρου 15 εψήφισαν 298 Βουλευτές.

Υπέρ, δηλαδή «ΝΑΙ», ψήφισαν 158 Βουλευτές.

Κατά, δηλαδή «ΟΧΙ», ψήφισαν 140 Βουλευτές.

«Παρών» ουδείς εψήφισε.

Συνεπώς το άρθρο 15 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Επί του άρθρου 219 εψήφισαν 298 Βουλευτές.

Υπέρ, δηλαδή «ΝΑΙ», ψήφισαν 158 Βουλευτές.

Κατά, δηλαδή «ΟΧΙ», ψήφισαν 140 Βουλευτές.

«Παρών» ουδείς εψήφισε.

Συνεπώς το άρθρο 219 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Επί της τροπολογίας με γενικό αριθμό 776 και ειδικό 45 εψήφισαν 298 Βουλευτές:

Υπέρ, δηλαδή «ΝΑΙ», ψήφισαν 158 Βουλευτές.

Κατά, δηλαδή «ΟΧΙ», ψήφισαν 119 Βουλευτές.

«Παρών» ψήφισαν 21 Βουλευτές.

Συνεπώς η τροπολογία με γενικό αριθμό 776 και ειδικό 45 έγινε δεκτή όπως τροποποιήθηκε κατά πλειοψηφία.

Οι θέσεις των Βουλευτών, όπως αποτυπώθηκαν κατά την ψήφιση με το ηλεκτρονικό σύστημα, καταχωρίζονται στα Πρακτικά της σημερινής συνεδρίασης και έχουν ως εξής:

Ονοματεπώνυμο	Κ.Ο	Εκλ. Περιφέρεια	Ψήφος
Επί της αρχής (ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΨΗΦΟΙ: ΝΑΙ:158, ΟΧΙ:140, ΠΡΝ:0)			
ΑΒΔΕΛΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΒΡΑΜΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΣΕΡΡΩΝ	ΟΧΙ
ΑΓΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ-ΕΛΕΝΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΙΛΚΙΣ	ΟΧΙ
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΔΑΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΜΕΡΑ25	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΝΑΣΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΕΣΒΟΥ	ΝΑΙ
ΑΚΤΥΠΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΝΑΙ
ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ-ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΜΥΡΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ(ΣΙΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΝΑΙ
ΑΠΑΤΖΙΔΗ ΜΑΡΙΑ	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΑΡΑΧΩΒΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΡΣΕΝΗΣ ΚΡΙΤΩΝ-ΗΛΙΑΣ	ΜΕΡΑ25	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ-ΧΑΪΔΩ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΑΥΓΕΝΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ
ΑΥΓΕΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ(ΔΩΡΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ-ΘΕΟΔΩΡΑ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ-ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΕΡΚΥΡΑ	ΟΧΙ

ΑΧΜΕΤ ΙΛΧΑΝ	Κίνημα Αλλαγής	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΧΙ
ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ ΕΥΤΥΧΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΑΓΕΝΑ-ΚΗΛΑΗΔΟΝΗ ΑΝΝΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΒΑΓΕΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΑΓΙΩΝΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΒΑΡΔΑΚΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ(ΓΙΑΝΗΣ)	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΒΑΡΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΛΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΒΑΣΙΛΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΒΕΤΤΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΟΧΙ
ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	ΕΠΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΙΤΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΛΑΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΝΑΙ
ΒΛΑΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΒΟΡΙΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ(ΜΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΟΥΛΤΕΨΗ ΣΟΦΙΑ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΒΟΥΤΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΡΟΥΤΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ

ΒΡΥΖΙΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ ΦΩΤΕΙΝΗ(ΦΩΦΗ)	Κίνημα Αλλαγής	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ ΟΛΓΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΤΗΣ	ΟΧΙ
ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΙΛΚΙΣ	ΝΑΙ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ(ΝΑΝΤΙΑ)	Κίνημα Αλλαγής	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΜΑΡΙΟΡΗ(ΜΑΡΙΕΤΤΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΓΙΟΓΙΑΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΚΑΡΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ(ΝΑΤΑΣΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΒΡΟΥ	ΟΧΙ
ΓΚΙΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΝΑΙ
ΓΚΙΟΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΓΚΙΟΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΓΚΙΟΥΛΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΓΚΟΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΤΗΣ	ΟΧΙ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ΚΛΕΩΝ	ΜΕΡΑ25	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΔΑΒΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΔΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΔΕΝΔΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΔΗΜΑΣ ΧΡΙΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ

ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΔΙΓΑΛΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΔΟΥΝΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ(ΝΟΝΗ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΔΡΙΤΣΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΟΧΙ
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΖΕΪΜΠΕΚ ΧΟΥΣΕΪΝ	ΣΥΡΙΖΑ	ΞΑΝΘΗΣ	ΟΧΙ
ΖΕΜΠΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΖΟΥΡΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΤΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ(ΧΑΡΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΘΡΑΨΑΝΙΩΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΟΧΙ
ΙΑΤΡΙΔΗ ΤΣΑΜΠΙΚΑ(ΜΙΚΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΚΑΒΒΑΔΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	ΝΑΙ
ΚΑΙΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ-ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΛΛΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ

ΚΑΜΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΝΕΛΛΗ ΓΑΡΥΦΑΛΙΑ(ΛΙΑΝΑ)	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΠΠΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τ ΑΛΕΞ.	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τ ΑΧΙΛ.	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΣΑΡΛΙΔΟΥ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ(ΦΡΟΣΩ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΣΙΜΑΤΗ ΕΙΡΗΝΗ(ΝΙΝΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΡΙΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	Κίνημα Αλλαγής	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΤΣΑΝΙΩΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΚΑΤΣΗΣ ΜΑΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΣΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ ΧΑΡΟΥΛΑ(ΧΑΡΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ ΣΥΜΕΩΝ(ΣΙΜΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΕΛΕΤΣΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΚΕΛΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ

ΚΕΡΑΜΕΩΣ ΝΙΚΗ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΑ ΜΑΡΙΑ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ ΧΑΡΟΥΛΑ(ΧΑΡΑ)	Κίνημα Αλλαγής	ΔΡΑΜΑΣ	ΟΧΙ
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΟΛΓΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΝΑΙ
ΚΙΚΙΛΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΟΚΚΑΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΚΟΜΝΗΝΑΚΑ ΜΑΡΙΑ	Κ.Κ.Ε.	ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ
ΚΟΝΣΟΛΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ(ΜΑΝΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΟΤΡΩΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΒΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2' ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΝΕΟΚΛΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΩΤΣΗΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΩΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΑΠΠΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΛΙΑΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΛΙΑΚΟΥΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Κίνημα Αλλαγής	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΙΒΑΝΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΣΠΗΛΙΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΙΟΥΠΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΙΟΥΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ-ΜΙΧΑΗΛ(ΠΑΝΝΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΛΟΓΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΡΑ25	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΑΚΡΗ ΖΩΗ (ΖΕΤΤΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΛΑΜΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(ΧΑΡΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΑΝΗ-ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΤΑΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ	Κ.Κ.Ε.	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΡΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΑΡΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ

ΜΕΪΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΕΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΝΟΤΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΧΙΟΥ	ΝΑΙ
ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΟΝΟΓΥΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΜΟΥΖΑΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΜΟΥΛΚΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΚΑΔΗΜΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	ΜΕΡΑ25	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ(ΝΤΟΡΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΜΠΑΛΑΦΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝ(ΦΩΝΤΑΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΑΡΑΝ ΜΠΟΥΡΧΑΝ	Κίνημα Αλλαγής	ΞΑΝΘΗΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΤΖΩΚΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΙΑΓΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΟΧΙ
ΜΠΙΖΙΟΥ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ(ΣΤΕΛΛΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΜΠΛΟΥΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΡΑΜΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΓΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΩΚΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΜΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	ΣΕΡΡΩΝ	ΟΧΙ
ΜΠΟΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΡΝΟΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ

ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΥΛΩΝΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Α΄ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΘΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΝΟΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ(ΚΑΤΕΡΙΝΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΔΡΑΜΑΣ	ΟΧΙ
ΞΑΝΘΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΟΧΙ
ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΙΖΑ(ΜΑΡΙΛΙΖΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(ΜΠΑΜΠΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ(ΜΙΧΑΛΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ (ΚΑΤΕΡΙΝΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΡΗΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Κ.Κ.Ε.	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΠΑΠΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ

ΠΑΤΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΦΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΠΕΡΚΑ ΘΕΟΠΙΣΤΗ(ΠΕΤΗ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΟΧΙ
ΠΙΚΡΑΜΜΕΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΠΙΠΙΛΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΝΑΙ
ΠΛΕΥΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΘΑΝΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΠΟΛΑΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΑΝΙΩΝ	ΟΧΙ
ΠΟΥΛΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ(ΓΙΩΤΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΡΑΠΤΗ ΕΛΕΝΗ	Νέα Δημοκρατία	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΡΑΠΤΗ ΖΩΗ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ(ΘΟΔΩΡΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΑΚΟΡΑΦΑ ΣΟΦΙΑ	ΜΕΡΑ25	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΣΑΛΜΑΣ ΜΑΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΑΜΑΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΟΧΙ
ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΣΕΝΕΤΑΚΗΣ ΜΑΞΙΜΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ
ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ(ΣΤΡΑΤΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΣΚΟΝΔΡΑ ΑΣΗΜΙΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ

ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΠΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΣΚΟΥΡΟΛΙΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΠΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΚΟΥΦΑ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ(ΜΠΕΤΤΥ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΟΧΙ
ΣΚΡΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΣΟΥΚΟΥΛΗ-ΒΙΛΑΛΗ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ(ΜΑΡΙΛΕΝΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΠΑΝΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ-ΠΕΤΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΠΙΡΤΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΣΤΑΜΕΝΙΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΣΤΕΦΑΝΑΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΣΑΜΟΥ	ΝΑΙ
ΣΤΟΛΤΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	Κ.Κ.Ε.	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΝΑΙ
ΣΤΥΛΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΤΗΣ	ΝΑΙ
ΣΥΝΤΥΧΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Κ.Κ.Ε.	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΣΥΡΙΓΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ(ΑΓΓΕΛΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΥΡΜΑΛΕΝΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΟΧΙ
ΤΑΓΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΑΡΑΝΤΙΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΤΕΛΙΓΙΟΡΙΔΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΟΧΙ
ΤΖΑΒΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΖΑΚΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΕΛΛΗΣ	ΟΧΙ
ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΖΗΚΑΛΑΓΙΑΣ ΖΗΣΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΖΟΥΦΗ ΜΕΡΟΠΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΟΧΙ

ΤΡΑΓΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(ΑΛΕΚΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΤΣΑΒΔΑΡΙΔΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΣΙΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΓΚΡΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΛΙΓΓΙΡΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ(ΣΠΥΡΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΞΑΝΘΗΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΠΡΑΣ ΑΛΕΞΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΤΣΙΠΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΦΑΜΕΛΛΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΦΙΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΦΟΡΤΩΜΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΦΡΑΓΓΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΚΙΛΚΙΣ	ΟΧΙ
ΦΩΤΗΛΑΣ ΙΑΣΩΝ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΦΩΤΙΟΥ ΘΕΑΝΩ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΧΑΡΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ(ΤΑΚΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΧΙ
ΧΑΡΙΤΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(ΑΛΕΞΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ(ΤΑΣΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ(ΚΩΣΤΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ

ΧΕΙΜΑΡΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ(ΘΕΜΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΧΗΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΧΙΟΝΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ ΡΑΛΛΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ(ΜΙΛΤΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΟΧΙ
Άρθρο 15 (ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΨΗΦΟΙ: ΝΑΙ:158, ΟΧΙ:140, ΠΡΝ:0)			
ΑΒΔΕΛΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΒΡΑΜΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΣΕΡΡΩΝ	ΟΧΙ
ΑΓΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ-ΕΛΕΝΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΙΛΚΙΣ	ΟΧΙ
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΔΑΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΜΕΡΑ25	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΝΑΣΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΕΣΒΟΥ	ΝΑΙ
ΑΚΤΥΠΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΝΑΙ
ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ-ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΜΥΡΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ(ΣΙΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ

ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΝΑΙ
ΑΠΑΤΖΙΔΗ ΜΑΡΙΑ	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΑΡΑΧΩΒΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΡΣΕΝΗΣ ΚΡΙΤΩΝ-ΗΛΙΑΣ	ΜΕΡΑ25	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ-ΧΑΪΔΩ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΑΥΓΕΝΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ
ΑΥΓΕΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ(ΔΩΡΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ-ΘΕΟΔΩΡΑ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ-ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΕΡΚΥΡΑ	ΟΧΙ
ΑΧΜΕΤ ΙΛΧΑΝ	Κίνημα Αλλαγής	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΧΙ
ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ ΕΥΤΥΧΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΑΓΕΝΑ-ΚΗΛΑΗΔΟΝΗ ΑΝΝΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΒΑΓΕΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΑΓΙΩΝΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΒΑΡΔΑΚΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ(ΓΙΑΝΗΣ)	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΒΑΡΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΛΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΒΑΣΙΛΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΒΕΤΤΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΟΧΙ
ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	ΕΠΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΙΤΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΛΑΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΝΑΙ
ΒΛΑΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΒΟΡΙΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ(ΜΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΟΥΛΤΕΨΗ ΣΟΦΙΑ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΒΟΥΤΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΡΟΥΤΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΒΡΥΖΙΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ ΦΩΤΕΙΝΗ(ΦΩΦΗ)	Κίνημα Αλλαγής	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ ΟΛΓΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΤΗΣ	ΟΧΙ
ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΙΛΚΙΣ	ΝΑΙ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ(ΝΑΝΤΙΑ)	Κίνημα Αλλαγής	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΜΑΡΙΟΡΗ(ΜΑΡΙΕΤΤΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ

ΓΙΟΓΙΑΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΚΑΡΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ(ΝΑΤΑΣΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΒΡΟΥ	ΟΧΙ
ΓΚΙΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΝΑΙ
ΓΚΙΟΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΓΚΙΟΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΓΚΙΟΥΛΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΓΚΟΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΤΗΣ	ΟΧΙ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ΚΛΕΩΝ	ΜΕΡΑ25	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΔΑΒΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΔΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΔΕΝΔΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΔΗΜΑΣ ΧΡΙΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΔΙΓΑΛΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΔΟΥΝΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ(ΝΟΝΗ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΔΡΙΤΣΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΟΧΙ
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΖΕΪΜΠΕΚ ΧΟΥΣΕΪΝ	ΣΥΡΙΖΑ	ΞΑΝΘΗΣ	ΟΧΙ
ΖΕΜΠΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΖΟΥΡΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ

ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΤΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ(ΧΑΡΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΘΡΑΨΑΝΙΩΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΟΧΙ
ΙΑΤΡΙΔΗ ΤΣΑΜΠΙΚΑ(ΜΙΚΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΚΑΒΒΑΔΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	ΝΑΙ
ΚΑΙΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ-ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΛΛΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΜΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΝΕΛΛΗ ΓΑΡΥΦΑΛΙΑ(ΛΙΑΝΑ)	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΠΠΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τ ΑΛΕΞ.	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τ ΑΧΙΛ.	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΣΑΡΛΙΔΟΥ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ(ΦΡΟΣΩ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΣΙΜΑΤΗ ΕΙΡΗΝΗ(ΝΙΝΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ

ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΡΙΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	Κίνημα Αλλαγής	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΤΣΑΝΙΩΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΚΑΤΣΗΣ ΜΑΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΣΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ ΧΑΡΟΥΛΑ(ΧΑΡΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ ΣΥΜΕΩΝ(ΣΙΜΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΕΛΕΤΣΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΚΕΛΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΚΕΡΑΜΕΩΣ ΝΙΚΗ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΑ ΜΑΡΙΑ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ ΧΑΡΟΥΛΑ(ΧΑΡΑ)	Κίνημα Αλλαγής	ΔΡΑΜΑΣ	ΟΧΙ
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΟΛΓΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΝΑΙ
ΚΙΚΙΛΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΟΚΚΑΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΚΟΜΝΗΝΑΚΑ ΜΑΡΙΑ	Κ.Κ.Ε.	ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ
ΚΟΝΣΟΛΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ(ΜΑΝΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΟΤΡΩΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΒΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ

ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2' ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΝΕΟΚΛΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΩΤΣΗΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΩΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΑΠΠΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΛΙΑΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΛΙΑΚΟΥΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Κίνημα Αλλαγής	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΙΒΑΝΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΣΠΗΛΙΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΙΟΥΠΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΙΟΥΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ-ΜΙΧΑΗΛ(ΠΑΝΝΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	ΝΑΙ

		ΑΘΗΝΩΝ	
ΛΟΓΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΡΑ25	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΑΚΡΗ ΖΩΗ(ΖΕΤΤΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΛΑΜΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(ΧΑΡΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΑΝΗ-ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΤΑΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ	Κ.Κ.Ε.	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΡΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΑΡΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΜΕΪΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΕΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΝΟΤΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΧΙΟΥ	ΝΑΙ
ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΟΝΟΓΥΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΜΟΥΖΑΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΜΟΥΛΚΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΚΑΔΗΜΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	ΜΕΡΑ25	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ(ΝΤΟΡΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΜΠΑΛΑΦΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	ΟΧΙ

		ΑΘΗΝΩΝ	
ΜΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝ(ΦΩΝΤΑΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΑΡΑΝ ΜΠΟΥΡΧΑΝ	Κίνημα Αλλαγής	ΞΑΝΘΗΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΤΖΩΚΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΙΑΓΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΟΧΙ
ΜΠΙΖΙΟΥ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ(ΣΤΕΛΛΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΜΠΛΟΥΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΡΑΜΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΓΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΩΚΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΜΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	ΣΕΡΡΩΝ	ΟΧΙ
ΜΠΟΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΡΝΟΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ
ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΥΛΩΝΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Α΄ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΘΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΝΟΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ(ΚΑΤΕΡΙΝΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΔΡΑΜΑΣ	ΟΧΙ
ΞΑΝΘΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΟΧΙ
ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΙΖΑ(ΜΑΡΙΛΙΖΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(ΜΠΑΜΠΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ(ΜΙΧΑΛΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ (ΚΑΤΕΡΙΝΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΡΗΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Κ.Κ.Ε.	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΠΑΠΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΠΑΤΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΦΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΠΕΡΚΑ ΘΕΟΠΙΣΤΗ(ΠΕΤΗ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΟΧΙ
ΠΙΚΡΑΜΜΕΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΠΙΠΙΛΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΝΑΙ
ΠΛΕΥΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΘΑΝΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΠΟΛΑΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΑΝΙΩΝ	ΟΧΙ
ΠΟΥΛΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ(ΓΙΩΤΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ

ΡΑΠΤΗ ΕΛΕΝΗ	Νέα Δημοκρατία	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΡΑΠΤΗ ΖΩΗ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ(ΘΟΔΩΡΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΑΚΟΡΑΦΑ ΣΟΦΙΑ	ΜΕΡΑ25	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΣΑΛΜΑΣ ΜΑΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΑΜΑΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΟΧΙ
ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΣΕΝΕΤΑΚΗΣ ΜΑΞΙΜΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ
ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ(ΣΤΡΑΤΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΣΚΟΝΔΡΑ ΑΣΗΜΙΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΠΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΣΚΟΥΡΟΛΙΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΠΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΚΟΥΦΑ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ(ΜΠΕΤΤΥ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΟΧΙ
ΣΚΡΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΣΟΥΚΟΥΛΗ-ΒΙΛΙΑΛΗ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ(ΜΑΡΙΛΕΝΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΠΑΝΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ-ΠΕΤΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΠΙΡΤΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΣΤΑΜΕΝΙΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΣΤΕΦΑΝΑΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΣΑΜΟΥ	ΝΑΙ
ΣΤΟΛΤΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	Κ.Κ.Ε.	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΝΑΙ
ΣΤΥΛΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΤΗΣ	ΝΑΙ
ΣΥΝΤΥΧΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Κ.Κ.Ε.	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΣΥΡΙΓΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ(ΑΓΓΕΛΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΥΡΜΑΛΕΝΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΟΧΙ
ΤΑΓΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΑΡΑΝΤΙΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΤΕΛΙΓΙΟΡΙΔΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΟΧΙ
ΤΖΑΒΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΖΑΚΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΕΛΛΗΣ	ΟΧΙ
ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΖΗΚΑΛΑΓΙΑΣ ΖΗΣΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΖΟΥΦΗ ΜΕΡΟΠΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΡΑΓΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(ΑΛΕΚΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΤΣΑΒΔΑΡΙΔΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΣΙΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΓΚΡΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΛΙΓΓΙΡΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ(ΣΠΥΡΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΞΑΝΘΗΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΠΡΑΣ ΑΛΕΞΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΤΣΙΠΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΦΑΜΕΛΛΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΦΙΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ

ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΦΟΡΤΩΜΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΦΡΑΓΓΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΚΙΛΚΙΣ	ΟΧΙ
ΦΩΤΗΛΑΣ ΙΑΣΩΝ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΦΩΤΙΟΥ ΘΕΑΝΩ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΧΑΡΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ(ΤΑΚΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΧΙ
ΧΑΡΙΤΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(ΑΛΕΞΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ(ΤΑΣΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ(ΚΩΣΤΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΧΕΙΜΑΡΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ(ΘΕΜΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΧΗΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΧΙΟΝΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ ΡΑΛΛΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ(ΜΙΛΤΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΟΧΙ
Άρθρο 219 (ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΨΗΦΟΙ: ΝΑΙ:158, ΟΧΙ:140, ΠΡΝ:0)			
ΑΒΔΕΛΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΒΡΑΜΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΣΕΡΡΩΝ	ΟΧΙ
ΑΓΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ-ΕΛΕΝΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΙΛΚΙΣ	ΟΧΙ
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ

ΑΔΑΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΜΕΡΑ25	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΝΑΣΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΕΣΒΟΥ	ΝΑΙ
ΑΚΤΥΠΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΝΑΙ
ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ-ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΜΥΡΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ(ΣΙΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΝΑΙ
ΑΠΑΤΖΙΔΗ ΜΑΡΙΑ	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΑΡΑΧΩΒΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΡΣΕΝΗΣ ΚΡΙΤΩΝ-ΗΛΙΑΣ	ΜΕΡΑ25	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ-ΧΑΪΔΩ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΑΥΓΕΝΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ
ΑΥΓΕΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ(ΔΩΡΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ

ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ-ΘΕΟΔΩΡΑ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ-ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΕΡΚΥΡΑ	ΟΧΙ
ΑΧΜΕΤ ΙΛΧΑΝ	Κίνημα Αλλαγής	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΧΙ
ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ ΕΥΤΥΧΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΑΓΕΝΑ-ΚΗΛΑΗΔΟΝΗ ΑΝΝΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΒΑΓΕΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΑΓΙΩΝΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΒΑΡΔΑΚΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ(ΓΙΑΝΗΣ)	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΒΑΡΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΛΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΒΑΣΙΛΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΒΕΤΤΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΟΧΙ
ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	ΕΠΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΙΤΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΛΑΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΝΑΙ
ΒΛΑΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΒΟΡΙΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ(ΜΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΟΥΛΤΕΨΗ ΣΟΦΙΑ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ

ΒΟΥΤΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΡΟΥΤΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΒΡΥΖΙΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ ΦΩΤΕΙΝΗ(ΦΩΦΗ)	Κίνημα Αλλαγής	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ ΟΛΓΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΤΗΣ	ΟΧΙ
ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΙΛΚΙΣ	ΝΑΙ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ(ΝΑΝΤΙΑ)	Κίνημα Αλλαγής	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΜΑΡΙΟΡΗ(ΜΑΡΙΕΤΤΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΓΙΟΓΙΑΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΚΑΡΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ(ΝΑΤΑΣΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΒΡΟΥ	ΟΧΙ
ΓΚΙΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΝΑΙ
ΓΚΙΟΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΓΚΙΟΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΓΚΙΟΥΛΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΓΚΟΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΤΗΣ	ΟΧΙ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ΚΛΕΩΝ	ΜΕΡΑ25	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΔΑΒΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΔΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΔΕΝΔΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ

ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΔΗΜΑΣ ΧΡΙΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΔΙΓΑΛΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΔΟΥΝΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ(ΝΟΝΗ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΔΡΙΤΣΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΟΧΙ
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΖΕΪΜΠΕΚ ΧΟΥΣΕΪΝ	ΣΥΡΙΖΑ	ΞΑΝΘΗΣ	ΟΧΙ
ΖΕΜΠΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΖΟΥΡΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΤΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ(ΧΑΡΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΘΡΑΨΑΝΙΩΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΟΧΙ
ΙΑΤΡΙΔΗ ΤΣΑΜΠΙΚΑ(ΜΙΚΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΚΑΒΒΑΔΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	ΝΑΙ
ΚΑΙΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ-ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΛΛΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	ΝΑΙ

		ΑΘΗΝΩΝ	
ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΜΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΝΕΛΛΗ ΓΑΡΥΦΑΛΙΑ(ΛΙΑΝΑ)	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΠΠΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τ ΑΛΕΞ.	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τ ΑΧΙΛ.	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΣΑΡΛΙΔΟΥ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ(ΦΡΟΣΩ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΣΙΜΑΤΗ ΕΙΡΗΝΗ(ΝΙΝΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΡΙΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	Κίνημα Αλλαγής	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΤΣΑΝΙΩΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΚΑΤΣΗΣ ΜΑΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΣΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ ΧΑΡΟΥΛΑ(ΧΑΡΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ ΣΥΜΕΩΝ(ΣΙΜΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ

ΚΕΛΕΤΣΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΚΕΛΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΚΕΡΑΜΕΩΣ ΝΙΚΗ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΑ ΜΑΡΙΑ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ ΧΑΡΟΥΛΑ(ΧΑΡΑ)	Κίνημα Αλλαγής	ΔΡΑΜΑΣ	ΟΧΙ
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΟΛΓΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΝΑΙ
ΚΙΚΙΛΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΟΚΚΑΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΚΟΜΝΗΝΑΚΑ ΜΑΡΙΑ	Κ.Κ.Ε.	ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ
ΚΟΝΣΟΛΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ(ΜΑΝΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΟΤΡΩΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΒΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2' ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΝΕΟΚΛΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ

ΚΩΤΣΗΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΩΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΑΠΠΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΛΙΑΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΛΙΑΚΟΥΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Κίνημα Αλλαγής	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΙΒΑΝΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΣΠΗΛΙΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΙΟΥΠΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΙΟΥΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ-ΜΙΧΑΗΛ(ΠΑΝΝΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΛΟΓΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΡΑ25	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΑΚΡΗ ΖΩΗ(ΖΕΤΤΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΛΑΜΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(ΧΑΡΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΑΝΗ-ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΤΑΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ	Κ.Κ.Ε.	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΡΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ

ΜΑΡΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΜΕΪΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΕΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΝΟΤΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΧΙΟΥ	ΝΑΙ
ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΟΝΟΓΥΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΜΟΥΖΑΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΜΟΥΛΚΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΚΑΔΗΜΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	ΜΕΡΑ25	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ(ΝΤΟΡΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΜΠΑΛΑΦΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝ(ΦΩΝΤΑΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΑΡΑΝ ΜΠΟΥΡΧΑΝ	Κίνημα Αλλαγής	ΞΑΝΘΗΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΤΖΩΚΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΙΑΓΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΟΧΙ
ΜΠΙΖΙΟΥ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ(ΣΤΕΛΛΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΜΠΛΟΥΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΡΑΜΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΓΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΩΚΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΜΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	ΣΕΡΡΩΝ	ΟΧΙ

ΜΠΟΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΡΝΟΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ
ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΥΛΩΝΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΘΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΝΟΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ(ΚΑΤΕΡΙΝΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΔΡΑΜΑΣ	ΟΧΙ
ΞΑΝΘΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΟΧΙ
ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΙΖΑ(ΜΑΡΙΛΙΖΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(ΜΠΑΜΠΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ(ΜΙΧΑΛΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ (ΚΑΤΕΡΙΝΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΡΗΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Κ.Κ.Ε.	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΠΑΠΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	ΟΧΙ

		ΑΘΗΝΩΝ	
ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΠΑΤΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΦΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΠΕΡΚΑ ΘΕΟΠΙΣΤΗ(ΠΕΤΗ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΟΧΙ
ΠΙΚΡΑΜΜΕΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΠΙΠΙΛΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΝΑΙ
ΠΛΕΥΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΘΑΝΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΠΟΛΑΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΑΝΙΩΝ	ΟΧΙ
ΠΟΥΛΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ(ΓΙΩΤΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΡΑΠΤΗ ΕΛΕΝΗ	Νέα Δημοκρατία	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΡΑΠΤΗ ΖΩΗ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ(ΘΟΔΩΡΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΑΚΟΡΑΦΑ ΣΟΦΙΑ	ΜΕΡΑ25	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΣΑΛΜΑΣ ΜΑΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΑΜΑΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΟΧΙ
ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΣΕΝΕΤΑΚΗΣ ΜΑΞΙΜΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ
ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ(ΣΤΡΑΤΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ

ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΣΚΟΝΔΡΑ ΑΣΗΜΙΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΠΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΣΚΟΥΡΟΛΙΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΠΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΚΟΥΦΑ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ(ΜΠΕΤΤΥ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΟΧΙ
ΣΚΡΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΣΟΥΚΟΥΛΗ-ΒΙΛΙΑΛΗ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ(ΜΑΡΙΛΕΝΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΠΑΝΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ-ΠΕΤΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΠΙΡΤΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΣΤΑΜΕΝΙΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΣΤΕΦΑΝΑΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΣΑΜΟΥ	ΝΑΙ
ΣΤΟΛΤΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	Κ.Κ.Ε.	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΝΑΙ
ΣΤΥΛΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΤΗΣ	ΝΑΙ
ΣΥΝΤΥΧΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Κ.Κ.Ε.	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΣΥΡΙΓΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ(ΑΓΓΕΛΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΥΡΜΑΛΕΝΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΟΧΙ
ΤΑΓΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΑΡΑΝΤΙΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΤΕΛΙΓΙΟΡΙΔΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΟΧΙ
ΤΖΑΒΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΖΑΚΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΕΛΛΗΣ	ΟΧΙ
ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ

ΤΖΗΚΑΛΑΓΙΑΣ ΖΗΣΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΖΟΥΦΗ ΜΕΡΟΠΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΡΑΓΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(ΑΛΕΚΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΤΣΑΒΔΑΡΙΔΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΣΙΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΓΚΡΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΛΙΓΓΙΡΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ(ΣΠΥΡΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΞΑΝΘΗΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΠΡΑΣ ΑΛΕΞΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΤΣΙΠΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΦΑΜΕΛΛΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΦΙΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΦΟΡΤΩΜΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΦΡΑΓΓΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΚΙΛΚΙΣ	ΟΧΙ
ΦΩΤΗΛΑΣ ΙΑΣΩΝ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΦΩΤΙΟΥ ΘΕΑΝΩ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΧΑΡΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ(ΤΑΚΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΧΙ
ΧΑΡΙΤΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(ΑΛΕΞΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ(ΤΑΣΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	ΝΑΙ

		ΑΘΗΝΩΝ	
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ(ΚΩΣΤΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΧΕΙΜΑΡΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ(ΘΕΜΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΧΗΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΧΙΟΝΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ ΡΑΛΛΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ(ΜΙΛΤΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΟΧΙ
Υπ. Τροπ. 77 6/45 όπως τροπ. ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΨΗΦΟΙ: ΝΑΙ:158, ΟΧΙ:119, ΠΡΝ:21)			
ΑΒΔΕΛΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΒΡΑΜΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΣΕΡΡΩΝ	ΟΧΙ
ΑΓΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ-ΕΛΕΝΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΙΛΚΙΣ	ΟΧΙ
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΔΑΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΜΕΡΑ25	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΝΑΣΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΕΣΒΟΥ	ΝΑΙ
ΑΚΤΥΠΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΝΑΙ
ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ-ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ

ΑΜΥΡΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ(ΣΙΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΝΑΙ
ΑΠΑΤΖΙΔΗ ΜΑΡΙΑ	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΑΡΑΧΩΒΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΠΡΝ
ΑΡΣΕΝΗΣ ΚΡΙΤΩΝ-ΗΛΙΑΣ	ΜΕΡΑ25	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ-ΧΑΪΔΩ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΑΥΓΕΝΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ
ΑΥΓΕΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ(ΔΩΡΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ-ΘΕΟΔΩΡΑ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ-ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΕΡΚΥΡΑ	ΟΧΙ
ΑΧΜΕΤ ΙΛΧΑΝ	Κίνημα Αλλαγής	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΠΡΝ
ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ ΕΥΤΥΧΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΑΓΕΝΑ-ΚΗΛΑΗΔΟΝΗ ΑΝΝΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΒΑΓΕΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΑΓΙΩΝΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΒΑΡΔΑΚΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ

ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ(ΓΙΑΝΗΣ)	ΜΕΡΑ25	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΒΑΡΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΛΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΒΑΣΙΛΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΒΕΤΤΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΟΧΙ
ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	ΕΠΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΒΙΤΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΛΑΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΝΑΙ
ΒΛΑΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΒΟΡΙΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ(ΜΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΒΟΥΛΤΕΨΗ ΣΟΦΙΑ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΒΟΥΤΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΒΡΟΥΤΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΒΡΥΖΙΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ ΦΩΤΕΙΝΗ(ΦΩΦΗ)	Κίνημα Αλλαγής	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΠΡΝ
ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ ΟΛΓΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΤΗΣ	ΟΧΙ
ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΙΛΚΙΣ	ΝΑΙ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ(ΝΑΝΤΙΑ)	Κίνημα Αλλαγής	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	ΠΡΝ

		ΑΘΗΝΩΝ	
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΤΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΓΙΟΓΙΑΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΝΑΙ
ΓΚΑΡΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ (ΝΑΤΑΣΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΒΡΟΥ	ΟΧΙ
ΓΚΙΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΝΑΙ
ΓΚΙΟΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΓΚΙΟΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΓΚΙΟΥΛΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΓΚΟΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΤΗΣ	ΠΡΝ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ΚΛΕΩΝ	ΜΕΡΑ25	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΔΑΒΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΔΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΔΕΝΔΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΔΗΜΑΣ ΧΡΙΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΔΙΓΑΛΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΔΟΥΝΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ (ΝΟΝΗ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΔΡΙΤΣΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΟΧΙ
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ

ΖΕΪΜΠΕΚ ΧΟΥΣΕΪΝ	ΣΥΡΙΖΑ	ΞΑΝΘΗΣ	ΟΧΙ
ΖΕΜΠΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΖΟΥΡΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΤΑΚΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ(ΧΑΡΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΘΡΑΨΑΝΙΩΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΟΧΙ
ΙΑΤΡΙΔΗ ΤΣΑΜΠΙΚΑ(ΜΙΚΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΚΑΒΒΑΔΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	ΝΑΙ
ΚΑΙΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ-ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΛΛΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΜΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΠΡΝ
ΚΑΝΕΛΛΗ ΓΑΡΥΦΑΛΙΑ(ΛΙΑΝΑ)	Κ.Κ.Ε.	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΠΠΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τ ΑΛΕΞ.	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τ ΑΧΙΛ.	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ

ΚΑΡΑΣΑΡΛΙΔΟΥ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ(ΦΡΟΣΩ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ
ΚΑΣΙΜΑΤΗ ΕΙΡΗΝΗ(ΝΙΝΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΠΡΝ
ΚΑΤΡΙΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	Κίνημα Αλλαγής	ΗΛΕΙΑΣ	ΠΡΝ
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΤΣΑΝΙΩΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΚΑΤΣΗΣ ΜΑΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΚΑΤΣΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ ΧΑΡΟΥΛΑ(ΧΑΡΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΠΡΝ
ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ ΣΥΜΕΩΝ(ΣΙΜΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΕΛΕΤΣΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΒΡΟΥ	ΝΑΙ
ΚΕΛΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΚΕΡΑΜΕΩΣ ΝΙΚΗ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΑ ΜΑΡΙΑ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ ΧΑΡΟΥΛΑ(ΧΑΡΑ)	Κίνημα Αλλαγής	ΔΡΑΜΑΣ	ΠΡΝ
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΟΛΓΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΝΑΙ
ΚΙΚΙΛΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΟΚΚΑΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΚΟΜΝΗΝΑΚΑ ΜΑΡΙΑ	Κ.Κ.Ε.	ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ
ΚΟΝΣΟΛΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ(ΜΑΝΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ

ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΟΤΡΩΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΒΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β2' ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΝΕΟΚΛΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΠΡΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΠΡΝ
ΚΩΤΣΗΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΚΩΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΑΠΠΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΟΧΙ
ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΛΙΑΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΛΙΑΚΟΥΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Κίνημα Αλλαγής	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΠΡΝ
ΛΙΒΑΝΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΣΠΗΛΙΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΙΟΥΠΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΛΙΟΥΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ

ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΠΡΝ
ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ-ΜΙΧΑΗΛ(ΠΑΝΝΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΛΟΓΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΡΑ25	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΑΚΡΗ ΖΩΗ (ΖΕΤΤΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΛΛΑΜΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(ΧΑΡΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΑΝΗ-ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΤΑΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ	Κ.Κ.Ε.	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΑΡΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΑΡΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΜΕΪΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΟΧΙ
ΜΕΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΝΟΤΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΧΙΟΥ	ΝΑΙ
ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β2΄ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΙΟΥ	ΟΧΙ
ΜΟΝΟΓΥΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΜΟΥΖΑΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΜΟΥΛΚΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΠΡΝ
ΜΠΑΚΑΔΗΜΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	ΜΕΡΑ25	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ

ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ(ΝΤΟΡΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ
ΜΠΑΛΑΦΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝ(ΦΩΝΤΑΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΑΡΑΝ ΜΠΟΥΡΧΑΝ	Κίνημα Αλλαγής	ΞΑΝΘΗΣ	ΠΡΝ
ΜΠΑΡΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΟΧΙ
ΜΠΑΡΤΖΩΚΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΙΑΓΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΠΡΝ
ΜΠΙΖΙΟΥ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ(ΣΤΕΛΛΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΜΠΛΟΥΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΡΑΜΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΓΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΩΚΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΜΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	ΣΕΡΡΩΝ	ΟΧΙ
ΜΠΟΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΜΠΟΥΡΝΟΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ
ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΜΥΛΩΝΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Α΄ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΘΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΝΟΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ(ΚΑΤΕΡΙΝΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΔΡΑΜΑΣ	ΟΧΙ
ΞΑΝΘΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΟΧΙ
ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΙΖΑ(ΜΑΡΙΛΙΖΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(ΜΠΑΜΠΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ(ΜΙΧΑΛΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ (ΚΑΤΕΡΙΝΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.Κ.Ε.	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΧΑΪΑΣ	ΠΡΝ
ΠΑΠΑΡΗΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Κ.Κ.Ε.	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΠΑΠΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ
ΠΑΠΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ
ΠΑΤΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΑΦΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Κ.Κ.Ε.	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΠΕΡΚΑ ΘΕΟΠΙΣΤΗ(ΠΕΤΗ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΟΧΙ
ΠΙΚΡΑΜΜΕΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΠΙΠΙΛΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΝΑΙ
ΠΛΕΥΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ(ΘΑΝΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΑΙ
ΠΟΛΑΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΧΑΝΙΩΝ	ΟΧΙ
ΠΟΥΛΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΠΡΝ

ΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ(ΓΙΩΤΑ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΟΧΙ
ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΟΧΙ
ΡΑΠΤΗ ΕΛΕΝΗ	Νέα Δημοκρατία	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΡΑΠΤΗ ΖΩΗ	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ(ΘΟΔΩΡΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΑΚΟΡΑΦΑ ΣΟΦΙΑ	ΜΕΡΑ25	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΣΑΛΜΑΣ ΜΑΡΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΑΜΑΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΟΧΙ
ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΟΧΙ
ΣΕΝΕΤΑΚΗΣ ΜΑΞΙΜΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ
ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ(ΣΤΡΑΤΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΙ
ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΠΡΝ
ΣΚΟΝΔΡΑ ΑΣΗΜΙΝΑ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΠΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΣΚΟΥΡΟΛΙΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ(ΠΑΝΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΚΟΥΦΑ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ(ΜΠΕΤΤΥ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΟΧΙ
ΣΚΡΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΑΙ
ΣΟΥΚΟΥΛΗ-ΒΙΛΑΛΗ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ(ΜΑΡΙΛΕΝΑ)	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΣΠΑΝΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ-ΠΕΤΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΠΙΡΤΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΣΤΑΜΕΝΙΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΕΛΛΗΣ	ΝΑΙ

ΣΤΕΦΑΝΑΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΣΑΜΟΥ	ΝΑΙ
ΣΤΟΛΤΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	Κ.Κ.Ε.	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΝΑΙ
ΣΤΥΛΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΡΤΗΣ	ΝΑΙ
ΣΥΝΤΥΧΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Κ.Κ.Ε.	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΟΧΙ
ΣΥΡΙΓΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ(ΑΓΓΕΛΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΣΥΡΜΑΛΕΝΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΟΧΙ
ΤΑΓΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΑΡΑΝΤΙΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ
ΤΕΛΙΓΙΟΡΙΔΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΟΧΙ
ΤΖΑΒΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΖΑΚΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΕΛΛΗΣ	ΟΧΙ
ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΖΗΚΑΛΑΓΙΑΣ ΖΗΣΗΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΖΟΥΦΗ ΜΕΡΟΠΗ	ΣΥΡΙΖΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΡΑΓΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Νέα Δημοκρατία	Β΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(ΑΛΕΚΟΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΤΣΑΒΔΑΡΙΔΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΑΙ
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΤΣΙΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΓΚΡΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΛΙΓΓΙΡΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ(ΣΠΥΡΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΞΑΝΘΗΣ	ΝΑΙ
ΤΣΙΠΡΑΣ ΑΛΕΞΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΟΧΙ
ΤΣΙΠΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΝΑΙ

ΦΑΜΕΛΛΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΦΙΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	Α΄ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΧΙ
ΦΟΡΤΩΜΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ
ΦΡΑΓΓΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κίνημα Αλλαγής	ΚΙΛΚΙΣ	ΠΡΝ
ΦΩΤΗΛΑΣ ΙΑΣΩΝ	Νέα Δημοκρατία	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΑΙ
ΦΩΤΙΟΥ ΘΕΑΝΩ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ	Νέα Δημοκρατία	ΛΑΡΙΣΗΣ	ΝΑΙ
ΧΑΡΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ(ΤΑΚΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΧΙ
ΧΑΡΙΤΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(ΑΛΕΞΗΣ)	ΣΥΡΙΖΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΟΧΙ
ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ(ΤΑΣΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ
ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΟΧΙ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Νέα Δημοκρατία	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ(ΚΩΣΤΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	Β1΄ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΑΙ
ΧΕΙΜΑΡΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ(ΘΕΜΗΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΝΑΙ
ΧΗΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΧΙ
ΧΙΟΝΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Νέα Δημοκρατία	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΑΙ
ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ ΡΑΛΛΙΑ	ΣΥΡΙΖΑ	Β3΄ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΟΧΙ
ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ(ΜΙΛΤΟΣ)	Νέα Δημοκρατία	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ
ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΟΧΙ

Ημ/νία:04/03/2021

Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις..και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία

Άρθρο ΝΑΙ	**ΟΧΙ**	**ΠΡΝ**	**ΣΥΝ**		
Επί της αρχής	158	140	0	298	
Άρθρο 15	158	140	0	298	
Άρθρο 219	158	140	0	298	
Υπ. Τροπ. 776/45 όπως τροπ.			158	119	21
		298			

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μετά την ολοκλήρωση της ονομαστικής ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, προχωρούμε στην ψήφιση των άρθρων, των τροπολογιών και του συνόλου του νομοσχεδίου.

Παρακαλούνται οι εισηγητές και οι ειδικοί αγορητές να κατα-

θέσουν στο Προεδρείο τα έγγραφα με τις ψήφους τους, προκειμένου να συμπεριληφθούν στα επίσημα Πρακτικά της Βουλής.

(Στο σημείο αυτό κατατίθενται για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία έχουν ως εξής:

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχέδιο νόμου: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημόσιων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία».

Κοινοβουλευτική Ομάδα: ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εισηγητής/Ειδ. Αγορητής: Χρήστος Μπουκώρος

Επί της αρχής	ΝΑΙ Σε ονομαστική	ΟΧΙ Σε ονομαστική	ΠΑΡΩΝ Σε ονομαστική
Άρθρο 1			
Άρθρο 2			
Άρθρο 3			
Άρθρο 4			
Άρθρο 5			
Άρθρο 6			
Άρθρο 7	ΝΑΙ		
Άρθρο 8			
Άρθρο 9			
Άρθρο 10			
Άρθρο 11			
Άρθρο 12			
Άρθρο 13			
Άρθρο 14			
Άρθρο 15	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 16			
Άρθρο 17			
Άρθρο 18			
Άρθρο 19			
Άρθρο 20			
Άρθρο 21	ΝΑΙ		
Άρθρο 22			
Άρθρο 23			
Άρθρο 24			
Άρθρο 25			
Άρθρο 26			
Άρθρο 27			
Άρθρο 28			
Άρθρο 29			
Άρθρο 30			
Άρθρο 31			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 32			
Άρθρο 33			
Άρθρο 34			
Άρθρο 35	ΝΑΙ		
Άρθρο 36			
Άρθρο 37			
Άρθρο 38			
Άρθρο 39			
Άρθρο 40			
Άρθρο 41			
Άρθρο 42			
Άρθρο 43			
Άρθρο 44			
Άρθρο 45			
Άρθρο 46			
Άρθρο 47			
Άρθρο 48			
Άρθρο 49			
Άρθρο 50			
Άρθρο 51			
Άρθρο 52	ΝΑΙ		
Άρθρο 53			
Άρθρο 54			
Άρθρο 55			
Άρθρο 56			
Άρθρο 57			
Άρθρο 58			
Άρθρο 59			
Άρθρο 60			
Άρθρο 61			
Άρθρο 62			
Άρθρο 63			
Άρθρο 64			
Άρθρο 65			
Άρθρο 66			
Άρθρο 67	ΝΑΙ		
Άρθρο 68			
Άρθρο 69			
Άρθρο 70			
Άρθρο 71			
Άρθρο 72			
Άρθρο 73			
Άρθρο 74			
Άρθρο 75			
Άρθρο 76			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 77			
Άρθρο 78			
Άρθρο 79			
Άρθρο 80			
Άρθρο 81			
Άρθρο 82			
Άρθρο 83			
Άρθρο 84			
Άρθρο 85			
Άρθρο 86			
Άρθρο 87			
Άρθρο 88			
Άρθρο 89			
Άρθρο 90			
Άρθρο 91			
Άρθρο 92			
Άρθρο 93			
Άρθρο 94			
Άρθρο 95			
Άρθρο 96			
Άρθρο 97			
Άρθρο 98			
Άρθρο 99			
Άρθρο 100			
Άρθρο 101			
Άρθρο 102			
Άρθρο 103			
Άρθρο 104			
Άρθρο 105			
Άρθρο 106			
Άρθρο 107			
Άρθρο 108			
Άρθρο 109			
Άρθρο 110			
Άρθρο 111			
Άρθρο 112			
Άρθρο 113			
Άρθρο 114			
Άρθρο 115			
Άρθρο 116			
Άρθρο 117			
Άρθρο 118			
Άρθρο 119			
Άρθρο 120			
Άρθρο 121			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 122			
Άρθρο 123			
Άρθρο 124			
Άρθρο 125			
Άρθρο 126			
Άρθρο 127			
Άρθρο 128			
Άρθρο 129			
Άρθρο 130			
Άρθρο 131			
Άρθρο 132			
Άρθρο 133			
Άρθρο 134			
Άρθρο 135			
Άρθρο 136			
Άρθρο 137			
Άρθρο 138			
Άρθρο 139			
Άρθρο 140			
Άρθρο 141			
Άρθρο 142			
Άρθρο 143			
Άρθρο 144			
Άρθρο 145			
Άρθρο 146			
Άρθρο 147			
Άρθρο 148			
Άρθρο 149			
Άρθρο 150			
Άρθρο 151			
Άρθρο 152			
Άρθρο 153			
Άρθρο 154			
Άρθρο 155			
Άρθρο 156			
Άρθρο 157			
Άρθρο 158			
Άρθρο 159			
Άρθρο 160			
Άρθρο 161			
Άρθρο 162			
Άρθρο 163			
Άρθρο 164			
Άρθρο 165			
Άρθρο 166			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 167			
Άρθρο 168			
Άρθρο 169			
Άρθρο 170			
Άρθρο 171			
Άρθρο 172			
Άρθρο 173			
Άρθρο 174			
Άρθρο 175			
Άρθρο 176			
Άρθρο 177			
Άρθρο 178			
Άρθρο 179			
Άρθρο 180			
Άρθρο 181			
Άρθρο 182			
Άρθρο 183			
Άρθρο 184			
Άρθρο 185			
Άρθρο 186			
Άρθρο 187			
Άρθρο 188			
Άρθρο 189			
Άρθρο 190			
Άρθρο 191			
Άρθρο 192 **ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**
Άρθρο 193			
Άρθρο 194			
Άρθρο 195			
Άρθρο 196			
Άρθρο 197			
Άρθρο 198			
Άρθρο 199			
Άρθρο 200			
Άρθρο 201			
Άρθρο 202			
Άρθρο 203			
Άρθρο 204			
Άρθρο 205			
Άρθρο 206			
Άρθρο 207			
Άρθρο 208			
Άρθρο 209			
Άρθρο 210			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 211			
Άρθρο 212			
Άρθρο 213			
Άρθρο 214			
Άρθρο 215			
Άρθρο 216			
Άρθρο 217			
Άρθρο 218			
Άρθρο 219	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 220			
Άρθρο 221			
Άρθρο 222			
Άρθρο 223			
Άρθρο 224			
Άρθρο 225			
Άρθρο 226			
Άρθρο 227			
Άρθρο 228			
ΥΠ.ΤΡΟΠ 775/44			
ΥΠ. ΤΡΟΠ 776/45	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
ΥΠ. ΤΡΟΠ 777/46			
ΥΠ.ΤΡΟΠ 783/52			
ΥΠ.ΤΡΟΠ 785/54			
Β. ΤΡΟΠ 772/41			
Β.ΤΡΟΠ 779/48			
Β. ΤΡΟΠ 786/55			
ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟ			
ΣΥΝΟΛΟ			

ΝΑΙ

ΝΑΙ

ΝΑΙ

Υπογραφή Βουλευτή

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχέδιο νόμου: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημόσιων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία».

Κοινοβουλευτική Ομάδα: ΣΥΡΙΖΑ . ΠΣ

Εισηγητής/Ειδ. Αγορητής: ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ ΧΑΡΗΣ

Επί της αρχής	ΝΑΙ Σε ονομαστική	ΟΧΙ Σε ονομαστική	ΠΑΡΩΝ Σε ονομαστική
Άρθρο 1			✓
Άρθρο 2		✓	
Άρθρο 3	✓		
Άρθρο 4			✓
Άρθρο 5	✓		
Άρθρο 6		✓	
Άρθρο 7			✓
Άρθρο 8			✓
Άρθρο 9		✓	
Άρθρο 10	✓		
Άρθρο 11	✓		
Άρθρο 12	✓		
Άρθρο 13	✓		
Άρθρο 14			✓
Άρθρο 15	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 16			✓
Άρθρο 17	✓		
Άρθρο 18		✓	
Άρθρο 19		✓	
Άρθρο 20		✓	
Άρθρο 21		✓	
Άρθρο 22		✓	
Άρθρο 23		✓	
Άρθρο 24		✓	
Άρθρο 25		✓	
Άρθρο 26			✓
Άρθρο 27	✓		
Άρθρο 28	✓		
Άρθρο 29			✓
Άρθρο 30			✓
Άρθρο 31	✓		

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 32		✓	
Άρθρο 33		✓	
Άρθρο 34	✓		
Άρθρο 35	✓		
Άρθρο 36			✓
Άρθρο 37	✓		
Άρθρο 38	✓		
Άρθρο 39	✓		
Άρθρο 40	✓		
Άρθρο 41	✓		
Άρθρο 42	✓		
Άρθρο 43		✓	
Άρθρο 44	✓		
Άρθρο 45	✓		
Άρθρο 46		✓	
Άρθρο 47	✓		
Άρθρο 48		✓	
Άρθρο 49		✓	
Άρθρο 50		✓	
Άρθρο 51		✓	
Άρθρο 52		✓	
Άρθρο 53		✓	
Άρθρο 54	✓		
Άρθρο 55			✓
Άρθρο 56		✓	
Άρθρο 57		✓	
Άρθρο 58		✓	
Άρθρο 59		✓	
Άρθρο 60			✓
Άρθρο 61			✓
Άρθρο 62	✓		
Άρθρο 63	✓		
Άρθρο 64	✓		
Άρθρο 65	✓		
Άρθρο 66		✓	
Άρθρο 67		✓	
Άρθρο 68		✓	
Άρθρο 69			✓
Άρθρο 70		✓	
Άρθρο 71			✓
Άρθρο 72		✓	
Άρθρο 73	✓		
Άρθρο 74	✓		
Άρθρο 75	✓		
Άρθρο 76	✓		

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 77	✓		
Άρθρο 78	✓		
Άρθρο 79		✓	
Άρθρο 80	✓		
Άρθρο 81		✓	
Άρθρο 82	✓		
Άρθρο 83	✓		
Άρθρο 84			✓
Άρθρο 85	✓		
Άρθρο 86			✓
Άρθρο 87		✓	
Άρθρο 88	✓		
Άρθρο 89		✓	
Άρθρο 90		✓	
Άρθρο 91			✓
Άρθρο 92			✓
Άρθρο 93	✓		
Άρθρο 94		✓	
Άρθρο 95	✓		
Άρθρο 96	✓		
Άρθρο 97			✓
Άρθρο 98		✓	
Άρθρο 99	✓		
Άρθρο 100		✓	
Άρθρο 101		✓	
Άρθρο 102			✓
Άρθρο 103		✓	
Άρθρο 104			✓
Άρθρο 105		✓	
Άρθρο 106		✓	
Άρθρο 107	✓		
Άρθρο 108		✓	
Άρθρο 109		✓	
Άρθρο 110	✓		
Άρθρο 111			✓
Άρθρο 112	✓		
Άρθρο 113	✓		
Άρθρο 114	✓		
Άρθρο 115	✓		
Άρθρο 116		✓	
Άρθρο 117	✓		
Άρθρο 118		✓	
Άρθρο 119			✓
Άρθρο 120			✓
Άρθρο 121	✓		

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 122		✓	
Άρθρο 123	✓		
Άρθρο 124	✓		
Άρθρο 125	✓		
Άρθρο 126	✓		
Άρθρο 127	✓		
Άρθρο 128	✓		
Άρθρο 129	✓		
Άρθρο 130	✓		
Άρθρο 131		✓	
Άρθρο 132			✓
Άρθρο 133	✓		
Άρθρο 134		✓	
Άρθρο 135		✓	
Άρθρο 136			✓
Άρθρο 137			✓
Άρθρο 138			✓
Άρθρο 139		✓	
Άρθρο 140		✓	
Άρθρο 141		✓	
Άρθρο 142		✓	
Άρθρο 143	✓		
Άρθρο 144			✓
Άρθρο 145			✓
Άρθρο 146			✓
Άρθρο 147	✓		
Άρθρο 148	✓		
Άρθρο 149	✓		
Άρθρο 150	✓		
Άρθρο 151	✓		
Άρθρο 152	✓		
Άρθρο 153	✓		
Άρθρο 154	✓		
Άρθρο 155			✓
Άρθρο 156			✓
Άρθρο 157	✓		
Άρθρο 158			✓
Άρθρο 159		✓	
Άρθρο 160	✓		
Άρθρο 161			✓
Άρθρο 162	✓		
Άρθρο 163	✓		
Άρθρο 164	✓		
Άρθρο 165	✓		
Άρθρο 166	✓		

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 167			✓
Άρθρο 168			✓
Άρθρο 169			✓
Άρθρο 170			✓
Άρθρο 171			✓
Άρθρο 172			✓
Άρθρο 173			✓
Άρθρο 174			✓
Άρθρο 175			✓
Άρθρο 176			✓
Άρθρο 177			✓
Άρθρο 178			✓
Άρθρο 179			✓
Άρθρο 180			✓
Άρθρο 181			✓
Άρθρο 182		✓	
Άρθρο 183		✓	
Άρθρο 184		✓	
Άρθρο 185		✓	
Άρθρο 186		✓	
Άρθρο 187		✓	
Άρθρο 188		✓	
Άρθρο 189		✓	
Άρθρο 190		✓	
Άρθρο 191		✓	
Άρθρο 192 **ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**
Άρθρο 193		✓	
Άρθρο 194	✓		
Άρθρο 195	✓		
Άρθρο 196	✓		
Άρθρο 197	✓		
Άρθρο 198	✓		
Άρθρο 199	✓		
Άρθρο 200	✓		
Άρθρο 201	✓		
Άρθρο 202	✓		
Άρθρο 203	✓		
Άρθρο 204	✓		
Άρθρο 205	✓		
Άρθρο 206	✓		
Άρθρο 207	✓		
Άρθρο 208	✓		
Άρθρο 209	✓		
Άρθρο 210	✓		

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 211		✓	
Άρθρο 212		✓	
Άρθρο 213			✓
Άρθρο 214			✓
Άρθρο 215			✓
Άρθρο 216			✓
Άρθρο 217			✓
Άρθρο 218		✓	
Άρθρο 219	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 220			✓
Άρθρο 221	✓		
Άρθρο 222	✓		
Άρθρο 223	✓		
Άρθρο 224			✓
Άρθρο 225			✓
Άρθρο 226		✓	
Άρθρο 227		✓	
Άρθρο 228			✓
ΥΠ.ΤΡΟΠ 775/44		✓	
ΥΠ. ΤΡΟΠ 776/45	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
ΥΠ. ΤΡΟΠ 777/46			✓
ΥΠ.ΤΡΟΠ 783/52	✓		
ΥΠ.ΤΡΟΠ 785/54	✓		
Β. ΤΡΟΠ 772/41		✓	
Β.ΤΡΟΠ 779/48			✓
Β. ΤΡΟΠ 786/55			✓
ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟ		✓	
ΣΥΝΟΛΟ		✓	

Υπογραφή Βουλευτή

Χαρίλαος Μιχαηλίδης

Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη και τις υποδομές		
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ: ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ		
ΕΙΔΙΚΟΣ ΑΓΟΡΗΤΗΣ: ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΤΡΙΝΗΣ		
Άρθρο	**Τίτλος**	**Ψηφος**
ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ:		**ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ**
ΜΕΡΟΣ Α': ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ		
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' : ΟΡΙΣΜΟΙ		
1.	Ορισμοί – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1,2, 3 και 4 του άρθρου 2 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ		
2.	Ρύθμιση ζητημάτων προσφυγής σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση – Αντικατάσταση άρθρου 32Α ν. 4412/2016	ΟΧΙ
3.	Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί – Τροποποίηση τίτλου και προσθήκη παρ. 11 στο άρθρο 34 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
4.	Υποχρέωση χρήσης – Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ – Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 36 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
5.	Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ – Τροποποίηση των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 37 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
6.	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 10 άρθρου 38 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
7.	Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών και προγραμματισμός δημόσιων συμβάσεων – Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 41 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
8.	Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη – μέλη–Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 43 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
9.	Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών – Τροποποίηση παρ. 1 και 3, κατάργηση παρ. 2 άρθρου 44 ν. 4412/2016	ΟΧΙ

10.	Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1, 2, 3, 4, 7 και 8, κατάργηση παρ. 5 και 6 και προσθήκη παρ. 9 στο άρθρο 45 του ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
11.	Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς – Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 46 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
12.	Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς – Αντικατάσταση άρθρου 47 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
13.	Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων – Αντικατάσταση άρθρου 48 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
14.	Επάρκεια προϋπολογισμού, ωριμότητα, μελέτες – Αντικατάσταση άρθρου 49 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
15.	Δημόσιες συμβάσεις έργων με αξιολόγηση μελέτης – Τροποποίηση τίτλου, παρ. 1, 2 και 5 και προσθήκη παρ. 6, 7 και 8 στο άρθρο 50 ν. 4412/2016	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ
16.	Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 2 και 5 άρθρου 53 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
17.	Τεχνικές προδιαγραφές – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 9 άρθρου 54 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
18.	Υπεργολαβία – Αντικατάσταση άρθρου 58 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
19.	Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο – Τροποποίηση παρ. 1, 2 και 6 και προσθήκη παρ. 7 στο άρθρο 66 ν. 4412/2016	ΝΑΙ
20.	Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων – Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 70 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
21.	Εγγυήσεις – Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 72 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
22.	Λόγοι αποκλεισμού – Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 73 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
23.	Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις – Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 74 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
24.	Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου – Αντικατάσταση άρθρου 76 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
25.	Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών– Αντικατάσταση άρθρου 77 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
26.	Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 78 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
27.	Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης – Τροποποίηση παρ. 1, 2, 3, 5, 6 και 7, κατάργηση παρ. 2 και 4 και προσθήκη παρ. 8 και 9 στο άρθρο 79 ν. 4412/2016	ΟΧΙ

28.	Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης – Κατάργηση παρ. 3 και τροποποίηση παρ.4 άρθρου 79Α ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
29.	Αποδεικτικά μέσα – Τροποποίηση παρ. 2, 3, 9 και 10 άρθρου 80 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
30.	Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων – Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 86 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
31.	Κοστολόγηση του κύκλου ζωής – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 4 και 5 άρθρου 87 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
32.	Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1, 5 και 6 και προσθήκη παρ. 7 στο άρθρο 88 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
33.	Ισότιμες και ισοδύναμες προσφορές – Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 90 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
34.	Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 4 και 8, προσθήκη παρ. 4Α και κατάργηση παρ. 2, 3 και 7 άρθρου 92 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
35.	Περιεχόμενο φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής»– Αντικατάσταση άρθρου 93 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
36.	Περιεχόμενο φακέλου «Τεχνική Προσφορά» – Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 94 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
37.	Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών – Τροποποίηση παρ. 2, 5 και 6 άρθρου 95 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
38.	Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής– Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1 και 2, κατάργηση παρ. 3, 4, 5 και 6 άρθρου 96 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
39.	Χρόνος ισχύος προσφορών – Τροποποίηση παρ. 1, 2, 3 και 4 και προσθήκη παρ. 5 στο άρθρο 97 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
40.	Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών – Αντικατάσταση άρθρου 100 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
41.	Αντιστροφή σταδίων αξιολόγησης στην ανοικτή διαδικασία– Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 101 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
42.	Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών– Αντικατάσταση άρθρου 102 ν. 4412/2016	ΝΑΙ
43.	Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών – Τροποποίηση παρ. 1, 2, 3, και 5 άρθρου 103 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
44.	Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής – Οψιγενείς μεταβολές – Αντικατάσταση άρθρου 104 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
45.	Κατακύρωση - σύναψη σύμβασης – Αντικατάσταση άρθρου 105 ν. 4412/2016	ΟΧΙ

46.	Ματαίωση διαδικασίας – Τροποποίηση παρ. 1, 2 και 5 άρθρου 106 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
47.	Διαδικασία ανάθεσης – Τροποποίηση παρ. 1 και 3 άρθρου 109 Α ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΟΥ Ν. 4412/2016	
48.	Επιλογή των διαδικασιών– Αντικατάσταση άρθρου 116 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
49.	Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας– Προσθήκη άρθρου 117 Α στον ν. 4412/2016	ΟΧΙ
50.	Απευθείας ανάθεση – Αντικατάσταση άρθρου 118 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
51.	Απευθείας ανάθεση μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (e-marketplace) – Προσθήκη άρθρου 118 Α στον ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
52.	Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 2, 3, 6, 7 και 8, κατάργηση παρ.5 και προσθήκη παρ. 9 και 10 στο άρθρο 119 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
53.	Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης – Αντικατάσταση άρθρου 120 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
54.	Οικονομικές προσφορές στις δημόσιες συμβάσεις έργων – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 124 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
55.	Έννομη προστασία κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των ορίων του άρθρου 118 και των δημόσιων συμβάσεων του άρθρου 119– Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 127 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
56.	Ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για δημόσιες συμβάσεις– Τροποποίηση παρ. 1, 2 και 3 άρθρου 128 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ, ΜΕΛΕΤΩΝ, ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	
57.	Διοίκηση του έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη– Αντικατάσταση άρθρου 136 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
58.	Διοίκηση του έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων – Μητρώο επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών - Εξουσιοδοτική διάταξη – Προσθήκη άρθρου 136Α στον ν. 4412/2016	ΟΧΙ
59.	Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου – Αντικατάσταση άρθρου 138 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
60.	Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων– Αντικατάσταση άρθρου 141 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
61.	Ψηφιακό αρχείο βαθμολόγησης – Αντικατάσταση άρθρου 142 ν. 4412/2016	ΟΧΙ

62.	Κοινοποίηση στον ανάδοχο – εκπροσώπηση– Αντικατάσταση άρθρου 143 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
63.	Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή - Πρόσθετες εγγυήσεις – Ευθύνη– Τροποποίηση τίτλου και παρ. 2, 3 και 4 άρθρου 144 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
64.	Χρονοδιάγραμμα κατασκευής – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1, 2 και 4 άρθρου 145 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
65.	Ημερολόγιο του έργου – Αντικατάσταση άρθρου 146 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
66.	Προθεσμίες – Αντικατάσταση άρθρου 147 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
67.	Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου – Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 148 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
68.	Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ) – Αντικατάσταση άρθρου 149 ν. 4412/2016	ΝΑΙ
69.	Προκαταβολές – Αντικατάσταση άρθρου 150 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
70.	Επιμετρήσεις – Αντικατάσταση άρθρου 151 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
71.	Λογαριασμοί – Αντικατάσταση άρθρου 152 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
72.	Αναθεωρητική περίοδος για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 3, 10, 19, 21 και 22 άρθρου 153 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
73.	Απολογιστικές εργασίες – Τροποποίηση παρ. 9 και 10 άρθρου 154 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
74.	Επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες, οι οποίες εκτελούνται πριν από την έγκριση του Α.Π.Ε.– Αντικατάσταση άρθρου 155 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
75.	Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους. Αυξομειώσεις εργασιών – Νέες εργασίες – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1, 2, 3 και 7 άρθρου 156 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
76.	Βλάβες στα έργα – Αποζημιώσεις– Τροποποίηση παρ. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 και προσθήκη παρ. 11 άρθρου 157 του ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
77.	Ακαταλληλότητα υλικών - Ελαττώματα - Παράλειψη συντήρησης – Τροποποίηση παρ. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9 και 10 άρθρου 159 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
78.	Έκπτωση αναδόχου – Τροποποίηση παρ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 και 13 άρθρου 160 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
79.	Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης – Τροποποίηση παρ. 2, 4 και 8 άρθρου 161 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
80.	Υποκατάσταση – Αντικατάσταση άρθρου 164 ν. 4412/2016	ΟΧΙ

81.	Υπεργολαβία κατά την εκτέλεση - Εγκεκριμένος υπεργολάβος – Κατασκευαστική κοινοπραξία – Αντικατάσταση άρθρου 165 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
82.	Βεβαίωση περάτωσης εργασιών – Αντικατάσταση άρθρου 168 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
83.	Διοικητική παραλαβή για χρήση – Τροποποίηση παρ. 1 και 5 άρθρου 169 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
84.	Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΙΜ-ΤΕΜ) – Αντικατάσταση άρθρου 170 ν. 4412/2016	ΝΑΙ
85.	Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων – Αντικατάσταση άρθρου 171 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
86.	Παραλαβή – Αντικατάσταση άρθρου 172 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
87.	Διοικητική επίλυση συμβατικών διαφορών – Αντικατάσταση άρθρου 174 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
88.	Διαιτητική επίλυση διαφορών – Τροποποίηση παρ. 1, 2 και 5 και προσθήκη παρ. 6, 7, 8 και 9 στο άρθρο 176 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
89.	Διοίκηση σύμβασης μελέτης - παροχής τεχνικών υπηρεσιών, έλεγχος, επίβλεψη και παρακολούθηση – Αντικατάσταση άρθρου 183 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
90.	Μητρώο Επιβλεπόντων Ελεγκτών Μηχανικών – Προσθήκη άρθρου 183Α στον ν. 4412/2016	ΟΧΙ
91.	Προθεσμίες – Χρονοδιάγραμμα– Αντικατάσταση άρθρου 184 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
92.	Ποινικές ρήτρες – Τροποποίηση παρ. 2, 3, 4, 5 και 6 άρθρου 185 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
93.	Καταβολή της αμοιβής του αναδόχου – Τροποποίηση παρ. 2, 5, 6, 7 και 8 άρθρου 187 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
94.	Έγκριση της μελέτης - Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης - Αντικατάσταση άρθρου 189 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
95.	Αποζημίωση του αναδόχου λόγω υπερημερίας του εργοδότη χωρίς λύση της σύμβασης– Αντικατάσταση άρθρου 190 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
96.	Έκπτωση του αναδόχου – Τροποποίηση παρ. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 άρθρου 191 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
97.	Διάλυση της σύμβασης – Τροποποίηση των παρ. 1, 3, 4, 5 και 6 και κατάργηση παρ. 7 άρθρου 192 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
98.	Αποζημίωση αναδόχου σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης – Αντικατάσταση άρθρου 194 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
99.	Υποκατάσταση του αναδόχου – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 195 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
100.	Τεχνικές προδιαγραφές – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 196 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ

101.	Διοικητική και δικαστική επίλυση διαφορών – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 2, 3, 6, 7 και 12 και προσθήκη παρ. 13 και 14 στο άρθρο 198 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' **ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**	
102.	Τρόπος πληρωμής – απαιτούμενα δικαιολογητικά για πληρωμή του αναδόχου – Τροποποίηση παρ. 1 και 4 άρθρου 200 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
103.	Κήρυξη αναδόχου ως εκπτώτου – Αντικατάσταση άρθρου 203 ν.4412/2016	ΠΑΡΩΝ
104.	Χρόνος παράδοσης υλικών – Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 206 ν.4412/2016	ΠΑΡΩΝ
105.	Παραλαβή υλικών – Τροποποίηση παρ. 1 και προσθήκη παρ. 10 στο άρθρο 208 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
106.	Εγγυημένη λειτουργία προμήθειας – Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 215 ν.4412/2016	ΠΑΡΩΝ
107.	Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής γενικών υπηρεσιών – Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 219 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' **ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ**	
108.	Όργανα διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων– Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1, 3, 8, 9, 10 και 11 και προσθήκη παρ. 12 στο άρθρο 221 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' **ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΠΡΩΗΝ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΩΝ (ΟΔΗΓΙΑ 2014/25/ΕΕ) - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΙ ΤΟΥ Ν. 4412/2016**	
109.	Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες – Τροποποίηση παρ. 6, 7, 8, 9, 10 και 11 άρθρου 258 ν. 4412/2016 (άρθρο 40 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)	ΠΑΡΩΝ
110.	Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ– Τροποποίηση παρ. 4 και 5 άρθρου 259 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
111.	Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί – Τροποποίηση τίτλου και προσθήκη παρ. 11 στο άρθρου 271 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
112.	Συγκρότηση και τήρηση φακέλου σύμβασης – Τροποποίηση παρ. 2, 3 και 4 και κατάργηση παρ. 5 άρθρου 277 ν. 4412/2016 (άρθρο 99 παρ. 6 και 100 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)	ΠΑΡΩΝ
113.	Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς – Αντικατάσταση άρθρου 278 ν. 4412/2016 (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)	ΠΑΡΩΝ
114.	Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς – Τροποποίηση παρ. 1 και 3 άρθρου 279 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ

115.	Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων – Αντικατάσταση άρθρου 280 ν. 4412/2016 (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)	ΠΑΡΩΝ
116.	Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης – Τροποποίηση παρ. 2 και 5 άρθρου 281 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
117.	Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1 και 5 άρθρου 296 ν.4412/2016 (άρθρο 72 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)	ΠΑΡΩΝ
118.	Εγγυήσεις – Τροποποίηση τίτλου και αντικατάσταση άρθρου 302 ν.4412/2016	ΠΑΡΩΝ
119.	Χρήση των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο Ι – Τροποποίηση παρ. 1 και κατάργηση παρ. 3 άρθρου 305 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
120.	Αποκλεισμός οικονομικού φορέα – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 306 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
121.	Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών - Αντικατάσταση άρθρου 310 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
122.	Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 1 και 7 και προσθήκη παρ. 8 στο άρθρο 313 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
123.	Ειδικοί κανόνες διεξαγωγής διαδικασίας – Αντικατάσταση άρθρου 315 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
124.	Κατακύρωση - σύναψη σύμβασης – Αντικατάσταση άρθρου 316 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
125.	Ματαίωση διαδικασίας – Τροποποίηση παρ. 1, 2, 4 και 5 άρθρου 317 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
126.	Επιλογή των διαδικασιών – Αντικατάσταση άρθρου 326 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
127.	Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας – Προσθήκη άρθρου 327 Α στον ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
128.	Απευθείας ανάθεση – Τροποποίηση παρ. 1, 2 και 4 άρθρου 328 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
129.	Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 2, 3, 4, 6, 7 και 8, κατάργηση παρ. 5 και προσθήκη παρ. 9 και 10 στο άρθρο 329 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
130.	Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης – Αντικατάσταση άρθρου 330 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
131.	Έννομη προστασία για συμβάσεις των άρθρων 328 και 329 - Αντικατάσταση άρθρου 333Α ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
132.	Συμβατικό πλαίσιο – Εφαρμοστέα νομοθεσία – Αντικατάσταση άρθρου 334 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ

	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' **ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ**	
133.	Κατάρτιση και πιστοποίηση προσωπικού αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 3 και 4 άρθρου 344 ν. 4412/2016	ΝΑΙ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' **ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΑΨΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ**	
134.	Πεδίο εφαρμογής – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 345 ν. 4412/2016	ΝΑΙ
135.	Παράβολο – Τροποποίηση τίτλου και παρ. 5 και προσθήκη παρ. 6 στο άρθρο 363 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
136.	Διαδικασία εξέτασης της προσφυγής – Τροποποίηση παρ. 1, 2, 3, 4, 5 και 6 άρθρου 365 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
137.	Προσωρινά μέτρα – Αντικατάσταση άρθρου 366 ν. 4412/2016	ΠΑΡΩΝ
138.	Δικαστική προστασία - Αρμόδιο δικαστήριο - Αντικατάσταση άρθρου 372 ν. 4412/2016	ΟΧΙ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι' **ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**	
139.	Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Α΄	ΠΑΡΩΝ
140.	Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Α΄	ΠΑΡΩΝ
141.	Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Α΄	ΠΑΡΩΝ
142.	Έναρξη ισχύος Μέρους Α΄	ΠΑΡΩΝ
	ΜΕΡΟΣ Β' **ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ**	
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' **ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ**	
143.	Δομή Δυνάμεων - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 72 ν. 3883/2010	ΝΑΙ
144.	Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός Αμυντικών Εξοπλισμών -Αντικατάσταση άρθρου 73 ν. 3883/2010	ΝΑΙ
145.	Κυλιόμενος Προγραμματισμός Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού – Αντικατάσταση άρθρου 74 ν. 3883/2010	ΝΑΙ
146.	Ενεργοποίηση προγράμματος στρατιωτικού εξοπλισμού - Αντικατάσταση άρθρου 76 ν. 3883/2010	ΝΑΙ

	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ **ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ**	
147.	Προγραμματισμός συμβάσεων στον τομέα της άμυνας - Αντικατάσταση άρθρου 1 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
148.	Αρμοδιότητες της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων - Αντικατάσταση άρθρου 2 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
149.	Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική – Προσθήκη παρ. 3 στο άρθρο 3 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
150.	Συμφωνίες-πλαίσιο εν συνεχεία υποστήριξης – Προσθήκη άρθρου 4Α στον ν. 3978/2011	ΝΑΙ
151.	Αρμοδιότητες Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων - Αντικατάσταση άρθρου 5 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
152.	Αρμοδιότητες Γενικών Επιτελείων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων - Αντικατάσταση άρθρου 6 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
153.	Συλλογικά όργανα – Αντικατάσταση άρθρου 7 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
154.	Επιτροπές Προμηθειών και κατανομή αρμοδιοτήτων – Προσθήκη άρθρων 7Α, 7Β και 7Γ στον ν. 3978/2011	ΝΑΙ
155.	Κανόνες διαφάνειας και δεοντολογίας που εφαρμόζουν τα όργανα των Ενόπλων Δυνάμεων – Αντικατάσταση άρθρου 8 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
156.	Κανόνες διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς που επιβάλλονται στους οικονομικούς φορείς - Αντικατάσταση άρθρου 10 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
157.	Μεταβολές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και στη διοίκηση του οικονομικού φορέα - Αντικατάσταση άρθρου 12 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
158.	Προσυμβατικός έλεγχος Ελεγκτικού Συνεδρίου - Αντικατάσταση άρθρου 13 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
159.	Προϋποθέσεις και διαδικασία προσφυγής στο άρθρο 346 Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Προσθήκη άρθρου 18Α στον ν. 3978/2011	ΝΑΙ
160.	Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) – Προσθήκη άρθρου 29Α στον ν. 3978/2011	ΝΑΙ
161.	Σύνταξη προσφορών – Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 80 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
162.	Χρόνος ισχύος προσφορών – Αντικατάσταση άρθρου 84 ν. 3978/2011	ΝΑΙ

163.	Κατακύρωση σύμβασης – Τροποποίηση άρθρου 87 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
164.	Ματαίωση διαδικασίας – Προσθήκη άρθρου 88Α στον ν. 3978/2011	ΝΑΙ
165.	Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων – Αντικατάσταση άρθρου 100 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
166.	Αξιοποίηση μη επιχειρησιακά αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού – Αντικατάσταση άρθρου 107 ν. 3978/2011	ΝΑΙ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' **ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ**	
167.	Κρατική Διασφάλιση Ποιότητας – Αντικατάσταση άρθρου 2 ν. 3433/2006	ΝΑΙ
168.	Εγγύηση συμμετοχής - Αντικατάσταση άρθρου 33 ν. 3433/2006	ΝΑΙ
169.	Εγγυήσεις κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης της σύμβασης –Προσθήκη άρθρου 33Α στον ν. 3433/2006	ΝΑΙ
170.	Εγγυημένη λειτουργία του αντικειμένου της σύμβασης - Προσθήκη άρθρου 33Β στον ν. 3433/2006	ΝΑΙ
171.	Χρόνος παράδοσης υλικών - Διάρκεια σύμβασης παροχής υπηρεσίας - Αντικατάσταση άρθρου 37 ν. 3433/2006	ΝΑΙ
172.	Κυρώσεις για εκπρόθεσμη παράδοση υλικών ή παροχή υπηρεσιών - Αντικατάσταση άρθρου 40 ν. 3433/2006	ΝΑΙ
173.	Έκπτωση αναδόχου - Κυρώσεις - Αντικατάσταση άρθρο	ΝΑΙ
174.	Τροποποίηση συμβάσεων και συμφωνιών-πλαίσιο κατά τη διάρκειά τους - Αντικατάσταση άρθρου 61 ν. 3433/2006	ΝΑΙ
175.	Απόρριψη - αντικατάσταση υπηρεσιών - Προσθήκη άρθρου 63Α στον ν. 3433/2006	ΝΑΙ
176.	Διαιτητική επίλυση συμβατικών διαφορών - Προσθήκη άρθρου 70Α στον ν. 3433/2006	ΝΑΙ
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' **ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**	
177.	Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Β'	ΝΑΙ
178.	Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Β'	ΝΑΙ
179.	Έναρξη ισχύος Μέρους Β'	ΝΑΙ
	ΜΕΡΟΣ Γ' **ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ		
180.	Έσοδα και προϋπολογισμός της Επιτροπής Ανταγωνισμού – Τροποποίηση παρ. 5άρθρου 17 ν. 3959/2011	ΠΑΡΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΕ		
181.	Μισθολογικές ρυθμίσεις για την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα ΑΕ και την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων ΑΕ - Τροποποίηση άρθρου 7 ν. 4354/2015	ΟΧΙ
182.	Διεύρυνση του σκοπού της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας ΑΕ (ΕΑΤ ΑΕ) και καθορισμός του ύψους των λειτουργικών δαπανών - Τροποποίηση του άρθρου 4 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε.	ΠΑΡΩΝ
183.	Ρυθμίσεις για το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. (Ε.Α.Τ. Α.Ε.) - Τροποποίηση του άρθρου 11 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε.	ΠΑΡΩΝ
184.	Έγκριση των κανονισμών της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. από το διοικητικό συμβούλιο αυτής - Τροποποίηση άρθρου τέταρτου ν. 3912/2011	ΠΑΡΩΝ
185.	Ρυθμίσεις για το προσωπικό της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. - Τροποποίηση άρθρου πέμπτου ν. 3912/2011	ΠΑΡΩΝ
186.	Ρυθμίσεις για το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων ΑΕ - Τροποποίηση παρ. 5 και 6 άρθρου 28 ν. 2843/2000	ΠΑΡΩΝ
187.	Ρυθμίσεις για τους κανονισμούς της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων Α.Ε. Προσθήκη παρ. 5 άρθρου 8 ν. 4608/2019	ΠΑΡΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΤΕΕ)		
188.	Εκπρόσωποι ΤΕΕ σε συλλογικά όργανα	ΝΑΙ
189.	Σύσταση Υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Εξουσιοδοτική διάταξη	ΟΧΙ
190.	Εγγραφή μελών Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος στο Γ.Ε.ΜΗ. - Προσθήκη εδαφίων στην παρ. 1 του άρθρου 54 ν. 4497/2017	ΟΧΙ
191.	Εξ αποστάσεως αξιολόγηση για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας σε διπλωματούχους μηχανικούς	~~ΠΑΡΩΝ~~ ΝΑΙ
193.	Πάγια προκαταβολή Τ.Ε.Ε.	~~ΠΑΡΩΝ~~ ΝΑΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ (Τ.Ε.Ε.)		
194.	Γενικές αρχές	ΝΑΙ
195.	Πειθαρχικά παραπτώματα	ΝΑΙ
196.	Παραγραφή	ΝΑΙ
197.	Πειθαρχικές ποινές	ΝΑΙ
198.	Επιμέτρηση ποινής	ΝΑΙ
199.	Δημοσιότητα	ΝΑΙ
200.	Πειθαρχικά συμβούλια	ΝΑΙ
201.	Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια	ΝΑΙ
202.	Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο	ΝΑΙ
203.	Εξαίρεση μελών Πειθαρχικού Συμβουλίου και Εισηγητή	ΝΑΙ
204.	Προκαταρτική εξέταση	ΝΑΙ
205.	Άσκηση πειθαρχικής δίωξης	ΝΑΙ
206.	Διαδικασία ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων	ΝΑΙ
207.	Έκδοση πειθαρχικής απόφασης	ΝΑΙ
208.	Έφεση	ΝΑΙ
209.	Εκτέλεση πειθαρχικών αποφάσεων	ΝΑΙ
210.	Γραμματεία Πειθαρχικών Συμβουλίων	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ		
211.	Προσβασιμότητα χωρίς φραγμούς για τα άτομα με αναπηρία και τα εμποδιζόμενα άτομα– Τροποποίηση άρθρου 26 ν. 4067/2012	ΝΑΙ
212.	Ρυθμίσεις για τη διέλευση ατόμων με αναπηρία από αυτοκινητόδρομους με διόδια – Αντικατάσταση άρθρου δεύτερου ν. 4388/2016	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ		
213.	Διατάξεις σχετικά με τη διαχείριση των κυκλοφοριακών συνδέσεων – Κυκλοφοριακή σύνδεση πρατηρίων καυσίμων	ΝΑΙ
214.	Καθορισμός αρμοδιότητας Υπηρεσίας Οδικών Τελών-Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών– Τροποποίηση περ. ε΄ παρ. 2 άρθρου 6 ν. 4250/2014	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΔΕΙΩΝ		
215.	Ψηφιοποίηση φακέλων οικοδομικών αδειών	ΝΑΙ
216.	Διαδικασία υποβολής εγκρίσεων για την έκδοση οικοδομικών αδειών	ΝΑΙ
217.	Παρατάσεις δικαιολογητικών υπαγωγής στη νομοθεσία για την αυθαίρετη δόμηση	ΝΑΙ
218.	Έκδοση οικοδομικών αδειών για τα κτίρια του πρώην Ολυμπιακού Χωριού Τύπου Αμαρουσίου	ΠΑΡΩΝ
219.	Καθορισμός υπο-περιοχής προστασίας στις περιπτώσεις ήπιων αναπτυξιακών έργων δημοσίου ενδιαφέροντος	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ

220.	Υπαίθρια διαφήμιση σε ζώνες αεροδρομίων	ΟΧΙ
221.	Παράταση αδειών δόμησης σε σεισμόπληκτες και πυρόπληκτες περιοχές– Τροποποίηση παρ. 4 ν. 4258/2014	ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ		
222.	Παράταση αναστολής πλειστηριασμών πυρόπληκτων	ΝΑΙ
223.	Αφορολόγητο, ανεκχώρητο και ακατάσχετο για την ενίσχυση που καταβάλλεται στο πλαίσιο της συγχρηματοδοτούμενης από το ΕΣΠΑ δράσης «e-λιανικό - Επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ επιχειρήσεων του κλάδου του λιανεμπορίου, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος»	ΝΑΙ
224.	Διαδικασία υπολογισμού νόμιμων τόκων στις περιπτώσεις ανάκτησης ποσού ενίσχυσης που έχει δοθεί σε επενδυτικά σχέδια των ν. 1892/1990, 2601/1998 και 3299/2004	ΝΑΙ
225.	Αξιολογητές ερευνητικών έργων Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων - Προσθήκη παρ. 16 στο άρθρο 24 του ν. 4310/2014	ΟΧΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ		
226.	Ρυθμίσεις για τον Εθνικό Μηχανισμό Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων	ΠΑΡΩΝ
227.	Ρύθμιση για τα δημόσια ακίνητα του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων	ΠΑΡΩΝ
228.	Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Γ	
ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΕΣ		
775/44 2.3.2021	Τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας	ΝΑΙ
776/45 2.3.2021	1. Ρυθμίσεις για την οριστική παραλαβή έργων που αφορούν υποδομές δικαστηρίων. 2. Εξαίρεση του προσωπικού του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών από την εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 90 ν. 4389/2016, της παρ. 2 του άρθρου 55 ν. 4626/2019 και της παρ. 2 του άρθρου 15 του ν. 4647/2019. 3. Αναστολή εκτέλεσης πρωτοκόλλων κατεδάφισης και διοικητικής αποβολής.	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ

777/46 3.3.2021	1. Διάρθρωση και υπηρεσίες ΓΕΜΗ - Τροποποίηση άρθρου 87 ν. 4635/2019 2. Εκλογές για την ανάδειξη νέων οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017 3. Υπολογισμός θητείας σε περίπτωση αντικατάστασης αρχικώς εκλεγέντος Προέδρου Επιμελητηρίου - Τροποποίηση παρ. 7 άρθρου 73 ν. 4497/2017 4. Εποπτεία και οικονομικές καταστάσεις Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017 και της Κ.Ε.Ε.Ε - Τροποποίηση παρ. 9 και 10 άρθρου 77 ν. 4497/2017 5. Οικονομικές καταστάσεις προηγούμενων χρήσεων Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017 και της Κ.Ε.Ε.Ε - Τροποποίηση άρθρου 28 ν. 4712/2020 6. Αναπλήρωση και αυτοδίκαιη έκπτωση μελών διοικητικού συμβουλίου, διοικητικής επιτροπής και εκτελεστικών επιτροπών - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 71 ν. 4497/2017 7. Έναρξη ισχύος ρυθμίσεων για τη συγκρότηση και λειτουργία της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων κ.α.	ΝΑΙ
783/52 3.3.2021	1. Καταχώριση πράξεων και στοιχείων δημοσίων συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ. 2. Εκσυγχρονισμός και επέκταση εγκαταστάσεων σε όμορο ακίνητο - Τροποποίηση περ. γ παρ. 2 άρθρου 51 ν. 4178/2013. 3. Μεταβατική διάταξη ως προς μη εξουσιοδοτημένες πωλήσεις διαφημιστικού χρόνου. 4. Δημοσίευση διακηρύξεων στον περιφερειακό και τοπικό τύπο - Τροποποίηση παρ. 12 άρθρου 379 ν. 4412/2016.	ΝΑΙ
785/54	1. Χορήγηση προσωρινού Α.Μ.Κ.Α 2. Διενέργεια εμβολιασμών κατά του κορωνοϊού COVID-19 από τον Ε.Ο.Δ.Υ στις δομές ψυχικής υγείας- Τροποποίηση άρθρου 58 ν. 4764/2020	ΝΑΙ
ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΕΣ		
772/41 1.3.2021	Παράταση κατά 3 μήνες η ισχύς των αδειών εμπορίας αργού πετρελαίου και πετρελαιοειδών προϊόντων	ΟΧΙ
779/48 3.3.2021	Ρυθμίσεις θεμάτων επιμελητηρίων	ΝΑΙ
786/55	αναρίθμηση και τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 19 του ν. 4067/2012	ΝΑΙ
ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟ ΑΡΘΡΟ		ΟΧΙ
ΣΥΝΟΛΟ		ΟΧΙ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΒΟΥΛΕΥΤΗ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΤΡΙΝΗΣ

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχέδιο νόμου: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημόσιων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία».

Κοινοβουλευτική Ομάδα: ΚΚΕ

Εισηγητής/Ειδ. Αγορητής: Μανωλάκου Διαμαντω

Επί της αρχής	ΝΑΙ Σε ονομαστική	ΟΧΙ Σε ονομαστική	ΠΑΡΩΝ Σε ονομαστική
Άρθρο 1		—	
Άρθρο 2		—	
Άρθρο 3		—	
Άρθρο 4		—	
Άρθρο 5		—	
Άρθρο 6		—	
Άρθρο 7		—	
Άρθρο 8		—	
Άρθρο 9		—	
Άρθρο 10		—	
Άρθρο 11		—	
Άρθρο 12		—	
Άρθρο 13		—	
Άρθρο 14		—	
Άρθρο 15	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 16		—	
Άρθρο 17		—	
Άρθρο 18		—	
Άρθρο 19		—	
Άρθρο 20		—	
Άρθρο 21		—	
Άρθρο 22		—	
Άρθρο 23		—	
Άρθρο 24		—	
Άρθρο 25		—	
Άρθρο 26		—	
Άρθρο 27		—	
Άρθρο 28		—	
Άρθρο 29		—	
Άρθρο 30		—	
Άρθρο 31		—	

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 32		—	
Άρθρο 33		—	
Άρθρο 34		—	
Άρθρο 35		—	
Άρθρο 36		—	
Άρθρο 37		—	
Άρθρο 38		—	
Άρθρο 39		—	
Άρθρο 40		—	
Άρθρο 41		—	
Άρθρο 42		—	
Άρθρο 43		—	
Άρθρο 44		—	
Άρθρο 45		—	
Άρθρο 46		—	
Άρθρο 47		—	
Άρθρο 48		—	
Άρθρο 49		—	
Άρθρο 50		—	
Άρθρο 51		—	
Άρθρο 52		—	
Άρθρο 53		—	
Άρθρο 54		—	
Άρθρο 55		—	
Άρθρο 56		—	
Άρθρο 57		—	
Άρθρο 58		—	
Άρθρο 59		—	
Άρθρο 60		—	
Άρθρο 61		—	
Άρθρο 62		—	
Άρθρο 63		—	
Άρθρο 64		—	
Άρθρο 65		—	
Άρθρο 66		—	
Άρθρο 67		—	
Άρθρο 68		—	
Άρθρο 69		—	
Άρθρο 70		—	
Άρθρο 71		—	
Άρθρο 72		—	
Άρθρο 73		—	
Άρθρο 74		—	
Άρθρο 75		—	
Άρθρο 76		—	

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 77			
Άρθρο 78			
Άρθρο 79			
Άρθρο 80			
Άρθρο 81			
Άρθρο 82			
Άρθρο 83			
Άρθρο 84			
Άρθρο 85			
Άρθρο 86			
Άρθρο 87			
Άρθρο 88			
Άρθρο 89			
Άρθρο 90			
Άρθρο 91			
Άρθρο 92			
Άρθρο 93			
Άρθρο 94			
Άρθρο 95			
Άρθρο 96			
Άρθρο 97			
Άρθρο 98			
Άρθρο 99			
Άρθρο 100			
Άρθρο 101			
Άρθρο 102			
Άρθρο 103			
Άρθρο 104			
Άρθρο 105			
Άρθρο 106			
Άρθρο 107			
Άρθρο 108			
Άρθρο 109			
Άρθρο 110			
Άρθρο 111			
Άρθρο 112			
Άρθρο 113			
Άρθρο 114			
Άρθρο 115			
Άρθρο 116			
Άρθρο 117			
Άρθρο 118			
Άρθρο 119			
Άρθρο 120			
Άρθρο 121			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 122			
Άρθρο 123			
Άρθρο 124			
Άρθρο 125			
Άρθρο 126			
Άρθρο 127			
Άρθρο 128			
Άρθρο 129			
Άρθρο 130			
Άρθρο 131			
Άρθρο 132			
Άρθρο 133			
Άρθρο 134			
Άρθρο 135			
Άρθρο 136			
Άρθρο 137			
Άρθρο 138			
Άρθρο 139			
Άρθρο 140			
Άρθρο 141			
Άρθρο 142			
Άρθρο 143			
Άρθρο 144			
Άρθρο 145			
Άρθρο 146			
Άρθρο 147			
Άρθρο 148			
Άρθρο 149			
Άρθρο 150			
Άρθρο 151			
Άρθρο 152			
Άρθρο 153			
Άρθρο 154			
Άρθρο 155			
Άρθρο 156			
Άρθρο 157			
Άρθρο 158			
Άρθρο 159			
Άρθρο 160			
Άρθρο 161			
Άρθρο 162			
Άρθρο 163			
Άρθρο 164			
Άρθρο 165			
Άρθρο 166			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 167			
Άρθρο 168			
Άρθρο 169			
Άρθρο 170			
Άρθρο 171			
Άρθρο 172			
Άρθρο 173			
Άρθρο 174			
Άρθρο 175			
Άρθρο 176			
Άρθρο 177			
Άρθρο 178			
Άρθρο 179			
Άρθρο 180			
Άρθρο 181			
Άρθρο 182			
Άρθρο 183			
Άρθρο 184			
Άρθρο 185			
Άρθρο 186			
Άρθρο 187			
Άρθρο 188			
Άρθρο 189			
Άρθρο 190			
Άρθρο 191			
Άρθρο 192 **ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**
Άρθρο 193			
Άρθρο 194			
Άρθρο 195			
Άρθρο 196			
Άρθρο 197			
Άρθρο 198			
Άρθρο 199			
Άρθρο 200			
Άρθρο 201			
Άρθρο 202			
Άρθρο 203			
Άρθρο 204			
Άρθρο 205			
Άρθρο 206			
Άρθρο 207			
Άρθρο 208			
Άρθρο 209			
Άρθρο 210			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 211	+		
Άρθρο 212			+
Άρθρο 213		—	
Άρθρο 214		—	
Άρθρο 215		—	
Άρθρο 216		—	
Άρθρο 217		—	
Άρθρο 218		—	
Άρθρο 219	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 220			+
Άρθρο 221			+
Άρθρο 222	+		
Άρθρο 223			+
Άρθρο 224		—	
Άρθρο 225			+
Άρθρο 226		—	
Άρθρο 227			+
Άρθρο 228		—	
ΥΠ.ΤΡΟΠ 775/44		—	
ΥΠ. ΤΡΟΠ 776/45	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
ΥΠ. ΤΡΟΠ 777/46			+
ΥΠ.ΤΡΟΠ 783/52			+
ΥΠ.ΤΡΟΠ 785/54	+		
Β. ΤΡΟΠ 772/41		—	
Β.ΤΡΟΠ 779/48			+
Β. ΤΡΟΠ 786/55		—	
ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟ		—	
ΣΥΝΟΛΟ		—	

Υπογραφή Βουλευτή

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχέδιο νόμου: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημόσιων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία».

Κοινοβουλευτική Ομάδα: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ

Εισηγητής/Ειδ. Αγορητής: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ

Επί της αρχής	ΝΑΙ Σε ονομαστική	ΟΧΙ Σε ονομαστική	ΠΑΡΩΝ Σε ονομαστική
Άρθρο 1			
Άρθρο 2			
Άρθρο 3			
Άρθρο 4			
Άρθρο 5			
Άρθρο 6			
Άρθρο 7			
Άρθρο 8			
Άρθρο 9			
Άρθρο 10			
Άρθρο 11			
Άρθρο 12			
Άρθρο 13			
Άρθρο 14			
Άρθρο 15	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 16			
Άρθρο 17			
Άρθρο 18			
Άρθρο 19			
Άρθρο 20			
Άρθρο 21			
Άρθρο 22			
Άρθρο 23			
Άρθρο 24			
Άρθρο 25			
Άρθρο 26			
Άρθρο 27			
Άρθρο 28			
Άρθρο 29			
Άρθρο 30			
Άρθρο 31			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 32		+	
Άρθρο 33		+	
Άρθρο 34			+
Άρθρο 35		+	
Άρθρο 36			+
Άρθρο 37		+	
Άρθρο 38			+
Άρθρο 39		+	
Άρθρο 40		+	
Άρθρο 41		+	
Άρθρο 42			+
Άρθρο 43		+	
Άρθρο 44			+
Άρθρο 45			+
Άρθρο 46			+
Άρθρο 47		+	
Άρθρο 48			+
Άρθρο 49		+	
Άρθρο 50		+	
Άρθρο 51		+	
Άρθρο 52		+	
Άρθρο 53		+	
Άρθρο 54			+
Άρθρο 55		+	
Άρθρο 56		+	
Άρθρο 57		+	
Άρθρο 58		+	
Άρθρο 59		+	
Άρθρο 60		+	
Άρθρο 61			+
Άρθρο 62		+	
Άρθρο 63			+
Άρθρο 64			+
Άρθρο 65			+
Άρθρο 66		+	
Άρθρο 67			+
Άρθρο 68		+	
Άρθρο 69		+	
Άρθρο 70		+	
Άρθρο 71			+
Άρθρο 72		+	
Άρθρο 73			+
Άρθρο 74			+
Άρθρο 75		+	
Άρθρο 76		+	

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 77			
Άρθρο 78			
Άρθρο 79			
Άρθρο 80			
Άρθρο 81			
Άρθρο 82			
Άρθρο 83			
Άρθρο 84			
Άρθρο 85			
Άρθρο 86			
Άρθρο 87			
Άρθρο 88			
Άρθρο 89			
Άρθρο 90			
Άρθρο 91			
Άρθρο 92			
Άρθρο 93			
Άρθρο 94			
Άρθρο 95			
Άρθρο 96			
Άρθρο 97			
Άρθρο 98			
Άρθρο 99			
Άρθρο 100			
Άρθρο 101			
Άρθρο 102			
Άρθρο 103			
Άρθρο 104			
Άρθρο 105			
Άρθρο 106			
Άρθρο 107			
Άρθρο 108			
Άρθρο 109			
Άρθρο 110			
Άρθρο 111			
Άρθρο 112			
Άρθρο 113			
Άρθρο 114			
Άρθρο 115			
Άρθρο 116			
Άρθρο 117			
Άρθρο 118			
Άρθρο 119			
Άρθρο 120			
Άρθρο 121			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 122			
Άρθρο 123			
Άρθρο 124			
Άρθρο 125			
Άρθρο 126			
Άρθρο 127			
Άρθρο 128			
Άρθρο 129			
Άρθρο 130			
Άρθρο 131			
Άρθρο 132			
Άρθρο 133			
Άρθρο 134			
Άρθρο 135			
Άρθρο 136			
Άρθρο 137			
Άρθρο 138			
Άρθρο 139			
Άρθρο 140			
Άρθρο 141			
Άρθρο 142			
Άρθρο 143			
Άρθρο 144			
Άρθρο 145			
Άρθρο 146			
Άρθρο 147			
Άρθρο 148			
Άρθρο 149			
Άρθρο 150			
Άρθρο 151			
Άρθρο 152			
Άρθρο 153			
Άρθρο 154			
Άρθρο 155			
Άρθρο 156			
Άρθρο 157			
Άρθρο 158			
Άρθρο 159			
Άρθρο 160			
Άρθρο 161			
Άρθρο 162			
Άρθρο 163			
Άρθρο 164			
Άρθρο 165			
Άρθρο 166			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 167			
Άρθρο 168			
Άρθρο 169			
Άρθρο 170			
Άρθρο 171			
Άρθρο 172			
Άρθρο 173			
Άρθρο 174			
Άρθρο 175			
Άρθρο 176			
Άρθρο 177			
Άρθρο 178			
Άρθρο 179			
Άρθρο 180			
Άρθρο 181			
Άρθρο 182			
Άρθρο 183			
Άρθρο 184			
Άρθρο 185			
Άρθρο 186			
Άρθρο 187			
Άρθρο 188			
Άρθρο 189			
Άρθρο 190			
Άρθρο 191			
Άρθρο 192 **ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**
Άρθρο 193			
Άρθρο 194			
Άρθρο 195			
Άρθρο 196			
Άρθρο 197			
Άρθρο 198			
Άρθρο 199			
Άρθρο 200			
Άρθρο 201			
Άρθρο 202			
Άρθρο 203			
Άρθρο 204			
Άρθρο 205			
Άρθρο 206			
Άρθρο 207			
Άρθρο 208			
Άρθρο 209			
Άρθρο 210			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 211			+
Άρθρο 212			+
Άρθρο 213			+
Άρθρο 214		+	
Άρθρο 215			+
Άρθρο 216			+
Άρθρο 217			+
Άρθρο 218		+	
Άρθρο 219	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 220		+	
Άρθρο 221			+
Άρθρο 222	+		
Άρθρο 223			+
Άρθρο 224		+	
Άρθρο 225		+	
Άρθρο 226		+	
Άρθρο 227		+	
Άρθρο 228		+	
ΥΠ.ΤΡΟΠ 775/44			+
ΥΠ. ΤΡΟΠ 776/45	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
ΥΠ. ΤΡΟΠ 777/46		+	
ΥΠ.ΤΡΟΠ 783/52			+
ΥΠ.ΤΡΟΠ 785/54		+	
Β. ΤΡΟΠ 772/41			+
Β.ΤΡΟΠ 779/48		+	
Β. ΤΡΟΠ 786/55		+	
ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟ		+	
ΣΥΝΟΛΟ		+	

Υπογραφή Βουλευτή

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχέδιο νόμου: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημόσιων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία».

Κοινοβουλευτική Ομάδα: ΜΕΡΑ25

Εισηγητής/Ειδ. Αγορητής: ΚΡΙΤΩΝ ΑΡΣΕΝΗΣ

Επί της αρχής	ΝΑΙ Σε ονομαστική	ΟΧΙ Σε ονομαστική	ΠΑΡΩΝ Σε ονομαστική
Άρθρο 1			
Άρθρο 2			
Άρθρο 3			
Άρθρο 4			
Άρθρο 5			
Άρθρο 6			
Άρθρο 7			
Άρθρο 8			
Άρθρο 9			
Άρθρο 10			
Άρθρο 11			
Άρθρο 12			
Άρθρο 13			
Άρθρο 14			
Άρθρο 15	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 16			
Άρθρο 17			
Άρθρο 18			
Άρθρο 19			
Άρθρο 20			
Άρθρο 21			
Άρθρο 22			
Άρθρο 23			
Άρθρο 24			
Άρθρο 25			
Άρθρο 26			
Άρθρο 27			
Άρθρο 28			
Άρθρο 29			
Άρθρο 30			
Άρθρο 31			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 32			
Άρθρο 33			
Άρθρο 34			
Άρθρο 35			
Άρθρο 36			
Άρθρο 37			
Άρθρο 38			
Άρθρο 39			
Άρθρο 40			
Άρθρο 41			
Άρθρο 42			
Άρθρο 43			
Άρθρο 44			
Άρθρο 45			
Άρθρο 46			
Άρθρο 47			
Άρθρο 48			
Άρθρο 49			
Άρθρο 50			
Άρθρο 51			
Άρθρο 52			
Άρθρο 53			
Άρθρο 54			
Άρθρο 55			
Άρθρο 56			
Άρθρο 57			
Άρθρο 58			
Άρθρο 59			
Άρθρο 60			
Άρθρο 61			
Άρθρο 62			
Άρθρο 63			
Άρθρο 64			
Άρθρο 65			
Άρθρο 66			
Άρθρο 67			
Άρθρο 68			
Άρθρο 69			
Άρθρο 70			
Άρθρο 71			
Άρθρο 72			
Άρθρο 73			
Άρθρο 74			
Άρθρο 75			
Άρθρο 76			

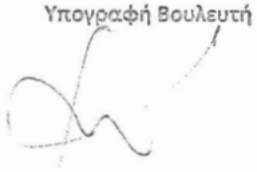
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 77			
Άρθρο 78			
Άρθρο 79			
Άρθρο 80			
Άρθρο 81			
Άρθρο 82			
Άρθρο 83			
Άρθρο 84			
Άρθρο 85			
Άρθρο 86			
Άρθρο 87			
Άρθρο 88			
Άρθρο 89			
Άρθρο 90			
Άρθρο 91			
Άρθρο 92			
Άρθρο 93			
Άρθρο 94			
Άρθρο 95			
Άρθρο 96			
Άρθρο 97			
Άρθρο 98			
Άρθρο 99			
Άρθρο 100			
Άρθρο 101			
Άρθρο 102			
Άρθρο 103			
Άρθρο 104			
Άρθρο 105			
Άρθρο 106			
Άρθρο 107			
Άρθρο 108			
Άρθρο 109			
Άρθρο 110			
Άρθρο 111			
Άρθρο 112			
Άρθρο 113			
Άρθρο 114			
Άρθρο 115			
Άρθρο 116			
Άρθρο 117			
Άρθρο 118			
Άρθρο 119			
Άρθρο 120			
Άρθρο 121			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 122			
Άρθρο 123			
Άρθρο 124			
Άρθρο 125			
Άρθρο 126			
Άρθρο 127			
Άρθρο 128			
Άρθρο 129			
Άρθρο 130			
Άρθρο 131			
Άρθρο 132			
Άρθρο 133			
Άρθρο 134			
Άρθρο 135			
Άρθρο 136			
Άρθρο 137			
Άρθρο 138			
Άρθρο 139			
Άρθρο 140			
Άρθρο 141			
Άρθρο 142			
Άρθρο 143			
Άρθρο 144			
Άρθρο 145			
Άρθρο 146			
Άρθρο 147			
Άρθρο 148			
Άρθρο 149			
Άρθρο 150			
Άρθρο 151			
Άρθρο 152			
Άρθρο 153			
Άρθρο 154			
Άρθρο 155			
Άρθρο 156			
Άρθρο 157			
Άρθρο 158			
Άρθρο 159			
Άρθρο 160			
Άρθρο 161			
Άρθρο 162			
Άρθρο 163			
Άρθρο 164			
Άρθρο 165			
Άρθρο 166			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 167			
Άρθρο 168			
Άρθρο 169			
Άρθρο 170			
Άρθρο 171			
Άρθρο 172			
Άρθρο 173			
Άρθρο 174			
Άρθρο 175			
Άρθρο 176			
Άρθρο 177			
Άρθρο 178			
Άρθρο 179			
Άρθρο 180			
Άρθρο 181			
Άρθρο 182			
Άρθρο 183			
Άρθρο 184			
Άρθρο 185			
Άρθρο 186			
Άρθρο 187			
Άρθρο 188			
Άρθρο 189			
Άρθρο 190			
Άρθρο 191			
Άρθρο 192 **ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**	**ΑΠΕΣΥΡΘΗ**
Άρθρο 193			
Άρθρο 194			
Άρθρο 195			
Άρθρο 196			
Άρθρο 197			
Άρθρο 198			
Άρθρο 199			
Άρθρο 200			
Άρθρο 201			
Άρθρο 202			
Άρθρο 203			
Άρθρο 204			
Άρθρο 205			
Άρθρο 206			
Άρθρο 207			
Άρθρο 208			
Άρθρο 209			
Άρθρο 210			

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΩΝ
Άρθρο 211			✓
Άρθρο 212			✓
Άρθρο 213			✓
Άρθρο 214		✓	
Άρθρο 215			✓
Άρθρο 216			✓
Άρθρο 217		✓	
Άρθρο 218		✓	
Άρθρο 219	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
Άρθρο 220		✓	
Άρθρο 221			✓
Άρθρο 222	✓		
Άρθρο 223		✓	
Άρθρο 224		✓	
Άρθρο 225		✓	
Άρθρο 226			✓
Άρθρο 227			✓
Άρθρο 228		✓	
ΥΠ.ΤΡΟΠ 775/44			✓
ΥΠ. ΤΡΟΠ 776/45	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**	**Σε ονομαστική**
ΥΠ. ΤΡΟΠ 777/46		✓	
ΥΠ.ΤΡΟΠ 783/52		✓	
ΥΠ.ΤΡΟΠ 785/54			✓
Β. ΤΡΟΠ 772/41		✓	✓
Β.ΤΡΟΠ 779/48		✓	
Β. ΤΡΟΠ 786/55			✓
ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟ		✓	
ΣΥΝΟΛΟ		✓	

Υπογραφή Βουλευτή

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Συνεπώς το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων: «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, για τις υποδομές και την υγεία», έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία επί της αρχής, των άρθρων, των τροπολογιών και στο σύνολό του και έχει ως εξής:

«Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, για τις υποδομές και την υγεία

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1 Ορισμοί – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1,2, 3 και 4 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Άρθρο 2 Ρύθμιση ζητημάτων προσφυγής σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση – Αντικατάσταση του άρθρου 32Α του ν. 4412/2016

Άρθρο 3 Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί – Τροποποίηση του τίτλου και προσθήκη παρ. 11 στο άρθρο 34 του ν. 4412/2016

Άρθρο 4 Υποχρέωση χρήσης – Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 36 του ν. 4412/2016

Άρθρο 5 Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ – Τροποποίηση των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016

Άρθρο 6 Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 10 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016

Άρθρο 7 Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών και προγραμματισμός δημοσίων συμβάσεων – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 41 του ν. 4412/2016

Άρθρο 8 Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη –Τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 43 του ν. 4412/2016

Άρθρο 9 Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών – Τροποποίηση των παρ. 1 και 3, κατάργηση της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016

Άρθρο 10 Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2, 3, 4, 7 και 8, κατάργηση των παρ. 5 και 6 και προσθήκη παρ. 9 στο άρθρο 45 του ν. 4412/2016

Άρθρο 11 Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 46 του ν. 4412/2016

Άρθρο 12 Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς – Αντικατάσταση του άρθρου 47 του ν. 4412/2016

Άρθρο 13 Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων – Αντικατάσταση του άρθρου 48 του ν. 4412/2016

Άρθρο 14 Επάρκεια προϋπολογισμού, ωριμότητα, μελέτες – Αντικατάσταση του άρθρου 49 του ν. 4412/2016

Άρθρο 15 Δημόσιες συμβάσεις έργων με αξιολόγηση μελέτης – Τροποποίηση του τίτλου, των παρ. 1, 2 και 5 και προσθήκη παρ. 6, 7 και 8 στο άρθρο 50 του ν. 4412/2016

Άρθρο 16 Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2 και 5 άρθρου 53 του ν. 4412/2016

Άρθρο 17 Τεχνικές προδιαγραφές – Τροποποίηση του τίτλου και της παρ. 9 του άρθρου 54 του ν. 4412/2016

Άρθρο 18 Υπεργολαβία – Αντικατάσταση του άρθρου 58 του ν. 4412/2016

Άρθρο 19 Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο – Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 6 και προσθήκη παρ. 7 στο άρθρο 66 του ν. 4412/2016

Άρθρο 20 Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων – Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 70 του ν. 4412/2016

Άρθρο 21 Εγγυήσεις – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 72 του ν. 4412/2016

Άρθρο 22 Λόγοι αποκλεισμού – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 73 του ν. 4412/2016

Άρθρο 23 Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 74 του ν. 4412/2016

Άρθρο 24 Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου – Αντικατάσταση του άρθρου 76 του ν. 4412/2016

Άρθρο 25 Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών – Αντικατάσταση του άρθρου 77 του ν. 4412/2016

Άρθρο 26 Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων – Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 78 του ν. 4412/2016

Άρθρο 27 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης – Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 3, 5, 6 και 7, κατάργηση των παρ. 2 και 4 και προσθήκη παρ. 8 και 9 στο άρθρο 79 του ν. 4412/2016

Άρθρο 28 Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης – Κατάργηση της παρ. 3 και τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 79Α του ν. 4412/2016

Άρθρο 29 Αποδεικτικά μέσα – Τροποποίηση των παρ. 2, 3, 9 και 10 του άρθρου 80 του ν. 4412/2016

Άρθρο 30 Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 86 του ν. 4412/2016

Άρθρο 31 Κοστολόγηση του κύκλου ζωής – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 4 και 5 του άρθρου 87 του ν. 4412/2016

Άρθρο 32 Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 5 και 6 και προσθήκη παρ. 5Α στο άρθρο 88 του ν. 4412/2016

Άρθρο 33 Ισότιμες και ισοδύναμες προσφορές – Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 90 του ν. 4412/2016

Άρθρο 34 Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 4 και 8, προσθήκη παρ. 4Α και κατάργηση των παρ. 2, 3 και 7 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016

Άρθρο 35 Περιεχόμενο φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» – Αντικατάσταση του άρθρου 93 του ν. 4412/2016

Άρθρο 36 Περιεχόμενο φακέλου «Τεχνική Προσφορά» – Τροποποίηση της παρ. 5 του άρθρου 94 του ν. 4412/2016

Άρθρο 37 Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών – Τροποποίηση των παρ. 2, 5 και 6 του άρθρου 95 του ν. 4412/2016

Άρθρο 38 Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής– Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1 και 2, κατάργηση των παρ. 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 96 του ν. 4412/2016

Άρθρο 39 Χρόνος ισχύος προσφορών – Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 3 και 4 και προσθήκη παρ. 5 στο άρθρο 97 του ν. 4412/2016

Άρθρο 40 Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών – Αντικατάσταση του άρθρου 100 του ν. 4412/2016

Άρθρο 41 Αντιστροφή σταδίων αξιολόγησης στην ανοικτή διαδικασία – Τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4412/2016

Άρθρο 42 Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών – Αντικατάσταση του άρθρου 102 του ν. 4412/2016

Άρθρο 43 Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών – Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 3, και 5 του άρθρου 103 του ν. 4412/2016

Άρθρο 44 Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής – Οψιγενείς μεταβολές – Αντικατάσταση του άρθρου 104 του ν. 4412/2016

Άρθρο 45 Κατακύρωση – σύναψη σύμβασης – Αντικατάσταση

του άρθρου 105 του ν. 4412/2016
Άρθρο 46 Ματαίωση διαδικασίας – Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 106 του ν. 4412/2016
Άρθρο 47 Διαδικασία ανάθεσης – Τροποποίηση των παρ. 1 και 3 του άρθρου 109 Α του ν. 4412/2016
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΟΥ Ν. 4412/2016
Άρθρο 48 Επιλογή των διαδικασιών – Αντικατάσταση του άρθρου 116 του ν. 4412/2016
Άρθρο 49 Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας – Προσθήκη άρθρου 117 Α στον ν. 4412/2016
Άρθρο 50 Απευθείας ανάθεση – Αντικατάσταση του άρθρου 118 του ν. 4412/2016
Άρθρο 51 Απευθείας ανάθεση μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (e-marketplace) – Προσθήκη άρθρου 118 Α στον ν. 4412/2016
Άρθρο 52 Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2, 3, 6, 7 και 8, κατάργηση της παρ. 5 και προσθήκη παρ. 9 και 10 στο άρθρο 119 του ν. 4412/2016
Άρθρο 53 Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης – Αντικατάσταση του άρθρου 120 του ν. 4412/2016
Άρθρο 54 Οικονομικές προσφορές στις δημόσιες συμβάσεις έργων – Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 124 του ν. 4412/2016
Άρθρο 55 Έννομη προστασία κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των ορίων του άρθρου 118 και των δημοσίων συμβάσεων του άρθρου 119 – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 127 του ν. 4412/2016
Άρθρο 56 Ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για δημόσιες συμβάσεις – Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 128 του ν. 4412/2016
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ, ΜΕΛΕΤΩΝ, ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
Άρθρο 57 Διοίκηση του έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη– Αντικατάσταση του άρθρου 136 του ν. 4412/2016
Άρθρο 58 Διοίκηση του έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων – Μητρώο επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών – Εξουσιοδοτική διάταξη – Προσθήκη άρθρου 136Α στον ν. 4412/2016
Άρθρο 59 Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου – Αντικατάσταση του άρθρου 138 του ν. 4412/2016
Άρθρο 60 Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων– Αντικατάσταση του άρθρου 141 του ν. 4412/2016
Άρθρο 61 Ψηφιακό αρχείο βαθμολόγησης – Αντικατάσταση του άρθρου 142 του ν. 4412/2016
Άρθρο 62 Κοινοποίηση στον ανάδοχο – Εκπροσώπηση – Αντικατάσταση του άρθρου 143 του ν. 4412/2016
Άρθρο 63 Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή – Πρόσθετες εγγυήσεις – Ευθύνη – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 144 του ν. 4412/2016
Άρθρο 64 Χρονοδιάγραμμα κατασκευής – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 145 του ν. 4412/2016
Άρθρο 65 Ημερολόγιο του έργου – Αντικατάσταση του άρθρου 146 του ν. 4412/2016
Άρθρο 66 Προθεσμίες – Αντικατάσταση του άρθρου 147 του ν. 4412/2016
Άρθρο 67 Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου – Τροποποίηση των παρ. 1 και 2 του άρθρου 148 του ν. 4412/2016
Άρθρο 68 Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ) – Αντικατάσταση του άρθρου 149 του ν. 4412/2016
Άρθρο 69 Προκαταβολές – Αντικατάσταση του άρθρου 150 του ν. 4412/2016
Άρθρο 70 Επιμετρήσεις – Αντικατάσταση του άρθρου 151 του ν. 4412/2016
Άρθρο 71 Λογαριασμοί – Αντικατάσταση του άρθρου 152 του ν. 4412/2016
Άρθρο 72 Αναθεωρητική περίοδος για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 3, 10, 19, 21 και 22 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016
Άρθρο 73 Απολογιστικές εργασίες – Τροποποίηση των παρ. 9 και 10 του άρθρου 154 του ν. 4412/2016
Άρθρο 74 Επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες, οι οποίες εκτελούνται πριν από την έγκριση του Α.Π.Ε. – Αντικατάσταση του άρθρου 155 του ν. 4412/2016
Άρθρο 75 Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους – Αυξομειώσεις εργασιών – Νέες εργασίες – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2, 3 και 7 του άρθρου 156 του ν. 4412/2016
Άρθρο 76 Βλάβες στα έργα – Αποζημιώσεις – Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 και προσθήκη παρ. 11 στο άρθρο 157 του ν. 4412/2016
Άρθρο 77 Ακαταλληλότητα υλικών - Ελαττώματα - Παράλειψη συντήρησης – Τροποποίηση των παρ. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9 και 10 του άρθρου 159 του ν. 4412/2016
Άρθρο 78 Έκπτωση αναδόχου – Τροποποίηση των παρ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 και 13 του άρθρου 160 του ν. 4412/2016
Άρθρο 79 Διακοπή εργασιών – Διάλυση της σύμβασης – Τροποποίηση των παρ. 2, 4 και 8 του άρθρου 161 του ν. 4412/2016
Άρθρο 80 Υποκατάσταση – Αντικατάσταση του άρθρου 164 του ν. 4412/2016
Άρθρο 81 Υπεργολαβία κατά την εκτέλεση – Εγκεκριμένος υπεργολάβος – Κατασκευαστική κοινοπραξία – Αντικατάσταση του άρθρου 165 του ν. 4412/2016
Άρθρο 82 Βεβαίωση περάτωσης εργασιών – Αντικατάσταση του άρθρου 168 του ν. 4412/2016
Άρθρο 83 Διοικητική παραλαβή για χρήση – Τροποποίηση των παρ. 1 και 5 του άρθρου 169 του ν. 4412/2016
Άρθρο 84 Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΙΜ-ΤΕΜ) – Αντικατάσταση του άρθρου 170 του ν. 4412/2016
Άρθρο 85 Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων – Αντικατάσταση του άρθρου 171 του ν. 4412/2016
Άρθρο 86 Παραλαβή – Αντικατάσταση του άρθρου 172 του ν. 4412/2016
Άρθρο 87 Διοικητική επίλυση συμβατικών διαφορών – Αντικατάσταση του άρθρου 174 του ν. 4412/2016
Άρθρο 88 Διαιτητική επίλυση διαφορών – Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 5 και προσθήκη παρ. 6, 7, 8 και 9 στο άρθρο 176 του ν. 4412/2016
Άρθρο 89 Διοίκηση σύμβασης μελέτης - παροχής τεχνικών υπηρεσιών, έλεγχος, επίβλεψη και παρακολούθηση – Αντικατάσταση του άρθρου 183 του ν. 4412/2016
Άρθρο 90 Μητρώο Επιβλεπόντων Ελεγκτών Μηχανικών – Προσθήκη άρθρου 183Α στον ν. 4412/2016
Άρθρο 91 Προθεσμίες – Χρονοδιάγραμμα – Αντικατάσταση του άρθρου 184 του ν. 4412/2016
Άρθρο 92 Ποινικές ρήτρες – Τροποποίηση των παρ. 2, 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 185 του ν. 4412/2016
Άρθρο 93 Καταβολή της αμοιβής του αναδόχου – Τροποποίηση των παρ. 2, 5, 6, 7 και 8 του άρθρου 187 του ν. 4412/2016
Άρθρο 94 Έγκριση της μελέτης – Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης – Αντικατάσταση του άρθρου 189 του ν. 4412/2016
Άρθρο 95 Αποζημίωση του αναδόχου λόγω υπερημερίας του εργοδότη χωρίς λύση της σύμβασης – Αντικατάσταση του άρθρου 190 του ν. 4412/2016
Άρθρο 96 Έκπτωση του αναδόχου – Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 191 του ν. 4412/2016
Άρθρο 97 Διάλυση της σύμβασης – Τροποποίηση των παρ. 1, 3, 4, 5 και 6 και κατάργηση της παρ. 7 του άρθρου 192 του ν. 4412/2016
Άρθρο 98 Αποζημίωση αναδόχου σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης – Αντικατάσταση του άρθρου 194 του ν. 4412/2016
Άρθρο 99 Υποκατάσταση του αναδόχου – Τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 195 του ν. 4412/2016

Άρθρο 100 Τεχνικές προδιαγραφές – Τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 196 του ν. 4412/2016

Άρθρο 101 Διοικητική και δικαστική επίλυση διαφορών – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2, 3, 6, 7 και 12 και προσθήκη παρ. 13 και 14 στο άρθρο 198 του ν. 4412/2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 102 Τρόπος πληρωμής – απαιτούμενα δικαιολογητικά για πληρωμή του αναδόχου – Τροποποίηση των παρ. 1 και 4 του άρθρου 200 του ν. 4412/2016

Άρθρο 103 Κήρυξη αναδόχου ως εκπτώτου – Αντικατάσταση του άρθρου 203 του ν. 4412/2016

Άρθρο 104 Χρόνος παράδοσης υλικών – Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 206 του ν. 4412/2016

Άρθρο 105 Παραλαβή υλικών – Τροποποίηση της παρ. 1 και προσθήκη παρ. 10 στο άρθρο 208 του ν. 4412/2016

Άρθρο 106 Εγγυημένη λειτουργία προμήθειας – Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 215 του ν. 4412/2016

Άρθρο 107 Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής γενικών υπηρεσιών – Τροποποίηση των παρ. 1 και 2 του άρθρου 219 του ν. 4412/2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 108 Όργανα διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 3, 8, 9, 10 και 11 και προσθήκη παρ. 12 στο άρθρο 221 του ν. 4412/2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΠΡΩΗΝ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΩΝ

ΤΟΜΕΩΝ (ΟΔΗΓΙΑ 2014/25/ΕΕ) – ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΙ ΤΟΥ Ν. 4412/2016

Άρθρο 109 Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες – Τροποποίηση των παρ. 6, 7, 8, 9, 10 και 11 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 (άρθρο 40 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Άρθρο 110 Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ– Τροποποίηση των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 259 του ν. 4412/2016 (Άρθρο 40 παρ. 6 της Οδηγίας 214/25/ΕΕ)

Άρθρο 111 Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί – Τροποποίηση του τίτλου και προσθήκη παρ. 11 στο άρθρου 271 του ν. 4412/2016

Άρθρο 112 Συγκρότηση και τήρηση φακέλου σύμβασης – Τροποποίηση των παρ. 2, 3 και 4 και κατάργηση της παρ. 5 του άρθρου 277 του ν. 4412/2016 (άρθρο 99 παρ. 6 και 100 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Άρθρο 113 Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς – Αντικατάσταση του άρθρου 278 του ν. 4412/2016 (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Άρθρο 114 Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς – Τροποποίηση των παρ. 1 και 3 του άρθρου 279 του ν. 4412/2016

Άρθρο 115 Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων – Αντικατάσταση του άρθρου 280 του ν. 4412/2016 (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Άρθρο 116 Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης – Τροποποίηση των παρ. 2 και 5 του άρθρου 281 του ν. 4412/2016

Άρθρο 117 Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1 και 5 του άρθρου 296 του ν. 4412/2016 (άρθρο 72 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Άρθρο 118 Εγγυήσεις – Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 302 του ν. 4412/2016

Άρθρο 119 Χρήση των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο Ι – Τροποποίηση της παρ. 1 και κατάργηση της παρ. 3 του άρθρου 305 του ν. 4412/2016

Άρθρο 120 Αποκλεισμός οικονομικού φορέα – Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 306 του ν. 4412/2016

Άρθρο 121 Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών - Αντικατάσταση του άρθρου 310 του ν. 4412/2016

Άρθρο 122 Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1 και 7 και προσθήκη παρ. 6Α στο άρθρο 313 του ν. 4412/2016

Άρθρο 123 Ειδικοί κανόνες διεξαγωγής διαδικασίας – Αντικατάσταση του άρθρου 315 του ν. 4412/2016

Άρθρο 124 Κατακύρωση – Σύναψη σύμβασης – Αντικατάσταση του άρθρου 316 του ν. 4412/2016

Άρθρο 125 Ματαίωση διαδικασίας – Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 4 και 5 του άρθρου 317 του ν. 4412/2016

Άρθρο 126 Επιλογή των διαδικασιών – Αντικατάσταση του άρθρου 326 του ν. 4412/2016

Άρθρο 127 Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας – Προσθήκη άρθρου 327 Α στον ν. 4412/2016

Άρθρο 128 Απευθείας ανάθεση – Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 328 του ν. 4412/2016

Άρθρο 129 Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2, 3, 4, 6, 7 και 8, κατάργηση της παρ. 5 και προσθήκη παρ. 9 και 10 στο άρθρο 329 του ν. 4412/2016

Άρθρο 130 Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης – Αντικατάσταση του άρθρου 330 του ν. 4412/2016

Άρθρο 131 Έννομη προστασία για συμβάσεις των άρθρων 328 και 329 - Αντικατάσταση του άρθρου 333Α του ν. 4412/2016

Άρθρο 132 Συμβατικό πλαίσιο – Εφαρμοστέα νομοθεσία – Αντικατάσταση του άρθρου 334 του ν. 4412/2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Άρθρο 133 Κατάρτιση και πιστοποίηση προσωπικού αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων – Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 3 και 4 του άρθρου 344 του ν. 4412/2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΑΨΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 134 Πεδίο εφαρμογής – Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 345 του ν. 4412/2016

Άρθρο 135 Παράβολο – Τροποποίηση του τίτλου και της παρ. 5 και προσθήκη παρ. 6 στο άρθρο 363 του ν. 4412/2016

Άρθρο 136 Διαδικασία εξέτασης της προσφυγής – Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016

Άρθρο 137 Προσωρινά μέτρα – Αντικατάσταση του άρθρου 366 του ν. 4412/2016

Άρθρο 138 Δικαστική προστασία – Αρμόδιο δικαστήριο – Αντικατάσταση του άρθρου 372 του ν. 4412/2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 139 Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Α'

Άρθρο 140 Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Α'

Άρθρο 141 Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Α'

Άρθρο 142 Έναρξη ισχύος Μέρους Α'

ΜΕΡΟΣ Β'

ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Άρθρο 143 Δομή Δυνάμεων - Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 72 του ν. 3883/2010

Άρθρο 144 Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός Αμυντικών Εξοπλισμών – Αντικατάσταση του άρθρου 73 του ν. 3883/2010

Άρθρο 145 Κυλιόμενος Προγραμματισμός Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού – Αντικατάσταση του άρθρου 74 του ν. 3883/2010

Άρθρο 146 Ενεργοποίηση προγράμματος στρατιωτικού εξοπλισμού - Αντικατάσταση του άρθρου 76 του ν. 3883/2010

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Άρθρο 147 Προγραμματισμός συμβάσεων στον τομέα της άμυνας – Αντικατάσταση του άρθρου 1 του ν. 3978/2011

Άρθρο 148 Αρμοδιότητες της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των

Ελλήνων – Αντικατάσταση του άρθρου 2 του ν. 3978/2011
Άρθρο 149 Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική – Προσθήκη παρ. 3 στο άρθρο 3 του ν. 3978/2011
Άρθρο 150 Συμφωνίες - πλαίσιο εν συνεχεία υποστήριξης – Προσθήκη άρθρου 4Α στον ν. 3978/2011
Άρθρο 151 Αρμοδιότητες Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων – Αντικατάσταση του άρθρου 5 του ν. 3978/2011
Άρθρο 152 Αρμοδιότητες Γενικών Επιτελείων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων – Αντικατάσταση του άρθρου 6 του ν. 3978/2011
Άρθρο 153 Συλλογικά όργανα – Αντικατάσταση του άρθρου 7 του ν. 3978/2011
Άρθρο 154 Επιτροπές Προμηθειών και κατανομή αρμοδιοτήτων – Προσθήκη άρθρων 7Α, 7Β και 7Γ στον ν. 3978/2011
Άρθρο 155 Κανόνες διαφάνειας και δεοντολογίας που εφαρμόζουν τα όργανα των Ενόπλων Δυνάμεων – Αντικατάσταση του άρθρου 8 του ν. 3978/2011
Άρθρο 156 Κανόνες διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς που επιβάλλονται στους οικονομικούς φορείς – Αντικατάσταση του άρθρου 10 του ν. 3978/2011
Άρθρο 157 Μεταβολές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και στη διοίκηση του οικονομικού φορέα – Αντικατάσταση του άρθρου 12 του ν. 3978/2011
Άρθρο 158 Προσυμβατικός έλεγχος Ελεγκτικού Συνεδρίου - Αντικατάσταση του άρθρου 13 του ν. 3978/2011
Άρθρο 159 Προϋποθέσεις και διαδικασία προσφυγής στο άρθρο 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Προσθήκη άρθρου 18Α στον ν. 3978/2011
Άρθρο 160 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) – Προσθήκη άρθρου 29Α στον ν. 3978/2011
Άρθρο 161 Σύνταξη προσφορών – Τροποποίηση της παρ. 5 του άρθρου 80 του ν. 3978/2011
Άρθρο 162 Χρόνος ισχύος προσφορών – Αντικατάσταση του άρθρου 84 του ν. 3978/2011
Άρθρο 163 Κατακύρωση σύμβασης – Τροποποίηση του άρθρου 87 του ν. 3978/2011
Άρθρο 164 Ματαίωση διαδικασίας – Προσθήκη άρθρου 88Α στον ν. 3978/2011
Άρθρο 165 Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων – Αντικατάσταση του άρθρου 100 του ν. 3978/2011
Άρθρο 166 Αξιοποίηση μη επιχειρησιακά αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού – Αντικατάσταση του άρθρου 107 του ν. 3978/2011
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Άρθρο 167 Κρατική Διασφάλιση Ποιότητας – Αντικατάσταση του άρθρου 2 του ν. 3433/2006
Άρθρο 168 Εγγύηση συμμετοχής – Αντικατάσταση του άρθρου 33 του ν. 3433/2006
Άρθρο 169 Εγγυήσεις κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης της σύμβασης – Προσθήκη άρθρου 33Α στον ν. 3433/2006
Άρθρο 170 Εγγυημένη λειτουργία του αντικειμένου της σύμβασης – Προσθήκη άρθρου 33Β στον ν. 3433/2006
Άρθρο 171 Χρόνος παράδοσης υλικών - Διάρκεια σύμβασης παροχής υπηρεσίας – Αντικατάσταση του άρθρου 37 του ν. 3433/2006
Άρθρο 172 Κυρώσεις για εκπρόθεσμη παράδοση υλικών ή παροχή υπηρεσιών – Αντικατάσταση του άρθρου 40 του ν. 3433/2006
Άρθρο 173 Έκπτωση αναδόχου – Κυρώσεις – Αντικατάσταση του άρθρου 41 του ν. 3433/2006
Άρθρο 174 Τροποποίηση συμβάσεων και συμφωνιών-πλαίσιο κατά τη διάρκειά τους – Αντικατάσταση του άρθρου 61 του ν. 3433/2006
Άρθρο 175 Απόρριψη – Αντικατάσταση υπηρεσιών - Προσθήκη άρθρου 63Α στον ν. 3433/2006
Άρθρο 176 Διαιτητική επίλυση συμβατικών διαφορών - Προσθήκη άρθρου 70Α στον ν. 3433/2006
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
Άρθρο 177 Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Β'
Άρθρο 178 Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Β'
Άρθρο 179 Έναρξη ισχύος Μέρους Β'
ΜΕΡΟΣ Γ'
ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
Άρθρο 180 Έσοδα και προϋπολογισμός της Επιτροπής Ανταγωνισμού – Τροποποίηση της παρ. 5 του άρθρου 17 του ν. 3959/2011
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε. ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α.Ε.
Άρθρο 181 Μισθολογικές ρυθμίσεις για την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Α.Ε. και την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων Α.Ε. – Τροποποίηση του άρθρου 7 του ν. 4354/2015
Άρθρο 182 Διεύρυνση του σκοπού της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. (ΕΑΤ Α.Ε.) και καθορισμός του ύψους των λειτουργικών δαπανών - Τροποποίηση του άρθρου 4 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε.
Άρθρο 183 Ρυθμίσεις για το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. (Ε.Α.Τ. Α.Ε.) – Τροποποίηση του άρθρου 11 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε.
Άρθρο 184 Έγκριση των κανονισμών της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. από το διοικητικό συμβούλιο αυτής – Τροποποίηση του άρθρου τέταρτου του ν. 3912/2011
Άρθρο 185 Ρυθμίσεις για το προσωπικό της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. – Τροποποίηση του άρθρου πέμπτου του ν. 3912/2011
Άρθρο 186 Ρυθμίσεις για το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων Α.Ε. - Τροποποίηση των παρ. 5 και 6 του άρθρου 28 του ν. 2843/2000
Άρθρο 187 Ρυθμίσεις για τους κανονισμούς της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων Α.Ε. – Προσθήκη παρ. 5 στο άρθρο 8 του ν. 4608/2019
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ (Τ.Ε.Ε.)
Άρθρο 188 Εκπρόσωποι Τ.Ε.Ε. σε συλλογικά όργανα
Άρθρο 189 Σύσταση Υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Εξουσιοδοτική διάταξη
Άρθρο 190 Εγγραφή μελών Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος στο Γ.Ε.ΜΗ. – Προσθήκη εδαφίων στην παρ. 1 του άρθρου 64 του ν. 4497/2017
Άρθρο 191 Εξ αποστάσεως αξιολόγηση για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας σε διπλωματούχους μηχανικούς
Άρθρο 192 Πάγια προκαταβολή Τ.Ε.Ε.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ (Τ.Ε.Ε.)
Άρθρο 193 Γενικές αρχές
Άρθρο 194 Πειθαρχικά παραπτώματα
Άρθρο 195 Παραγραφή
Άρθρο 196 Πειθαρχικές ποινές
Άρθρο 197 Επιμέτρηση ποινής
Άρθρο 198 Δημοσιότητα
Άρθρο 199 Πειθαρχικά συμβούλια
Άρθρο 200 Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια
Άρθρο 201 Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο
Άρθρο 202 Εξαίρεση μελών Πειθαρχικού Συμβουλίου και Εισηγητή
Άρθρο 203 Προκαταρτική εξέταση
Άρθρο 204 Άσκηση πειθαρχικής δίωξης
Άρθρο 205 Διαδικασία ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων
Άρθρο 206 Έκδοση πειθαρχικής απόφασης
Άρθρο 207 Έφεση
Άρθρο 208 Εκτέλεση πειθαρχικών αποφάσεων
Άρθρο 209 Γραμματεία Πειθαρχικών Συμβουλίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
Άρθρο 210 Προσβασιμότητα χωρίς φραγμούς για τα άτομα με αναπηρία και τα εμποδιζόμενα άτομα – Τροποποίηση του άρθρου 26 του ν. 4067/2012
Άρθρο 211 Ρυθμίσεις για τη διέλευση ατόμων με αναπηρία από αυτοκινητόδρομους με διόδια – Αντικατάσταση του άρθρου δεύτερου του ν. 4388/2016
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ
Άρθρο 212 Διατάξεις σχετικά με τη διαχείριση των κυκλοφοριακών συνδέσεων – Κυκλοφοριακή σύνδεση πρατηρίων καυσίμων
Άρθρο 213 Καθορισμός αρμοδιότητας Υπηρεσίας Οδικών Τελών-Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών – Τροποποίηση της περ. ε' της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 4250/2014
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΔΕΙΩΝ
Άρθρο 214 Ψηφιοποίηση φακέλων οικοδομικών αδειών
Άρθρο 215 Διαδικασία υποβολής εγκρίσεων για την έκδοση οικοδομικών αδειών
Άρθρο 216 Παρατάσεις δικαιολογητικών υπαγωγής στη νομοθεσία για την αυθαίρετη δόμηση
Άρθρο 217 Έκδοση οικοδομικών αδειών για τα κτίρια του πρώην Ολυμπιακού Χωριού Τύπου Αμαρουσίου
Άρθρο 218 Καθορισμός υποπεριοχής προστασίας στις περιπτώσεις ήπιων αναπτυξιακών έργων
Άρθρο 219 Υπαίθρια διαφήμιση σε ζώνες αεροδρομίων
Άρθρο 220 Παράταση αδειών δόμησης σε σεισμόπληκτες και πυρόπληκτες περιοχές – Τροποποίηση της παρ. 4 του ν. 4258/2014
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'
ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
Άρθρο 221 Παράταση αναστολής πλειστηριασμών πυρόπληκτων
Άρθρο 222 Αφορολόγητο, ανεκχώρητο και ακατάσχετο για την ενίσχυση που καταβάλλεται στο πλαίσιο της συγχρηματοδοτούμενης από το ΕΣΠΑ δράσης «e-λιανικό - Επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ επιχειρήσεων του κλάδου του λιανεμπορίου, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος»
Άρθρο 223 Διαδικασία υπολογισμού νόμιμων τόκων στις περιπτώσεις ανάκτησης ποσού ενίσχυσης που έχει δοθεί σε επενδυτικά σχέδια των νόμων 1892/1990, 2601/1998 και 3299/2004
Άρθρο 224 Αξιολογητές ερευνητικών έργων Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων - Προσθήκη παρ. 16 στο άρθρο 24 του ν. 4310/2014
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
Άρθρο 225 Ρυθμίσεις για τον Εθνικό Μηχανισμό Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων
Άρθρο 226 Ρύθμιση για τα δημόσια ακίνητα του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων
Άρθρο 227 Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Γ'
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'
ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
Άρθρο 228 Διατάξεις για το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) – Τροποποίηση του ν. 4429/2016
Άρθρο 229 Διάρθρωση και υπηρεσίες Γ.Ε.ΜΗ. – Τροποποίηση άρθρου 87 του ν. 4635/2019
Άρθρο 230 Εκλογές για την ανάδειξη νέων οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017
Άρθρο 231 Υπολογισμός θητείας σε περίπτωση αντικατάστασης αρχικώς εκλεγέντος Προέδρου Επιμελητηρίου – Τροποποίηση της παρ. 7 του άρθρου 73 του ν. 4497/2017
Άρθρο 232 Εποπτεία και οικονομικές καταστάσεις Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017 και της Κ.Ε.Ε.Ε. – Τροποποίηση των παρ. 9 και 10 του άρθρου 77 του ν. 4497/2017
Άρθρο 233 Οικονομικές καταστάσεις προηγούμενων χρήσεων Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017 και της Κ.Ε.Ε.Ε. – Τροποποίηση του άρθρου 28 του ν. 4712/2020
Άρθρο 234 Αναπλήρωση και αυτοδίκαιη έκπτωση μελών διοικητικού συμβουλίου, διοικητικής επιτροπής και εκτελεστικών επιτροπών – Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 71 του ν. 4497/2017
Άρθρο 235 Έναρξη ισχύος ρυθμίσεων για τη συγκρότηση και λειτουργία της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων
Άρθρο 236 Διατάξεις για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας – Τροποποίηση των άρθρων 7 και 8 του ν. 1733/1987
Άρθρο 237 Ζητήματα προθεσμιών υπαγωγής ακινήτων που αποκτήθηκαν μέσω αναγκαστικού πλειστηριασμού σε διατάξεις που αφορούν σε τακτοποίηση αυθαιρεσιών – Αντικατάσταση της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 128 του ν. 4759/2020
Άρθρο 238 Τρόπος επιλογής εξειδικευμένων συμβούλων-επιστημόνων στην Επιτροπή Ανταγωνισμού – Προσθήκη άρθρου 21Α στον ν. 3959/2011
Άρθρο 239 Ονομαστικοποίηση μετοχών εταιρειών που συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις– Τροποποίηση του άρθρου 8 του ν. 3310/2005
Άρθρο 240 Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης λόγω του κορωνοϊού COVID-19
Άρθρο 241 Σύναψη συμβάσεων ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημιακών εργαστηρίων της Εμβληματικής Δράσης για την αντιμετώπιση του ιού SARS - Cov-2
Άρθρο 242 Καταχώριση πράξεων και στοιχείων δημοσίων συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ
Άρθρο 243 Εκσυγχρονισμός και επέκταση εγκαταστάσεων σε όμορο ακίνητο – Τροποποίηση της περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 51 του ν. 4178/2013
Άρθρο 244 Μεταβατική διάταξη ως προς μη εξουσιοδοτημένες πωλήσεις διαφημιστικού χρόνου
Άρθρο 245 Δημοσίευση διακηρύξεων στον περιφερειακό και τοπικό Τύπο – Τροποποίηση της παρ. 12 του άρθρου 379 του ν. 4412/2016
Άρθρο 246 Ρυθμίσεις για την οριστική παραλαβή έργων που αφορούν υποδομές δικαστηρίων
Άρθρο 247 Εξαίρεση του προσωπικού του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών από την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 90 του ν. 4389/2016, της παρ. 2 του άρθρου 55 του ν. 4623/2019 και της παρ. 2 του άρθρου 15 του ν. 4647/2019
Άρθρο 248 Αναστολή εκτέλεσης πρωτοκόλλων κατεδάφισης και διοικητικής αποβολής
Άρθρο 249 Χορήγηση προσωρινού Α.Μ.Κ.Α.
Άρθρο 250 Διενέργεια εμβολιασμών κατά του κορωνοϊού COVID – 19 από τον Ε.Ο.Δ.Υ. στις δομές ψυχικής υγείας – Τροποποίηση του άρθρου 58 του ν. 4764/2020
Άρθρο 251 Παράταση ισχύος της άδειας εμπορίας του άρθρου 6 του ν. 3054/2002
Άρθρο 252 Κάλυψη στεγαστικών αναγκών των Επιμελητηρίων-προσθήκη περ. κ' στην παρ.3 του άρθρου 65 του ν. 4497/2017
Άρθρο 253 Περιβαλλοντικά κίνητρα – Αναρίθμηση και τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 4067/2012
ΜΕΡΟΣ Δ'
ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ
ΑΡΘΡΟ 254 Έναρξη ισχύος

ΜΕΡΟΣ Α'
ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1
Ορισμοί - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1,2, 3 και 4 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις εξουσιοδοτική διάταξη, στην παρ. 1 του άρθρου 2 τροποποιούνται οι περ. 5, 6, 7, 9, 11, 24, 31, 32, 33, 34, 35, προστίθενται περ. 7α, 30α, 31α, 32α, 44, 45, 46, 47 και 48, στην παρ. 2 τροποποιείται το εισαγωγικό εδάφιο και η περ. 4 και προστίθενται περ. 4α, 4β, 4γ και 4δ, στην παρ. 3 τροποποιούνται το εισαγωγικό εδάφιο και οι περ. 6 και 14 και το άρθρο 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 2
Ορισμοί – Εξουσιοδοτική διάταξη
(άρθρα 2 και 33 παρ. 1 εδάφιο έκτο της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

1. Για τους σκοπούς του παρόντος εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) α) ως «αναθέτουσες αρχές» νοούνται το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή οι ενώσεις μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου και οι αναθέτουσες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 223 και

β) ως «αναθέτοντες φορείς» νοούνται οι αναθέτοντες φορείς κατά την έννοια του άρθρου 224,

2) ως «κεντρικές κυβερνητικές αρχές (ΚΚΑ)» νοούνται οι αναθέτουσες αρχές που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Α' και, εφόσον έχουν επέλθει διορθώσεις ή τροποποιήσεις, οι φορείς που τις έχουν διαδεχθεί,

3) ως «μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές» νοούνται όλες οι αναθέτουσες αρχές που δεν είναι κεντρικές κυβερνητικές αρχές,

4) ως «οργανισμοί δημοσίου δικαίου» νοούνται οι οργανισμοί που έχουν όλα τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

α) έχουν συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα,

β) έχουν νομική προσωπικότητα και

γ) χρηματοδοτούνται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή η διαχείριση των οποίων υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς ή έχουν διοικητικό, διευθυντικό ή εποπτικό συμβούλιο, του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών διορίζεται από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου,

5) ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών,

6) ως «δημόσιες συμβάσεις έργων» και ως «συμβάσεις έργων» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο:

α) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ του Προσαρτήματος Α' και στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Β',

β) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση έργου,

γ) την υλοποίηση, με οποιαδήποτε μέσα, έργου ανταποκρινόμενου στις απαιτήσεις που ορίζει η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας που ασκεί αποφασιστική επιρροή στο είδος ή τη μελέτη του έργου,

7) ως «έργο» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου δομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού, το οποίο επαρκεί καθαυτό για την επιτέλεση οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας,

7α) ως «δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών νοούνται όλες οι συμβάσεις με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες συνδέονται με την εκτέλεση έργου, κατά την έννοια της περ. 7 ή τον χωρικό σχεδιασμό, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής,

8) ως «δημόσιες συμβάσεις προμηθειών» και ως «συμβάσεις προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση - πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης,

9) ως «δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών» και ως «συμβάσεις υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στην περ. 7α.

Στις συμβάσεις υπηρεσιών περιλαμβάνονται και οι συμβάσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο τον σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησής τους με τη μεταφορά της απαραίτητης τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και δράσεων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, κοινωνικές μελέτες και μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας,

10) ως «συμφωνία - πλαίσιο» νοείται μία συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ μιας ή ενός ή περισσοτέρων αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων και ενός ή περισσοτέρων οικονομικών φορέων, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό των όρων που διέπουν τις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, ιδίως όσον αφορά τις τιμές και, όπου ενδείκνυται, τις προβλεπόμενες ποσότητες,

11) ως «οικονομικός φορέας» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσιος φορέας ή ένωση αυτών των προσώπων ή φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων επιχειρήσεων, που προσφέρει στην αγορά εκτέλεση εργασιών ή/και έργου, προμήθεια προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών. Στην έννοια αυτή περιλαμβάνεται και ο όρος «εργοληπτική επιχείρηση» του Τίτλου 1 του Κεφαλαίου ΙΙ του Μέρους Β' του παρόντος Βιβλίου,

12) ως «προσφέρων» νοείται οικονομικός φορέας που έχει υποβάλει προσφορά,

13) ως «υποψήφιος» νοείται οικονομικός φορέας που έχει ζητήσει να του αποσταλεί ή έχει λάβει πρόσκληση συμμετοχής σε κλειστή διαδικασία, σε ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, σε ανταγωνιστικό διάλογο ή σε σύμπραξη καινοτομίας,

14) ως «έγγραφο διαδικασίας σύναψης της σύμβασης» ή «έγγραφο της σύμβασης» νοείται κάθε έγγραφο το οποίο παρέχει ή στο οποίο παραπέμπει η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας, με σκοπό να περιγράψει ή να προσδιορίσει στοιχεία της σύμβασης ή της διαδικασίας ανάθεσης, συμπεριλαμβανομένης της προκήρυξης σύμβασης των άρθρων 63 και 293, της προκαταρκτικής προκήρυξης του άρθρου 62, της περιοδικής ενδεικτικής προκήρυξης του άρθρου 291, αν χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού, των τεχνικών προδιαγραφών, του περιγραφικού εγγράφου, των προτεινόμενων όρων της σύμβασης, των υποδειγμάτων για την προσκόμιση των εγγράφων από τους υποψηφίους και τους προσφέροντες, των πληροφοριών σχετικά με τις γενικές και ειδικές υποχρεώσεις και τυχόν πρόσθετων εγγράφων. Επίσης, στην έννοια αυτή περιλαμβάνονται και η διακήρυξη ή η πρόσκληση σε διαπραγμάτευση στις οποίες αναφέρονται όλοι οι ειδικοί και γενικοί όροι σύναψης και εκτέλεσης της σύμβασης, το Ενιαίο Ευρωπαϊκό Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), οι συμπληρωματικές πληροφορίες που παρέχει η αναθέτουσα αρχή δυνάμει της παρ. 2 του άρθρου 67 και της παρ. 2 του άρθρου 297, το σχέδιο της σύμβασης μετά των Παραρτημάτων αυτής και η τεχνική συγγραφή υποχρεώσεων που περιλαμ-

βάνει και τις εφαρμοστέες τεχνικές προδιαγραφές,

15) ως «κεντρικές δραστηριότητες αγορών» νοούνται δραστηριότητες που διεξάγονται σε μόνιμη βάση με μία από τις παρακάτω μορφές:

α) της απόκτησης αγαθών ή/και υπηρεσιών που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς,

β) της ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων ή της σύναψης συμφωνιών-πλαίσιο για έργα, αγαθά ή υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς,

16) ως «επικουρικές δραστηριότητες αγορών» νοούνται δραστηριότητες που συνίστανται στην παροχή υποστήριξης σε δραστηριότητες αγορών, ιδίως με τις κατωτέρω μορφές: α) τεχνικής υποδομής που παρέχει τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές/στους αναθέτοντες φορείς να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις/συμβάσεις ή να συνάπτουν συμφωνίες-πλαίσιο για έργα, αγαθά ή υπηρεσίες, β) συμβουλών σχετικά με τη διεξαγωγή ή τον σχεδιασμό διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων/συμβάσεων, γ) προετοιμασίας και διαχείρισης διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων/συμβάσεων εξ ονόματος και για λογαριασμό της ενδιαφερόμενης αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντος φορέα,

17) ως «κεντρική αρχή αγορών» (ΚΑΑ) νοείται:

α) μία αναθέτουσα αρχή που παρέχει κεντρικές δραστηριότητες αγορών και, ενδεχομένως, επικουρικές δραστηριότητες αγορών,

β) ένας αναθέτων φορέας, ο οποίος παρέχει κεντρικές δραστηριότητες αγορών και, ενδεχομένως, επικουρικές δραστηριότητες αγορών.

Οι συμβάσεις που ανατίθενται από ΚΑΑ, προκειμένου να πραγματοποιηθούν κεντρικές δραστηριότητες αγορών, θεωρείται ότι αποτελούν συμβάσεις για την εκτέλεση δραστηριότητας που περιγράφεται στα άρθρα 228 ως 234. Το άρθρο 237 δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις που ανατίθενται από ΚΑΑ με σκοπό την πραγματοποίηση κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών,

18) ως «εθνικές κεντρικές αρχές αγορών» (ΕΚΑΑ) νοούνται οι ΚΑΑ οι οποίες, πέραν των ανωτέρω, είναι επιπλέον αρμόδιες για τον εθνικό σχεδιασμό, προγραμματισμό, καθώς και συντονισμό κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών όλων των λοιπών ΚΑΑ,

19) ως «πάροχος υπηρεσιών διαδικασιών σύναψης συμβάσεων» ή «πάροχος υπηρεσιών σύναψης συμβάσεων» νοείται δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας που προσφέρει στην αγορά επικουρικές δραστηριότητες αγορών,

20) με τους όρους «γραπτώς» ή «εγγράφως» νοείται κάθε σύνολο λέξεων ή αριθμών, το οποίο μπορεί να διαβάζεται, να αναπαράγεται και στη συνέχεια να γνωστοποιείται, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που διαβιβάζονται και αποθηκεύονται με ηλεκτρονικά μέσα,

21) ως «ηλεκτρονικό μέσο» νοείται ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός για την επεξεργασία (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης) και την αποθήκευση δεδομένων, τα οποία διαβιβάζονται, διακινούνται και λαμβάνονται με τη χρήση ενσύρματου, ασύρματου, οπτικού ή άλλου ηλεκτρομαγνητικού μέσου,

22) ως «κύκλος ζωής» νοούνται όλα τα διαδοχικά και/ή διασυνδεδεμένα στάδια, συμπεριλαμβανομένων της έρευνας και της ανάπτυξης που θα πραγματοποιηθούν, της παραγωγής, της εμπορίας και των όρων της, της μεταφοράς, της χρήσης και της συντήρησης, καθόλη τη διάρκεια ύπαρξης ενός προϊόντος ή ενός έργου ή της παροχής μιας υπηρεσίας, από την απόκτηση των πρώτων υλών ή την παραγωγή των πόρων μέχρι την απόρριψη, την εκκαθάριση και το τέλος της υπηρεσίας ή χρήσης,

23) ως «διαγωνισμοί μελετών» νοούνται διαδικασίες που παρέχουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή/αναθέτοντα φορέα να αποκτά, κυρίως στους τομείς της χωροταξίας, της πολεοδομίας, της αρχιτεκτονικής και των έργων μηχανικού ή της επεξεργασίας δεδομένων, μια μελέτη ή ένα σχέδιο που επιλέγεται από κριτική επιτροπή έπειτα από διαγωνισμό, με ή χωρίς την απονομή βραβείων,

24) ως «καινοτομία» νοείται η υλοποίηση νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος, υπηρεσίας ή διαδικασίας, που περιλαμβάνει, αλλά δεν περιορίζεται στις διαδικασίες παραγωγής, ανοικοδόμησης ή κατασκευής, νέα μέθοδο εμπορίας ή νέα μέθοδο οργάνωσης στις επιχειρηματικές πρακτικές, οργάνωσης του χώρου εργασίας ή των εξωτερικών σχέσεων μεταξύ άλλων, με σκοπό τη συμβολή στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων ή την υποστήριξη της στρατηγικής «Ευρώπη 2030» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη,

25) ως «σήμα» (label) νοείται οποιοδήποτε έγγραφο, πιστοποιητικό ή βεβαίωση που επιβεβαιώνει ότι ένα συγκεκριμένο έργο, προϊόν, υπηρεσία, μέθοδος ή διαδικασία πληροί ορισμένες απαιτήσεις,

26) ως «απαίτηση ή απαιτήσεις σήματος» νοούνται οι απαιτήσεις, τις οποίες πρέπει να πληροί ένα συγκεκριμένο έργο, προϊόν, υπηρεσία ή διαδικασία, προκειμένου να λάβει το σχετικό σήμα,

27) ως «κατώτατα όρια» νοούνται τα προβλεπόμενα στα άρθρα 5 και 235 όρια,

28) ως «δημόσιες συμβάσεις άνω των ορίων» και ως «συμβάσεις άνω των ορίων» νοούνται οι δημόσιες συμβάσεις και οι συμβάσεις κατά την έννοια της διάταξης της περ. 5 της παρούσας παραγράφου που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 7 έως 17 και 237 έως 252, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα όρια της διάταξης των άρθρων 5 και 235, αντίστοιχα, όπως ισχύουν κάθε φορά,

29) ως «δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων» και ως «συμβάσεις κάτω των ορίων» νοούνται οι δημόσιες συμβάσεις και οι συμβάσεις κατά την έννοια της διάταξης της περ. 5 της παρούσας παραγράφου που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 7 έως 17 και 237 έως 252, αντίστοιχα, των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός (ΦΠΑ) είναι κατώτερη από τα όρια των άρθρων 5 και 235, όπως ισχύουν κάθε φορά,

30) ως «συνοπτικός διαγωνισμός» νοείται η απλοποιημένη διαδικασία ανάθεσης στο πλαίσιο της οποίας κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 117 και 327,

30α) ως «δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας» νοούνται οι δημόσιες συμβάσεις ή οι συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ,

31) ως «απευθείας ανάθεση» νοείται η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης με ή χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα κατά περίπτωση, σύμφωνα με την παρ. 3 των άρθρων 120 και 330, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αναθέτουν σύμβαση στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 118 και 328,

31α) ως «απευθείας ανάθεση μέσω ηλεκτρονικής αγοράς» νοείται η ηλεκτρονική διαδικασία ανάθεσης που διενεργείται μέσω του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 118Α,

32) ως «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ)» νοείται το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία υποσυστήματα για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5, καθώς και για τη συλλογή, δημοσιοποίηση και ανάλυση στοιχείων σχετικών με τις εν λόγω συμβάσεις, με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ),

32α) ως «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, το οποίο αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5, με τη χρήση και εφαρμογή ΤΠΕ,

33) ως «χρήστες ΕΣΗΔΗΣ» νοούνται ιδίως οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς και οι οικονομικοί φορείς που χρησιμοποιούν το ΕΣΗΔΗΣ,

34) ως «Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, που αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και έχει ως σκοπό τη συλλογή και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις

και τις συμβάσεις, κατά την έννοια της περ. 5, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204) και το άρθρο 38 του παρόντος,

35) ως ΕΑΑΔΗΣΥ νοείται η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων που είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή συσταθείσα με τον ν. 4013/2011,

36) ως «κράτος μέλος» νοείται κάθε κράτος που έχει προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

37) ως «τρίτη χώρα» νοείται κάθε κράτος που δεν έχει προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

38) ως «Ένωση» νοείται η Ευρωπαϊκή Ένωση,

39) ως «Επιτροπή» νοείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

40) ως «ΣΔΣ» νοείται η συμφωνία περί δημοσίων συμβάσεων η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον ν. 2513/1997 (Α' 139),

41) οι όροι «Δημόσιος Τομέας», «Γενική Κυβέρνηση» και «Κεντρική Κυβέρνηση» έχουν την έννοια που ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143),

42) ως «συμφωνητικό» νοείται η γραπτή συμφωνία μεταξύ της αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντος φορέα ή της ΚΑΑ και του αναδόχου, αναπόσπαστο τμήμα της οποίας αποτελούν όλα τα σχετικά έγγραφα της σύμβασης της περ. 14, η προσφορά του αναδόχου, καθώς και οι πάσης φύσεως τροποποιήσεις της συμφωνίας αυτής,

43) ως «ανάδοχος» ή «εργολήπτης» ή «μελετητής» ή «προμηθευτής» ή «πάροχος υπηρεσιών» νοείται ο οικονομικός φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί με δημόσια σύμβαση ή σύμβαση, κατά την έννοια της διάταξης της περ. 5 της παρούσας παραγράφου, η κατασκευή έργου ή η μελέτη έργου ή η προμήθεια αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών αντίστοιχα,

44) ως «μη κανονικές προσφορές» νοούνται όσες προσφορές δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των εγγράφων της σύμβασης, όσες παρελήφθησαν εκπρόθεσμα, όταν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία συμπαιγνίας ή διαφθοράς ή όσες κρίνονται από την αναθέτουσα αρχή ασυνήθιστα χαμηλές,

45) ως «απαράδεκτες προσφορές» νοούνται όσες υποβάλλονται από προσφέροντες, οι οποίοι δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα και όσων η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής, όπως καθορίσθηκε και τεκμηριώθηκε πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης,

46) ως «μη κατάλληλη» νοείται μία προσφορά όταν δεν σχετίζεται με τη σύμβαση και αδυνατεί προδήλως, χωρίς ουσιώδη τροποποίηση, να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, όπως προσδιορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης,

47) ως «μη κατάλληλη» νοείται μία αίτηση συμμετοχής όταν στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα συντρέχει υποχρεωτικός ή δυνητικός λόγος αποκλεισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 73 και 74 ή όταν αυτός δεν πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που έχει θέσει η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77,

48) όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται ποσό, προϋπολογισμός ή εκτιμώμενη αξία σύμβασης ή αξία της σύμβασης, νοείται χωρίς ΦΠΑ, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού.

2. Πέραν των ορισμών της παρ. 1, ιδίως για τις ανάγκες εφαρμογής του Τίτλου 1 του Κεφαλαίου ΙΙ του Μέρους Β' του Βιβλίου Ι:

1) ως «Κύριος του Έργου» ή «Εργοδότης» νοείται το Δημόσιο ή άλλος φορέας του δημόσιου τομέα, για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται η δημόσια σύμβαση ή σύμβαση, κατά την έννοια της διάταξης της περ. 5 της παρούσας παραγράφου ή κατασκευάζεται το έργο,

2) ως «Φορέας κατασκευής του έργου» νοείται η αρμόδια αναθέτουσα αρχή ή υπηρεσία αυτής που έχει την ευθύνη υλοποίησης του έργου,

3) ως «Προϊσταμένη Αρχή» νοείται η αρχή ή η υπηρεσία ή το όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που εποπτεύει την κατασκευή του ασκώντας για λογαριασμό του αποφασιστικές αρμοδιότητες, ιδίως σε θέματα τροποποίησης των όρων της σύμβασης,

4) ως «διευθύνουσα υπηρεσία» νοείται η τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου που είναι αρμόδια για τον έλεγχο και τη διοίκηση της κατασκευής του έργου,

4α) ως «επιβλέπων» νοείται τεχνικός υπάλληλος της διευθύνουσας υπηρεσίας ή πιστοποιημένος ιδιωτικός φορέας (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων), ο οποίος απαιτείται να διαθέτει τις εξιδεικευμένες γνώσεις που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση και επίβλεψη του έργου,

4β) ως «επιβλέπων ελεγκτής ή μηχανικός» ή «ελεγκτής μηχανικός» νοείται ο εγγεγραμμένος στο Μητρώο Επιβλεπόντων Ελεγκτών Μηχανικών, στον οποίο δύναται να ανατεθούν ο έλεγχος και η επίβλεψη των εκτελούμενων έργων προεκτιμώμενης αμοιβής από εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ έως το αντίστοιχο όριο της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4412/2016,

4γ) «ψηφιακό αρχείο βαθμολόγησης» είναι το ηλεκτρονικό αρχείο που τηρεί η Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, στο οποίο εντάσσονται όλες οι τεχνικές εταιρείες που εκτελούν δημόσια έργα,

4δ) «Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών» είναι το σύνολο εναρμονισμένων αρχών, κανόνων, μεθόδων και εργαλείων για την εξαγωγή του πραγματικού κόστους των έργων,

5) ως «Τεχνικό Συμβούλιο» νοείται το συλλογικό όργανο που έχει την αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί για την έκδοση αποφάσεων, όταν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ή ζητείται από την αναθέτουσα ή την προϊσταμένη αρχή,

6) ως «επιτελεστικότητα» νοείται το σύνολο των μετρήσιμων ιδιοτήτων ενός έργου, οι οποίες αναφέρονται στην ταυτόχρονη ύπαρξη ασφάλειας, λειτουργικότητας και αισθητικής εμφάνισης για την τεχνική διάρκεια ζωής του.

3. Πέραν των ορισμών της παρ. 1, ιδίως για τις ανάγκες εφαρμογής του Τίτλου 2 του Κεφαλαίου ΙΙ του Μέρους Β' του Βιβλίου Ι:

1) ως «Κύριος του Έργου» νοείται το Δημόσιο ή άλλος φορέας του δημόσιου τομέα, στον οποίο ανήκει το έργο για το οποίο εκπονούνται μελέτες και παρέχονται τεχνικές υπηρεσίες,

2) ως «Εργοδότης» νοείται η αναθέτουσα αρχή που καταρτίζει σύμβαση μελέτης ή παροχής τεχνικών υπηρεσιών με τον ανάδοχο είτε για λογαριασμό της είτε για λογαριασμό του κυρίου του έργου,

3) ως «Προϊσταμένη Αρχή» νοείται η αρχή ή η υπηρεσία ή το όργανο του εργοδότη, που εποπτεύει την εκτέλεση της συναφθείσας σύμβασης, ασκώντας για λογαριασμό του αποφασιστικές αρμοδιότητες, ιδίως σε θέματα τροποποίησης των όρων της σύμβασης,

4) ως «Διευθύνουσα Υπηρεσία» νοείται η τεχνική υπηρεσία που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, έλεγχο και διοίκηση της συναφθείσας σύμβασης, υπό την εποπτεία της Προϊσταμένης Αρχής,

5) ως «Τεχνικό συμβούλιο» νοείται το συλλογικό όργανο που έχει την αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί στον εργοδότη για την έκδοση αποφάσεων, όταν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ή ζητείται από την αναθέτουσα ή την προϊσταμένη αρχή,

6) ως «φυσικό αντικείμενο» της σύμβασης νοείται οποιαδήποτε μελέτη ή τεχνική υπηρεσία ή άλλη επιστημονική υπηρεσία που σχετίζεται με την εκτέλεση έργου, κατά την έννοια της περ. 7 της παρ. 1:

α) «μελέτη» είναι το αποτέλεσμα συστηματικής και αναλυτικής επιστημονικής και τεχνικής εργασίας και έρευνας σε συγκεκριμένο απλό ή σύνθετο γνωστικό αντικείμενο, που αποβλέπει ιδίως στην παραγωγή έργου ή στην επέμβαση σε έργο ή αφορά στον σχεδιασμό και την απεικόνιση έργου ή παραγωγικής διαδικασίας ή σε μεθόδους χωρικού σχεδιασμού και ανάπτυξης,

β) «τεχνικές υπηρεσίες» και «λοιπές συναφείς επιστημονικές υπηρεσίες» είναι οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή γνώσεων και ικανοτήτων με τη διάθεση κυρίως συγκεκριμένου επιστημονικού προσωπικού και άλλων μέσων επί ορισμένου χρόνου, που προσδιορίζεται είτε ημερολογιακά είτε σε συνάρτηση με ορισμένο γεγονός της παραγωγικής διαδικασίας. Οι τεχνικές υπηρεσίες μπορούν να έχουν ως αντικείμενο, ιδίως: α) τη σύνταξη των τευχών δημοσίου διαγωνισμού έργου, μελέτης ή τεχνι-

κής ή άλλης συναφούς επιστημονικής υπηρεσίας, β) τον έλεγχο και την επίβλεψη έργου ή μελέτης και γ) την υποστήριξη της αναθέτουσας αρχής στη διεξαγωγή ανάθεσης σύμβασης μελέτης, έργου ή τεχνικής ή άλλης συναφούς επιστημονικής υπηρεσίας, στην επίβλεψη ή έλεγχο μελέτης και στη διοίκηση ή επίβλεψη ή έλεγχο έργου,

7) ως «Προεκτιμώμενη αμοιβή» νοείται το προεκτιμώμενο από την αναθέτουσα αρχή χρηματικό ποσό για την ολοκλήρωση των προκηρυσσόμενων μελετών ή τεχνικών υπηρεσιών, που καθορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 53 και αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης,

8) ως «Συμβατική αμοιβή» νοείται το καθοριζόμενο με την προκήρυξη κατ' αποκοπή τίμημα, όταν δεν προβλέπεται υποβολή οικονομικής προσφοράς και η οικονομική προσφορά του αναδόχου στις λοιπές περιπτώσεις συμβάσεων μελετών και συμβάσεων παροχής τεχνικών υπηρεσιών,

9) ως «Τελική αμοιβή» νοείται το συνολικό ποσό που καταβάλλεται στον ανάδοχο ως αμοιβή για το εκτελεσθέν αντικείμενο της σύμβασης,

10) ως «Μονάδες φυσικού αντικειμένου» νοούνται οι χαρακτηριστικές για κάθε αντικείμενο σύμβασης μοναδιαίες διαστάσεις του, πολλαπλάσια των οποίων το συνθέτουν και ορίζουν το μέγεθος του κατά κύριο λόγο, όπως χιλιόμετρα οδού, επιμέρους αυτοτελείς δομικές κατασκευές (γέφυρες, σήραγγες, οχετούς, ανισόπεδους κόμβους και διαβάσεις), τετραγωνικά μέτρα κτιρίων ή αποτυπώσεων ή οι μονάδες του χρόνου που απαιτούνται για την εκτέλεση της σύμβασης,

11) ως «Κύρια Μελέτη» νοείται η μελέτη που έχει ως αντικείμενο τον ίδιο τον σχεδιασμό του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας αυτοτελώς ή συνδυασμένα με άλλη κύρια μελέτη,

12) Ως «Υποστηρικτικές μελέτες και έρευνες» νοούνται οι επί μέρους μελέτες και έρευνες που είναι απαραίτητες για τον σχεδιασμό έργου ή την παροχή υπηρεσίας, δεν έχουν, όμως, ως αντικείμενο τον ίδιο τον σχεδιασμό του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας,

13) ως «Απλή Μελέτη» νοείται η μελέτη που περιλαμβάνει μία κύρια αυτοτελή μελέτη και ενδεχομένως τις απαιτούμενες υποστηρικτικές μελέτες,

14) ως «σύνθετη μελέτη» νοείται η μελέτη που περιλαμβάνει περισσότερες από μία κύριες μελέτες και ενδεχομένως τις απαιτούμενες υποστηρικτικές μελέτες,

15) Ως «κατηγορίες μελετών» και ως «υπηρεσίες επίβλεψης μελετών και έργων» νοούνται οι ακόλουθες κατηγορίες, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Γ': (1) Χωροταξικές και ρυθμιστικές μελέτες, (2) Πολεοδομικές και ρυμοτομικές μελέτες, (3) Οικονομικές μελέτες, (4) Κοινωνικές μελέτες, (5) Μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας, (6) Αρχιτεκτονικές μελέτες κτιριακών έργων, (7) Ειδικές αρχιτεκτονικές μελέτες (διαμόρφωσης εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, αποκατάστασης μνημείων, διατήρησης παραδοσιακών κτιρίων, οικισμών και τοπίου), (8) Στατικές μελέτες (μελέτες φερουσών κατασκευών κτιρίων και μεγάλων ή ειδικών τεχνικών έργων), (9) Μηχανολογικές, ηλεκτρολογικές και ηλεκτρονικές μελέτες, (10) Μελέτες συγκοινωνιακών έργων (οδών, σιδηροδρομικών γραμμών, μικρών τεχνικών έργων, έργων υποδομής αερολιμένων) και κυκλοφοριακές μελέτες, (11) Μελέτες λιμενικών έργων (12) Μελέτες μεταφορικών μέσων (χερσαίων, πλωτών, εναέριων), (13) Μελέτες υδραυλικών έργων (εγγειοβελτιωτικών έργων, φραγμάτων, υδρεύσεων, αποχετεύσεων) και διαχείρισης υδατικών πόρων, (14) Ενεργειακές μελέτες (θερμοηλεκτρικές, υδροηλεκτρικές, πυρηνικές ήπιων μορφών ενέργειας), (15) Βιομηχανικές μελέτες (προγραμματισμού, σχεδιασμού και λειτουργίας), (16) Μελέτες τοπογραφίας (γεωδαιτικές, φωτογραμμετρικές, χαρτογραφικές, κτηματογραφικές και τοπογραφικές), (17) Χημικές μελέτες και έρευνες, (18) Μελέτες Χημικής Μηχανικής και Χημικών Εγκαταστάσεων, (19) Μεταλλευτικές μελέτες και έρευνες, (20) Γεωλογικές, υδρογεωλογικές και γεωφυσικές μελέτες και έρευνες, (21) Γεωτεχνικές μελέτες και έρευνες, (22) Εδαφολογικές μελέτες και έρευνες, (23) Γεωργικές μελέτες (γεωργοοικονομικές, γεωργοτεχνικές εγγείων βελτιώσεων, γεωργοκτηνοτροφικού προγραμματισμού, γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων), (24) Δασικές μελέτες (διαχείρισης δασών και ορεινών βοσκοτόπων, δασοτεχνικής διευθέτησης ορεινών λεκανών χειμάρρων, αναδασώσεων, δασικών οδών, δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων και κατάρτισης δασικών χαρτών), (25) Μελέτες φυτοτεχνικής διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου και έργων πρασίνου, (26) Αλιευτικές μελέτες, (27) Περιβαλλοντικές μελέτες και (28) Μελέτες συστημάτων πληροφορικής και δικτύων. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ή με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να τροποποιείται το ως άνω Παράρτημα, επεκτείνοντας ή περιορίζοντας τις κατηγορίες μελετών και υπηρεσιών που περιλαμβάνονται σε αυτό.

4. Για τον σκοπό του παρόντος άρθρου και για τις ανάγκες του Βιβλίου Ι ο όρος «αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης» περιλαμβάνει τις ενδεικτικά απαριθμούμενες στα επίπεδα NUTS 1, 2 και 3 και μικρότερες διοικητικές μονάδες, όπως αναφέρονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L 154).

5. Ορισμοί σχετικοί με τις τεχνικές προδιαγραφές των άρθρων 54 και 282 περιλαμβάνονται στο Παράρτημα VII του Προσαρτήματος Α' και στο Παράρτημα VIII του Προσαρτήματος Β', αντίστοιχα.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Άρθρο 2
Ρύθμιση ζητημάτων προσφυγής σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση - Αντικατάσταση του άρθρου 32Α του ν. 4412/2016

Το άρθρο 32Α του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 32Α
Ρύθμιση ζητημάτων προσφυγής σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση

1. Εξαιρούνται της υποχρεωτικής εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 22, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, του άρθρου 36, περί υποχρέωσης χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, της παρ. 1 του άρθρου 72, περί εγγυήσεων, και των παρ. 1 έως 4 του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, οι ακόλουθες περιπτώσεις του άρθρου 32, περί προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση:

α) όπου η δυνατότητα ανάθεσης περιορίζεται σε έναν προκαθορισμένο συμμετέχοντα, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 2, την παρ. 3, την περ. β' της παρ. 4 και την παρ. 6,

β) όπου η ανάθεση έχει επείγοντα χαρακτήρα σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 2, ή

γ) όπου η συναλλαγή αφορά σε προμήθεια αγαθών που είναι εισηγμένα και αγοράζονται σε χρηματιστήριο εμπορευμάτων σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 4.

2. Στις περιπτώσεις του άρθρου 32, περί προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, η διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης διεξάγεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στους όρους της πρόσκλησης, όπου υπάρχει, και η αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να γίνεται σε ενιαίο στάδιο με την ανάθεση της σύμβασης. Η διαδικασία της διαπραγμάτευσης γίνεται από γνωμοδοτικό όργανο, το οποίο συγκροτείται από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 221, περί οργάνων διενέργειας ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων, και εισηγείται προς το αποφαινόμενο όργανο για κάθε θέμα που ανακύπτει κατά την ανάθεση της σύμβασης. Ειδικά στην περίπτωση που συντρέχουν οι περιστάσεις της περ. β' της παρ. 1 ως γνωμοδοτικό όργανο μπορεί να ορίζεται και η αρμόδια υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής.

3. Στην περ. γ' της παρ. 1 δεν απαιτείται προηγούμενη πρόσκληση και η διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης διεξάγεται με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συναλλαγής.»

Άρθρο 3
Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί - Τροποποίηση του τίτλου και προσθήκη παρ. 11 στο άρθρο 34 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 34 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», προστίθεται παρ. 11 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 34
Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί – Εξουσιοδοτική διάταξη
(άρθρο 35 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς, στους οποίους παρουσιάζονται νέες, μειωμένες τιμές και/ή νέες αξίες όσον αφορά ορισμένα στοιχεία των προσφορών.

Για τον σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές διοργανώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό με τη μορφή επαναλαμβανόμενης ηλεκτρονικής διαδικασίας, διεξαγόμενης έπειτα από προκαταρκτική πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, επιτρέποντας την ταξινόμησή τους με βάση αυτόματες μεθόδους αξιολόγησης.

Δεδομένου ότι ορισμένες δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών και έργων που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες πνευματικού δημιουργού, όπως ο σχεδιασμός έργων, δεν μπορούν να ταξινομηθούν με βάση αυτόματη μέθοδο αξιολόγησης, οι συμβάσεις αυτές δεν αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών.

2. Στις ανοικτές ή κλειστές διαδικασίες ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίζουν ότι, πριν από την ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης, διεξάγεται ηλεκτρονικός πλειστηριασμός, όταν το περιεχόμενο των εγγράφων της σύμβασης και ιδίως των τεχνικών προδιαγραφών μπορεί να καθορισθεί με ακρίβεια.

Υπό τους ιδίους όρους, ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να χρησιμοποιείται κατά τον νέο διαγωνισμό μεταξύ των μερών μιας συμφωνίας - πλαίσιο, όπως προβλέπεται στις περ. β' ή γ' της παρ. 5 του άρθρου 39, καθώς και κατά τον διαγωνισμό για την ανάθεση συμβάσεων στο πλαίσιο του δυναμικού συστήματος αγορών, όπως αναφέρεται στο άρθρο 33.

3. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός αφορά σε ένα από τα ακόλουθα στοιχεία των προσφορών:

α) μόνο στις τιμές, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται αποκλειστικά βάσει της τιμής,

β) στις τιμές και/ή τις νέες αξίες των χαρακτηριστικών των προσφορών που επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής ή στην προσφορά με το χαμηλότερο κόστος, σύμφωνα με μια προσέγγιση βασιζόμενη στη σχέση αποδοτικότητας - κόστους.

4. Οι αναθέτουσες αρχές που αποφασίζουν να κάνουν χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού το επισημαίνουν στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Τα έγγραφα της σύμβασης περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα VI του Προσαρτήματος Α'.

5. Προτού να προβούν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, οι αναθέτουσες αρχές διενεργούν μια πρώτη πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, σύμφωνα με το κριτήριο ή τα κριτήρια ανάθεσης και με τη στάθμισή τους, όπως έχει καθοριστεί. Η προσφορά θεωρείται παραδεκτή όταν έχει υποβληθεί από προσφέροντα που δεν έχει αποκλειστεί, σύμφωνα με το άρθρο 73, περί λόγων αποκλεισμού, και πληροί τα κριτήρια επιλογής, και εφόσον η προσφορά είναι σύμφωνη με τις τεχνικές προδιαγραφές, χωρίς να είναι μη κανονική ή απαράδεκτη ή μη κατάλληλη.

Μη κανονικές προσφορές θεωρούνται συγκεκριμένα όσες προσφορές δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των εγγράφων της σύμβασης, όσες παρελήφθησαν εκπρόθεσμα, όταν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία συμπαιγνίας ή διαφθοράς ή όσες κρίνονται από την αναθέτουσα αρχή ασυνήθιστα χαμηλές.

Απαράδεκτες προσφορές θεωρούνται συγκεκριμένα όσες υποβάλλονται από προσφέροντες οι οποίοι δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα και όσων η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής, όπως καθορίσθηκε και τεκμηριώθηκε πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης.

Μη κατάλληλη θεωρείται μία προσφορά όταν δεν σχετίζεται με τη σύμβαση και αδυνατεί προδήλως, χωρίς ουσιώδη τροποποίηση, να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, όπως προσδιορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Μη κατάλληλη θεωρείται μία αίτηση συμμετοχής όταν στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα συντρέχει υποχρεωτικός ή δυνητικός λόγος αποκλεισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, ή όταν αυτός δεν πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που έχει θέσει η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τα άρθρα 75 περί κριτηρίων επιλογής, 76 περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, και 77 περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

Όλοι οι προσφέροντες που έχουν υποβάλει παραδεκτές προσφορές καλούνται ταυτόχρονα να συμμετάσχουν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, χρησιμοποιώντας, κατά την προκαθορισμένη ημέρα και ώρα, τα στοιχεία σύνδεσης, σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται στην πρόσκληση. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός δεν αρχίζει προτού παρέλθουν δύο (2) εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία αποστολής των προσκλήσεων.

6. Η πρόσκληση συνοδεύεται από το αποτέλεσμα της πλήρους αξιολόγησης της οικείας προσφοράς, η οποία διεξάγεται, σύμφωνα με τη στάθμιση που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 10 του άρθρου 86.

Στην πρόσκληση αναφέρεται επίσης ο μαθηματικός τύπος που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί κατά τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, για την αυτόματη ανακατάταξη βάσει των νέων τιμών ή/και των νέων αξίων που υποβάλλονται. Εκτός από την περίπτωση κατά την οποία η οικονομικώς πιο συμφέρουσα προσφορά καθορίζεται με βάση μόνο την τιμή, ο μαθηματικός αυτός τύπος εκφράζει τη σχετική στάθμιση του κάθε κριτηρίου που έχει επιλεγεί για τον καθορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, όπως αναφέρεται στην προκήρυξη που χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού ή σε άλλα έγγραφα της σύμβασης. Προς τούτο, τυχόν περιθώρια διακύμανσης προσδιορίζονται εκ των προτέρων με συγκεκριμένες τιμές.

Σε περίπτωση που επιτρέπονται εναλλακτικές προσφορές, προβλέπεται χωριστός μαθηματικός τύπος για κάθε εναλλακτική προσφορά.

7. Κατά τη διάρκεια κάθε φάσης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν συνεχώς και αμέσως σε όλους τους προσφέροντες τις πληροφορίες εκείνες τουλάχιστον που τους δίνουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή την αντίστοιχη κατάταξή τους. Δύνανται, εάν επισημαίνεται εκ των προτέρων, να γνωστοποιούν και άλλες πληροφορίες σχετικά με άλλες τιμές ή αξίες που υποβάλλονται. Δύνανται, επίσης, να ανακοινώνουν ανά πάσα στιγμή τον αριθμό των συμμετεχόντων σε κάθε φάση του πλειστηριασμού. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να γνωστοποιούν την ταυτότητα των προσφερόντων κατά τη διεξαγωγή των διαφόρων φάσεων του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

8. Οι αναθέτουσες αρχές περατώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους:

α) κατά την προκαθορισμένη ημερομηνία και ώρα,

β) όταν δεν λαμβάνουν πλέον νέες τιμές ή νέες αξίες που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις σχετικά με τις ελάχιστες διαφοροποιήσεις, εφόσον έχουν δηλώσει προηγουμένως το χρονικό διάστημα που θα επιτρέψουν να παρέλθει από την παραλαβή της τελευταίας υποβολής πριν να περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό ή

γ) όταν οι προκαθορισμένες φάσεις του πλειστηριασμού έχουν όλες ολοκληρωθεί.

Εάν οι αναθέτουσες αρχές προτίθενται να περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, σύμφωνα με την περ. γ' του πρώτου εδαφίου, ενδεχομένως σε συνδυασμό με τον τρόπο που προβλέπεται στην περ. α' αυτού, η πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό προσδιορίζει το χρονοδιάγραμμα κάθε φάσης του πλειστηριασμού.

9. Μετά την περάτωση του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τη σύμβαση, σύμφωνα με το άρθρο 86, περί κριτηρίων ανάθεσης των συμβάσεων, με βάση τα αποτελέσματα του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

10. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τους ειδικότερους όρους εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

11. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, για την προμήθεια αγαθών και την παροχή γενικών υπηρεσιών ή του Υπουργού Υγείας για την προμήθεια ιατροτεχνολογικών, υγειονομικών και φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών, μπορεί να καθίσταται υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών για συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών.»

Άρθρο 4
Υποχρέωση χρήσης - Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ - Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 36 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 36 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», τροποποιούνται οι παρ. 1, 2, 3, 4, 5 και 6 και το άρθρο 36 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 36
Υποχρέωση χρήσης – Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ – Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το ΕΣΗΔΗΣ σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του παρόντος νόμου, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, εξαιρουμένης της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 128, περί ανάθεσης εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για τη μελέτη και εκτέλεση συμβάσεων δημοσίων έργων και συμβάσεων παραχώρησης έργων.

2. Το ΕΣΗΔΗΣ συμμορφώνεται με: α) τις απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του Προσαρτήματος Α' και β) τους κανόνες του παρόντος άρθρου και των άρθρων 22, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, και 37, περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ. Πέραν των ανωτέρω το ΕΣΗΔΗΣ τηρεί όσα ορίζονται:

α) στον ν. 4727/2020 (Α' 184),

β) στο Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), το οποίο κυρώθηκε με την υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 1301) και

γ) στο π.δ. 25/2014 (Α' 44), περί ηλεκτρονικού αρχείου και ψηφιοποίησης εγγράφων.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν στην ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών σχετικά με:

α) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

β) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τα τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

γ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής,

δ) τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ και

ε) τους όρους και τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν στη διαλειτουργική σύνδεση του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και των υποσυστημάτων του, με την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ και τα πληροφοριακά συστήματα των αναθετουσών αρχών, και των πάσης φύσεως φορέων του δημόσιου τομέα, όπως το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, το Μητρώο Δεσμεύσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα σχετικά Μητρώα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, όπως το Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (ΜΕΚ) και το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ), το Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ του ν. 4727/2020 (Α' 184), το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα παρακολούθησης συγχρηματοδοτούμενων έργων, και με κάθε άλλο πληροφοριακό σύστημα που κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων για ελεγκτικούς, δημοσιονομικούς, στατιστικούς και λοιπούς σκοπούς των φορολογικών, ασφαλιστικών, δικαστικών και εισαγγελικών αρχών, καθώς και με τα πληροφοριακά συστήματα της Ένωσης και άλλων κρατών μελών.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν:

α) στη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενό της, σύμφωνα με τον ν. 4727/2020 (Α' 184) και το Πλαίσιο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής και αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

β) στον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

γ) στους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

δ) στον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής και

ε) στους όρους και τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

6. Στις συμβάσεις της παρ. 1 επιβάλλεται κράτηση ύψους 0,02% υπέρ της ανάπτυξης και συντήρησης του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, η οποία υπολογίζεται επί της αξίας της αρχικής, καθώς και κάθε συμπληρωματικής σύμβασης. Το ποσό αυτό παρακρατείται σε κάθε πληρωμή από την αναθέτουσα αρχή στο όνομα και για λογαριασμό: α) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και β) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Οικονομικών ή Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών, κατά περίπτωση, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τον χρόνο, τον τρόπο και τη διαδικασία κράτησης των ως άνω χρηματικών ποσών, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

7. Στο ΕΣΗΔΗΣ τηρείται Εθνικό Μητρώο Οικονομικών Φορέων Προμήθειας Αγαθών και Παροχής Υπηρεσιών.»

Άρθρο 5
Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ - Τροποποίηση των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 37 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 37
Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ
(άρθρο 22 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1.Το επίπεδο ασφαλείας του ΕΣΗΔΗΣ πρέπει να είναι ανάλογο προς τους κινδύνους.

2. Στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής πρέπει:

α) να είναι διαθέσιμες στους ενδιαφερομένους οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της χρονοσήμανσης,

β) να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014. Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να αποδέχονται τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη αν τα πιστοποιητικά χορηγούνται από έναν πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης που προβλέπεται στην Απόφαση 2009/767/ΕΚ της Επιτροπής, ανεξάρτητα από το αν έχουν δημιουργηθεί με ή χωρίς ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφών, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

αα) οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να καθορίζουν τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, βάσει των μορφοτύπων που έχουν θεσπιστεί με την Απόφαση 2011/130/ΕΕ της Επιτροπής και να θέτουν σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τεχνικά τους εν λόγω μορφότυπους· όταν χρησιμοποιείται διαφορετικός μορφότυπος ηλεκτρονικής υπογραφής, τότε η ηλεκτρονική υπογραφή ή ο φορέας του ηλεκτρονικού εγγράφου περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες δυνατότητες επικύρωσης, υπό την ευθύνη της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ). Οι δυνατότητες επικύρωσης επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να επικυρώνει, σε σύγχρονη σύνδεση, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα, την ηλεκτρονική υπογραφή που έχει παραληφθεί, ως προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, υποστηριζόμενη από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό.

Η ΕΕΤΤ κοινοποιεί τις πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης στην Επιτροπή,

ββ) σε περίπτωση προσφορών που υπογράφονται με την υποστήριξη αναγνωρισμένου πιστοποιητικού που περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης, οι αναθέτουσες αρχές δεν πρέπει να εφαρμόζουν πρόσθετες απαιτήσεις που ενδέχεται να εμποδίσουν τη χρήση των εν λόγω υπογραφών από τους προσφέροντες.

Για τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης και υπογράφονται από αρμόδια αρχή κράτους μέλους ή άλλο φορέα έκδοσης, η αρμόδια αρχή ή φορέας έκδοσης μπορεί να καθορίζει τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρ. 2 του άρθρου 1 της Απόφασης 2011/130/ΕΕ. Επίσης, θέτει σε εφαρμογή τα μέτρα που είναι αναγκαία ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστεί τεχνικά τους μορφότυπους αυτούς, συμπεριλαμβάνοντας στο σχετικό έγγραφο τις πληροφορίες που απαιτούνται για την επεξεργασία της υπογραφής. Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν στην ηλεκτρονική υπογραφή ή στον φορέα του ηλεκτρονικού εγγράφου πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες δυνατότητες επικύρωσης που επιτρέπουν την επικύρωση της παραλαμβανόμενης ηλεκτρονικής υπογραφής σε σύγχρονη σύνδεση, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για τα άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα.

3. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με την υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 401), από τρίτους, εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς, πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των υπηρεσιών αυτών των φορέων προς τον χρήστη, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου με βέβαιη χρονολογία. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω.

4. Σε περιπτώσεις τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, η οποία οφείλεται σε γεγονότα ανωτέρας βίας, η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει άμεσα όλα τα απαιτούμενα μέτρα κυρίως για την τήρηση του ελάχιστου διαστήματος για την υποβολή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, όπως ιδίως η μετάθεση της καταληκτικής ημερομηνίας και η δημοσίευσή της. Η ανωτέρω αδυναμία πιστοποιείται, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, από τη Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης του ΕΣΗΔΗΣ της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και, στη συνέχεια, με αιτιολογημένη απόφασή της, η αναθέτουσα αρχή καθορίζει τον τρόπο συνέχισης και διεξαγωγής της διαδικασίας.

Η αδυναμία του πρώτου εδαφίου πιστοποιείται, για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, από τη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, και στη συνέχεια, με αιτιολογημένη απόφασή της, η αναθέτουσα αρχή καθορίζει τον τρόπο συνέχισης και διεξαγωγής της διαδικασίας.

5. Οι χρήστες αποκτούν δικαίωμα χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ, εφόσον διαθέτουν τα ανάλογα διαπιστευτήρια που απαιτούνται, σύμφωνα με τις αποφάσεις των παρ. 3 και 5 του άρθρου 36, περί υποχρέωσης χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ.»

Άρθρο 6
Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 10 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτικές διατάξεις», τροποποιούνται οι παρ. 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 10 και το άρθρο 38 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 38
Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) –Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), που έχει συσταθεί με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204) και λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, έχει ως αντικείμενο τη συλλογή, την επεξεργασία και τη δημοσιοποίηση στοιχείων αναφορικά με τις συμβάσεις του παρόντος Βιβλίου, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς, προφορικώς ή με ηλεκτρονικά μέσα από αναθέτουσες αρχές και ΚΑΑ, εκτιμώμενης αξίας ανώτερης του ποσού των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης. Για την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης του προηγούμενου εδαφίου λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 6, περί μεθόδων υπολογισμού της κτιμώμενης αξίας της σύμβασης.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού μπορούν να ορίζονται ειδικότερα οι συμβάσεις που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

2. Η λειτουργία του ΚΗΜΔΗΣ τελεί υπό την επιφύλαξη του ν. 4624/2019 (Α' 137) και των άρθρων 21 και 257 του παρόντος, περί εχεμύθειας. Η πρόσβαση στα στοιχεία του ΚΗΜΔΗΣ πραγματοποιείται με την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των κρατικών απορρήτων που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία, των κανόνων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, καθώς και του εταιρικού ή άλλου απορρήτου που προβλέπεται σε ειδικότερες διατάξεις.

3. Στο ΚΗΜΔΗΣ καταχωρίζονται από τις αναθέτουσες αρχές και τις ΚΑΑ ηλεκτρονικά στοιχεία των ακόλουθων σταδίων για όλες τις συμβάσεις της παρ. 1:

α) των πρωτογενών και των εγκεκριμένων αιτημάτων, δηλαδή των αποφάσεων ανάληψης υποχρέωσης και των αποφάσεων του αρμόδιου οργάνου για τη δέσμευση πίστωσης,

β) της πρόσκλησης, της προκήρυξης και της διακήρυξης κατά περίπτωση,

γ) της απόφασης ανάθεσης ή κατακύρωσης, καθώς και της εντολής αγοράς της παρ. 12 του άρθρου 118 Α, περί απευθείας ανάθεσης μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (e-marketplace),

δ) του συμφωνητικού και

ε) του χρηματικού εντάλματος ή κάθε άλλου παραστατικού που αντιστοιχεί σε αυτό για τους φορείς που δεν εμπίπτουν στον ν. 4270/2014 (Α' 143).

4. Η καταχώριση περιλαμβάνει, κατά περίπτωση, τουλάχιστον τα ακόλουθα επιμέρους στοιχεία:

α) τον προϋπολογισμό,

β) τον Αριθμό Ανάληψης Υποχρέωσης, εφόσον η δαπάνη υπάγεται στο π.δ. 80/2016 (Α' 145),

γ) τον κωδικό των αγαθών ή υπηρεσιών κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημόσιων Συμβάσεων (Common Procurement Vocabulary - CPV) του άρθρου 23, περί ονοματολογιών,

δ) το είδος της σύμβασης, δηλαδή προμήθεια, υπηρεσία, έργο, μελέτη ή τεχνική ή λοιπή συναφή επιστημονική υπηρεσία,

ε) τη γεωγραφική περιοχή βάσει της Κοινής Ονοματολογίας των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (Nomenclature of territorial units for statistics - NUTS) του τόπου εκτέλεσης,

στ) την επωνυμία του οικονομικού φορέα,

ζ) τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) του οικονομικού φορέα,

η) την αξία της σύμβασης,

θ) τη χώρα καταγωγής/εγκατάστασης του οικονομικού φορέα στον οποίον ανατέθηκε η σύμβαση,

ι) τη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης και σε περίπτωση ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικού διαλόγου και διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και τις ειδικότερες περιστάσεις εκ των οριζόμενων στα άρθρα 26, περί επιλογής των διαδικασιών, 32, περί προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, 266 περί διαδικασίας με διαπραγμάτευση με προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού και 267, περί ανταγωνιστικού διαλόγου που δικαιολογούν τη χρήση των διαδικασιών αυτών.

Όσα από τα παραπάνω στοιχεία και έγγραφα αποτελούν αντικείμενο ανάρτησης στο «Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ», σύμφωνα με τον ν. 4727/2020 (Α' 184), δεν καταχωρίζονται πρωτογενώς στο «Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ», αλλά αντλούνται αυτόματα από το ΚΗΜΔΗΣ.

5. Για λόγους εθνικής ασφάλειας, τα στοιχεία των παρ. 3 και 4, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που ορίζεται από την απόφαση της παρ. 6, που αφορούν στις Ένοπλες Δυνάμεις, καταχωρίζονται σε διαβαθμισμένο πληροφοριακό σύστημα, με την επιφύλαξη της τήρησης των κανονισμών ασφάλειας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Για λόγους εθνικής ασφάλειας, τα στοιχεία των παρ. 3 και 4, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που ορίζεται από την υπουργική απόφαση της παρ. 6, που αφορούν στην Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (ΕΥΠ), εξαιρούνται από την καταχώριση στο ΚΗΜΔΗΣ.

Για λόγους εθνικής ασφάλειας, τα στοιχεία των παρ. 3 και 4, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που ορίζεται από την υπουργική απόφαση της παρ. 6, που αφορούν σε συμβάσεις που συνάπτονται από τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών και χαρακτηρίζονται ως απόρρητες ή η σύναψη και εκτέλεσή τους πρέπει να συνοδεύονται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας καταχωρίζονται σε διαβαθμισμένο πληροφοριακό σύστημα, με την επιφύλαξη της τήρησης των κανονισμών ασφάλειας του Υπουργείου Εξωτερικών.

Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται ο τρόπος υποβολής των στοιχείων, η πρόσβαση σε αυτά, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού στις περιπτώσεις της παρ. 5, ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν στη λειτουργία και διαχείριση του ΚΗΜΔΗΣ, τον δικτυακό τόπο τήρησής του, τη δομή, το περιεχόμενο και την πρόσβαση σε αυτό, τα επίπεδα διαβάθμισης, τη διαδικασία έκδοσης κωδικών ηλεκτρονικής καταχώρισης, τα κατά περίπτωση καταχωριζόμενα στοιχεία, τον χρόνο καταχώρισης αυτών, τα κατά περίπτωση υπόχρεα πρόσωπα για την καταχώριση και τα αρμόδια όργανα για τον έλεγχο της προσήκουσας τήρησής του, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Με όμοια απόφαση μπορούν να καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στον καθορισμό του τρόπου, του χρόνου και των επιμέρους διαδικασιών καταχώρισης των στοιχείων των εκκρεμών, κατά την έναρξη ισχύος του άρθρου 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204), και του παρόντος άρθρου, δημόσιων συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου.

7. Οι πράξεις που καταχωρίζονται στο ΚΗΜΔΗΣ ισχύουν από την καταχώρισή τους σε αυτό, με την επιφύλαξη του άρθρου 66 και 296. Οι ρυθμίσεις του προηγούμενου εδαφίου δεν θίγουν τις σχετικές δικονομικές ρυθμίσεις ως προς την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων, ούτε τις ρυθμίσεις των άρθρων 345 έως 374 ως προς την άσκηση των προσφυγών. Αν υπάρχει διαφορά μεταξύ των στοιχείων (μεταδιδομένων) που καταχωρίστηκαν στο ΚΗΜΔΗΣ και του κειμένου της πράξης που αναρτήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ, κατισχύει το κείμενο της πράξης. Αν υπάρχει διαφορά μεταξύ του κειμένου της πράξης που αναρτήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ και του κειμένου του πρωτοτύπου εγγράφου της πράξης κατισχύει το κείμενο του πρωτοτύπου εγγράφου της πράξης. Με ευθύνη του προσώπου ή του οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη γίνονται αμελλητί οι αναγκαίες διορθώσεις στα στοιχεία καταχώρισης (μεταδεδομένα) ή στο κείμενο που έχει αναρτηθεί στο ΚΗΜΔΗΣ.

8. Η καταχώριση δημόσιων συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ, καθώς και η αναφορά του Αριθμού Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ), αποτελούν στοιχεία της κανονικότητας της δαπάνης, με την έννοια ότι η ύπαρξη ΑΔΑΜ εξομοιώνεται με δικαιολογητικό που απαιτείται κατά την παρ. 2 του άρθρου 91 του ν.4270/2014 (Α'143). Αρκεί η επίκληση του ΑΔΑΜ για την αυτεπάγγελτη αναζήτηση των πράξεων που καταχωρίζονται τόσο κατά τη διεκπε-

ραίωση υποθέσεων των διοικούμενων όσο και κατά την επικοινωνία μεταξύ φορέων του Δημοσίου. Η έκδοση ξεχωριστών ΑΔΑΜ αφορά στα έγγραφα που καταχωρίζονται στο ΚΗΜΔΗΣ.

9. Η δημοσίευση της προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ αντικαθιστά την υποχρέωση δημοσίευσης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημόσιων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, υπό την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 376.

10. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα δύνανται να ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη διασύνδεση και τη διαλειτουργικότητα του ΚΗΜΔΗΣ με το Μητρώο Δεσμεύσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - ΕΣΠΑ, καθώς και με κάθε άλλο πληροφοριακό σύστημα που κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση από τις υπηρεσίες του Δημοσίου των δημόσιων συμβάσεων για ελεγκτικούς, δημοσιονομικούς, στατιστικούς και λοιπούς σκοπούς.»

Άρθρο 7
Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών και προγραμματισμός δημοσίων συμβάσεων - Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 41 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 41 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», και το άρθρο 41 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 41
Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών και προγραμματισμός δημοσίων συμβάσεων – Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Λειτουργούν ως Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών (ΕΚΑΑ), υπό την έννοια της περ. 18 της παρ. 1 του άρθρου 2:

α) η Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών,

β) η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη της περ. γ',

γ) η Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.) του Υπουργείου Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών, υγειονομικών, φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών.

1α. Αποφαινόμενο όργανο για τις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης που διενεργούνται από τις ΕΚΑΑ των περ. α' και β' ορίζεται το αρμόδιο όργανο κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4622/2019 (Α'133).

2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της καθ' ύλην αρμόδιας ΕΚΑΑ και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, δύνανται να καθορίζονται ΚΑΑ, με αρμοδιότητα την παροχή κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών είτε σε επίπεδο διαφορετικών κατηγοριών φορέων του δημόσιου τομέα, είτε βάσει τομέα ή κλάδου της αγοράς είτε κατά γεωγραφικές ενότητες της χώρας είτε με συνδυασμένη εφαρμογή των κριτηρίων αυτών. Με όμοια απόφαση καθορίζονται ειδικότερα θέματα, αντίστοιχα με αυτά των παρ. 3 και 4, για την παροχή συγκεντρωτικών δραστηριοτήτων αγορών από ΚΑΑ, για τους τομείς και αναθέτουσες αρχές ευθύνης τους, κατά τις κείμενες διατάξεις.

3. Με απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της καθ' ύλην αρμόδιας ΕΚΑΑ καθορίζονται ειδικότερα θέματα, που αφορούν στην παροχή κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών από την ίδια ΕΚΑΑ και ιδίως:

α) οι όροι για την ομαδοποίηση και υπαγωγή συμβάσεων στην εκάστοτε αρμόδια ΕΚΑΑ,

β) οι κατηγορίες έργων, αγαθών και υπηρεσιών, που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ομαδοποίησης σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό επίπεδο και για τα οποία οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν υποχρεωτικά στις ΕΚΑΑ,

γ) οι κατηγορίες συμβάσεων που εξαιρούνται από την αρμοδιότητα των ΕΚΑΑ και

δ) κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή των ανωτέρω.

4. Με απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της ΕΚΑΑ, καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της απόφασης της παρ. 3:

α) ο διετής προγραμματισμός των συγκεκριμένων κατηγοριών έργων, αγαθών και υπηρεσιών, που πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο συμβάσεων, συμφωνιών - πλαίσιο και δυναμικών συστημάτων αγορών που ανατίθενται από τις ΕΚΑΑ,

β) οι αναθέτουσες αρχές οι οποίες προσφεύγουν, υποχρεωτικά, στην ΕΚΑΑ, για τις συμβάσεις και τις συμφωνίες - πλαίσιο που αυτή αναθέτει, για την προμήθεια των έργων, αγαθών και υπηρεσιών της περ. α),

γ) οι συμβάσεις οι οποίες εξαιρούνται από τον διετή προγραμματισμό της ΕΚΑΑ, πέραν των συμβάσεων που έχουν ήδη εξαιρεθεί από την αρμοδιότητα της ΕΚΑΑ δυνάμει της απόφασης της παρ. 3.

Ειδικά για την προμήθεια φαρμάκων, για τους διαγωνισμούς που διενεργούνται από την ΕΚΑΑ της περ. γ' της παρ. 1, αυτοί κατακυρώνονται σε άνω του ενός μειοδότη ανά είδος, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά βάσει της τιμής.

5. [Καταργήθηκε]

6. Με απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της ΕΚΑΑ ή του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, ή του αποφαινόμενου οργάνου της ΚΑΑ, μπορεί να ανατίθεται στις αναθέτουσες αρχές η εκτέλεση συμβάσεων και συμφωνιών πλαίσιο, που έχουν συνάψει για αυτές οι ΕΚΑΑ ή ΚΑΑ, αντίστοιχα.

7. Οι αναθέτουσες αρχές υποβάλλουν το πρόγραμμα των συμβάσεων που προτίθενται να αναθέσουν για το επόμενο έτος:

α) στην ΕΚΑΑ της περ. α' της παρ. 1, για συμβάσεις έργων και μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών,

β) στην ΕΚΑΑ της περ. β' της παρ. 1, για συμβάσεις προμηθειών και παροχής υπηρεσιών,

γ) στην ΕΚΑΑ της περ. γ' της παρ. 1, για συμβάσεις αγαθών και παροχής υπηρεσιών που αφορούν στον τομέα της υγείας ή έχουν ιατροτεχνολογικό χαρακτήρα. Διακηρύξεις ή προσκλήσεις συμμετοχής σε διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων που δεν έχουν προγραμματιστεί σύμφωνα με τα ανωτέρω αναφερόμενα, καθώς και οι συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει αυτών, είναι αυτοδικαίως άκυρες.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της αρμόδιας ΕΚΑΑ των περ. α' , β' και γ' του πρώτου εδαφίου και του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν στη διαδικασία υποβολής και δημοσίευσης του προγράμματος συμβάσεων και ιδίως:

α) η δομή, το περιεχόμενο, ο τρόπος και ο χρόνος υποβολής και τροποποίησης του προγράμματος,

β) οι εξαιρούμενες αναθέτουσες αρχές,

γ) οι εξαιρούμενες συμβάσεις,

δ) τα αρμόδια όργανα για τον έλεγχο της προσήκουσας τήρησης της σχετικής υποχρέωσης των αναθετουσών αρχών,

ε) οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται στις αναθέτουσες αρχές για την παράλειψη της υποχρέωσης προσήκουσας υποβολής προγράμματος συμβάσεων, καθώς και ο τρόπος και τα όργανα επιβολής των κυρώσεων αυτών,

στ) ο τρόπος δημοσίευσης του προγράμματος συμβάσεων, καθώς και οι πληροφορίες που δημοσιεύονται,

ζ) κάθε άλλο ζήτημα που σχετίζεται με τη διαδικασία υποβολής του προγράμματος συμβάσεων.

8. Από τις διατάξεις του παρόντος, όσον αφορά στις προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών που υπάγονται υποχρεωτικά σε κεντρικές δραστηριότητες αγορών από την ΕΚΑΑ της περ. β' της παρ. 1, εξαιρούνται οι δημόσιες συμβάσεις αγαθών και υπηρεσιών που συνάπτουν οι ακόλουθες αναθέτουσες αρχές:

(α) οι ενοριακοί ναοί, οι εκκλησιαστικές σχολές, τα εκκλησιαστικά ιδρύματα, η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος και λοιποί εκκλησιαστικοί φορείς,

(β) οι επαγγελματικοί σύλλογοι (δικηγορικοί, συμβολαιογραφικοί κ.λπ.),

(γ) δημόσια νομικά πρόσωπα που λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας και οι μετοχές τους έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο,

(δ) τα Επιμελητήρια.»

Άρθρο 8
Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη -Τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 43 του ν. 4412/2016

Η παρ. 2 του άρθρου 43 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο 43 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 43
Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 12, περί δημόσιων συμβάσεων μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα, αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη μπορούν να ενεργούν από κοινού για την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων χρησιμοποιώντας ένα από τα μέσα των παρ. 3 έως 5.

Οι αναθέτουσες αρχές δεν χρησιμοποιούν τα μέσα των παρ. 3 έως 5 με πρόθεση την αποφυγή της εφαρμογής διατάξεων αναγκαστικού δημοσίου δικαίου, σύμφωνων με το δίκαιο της Ένωσης στις οποίες υπόκειται το οικείο κράτος μέλος.

2. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν κεντρικές ή επικουρικές δραστηριότητες αγορών που προσφέρονται από ΚΑΑ εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος.

3. Η παροχή κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών από ΚΑΑ εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος πραγματοποιείται, σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη η ΚΑΑ.

Οι εθνικές διατάξεις του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη η ΚΑΑ εφαρμόζονται επίσης στα ακόλουθα:

α) στην ανάθεση σύμβασης στο πλαίσιο ενός δυναμικού συστήματος αγορών,

β) στη διεξαγωγή ενός νέου διαγωνισμού εντός μίας συμφωνίας-πλαίσιο,

γ) στον καθορισμό, σύμφωνα με την περ. α' ή β' της παρ. 5 του άρθρου 39, περί συμφωνιών - πλαίσιο, εκείνου του οικονομικού φορέα από αυτούς που συμμετείχαν στη συμφωνία-πλαίσιο, ο οποίος θα εκτελέσει ένα συγκεκριμένο καθήκον.

4. Αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη μπορούν από κοινού να αναθέτουν δημόσια σύμβαση, να συνάπτουν συμφωνία-πλαίσιο ή να λειτουργούν ένα δυναμικό σύστημα αγορών. Μπορούν επίσης, στον βαθμό που καθορίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 39, περί συμφωνιών - πλαίσιο, να αναθέτουν συμβάσεις βάσει της συμφωνίας πλαίσιο ή του δυναμικού συστήματος αγορών. Εκτός αν τα αναγκαία στοιχεία ρυθμίζονται από διεθνή συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών, οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές συνάπτουν συμφωνία όπου καθορίζονται:

α) οι ευθύνες των μερών και οι σχετικές εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις,

β) η εσωτερική οργάνωση της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης της διαδικασίας, του επιμερισμού των υπό ανάθεση έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών και της σύναψης των συμβάσεων.

Μια συμμετέχουσα αναθέτουσα αρχή εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της δυνάμει του παρόντος Βιβλίου, όταν αγοράζει έργα, αγαθά ή υπηρεσίες από την αναθέτουσα αρχή που είναι υπεύθυνη για τη διαδικασία σύναψης της σύμβασης.

Για τον προσδιορισμό των ευθυνών και του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, σύμφωνα με την περ. α', οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να κατανέμουν συγκεκριμένες ευθύνες μεταξύ τους και να ορίζουν τις σχετικές εφαρμοστέες διατάξεις οποιουδήποτε κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένη τουλάχιστον μία από τις συμμετέχουσες αρχές. Η κατανομή ευθυνών και το σχετικό εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο αναφέρονται στα έγγραφα της σύμβασης για τις από κοινού ανατιθέμενες δημόσιες συμβάσεις.

5. Αν περισσότερες αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη έχουν συστήσει έναν κοινό φορέα, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών ομίλων εδαφικής συνεργασίας δυνάμει του Κανονισμού (ΕΚ) 1082/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ή άλλων φορέων που ιδρύονται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές συμφωνούν, μέσω απόφασης του αρμόδιου οργάνου του κοινού φορέα, επί των εφαρμοστέων εθνικών κανόνων περί διαδικασιών σύναψης συμβάσεων ενός από τα ακόλουθα κράτη μέλη:

α) των εθνικών διατάξεων του κράτους μέλους όπου έχει την έδρα του ο κοινός φορέας,

β) των εθνικών διατάξεων του κράτους μέλους όπου ασκεί τις δραστηριότητές του ο κοινός φορέας.

Η συμφωνία που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο μπορεί είτε να εφαρμόζεται για αόριστο χρόνο, όταν καθορίζεται στη συστατική πράξη του κοινού φορέα είτε για ορισμένο χρόνο, σε κάποια είδη συμβάσεων ή σε μία ή περισσότερες μεμονωμένες αναθέσεις συμβάσεων.»

Άρθρο 9
Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών - Τροποποίηση των παρ. 1 και 3, κατάργηση της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1 και 3 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται, η παρ. 2 καταργείται και το άρθρο 44 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 44
Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών

1. Οι αναθέτουσες αρχές που κρίνουν ότι δεν διαθέτουν τεχνική επάρκεια ή η τεχνική τους επάρκεια είναι ελλιπής, μπορούν ιδίως:

α) να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις, κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 12, για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης,

β) να συνάπτουν συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 52 και

γ) να υποστηρίζονται από την ΕΚΑΑ της παρ. 1α του άρθρου 41 στο πλαίσιο της άσκησης από αυτήν επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών.

2. [Καταργείται]

3. Η αναθέτουσα αρχή ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου για την καλή εκτέλεση των καθηκόντων της και έναντι των τρίτων ευθύνεται εις ολόκληρον με τον κύριο του έργου. Αν στην προγραμματική σύμβαση δεν ορίζεται διαφορετικά, εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδίκως τον κύριο του έργου έναντι των τρίτων κατά την ενάσκηση των καθηκόντων της έως τη λήξη της σύμβασης. Τα αποφαινόμενα όργανα καθορίζονται με την προγραμματική σύμβαση.»

Άρθρο 10
Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2, 3, 4, 7 και 8, κατάργηση των παρ. 5 και 6 και προσθήκη παρ. 9 στο άρθρο 45 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 45 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», τροποποιούνται οι παρ. 1, 2, 3 και 4 και καταργούνται οι παρ. 5 και 6, προστίθεται παρ. 9 και το άρθρο 45 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 45
Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης – Εξουσιοδοτική διάταξη
(άρθρα 83 παρ. 6 και 84 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές καταγράφουν την πρόοδο της διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, είτε πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα είτε όχι.

2. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης της παρ. 1 η αναθέτουσα αρχή τηρεί «φάκελο δημόσιας σύμβασης». Ειδικότερα, αν η διαδικασία ανάθεσης γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, ο «φάκελος δημόσιας σύμβασης» τηρείται στον ηλεκτρονικό τόπο της διαδικασίας ανάθεσης.

3. Με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής ο φάκελος δημόσιας σύμβασης συμπληρώνεται και επικαιροποιείται σε όλα τα επιμέρους στάδια της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης, περιλαμβάνει δε κατ' ελάχιστον:

α) την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της σύμβασης,

β) τον προϋπολογισμό της σύμβασης και την τεκμηρίωσή του,

γ) στοιχεία της ωριμότητας της σύμβασης κατά τα άρθρα 49, 50, 51, 52,

δ) την περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης,

ε) τα έγγραφα της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 53, και

στ) όλα τα έγγραφα που είναι αναγκαία, ώστε η αναθέτουσα αρχή να είναι σε θέση να αιτιολογεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημόσιων συμβάσεων, και ιδίως:

αα) για την επικοινωνία με οικονομικούς φορείς και τις υπηρεσιακές κρίσεις,

ββ) για την προετοιμασία των εγγράφων της σύμβασης,

γγ) για τον διάλογο ή τη διαπραγμάτευση, εφόσον διεξήχθη,

δδ) για την επιλογή του αναδόχου και την ανάθεση της σύμβασης, και

εε) αντίγραφο της σύμβασης.

4. Ο φάκελος δημόσιας σύμβασης τηρείται για περίοδο τουλάχιστον πέντε (5) ετών από την ημερομηνία οριστικής παραλαβής της σύμβασης. Σε περίπτωση εκκρεμοδικίας αναφορικά με δημόσια σύμβαση ο σχετικός φάκελος τηρείται μέχρι το πέρας αυτής.

5. [Καταργείται]

6. [Καταργείται]

7. Πέραν των οριζόμενων στην παρ. 3, στις δημόσιες συμβάσεις έργων ο «φάκελος δημόσιας σύμβασης έργου» περιέχει τους κάτωθι τρεις (3) υποφακέλους:

Α) τον υποφάκελο πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

Α.1) την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας του έργου και την επιλογή της διαδικασίας ανάθεσης,

Α.2) τις απαιτήσεις επιτελεστικότητας (performance requirements) του προς ανάθεση έργου,

Α.3) την τεχνική περιγραφή του αντικειμένου του έργου,

Α.4) την έκθεση τεκμηρίωσης όλων των μέτρων προς αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων,

Α.5) τις περιλήψεις διακηρύξεων που θα δημοσιευθούν, τη διακήρυξη του διαγωνισμού ή την πρόσκληση για κλειστές διαδικασίες, την ειδική συγγραφή υποχρεώσεων και τη γενική συγγραφή υποχρεώσεων και την τεχνική συγγραφή υποχρεώσεων, εφόσον υπάρχουν,

Α.6) την απόφαση έγκρισης δέσμευσης πίστωσης,

Α.7) στοιχεία για τις απαιτούμενες απαλλοτριώσεις,

Α.8) αρχαιολογικά ευρήματα και την έκθεση αρχαιολογικής τεκμηρίωσης, όπου αυτή προβλέπεται,

Α.9) στοιχεία για την ύπαρξη δικτύων κοινής ωφελείας και την υποχρέωση ή μη, μετακίνησης ή μεταφοράς τους,

Α.10) αποφάσεις εγκεκριμένων μελετών με πίνακα περιεχομένων εκάστης μελέτης,

Α.11) περαιτέρω απαιτούμενες μελέτες ή έρευνες,

Α.12) καταγραφή των κινδύνων και κατανομή των προκυπτουσών διακινδυνεύσεων,

Α.13) την απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, όπου απαιτείται,

Α.14) τη δημοσιοποίηση του διαγωνισμού, τις αποστολές των προκηρύξεων και τα αποδεικτικά των δημοσιεύσεων αυτών με τις επαναλήψεις τους,

Α.15) την αλληλογραφία με τους οικονομικούς φορείς που παρέλαβαν έγγραφα της σύμβασης,

Β) τον υποφάκελο της τεκμηρίωσης ανάθεσης του έργου από την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού έως την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

Β.1) τις αποφάσεις συγκρότησης των επιτροπών διαγωνισμού,

Β.2) την αλληλογραφία με τους συμμετέχοντες στον διαγωνισμό οικονομικούς φορείς,

Β.3) τα πρακτικά των διαγωνισμών,

Β.4) υποβληθείσες ενστάσεις και τις επ' αυτών αποφάσεις,

Β.5) τη σύμφωνη γνώμη της ΕΑΑΔΗΣΥ, όπου απαιτείται,

Β.6) την απόφαση έγκρισης του αποτελέσματος του διαγωνισμού, υποβληθείσες προδικαστικές προσφυγές και τις επ' αυτών αποφάσεις,

Β.7) τις κοινοποιήσεις που προβλέπονται από τον νόμο στο στάδιο ανάθεσης,

Β.8) την πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου περί μη ύπαρξης κωλύματος για την υπογραφή της σύμβασης, αν προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις,

Β.9) την τεκμηρίωση του ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης,

Β.10) την πρόσκληση του αναδόχου για υπογραφή της σύμβασης,

Β.11) το συμφωνητικό και τα Παραρτήματά του,

Γ) τον υποφάκελο του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

Γ.1) τις αποφάσεις ορισμού επιβλεπόντων και συγκρότησης επιτροπών,

Γ.2) τις αποφάσεις έγκρισης χρονοδιαγράμματος κατασκευής, οργανογράμματος εργοταξίου και προγράμματος ποιότητας έργου,

Γ.3) πληροφοριακά στοιχεία για τη στελέχωση του εργοταξίου και τους απασχολούμενους στην κατασκευή του έργου, καθώς και για τον διαθέσιμο εξοπλισμό του έργου,

Γ.4) τις αποφάσεις έγκρισης παραλαβής φυσικού εδάφους, πρωτοκόλλων παραλαβής αφανών εργασιών και επιμετρήσεων,

Γ.5) τις αποφάσεις έγκρισης των μελετών που εκπονούνται δια του αναδόχου,

Γ.6) τις αποφάσεις έγκρισης των ανακεφαλαιωτικών πινάκων εργασιών,

Γ.7) τις αποφάσεις έγκρισης διάθεσης συμπληρωματικών πιστώσεων,

Γ.8) τις αποφάσεις έγκρισης παρατάσεων συμβατικών προθεσμιών και χρονοδιαγραμμάτων,

Γ.9) τις ειδικές προσκλήσεις και διαταγές, τις οχλήσεις, τα αιτήματα αποζημίωσης, τις ενστάσεις, και τις αποφάσεις εκδίκασης αυτών,

Γ.10) τις γνωμοδοτήσεις του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου,

Γ.11) τα αποτελέσματα των ελέγχων των αρμόδιων ελεγκτικών φορέων,

Γ.12) τις αποφάσεις τροποποιήσεων της σύμβασης και τους σχετικούς ελέγχους νομιμότητας,

Γ13) τις πιστοποιήσεις και τις εντολές πληρωμών με τα βασικά στοιχεία πληρωμών ή τα άλλα ανταλλάγματα, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση,

Γ.14) τη βεβαίωση περάτωσης εργασιών, την τελική επιμέτρηση και την απόφαση έγκρισής της,

Γ.15) το πρωτόκολλο παραλαβής και την απόφαση έγκρισής του,

Γ.16) τα στοιχεία σχετικά με την εξασφάλιση της απαιτούμενης ή/και τελικώς αποκτηθείσας γης,

Γ.17) τα στοιχεία σχετικά με τις μετατοπίσεις και αποκαταστάσεις των δικτύων οργανισμών κοινής ωφέλειας.

8. Πέραν των οριζομένων στην παρ. 3, όσον αφορά στις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών, ο «φάκελος δημόσιας σύμβασης μελέτης ή τεχνικής υπηρεσίας» περιέχει τους κάτωθι τρεις (3) υποφακέλους:

Α) Τον υποφάκελο πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

Α.1) την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας υλοποίησης του αντικειμένου της σύμβασης σε σχέση και με την προϋπολογιζόμενη συνολική δαπάνη που θα απαιτηθεί,

Α.2) το τεύχος τεχνικών δεδομένων του έργου. Το περιεχόμενο του τεύχους αποτελείται κυρίως από την τεχνική περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης με τα κύρια λειτουργικά του χαρακτηριστικά, αναφορά στα διαθέσιμα στοιχεία και προηγούμενες μελέτες που σχετίζονται με την υπό ανάθεση μελέτη ή υπηρεσία, αναφορά στις τοπικές συνθήκες και τις ιδιαιτερότητες του έργου και της ευρύτερης περιοχής, και ιδίως στις υφιστάμενες περιβαλλοντικές, αρχαιολογικές και άλλες δεσμεύσεις ως προς τον σχεδιασμό του έργου, τις διαθέσιμες υποστηρικτικές μελέτες (γεωλογικές, γεωτεχνικές κ.λπ.) που απαιτούνται για την προώθηση της μελέτης και ποσοτικά στοιχεία φυσικού αντικειμένου της σύμβασης, που κατά την εκτίμηση του κυρίου του έργου απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου και χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των προεκτιμώμενων αμοιβών,

Α.3) το πρόγραμμα εκπόνησης των απαιτούμενων μελετών και παροχής των απαιτούμενων υπηρεσιών για την ολοκλήρωση του αντικειμένου και το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα,

Α.4) την προεκτιμώμενη αμοιβή της σύμβασης και την τεκμηρίωσή της, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 8 του άρθρου 53, καθώς και την προεκτίμηση της δαπάνης κατασκευής του έργου,

Α.5) την εξασφάλιση χρηματοδότησης της σύμβασης,

Α.6) την τεκμηρίωση της επιλογής της προτεινόμενης διαδικασίας ανάθεσης (ανοικτή, κλειστή, ανταγωνιστικός διάλογος, διαδικασίες με διαπραγμάτευση κ.λπ.),

Α.7) την τεκμηρίωση της επιλογής των κριτηρίων ανάθεσης, της βαρύτητας αυτών, του τρόπου σύνταξης και υποβολής των οικονομικών προσφορών, της εφαρμογής του άρθρου 50 και του τρόπου αξιολόγησης των προσφορών,

Α.8) την προκήρυξη, τη συγγραφή υποχρεώσεων, και όσα άλλα έγγραφα παρέχει ή στα οποία παραπέμπει η αναθέτουσα αρχή, με σκοπό να περιγράψει ή να καθορίσει στοιχεία της σύμβασης ή της διαδικασίας,

Α.9) κατά περίπτωση, αναφορά σε υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις συνθήκες εργασίας, οι οποίες εφαρμόζονται στις παρεχόμενες υπηρεσίες κατά την εκτέλεση της σύμβασης,

Α.10) την έκθεση τεκμηρίωσης όλων των μέτρων προς αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων, αν απαιτείται,

Α.11) τη δημοσιοποίηση του διαγωνισμού, τις αποστολές των προκηρύξεων και τα αποδεικτικά των δημοσιεύσεων αυτών, με τις επαναλήψεις τους,

Α.12) την αλληλογραφία με τους οικονομικούς φορείς που παρέλαβαν τα έγγραφα της σύμβασης,

Β) τον υποφάκελο της τεκμηρίωσης σύναψης της σύμβασης από την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού έως την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

Β.1) τις αποφάσεις συγκρότησης των γνωμοδοτικών οργάνων,

Β.2) την αλληλογραφία με τους συμμετέχοντες στη διαδικασία σύναψης οικονομικούς φορείς,

Β.3) τα πρακτικά των γνωμοδοτικών οργάνων,

Β.4) τις υποβληθείσες ενστάσεις και προδικαστικές προσφυγές, καθώς και τις αποφάσεις επ' αυτών,

Β.5) τη σύμφωνη γνώμη της ΕΑΑΔΗΣΥ, όπου απαιτείται,

Β.6) την απόφαση έγκρισης/κατακύρωσης του αποτελέσματος της διαδικασίας,

Β.7) τις αποφάσεις και κοινοποιήσεις που προβλέπονται στο στάδιο της ανάθεσης,

Β.8) την πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου περί μη υπάρξεως κωλύματος για την υπογραφή της σύμβασης, όπου απαιτείται,

Β.9) την τεκμηρίωση του ελέγχου των δικαιολογητικών,

Β.10) την πρόσκληση του αναδόχου για την υπογραφή της σύμβασης,

Β.11) το συμφωνητικό,

Γ) τον υποφάκελο του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης, ο οποίος συμπληρώνεται με όλα τα απαιτούμενα έγγραφα και στοιχεία έως την έγκριση του τελευταίου σταδίου της μελέτης και την παραλαβή της σύμβασης ή την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής τεχνικών υπηρεσιών, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

Γ.1) τις αποφάσεις ορισμού επιβλεπόντων,

Γ.2) τις αποφάσεις έγκρισης χρονοδιαγράμματος και προγράμματος ποιότητας μελέτης/έργου,

Γ.3) τις αποφάσεις έγκρισης των μελετών,

Γ.4) τις αποφάσεις έγκρισης των συγκριτικών πινάκων,

Γ.5) τις αποφάσεις έγκρισης διάθεσης συμπληρωματικών πιστώσεων,

Γ.6) τις αποφάσεις έγκρισης παρατάσεων συμβατικών προθεσμιών και χρονοδιαγραμμάτων,

Γ.7) τις οχλήσεις, τα αιτήματα αποζημίωσης, τις ενστάσεις, και τις αποφάσεις εκδίκασης αυτών,

Γ.8) τις γνωμοδοτήσεις του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου,

Γ.9) τα αποτελέσματα των ελέγχων των αρμόδιων ελεγκτικών φορέων,

Γ.10) τις αποφάσεις τροποποιήσεων της σύμβασης και τους σχετικούς ελέγχους νομιμότητας,

Γ.11) τις πιστοποιήσεις και τις εντολές πληρωμών με τα βασικά στοιχεία πληρωμών ή τα άλλα ανταλλάγματα, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση,

Γ.12) τη βεβαίωση περαίωσης εργασιών της σύμβασης,

Γ.13) την απόφαση παραλαβής της σύμβασης.

9. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων δύναται να καθορίζεται επιπρόσθετο περιεχόμενο του φακέλου δημόσιας σύμβασης για τις συμβάσεις προμήθειας αγαθών ή παροχής γενικών υπηρεσιών. Αντίστοιχα, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δύναται να καθορίζεται επιπρόσθετο περιεχόμενο του φακέλου ανάθεσης δημόσιας σύμβασης για τις συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.»

Άρθρο 11
Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς - Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 46 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 46 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», τροποποιείται η παρ. 1, προστίθενται παρ. 2 και 3 και το άρθρο 46 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 46
Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς – Εξουσιοδοτική διάταξη
(άρθρο 40 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Πριν από την έναρξη μίας διαδικασίας σύναψης σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διεξάγουν διαβουλεύσεις με την αγορά, προκειμένου να προετοιμάσουν τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και να ενημερώνουν τους οικονομικούς φορείς για τα σχέδια και τις απαιτήσεις τους όσον αφορά στις συμβάσεις.

Για τον σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ζητούν ή να δέχονται συμβουλές ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων ή αρχών ή συμμετεχόντων της αγοράς. Οι εν λόγω συμβουλές μπορούν να χρησιμοποιούνται για τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, εφόσον οι εν λόγω συμβουλές δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού και την παραβίαση των αρχών της αποφυγής των διακρίσεων και της διαφάνειας.

2. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων μπορεί να ορίζεται ότι η διεξαγωγή των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά της παρ. 1 είναι υποχρεωτική, πριν από τη διεξαγωγή διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ για ορισμένες κατηγορίες αγαθών και γενικών υπηρεσιών.

3. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ορίζεται ότι η διεξαγωγή των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά της παρ. 1 είναι υποχρεωτική, πριν από τη διεξαγωγή διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ για ορισμένες κατηγορίες έργων και με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη

του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ για ορισμένες κατηγορίες μελετών.»

Άρθρο 12
Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς - Αντικατάσταση του άρθρου 47 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 47 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 47
Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς

1. Οι διαβουλεύσεις διεξάγονται βάσει ειδικής πρόσκλησης για ανοιχτή, μη δεσμευτική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, που αναρτάται τουλάχιστον στο ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής. Οι διαβουλεύσεις μπορούν να διεξάγονται μέσω του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο στο μέτρο που έχει τηρηθεί η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου. Σε κάθε περίπτωση, τηρείται αρχείο της επικοινωνίας που λαμβάνει χώρα μεταξύ αναθέτουσας αρχής και των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στον φάκελο δημόσιας σύμβασης του άρθρου 45.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, στις οποίες η εφαρμογή του παρόντος υποχρεώνει τις αναθέτουσες αρχές να παράσχουν πληροφορίες, η αποκάλυψη των οποίων είναι αντίθετη προς τα ουσιώδη συμφέροντά τους ή μπορεί να παραβλάψει απόρρητα, η ειδική πρόσκληση του πρώτου εδαφίου δεν δημοσιοποιείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και της ιστοσελίδας της αναθέτουσας αρχής, αλλά αποστέλλεται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

2. Η πρόσκληση αναφέρει τουλάχιστον τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο της σύμβασης και την τεχνική περιγραφή του, καθώς και τον τρόπο και την προθεσμία υποβολής παρατηρήσεων.

Στην περίπτωση του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1, πριν από την αποστολή της πρόσκλησης σε επιλεγμένους οικονομικούς φορείς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο αντικείμενο της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή διασφαλίζει την εχεμύθεια των οικονομικών φορέων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 21, περί εχεμύθειας.

3. Η διαδικασία διαβούλευσης μέσω του ΕΣΗΔΗΣ διεξάγεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 22, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, 36, περί υποχρέωσης χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ και 37, περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ. Η διαδικασία διαβούλευσης διαρκεί τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες.

Μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάσσεται στην πρόσκληση για την ολοκλήρωση της διαβούλευσης, η αναθέτουσα αρχή συγκεντρώνει, καταχωρίζει στο ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και επεξεργάζεται τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν. Η ανωτέρω υποχρέωση ανάρτησης δεν αφορά στις περιπτώσεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1.»

Άρθρο 13
Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων - Αντικατάσταση του άρθρου 48 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 48 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 48
Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων (άρθρο 41 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Εάν ένας υποψήφιος, ένας προσφέρων ή μια επιχείρηση που σχετίζεται με υποψήφιο ή προσφέροντα έχει παράσχει συμβουλές στην αναθέτουσα αρχή είτε εντός είτε εκτός του πλαισίου του άρθρου 46 ή έχει εμπλακεί με οποιονδήποτε τρόπο στην προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζει τη μη στρέβλωση του ανταγωνισμού λόγω της συμμετοχής του εν λόγω υποψηφίου ή προσφέροντα.

Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή:

α) γνωστοποιεί στους λοιπούς υποψηφίους και προσφέροντες τις σχετικές πληροφορίες που ανταλλάχθηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης εμπλοκής του υποψηφίου ή του προσφέροντος στην προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης και προσδιορίζει επαρκείς προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών,

β) αποκλείει τον εμπλεκόμενο υποψήφιο ή προσφέροντα, μόνο εάν δεν υπάρχει άλλος τρόπος να διασφαλισθεί συμμόρφωση με την υποχρέωση τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Πριν από την έκδοση της απόφασης αποκλεισμού, παρέχεται η ευχέρεια στους υποψηφίους ή τους προσφέροντες να αποδείξουν ότι η συμμετοχή τους στην προετοιμασία της διαδικασίας προμήθειας δεν είναι δυνατόν να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού, και

γ) ενημερώνει την Επιτροπή Ανταγωνισμού, για τις δικές της ενέργειες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, καθώς και την ΕΑΑΔΗΣΥ για την καταγραφή των μέτρων που λήφθηκαν στην ειδική έκθεση που συντάσσεται δυνάμει του άρθρου 341, περί χωριστών εκθέσεων σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων.»

Άρθρο 14
Επάρκεια προϋπολογισμού, ωριμότητα, μελέτες - Αντικατάσταση του άρθρου 49 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 49 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 49
Επάρκεια προϋπολογισμού, ωριμότητα, μελέτες

1. Στοιχεία της ωριμότητας της σύμβασης αποτελούν ιδίως:

α) η πλήρωση των προϋποθέσεων που τίθενται από ειδικές διατάξεις για την έναρξη της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης, όπως η εκπόνηση μελετών ή προμελετών, η εξασφάλιση χρηματοδότησης, η συντέλεση απαλλοτριώσεων ή η πλήρωση των προβλέψεων του άρθρου 7Α του ν. 2882/2001 (Α' 17), οι μετακινήσεως δικτύων Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας, η εκπόνηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η άρση εμποδίων λόγω αρχαιολογικών ευρημάτων και λοιπές σχετικές αδειοδοτήσεις,

β) η νομιμότητα και πληρότητα των σχετικών εγγράφων της σύμβασης και

γ) η δυνατότητα των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων να διαμορφώσουν, κατά την αντίστοιχη διαδικασία σύναψης, βάσιμες και ρεαλιστικές προσφορές, με βάση τα χορηγούμενα από την αναθέτουσα αρχή στοιχεία.

2. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών, πέραν των ανωτέρω, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης για την εκπόνηση οριστικής μελέτης, είτε μεμονωμένα είτε με άλλα στάδια μελετών, είναι η ένταξη του έργου στον προγραμματικό σχεδιασμό του φορέα. Τα δημόσια έργα κατασκευάζονται βάσει της εγκεκριμένης μελέτης της αναθέτουσας αρχής, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στο άρθρο 50. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ορίζεται το τελικό στάδιο μελέτης ανά κατηγορία έργου που απαιτείται για την έναρξη της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου.

β) Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ωριμότητα των έργων και να διασφαλισθεί η ταχύτερη και απρόσκοπτη εκτέλεσή τους, η αρμόδια αρχή ή υπηρεσία μπορεί, εφόσον κρίνει ότι είναι προς το συμφέρον του έργου, πριν από την εκκίνηση της διαδικασίας σύναψης της δημόσιας σύμβασης του κυρίως έργου, να προχωρήσει στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης για την εκτέλεση του συνόλου ή μέρους των πρόδρομων εργασιών του, ως αυτοτελούς έργου, το οποίο είναι ανεξάρτητο από το κυρίως έργο και δεν αποτελεί τμήμα αυτού.

Πρόδρομες είναι οι εργασίες, οι οποίες, ως σύνολο, αποσκοπούν στη διασφάλιση ελεύθερων των χώρων εκτέλεσης του κυ-

ρίως έργου κατά την έννοια της περ. 7 της παρ. 1 του άρθρου 2, των χώρων απόληψης και απόθεσης υλικών, της προσβασιμότητας του έργου και της άρσης κάθε πραγματικού ή νομικού εμποδίου για την ταχεία και ομαλή εκτέλεσή του. Ως πρόδρομες εργασίες νοούνται ιδίως οι απαιτούμενες μετακινήσεις των δικτύων των Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας, οι αρχαιολογικές έρευνες και εργασίες, οι πρόσθετες γεωτρήσεις, οι αναγκαίες προσωρινές εργασίες, οι εργασίες διαμόρφωσης χώρων, οδών πρόσβασης και εξυπηρέτησης του έργου, λατομείων, δανειοθαλάμων και αποθεσιοθαλάμων, οι απαιτούμενες γεωτεχνικές, γεωλογικές, περιβαλλοντικές, τεχνικές και παντός είδους έρευνες και αδειοδοτήσεις, καθώς και κάθε άλλη εργασία ή έρευνα που αποσκοπεί στην εξασφάλιση της ωριμότητας του κυρίως έργου.

Για την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης έργου πρέπει να έχει συζητηθεί ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου η αίτηση προσωρινού ή οριστικού καθορισμού αποζημίωσης ή να έχει εκδοθεί η απόφαση επίταξης και να έχει εγκριθεί το οικείο πρακτικό ζημιών των απαλλοτριούμενων ακινήτων.

Για τα έργα που έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν στο άρθρο 7Α του ν. 2882/2001, προϋπόθεση για την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης έργου αποτελεί η κήρυξη των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 2882/2001, καθώς και η ύπαρξη έκθεσης εκτίμησης, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ιδίου νόμου.

Πλην των έργων που έχουν υπαχθεί στο άρθρο 7Α του ν. 2882/2001, σε κάθε άλλη περίπτωση η απόφαση κατακύρωσης της περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 105 δεν κοινοποιείται στον προσωρινό ανάδοχο, αν δεν εξασφαλίζονται επαρκή μέτωπα εργασίας για την εκκίνηση της εκτέλεσης του έργου. Η κατά το προηγούμενο εδάφιο μη κοινοποίηση στον ανάδοχο της απόφασης κατακύρωσης δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι (6) μήνες.

Αν κατά την κατασκευή, ανακατασκευή ή συντήρηση των έργων οποιασδήποτε κατηγορίας, που εκτελούνται ως δημόσιες συμβάσεις, συμβάσεις παραχώρησης, έργα ΣΔΙΤ ή με αυτεπιστασία, απαιτείται η μετατόπιση ή οποιαδήποτε άλλη εργασία επί του δικτύου ή των εγκαταστάσεων ύδρευσης, αποχέτευσης λυμάτων και όμβριων υδάτων, ενέργειας, τηλεθέρμανσης, τηλεπικοινωνιών, πυρόσβεσης, οδοφωτισμού, φωτεινής σηματοδότησης και κάθε είδους παρόμοιων δικτύων ή εγκαταστάσεων ή εργασίες για την πρόβλεψη διελεύσεων τέτοιων δικτύων, οι δαπάνες των εργασιών αυτών, που απαιτούνται για την αποκατάσταση της υφιστάμενης κατάστασης πριν από την εκτέλεση των έργων, βαρύνουν τις πιστώσεις του υπό εκτέλεση έργου και δύνανται να εκτελούνται από την αναθέτουσα αρχή, τον αναθέτοντα φορέα ή τον κύριο του έργου, κατά τις κείμενες διατάξεις υπό την επίβλεψη του κυρίου ή φορέα εκμετάλλευσης του δικτύου, όπου απαιτείται. Σε διαφορετική περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή, ο αναθέτων φορέας ή ο κύριος του έργου προκαταβάλλει στον κύριο ή φορέα εκμετάλλευσης του δικτύου τη δαπάνη εκτέλεσης των εργασιών, η οποία επίσης βαρύνει τις πιστώσεις του υπό εκτέλεση έργου, βάσει του προϋπολογισμού που συντάσσεται από τον φορέα εκμετάλλευσης ή τον κύριο του δικτύου, ο οποίος εν συνεχεία εγκρίνεται από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα ή τον κύριο του έργου. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο τελευταίος δεν συντάσσει προϋπολογισμό, η αναθέτουσα αρχή, ο αναθέτων φορέας ή ο κύριος του έργου δύναται να συντάξει προϋπολογισμό και να προκαταβάλλει το ποσό, οπότε ο κύριος ή ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεούται αμελλητί να προβεί στην εκτέλεση των εργασιών. Στις περιπτώσεις αυτές οριστικό δικαιολογητικό της δαπάνης αποτελεί για μεν την προκαταβολή ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός, για δε την τελική εξόφληση ο συντασσόμενος απολογισμός που συνοδεύεται από αναλυτικά στοιχεία κόστους, τα οποία κατ' ελάχιστον περιλαμβάνουν τις συναφθείσες συμβάσεις, τα τιμολόγια των αναδοχών, των υπεργολάβων, των προμηθευτών και τις επιμετρήσεις, οπότε και επιστρέφεται ή αποδίδεται ανάλογα η διαφορά που προκύπτει.

γ) Για την εκτέλεση νέων έργων ή δραστηριοτήτων ή τη μετεγκατάσταση υφιστάμενων έργων, τα οποία, λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της έκτασής τους, είναι πιθανό να προκαλέσουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή τα οποία χωρίς μεν να προκαλούν σοβαρές επιπτώσεις, πρέπει πάντως να διέπονται για την προστασία του περιβάλλοντος από γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς, απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος. Έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος απαιτείται επίσης για την επέκταση, την τροποποίηση ή και τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων έργων ή δραστηριοτήτων, που έχουν καταταγεί στις παραπάνω κατηγορίες, εφόσον επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον.

δ) Για την εκκίνηση της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου απαιτείται η ολοκλήρωση της κατά περίπτωση απαιτούμενης διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και ειδικότερα με τα προβλεπόμενα στον ν. 4024/2011 (Α' 226) και στις εκτελεστικές του πράξεις, πλην των περιπτώσεων της παρ. 1 του άρθρου 50 του παρόντος.

ε) Στην εκτιμώμενη αξία του έργου περιλαμβάνονται υποχρεωτικά αντίστοιχα κονδύλια για την υλοποίηση όλων των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων.

στ) Ο προβλεπόμενος στα έγγραφα της σύμβασης χρόνος περαίωσης του έργου πρέπει να έχει προκύψει από κατάλληλη χρονική ανάλυση.

ζ) Στις περιπτώσεις συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, προκειμένου να εκκινήσει η διαδικασία δημοπράτησης απαιτείται δέσμευση του σαράντα τοις εκατό (40%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, το δε υπόλοιπο που απαιτείται, δεσμεύεται με την κατακύρωση της σύμβασης ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μεταφέρεται δέσμευση πίστωσης του προϋπολογισμού δημοπράτησης του αντίστοιχου έργου, εφόσον αυτό δημοπρατηθεί εντός ενός (1) έτους από την έκδοση βεβαίωσης περαίωσης της μελέτης. Στη δέσμευση πίστωσης έργου, σε έργα που έχουν υπαχθεί στο άρθρο του 7Α του ν. 2882/2001, εκτός από τη δέσμευση του προϋπολογισμού κατασκευής του έργου περιλαμβάνονται επιπλέον το κόστος των βασικών μελετητών ως τεχνικών συμβούλων - μελετητών της παρ. 7 του άρθρου 136, το κόστος επίβλεψης - διοίκησης του έργου του άρθρου 136, καθώς και μεταφερόμενες οικονομικές εκκρεμότητες από τη σύμβαση εκπόνησης της αντίστοιχης μελέτης.

3. Με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να εγκρίνεται η εκπόνηση μελέτης ή μέρους της, η παροχή τεχνικών υπηρεσιών ή η εκτέλεση δημοσίου έργου ή τμήματός του από ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, με δαπάνη του χωρίς καμία επιβάρυνση του Δημοσίου, ορίζοντας τους όρους με τους οποίους θα εκτελεσθεί η μελέτη ή η παροχή τεχνικών υπηρεσιών ή το έργο και θα γίνει η επίβλεψη, έγκριση και παραλαβή τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Για μελέτες και έργα αρμοδιότητας άλλων φορέων η έγκριση γίνεται από το αρμόδιο όργανο του φορέα.»

Άρθρο 15
Δημόσιες συμβάσεις έργων με αξιολόγηση μελέτης - Τροποποίηση του τίτλου, των παρ. 1, 2 και 5 και προσθήκη παρ. 6, 7 και 8 στο άρθρο 50 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 50 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», οι παρ. 1, 2 και 5 τροποποιούνται, προστίθενται παρ. 6, 7 και 8 και το άρθρο 50 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 50
Δημόσιες συμβάσεις έργων με αξιολόγηση μελέτης – Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι η υπό ανάθεση σύμβαση έχει ως αντικείμενο συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση (κατασκευή) έργου, εφόσον συντρέχουν, μέχρι την οριστική ανακήρυξη αναδόχου, και στον βαθμό

που δεν διαφοροποιείται ουσιωδώς το προς ανάθεση φυσικό αντικείμενο, έπειτα δε από γνώμη του τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής ή του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, αν στην αναθέτουσα αρχή δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο, σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) ύπαρξη εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων, τεύχους υπολογισμού και τεκμηρίωσης για τον καθορισμό του προϋπολογισμού της αναθέτουσας αρχής και κανονισμού μελετών έργου, ο οποίος συντάσσεται ειδικά για το προς ανάθεση έργο ή υπάρχει και εφαρμόσθηκε σε παρόμοια έργα,

β) η ύπαρξη των στοιχείων Α.1 έως Α.3, Α.7 έως Α.9 και Α.12 του υποφακέλου της υποπερ. Α' της παρ. 7 του άρθρου 45.

2. Στην περίπτωση αξιοποίησης και οικοδόμησης ακινήτων με αντιπαροχή, εφόσον η αναθέτουσα αρχή έχει αποφασίσει την αξιοποίηση με σύναψη σύμβασης συγχρόνως για τη μελέτη και κατασκευή του ακινήτου, κατά παρέκκλιση των οριζομένων στην παρ. 1, προβαίνει στη δημοπράτηση της οικείας σύμβασης αξιοποίησης και οικοδόμησης ακινήτου με αντιπαροχή περιλαμβάνοντας, κατ' ελάχιστον, στα έγγραφα της σύμβασης:

(α) τη μελέτη τεκμηρίωσης της σκοπιμότητας του έργου και την επιλογή διαδικασίας ανάθεσης. Από την μελέτη τεκμηρίωσης θα προκύπτει η εκτίμηση της αξίας του υφιστάμενου οικοπέδου ή και κτισμάτων,

(β) την τεχνική περιγραφή του αντικειμένου του έργου,

(γ) τις ελάχιστες προδιαγραφές ποιότητας κατασκευής και

(δ) τον ελάχιστο προϋπολογισμό με βάση τα παραπάνω υπό (β) και (γ) στοιχεία και το ελάχιστο ποσοστό επί τοις εκατό αντιπαροχής. Ως ποσοστό επί τοις εκατό αντιπαροχής νοείται η επιφάνεια τ.μ. που προσμετρώνται στον συντελεστή δόμησης σύμφωνα με τις διατάξεις του οικοδομικού κανονισμού.

3. Η παρ. 1 εφαρμόζεται αναλόγως και αν η αναθέτουσα αρχή, προκειμένου να πραγματοποιήσει την κατασκευή και πιθανόν τη λειτουργία και συντήρηση του έργου, κρίνει σκόπιμη την παραχώρηση άλλου εργολαβικού ανταλλάγματος εκτός από πλήρη χρηματική καταβολή ή αντιπαροχή ακινήτων, χωρίς τη μεταβίβαση στον ανάδοχο του λειτουργικού κινδύνου, που απορρέει από την εκμετάλλευση των εν λόγω έργων και ο οποίος συμπεριλαμβάνει κίνδυνο ζήτησης ή προσφοράς ή αμφοτέρων. Τέτοια ανταλλάγματα μπορεί να είναι η παραχώρηση της χρήσης ή της εκμετάλλευσης του έργου για ορισμένη χρονική περίοδο με εγγυημένα έσοδα, η αντιπαροχή γεωργικών ή μεταλλευτικών ή βιομηχανικών προϊόντων ή υπηρεσιών και άλλα.

4. Η αξιολόγηση της μελέτης κατά τη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης του παρόντος άρθρου αφορά μόνο στον έλεγχο της πληρότητας και της συμφωνίας της μελέτης με τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης και ιδίως με τον Κανονισμό Μελετών Έργου, διαπιστώνοντας τη συμμόρφωση ή μη της μελέτης με αυτά (πίνακας συμμόρφωσης) χωρίς βαθμολόγηση.

5. Ουδεμία ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση θεμελιώνεται σε περίπτωση τήρησης των προϋποθέσεων και της διαδικασίας του παρόντος. Αν δεν πληρούνται οι όροι της παρ. 1, αναστέλλεται η σύναψη της δημόσιας σύμβασης μέχρι την πλήρωσή τους.

6. Σε έργα της παρ. 1 με εκτιμώμενη αξία σύμβασης μεγαλύτερη των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 13 του ν. 4608/2019 (Α' 66).

7. Όλες οι μελέτες, τόσο στο στάδιο του διαγωνισμού όσο και στο στάδιο της εκτέλεσης έργων του παρόντος, πρέπει να έχουν εκπονηθεί από μελετητές οι οποίοι διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, κατά τις διατάξεις του παρόντος, τις λοιπές κείμενες διατάξεις σχετικά με τους όρους άσκησης του επαγγέλματος του μελετητή, καθώς και με τους όρους των εγγράφων της σύμβασης. Στη διακήρυξη του διαγωνισμού ορίζονται τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των μελετητικών οικονομικών φορέων βάσει των προβλεπόμενων προς εκπόνηση μελετών του έργου και των χορηγούμενων εγκεκριμένων μελετών. Μεταβολή του προσώπου του μελετητή που γνωστοποιήθηκε στην αναθέτουσα αρχή, απαιτεί την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της αναθέτουσας αρχής.

8. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορούν να εξαιρούνται κατηγορίες έργων από την εφαρμογή του παρόντος.»

Άρθρο 16
Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2 και 5 του άρθρου 53 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», οι παρ. 2, 5, 6 και 7 τροποποιούνται και το άρθρο 53 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 53
Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης -
Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών.

2. Τα έγγραφα της σύμβασης, πλην της προκήρυξης σύμβασης του άρθρου 63 και της προκαταρκτικής προκήρυξης του άρθρου 62, σε περίπτωση που η τελευταία χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού, περιέχουν ιδίως:

α) την επωνυμία, τον αριθμό φορολογικού μητρώου της αναθέτουσας αρχής και τον κωδικό της αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα, που αφορά στην ηλεκτρονική τιμολόγηση, όπως αυτός προσδιορίζεται στον επίσημο ιστότοπο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης,

β) την προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών από την αρμόδια υπηρεσία, τη διεύθυνση και τον τρόπο υποβολής τους,

γ) το όνομα, τη διεύθυνση, τον αριθμό τηλεφώνου, τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) της υπηρεσίας που διενεργεί τον διαγωνισμό, καθώς και τον αρμόδιο υπάλληλο της υπηρεσίας αυτής,

δ) τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, την ημερομηνία, την ώρα και λοιπές πληροφορίες που σχετίζονται με την αποσφράγιση,

ε) την ακριβή περιγραφή του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης, οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσης, καθώς και τον χρόνο άσκησής τους,

στ) το είδος της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με αναφορά στις σχετικές διατάξεις του παρόντος,

ζ) την πηγή χρηματοδότησης και τον τρόπο πληρωμής. Στην περίπτωση που πηγή χρηματοδότησης είναι ο τακτικός προϋπολογισμός, τον αριθμό και τη χρονολογία της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει το τρέχον οικονομικό έτος, τον αριθμό καταχώρισής της στα λογιστικά βιβλία του οικείου φορέα, καθώς και τον αριθμό της απόφασης έγκρισης της πολυετούς ανάληψης σε περίπτωση που η δαπάνη εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 4 του π.δ. 80/2016 (Α' 145), περί διαδικασίας για την έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Στην περίπτωση που πηγή χρηματοδότησης είναι το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων, τη Συλλογική Απόφαση Ένταξης και τον ενάριθμο. Στην περίπτωση που συνάπτεται συμφωνία - πλαίσιο οι πληροφορίες της παρούσας περίπτωσης περιέχονται μόνο στις εκτελεστικές συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει αυτής. Στην περίπτωση που χρησιμοποιείται δυναμικό σύστημα αγορών, οι πληροφορίες της παρούσας περίπτωσης αφορούν μόνο τις συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει αυτού,

η) [Καταργήθηκε]

θ) τις προϋποθέσεις αναπροσαρμογής του τιμήματος μετά από την κατακύρωση, εφόσον κρίνεται ότι απαιτείται τέτοιος όρος, σύμφωνα και με την παρ. 10,

ι) τις απαιτούμενες εγγυήσεις, τον τύπο, τα ποσοστά, τον χρόνο υποβολής των εγγυήσεων, όλους τους σχετικούς όρους αυτών, καθώς και άλλες εξασφαλίσεις, εάν ζητούνται,

ια) τα τεχνικά χαρακτηριστικά (προδιαγραφές), την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων, τον τρόπο της εκτέλεσης του ελέγχου και της διασφάλισης της ποιότητας, την προθεσμία για την εκτέλεση της σύμβασης, τον τόπο και χρόνο εκτέλεσης, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης,

ιβ) τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική ή/και επαγγελματική ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων,

ιγ) τη δυνατότητα υποβολής προσφοράς για ένα ή περισσότερα τμήματα της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 59,

ιδ) τη δυνατότητα υποβολής εναλλακτικών προσφορών,

ιε) το κριτήριο ανάθεσης, τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών, σύμφωνα με τα άρθρα 86 και 87,

ιστ) τη διάρκεια ισχύος των προσφορών,

ιζ) τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς,

ιη) όλους τους ειδικούς και γενικούς όρους για την εκτέλεση της σύμβασης, ιδίως δε την υποχρέωση της παρ. 2 του άρθρου 18 και τους όρους πληρωμής,

ιθ) [Καταργήθηκε]

κ) τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα, όπως δηλώσεις και δικαιολογητικά,

κα) τον κατάλογο και τη σειρά ισχύος των εγγράφων της σύμβασης,

κβ) όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο διάθεσης των εγγράφων της σύμβασης,

κγ) τη διαδικασία πρόσβασης των υποψηφίων και προσφερόντων στα δικαιολογητικά, στις τεχνικές και οικονομικές προσφορές, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 70, και στην κείμενη νομοθεσία,

κδ) επιπλέον των ανωτέρω, ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων:

αα) τον προϋπολογισμό δημοπράτησης, το τιμολόγιο δημοπράτησης, την ειδική συγγραφή υποχρεώσεων, την τεχνική περιγραφή, την τεχνική μελέτη ή/και τη διαμόρφωση αυτών μετά την κατακύρωση της σύμβασης, σύμφωνα με την προσφορά του αναδόχου,

ββ) τον τρόπο σύνταξης και υποβολής των οικονομικών προσφορών,

γγ) αμοιβή των αξιολογότερων μελετών, όπου κρίνεται αναγκαίο,

δδ) το απαιτούμενο στάδιο της μελέτης που πρέπει να υποβάλουν οι οικονομικοί φορείς, στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 50, περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης,

εε) στην περίπτωση εφαρμογής της παρ. 2 του άρθρου 50, περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης, τα σχέδια συμβολαίου οροφοκτησίας, κανονισμού λειτουργίας, πινάκων ποσοστών συνιδιοκτησίας και κατανομών των κοινόχρηστων δαπανών ή δαπανών για τα κοινόκτητα πράγματα, προσυμφώνων σταδιακής μεταβίβασης ποσοστών του οικοπέδου ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών, και

στστ) στην περίπτωση εφαρμογής της παρ. 3 του άρθρου 50, περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης, το είδος και την έκταση των διατιθεμένων ανταλλαγμάτων, ώστε να εξασφαλίζονται η αναγωγή σε κοινή βάση, εξέταση και βαθμολόγηση τόσο των τεχνικών προσφορών όσο και των οικονομικών, και

κε) επιπλέον των ανωτέρω, ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών:

αα) το τεύχος τεχνικών δεδομένων, τη συγγραφή υποχρεώσεων, το τεύχος προεκτιμώμενων αμοιβών ή/και τη διαμόρφωση αυτών μετά την κατακύρωση της σύμβασης, σύμφωνα με την προσφορά του αναδόχου,

ββ) την κατηγορία μελέτης, κατά την περ. 15 της παρ. 3 του άρθρου 2, που απαιτείται για κάθε επιμέρους μελετητικό αντικείμενο της σύμβασης, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα τεχνικής καταλληλότητας γενικής εμπειρίας ανά κατηγορία μελέτης, που αντιστοιχεί στην προς ανάθεση σύμβαση,

γγ) την προεκτιμώμενη αμοιβή ή το κατ' αποκοπή τίμημα για την αμοιβή όλων των πρώιμων σταδίων στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 51, περί συμβάσεων μελετών για τον προσδιορισμό τεχνικής λύσης,

δδ) την εξειδίκευση των πρώιμων σταδίων των κύριων ή και υποστηρικτικών μελετών στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 51, περί συμβάσεων μελετών για τον προσδιορισμό τεχνικής λύσης, και

εε) τις προδιαγραφές εκπόνησης της μελέτης κατά το άρθρο 196, περί τεχνικών προδιαγραφών, και

κστ) οποιαδήποτε άλλη πληροφορία απαιτείται κατά τις ειδικότερες διατάξεις του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221).

3. Τα έγγραφα της σύμβασης συντάσσονται υποχρεωτικά στην ελληνική γλώσσα και προαιρετικά και σε άλλες γλώσσες, συνολικά ή μερικά. Σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ των τμημάτων των εγγράφων της σύμβασης που έχουν συνταχθεί σε περισσότερες γλώσσες, επικρατεί η ελληνική έκδοση.

4. Οι αναθέτουσες αρχές δεν επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς δαπάνη για τη λήψη των εγγράφων της σύμβασης, πλην της δαπάνης που αντιστοιχεί στο κόστος αναπαραγωγής τους και της ταχυδρομικής αποστολής τους.

5. Πρότυπα ή υποδείγματα εγγράφων σύμβασης μπορούν να εκδίδονται από την ΕΑΑΔΗΣΥ σύμφωνα με την περ. ε' της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4013/2011 (Α' 204), περί αρμοδιοτήτων της ΕΑΑΔΗΣΥ, με την επιφύλαξη της παρ. 6.

6. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών, λοιπά πρότυπα τεχνικού περιεχομένου των περ. κδ' και κε' της παρ. 2, με δεσμευτική ή μη ισχύ, καθώς και σχετικές εγκύκλιοι εκδίδονται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

7. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω, κατά τη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Κατά την έγκριση της διακήρυξης, το υπάρχον στην εγκεκριμένη μελέτη σχέδιο διακήρυξης προσαρμόζεται σύμφωνα με τα ισχύοντα πρότυπα τεύχη διακήρυξης, εφόσον αυτό απαιτείται. Επίσης, γίνεται και αναγκαία προσαρμογή των άλλων στοιχείων της μελέτης που συνεπάγεται η αλλαγή της διακήρυξης.

β) Με απόφαση του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, που εκδίδεται μετά από αίτημα της αναθέτουσας αρχής και ύστερα από γνώμη του Τμήματος Κατασκευών του Συμβουλίου Δημόσιων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, μπορεί να προστίθενται στη διακήρυξη επιπλέον όροι, που αφορούν την τεχνική και οικονομική ικανότητα όταν τούτο ενδείκνυται από το είδος ή την πολυπλοκότητα του προς ανάθεση έργου.

γ) Με τα έγγραφα της σύμβασης επιτρέπεται να αναλάβει ο ανάδοχος την αναγκαία συμπλήρωση ή προσαρμογή των στοιχείων της μελέτης προς τα δεδομένα του εδάφους.

δ) Η διακήρυξη μνημονεύει τα τεχνικά τεύχη και σχέδια που μαζί με αυτήν αποτελούν τη βάση για την κατάρτιση της σύμβασης. Σε περίπτωση διαδικασίας διαπραγμάτευσης του άρθρου 32 ή απευθείας ανάθεσης του άρθρου 118, τα τεύχη αυτά προσδιορίζονται στη σύμβαση.

ε) Τα τεχνικά τεύχη είναι σχέδια και κείμενα που δίνουν εικόνα του έργου που πρόκειται να κατασκευαστεί και των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει ο ανάδοχος με τη σύμβαση (τεχνική περιγραφή, συγγραφές υποχρεώσεων κ.λπ.).

στ) Ο προϋπολογισμός της υπηρεσίας αποτελεί ένδειξη της προεκτίμησης του κόστους του έργου και ανώτατο όριο προσφοράς, όταν τα έγγραφα της σύμβασης δεν ορίζουν ρητά ότι επιτρέπονται προσφορές μεγαλύτερες από τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας ή αρνητικές εκπτώσεις. Ο προϋπολογισμός μπορεί να είναι αναλυτικός ή να περιλαμβάνει κατ' αποκοπή τίμημα για το έργο ή τμήματά του.

ζ) Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εγκρίνεται Κανονισμός Αναλυτικών και Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών ανάλογα με την κατηγορία και το μέγεθος των έργων και με την προσβασιμότητα της περιοχής εκτέλεσής τους.

η) Ο Κανονισμός Αναλυτικών και Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών, μετά την έγκρισή του, ισχύει υποχρεωτικά για όλες τις αναθέτουσες αρχές που δημοπρατούν δημόσιες συμβάσεις έργων.

θ) Στις τιμές του προϋπολογισμού και του τιμολογίου, τόσο της υπηρεσίας όσο και της προσφοράς, περιλαμβάνεται κάθε σχετική δαπάνη, καθώς και τα γενικά έξοδα και όφελος της εργοληπτικής επιχείρησης. Αν γίνεται ρητή μνεία στα έγγραφα της

σύμβασης μπορεί να προστίθεται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους, που ορίζεται σε δεκαοκτώ τοις εκατό (18%), ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται η υπ' αριθμ. 8371/27.7.2016 συμφωνία μεταξύ εργοληπτικών ενώσεων και της ΠΟΕΜΔΥΔΑΣ, όπως ισχύει ή τυχόν μελλοντικές συμφωνίες και ποσοστό δυόμισι τοις χιλίοις (2,5‰) υπέρ των Μηχανικών Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ) της Π.Ο.ΜΗ.Τ.Ε.Δ.Υ. τακτικών υπαλλήλων (μόνιμων ή αορίστου χρόνου) που απασχολούνται στο δημόσιο, ν.π.δ.δ. και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, που βαρύνει κάθε λογαριασμό πληρωμής έργου. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, συλλογής και απόδοσης του ποσοστού, ο φορέας διακίνησης και απόδοσης στους δικαιούχους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

ι) Ο προϋπολογισμός της αναθέτουσας αρχής, όταν είναι αναλυτικός, ομαδοποιεί τις ομοειδείς εργασίες με ένδειξη του αθροίσματος της δαπάνης κάθε ομάδας. Αν δεν υπάρχει τέτοια ομαδοποίηση, νοείται ότι το σύνολο των εργασιών είναι μία ομάδα. Στην περίπτωση εφαρμογής της περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 95 ο προϋπολογισμός πρέπει υποχρεωτικά να αναλύεται σε «ομάδες εργασιών» ανά κατηγορία έργων. Οι «ομάδες εργασιών» ανά κατηγορία έργων καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών. Στην περίπτωση εφαρμογής της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 95, οι τιμές του τιμολογίου μπορεί να είναι αναλυτικές ή περιληπτικές για ολοκληρωμένα τμήματα σύνθετων εργασιών ή να είναι κατ' αποκοπή τιμές για ευρύτερα τμήματα του έργου ή για όλο το έργο. Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 125, για έργα που η προμέτρηση των εργασιών είναι δύσκολη ή αδύνατη, όπως ιδίως έργα συντηρήσεων, επισκευών, βελτιώσεων, ανακαινίσεων, αναστηλώσεων, άρσης καταπτώσεων και για ύψος προϋπολογισμού έως εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, μπορεί ο προϋπολογισμός να μην περιλαμβάνει ποσότητες των επιμέρους εργασιών, αλλά μόνο την κατ' εκτίμηση δαπάνη του συνόλου κάθε ομάδας ομοειδών εργασιών και το γενικό σύνολο.

ια) Η αναθέτουσα αρχή χορηγεί έντυπο συμπλήρωσης οικονομικής προσφοράς ή περιλαμβάνει σχετικό υπόδειγμα στα έγγραφα της σύμβασης, κατά περίπτωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 94 και 124 έως 126.

ιβ) Στις περιπτώσεις του άρθρου 50, περί δημόσιων συμβάσεων με αξιολόγηση μελέτης, με τα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να ζητείται από τους οικονομικούς φορείς, ο προσδιορισμός τεχνολογικών χαρακτηριστικών και προδιαγραφών επιμέρους στοιχείων του έργου, η υποβολή προτάσεων - λύσεων σε δεδομένο τεχνικό πρόβλημα, ο καθορισμός της προθεσμίας για την αποπεράτωση κατασκευής του έργου και κοστολόγηση του κύκλου ζωής του έργου, ανάλογα με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης.

ιγ) Στις περιπτώσεις της παρ. 1 του άρθρου 50, περί δημόσιων συμβάσεων με αξιολόγηση μελέτης, ο «Κανονισμός Μελετών Έργου», ο οποίος συντάσσεται από την αναθέτουσα αρχή, ειδικά για το προς ανάθεση έργο ή υπάρχει και εφαρμόστηκε σε παρόμοια έργα, περιλαμβάνει τις ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις και προδιαγραφές εκπόνησης των μελετών που θα υποβληθούν από τους οικονομικούς φορείς και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των εγγράφων της σύμβασης.

8. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, πέραν των αναφερομένων στις παρ. 1 έως 6, κατά τη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης εφαρμόζονται και τα παρακάτω:

α) Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης περιλαμβάνει τις προβλέψιμες προεκτιμώμενες αμοιβές των επί μέρους μελετών και τεχνικών υπηρεσιών που απαρτίζουν τη σύμβαση. Στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης συμπεριλαμβάνεται ποσοστό δέκα πέντε τοις εκατό (15%) ως απρόβλεπτες δαπάνες, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 186, περί τροποποίησης της σύμβασης κατά τη διάρκειά της.

β) Η προεκτιμώμενη αμοιβή αποτελεί γινόμενο των μονάδων φυσικού αντικειμένου και λοιπών προσδιοριστικών στοιχείων του προς μελέτη έργου, όπως προκύπτουν από το τεύχος τεχνικών δεδομένων του έργου, με τις τιμές αμοιβών, ανά κατηγορία έργου και μονάδα φυσικού αντικειμένου, του Κανονισμού Προεκτιμώμενων Αμοιβών της περ. δ'. Όταν στην προς ανάθεση σύμβαση περιλαμβάνονται μελέτες κατηγοριών οι οποίες δεν τιμολογούνται στον κανονισμό της περ. δ', η προεκτιμώμενη αμοιβή υπολογίζεται κατά περίπτωση από την αναθέτουσα αρχή, με βάση ποσοτικά στοιχεία που προκύπτουν από το τεύχος τεχνικών δεδομένων και τις ειδικές διατάξεις περί αμοιβής των κατηγοριών αυτών, εφόσον ισχύουν, άλλως από συγκριτικά στοιχεία για αμοιβές συναφών μελετών ή παροχής τεχνικών υπηρεσιών.

γ) Για ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες (όπως ιδίως γεωτεχνικές έρευνες και τοπογραφικές μελέτες), για τις οποίες δεν είναι δυνατός ο ακριβής προσδιορισμός μονάδων φυσικού αντικειμένου, τίθεται συνολική προεκτιμώμενη αμοιβή ανά κατηγορία, ως ανώτατο όριο δαπάνης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει αθροιστικά για όλες τις κατηγορίες το ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής προεκτιμώμενης αμοιβής.

δ) Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Μελετών της Γενικής Γραμματείας Υποδομών και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, εγκρίνεται, με βάση τις εκάστοτε ισχύουσες τεχνικές προδιαγραφές, Κανονισμός Προεκτιμώμενων Αμοιβών μελετών και τεχνικών υπηρεσιών, που περιλαμβάνει:

(αα) ενιαίες τιμές προεκτιμώμενων αμοιβών μελετών ανά μονάδα φυσικού αντικειμένου και κατηγορία έργου, με βάση, κυρίως, τα προβλεπόμενα στάδια μελέτης και τις ποσότητες των όμοιων ή τυποποιημένων φυσικών αντικειμένων, ώστε να αποφεύγεται ο πολλαπλασιασμός της αμοιβής στην περίπτωση αυτή και

(ββ) ενιαίες τιμές προεκτιμώμενων αμοιβών τεχνικών υπηρεσιών είτε ανά μονάδα φυσικού αντικειμένου και κατηγορία έργου, λαμβάνοντας υπόψη και τις ποσότητες των όμοιων ή τυποποιημένων φυσικών αντικειμένων ώστε να αποφεύγεται ο πολλαπλασιασμός της αμοιβής στην περίπτωση αυτή είτε ανά μονάδα χρόνου απασχόλησης των προσώπων (ανθρωπομήνες) που ασχολούνται με την παροχή της υπηρεσίας, με βάση τα προσόντα και την εμπειρία τους.

Μετά την έκδοση της ως άνω απόφασης, η εφαρμογή των τιμών του κανονισμού για τον καθορισμό της προεκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων είναι υποχρεωτική για τις αναθέτουσες αρχές, οι οποίες λαμβάνουν επιπρόσθετα υπόψη όλα τα στοιχεία που επηρεάζουν, κατά την κρίση τους, τη συνολική δαπάνη της σύμβασης, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της και τον επικαιροποιημένο φάκελο της δημόσιας σύμβασης. Οι τιμές του κανονισμού αναπροσαρμόζονται κάθε έτος, με βάση τον επίσημο δείκτη τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους. Μέχρι τις 20 Μαρτίου κάθε έτους αποστέλλεται από την αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών σχετικό έγγραφο ενημέρωσης προς τις αναθέτουσες αρχές. Οι διακηρύξεις που εγκρίνονται μετά την ημερομηνία αυτή λαμβάνουν υποχρεωτικά υπόψη την αναπροσαρμογή των τιμών, για τον προσδιορισμό της προεκτιμώμενης αμοιβής.

ε) Η αναθέτουσα αρχή χορηγεί έντυπο συμπλήρωσης οικονομικής προσφοράς ή περιλαμβάνει σχετικό υπόδειγμα στη διακήρυξη, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 95.

9. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών, όταν από τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται χρόνος παράδοσης των αγαθών μεγαλύτερος των δώδεκα (12) μηνών, μπορεί να περιλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης όρος περί αναπροσαρμογής της τιμής, υπό τους όρους του άρθρου 132, περί τροποποίησης συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους. Στην περίπτωση αυτή πρέπει υποχρεωτικά να καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης ο τύπος, ο τρόπος και οι προϋποθέσεις της αναπροσαρμογής. Χρόνος εκκίνησης της αναπροσαρμογής είναι η ημερομηνία υποβολής των προσφορών που καθορίζεται από τα έγγραφα της σύμβασης και υπολογίζεται μέχρι και την ημερομηνία παράδοσης των αγαθών. Σε περιπτώσεις τμηματικών παραδόσεων, η τιμή αναπροσαρμόζεται για τις ποσότητες που,

σύμφωνα με τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται να παραδοθούν μετά την παρέλευση των δώδεκα (12) μηνών. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης παράδοσης, με υπαιτιότητα του αναδόχου, ο χρόνος παράτασης δεν λαμβάνεται υπόψη για την αναπροσαρμογή. Προκαταβολή που χορηγήθηκε αφαιρείται από την προς αναπροσαρμογή συμβατική αξία.

10. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής γενικών υπηρεσιών, μπορεί να ορίζεται με σαφήνεια στα έγγραφα της σύμβασης όρος περί αναπροσαρμογής της τιμής, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος αναπροσαρμογής αυτής.»

Άρθρο 17
Τεχνικές προδιαγραφές - Τροποποίηση του τίτλου και της παρ. 9 του άρθρου 54 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 54 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», η παρ. 9 τροποποιείται και το άρθρο 54 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 54
Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) – Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στην περ. 1 του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' παρατίθενται στα έγγραφα της σύμβασης και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών.

Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί επίσης να αναφέρονται στη συγκεκριμένη διαδικασία ή μέθοδο παραγωγής ή παροχής των ζητούμενων έργων, αγαθών ή υπηρεσιών ή σε ειδική διαδικασία άλλου σταδίου του κύκλου ζωής τους, ακόμη και αν οι παράγοντες αυτοί δεν αποτελούν μέρος της υλικής τους υπόστασης, υπό την προϋπόθεση ότι συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης και είναι ανάλογα με την αξία και τους σκοπούς της.

Οι τεχνικές προδιαγραφές μπορούν επίσης να καθορίζουν αν απαιτείται μεταβίβαση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Για όλες τις συμβάσεις που προορίζονται για χρήση από φυσικά πρόσωπα είτε πρόκειται για το ευρύ κοινό είτε για το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής, οι τεχνικές προδιαγραφές, καταρτίζονται με τρόπο ώστε να λαμβάνουν υπόψη κριτήρια προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες ή τον σχεδιασμό για όλους τους χρήστες.

Αν έχουν υιοθετηθεί υποχρεωτικές απαιτήσεις προσβασιμότητας δυνάμει νομοθετικής πράξης της Ένωσης, οι τεχνικές προδιαγραφές, όσον αφορά στα κριτήρια προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες ή τον σχεδιασμό για όλους τους χρήστες, καθορίζονται με παραπομπή στις εν λόγω απαιτήσεις.

2. Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στο άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων στον ανταγωνισμό.

3. Οι τεχνικές προδιαγραφές διατυπώνονται με έναν από τους κατωτέρω τρόπους:

α) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών, υπό την προϋπόθεση ότι οι παράμετροι είναι επαρκώς προσδιορισμένες ώστε να επιτρέπουν στους προσφέροντες να προσδιορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης και στις αναθέτουσες αρχές να αναθέτουν τη σύμβαση,

β) με παραπομπή σε τεχνικές προδιαγραφές και, με σειρά προτεραιότητας, σε εθνικά πρότυπα που αποτελούν μεταφορά ευρωπαϊκών πρότυπων, σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις, σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές, σε διεθνή πρότυπα, σε άλλα τεχνικά συστήματα αναφοράς που έχουν θεσπιστεί από ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης ή - όταν αυτά δεν υπάρχουν - σε εθνικά πρότυπα, σε εθνικές τεχνικές εγκρίσεις ή σε εθνικές τεχνικές προδιαγραφές στον τομέα του σχεδιασμού, του υπολογισμού και της εκτέλεσης των έργων και της χρησιμοποίησης των αγαθών, κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τον όρο ή «ισοδύναμο»,

γ) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. α', με παραπομπή, ως τεκμήριο συμβατότητας προς τις εν λόγω επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περ. β',

δ) με παραπομπή στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περ. β' για ορισμένα χαρακτηριστικά και με παραπομπή στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην περ. α' για ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά.

4. Οι τεχνικές προδιαγραφές, εκτός εάν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, δεν περιέχουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής που να χαρακτηρίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχονται από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα ούτε εμπορικού σήματος, διπλώματος ευρεσιτεχνίας, τύπων ή συγκεκριμένης καταγωγής ή παραγωγής που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα.

Η εν λόγω μνεία επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, όταν δεν είναι δυνατόν να γίνει επαρκώς προσδιορισμένη και κατανοητή περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης κατ' εφαρμογή της παρ. 3. Η εν λόγω μνεία συνοδεύεται από τον όρο «ή ισοδύναμο».

5. Όταν η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί τη δυνατότητα παραπομπής στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περ. β' της παρ. 3, δεν απορρίπτει προσφορά με την αιτιολογία ότι τα προσφερόμενα έργα, αγαθά ή οι υπηρεσίες δεν πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές στις οποίες έχει παραπέμψει, εφόσον ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων των αποδεικτικών μέσων που αναφέρονται στο άρθρο 56, ότι οι λύσεις που προτείνει πληρούν κατά ισοδύναμο τρόπο τις απαιτήσεις που καθορίζονται από τις τεχνικές προδιαγραφές.

6. Όταν η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί τη δυνατότητα που αναφέρεται στην περ. α' της παρ. 3 για τη διατύπωση των τεχνικών προδιαγραφών με αναφορά στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις, δεν απορρίπτει προσφορά έργων, αγαθών ή υπηρεσιών που πληρούν ένα εθνικό πρότυπο το οποίο αποτελεί μεταφορά ευρωπαϊκού προτύπου, μία ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, μία κοινή τεχνική προδιαγραφή, ένα διεθνές πρότυπο ή ένα τεχνικό πλαίσιο αναφοράς που έχει εκπονηθεί από έναν ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης, εφόσον οι εν λόγω προδιαγραφές καλύπτουν τις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που ορίζει.

Ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 56, περί εκθέσεων δοκιμών, πιστοποίησης και άλλων αποδεικτικών μέσων, ότι το έργο, η αγαθό ή η υπηρεσία που πληροί το πρότυπο ανταποκρίνεται στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις τις οποίες έχει ορίσει η αναθέτουσα αρχή.

7. Οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται και εγκρίνονται πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης κατά το άρθρο 61, περί έναρξης διαδικασίας σύναψης σύμβασης.

8. Ειδικά για τις συμβάσεις έργων, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορούν να εγκρίνονται προδιαγραφές και κανονισμοί που αναφέρονται στον τρόπο κατασκευής των έργων και στην ποιότητα, στον τρόπο σύνθεσης και επεξεργασίας, στη χρήση και στον έλεγχο των υλικών κατασκευής των έργων. Με την απόφαση αυτή μπορεί να ορίζεται αν οι θεσπιζόμενες προδιαγραφές είναι υποχρεωτικές σε κάθε περίπτωση ή ισχύουν προαιρετικά ή ισχύουν ως ελάχιστα όρια.

9. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη τις ενιαίες τεχνικές προδιαγραφές που εκπονούνται από τις ΕΚΑΑ των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 41, σε συνεργασία με άλλους δημόσιους φορείς όπου κρίνεται απαραίτητο, και αναρτώνται στο ΕΣΗΔΗΣ. Με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, που προΐσταται των ΕΚΑΑ του προηγούμενου εδαφίου, η χρήση ορισμένων ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών μπορεί να ορίζεται ως υποχρεωτική. Όταν η χρήση των ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών ορίζεται ως υποχρεωτική, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλίνουν από αυτές αιτιολογώντας την απόκλιση αυτή ειδικά στα έγγραφα της σύμβασης.»

Άρθρο 18
Υπεργολαβία - Αντικατάσταση του άρθρου 58 του ν. 4412/2016

Στο άρθρο 58 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται δεύτερο εδάφιο και το άρθρο 58 διαμορφώνεται ως εξής:

« Άρθρο 58
Υπεργολαβία (άρθρο 71 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Στα έγγραφα της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή ζητάει από τον προσφέροντα να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει.

Ειδικά για τις συμβάσεις έργων, η ανάθεση τμήματος σύμβασης σε υπεργολάβο ελέγχεται από την αναθέτουσα αρχή ως προς την επαγγελματική καταλληλότητα του υπεργολάβου, να εκτελέσει το προς ανάθεση τμήμα, κατά την έννοια της περ. α' της παρ. 1 και παρ. 2 του άρθρου 75, περί κριτηρίων επιλογής, άλλως η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον προσφέροντα να αντικαταστήσει τον υπεργολάβο που δεν πληροί τους ορισμούς της ανωτέρω διάταξης, καθώς και των διατάξεων των άρθρων 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, 80, περί αποδεικτικών μέσων και 81, περί επιγραμμικού αποθετηρίου πιστοποιητικών (e-Certis), ή στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 και του άρθρου 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις.»

Άρθρο 19
Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο - Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 6 και προσθήκη παρ. 7 στο άρθρο 66 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 66 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», οι παρ. 1, 2 και 6 τροποποιούνται, προστίθεται παρ. 7 και το άρθρο 66 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 66
Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο (άρθρο 52 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) – Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν τις προσκλήσεις, τις διακηρύξεις και τις προκηρύξεις, ανάλογα με τη διαδικασία ανάθεσης αυτών, με την επιφύλαξη της εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 38, στο ΚΗΜΔΗΣ.

2. Οι προκηρύξεις και οι διακηρύξεις δημοσίων συμβάσεων της παρ. 1, καθώς και οι προσκλήσεις της παρ. 3 του άρθρου 120, πρέπει να φέρουν Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ) στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 38, περί Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ).

3. Οι προκηρύξεις και οι γνωστοποιήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 62, περί προκαταρκτικών προκηρύξεων, 63, περί προκηρύξεων σύμβασης και 64, περί γνωστοποιήσεων συναφθεισών συμβάσεων, καθώς και οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτές δεν δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο πριν από την ημερομηνία δημοσίευσης, σύμφωνα με το άρθρο 65, περί σύνταξης και λεπτομερειών δημοσίευσης των προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων. Ωστόσο, η δημοσίευση μπορεί να πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση σε εθνικό επίπεδο, όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν έχουν ενημερωθεί σχετικά με τη δημοσίευση εντός 48 ωρών από τη βεβαίωση παραλαβής της προκήρυξης/γνωστοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 65, περί σύνταξης και λεπτομερειών δημοσίευσης των προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων.

4. Οι προκηρύξεις και οι γνωστοποιήσεις που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δεν περιλαμβάνουν πληροφορίες άλλες από εκείνες που περιέχονται στις προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης ή δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή», αλλά αναφέρουν την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης/γνωστοποίησης που εστάλη στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης ή της δημοσίευσης στο «προφίλ αγοραστή».

5. Οι προκαταρκτικές προκηρύξεις δεν δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» πριν από την αποστολή στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης/γνωστοποίησης με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευσή τους υπό τη μορφή αυτή. Επίσης αναφέρουν την ημερομηνία αυτής της αποστολής.

6. Το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ μπορεί να λειτουργεί ως το επίσημο εθνικό πληροφοριακό σύστημα e-Sender για την απευθείας ηλεκτρονική υποβολή των προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης, στο σύστημα Tenders Electronic Daily (TED).

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται οι αναγκαίες τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρ. 6.»

Άρθρο 20
Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων - Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 70 του ν. 4412/2016

Στο άρθρο 70 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται παρ. 4 και το άρθρο 70 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 70
Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων (άρθρο 55 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές ενημερώνουν, το συντομότερο δυνατόν, όλους τους υποψηφίους και τους προσφέροντες για τις αποφάσεις που ελήφθησαν σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας - πλαίσιο, την ανάθεση σύμβασης ή την αποδοχή σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους αποφάσισαν να μη συνάψουν συμφωνία - πλαίσιο, να μην αναθέσουν σύμβαση για την οποία προκηρύχθηκε διαγωνισμός, να αρχίσουν νέα διαδικασία ή να μην θέσουν σε εφαρμογή ένα δυναμικό σύστημα αγορών.

2. Κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων υποψηφίων ή προσφερόντων, οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν το συντομότερο δυνατόν και σε κάθε περίπτωση εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την παραλαβή γραπτής αίτησης:

α) σε κάθε απορριφθέντα υποψήφιο, τους λόγους απόρριψης της αίτησης συμμετοχής του,

β) σε κάθε απορριφθέντα προσφέροντα, τους λόγους απόρριψης της προσφοράς του, στις δε περιπτώσεις που αναφέρονται στις παρ. 5 και 6 του άρθρου 54, περί τεχνικών προδιαγραφών, αιτιολογούν επίσης την απόφασή τους περί μη ισοδυναμίας των λύσεων ή την απόφασή τους ότι τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες δεν εκπληρώνουν τις απαιτήσεις περί επίδοσης ή λειτουργίας,

γ) σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τα χαρακτηριστικά και τα σχετικά πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς, καθώς και το όνομα του αναδόχου ή των συμβαλλομένων μερών της συμφωνίας - πλαίσιο,

δ) σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τη διεξαγωγή και την πρόοδο των διαπραγματεύσεων και του διαλόγου με τους προσφέροντες.

3. Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να αποφασίζουν να μη γνωστοποιήσουν ορισμένες πληροφορίες που αναφέρονται στις παρ. 1 και 2 σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων, τη σύναψη συμφωνιών - πλαίσιο ή την αποδοχή σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών, εάν η γνωστοποίηση των εν λόγω πληροφοριών μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη, καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπο, προς το δημόσιο συμφέρον ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα ενός συγκεκριμένου οικονομικού φορέα δημόσιου ή ιδιωτικού ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ οικονομικών φορέων.

4. Η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται, σε έργα με εκτιμώμενη αξία σύμβασης μεγαλύτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, να αναρτά στην ιστοσελίδα της δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη διενέργεια του διαγωνισμού, τη μελέτη

κατασκευής του έργου, δύναται δε εντός της άνω προθεσμίας να αναρτά και τα τεύχη δημοπράτησης του διαγωνισμού, με ταυτόχρονη αποστολή προκαταρκτικής ενημέρωσης στο ΚΗΜΔΗΣ.»

Άρθρο 21
Εγγυήσεις - Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 72 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 72 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», και το άρθρο 72 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 72
Εγγυήσεις - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι αναθέτουσες αρχές ζητούν από τους προσφέροντες να παράσχουν «εγγύηση συμμετοχής», το ύψος της οποίας καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης σε συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, αριθμητικώς και ολογράφως σε ευρώ, και δεν μπορεί να υπερβαίνει το δύο τοις εκατό (2%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, μη συνυπολογιζόμενων των δικαιωμάτων προαίρεσης και παράτασης της σύμβασης, με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο.

Σε περίπτωση υποβολής προσφοράς για ένα ή περισσότερα τμήματα της σύμβασης, το ύψος της εγγύησης συμμετοχής υπολογίζεται επί της εκτιμώμενης αξίας, του/των προσφερομένου/ων τμήματος/τμημάτων της σύμβασης.

Στην περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, η εγγύηση συμμετοχής περιλαμβάνει και τον όρο ότι η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στην ένωση.

Η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει για τριάντα (30) ημέρες τουλάχιστον μετά από τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς που καθορίζουν τα έγγραφα της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, πριν από τη λήξη της προσφοράς, να ζητά από τον προσφέροντα να παρατείνει, πριν από τη λήξη τους, τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς και της εγγύησης συμμετοχής.

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, οι οποίες διενεργούνται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, οι πρωτότυπες εγγυήσεις συμμετοχής, πλην των εγγυήσεων που εκδίδονται ηλεκτρονικά, προσκομίζονται, με ευθύνη του οικονομικού φορέα, το αργότερο πριν την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Η προσφορά οικονομικού φορέα που παρέλειψε να προσκομίσει την απαιτούμενη από τα έγγραφα της σύμβασης εγγύηση συμμετοχής απορρίπτεται ως απαράδεκτη, μετά από γνώμη του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Η απόφαση απόρριψης της προσφοράς του προηγούμενου εδαφίου εκδίδεται πριν από την έκδοση οποιασδήποτε άλλης απόφασης σχετικά με την αξιολόγηση των προσφορών της οικείας διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να μην απαιτούν εγγύηση συμμετοχής για τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) διαδικασία σύναψης συμφωνίας - πλαίσιο, ή

β) διαδικασία ανάθεσης σύμβασης μέσω δυναμικού συστήματος αγοράς, ή

γ) απευθείας ανάθεση, ή

δ) επιλογή από κατάλογο, ή

ε) επιλογή από ηλεκτρονικό κατάλογο (e-catalogue/e-marketplace).

2. Η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει, αν ο προσφέρων:

α) αποσύρει την προσφορά του κατά τη διάρκεια ισχύος αυτής, ή

β) παρέχει εν γνώσει του ψευδή στοιχεία ή πληροφορίες που αναφέρονται στα άρθρα 73 έως 78, ή

γ) δεν προσκομίσει εγκαίρως τα προβλεπόμενα στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογητικά, ή

δ) δεν προσέλθει εγκαίρως για υπογραφή του συμφωνητικού, ή

ε) υπέβαλε μη κατάλληλη προσφορά με την έννοια της περ. 46 της παρ. 1 του άρθρου 2, ή

στ) στις περιπτώσεις των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 103, περί πρόσκλησης για υποβολή δικαιολογητικών.

3. Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στον ανάδοχο με την προσκόμιση της εγγύησης καλής εκτέλεσης.

Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται, με την επιφύλαξη της παρ. 2, στους λοιπούς προσφέροντες μετά από:

αα) την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή την έκδοση απόφασης επί ασκηθείσας προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης,

ββ) την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης ενδίκων βοηθημάτων προσωρινής δικαστικής προστασίας ή την έκδοση απόφασης επ' αυτών,

γγ) την ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν. 4700/2020 (Α' 127), εφόσον απαιτείται.

Για τα προηγούμενα στάδια της κατακύρωσης η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στους συμμετέχοντες σε περίπτωση:

α) λήξης του χρόνου ισχύος της προσφοράς και μη ανανέωσης αυτής και

β) απόρριψης της προσφοράς τους και εφόσον δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή ένδικο βοήθημα ή έχει εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή ενδίκων βοηθημάτων ή έχει λάβει χώρα παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης αυτών ή αυτά έχουν απορριφθεί αμετακλήτως.

4. Οι αναθέτουσες αρχές ζητούν από τον ανάδοχο της σύμβασης να παράσχει «εγγύηση καλής εκτέλεσης», σε ποσοστό επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ή του τμήματος της σύμβασης, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα δικαιώματα προαίρεσης. Το ποσοστό αυτό καθορίζεται για τις προμήθειες και τις υπηρεσίες σε τέσσερα τοις εκατό (4%) και για τα έργα και τις μελέτες σε πέντε τοις εκατό (5%). Η εγγύηση καλής εκτέλεσης κατατίθεται μέχρι και την υπογραφή του συμφωνητικού.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής στην περίπτωση παραβίασης, από τον ανάδοχο, των όρων που ορίζονται στη σύμβαση.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να μην απαιτούν εγγύηση καλής εκτέλεσης για συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας ίσης ή κατώτερης από το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

Σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης κατά το άρθρο 132, περί τροποποίησης συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, η οποία συνεπάγεται αύξηση της συμβατικής αξίας, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να απαιτεί από τον ανάδοχο να καταθέσει μέχρι και την υπογραφή της τροποποιημένης σύμβασης, συμπληρωματική εγγύηση καλής εκτέλεσης το ύψος της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό τέσσερα τοις εκατό (4%) για τις προμήθειες και υπηρεσίες και σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) για τα έργα και τις μελέτες, επί του ποσού της αύξησης της αξίας της σύμβασης.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης της σύμβασης καλύπτει συνολικά και χωρίς διακρίσεις την εφαρμογή όλων των όρων της σύμβασης και κάθε απαίτηση της αναθέτουσας αρχής ή του κυρίου του έργου έναντι του αναδόχου.

Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, ο χρόνος ισχύος της εγγύησης καλής εκτέλεσης πρέπει να είναι μεγαλύτερος από τον συμβατικό χρόνο φόρτωσης ή παράδοσης, για το διάστημα που θα ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, ο χρόνος ισχύος της εγγύησης καλής εκτέλεσης πρέπει να είναι μεγαλύτερος κατά τρεις (3) τουλάχιστον μήνες από το άθροισμα της συμβατικής προθεσμίας, της οριακής προθεσμίας και του χρόνου υποχρεωτικής συντήρησης του έργου, σύμφωνα με το άρθρο 171 και τα έγγραφα της σύμβασης.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί για τις συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών να καθορίζεται όριο ποσοστού έκπτωσης, πάνω από το οποίο ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει, επιπλέον της εγγύησης καλής εκτέλεσης των προηγούμενων παραγράφων, πρόσθετη εγγύηση, κλιμακωτά αυξανόμενη βάσει του ποσοστού έκπτωσης.

5. Οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης επιστρέφονται στο σύνολό τους μετά από την ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του συνόλου του αντικειμένου της σύμβασης.

6. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τον ανάδοχο εγγύηση καλής εκτέλεσης συμφωνίας - πλαίσιο, το ύψος της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό μέχρι μηδέν και πέντε δέκατα τοις εκατό (0,5%) επί της συνολικής αξίας της συμφωνίας - πλαίσιο ή του τμήματος της συμφωνίας πλαίσιο που του έχει ανατεθεί. Η εγγύηση του προηγούμενου εδαφίου επιστρέφεται στο σύνολό της μετά από τη λήξη της ισχύος της συμφωνίας - πλαίσιο ή παρατάσεών της.

Προκειμένου να ανατεθεί σύμβαση δυνάμει ισχύουσας συμφωνίας - πλαίσιο, η αναθέτουσα αρχή που αναθέτει τη σύμβαση οφείλει να απαιτήσει από τον ανάδοχο να καταθέσει εγγύηση καλής εκτέλεσης της σύμβασης αυτής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 4.

7. Οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τον ανάδοχο «εγγύηση προκαταβολής» στην περίπτωση που θα χορηγήσουν σε αυτόν προκαταβολή, για ποσό ίσο με αυτό της προκαταβολής. Η χορηγούμενη προκαταβολή είναι έντοκη από την ημερομηνία καταβολής της στον ανάδοχο και επιβαρύνεται με επιτόκιο, το ύψος του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

8. Η απόσβεση της προκαταβολής και η επιστροφή της εγγύησης προκαταβολής πραγματοποιούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και τους όρους των εγγράφων της σύμβασης. Η προκαταβολή και η εγγύηση προκαταβολής μπορούν να χορηγούνται τμηματικά, εφόσον τούτο ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Η προκαταβολή απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες που δεν σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με το αντικείμενο της σύμβασης.

9. Για δημόσιες συμβάσεις έργων, όταν η παροχή πρόσθετου χρόνου εγγύησης συνιστά κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ζητούν, πριν από την υπογραφή της, εγγύηση προσθέτου χρόνου εγγύησης. Το ύψος της ανωτέρω εγγύησης, ανέρχεται σε ποσοστό επί της αξίας της σύμβασης, που είναι ανάλογο με τον προσφερόμενο πρόσθετο χρόνο «ε» (σε μήνες πέραν των ελαχίστων οριζόμενων στη διακήρυξη) σύμφωνα με τον ακόλουθο μαθηματικό τύπο: Εγγ = ε*1,50%*αξία σύμβασης. Η επιστροφή της ανωτέρω εγγύησης γίνεται μετά από την πάροδο του προσφερθέντος πρόσθετου χρόνου εγγύησης.

10. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ζητούν από τους προσφέροντες να παράσχουν «εγγύηση καλής λειτουργίας» για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που ανακύπτουν ή των ζημιών που προκαλούνται από δυσλειτουργία των έργων ή των αγαθών κατά την περίοδο εγγύησης καλής λειτουργίας, εφόσον τέτοια περίοδος προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. Το ύψος της «εγγύησης καλής λειτουργίας» καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Η επιστροφή της ανωτέρω εγγύησης λαμβάνει χώρα μετά από την ολοκλήρωση της περιόδου εγγύησης καλής λειτουργίας.

11. Οι εγγυήσεις των παρ. 1 έως 10 εκδίδονται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4364/2016 (Α' 13) που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη μέρη της ΣΔΣ και έχουν το δικαίωμα αυτό. Μπορούν, επίσης, να εκδίδονται από το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. ή να παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού. Αν συσταθεί παρακαταθήκη με γραμμάτιο παρακατάθεσης χρεογράφων στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα τοκομερίδια ή μερίσματα που λήγουν κατά τη διάρκεια της εγγύησης επιστρέφονται μετά από τη λήξη τους στον υπέρ ου η εγγύηση οικονομικό φορέα.

12. Οι εγγυήσεις του παρόντος άρθρου περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

α) την ημερομηνία έκδοσης,

β) τον εκδότη,

γ) την αναθέτουσα αρχή προς την οποία απευθύνονται (ή τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής στις περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών),

δ) τον αριθμό της εγγύησης,

ε) το ποσό που καλύπτει η εγγύηση,

στ) την πλήρη επωνυμία, τον Α.Φ.Μ. και τη διεύθυνση του οικονομικού φορέα υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση,

ζ) τους όρους ότι:

αα) η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και της διζήσεως, και

ββ) ότι σε περίπτωση κατάπτωσης αυτής, το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται σε τέλος χαρτοσήμου,

η) τα στοιχεία της διακήρυξης ή της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών του διαγωνισμού,

θ) την ημερομηνία λήξης ή τον χρόνο ισχύος της εγγύησης,

ι) την ανάληψη υποχρέωσης από τον εκδότη της εγγύησης να καταβάλει το ποσό της εγγύησης ολικά ή μερικά εντός πέντε (5) ημερών μετά από απλή έγγραφη ειδοποίηση εκείνου προς τον οποίο απευθύνεται και

ια) στην περίπτωση των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης και προκαταβολής, τον αριθμό και τον τίτλο της σύμβασης.

Η περ. αα' του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται για τις εγγυήσεις που παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

13. Η αναθέτουσα αρχή επικοινωνεί με τους φορείς που φέρονται να έχουν εκδώσει τις εγγυητικές επιστολές, προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητά τους.

14. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω, ισχύουν ειδικότερα τα εξής:

α) Οι κρατήσεις της παρ. 12 του άρθρου 152, περί λογαριασμών και πιστοποιήσεων, μπορεί να αντικατασταθούν οποτεδήποτε από τον ανάδοχο, μερικά ή ολικά, με ισόποση εγγυητική επιστολή. Οι εγγυήσεις αυτές περιορίζονται κατά ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) επί της αξίας των εργασιών που περιλαμβάνονται στις υποβεβλημένες στην υπηρεσία επιμετρήσεις. Η μείωση αποφασίζεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία, ύστερα από αίτηση του αναδόχου, η οποία συνοδεύεται από ειδικό απολογισμό των εργασιών των οποίων έχουν υποβληθεί οι επιμετρήσεις.

β) Η «εγγύηση καλής εκτέλεσης», όπως αυτή διαμορφώθηκε κατόπιν τροποποιήσεων της σύμβασης, κατά το άρθρο 132, μειώνεται αμέσως μετά από την έγκριση της τελικής επιμέτρησης από τη διευθύνουσα υπηρεσία, κατά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%) της συνολικής αξίας. Το σύνολο των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης επιστρέφεται χωρίς καθυστέρηση, αμέσως μετά από την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής και την έγκριση του τελικού λογαριασμού του έργου.

15. Για τις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, που εκδίδεται ύστερα από αίτηση του αναδόχου, αποδεσμεύεται μέρος των εγγυήσεων, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 187, περί καταβολής της αμοιβής του αναδόχου, ανερχόμενο σε ποσοστό ανάλογο με την αξία των εργασιών περαιωθέντος και εγκριθέντος σταδίου της σύμβασης. Αν η σύμβαση αφορά στην παροχή υπηρεσίας χωρίς διακεκριμένα στάδια, μπορεί να ορίζει ότι επιστρέφεται στον ανάδοχο μέρος της εγγύησης, μετά την ολοκλήρωση τμήματος της σύμβασης.

16. Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών:

α) οι εγγυήσεις προκαταβολής επιστρέφονται μετά από την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή των αγαθών ή των υπηρεσιών,

β) εάν στο πρωτόκολλο οριστικής και ποσοτικής παραλαβής αναφέρονται παρατηρήσεις ή υπάρχει εκπρόθεσμη παράδοση, η επιστροφή των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης και προκαταβολής γίνεται μετά από την αντιμετώπιση, σύμφωνα με όσα προβλέπονται, των παρατηρήσεων και του εκπρόθεσμου. Αν τα αγαθά ή οι υπηρεσίες είναι διαιρετά και η παράδοση γίνεται, σύμφωνα με τη σύμβαση, τμηματικά, οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης και προκαταβολής αποδεσμεύονται σταδιακά, κατά το ποσόν που αναλογεί στην αξία του μέρους της ποσότητας των αγαθών ή του τμήματος της υπηρεσίας που παραλήφθηκε οριστικά. Για τη στα-

διακή αποδέσμευσή τους απαιτείται προηγούμενη γνωμοδότηση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Εάν στο πρωτόκολλο παραλαβής αναφέρονται παρατηρήσεις ή υπάρχει εκπρόθεσμη παράδοση, η παραπάνω σταδιακή αποδέσμευση γίνεται μετά από την αντιμετώπιση, σύμφωνα με όσα προβλέπονται, των παρατηρήσεων και του εκπρόθεσμου.

17. Για τις δημόσιες συμβάσεις εκτέλεσης έργων και μελετών οι εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης, προκαταβολής και καλής λειτουργίας καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, η οποία εκδίδεται μετά από προηγούμενη εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας.»

Άρθρο 22
Λόγοι αποκλεισμού - Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 73 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», και το άρθρο 73 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 73
Λόγοι αποκλεισμού – Εξουσιοδοτική διάταξη
(άρθρο 57 παρ. 1 έως 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης όταν αποδεικνύουν, με την επαλήθευση που προβλέπεται στα άρθρα 79 έως 81 ή είναι γνωστό στην αναθέτουσα αρχή με άλλον τρόπο, ότι υπάρχει εις βάρος του αμετάκλητη, καταδικαστική απόφαση για ένα από τα ακόλουθα εγκλήματα:

α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 της απόφασης - πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008 σ. 42), και τα εγκλήματα του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα (εγκληματική οργάνωση),

β) ενεργητική δωροδοκία, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 της σύμβασης περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ένωσης (ΕΕ C 195 της 25.6.1997, σ. 1) και στην παρ. 1 του άρθρου 2 της απόφασης - πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003, για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (ΕΕ L 192 της 31.7.2003, σ. 54), καθώς και όπως ορίζεται στο εθνικό δίκαιο του οικονομικού φορέα, και τα εγκλήματα των άρθρων 159Α (δωροδοκία πολιτικών προσώπων), 236 (δωροδοκία υπαλλήλου), 237 παρ. 2-4 (δωροδοκία δικαστικών λειτουργών), 237Α παρ. 2 (εμπορία επιρροής - μεσάζοντες), 396 παρ. 2 (δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα) του Ποινικού Κώδικα,

γ) απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, κατά την έννοια των άρθρων 3 και 4 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (L 198/28.07.2017) και τα εγκλήματα των άρθρων 159Α (δωροδοκία πολιτικών προσώπων), 216 (πλαστογραφία), 236 (δωροδοκία υπαλλήλου), 237 παρ. 2-4 (δωροδοκία δικαστικών λειτουργών), 242 (ψευδής βεβαίωση, νόθευση κ.λπ.), 374 (διακεκριμένη κλοπή), 375 (υπεξαίρεση), 386 (απάτη), 386Α (απάτη με υπολογιστή), 386Β (απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις), 390 (απιστία) του Ποινικού Κώδικα και των άρθρων 155 επ. του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001, Α' 265), όταν αυτά στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδέονται με την προσβολή αυτών των συμφερόντων, καθώς και τα εγκλήματα των άρθρων 23 (διασυνοριακή απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ) και 24 (επικουρικές διατάξεις για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) του ν. 4689/2020 (Α' 103),

δ) τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεόμενα με τρομοκρατικές δραστηριότητες, όπως ορίζονται, αντιστοίχως στα άρθρα 3-4 και 5-12 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2017 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης - πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 88/31.03.2017) ή ηθική αυτουργία ή συνέργεια ή απόπειρα διάπραξης εγκλήματος, όπως ορίζονται στο άρθρο 14 αυτής, και τα εγκλήματα των άρθρων 187Α και 187Β του Ποινικού Κώδικα, καθώς και τα εγκλήματα των άρθρων 32-35 του ν. 4689/2020 (Α'103),

ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ης Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141/05.06.2015) και τα εγκλήματα των άρθρων 2 και 39 του ν. 4557/2018 (Α'139),

στ) παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης - πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 101 της 15.4.2011, σ. 1) και τα εγκλήματα του άρθρου 323Α του Ποινικού κώδικα (εμπορία ανθρώπων).

Η υποχρέωση αποκλεισμού οικονομικού φορέα εφαρμόζεται επίσης όταν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση είναι μέλος του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του εν λόγω οικονομικού φορέα ή έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό. Η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου αφορά:

α) στις περιπτώσεις εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), ιδιωτικών κεφαλαιουχικών εταιρειών (Ι.Κ.Ε.) και προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε. και Ε.Ε.), τους διαχειριστές, ή

β) στις περιπτώσεις ανωνύμων εταιρειών (Α.Ε.), τον διευθύνοντα σύμβουλο, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τα πρόσωπα στα οποία με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου έχει ανατεθεί το σύνολο της διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας, ή

γ) στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ή

δ) στις υπόλοιπες περιπτώσεις νομικών προσώπων, τον κατά περίπτωση νόμιμο εκπρόσωπο.

2. Αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, εάν η αναθέτουσα αρχή:

α) γνωρίζει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, σύμφωνα με διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή την εθνική νομοθεσία ή

β) μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

2Α. Αν ο οικονομικός φορέας της παρ. 2 είναι Έλληνας πολίτης ή έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, οι υποχρεώσεις του που αφορούν στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν τόσο την κύρια όσο και την επικουρική ασφάλιση.

Οι υποχρεώσεις των περ. α' και β' της παρ. 2 θεωρείται ότι δεν έχουν αθετηθεί εφόσον δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες ή εφόσον αυτές έχουν υπαχθεί σε δεσμευτικό διακανονισμό που τηρείται. Στην περίπτωση αυτή, ο οικονομικός φορέας δεν υποχρεούται να απαντήσει καταφατικά στο σχετικό ερώτημα του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) του άρθρου 79, ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης, με το οποίο ερωτάται εάν ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον

αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή, κατά περίπτωση, εάν έχει αθετήσει τις παραπάνω υποχρεώσεις του.

Οι περ. α' και β' της παρ. 2 παύουν να εφαρμόζονται όταν ο οικονομικός φορέας εκπληρώσει τις ανωτέρω υποχρεώσεις του είτε καταβάλλοντας τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που οφείλει, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δεδουλευμένων τόκων ή των προστίμων είτε υπαγόμενος σε δεσμευτικό διακανονισμό για την καταβολή τους στο μέτρο που τηρεί τους όρους του δεσμευτικού διακανονισμού.

3. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης παρέκκλιση από τον υποχρεωτικό αποκλεισμό που προβλέπεται:

α) στις παρ. 1 και 2 κατ' εξαίρεση, για επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος ή

β) στην παρ. 2, όταν ο αποκλεισμός θα ήταν σαφώς δυσανάλογος, ιδίως όταν μόνο μικρά ποσά των φόρων ή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης δεν έχουν καταβληθεί ή όταν ο οικονομικός φορέας ενημερώθηκε σχετικά με το ακριβές ποσό που οφείλεται λόγω αθέτησης των υποχρεώσεών του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε χρόνο κατά τον οποίο δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει μέτρα, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας αίτησης συμμετοχής ή σε ανοικτές διαδικασίες της προθεσμίας υποβολής προσφοράς.

4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις:

α) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με κατάλληλα μέσα αθέτηση των ισχυουσών υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων,

β) εάν ο οικονομικός φορέας τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού ή έχει αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και δεν τηρεί τους όρους αυτής ή εάν βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία, προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου,

γ) εάν, με την επιφύλαξη της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 (Α' 93), περί ποινικών κυρώσεων και άλλων διοικητικών συνεπειών, η αναθέτουσα αρχή διαθέτει επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού,

δ) εάν μία κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων κατά την έννοια του άρθρου 24, περί σύγκρουσης συμφερόντων, δεν μπορεί να θεραπευθεί αποτελεσματικά με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,

ε) εάν μία κατάσταση στρέβλωσης του ανταγωνισμού από την πρότερη συμμετοχή των οικονομικών φορέων κατά την προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 48, περί προηγούμενης εμπλοκής υποψηφίων ή προσφερόντων, δεν μπορεί να θεραπευθεί με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,

στ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις,

ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης,

η) εάν ο οικονομικός φορέας επιχειρεί να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να του αποφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα στη διαδικασία σύναψης σύμβασης ή να παράσχει με απατηλό τρόπο παραπλανητικές πληροφορίες που ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιωδώς τις αποφάσεις που αφορούν στον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση,

θ) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του.

5. Κατά παρέκκλιση όσων ορίζονται στην περ. β' της παρ. 4, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην αποκλείει έναν οικονομικό φορέα, ο οποίος βρίσκεται σε μια εκ των καταστάσεων που αναφέρονται στην περ. β' της παρ. 4 , υπό την προϋπόθεση ότι η αναθέτουσα αρχή έχει αποδείξει ότι ο εν λόγω φορέας είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη τις ισχύουσες διατάξεις και τα μέτρα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής του λειτουργίας, στην περίπτωση των καταστάσεων της περ. β' της παρ. 4.

6. Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι αυτός βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μία από τις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2.

Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, σε μία από τις περιπτώσεις της παρ. 4.

7. Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 και στην παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, μπορεί να προσκομίζει στοιχεία, προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης.

Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για ζημίες που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων.

Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Αν τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον οικονομικό φορέα το σκεπτικό της απόφασης αυτής.

Οικονομικός φορέας που έχει αποκλειστεί, με τελεσίδικη απόφαση, από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης ή ανάθεσης παραχώρησης δεν μπορεί να κάνει χρήση της δυνατότητας που παρέχεται βάσει της παρούσας κατά την περίοδο του αποκλεισμού που ορίζεται στην εν λόγω απόφαση στο κράτος μέλος στο οποίο ισχύει η απόφαση.

8. Η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την παρ. 7, εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της παρ. 9, η οποία εκδίδεται εντός προθεσμίας σαράντα (40) ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής στην εν λόγω επιτροπή, συνοδευόμενου από όλα τα σχετικά στοιχεία. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του πρώτου εδαφίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκδώσει απόφαση για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την παρ. 7 και χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της παρ. 9.

9. Για τις ανάγκες των παρ. 7 και 8, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, συγκροτείται επιτροπή, τριετούς θητείας, που απαρτίζεται από:

α) έναν (1) εκπρόσωπο της ΕΑΑΔΗΣΥ, που εκτελεί χρέη Προέδρου,

β) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων,

γ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών,

δ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και

ε) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με τους αναπληρωτές τους.

Η θητεία των μελών της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου είναι τριετής. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ρυθμίζεται η διαδικασία αποστολής προς την επιτροπή του πρώτου εδαφίου του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής για γνωμοδότηση, οι προϋποθέσεις εξέτασης και επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν και για τα οποία έχει ήδη εκδώσει γνώμη η επιτροπή, ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της επιτροπής, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 8.

10. Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, ορίζεται ότι στις περιπτώσεις της παρ. 1 η περίοδος αυτή ανέρχεται σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση και στις περιπτώσεις της παρ. 4 στα τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός.

11. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται σε δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ χωρίς ΦΠΑ.»

Άρθρο 23
Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις - Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 74 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 74 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτικές διατάξεις», και το άρθρο 74 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 74
Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις - Εξουσιοδοτικές διατάξεις
(άρθρο 57 παρ. 7 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Σε περίπτωση συνδρομής λόγων αποκλεισμού των παρ. 1 και 4 του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού, που θέτουν σε αμφιβολία την αξιοπιστία και την ακεραιότητα οικονομικού φορέα, και εφόσον ο οικονομικός φορέας δεν λάβει τα μέτρα για να αποδείξει την αξιοπιστία του, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 73, μπορεί να επιβληθεί εις βάρος του αποκλεισμός από τη συμμετοχή σε μελλοντικές διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων του παρόντος, καθώς και συμβάσεων παραχώρησης για εύλογο χρονικό διάστημα, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Πριν από την έκδοση της απόφασης περί οριζόντιου αποκλεισμού παρέχεται στον οικονομικό φορέα η δυνατότητα ακρόασης. Οι όροι και η περίοδος του ως άνω αποκλεισμού καθορίζονται σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, τη σοβαρότητα του αδικήματος ή παραπτώματος, τον χρόνο που έχει παρέλθει από τη διάπραξή του, τη διάρκειά του, πιθανή υποτροπή, την πρόθεση ή τον βαθμό αμέλειας του εκάστοτε οικονομικού φορέα και τα μέτρα που αυτός λαμβάνει προς αποφυγή διάπραξης παρόμοιων αδικημάτων ή παραπτωμάτων στο μέλλον.

Στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων, η οποία τηρείται και επικαιροποιείται από την ΕΑΑΔΗΣΥ, τηρείται μητρώο των αποκλεισθέντων οικονομικών φορέων, στο οποίο καταχωρίζονται όλες οι τελεσίδικες δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις που επιβάλλουν την κύρωση του οριζόντιου αποκλεισμού, καθώς και τα στοιχεία και η περίοδος αποκλεισμού των οικονομικών φορέων, με την επιφύλαξη του ν. 4624/2019 (Α' 137).

Οι αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς ανατρέχουν στο μητρώο αποκλεισθέντων φορέων, κατά την αξιολόγηση των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής, και μπορούν να αποκλείουν τους οικονομικούς φορείς που περιλαμβάνονται στο μητρώο από τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που διενεργούν.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης και Υποδομών και Μεταφορών θεσπίζεται σύστημα οριζόντιου αποκλεισμού από συμβάσεις του παρόντος και ρυθμίζονται και εξειδικεύονται ιδίως:

α) τα αρμόδια όργανα επιβολής του οριζόντιου αποκλεισμού,

β) τα υποκείμενα σε οριζόντιο αποκλεισμό φυσικά και νομικά πρόσωπα,

γ) οι συγκεκριμένοι λόγοι που μπορεί να οδηγήσουν σε οριζόντιο αποκλεισμό,

δ) οι προϋποθέσεις και οι όροι επιβολής του αποκλεισμού,

ε) η ελάχιστη και η μέγιστη περίοδος αποκλεισμού,

στ) οι διαδικαστικές εγγυήσεις και η έννομη προστασία των υποκείμενων σε οριζόντιο αποκλεισμό οικονομικών φορέων,

ζ) τα ειδικότερα ζητήματα τήρησης και διαγραφής από τον κατάλογο αποκλεισθέντων,

η) η διαδικασία επίκλησης επανορθωτικών μέτρων, μετά από την επιβολή του οριζόντιου αποκλεισμού, το αρμόδιο όργανο αξιολόγησης των μέτρων, καθώς και οι ειδικότερες προϋποθέσεις για τη μείωση της διάρκειας του αποκλεισμού ή και για την πλήρη άρση αυτού,

θ) οι υπόχρεοι φορείς για την αποστολή των στοιχείων στην ΕΑΑΔΗΣΥ με σκοπό την ενημέρωση και επικαιροποίηση των στοιχείων του μητρώου,

ι) οι όροι πρόσβασης των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων στο μητρώο, και

ια) κάθε άλλο θέμα ή λεπτομέρεια σχετικό με τη διαδικασία για την επιβολή, τη διάρκεια και την άρση του αποκλεισμού.

3. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης και Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να συστήνονται μητρώα πληροφοριακού χαρακτήρα, τα οποία τηρούνται με την επιφύλαξη του ν. 4624/2019, στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ και να καθορίζονται ιδίως:

α) οι πληροφορίες που καταχωρίζονται στο μητρώο, όπως πλημμέλειες κατά την εκτέλεση προηγούμενης σύμβασης, πειθαρχικές ποινές, πρόστιμα και κυρώσεις για διάπραξη σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, πρόστιμα και κυρώσεις για παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, του δικαίου περιβάλλοντος, της εργατικής νομοθεσίας, του φορολογικού και κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου,

β) οι υποχρεώσεις των αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων, αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων ως προς την αποστολή στοιχείων για την ενημέρωση των μητρώων, κατά τον λόγο της αρμοδιότητάς τους, και

γ) κάθε άλλο θέμα ή λεπτομέρεια σχετικά με τη διαδικασία σύστασης και λειτουργίας των μητρώων.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης και Υποδομών και Μεταφορών, ορίζεται η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του μητρώου αποκλεισθέντων και των μητρώων πληροφοριακού χαρακτήρα, καθώς και η έναρξη των υποχρεώσεων ενημέρωσής τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

Μέχρι την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του καταλόγου αποκλεισθέντων, οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς ζητούν από τον προσωρινό ανάδοχο, μαζί με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, υπεύθυνη δήλωση περί μη επιβολής σε βάρος του της κύρωσης του οριζόντιου αποκλεισμού, σύμφωνα τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.»

Άρθρο 24
Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου - Αντικατάσταση του άρθρου 76 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 76 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 76
Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου

1. Πέραν των οριζόμενων στην παρ. 2 του άρθρου 75, περί κριτηρίων επιλογής, ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, ισχύουν τα ακόλουθα:

α) Στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημόσιων Έργων (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.) ή τα περιφερειακά μητρώα, εγγράφονται οικονομικοί φορείς κατά κατηγορίες ή εξειδικευμένες επιχειρήσεις.

β) Όταν το έργο ανήκει αποκλειστικά σε μια κατηγορία του ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε., δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης έχουν οικονομικοί φορείς εγγεγραμμένοι στην κατηγορία αυτή. Ένα έργο θεωρείται ότι ανήκει αποκλειστικά σε μια κατηγορία, αν ανήκουν στην κατηγορία αυτή πλέον του ενενήντα τοις εκατό (90%) των εργασιών του όλου έργου. Για τον υπολογισμό του ποσοστού αυτού δεν λαμβάνονται υπόψη τα απρόβλεπτα.

γ) Αν το έργο περιλαμβάνει εργασίες διαφόρων κατηγοριών που καμιάς το ποσοστό δεν ξεπερνά το όριο της περ. β), δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης έχουν οικονομικοί φορείς εγγεγραμμένοι για όλες τις κατηγορίες του έργου, καθώς και ενώσεις οικονομικών φορέων που να καλύπτουν τις κατηγορίες αυτές. Κατηγορία με ποσοστό εργασιών λιγότερο του δέκα τοις εκατό (10%) δεν λαμβάνεται υπόψη, μπορούν όμως τα έγγραφα της σύμβασης να ορίσουν διαφορετικά.

δ) Αν το έργο περιλαμβάνει αποκλειστικά αντικείμενο εξειδικευμένων εργασιών οικονομικών φορέων, δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης έχουν οικονομικοί φορείς εγγεγραμμένοι στην αντίστοιχη κατηγορία του ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.. Τα δύο τελευταία εδάφια της περ. β) εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή. Σε κάθε άλλη περίπτωση, οικονομικοί φορείς, που αποδεικνύουν ότι καλύπτουν τα κριτήρια επιλογής, μπορούν να συμμετέχουν.

ε) Σε περίπτωση συμμετοχής ένωσης οικονομικών φορέων, τα μέλη αυτής πρέπει να είναι εγγεγραμμένα στην κατηγορία του έργου που δημοπρατείται ή, αν το έργο περιλαμβάνει εργασίες περισσότερων κατηγοριών, τουλάχιστον σε μία από τις κατηγορίες του έργου που δημοπρατείται.

2. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις ειδικών έργων, των οποίων η κατασκευή απαιτείται να πραγματοποιηθεί από εξειδικευμένους οικονομικούς φορείς, μπορεί στα έγγραφα της σύμβασης να ορίζονται ανάλογες απαιτήσεις για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης, κατ' εφαρμογή των παρ. 4 και 5 του άρθρου 75, περί κριτηρίων επιλογής.

3. Για τη συμπερίληψη στα έγγραφα της σύμβασης απαιτήσεων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, καθώς και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πέραν των προβλεπόμενων στο π.δ. 71/2019 (Α' 112), για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων, αντίστοιχου προϋπολογισμού και κατηγορίας έργου, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν προηγουμένως να ζητούν γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Το τελευταίο εντός της ταχθείσας από την αναθέτουσα αρχή προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριάντα (30) ημερών, ελέγχει εάν οι απαιτήσεις που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή να συμπεριληφθούν στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογούνται από τη φύση της σύμβασης, σχετίζονται και είναι ανάλογες προς το αντικείμενό της. Η διαδικασία του προηγουμένου εδάφιου δεν απαιτείται στις περιπτώσεις που η διαγωνιστική διαδικασία διενεργείται βάσει εγκεκριμένου από την ΕΑΑΔΗΣΥ υποδείγματος διακήρυξης, χωρίς τη συμπερίληψη οιουδήποτε αλλού προσθετού όρου.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δίδονται κατευθύνσεις και οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές και εξειδικεύεται η εφαρμογή των κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, ανάλογα με το μέγεθος, τη φύση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αντικειμένου της σύμβασης, έτσι ώστε να τηρούνται οι αρχές της αναλογικότητας της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής των διακρίσεων. Με σύμφωνη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής ή του κατά περίπτωση αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, μπορεί η αναθέτουσα αρχή αιτιολογημένα να αποφασίζει την παρέκκλιση από την ανωτέρω απόφαση.

4. Επιπλέον των επιχειρήσεων που είναι εγγεγραμμένες σε τάξεις των οικείων μητρώων, οικονομικοί φορείς που αποδεικνύουν ότι εκπληρώνουν τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 75, όπως αυτά ορίζονται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης, μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης έργων, ανεξαρτήτως της εγγραφής και της κατάταξής τους σε συγκεκριμένες τάξεις των μητρώων του π.δ. 71/2019. Οποιαδήποτε αναφορά αντίθετη στο προηγούμενο εδάφιο καταργείται.»

Άρθρο 25
Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών - Αντικατάσταση του άρθρου 77 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 77 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 77
Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

1. Πέραν όσων ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 75, ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ισχύουν συμπληρωματικά τα ακόλουθα:

α) Στο Μητρώο Εμπειρίας Μελετητών (Μ.Ε.Μ.) και στο Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημόσιων Έργων (ΜΗ.Μ.Ε.Δ.Ε.), εγγράφονται οικονομικοί φορείς κατά τάξεις και κατηγορίες, βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στο π.δ. 71/2019 (Α' 112).

β) Στο Μητρώο Επιχειρήσεων Συμβούλων Διοίκησης - Διαχείρισης Έργων (ΜΗ.Ε.Σ.Δ.Δ.Ε.) εγγράφονται οικονομικοί φορείς κατά τάξεις, βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στο π.δ. 71/2019.

γ) Σε περίπτωση συμμετοχής ένωσης οικονομικών φορέων και αν η υπό ανάθεση μελέτη ανήκει σε μία κατηγορία, όλα τα μέλη της ένωσης πρέπει να είναι εγγεγραμμένα σε αυτήν την κατηγορία.

δ) Σε περίπτωση συμμετοχής ένωσης οικονομικών φορέων και αν η υπό ανάθεση μελέτη ανήκει σε περισσότερες κατηγορίες, πρέπει να καλύπτονται αθροιστικά όλες οι κατηγορίες.

ε) Τα ελάχιστα επίπεδα τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας καθορίζονται ανά κατηγορία μελέτης, λαμβανομένων υπόψη των προεκτιμώμενων αμοιβών για το σύνολο των σταδίων της αντίστοιχης κατηγορίας μελέτης.

στ) Αν για την εκπόνηση της μελέτης ή την παροχή τεχνικής ή επιστημονικής υπηρεσίας η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι απαιτούνται αυξημένες απαιτήσεις τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και ιδίως εμπειρίας των οικονομικών φορέων, μπορεί, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής ή, του κατά περίπτωση προβλεπομένου, να διαμορφώνονται ανάλογα τα κριτήρια τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας στα έγγραφα της σύμβασης.

ζ) Αν σε κάποιες κατηγορίες μελετών υφίσταται αποδεδειγμένα μικρός αριθμός εγγεγραμμένων οικονομικών φορέων στα οικεία μητρώα, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, ή, αν αυτό δεν υφίσταται, του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών να διαμορφώνει αναλόγως τα κριτήρια τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, ώστε να καθίσταται δυνατή η ευρύτερη δυνατή συμμετοχή οικονομικών φορέων.

η) Στη διαδικασία σύναψης συμφωνίας - πλαίσιο μπορούν να λάβουν μέρος οικονομικοί φορείς εγγεγραμμένοι σε όλες τις τάξεις πτυχίου, κάθε κατηγορίας μελετών της περ. 15 της παρ. 3 του άρθρου 2.

θ) Για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία ανάθεσης μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών προεκτιμώμενης αξίας άνω των

ορίων του άρθρου 5, οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να διαθέτουν σε ισχύ ασφαλιστική κάλυψη έναντι επαγγελματικού κινδύνου, το ελάχιστο όριο της οποίας, καθώς και οι λοιπές λεπτομέρειες εξασφάλισης και απόδειξής της καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών που εκδίδεται εντός έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος.

2. Στις περιπτώσεις του άρθρου 50, οι υποβαλλόμενες μελέτες πρέπει να έχουν εκπονηθεί από μελετητές οι οποίοι διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, κατά τις διατάξεις του παρόντος, τις λοιπές κείμενες διατάξεις σχετικά με τους όρους άσκησης του επαγγέλματος του μελετητή, καθώς και με τους όρους των εγγράφων της σύμβασης.

3. Για τη συμπερίληψη, στα έγγραφα της σύμβασης, απαιτήσεων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, καθώς και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πέραν των προβλεπόμενων για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων του π.δ. 71/2019 (Α' 112), αντίστοιχου προϋπολογισμού και κατηγορίας μελέτης, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν, προηγουμένως, να ζητούν γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Το τεχνικό συμβούλιο, εντός της ταχθείσας από την αναθέτουσα αρχή προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριάντα (30) εργασίμων ημερών, ελέγχει εάν οι απαιτήσεις που ζητά η αναθέτουσα αρχή να συμπεριληφθούν, από την αναθέτουσα αρχή, στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογούνται από τη φύση της σύμβασης, σχετίζονται και είναι ανάλογες προς το αντικείμενό της. Η διαδικασία του προηγουμένου εδαφίου δεν απαιτείται στις περιπτώσεις που η διαγωνιστική διαδικασία διενεργείται βάσει εγκεκριμένου από την ΕΑΑΔΗΣΥ υποδείγματος διακήρυξης, χωρίς την συμπερίληψη οιουδήποτε αλλού προσθετού όρου.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δίδονται κατευθύνσεις και οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές και εξειδικεύεται η εφαρμογή των κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, ανάλογα με το μέγεθος, τη φύση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αντικειμένου της σύμβασης, έτσι ώστε να τηρούνται οι αρχές της αναλογικότητας, της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής των διακρίσεων. Με σύμφωνη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής ή του κατά περίπτωση αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου μπορεί η αναθέτουσα αρχή αιτιολογημένα να αποφασίζει την παρέκκλιση από την ανωτέρω απόφαση.

4. Σε κάθε περίπτωση οι οικονομικοί φορείς που αποδεικνύουν ότι εκπληρώνουν τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 75, όπως αυτά ορίζονται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης, μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ανεξαρτήτως της εγγραφής και της κατάταξής τους σε συγκεκριμένες τάξεις των οικείων μητρώων του π.δ. 71/2019. Οποιαδήποτε αναφορά αντίθετη στο προηγούμενο εδάφιο καταργείται.»

Άρθρο 26
Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων - Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 78 του ν. 4412/2016

Η παρ. 1 του άρθρου 78 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο 78 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 78
Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων
(άρθρο 63 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Όσον αφορά στα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 75, περί κριτηρίων επιλογής, και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 75, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς.

Όσον αφορά στα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περ. στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' ή με την επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο εάν οι τελευταίοι εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.

Αν ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτόν.

Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σύμφωνα με τα άρθρα 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, 80, περί αποδεικτικών μέσων και 81, περί επιγραμμικού αποθετηρίου πιστοποιητικών (e-Certis), αν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο οικονομικός φορέας, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 73, περί λόγων αποκλεισμού και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις. Η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να αντικαταστήσει έναν φορέα που δεν πληροί σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίο συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 και του άρθρου 74. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει από τον οικονομικό φορέα την αντικατάσταση φορέα για τον οποίον συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού της παρ. 4 του άρθρου 73 και του άρθρου 74.

Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά στα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί ο οικονομικός φορέας και αυτοί οι φορείς να είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης.

Υπό τους ιδίους όρους, μία ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, περί οικονομικών φορέων, μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων.

Η αντικατάσταση του φορέα, στις ικανότητες του οποίου στηρίζεται ο οικονομικός φορέας που δεν πληροί σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίον συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού των άρθρων 73 και 74, γίνεται κατόπιν πρόσκλησης από την αναθέτουσα αρχή προς τον οικονομικό φορέα, εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της πρόσκλησης στον οικονομικό φορέα, για κάθε τρίτο στις ικανότητες του οποίου στηρίζεται, στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης. Ο φορέας με τον οποίο αντικαθίσταται ο φορέας του προηγούμενου εδαφίου δεν επιτρέπεται να αντικατασταθεί εκ νέου.

2. Στην περίπτωση συμβάσεων έργων ή συμβάσεων υπηρεσιών ή στην περίπτωση εργασιών τοποθέτησης και εγκατάστασης στο πλαίσιο σύμβασης προμηθειών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν την εκτέλεση ορισμένων κρίσιμων καθηκόντων απευθείας από τον ίδιο τον προσφέροντα ή, αν η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, από έναν από τους συμμετέχοντες στην ένωση αυτή.

3. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κάτω των ορίων.»

Άρθρο 27
Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης - Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 3, 5, 6 και 7, κατάργηση των παρ. 2 και 4 και προσθήκη παρ. 8 και 9 στο άρθρο 79 του ν. 4412/2016

Στο άρθρο 79 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται οι παρ. 1, 3, 5, 6 και 7, καταργούνται οι παρ. 2 και 4, προστίθενται παρ. 8 και 9 και το άρθρο 79 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 79

Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης
(άρθρο 59 τς Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν,

β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής, τα οποία έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου και 77, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, και

γ) τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και τα κριτήρια που έχουν καθορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 84, περί περιορισμού του αριθμού των πληρούντων τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων που καλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης.

Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 78, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις ίδιες πληροφορίες για τους φορείς αυτούς.

Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των σχετικών δικαιολογητικών και περιλαμβάνει επίσημη δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά.

Κατά την απάντηση οικονομικού φορέα στο ερώτημα του ΕΕΕΣ ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης για σύναψη συμφωνιών με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, η συνδρομή περιστάσεων, όπως η τριετής παραγραφή της παρ. 10 του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού, ή η εφαρμογή της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 (Α' 93), αναλύεται στο σχετικό πεδίο που προβάλλει κατόπιν θετικής απάντησης, ενώ ισχύουν τα όσα αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο για την προσκόμιση δικαιολογητικών.

Στο πλαίσιο διαδικασιών σύναψης δημόσιας σύμβασης, που είτε εκκινούν μετά από την έναρξη ισχύος του παρόντος είτε έχουν εκκινήσει νωρίτερα αλλά δεν έχει ακόμη συμπληρωθεί και υποβληθεί το ΕΕΕΣ, οι προηγούμενες αρνητικές απαντήσεις στο ανωτέρω ερώτημα του ΕΕΕΣ ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης, από οικονομικούς φορείς οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011, δεν στοιχειοθετούν τον λόγο αποκλεισμού των περ. ζ' ή/και θ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του παρόντος και δεν απαιτείται να δηλωθούν κατά τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ και κάθε αντίστοιχου εντύπου.

Όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να λάβει τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε βάση δεδομένων, σύμφωνα με την παρ. 4, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως την ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, την απαραίτητη δήλωση συναίνεσης.

Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν εκ νέου ΕΕΕΣ, το οποίο έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, εφόσον επιβεβαιώνουν ότι οι πληροφορίες του εγγράφου εξακολουθούν να είναι αληθείς.

2. [Καταργήθηκε]

3. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016 για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Προμήθειας (L 3), και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή.

4. [Καταργήθηκε]

5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας.

Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, εξαιρουμένων των συμβάσεων που βασίζονται σε συμφωνίες - πλαίσιο, όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 39 ή της περ. α' της παρ. 5 του άρθρου 39, απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, και, κατά περίπτωση, το άρθρο 80, περί αποδεικτικών μέσων. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 80, περί αποδεικτικών μέσων και 82, περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης.

6. Κατά παρέκκλιση της παρ. 3, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής.

Κατά παρέκκλιση της παρ. 3, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλουν δικαιολογητικά, όταν η αναθέτουσα αρχή που έχει αναθέσει τη σύμβαση ή συνάψει τη συμφωνία - πλαίσιο, διαθέτει ήδη τα δικαιολογητικά αυτά.

Για τον σκοπό του πρώτου εδαφίου, η Γενική Διεύθυνση Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Γενικής Γραμματείας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και οι αρμόδιοι φορείς τήρησης των βάσεων δεδομένων διασφαλίζουν ότι οι βάσεις δεδομένων, οι οποίες περιέχουν σχετικές πληροφορίες για τους οικονομικούς φορείς και μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές, μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται υπό τις ίδιους όρους από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών μελών.

7. Η Γενική Διεύθυνση Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Γενικής Γραμματείας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, διαθέτει και ενημερώνει στο e-Certis πλήρη κατάλογο των βάσεων δεδομένων, οι οποίες περιλαμβάνουν σχετικές πληροφορίες για τους οικονομικούς φορείς και μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών μελών.

Κατόπιν αίτησης, η ανωτέρω Γενική Διεύθυνση κοινοποιεί στα λοιπά κράτη μέλη και στην ΕΑΑΔΗΣΥ κάθε πληροφορία που αφορά στις βάσεις δεδομένων του παρόντος άρθρου.

8. Δεν συνιστά ανακριβή δήλωση, ούτε επιφέρει αποκλεισμό αρνητική δήλωση οικονομικού φορέα στο σχετικό ερώτημα του ΕΕΕΣ, εφόσον συντρέχουν οι περιστάσεις της παρ. 2Α του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού.

9. Ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλει μαζί με το ΕΕΕΣ. Η συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση υπογράφεται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 79Α, περί υπογραφής Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης.»

Άρθρο 28
Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης - Κατάργηση της παρ. 3 και τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 79Α του ν. 4412/2016

Καταργείται η παρ. 3, τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 79Α

του ν. 4412/2016 (Α' 147) και το άρθρο 79Α διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 79Α
Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης

1. Κατά την υποβολή του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) του άρθρου 79, είναι δυνατή, με μόνη την υπογραφή του κατά περίπτωση εκπροσώπου του οικονομικού φορέα, η προκαταρκτική απόδειξη των λόγων αποκλεισμού που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 73 για το σύνολο των φυσικών προσώπων που είναι μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του ή έχουν εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτόν.

2. Ως εκπρόσωπος του οικονομικού φορέα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, νοείται ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού, όπως προκύπτει από το ισχύον καταστατικό ή το πρακτικό εκπροσώπησής του κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής ή το αρμοδίως εξουσιοδοτημένο φυσικό πρόσωπο να εκπροσωπεί τον οικονομικό φορέα για διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ή για συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης.

3. [Καταργήθηκε]

4. Το ΕΕΕΣ φέρει υπογραφή με ημερομηνία εντός του χρονικού διαστήματος κατά το οποίο μπορούν να υποβάλονται προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής. Αν στο διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής του ΕΕΕΣ και της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής έχουν επέλθει μεταβολές στα δηλωθέντα στοιχεία, εκ μέρους του, στο ΕΕΕΣ, ο οικονομικός φορέας αποσύρει την προσφορά του, χωρίς να απαιτείται απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Στη συνέχεια μπορεί να την υποβάλει εκ νέου με επίκαιρο ΕΕΕΣ.»

Άρθρο 29
Αποδεικτικά μέσα - Τροποποίηση των παρ. 2, 3, 9 και 10 του άρθρου 80 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 2, 3, 9, 10, 11 και 13 του άρθρου 80 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 80 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 80
Αποδεικτικά μέσα
(άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα πιστοποιητικά, τις βεβαιώσεις και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στις παρ. 2, 4 και 5 και στο Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α', ως απόδειξη της μη ύπαρξης λόγων αποκλεισμού, όπως αναφέρονται στα άρθρα 73 περί λόγων αποκλεισμού, και 74 περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 75 και 76.

Οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν αποδεικτικά μέσα, πλην εκείνων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο και στο άρθρο 82 περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης. Όσον αφορά στο άρθρο 78 περί στήριξης στις ικανότητες άλλων φορέων, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να στηρίζονται σε οποιοδήποτε κατάλληλο μέσο προκειμένου να αποδείξουν στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχουν τους αναγκαίους πόρους στη διάθεσή τους.

2. Οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ως επαρκή απόδειξη του ότι ο οικονομικός φορέας δεν εμπίπτει σε καμία από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 73:

α) για την παρ. 1 του εν λόγω άρθρου, την προσκόμιση αποσπάσματος του σχετικού μητρώου, όπως του ποινικού μητρώου ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμου εγγράφου που εκδίδεται από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο εν λόγω οικονομικός φορέας, από το οποίο προκύπτει ότι πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις. Η υποχρέωση προσκόμισης του ως άνω αποσπάσματος αφορά και τα πρόσωπα του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 73,

β) για τις παρ. 2 και 4 περ. β' του άρθρου 73, πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους ή χώρας.

Αν το κράτος μέλος ή η εν λόγω χώρα δεν εκδίδει τέτοιου είδους έγγραφο ή πιστοποιητικό ή όπου το έγγραφο ή το πιστοποιητικό αυτό δεν καλύπτει όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παρ. 1, στις περ. α' και β' της παρ. 2 και στην περ. β' της παρ. 4 του άρθρου 73, το έγγραφο ή το πιστοποιητικό μπορεί να αντικαθίσταται από ένορκη βεβαίωση ή, στα κράτη μέλη ή στις χώρες όπου δεν προβλέπεται ένορκη βεβαίωση, από υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού ή εμπορικού οργανισμού του κράτους μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας.

Οι αρμόδιες δημόσιες αρχές παρέχουν, όπου κρίνεται αναγκαίο, επίσημη δήλωση στην οποία αναφέρεται ότι δεν εκδίδονται τα έγγραφα ή τα πιστοποιητικά της παρούσας ή ότι τα έγγραφα αυτά δεν καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παρ. 1, στις περ. α' και β' της παρ. 2 και στην περ. β' της παρ. 4 του άρθρου 73. Οι επίσημες δηλώσεις καθίστανται διαθέσιμες μέσω του επιγραμμικού αποθετηρίου πιστοποιητικών (e-Certis) του άρθρου 81.

3. Για την απόδειξη της απαίτησης της παρ. 2 του άρθρου 75, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν πιστοποιητικό/βεβαίωση του οικείου επαγγελματικού μητρώου του Παραρτήματος XI του Προσαρτήματος Α', με το οποίο να πιστοποιούνται η εγγραφή τους σε αυτό και το ειδικό επάγγελμά τους, σύμφωνα με όσα ορίζονται και στα άρθρα 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου και 77, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά περίπτωση. Για την απόδειξη άσκησης γεωργικού ή κτηνοτροφικού επαγγέλματος, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν βεβαίωση άσκησης επαγγέλματος, από αρμόδια διοικητική αρχή ή αρχή οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης.

4. Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια του οικονομικού φορέα μπορεί, κατά κανόνα, να αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο Μέρος I του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α'.

Εάν ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο, το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει κατάλληλο.

5. Η τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α', ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών ή των υπηρεσιών.

6. Οι ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν τα παραπάνω, κατά περίπτωση δικαιολογητικά, για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην ένωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 19, περί οικονομικών φορέων.

7. Εφόσον ζητηθεί, η Αρχή θέτει στη διάθεση άλλων κρατών μελών κάθε πληροφορία σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού που παρατίθενται στα άρθρα 73 και 74, την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας και τις χρηματοοικονομικές και τεχνικές ικανότητες των προσφερόντων που αναφέρονται στα άρθρα 75, 76 και 77, καθώς και κάθε πληροφορία σχετικά με τα αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο.

8. Σε περίπτωση διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, για την απόδειξη της αθέτησης των υποχρεώσεων στους τομείς του κοινωνικοασφαλιστικού και του εργατικού δικαίου της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 4 του άρθρου 73,

η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται, κατ' ελάχιστον, να εφαρμόσει όσα ορίζονται στις περ. β' και δ' της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α' 115).

9. Τα αποδεικτικά έγγραφα του παρόντος άρθρου και του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' μπορεί να εξειδικεύονται στα πρότυπα και υποδείγματα εγγράφων σύμβασης που εκδίδει η ΕΑΑΔΗΣΥ, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 53.

Σε δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ και έως τα όρια των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να απαιτούν ως απόδειξη για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού της παρ. 1 του άρθρου 73 , την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης εκ μέρους του οικονομικού φορέα, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, ή σε περίπτωση νομικού προσώπου την υποβολή αυτής εκ μέρους του νομίμου εκπροσώπου, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 79Α.

10. Τα αποδεικτικά έγγραφα συντάσσονται στην ελληνική γλώσσα ή συνοδεύονται από επίσημη μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα. Στα αλλοδαπά δημόσια έγγραφα και δικαιολογητικά εφαρμόζεται η Συνθήκη της Χάγης της 5ης.10.1961, που κυρώθηκε με τον ν. 1497/1984 (Α' 188). Τα αλλοδαπά ιδιωτικά έγγραφα συνοδεύονται από μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα, επικυρωμένη είτε από πρόσωπο αρμόδιο κατά τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας είτε από πρόσωπο κατά νόμον αρμόδιο της χώρας στην οποία έχει συνταχθεί το έγγραφο.

11. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται σε δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας, με την έννοια της περ. 30 της παρ. 1 του άρθρου 2.

12. Τα αποδεικτικά μέσα γίνονται αποδεκτά κατά τον ακόλουθο τρόπο:

α) τα δικαιολογητικά που αφορούν στην παρ. 1 του άρθρου 73 και την περ. β' της παρ. 4 του άρθρου 73 εφόσον έχουν εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή τους,

β) τα δικαιολογητικά που αφορούν στην παρ. 2 του άρθρου 73, εφόσον είναι εν ισχύ κατά τον χρόνο υποβολής τους, άλλως, στην περίπτωση που δεν αναφέρεται χρόνος ισχύος, να έχουν εκδοθεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. α',

γ) τα δικαιολογητικά που αφορούν στην παρ. 2 του άρθρου 75, περί κριτηρίων επιλογής, τα αποδεικτικά ισχύουσας εκπροσώπησης σε περίπτωση νομικών προσώπων, και τα πιστοποιητικά αρμόδιας αρχής σχετικά με την ονομαστικοποίηση των μετοχών σε περίπτωση ανωνύμων εταιρειών, εφόσον έχουν εκδοθεί έως τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες πριν από την υποβολή τους, εκτός εάν στις ειδικές διατάξεις έκδοσης αυτών προβλέπεται συγκεκριμένος χρόνος ισχύος και είναι σε ισχύ κατά την υποβολή τους,

δ) οι ένορκες βεβαιώσεις, εφόσον έχουν συνταχθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή τους και

ε) οι υπεύθυνες δηλώσεις, εφόσον έχουν συνταχθεί μετά την κοινοποίηση της πρόσκλησης για την υποβολή των δικαιολογητικών.

13. Τα έγγραφα του παρόντος υποβάλλονται σύμφωνα με τον ν. 2690/1999 (Α' 45) και τα άρθρα 13 και 15 του ν. 4727/2020 (Α' 184). Ειδικά τα αποδεικτικά τα οποία αποτελούν ιδιωτικά έγγραφα, μπορεί να γίνονται αποδεκτά και σε απλή φωτοτυπία, εφόσον συνυποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση στην οποία βεβαιώνεται η ακρίβειά τους.»

Άρθρο 30
Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων - Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 86 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 86 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτικές διατάξεις», τροποποιούνται οι παρ. 3, 6, 10, 11, 12 και 13, προστίθεται παρ. 11Α και το άρθρο 86 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 86
Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων - Εξουσιοδοτικές διατάξεις
(άρθρο 67 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Με την επιφύλαξη των εθνικών διατάξεων νόμου ή διοικητικών πράξεων σχετικά με την τιμή ορισμένων αγαθών ή την αμοιβή ορισμένων υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές βασίζουν την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

2. Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής προσδιορίζεται βάσει της τιμής ή του κόστους, με χρήση προσέγγισης κόστους - αποτελεσματικότητας, όπως της κοστολόγησης του κύκλου ζωής, σύμφωνα με το άρθρο 87, περί κοστολόγησης του κύκλου ζωής, και μπορεί να περιλαμβάνει τη βέλτιστη σχέση ποιότητας - τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ποιοτικών, περιβαλλοντικών ή κοινωνικών πτυχών που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης. Στα κριτήρια αυτά μπορούν να περιλαμβάνονται, ιδίως:

α) η ποιότητα, περιλαμβανομένης της τεχνικής αξίας, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η προσβασιμότητα, ο σχεδιασμός για όλους τους χρήστες, τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και καινοτόμα χαρακτηριστικά, καθώς και η εμπορία και οι σχετικοί όροι,

β) η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης, στην περίπτωση που η ποιότητα του διατεθέντος προσωπικού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης,

γ) η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική υποστήριξη,

δ) οι όροι παράδοσης, όπως η ημερομηνία παράδοσης, η διαδικασία και η προθεσμία παράδοσης ή η προθεσμία ολοκλήρωσης ή περαίωσης,

ε) η παροχή της εγγύησης της παρ. 10 του άρθρου 72, περί εγγυήσεων,

στ) η προσαύξηση του προβλεπόμενου στα έγγραφα της σύμβασης χρόνου εγγύησης.

3. Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά, κατά την παρ. 2, εξειδικεύονται ιδίως σε:

α) απασχόληση εργαζομένων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού κατά την έννοια του ν. 4430/2016 (Α' 205), για χρονικό διάστημα δώδεκα (12) τουλάχιστον μηνών πριν από τη συμμετοχή του οικονομικού φορέα σε διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης,

β) διευκόλυνση της κοινωνικής ή/και εργασιακής ένταξης ατόμων που προέρχονται από ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού,

γ) καταπολέμηση των διακρίσεων ή/και

δ) προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών.

4. Στα κριτήρια της παρ. 2 στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης εκπόνησης μελέτης μπορούν να περιλαμβάνονται επιπλέον και ιδίως:

α) ο βαθμός κατανόησης του αντικειμένου και των στόχων της προς εκπόνηση μελέτης όπως προκύπτει από την τεχνική έκθεση της περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 94, περί περιεχομένου φακέλου «Τεχνική προσφορά», με εντοπισμό των θεμάτων στα οποία πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία κατά την εκπόνηση της μελέτης,

β) η πληρότητα και αξιοπιστία της μεθοδολογίας εκπόνησης της μελέτης, βάσει των στοιχείων των περ. β' και γ' της παρ. 2 του άρθρου 94, και συγκεκριμένα: ο βαθμός κάλυψης των απαιτήσεων της προς εκπόνηση μελέτης από δραστηριότητες που παρουσιάζει ο οικονομικός φορέας, ο βαθμός επάρκειας των ενεργειών και διαδικασιών για την παραγωγή της μελέτης, περιλαμβανομένων και των ενεργειών του συντονιστή, καθώς και η τεκμηρίωση της δυνατότητας υλοποίησης και η αξιοπιστία του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος, σε συνδυασμό με τη στελέχωση της ομάδας μελέτης και τα παρεχόμενα στοιχεία από τα οποία διασφαλίζεται ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους πόρους, για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο ποιοτικό επίπεδο,

γ) η οργάνωση του οικονομικού φορέα, βάσει των στοιχείων των περ. δ' και ε' της παρ. 2 του άρθρου 94 και συγκεκριμένα η σαφήνεια στον καθορισμό των καθηκόντων της ομάδας, η επάρκεια της προτεινόμενης ομάδας μελέτης σε σχέση με τη δομή του οργανογράμματος και ο βαθμός συνοχής της προτεινόμενης

ομάδας μελέτης,

δ) η ευκολία κατασκευής της τεχνικής λύσης και η εκτίμηση της δαπάνης του έργου, που περιλαμβάνει τη δαπάνη κατασκευής του έργου και την ετήσια δαπάνη λειτουργίας και συντήρησης κατά τη διάρκεια ζωής του έργου, εφόσον στα έγγραφα της σύμβασης περιλαμβάνονται συγκεκριμένες παράμετροι υπολογισμού της δαπάνης λειτουργίας και συντήρησης, όπως προκύπτουν από την τεχνική έκθεση της περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 94.

5. Στα κριτήρια της παρ. 2 στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών μπορούν να περιλαμβάνονται και η ορθότητα αντίληψης από τον οικονομικό φορέα του αντικειμένου και των απαιτήσεων της σύμβασης, η επιτυχής επισήμανση προβλημάτων κατά την υλοποίηση και η διαμόρφωση κατάλληλων προτάσεων για την επίλυσή τους, η επαρκής ανάλυση - εξειδίκευση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας της μεθοδολογίας υλοποίησης και των απαραίτητων εργαλείων υποστήριξης της εφαρμογής της, καθώς και η αποτελεσματική επικοινωνία του οικονομικού φορέα με την αναθέτουσα αρχή, κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης, ο αποτελεσματικός προσδιορισμός - τεκμηρίωση των κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας και η παρουσίαση εναλλακτικών τρόπων διασφάλισής τους, η ορθολογική ανάλυση του αντικειμένου της σύμβασης σε ενότητες εργασιών και η σύνδεσή τους με τα ελάχιστα απαιτούμενα παραδοτέα και το χρονοδιάγραμμα που περιγράφονται στις τεχνικές προδιαγραφές αυτού, η πληρότητα - επάρκεια του καθορισμού των περιεχομένων των προσφερομένων παραδοτέων και η τεκμηρίωση της διασφάλισης εφαρμοσιμότητας των λύσεων που προτείνονται, η καταλληλότητα του μοντέλου οργάνωσης της παροχής των υπηρεσιών, η επάρκεια και σαφήνεια κατανομής αρμοδιοτήτων στα μέλη της ομάδας έργου, καθώς και τα επίπεδα διοίκησης.

6. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης εκπόνησης μελετών, ήτοι πλήρους μελέτης ή επιμέρους σταδίων αυτής, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν την τιμή ή το κόστος ως μοναδικό κριτήριο ανάθεσης, μόνο εφόσον συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις, και κατόπιν γνώμης του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής:

α) όταν δεν απαιτούνται τεχνικά στοιχεία άλλα, πέραν των ήδη περιεχομένων στο φάκελο δημόσιας σύμβασης, όπως κατά κύριο λόγο στις περιπτώσεις τοπογραφικών μελετών ή γεωτεχνικών ερευνών ή κυκλοφοριακών μελετών ή οικονομικών μελετών,

β) όταν περιέχονται στον φάκελο δημόσιας σύμβασης επαρκή τεχνικά στοιχεία από εγκεκριμένες μελέτες προηγούμενων σταδίων και είναι σε ισχύ εκδοθείσα Α.Ε.Π.Ο..

7. Το στοιχείο του κόστους μπορεί επίσης να λαμβάνει τη μορφή σταθερής τιμής ή κόστους βάσει του οποίου οι οικονομικοί φορείς θα ανταγωνίζονται αποκλειστικά και μόνο βάσει ποιοτικών κριτηρίων.

8. Τα κριτήρια ανάθεσης θεωρούνται ότι συνδέονται με το αντικείμενο της δημόσιας σύμβασης, εφόσον συνδέονται με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που θα παρασχεθούν στο πλαίσιο της σύμβασης σε σχέση με οποιαδήποτε πτυχή της και σε οποιοδήποτε από τα στάδια του κύκλου ζωής της, περιλαμβανομένων και των παραγόντων που εμπλέκονται:

α) στη συγκεκριμένη διαδικασία παραγωγής, διάθεσης ή εμπορίας των εν λόγω έργων, αγαθών ή υπηρεσιών ή

β) στη συγκεκριμένη διαδικασία άλλου σταδίου του κύκλου ζωής της, έστω και αν οι εν λόγω παράγοντες δεν αποτελούν μέρος της υλικής υπόστασής της.

9. Τα κριτήρια ανάθεσης δεν έχουν ως αποτέλεσμα την παροχή απεριόριστης ελευθερίας επιλογής στην εν λόγω αναθέτουσα αρχή. Διασφαλίζουν τη δυνατότητα αποτελεσματικού ανταγωνισμού και συνοδεύονται από προδιαγραφές που επιτρέπουν την αποτελεσματική επαλήθευση των πληροφοριών που παρέχονται από τους προσφέροντες, προκειμένου να αξιολογείται ο βαθμός συμμόρφωσής τους προς τα κριτήρια ανάθεσης. Εάν υπάρχουν αμφιβολίες, οι αναθέτουσες αρχές επαληθεύουν αποτελεσματικά την ακρίβεια των πληροφοριών και αποδείξεων, τις οποίες παρέχουν οι προσφέροντες.

10. Η αναθέτουσα αρχή διευκρινίζει στα έγγραφα της σύμβασης τη σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από τα κριτήρια που έχουν επιλεγεί για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, εκτός εάν αυτό καθορίζεται μόνο βάσει της τιμής.

Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με την πρόβλεψη περιθωρίου διακύμανσης με το κατάλληλο μέγιστο εύρος.

Εάν δεν είναι δυνατή η στάθμιση για αντικειμενικούς λόγους, η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει τα κριτήρια με φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας.

Ειδικότερα κατά την ανάθεση σύμβασης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών το κριτήριο της τιμής έχει βαρύτητα τριάντα τοις εκατό (30%) και τα λοιπά κριτήρια ανάθεσης έχουν συνολική βαρύτητα εβδομήντα τοις εκατό (70 %). Με απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου ορίζονται επιμέρους κριτήρια πλην της τιμής, που δύνανται να χρησιμοποιούνται για την ανάθεση και η επιμέρους βαρύτητά τους, ενώ μπορεί με αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνώμης του οικείου Τεχνικού Συμβουλίου, να ορίζεται μικρότερο ποσοστό βαρύτητας του 30% για το κριτήριο της τιμής.

11. Το άθροισμα των σχετικών συντελεστών βαρύτητας των κριτηρίων αξιολόγησης, εκφρασμένων σε ποσοστό επί τοις εκατό, ανέρχεται σε κάθε περίπτωση σε 100. Η βαθμολόγηση και κατάταξη των τεχνικών προσφορών γίνεται, σύμφωνα με τον τύπο: $T = σ1x K1 + σ2x K2 + ..+ σνx Kν$, όπου «σν» είναι ο συντελεστής βαρύτητας, «Κν» η βαθμολογία του κριτηρίου αξιολόγησης και U η συνολική βαθμολογία της τεχνικής προσφοράς και ισχύει $σ1+σ2+..σν = 1$.

Κάθε κριτήριο αξιολόγησης βαθμολογείται αυτόνομα με βάση τα στοιχεία της προσφοράς. Η βαθμολόγηση πρέπει να είναι πλήρως και ειδικά αιτιολογημένη και να περιλαμβάνει υποχρεωτικά, εκτός από τη βαθμολογία, και τη λεκτική διατύπωση της κρίσης ανά κριτήριο.

11Α. α) Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών που εκδίδεται κατόπιν γνώμης του Τεχνικού Συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, καθορίζονται τα κριτήρια της παρ. 2 που δύναται κάθε αναθέτουσα αρχή να περιλαμβάνει στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου. Υποχρεωτικά μεταξύ των ανωτέρω κριτηρίων περιλαμβάνεται ως κριτήριο με συντελεστή βαρύτητας δέκα τοις εκατό (10%) τουλάχιστον η πλήρωση των στοιχειωδών κριτηρίων της εργαλειοθήκης της Ε.Ε. για τις κατασκευές, όπως καθορίζονται στο εκάστοτε ισχύον «Δελτίο Προϊόντος Πράσινη Δημόσια Σύμβαση (Π Σ) για Κατασκευές».

β) Η αναθέτουσα αρχή δύναται, με αιτιολογημένη απόφασή της, να αποκλίνει από τα μη υποχρεωτικά κριτήρια της περ. α) μετά από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Κατασκευών της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

γ) Η προσφορά προσθέτου χρόνου εγγύησης συνοδεύεται (πέραν της εγγύησης καλής εκτέλεσης) από εγγύηση «προσθέτου χρόνου εγγύησης», σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 72, που κατατίθεται με την υπογραφή της σύμβασης.

12. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οικονομικές προσφορές βαθμολογούνται σε εκατονταβάθμια κλίμακα και η βαθμολογία ΒΟΠι της κάθε οικονομικής προσφοράς ΟΠι προκύπτει από το προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης «ε» ως εξής:

$$ΒΟΠι=(120*ε) / (20+ε).$$

13. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, όταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά βάσει της τιμής ή του κόστους, η βαθμολογία κάθε κριτηρίου αξιολόγησης κυμαίνεται από εκατό (100) έως εκατόν είκοσι (120) βαθμούς. Η βαθμολογία είναι εκατό (100) βαθμοί για τις περιπτώσεις που ικανοποιούνται ακριβώς όλοι οι όροι του κριτηρίου. Η βαθμολογία αυτή αυξάνεται έως εκατόν είκοσι (120)

βαθμούς, όταν υπερκαλύπτονται οι όροι του κριτηρίου. Η συνολική βαθμολογία της τεχνικής προσφοράς, όπως προκύπτει από τον τύπο της παρ. 11 κυμαίνεται από εκατό (100) έως εκατόν είκοσι (120) βαθμούς. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης μεγαλύτερο περιθώριο διακύμανσης από το αναφερόμενο στο πρώτο εδάφιο από εκατό (100) έως εκατό πενήντα (150) βαθμούς, προσαρμόζοντας αναλόγως τους όρους της διαδικασίας σύναψης σύμβασης. Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μπορεί να προσδιοριστεί:

α) Ως εκείνη που παρουσιάζει τον μικρότερο λόγο της προσφερόμενης ή συγκριτικής τιμής της προσφοράς προς τη βαθμολογία των κριτηρίων αξιολόγησης που δεν αφορούν την τιμή ή το κόστος. Συγκριτική τιμή προσφοράς είναι η τιμή, στην περίπτωση που για τη διαμόρφωσή της λαμβάνονται υπόψη ένα ή περισσότερα είδη κόστους, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 87, εφόσον προβλέπεται από τα έγγραφα της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή, στην περίπτωση αυτή, καθορίζει με σαφήνεια στα έγγραφα της σύμβασης τον ακριβή τρόπο υπολογισμού της συγκριτικής τιμής προσφοράς, όπως με μαθηματικό τύπο.

β) Για τις δημόσιες συμβάσεις παροχής γενικών υπηρεσιών η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μπορεί εναλλακτικά να είναι εκείνη που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη τιμή (Α) της σχέσης:

$$A = \sigma Tx\ (T/Tmax) + \sigma ox\ (Omin/O),$$

όπου: Τ = Συνολική βαθμολογία τεχνικής προσφοράς,

Tmax= Συνολική βαθμολογία της καλύτερης τεχνικής προσφοράς,

Omin = τιμή χαμηλότερης οικονομικής προσφοράς,

Ο = τιμή οικονομικής προσφοράς,

σΤ = Συντελεστής βαρύτητας τεχνικής προσφοράς, ποσοστό επί τοις εκατό, που μπορεί να κυμαίνεται από εξήντα (60) έως ογδόντα (80),

σΟ = Συντελεστής βαρύτητας οικονομικής προσφοράς, ποσοστό επί τοις εκατό, που μπορεί να κυμαίνεται από είκοσι (20) έως σαράντα (40).

Το άθροισμα των δύο συντελεστών βαρύτητας ισούται με εκατό (100).

14. Αν κριτήριο ανάθεσης έχει οριστεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας - τιμής κατά το παρόν άρθρο και η διαδικασία σύναψης της σύμβασης διενεργείται από ΚΑΑ, τα κριτήρια, οι τυχόν ομάδες στις οποίες αυτά κατατάσσονται, καθώς και οι συντελεστές βαρύτητας αυτών εγκρίνονται από την ΚΑΑ.

15. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ορίζεται ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να χρησιμοποιούν την τιμή ή το κόστος ως μοναδικό κριτήριο ανάθεσης, ή μπορεί να περιορίζεται η χρήση τους σε ορισμένες κατηγορίες αναθετουσών αρχών ή ορισμένα είδη συμβάσεων. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, μπορεί να εκδίδονται εγκύκλιοι του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών σχετικά με τη στάθμιση των επιμέρους κριτηρίων ανάθεσης, τους συντελεστές βαρύτητας των κριτηρίων ανάθεσης που σχετίζονται με την τεχνική προσφορά, ανά κατηγορία έργου και μελέτης και ανά εκτιμώμενη αξία σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποκλίνει από όσα ορίζονται στις ανωτέρω εγκυκλίους, έπειτα από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου.

16. Στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών μπορεί να εκδίδονται εγκύκλιοι του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων σχετικά με τη στάθμιση των επιμέρους κριτηρίων ανάθεσης, τους συντελεστές βαρύτητας των κριτηρίων ανάθεσης που σχετίζονται με την τεχνική προσφορά, ανά κατηγορία και εκτιμώμενη αξία σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποκλίνει από όσα ορίζονται στις ανωτέρω εγκυκλίους, έπειτα από σύμφωνη γνώμη του συλλογικού οργάνου της παρ. 5 του άρθρου 41.»

Άρθρο 31
Κοστολόγηση του κύκλου ζωής - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 4 και 5 του άρθρου 87 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 87 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτικές διατάξεις», τροποποιούνται οι παρ. 4 και 5 και το άρθρο 87 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 87
Κοστολόγηση κύκλου ζωής - Εξουσιοδοτικές διατάξεις
(άρθρο 68 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Η κοστολόγηση του κύκλου ζωής καλύπτει, στον βαθμό που αρμόζει, ένα μέρος ή το σύνολο των ακόλουθων ειδών κόστους κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής ενός προϊόντος, μιας υπηρεσίας ή ενός έργου:

α) κόστος που βαρύνει την αναθέτουσα αρχή ή άλλους χρήστες, όπως:

αα) το κόστος που σχετίζεται με την απόκτηση,

ββ) το κόστος χρήσης, όπως για την κατανάλωση ενέργειας και άλλων πόρων ή πηγών,

γγ) το κόστος συντήρησης,

δδ) το κόστος τέλους του κύκλου ζωής, όπως το κόστος συλλογής και ανακύκλωση,

β) το κόστος που οφείλεται σε εξωτερικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες που συνδέονται με το προϊόν, την υπηρεσία ή το έργο στη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, εφόσον η οικονομική αξία τους μπορεί να προσδιοριστεί και να επαληθευτεί· στο κόστος αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται το κόστος εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων εκπομπών ρύπων, καθώς και το κόστος για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

2. Όταν η αναθέτουσα αρχή αποτιμά το κόστος χρησιμοποιώντας προσέγγιση κοστολόγησης του κύκλου ζωής, αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τα δεδομένα που πρέπει να υποβάλουν οι προσφέροντες και τη μέθοδο που θα χρησιμοποιήσει για την κοστολόγηση του κύκλου ζωής βάσει των εν λόγω δεδομένων.

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για την αποτίμηση του κόστους, το οποίο οφείλεται σε εξωτερικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες, οφείλει να πληροί το σύνολο των ακόλουθων προϋποθέσεων:

α) βασίζεται σε κριτήρια που μπορούν να επαληθευτούν με αντικειμενικό τρόπο και δεν εισάγουν διακρίσεις. Συγκεκριμένα, όταν αυτή δεν έχει εκπονηθεί για επαναλαμβανόμενη ή συνεχή χρήση, δεν συνεπάγεται αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων,

β) είναι προσιτή σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και

γ) τα απαιτούμενα δεδομένα μπορεί να παρασχεθούν μετά από εύλογη προσπάθεια από τους οικονομικούς φορείς που επιδεικνύουν τη μέση δυνατή επιμέλεια, περιλαμβανομένων των φορέων τρίτων χωρών που είναι μέρη της ΣΔΣ ή άλλων διεθνών συμφωνιών που δεσμεύουν την Ένωση.

3. Σε περιπτώσεις όπου με νομοθετική πράξη της Ένωσης έχει καταστεί υποχρεωτική μια κοινή μέθοδος υπολογισμού του κόστους του κύκλου ζωής, η εν λόγω κοινή μέθοδος εφαρμόζεται για την αξιολόγηση του κόστους κύκλου ζωής.

4. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, μπορεί να εξειδικεύονται, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών τα κριτήρια της περ. α' της παρ. 2, οι τρόποι προσδιορισμού και μέτρησης του κόστους του κύκλου ζωής των έργων, ή μελετών ή υπηρεσιών, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

5. Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, μπορεί να εξειδικεύονται, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, τα κριτήρια της περ. α' της παρ. 2, οι τρόποι προσδιορισμού και μέτρησης του κόστους του κύκλου ζωής ανά αγαθό ή κατηγορία αγαθών και ανά γενική υπηρεσία ή κατηγορία γενικών υπηρεσιών, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.»

Άρθρο 32
Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 5 και 6 και προσθήκη παρ. 5α στο άρθρο 88 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», τροποποιούνται οι παρ. 1, 5 και 6, προστίθεται παρ. 5α και το άρθρο 88 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 88
Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) – Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής.

Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής.

2. Οι εξηγήσεις της παρ. 1 μπορεί να αφορούν ιδίως:

α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών,

β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου,

γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα,

δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89,

ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, περί υπεργολαβίας,

στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές.

3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2.

Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18.

4. Εάν η αναθέτουσα αρχή διαπιστώνει ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, η προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για αυτόν τον λόγο, μόνο μετά από διαβούλευση με τον προσφέροντα και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός επαρκούς προθεσμίας, την οποία ορίζει η αναθέτουσα αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ. Αν η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει προσφορά υπό τις συνθήκες αυτές, ενημερώνει σχετικώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

5. Εφόσον ζητηθεί, η ΕΑΑΔΗΣΥ θέτει στη διάθεση άλλων κρατών μελών, στο πλαίσιο διοικητικής συνεργασίας, κάθε πληροφορία που η Ελλάδα έχει στη διάθεσή της, όπως νόμους, κανονισμούς, συλλογικές συμβάσεις καθολικής ισχύος ή εθνικά τεχνικά πρότυπα σχετικά με τα δικαιολογητικά και τα έγγραφα που προσκομίζονται ως προς τις λεπτομέρειες που αναφέρονται στην παρ. 2.

5α. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο.

Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.

6. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και του Υπουργού Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών αγαθών και παροχής συναφών υπηρεσιών, μπορεί να ορίζονται η μέθοδος και τα κριτήρια, δυνάμει των οποίων μία προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς και ο τρόπος σύνδεσης των κριτηρίων αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών με μηχανισμούς καταγραφής τιμών, όπως τα παρατηρητήρια τιμών. Με την ανωτέρω προβλεπόμενη απόφαση δύναται να ορίζονται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την εφαρμογή κάποιων εκ των αναφερόμενων σε αυτήν κριτηρίων.»

Άρθρο 33
Ισότιμες και ισοδύναμες προσφορές - Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 90 του ν. 4412/2016

Η παρ. 4 του άρθρου 90 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο 90 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 90
Ισότιμες και ισοδύναμες προσφορές

1. Αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, ισότιμες θεωρούνται οι προσφορές με την ίδια ακριβώς τιμή. Στην περίπτωση αυτή η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τον ανάδοχο με κλήρωση μεταξύ των οικονομικών φορέων που υπέβαλαν ισότιμες προσφορές. Η κλήρωση γίνεται ενώπιον του αρμόδιου συλλογικού οργάνου και παρουσία αυτών των οικονομικών φορέων.

2. Αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά και δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά βάσει της τιμής, ισοδύναμες θεωρούνται οι προσφορές με την ίδια συνολική τελική βαθμολογία μεταξύ δύο ή περισσοτέρων προσφερόντων.

3. Στην περίπτωση της παρ. 2, στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τον ανάδοχο με τη μεγαλύτερη βαθμολογία τεχνικής προσφοράς. Σε περίπτωση ισοβαθμίας και ως προς την τεχνική προσφορά η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τον ανάδοχο με κλήρωση μεταξύ των οικονομικών φορέων που υπέβαλαν τις ισοδύναμες προσφορές. Η κλήρωση γίνεται ενώπιον του αρμόδιου γνωμοδοτικού συλλογικού οργάνου και παρουσία αυτών των οικονομικών φορέων.

4. Στην περίπτωση της παρ. 2, στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών ή γενικών υπηρεσιών η ανάθεση γίνεται στην προσφορά με τη μεγαλύτερη βαθμολογία τεχνικής προσφοράς. Αν οι ισοδύναμες προσφορές έχουν την ίδια βαθμολογία τεχνικής προσφοράς, η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τον ανάδοχο με κλήρωση μεταξύ των οικονομικών φορέων που υπέβαλαν τις ισοδύναμες προσφορές. Η κλήρωση γίνεται ενώπιον του αρμόδιου γνωμοδοτικού συλλογικού οργάνου και παρουσία αυτών των οικονομικών φορέων.»

Άρθρο 34
Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 4 και 8, προσθήκη παρ. 4Α και κατάργηση των παρ. 2, 3 και 7 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 4 και 8 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται, προστίθεται παρ. 4Α, καταργούνται οι παρ. 2, 3 και 7 και το άρθρο 92 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 92
Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής

1. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης, που δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, οι προσφορές και αιτήσεις συμμετοχής υποβάλλονται μέσα σε σφραγισμένο φάκελο, στον οποίο πρέπει να αναγράφονται ευκρινώς:
α) η λέξη προσφορά ή αίτηση συμμετοχής,
β) η επωνυμία της αναθέτουσας αρχής,
γ) ο τίτλος της σύμβασης,
δ) η καταληκτική ημερομηνία (ημερομηνία λήξης προθεσμίας υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής),
ε) τα στοιχεία του οικονομικού φορέα.
2. (Καταργήθηκε)
3. (Καταργήθηκε)
4. Οι προσφορές και οι αιτήσεις συμμετοχής, καθώς και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτές, συντάσσονται στην ελληνική γλώσσα ή συνοδεύονται από επίσημη μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα. Στα αλλοδαπά δημόσια έγγραφα και δικαιολογητικά εφαρμόζεται η Συνθήκη της Χάγης της 5ης.10.1961, που κυρώθηκε με τον ν. 1497/1984 (Α' 188). Τα αλλοδαπά ιδιωτικά έγγραφα συνοδεύονται από μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα, επικυρωμένη είτε από πρόσωπο αρμόδιο κατά τις κείμενες διατάξεις είτε από πρόσωπο κατά νόμο αρμόδιο της χώρας στην οποία έχει συνταχθεί το έγγραφο. Στα έγγραφα της σύμβασης του άρθρου 53 μπορεί να ορίζεται ότι ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα, εταιρικά ή μη, με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, δηλαδή έντυπα με αμιγώς τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως αριθμούς, αποδόσεις σε διεθνείς μονάδες, μαθηματικούς τύπους και σχέδια, που είναι δυνατόν να διαβαστούν σε κάθε γλώσσα και δεν είναι απαραίτητη η μετάφρασή τους, μπορούν να υποβάλλονται σε άλλη γλώσσα, χωρίς να συνοδεύονται από μετάφραση στην ελληνική.
4Α. Κατά παρέκκλιση της παρ. 4, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέπει την υποβολή ενός ή περισσότερων στοιχείων των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής σε μία ή περισσότερες επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πέραν της ελληνικής, χωρίς να απαιτείται επικύρωσή τους, στο μέτρο που τα ανωτέρω έγγραφα είναι καταχωρισμένα σε επίσημους ιστότοπους φορέων πιστοποίησης, στους οποίους υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση μέσω διαδικτύου και εφόσον ο οικονομικός φορέας παραπέμπει σε αυτούς, προκειμένου η επαλήθευση της ισχύος τους να είναι ευχερής για την αναθέτουσα αρχή.
5. Ειδικά κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή φύλαξης και ανεξάρτητα από το είδος της διαδικασίας που επιλέγεται από την αναθέτουσα αρχή:
α) η αναθέτουσα αρχή ζητά από τους οικονομικούς φορείς να αναφέρουν υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης, στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τις πληροφορίες/στοιχεία των σημείων α' έως στ' της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 και
β) οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, στην προσφορά τους να περιλαμβάνουν τις πληροφορίες/στοιχεία της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010.
6. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων που διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με τα άρθρα 22 και 36 όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά υποβάλλονται σε (υπο)φακέλους (κατηγορία επισυναπτόμενων αρχείων στο ηλεκτρονικό σύστημα), σύμφωνα με όσα ορίζονται στις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση των παρ. 4 και 5 του άρθρου 36.
7. [Καταργήθηκε]
8. Στις περιπτώσεις που με την αίτηση συμμετοχής ή την προσφορά υποβάλλονται ιδιωτικά έγγραφα, αυτά γίνονται αποδεκτά είτε σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον ν. 2690/1999 (Α' 45) είτε και σε απλή φωτοτυπία, εφόσον συνυποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση, στην οποία βεβαιώνεται η ακρίβειά τους και η οποία φέρει υπογραφή μετά την έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης.»

Άρθρο 35
Περιεχόμενο φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» - Αντικατάσταση του άρθρου 93 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 93 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 93
Περιεχόμενο φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής»

Ο ξεχωριστός σφραγισμένος φάκελος, με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» περιέχει το Ενιαίο Ευρωπαϊκό Έγγραφο Σύμβασης του άρθρου 79 και την εγγύηση συμμετοχής, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 72, καθώς και πρόσθετα έγγραφα όπως καθορίζει η οικεία διακήρυξη.
Τα ανωτέρω δεν ισχύουν για συμβάσεις που ανατίθενται με τις διαδικασίες των άρθρων 118 και 328, περί απευθείας ανάθεσης.
Οι ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν τα έγγραφα του προηγούμενου εδαφίου, για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην ένωση πλην της εγγύησης συμμετοχής.»

Άρθρο 36
Περιεχόμενο φακέλου «Τεχνική Προσφορά» - Τροποποίηση της παρ. 5 του άρθρου 94 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1 και 5 του άρθρου 94 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 94 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 94
Περιεχόμενο φακέλου «Τεχνική Προσφορά»

1. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, στην περίπτωση που εφαρμόζεται το άρθρο 50, περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης, και το κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, ο ξεχωριστός σφραγισμένος φάκελος, με την ένδειξη «τεχνική προσφορά» περιέχει τουλάχιστον προμελέτη όλων των απαραίτητων έργων. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, στις οποίες κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, τα περιεχόμενα του φακέλου «τεχνική προσφορά» ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.
2. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελετών, αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, ο ξεχωριστός σφραγισμένος φάκελος, με την ένδειξη «τεχνική προσφορά» περιέχει ιδίως:
α) τεχνική έκθεση για τη συγκεκριμένη μελέτη, στηριζόμενη στα υπάρχοντα στοιχεία του φακέλου δημόσιας σύμβασης, με επισήμανση των προβλημάτων και εισήγηση του τρόπου επίλυσής τους,
β) πρόταση μεθοδολογίας, που περιλαμβάνει περιγραφή του γενικού προγράμματος εκπόνησης της μελέτης, δηλαδή τις απαιτούμενες επιμέρους δραστηριότητες, την αλληλουχία των σταδίων ή φάσεων της κύριας και των υποστηρικτικών μελετών (όταν πρόκειται για σύνθετη μελέτη) την αλληλοτροφοδότηση των μελετών με δεδομένα, τον καθορισμό σημείων ελέγχου και απαιτούμενων ενεργειών και διαδικασιών για την παραγωγή της μελέτης,
γ) χρονοδιάγραμμα, στο οποίο περιγράφεται η χρονική αλλη-

λουχία των δραστηριοτήτων της περ. β', λαμβανομένου υπόψη του συνολικού χρόνου, όπως προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης,

δ) οργανόγραμμα και έκθεση τεκμηρίωσης καθηκόντων και κατανομής εργασιών του συντονιστή και της ομάδας μελέτης, όπου παρουσιάζεται η κατανομή ευθυνών μεταξύ των μελών της και στοιχεία για την αποτελεσματικότητα της δράσης κάθε μέλους της ομάδας μελέτης σε αντίστοιχες ευθύνες με αυτές που αναλαμβάνει στην ομάδα μελέτης και τον βαθμό επιτυχίας της, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων των περ. β' και γ' και

ε) στοιχεία για τη συνοχή της ομάδας μελέτης, από τα οποία να προκύπτει η δυνατότητα καλής συνεργασίας για την απρόσκοπτη και ποιοτικά αποδεκτή εκπόνηση της μελέτης. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, τα περιεχόμενα του φακέλου «τεχνική προσφορά» ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, λαμβάνοντας υπόψη τα αναφερόμενα στην παρούσα παράγραφο με κατάλληλη προσαρμογή.

3. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελετών, και εφόσον τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 51, ο φάκελος «τεχνική προσφορά» περιλαμβάνει ιδίως, επιπλέον των αναφερομένων στην παρ. 2, και τεχνική έκθεση με τεχνική πρόταση - λύση, που περιλαμβάνει την εκτίμηση του γενικού και ειδικού αντικειμένου της μελέτης, με ανάλυση των επιμέρους ζητημάτων, διερεύνηση εναλλακτικών λύσεων, τεκμηρίωση των αντιστοίχων προτάσεων, καθώς και το κόστος υλοποίησης και λειτουργίας. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ή με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού μπορεί να εξειδικεύονται οι απαιτήσεις των υποβλητέων στοιχείων με τις τεχνικές εκθέσεις.

4. Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών ο φάκελος της τεχνικής προσφοράς περιέχει ιδίως τα έγγραφα και τα δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν την τεχνική επάρκεια, χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των προσφορών και περιγράφονται στα έγγραφα της σύμβασης.

5. Ειδικά στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητεί από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς να δηλώνουν στην τεχνική τους προσφορά:

α. τη χώρα παραγωγής του προσφερόμενου προϊόντος και

β. την επιχειρηματική μονάδα στην οποία παράγεται το προσφερόμενο προϊόν, καθώς και τον τόπο εγκατάστασής της.»

Άρθρο 37
Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών - Τροποποίηση των παρ. 2, 5 και 6 του άρθρου 95 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 2, 5 και 6 του άρθρου 95 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 95 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 95
Τρόπος σύνταξης και υποβολής
οικονομικών προσφορών

1. Η οικονομική προσφορά (προσφερόμενη τιμή) δίνεται σε ευρώ.

2. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται και υποβάλλονται, σύμφωνα με τα παρακάτω:

α) αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, οι οικονομικοί φορείς προσφέρουν είτε συνολικό και ενιαίο ποσοστό έκπτωσης επί της προϋπολογιζόμενης δαπάνης για το συνολικό αντικείμενο του έργου που προκηρύσσεται με κατ' αποκοπή τίμημα είτε επιμέρους ποσοστά έκπτωσης για κάθε ομάδα τιμών ομοειδών εργασιών του τιμολογίου και του προϋπολογισμού, εκφραζόμενα σε ακέραιες μονάδες επί τοις εκατό (%), ιδίως όταν είναι μεγάλο το πλήθος των τιμών μονάδας, με τις οποίες θα καταρτισθεί η σύμβαση. Οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται, αριθμητικώς και ολογράφως, υποχρεωτικά επί του εντύπου που χορηγεί η αναθέτουσα αρχή. Τα επιμέρους ποσοστά έκπτωσης πρέπει να βρίσκονται σε ομαλή σχέση μεταξύ τους.

Ομαλή είναι η προσφορά όταν κανένα επιμέρους ποσοστό έκπτωσης (Ει) δεν είναι μικρότερο από 1,10Εμ-10% ούτε μεγαλύτερο από 0.90Εμ + 10%, όπου (Εμ) το μέσο ποσοστό έκπτωσης. Προσφορά που έχει αποκλίσεις από τα όρια αυτά είναι απαράδεκτη. Είναι δυνατόν, σε κάποια ή κάποιες ομάδες εργασιών η προσφερόμενη έκπτωση να είναι μηδενική, εφόσον τηρούνται οι παραπάνω απαιτήσεις ομαλότητας ή

β) αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται με ελεύθερη συμπλήρωση ανοιχτού τιμολογίου, ιδίως όταν οι ποσότητες των εργασιών έχουν προμετρηθεί χωρίς κίνδυνο συμβατικών σφαλμάτων και δεν αναμένονται κατασκευαστικές αποκλίσεις. Στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς χορηγούνται από την αναθέτουσα αρχή, σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή, σύμφωνα με το σχετικό υπόδειγμα που συμπεριλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης:

βα) τιμολόγιο όμοιο με το τιμολόγιο της υπηρεσίας, στο οποίο όμως οι τιμές είναι ασυμπλήρωτες και

ββ) προϋπολογισμός, όμοιος με τον προϋπολογισμό δημοπράτησης (εκτιμώμενη αξία σύμβασης) της αναθέτουσας αρχής στον οποίον όμως οι τιμές μονάδας, τα γινόμενα και τα αθροίσματα είναι ασυμπλήρωτα.

Το κονδύλι για απρόβλεπτες δαπάνες, σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 3 του άρθρου 156, συμπληρώνεται από την υπηρεσία. Οι οικονομικοί φορείς προσφέρουν τιμές, συμπληρώνοντας ηλεκτρονικά ή έντυπα το ασυμπλήρωτο τιμολόγιο και προϋπολογισμό με τις προσφερόμενες από αυτούς τιμές, χωρίς όμως καμία δέσμευση ομαλότητας. Συμπληρώνουν επίσης, εφόσον απαιτείται από το επιλεγέν κριτήριο, τα γινόμενα των ποσοτήτων επί τις τιμές, τα επιμέρους και το γενικό άθροισμα, το ποσό για γενικά έξοδα και όφελος εργολάβου (Γ.Ε. και Ο.Ε.) βάσει του αναγραφόμενου ποσοστού, αν προβλέπεται χωριστά και το συνολικό άθροισμα του προϋπολογισμού προσφοράς. Όλες οι τιμές στο τιμολόγιο συμπληρώνονται ολογράφως επί ποινή απαραδέκτου. Αριθμητική μόνο αναγραφή τιμής στο τιμολόγιο δεν λαμβάνεται υπόψη. Η έκπτωση αποτελεί τον λόγο του προϋπολογισμού προσφοράς με τον προϋπολογισμό (εκτιμώμενη αξίας σύμβασης) της υπηρεσίας, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το κονδύλιο για απρόβλεπτα (τεκμαρτή έκπτωση) ή

γ) σε περίπτωση εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 50 περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης, η οικονομική προσφορά δίνεται αποκλειστικά κατ' αποκοπή για ολόκληρο το έργο ή για τμήματα του έργου. Οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται υποχρεωτικά επί του εντύπου που χορηγεί η αναθέτουσα αρχή ή βάσει υποδείγματος που περιλαμβάνεται ως Παράρτημα στα έγγραφα της σύμβασης. Με τα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να ζητείται και ανάλυση της κατ' αποκοπή προσφοράς από τον οικονομικό φορέα, προκειμένου να διαπιστωθούν και να αποτιμηθούν διαφοροποιήσεις που ενδεχομένως θα προκύψουν, κατά το στάδιο της εκτέλεσης. Στην περίπτωση αυτή η ανάλυση της κατ' αποκοπή προσφοράς επισυνάπτεται στη σύμβαση ή

δ) σε περίπτωση εφαρμογής της παρ. 2 του άρθρου 50, η οικονομική προσφορά δίδεται ως ποσοστό εξ αδιαιρέτου του ακινήτου και αντίστοιχων διηρημένων ιδιοκτησιών (αντιπαροχή) ή

ε) σε περίπτωση εφαρμογής της παρ. 3 του άρθρου 50, η οικονομική προσφορά περιλαμβάνει και άλλα ανταλλάγματα, εκτός από πλήρη χρηματική καταβολή ή αντιπαροχή ακινήτων, έναντι της κατασκευής και πιθανόν της λειτουργίας και συντήρησης του έργου (μερική ή ολική αυτοχρηματοδότηση).

Οι ανωτέρω περιπτώσεις, εκτός από το πρώτο εδάφιο της περ. α' και την περ. γ', μπορούν να εφαρμοσθούν σε συνδυασμό μεταξύ τους στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης του ίδιου έργου, εφόσον η καθεμία αναφέρεται σε διαφορετικό αυτοτελές τμήμα του έργου.

3. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελετών, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται και υποβάλλονται

ως εξής: οι συμμετέχοντες υποβάλουν έντυπο οικονομικής προσφοράς στο οποίο αναγράφουν την προσφερόμενη τιμή ανά κατηγορία μελέτης και τη συνολική τιμή για την εκτέλεση της σύμβασης. Η οικονομική προσφορά συντίθεται για κάθε επί μέρους κατηγορία μελέτης, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. δ' της παρ. 8 του άρθρου 53, περί περιεχομένου εγγράφων της σύμβασης. Περιλαμβάνει, εκτός από τις αμοιβές για την εκπόνηση των μελετών, τις αμοιβές για τον προγραμματισμό, την επίβλεψη και την αξιολόγηση των αναγκαίων ερευνητικών εργασιών πάσης φύσεως, καθώς επίσης και των εργασιών/μελετών, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην περ. δ' της παρ. 8 του άρθρου 53.

4. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι οι συμμετέχοντες υποβάλλουν έντυπο οικονομικής προσφοράς, στο οποίο αναγράφουν την προσφερόμενη τιμή ανά κατηγορία υπηρεσιών και τη συνολική τιμή για την εκτέλεση της σύμβασης.

5. Στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, ισχύουν επιπλέον τα ακόλουθα:

α) η τιμή του προς προμήθεια αγαθού ή της παρεχόμενης υπηρεσίας δίνεται ανά μονάδα, όπως καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Στην τιμή περιλαμβάνονται οι υπέρ τρίτων κρατήσεις, καθώς και κάθε άλλη επιβάρυνση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, για παράδοση του υλικού ή της παρεχόμενης υπηρεσίας στον τόπο και με τον τρόπο που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης,

β) στις περιπτώσεις των παρ. 9 και 10 του άρθρου 53, όταν από τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται αναπροσαρμογή τιμών, τότε η οικονομική προσφορά υποβάλλεται υποχρεωτικά σε ποσοστό έκπτωσης επί της τιμής της εκτιμώμενης αξίας του υλικού ή της παροχής υπηρεσίας εκτός αν άλλως ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

6. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών ή γενικών υπηρεσιών με κριτήριο την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά αποκλειστικά βάσει της τιμής, η τελευταία μπορεί να προκύπτει κατά την προσφερόμενη έκπτωση επί τοις εκατό (%) στην τιμή του είδους ή της υπηρεσίας, βάσει τιμών αναφοράς, ιδίως όπως αυτές προσδιορίζονται από την κείμενη νομοθεσία ή βάσει τιμών που έχουν εγκριθεί από ρυθμιστική αρχή στην περίπτωση ρυθμιζόμενων αγορών. Στις περιπτώσεις αυτές η τιμή μπορεί να αναπροσαρμόζεται κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης με βάση την εκάστοτε ισχύουσα τιμή αναφοράς, εφαρμοζόμενου του ποσοστού έκπτωσης. Η αναπροσαρμογή της τιμής, προκειμένου να εφαρμοστεί, πρέπει να αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης.»

Άρθρο 38
Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1 και 2, κατάργηση των παρ. 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 96 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1 και 2 τροποποιούνται, οι παρ. 3, 4, 5 και 6 καταργούνται και το άρθρο 96 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 96
Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής - Καταργούμενες διατάξεις

1. Όσοι επιθυμούν να λάβουν μέρος σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, πρέπει να υποβάλλουν προσφορά ή αίτηση συμμετοχής, εντός της προθεσμίας που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Οι προσφορές ή οι αιτήσεις συμμετοχής υποβάλλονται στην αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με τα μέσα που προβλέπονται από τα έγγραφα της σύμβασης.

3. (Καταργήθηκε)

4. (Καταργήθηκε)

5. (Καταργήθηκε)

6. (Καταργήθηκε)

7. Η ένωση οικονομικών φορέων υποβάλλει κοινή προσφορά, η οποία υπογράφεται υποχρεωτικά είτε από όλους τους οικονομικούς φορείς που αποτελούν την ένωση είτε από εκπρόσωπό τους νομίμως εξουσιοδοτημένο. Στην προσφορά απαραιτήτως πρέπει να προσδιορίζεται η έκταση και το είδος της συμμετοχής του (συμπεριλαμβανομένης της κατανομής αμοιβής μεταξύ τους) κάθε μέλους της ένωσης, καθώς και ο εκπρόσωπος/συντονιστής αυτής.»

Άρθρο 39
Χρόνος ισχύος προσφορών - Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 3 και 4 και προσθήκη παρ. 5 στο άρθρο 97 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 2 3 και 4 τροποποιούνται, προστίθεται παρ. 5 και το άρθρο 97 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 97
Χρόνος ισχύος προσφορών

1. Προσφορά που ορίζει χρόνο ισχύος μικρότερο από αυτόν που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης απορρίπτεται ως μη κανονική.

2. Σε περίπτωση αιτήματος της αναθέτουσας αρχής για παράταση της ισχύος της προσφοράς, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 72, περί εγγυήσεων, για τους οικονομικούς φορείς που αποδέχθηκαν την παράταση, πριν από τη λήξη ισχύος των προσφορών τους, οι προσφορές ισχύουν και τους δεσμεύουν για το επιπλέον αυτό χρονικό διάστημα.

3. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους οικονομικούς φορείς για χρονικό διάστημα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και ανέρχεται κατ' ελάχιστον σε δέκα (10) μήνες, μέσα στο οποίο πρέπει να συναφθεί η σύμβαση. Όταν στον διαγωνισμό υποβάλλονται και τεχνικές προσφορές, ο χρόνος ισχύος των προσφορών ανέρχεται σε δώδεκα (12) κατ' ελάχιστον μήνες. Ειδικότερα, στους διαγωνισμούς που υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο ως άνω χρόνος ισχύος των προσφορών προσαυξάνεται κατά τρεις (3) επιπλέον μήνες αντίστοιχα. Στις περιπτώσεις των συμβάσεων του άρθρου 50, ο χρόνος ισχύος της προσφοράς ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

4. Στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, οι προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους οικονομικούς φορείς για διάστημα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες από την επόμενη της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών.

5. Η ισχύς της προσφοράς μπορεί να παρατείνεται κατ' ανώτατο όριο για χρονικό διάστημα ίσο με την προβλεπόμενη από τα έγγραφα της σύμβασης αρχική διάρκεια ισχύος της προσφοράς. Μετά από τη λήξη και του παραπάνω ανώτατου χρονικού ορίου παράτασης ισχύος της προσφοράς, τα αποτελέσματα της διαδικασίας ανάθεσης ματαιώνονται, εκτός αν η αναθέτουσα αρχή κρίνει, κατά περίπτωση, αιτιολογημένα, ότι η συνέχιση της διαδικασίας εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, οπότε οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία μπορούν να επιλέξουν να παρατείνουν την προσφορά τους, εφόσον τους ζητηθεί πριν από την πάροδο του ανωτέρω ανώτατου ορίου παράτασης της προσφοράς τους. Η διαδικασία ανάθεσης συνεχίζεται με όσους παρέτειναν τις προσφορές τους και αποκλείονται οι λοιποί οικονομικοί φορείς.

Αν λήξει ο χρόνος ισχύος των προσφορών και δεν ζητηθεί παράταση της προσφοράς, η αναθέτουσα αρχή δύναται, με αιτιολογημένη απόφασή της, εφόσον η εκτέλεση της σύμβασης εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, να ζητήσει εκ των υστέρων από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία να παρατείνουν την προσφορά τους.»

Άρθρο 40
Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών - Αντικατάσταση του άρθρου 100 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 100 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 100
Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών

1. Το αρμόδιο όργανο αρχίζει τη διαδικασία αποσφράγισης των προσφορών την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τα έγγραφα της σύμβασης ή από τη σχετική πρόσκληση.

2. Αν ως κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης έχει επιλεγεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, τα επιμέρους στάδια, στην ανοικτή διαδικασία ή στο δεύτερο στάδιο της κλειστής διαδικασίας, έχουν ως εξής:

α) Η αποσφράγιση των δικαιολογητικών συμμετοχής, της τεχνικής προσφοράς, εφόσον προβλέπεται η υποβολή της στα έγγραφα της σύμβασης, και της οικονομικής προσφοράς γίνεται την ημερομηνία και ώρα που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης ή τη σχετική πρόσκληση. Στο στάδιο αυτό τα στοιχεία των προσφορών που αποσφραγίζονται είναι προσβάσιμα μόνο στα μέλη του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου και την αναθέτουσα αρχή. Το αρμόδιο όργανο προβαίνει αρχικά στον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής και εν συνεχεία στην αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών των προσφερόντων, με την επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 72, περί παράλειψης προσήκουσας προσκόμισης εγγύησης συμμετοχής. Η διαδικασία αξιολόγησης ολοκληρώνεται με την καταχώριση σε πρακτικό των προσφερόντων, των αποτελεσμάτων του ελέγχου και της αξιολόγησης των δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών.

β) Στη συνέχεια αξιολογούνται οι οικονομικές προσφορές των προσφερόντων, των οποίων τα δικαιολογητικά συμμετοχής και η τεχνική προσφορά κρίθηκαν αποδεκτά σύμφωνα με την περ. α' και οι οικονομικές προσφορές καταχωρίζονται σε πρακτικό κατά σειρά μειοδοσίας.

γ) Μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας των περ. α' και β', η αναθέτουσα αρχή, εφόσον εγκρίνει τα πρακτικά με απόφασή της, προσκαλεί εγγράφως τον πρώτο σε κατάταξη μειοδότη, στον οποίον πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινός ανάδοχος»), να υποβάλει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 103, περί πρόσκλησης για υποβολή δικαιολογητικών. Η απόφαση έγκρισης των πρακτικών δεν κοινοποιείται στους προσφέροντες και ενσωματώνεται στην απόφαση κατακύρωσης.

Η διαδικασία ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης ολοκληρώνεται με τη σύνταξη πρακτικού από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο.

Τα αποτελέσματα του ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης, επικυρώνονται με την απόφαση κατακύρωσης του άρθρου 105 στην οποία ενσωματώνεται η απόφαση της περ. γ'.

Μετά από την έκδοση και κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 105, οι προσφέροντες λαμβάνουν γνώση των λοιπών συμμετεχόντων στη διαδικασία και των στοιχείων που υποβλήθηκαν από αυτούς.

Κατά της απόφασης κατακύρωσης χωρεί προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Βιβλίο IV. Κατά της ανωτέρω απόφασης δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής.

3. Το πρώτο στάδιο της κλειστής διαδικασίας, της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, του ανταγωνιστικού διαλόγου και της σύμπραξης καινοτομίας έχει ως εξής:

Η αποσφράγιση του φακέλου με τις αιτήσεις και τα δικαιολογητικά συμμετοχής λαμβάνει χώρα την ημέρα και ώρα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Μετά την αποσφράγιση του φακέλου των δικαιολογητικών συμμετοχής, το αρμόδιο όργανο προβαίνει στην καταχώριση των υποψηφίων σε πρακτικό, στον έλεγχο των δικαιολογητικών που υπέβαλαν, καθώς και στην αξιολόγηση των αιτήσεων συμμετοχής τους, βάσει των κριτηρίων προεπιλογής που καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. Στη συνέχεια η αναθέτουσα αρχή εγκρίνει με απόφασή της το πρακτικό και προσκαλεί τους υποψηφίους που προεπελέγησαν να υποβάλλουν προσφορά. Κατά της ανωτέρω απόφασης χωρεί προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Βιβλίο IV. Κατά της ανωτέρω απόφασης δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής.

4. Στην περίπτωση της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας η αποσφράγιση των προσφορών και τα επόμενα διαδικαστικά στάδια διενεργούνται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, ανεξαρτήτως κριτηρίου ανάθεσης.

5. Αν ως κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης έχει επιλεγεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η οποία δεν προσδιορίζεται μόνο βάσει τιμής, τα επιμέρους στάδια στην ανοικτή διαδικασία ή στο δεύτερο στάδιο της κλειστής διαδικασίας, έχουν ως εξής:

α) Η αποσφράγιση των δικαιολογητικών συμμετοχής και της τεχνικής προσφοράς γίνεται την ημερομηνία και ώρα που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης ή τη σχετική πρόσκληση. Στο στάδιο αυτό τα στοιχεία των προσφορών που αποσφραγίζονται είναι προσβάσιμα αποκλειστικά στα μέλη του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου και στην αναθέτουσα αρχή. Το αρμόδιο όργανο προβαίνει καταρχάς στον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής και εν συνεχεία στην αξιολόγηση και βαθμολόγηση μόνο των τεχνικών προσφορών των προσφερόντων, των οποίων τα δικαιολογητικά συμμετοχής έκρινε πλήρη, με την επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 72 περί παράλειψης προσήκουσας προσκόμισης εγγύησης συμμετοχής. Η διαδικασία αξιολόγησης ολοκληρώνεται με την καταχώριση σε πρακτικό των προσφερόντων, καθώς και των αποτελεσμάτων του ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών.

Τα αποτελέσματα του ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής και της αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών επικυρώνονται με απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Κατά της ανωτέρω απόφασης χωρεί προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Βιβλίο IV. Κατά της ανωτέρω απόφασης δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής.

Μετά από την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, οι προσφέροντες λαμβάνουν γνώση των λοιπών συμμετεχόντων στη διαδικασία και των στοιχείων που υποβλήθηκαν από αυτούς.

β) Μετά το πέρας της διαδικασίας της περ. α', αποσφραγίζονται και αξιολογούνται οι οικονομικές προσφορές των προσφερόντων, των οποίων τα δικαιολογητικά συμμετοχής και η τεχνική προσφορά κρίθηκαν αποδεκτά και βαθμολογήθηκαν σύμφωνα με τα ανωτέρω. Οι προσφορές καταχωρίζονται σε πρακτικό κατά σειρά κατάταξης, με βάση τη συνολική βαθμολογία τους.

γ) Μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας της περ. β', η αναθέτουσα αρχή, εφόσον εγκρίνει το πρακτικό κατάταξης προσφορών με απόφασή της, προσκαλεί εγγράφως τον προσφέροντα του οποίου η προσφορά είναι πρώτη σε κατάταξη, και στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), να υποβάλει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 103. Η απόφαση έγκρισης του πρακτικού κατάταξης προσφορών δεν κοινοποιείται στους προσφέροντες και ενσωματώνεται στην απόφαση κατακύρωσης.

Η διαδικασία ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης ολοκληρώνεται με τη σύνταξη πρακτικού από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο.

Τα αποτελέσματα του ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης, κατά τα ανωτέρω, επικυρώνονται με την απόφαση κατακύρωσης του άρθρου 105 στην οποία ενσωματώνεται η απόφαση έγκρισης του πρακτικού κατάταξης προσφορών της περ. γ'.

Μετά από την έκδοση και κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης σύμφωνα με το άρθρο 105, οι προσφέροντες λαμβάνουν

γνώση των οικονομικών προσφορών που αποσφραγίστηκαν, της κατάταξης των προσφορών και των υποβληθέντων δικαιολογητικών κατακύρωσης.

Κατά της ανωτέρω απόφασης χωρεί προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Βιβλίο IV. Κατά της ανωτέρω απόφασης δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής.

6. Κατά παρέκκλιση της παρ. 5, στην περίπτωση που ως κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης έχει επιλεγεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η οποία δεν προσδιορίζεται μόνο βάσει τιμής, όταν εξ αρχής έχει υποβληθεί μία προσφορά, τα αποτελέσματα όλων των σταδίων της διαδικασίας ανάθεσης της παρ. 5 επικυρώνονται με την απόφαση κατακύρωσης του άρθρου 105 της αναθέτουσας αρχής που εκδίδεται μετά το πέρας και του τελευταίου σταδίου της διαδικασίας. Κατά της ανωτέρω απόφασης χωρεί προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Βιβλίο IV. Κατά της ανωτέρω απόφασης δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής.

7. Όσα ορίζονται στις παρ. 2 έως 6 προσαρμόζονται για τις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών που διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο, σύμφωνα με τα άρθρα 22, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, και 36, περί υποχρέωσης χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, με την απόφαση της παρ. 5 του άρθρου 36.

Ειδικά στις διαδικασίες που διενεργούνται μέσω δυναμικού συστήματος αγορών, οι αιτήσεις συμμετοχής των οικονομικών φορέων για την εγγραφή τους στο σύστημα υποβάλλονται ηλεκτρονικά, χωρίς να ακολουθείται η διαδικασία ηλεκτρονικής αποσφράγισης.»

Άρθρο 41
Αντιστροφή σταδίων αξιολόγησης στην ανοικτή διαδικασία - Τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4412/2016

Η παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο 101 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 101
Αντιστροφή σταδίων αξιολόγησης στην ανοικτή διαδικασία
(Άρθρο 56 παρ.2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Στις ανοικτές διαδικασίες, οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να αποφασίζουν να εξετάσουν τις προσφορές πριν από την επαλήθευση της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 73 έως 83. Όταν κάνουν χρήση της δυνατότητας αυτής, εξασφαλίζουν ότι ο έλεγχος μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού και πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής πραγματοποιείται κατά τρόπον αμερόληπτο και διαφανή ώστε να μην ανατίθεται σύμβαση σε προσφέροντα που θα έπρεπε να είχε αποκλειστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, ή δεν πληροί τα κριτήρια επιλογής που έχει καθορίσει η αναθέτουσα αρχή.

2. Η χρήση της διαδικασίας της παρ. 1 δεν επιτρέπεται στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων στις οποίες κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, καθώς και στις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 50, περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης.»

Άρθρο 42
Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών - Αντικατάσταση του άρθρου 102 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 102 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 102
Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών
(Άρθρο 56 παρ. 3 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές, τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητούν από τους προσφέροντες ή υποψήφιους οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης.»

Άρθρο 43
Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών - Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 3, και 5 του άρθρου 103 του ν. 4412/2016

Οι περ. 1, 2, 3, και 5 του άρθρου 103 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 103 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 103
Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών

Πέραν των οριζόμενων στις παρ. 3 και 4 του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, και στο άρθρο 93, περί περιεχομένου φακέλου «Δικαιολογητικά συμμετοχής», ισχύουν και τα ακόλουθα:

1. Μετά από την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή ειδοποιεί εγγράφως τον προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 2690/1999 (Α' 74), όλων των δικαιολογητικών του άρθρου 80, όπως καθορίζονται ειδικότερα στα έγγραφα της σύμβασης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των άρθρων 75 έως 78. Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται στην αναθέτουσα αρχή μέσω του ΕΣΗΔΗΣ.

2. Αν δεν προσκομισθούν τα παραπάνω δικαιολογητικά ή υπάρχουν ελλείψεις σε αυτά που υποβλήθηκαν, η αναθέτουσα αρχή καλεί τον προσωρινό ανάδοχο να προσκομίσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά ή να συμπληρώσει τα ήδη υποβληθέντα, ή να παράσχει διευκρινήσεις με την έννοια του άρθρου 102, εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης σε αυτόν. Αν ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλλει αίτημα προς την αναθέτουσα αρχή για παράταση της ως άνω προθεσμίας, συνοδευόμενο από αποδεικτικά έγγραφα με τα οποία αποδεικνύεται ότι έχει αιτηθεί τη χορήγηση των δικαιολογητικών, η αναθέτουσα αρχή παρατείνει την προθεσμία υποβολής των δικαιολογητικών για όσο χρόνο απαιτηθεί για τη χορήγηση των δικαιολογητικών από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές. Ο προσωρινός ανάδοχος μπορεί να αξιοποιεί τη δυνατότητα του προηγούμενου εδαφίου και εντός της προθεσμίας της πρόσκλησης της παρ. 1.

Το παρόν εφαρμόζεται αναλόγως και όταν η αναθέτουσα αρχή ζητήσει την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής και πριν από το στάδιο κατακύρωσης, κατ' εφαρμογή του πρώτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 79, τηρουμένων των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας.

3. Αν, κατά τον έλεγχο των παραπάνω δικαιολογητικών, διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο

79 είναι εκ προθέσεως απατηλά, ή ότι έχουν υποβληθεί πλαστά αποδεικτικά στοιχεία, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 72, περί εγγυήσεων, εφόσον είχε προσκομισθεί, και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει των ειδικότερων κριτηρίων ανάθεσης όπως είχαν οριστεί στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσφορά του προσφέροντος που απορρίφθηκε.

Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν υπέβαλε αληθή ή ακριβή δήλωση, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται.

4. Αν ο προσωρινός ανάδοχος δεν υποβάλλει στο προκαθορισμένο χρονικό διάστημα τα απαιτούμενα πρωτότυπα ή αντίγραφα, των παραπάνω δικαιολογητικών, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 72, εφόσον είχε προσκομισθεί, και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει των ειδικότερων κριτηρίων ανάθεσης όπως είχαν οριστεί στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσφορά του προσφέροντος που απορρίφθηκε. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσκομίζει ένα ή περισσότερα από τα απαιτούμενα έγγραφα και δικαιολογητικά, η διαδικασία ματαιώνεται.

5. Αν από τα παραπάνω δικαιολογητικά που προσκομίσθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73 και 74 ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, σύμφωνα με την παρ. 1 και τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου και 77, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και, με την επιφύλαξη του άρθρου 104, περί χρόνου συνδρομής όρων συμμετοχής και οψιγενών μεταβολών, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, σύμφωνα με το άρθρο 72, περί εγγυήσεων, εφόσον είχε προσκομισθεί, και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει των ειδικότερων κριτηρίων ανάθεσης όπως είχαν οριστεί στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσφορά του προσφέροντος που απορρίφθηκε. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν αποδείξει ότι: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 και 74 και β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77, η διαδικασία ματαιώνεται.

6. Η διαδικασία ελέγχου των παραπάνω δικαιολογητικών ολοκληρώνεται με τη σύνταξη πρακτικού από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο, στο οποίο αναγράφεται η τυχόν συμπλήρωση δικαιολογητικών σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2, και τη διαβίβαση του φακέλου στο αποφαινόμενο όργανο της αναθέτουσας αρχής για τη λήψη απόφασης είτε για τη ματαίωση της διαδικασίας κατά τις παρ. 3, 4 ή 5 είτε κατακύρωσης της σύμβασης. Τα αποτελέσματα του ελέγχου των παραπάνω δικαιολογητικών επικυρώνονται με την απόφαση κατακύρωσης του άρθρου 105.

7. Όσοι δεν έχουν αποκλειστεί οριστικά λαμβάνουν γνώση των παραπάνω δικαιολογητικών που κατατέθηκαν, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης και στις διατάξεις του παρόντος.»

Άρθρο 44
Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής - Οψιγενείς μεταβολές - Αντικατάσταση του άρθρου 104 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 104 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 104
Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής - Οψιγενείς μεταβολές

1. Το δικαίωμα συμμετοχής, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, όπως ορίστηκαν στα έγγραφα της σύμβασης, κρίνονται:

α) κατά την υποβολή της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή της προσφοράς, με την υποβολή του ΕΕΕΣ,

β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του άρθρου 80 και

γ) κατά την εξέταση της υπεύθυνης δήλωσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης.

2. Αν επέλθουν μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες οι προσφέροντες/υποψήφιοι είχαν δηλώσει ότι πληρούν, σύμφωνα με το άρθρο 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, μέχρι τη σύναψη της σύμβασης, οι προσφέροντες/υποψήφιοι οφείλουν να ενημερώσουν αμελλητί την αναθέτουσα αρχή σχετικά.

3. Σε περίπτωση έγκαιρης και προσήκουσας ενημέρωσης της αναθέτουσας αρχής κατά την παρ. 2, δεν καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του. Σε αντίθετη περίπτωση, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του προσωρινού αναδόχου, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 72, περί εγγυήσεων.»

Άρθρο 45
Κατακύρωση - σύναψη σύμβασης - Αντικατάσταση του άρθρου 105 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 105 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 105
Κατακύρωση – σύναψη σύμβασης

1. Στην απόφαση κατακύρωσης αναφέρονται υποχρεωτικά οι προθεσμίες για την αναστολή της σύναψης της σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 360 έως 372.

Στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης προμήθειας αγαθών ή παροχής γενικών υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή, αιτιολογημένα και κατόπιν γνώμης του αρμοδίου γνωμοδοτικού οργάνου, μπορεί να κατακυρώσει τη σύμβαση για ολόκληρη ή μεγαλύτερη ή μικρότερη ποσότητα, αγαθών ή παρεχόμενων υπηρεσιών, από αυτήν που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον ο σχετικός όρος έχει περιληφθεί σε αυτά.

Με την απόφαση του προηγούμενου εδαφίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να κατακυρώσει τη σύμβαση για το ογδόντα τοις εκατό (80%) μέχρι και το εκατόν είκοσι τοις εκατό (120%) της ποσότητας αγαθών ή παρεχόμενων υπηρεσιών που αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί την απόφαση κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών, σε όλους τους οικονομικούς φορείς που έλαβαν μέρος στη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, εκτός από τους οριστικώς αποκλεισθέντες και ιδίως, όσους αποκλείστηκαν οριστικά δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 72, με κάθε πρόσφορο τρόπο. Εφόσον, η διαδικασία ανάθεσης διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η κοινοποίηση του προηγούμενου εδαφίου γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ.

3. Η απόφαση κατακύρωσης καθίσταται οριστική, εφόσον συντρέξουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η απόφαση κατακύρωσης έχει κοινοποιηθεί, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2,

β) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των ορίων του άρθρου 118, περί απευθείας ανάθεσης, και των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ για τις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας του άρθρου 119, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της ΑΕΠΠ και σε περίπτωση άσκησης αίτησης ανα-

στολής κατά της απόφασης της ΑΕΠΠ, εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης, με την επιφύλαξη της χορήγησης προσωρινής διαταγής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 372, περί δικαστικής προστασίας στο πεδίο που προηγείται της σύναψης της σύμβασης,

γ) έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν. 4700/2020 (Α'127), εφόσον απαιτείται, και

δ) ο προσωρινός ανάδοχος έχει υποβάλλει έπειτα από σχετική πρόσκληση, υπεύθυνη δήλωση, που υπογράφεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 79Α, περί υπογραφής Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, στην οποία δηλώνεται ότι, δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης.

4. Μετά από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντάς του προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης.

5. Η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα με την κοινοποίηση της πρόσκλησης της παρ. 4 στον ανάδοχο.

6. Οι συμβάσεις που ανατίθενται, σύμφωνα με την παρ. 4 και την περ. α' της παρ. 5 του άρθρου 39 και βασίζονται σε συμφωνία - πλαίσιο στη διαδικασία ανάθεσης της οποίας οι προσφορές υποβλήθηκαν με τη μορφή ηλεκτρονικών καταλόγων του άρθρου 35, και η εκτέλεσή της γίνεται με χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων του άρθρου 35, οι συμβάσεις που συνάπτονται στο πλαίσιο Δυναμικού Συστήματος Αγορών σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 35, καθώς και οι συμβάσεις του άρθρου 118Α, θεωρούνται συναφθείσες με την κοινοποίηση εντολής αγοράς, που ισοδυναμεί με απόφαση ανάθεσης, από την αναθέτουσα αρχή στον ανάδοχο. Στην περίπτωση αυτήν η εντολή αγοράς επέχει θέση εγγράφου συμφωνητικού με την έννοια του άρθρου 130 του ν. 4270/2014 (Α' 143).

7. Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόκληση, με την επιφύλαξη αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 103 για τον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 106. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, στην περίπτωση αυτήν, να αναζητήσει αποζημίωση, πέρα από την καταπίπτουσα εγγυητική επιστολή, ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.

8. Εάν η αναθέτουσα αρχή δεν απευθύνει την πρόσκληση της παρ. 4 εντός χρονικού διαστήματος εξήντα (60) ημερών από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, με την επιφύλαξη της ύπαρξης επιτακτικού λόγου δημόσιου συμφέροντος ή αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, ο ανάδοχος δικαιούται να απέχει από την υπογραφή του συμφωνητικού, χωρίς να εκπέσει η εγγύηση συμμετοχής του, καθώς και να αναζητήσει αποζημίωση ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.»

Άρθρο 46
Ματαίωση διαδικασίας - Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 106 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 106 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 106 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 106
Ματαίωση διαδικασίας

1. Η αναθέτουσα αρχή με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του αρμοδίου οργάνου, ματαιώνει τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης:

α) εφόσον η διαδικασία απέβη άγονη είτε λόγω μη υποβολής προσφοράς είτε λόγω απόρριψης όλων των προσφορών ή αιτήσεων ή αποκλεισμού όλων των προσφερόντων ή συμμετεχόντων, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος βιβλίου και τα έγγραφα της σύμβασης ή

β) στην περίπτωση του δευτέρου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης.

2. Ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης μπορεί να λάβει χώρα με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) λόγω παράτυπης διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 3,

β) αν οι οικονομικές και τεχνικές παράμετροι που σχετίζονται με τη διαδικασία ανάθεσης άλλαξαν ουσιωδώς και η εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου δεν ενδιαφέρει πλέον την αναθέτουσα αρχή ή τον φορέα για τον οποίο προορίζεται το υπό ανάθεση αντικείμενο,

γ) αν λόγω ανωτέρας βίας, δεν είναι δυνατή η κανονική εκτέλεση της σύμβασης,

δ) αν η επιλεγείσα προσφορά κριθεί ως μη συμφέρουσα από οικονομική άποψη,

ε) στην περίπτωση των παρ. 3 και 4 του άρθρου 97, περί χρόνου ισχύος προσφορών,

στ) για άλλους επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως ιδίως, δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος.

3. Αν διαπιστωθούν σφάλματα ή παραλείψεις σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, μετά από γνώμη του αρμοδίου οργάνου, να ακυρώσει μερικώς τη διαδικασία ή να αναμορφώσει ανάλογα το αποτέλεσμά της ή να αποφασίσει την επανάληψή της από το σημείο που εμφιλοχώρησε το σφάλμα ή η παράλειψη.

4. Όταν συντρέχουν οι λόγοι για τη ματαίωση της διαδικασίας που αναφέρονται στις παρ. 1 και 2, η αναθέτουσα αρχή ακυρώνει τη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης για ολόκληρο το αντικείμενο της σύμβασης ή, αν οι λόγοι αυτοί συνδέονται με τμήμα της σύμβασης, για το εν λόγω τμήμα, εφόσον επιτρέπεται η κατάθεση τέτοιων προσφορών.

5. Η αναθέτουσα αρχή διατηρεί, επίσης, το δικαίωμα, να αποφασίσει, παράλληλα με τη ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης, και την επανάληψη οποιασδήποτε φάσης της διαδικασίας σύναψης, με αντικατάσταση ή μη των όρων της ή την προσφυγή στη διαδικασία των άρθρων 29, περί ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ή 32, περί προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, εφόσον, στην τελευταία αυτήν περίπτωση, πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις των άρθρων αυτών.

6. Ειδικά για την περ. δ' της παρ. 2 για τη ματαίωση της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, απαιτείται γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου του Υπουργείου στο οποίο υπάγεται ή από το οποίο εποπτεύεται η αναθέτουσα αρχή ή του τεχνικού συμβουλίου της οικείας περιφέρειας, όταν στο οικείο Υπουργείο δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο και όταν αναθέτουσες αρχές είναι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού ή ενώσεις ή νομικά πρόσωπα των οργανισμών αυτών.

7. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων και σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 50, περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης, και ματαίωσης της διαδικασίας, δυνάμει του παρόντος άρθρου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εξαγοράσει τις μελέτες των τεχνικών λύσεων που κρίνει ικανοποιητικές και να προβεί σε νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης έργου βάσει των μελετών αυτών. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης κατά την αρχική διαδικασία.»

Άρθρο 47
Διαδικασία ανάθεσης - Τροποποίηση των παρ. 1 και 3 του άρθρου 109Α του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1 και 3 του άρθρου 109Α του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 109Α διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 109Α

Διαδικασία ανάθεσης

1. Οι συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως και εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ ανατίθενται, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις παρ. 1 έως 3 του άρθρου 118, περί απευθείας ανάθεσης και την περ. α' της παρ. 3 του άρθρου 120, περί έναρξης διαδικασίας σύναψης σύμβασης. Οι συμβάσεις άνω του ποσού των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, ανατίθενται με μία από τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 26, περί επιλογής των διαδικασιών.

2. Ιδίως, για συμβάσεις του δευτέρου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν τα κάτωθι:

α) αα) Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κάτω του ορίου της περ. δ' του άρθρου 5, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών στις ανοιχτές διαδικασίες ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε οκτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε οκτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν επείγοντες λόγοι για την ανάθεση, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής μπορεί να καθορίζονται μικρότερες προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής.

ββ) Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω του ορίου της περ. δ' του άρθρου 5, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών στις ανοιχτές διαδικασίες ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης της σύμβασης ή εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε οκτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης της σύμβασης ή εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε οκτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν επείγοντες λόγοι για την ανάθεση, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής μπορεί να καθορίζονται μικρότερες προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής.

β) Οι λόγοι αποκλεισμού των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού, εφαρμόζονται υποχρεωτικά, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 73.

γ) Τα κριτήρια επιλογής καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης και μπορούν να περιλαμβάνουν αυτά που παρατίθενται στο άρθρο 75, περί κριτηρίων επιλογής, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτό.

δ) Για την απόδειξη των περ. β' και γ' εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, 79Α, περί υπογραφής Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης και 80, περί αποδεικτικών μέσων του παρόντος.

ε) Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με το άρθρο 36 του παρόντος.

στ) Για τις εγγυήσεις, ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 72 του παρόντος.

3. Οι συμβάσεις ποσού άνω των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ αναρτώνται στο ΚΗΜΔΗΣ.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΟΥ Ν.4412/2016

Άρθρο 48
Επιλογή των διαδικασιών - Αντικατάσταση του άρθρου 116 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 116 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 116
Επιλογή των διαδικασιών

Για δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν, εκτός από τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 26, στις διαδικασίες των άρθρων 117, περί συνοπτικού διαγωνισμού, 117Α, περί δημόσιων συμβάσεων ήσσονος αξίας και 118, περί απευθείας ανάθεσης, καθώς και στο σύστημα προεπιλογής, του άρθρου 303 αναλόγως εφαρμοζόμενου.»

Άρθρο 49
Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας - Προσθήκη άρθρου 117Α στον ν. 4412/2016

Μετά το άρθρο 117 στον ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται άρθρο 117Α ως εξής:

«Άρθρο 117Α
Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας

Για τις δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας, με την έννοια της περ. 30α της παρ. 1 του άρθρου 2, είναι δυνατό να μην ακολουθείται διαδικασία ανάθεσης σύμβασης και οι πληρωμές να εκτελούνται ως εξόφληση έναντι νόμιμου φορολογικού παραστατικού, χωρίς να απαιτούνται έκδοση πράξης ανάθεσης ή οι διαδικασίες εκτέλεσης του παρόντος από την αναθέτουσα αρχή. Για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης ως ήσσονος αξίας εφαρμόζεται το άρθρο 6.»

Άρθρο 50
Απευθείας ανάθεση - Αντικατάσταση του άρθρου 118 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 118 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 118
Απευθείας ανάθεση

1. Προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης επιτρέπεται, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, είναι ίση ή κατώτερη από το όριο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

Για τις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης έργου και τις συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 107 έως 110, το ποσό του προηγούμενου εδαφίου είναι εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ.

2. Η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες για την ανάθεση της σύμβασης υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να απαιτείται γνωμοδότηση συλλογικού οργάνου.

3. Μετά την έκδοση της απόφασης ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή τη δημοσιεύει στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 38 και την κοινοποιεί στον οικονομικό φορέα. Η παράλειψη εκπλήρωσης της υποχρέωσης του προηγούμενου εδαφίου καθιστά τη σύμβαση αυτοδικαίως άκυρη. Με την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης η σύμβαση θεωρείται, ότι έχει συναφθεί και

η υπογραφή του σχετικού συμφωνητικού έχει αποδεικτικό χαρακτήρα. Η υπογραφή συμφωνητικού απαιτείται για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία που υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, με την επιφύλαξη της παρ. 6 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης. Ειδικά για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που αφορούν σε ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και του ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή/και ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ), το ανωτέρω ποσό ορίζεται σε δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.

Η απόφαση ανάθεσης περιέχει κατ' ελάχιστο:

α) την επωνυμία και τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής,

β) περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης και της αξίας της,

γ) όνομα και στοιχεία επικοινωνίας του οικονομικού φορέα στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση,

δ) κάθε άλλη πληροφορία που η αναθέτουσα αρχή κρίνει απαραίτητη.

4. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η επιλογή του αναδόχου διενεργείται με απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Η σύμβαση συνάπτεται με τον ανάδοχο που επιλέγεται και διαθέτει τα αναγκαία προς τούτο προσόντα και την απαραίτητη εξειδίκευση. Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης αποτελεί το ανώτατο όριο της συμβατικής αμοιβής του αναδόχου. Μετά από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος ή ελεγχόμενο από αυτόν φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν δύναται να συνάψει σύμβαση του παρόντος άρθρου με την αυτή αναθέτουσα αρχή για διάστημα δώδεκα (12) μηνών.

5. Σύμφωνα με το παρόν άρθρο, μπορούν να ανατεθούν από κάθε αναθέτουσα αρχή κατ' έτος, μία ή περισσότερες συμβάσεις, συνολικού προϋπολογισμού μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) των πιστώσεων της αναθέτουσας αρχής κατ' έτος, για ανάθεση συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, αντίστοιχα. Συμβάσεις που συνάπτονται κατά παράβαση του ορίου του προηγούμενου εδαφίου είναι άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.

6. Κατά παρέκκλιση της παρ. 1, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να προσφεύγουν στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το όριο των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ για αναθέσεις συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών, έργων και μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, που αφορούν στην υλοποίηση έργων ΤΠΕ με αντικείμενο την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών υπηρεσιών ή τον εκσυγχρονισμό των ψηφιακών εργαλείων της Κεντρικής Διοίκησης κατά την έννοια της περ. στ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143). Η προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, επιτρέπεται κατόπιν έκδοσης διαπιστωτικής πράξης από τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, μετά από αίτηση της αναθέτουσας αρχής, που υποβάλλεται στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Η διαπιστωτική πράξη εκδίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την υποβολή της αίτησης, μετά την παρέλευση της οποίας τεκμαίρεται η απόρριψη αυτής. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται η διαδικασία και ο τρόπος υποβολής των αιτήσεων από τις αναθέτουσες αρχές, τα απαραίτητα δικαιολογητικά, η αρμόδια οργανική μονάδα για την επεξεργασία των αιτήσεων και κάθε αναγκαία τεχνική ή άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.»

Άρθρο 51
Απευθείας ανάθεση μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (e-marketplace) - Προσθήκη άρθρου 118Α στον ν. 4412/2016

Στον ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται άρθρο 118Α ως εξής:

«Άρθρο 118Α

Απευθείας ανάθεση μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (e-marketplace)

1. Οι Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 41 μπορούν να καταρτίζουν και να διαχειρίζονται Συστήματα Ηλεκτρονικών Αγορών (ΣΗΑ) για την κάλυψη αναγκών των αναθετουσών αρχών. Για τη λειτουργία των ΣΗΑ, οι ως άνω Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών τηρούν μητρώο προεπιλογής οικονομικών φορέων για τη διενέργεια απευθείας αναθέσεων, στο οποίο δικαίωμα εγγραφής έχουν όλοι οι οικονομικοί φορείς με την έννοια του άρθρου 19. Από τη χρήση των Συστημάτων Ηλεκτρονικών Αγορών (ΣΗΑ) της παρούσας εξαιρείται η ανάθεση συμβάσεων προμήθειας φαρμακευτικών προϊόντων.

2. Η ανάθεση των συμβάσεων μέσω Συστήματος Ηλεκτρονικής Αγοράς (e-marketplace) διενεργείται αποκλειστικά μέσω του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.

3. Για την κατάρτιση του μητρώου προεπιλεγμένων οικονομικών φορέων σύμφωνα με την παρ. 1, αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο της αρμόδιας Εθνικής Κεντρικής Αρχής Αγορών, πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εγγραφή στο εκάστοτε μητρώο. Η πρόσκληση του προηγούμενου εδαφίου περιλαμβάνει απαραιτήτως, περιγραφή των ειδών ή των υπηρεσιών που θα αποτελέσουν αντικείμενο ανάθεσης, τις σχετικές ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις, το εύρος των αποδεκτών οικονομικών προσφορών, τα αντικειμενικά κριτήρια για την εγγραφή στο μητρώο, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά καθώς και τυχόν προθεσμία για την υποβολή αίτησης εγγραφής στο μητρώο.

4. Τα αντικειμενικά κριτήρια για την εγγραφή στο μητρώο προεπιλεγέντων οικονομικών φορέων, περιλαμβάνουν τους λόγους αποκλεισμού του άρθρου 73 και τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 75 και εξειδικεύονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εγγραφή στο μητρώο.

5. Η απόφαση έγκρισης ή απόρριψης της αίτησης εγγραφής οικονομικού φορέα στο μητρώο της παρ. 1 εκδίδεται από την αρμόδια Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών. Κατά της απορριπτικής απόφασης του προηγούμενου εδαφίου χωρεί ενδικοφανής προσφυγή ενώπιον της οικείας Εθνικής Κεντρικής Αρχής Αγορών, η οποία ασκείται εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών.

6. Κατόπιν της απόφασης έγκρισης της παρ. 5, ο οικονομικός φορέας μεταφορτώνει την προσφορά του, με χρήση του μορφότυπου ηλεκτρονικού καταλόγου που προσδιορίζεται στην πρόσκληση της παρ. 3, στο ΣΗΑ. Η Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών επιβεβαιώνει την τεχνική ορθότητα του ηλεκτρονικού καταλόγου πριν από την ανάρτησή του και εγκρίνει την ανάρτηση αυτή, εφόσον τηρούνται οι όροι που τέθηκαν στην πρόσκληση της παρ. 3.

7. Ο οικονομικός φορέας μπορεί να επικαιροποιεί τα στοιχεία της προσφοράς του σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή στο μέτρο που αυτά συμμορφώνονται με τους όρους της πρόσκλησης της παρ. 3. Ο οικονομικός φορέας μεταφορτώνει στοιχεία της επικαιροποιημένης προσφοράς του, στο ΣΗΑ. Κατόπιν, η Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών επιβεβαιώνει την ορθή μεταφόρτωση των επικαιροποιημένων στοιχείων της προσφοράς και εγκρίνει την ανάρτηση του επικαιροποιημένου καταλόγου, εφόσον τηρούνται οι όροι που τέθηκαν στην πρόσκληση της παρ. 3. Σε κάθε περίπτωση, υπεύθυνος για την ακρίβεια της προσφοράς μέσω ηλεκτρονικού καταλόγου είναι ο οικονομικός φορέας που την υπέβαλε.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία του ΣΗΑ, στη διαδικασία κατάρτισης, τήρησης και επικαιροποίησης του μητρώου προεπιλεγμένων οικονομικών φορέων, το περιεχόμενο της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, τη διαδικασία εξέτασης της ενδικοφανούς προσφυγής της παρ. 5, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

9. Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να προσφεύγουν στα Συστήματα Ηλεκτρονικών Αγορών, εφόσον η αξία των συμβάσεων που ανατίθενται απευθείας μέσω αυτών δεν υπερβαίνει ετησίως το ποσό των σαράντα χιλιάδων (40.000) ευρώ, ανά είδος αγαθού ή υπηρεσίας.

10. Η απευθείας ανάθεση μέσω των ΣΗΑ διενεργείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής χωρίς να απαιτείται συγκρότηση συλλογικού οργάνου.

11. Η ανάθεση της σύμβασης γίνεται σε οικονομικό φορέα εγγεγραμμένο στο μητρώο προεπιλεγμένων οικονομικών φορέων της παρ. 1, εφόσον τηρούνται οι όροι της πρόσκλησης της παρ. 3, δυνάμει της οποίας υποβλήθηκε η προσφορά του οικονομικού φορέα.

12. Για την ανάθεση της σύμβασης η αναθέτουσα αρχή εκδίδει εντολή αγοράς, μέσω του ΣΗΑ, η οποία αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ και περιέχει κατ' ελάχιστο:

α) την επωνυμία και τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής,

β) περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης και της αξίας της,

γ) όνομα και στοιχεία επικοινωνίας του οικονομικού φορέα στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση,

δ) κάθε άλλη πληροφορία που κρίνει απαραίτητη η αναθέτουσα αρχή.

13. Σε περίπτωση παράβασης της υποχρέωσης της παρ. 12, η εντολή αγοράς καθίσταται αυτοδικαίως άκυρη.»

Άρθρο 52
Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2, 3, 6, 7 και 8, κατάργηση της παρ. 5 και προσθήκη παρ. 9 και 10 στο άρθρο 119 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 119 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», οι παρ. 2, 3, 6, 7 και 8 τροποποιούνται, η παρ. 5 καταργείται, προστίθενται παρ. 9 και 10 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 119
Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Σε περίπτωση συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών, ή μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, του ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ), οι αναθέτουσες αρχές ή οι δικαιούχοι ενεργειών τεχνικής βοήθειας, κατά την έννοια του ν. 4314/2014 (Α' 265) και του θεσμικού πλαισίου του ΕΠΑ, μπορούν να προσφεύγουν και στις διαδικασίες των παρ. 2 και 3, κατά περίπτωση.

2. Με αιτιολογημένη απόφαση του αρμοδίου οργάνου για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας του Υπουργείου ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, εκτιμώμενης αξίας έως εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, κατόπιν αποστολής πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η πρόσκληση απευθύνεται σε τρεις (3) τουλάχιστον οικονομικούς φορείς, οι οποίοι επιλέγονται μεταξύ των εγγεγραμμένων σε κατάλογο προμηθευτών ή/και παρόχων υπηρεσιών, ο οποίος καταρτίζεται και τηρείται για τον σκοπό της εκτέλεσης ενεργειών τεχνικής βοήθειας. Δεν αξιολογούνται προσφορές που υποβάλλονται από μη προσκληθέντες οικονομικούς φορείς. Το σχετικό συμφωνητικό, όπου απαιτείται, υπογράφεται από το ίδιο ως άνω όργανο.

3. Με αιτιολογημένη απόφαση του αρμοδίου οργάνου για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας του Υπουργείου ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, εκτιμώμενης αξίας άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) έως και εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, κατόπιν πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η πρόσκληση απευθύνεται προς όλους τους οικονομικούς φορείς, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι σε κατάλογο προμηθευτών και παρόχων υπηρεσιών, ο οποίος καταρτίζεται και τηρείται για τον σκοπό της εκτέλεσης ενεργειών τεχνικής βοήθειας και οι οποίοι ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης, όπως αυτό αποτυπώνεται στον συγκεκριμένο κωδικό CPV του άρθρου 23. Δεν αξιολογούνται προσφορές που υποβάλλονται από μη προσκληθέντες οικονομικούς φορείς. Το σχετικό συμφωνητικό, όπου απαιτείται, υπογράφεται από το ίδιο ως άνω όργανο.

4. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ρυθμίζεται η διαδικασία κατάρτισης και τήρησης των καταλόγων προμηθευτών και παρόχων υπηρεσιών ενεργειών τεχνικής βοήθειας για την εφαρμογή του παρόντος και εξειδικεύονται οι όροι εγγραφής των οικονομικών φορέων σε αυτούς, οι όροι επιλογής του αναδόχου κατά τις παρ. 2 και 3, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

5. [Καταργήθηκε]

6. Σε περίπτωση συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών ή μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν σε ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, του ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του ΕΠΑ, με τη διαδικασία των άρθρων 118, περί απευθείας ανάθεσης, και 118Α, περί απευθείας ανάθεσης μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (e-marketplace), η σύναψη αυτών χωρεί με αιτιολογημένη απόφαση του αρμοδίου οργάνου για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας του Υπουργείου ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου. Το σχετικό συμφωνητικό, όπου απαιτείται, υπογράφεται από το ίδιο ως άνω όργανο.

7. Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για σύναψη σύμβασης, σύμφωνα με τις παρ. 2 και 3, αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ.

8. Η διαδικασία ανάθεσης συμβάσεων υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν σε ενέργειες ωρίμανσης των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων του ΕΣΠΑ, του ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, η εκτιμώμενη αξία των οποίων δεν υπερβαίνει τα όρια της παρ. 1 του άρθρου 118, γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παρ. 1 έως 3 του άρθρου 118.

9. Οι πληρωμές για τις δημόσιες συμβάσεις ενεργειών της παρ. 1, όταν εφαρμόζεται το άρθρο 117Α, περί δημόσιων συμβάσεων ήσσονος αξίας, εκτελούνται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας υπηρεσίας.

10. Τα καθήκοντα αποφαινόμενου οργάνου στο πλαίσιο της διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων ενεργειών τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, του ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) εκτιμώμενης αξίας άνω των εκατό χιλιάδων (100,000) ευρώ ασκούνται από το αρμόδιο για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας όργανο του Υπουργείου ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου.»

Άρθρο 53
Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης - Αντικατάσταση του άρθρου 120 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 120 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 120
Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης

1. Για συμβάσεις κάτω των ορίων, ως χρόνος έναρξης των διαδικασιών του άρθρου 26 νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ, ανά περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 66.

1α. Ως χρόνος έναρξης του συνοπτικού διαγωνισμού νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με το άρθρο 66 περί δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.

2. Ως χρόνος έναρξης της διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης ή της διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, νοείται η ημερομηνία αποστολής προς τους οικονομικούς φορείς της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προ-

σφοράς ή της πρώτης πρόσκλησης συμμετοχής σε διαπραγμάτευση.

3. Για τις συμβάσεις του άρθρου 118, περί απευθείας ανάθεσης, ισχύουν τα ακόλουθα:

α) Η πρόσκληση της παρ. 2 ειδικά για συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία άνω του ορίου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ δύναται να απευθύνεται και σε έναν οικονομικό φορέα και αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης. Δεν λαμβάνονται υπόψη προσφορές οικονομικών φορέων που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

β) Για τις δημόσιες συμβάσεις έργου με εκτιμώμενη αξία μέχρι και τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, η πρόσκληση της παρ. 2 δύναται να απευθύνεται και σε έναν οικονομικό φορέα και αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ τουλάχιστον πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης. Δεν λαμβάνονται υπόψη προσφορές οικονομικών φορέων που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

Για τις δημόσιες συμβάσεις έργου άνω των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, η πρόσκληση για την υποβολή προσφοράς αποστέλλεται σε τουλάχιστον τρεις (3) οικονομικούς φορείς και αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ για τουλάχιστον πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης. Δεν αξιολογούνται προσφορές οικονομικών φορέων που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

γ) Οι προσκλήσεις για την υποβολή προσφοράς στις συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών αναρτώνται και στην ιστοσελίδα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Η διαδικασία της περ. α' λαμβάνει χώρα και για τις συμβάσεις που ανατίθενται δυνάμει της παρ. 6 του άρθρου 118.

4. Η παράλειψη εκπλήρωσης της υποχρέωσης της παρ. 3 κωλύει τη σύναψη της σύμβασης.»

Άρθρο 54
Οικονομικές προσφορές στις δημόσιες συμβάσεις έργων - Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 124 του ν. 4412/2016

Η παρ. 1 του άρθρου 124 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 124
Οικονομικές προσφορές στις δημόσιες συμβάσεις έργων

1. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου κάτω των ορίων, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, εκτός από όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 95, περί τρόπου σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών, να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης, ότι οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται και υποβάλλονται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 126, περί τρόπου σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις έργων (μειοδοσία στο ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους για εκτέλεση απολογιστικών εργασιών).

2. Οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται υποχρεωτικά επί του εντύπου που χορηγεί η αναθέτουσα αρχή ή βάσει υποδείγματος που περιλαμβάνεται ως Παράρτημα στα έγγραφα της σύμβασης.»

Άρθρο 55
Έννομη προστασία κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των ορίων του άρθρου 118 και των δημοσίων συμβάσεων του άρθρου 119 -Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 127 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 127 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 127
Έννομη προστασία για δημόσιες συμβάσεις των άρθρων 118 και 119

1. Για δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των ορίων του άρθρου 118, περί απευθείας ανάθεσης, όποιος έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να ζητήσει την ακύρωση πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, καθώς και την αναστολή εκτέλεσης, ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου της έδρας της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 45 έως 56 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), το οποίο αποφαίνεται αμετακλήτως χωρίς να επιτρέπεται η προηγούμενη άσκηση άλλης ειδικής ή ενδικοφανούς διοικητικής προσφυγής.

Το παράβολο για την άσκηση της αίτησης ακύρωσης και της αίτησης αναστολής ορίζεται ίσο με το πέντε τοις εκατό (5%) επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.

2. Για τα ζητήματα έννομης προστασίας για δημόσιες συμβάσεις του άρθρου 119, περί συμβάσεων ενεργειών τεχνικής βοήθειας:

α) με εκτιμώμενη αξία άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, εφαρμόζεται το Βιβλίο IV,

β) με εκτιμώμενη αξία έως και εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, εφαρμόζεται η παρ. 1.»

Άρθρο 56
Ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για δημόσιες συμβάσεις -Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 128 του ν. 4412/2016

Οι τίτλος και οι παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 128 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 128
Ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για δημόσιες συμβάσεις - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Όταν πρόκειται να εκτελεστούν δημόσιες συμβάσεις ή συμβάσεις παραχώρησης έργων ή συμβάσεις έργων που υλοποιούνται ως Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), εκτιμώμενης αξίας σύμβασης ή τμήματος αυτής μεγαλύτερης των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ, ιδίως για τον σχεδιασμό, μελέτη, έλεγχο μελέτης, διοίκηση και επίβλεψη έργων ή συμβάσεων επιτρέπεται η ανάθεση, με προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης με ανάρτηση της πρόσκλησης στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα, υπηρεσιών συμβούλων οποιασδήποτε ειδικότητας, όπως, τεχνικού, νομικού, οικονομικού συμβούλου και συμβούλου οργάνωσης, σε ημεδαπά ή αλλοδαπά, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, επί ειδικών θεμάτων, που απαιτούνται για την υλοποίηση, μελέτη και εκτέλεση των συμβάσεων αυτών, έναντι αμοιβής μέχρι των ορίων των περ. β', γ' και δ', κατά περίπτωση, του άρθρου 5 και με ανώτατο όριο το μηδέν και πέντε δέκατα (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την παροχή υπηρεσιών συμβούλων οποιασδήποτε ειδικότητας για θέματα που σχετίζονται με την επίβλεψη και παρακολούθηση από τεχνικής, νομικής και χρηματοοικονομικής πλευράς κατά την περίοδο λειτουργίας και συντήρησης των Συμβάσεων Παραχώρησης ή των συμβάσεων έργων που υλοποιούνται ως ΣΔΙΤ, με αξία σύμβασης μεγαλύτερης των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ. Για την ανάθεση απαιτείται γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημόσιων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

2. Όταν πρόκειται να εκτελεστούν δημόσιες συμβάσεις ή συμβάσεις παραχώρησης έργων ή συμβάσεις έργων που υλοποιούνται ως ΣΔΙΤ ή μέρη αυτών και, ιδίως για τον σχεδιασμό, μελέτη, έλεγχο μελέτης, διοίκηση και επίβλεψη έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, επιτρέπεται, η ανάθεση, με προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμά-

τευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης με ανάρτηση της πρόσκλησης στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής, υπηρεσιών συμβούλων επί ειδικών θεμάτων, που απαιτούνται για την υλοποίηση και εκτέλεση των έργων αυτών έναντι συνολικής αμοιβής μέχρι των ορίων των περ. β', γ' και δ', κατά περίπτωση, του άρθρου 5 και με ανώτατο όριο το μηδέν και πέντε δέκατα (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Ειδικά για έργα ΣΔΙΤ που υλοποιούνται από άλλους φορείς, που δεν εποπτεύονται από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, αρμόδια για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου ορίζεται η Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων και ΣΔΙΤ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Για την ανάθεση απαιτείται γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημόσιων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, μπορεί να εφαρμόζεται η παρ. 2 και με συνολική αμοιβή μέχρι του ορίου της περ. β' του άρθρου 5 και με ανώτατο όριο το μηδέν και πέντε δέκατα (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, ολικά ή μερικά, σε συγκεκριμένο έργο ή τμήμα έργου ή ομάδα έργων, που εκτελούνται από το Δημόσιο ή φορείς του δημοσίου τομέα και να ρυθμίζονται όλα τα σχετικά θέματα.

4. Οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν τις πιστώσεις του έργου. Η ανάθεση καθηκόντων συμβούλου γίνεται με σύμβαση στην οποία ορίζονται οι παρεχόμενες από τον σύμβουλο υπηρεσίες, οι όροι και προϋποθέσεις παροχής τους, η διάρκεια της σύμβασης και κάθε άλλη λεπτομέρεια εφαρμογής της.

5. Σε περιπτώσεις ειδικών ή μεγάλων έργων υποδομής ή έργων, στα οποία εφαρμόζονται μη διαδεδομένες ειδικές μέθοδοι μελέτης και κατασκευής, ιδίως σε θέματα ασφάλειας ή αντιμετώπισης και αποτροπής κινδύνου, μπορεί, με απόφαση της προϊσταμένης αρχής, που λαμβάνεται κατόπιν σύμφωνης γνώμης του τεχνικού συμβουλίου του αρμοδίου Υπουργείου ή του Τεχνικού Συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, αν στο αρμόδιο Υπουργείο δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο, να ορίζεται ως ειδικός εμπειρογνώμονας για την επίλυση συγκεκριμένου τεχνικού προβλήματος και για ολιγοήμερη απασχόληση επιστήμονας εγνωσμένου κύρους και φήμης και μεγάλης εμπειρίας σχετικής με το προς επίλυση θέμα, χωρίς να απαιτείται να είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο μελετητών. Η επιλογή του εμπειρογνώμονα επιτρέπεται να γίνει έναντι συνολικής αμοιβής μέχρι των ορίων των περ. β' και γ', κατά περίπτωση, του άρθρου 5. Η συνολική αμοιβή του εμπειρογνώμονα βαρύνει τις πιστώσεις του έργου ή της μελέτης και καθορίζεται με την απόφαση ορισμού του, επί τη βάσει ημερήσιας αποζημίωσης που δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της αμοιβής επιστήμονα με υπερεικοσαετή εμπειρία, όπως αυτή ορίζεται στον Κανονισμό Προεκτιμώμενων Αμοιβών της περ. δ' της παρ. 8 του άρθρου 53.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ, ΜΕΛΕΤΩΝ, ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 57
Διοίκηση του έργου - Παρακολούθηση και επίβλεψη - Αντικατάσταση του άρθρου 136 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 136 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 136
Διοίκηση του έργου - Παρακολούθηση και επίβλεψη - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διοίκηση των έργων ασκούνται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου (διευθύνουσα ή επιβλέπουσα υπηρεσία), η οποία ορίζει τους τεχνικούς υπαλλήλους που θα ασχοληθούν ειδικότερα με την επίβλεψη, προσδιορίζει τα καθήκοντά τους όταν είναι περισσότεροι από έναν, παρακολουθεί το έργο τους και γενικά προβαίνει σε κάθε ενέργεια που απαιτείται για την καλή και έγκαιρη εκτέλεση των έργων. Η επίβλεψη αποσκοπεί ιδίως, στην πιστή εκπλήρωση από τον ανάδοχο των όρων της σύμβασης και στην κατασκευή του έργου, σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του και δεν μειώνει τις ευθύνες του αναδόχου που απορρέουν από τον νόμο και τη σύμβαση.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία ορίζει ως επιβλέποντες και βοηθούς αυτών για το έργο ή τμήματά του ή είδη εργασιών τεχνικούς υπαλλήλους που έχουν την κατάλληλη ειδικότητα, ανάλογα με τα στελέχη που διαθέτει, τις υπηρεσιακές ανάγκες και την αξιολόγηση του έργου και του προσωπικού. Οι επιβλέποντες αποτελούν τους άμεσους βοηθούς του προϊστάμενου της διευθύνουσας υπηρεσίας στην άσκηση των καθηκόντων της που σχετίζονται με το έργο, όπως αυτά ορίζονται στο παρόν. Δεν αποκλείεται η άσκηση της επίβλεψης από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η διευθύνουσα υπηρεσία, όταν ορίζει ομάδα επίβλεψης, περιλαμβάνει τον συντονιστή, τους επιβλέποντες και τους βοηθούς τους, με σαφώς καθορισμένα καθήκοντα στην απόφαση ορισμού.

3. Η επίβλεψη των παρ. 1 και 2 δύναται να ασκηθεί, εφόσον προβλέπεται στην διακήρυξη, από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ). Ο ΙΦΕ είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, ο οποίος είναι εγγεγραμμένος στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019 (Α' 112) και διαθέτει τις εξειδικευμένες γνώσεις που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση και επίβλεψη του έργου.

Κάθε υποψήφιος ανάδοχος υποχρεούται να δηλώνει με την προσφορά του τον ΙΦΕ, στον οποίο θα ανατεθεί η επίβλεψη της εκτέλεσης της σύμβασης, εφόσον αυτή κατακυρωθεί στον ίδιο. Αμέσως μετά την κατακύρωση του έργου και την υπογραφή της σύμβασης με τον ανάδοχο, η Προϊσταμένη Αρχή τον καλεί να υπογράψει την προβλεπόμενη σύμβαση με τον ΙΦΕ και να τον εγκαταστήσει στο έργο. Η Προϊσταμένη Αρχή κατά το ως άνω στάδιο, δύναται αιτιολογημένα να αρνηθεί τον ορισμό του προτεινόμενου φορέα επίβλεψης και να τάξει προθεσμία όχι μικρότερη των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερη των τριάντα (30) ημερών στον ανάδοχο, για να προτείνει νέο πιστοποιημένο ΙΦΕ.

Το σχέδιο σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ κοινοποιείται στο σύνολό του μαζί με τα πάσης φύσεως παραρτήματά του από τον ανάδοχο στην διευθύνουσα υπηρεσία. Η διευθύνουσα υπηρεσία ελέγχει εντός τριών (3) ημερών από την ως άνω κοινοποίηση, εάν το σχέδιο σύμβασης έχει το προβλεπόμενο περιεχόμενο, και, εφόσον δεν έχει αντιρρήσεις, ειδοποιεί τον ανάδοχο ότι μπορεί να προχωρήσει στην υπογραφή της σύμβασης με τον ΙΦΕ. Εάν η σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ χρειάζεται διορθώσεις ή τροποποιήσεις, η διευθύνουσα υπηρεσία τάσσει προθεσμία στον ανάδοχο να συμμορφωθεί. Με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ ο τελευταίος εγκαθίσταται ως επιβλέπων στο έργο.

Εάν η διευθύνουσα υπηρεσία διαπιστώσει,ότι ο ΙΦΕ έχει ουσιωδώς παραβεί τις νόμιμες ή τις συμβατικές του υποχρεώσεις, τον καλεί να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να αρθεί η παράβαση και αποστέλλει σχετική ειδοποίηση στον ανάδοχο. Εφόσον δεν αρθεί η παράβαση, ενημερώνει την Προϊσταμένη Αρχή, η οποία μπορεί να ζητήσει από τον ανάδοχο να καταγγείλει τη σύμβασή του με τον ΙΦΕ και να τον αντικαταστήσει άμεσα.

Η αμοιβή του ΙΦΕ βαρύνει τις πιστώσεις του έργου και καταβάλλεται αποκλειστικώς από τον ανάδοχο, ο οποίος είναι ο μόνος υπόχρεος για την πληρωμή των αμοιβών και των λοιπών δαπανών και εξόδων του, όπως αυτά προβλέπονται στην σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ και ρυθμίζονται από το εφαρμοζόμενο τιμολόγιο. Ο κύριος του έργου δεν έχει καμία ευθύνη για τις δαπάνες αυτές.

Ο ΙΦΕ ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου ακόμη και για ελαφρά αμέλεια κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών του και επίσης σε περίπτωση φυσικού προσώπου, ο ίδιος, και σε περίπτωση νομικού προσώπου, οι διοικούντες και υπάλληλοι του ΙΦΕ, υπέχουν, κατά την εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώ-

σεων, ποινική ευθύνη δημόσιου υπαλλήλου.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συνάπτονται με τις ως άνω ρυθμίσεις και ιδίως, η απαιτούμενη πιστοποίηση του ΙΦΕ με την εγγραφή του στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019, καθώς και τυχόν πρόσθετα προσόντα που πρέπει να διαθέτει και να αποδεικνύει, η διαδικασία πρότασης, ορισμού και εγκατάστασης του ΙΦΕ στο έργο, η διαδικασία σύναψης της σύμβασης μεταξύ ΙΦΕ και αναδόχου και το ελάχιστο περιεχόμενο αυτής, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του ΙΦΕ απέναντι στον κύριο του έργου, ο υπολογισμός της αμοιβής του ΙΦΕ και ο καθορισμός του τιμολογίου βάσει του οποίου αυτή θα υπολογίζεται, καθώς και ο τρόπος καταβολής της, οι εγγυήσεις αμεροληψίας του ΙΦΕ και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων του ΙΦΕ με τον ανάδοχο, η αντιμετώπιση τυχόν παράβασης των υποχρεώσεων και εν γένει ευθύνης του ΙΦΕ, οι λόγοι που επιτρέπουν ή επιβάλλουν την αντικατάσταση του ΙΦΕ κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου και η διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει προς τούτο ο ανάδοχος, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που συνδέεται με την απρόσκοπτη κατά τα ως άνω οριζόμενα άσκηση επίβλεψης από ιδιωτικό φορέα.

4. Στην περίπτωση της παρ. 3 η διευθύνουσα υπηρεσία δεν προβαίνει στον ορισμό επιβλεπόντων κατά τους ορισμούς της παρ. 2. Ο ιδιωτικός φορέας επίβλεψης έχει όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τις διατάξεις του παρόντος στην επίβλεψη, όταν τούτη ασκείται από υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας.

5. α. Η διευθύνουσα υπηρεσία, σε περίπτωση ανάθεσης της επίβλεψης σε ιδιωτικό φορέα, δικαιούται, να πραγματοποιεί, κατά την κρίση της και χωρίς να απαιτείται οιαδήποτε προηγούμενη γνωστοποίηση, επιτόπιους ελέγχους του έργου, με σκοπό να διαπιστώνει την εξέλιξη αυτού, τη νόμιμη άσκηση της επίβλεψης και τη συμμόρφωση του αναδόχου με τη σύμβαση εκτέλεσης του έργου.

β. Η διευθύνουσα υπηρεσία δύναται να εναντιώνεται στα πορίσματα και έγγραφα του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης, με αιτιολογημένη εισήγησή της που υποβάλλεται στην Προϊσταμένη Αρχή, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη γνωστοποίησή τους σε αυτήν, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή των πορισμάτων και των εγγράφων του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης. Σε περίπτωση εμπρόθεσμης αιτιολογημένης εναντίωσης της διευθύνουσας υπηρεσίας, η Προϊσταμένη Αρχή του έργου αποφασίζει, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από της περιέλευσης σε αυτήν της εισηγήσεως. Η απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής δεσμεύει τη διευθύνουσα υπηρεσία, τον φορέα επίβλεψης και τον ανάδοχο.

γ. Τα πορίσματα ή τα έγγραφα που συντάσσονται από τον ιδιωτικό φορέα επίβλεψης, καθώς και τα έγγραφα ή τα στοιχεία που υπογράφονται από αυτόν, δεν γεννούν διαφορές μεταξύ του επιβλέποντος και του αναδόχου. Εάν ο ανάδοχος αμφισβητεί ενέργειες της επίβλεψης, υποβάλλει αναφορά προς την διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία μπορεί, εάν κάνει δεκτές τις αιτιάσεις του αναδόχου, να εναντιωθεί κατά τη διαδικασία της περ. β'.

δ. Κατά της απόφασης της Προϊσταμένης Αρχής, που δέχεται την εναντίωση της διευθύνουσας υπηρεσίας σε έγγραφα ή πορίσματα του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης, καθώς και κατά της τεκμαιρόμενης αποδοχής από τη διευθύνουσα υπηρεσία των εγγράφων ή πορισμάτων του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης, ο ανάδοχος μπορεί να ασκήσει την ένσταση του άρθρου 174, περί διοικητικής επίλυσης συμβατικών διαφορών, εφόσον η ως άνω εναντίωση ή η τεκμαιρόμενη αποδοχή των ενεργειών της επίβλεψης έχουν άμεσα βλαπτικές συνέπειες εις βάρος του, χωρίς να απαιτείται η έκδοση άλλης πράξης προς τούτο.

6. Στην περίπτωση κατασκευής έργου με αυτεπιστασία, η επίβλεψη οργανώνει και διευθύνει τα μέσα που έχει στη διάθεσή της κατά τον οικονομοτεχνικά προσφορότερο τρόπο, για να επιτύχει την κατασκευή του έργου, σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.

7. Η επίβλεψη ασκείται, εκτός από τον τόπο των έργων, και σε όλους τους χώρους όπου κατασκευάζονται τμήματα του έργου.

8. Σε περιπτώσεις μεγάλων ή ειδικών ή σημαντικών έργων, η επίβλεψη μπορεί να γίνει με κλιμάκιο της διευθύνουσας υπηρεσίας, που έχει επικεφαλής τεχνικό κατηγορίας ΠΕ και τον απαιτούμενο αριθμό βοηθών και άλλου τεχνικού και διοικητικού προσωπικού. Το κλιμάκιο επίβλεψης μπορεί να εγκατασταθεί στην έδρα της διευθύνουσας υπηρεσίας ή με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου στον τόπο των έργων.

9. Μετά από την έναρξη κατασκευής του έργου, οι βασικοί μελετητές έργων που έχουν υπαχθεί στο άρθρο 7Α του ν. 2282/2001 (Α' 17), περί πραγματοποίησης Εργασιών πριν τον προσδιορισμό αποζημίωσης, δύνανται να μετέχουν ως τεχνικοί σύμβουλοι - μελετητές στην εκτέλεση αυτού, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 144, περί σύμπραξης στην κατασκευή του μελετητή και στην παρ. 6 του άρθρου 188, περί συμμετοχής των βασικών μελετητών, και υποχρεούνται να συνεργάζονται με τον ιδιωτικό φορέα επίβλεψης.

10. Η διευθύνουσα υπηρεσία κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου συντάσσει, με τη συνδρομή είτε των επιβλεπόντων υπαλλήλων της είτε του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης, κάθε τρίμηνο, συνοπτικές ανακεφαλαιωτικές εκθέσεις για την πορεία του έργου και τα σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με την κατασκευή του, τις οποίες αποστέλλει στην Προϊστάμενη Αρχή. Στις εκθέσεις αυτές περιλαμβάνονται υποχρεωτικά ενημέρωση σχετικά με την πορεία εφαρμογής της εγκεκριμένης μελέτης του έργου, με τον εντοπισμό σφαλμάτων της προμέτρησης και με την εμφάνιση απρόβλεπτων περιστάσεων που ήδη έλαβαν χώρα ή είναι σε εξέλιξη και εκτίμηση της διευθύνουσας υπηρεσίας για το αν στο επόμενο τρίμηνο προβλέπεται να προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, καθώς και για το κόστος των εργασιών αυτών, προκειμένου η Προϊσταμένη Αρχή να αποφασίσει σχετικά με τη συνέχιση του έργου ή τη μείωση του συμβατικού αντικειμένου και τη διάλυση της σύμβασης. Η μη τήρηση της ανωτέρω υποχρέωσης της διευθύνουσας υπηρεσίας συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα του προϊσταμένου αυτής.

11. Όταν παρίσταται ανάγκη διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών, τα οποία δεν καλύπτονται από άλλες διατάξεις του παρόντος, το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο ή η αρμόδια υπηρεσία μπορεί να προβαίνει σε αυτοψία που διενεργείται από κατάλληλο τεχνικό υπάλληλο ή επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους που συντάσσουν έκθεση. Όταν γίνονται τέτοιες αυτοψίες, καλείται να παραστεί και ο ανάδοχος, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 143, περί κοινοποίησης στον ανάδοχο και εκπροσώπησης, τουλάχιστον προ είκοσι τεσσάρων ωρών.»

Άρθρο 58
Διοίκηση του έργου - Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων - Μητρώο επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών - Εξουσιοδοτική διάταξη - Προσθήκη άρθρου 136Α στον ν. 4412/2016

Στον ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται άρθρο 136Α ως εξής:

«Άρθρο 136Α
Διοίκηση του έργου - Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων - Μητρώο επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Η επίβλεψη έργων με προεκτιμώμενη αμοιβή έως το όριο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 5, δύναται, πέραν των ορισμών των παρ. 1 και 2 του άρθρου 136, να διενεργείται από διαπιστευμένους ιδιώτες, επιβλέποντες ελεγκτές μηχανικούς, ανά κατηγορία έργου.

2. Ο ορισμός του ελεγκτή μηχανικού γίνεται μετά από κλήρωση μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο ,που πληρούν τα κριτήρια της απόφασης της παρ. 3. Ελεγκτής Μηχανικός, που κληρώθηκε για την επίβλεψη έργου δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε επόμενη κλήρωση, μέχρι την παραλαβή του αντικειμένου του έργου κατ' άρθρο 172.

3. Σε περίπτωση ορισμού ελεγκτή μηχανικού εφαρμόζονται αναλογικά οι παρ. 5 έως 9 του άρθρου 136.

4. Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μη-

τρώου ελεγκτών μηχανικών, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.»

Άρθρο 59
Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου - Αντικατάσταση του άρθρου 138 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 138 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 138
Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

1. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις έγγραφες εντολές των αρμοδίων κατά περίπτωση οργάνων του φορέα κατασκευής του έργου, εφόσον αυτές φέρουν τα κατά τον νόμο απαραίτητα εξωτερικά στοιχεία νομιμότητας, ευθυνόμενος έναντι του κυρίου του έργου για την επιμέλεια που επιδεικνύει και στις δικές του υποθέσεις. Ο ανάδοχος οφείλει να τηρεί με ακρίβεια τη διάταξη και τις διαστάσεις των διαφόρων τμημάτων του έργου, όπως προκύπτουν από τα εγκεκριμένα σχέδια ή άλλα στοιχεία της μελέτης, τα οποία δεν επιδέχονται τροποποιήσεων ή αλλαγών, εκτός αν άλλως ορίζεται στις διατάξεις του παρόντος.

2. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να ελέγξει την μελέτη δημοπράτησης έργου προϋπολογισμού μεγαλύτερου του ορίου της περ. α' του άρθρου 5 πριν την εγκατάστασή του στο εργοτάξιο και να ενημερώσει γραπτώς τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η διευθύνουσα υπηρεσία προσκαλεί τον ανάδοχο να υποβάλλει εγγράφως, εντός προθεσμίας που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των είκοσι (20) ημερών και μεγαλύτερη των εξήντα (60) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, αν έχει παρατηρήσεις ως προς την εφαρμοσιμότητα της μελέτης. Ο ανάδοχος δικαιούται σε περιπτώσεις ειδικών έργων να αιτηθεί πρόσθετη προθεσμία κατ' ανώτατο σαράντα πέντε (45) ημερών. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη του αναδόχου επί της μελέτης του έργου. Αν ο ανάδοχος προτείνει την τροποποίηση της μελέτης του έργου, η προϊσταμένη αρχή εξετάζει την πρόταση του αναδόχου, κατόπιν γνωμοδότησης του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου ή, σε περίπτωση μη ύπαρξης αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου στην αναθέτουσα αρχή, του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Εφόσον κριθεί, ότι οι προτεινόμενες τροποποιήσεις είναι επουσιώδεις, σύμφωνα με το άρθρο 155, περί επειγουσών και απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών, δεν μεταβάλουν την φύση του έργου και δεν επάγονται ουσιώδη αύξηση του συμβατικού ανταλλάγματος, εγκρίνεται η συνέχιση εκτέλεσης του έργου. Σε αντίθετη περίπτωση, η σύμβαση διαλύεται και ο ανάδοχος αποζημιώνεται μόνο για τις αποδεδειγμένες δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε για τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό και μέχρι τη διάλυση της σύμβασης. Με απόφαση της προϊσταμένης αρχής κατόπιν γνωμοδότησης του τεχνικού συμβουλίου, κρίνεται το εύλογο της δαπάνης για την αποζημίωση, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Το διάστημα που παρεμβάλλεται από την πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας και μέχρι την ολοκλήρωση της προβλεπόμενης στην παρούσα διαδικασίας, δεν προσμετράται στη συμβατική προθεσμία εκτέλεσης του έργου. Οι προβλέψεις της παρούσας περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στα έγγραφα σύναψης της σύμβασης.

3. Αν, μετά τη διάλυση της σύμβασης και εφόσον η Προϊσταμένη Αρχή δεν έχει αποδεχτεί την αναγκαιότητα ουσιώδους τροποποίησης της μελέτης κατά τους ορισμούς της παρ. 2, δύναται να αποφασίσει την εκτέλεση του έργου σύμφωνα με την υφιστάμενη μελέτη, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο ανάδοχος της παρ. 2 και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο της ολοκλήρωσης της διαλυθείσης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στον διαγωνισμό. Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των παρ. 1 και 2 ως προς την αποδοχή της μελέτης του έργου.

4. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί, σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την εκτέλεση εργασιών κατά τροποποίηση της σύμβασης, να χορηγήσει σχετική εντολή, για την εκτέλεση των εργασιών και πριν την υπογραφή σχετικής συμπληρωματικής σύμβασης κατά την παρ. 1, ή έγκρισης του ΑΠΕ κατά τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 156, περί ειδικών θεμάτων τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, αυξομειώσεων εργασιών και νέων εργασιών, και ο ανάδοχος οφείλει να προβεί στην εκτέλεση των εν λόγω εργασιών. Ο ανάδοχος δεν δικαιούται να λάβει αποζημίωση ή αύξηση τιμών για μεταβολές στα έργα που έγιναν αυθαίρετα και χωρίς έγγραφη εντολή της διευθύνουσας υπηρεσίας, έστω και αν αυτές βελτιώνουν το έργο. Αν η χωρίς έγκριση μεταβολή επιφέρει μείωση ποσοτήτων ή διαστάσεων, καταβάλλεται μόνο η αξία των ποσοτήτων των εργασιών που έχουν πράγματι εκτελεσθεί χωρίς να αποκλείεται εφαρμογή των διατάξεων για κακοτεχνία.

5. Οι εντολές της παρ. 4 υπογράφονται από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και μόνο για εργασίες που αφορούν στην ασφάλεια του έργου λόγω απρόβλεπτων συνθηκών και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 155, η εντολή της διευθύνουσας υπηρεσίας δύναται να χορηγείται προφορικά στον τόπο των έργων, καταχωρίζεται δε αμελλητί, με συνοπτική αιτιολογία, στο ημερολόγιο του έργου και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Πριν από την ηλεκτρονική αποστολή του ημερολογίου του έργου στη διευθύνουσα υπηρεσία δεν επιτρέπεται η εκτέλεση οιασδήποτε εργασίας.

6. Ο ανάδοχος δεν μπορεί να προβεί σε εκτέλεση εργασιών κατά τροποποίηση της μελέτης του έργου, παρά μόνο αν προηγηθεί τροποποίηση της μελέτης σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 144, περί τροποποίησης της εγκεκριμένης μελέτης κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου. Αν ανακύψει αστοχία της μελέτης ή τμήματος αυτής κατά την εκτέλεση του έργου, η οποία αποδεδειγμένα δεν μπορούσε να διαπιστωθεί εμπροθέσμως σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 2, ο ανάδοχος υποχρεούται να ενημερώσει αμελλητί τη διευθύνουσα υπηρεσία και να απέχει από κάθε πράξη και ενέργεια που τροποποιεί ή επαυξάνει το συμβατικό αντικείμενο και συνδέεται με την αστοχία της μελέτης. Για το διάστημα μέχρι την απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, ο ανάδοχος δεν εκτελεί εργασίες και δεν δικαιούται να λάβει οιαδήποτε αποζημίωση για όσες εκτέλεσε χωρίς εντολή.

7. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση, ο ανάδοχος υποχρεούται να διαθέσει για το έργο όλο το απαιτούμενο προσωπικό, υλικά, μηχανήματα, οχήματα, αποθηκευτικούς χώρους, εργαλεία και οποιαδήποτε άλλα μέσα. Ο ανάδοχος, σε κάθε περίπτωση βαρύνεται με όλες τις απαιτούμενες δαπάνες για την ολοκλήρωση του έργου, όπως είναι οι δαπάνες των μισθών και ημερομισθίων του προσωπικού, οι δαπάνες όλων των εργοδοτικών επιβαρύνσεων, οι δαπάνες για τη μετακίνηση του προσωπικού του, οι δαπάνες των υλικών και της μεταφοράς, διαλογής, φύλαξης και φθοράς τους, οι δαπάνες λειτουργίας, συντήρησης, απόσβεσης, μίσθωσης μηχανημάτων και οχημάτων, οι φόροι, τέλη, δασμοί, ασφαλιστικές κρατήσεις ή επιβαρύνσεις, οι δαπάνες εφαρμογής των σχεδίων κατασκευής των σταθερών σημείων, καταμετρήσεων, δοκιμών, προσπελάσεων προς το έργο και στις θέσεις για τη λήψη υλικών, σύστασης και διάλυσης εργοταξίων, οι δαπάνες αποζημιώσεων ζημιών στο προσωπικό του, στον κύριο του έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτο και γενικά κάθε είδους δαπάνη απαραίτητη για την καλή και έντεχνη εκτέλεση του έργου.

8. Οι φόροι, τέλη, δασμοί, κρατήσεις και οποιεσδήποτε άλλες νόμιμες επιβαρύνσεις βαρύνουν τον ανάδοχο, όπως ισχύουν κατά τον χρόνο που δημιουργείται η υποχρέωση καταβολής τους. Κατ' εξαίρεση, φόροι του Δημοσίου, λοιπά τέλη που βαρύνουν άμεσα το εργολαβικό αντάλλαγμα, βαρύνουν τον ανάδοχο μόνο στο μέτρο που ίσχυαν κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς. Μεταγενέστερες αυξομειώσεις αυξομειώνουν αντίστοιχα το οφειλόμενο εργολαβικό αντάλλαγμα. Τα δύο

προηγούμενα εδάφια δεν ισχύουν για τον φόρο εισοδήματος ή τις παρακρατήσεις έναντι του φόρου αυτού.

9. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση για την τήρηση της εργατικής νομοθεσίας, των διατάξεων και κανονισμών για την πρόληψη ατυχημάτων στο προσωπικό του ή στο προσωπικό του φορέα του έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτο και για τη λήψη μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος. Σχετικά με τη λήψη μέτρων ασφαλείας είναι υποχρεωμένος να εκπονεί με ευθύνη του κάθε σχετική μελέτη, όπως στατική ικριωμάτων και μελέτη προσωρινής σήμανσης έργων και να λαμβάνει όλα τα σχετικά μέτρα. Ο ανάδοχος υπέχει την πλήρη και αποκλειστική ευθύνη για κάθε ζημία που προκαλείται προς οιονδήποτε από την παράβαση των παραπάνω υποχρεώσεων, ευθυνόμενος, εκτός άλλων, και για την καταβολή των σχετικών αποζημιώσεων. Ο ανάδοχος οφείλει να λαμβάνει μέτρα προστασίας, σύμφωνα με το Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ), όπως αυτό ρυθμίζεται με τις υπό στοιχεία ΔΙΠΑΔ/οικ. 177/2.3.2001 (Β' 266), ΔΕΕΠΠ/85/14.5.2001 (Β' 686) και ΔΙΠΑΔ/οικ889/ 27.11.2002 (Β' 16) αποφάσεις του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ανάλογα με τις προβλέψεις του χρονοδιαγράμματος των εργασιών, λαμβάνοντας υπόψη καθώς και τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις ή άλλες αναγκαίες αναπροσαρμογές των μελετών κατά τη φάση της κατασκευής του έργου.

10. Ανεξάρτητα από την υποχρέωση του αναδόχου να διαθέτει όλο το προσωπικό που απαιτείται για τη διεύθυνση της κατασκευής και την κατασκευή του έργου, η διακήρυξη μπορεί να ορίζει κατ' εκτίμηση τον αριθμό τεχνικού προσωπικού κατά ειδικότητα και βαθμίδα εκπαίδευσης, που πρέπει να διαθέτει κατ' ελάχιστο ο ανάδοχος κατά την εκτέλεση της σύμβασής του. Ο αριθμός αυτός προσαρμόζεται, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του έργου, με βάση το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί πάντα να διατάσσει την απομάκρυνση του προσωπικού που κρίνεται δικαιολογημένα ακατάλληλο ή την ενίσχυση των συνεργείων του αναδόχου.

11. Αν ο ανάδοχος καθυστερεί τις πληρωμές των αποδοχών του προσωπικού που έχει προσλάβει και χρησιμοποιεί στο έργο, η διευθύνουσα υπηρεσία μετά από γραπτή όχληση των ενδιαφερομένων, καλεί τον ανάδοχο να εξοφλήσει τους δικαιούχους μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες. Αν ο ανάδοχος δεν εξοφλήσει τους δικαιούχους, τότε η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει καταστάσεις πληρωμής των οφειλομένων και πληρώνει απευθείας τους δικαιούχους από τις πιστώσεις του έργου, για λογαριασμό του αναδόχου και έναντι του λαβείν του. Σε εφαρμογή της παρούσας μπορεί να πληρωθούν οι αποδοχές μέχρι και των τριών (3) τελευταίων μηνών πριν από την όχληση των ενδιαφερομένων. Προϋπόθεση της πληρωμής είναι να υπάρχει οφειλή του κυρίου του έργου εκ της κατασκευής του η οποία αποδεικνύεται ή προκύπτει από υποβληθέντα ή συντασσόμενο εκ της διευθύνουσας υπηρεσίας λογαριασμό.

12. Ο ανάδοχος έχει όλη την ευθύνη για την ανεύρεση και χρησιμοποίηση πηγών αδρανών υλικών ή άλλων υλικών, που δεν προέρχονται από το εμπόριο, όπως προβλέπεται στη μελέτη δημοπράτησης του έργου, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τη σύμβαση. Οι πηγές αυτές, πριν από τη χρησιμοποίησή τους, πρέπει να εγκριθούν από τη διευθύνουσα υπηρεσία εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από της υποβολής της σχετικής γνωστοποίησης του αναδόχου και εφόσον αποκλίνουν από τις οριζόμενες στη μελέτη. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να απαγορεύσει τη χρήση ακατάλληλων ή απρόσφορων για τα έργα πηγών. Αν διαπιστωθεί ότι ο ανάδοχος εμπορεύεται τα εξορυσσόμενα από τις πηγές αυτές του έργου αδρανή υλικά, κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα.

13. Τα υλικά που ανευρίσκονται κατά την κατασκευή του έργου ή προέρχονται από καθαίρεση παλιών έργων, ανήκουν στον κύριο του έργου. Ο ανάδοχος αποζημιώνεται για τις δαπάνες εξαγωγής ή διαφύλαξής τους, αν η σύμβαση δεν ορίζει διαφορετικά και οφείλει να παίρνει τα κατάλληλα μέτρα, για να αποτραπεί ή να είναι όσο το δυνατόν μικρότερη η βλάβη των υλικών κατά την εξαγωγή τους. Χρησιμοποίηση των υλικών από τον ανάδοχο γίνεται μετά από έγγραφη συναίνεση της υπηρεσίας και αφού συνταχθεί σχετικό πρωτόκολλο μεταξύ της διευθύνουσας υπηρεσίας και του αναδόχου.

14. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να ειδοποιήσει αμέσως τη διευθύνουσα υπηρεσία, αν κατά την κατασκευή των έργων βρεθούν αρχαιότητες ή οποιαδήποτε έργα τέχνης. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις αρχαιότητες. Για την καθυστέρηση των έργων ή διακοπή τους από αυτήν την αιτία, έχουν εφαρμογή οι σχετικές διατάξεις του παρόντος νόμου.

15. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να μην παρεμποδίζει την εκτέλεση οποιωνδήποτε άλλων έργων ή εργασιών φορέα του δημόσιου τομέα, που είναι δυνατόν να επηρεάζονται από τις εργασίες της εργολαβίας του, να προστατεύει τις υπάρχουσες κατασκευές και εκμεταλλεύσεις από κάθε βλάβη ή διακοπή λειτουργίας τους και χωρίς μείωση της ευθύνης του να αποκαθιστά ή να συμβάλει στην άμεση αποκατάσταση των βλαβών ή διακοπών.

16. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη άσκηση της επίβλεψης στα εργοστάσια, όπου κατασκευάζονται τμήματα του έργου και γενικά σε όλους τους χώρους που κρίνει απαραίτητο η διευθύνουσα υπηρεσία. Ο διευθύνων από μέρους της αναδόχου επιχείρησης τα έργα υποχρεούται, μετά από ειδοποίηση της υπηρεσίας, να συνοδεύει τους υπαλλήλους που επιβλέπουν, διευθύνουν ή επιθεωρούν τα έργα, κατά τις μεταβάσεις για επίβλεψη, έλεγχο ή επιθεώρηση στον τόπο των έργων ή στους άλλους τόπους παραγωγής, καθώς και των συμβούλων και εμπειρογνωμόνων της αναθέτουσας αρχής.

17. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος κάθε τρίμηνο να συντάσσει και να στέλνει στην Προϊσταμένη Αρχή, μέσω της διευθύνουσας υπηρεσίας, συνοπτικές ανακεφαλαιωτικές εκθέσεις για την πορεία του έργου, ανάλογου περιεχομένου με τις αντίστοιχες εκθέσεις της διευθύνουσας υπηρεσίας που προβλέπονται στην παρ. 10 του άρθρου 136. Οι εκθέσεις αυτές δεν θεωρούνται ως αιτήματα του αναδόχου, ούτε ως παραιτήσεις από δικαιώματά του και οι απαντήσεις επ' αυτών δεν συνιστούν βλαπτικές πράξεις, κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 174.

18. Ο ανάδοχος δεν μπορεί να εγείρει αξιώσεις και τυχόν τέτοια έγερση απορρίπτεται ως απαράδεκτη αν οι αξιώσεις αφορούν αποκλειστικά αστοχίες της μελέτης τις οποίες δεν επικαλέστηκε, σύμφωνα με τις παρ. 2 και 5.»

Άρθρο 60
Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων - Αντικατάσταση του άρθρου 141 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 141 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 141
Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων

1. Η υπαίτια παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας από όργανα του φορέα κατασκευής του έργου αποτελεί πειθαρχική παράβαση.

2. Πειθαρχικές παραβάσεις αποτελούν, ιδίως:

α) Για τους επιβλέποντες το έργο: η υπαίτια καθυστέρηση στην ενημέρωση της διευθύνουσας υπηρεσίας για την εκ μέρους του αναδόχου παραβίαση του χρονοδιαγράμματος κατασκευής ή την κατασκευή ελαττωματικών εργασιών ή την ενσωμάτωση ελαττωματικών υλικών ή την παράλειψη τήρησης των νόμιμων μέτρων ασφάλειας ή προστασίας του περιβάλλοντος ή την άνευ εντολής εκτέλεση εργασιών, οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση, ούτε είναι επιτρεπτή η εκτέλεσή τους κατά τις κείμενες διατάξεις.

β) Για τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας: η παράλειψη κίνησης και διεκπεραίωσης της διαδικασίας έκπτωσης του αναδόχου παρά τη συνδρομή των αναγκαίων προϋποθέσεων, η παράλειψη έγκαιρης έγκρισης των λογαριασμών, η εκπρόθεσμη έκδοση βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών του έργου, η παράλειψη αμελλητί κοινοποίησης του εγκεκριμένου λογαριασμού

στον ανάδοχο και η χορήγηση εντολών για εκτέλεση εργασιών, οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση, ούτε άλλως είναι επιτρεπτή η εκτέλεσή τους κατά τις κείμενες διατάξεις, η μη τήρηση των διατάξεων του παρόντος, ως προς την εμπρόθεσμη έκδοση των προβλεπόμενων πράξεων της διευθύνουσας υπηρεσίας.

γ) Για τον προϊστάμενο και τα όργανα της Προϊσταμένης Αρχής: η παράλειψη έγκρισης των ανακεφαλαιωτικών πινάκων, η παράλειψη εμπρόθεσμης παραλαβής του έργου και η χορήγηση παράτασης προθεσμίας χωρίς να υφίστανται οι νόμιμες προϋποθέσεις.

3. Για τις παραβάσεις του παρόντος το αρμόδιο όργανο της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα είτε επιβάλλει εις βάρος των υπαιτίων, ανάλογα με τη βαρύτητά τους, την πειθαρχική ποινή του προστίμου μέχρι ποσού αντίστοιχου του μισθού των έξι (6) μηνών είτε τους παραπέμπει στο οικείο πειθαρχικό όργανο για την επιβολή των κατά τις κείμενες διατάξεις προβλεπόμενων πειθαρχικών ποινών.»

Άρθρο 61
Ψηφιακό αρχείο βαθμολόγησης - Αντικατάσταση του άρθρου 142 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 142 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 142
Ψηφιακό αρχείο βαθμολόγησης

1. Στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών τηρείται ψηφιακό αρχείο βαθμολόγησης (βαθμονόμιο), στο οποίο εντάσσονται όλες οι τεχνικές εταιρίες που εκτελούν ή αιτούνται την εκτέλεση δημόσιων έργων, το οποίο περιλαμβάνει κριτήρια και βαθμούς ανά κριτήριο.

2. Η Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών είναι αρμόδια για την ανάπτυξη, τήρηση, ενημέρωση και λειτουργία του ψηφιακού αρχείου βαθμολόγησης (βαθμονόμιο).

3. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, δύναται να ανατίθενται η ανάπτυξη, τήρηση, ενημέρωση και λειτουργία του ψηφιακού αρχείου βαθμολόγησης (βαθμονόμιο) στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας ή σε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα, καθορίζοντας σχετικό ανταποδοτικό όφελος.

4. Σε περίπτωση εφαρμογής της παρ. 3, ο φορέας στον οποίο ανατίθεται η ανάπτυξη, τήρηση, ενημέρωση και λειτουργία του, μεριμνά για την εξασφάλιση πρόσβασης της Γενικής Γραμματείας Υποδομών στα δεδομένα του βαθμονομίου.

5. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται τα κριτήρια, οι βαθμοί ανά κριτήριο, τα τεχνικά χαρακτηριστικά λειτουργίας του βαθμονόμιου, η διαδικασία καταχώρησης σε αυτό των τεχνικών εταιριών και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

6. Η έναρξη λειτουργίας του βαθμονομίου καθορίζεται με διαπιστωτική πράξη του Γενικού Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Μετά από την έναρξη λειτουργίας του βαθμονόμιου, η εγγραφή σε αυτό αποτελεί υποχρεωτικό κριτήριο σε συμβάσεις που ανατίθενται, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 86 περί πλέον συμφέρουσας από οικονομικής άποψης προσφοράς στις περιπτώσεις της πλέον συμφέρουσας οικονομικής προσφοράς, βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής.»

Άρθρο 62
Κοινοποίηση στον ανάδοχο - Εκπροσώπηση - Αντικατάσταση του άρθρου 143 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 143 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 143
Κοινοποίηση στον ανάδοχο - Εκπροσώπηση

1. Η επικοινωνία των υπηρεσιών που εκτελούν έργα με τον ανάδοχο συντελείται είτε:

α) με δικαστικό επιμελητή, κατόπιν παραγγελίας του αρμόδιου οργάνου είτε πληρεξουσίου νομικού εκπροσώπου του είτε

β) με ηλεκτρονική αποστολή, σύμφωνα με τον ν. 4727/2020 (Α' 184). Η κοινοποίηση της ειδικής πρόσκλησης και της απόφασης έκπτωσης του άρθρου 160, καθώς και της ειδικής διαταγής του άρθρου 159, γίνεται αποκλειστικά με δικαστικό επιμελητή κατά την περ. α'.

Για την κοινοποίηση, σύμφωνα με την περ. α' συντάσσεται σχετικό αποδεικτικό επιδόσεως. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι οικείες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Ο ανάδοχος γνωστοποιεί στη Διευθύνουσα Υπηρεσία τη νόμιμη εκπροσώπησή του ή τους πληρεξούσιους.

2. Ο ανάδοχος δύναται, κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, να ορίζει εγγράφως άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ως εκπρόσωπο του, γνωστοποιώντας στη διευθύνουσα υπηρεσία τα πλήρη στοιχεία επικοινωνίας, προσκομίζοντας τα απαραίτητα ανά περίπτωση νομιμοποιητικά έγγραφα.»

Άρθρο 63
Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή - Πρόσθετες εγγυήσεις - Ευθύνη - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 144 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 144 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», οι παρ. 2, 3 και 4 τροποποιούνται και το άρθρο 144 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 144
Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή - Πρόσθετες εγγυήσεις - Ευθύνη - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Όταν η μελέτη του έργου έχει εκπονηθεί από ιδιωτικό μελετητικό γραφείο, η διευθύνουσα υπηρεσία ειδοποιεί εγγράφως τον μελετητή για την έναρξη κατασκευής του έργου που έχει μελετήσει και για κάθε τροποποίηση της μελέτης εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 2.

2. Απαγορεύεται η τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, μόνο για τη διόρθωση σφαλμάτων της ή τη συμπλήρωση ελλείψεών της ή για λόγους που υπαγορεύονται από απρόβλεπτες περιστάσεις που δημιουργήθηκαν κατά την εκτέλεση του έργου και μέχρι την έκδοση περαίωσης εργασιών. Προς τούτο υποβάλλεται αιτιολογημένη πρόταση της διευθύνουσας υπηρεσίας του έργου προς την προϊσταμένη αρχή, η οποία αποφασίζει ύστερα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου κατασκευών. Αν η τροποποίηση αποδίδεται σε σφάλματα και ελλείψεις της μελέτης και ο μελετητής αποδέχεται την ευθύνη του, τροποποιεί τη μελέτη κατά την παρ. 5 του άρθρου 188, εφόσον δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του εργοδότη. Σε κάθε άλλη περίπτωση την τροποποίηση αναλαμβάνει μελετητής που υποδεικνύει ο ανάδοχος του έργου και διαθέτει τα νόμιμα προσόντα. Για να εισαχθεί το θέμα στο τεχνικό συμβούλιο πρέπει η τροποποιητική μελέτη να είναι σε στάδιο αντίστοιχο με την προς τροποποίηση και να έχει τεθεί υπόψη του αρχικού μελετητή που διατυπώνει εγγράφως τη γνώμη του σε εύλογη, κατά την κρίση της διευθύνουσας υπηρεσίας, προθεσμία.

Κατά τη συζήτηση στο συμβούλιο καλούνται προς ακρόαση ο αρχικός μελετητής, ο ανάδοχος του έργου ή εκπρόσωποί τους και εκπρόσωπος της υπηρεσίας που ενέκρινε την αρχική μελέτη, οι οποίοι υποβάλλουν γραπτό υπόμνημα. Η Προϊσταμένη Αρχή εκδίδει την απόφαση περί αποδοχής της πρότασης τροποποίησης της μελέτης, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την έκδοση της γνωμοδότησης του συμβουλίου, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την πληρωμή των εργασιών της τροποποιητικής μελέτης. Αν η ανάγκη τροποποίησης της μελέτης αποδίδεται σε σφάλματα ή ελλείψεις της και δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του κυρίου του έργου κατά του μελετητή,

εφαρμόζεται η παρ. 5 του άρθρου 188. Ο μελετητής της αρχικής μελέτης μπορεί να ασκήσει ένσταση κατά της απόφασης περί τροποποίησης της μελέτης, αν αυτή αποδίδεται σε σφάλματα ή παραλείψεις της μελέτης ενώπιον της αναθέτουσας αρχής. Η άσκηση ένστασης αναστέλλει τις εις βάρος του μελετητή οικονομικές συνέπειες και την έναρξη της πειθαρχικής διαδικασίας, όχι όμως την εφαρμογή της τροποποιημένης μελέτης.

Η απόφαση κοινοποιείται στα αρμόδια για την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας κατά του μελετητή και των υπαιτίων υπαλλήλων όργανα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 141, αν η ανάγκη τροποποίησης οφείλεται σε λάθη ή παραλείψεις της μελέτης.

3. Αν δεν έχει περάσει η εξαετία που προβλέπεται από την παρ. 7 του άρθρου 189, για την παραγραφή των αξιώσεων του εργοδότη κατά του μελετητή, εφαρμόζεται η παρ. 5 του άρθρου 188. Στην περίπτωση αυτή, καθόλη τη διάρκεια κατασκευής του έργου, ο μελετητής φέρει πλήρως την ευθύνη της μελέτης του.

4. Για την πληρότητα των εκπονούμενων μελετών, τον αρτιότερο σχεδιασμό, την καλύτερη διοίκηση και επίβλεψη και την έντεχνη κατασκευή του έργου, υποχρεούνται ο μελετητής, ο ανάδοχος κατασκευής του έργου και ο τεχνικός σύμβουλος να ασφαλίζουν τη μελέτη, την κατασκευή του έργου και τις υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου αντίστοιχα, κατά παντός κινδύνου, περιλαμβανομένων και των περιπτώσεων ζημιών από ανωτέρα βία.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, ορίζονται τα έργα, οι μελέτες και οι υπηρεσίες που υπάγονται στην ασφάλιση, οι ασφαλιζόμενοι κίνδυνοι, η διάρκεια της ασφάλισης, η διαδικασία διαπίστωσης της επέλευσης του κινδύνου και της καταβολής του ασφαλίσματος, τα ελάχιστα όρια ασφαλιστικών καλύψεων, οι αποδεκτές εξαιρέσεις και οι μέγιστες απαλλαγές, η έναρξη εφαρμογής της υποχρέωσης ασφάλισης και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω απόφασης τα έργα των οποίων ο προϋπολογισμός, χωρίς τον Φ.Π.Α., υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ ασφαλίζονται υποχρεωτικά. Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο προσκομίζεται σε κάθε περίπτωση υποχρεωτικά πριν την υπογραφή της σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.»

Άρθρο 64
Χρονοδιάγραμμα κατασκευής - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 145 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 145 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Πειθαρχικό αδίκημα», οι παρ. 1, 2 και 4 τροποποιούνται και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 145
Χρονοδιάγραμμα κατασκευής - Πειθαρχικό αδίκημα

1. Σε κάθε σύμβαση κατασκευής έργου ορίζεται προθεσμία για την περάτωσή του στο σύνολο και κατά τμήματα. Μέσα σε προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δεκαπέντε (15) ημέρες και να υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος με βάση την ολική και τις τμηματικές προθεσμίες, συντάσσει και υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου, το οποίο τηρεί τις προβλέψεις των εγγράφων της σύμβασης. Αν το κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ήταν, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, το χρονοδιάγραμμα που υποβλήθηκε από τον οικονομικό φορέα που αναδείχθηκε ανάδοχος, μπορεί να συνιστά το «εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου», σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία εγκρίνει μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες το χρονοδιάγραμμα και μπορεί να τροποποιήσει τις προτάσεις του αναδόχου ιδίως, αναφορικά με την κατασκευαστική αλληλουχία, την κατασκευασιμότητα της μεθοδολογίας και την επίτευξη των χρονικών οροσήμων της σύμβασης. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί συμβατικό στοιχείο του έργου. Αν η έγκριση δεν γίνει μέσα στην πιο πάνω προθεσμία ή αν μέσα στην προθεσμία αυτήν δεν ζητήσει γραπτά η διευθύνουσα υπηρεσία διευκρινίσεις ή αναμορφώσεις ή συμπληρώσεις, το χρονοδιάγραμμα θεωρείται ότι έχει εγκριθεί από την Προϊσταμένη Αρχή του έργου, εκτός αν τούτο έχει συνταχθεί κατά παράβαση των αναφερομένων στην διακήρυξη. Αναπροσαρμογές του χρονοδιαγράμματος εγκρίνονται, όταν μεταβληθούν οι προθεσμίες, το αντικείμενο ή οι ποσότητες των εργασιών. Η έναρξη των εργασιών του έργου από μέρους του αναδόχου δεν μπορεί να καθυστερήσει πέρα των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του αναδόχου συνεπάγεται την επιβολή των διοικητικών και παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, αποτελεί λόγο έκπτωσης του αναδόχου και αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 141.

3. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί το αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής του έργου. Το χρονοδιάγραμμα αναλύει ανά μονάδα χρόνου, η οποία καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και πάντως, ανά ημερολογιακό τρίμηνο τις εργασίες που προβλέπεται να εκτελεσθούν. Το χρονοδιάγραμμα συντάσσεται με τη μορφή τετραγωνικού πίνακα, που περιλαμβάνει την πιο πάνω χρονική ανάλυση των ποσοτήτων ανά εργασία ή ομάδα εργασιών και συνοδεύεται από γραμμικό διάγραμμα και σχετική έκθεση. Σε έργα προϋπολογισμού άνω του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ είναι υποχρεωτική η σύνταξη τευχών ή διαγραμμάτων με τη μέθοδο της δικτυωτής ανάλυσης. Σε έργα μικρότερου προϋπολογισμού μπορεί να προβλέπεται η σύνταξη τευχών ή διαγραμμάτων με τη μέθοδο της δικτυωτής ανάλυσης στα έγγραφα της σύμβασης.

4. Ο ανάδοχος κατασκευής του έργου υποχρεούται επίσης μέσα σε έναν (1) μήνα από την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 2 του άρθρου 138 να συντάξει και να υποβάλει οργανόγραμμα του εργοταξίου, στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα πλήρη στοιχεία στελεχών, εξοπλισμού και μηχανημάτων που θα περιλαμβάνει η εργοταξιακή ανάπτυξη για την εκτέλεση του έργου.»

Άρθρο 65
Ημερολόγιο του έργου - Αντικατάσταση του άρθρου 146 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 146 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 146
Ημερολόγιο του έργου

1. Κατά την εκτέλεση του έργου τηρείται από τον ανάδοχο ηλεκτρονικό ημερολόγιο σε ελεύθερο λογισμικό ευρείας χρήσης. Το τεχνικό στέλεχος του άρθρου 139, που τηρεί με εντολή του αναδόχου το ημερολόγιο, γνωστοποιείται μετά από την εγκατάσταση του εργοταξίου στη διευθύνουσα υπηρεσία. Το ημερολόγιο συμπληρώνεται καθημερινά και αναγράφονται, με συνοπτικό τρόπο, σε αυτό ιδίως:

α) στοιχεία για τις καιρικές συνθήκες, που επικρατούν κατά τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου,

β) αριθμητικά στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό κατά κατηγορίες, καθώς και το προσωπικό σε ημεραργία λόγω υπερημερίας του εργοδότη,

γ) τα χρησιμοποιούμενα μηχανήματα και τα μηχανήματα σε ημεραργία λόγω υπερημερίας ταυ εργοδότη,

δ) θέση και περιγραφή των εργασιών, αναφορά στις εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχει πρόοδος ή δεν εκτελούνται, αλλά και οι σχετικοί λόγοι,

ε) ώρα έναρξης και πέρατος κρίσιμων εργασιών εντός της ημέρας,

στ) αφίξεις και αναχωρήσεις κύριου εξοπλισμού,

ζ) συνθήκες κυκλοφοριακών ρυθμίσεων, καθώς και τροποποιήσεις ή προβλήματα με τις ρυθμίσεις και τον σχετικό εξοπλισμό,

η) τα προσκομιζόμενα υλικά, οι εκτελούμενες εργασίες,

θ) οι εργαστηριακές δοκιμές,

ι) καθυστερήσεις, δυσκολίες, ατυχήματα, ζημίες, μη συνήθεις συνθήκες που προκαλούν καθυστερήσεις, καθώς και ο χρόνος προσωρινής αναστολής ή επανάληψης εργασιών,

ια) οι εντολές και παρατηρήσεις των οργάνων επίβλεψης,

ιβ) έκτακτα περιστατικά,

ιγ) σημαντικές επισκέψεις ή επικοινωνίες με το Δημόσιο ή τοπικές αρχές ή παρόδιους ιδιοκτήτες, και

ιδ) κάθε άλλο σχετικό με το έργο σημαντικό πληροφοριακό στοιχείο.

2. Το ημερολόγιο του έργου υπογράφεται με ψηφιακή υπογραφή από τον τηρούντα αυτό και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και στον επιβλέποντα του έργου. Ο επιβλέπων του έργου ελέγχει και διορθώνει το ημερολόγιο, αν απαιτείται, και το υποβάλλει προς έγκριση στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας εντός δύο (2) εργασίμων ημερών.

3. Ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας ελέγχει τις εγγραφές και δύναται να απορρίψει όσες εξ αυτών κρίνει ως ανακριβείς, ενώ μπορεί να χορηγήσει εντολή προς τον ανάδοχο για την εγγραφή στο ημερολόγιο και άλλων συμπληρωματικών πληροφοριών ή άλλων στοιχείων που προσιδιάζουν στο συγκεκριμένο έργο ή να ζητήσει από τον ανάδοχο την τήρηση και άλλων στατιστικών στοιχείων. Εφόσον κριθεί αναγκαίο, είναι δυνατό να ζητηθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία να καταγράφονται γεγονότα ή καταστάσεις με σκαριφήματα, φωτογραφίες, καταγραφές με video ή άλλες μεθόδους καταγραφής οπτικών μέσων. Σε μεγάλα έργα, για κάθε εργοτάξιο σε διακριτή γεωγραφική ενότητα πρέπει να τηρούνται χωριστές ημερήσιες αναφορές προόδου ή ημερολόγιο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα συμβατικά τεύχη. Στις περιπτώσεις μικρών έργων, η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να ορίσει την τήρηση του ημερολογίου κατά άλλον συνοπτικότερο τρόπο, την τήρησή του κατά εβδομάδα ή άλλο χρονικό διάστημα ή και τη μη τήρηση ημερολογίου.

4. Εφόσον, ο ανάδοχος παραλείπει την υποχρέωσή του για καθημερινή τήρηση και κοινοποίηση του ημερολογίου, επιβάλλεται ειδική ποινική ρήτρα που καθορίζεται στα συμβατικά τεύχη και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των εκατό (100) ευρώ, ούτε ανώτερη των πεντακοσίων (500) ευρώ, για κάθε ημέρα παράλειψης, αναλόγως με το ύψος της συμβατικής δαπάνης του έργου. Η ειδική ποινική ρήτρα επιβάλλεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία, ύστερα από ειδική πρόσκληση του προϊσταμένου της, στην οποία ο επιβλέπων αναφέρει εγγράφως την παράλειψη τήρησης.

5. Οι εγγραφές του ημερολογίου δεν αποτελούν πλήρη απόδειξη για τα γεγονότα που καταγράφονται σε αυτό, συνεκτιμώνται όμως σε συνδυασμό με τα λοιπά έγγραφα, εφόσον τούτο φέρει βεβαία χρονολογία, που αποδεικνύει τον χρόνο σύνταξής του.»

Άρθρο 66
Προθεσμίες - Αντικατάσταση του άρθρου 147 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 147 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 147
Προθεσμίες

1. Κάθε σύμβαση, εκτός από την προθεσμία για την περάτωση του συνόλου του έργου (συνολική προθεσμία), μπορεί να περιλαμβάνει και τμηματικές προθεσμίες για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων τμημάτων του έργου, των οποίων η έγκαιρη αποπεράτωση έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου, όπως η κατασκευή τμημάτων του έργου που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτοτελώς, η συμπλήρωση εργασιών που αποτελούν προϋπόθεση ή συνδυάζονται με τις εργασίες άλλου έργου, εκτός της εργολαβίας στην οποία αναφέρεται η συγκεκριμένη σύμβαση και η εκτέλεση εργασιών για εξασφάλιση του έργου από καιρικές συνθήκες. Σε περιπτώσεις μικρών έργων ή έργων που από τη φύση τους δεν επιδέχονται προσδιορισμό τμημάτων ή χαρακτηριστικών επί μέρους δραστηριοτήτων, η σύμβαση δεν προβλέπει τμηματικές προθεσμίες.

2. Όλες οι προθεσμίες, συνολική και τμηματικές, αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα συμβατικά τεύχη, αναστέλλονται δε, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 138 και την παρ. 7 του παρόντος.

3. Μέσα στη συνολική προθεσμία πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί όλες οι επί μέρους εργασίες του έργου και οι τυχόν προβλεπόμενες από τη σύμβαση δοκιμές. Το ίδιο μπορεί να ισχύει αναλογικά και για τις τμηματικές προθεσμίες.

4. Ο ανάδοχος δεσμεύεται από τη σύμβαση του έργου να συνεχίσει την κατασκευή του για επιπλέον της αρχικής προθεσμίας χρονικό διάστημα, ίσο προς το ένα δεύτερο (1/2) αυτής και πάντως όχι μικρότερο των τριών μηνών (οριακή προθεσμία). Για τον υπολογισμό της οριακής προθεσμίας δεν προσμετρώνται τυχόν παρατάσεις της συμβατικής προθεσμίας. Η οριακή προθεσμία αρχίζει την επομένη της λήξης της συμβατικής προθεσμίας και κατά τη διάρκειά της η Προϊσταμένη Αρχή δύναται να χορηγεί παρατάσεις, κατόπιν εισήγησης της διευθύνουσας υπηρεσίας, χωρίς αίτηση του αναδόχου. Μετά την πάροδο της οριακής προθεσμίας, η σύμβαση διαλύεται, σύμφωνα με το άρθρο 161, εκτός αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 8.

5. Με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής εγκρίνεται παράταση των τμηματικών προθεσμιών, ύστερα από αίτηση του αναδόχου που υποβάλλεται στη διευθύνουσα υπηρεσία ή και χωρίς αυτήν, αν δεν έχει λήξει η οριακή προθεσμία του έργου. Το αίτημα υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι τη λήξη της τρέχουσας κάθε φορά προθεσμίας και η Προϊσταμένη Αρχή αποφαίνεται εντός τριάντα (30) ημερών, αλλιώς τεκμαίρεται η αποδοχή της αίτησης και η ρητή ή σιωπηρή παράταση ανατρέχει στη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας.

6. Η παράταση των προθεσμιών της σύμβασης χορηγείται είτε «με αναθεώρηση», για το χρονικό διάστημα καθυστέρησης της εκτέλεσης, που οφείλεται σε πράξεις ή παραλείψεις του κυρίου του έργου ή «χωρίς αναθεώρηση», για το χρονικό διάστημα της καθυστέρησης, που οφείλεται σε παραλείψεις και ενέργειες του αναδόχου. Με την απόφαση παράτασης επιμερίζεται πάντοτε η ευθύνη για την καθυστέρηση, αλλιώς νοείται ως οφειλόμενη αποκλειστικά στον ανάδοχο.

Σε περίπτωση έγκρισης παράτασης προθεσμίας «χωρίς αναθεώρηση» για το σύνολο των υπολειπόμενων εργασιών του έργου ή μιας τμηματικής προθεσμίας του, επιβάλλονται οι ποινικές ρήτρες, ανεξάρτητα από την έγκριση της παράτασης αυτής.

7. Γεγονότα ανωτέρας βίας αναστέλλουν την πάροδο των προθεσμιών του παρόντος, εφόσον ο ανάδοχος υποβάλλει σχετική αίτηση εντός δέκα (10) ημερών, ευθύς μόλις τούτα εμφανιστούν. Επί της αίτησης του αναδόχου αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της αίτησης. Η αναστολή του προηγούμενου εδαφίου δεν δύναται σε καμία περίπτωση να υπερβεί το ένα δέκατο (1/10) της συνολικής συμβατικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου για συμβάσεις με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός έτους, άλλως, για συμβάσεις μικρότερης διάρκειας, τις τριάντα (30) ημέρες.

8. Η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου δύναται να παραταθεί και μετά την πάροδο της οριακής προθεσμίας, εφόσον υποβληθεί αίτημα του αναδόχου και εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή. Η παράταση του πρώτου εδαφίου χορηγείται συνολικά ή τμηματικά, για χρόνο ίσο με την αρχική συμβατική προθεσμία. Σε περιπτώσεις σύνθετων και ειδικών έργων η άνω παράταση χορηγείται συνολικά ή τμηματικά για χρόνο ίσο έως και το διπλάσιο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας, εφόσον προς τούτο υπάρξει σύμφωνη γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.»

Άρθρο 67
Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου - Τροποποίηση των παρ. 1 και 2 του άρθρου 148 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 148 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τρο-

ποποιούνται και το άρθρο 148 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 148
Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

1. Με τη σύμβαση ορίζονται οι ποινικές ρήτρες, οι οποίες καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου, αν ο ανάδοχος υπερβεί, με υπαιτιότητά του, τη συνολική και τις τεθείσες τμηματικές προθεσμίες κατασκευής του έργου. Οι ποινικές ρήτρες καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και παρακρατούνται από τον αμέσως επόμενο λογαριασμό του έργου. Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών για υπέρβαση της εγκεκριμένης συνολικής προθεσμίας και των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών δεν ανακαλείται.

2. Η ποινική ρήτρα, που επιβάλλεται στον ανάδοχο για κάθε ημέρα υπέρβασης της εγκεκριμένης προθεσμίας ορίζεται σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και επιβάλλεται για αριθμό ημερών ίσο με το είκοσι τοις εκατό (20%) της προβλεπόμενης από τη σύμβαση αρχικής συνολικής προθεσμίας. Για τις επόμενες ημέρες μέχρι ακόμα δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αρχικής συνολικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα ορίζεται σε είκοσι τοις εκατό (20%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου.

Ως μέση ημερήσια αξία, νοείται το πηλίκο της αξίας της σύμβασης δηλαδή του συνολικού χρηματικού ποσού της σύμβασης, μαζί με το ποσό των συμπληρωματικών συμβάσεων και χωρίς τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), προς την εγκεκριμένη προθεσμία του έργου δηλαδή την αρχική συνολική προθεσμία και όλες τις παρατάσεις που έχουν εγκριθεί μετά από σχετικό αίτημα του αναδόχου.

Οι ποινικές ρήτρες, που επιβάλλονται για την υπέρβαση της εγκεκριμένης συνολικής προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό έξι τοις εκατό (6%) της αξίας της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..

Εφόσον, στη σύμβαση ορίζονται τμηματικές προθεσμίες, ορίζονται υποχρεωτικά και το ποσοστό των ποινικών ρητρών ανά ημέρα υπέρβασης, καθώς και ο συνολικός χρόνος για την επιβολή τους. Το συνολικό ποσό της ποινικής ρήτρας για υπέρβαση των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών δεν μπορεί να ξεπεράσει σε ποσοστό το τρία τοις εκατό (3%) της αξίας της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..

Αν κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, ήταν ο χρόνος περαίωσης του έργου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 86, οι ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών, καθορίζονται συνολικά σε ποσοστό επί της αξίας της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α., το οποίο ισούται με το γινόμενο «α.εχ», αλλά δεν μπορεί να είναι μικρότερο του τρία τοις εκατό (3%), όπου:

«εχ» είναι η χρονική έκπτωση της προσφοράς του αναδόχου και

«α» είναι ο συντελεστής βαρύτητας της χρονικής έκπτωσης, που ορίστηκε στη διακήρυξη του έργου.

3. Όταν ο χρόνος αποπεράτωσης ενός έργου έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου και εφόσον αυτό προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, μπορεί με τη σύμβαση να περιορισθούν οι χρόνοι της παρ. 2 για την επιβολή των ποινικών ρητρών μέχρι το μισό, με ανάλογη αύξηση του ποσοστού της ημερήσιας ποινικής ρήτρας, διατηρουμένου του ανώτατου ορίου της ποινικής ρήτρας. Ειδικά, εφόσον κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης, κατά τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, ήταν ο χρόνος περαίωσης του έργου σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 86, οι ανωτέρω χρόνοι για την επιβολή των ποινικών ρητρών μειώνονται στο μισό και το ποσοστό της ημερήσιας ποινικής ρήτρας τριπλασιάζεται. Στην περίπτωση αυτήν, οι ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό εννέα τοις εκατό (9%) του συνολικού ποσού της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..»

Άρθρο 68
Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ) - Αντικατάσταση του άρθρου 149 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 149 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 149
Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)

1. Για την ταχύτερη, σε σχέση με τη συμβατική προθεσμία, εκτέλεση έργου εκτιμώμενης αξίας σύμβασης μεγαλύτερης του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ ή τμήματός του, τίθεται σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη δημοπράτησης κάθε διαδικασίας ανάθεσης, ότι καταβάλλεται στον ανάδοχο πρόσθετη καταβολή (πριμ), εφόσον ο χρόνος παράδοσης του έργου ή του τμήματος είναι μικρότερος κατά δέκα τοις εκατό (10%) του προβλεπόμενου στη σύμβαση. Στην περίπτωση αυτήν για την πληρωμή της πρόσθετης καταβολής απαιτείται η προηγούμενη έκδοση απόφασης του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει, του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών.

Η πρόσθετη καταβολή υπολογίζεται ως ποσοστό της αρχικής συμβατικής αξίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα συμβατικά τεύχη και το συνολικό ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της συμβατικής δαπάνης του έργου, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.. Η πρόσθετη καταβολή καταβάλλεται με την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση του συμβατικού αντικειμένου.

2. Η πρόσθετη καταβολή θεωρείται συμπληρωματικό εργολαβικό αντάλλαγμα, εγκρίνεται αναλόγως ως τροποποίηση της σύμβασης βάσει της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 132 και περιλαμβάνεται σε ειδικό λογαριασμό, που υποβάλλει ο ανάδοχος μετά την έκδοση βεβαίωσης περάτωσης εργασιών και την αναγραφή σε αυτή της ταχύτερης εκτέλεσης του έργου σύμφωνα με τους όρους των εγγράφων της σύμβασης.

3. Οι αποφάσεις για παρατάσεις προθεσμιών ρυθμίζουν κάθε θέμα, που σχετίζεται με την πρόσθετη αυτή καταβολή και ιδιαίτερα, αν μετατίθεται, μερικά ή ολικά, ο κρίσιμος, για την πρόσθετη καταβολή, χρόνος, με σαφή και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, προκειμένου να δικαιούται ο ανάδοχος πρόσθετη αμοιβή κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1, υπό τον όρο ο ανάδοχος να είναι πλήρως ανυπαίτιος για τις χορηγηθείσες παρατάσεις.

4. Αν το κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ήταν, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, δεν εφαρμόζονται οι ορισμοί της παρ. 1.»

Άρθρο 69
Προκαταβολές - Αντικατάσταση του άρθρου 150 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 150 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 150
Προκαταβολές

1. Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, χορηγείται στον ανάδοχο προκαταβολή μέχρι του δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.. Για το ποσό αυτό βαρύνεται ο ανάδοχος με τόκο, ο οποίος υπολογίζεται με ποσοστό επιτοκίου που ανέρχεται σε ποσοστό ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες. Το επιτόκιο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών.

2. Η προκαταβολή χορηγείται στον ανάδοχο μετά την εγκατάσταση του εργοταξίου επί τόπου του έργου και υποβάλλεται ει-

δικός λογαριασμός στη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο λογαριασμός εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία στο σύνολό του ή τμηματικά, εφόσον προσκομισθεί η εγγύηση προκαταβολής. Καθυστέρηση της πληρωμής του λογαριασμού δεν γεννά αξίωση του αναδόχου για τοκοφορία του ποσού, ούτε δικαίωμα διακοπής εργασιών.

3. Το ποσό της προκαταβολής καταβάλλεται ως εξής:

α) Τμήμα αυτής, ποσού μέχρι πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της σύμβασης, χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., αφορά στη χρηματοδότηση εκ μέρους του αναδόχου της δαπάνης των πρώτων εγκαταστάσεων και άλλων εξόδων εκκίνησης του έργου. Το τμήμα αυτό μπορεί με τη διακήρυξη να ορίζεται μέχρι επτά τοις εκατό (7%) στις περιπτώσεις έργων που απαιτούν ασυνήθιστα σημαντικές πρώτες δαπάνες του αναδόχου, όπως δαπάνες για εγκαταστάσεις ή δαπάνες για την προσκόμιση σημαντικού μηχανικού εξοπλισμού.

β) Τμήμα αυτής, ποσού μέχρι δέκα τοις εκατό (10%) της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., για δαπάνες προμηθειών υλικών ή μηχανημάτων που πρόκειται να εγκατασταθούν ή ενσωματωθούν στο έργο. Σε κάθε περίπτωση, το συνολικό ποσό της προκαταβολής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό που ορίζεται στην παρ. 1.

4. Η απόσβεση της προκαταβολής γίνεται τμηματικά με παρακράτηση από κάθε πληρωμή προς τον ανάδοχο, μεταγενέστερη του χρόνου λήψης της προκαταβολής, εκατοστιαίου ποσοστού (Π%), που εφαρμόζεται στο ποσό της πληρωμής και προκύπτει από τη σχέση:

Π = ρ/Σ x 100 x 1,10

όπου: ρ είναι το ποσό της προκαταβολής σε ευρώ και Σ, πάλι σε ευρώ, το μέρος του συμβατικού ποσού που δεν έχει ακόμα πληρωθεί στον ανάδοχο κατά τη χορήγηση της προκαταβολής. Αν διάφορα ποσά ρ1, ρ2, ρ3 κ.λπ. χορηγηθούν ως τμηματική παροχή της προκαταβολής, τότε το ποσοστό παρακράτησης προκύπτει από τη σχέση:

Π = 100 x 1,10 x (ρ1/Σ1 + ρ2/Σ2 + ρ3/Σ3 + ...)όπου Σ1, Σ2, Σ3 κ.λπ. είναι τα αντίστοιχα με το Σ ποσά όταν χορηγήθηκαν τμηματικά οι προκαταβολές ρ1, ρ2, ρ3 κ.λπ..

Ο ανάδοχος μπορεί, με αίτημά του, να ζητήσει την ταχύτερη απόσβεση της προκαταβολής.

5. Μαζί με την παρακράτηση για τμηματική απόσβεση της προκαταβολής γίνεται και παρακράτηση των δεδουλευμένων τόκων στο μέχρι τότε αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής. Οι τόκοι υπολογίζονται για το χρονικό διάστημα, μετρούμενο σε ημέρες μέχρι την ημερομηνία υποβολής του σχετικού λογαριασμού. Μετά από την έγκριση του λογαριασμού που περιέχει απόσβεση τμήματος της προκαταβολής, η διευθύνουσα υπηρεσία παρέχει στον ανάδοχο έγγραφη συναίνεση προς τον εκδότη της εγγύησης προκαταβολής για ισόποση προς την απόσβεση μείωση της εγγύησης.

6. Η προκαταβολή απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες που δεν σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το έργο. Παραβίαση της υποχρέωσης αυτής καθιστά την προκαταβολή ληξιπρόθεσμη, απαιτητή και αμέσως επιστρεπτέα στο σύνολό της. Στην περ. α' της παρ. 3, ο ανάδοχος υποχρεούται να δίνει στην υπηρεσία στο τέλος κάθε μήνα συνοπτική κατάσταση για τις καταβολές που έχει πραγματοποιήσει σε βάρος της προκαταβολής και το υπόλοιπό της με ένδειξη του τραπεζικού λογαριασμού στον οποίο είναι κατατεθειμένο.

7. Η προκαταβολή της παρ. 3 κατατίθεται υποχρεωτικά σε δεσμευμένο έντοκο τραπεζικό λογαριασμό του αναδόχου και χρησιμοποιείται μόνο για την πληρωμή δαπανών πρώτων εγκαταστάσεων και άλλων εξόδων εκκίνησης του έργου και της προμήθειας των υλικών ή μηχανημάτων, αντίστοιχα, για τα οποία έχει χορηγηθεί και για τα οποία έχουν κατατεθεί πριν από τη χορήγησή της σχετικά προτιμολόγια. Οι πληρωμές από τον δεσμευμένο αυτόν λογαριασμό γίνονται με επιταγές του αναδόχου, μετά από σχετική παροχή σύμφωνης γνώμης της διευθύνουσας υπηρεσίας προς την τράπεζα. Η σύμφωνη γνώμη παρέχεται με βάση τα προσκομιζόμενα οριστικά τιμολόγια ή άλλα έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία δαπανών, όπως φορτωτικές και εκκαθαρίσεις δασμών, ή για την επιστροφή της προκαταβολής ή μέρους της που δεν χρησιμοποιήθηκε. Η σύμβαση μπορεί να ορίζει στην περίπτωση της προκαταβολής αυτής και άλλους συμπληρωματικούς όρους για την παρακολούθηση της διάθεσης των υλικών και μηχανημάτων που αγοράστηκαν με αυτήν.

8. Προκαταβολή που κατατέθηκε σε δεσμευμένο τραπεζικό λογαριασμό και δεν χρησιμοποιήθηκε από τον ανάδοχο δεν επιβαρύνεται με τόκους. Το προϊόν του τραπεζικού λογαριασμού μαζί με τους τραπεζικούς τόκους περιέρχεται στην αναθέτουσα αρχή.

9. Δεν οφείλονται τόκοι επί του αναπόσβεστου μέρους της προκαταβολής, κατά το χρονικό διάστημα διακοπής των εργασιών είτε με δήλωση του αναδόχου είτε από υπαιτιότητα του κυρίου του έργου.

10. Εάν η σύμβαση διαλυθεί, το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής πρέπει να επιστραφεί, το αργότερο σε τρεις (3) μήνες από τη διάλυση της σύμβασης. Μετά από την προθεσμία αυτήν στο αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής οφείλεται ο νόμιμος τόκος υπερημερίας, αντί του ειδικού τόκου που ορίζεται, σύμφωνα με την παρ. 1. Αν η σύμβαση διαλυθεί ή περιοριστεί με υπαιτιότητα του κυρίου του έργου, το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής που δεν συμψηφίζεται προς εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του αναδόχου κατά του κυρίου του έργου επιστρέφεται, μέσα σε έξι (6) μήνες από τη διάλυση ή τη λήξη των λοιπών εργασιών στην περίπτωση περιορισμού του έργου. Κατά το εξάμηνο αυτό διάστημα δεν υπολογίζεται τόκος στο αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής, μετά από την παρέλευσή του, όμως, οφείλεται και στην περίπτωση αυτή ο νόμιμος τόκος υπερημερίας.»

Άρθρο 70
Επιμετρήσεις - Αντικατάσταση του άρθρου 151 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 151 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 151
Επιμετρήσεις

1. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου λαμβάνονται επί τόπου όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων των εκτελούμενων εργασιών, πλην των περ. γ' έως ε' της παρ. 2 του άρθρου 95. Τα επιμετρητικά στοιχεία υποβάλλονται από τον ανάδοχο στους επιβλέποντες του άρθρου 136, με υπεύθυνη δήλωση περί της αληθείας αυτών. Σε κάθε επιμέτρηση αποτυπώνονται διακριτά οι συμβατικές ποσότητες από τις εξωσυμβατικές ποσότητες που τυχόν εκτέλεσε ο ανάδοχος, κατόπιν εντολών της υπηρεσίας.

2. Στο τέλος κάθε τμηματικής προθεσμίας, όπως ορίζεται στο χρονοδιάγραμμα της σύμβασης, άλλως στο τέλος κάθε μήνα, εφόσον δεν υφίσταται χρονοδιάγραμμα ή σε άλλη χρονική περίοδο που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, ο ανάδοχος συντάσσει επιμετρήσεις κατά διακριτά μέρη του έργου για τις εργασίες που εκτελέσθηκαν το προηγούμενο προβλεπόμενο διάστημα. Η επιμέτρηση περιλαμβάνει για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της, με ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών που εκτελέσθηκαν και τα αναγκαία γι' αυτό επιμετρητικά σχέδια, στοιχεία και διαγράμματα, με βάση τα στοιχεία απευθείας καταμέτρησης των εργασιών ή των δηλώσεων της παρ. 3. Οι επιμετρήσεις, συνοδευόμενες από τα αναγκαία επιμετρητικά στοιχεία και σχέδια, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, υποβάλλονται, από τον ανάδοχο στη διευθύνουσα υπηρεσία με δήλωση περί της αλήθειας αυτών. Η υποβολή των επιμετρήσεων αποτελεί προϋπόθεση της τμηματικής πληρωμής του αναδόχου.

3. Ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας δύναται οποτεδήποτε να διατάξει τη συνολική ή δειγματοληπτική ενδεικτική επαλήθευση οποιασδήποτε υποβληθείσας επιμέτρησης, σε κάθε περίπτωση, όμως, υποχρεούται να προβεί σε δειγματοληπτικό ενδεικτικό έλεγχο επαλήθευσης επιμετρήσεως, σε αριθμό που αντιστοιχεί σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) των επιμετρήσεων που υποβλήθηκαν ή τουλάχιστον τέσσερις (4) εξ αυτών, αν

υποβάλλονται λιγότερες από δέκα (10) επιμετρήσεις.

4. Αν διαπιστωθεί υποβολή ανακριβούς ή εκ προθέσεως αναληθούς επιμέτρησης, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας διατάσσει πλήρη έλεγχο του συνόλου των υποβληθεισών επιμετρήσεων και καλείται ο ανάδοχος με πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας να υποβάλλει, εντός ταχθείσης με την πρόσκληση προθεσμίας, που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών (3) ημερών και μεγαλύτερη των δέκα (10) ημερών, τα πραγματικά επιμετρητικά στοιχεία και να παράσχει εξηγήσεις. Ως ανακριβείς θεωρούνται οι επιμετρήσεις, που φέρουν προφανή υπολογιστικά σφάλματα ή παραλείψεις ή αναφορά λανθασμένου άρθρου του τιμολογίου και δεν μπορούν να αποδοθούν σε πρόθεση του αναδόχου να εξαπατήσει τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ως εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις νοούνται οι επιμετρήσεις που εκ προθέσεως περιέχουν αναληθή επιμετρητικά στοιχεία. Οι ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις διορθώνονται οποτεδήποτε με πρωτοβουλία της διευθύνουσας υπηρεσίας. Δικαίωμα διόρθωσης των ανακριβών επιμετρήσεων διατηρεί και ο ανάδοχος. Κατά των αποφάσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας χωρεί ένσταση κατ' άρθρο 174.

5. Αν υποβληθούν ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις και εφόσον αυτές είχαν ως συνέπεια την πληρωμή λογαριασμού, συντάσσεται σε βάρος του αναδόχου, με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, αρνητικός λογαριασμός για την επιστροφή του τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού, προσαυξημένου κατά ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) ως ειδικής ποινικής ρήτρας στις περιπτώσεις εκ προθέσεως αναληθών επιμετρήσεων.

6. Αν παρέλθει άπρακτη η ταχθείσα ανωτέρω προθεσμία της παρ. 4 ή ο ανάδοχος καθ' υποτροπή προβαίνει στην υποβολή αναληθών επιμετρήσεων, τούτος κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής, κατόπιν εισήγησης της διευθύνουσας υπηρεσίας και καταπίπτει σε βάρος του η εγγύηση καλής εκτέλεσης. Ως υποτροπή θεωρείται ιδίως, η υποβολή τουλάχιστον τριών αναληθών επιμετρήσεων. Κατά της απόφασης έκπτωσης χωρεί ένσταση κατ' άρθρο 174. Οι κυρώσεις της παρούσας δεν εμποδίζουν την επιβολή και άλλων κυρώσεων που προβλέπονται είτε σε διατάξεις του παρόντος είτε από διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

7. Όταν πρόκειται για εργασίες, η ποσοτική επαλήθευση των οποίων δεν είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου, όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν είναι τελικά εμφανείς, ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια, ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση γνωστοποίησης αφανών εργασιών που συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, η οποία συνιστά διακριτή επιμέτρηση και περιλαμβάνει δήλωση περί της αλήθειας των στοιχείων, υπογράφεται δε, τόσο από τον ανάδοχο όσο και από τους τεχνικούς του άρθρου 139, περί διεύθυνσης έργου από την πλευρά του αναδόχου. Ο ανάδοχος πριν από την επικάλυψη των εργασιών αυτών υποχρεούται να καλεί τον επιβλέποντα να ελέγξει τις εργασίες αυτές σε ημερομηνία, που δεν απέχει περισσότερο από τρεις (3) ημέρες από την κοινοποίηση της πρόσκλησης. Ο επιβλέπων συντάσσει έκθεση στην οποία επιβεβαιώνεται η εκτέλεση των εργασιών αυτών και υποβάλλεται αμελλητί στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η έκθεση συνοδεύεται απαραίτητα από επαρκή, για την τεκμηρίωση της εκτέλεσης των αφανών εργασιών, αριθμό ψηφιακών φωτογραφιών, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Μητρώο του έργου. Ο επιβλέπων είναι υποχρεωμένος να ανταποκριθεί στο αίτημα ελέγχου των αφανών εργασιών. Ακολούθως, ο ανάδοχος ενημερώνει ηλεκτρονικά τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η παράλειψη ελέγχου των αφανών εργασιών μέσα στην ως άνω προθεσμία συνιστά υπερημερία του κυρίου του έργου, αν προκύπτει ότι ο ανάδοχος υφίσταται ζημία για τον λόγο αυτόν. Η έκθεση παραλαβής αφανών εργασιών συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα και δεν προσβάλλεται αυτοτελώς, παρά μόνο από κοινού με την εγκριτική πράξη της επιμέτρησης αυτής, που εκδίδει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της.

8. Ειδικώς ο χαρακτηρισμός και η παραλαβή του φυσικού εδάφους στο οποίο εκτελείται το έργο, γίνονται από δύο (2) ή περισσότερους τεχνικούς, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο ορισμός των τεχνικών του προηγούμενου εδαφίου ανακοινώνεται στην Προϊσταμένη Αρχή, η οποία μπορεί να ορίσει και άλλον τεχνικό. Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει επιτροπή αποτελούμενη από τρεις (3) τουλάχιστον τεχνικούς για επανέλεγχο του χαρακτηρισμού και της παραλαβής του φυσικού εδάφους. Αν δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση, λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω χαρακτηρισμός εδαφών γίνεται κατά τον προσφορότερο τρόπο με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής.

9. Δύο (2) μήνες το αργότερο μετά τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να υποβάλει στη διευθύνουσα υπηρεσία την «τελική επιμέτρηση», δηλαδή τελικό συνοπτικό πίνακα που ανακεφαλαιώνει τις ποσότητες όλων των τμηματικών επιμετρήσεων, η οποία υπογράφεται από τον ανάδοχο και από έναν τουλάχιστον από τους τεχνικούς του άρθρου 139. Στην τελική επιμέτρηση εμφανίζονται διακριτά οι συμβατικές εργασίες, οι οποίες εκτελέστηκαν με βάση τη σύμβαση ή με εγκεκριμένους Ανακεφαλαιωτικούς Πίνακες Εργασιών και οι εξωσυμβατικές, έστω και αν εκκρεμεί η διαδικασία τακτοποίησης τους. Η τελική επιμέτρηση ελέγχεται από τον επιβλέποντα, ο οποίος υποβάλλει εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών προς τη διευθύνουσα υπηρεσία σχετική έκθεση. Η διευθύνουσα υπηρεσία υποχρεούται, εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της έκθεσης του προηγούμενου εδαφίου, να εκδώσει απόφαση περί της έγκρισης αυτής. Σε περίπτωση εμφάνισης διαφορών μεταξύ επιμέρους επιμετρήσεων και τελικής επιμέτρησης, ο ανάδοχος υποχρεούται, εντός της ταχθείσας από τη διευθύνουσα υπηρεσία προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών (3) ημερών, να προβεί σε πλήρη και αιτιολογημένη απόδειξη της εμφανιζόμενης διαφοράς.

10. Αν δεν υποβληθεί από τον ανάδοχο τελική επιμέτρηση, το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση προς αυτόν της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών, επιβάλλεται σε βάρος του, για κάθε συμπληρωμένο μήνα καθυστέρησης, ειδική ποινική ρήτρα ποσοστού δύο χιλιοστών (2‰) επί του συνολικού ποσού που έχει καταβληθεί στον ανάδοχο μέχρι τότε για την όλη σύμβαση. Η ποινική ρήτρα επιβάλλεται με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και για έξι (6) το πολύ μήνες καθυστέρησης. Ανεξάρτητα από την επιβολή της ποινικής ρήτρας και μετά την πάροδο του χρόνου επιβολής της, η τελική επιμέτρηση συντάσσεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία που μπορεί να χρησιμοποιήσει γι' αυτό ιδιώτες τεχνικούς και συνεργεία καταλογίζοντας τη σχετική δαπάνη σε βάρος του αναδόχου. Η τελική επιμέτρηση που συντάσσεται με αυτόν τον τρόπο κοινοποιείται στον ανάδοχο, και αν δεν την αμφισβητήσει με ένσταση, τούτη καθίσταται οριστική και απρόσβλητη ως προς τις παραδοχές της.

11. Μαζί με την τελική επιμέτρηση ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει και κάθε άλλο αίτημά του που σχετίζεται με δικαίωμά του από την εκτέλεση της σύμβασης, αν αυτό δεν έχει αποσβεστεί και η σχετική αξίωση παραγραφεί, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 173, περί αποσβέσεων δικαιωμάτων του αναδόχου, ή αν το σχετικό δικαίωμα δεν έχει αποσβεστεί ή παραγραφεί. Μετά την υποβολή ή σύνταξη κατά την παρ. 6 της τελικής επιμέτρησης, ο ανάδοχος δεν μπορεί να εγείρει σχετικές απαιτήσεις παρά μόνο για οψιγενείς αιτίες.»

Άρθρο 71
Λογαριασμοί - Αντικατάσταση του άρθρου 152 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 152 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 152
Λογαριασμοί

1. Η πληρωμή στον ανάδοχο του εργολαβικού ανταλλάγματος γίνεται τμηματικά, με βάση τις επιμετρήσεις των εργασιών που

έχουν εκτελεσθεί μέσα στα όρια του χρονοδιαγράμματος εργασιών.

Αν από τον ανάδοχο κατασκευασθούν εργασίες πέρα από τις προβλεπόμενες στο χρονοδιάγραμμα, ο κύριος του έργου έχει το δικαίωμα να αναβάλει την πληρωμή των επιπλέον εργασιών, ώστε να συμπέσει με τα προβλεπόμενα στο χρονοδιάγραμμα. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται, όταν στη σύμβαση προβλέπεται πρόσθετη καταβολή (πριμ) στον ανάδοχο για τη γρηγορότερη περάτωση του έργου.

2. Οι τμηματικές πληρωμές και η οριστική πληρωμή του εργολαβικού ανταλλάγματος, καθώς και η εκκαθάριση όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων από την εργολαβική σύμβαση, γίνονται με βάση τους λογαριασμούς.

3. Μετά από τη λήξη κάθε μήνα ή άλλης χρονικής περιόδου που ορίζει η σύμβαση για τις τμηματικές πληρωμές, ο ανάδοχος συντάσσει λογαριασμό των ποσών από εργασίες που εκτελέσθηκαν, τα οποία οφείλονται σε αυτόν. Οι λογαριασμοί αυτοί στηρίζονται στις επιμετρήσεις των εργασιών και στις δηλώσεις γνωστοποίησης αφανών εργασιών. Απαγορεύεται να περιλαμβάνονται στον λογαριασμό εργασίες που δεν έχουν επιμετρηθεί. Για την πληρωμή εργασιών που αποτελούν συμπληρωματικές ή νέες (υπερσυμβατικές) εργασίες, ο ανάδοχος συντάσσει χωριστό λογαριασμό μετά από τη συμβατική τακτοποίησή τους, σύμφωνα με τα άρθρα 155, περί επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών, και 156, περί ειδικών θεμάτων - τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, αυξομειώσεων εργασιών - νέων εργασιών.

4. Αν δεν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση, ημιτελείς εργασίες μπορεί να περιληφθούν στον λογαριασμό με αιτιολογημένη εγκριτική απόφαση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας, αν η φύση τους είναι τέτοια που ενδεχόμενη διακοπή του έργου δεν θα κατέστρεφε την ημιτελή εργασία. Οι εργασίες αυτές καταχωρούνται σε χωριστό μέρος του λογαριασμού και περιλαμβάνονται με προσωρινή τιμή μειωμένη, ώστε να είναι δυνατή η αυτοτελής αποπεράτωση της εργασίας με το υπόλοιπο της προβλεπόμενης τιμής.

5. Στον λογαριασμό μπορεί να περιληφθούν, επίσης, τα υλικά που εισκομίσθηκαν με έγκριση της υπηρεσίας στα εργοτάξια ή σε αποθήκες που δηλώθηκαν και εγκρίθηκαν. Οι ποσότητες των υλικών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνουν αυτές που απαιτούνται για την εκτέλεση των προσεχών εργασιών του εγκεκριμένου προγράμματος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση. Οι ποσότητες των υλικών περιλαμβάνονται χωριστά στον συνοπτικό πίνακα εργασιών που συνοδεύει τον λογαριασμό, στον οποίο αναφέρονται επίσης και οι θέσεις αποθήκευσης των υλικών. Για τα περιλαμβανόμενα στους λογαριασμούς υλικά, ο ανάδοχος έχει ακέραιη την ευθύνη μέχρι την ενσωμάτωσή τους και την παραλαβή του έργου. Τα υλικά περιλαμβάνονται σε χωριστό τμήμα των λογαριασμών, με τιμές που βρίσκονται σε συνάρτηση προς την αντίστοιχη συμβατική τιμή, ώστε το υπόλοιπο μέρος της τιμής να αρκεί για την ολοκλήρωση της εργασίας, στην οποία θα ενσωματωθούν τα υλικά. Ποσοστά γενικών εξόδων και οφέλους της παρ. 6 δεν υπολογίζονται στα υλικά.

6. Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται επίσης, η αναθεώρηση τιμών, αποζημιώσεις κάθε είδους που έχουν εγκριθεί, αντίτιμο απολογιστικών εργασιών που εκτελέσθηκαν μέσω της εργολαβίας και κάθε άλλη εγκεκριμένη δαπάνη που καταβάλλεται στον ανάδοχο. Στον λογαριασμό περιλαμβάνεται ακόμη και το ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους του εργολάβου της περ. θ' της παρ. 7 του άρθρου 53, αν αυτό δεν περιλαμβάνεται στις συμβατικές τιμές, και το σύνολο μειώνεται κατά το ποσοστό έκπτωσης της δημοπρασίας, αν συντρέχει περίπτωση. Από τους λογαριασμούς αφαιρούνται όλες οι εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του εργοδότη, όπως ποινικές ρήτρες, περικοπές τιμών του άρθρου 159, συμπληρωματική κράτηση εγγύησης, αν γι' αυτήν δεν έχουν κατατεθεί εγγυητικές επιστολές, οπότε γίνεται σχετική μνεία, απόσβεση προκαταβολών, παρακράτηση αξίας χορηγούμενων υλικών, πληρωμές που έγιναν σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου και γενικά κάθε απαίτηση του εργοδότη που δεν έχει ικανοποιηθεί με άλλον τρόπο.

7. Οι λογαριασμοί συντάσσονται πάντοτε ανακεφαλαιωτικοί και συνοδεύονται ιδίως, από ανακεφαλαιωτικό συνοπτικό πίνακα των επιμετρήσεων εργασιών που εκτελέσθηκαν από την αρχή του έργου, από τα παραστατικά στοιχεία των απολογιστικών εργασιών, από τον πίνακα του υπολογισμού της αναθεώρησης και από τις αποφάσεις που αναγνωρίζουν αποζημιώσεις ή επιβάλλουν ποινικές ρήτρες ή περικοπές ή άλλες απαιτήσεις του εργοδότη. Από κάθε νεότερο λογαριασμό αφαιρούνται τα ποσά που πληρώθηκαν με τους προηγούμενους λογαριασμούς, καθώς και ποσά που δεν αντιστοιχούν σε επιμετρήσεις ή αφορούν σε λάθη εγκεκριμένων λογαριασμών. Κατά την υποβολή, τον έλεγχο και την έγκριση του λογαριασμού δεν απαιτείται η προσκόμιση των δικαιολογητικών πληρωμής και των παραστατικών πληρωμής των κρατήσεων εκ μέρους του αναδόχου.

8. Οι λογαριασμοί υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία που τους ελέγχει, τους διορθώνει και τους εγκρίνει μέσα σε έναν (1) μήνα. Αν ο λογαριασμός που έχει υποβληθεί έχει ασάφειες ή ανακρίβειες, σε βαθμό που να είναι δυσχερής η διόρθωσή του, η διευθύνουσα υπηρεσία, με εντολή της προς τον ανάδοχο, επισημαίνει τις ανακρίβειες ή ασάφειες που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο και παραγγέλλει την ανασύνταξη και επανυποβολή του. Στην περίπτωση αυτήν, η οριζόμενη μηνιαία προθεσμία για τον έλεγχο και την έγκριση του λογαριασμού αρχίζει από την επανυποβολή, ύστερα από την ανασύνταξη από τον ανάδοχο. Ο έλεγχος του λογαριασμού μπορεί να γίνει και από συνεργείο της υπηρεσίας, στο οποίο συμμετέχει ο επιβλέπων το έργο. Ο επιβλέπων υπογράφει τον λογαριασμό, διαπιστώνοντας ότι οι ποσότητες είναι σύμφωνες με τις υποβληθείσες επιμετρήσεις και τα επιμετρητικά στοιχεία, οι τιμές σύμφωνες με τη σύμβαση και τις σχετικές διατάξεις και γενικά, ότι έχουν διενεργηθεί στον λογαριασμό όλες οι περικοπές ή εκπτώσεις ποσών, που προκύπτουν από τον νόμο και την εφαρμογή της σύμβασης. Η παράλειψη εμπρόθεσμου ελέγχου και έγκρισης του λογαριασμού αποτελούν πειθαρχικά παραπτώματα για τα αρμόδια όργανα της διευθύνουσας υπηρεσίας. Ο εγκεκριμένος λογαριασμός αποτελεί το έγγραφο για την πληρωμή του αναδόχου («πληρωτέο εργολαβικό αντάλλαγμα»). Προϋπόθεση πληρωμής του λογαριασμού είναι η προσκόμιση από τον ανάδοχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών πληρωμής. Το τιμολόγιο του αναδόχου που αφορά στο ποσό του εργολαβικού ανταλλάγματος που θα πληρωθεί, καθώς και η φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητά του προσκομίζονται στην υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής που διενεργεί τις πληρωμές, μετά από σχετική ειδοποίησή του. Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις στο εργολαβικό αντάλλαγμα γίνονται από την υπηρεσία αυτήν και αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους.

9. Λογαριασμός που πληρώθηκε χωρίς έλεγχο, λόγω παρέλευσης της πιο πάνω μηνιαίας προθεσμίας, ή που βασίστηκε σε επιμέτρηση που διορθώθηκε, ελέγχεται και διορθώνεται από την υποβολή ή επανυποβολή του και οι προκύπτουσες διαφοροποιήσεις λαμβάνονται υπόψη σε επόμενο λογαριασμό ή κατά τη σύνταξη αρνητικού λογαριασμού. Η διευθύνουσα υπηρεσία ελέγχει, εγκρίνει και διορθώνει τον λογαριασμό με ή και χωρίς την υπογραφή του επιβλέποντος.

Όταν συντρέχει περίπτωση σύνταξης αρνητικού λογαριασμού είτε ενδιάμεσα κατά την εξέλιξη του έργου είτε και κατά τον τελικό λογαριασμό, αυτός μπορεί να συνταχθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία και το ποσό του πρέπει να καταβληθεί από τον ανάδοχο μέσα σε έναν (1) μήνα από την κοινοποίηση του λογαριασμού σε αυτόν, άλλως καταπίπτουν ισόποσα σε βάρος του οι εγγυητικές επιστολές που έχουν κατατεθεί στον κύριο του έργου, εφόσον δεν υπάρχει ανεξόφλητο εργολαβικό αντάλλαγμα. Αν ασκηθεί ένσταση κατά του αρνητικού λογαριασμού, η κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής αναστέλλεται μέχρι την έκδοση απόφασης επ' αυτών.

10. Αν η πληρωμή ενός λογαριασμού καθυστερήσει χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέραν του ενός (1) μήνα από την υποβολή του ή την επανυποβολή του, οφείλεται τόκος υπερημερίας, σύμφωνα με την παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107). Ο ανάδοχος μπορεί να διακόψει τις εργασίες δέκα (10) ημέρες μετά από την κοινοποίηση στη διευθύνουσα υπηρεσία ειδικής έγγραφης δήλωσης.

11. Απαγορεύεται η εκχώρηση του εργολαβικού ανταλλάγματος ή η κατάσχεσή του στα χέρια του κυρίου του έργου, καθόλη τη διάρκεια της εκτέλεσής του και για έναν (1) μήνα μετά από την περαίωσή του. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπονται: α) η οποτεδήποτε εκχώρηση, εν όλω ή εν μέρει, του πληρωτέου εργολαβικού ανταλλάγματος, όπως αυτό προσδιορίζεται στη σύμβαση του έργου, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του έργου, όταν πρόκειται για την κάλυψη οφειλής του αναδόχου από την προμήθεια υλικών και μηχανημάτων προς εκτέλεση του έργου ή από παροχή εργασίας που παρασχέθηκε από εργάτες ή υπαλλήλους αυτού, στην εκτέλεση του έργου ή σε αναγνωρισμένες τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και β) η κατάσχεση του εργολαβικού ανταλλάγματος από τους προμηθευτές υλικών και μηχανημάτων του έργου ή από τους εργάτες και τους υπαλλήλους του, όπως και τους υπεργολάβους που αποδεδειγμένα χρησιμοποιούνται στο έργο από τον ανάδοχο. Επιτρέπεται επίσης, ο συμψηφισμός εκκαθαρισμένων απαιτήσεων του κυρίου του έργου κατά του αναδόχου, που προέρχονται από την εκτέλεση άλλων έργων και μέχρι ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) από κάθε λογαριασμό του εκτελούμενου έργου.

12. Όλες οι πληρωμές που γίνονται στον ανάδοχο κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου, με βάση τους λογαριασμούς, αποτελούν πάντοτε καταβολές έναντι του εργολαβικού ανταλλάγματος που εκκαθαρίζεται μετά την παραλαβή. Σε κάθε πληρωμή προς τον ανάδοχο πραγματοποιούνται κρατήσεις, οι οποίες ανέρχονται σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) στην αξία των εργασιών μετά της αναλογούσας αναθεώρησης.

13. Μετά από τη διενέργεια της παραλαβής και την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής, ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «τελικό λογαριασμό». Για τον τελικό λογαριασμό εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του παρόντος. Με την έγκριση του τελικού λογαριασμού εκκαθαρίζονται οι εκατέρωθεν απαιτήσεις από τη σύμβαση εκτέλεσης, εκτός από τις απαιτήσεις που προκύπτουν από μεταγενέστερες διαδικασίες διοικητικής, συμβιβαστικής ή δικαστικής επίλυσης διαφορών.»

Άρθρο 72
Αναθεωρητική περίοδος για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 3, 10, 19, 21 και 22 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτικές διατάξεις», οι παρ. 3, 10, 19, 21 και 22 τροποποιούνται και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 153
Αναθεωρητική περίοδος για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων - Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Οι βασικές τιμές των ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων του παρόντος αναθεωρούνται ενιαία για όλη τη Χώρα κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος), με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής (20ής) ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής. Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου, οι αναθεωρημένες τιμές παραμένουν σταθερές.

2. Οι συμβατικές τιμές κάθε σύμβασης δημόσιου έργου αναθεωρούνται ενιαία για όλη τη Χώρα κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος) και με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής (20ής) ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής. Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου οι αναθεωρημένες συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές.

3. Η αναθεώρηση υπολογίζεται για τις εργασίες, που πραγματικά εκτελέστηκαν μέσα στο προβλεπόμενο από το άρθρο 145 χρονοδιάγραμμα. Εργασίες που, για οποιονδήποτε λόγο, εκτελέστηκαν σε αναθεωρητική περίοδο μεταγενέστερη της προβλεπόμενης από το χρονοδιάγραμμα, θεωρούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης, ότι εκτελέστηκαν στην αναθεωρητική περίοδο κατά την οποία έπρεπε να εκτελεστούν. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν πριν από την προβλεπόμενη από το χρονοδιάγραμμα αναθεωρητική περίοδο, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση τον χρόνο της πραγματικής εκτέλεσής τους. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν μετά την πάροδο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση τους συντελεστές που ίσχυαν κατά την τελευταία αναθεωρητική περίοδο του αρχικού χρονοδιαγράμματος κατασκευής του έργου, εφόσον η καθυστέρηση οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου. Στην περίπτωση αυτήν επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από το άρθρο 148 κυρώσεις, καθώς και οι διοικητικές και οι παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις, που προβλέπονται κατά τις κείμενες διατάξεις.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 3, κατά την έγκριση παρατάσεων της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών των συμβάσεων των δημόσιων έργων εκτιμάται και προσδιορίζεται πάντοτε το υπαίτιο για την επιμήκυνση του χρόνου συμβαλλόμενο μέρος για το σύνολο ή για μέρος των έργων ή κατά κονδύλια εργασιών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν επηρεάζουν την κατάπτωση των ποινικών ρητρών, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της.

5. Ως χρόνος εκκίνησης για τον υπολογισμό της αναθεώρησης κάθε εργολαβικής σύμβασης ορίζεται το ημερολογιακό τρίμηνο μέσα στο οποίο:

α) υποβλήθηκε η προσφορά, αν πρόκειται για σύμβαση, που καταρτίσθηκε ύστερα από δημοπρασία ή

β) εκδόθηκε η σχετική εγκριτική απόφαση, αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίσθηκε χωρίς δημοπρασία, και υπό τον όρο, ότι η εγκριτική αυτή απόφαση δεν ορίζει άλλον χρόνο.

Οι τιμές της σύμβασης παραμένουν σταθερές για τις εργασίες που εκτελούνται ή που έπρεπε να εκτελεστούν μέσα στο τρίμηνο που θεωρείται χρόνος εκκίνησης και στο αμέσως επόμενο ημερολογιακό τρίμηνο. Κατ' εξαίρεση η σταθερότητα των τιμών περιορίζεται μόνο στο ημερολογιακό τρίμηνο εκκίνησης, όταν πρόκειται για έργα οποιασδήποτε κατηγορίας συνολικού εκτιμώμενου προϋπολογισμού δημοπράτησης ή ανάθεσης ύψους ενός εκατομμυρίου πεντακοσίων χιλιάδων (1.500.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α..

6. Η αναθεώρηση (αύξηση ή μείωση) για κάθε αναθεωρητική περίοδο υπολογίζεται με βάση τον τύπο:

$$\Delta T_v = T \times \left(\frac{A_v}{A_0} - 1\right) \times (1 - s)$$

όπου είναι:

Τ: η υπόψη τιμή της σύμβασης,

ΔΤν: η αναθεώρηση της παραπάνω τιμής στην υπόψη αναθεωρητική περίοδο ν,

Αο: τιμή που προκύπτει, αφού συμπληρωθεί με βασικές τιμές του χρόνου εκκίνησης το οριζόμενο για την τιμή Τ άρθρο ανάλυσης τιμών ή συνδυασμός άρθρων με τα βάρη τους, όπως προσδιορίζονται από τη σύμβαση, σύμφωνα με την παρ. 8,

Αν: τιμή που προκύπτει, όπως παραπάνω με τις βασικές τιμές της αναθεωρητικής περιόδου ν,

s ή σ: σταθερός συντελεστής, που αντιπροσωπεύει το μη αναθεωρούμενο μέρος της τιμής και που προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μεταξύ του 0,07 και 0,20 κατά κατηγορίες ή μέγεθος έργων και ανάλογα με τον αριθμό των αναθεωρητικών περιόδων, που μεσολαβούν μεταξύ του χρόνου εκκίνησης και της συγκεκριμένης κάθε φορά αναθεωρητικής περιόδου.

7. Ο σταθερός συντελεστής «σ» στον τύπο της αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση:

σ = σ1 + 0,01 ν,

όπου σ1 είναι συντελεστής, που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες των δημόσιων έργων και ανέρχεται σε σ1=0,12 για όλες τις κατηγορίες έργων και

«ν» είναι ακέραιος αριθμός ίσος με τη μονάδα για την πρώτη

αναθεωρητική περίοδο, που υπολογίζεται αναθεώρηση για τη συγκεκριμένη σε κάθε περίπτωση εργολαβία και που αυξάνεται κατά μία μονάδα για καθεμιά από τις επόμενες αναθεωρητικές περιόδους της συγκεκριμένης εργολαβίας. Ο ν παύει να αυξάνει, όταν το «σ» γίνει 0,20. Ο συντελεστής σ1 μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

8. Η αναθεώρηση της τιμής κάθε συμβατικού κονδυλίου γίνεται με βάση τα αντίστοιχα άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών, που ορίζονται με τα συμβατικά τεύχη. Όταν πρόκειται για κονδύλια που δεν ταυτίζονται με άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή σε περιπτώσεις κατ' αποκοπή τιμών ή σύνθετων τιμών τα συμβατικά τεύχη ή τα πρωτόκολλα νέων τιμών καθορίζουν για την αναθεώρησή τους παρεμφερή άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή ομάδα τέτοιων κονδυλίων με τα αντίστοιχα βάρη καθενός άρθρου.

9. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις με εργολαβικό αντάλλαγμα άλλο εκτός από χρηματική καταβολή και στις απολογιστικές εργασίες.

Στις περιπτώσεις ανάθεσης συμβάσεων έργων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις περ. β' και γ' της παρ. 2 του άρθρου 95, περί τρόπου σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών, ή σε περιπτώσεις που το αντάλλαγμα συνομολογείται σε ξένο νόμισμα, καθορίζεται με τα έγγραφα της σύμβασης η αναθεώρηση και προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της, ο οποίος μπορεί να είναι ίδιος ή διαφορετικός από τον ισχύοντα τρόπο αναθεώρησης.

10. Τα υλικά που περιλαμβάνονται στους λογαριασμούς θεωρούνται ως μερική εκτέλεση των εργασιών, για τις οποίες προορίζονται και η αναθεώρηση της πιστοποιούμενης αξίας τους γίνεται, όταν πιστοποιούνται, με τους συντελεστές των κονδυλίων στα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν. Όταν εκτελεσθούν οι εργασίες, η αναθεώρηση υπολογίζεται μόνο στο υπόλοιπο μέρος της αξίας τους, ύστερα από αφαίρεση της αξίας των υλικών που είχαν πιστοποιηθεί σε προηγούμενη αναθεωρητική περίοδο.

11. Η παρ. 10 εφαρμόζεται ανάλογα και στις εργασίες που μένουν ημιτελείς σε μια αναθεωρητική περίοδο.

12. Η αξία των υλικών που χορηγούνται από τον φορέα κατασκευής του έργου δεν υπόκειται σε καμιά αναθεώρηση. Για την αναθεώρηση των τιμών των εργασιών, που ορίζονται στη σύμβαση χωρίς την αξία των υλικών τα αντίστοιχα ποσά Αν και Αο που περιέχονται στον τύπο του παρόντος άρθρου υπολογίζονται, αφού η σχετική ανάλυση συμπληρωθεί με μηδενική την αξία του υλικού. Αν οι τιμές περιλαμβάνουν την αξία των υλικών, τότε εφαρμόζεται ο ίδιος συντελεστής και στην εκπιπτόμενη αξία του υλικού, εκτός αν ρητά ορίζεται στη σύμβαση άλλος τρόπος υπολογισμού της αναθεώρησης στην εκπιπτόμενη αξία του υλικού.

13. Στις περιπτώσεις, που στη σύμβαση προβλέπεται η προμήθεια εξοπλισμού ή σημαντικής αξίας μηχανημάτων για τη λειτουργία ή εγκατάσταση στο έργο και προσδιορίζεται χωριστά το αντάλλαγμα για την προμήθεια, μπορεί για το αντάλλαγμα αυτό να οριστεί με τη σύμβαση άλλος τρόπος αναθεώρησης.

14. Η αναθεώρηση δεν εφαρμόζεται στα ποσά αποζημιώσεων που αναγνωρίζονται διοικητικά ή δικαστικά, εκτός αν τα ποσά αυτά είναι συνάρτηση τιμών για τις οποίες προβλέπεται στη συγκεκριμένη περίπτωση αναθεώρηση, σύμφωνα με ό,τι προκύπτει από τη σχετική δικαστική απόφαση ή διοικητική πράξη.

15. Το ποσό της αναθεώρησης καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη σύνταξη ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών.

16. Πέρα από την προβλεπόμενη στις διατάξεις του άρθρου αυτού αναθεώρηση τιμών, αποκλείεται η αναπροσαρμογή του εργολαβικού ανταλλάγματος ή η διάλυση των συμβάσεων δημόσιων έργων, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 288 ή 388 του Αστικού Κώδικα ένεκα της αυξομείωσης των τιμών.

17. Η διαπίστωση των βασικών τιμών ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων, μηχανημάτων όπως και των εργοδοτικών επιβαρύνσεων στα ημερομίσθια γίνεται από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (ΕΔΤΔΕ), που προβλέπεται στο άρθρο 9 της υπ' αριθμ. 80885/5439/6.8.1992 κοινής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 573).

18. Οι τιμές που διαπιστώνονται από την επιτροπή είναι οι μέσες τιμές που διαμορφώνονται στην αγορά της περιοχής της πρωτεύουσας και οι τιμές αυτές χρησιμοποιούνται σε όλη τη Χώρα, όχι μόνο για την αναθεώρηση αλλά και για οποιαδήποτε άλλη συμπλήρωση αναλύσεων τιμών, όπου προβλέπουν τη χρήση των αναλύσεων οι σχετικές διατάξεις. Οι τιμές των ημερομισθίων αναφέρονται στον μέσης απόδοσης εργαζόμενο της αντίστοιχης ειδικότητας. Οι τιμές υλικών είναι οι τιμές που διαμορφώνονται για τη χονδρική πώληση των υλικών ως ελεύθερων εμπορευμάτων και περιλαμβάνουν κάθε σχετική επιβάρυνση που περιλαμβάνεται στις τιμές αυτές, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τα συναλλακτικά ήθη (όπως πάγια συνυπολογιζόμενες συσκευασίες ή μεταφορές, Φ.Π.Α. τιμολογίων). Οι τιμές μισθωμάτων μηχανημάτων και αυτοκινήτων διαπιστώνονται για μηχανήματα σε καλή κατάσταση λειτουργίας. Όταν διατίθενται από φορέα του δημόσιου τομέα τέτοια μηχανήματα, λαμβάνονται υπόψη και οι τιμές των μισθωμάτων αυτών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μηχανημάτων που δεν υπάρχουν στην αγορά επαρκή στοιχεία για τη διαμόρφωση της τιμής τους η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τα χαρακτηριστικά του μηχανήματος (όπως κόστος, απόδοση, διάρκεια ζωής, κατανάλωση ενέργειας), σε σύγκριση με άλλα ανάλογα μηχανήματα για τα οποία διαμορφώνεται αγοραίο μίσθωμα. Για τη διαπίστωση των τιμών γενικά, η επιτροπή λαμβάνει υπόψη της κάθε πρόσφορο στοιχείο και ιδιαίτερα τα στοιχεία που συγκεντρώνονται συνεχώς από την αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, η οποία και παρέχει γραμματειακή και διοικητική εξυπηρέτηση στην επιτροπή. Οι τιμές που διαπιστώνονται από την Επιτροπή ισχύουν για όλες τις εργολαβίες.

19. Απόσπασμα των πρακτικών της επιτροπής, που περιλαμβάνει τις τιμές που διαπιστώνονται, κοινοποιείται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) και στις πανελλήνιες επαγγελματικές εργοληπτικές ενώσεις, που δίνουν κάθε δυνατή δημοσιότητα στις τιμές. Οι πιο πάνω πανελλήνιες εργοληπτικές ενώσεις μπορούν να ασκήσουν ένσταση κατά των πρακτικών για ορισμένες τιμές, σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση των πρακτικών στο Τ.Ε.Ε.. Η ένσταση κατατίθεται στη γραμματεία της Επιτροπής και ως προς αυτήν αποφασίζει ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών, μετά από γνώμη της ίδιας επιτροπής της παρ. 17. Η απόφαση κοινοποιείται, όπως και το απόσπασμα του πρακτικού της επιτροπής, και ενεργεί έναντι πάντων.

20. Η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση συντελεστές που κοινοποιούνται μηχανογραφικά. Στην περίπτωση της παρ. 12, αν δεν δίνονται μηχανογραφικά οι συντελεστές με μηδενική την αξία των υλικών, συντάσσεται ειδικό φύλλο υπολογισμού του συντελεστή. Το ίδιο εφαρμόζεται και σε κάθε περίπτωση ,που ο σχετικός συντελεστής δεν δίνεται μηχανογραφικά. Στις περιπτώσεις κονδυλίων αναλύσεων με πληθώρα εξειδικευμένων παραμέτρων ή ποιοτήτων υλικών διαφόρων προελεύσεων ή κυμαινόμενων μέσα στο αυτό άρθρο συντελεστών μεταφοράς, η αναθεώρηση γίνεται με τον μηχανογραφικά κοινοποιούμενο συντελεστή της αντιπροσωπευτικότερης σχετικής περίπτωσης.

21. Στους λογαριασμούς εμφανίζονται συνολικά τα ποσά αναθεώρησης κάθε αναθεωρητικής περιόδου, όπως προκύπτουν από τον σχετικό πίνακα. Οι ποσότητες εργασιών, που έχουν εκτελεσθεί ή έπρεπε να εκτελεσθούν μέσα σε κάθε αναθεωρητική περίοδο προκύπτουν από σχετικούς πίνακες κατανομής των εργασιών που απαιτούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης. Με τους πίνακες αυτούς γίνεται και η εφαρμογή της παρ. 3 βάσει του χρονοδιαγράμματος του έργου, όπως αυτό οριστικοποιήθηκε ως εγκεκριμένο πρόγραμμα κατασκευής και με ανοχή εκτιμήσεων δέκα τοις εκατό (10%) προς τα πάνω ή προς τα κάτω από τη συνολική αξία εκτελεστέων εργασιών κατά αναθεωρητική περίοδο, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα αυτό.

22. Η αναθεώρηση κάθε αναθεωρητικής περιόδου περιλαμβάνεται στον πρώτο λογαριασμό μετά την κοινοποίηση των συντελεστών της περιόδου αυτής. Μέχρι τότε, υπολογίζεται η αναθεώρηση προσωρινά με τους συντελεστές της τελευταίας αναθεωρητικής περιόδου για την οποία έχουν κοινοποιηθεί οι

συντελεστές αναθεώρησης. Για να περιληφθεί σε λογαριασμό η αναθεώρηση δεν απαιτείται να έχει εγκριθεί ειδικό κονδύλιο για την αναθεώρηση και η πληρωμή γίνεται από τις εγκεκριμένες για το έργο πιστώσεις.

23. Κατ' εξαίρεση από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν, ο σταθερός συντελεστής σ στον τύπο αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση s (ή σ) = 1. Η διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησης τους, εκτός από τις συμβάσεις με χρόνο δημοπράτησης πριν το γ' τρίμηνο του 2012, για τις οποίες η αναθεώρηση των τιμών υπολογίζεται από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν με τους ισχύοντες για το γ' τρίμηνο του 2012 συντελεστές αναθεώρησης και με ελάχιστη τιμή εφαρμογής αυτών ίση με τη μονάδα (1). Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να ορίζονται συντελεστές αναθεώρησης, αν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.

24. Για δημόσια έργα που εκτελούνται από ημεδαπές αναθέτουσες Αρχές, εκτός Ελλάδας, σε χώρα της Ένωσης (Ε.Ε.) η αναθεώρηση τιμών υπολογίζεται με βάση τον ισχύοντα τύπο:

$$\Delta A_{\nu} = A_0 \times \left(\frac{\Gamma\Delta TK_{\nu}}{\Gamma\Delta TK_0} - 1\right) \times (1 - \sigma)$$

όπου ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΓΔΤΚ) διαπιστώνεται και υπολογίζεται για την εξεταζόμενη αναθεωρητική περίοδο (ημερολογιακό τρίμηνο) από την Επιτροπή Διαπιστώσεως Τιμών Δημόσιων Έργων (ΕΔΤΔΕ) με βάση τη σχετική δημοσιευόμενη χρονοσειρά μηνιαίων δεικτών της Στατιστικής Υπηρεσίας της χώρας που κατασκευάζεται το έργο. Ο συντελεστής σ ορίζεται κατόπιν απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται και στις συμβάσεις των παραπάνω έργων, που βρίσκονται σε εξέλιξη, ανεξαρτήτως του χρόνου δημοπράτησής τους.

25. Για τα έργα εσωτερικού αναστέλλεται η έκδοση πρακτικών διαπίστωσης βασικών τιμών υλικών, εργατικών και μισθωμάτων μηχανημάτων από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (Ε.Δ.Τ.Δ.Ε.).»

Άρθρο 73
Απολογιστικές εργασίες - Τροποποίηση των παρ. 9 και 10 του άρθρου 154 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 9 και 10 του άρθρου 154 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 154 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 154
Απολογιστικές εργασίες

1. Στις περιπτώσεις συμβάσεων έργου, σύμφωνα με το άρθρο 126, περί τρόπου σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις έργων, εφαρμόζονται οι παρ. 2 έως 9.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να ορίζει τον αριθμό του απαιτούμενου προσωπικού κατά ειδικότητα, τον αριθμό και είδος μηχανημάτων ή άλλων μέσων και να διατάσσει την αντικατάσταση των ακατάλληλων. Μπορεί επίσης, εφόσον έχει προβλεφθεί στα έγγραφα της σύμβασης, να ορίζει το είδος και την ποσότητα των απαιτούμενων υλικών. Η διευθύνουσα υπηρεσία εγκρίνει τα ανώτατα όρια αμοιβής του προσωπικού του αναδόχου κατά ειδικότητα με τη δυνατότητα να ορίσει διάφορα όρια για ορισμένο αριθμό εργαζομένων κάθε ειδικότητας ανάλογα με την απόδοσή τους.

3. Η παρακολούθηση της δαπάνης και ο απολογισμός της χρήσης των υλικών ή άλλων μέσων που αγοράζονται με δαπάνη του κυρίου του έργου, γίνεται όπως ορίζεται με τη σύμβαση. Στη δαπάνη αυτήν προστίθεται το εργολαβικό ποσοστό μειωμένο κατά την έκπτωση της σχετικής δημοπρασίας.

4. Οι εργοδοτικές επιβαρύνσεις και όλες οι ισχύουσες κρατήσεις ή εισφορές υπέρ τρίτων στη δαπάνη του έργου, εκτός φόρου εισοδήματος και Φ.Π.Α., καταβάλλονται από τον ανάδοχο και αποδίδονται σε αυτόν, με το εργολαβικό ποσοστό, μειωμένο κατά την έκπτωση της δημοπρασίας.

5. Αποζημιώσεις προσωπικού των απολογιστικών εργασιών βαρύνουν τον κύριο του έργου μόνο για το διάστημα, που το προσωπικό ασχολήθηκε στις απολογιστικές εργασίες και αν η λύση της σύμβασής του γίνεται με τη βούληση του κυρίου του έργου και κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου.

6. Ο κύριος του έργου ευθύνεται για εργατικά ατυχήματα που συμβαίνουν κατά την κατασκευή του έργου μόνο, αν αυτά οφείλονται σε υπαιτιότητα των οργάνων του ή των οργάνων του φορέα κατασκευής του έργου.

7. Για τις απολογιστικές εργασίες συντάσσεται από τον ανάδοχο επιμέτρηση και απολογισμός της δαπάνης και για την παραλαβή τους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 170 και 172. Ο χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης και οι υποχρεώσεις του αναδόχου κατά τον χρόνο αυτόν ορίζονται με τη σύμβαση.

8. Στις περιπτώσεις, που η σύμβαση της απολογιστικής εκτέλεσης προβλέπει την κατασκευή εργασιών με υπεργολαβίες, ολικά ή μερικά, για την εκτέλεση της υπεργολαβίας από τον υπεργολάβο δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, αλλά ό,τι ορίζεται σχετικά στη σύμβαση του κυρίου του έργου με τον ανάδοχο.

9. Σε κάθε περίπτωση απολογιστικής εκτέλεσης εργασιών τηρείται ειδικό ημερολόγιο στο οποίο καταγράφονται καθημερινά το απασχολούμενο προσωπικό κατά ειδικότητα, μηχανήματα ή άλλα μέσα, τα εισκομιζόμενα υλικά και καύσιμα, οι εκτελούμενες εργασίες περιγραφικά και κατά θέση του έργου και κάθε άλλο στοιχείο για την τεκμηρίωση της ορθολογιστικής διαχείρισης των μέσων, των υλικών και της αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού. Τα ηλεκτρονικά αποσπάσματα του ημερολογίου αυτού συνοδεύουν τους απολογισμούς των έργων και τίθενται υπόψη της επιτροπής παραλαβής. Μετά την έναρξη της καθημερινής εργασίας παραδίδεται στον εκπρόσωπο της διευθύνουσας υπηρεσίας ειδικό δελτίο, που περιλαμβάνει ονομαστική κατάσταση του απασχολούμενου προσωπικού και κατάσταση των μηχανημάτων.

10. Κατά την εκτέλεση οποιασδήποτε σύμβασης κατασκευής έργου πλην της περίπτωσης του άρθρου 126, ο ανάδοχος, όταν του δοθεί ειδική εντολή από τη διευθύνουσα υπηρεσία, είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει και αναγκαίες απολογιστικές εργασίες, μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α. και έως του κατώτατου ορίου του άρθρου 5, εφόσον επιτρέπεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 132. Στο ανωτέρω ποσοστό περιλαμβάνεται σωρευτικά και η αξία των πρόσθετων επειγουσών εργασιών του άρθρου 155. Στην περίπτωση αυτήν καταβάλλεται στον ανάδοχο και περιλαμβάνεται στον λογαριασμό η πραγματική δαπάνη που προκύπτει, σύμφωνα με τα νόμιμα αποδεικτικά πληρωμής για την εκτέλεση των εργασιών. Η δαπάνη αυτή δεν υπόκειται στην έκπτωση της δημοπρασίας. Καταβάλλεται επίσης στον ανάδοχο, το εργολαβικό ποσοστό της παρ. 2 του άρθρου 126, αν δεν ορίζεται στη σύμβαση διαφορετικά. Στο ποσοστό αυτό εφαρμόζεται η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση της δημοπρασίας. Οι παρ. 2 έως 6 και το τελευταίο εδάφιο της παρ. 9 εφαρμόζονται ανάλογα και στις περιπτώσεις της παρούσας.»

Άρθρο 74
Επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες, οι οποίες εκτελούνται πριν από την έγκριση του Α.Π.Ε. - Αντικατάσταση του άρθρου 155 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 155 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 155
Επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες, οι οποίες εκτελούνται πριν από την έγκριση του Α.Π.Ε.

Υπό την επιφύλαξη των οριζομένων στο άρθρο 156, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και αν υπάρχει ανάγκη να εκτελεσθούν κατεπείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες μπορεί να εγκριθεί από την Προϊσταμένη Αρχή, η εκτέλεσή τους πριν από τη σύνταξη ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών και μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α.. Στο ανωτέρω ποσοστό περιλαμβάνεται σωρευτικά και η αξία των απολογιστικών εργασιών της παρ. 10 του άρθρου 154, περί εκτέλεσης απολογιστικών εργασιών. Για την έγκριση αυτήν η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει τεχνική περιγραφή των εργασιών, με αιτιολόγηση του κατεπείγοντος και εκτίμηση της δαπάνης, με βάση τις συμβατικές τιμές μονάδας ή ενδεικτικές τιμές για νέες εργασίες. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις εργασίες αυτές, που επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς και πριν από την έγκριση ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών και να ενσωματώνονται στον επόμενο ανακεφαλαιωτικό πίνακα εργασιών. Οι εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχει εγκεκριμένη νέα τιμή περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς με τις ενδεικτικές τιμές μειωμένες κατά είκοσι τοις εκατό (20%). Αν η ενδεικτική τιμή προκύπτει από παρατηρητήριο τιμών, υποχρεωτικά ως τιμή τίθεται η μέση τιμή του παρατηρητηρίου τιμών μειωμένη κατά δέκα τοις εκατό (10%).»

Άρθρο 75
Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους - Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες -Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2, 3 και 7 του άρθρου 156 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 156 (Α' 147) του ν. 4412/2016 προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτικές διατάξεις» οι παρ. 1, 2, 3 και 7 τροποποιούνται και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 156
Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους - Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες - Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. α) Το έργο εκτελείται, σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν.

β) Η σύμβαση μπορεί να τροποποιείται, χωρίς νέα διαδικασία σύναψης, εφόσον ο φορέας κατασκευής του έργου διαπιστώσει, ότι προέκυψε ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται, είτε κατά το είδος είτε κατά την ποσότητα, στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και κατέστησαν αναγκαίες κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της χωρίς να μεταβάλλουν τη συνολική της φύση.

γ) Εκτός της ανάθεσης συμπληρωματικών εργασιών, η σύμβαση μπορεί να τροποποιείται και ως προς άλλους όρους της, χωρίς νέα διαδικασία σύναψης, εφόσον ο φορέας κατασκευής του έργου διαπιστώσει, ότι η ανάγκη τροποποίησης προέκυψε λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή και η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης.

δ) Οποιαδήποτε αύξηση του συμβατικού ανταλλάγματος που μπορεί να προκύψει από τις ως άνω τροποποιήσεις δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς την αναθεώρηση και τον Φ.Π.Α.. Στο ως άνω ποσό συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των απαιτούμενων μελετών για την υλοποίηση των τροποποιήσεων. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης.

ε) Η εκτέλεση του έργου με τις αναγκαίες τροποποιήσεις είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η συμφωνία για την τροποποίηση της αρχικής σύμβασης, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται υπόψη οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παρ. 4, 5 και 6.

2. Κάθε τροποποίηση της σύμβασης συνοδεύεται από Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) που περιλαμβάνει ιδίως, τις ενδείξεις των εργασιών, τις τιμές μονάδας των εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, τις δαπάνες του προϋπολογισμού δημοπράτησης του αρχικά ανατεθέντος έργου, του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση νέας σύμβασης. Περιλαμβάνει ακόμη και το κονδύλιο των απρόβλεπτων, καθώς και την προβλεπόμενη δαπάνη για αναθεώρηση, και Φ.Π.Α.. Οι δαπάνες για εγκεκριμένες αποζημιώσεις μη υποκείμενες σε Φ.Π.Α. περιλαμβάνονται σε διακριτή ενότητα του Α.Π.Ε. για την καταγραφή της οικονομικής εικόνας του έργου. Για τις εργασίες των άρθρων 154 και 155 δεν απαιτείται εκ των προτέρων η σύνταξη Α.Π.Ε. για την εκτέλεση ή την πληρωμή τους.

3. Επουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης μπορούν να γίνουν ως εξής:

α) Μπορεί να συμφωνηθεί τροποποίηση της σύμβασης συνολικού ύψους που δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια του άρθρου 5 και μέχρι του ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς να ελέγχονται οι προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 132, περί τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, καθώς και των περ. β' και γ' της παρ. 1 του παρόντος. Η τροποποίηση γίνεται με την διαδικασία της περ. ε' της παρ. 1 και της παρ. 2 του παρόντος. Η τροποποίηση αυτή δεν μπορεί να μεταβάλει τη συνολική φύση της σύμβασης. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η αξία τους υπολογίζεται βάσει της καθαρής σωρευτικής αξίας των διαδοχικών τροποποιήσεων.

β) Με το κονδύλιο των απρόβλεπτων δαπανών που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση μπορούν να καλύπτονται ιδίως, δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά από την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής, οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση. Για τη διάθεση του κονδυλίου των απρόβλεπτων δαπανών συντάσσεται Α.Π.Ε. που δεν μπορεί να συμπεριλάβει συμπληρωματικές εργασίες της περ. β' της παρ. 1. Τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών ανέρχονται σε ποσοστό εννέα τοις εκατό (9%) επί της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς τον συνυπολογισμό των κονδυλίων αναθεώρησης και Φ.Π.Α., για έργα συνολικού προϋπολογισμού ίσου ή μεγαλύτερου του ορίου εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Δ17α/08/78/ΦΝ 357/3.11.1995 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 941) και δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για έργα προϋπολογισμού μικρότερου του ως άνω ορίου, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Δ17α/07/45/ΦΝ 380/27.5.1996 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 409). Τα προαναφερόμενα ποσοστά μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών. Το ποσό των απρόβλεπτων δαπανών επανυπολογίζεται κατά την υπογραφή της σύμβασης, ανάλογα με την προσφερθείσα έκπτωση, ώστε να διατηρείται σταθερή η ποσοστιαία αναλογία, σύμφωνα με το άρθρο 135, περί υπογραφής σύμβασης.

γ) Οι συμβατικές ποσότητες εργασιών μίας σύμβασης εκτέλεσης δημόσιου έργου επιτρέπεται να μειωθούν και η δαπάνη που εξοικονομείται («επί έλασσον δαπάνη») να χρησιμοποιηθεί για

την εκτέλεση άλλων εργασιών της ίδιας εργολαβίας, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

γα) Αναφέρεται ρητά η δυνατότητα αυτή στη διακήρυξη, τη σύμβαση και τα συμβατικά τεύχη.

γβ) Δεν τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» της προκήρυξης, ούτε οι προδιαγραφές του έργου, όπως περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη, ούτε καταργείται ομάδα εργασιών της αρχικής σύμβασης.

γγ) Δεν θίγεται η πληρότητα, ποιότητα και λειτουργικότητα του έργου.

γδ) Δεν χρησιμοποιείται για την πληρωμή νέων εργασιών που δεν υπήρχαν στην αρχική σύμβαση.

γε) Δεν υπερβαίνει η δαπάνη αυτή, κατά τον τελικό εγκεκριμένο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών του έργου, ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της συμβατικής δαπάνης ομάδας εργασιών του έργου ούτε, αθροιστικά, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) της δαπάνης της αρχικής αξίας σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεώρηση τιμών και απρόβλεπτες δαπάνες. Στην αθροιστική αυτή ανακεφαλαίωση λαμβάνονται υπόψη μόνο οι μεταφορές δαπάνης από μία ομάδα εργασιών σε άλλη.

Τα ποσά που εξοικονομούνται, εφόσον υπερβαίνουν τα ανωτέρω όρια (20% ή και 10%), μειώνουν ισόποσα τη δαπάνη της αξίας σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεωρήσεις και απρόβλεπτες δαπάνες. Για τη χρήση των «επί έλασσον δαπανών» απαιτείται σε κάθε περίπτωση η σύμφωνη γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση του φορέα υλοποίησης.

Ο προϋπολογισμός των έργων στα οποία εφαρμόζεται η παρούσα, αναλύεται σε ομάδες εργασιών, οι οποίες συντίθενται από εργασίες που υπάγονται σε ενιαία υποσύνολα του τεχνικού αντικειμένου των έργων, έχουν παρόμοιο τρόπο κατασκευής και επιδέχονται το ίδιο ποσοστό έκπτωσης στις τιμές μονάδας τους. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, η οποία μετά την έκδοσή της θα έχει εφαρμογή σε όλα τα ως άνω έργα, προσδιορίζονται οι ομάδες εργασιών ανά κατηγορία έργων.

4. Όλα τα όρια ή ποσοστά του άρθρου αυτού αναφέρονται στα αρχικά ποσά και τιμές της σύμβασης μαζί με τα απρόβλεπτα και δεν περιλαμβάνονται σε αυτά αναθεώρηση τιμών, μεταγενέστερη τροποποίησή τους ή οποιαδήποτε αποζημίωση.

5. Αν στον ανακεφαλαιωτικό πίνακα εργασιών περιλαμβάνονται και εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν τιμές μονάδας, ο ανακεφαλαιωτικός πίνακας συνοδεύεται από πρωτόκολλο που κανονίζει τις τιμές για τις εργασίες αυτές. Ο κανονισμός τιμών μονάδας νέων εργασιών γίνεται με υποχρεωτική εφαρμογή κατά σειρά των κατωτέρω περιπτώσεων ως εξής:

α) για εργασίες για τις οποίες υπάρχουν συμβατικές τιμές για παρόμοιες ή ανάλογες εργασίες, οι τιμές καθορίζονται ανάλογα προς αυτές,

β) για εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν παρόμοιες ή ανάλογες συμβατικές τιμές, αλλά περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια (αναλύσεις τιμών), οι τιμές καθορίζονται, σύμφωνα με τα τιμολόγια αυτά και

γ) για εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες περιπτώσεις, οι τιμές καθορίζονται με βάση τα πραγματικά στοιχεία κόστους.

Η εξακρίβωση του κόστους γίνεται από επιτροπή, που συγκροτείται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και αποτελείται από τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους, που έχουν την αντίστοιχη ικανότητα. Στα μέλη της επιτροπής περιλαμβάνεται και ο επιβλέπων το έργο τεχνικός υπάλληλος. Αν δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό, η επιτροπή συγκροτείται από δύο (2) τεχνικούς υπαλλήλους, μη αποκλειομένης της συμμετοχής στην επιτροπή του επιβλέποντα και του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση, να διατάξει τη διενέργεια δοκιμαστικών εργασιών από τον ανάδοχο και να συγκροτήσει άλλη επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους για την παρακολούθηση της απόδοσης των απαραίτητων συντελεστών παραγωγής της νέας εργασίας. Στοιχεία που έχουν προκύψει για τον κανονισμό της τιμής της ίδιας εργασίας ή τμήματος αυτής του ίδιου φορέα κατασκευής του έργου ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα ή από δοκιμαστικές εργασίες εξακρίβωσης του κόστους άλλων εργολαβιών, δεν αποτελούν τεκμήριο για τον κανονισμό τιμών. Η περ. γ' εφαρμόζεται μόνο για το μέρος της νέας τιμής που δεν μπορεί να κανονιστεί, σύμφωνα με τις περ. α' ή β'. Στην «ανάλυση της τιμής» διαχωρίζονται τα τμήματα που κανονίζονται, σύμφωνα με την περ. γ' από τα τμήματα που κανονίζονται, σύμφωνα με τις περ. α' ή β'.

Για εργασίες που είναι παρεμφερείς προς συμβατικές ή ήδη καθορισμένες νέες, οι τιμές κατά τα παραπάνω συντάσσονται μόνο για τα επιπλέον ή επί έλαττον στοιχεία κόστους.

Ο κανονισμός νέων τιμών γίνεται με τις βασικές τιμές ιδίως των ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων μηχανημάτων, σύμφωνα με τα πρακτικά διαπίστωσης βασικών τιμών υλικών εργατικών και μισθωμάτων από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (Ε.Δ.Τ.Δ.Ε.) του Γ' Τριμήνου 2012. Οι προκύπτουσες από πρόσφατα στοιχεία κόστους τιμές ανάγονται στον χρόνο εκκίνησης της αναθεώρησης με αντίστροφη εφαρμογή του σχετικού τύπου της αναθεώρησης.

Οι τιμές που κανονίζονται, σύμφωνα με την περ. β' υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, ρητή ή τεκμαρτή. Η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση εφαρμόζεται και στην περ. α', αν η έκπτωση δεν περιλαμβάνεται στην όμοια ή ανάλογη εργασία, καθώς και στο μέρος της τιμής της περ. γ' που κανονίζεται, σύμφωνα με τις περ. α' ή β'.

Οι τιμές ιδίως, των υλικών των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών, που δεν περιλαμβάνονται στις βασικές τιμές, υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στο εμπόριο.

Στις συμβάσεις έργων του άρθρου 50, περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης, ορίζεται υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης τεκμαρτή έκπτωση και για τον προσδιορισμό της λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ των άλλων, η φύση του έργου, οι ιδιαιτερότητες και δυσκολίες των εργασιών και κάθε άλλο στοιχείο που προσιδιάζει στο συγκεκριμένο έργο.

6. Η τιμή μονάδας νέας εργασίας που κανονίζεται, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 5 ή το μέρος της τιμής της περ. γ', που κανονίζεται, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 5, ανάγεται στο επίπεδο των τιμών της προσφοράς, πολλαπλασιαζόμενη με σταθερό συντελεστή, που αφορά στη συμβατική ομάδα ομοειδών εργασιών στην οποία εντάσσεται η υπόψη νέα εργασία. Ο σταθερός συντελεστής «σ» προκύπτει από τον τύπο:

$\sigma = A: B$ όπου:

Α: Η δαπάνη της συμβατικής ομάδας ομοειδών εργασιών, που εντάσσεται η νέα εργασία, με τιμές του προϋπολογισμού υπηρεσίας του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης και

Β: Η δαπάνη της συμβατικής ομάδας ομοειδών εργασιών, στην οποία εντάσσεται η νέα εργασία, με τιμές των ισχυουσών εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης.

Η τιμή μονάδας νέας εργασίας που από τη φύση της δεν εντάσσεται σε κάποια από τις συμβατικές ομάδες ομοειδών εργασιών καθορίζεται πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή που υπολογίζεται με τον ίδιο παραπάνω τύπο $\sigma = A/B$ όπου οι δαπάνες Α και Β αφορούν στις εργασίες του προϋπολογισμού υπηρεσίας που θεωρούνται ότι αποτελούν μια ομάδα εργασιών. Για τον υπολογισμό των δαπανών, με βάση τις οποίες προσδιορίζονται τα ανωτέρω πηλίκα λαμβάνονται υπόψη μόνο οι εργασίες εκείνες του προϋπολογισμού υπηρεσίας, οι οποίες είτε υπάρχουν αυτούσιες στις εκάστοτε ισχύουσες εγκεκριμένες αναλύσεις τιμών ή εγκεκριμένα τιμολόγια δημοπράτησης έργων είτε υπάρχουν ως αυτούσια τμήματα εργασιών των αναλύσεων ή τιμολογίων αυτών. Στις περιπτώσεις, που ο προϋπολογισμός υπηρεσίας περιλαμβάνει «κατ' αποκοπήν τιμές» ή οι τιμές του τιμολογίου είναι αναλυτικές ή περιληπτικές για ολοκληρωμένα τμήματα σύνθετων εργασιών ή είναι κατ' αποκοπήν τιμές για ευρύτερα τμήματα του έργου ή για όλο το έργο, με τα έγγραφα της σύμβασης εγκρίνεται υποχρεωτικά και ανάλυση της τιμής των εργασιών αυτών ή βασικών επί μέρους συνιστωσών εργασιών που επηρεάζουν άμεσα την «κατ' αποκοπήν τιμή» και που περιλαμβάνονται στις ανωτέρω ισχύουσες εγκεκριμένες αναλύσεις τιμών.

Ο ανωτέρω τρόπος καθορισμού τιμών των νέων εργασιών δεν

εφαρμόζεται στις περιπτώσεις του άρθρου 50. Με τη διακήρυξη ορίζεται για τις περιπτώσεις αυτές σταθερός συντελεστής, που καθορίζεται με βάση τις γενικές αρχές τιμολόγησης των εργασιών στους προϋπολογισμούς υπηρεσίας από τους φορείς κατασκευής των έργων και πάντως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του 0,90.

Οι νέες τιμές μονάδας εργασιών που καθορίζονται με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου προσαυξάνονται με το ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους του αναδόχου που ισχύει για τη σύμβαση, αν αυτό για την περ. α' της παρ. 6 δεν περιέχεται στην παρόμοια ή ανάλογη τιμή.

7. Οι Α.Π.Ε. και τα Πρωτόκολλα Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών που τους συνοδεύουν συντάσσονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και υπογράφονται από τον ανάδοχο ανεπιφύλακτα ή με επιφύλαξη. Αν ο ανάδοχος αρνηθεί την υπογραφή, του κοινοποιείται ο ανακεφαλαιωτικός πίνακας και τα πρωτόκολλα, σύμφωνα με το άρθρο 143, περί κοινοποίησης στον ανάδοχο - εκπροσώπησης. Στην περίπτωση αυτή, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος υπέγραψε τα σχετικά έγγραφα με επιφύλαξη, δικαιούται να υποβάλει ένσταση. Ο Α.Π.Ε. και τα πρωτόκολλα νέων τιμών εγκρίνονται με ή χωρίς διορθώσεις από την Προϊσταμένη Αρχή, στην οποία διαβιβάζονται μαζί με την ένσταση του αναδόχου, την αιτιολογική έκθεση για την ανάγκη των τροποποιήσεων, τον τρόπο κανονισμού των τιμών και κάθε σχετική πληροφορία. Αν έχει υποβληθεί ένσταση, διατυπώνεται και η γνώμη της διευθύνουσας υπηρεσίας στο περιεχόμενο της ένστασης αυτής. Σε περίπτωση άσκησης ένστασης η Προϊσταμένη Αρχή οφείλει να αναμείνει την απόφαση επ' αυτής πριν από την έγκριση του Α.Π.Ε.. Μετά από την έγκριση του Α.Π.Ε., ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις σχετικές εργασίες χωρίς αυτό να θίγει τα δικαιώματά του για επίλυση της διαφοράς.»

Άρθρο 76
Βλάβες στα έργα - Αποζημιώσεις - Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 και προσθήκη παρ. 11 στο άρθρο 157 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 157 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται, προστίθεται παρ. 11 και το άρθρο 157 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 157
Βλάβες στα έργα - Αποζημιώσεις

1. Μέχρι την παραλαβή ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου για βλάβες από οποιαδήποτε αιτία, εκτός αν αυτές οφείλονται σε υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής του έργου ή αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση.

Αν το έργο ή τμήμα αυτού παραδοθεί για χρήση πριν από την παραλαβή, οι βλάβες, κλοπές ή βανδαλισμοί από τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, βαρύνουν τον κύριο αυτού, εκτός αν άλλως ορίζεται στη σύμβαση.

Κατ' εξαίρεση για βλάβες του έργου ή των μόνιμων εγκαταστάσεων του αναδόχου στον τόπο των έργων που προέρχονται από ανωτέρα βία, αναγνωρίζεται στον ανάδοχο δικαίωμα αποζημίωσης ανάλογης με τη ζημία, το ποσό της οποίας καθορίζεται με συνεκτίμηση του είδους και της έκτασης των βλαβών και των ειδικών συνθηκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

2. Ο ανάδοχος υποχρεούται να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη από τον φορέα κατασκευής εύλογη προθεσμία τα ελαττώματα του έργου, που διαπιστώνονται κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την παραλαβή. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, ο φορέας κατασκευής του έργου μπορεί να εκτελέσει τη διόρθωση σε βάρος του αναδόχου με οποιονδήποτε τρόπο, με την επιφύλαξη πάντοτε του δικαιώματός του να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο. Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η διόρθωσή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες, γίνεται σχετική μείωση του εργολαβικού ανταλλάγματος.

3. Ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμιά αποζημίωση από τον κύριο του έργου για οποιαδήποτε βλάβη επέρχεται στα έργα, για οποιαδήποτε φθορά ή απώλεια υλικών και γενικά για οποιαδήποτε ζημία που οφείλεται σε αμέλεια, απρονοησία ή ανεπιτηδειότητα αυτού ή του προσωπικού του ή σε μη χρήση των κατάλληλων μέσων ή σε οποιαδήποτε άλλη αιτία, εκτός από τις περιπτώσεις υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής του έργου ή ανωτέρας βίας, σύμφωνα με την παρ. 1. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τις βλάβες που τον βαρύνουν με δικές του δαπάνες.

4. Για να αναγνωρισθεί η αποζημίωση των βλαβών που προξενήθηκαν από ανωτέρα βία ο ανάδοχος πρέπει να δηλώσει γραπτώς στη διευθύνουσα υπηρεσία, το είδος και την έκταση των βλαβών, καθώς και τη δαπάνη για την επανόρθωσή της κατά το μέτρο που μπορεί αυτή να εκτιμηθεί. Η δήλωση περιλαμβάνει επίσης υποχρεωτικά περιγραφή της αιτίας των βλαβών, που χαρακτηρίζεται ως ανωτέρα βία και αίτημα αποζημίωσης για αποκατάστασή τους.

5. Η δήλωση υποβάλλεται σε ανατρεπτική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την επέλευση της βλάβης. Αν πρόκειται για έργο που έχει περατωθεί και δεν έχει ακόμα παραληφθεί, η προθεσμία αυτή ορίζεται σε είκοσι (20) ημέρες. Ο επιβλέπων προβαίνει αμέσως σε αυτοψία για την εξακρίβωση του περιεχομένου της δήλωσης και ιδιαίτερα του είδους και της έκτασης των βλαβών, του χρόνου και των συνθηκών που τις προκάλεσαν σε αντιπαράσταση με τον ανάδοχο, ο οποίος καλείται προς τούτο και υποχρεούται να συντάξει σχετική έκθεση διαπίστωσης των βλαβών μέσα σε δέκα (10) ημέρες, η οποία κοινοποιείται στον ανάδοχο. Η μη παράσταση του αναδόχου κατά την αυτοψία δεν κωλύει τη σύνταξη της έκθεσης. Στην έκθεση εκτίθενται τα αίτια που συνιστούν την ανωτέρα βία, ο χρόνος και οι ειδικές συνθήκες από τις οποίες επήλθαν οι βλάβες, με περιγραφή όλων των στοιχείων που έχουν εξακριβωθεί. Εφόσον η βλάβη αποδίδεται σε ανωτέρα βία, εξετάζεται επίσης η ύπαρξη ευθύνης του αναδόχου προς αποφυγή ή μετριασμό της βλάβης, προσδιορίζονται με λεπτομέρεια το είδος και η έκταση των βλαβών και προτείνονται ο τρόπος και η δαπάνη που απαιτείται για την επανόρθωσή τους. Ο ανάδοχος, εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της έκθεσης, γνωστοποιεί στη διευθύνουσα υπηρεσία αν συμφωνεί με το περιεχόμενο αυτής, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της. Η διευθύνουσα υπηρεσία, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών, εκδίδει απόφαση με την οποία αποδέχεται, τροποποιεί ή απορρίπτει, μερικά ή συνολικά, αιτιολογημένα την έκθεση του επιβλέποντος. Αν το έργο χρησιμοποιείται, η υπηρεσία που το χρησιμοποιεί ειδοποιεί αμελλητί τη διευθύνουσα υπηρεσία για παρουσιαζόμενες βλάβες.

6. Κατά της απόφασης της παρ. 5 επιτρέπεται ένσταση κατ' άρθρο 174. Η ένσταση είναι απαράδεκτη, εφόσον η απόφαση υιοθετεί την έκθεση και αυτή έγινε δεκτή από τον ανάδοχο χωρίς καμιά επιφύλαξη.

7. Η αποζημίωση προσδιορίζεται πάντοτε με βάση τους συμβατικούς όρους και τιμές. Όταν η αποκατάσταση των βλαβών διατάσσεται αφού τελειώσει το έργο και έχουν απομακρυνθεί οι εργοταξιακές εγκαταστάσεις του αναδόχου, κανονίζονται εύλογες τιμές μονάδας για την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης ή εκτελούνται απολογιστικά.

8. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει άμεσα, μετά την απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, τις εργασίες προς αποκατάσταση της βλάβης. Αν από τις βλάβες που προξενήθηκαν στα έργα δημιουργείται κίνδυνος για την ασφάλεια προσώπων ή για πρόκληση σημαντικών ζημιών σε τρίτους ή περαιτέρω σημαντικής βλάβης των έργων, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας μπορεί να εγκρίνει την κατασκευή αναγκαίων επειγόντων έργων, στο μέτρο του δυνατού, έστω και αν αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης που συνάφθηκε με τον ανάδοχο. Η διαταγή γι' αυτά μνημονεύει απαραίτητα τις διατάξεις της παρούσας και κοινοποιείται στην Προϊσταμένη Αρχή. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προβεί στην κατασκευή των διατασσόμενων εργασιών χωρίς χρονοτριβή, διαθέτοντας γι' αυτό όλο το δυναμικό της οργάνωσής του. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί, αν διαπιστώσει αδυναμία του αναδόχου για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων, να εγκρίνει την κατασκευή μέρους ή και του συνόλου των διατασσόμενων εργα-

σιών με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο. Όλες οι δαπάνες για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών καταβάλλονται από τις πιστώσεις που διατίθενται για την κατασκευή του έργου και βαρύνουν τελικά τον κύριο του έργου, εκτός αν με την απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας καταλογισθεί η δαπάνη συνολικά ή μερικά σε βάρος του αναδόχου, ως υπαιτίου για τη βλάβη που προξενήθηκε στα έργα.

9. Η εκτέλεση των εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών από ανωτέρα βία μπορεί να δικαιολογήσει παράταση των προθεσμιών εκτέλεσης των εργασιών για εύλογο χρονικό διάστημα.

10. Η διαδικασία των παρ. 5 έως 7 εφαρμόζεται ανάλογα και για τον καθορισμό της αποζημίωσης του αναδόχου για εργασίες αποκατάστασης ή πρόληψης κινδύνων σε έργα που εκτελέσθηκαν, καθώς και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι βλάβες οφείλονται σε υπαιτιότητα του κυρίου του έργου ή σε άλλη αιτία που εξαιρείται από την ευθύνη του αναδόχου καθώς και οι περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

11. Εργασίες για αποκατάσταση βλαβών, οι οποίες οφείλονται σε χρήση έργου, που παραδόθηκε σε χρήση πριν από την παραλαβή του κατά τις διατάξεις του παρόντος, εκτελούνται μόνο μετά από έγγραφη εντολή της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η εντολή αυτή κοινοποιείται απαραίτητα στην Προϊσταμένη Αρχή. Για τη διαπίστωση της εκτέλεσης των εργασιών αυτών συντάσσεται πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας και του αναδόχου.»

Άρθρο 77
Ακαταλληλότητα υλικών - Ελαττώματα - Παράλειψη συντήρησης - Τροποποίηση των παρ. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9 και 10 του άρθρου 159 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9 και 10 του άρθρου 159 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 159 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 159
Ακαταλληλότητα υλικών - Ελαττώματα - Παράλειψη συντήρησης

1. Η παραλαβή και ο έλεγχος της ποιότητας των υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του έργου ή ενσωματώνονται σε αυτό, γίνεται από έναν (1) ή περισσότερους τεχνικούς του άρθρου 139, περί διεύθυνσης έργου από την πλευρά του αναδόχου, ο οποίος συντάσσει και υποβάλει δήλωση προς τη διευθύνουσα υπηρεσία, με την οποία βεβαιώνει και την αλήθεια του περιεχομένου της. Παράλειψη σύνταξης και υποβολής της σχετικής δήλωσης συνιστά κώλυμα υποβολής κάθε επόμενου λογαριασμού.

2. Αν κατά την κατασκευή των έργων η επίβλεψη θεωρεί, ότι τα προς χρησιμοποίηση υλικά δεν πληρούν τις απαιτήσεις των προδιαγραφών ή γενικά είναι ακατάλληλα, διατάσσεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία η μη χρησιμοποίηση των υλικών. Αν ο ανάδοχος διαφωνεί, τα υλικά δεν χρησιμοποιούνται αν δεν κριθεί η καταλληλότητά τους από εργαστηριακό έλεγχο, που γίνεται από τα εργαστήρια της Γενικής Γραμματείας Υποδομών ή Πολυτεχνικών Σχολών ή άλλα αναγνωρισμένα εργαστήρια. Η δαπάνη για τις εργαστηριακές έρευνες προκαταβάλλεται από τον ανάδοχο και τον βαρύνει τελικά, αν αποδειχθεί η ακαταλληλότητα των υλικών. Στην αντίθετη περίπτωση, η δαπάνη βαρύνει τον κύριο του έργου και αποδίδεται στον ανάδοχο από τις πιστώσεις του έργου.

3. Αν κατά τη διάρκεια κατασκευής των έργων μέχρι την παραλαβή, οποιαδήποτε εργασία παρουσιάσει ελαττώματα που δεν αποκαθίστανται από τον ανάδοχο, κοινοποιείται σε αυτόν ειδική διαταγή της διευθύνουσας υπηρεσίας. Με την ειδική διαταγή προσδιορίζονται τα ελαττώματα, καθορίζεται αν είναι ουσιώδη, επουσιώδη ή και επικίνδυνα και τάσσεται εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους. Στην αποκατάσταση μπορεί να περιλαμβάνονται η καθαίρεση των ελαττωματικών εργασιών και η ανακατασκευή τους, αν αυτό επιβάλλεται. Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η αποκατάστασή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες με την ειδική διαταγή καθορίζεται ποσοστό μείωσης της αμοιβής του αναδόχου για τις αντίστοιχες εργασίες. Στην τελευταία αυτήν περίπτωση η διαταγή μπορεί να περιλαμβάνει και την εκτέλεση ορισμένων εργασιών για τον περιορισμό του ελαττώματος.

4. Ο ανάδοχος δύναται να ασκήσει ένσταση στην περίπτωση της ειδικής διαταγής της παρ. 3, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίησή της. Με την εμπρόθεσμη ένσταση αναστέλλεται η υποχρέωση εκτέλεσης των εργασιών μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση επί αυτής, εκτός αν οι χαρακτηρισθείσες ως κακότεχνες εργασίες πρέπει να αποκατασταθούν άμεσα, προκειμένου να μην καθυστερεί η εκτέλεση του έργου. Στην περίπτωση αυτήν, οι εργασίες για την άρση του ελαττώματος εκτελούνται άμεσα από τον ανάδοχο.

5. Αν ο ανάδοχος με την ένστασή του ζητεί τη διενέργεια εργαστηριακών ερευνών ή άλλων δοκιμών για την εξακρίβωση του ελαττώματος, οι εργασίες αυτές εκτελούνται αφού εκδοθεί απόφαση επί της ένστασης, η οποία δεν μπορεί να εκδοθεί πριν την έκδοση των αποτελεσμάτων των εργαστηριακών δοκιμών.

6. Αν τελικά ύστερα από την ένσταση ή τη δικαστική προσφυγή δικαιωθεί ο ανάδοχος, έχει το δικαίωμα να πληρωθεί με τους συμβατικούς όρους και τιμές για τις πρόσθετες εργασίες. Αν οι εργασίες διατάχθηκαν ύστερα από την απομάκρυνση των εγκαταστάσεων του αναδόχου, συντάσσονται νέες τιμές που λαμβάνουν υπόψη τους και το γεγονός αυτό.

7. Αν ο ανάδοχος δεν αποκαταστήσει τις πλημμέλειες μέσα στην προθεσμία που τάσσεται σε αυτόν με την ειδική διαταγή ή μετά την έκδοση απόφασης επί της ένστασης, τότε οι εργασίες αποκατάστασης της πλημμέλειας μπορεί να εκτελεσθούν με μέριμνα της διευθύνουσας υπηρεσίας με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων του κυρίου του έργου ως προς την εφαρμογή των λοιπών κυρώσεων κατά του αναδόχου.

8. Οι διατάξεις των παρ. 3 έως 7 εφαρμόζονται ανάλογα και για την περίπτωση που ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων όσο διάστημα τον βαρύνει η συντήρηση αυτή.

9. Οι εργασίες που παρουσιάζουν ουσιώδη ελαττώματα δεν περιλαμβάνονται στον λογαριασμό. Οι εργασίες που παρουσιάζουν επουσιώδη ελαττώματα περιλαμβάνονται με μειωμένη τιμή, όπως καθορίζεται στην ειδική διαταγή μέχρι την αποκατάσταση του ελαττώματος. Αν το ελάττωμα αποκαλυφθεί αφού έχουν περιληφθεί σε λογαριασμό οι εργασίες, η περικοπή θα γίνει στον αμέσως επόμενο λογαριασμό και, εφόσον αυτός δεν επαρκεί στους επόμενους, μέχρι πλήρους εξόφλησης, σύμφωνα με σχετική απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

10. Αν το ελάττωμα αποκαλυφθεί κατά την παραλαβή των έργων, εφαρμόζεται η παρ. 5 του άρθρου 172, περί παραλαβής και η διαπίστωση της αποκατάστασης των ελαττωμάτων γίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία.»

Άρθρο 78
΄Εκπτωση αναδόχου - Τροποποίηση των παρ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 και 13 του άρθρου 160 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 του άρθρου 160 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 160 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 160
΄Εκπτωση αναδόχου

1. Αν ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή τον νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία.

2. Η διαδικασία έκπτωσης κινείται υποχρεωτικά κατά του αναδόχου, αν συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α) Καθυστερήσει υπαίτια, πέραν του μηνός από της υπογραφής της σύμβασης, την έναρξη των εργασιών ή την υποβολή του

αναλυτικού χρονοδιαγράμματος, σύμφωνα και με όσα προβλέπονται στη σύμβαση.

β) Υπερβεί με υπαιτιότητά του, για χρόνο περισσότερο του μηνός, τον προβλεπόμενο στη σύμβαση χρόνο για την ολοκλήρωση της εργοταξιακής του ανάπτυξης.

γ) Υπερβεί με υπαιτιότητά του και κατ' επανάληψη, κατά δύο (2) τουλάχιστον μήνες, τμηματική προθεσμία του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος. Για να κινηθεί η διαδικασία έκπτωσης στην περίπτωση αυτήν απαιτείται η κοινοποίηση δύο (2) τουλάχιστον σχετικών εγγράφων προειδοποιήσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας προς τον ανάδοχο. Κατ' εξαίρεση, αν η εκτέλεση των εργασιών καθυστερεί, αλλά ο ανάδοχος έχει ήδη εκτελέσει εργασίες που αντιστοιχούν σε ποσοστό τουλάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%) του συμβατικού αντικειμένου, όπως έχει διαμορφωθεί με τις υπογραφείσες συμπληρωματικές συμβάσεις, είναι δυνατή η χορήγηση παράτασης των προθεσμιών προς το συμφέρον του έργου, έστω κι αν η καθυστέρηση των εργασιών οφείλεται σε υπαιτιότητά του. Η παράταση χορηγείται στην περίπτωση αυτήν χωρίς αναθεώρηση τιμών και με επιβολή όσων προβλέπονται στο άρθρο 148, περί ποινικών ρητρών για παραβίαση προθεσμιών.

δ) Οι εργασίες του είναι κατά σύστημα κακότεχνες ή τα υλικά που χρησιμοποιεί δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές. Για να κηρυχθεί ο ανάδοχος έκπτωτος για τον λόγο αυτόν πρέπει να έχει προηγηθεί, τουλάχιστον μία φορά, η εφαρμογή του άρθρου 159, περί ακαταλληλότητας υλικών – ελαττωμάτων – παράλειψης συντήρησης, για την αποκατάσταση των κακοτεχνιών του έργου και να έχει απορριφθεί η ασκηθείσα κατ' άρθρο 174 ένστασή του.

ε) Παρεκκλίνει επανειλημμένα από τα εγκεκριμένα σχέδια ή παραλείπει συστηματικά την τήρηση των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος. Για να κινηθεί η διαδικασία έκπτωσης στην περίπτωση αυτήν απαιτείται η κοινοποίηση δύο (2) τουλάχιστον σχετικών εγγράφων προειδοποιήσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας προς τον ανάδοχο.

στ) Διαπιστωθεί, ότι προσκόμισε πλαστή εγγυητική επιστολή ή ότι προσκόμισε πλαστά δικαιολογητικά του άρθρου 103, περί πρόσκλησης για υποβολή δικαιολογητικών, κατά την υπογραφή της σύμβασης.

3. Αν υφίσταται λόγος έκπτωσης, κοινοποιείται στον ανάδοχο, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 143, περί κοινοποίησης στον ανάδοχο - εκπροσώπησης, ειδική πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας, εκτός της περίπτωσης της παρ. 5 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης - σύναψης σύμβασης, η οποία αναφέρεται απαραίτητα στις διατάξεις του άρθρου αυτού και περιλαμβάνει συγκεκριμένη αναλυτική περιγραφή ενεργειών ή εργασιών που πρέπει να εκτελέσει ο ανάδοχος μέσα στην τασσόμενη προθεσμία, με εκτίμηση του κόστους, εφόσον αφορούν τιμολογούμενες εργασίες. Η τασσόμενη προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη, δηλαδή ανάλογη του χρόνου που απαιτείται κατά την κοινή αντίληψη για την εκτέλεση των εργασιών ή των ενεργειών. Δεν μπορεί πάντως να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες, ούτε και μεγαλύτερη από τριάντα (30) ημέρες.

Όταν ζητείται η λήψη μέτρων για την αποτροπή επείγοντος κινδύνου, η προθεσμία που τάσσεται μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών.

Κατ' εξαίρεση δεν απαιτείται η κοινοποίηση ειδικής πρόσκλησης και η έκπτωση κηρύσσεται άμεσα, ύστερα από προηγούμενη ακρόαση, κατόπιν κλήσης η οποία επιδίδεται προ πέντε (5) ημερών, με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, στις περιπτώσεις που ο ανάδοχος υποπίπτει, αποδεδειγμένα, σε ένα από τα αδικήματα ή τα πειθαρχικά παραπτώματα που επισύρουν τον αποκλεισμό του, σύμφωνα με τη διακήρυξη του διαγωνισμού στον οποίο αναδείχθηκε ανάδοχος, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των παρ. 6 έως 12.

4. Παρά την κοινοποίηση της ειδικής πρόσκλησης και τις προθεσμίες που τάσσει για την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών ή ενεργειών, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί τις εκ της συμβάσεως υποχρεώσεις του, για την εμπρόθεσμη εκτέλεση των έργων ή τμημάτων του και υφίσταται τις νόμιμες συνέπειες από την υπέρβαση των συμβατικών προθεσμιών.

5. Αν η προθεσμία που τέθηκε με την ειδική πρόσκληση παρήλθε χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί με το περιεχόμενό της, κηρύσσεται έκπτωτος αμέσως και πάντως πριν από την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την πάροδο της προθεσμίας, με απόφαση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας. Στην απόφαση προσδιορίζονται οι εργασίες και ενέργειες που εκτέλεσε ο ανάδοχος, σε συμμόρφωση προς την ειδική πρόσκληση και αιτιολογείται η έκπτωση, με αναφορά στις εργασίες που δεν εκτέλεσε και τις ενέργειες ως προς τις οποίες δεν συμμορφώθηκε.

6. Αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση ή αν απορριφθεί η ένσταση από την αρμόδια προς τούτο αρχή, η έκπτωση καθίσταται οριστική. Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση, αναστέλλονται οι συνέπειες της έκπτωσης μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της εργολαβίας.

7. Αν μετά την κήρυξη της έκπτωσης και πριν από την οριστικοποίησή της ο ανάδοχος εξακολουθεί να παραμελεί τις υποχρεώσεις του, η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να επέμβει για την αποτροπή ενδεχόμενων κινδύνων για το έργο και εκτελεί τις απαιτούμενες προς τούτο εργασίες σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου. Επίσης, εκτελεί τις απαραίτητες κατεπείγουσες εργασίες μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης και μέχρι τον καθορισμό του τρόπου εκτέλεσης των υπολειπόμενων εργασιών, από την αρμόδια Προϊσταμένη Αρχή. Η εκτέλεση των εργασιών της παρούσας γίνεται με απευθείας εντολή ανάθεσης σε άλλον εργολήπτη ή με πρόχειρο διαγωνισμό ή με αυτεπιστασία, η οποία εκδίδεται από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας.

8. Αν η έκπτωση καταστεί οριστική, ο ανάδοχος αποξενώνεται και αποβάλλεται αμέσως από το έργο και η εργολαβία εκκαθαρίζεται το συντομότερο δυνατό. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτραπεί στον έκπτωτο ανάδοχο να συμπληρώσει ημιτελείς εργασίες, ώστε να καταστεί δυνατή η επιμέτρησή τους ή να εκτελέσει εργασίες προς άρση ή αποτροπή κινδύνων.

9. Κατά του οριστικά έκπτωτου αναδόχου επέρχονται αθροιστικά οι εξής συνέπειες, τις οποίες υποχρεούται να υλοποιήσει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός μηνός από την οριστικοποίηση της έκπτωσης:

α) Καθίσταται άμεσα απαιτητό το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής, προσαυξημένο με τους νόμιμους τόκους, και εισπράττεται από τον κύριο του έργου με κατάπτωση ανάλογου ποσού της αντίστοιχης εγγύησης.

β) Καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου, ως ειδική ποινική ρήτρα, το σύνολο των εγγυήσεων για την καλή εκτέλεση του έργου, όπως ορίζονται στο άρθρο 72, περί εγγυήσεων, και κατά μέγιστο μέχρι το υπολειπόμενο προς κατασκευή ποσό της σύμβασης και εφόσον ληφθεί υπόψη προς επιστροφή αρνητικός λογαριασμός.

γ) Καταπίπτει το σύνολο των ποινικών ρητρών που προβλέπονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας περαίωσης του έργου και για τις τμηματικές προθεσμίες. Οι ποινικές ρήτρες περιλαμβάνονται στον εκκαθαριστικό λογαριασμό της έκπτωτης εργολαβίας.

10. Για την εκκαθάριση της εργολαβίας, η απόφαση οριστικοποίησης της έκπτωσης ή η τελευταία ημέρα της προθεσμίας ένστασης αν αυτή δεν ασκήθηκε, αποτελεί συγχρόνως και βεβαίωση περαίωσης του έργου, καλείται δε, ο έκπτωτος ανάδοχος να υποβάλει την τελική επιμέτρηση των εργασιών που έχει εκτελέσει εφαρμοζομένου κατά τα λοιπά του άρθρου 151, περί επιμετρήσεων. Αν αμελήσει την υποχρέωσή του αυτήν, ο επιβλέπων μηχανικός προβαίνει στη σύνταξη της τελικής επιμέτρησης στην οποία περιλαμβάνονται διακριτά τυχόν ημιτελείς εργασίες, καθώς και εισκομισθέντα υλικά, καλώντας τον έκπτωτο ανάδοχο να παραστεί. Η τελική επιμέτρηση ελέγχεται και εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία εντός μηνός από της υποβολή της και κοινοποιείται στον έκπτωτο ανάδοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει ένσταση. Κατ' εξαίρεση ημιτελείς εργασίες και εισκομισθέντα στο εργοτάξιο υλικά που περιλαμβάνονται στην επιμέτρηση, δύναται κατά την κρίση της διευθύνουσας υπηρεσίας να θεωρηθούν ότι είναι χρήσιμα για τον κύριο του έργου, εν όψει της, προοπτικής συνέχισής του. Η παραλαβή του έργου στις περιπτώσεις του παρόντος γίνεται κατά τους ορισμούς του άρθρου 172,

περί παραλαβής, χωρίς να απαιτείται να παρέλθει ο χρόνος εγγύησης του άρθρου 171, περί χρόνου υποχρεωτικής συντήρησης των έργων.

11. Στον εκκαθαριστικό λογαριασμό περιλαμβάνονται το σύνολο των ποινικών ρητρών της παρ. 9 και κάθε άλλη εκκαθαρισμένη απαίτηση κατά του έκπτωτου αναδόχου. Αν ο εκκαθαριστικός λογαριασμός είναι αρνητικός, η διαφορά εισπράττεται, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για την είσπραξη των απαιτήσεων του κυρίου του έργου. Αν κατά την παραλαβή των εργασιών της έκπτωτης εργολαβίας, προκύψουν διαφορές στα ποσά του εκκαθαριστικού λογαριασμού, συντάσσεται νέος τελικός λογαριασμός, αλλιώς ο εκκαθαριστικός λογαριασμός ισχύει ως τελικός.

12. Αν, μετά από την οριστικοποίηση της έκπτωσης, η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση του έργου, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της έκπτωτης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στο διαγωνισμό. Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην Προϊσταμένη Αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της. Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης. Αν ο ανωτέρω μειοδότης δεν δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης, η Προϊσταμένη Αρχή προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία. Εφόσον και αυτός απορρίψει την πρόταση, η Προϊσταμένη Αρχή για την ανάδειξη αναδόχου στο έργο προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, κατά τις οικείες διατάξεις.

13. Η διαδικασία της παρούσας δεν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που η Προϊσταμένη Αρχή κρίνει, ότι οι παραπάνω προσφορές δεν είναι ικανοποιητικές για τον κύριο του έργου ή έχουν επέλθει λόγω εφαρμογής νέων κανονισμών αλλαγές στον τρόπο κατασκευής του έργου, ενώ μπορεί να εφαρμόζεται αναλογικά και σε περίπτωση ολοκλήρωσης του έργου, ύστερα από αυτοδίκαιη διάλυση της σύμβασης κατόπιν πτώχευσης του αναδόχου ή διάλυση με υπαιτιότητα του κυρίου του έργου κατά τις κείμενες διατάξεις.»

Άρθρο 79
Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης - Τροποποίηση των παρ. 2, 4 και 8 του άρθρου 161 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 2, 4 και 8 του άρθρου 161 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 161 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 161
Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

1. Η σύμβαση διαλύεται από την κοινοποίηση στον ανάδοχο διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για οριστική διακοπή των εργασιών, εκτός αν με τη διαταγή αυτήν ορίζεται μεταγενέστερος χρόνος διάλυσης, για να εκτελεσθούν οριζόμενες στη διαταγή εργασίες.

2. Ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης:

α) Αν μετά από την υπογραφή της σύμβασης καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών περισσότερο από τρεις (3) μήνες με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, εκτός αν στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών.

β) Αν οι εργασίες, ύστερα από την έναρξή τους, διακοπούν είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής στην πρώτη περίπτωση ή από την υποβολή ειδικής δήλωσης του αναδόχου στη δεύτερη.

γ) Σε περίπτωση διακοπής για καθυστέρηση πληρωμών, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 152, περί λογαριασμών, μετά δίμηνο από τη δήλωση διακοπής των εργασιών.

δ) Αν η καθυστέρηση των εργασιών υπερβεί την οριακή προθεσμία. Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 50 απαιτείται η διακοπή να καταλαμβάνει τόσο τις εργασίες κατασκευής όσο και εκείνες της μελέτης.

ε) Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 138, περί γενικών υποχρεώσεων αναδόχου, ή αν παρέλθουν οι προθεσμίες του άρθρου 148, περί ποινικών ρητρών.

3. Αν υπάρχει υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, για διακοπή των εργασιών, ο ανάδοχος υποβάλλει την ειδική δήλωση διακοπής των εργασιών στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Με τη δήλωση αυτήν:

α) Καθορίζεται συγκεκριμένα η υπαιτιότητα, που αποδίδεται στον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου, η οποία προκαλεί τη διακοπή των εργασιών.

β) Δίνονται στοιχεία για τα τμήματα του έργου που έχουν κατασκευαστεί μέχρι τη διακοπή των εργασιών και για την εκτίμηση της αξίας τους.

γ) Περιγράφονται τα τμήματα του έργου που υπολείπονται για εκτέλεση και αιτιολογείται για καθένα από αυτά η έλλειψη δυνατότητας κατασκευής, λόγω της υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, αν πρόκειται για τέτοια περίπτωση.

Δήλωση που δεν περιλαμβάνει τα ανωτέρω στοιχεία, δεν παράγει έννομο αποτέλεσμα. Η δήλωση κοινοποιείται και στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου.

4. Μετά από την επίδοση της ειδικής δήλωσης κατά την παρ. 3, η διευθύνουσα υπηρεσία εξακριβώνει μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες τα στοιχεία της δήλωσης και εκδίδει απόφαση που αποδέχεται ή απορρίπτει το περιεχόμενο της δήλωσης. Σε περίπτωση απράκτου παρόδου της άνω προθεσμίας, τεκμαίρεται ότι απορρίφθηκε σιωπηρά η δήλωση του αναδόχου.

5. Αν περάσει διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την υποβολή της ειδικής δήλωσης του αναδόχου, για διακοπή των εργασιών με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου ή δύο (2) μηνών, σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμών, ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης. Στην περίπτωση αυτήν, τα στοιχεία των προηγούμενων παραγράφων συνεκτιμώνται για τον σχηματισμό γνώμης στο αίτημα του αναδόχου.

6. Αν ο ανάδοχος ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης, λόγω παρέλευσης της οριακής προθεσμίας με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, η απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας πρέπει να κοινοποιηθεί αμελλητί στον ανάδοχο μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών. Μέχρι τότε, όπως και σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης, οι εργασίες συνεχίζονται μέχρι την επίλυση της σχετικής διαφοράς, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

7. Το δικαίωμα του αναδόχου για αίτηση διάλυσης της σύμβασης, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τις περ. α' και β' της παρ. 2, ασκείται μόνο μετά πάροδο τριών (3) μηνών από την υπογραφή της σύμβασης, αν σε αυτήν δεν ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών ή από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής των εργασιών. Η αίτηση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή στη διευθύνουσα υπηρεσία και κοινοποιείται στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου. Για την αίτηση αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία που κοινοποιεί την απόφασή της στην Προϊσταμένη Αρχή.

8. Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται διαφορετικά, αν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε δύο (2) μήνες από την επίδοση της αίτησης στη διευθύνουσα υπηρεσία, θεωρείται ότι η αίτηση έγινε δεκτή. Η αποδοχή της διάλυσης επέχει τη θέση της βεβαίωσης για την περαίωση των εργασιών. Στις περιπτώσεις διάλυσης της σύμβασης, μπορεί να διενεργηθεί η παραλαβή, χωρίς να απαιτείται η παρέλευση του χρόνου εγγύησης, αν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους, ούτε απαιτείται η δοκιμασία του χρόνου.»

Άρθρο 80
Υποκατάσταση - Αντικατάσταση του άρθρου 164 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 164 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 164
Υποκατάσταση

1. Η υποκατάσταση του αναδόχου από τρίτο στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου (εκχώρηση του έργου) είναι δυνατή μόνο, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 132. Για την υποκατάσταση εκδίδονται: α) διαπιστωτική πράξη της Προϊσταμένης Αρχής, στις περιπτώσεις ολικής ή μερικής διαδοχής του αρχικού αναδόχου, λόγω εταιρικής αναδιάρθρωσης, περιλαμβανομένων της εξαγοράς, της απορρόφησης και της συγχώνευσης και β) εγκριτική απόφαση της ως άνω αρχής, αν ο αρχικός ανάδοχος έχει περιέλθει σε κατάσταση αφερεγγυότητας, ιδίως στο πλαίσιο προπτωχευτικών ή πτωχευτικών διαδικασιών. Για την έκδοση των ως άνω ελέγχεται, αν ο νέος ανάδοχος πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, που καθορίσθηκαν με τη διακήρυξη του έργου. Δεν θεωρείται υποκατάσταση η, εκ μέρους του αναδόχου, υπεργολαβική ανάθεση συγκεκριμένων εργασιών του έργου.

2. Σε περίπτωση υποκατάστασης λόγω ολικής ή μερικής διαδοχής του αρχικού αναδόχου, συνεπεία εταιρικής αναδιάρθρωσης, ο αρχικός ανάδοχος απαλλάσσεται από την ευθύνη του προς τον κύριο του έργου και η εγγύηση καλής εκτέλεσης επιστρέφεται, αφού αντικατασταθεί από ισόποση εγγύηση του νέου αναδόχου. Στην περίπτωση της υποκατάστασης, λόγω αφερεγγυότητας του αρχικού αναδόχου, αυτός ευθύνεται μαζί με τον υποκατάστατο εις ολόκληρον προς τον κύριο του έργου, το προσωπικό του έργου και οποιονδήποτε τρίτο.

3. Σε έργα που έχουν χαρακτηριστεί ως Έργα Εθνικού Επιπέδου κατά το άρθρο 10 του ν. 679/1977 (Α' 245), δύναται να εγκριθεί η υποκατάσταση αναδόχου με απαλλαγή από την ευθύνη του αρχικού αναδόχου, υπό τον όρο στην αίτηση του αναδόχου να προσδιορίζεται το τμήμα της εργολαβίας, για το οποίο ζητείται η υποκατάσταση με απαλλαγή από την ευθύνη και η πιστοποίηση μετά την οποία όλες οι πληρωμές θα διενεργούνται απευθείας στον νέο ανάδοχο. Μαζί με την αίτηση υποβάλλεται και δήλωση του νέου αναδόχου, ότι αποδέχεται το περιεχόμενο της αίτησης, σύμφωνα με το άρθρο αυτού. Με την απόφαση έγκρισης της υποκατάστασης με απαλλαγή καθορίζονται το τμήμα της εργολαβίας για το οποίο ισχύει η υποκατάσταση, αν η υποκατάσταση δεν γίνεται για το σύνολο του έργου, η πιστοποίηση μετά την οποία οι πληρωμές θα διενεργούνται στον νέο ανάδοχο, οι εγγυήσεις του νέου αναδόχου και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα. Στις περιπτώσεις της παρούσας, ο υποκατάστατος του αναδόχου επέχει στο εξής θέση αναδόχου και αναλαμβάνει όλες τις ευθύνες για το σύνολο του έργου ή για τα τμήματα του έργου, που προσδιορίζονται με την απόφαση έγκρισης της υποκατάστασης με απαλλαγή της ευθύνης του αρχικού αναδόχου. Επίσης, αναλαμβάνει και τις υποχρεώσεις του αρχικού αναδόχου προς το προσωπικό, που εργάσθηκε στο έργο τους τελευταίους τρεις (3) μήνες πριν από την υποκατάσταση. Οι εγγυήσεις επ' ονόματι του αρχικού αναδόχου ή το μέρος τους που ορίζεται με την εγκριτική απόφαση αποδίδονται, αφού προηγουμένως κατατεθούν νέες ισόποσες εγγυήσεις από τον νέο ανάδοχο. Μόνο μετά την κατάθεση αυτήν επέρχεται η απαλλαγή του αρχικού αναδόχου από την ευθύνη του.»

Άρθρο 81
Υπεργολαβία κατά την εκτέλεση - Εγκεκριμένος υπεργολάβος - Κατασκευαστική κοινοπραξία - Αντικατάσταση του άρθρου 165 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 165 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 165
Υπεργολαβία κατά την εκτέλεση - Εγκεκριμένος υπεργολάβος - Κατασκευαστική κοινοπραξία

1. Όταν συνάπτεται σύμβαση μίσθωσης έργου μεταξύ του αναδόχου δημόσιου έργου και άλλης εργοληπτικής επιχείρησης, για την κατασκευή μέρους του έργου που έχει αναληφθεί από τον ανάδοχο (υπεργολαβία), ο υπεργολάβος θεωρείται «εγκεκριμένος» με τις συνέπειες του παρόντος, μετά από έγκριση του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής, όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

α) Ο υπεργολάβος έχει τα αντίστοιχα προσόντα για την εκτέλεση του έργου που αναλαμβάνει και ανήκει σε τάξη και κατηγορία έργου, αντίστοιχη με το ποσό της σύμβασης μίσθωσης έργου και

β) Ο ανάδοχος, πριν από την εγκατάσταση του υπεργολάβου στο έργο, έχει γνωστοποιήσει στον κύριο του έργου ή στον φορέα κατασκευής τη σύμβαση υπεργολαβίας.

Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί με απόφασή της, που εκδίδεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την ανωτέρω γνωστοποίηση, να μην εγκρίνει την υπεργολαβία αυτήν.

2. Η έγκριση της υπεργολαβίας έχει τις εξής συνέπειες:

α) Το ποσό της σύμβασης της υπεργολαβίας, όπως αυτό προκύπτει ιδίως, από τα τιμολόγια που εκδίδονται από τον υπεργολάβο προς τον ανάδοχο, λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της εμπειρίας.

β) Για το ποσό της σύμβασης υπεργολαβίας, ο ανάδοχος δεν δικαιούται πιστοποιητικό εμπειρίας για χρήση στο ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε., ενώ τα στελέχη του αναδόχου δικαιούνται πιστοποιητικό εμπειρίας, το οποίο για την εξέλιξη στο Μ.Ε.Κ, ανάγεται στο μισό του χρόνου επίβλεψης.

3. Εφόσον, προκύπτει υποχρέωση από τα τεύχη του διαγωνισμού ή αν ο ανάδοχος πρότεινε συγκεκριμένους υπεργολάβους κατά την υποβολή της προσφοράς του, υποχρεούται, κατά την υπογραφή της σύμβασης εκτέλεσης, να προσκομίσει την υπεργολαβική σύμβαση. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να χορηγήσει προθεσμία στον ανάδοχο κατ' αίτησή του, για την προσκόμιση της υπεργολαβικής σύμβασης με τον αρχικώς προταθέντα υπεργολάβο ή άλλον, που διαθέτει τα αναγκαία κατά την κρίση της υπηρεσίας αυτής προσόντα, εφόσον συντρέχει σοβαρός λόγος.

4. Επιτρέπεται η σύσταση κοινοπραξίας μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων, για την κατασκευή έργου, το οποίο έχει αναλάβει μία ή περισσότερες από τις επιχειρήσεις αυτές (κατασκευαστική κοινοπραξία), αν: α) όλα τα μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 73 έως 76, β) το συμφωνητικό σύστασης της κοινοπραξίας γνωστοποιείται στην Προϊσταμένη Αρχή του έργου, και γ) ο προϋπολογισμός του έργου υπερβαίνει το όριο της περ. α' του άρθρου 5. Παράλειψη της υποχρέωσης γνωστοποίησης επιφέρει ακυρότητα της συμφωνίας. Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί να μην εγκρίνει τη σύσταση της κοινοπραξίας, με απόφαση που λαμβάνεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την ανωτέρω γνωστοποίηση. Η άπρακτη πάροδος της ανωτέρω προθεσμίας τεκμαίρεται ως απόρριψη της σύστασης κατασκευαστικής κοινοπραξίας.

5. Ο ανάδοχος πρέπει να διατηρεί συνολικό ποσοστό συμμετοχής στην κατασκευαστική κοινοπραξία τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%). Αν ο ανάδοχος είναι κοινοπραξία, πρέπει επιπλέον κάθε επιχείρηση της κοινοπραξίας να διατηρεί ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%), εκτός αν η συμμετοχή της στην αρχική κοινοπραξία ανέρχεται σε ποσοστό μικρότερο του δεκαπέντε τοις εκατό (15%), οπότε αυτό ισχύει ως ελάχιστο ποσοστό και στην κατασκευαστική κοινοπραξία. Κάθε άλλη νέα επιχείρηση που μετέχει στην κατασκευαστική κοινοπραξία πρέπει να έχει ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Τα νέα μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, πέραν του αναδόχου, δεν επιτρέπεται να είναι κοινοπραξίες.

6. Τα μέλη της κοινοπραξίας ευθύνονται εις ολόκληρον έναντι της αναθέτουσας αρχής, για το σύνολο του έργου».

Άρθρο 82
Βεβαίωση περάτωσης εργασιών - Αντικατάσταση του άρθρου 168 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 168 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 168
Βεβαίωση περάτωσης εργασιών

1. Όταν λήξει η προθεσμία περάτωσης του συνόλου ή τμημάτων του έργου, ο επιβλέπων ή το εντεταλμένο όργανο της επίβλεψης αναφέρει εγγράφως στη διευθύνουσα υπηρεσία, μέσα σε διάστημα τριάντα (30) ημερών από τη λήξη του εγκεκριμένου χρόνου περαίωσης, αν τα έργα έχουν περατωθεί και έχουν υποστεί ικανοποιητικά τις δοκιμασίες που προβλέπονται στη σύμβαση, καθώς επίσης επανελέγχει κατά το δυνατόν τις επιμετρήσεις, με γενικές ή σποραδικές καταμετρήσεις και αναγράφει τις παρατηρήσεις του για εργασίες που έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων. Αν τα έργα δεν έχουν περατωθεί ή έχουν περατωθεί, αλλά οι εργασίες κρίνονται απορριπτέες ή ελαττωματικές, με ουσιώδεις ή επουσιώδεις ελλείψεις που πρέπει να αποκατασταθούν, ο υπόχρεος του προηγουμένου εδαφίου αναφέρει εντός της άνω προθεσμίας τα παραπάνω με έκθεσή του προς τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Επουσιώδεις θεωρούνται αποκλειστικά οι εργασίες που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, την ασφάλεια των χρηστών και δεν παραβιάζουν όρους αδειοδοτήσεων του έργου. Αν στην έκθεση περιέχεται διαπίστωση περί καταβολής στον ανάδοχο ποσών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων ή εγείρονται δικαιώματα σε βάρος του αναδόχου, η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει αρνητικό λογαριασμό σε βάρος του αναδόχου.

2. Αν οι εργασίες έχουν περατωθεί, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της πιο πάνω έκθεσης, εκδίδει βεβαίωση για την ημέρα κατά την οποία περατώθηκαν οι εργασίες του έργου (βεβαίωση περάτωσης των εργασιών), την οποία κοινοποιεί αμελλητί στον ανάδοχο. Εάν η βεβαίωση δεν εκδοθεί μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, τότε θεωρείται ότι έχει εκδοθεί αυτοδίκαια τριάντα (30) ημέρες μετά από την υποβολή από τον ανάδοχο σχετικής έγγραφης όχλησης και επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 141, περί πειθαρχικών παραβάσεων. Την έκδοση της βεβαίωσης μπορεί να ζητήσει ο ανάδοχος και πριν από τη λήξη των προθεσμιών αν έχει περατώσει τα έργα. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται ανάλογα οι διαδικασίες των προηγούμενων εδαφίων της παρούσας. Η βεβαίωση περάτωσης των εργασιών δεν αναπληρώνει την παραλαβή των έργων, η οποία διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 172, περί παραλαβής.

3. Αν στις εργασίες που έχουν περατωθεί διαπιστωθούν επουσιώδεις μόνο ελλείψεις που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας, γνωστοποιεί με διαταγή του προς τον ανάδοχο τις ελλείψεις, που έχουν επισημανθεί και τάσσει εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους. Στην περίπτωση αυτήν η βεβαίωση περάτωσης εκδίδεται μετά από την εμπρόθεσμη αποκατάστασή των ελλείψεων και αναφέρει τον χρόνο που περατώθηκε το έργο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος αποκατάστασης.

4. Αν οι εργασίες δεν έχουν περατωθεί ή οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν δεν είναι επουσιώδεις ή αν δεν περατώθηκαν από τον ανάδοχο εμπρόθεσμα οι εργασίες αποκατάστασης επουσιωδών ελλείψεων, σύμφωνα με την παρ. 3 εφαρμόζονται, ανάλογα με την περίπτωση, τα άρθρα 159, περί ακαταλληλότητας υλικών - ελαττωμάτων - παράλειψης συντήρησης και 160, περί έκπτωσης αναδόχου.

5. Μετά από την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης εργασιών, η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει και διαβιβάζει στην υπηρεσία που είχε την αρμοδιότητα κήρυξης της απαλλοτρίωσης των ακινήτων που χρησιμοποιήθηκαν για το έργο, κατάσταση και τοπογραφικό διάγραμμα των απαλλοτριωθέντων ακινήτων που δεν χρησιμοποιήθηκαν για το έργο, προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία της επιστροφής τους στους προηγούμενους ιδιοκτήτες τους ή της ελεύθερης διάθεσής τους, σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν. 2882/2001 (Α' 17), περί ανάκλησης συντελεσμένης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης.

6. Κατά όλων των αποφάσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας χωρεί ένσταση του άρθρου 174, περί διοικητικής επίλυσης συμβατικών διαφορών.»

Άρθρο 83
Διοικητική παραλαβή για χρήση - Τροποποίηση των παρ. 1 και 5 του άρθρου 169 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1 και 5 του άρθρου 169 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 169 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 169
Διοικητική παραλαβή για χρήση

1. Οποτεδήποτε και πριν από την παραλαβή, το έργο ή αυτοτελή του τμήματα που έχουν περατωθεί, μπορεί να δοθούν σε χρήση, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διοικητικής παραλαβής.

2. Η διοικητική παραλαβή γίνεται με πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας, του επιβλέποντος, εκπροσώπου της υπηρεσίας συντήρησης, εφόσον αυτή έχει καθοριστεί και του αναδόχου. Αν το έργο παραδίδεται για χρήση σε υπηρεσία άλλη από τον φορέα κατασκευής του, συμπράττει στο πρωτόκολλο και εκπρόσωπος της υπηρεσίας αυτής. Αν ο εκπρόσωπος του φορέα συντήρησης ή ο ανάδοχος κληθούν και δεν παραστούν ή αρνηθούν την υπογραφή του πρωτοκόλλου, αυτό συντάσσεται από τους λοιπούς, με σχετική μνεία κατά περίπτωση και αυτό κοινοποιείται αρμόδια. Το πρωτόκολλο περιλαμβάνει μνεία του έργου ή των τμημάτων που παραδίδονται για χρήση και συνοπτική περιγραφή της κατάστασης των εργασιών.

3. Η κατά την παρ. 2 διοικητική παραλαβή για χρήση γίνεται αμέσως μετά την περάτωση των εργασιών του έργου ή αυτοτελών τμημάτων του, αν αυτό προβλέπεται από τα συμβατικά τεύχη. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, μπορεί η διοικητική παραλαβή να γίνει ύστερα από απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

4. Αν από τη σύμβαση προβλέπεται η εκτέλεση των εργασιών παράλληλα προς τη χρήση του έργου, δεν απαιτείται η διενέργεια διοικητικής παραλαβής. Το ίδιο ισχύει αν η παράλληλη χρήση προκύπτει από τη φύση των εργασιών. Στις περιπτώσεις αυτές μπορεί να διενεργείται διοικητική παραλαβή του έργου μετά από σχετική απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

5. Η διοικητική παραλαβή για χρήση δεν αναπληρώνει τη διενέργεια της παραλαβής του έργου».

Άρθρο 84
Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΙΜ -ΤΕΜ) - Αντικατάσταση του άρθρου 170 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 170 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 170
Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΙΜ-ΤΕΜ) Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Ιδρύεται Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ), το οποίο αποτελεί σύνολο εναρμονισμένων αρχών, κανόνων, μεθόδων και εργαλείων που υποστηρίζουν μέσω του διαδικτύου τον προγραμματισμό, σχεδιασμό, κατασκευή και λειτουργία των τεχνικών έργων.

2. Ιδρύεται Ηλεκτρονικό Σύστημα Προσδιορισμού Κόστους

Συντελεστών Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ), το οποίο αποτελεί ηλεκτρονική διαδικτυακή πλατφόρμα υποστήριξης του ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ. Το ΗΣΠΚΣΠΤΕ περιλαμβάνει τις ακόλουθες, συμβατές με τεχνολογία BIM, διαδικτυακές εφαρμογές: Παρατηρητήριο Τιμών, Σύστημα Αναλύσεων Τιμών και Προσδιορισμού Κόστους και Σύστημα Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών.

3. Για την ανάπτυξη, λειτουργία, διαρκή ενημέρωση και υποστήριξη του Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων συστήνεται ειδικός φορέας με την επωνυμία «Εταιρία Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων & Μελετών». Ο ειδικός φορέας είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, μη-κερδοσκοπικού χαρακτήρα, και λειτουργεί σε ανταποδοτική βάση. Στη διοίκηση της Εταιρίας εκπροσωπούνται ισότιμα όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που εμπλέκονται στην παραγωγή των τεχνικών έργων ή στην προαγωγή της τεχνολογίας των έργων αυτών. Η εταιρία τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

4. Η ανάπτυξη, λειτουργία, διαρκής ενημέρωση και υποστήριξη των ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ και ΗΣΠΚΣΠΤΕ χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ και το εκάστοτε ισχύον ΕΣΠΑ και μπορούν να ανατίθενται και σε φορέα του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα. Για τη μεταφορά τεχνογνωσίας, βάσεων δεδομένων, τεχνικών προδιαγραφών, μεθόδων και διαδικασιών, η εταιρία μπορεί να συμβάλλεται με φορείς που λειτουργούν αντίστοιχα συστήματα σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλους αντίστοιχους φορείς διεθνώς.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται η σύσταση, η οργάνωση και διοίκηση της εταιρίας, οι συμπράξεις της με άλλους φορείς της Χώρας ή του εξωτερικού, η ανάπτυξη, λειτουργία και διαχείριση των ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ και ΗΣΠΚΣΠΤΕ, η δομή, το περιεχόμενο, οι παρεχόμενες υπηρεσίες και η διαλειτουργικότητά τους με άλλα ηλεκτρονικά και μη συστήματα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

6. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν στη μετάβαση από το υφιστάμενο σύστημα στο Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών και η κατάργηση των αναλυτικών τιμολογίων της από 19.5.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών & Μεταφορών, υπό στοιχεία ΔΝΣγ/οικ.35577/ΦΝ466 και της από 16.5.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, υπό στοιχεία ΔΝΣγ /32129/ΦΝ 466.

7. Το ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ έχει υποχρεωτική εφαρμογή στις συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και στις συμβάσεις έργων που υπάγονται στον παρόντα νόμο και τον ν. 4413/2016 (Α' 148) και προαιρετική στις συμβάσεις που ανατίθενται από φορείς του ιδιωτικού τομέα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να ενταχθούν και ιδιωτικά έργα στο ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ.»

Άρθρο 85
Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων - Αντικατάσταση του άρθρου 171 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 171 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 171
Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων

1. Ο χρόνος εγγύησης, κατά τον οποίο ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου και υποχρεούται στη συντήρησή του, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 157, περί βλαβών στα έργα - αποζημιώσεων, και την παρ. 2 του άρθρου 172, περί παραλαβής, και μετά από την πάροδο του οποίου ενεργείται η παραλαβή, ορίζεται γενικά σε δεκαπέντε (15) μήνες, υπό την επιφύλαξη των οριζομένων στα έγγραφα της σύμβασης αν κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ήταν η προσαύξηση του χρόνου εγγύησης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. στ' της παρ. 2 του άρθρου 86, περί κριτηρίων ανάθεσης.

Σε εντελώς ειδικές περιπτώσεις μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος εγγύησης ενδεχομένως και με ιδιαίτερο αντάλλαγμα, όχι όμως μεγαλύτερος από πέντε (5) έτη. Για έργα προϋπολογισμού δημοπράτησης μέχρι διακόσιες πενήντα χιλιάδες (250.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., εφόσον η φύση των εργασιών το επιτρέπει ή για έργα που δεν νοείται μακροχρόνια συντήρησή τους, μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να καθορίζεται χρόνος εγγύησης μικρότερος των δεκαπέντε (15) μηνών. Ο χρόνος εγγύησης αρχίζει από την επομένη της έκδοσης της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών.

2. Κατά τον χρόνο εγγύησης και υποχρεωτικής συντήρησης ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να επιθεωρεί τακτικά τα έργα, να τα διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση και να αποκαθιστά κάθε βλάβη τους. Ως συντήρηση νοείται, για τις ανάγκες του παρόντος, η αποκατάσταση βλαβών οι οποίες οφείλονται στην εκτέλεσή του έργου κατά παράβαση των κανόνων της τεχνικής. Με τη σύμβαση μπορεί να ορίζεται η υποχρέωση του αναδόχου στη συντήρηση τμημάτων του έργου που απαιτούν εξειδικευμένα συνεργεία και τεχνικούς, όπως ιδίως, του πρασίνου εντός των ορίων του έργου ή των ανελκυστήρων.

3. Εργασίες για την αποκατάσταση βλαβών, κλοπών ή βανδαλισμών από τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, εκτελούνται με έγκριση της υπηρεσίας και η δαπάνη αποδίδεται στον ανάδοχο ή οι εργασίες αυτές εκτελούνται από την υπηρεσία.

4. Αν ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων κατά τον χρόνο εγγύησης, οι απαραίτητες εργασίες μπορεί να εκτελεσθούν από την υπηρεσία με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του υπόχρεου αναδόχου ή όπως αλλιώς προβλέπεται στα συμβατικά τεύχη. Οι εργασίες και ενέργειες συντήρησης καταγράφονται σε ειδικό τεύχος, ο μορφότυπος του οποίου και η συχνότητα καταγραφής προβλέπονται στα συμβατικά τεύχη ή συμφωνούνται με τη διευθύνουσα υπηρεσία.»

Άρθρο 86
Παραλαβή - Αντικατάσταση του άρθρου 172 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 172 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 172
Παραλαβή - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Στην παραλαβή παραλαμβάνονται οι εργασίες ποσοτικά και ποιοτικά. Οι εργασίες συμπληρωματικών συμβάσεων παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται το περιεχόμενο του «μητρώου έργου», τα τεύχη, οι εκθέσεις, τα σχέδια, οι πίνακες, τα ηλεκτρονικά δεδομένα και τα λοιπά στοιχεία που το συνοδεύουν, καθώς και η μορφή των στοιχείων αυτών.

2. Η παραλαβή διενεργείται μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών μετά από την πάροδο του χρόνου υποχρεωτικής από τον ανάδοχο συντήρησης. Μετά από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας, θεωρείται ότι η παραλαβή έχει διενεργηθεί αυτοδίκαια και η Προϊσταμένη Αρχή εκδίδει υποχρεωτικά σχετική διαπιστωτική πράξη, επιβάλλονται δε στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι πειθαρχικές ποινές της παρ. 3 του άρθρου 141, περί πειθαρχικών ευθυνών διοικητικών οργάνων.

3. Για τη διενέργεια της παραλαβής η προϊσταμένη αρχή ορίζει, τουλάχιστον (3) μήνες πριν από την πάροδο της προθεσμίας υποχρεωτικής συντήρησης του έργου, επιτροπή παραλαβής, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η επιτροπή είναι πενταμελής και αποτελείται από: α) τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους με τους αναπληρωτές τους, με ειδικότητες σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης που ανήκουν στον φορέα κατασκευής ή και σε άλλους φορείς, κατ' επιλογή της Προϊσταμένης Αρχής, πλην του Προέδρου που προέρχεται υποχρεωτικά από

άλλη αναθέτουσα αρχή και β) δύο (2) εκπροσώπους του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ) ή του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΓΕΩΤΕΕ) σε περιπτώσεις αμιγώς γεωτεχνικών έργων, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους, κατόπιν αιτήματος της Προϊσταμένης Αρχής, εντός είκοσι (20) ημερών, από την υποβολή του αιτήματος. Μη υπόδειξη εκ μέρους του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, δεν κωλύει τη συγκρότηση και λειτουργία της επιτροπής. Όταν ο φορέας που πρόκειται να χρησιμοποιήσει το έργο είναι άλλος από την υπηρεσία που το κατασκευάζει, ένας εκ των τριών (3) τεχνικών υπαλλήλων ορίζεται από τον φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο. Ο ανάδοχος μπορεί να ορίσει εκπρόσωπό του ως παρατηρητή των εργασιών της Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου. Οι εκπρόσωποι του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, και ο πρόεδρος της επιτροπής δικαιούνται για τη διενέργεια της παραλαβής ιδιαίτερη αμοιβή, η οποία καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται οι αμοιβές των μελών της επιτροπής παραλαβής, ανά συνεδρίαση και αναλόγως με το οικονομικό αντικείμενο του έργου και τις τεχνικές δυσχέρειες της παραλαβής.

4. Η επιτροπή παραλαβής συνέρχεται και παραλαμβάνει, με πρωτοβουλία και ευθύνη του προέδρου της. Για την παραλαβή συντάσσεται πρωτόκολλο που υπογράφεται από όλα τα μέλη της επιτροπής, από τον τελευταίο επιβλέποντα που παρίσταται κατά τη διενέργειά της και από τον ανάδοχο που παραδίδει το έργο. Αν υπάρξει αδυναμία υπογραφής από τον πρόεδρο ή μέλος της επιτροπής ή τον επιβλέποντα, το πρωτόκολλο υπογράφεται από τους υπόλοιπους με μνεία των λόγων της αδυναμίας υπογραφής.

5. Η επιτροπή παραλαβής παραλαμβάνει το έργο ποσοτικά και ποιοτικά, ελέγχει κατά το δυνατόν τις επιμετρήσεις, καταγράφει στο πρωτόκολλο τις ποσότητες της τελικής επιμέτρησης, αιτιολογεί τις τροποποιήσεις στις ποσότητες και αναγράφει τις παρατηρήσεις της για εργασίες που δεν έχουν εκτελεσθεί ή για υλικά που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί ή για εργασίες που έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων. Πέραν των ως άνω παρατηρήσεων, η επιτροπή δεν έχει δικαίωμα ελέγχου των οικονομικών παραμέτρων και των διαδικασιών της εκτέλεσης εν γένει του έργου. Η επιτροπή ελέγχει επίσης, κατά το δυνατόν, την ποιότητα των εργασιών και αναγράφει στο πρωτόκολλο τις παρατηρήσεις της, ιδίως για τις εργασίες που κρίνονται απορριπτέες ή ελαττωματικές, ουσιώδεις ή επουσιώδεις που πρέπει να αποκατασταθούν ή παραδεκτές μεν, αλλά με μείωση της τιμής τους. Ως επουσιώδεις θεωρούνται αποκλειστικά οι εργασίες που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, την ασφάλεια των χρηστών και δεν παραβιάζουν όρους αδειοδοτήσεων του έργου. Κατόπιν των παρατηρήσεων αυτών η διευθύνουσα υπηρεσία μεριμνά για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που τυχόν διαπιστώθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 159, περί ακαταλληλότητας υλικών - ελαττωμάτων - παράλειψης συντήρησης.

6. Στην παραλαβή καλείται να παραστεί ο ανάδοχος, με πρόσκληση που αποστέλλεται σύμφωνα με το άρθρο 143 παρ. 1, περί κοινοποίησης στον ανάδοχο τρείς (3) τουλάχιστον ημέρες προ της διενέργειας της παραλαβής. Η παραλαβή γίνεται νόμιμα και χωρίς την παρουσία του αναδόχου, αν αυτός έχει κληθεί να παραστεί. Στην τελευταία αυτήν περίπτωση, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος αρνείται την υπογραφή του πρωτοκόλλου, του κοινοποιείται το πρωτόκολλο. Κατά του πρωτοκόλλου μπορεί ο ανάδοχος να εκθέσει απόψεις μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών. Η παραλαβή ολοκληρώνεται με έγκριση του πρωτοκόλλου από την Προϊσταμένη Αρχή, αφού παρέλθει η προηγούμενη δεκαήμερη προθεσμία. Κατά της απόφασης έγκρισης ασκείται ένσταση, κατά το άρθρο 174 περί διοικητικής επίλυσης συμβατικών διαφορών.

7. Αν η επιτροπή παραλαβής διαπιστώσει την ύπαρξη ελαττωμάτων στο έργο και από την κοινοποίηση της ειδικής διαταγής στον ανάδοχο, αναστέλλεται η προθεσμία της παραλαβής. Η διευθύνουσα υπηρεσία μεριμνά για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που τυχόν διαπιστώθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 159 περί ακαταλληλότητας υλικών - ελαττωμάτων - παράλειψης συντήρησης.

Μετά την αποκατάσταση των ελαττωμάτων, η διευθύνουσα υπηρεσία ενημερώνει την Προϊσταμένη Αρχή, προκειμένου να συνεχισθεί η ανασταλείσα διαδικασία έγκρισης του πρωτοκόλλου.

Ουδεμία άλλη εκκρεμότητα του έργου ή οικονομικές απαιτήσεις του αναδόχου αποτελούν λόγο για την αναστολή της προθεσμίας παραλαβής.

8. Το παρόν έχει ανάλογη εφαρμογή και στις περιπτώσεις παραλαβής τμημάτων έργων που περατώθηκαν και μπορεί να έχουν αυτοτελή χρήση, όπου αυτό προβλέπεται από τη σύμβαση, καθώς επίσης και σε όλες τις περιπτώσεις που μια εργολαβία δεν συνεχίζεται, όπως στις περιπτώσεις διάλυσης και έκπτωσης.

9. Μετά από την οριστική παραλαβή του έργου, ο ανάδοχος ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί κρυφών ελαττωμάτων (άρθρο 692). Σε περιπτώσεις ειδικών έργων, με τα συμβατικά τεύχη μπορεί να ορίζονται πρόσθετες ευθύνες ή υποχρεώσεις του αναδόχου και μετά την παραλαβή.

10. Οι διατάξεις της παρ. 9 του παρόντος και της παρ. 3 του άρθρου 178, περί προδιαγραφών και κανονισμών έργων, εφαρμόζονται είτε η παραλαβή διενεργηθεί πραγματικά είτε συντελεστεί αυτοδίκαια.

11. Η συντέλεση της παραλαβής αποτελεί την αφετηρία της παραγραφής των απαιτήσεων του αναδόχου από την εργολαβική σύμβαση, παρεκτός αν τούτες έχουν ήδη παραγραφεί, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του παρόντος.

12. Αν η παραλαβή συντελεστεί αυτοδίκαια και διαπιστωθούν εκ των υστέρων διαφορές στις ποσότητες των εργασιών που εκτελέσθηκαν, ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να επιστρέφει το εργολαβικό αντάλλαγμα που έχει καταβληθεί για τις εργασίες αυτές.

13. Απαραίτητα στοιχεία για την παραλαβή κάθε δημόσιου έργου είναι ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.), το Σχέδιο Ασφαλείας και Υγείας (Σ.Α.Υ.), το Μητρώο Έργου και τα σχέδια «ως κατασκευάσθει» του έργου.

14. Ο ανάδοχος συντάσσει φάκελο προεκτίμησης της δαπάνης τακτικής συντήρησης και λειτουργίας, με βάση το μητρώο του έργου και εγχειρίδια λειτουργίας και συντήρησης, που αφορούν σε φθορές λόγω συνήθους χρήσης του έργου. Επίσης, ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει ψηφιακό αρχείο στο οποίο περιέχονται φωτογραφικές αποτυπώσεις όλων των σταδίων του έργου και ιδίως, των εκτελεσθεισών αφανών εργασιών. Αν ο ανάδοχος δεν προσκομίζει τα ανωτέρω έγγραφα, δύναται να καταπίπτει σε βάρος του το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης.»

Άρθρο 87
Διοικητική επίλυση συμβατικών διαφορών - Αντικατάσταση του άρθρου 174 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 174 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 174
Διοικητική επίλυση συμβατικών διαφορών

1.α. Κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της διευθύνουσας υπηρεσίας ή της Προϊσταμένης Αρχής ή του κυρίου του έργου, που προσβάλλουν για πρώτη φορά δικαίωμα του αναδόχου, χωρεί ένσταση. Η ένσταση απευθύνεται στο κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο, και ασκείται είτε με επίδοση με δικαστικό επιμελητή είτε με ηλεκτρονική αποστολή, σύμφωνα με τα άρθρα 15, 19, 29 και 50 του ν. 4727/2020 (Α' 184), στη διευθύνουσα υπηρεσία ή την Προϊσταμένη Αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη ή στο αποφαινόμενο όργανο, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης. Η παράλειψη της ως άνω επίδοσης ή ηλεκτρονικής αποστολής, καθιστά την ένσταση απαράδεκτη.

1.β. Ένσταση ασκείται επίσης και κατά πράξεων της Προϊστα-

μένης Αρχής ή του κυρίου του έργου, εφόσον με τις πράξεις αυτές προκαλείται διαφωνία για πρώτη φορά. Στην περίπτωση αυτήν, η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης αρχίζει από την κοινοποίηση της απόφασης ή της πράξης στον ανάδοχο.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία ή η Προϊσταμένη Αρχή οφείλουν, κατά την έκδοση των πράξεων ή αποφάσεών τους, να μνημονεύουν τη δυνατότητα άσκησης ένστασης, την ανατρεπτική προθεσμία για την άσκησή της, το αποφαινόμενο όργανο, καθώς και τις συνέπειες από τη μη άσκησή της, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 175, περί δικαστικής επίλυσης διαφορών.

3. Με την ένσταση εξετάζονται τόσο η νομιμότητα της πράξης ή παράλειψης όσο και η ουσία της υπόθεσης. Το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο υποχρεούται να εκδώσει και κοινοποιήσει την απόφασή του μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την άσκηση της ένστασης, μετά από αιτιολογημένη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου.

4. Η ένσταση πρέπει να αναφέρει την πράξη ή την παράλειψη, κατά της οποίας στρέφεται, σύντομο ιστορικό της σύμβασης και της διαφωνίας, τους λόγους, στους οποίους στηρίζει τις απόψεις του αυτός που υποβάλλει την ένσταση και ορισμένα αιτήματα. Η ένσταση συνοδεύεται από αντίγραφο της προσβαλλόμενης πράξης, εφόσον αυτή έχει κοινοποιηθεί.

5. Η διευθύνουσα υπηρεσία ή η Προϊσταμένη Αρχή, κατά περίπτωση, υποχρεούνται μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την άσκηση της ένστασης να διαβιβάσουν στο αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο τις απόψεις τους επί αυτής και τον φάκελο της υπόθεσης, ο οποίος περιλαμβάνει τα συμβατικά τεύχη ή αντίγραφά τους. Η παράλειψη αυτή αποτελεί πειθαρχική παράβαση και επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 141 περί πειθαρχικών ευθυνών διοικητικών οργάνων. Τα συμβατικά τεύχη μπορεί να τα προσκομίσει και αυτός που υποβάλλει την ένσταση.

6. Ένσταση μπορεί να ασκήσει και ο κύριος του έργου, εφόσον δεν είναι το Δημόσιο και η Προϊσταμένη Αρχή δεν ανήκει στον κύριο του έργου.

7. Η παράλειψη υποβολής απόψεων της παρ. 5 δεν δημιουργεί τεκμήριο αποδοχής των λόγων που προβάλλονται με την ένσταση, τους οποίους μπορεί ο ενδιαφερόμενος να αποκρούσει για πρώτη φορά στο Δικαστήριο.

8. Προκειμένου να συζητηθεί η ένσταση στο τεχνικό συμβούλιο, η γραμματεία του συμβουλίου καλεί, σύμφωνα με το άρθρο 143 περί κοινοποιήσεων αναδόχου, τον ανάδοχο να παραστεί σε ορισμένη ημέρα και ώρα και πάντως όχι νωρίτερα από πέντε (5) ημέρες από την κοινοποίηση της πρόσκλησης, αυτοπροσώπως ή με νόμιμα εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο στη συνεδρίαση του συμβουλίου, για να υποστηρίξει τις απόψεις του και να δώσει κάθε σχετική πληροφορία ή διευκρίνιση που θα ζητηθεί από τα μέλη του συμβουλίου. Αντίγραφο της ένστασης διαβιβάζεται και στα μέλη του συμβουλίου έως πέντε (5) ημέρες πριν από τη συζήτησή της. Κατά τη συζήτηση καλείται και ο κύριος του έργου που υποβάλλει ένσταση.

9. Αν ο ανάδοχος, μολονότι κλήθηκε, δεν παρέστη ο ίδιος ή με αντιπρόσωπό του, γίνεται σχετική μνεία στα πρακτικά του συμβουλίου και το συμβούλιο προχωρεί στην εξέταση της ένστασης και χωρίς την παρουσία του. Τα ίδια εφαρμόζονται και όταν κληθεί και δεν παραστεί ο κύριος του έργου, ο οποίος άσκησε ένσταση.

10. Η εξέταση της ένστασης αρχίζει με την προφορική ανάπτυξη της έγγραφης εισήγησης της αρμόδιας υπηρεσίας προς το συμβούλιο. Η εισήγηση ερευνά πρώτα το εμπρόθεσμο της ένστασης και το παραδεκτό των επιδόσεων αυτής. Στη συνέχεια εξετάζει την ουσιαστική βασιμότητα της ένστασης, ανάλογα με τους περιεχόμενους σε αυτή λόγους και τα προβαλλόμενα σχετικά αιτήματα. Αν η ένσταση έχει οικονομικό αντικείμενο, η εισήγηση περιλαμβάνει εκτίμηση αυτού. Την προφορική ανάπτυξη της εισήγησης ακολουθεί συζήτηση για την πλήρη ενημέρωση των μελών του συμβουλίου στην υπόθεση. Κατά τη συζήτηση στο συμβούλιο παρίσταται υποχρεωτικά, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εξουσιοδοτημένος προς τούτο εκπρόσωπος της Προϊσταμένης Αρχής, ο οποίος διατυπώνει προφορικά τις απόψεις του προς το συμβούλιο, υποβάλλοντας και σχετικό έγγραφο απόψεων. Στη συνέχεια καλείται να ακουσθεί αυτός που άσκησε την ένσταση. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζει τη σειρά ακρόασης ή και την ενδεχόμενη ταυτόχρονη ακρόαση. Όταν οι ενδιαφερόμενοι αποχωρήσουν, συνεχίζεται η συζήτηση από το συμβούλιο, το οποίο, μετά το τέλος της συζήτησης, γνωμοδοτεί αιτιολογημένα, το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών, για την υπόθεση.

11. Αν η ένσταση απορριφθεί εν όλω ή εν μέρει ή αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παρ. 2, αυτός που υπέβαλε την ένσταση μπορεί να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 175. Η έκδοση ή κοινοποίηση απόφασης επί της ένστασης, μετά την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 2, δεν μεταθέτει την έναρξη της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής.

12. Ειδικά επί των ενστάσεων, οι οποίες αφορούν έργα, τα οποία εκτελούνται από τους Δήμους, τις Περιφέρειες, τους συνδέσμους τους και τα νομικά τους πρόσωπα, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, καθώς και τις επιχειρήσεις τους, με προϋπολογισμό κατώτερο του εκάστοτε ισχύοντος ορίου εφαρμογής των Οδηγιών της Ε.Ε., αποφασίζει ο αρμόδιος συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατόπιν γνώμης του τεχνικού συμβουλίου της οικείας Περιφέρειας και μετά την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., ο Επόπτης Ο.Τ.Α..

13. Στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, παράλληλα με το Συμβούλιο Δημόσιων Έργων του άρθρου 5 της υπ' αριθμ. 80855/5439/92 κοινής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 573), συγκροτείται Τεχνικό συμβούλιο Δημόσιων Έργων και Μελετών Εποπτευομένων Νομικών Προσώπων, που γνωμοδοτεί στις περιπτώσεις έργων και μελετών των εποπτευομένων από το Υπουργείο νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, όταν στα πρόσωπα αυτά δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο.

14. Ειδικά επί των ενστάσεων, οι οποίες αφορούν έργα και μελέτες των εποπτευομένων από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, στα οποία δεν υφίσταται Τεχνικό Συμβούλιο, γνωμοδοτεί το προβλεπόμενο από το άρθρο 89 του π.δ. 123/2017 (Α' 151) Τεχνικό Συμβούλιο Δημόσιων Έργων και Μελετών Εποπτευόμενων Νομικών Προσώπων.

15. Οι προθεσμίες του παρόντος άρθρου, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι προθεσμίες που τάσσονται στα όργανα του εργοδότη και της διοίκησης, αναστέλλονται κατά τον μήνα Αύγουστο.

16. Για την επιτάχυνση της εξέτασης των υποβαλλομένων ενστάσεων και των λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας του Τεχνικού Συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, δύναται στο Τεχνικό Συμβούλιο του Υπουργείου να συσταθούν Τμήματα, που είναι αυτοτελή και ισόβαθμα μεταξύ τους. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η αρμοδιότητα των Τμημάτων. Η σύνθεση των Τμημάτων είναι αυτή, που προβλέπεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί συγκρότησης και σύνθεσης του τεχνικού συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Η παραπομπή των θεμάτων προς γνωμοδότηση στα Τμήματα του τεχνικού συμβουλίου, ανάλογα με την αρμοδιότητά τους, γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών.

17. Σε περιπτώσεις άσκησης ένστασης κατά απόφασης της διευθύνουσας υπηρεσίας, που κηρύσσει έκπτωτο τον ανάδοχο κατ' άρθρο 160 περί έκπτωσης του αναδόχου, η έκπτωση δεν οριστικοποιείται πριν την έκδοση απόφασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Ο προσδιορισμός της συζήτησης της ένστασης στο αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο διενεργείται κατά προτίμηση και εντός τριών (3) μηνών από την άσκησή της. Για τη συζήτηση στο τεχνικό συμβούλιο, η διευθύνουσα υπηρεσία υποχρεούται να υποβάλλει εισήγηση εντός τριάντα (30) ημερών από την άσκηση της ένστασης. Παράλειψη υποβολής της εισήγησης δεν κωλύει τη συζήτηση στο τεχνικό συμβούλιο, εφόσον ο ενιστάμενος υποβάλει εντός πρόσθετης προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, τα αναγκαία έγγραφα για τη συζήτηση της ένστασης, ιδίως δε, τα εγκεκριμένα συμβατικά τεύχη και την απόφαση έκπτωσης. Εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την έκδοση

της γνωμοδότησης του τεχνικού συμβουλίου, το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο εκδίδει απόφαση επί της ένστασης. Παράλειψη εκδόσεως απόφασης εντός της άνω προθεσμίας τεκμαίρεται ως σιωπηρή αποδοχή της οικείας γνωμοδοτήσεως του τεχνικού συμβουλίου.»

Άρθρο 88
Διαιτητική επίλυση διαφορών - Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 5 και προσθήκη παρ. 6, 7, 8 και 9 στο άρθρο 176 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 176 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται, προστίθενται παρ. 6, 7, 8 και 9 και το άρθρο 176 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 176
Διαιτητική επίλυση διαφορών

1. Στα έγγραφα της σύμβασης, για έργα προϋπολογισμού ανώτερου των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ και για μελέτες και τεχνικές και λοιπές συναφείς επιστημονικές υπηρεσίες προϋπολογισμού ανώτερου του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, μπορεί να εγκριθεί και να περιληφθεί ρήτρα περί διαιτητικής επίλυσης κάθε διαφοράς που προκύπτει σχετικά με την εφαρμογή, την ερμηνεία ή το κύρος της σύμβασης. Για έργα κατώτερου προϋπολογισμού, απαιτείται για τη συμπερίληψη αντίστοιχης ρήτρας η σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου.

2. Η κατά την παρ. 1, διαιτητική επίλυση της διαφοράς, διέπεται από τις διατάξεις που εκάστοτε ισχύουν για τις διαιτησίες του Δημοσίου. Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις αυτές, με τη σύμβαση καθορίζονται οι κανόνες που διέπουν τον ορισμό των διαιτητών, οι εφαρμοστέοι κανόνες διαιτησίας, η έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου (ή οργάνου), οι αμοιβές των διαιτητών (εφόσον δεν ορίζονται από τους εφαρμοστέους κανόνες διαιτησίας), η γλώσσα στην οποία θα διεξαχθεί η διαιτησία και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

3. Η διαιτητική απόφαση φέρει πλήρη, ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, είναι οριστική και αμετάκλητη και δεν υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, πλην της αγωγής ακύρωσης διαιτητικής απόφασης, σύμφωνα με τα άρθρα 897 έως 900 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αποτελεί τίτλο εκτελεστό, χωρίς να χρειάζεται να κηρυχθεί αυτό από τα τακτικά Δικαστήρια, και τα αντίδικα μέρη δεσμεύονται να συμμορφωθούν αμέσως με τους όρους της.

4. Η διεξαγωγή της διαιτησίας υπόκειται στον «Κανονισμό Διαφάνειας στις δυνάμει Συνθήκης Διαιτησίες Επενδυτών-Κρατών» (Rules on Transparency in Treaty based Investor-State Arbitration) της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο (UNCITRAL), οι διατάξεις του οποίου κατισχύουν των εφαρμοστέων κανόνων διαιτησίας που καθορίζονται, σύμφωνα με την παρ. 3.

5. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 8 του «Κανονισμού Διαφάνειας στις δυνάμει Συνθήκης Διαιτησίες Επενδυτών-Κρατών» της παρ. 4, με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Δικαιοσύνης, καθορίζονται η αποθετήρια αρχή για τη δημοσίευση των πληροφοριών που προβλέπονται στους εν λόγω κανόνες και κάθε λεπτομέρεια αναφορικά με την τήρηση των πληροφοριών αυτών και την πρόσβαση σε αυτές.

6. Με συμφωνία των συμβαλλομένων, έπειτα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, η επίλυση διαφορών από σύμβαση που έχει υπογραφεί χωρίς να συμπεριληφθεί σε αυτήν ρήτρα διαιτησίας κατά την παρ. 1, μπορεί να υπάγεται στις διατάξεις περί διαιτησίας.

7. Στα συμβατικά τεύχη που έχει περιληφθεί ρήτρα περί διαιτητικής επίλυσης, δύναται να προβλέπεται στάδιο συμβιβαστικής επίλυσης κάθε διαφοράς, που προηγείται της προσφυγής στη διαιτησία της παρ. 1. Για τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς συγκροτείται Συμβούλιο Επίλυσης Διαφορών (ΣΕΔ), το οποίο θα αποτελείται από 1 έως 3 μέλη, μη συνδεόμενα με οιαδήποτε έννομη σχέση με τα μέρη, τα οποία θα ορισθούν από τα μέρη εντός τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Σε περίπτωση διαφωνίας ως προς τον ορισμό των μελών, κάθε μέρος ορίζει από ένα και το τρίτο μέλος ορίζεται με απόφαση του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Η αμοιβή κάθε μέλους του ΣΕΔ καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 18 ν. 4640/2019 (Α' 190), περί αμοιβής διαμεσολαβητή.

8. Η οποιαδήποτε διαφορά εισάγεται με πρωτοβουλία οιουδήποτε μέρους στο ΣΕΔ, το οποίο εκδίδει μη δεσμευτική απόφαση, εντός τριάντα (30) ημερών από την εισαγωγή της διαφοράς. Εντός δεκαπέντε (15) ημερών από της εκδόσεως της απόφασης του ΣΕΔ τα μέρη δηλώνουν εγγράφως, αν αποδέχονται την εκδοθείσα απόφαση. Αποδοχή της απόφασης από τα μέρη επιλύει τη σχετική διαφορά.

9. Με συμφωνία των συμβαλλομένων, η επίλυση διαφορών από σύμβαση που έχει υπογραφεί χωρίς να συμπεριληφθεί σε αυτήν ρήτρα συμβιβαστικής επίλυσης κατά την παρ. 7, μπορεί να υπάγεται στις διατάξεις αυτής.»

Άρθρο 89
Διοίκηση σύμβασης μελέτης - παροχής τεχνικών υπηρεσιών, έλεγχος, επίβλεψη και παρακολούθηση - Αντικατάσταση του άρθρου 183 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 183 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 183
Διοίκηση σύμβασης μελέτης - παροχής τεχνικών υπηρεσιών, έλεγχος, επίβλεψη και παρακολούθηση - Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Η διοίκηση της σύμβασης και ο έλεγχός της ασκούνται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία του εργοδότη (διευθύνουσα υπηρεσία) και αποσκοπούν στην πιστή εκπλήρωση των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο και στην εκπόνηση της μελέτης ή στην παροχή υπηρεσιών, κατά τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης. Η επίβλεψη της εκτέλεσης της σύμβασης δεν αίρει ούτε μειώνει τις νόμιμες και συμβατικές ευθύνες του αναδόχου.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία ορίζει ως επιβλέποντες έναν ή περισσότερους υπαλλήλους της, κατόχους τίτλου σπουδών ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος του πανεπιστημιακού τομέα, που έχουν την τεχνική δυνατότητα να επιβλέψουν τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη τη στελέχωση, τις ανάγκες της και τις εν γένει δυσχέρειες της επίβλεψης. Κατ' εξαίρεση και εφόσον δεν υφίσταται επαρκές προσωπικό, καθήκοντα επιβλέποντα μπορεί να ασκήσει και ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας. Αν ορισθεί ομάδα επιβλεπόντων για την επίβλεψη σύνθετης μελέτης, υποχρεωτικά ορίζεται ένας εξ αυτών συντονιστής.

3. Η επίβλεψη των παρ. 1 και 2 δύναται να ασκηθεί, εφόσον προβλέπεται στη διακήρυξη, από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ). Ο ΙΦΕ είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, ο οποίος είναι εγγεγραμμένος στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019 (Α' 112) και διαθέτει τις εξειδικευμένες γνώσεις που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση και επίβλεψη της μελέτης.

Κάθε υποψήφιος ανάδοχος υποχρεούται να δηλώνει με την προσφορά του τον ΙΦΕ, στον οποίο θα ανατεθεί η επίβλεψη της μελέτης, εφόσον αυτή κατακυρωθεί στον ίδιο. Αμέσως μετά την κατακύρωση της μελέτης και την υπογραφή της σύμβασης με τον ανάδοχο, η Προϊσταμένη Αρχή τον καλεί να υπογράψει την προβλεπόμενη σύμβαση με τον ΙΦΕ. Η Προϊσταμένη Αρχή, κατά το ως άνω στάδιο δύναται αιτιολογημένα να αρνηθεί τον ορισμό του προτεινόμενου φορέα επίβλεψης και να τάξει προθεσμία όχι μικρότερη των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερη των τριάντα (30) ημερών στον ανάδοχο, για να προτείνει νέο πιστοποιημένο ΙΦΕ.

Το σχέδιο σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ κοινοποιείται στο σύνολό του μαζί με τα πάσης φύσεως παραρτήματά του από τον ανάδοχο στη διευθύνουσα υπηρεσία. Η διευθύνουσα υπηρεσία ελέγχει εντός τριών (3) ημερών από την ως άνω κοινοποίηση, εάν το σχέδιο σύμβασης έχει το προβλεπόμενο περιεχόμενο, και,

εφόσον δεν έχει αντιρρήσεις, ειδοποιεί τον ανάδοχο ότι, μπορεί να προσχωρήσει στην υπογραφή της σύμβασης με τον ΙΦΕ. Εάν η σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ χρειάζεται διορθώσεις ή τροποποιήσεις, η διευθύνουσα υπηρεσία τάσσει προθεσμία στον ανάδοχο να συμμορφωθεί. Με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ, ο τελευταίος εγκαθίσταται ως επιβλέπων στη μελέτη.

Εάν η διευθύνουσα υπηρεσία διαπιστώσει, ότι ο ΙΦΕ έχει ουσιωδώς παραβεί τις νόμιμες ή τις συμβατικές του υποχρεώσεις, τον καλεί να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να αρθεί η παράβαση και αποστέλλει σχετική ειδοποίηση στον ανάδοχο. Εφόσον δεν αρθεί η παράβαση, ενημερώνει την Προϊσταμένη Αρχή, η οποία μπορεί να ζητήσει από τον ανάδοχο να καταγγείλει τη σύμβασή του με τον ΙΦΕ και να τον αντικαταστήσει άμεσα.

Η αμοιβή του ΙΦΕ βαρύνει αποκλειστικώς τον ανάδοχο, ο οποίος είναι ο μόνος υπόχρεος για την πληρωμή των αμοιβών και των λοιπών δαπανών και εξόδων του, όπως αυτά προβλέπονται στη σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ και ρυθμίζονται από το εφαρμοζόμενο τιμολόγιο, ενώ ο εργοδότης ή ο κύριος του έργου δεν έχει καμία ευθύνη για τις δαπάνες αυτές.

Ο ΙΦΕ ευθύνεται έναντι του εργοδότη ακόμη και για ελαφρά αμέλεια κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών του και επίσης σε περίπτωση φυσικού προσώπου, ο ίδιος, και σε περίπτωση νομικού προσώπου, οι διοικούντες και υπάλληλοι του ΙΦΕ, υπέχουν, κατά την εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων, ποινική ευθύνη δημόσιου υπαλλήλου.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συνάπτονται με τις ως άνω ρυθμίσεις και ιδίως, η απαιτούμενη πιστοποίηση του ΙΦΕ με την εγγραφή του στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019, καθώς και τυχόν πρόσθετα προσόντα που πρέπει να διαθέτει και να αποδεικνύει, η διαδικασία πρότασης, ορισμού και εγκατάστασης του ΙΦΕ, η διαδικασία σύναψης της σύμβασης μεταξύ ΙΦΕ και αναδόχου και το ελάχιστο περιεχόμενο αυτής, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του ΙΦΕ απέναντι στον εργοδότη, ο υπολογισμός της αμοιβής του ΙΦΕ και ο καθορισμός του τιμολογίου βάσει του οποίου αυτή θα υπολογίζεται, καθώς και ο τρόπος καταβολής της από τον ανάδοχο, οι εγγυήσεις αμεροληψίας του ΙΦΕ και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων του ΙΦΕ με τον ανάδοχο, η αντιμετώπιση τυχόν παράβασης των υποχρεώσεων και εν γένει ευθύνης του ΙΦΕ, οι λόγοι που επιτρέπουν ή επιβάλλουν την αντικατάσταση του ΙΦΕ κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της μελέτης και η διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει προς τούτο ο ανάδοχος, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα, που συνδέεται με την απρόσκοπτη κατά τα ως άνω οριζόμενα άσκηση επίβλεψης από ιδιωτικό φορέα.

4. Σε περίπτωση εφαρμογής των προβλέψεων της παρ. 3 η διευθύνουσα υπηρεσία δεν προβαίνει στον ορισμό επιβλεπόντων κατά τους ορισμούς της παρ. 2. Ο ιδιωτικός φορέας επίβλεψης έχει όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τις διατάξεις του παρόντος στην επίβλεψη, όταν τούτη ασκείται από υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας.

5. α. Η διευθύνουσα υπηρεσία, σε περίπτωση ανάθεσης της επίβλεψης σε ιδιωτικό φορέα, δικαιούται, να πραγματοποιεί, κατά την κρίση της και χωρίς να απαιτείται οιαδήποτε προηγούμενη γνωστοποίηση, επιτόπιους ελέγχους με σκοπό να διαπιστώνει την εξέλιξη αυτής, τη νόμιμη άσκηση της επίβλεψης και τη συμμόρφωση του αναδόχου με τη σύμβαση της μελέτης.

β. Η διευθύνουσα υπηρεσία δύναται να εναντιώνεται στα πορίσματα και έγγραφα του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης, με αιτιολογημένη εισήγησή της, που υποβάλλεται στην Προϊσταμένη Αρχή, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη γνωστοποίησή τους σε αυτήν, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή των πορισμάτων και των εγγράφων του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης. Σε περίπτωση εμπρόθεσμης αιτιολογημένης εναντίωσης της διευθύνουσας υπηρεσίας, η Προϊσταμένη Αρχή του έργου αποφασίζει, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από της περιέλευσης σε αυτήν της εισηγήσεως. Η απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής δεσμεύει τη διευθύνουσα υπηρεσία, τον φορέα επίβλεψης και τον ανάδοχο.

γ. Τα πορίσματα ή τα έγγραφα που συντάσσονται από τον ιδιωτικό φορέα επίβλεψης, καθώς και τα έγγραφα ή τα στοιχεία που υπογράφονται από αυτόν, δεν γεννούν διαφορές μεταξύ του επιβλέποντος και του αναδόχου. Εάν ο ανάδοχος αμφισβητεί ενέργειες της επίβλεψης, υποβάλλει αναφορά προς τη διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία μπορεί, εάν κάνει δεκτές τις αιτιάσεις του αναδόχου, να εναντιωθεί κατά τη διαδικασία της περ. β'.

δ. Κατά της απόφασης της Προϊσταμένης Αρχής, που δέχεται την εναντίωση της διευθύνουσας υπηρεσίας σε έγγραφα ή πορίσματα του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης, καθώς και κατά της τεκμαιρόμενης αποδοχής από τη διευθύνουσα υπηρεσία των εγγράφων ή πορισμάτων του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης, ο ανάδοχος μπορεί να ασκήσει την ένσταση του άρθρου 174, εφόσον η ως άνω εναντίωση ή η τεκμαιρόμενη αποδοχή των ενεργειών της επίβλεψης έχουν άμεσα βλαπτικές συνέπειες εις βάρος του, χωρίς να απαιτείται η έκδοση άλλης πράξης προς τούτο.

6. Η επίβλεψη ασκείται και στους χώρους που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση της σύμβασης και ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη πρόσβαση των ασκούντων την επίβλεψη.

7. Η διευθύνουσα υπηρεσία ενημερώνει την Προϊσταμένη Αρχή, σε τακτά χρονικά διαστήματα και κατά την κρίση της υπηρεσίας αυτής, για την πορεία εκπόνησης της μελέτης ή της παροχής της υπηρεσίας και εισηγείται για την άρση των προβλημάτων.

8. Ειδικά για τους επιβλέποντες υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας, πειθαρχικά αδικήματα αποτελούν:

α) η παράλειψη ενημέρωσης από τον επιβλέποντα τις συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, καθώς και η υπαίτια εκ μέρους του, πέραν του εύλογου χρόνου, καθυστέρηση, στην ενημέρωση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας για την παραβίαση από τον ανάδοχο του χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης της σύμβασης ή την πλημμελή εκπλήρωση των υποχρεώσεών του,

β) η παράλειψη κίνησης και διεκπεραίωσης της διαδικασίας έκπτωσης του αναδόχου από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας, παρά τη συνδρομή των αναγκαίων προϋποθέσεων, η παράλειψη έγκαιρης έγκρισης των λογαριασμών της σύμβασης από αυτόν και η χορήγηση από αυτόν εντολών για εκτέλεση εργασιών, οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση,

γ) η παράλειψη έγκαιρης έκδοσης απόφασης επί των συγκριτικών πινάκων και παραλαβής των μελετών ή υπηρεσιών από τον Προϊστάμενο και τα όργανα της Προϊσταμένης Αρχής, η χορήγηση από αυτούς παράτασης προθεσμίας χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις και η παράλειψή τους να εκδώσουν απόφαση σε ένσταση του αναδόχου κατά απόφασης κήρυξης έκπτωσης, εντός της δίμηνης προθεσμίας της παρ. 6 του άρθρου 191 περί έκπτωσης αναδόχου.»

Άρθρο 90
Μητρώο Επιβλεπόντων Ελεγκτών Μηχανικών - Προσθήκη άρθρου 183Α στον ν. 4412/2016

Στον ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται άρθρο 183 Α ως εξής:

«Άρθρο 183Α
Μητρώο Επιβλεπόντων Ελεγκτών Μηχανικών - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Η επίβλεψη μελετών με προεκτιμώμενη αμοιβή έως το όριο των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 5, περί κατώτατων ορίων δύναται, πέραν των ορισμών των παρ. 1 και 2 του άρθρου 183, να διενεργείται από διαπιστευμένους ιδιώτες επιβλέποντες «ελεγκτές μηχανικούς» ανά κατηγορία μελετών.

Στα καθήκοντα του ελεγκτή μπορεί να περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της μελέτης πριν την έγκρισή της, κατά την έννοια της παρ. 8 του άρθρου 189.

2. Ο ορισμός του ελεγκτή μηχανικού γίνεται μετά από κλήρωση μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο, που πληρούν τα κριτήρια της απόφασης της παρ. 3. Ελεγκτής μηχανικός που κλη-

ρώθηκε για την επίβλεψη μελέτης δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε επόμενη κλήρωση, μέχρι την παραλαβή του αντικειμένου της μελέτης κατ' άρθρο 189.

3. Σε περίπτωση ορισμού ελεγκτή μηχανικού εφαρμόζονται αναλογικά οι παρ. 5 έως 9 του άρθρου 183.

4. Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου «ελεγκτών μηχανικών», καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.»

Άρθρο 91
Προθεσμίες - Χρονοδιάγραμμα - Αντικατάσταση του άρθρου 184 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 184 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 184
Προθεσμίες - Χρονοδιάγραμμα

1. Στα έγγραφα της σύμβασης για την ανάθεση μελέτης και στη σύμβαση που συνάπτεται, ορίζεται η προθεσμία για την περαίωση του συνολικού αντικειμένου της σύμβασης (συνολική) και επιπλέον, εφόσον απαιτείται, προθεσμίες για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων τμημάτων ή και σταδίων μελετών της σύμβασης (τμηματικές). Στη συνολική προθεσμία περιλαμβάνονται τα χρονικά διαστήματα, που αφορούν στην εκπόνηση του αμιγώς μελετητικού αντικειμένου της σύμβασης, από τη χορήγηση της σχετικής εντολής για την εκπόνηση σταδίου μελέτης μέχρι την υποβολή του. Επίσης, περιλαμβάνονται και κάθε είδους υποστηρικτικές μελέτες. Η προθεσμία εκπόνησης αναστέλλεται αυτοδίκαια κατά τα χρονικά διαστήματα, που αφορούν ενέργειες της αναθέτουσας αρχής για την έγκριση υποβληθείσας μελέτης, ήτοι από την υποβολή σταδίου μελέτης μέχρι τη χορήγηση της εντολής για την εκπόνηση του επόμενου σταδίου. Εφόσον, σημειώνονται άλλες καθυστερήσεις κατά την εκπόνηση είτε από υπαιτιότητα του αναδόχου είτε χωρίς υπαιτιότητα αυτού, χορηγούνται από την Προϊσταμένη Αρχή αντίστοιχες παρατάσεις.

Αν σημειώνεται καθυστέρηση στην εκτέλεση της σύμβασης για χρονικό διάστημα πέραν των δύο (2) ετών, από τη λήξη της συνολικής προθεσμίας, η σύμβαση διαλύεται και επέρχονται οι συνέπειες της παρ. 2 του άρθρου 192, περί διάλυσης της σύμβασης. Κατ' εξαίρεση με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής, ύστερα από γνώμη του αρμοδίου τεχνικού συμβουλίου, μπορεί να παρατείνεται η προθεσμία μιας σύμβασης καθ' υπέρβαση της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, όταν η καθυστέρηση εκτέλεσης δεν οφείλεται στον εργοδότη ή στον ανάδοχο.

2. Εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία χρονοδιάγραμμα εκπόνησης της μελέτης, γραμμικό κατ' ελάχιστον, ανάλογα με τη σχετική πρόβλεψη των συμβατικών τευχών. Το χρονοδιάγραμμα αποτυπώνει τη χρονική ανάπτυξη των σταδίων όλων των επιμέρους απαιτούμενων μελετών και τις χρονικές τους αλληλουχίες και επαλληλίες για τη διαμόρφωση της βέλτιστης δυνατής κρίσιμης διαδρομής. Με το χρονοδιάγραμμα, ο ανάδοχος προεκτιμά τον συνολικό χρόνο εκπόνησης της μελέτης, υπολογίζοντας εύλογα διαστήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση εργασιών και ενεργειών, για τα οποία δεν είναι υπεύθυνος, κατά την παρ. 1.

3. Οι τμηματικές και η συνολική προθεσμία μπορούν να παρατείνονται με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής, ύστερα από αίτηση του αναδόχου που υποβάλλεται πριν από τη λήξη τους ή και με πρωτοβουλία της διευθύνουσας υπηρεσίας, εφόσον σημειώνονται καθυστερήσεις στην εκτέλεση της σύμβασης.

4. Αν ο ανάδοχος υποχρεωθεί να επανυποβάλει προς έγκριση μελέτη, επειδή η υπηρεσία έκρινε ότι η υποβληθείσα χρειάζεται διορθώσεις, ο χρόνος καθυστέρησης βαρύνει τον ανάδοχο και δεν δικαιολογεί παράταση της προθεσμίας, ούτε οδηγεί σε αναστολή της συνολικής προθεσμίας εκπόνησης της μελέτης. Αν η διευθύνουσα υπηρεσία ζητήσει την επανυποβολή μελέτης ή σταδίου αυτής λόγω αλλαγών ή συμπληρώσεων, που δεν εμπίπτουν στις συμβατικές υποχρεώσεις του αναδόχου, ορίζεται, με το ίδιο έγγραφο, και εύλογη προθεσμία για την επανυποβολή της μελέτης ή σταδίου αυτής και τηρείται, αν απαιτείται, η διαδικασία του άρθρου 186, περί τροποποίησης της σύμβασης στη διάρκειά της. Στην περίπτωση αυτήν, η συμβατική προθεσμία παρατείνεται για χρόνο ίσο με την προθεσμία που ορίζεται για την παράδοση της τροποποιημένης μελέτης.

5. Γεγονότα ανωτέρας βίας αναστέλλουν την πάροδο των προθεσμιών των παρ. 1, 2, 3 και 4, εφόσον ο ανάδοχος υποβάλλει αμελλητί, σχετική αίτηση, ευθύς μόλις τούτα εμφανιστούν. Επί της αιτήσεως του αναδόχου αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της αίτησης. Η αναστολή της παρούσας δεν δύναται σε καμία περίπτωση να υπερβεί το ένα δέκατο (1/10) της συνολικής συμβατικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου για συμβάσεις με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός (1) έτους, άλλως για συμβάσεις μικρότερης διάρκειας έως τριάντα (30) ημέρες.

6. Το παρόν εφαρμόζεται αναλόγως και σε περίπτωση τροποποίησης της αρχικής σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 186.

7. Στις συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προθεσμίες εκτέλεσης και όλα τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται με τα έγγραφα της σύμβασης.

8. Για την ταχύτερη, σε σχέση με τη συμβατική προθεσμία, εκπόνηση πλήρους ή επιμέρους μελέτης, τίθεται σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη δημοπράτησης κάθε διαδικασίας ανάθεσης, ότι καταβάλλεται στον ανάδοχο πρόσθετη καταβολή (πριμ), εφόσον ο χρόνος παράδοσης της μελέτης είναι μικρότερος κατά δέκα τοις εκατό (10%) του προβλεπόμενου στη σύμβαση. Στην περίπτωση αυτήν, για την πληρωμή της πρόσθετης καταβολής απαιτείται η προηγούμενη έκδοση απόφασης του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει, του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Η πρόσθετη καταβολή υπολογίζεται ως ποσοστό της αρχικής συμβατικής αξίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα συμβατικά τεύχη και το συνολικό ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της συμβατικής αμοιβής, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.. Η πρόσθετη καταβολή καταβάλλεται με την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση του συμβατικού αντικειμένου συμπεριλαμβανομένων των παρατάσεων. Οι αποφάσεις για παρατάσεις προθεσμιών ρυθμίζουν κάθε θέμα, που σχετίζεται με την πρόσθετη αυτήν καταβολή και ιδιαίτερα, αν μετατίθεται, μερικά ή ολικά, ο κρίσιμος, για την πρόσθετη καταβολή, χρόνος, με σαφή και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, προκειμένου να δικαιούται ο ανάδοχος πρόσθετη αμοιβή σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο αυτήν, υπό τον όρο ο ανάδοχος να είναι ανυπαίτιος για τις χορηγηθείσες παρατάσεις.»

Άρθρο 92
Ποινικές ρήτρες - Τροποποίηση των παρ. 2, 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 185 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 2, 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 185 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 185 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 185
Ποινικές ρήτρες

1. Αν ο ανάδοχος παραβιάζει με υπαιτιότητά του τις προθεσμίες της σύμβασης, επιβάλλονται εις βάρος του και υπέρ του κυρίου του έργου ποινικές ρήτρες, με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η επιβολή ποινικών ρητρών δεν στερεί από τον εργοδότη το δικαίωμα να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο.

2. Για κάθε ημέρα υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας της σύμβασης και για αριθμό ημερών ίσο με το είκοσι τοις εκατό (20%) αυτής, επιβάλλεται ποινική ρήτρα ανερχόμενη σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) επί της μέσης ημερήσιας αξίας της σύμ-

βασης. Για τις επόμενες ημέρες και μέχρι ακόμα δέκα τοις εκατό (10%) της συνολικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα ορίζεται σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της μέσης ημερήσιας αξίας της σύμβασης. Αν η εκτέλεση του αντικειμένου της σύμβασης καθυστερεί πέραν του τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής προθεσμίας, κινείται η διαδικασία της έκπτωσης.

3. Η μέση ημερήσια αξία της σύμβασης προκύπτει από τη διαίρεση της συμβατικής αμοιβής με τον αριθμό των ημερών της συνολικής προθεσμίας, όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 184, περί προθεσμιών.

4. Αν συναφθεί συμπληρωματική/τροποποιητική σύμβαση, η μέση ημερήσια αξία της προκύπτει από τη διαίρεση της συμβατικής αμοιβής, που προβλέπεται σε αυτήν με τον αριθμό ημερών της προθεσμίας της συμπληρωματικής σύμβασης. Για τον υπολογισμό των ποινικών ρητρών της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζεται η παρ. 2. Η συμπληρωματική σύμβαση ορίζει, αν παρατείνονται οι προθεσμίες της αρχικής σύμβασης και αν αίρονται, καθ' ολοκληρίαν ή μερικά, οι ποινικές ρήτρες που επιβλήθηκαν προηγουμένως.

5. Αν στη σύμβαση προβλέπονται τμηματικές προθεσμίες, ορίζεται αντίστοιχα στη σύμβαση ότι επιβάλλονται ποινικές ρήτρες, αν ο ανάδοχος τις υπερβεί με υπαιτιότητά του. Με τη σύμβαση ορίζονται το ποσό των τμηματικών ρητρών για κάθε ημέρα υπαίτιας καθυστέρησης και ο συνολικός χρόνος επιβολής. Οι τμηματικές ρήτρες συνολικά δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το δύο τοις εκατό (2%) του ποσού της σύμβασης. Οι ποινικές ρήτρες για υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών είναι ανεξάρτητες από τις επιβαλλόμενες για υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας της σύμβασης.

6. Το ποσό των ποινικών ρητρών εισπράττεται μέσω του λογαριασμού, που εκδίδεται αμέσως μετά την επιβολή τους. Αν κατά της απόφασης επιβολής τους ασκηθεί ένσταση, η είσπραξη αναστέλλεται έως ότου εκδοθεί ρητή απόφαση επί της ένστασης.»

Άρθρο 93
Καταβολή της αμοιβής του αναδόχου - Τροποποίηση των παρ. 2, 5, 6, 7 και 8 του άρθρου 187 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 2, 5, 6, 7 και 8 του άρθρου 187 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 187 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 187
Καταβολή της αμοιβής του αναδόχου

1. Η κατ' αποκοπή αμοιβή μελέτης που έχει ανατεθεί σύμφωνα με το άρθρο 51, περί «Συμβάσεων Μελετών για τον Προσδιορισμό Τεχνικής Λύσης» καταβάλλεται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης μετά την υποβολή της μελέτης και την παραλαβή της.

2. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις ανάθεσης σταδίων μελέτης, η αμοιβή καταβάλλεται τμηματικά, επί τη βάσει της γενομένης με την οικονομική προσφορά του αναδόχου ανάλυσης της αμοιβής του και κατανέμεται σε προκαταβολή και πληρωμές μετά την υποβολή, την έγκριση και παραλαβή της μελέτης. Ειδικότερα:

α) Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, με την υπογραφή της σύμβασης, καθώς και με την εντολή έναρξης κάθε επόμενου σταδίου μπορεί να χορηγείται στον ανάδοχο κατόπιν αιτήσεώς του, προκαταβολή που ανέρχεται σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) της συμβατικής αμοιβής του σταδίου, έναντι ισόποσης εγγυητικής επιστολής, που εκδίδεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 72 περί εγγυήσεων. Η προκαταβολή είναι έντοκη, με επιτόκιο ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του δημοσίου δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας, προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να αναπροσαρμόζεται το επιτόκιο.

β) Μετά από την παρέλευση του μισού συμβατικού χρόνου εκπόνησης κάθε σταδίου και εφόσον τηρείται το χρονοδιάγραμμα εκπόνησής του κατά την εκτίμηση της διευθύνουσας υπηρεσίας, καταβάλλεται, έναντι ισόποσης εγγυητικής επιστολής, επιπλέον ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της αμοιβής, που αντιστοιχεί στο υπόψη στάδιο και παύει να τρέχει ο τόκος της περ. α', ο οποίος συμψηφίζεται με την αμοιβή του αναδόχου.

γ) Μετά από την υποβολή κάθε σταδίου ανά κατηγορία μελέτης, κατόπιν συνοπτικού ελέγχου της πληρότητας και επάρκειας αυτής, επιστρέφονται οι εγγυήσεις των προηγούμενων εδαφίων και καταβάλλεται ανακεφαλαιωτικά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%) της αμοιβής του σταδίου.

δ) Εφόσον η μελέτη δεν έχει εγκριθεί μετά την παρέλευση διμήνου από την υποβολή της, καταβάλλεται, κατόπιν συνοπτικού ελέγχου επάρκειας αυτής, επιπλέον ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%).

ε) Μετά από την έγκριση και παραλαβή κάθε ενδιάμεσου σταδίου ανά κατηγορία μελέτης καταβάλλεται επιπλέον ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της αμοιβής του σταδίου.

στ) Μετά από την έγκριση του τελικού σταδίου της μελέτης καταβάλλεται επιπλέον ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αμοιβής του τελικού σταδίου ή είκοσι τοις εκατό (20%) της αμοιβής του τελικού σταδίου με κατάθεση εγγυητικής επιστολής για το επιπλέον πέντε τοις εκατό (5%).

ζ) Μετά από την παραλαβή της μελέτης καταβάλλεται το υπόλοιπο της αμοιβής δέκα τοις εκατό (10%) ή πέντε τοις εκατό (5%) και επιστρέφεται η εγγυητική επιστολή εφόσον συντρέχει η προηγούμενη περίπτωση της περ. στ'.

3. Οι ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες της περ. γ' της παρ. 8 του άρθρου 53 επιμετρούνται κατά την εκτέλεση της σύμβασης και πληρώνονται ιδιαίτερα. Η πληρωμή των εργασιών αυτών γίνεται με βάση τη προσφερθείσα έκπτωση της κατηγορίας μελέτης και την εκτελεσθείσα ποσότητα μονάδων φυσικού αντικειμένου, κατόπιν υποβολής σχετικής επιμέτρησης από τον ανάδοχο, η οποία θεωρείται από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και πάντα μέχρι το τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής προεκτιμώμενης αμοιβής για όλες τις κατηγορίες.

4. Η αμοιβή για την παροχή υπηρεσιών, που προσδιορίζεται κατά τη σύμβαση βάσει τιμής ανά ημέρα ή μήνα απασχόλησης για κάθε κατηγορία επιστήμονα, καταβάλλεται με μηνιαίες πιστοποιήσεις, για τις οποίες ο ανάδοχος υποβάλλει αντίστοιχους λογαριασμούς. Οι λογαριασμοί βασίζονται στον πραγματικό χρόνο απασχόλησης των επιστημόνων και στις προσφερόμενες τιμές μονάδας (ανθρωποημέρα ή ανθρωπομήνα) για κάθε κατηγορία. Αν ο χρόνος απασχόλησης είναι μικρότερος του μηνός, η αμοιβή είναι ανάλογη με τον χρόνο αυτό. Για τον υπολογισμό της αμοιβής θεωρείται, ότι ο μήνας περιλαμβάνει είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες, ασχέτως του πραγματικού αριθμού εργάσιμων ημερών. Όταν η αμοιβή των συμβάσεων αυτών ορίζεται κατ' αποκοπή, ο τρόπος καταβολής των ενδιάμεσων πληρωμών ορίζεται με τη σύμβαση.

5. Για την πληρωμή της αμοιβής του, ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία λογαριασμούς, στους οποίους εμφανίζονται διακριτά οι αμοιβές για το επιμετρούμενο τμήμα της σύμβασης, όπως ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες, που εκτελέσθηκαν και επιμετρήθηκαν από τον ανάδοχο, όπως εγκρίθηκαν από τη διευθύνουσα υπηρεσία.

Η υποβολή της επιμέτρησης με δήλωση αλήθειας των στοιχείων που περιέχει, νομίμως υπογεγραμμένη από τον ανάδοχο, υποβάλλεται μαζί με τον λογαριασμό στον οποίο αφορά. Οι λογαριασμοί διακρίνουν επίσης τις αμοιβές που αντιστοιχούν στην αρχική και στις συμπληρωματικές συμβάσεις και συντάσσονται ανακεφαλαιωτικά, δηλαδή περιλαμβάνουν την αμοιβή που συνολικά οφείλεται μέχρι τη σύνταξη και υποβολή τους, αφαιρουμένων των ποσών που καταβλήθηκαν προηγουμένως. Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται ποσά μόνο για εργασίες που προβλέπονται στη σύμβαση, ήτοι αρχική και συμπληρωματικές ή σε εγκεκριμένους συγκριτικούς πίνακες και αποζημιώσεις λόγω υπερημερίας του εργοδότη.

6. Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται η ανάλυση των διαφόρων ποσών, στην οποία αναφέρονται τα στοιχεία στα οποία αυτή στηρίζεται, οι εγγυητικές επιστολές της προκαταβολής και της πρώτης τμηματικής πληρωμής, που ισχύουν κατά την υπο-

βολή του λογαριασμού και το πληρωτέο ποσό. Μετά από έλεγχο και προσυπογραφή του επιβλέποντα, ο οποίος βεβαιώνει τη σύνταξή τους κατά τις ισχύουσες διατάξεις και τη σύμβαση, οι λογαριασμοί υποβάλλονται και εγκρίνονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία μέσα σε έναν (1) μήνα από την υποβολή τους για την πληρωμή του αναδόχου. Αν οι λογαριασμοί περιέχουν ασάφειες ή σφάλματα, σε βαθμό που η διόρθωσή τους να καθίσταται ανέφικτη, επιστρέφονται στον ανάδοχο για επανασύνταξη και επανυποβολή. Ο έλεγχος και η έγκριση επανυποβληθέντος λογαριασμού γίνονται εντός δεκαπέντε (15) ημερών. Το τιμολόγιο του αναδόχου, που αφορά το ποσό του κάθε λογαριασμού, που θα περιέλθει στον ίδιο και η φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητά του προσκομίζονται στην υπηρεσί, που διενεργεί τις πληρωμές του κυρίου του έργου μετά την ειδοποίησή του για την επικείμενη πληρωμή. Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις γίνονται από την υπηρεσία αυτήν και αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους.

7. Αν η πληρωμή λογαριασμού καθυστερήσει, χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέραν των δύο (2) μηνών από την υποβολή τους οφείλεται τόκος υπερημερίας που υπολογίζεται, σύμφωνα με την παρ. Ζ' του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107). Προϋπόθεση πληρωμής του λογαριασμού είναι η προσκόμιση από τον ανάδοχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών πληρωμής. Το τιμολόγιο μπορεί να προσκομίζεται μεταγενεστέρως, κατά την είσπραξη του ποσού του λογαριασμού. Ο ανάδοχος δικαιούται ακόμα να διακόψει τις εργασίες της σύμβασης μέχρι την καταβολή της αμοιβής του, ύστερα από κοινοποίηση ειδικής έγγραφης δήλωσης περί διακοπής των εργασιών, προς τη διευθύνουσα υπηρεσία. Στην περίπτωση αυτήν δικαιούται ισόχρονη παράταση. Υπαιτιότητα του αναδόχου για τη μη πληρωμή λογαριασμού υπάρχει μόνο, αν αποδεδειγμένα κλήθηκε εγγράφως από την αρμόδια υπηρεσία του κυρίου του έργου και αδράνησε ή παρέλειψε να προσκομίσει τα αναγκαία δικαιολογητικά για την πληρωμή του.

8. Η κατάσχεση στα χέρια τρίτου της αμοιβής του αναδόχου, πριν από την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης, δεν επιτρέπεται. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η αρχική ή η εκ των υστέρων εκχώρηση, εν όλω ή εν μέρει, του συμβατικού ανταλλάγματος, όταν πρόκειται για την κάλυψη οφειλής του αναδόχου σε αναγνωρισμένες τράπεζες ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ή σε υπεργολάβους που έχει δηλώσει ο ανάδοχος ότι θα χρησιμοποιήσει για την εκπόνηση της μελέτης.

9. Ο πίνακας κατανομής της αμοιβής μεταξύ των μελών της ένωσης που έχει υποβληθεί με την προσφορά, κατά το άρθρο 19, περί οικονομικών φορέων, μπορεί να τροποποιηθεί κατά την εκτέλεση της σύμβασης, μετά από έγκριση της διευθύνουσας υπηρεσίας.»

Άρθρο 94
΄Εγκριση της μελέτης - Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης - Αντικατάσταση του άρθρου 189 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 189 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 189
΄Εγκριση της μελέτης - Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων για επιμέρους κατηγορίες μελετών, για τις οποίες τυχόν προβλέπεται ιδιαίτερη διαδικασία έγκρισης, οι υποβαλλόμενες κατά στάδιο μελέτες, καθώς και η συνολική μελέτη εγκρίνονται από το αρμόδιο, κατά περίπτωση όργανο της αναθέτουσας αρχής. Οι μελέτες υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία πραγματοποιεί συνοπτικό έλεγχο για την πληρότητα των παραδοτέων, σύμφωνα με τη σύμβαση και εκδίδει σχετική βεβαίωση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες, αλλιώς η βεβαίωση θεωρείται ως αυτοδικαίως εκδοθείσα.

2. Η υποβληθείσα μελέτη παραδίδεται στον ελεγκτή της παρ. 10 του παρόντος ή του άρθρου 183Α κατά περίπτωση, αμέσως μετά από την έκδοση, ρητή ή αυτοδίκαιη, της βεβαίωσης της παρ. 1, ο οποίος, το αργότερο μέσα σε δύο (2) μήνες, συντάσσει και υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία τεχνική έκθεση με την οποία βεβαιώνει, ότι για την εκπόνηση της μελέτης εφαρμόστηκαν οι προβλεπόμενες προδιαγραφές, κανονισμοί και τεχνικές οδηγίες και ότι, η μελέτη διαθέτει την ποιοτική και ποσοτική επάρκεια, σύμφωνα με τις εν γένει συμβατικές υποχρεώσεις του αναδόχου. Αν η τεχνική έκθεση διαπιστώσει, ότι η μελέτη δεν έχει ελλείψεις ούτε και χρήζει διορθώσεων και η διευθύνουσα υπηρεσία δεν αμφισβητεί την έκθεση, ο ελεγκτής προωθεί τη μελέτη στο αρμόδιο όργανο για την έκδοση της απόφασης έγκρισης, αλλιώς την επιστρέφει στον ανάδοχο με συγκεκριμένες παρατηρήσεις, θέτοντας εύλογη προθεσμία, εντός της οποίας ο ανάδοχος οφείλει να συμμορφωθεί και υποβάλει εκ νέου τη μελέτη. Στην περίπτωση αυτήν αναστέλλεται η προθεσμία υποβολής της τεχνικής έκθεσης και δεν συμπληρώνεται, αν δεν παρέλθουν δεκαπέντε (15) ημέρες από την επανυποβολή της. Αν ο ανάδοχος δεν τηρήσει υπαιτίως τις υποχρεώσεις του για την αποκατάσταση των πλημμελειών της μελέτης εντός της τεθείσας προθεσμίας, μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος και η διόρθωση – συμπλήρωση της μελέτης του να διενεργηθεί από την υπηρεσία, ή να ανατεθεί, σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου, σε άλλον μελετητή ή και στον ελεγκτή της μελέτης, αν διαθέτει τα τυπικά κατά τον νόμο προσόντα.

3. Αν σύμφωνα με τον νόμο, απαιτείται πριν την έγκριση της μελέτης η γνωμοδότηση άλλων υπηρεσιών και φορέων, η διευθύνουσα υπηρεσία την κοινοποιεί προς αυτούς, μετά από την υποβολή της τεχνικής έκθεσης του ελεγκτή και τις τυχόν απαιτηθείσες διορθώσεις ή συμπληρώσεις εκ μέρους του αναδόχου. Οι ως άνω φορείς και υπηρεσίες υποχρεούνται να υποβάλουν τη γνώμη τους μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών από την αποστολή της μελέτης προς αυτούς, εκτός αν προβλέπεται διαφορετική προθεσμία από ειδικές διατάξεις. Η παρέλευση της προθεσμίας θεωρείται ως θετική γνωμοδότηση.

4. Η μελέτη εγκρίνεται κατά στάδια και στο σύνολό της. Η απόφαση έγκρισης εκδίδεται από το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο υποχρεωτικά μέσα σε έναν (1) μήνα, από την υποβολή της μελέτης από τη διευθύνουσα υπηρεσία, συνοδευόμενη από την τυχόν απαιτούμενη γνώμη άλλων φορέων ή την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 3, την οποία βεβαιώνει το έγγραφο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Αν οι ζητηθείσες από τον ανάδοχο συμπληρώσεις ή διορθώσεις αφορούν διακεκριμένο στάδιο ή κατηγορία μελέτης, μπορεί να γίνει τμηματική έγκριση των υπόλοιπων μελετών. Με αιτιολογημένη απόφασή του, που εκδίδεται εντός της προθεσμίας της παρούσας, το όργανο έγκρισης μπορεί να παρατείνει την προθεσμία έγκρισης, για δύο (2) ακόμα μήνες.

5. Η έγκριση της μελέτης κατά τις παρ. 1, 2, 3 και 4 συνιστά και παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παρ. 4, επέρχεται αυτοδίκαιη έγκριση και παραλαβή της μελέτης και επιστρέφεται, μέσα σε δύο (2) μήνες μετά από τη ρητή ή αυτοδίκαιη παραλαβή, η εγγύηση καλής εκτέλεσης του αναδόχου.

6. Επιτρέπεται να παραληφθεί, εκτός αν άλλως ορίζεται στη σύμβαση, ύστερα από αίτηση του αναδόχου, μελέτη αυτοτελούς τμήματος έργου που εκπονήθηκε.

7. Οι αξιώσεις του εργοδότη κατά του αναδόχου, λόγω πλημμελειών της μελέτης, υπόκεινται σε εξαετή παραγραφή, η οποία άρχεται την επομένη της παραλαβής της μελέτης ή της λύσης της σύμβασης με οποιονδήποτε τρόπο.

8. Οι αξιώσεις του αναδόχου για την καταβολή της αμοιβής του παραγράφονται σε πέντε (5) έτη από τη ρητή ή αυτοδίκαιη παραλαβή της μελέτης, αν δεν έχουν ήδη υποπέσει σε παραγραφή, σύμφωνα με ειδικότερες διατάξεις του παρόντος.

9. Η παραλαβή του αντικειμένου των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών γίνεται, όπως ορίζεται στις συμβάσεις αυτές.

10. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, προβλέπεται ο υποχρεωτικός έλεγχος από ιδιώτες ελεγκτές, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, των μελετών, των οποίων η εκτιμώμενη αμοιβή υπερβαίνει τα τιθέμενα με την

απόφαση όρια, πριν την έγκρισή τους από την αναθέτουσα αρχή. Με την ίδια απόφαση ορίζονται επίσης, οι κατηγορίες μελετών που ελέγχονται υποχρεωτικά, η διαδικασία ανάθεσης του ελέγχου, ο τρόπος καθορισμού της αμοιβής και τα προσόντα των ελεγκτών, τα στάδια ελέγχου, ο καθορισμός των ευθυνών τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας.

Μέχρι την έκδοση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου, οι αναθέτουσες αρχές και οι φορείς του παρόντος δύνανται να αναθέτουν με σύμβαση σε ελεγκτές τον έλεγχο μελετών, των οποίων η προεκτιμώμενη αξία υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, εξαιρουμένων των μελετών που δεν αφορούν στον σχεδιασμό τεχνικών έργων.»

Άρθρο 95
Αποζημίωση του αναδόχου λόγω υπερημερίας του εργοδότη χωρίς λύση της σύμβασης - Αντικατάσταση του άρθρου 190 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 190 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 190
Αποζημίωση του αναδόχου λόγω υπερημερίας του εργοδότη χωρίς λύση της σύμβασης

1. Αν ο εργοδότης περιέλθει σε υπερημερία ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών ή νόμιμων υποχρεώσεών του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση για τις θετικές ζημίες, που υφίσταται και για το χρονικό διάστημα μετά από την υποβολή έγγραφης όχλησης, έως την άρση της υπερημερίας, η οποία δεν δύναται να υπερβεί τους έξι (6) μήνες κατ' ανώτατο όριο. Η όχληση υποβάλλεται στη διευθύνουσα υπηρεσία και προσδιορίζει τις πράξεις ή παραλείψεις του εργοδότη ή των οργάνων του, που συνιστούν την αιτία της υπερημερίας, την αιτία της ζημίας και, στο μέτρο του δυνατού, την κατά προσέγγιση εκτίμηση της ζημίας, ανά ημέρα υπερημερίας.

2. Μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την υποβολή της όχλησης, ο επιβλέπων υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία εισήγηση, με την οποία διαπιστώνει αν υφίσταται υπερημερία, καθώς και τα αίτιά της και το ύψος των ζημιών του αναδόχου για κάθε ημέρα κατά προσέγγιση. Ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας εκδίδει εντός δέκα (10) ημερών, απόφαση με την οποία αποδέχεται ή απορρίπτει το αίτημα του αναδόχου. Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται η ένσταση του άρθρου 198, περί διοικητικής και δικαστικής επίλυσης διαφορών.

3. Μετά τη λήξη της υπερημερίας του εργοδότη, ο ανάδοχος υποβάλλει αίτηση για την αναγνώριση της ζημίας του, προσδιορίζοντας επακριβώς το ποσό αυτής. Επί της αίτησης αποφασίζει, μετά από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας, η Προϊσταμένη Αρχή.»

Άρθρο 96
΄Εκπτωση του αναδόχου - Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 191 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 191 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 191 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 191
΄Εκπτωση του αναδόχου

1. Αν ο ανάδοχος σύμβασης μελέτης ή παροχής υπηρεσιών δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή τις κείμενες διατάξεις, κηρύσσεται έκπτωτος.

2. Η διαδικασία έκπτωσης κινείται υποχρεωτικά, εφόσον:

α) Ο ανάδοχος υπερβεί υπαίτια, για χρονικό διάστημα πέραν του ενός τρίτου (1/3), τη συνολική προθεσμία της παρ. 2 του άρθρου 184 περί προθεσμιών, λαμβανομένων υπόψη των παρατάσεων.

β) Ο ανάδοχος καθυστερεί υπαίτια την υποβολή σταδίου μελέτης, για χρόνο περισσότερο από το μισό της αντίστοιχης τμηματικής προθεσμίας.

γ) Οι εργασίες του αναδόχου παρουσιάζουν κατ' επανάληψη ελαττώματα ή ελλείψεις. Για να κηρυχθεί ο ανάδοχος έκπτωτος για τον λόγο αυτόν, πρέπει να έχει προηγηθεί, τουλάχιστον μια φορά, η εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 188 περί υποχρεώσεων αναδόχου, για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων ή ελλείψεων της μελέτης και να μην έχει ασκηθεί ένσταση ή η ασκηθείσα να έχει απορριφθεί.

δ) Διαπιστωθεί, ότι ο ανάδοχος προσκόμισε πλαστή εγγυητική επιστολή ή ότι, προσκόμισε πλαστά δικαιολογητικά του άρθρου 103 περί πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών κατά την υπογραφή της σύμβασης.

3. Αν υφίσταται λόγος έκπτωσης, κοινοποιείται στον ανάδοχο με απόδειξη ειδική πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας, στην οποία απαραιτήτως γίνεται μνεία των διατάξεων του παρόντος άρθρου και η οποία περιλαμβάνει συγκεκριμένη περιγραφή των ενεργειών ή εργασιών που πρέπει να εκτελέσει ο ανάδοχος μέσα στην ταχθείσα προθεσμία. Η ταχθείσα προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη, δηλαδή ανάλογη του χρόνου που απαιτείται, κατά την κοινή αντίληψη για την εκτέλεση των εργασιών ή των ενεργειών και πάντως όχι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών.

4. Ανεξάρτητα από την κοινοποίηση της ειδικής πρόσκλησης και τις προθεσμίες που αυτή τάσσει για την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών ή ενεργειών, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί τις εκ της συμβάσεως υποχρεώσεις του για την εμπρόθεσμη εκτέλεση της σύμβασης και σε κάθε περίπτωση υφίσταται τις νόμιμες συνέπειες από την υπέρβαση των συμβατικών προθεσμιών.

5. Αν η προθεσμία που τέθηκε με την ειδική πρόσκληση παρήλθε χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί με το περιεχόμενό της, κηρύσσεται έκπτωτος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την πάροδο της ταχθείσας προθεσμίας, με απόφαση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας. Στην απόφαση προσδιορίζονται οι εργασίες και ενέργειες που εκτέλεσε ο ανάδοχος σε συμμόρφωση προς την ειδική πρόσκληση και αιτιολογείται η έκπτωση με αναφορά στις εργασίες που δεν εκτέλεσε και στις ενέργειες στις οποίες δεν συμμορφώθηκε.

6. Η έκπτωση του αναδόχου καθίσταται οριστική, αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί ένσταση ή αν η ασκηθείσα ένσταση απορριφθεί. Αν ασκηθεί ένσταση, αναστέλλονται οι συνέπειες της έκπτωσης μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της σύμβασης. Η αποδοχή ή απόρριψη της ένστασης από το αποφαινόμενο όργανο κατ' άρθρο 198, περί διοικητικής και δικαστικής επίλυσης διαφορών αιτιολογείται, μεταξύ δε των λόγων αποδοχής, μπορεί να περιλαμβάνεται και η καταφανής βελτίωση του ρυθμού ή της ποιότητας των εκτελούμενων εργασιών, ώστε να πιθανολογείται βάσιμα η έγκαιρη και έντεχνη εκτέλεση του έργου.

7. Η εξέταση της ένστασης, κατά το άρθρο 198 γίνεται κατά προτεραιότητα από το τεχνικό συμβούλιο και η σχετική γνωμοδότηση εκδίδεται υποχρεωτικά σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την άσκηση της ένστασης. Η μη έκδοση απόφασης του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, κατά το άρθρο 198 μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την έκδοση της γνωμοδότησης του συμβουλίου, θεωρείται ως σιωπηρή αποδοχή της γνωμοδότησης.

8. Μετά από την οριστικοποίηση της έκπτωσης εκκαθαρίζεται η σύμβαση και καταπίπτει υπέρ του εργοδότη η εγγύηση καλής εκτέλεσης ως ειδική ποινική ρήτρα. Αν επιβλήθηκαν ποινικές ρήτρες για υπέρβαση τμηματικών προθεσμιών μέχρι την οριστικοποίηση της έκπτωσης, οι ρήτρες αυτές οφείλονται από τον ανάδοχο αθροιστικά, ενώ επιβάλλεται και η ποινική ρήτρα για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας, εφόσον υφίσταται αντίστοιχη περίπτωση.

9. Η απόφαση, με την οποία οριστικοποιήθηκε η έκπτωση, κοινοποιείται στις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την τήρηση μητρώων μελετητών.

10. Αν, μετά από την οριστικοποίηση της έκπτωσης, η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση της μελέτης, προσκαλεί τον υποψήφιο, που κατατάχθηκε στην επόμενη θέση στον διαγωνισμό, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός την ολοκλήρωση της μελέτης, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στον διαγωνισμό. Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην Προϊσταμένη Αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της. Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης. Αν αυτός δεν δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης, η Προϊσταμένη Αρχή προσκαλεί τον επόμενο υποψήφιο κατά σειρά κατάταξης, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία. Εφόσον και αυτός απορρίψει την πρόταση, η Προϊσταμένη Αρχή προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου.

Η διαδικασία της παρούσας εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση, που η Προϊσταμένη Αρχή κρίνει αιτιολογημένα, ότι οι παραπάνω προσφορές δεν είναι ικανοποιητικές για τον εργοδότη της μελέτης, αλλά μπορεί να εφαρμόζεται αναλογικά και σε περίπτωση ολοκλήρωσης της μελέτης, ύστερα από διάλυση της σύμβασης.»

Άρθρο 97
Διάλυση της σύμβασης - Τροποποίηση των παρ. 1, 3, 4, 5 και 6 και κατάργηση της παρ. 7 του άρθρου 192 του ν. 4412/2016

Στο άρθρο 192 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται οι παρ. 1, 3, 4, 5 και 6, καταργείται η παρ. 7 και το άρθρο 192 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 192
Διάλυση της σύμβασης

1. Ο εργοδότης δικαιούται να καταγγείλει μια σύμβαση μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, κατά τη διάρκεια εκτέλεσής της, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 133, χωρίς αποζημίωση του αναδόχου.

2. Πέραν των αναφερομένων στην παρ. 1, σε περίπτωση σύμβασης μελέτης, που εκπονείται κατά στάδια, ο εργοδότης δικαιούται να διακόψει τις εργασίες της μετά την ολοκλήρωση κάποιου σταδίου και να λύσει τη σύμβαση χωρίς αποζημίωση του αναδόχου, αν τούτο προβλέπεται στη σύμβαση. Δικαιούται επίσης, ο εργοδότης να διακόψει την εκπόνηση σταδίου μελέτης με καταβολή αποζημίωσης στον ανάδοχο, κατά την παρ. 2 του άρθρου 194 περί αποζημίωσης αναδόχου, σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης. Ο εργοδότης σύμβασης παροχής υπηρεσιών δικαιούται, αν προβλέπεται στη σύμβαση, να διακόψει την παροχή των υπηρεσιών είτε αζημίως για τον ίδιο είτε και με καταβολή αποζημίωσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 194.

3. Ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Αν υποχρεωθεί σε αναστολή εκπόνησης της μελέτης ή παροχής των υπηρεσιών με εντολή του εργοδότη, για συνεχόμενο χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της εντολής, ή αν κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης ανασταλεί ή διακοπεί η εκπόνηση της μελέτης για συνολικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.

β) Αν εξαιτίας γεγονότων, που συνιστούν υπερημερία του εργοδότη, αναγκαστεί είτε να μην αρχίσει την εκπόνηση μελέτης ή την παροχή της υπηρεσίας του, κατά τον ορισμένο στη σύμβαση χρόνο, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών. Για την έναρξη της προθεσμίας, ο ανάδοχος υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία, ειδική δήλωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 4.

γ) Αν παρέλθει χρονικό διάστημα τουλάχιστον δύο (2) μηνών από την υποβολή ειδικής δήλωσης εκ μέρους του αναδόχου προς τον εργοδότη, λόγω παρέλευσης της προθεσμίας για την πληρωμή εγκεκριμένου λογαριασμού.

4. Η ειδική δήλωση διακοπής των εργασιών των περ. β' και γ' της παρ. 3 περιλαμβάνει:

α) μνεία των λόγων της διάλυσης,

β) στοιχεία για περαιωμένα τμήματα της μελέτης και εκτίμηση της αξίας τους,

γ) περιγραφή των τμημάτων της μελέτης που υπολείπονται,

δ) αίτηση περί καταβολής της νόμιμης αποζημίωσης συγκεκριμένου, κατά το δυνατόν, ύψους και ανάλυση των κονδυλίων της και

ε) δήλωση περί της πρόθεσής του να αποδεχθεί συνέχιση των εργασιών, κατόπιν αποζημίωσης. Η διευθύνουσα υπηρεσία εκδίδει απόφαση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες περί αποδοχής ή απόρριψης της ειδικής δήλωσης. Αν δεχθεί τη δήλωση ή παρέλθει άπρακτο διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την επίδοσή της, ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει στη διευθύνουσα υπηρεσία, αίτηση λύσης της σύμβασης. Επί της αιτήσεως αποφασίζει η Προϊσταμένη Αρχή μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας, στην οποία καταχωρείται και η γνώμη του επιβλέποντα. Η σύμβαση λύεται με την αποδοχή της αίτησης ή την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας. Αν η αίτηση απορριφθεί εμπρόθεσμα, ο ανάδοχος υποχρεούται στη συνέχιση παροχής των υπηρεσιών του, ανεξάρτητα από την άσκηση των νόμιμων δικαιωμάτων του και η Προϊσταμένη Αρχή εγκρίνει, με την ίδια απόφαση, τις αναγκαίες προσαρμογές στις προθεσμίες της σύμβασης.

5. Για τη διάλυση της σύμβασης κατά την περ. α' της παρ. 3, ο ανάδοχος υποβάλλει αίτηση στη διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία περιλαμβάνει τα στοιχεία της ειδικής δήλωσης διακοπής των εργασιών και επιπλέον, αίτημα για λύση της σύμβασης. Τα τρία τελευταία εδάφια της παρ. 4 εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτήν.

6. Οι συμβάσεις εκπόνησης μελέτης λύονται με την παραλαβή του συμβατικού αντικειμένου, εκτός αν συντρέχει περίπτωση έκπτωσης του αναδόχου ή διάλυσης της σύμβασης είτε με πρωτοβουλία του κυρίου του έργου είτε με πρωτοβουλία του αναδόχου. Οι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών λύονται αυτοδικαίως, όπου προβλέπεται στις διατάξεις του παρόντος.

Στη σύμβαση μπορεί να ορίζεται και διαφορετικά, ιδίως σε περιπτώσεις που το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα έχει ουσιώδη σημασία για τα συμφέροντα του κυρίου του έργου.

7. [Καταργήθηκε].»

Άρθρο 98
Αποζημίωση αναδόχου σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης - Αντικατάσταση του άρθρου 194 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 194 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 194
Αποζημίωση αναδόχου σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης

1. Αν η σύμβαση εκπόνησης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών διαλυθεί από τον εργοδότη και προβλέπεται από τη σύμβαση καταβολή αποζημίωσης, ο ανάδοχος δικαιούται αποζημίωσης, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί το τρία τοις εκατό (3%) επί της συμβατικής αμοιβής των σταδίων που υπολείπονται για την ολοκλήρωσή της. Για την αμοιβή των ήδη εκπονηθέντων τμημάτων του σταδίου της μελέτης που διακόπτεται συντάσσεται Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.).

2. Για την πληρωμή της αποζημίωσης ο ανάδοχος υποβάλλει, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση της απόφασης διάλυσης, στη διευθύνουσα υπηρεσία αίτηση, με λογαριασμό αποζημίωσης συνοδευόμενο από το Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε της παρ. 1.

3. Οι αποζημιώσεις του παρόντος δεν θίγουν την οφειλόμενη

αμοιβή για τις εκτελεσθείσες εργασίες ή υπηρεσίες.»

Άρθρο 99
Υποκατάσταση του αναδόχου - Τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 195 του ν. 4412/2016

Η παρ. 2 του άρθρου 195 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται, η παρ. 4 καταργείται και το άρθρο 195 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 195
Υποκατάσταση του αναδόχου

1. Η υποκατάσταση / αντικατάσταση του αρχικού αναδόχου στο σύνολο ή μέρος της σύμβασης της μελέτης ή της υπηρεσίας επιτρέπεται μόνον εφόσον προβλέπεται ρητά στη σύμβαση ή πληρούνται οι προϋποθέσεις της περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 132, περί τροποποίησης της σύμβασης στη διάρκειά της.

2. α) Σε συμβάσεις που δεν υπερβαίνουν τα όρια των περ. β' και γ' του άρθρου 5 , όταν ο ανάδοχος ή ο μοναδικός μελετητής ή πάροχος υπηρεσιών εταιρείας μελετών ή παρόχων υπηρεσιών είναι φυσικό πρόσωπο αντίστοιχα και καθίσταται ανίκανος λόγω ασθένειας ή άλλης αντικειμενικής αιτίας για την εκπλήρωση της παροχής του, η προϊσταμένη αρχή μπορεί να εφαρμόσει αναλόγως την παρ. 10 του άρθρου 191.

β) Αν πτωχεύσει ή αποβιώσει ή καταστεί κατ' άλλο τρόπο ανίκανος για την εκτέλεση ένας εκ των μελετητών αναδόχου εταιρείας μελετών, η εκπόνηση του σταδίου της μελέτης, που άρχισε να εκπονείται, συνεχίζεται από την εταιρεία, ακόμα και αν από το καταστατικό προβλέπεται η διάλυση της εταιρείας και υπό την προϋπόθεση ότι αυτή συνεχίζει να έχει τις απαιτούμενες από τη σύμβαση τάξεις και κατηγορίες πτυχίων. Αν η εταιρεία δεν διαθέτει τις απαιτούμενες κατά τη σύμβαση κατηγορίες και τάξεις πτυχίων, υποχρεούται, σε διάστημα δύο (2) μηνών από τη στιγμή που επήλθε η αλλαγή στο πτυχίο, να αντικαταστήσει τον εταίρο μελετητή ή να ζητήσει υποκατάσταση ή σύμπραξη με μελετητή που διαθέτει τα τυπικά προσόντα, σύμφωνα με την προκήρυξη. Η ανωτέρω ρύθμιση δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση διαγραφής μελετητή από τα μητρώα και η σύμβαση εξελίσσεται κανονικά χωρίς τις υποχρεώσεις του προηγούμενου εδαφίου. Η προϊσταμένη αρχή μπορεί, μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, να αποφασίσει την εκπόνηση και των επόμενων σταδίων της ανατεθείσας μελέτης από την εταιρεία, αν κρίνει ότι η εταιρεία διαθέτει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα. Αν η εταιρεία είναι μέλος αναδόχου σύμπραξης ή κοινοπραξίας, ισχύουν αναλόγως τα δύο προηγούμενα εδάφια.

γ) Αν πτωχεύσει ή διαγραφεί ή αποβιώσει ή καταστεί ανίκανος για εκπόνηση της μελέτης λόγω σοβαρής ασθένειας ή άλλης αντικειμενικής αιτίας μελετητής φυσικό πρόσωπο, μέλος αναδόχου σύμπραξης ή κοινοπραξίας, τα υπόλοιπα μέλη της υποχρεούνται να τον υποκαταστήσουν εφόσον θεωρείται απαραίτητος για την περάτωση του υπό εκπόνηση σταδίου της μελέτης, με άλλον, αντίστοιχων προσόντων.

3. Οι περ. β' και γ' της παρ. 2 εφαρμόζονται και στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση.

4. (Καταργείται).»

Άρθρο 100
Τεχνικές προδιαγραφές - Τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 196 του ν. 4412/2016

Η παρ. 2 του άρθρου 196 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο 196 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 196
Τεχνικές προδιαγραφές

1. Η εκπόνηση μελέτης και η παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών γίνεται με τις τεχνικές προδιαγραφές που ισχύουν κατά τη σύναψη της σύμβασης, λαμβανομένων υπόψη των δεσμεύσεων του άρθρου 54 περί τεχνικών προδιαγραφών. Σε περίπτωση μεταγενέστερων μεταβολών των άνω προδιαγραφών, προσαρμόζεται αναλόγως η συμβατική σχέση, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Με απόφαση της αναθέτουσας αρχής, σε περίπτωση που δεν έχει εκδοθεί σχετική απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να εξειδικεύεται το είδος των παραδοτέων στοιχείων ανά στάδιο και ανά κατηγορία μελέτης της περ. 15 της παρ. 3 του άρθρου 2, και συγκεκριμένα: α) τα τεύχη (Τεχνική Έκθεση, Υπολογισμοί, Προμέτρηση, Προϋπολογισμός κ.λπ.) και β) τα κατά περίπτωση σχέδια, καθώς και η μορφή αυτών (έντυπη ή και ηλεκτρονική) που πρέπει ο μελετητής να εκπονήσει, κατά το άρθρο 189 περί έγκρισης μελέτης - παραλαβής αντικειμένου σύμβασης για την έγκριση της ανατεθείσας σε αυτόν μελέτης.

3. Ο προϋπολογισμός του έργου κατά τη μελέτη συντάσσεται με εφαρμογή των τιμολογίων, τα οποία ισχύουν για τη σύνταξη των προϋπολογισμών των δημόσιων έργων.»

Άρθρο 101
Διοικητική και δικαστική επίλυση διαφορών - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2, 3, 6, 7 και 12 και προσθήκη παρ. 13 και 14 στο άρθρο 198 του ν. 4412/2016

Προστίθενται στον τίτλο του άρθρου 198 του ν. 4412/2016 (Α' 147) οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», τροποποιούνται οι παρ. 2, 3, 6, 7, 12, προστίθενται παρ. 13, 14 και το άρθρο 198 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 198
Διοικητική και δικαστική επίλυση διαφορών - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Στις περιπτώσεις που ρητά ορίζεται στον νόμο, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση εκτελεστής πράξης ή παράλειψης της διευθύνουσας υπηρεσίας που βλάπτει για πρώτη φορά δικαίωμα του αναδόχου, ασκείται ένσταση. Εφόσον δεν υφίσταται δέσμια αρμοδιότητα της υπηρεσίας για την έκδοση ρητής πράξης, προϋπόθεση ώστε να θεωρηθεί επιτρεπτή η ένσταση κατά παραλείψεως, είναι να έχει προηγηθεί η υποβολή εγγράφου αιτήματος του αναδόχου με συγκεκριμένο περιεχόμενο και να παρέλθει ένας (1) τουλάχιστον μήνας από την υποβολή του. Η προθεσμία της ένστασης στην περίπτωση αυτή διαρκεί μέχρι την έγκριση του σταδίου της μελέτης ή την παραλαβή της υπηρεσίας, εκτός αν γνωστοποιηθεί εγγράφως από τη διευθύνουσα υπηρεσία στον ανάδοχο ότι η διοίκηση δεν πρόκειται να εκδώσει ρητή πράξη επί του αιτήματός του. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να τον ενημερώνει σχετικώς. Ένσταση ασκείται και κατά των βλαπτικών εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της προϊσταμένης αρχής ή του κυρίου του έργου, αν από αυτές προκαλείται διαφωνία για πρώτη φορά. Η διευθύνουσα υπηρεσία κατά την έκδοση πράξης, η οποία υπόκειται σε ένσταση ή η προϊσταμένη αρχή κατά την έκδοση των πράξεων ή αποφάσεών της, οφείλουν να μνημονεύουν στην πράξη τη δυνατότητα άσκησης ένστασης, την ανατρεπτική προθεσμία για την άσκησή της, το αποφαινόμενο όργανο, καθώς και τις συνέπειες από τη μη άσκησή της, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο εδάφιο α' της παρ. 2 του άρθρου 175.

2. Η ένσταση απευθύνεται στο κατά περίπτωση αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο και ασκείται με κατάθεση στο πρωτόκολλο του αποφαινόμενου οργάνου, καθώς και της διευθύνουσας υπηρεσίας ή προϊσταμένης αρχής που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης. Ως κατάθεση νοείται και η αποστολή με ηλεκτρονικά μέσα, εφόσον η ένσταση υπογράφεται ψηφιακά. Με την ένσταση εξετάζονται τόσο η νομιμότητα της πράξης ή παράλειψης όσο και η ουσία της υπόθεσης.

3. Το αρμόδιο, αποφαινόμενο όργανο αποφασίζει μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την άσκηση της ένστασης. Αν η ένσταση απορριφθεί εν μέρει ή στο σύνολό της ή αν παρέλθει άπρακτη η τρίμηνη προθεσμία, ο ανάδοχος μπορεί να ασκήσει

προσφυγή στο αρμόδιο κατά την παρ. 11 δικαστήριο. Η έκδοση ή κοινοποίηση της απόφασης επί της ένστασης, μετά την πάροδο του τριμήνου, δεν μεταθέτει την έναρξη της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής.

4. Ένσταση μπορεί να ασκήσει και ο κύριος του έργου, αν δεν είναι το δημόσιο. Αν αρμόδιος να αποφανθεί σε ενστάσεις του αναδόχου είναι ο κύριος του έργου ή όργανό του, στις ενστάσεις που ασκούνται από αυτόν, αποφασίζει ο Υπουργός που εποπτεύει τον κύριο του έργου και αν δεν υφίσταται εποπτεία, ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών.

5. Αν κύριος του έργου δεν είναι το δημόσιο, αντίγραφο της ένστασης υποβάλλεται μέσα σε δέκα (10) ημέρες στον αντισυμβαλλόμενο του ενισταμένου. Για την εξέταση της ένστασης καλείται ο ενιστάμενος να προσκομίσει το αποδεικτικό κατάθεσής της στον αντισυμβαλλόμενό του, ο οποίος μπορεί να υποβάλει τις αντιρρήσεις του μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών. Η μη υποβολή αντιρρήσεων δεν θεωρείται ως αποδοχή των ισχυρισμών του αιτούντος.

6. Η ένσταση προσδιορίζει την προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη, περιλαμβάνει σύντομο ιστορικό της σύμβασης και της διαφωνίας, τους ουσιαστικούς λόγους στους οποίους στηρίζεται, τα αιτήματα του ενισταμένου και, εφόσον είναι δυνατό, το οικονομικό αντικείμενο της διαφοράς. Η ένσταση συνοδεύεται από αντίγραφο της πράξης που γέννησε τη διαφωνία. Η διευθύνουσα υπηρεσία και η προϊσταμένη αρχή διαβιβάζουν στο αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την άσκηση της ένστασης τις απόψεις τους επί αυτής και τον φάκελο της υπόθεσης με τα συμβατικά τεύχη του έργου. Αν δεν τηρηθεί η ως άνω υποχρέωση, δικαιούται ο ενιστάμενος να ζητήσει από το τεχνικό συμβούλιο τη συζήτηση της υπόθεσης και χωρίς εισήγηση της υπηρεσίας, συνοδεύοντας την αίτησή του με αντίγραφο της ένστασης και τα κρίσιμα στοιχεία του φακέλου. Στην περίπτωση αυτή ορίζεται ημερομηνία συζήτησης της ένστασης και η αίτηση κοινοποιείται στην αρμόδια διευθύνουσα υπηρεσία ή προϊσταμένη αρχή πριν από τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες για την επείγουσα υποβολή εισήγησης. Αν δεν περιέλθει στο τεχνικό συμβούλιο εισήγηση, μπορεί η υπόθεση να συζητηθεί και χωρίς αυτή, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία.

7. Η απόφαση του αρμόδιου οργάνου εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου. Για τη συζήτηση στο τεχνικό συμβούλιο, καλείται από την υπηρεσία που εισηγείται ή τη γραμματεία του συμβουλίου ο ανάδοχος εγγράφως, σε καθορισμένη ημέρα και ώρα, που δεν απέχει λιγότερο από δέκα (10) ημέρες από την επίδοση της πρόσκλησης. Αντίγραφο της ένστασης διαβιβάζεται και στα μέλη του συμβουλίου έως πέντε (5) ημέρες πριν από τη συζήτησή της. Η πρόσκληση επιδίδεται με απόδειξη στον ανάδοχο ή τον αντίκλητό του με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Στη συζήτηση καλείται με τον ίδιο τρόπο ο κύριος του έργου που υπέβαλε την ένσταση ή αντιρρήσεις κατ' αυτής. Στη συνεδρίαση ο ενιστάμενος παρίσταται είτε αυτοπροσώπως είτε με πληρεξούσιο.

8. Αν κύριος του έργου δεν είναι το δημόσιο και ασκηθούν αντίθετες ενστάσεις από τον ανάδοχο και τον αντισυμβαλλόμενό του / κύριο του έργου, εξετάζονται ταυτόχρονα από τον εποπτεύοντα Υπουργό ή, αν δεν υπάρχει, τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, ακόμα και αν έχει την κατά νόμο αρμοδιότητα για την εξέταση της ένστασης όργανο του κυρίου του έργου.

9. Η συζήτηση της ένστασης στο τεχνικό συμβούλιο αρχίζει με προφορική ανάπτυξη της έγγραφης εισήγησης της υπηρεσίας είτε με παρουσία του ενισταμένου και του υποβάλλοντος αντιρρήσεις είτε και χωρίς την παρουσία τους, αν δεν προσήλθαν παρά τη νόμιμη κλήτευσή τους. Ελέγχεται κατ' αρχήν το εμπρόθεσμο της ένστασης, η επίδοση της ένστασης στον αντισυμβαλλόμενο, όταν απαιτείται και οι αντιρρήσεις του αντισυμβαλλομένου, αν έχουν υποβληθεί και στη συνέχεια εξετάζεται η νομιμότητα και ουσιαστική βασιμότητα των λόγων που προβάλλονται. Η εισήγηση περιλαμβάνει επίσης εκτίμηση περί του οικονομικού αντικειμένου της υπόθεσης, αν τούτο είναι εφικτό. Ακολουθεί προφορική συζήτηση υπό τη διεύθυνση του προέδρου του τεχνικού συμβουλίου για την πληρέστερη ενημέρωση των μελών. Η γνώμη του συμβουλίου διαμορφώνεται μετά την αποχώρηση των ενδιαφερομένων, διατυπώνεται στο πρακτικό και υποβάλλεται το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών στο αρμόδιο για την απόφαση όργανο.

10. Οι προθεσμίες του παρόντος άρθρου, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι προθεσμίες που τάσσονται στα όργανα του εργοδότη και της διοίκησης, αναστέλλονται κατά τον μήνα Αύγουστο.

11. Για τη δικαστική επίλυση των διαφορών που προκύπτουν μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 175. Αρμόδιο Δικαστήριο είναι το διοικητικό εφετείο της περιφέρειας στην οποία έχει υπογράφει η σύμβαση.

12. Αν η ένσταση είναι εμπρόθεσμη, το κατά περίπτωση αποφαινόμενο όργανο μπορεί να εκδώσει και να κοινοποιήσει την απόφασή του και μετά από την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 3, αλλά οπωσδήποτε όχι πέραν του μηνός από τη λήξη αυτής, εφόσον δεν έχει λήξει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα σχετική προσφυγή και δεν έχει χωρήσει συζήτηση αυτής στο Δικαστήριο. Η απόφαση του κατά περίπτωση αποφαινομένου οργάνου που εκδίδεται σύμφωνα με την παράγραφο αυτή, δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο βοήθημα και είναι εκτελεστή μόνο αν την αποδέχεται αυτός που υπέβαλε την ένσταση και παραιτηθεί από το δικαίωμα άσκησης προσφυγής και από τυχόν ασκηθείσα προσφυγή του. Η αποδοχή μπορεί να γίνει σε ανατρεπτική προθεσμία ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση στον ανάδοχο της σχετικής απόφασης. Σε κάθε περίπτωση κατισχύει η τυχόν εκδοθείσα απόφαση του Δικαστηρίου.

13. Ειδικά επί των ενστάσεων που αφορούν εκτελούμενες συμβάσεις μελετών ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με προεκτιμώμενη αμοιβή κατώτερη των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ, οι οποίες εκτελούνται από τους δήμους, τις περιφέρειες, τους συνδέσμους τους και τα νομικά τους πρόσωπα, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, καθώς και τις επιχειρήσεις τους, αποφασίζει ο αρμόδιος συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατόπιν γνώμης του τεχνικού συμβουλίου της οικείας περιφέρειας και μετά την έναρξη λειτουργίας της αυτοτελούς υπηρεσίας εποπτείας Ο.Τ.Α., ο επόπτης Ο.Τ.Α..

14. Το τεχνικό συμβούλιο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, για την επιτάχυνση της εξέτασης των υποβαλλομένων ενστάσεων και λοιπών θεμάτων αρμοδιότητάς του, απαρτίζεται από περισσότερα του ενός κλιμάκια, που είναι αυτοτελή και ισόβαθμα μεταξύ τους και στη σύνθεση των οποίων δεν επιτρέπεται να μετέχουν τα ίδια πρόσωπα. Η συγκρότηση κάθε κλιμακίου γίνεται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί συγκρότησης του τεχνικού συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών συγκροτείται το τεχνικό συμβούλιο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και καθορίζεται η αρμοδιότητα των κλιμακίων. Η παραπομπή των θεμάτων προς γνωμοδότηση στα κλιμάκια του τεχνικού συμβουλίου γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 102
Τρόπος πληρωμής - απαιτούμενα δικαιολογητικά για πληρωμή του αναδόχου - Τροποποίηση των παρ. 1 και 4 του άρθρου 200 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1 και 4 του άρθρου 200 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 200 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 200
Τρόπος πληρωμής - απαιτούμενα δικαιολογητικά για πληρωμή του αναδόχου

1. Ο τρόπος πληρωμής και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα καθορί-

ζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Η πληρωμή της αξίας των υλικών ή της υπηρεσίας στον ανάδοχο, αν δεν προβλέπεται άλλος τρόπος στα έγγραφα της σύμβασης, μπορεί να γίνει με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

α. Με την εξόφληση του εκατό τοις εκατό (100%) της συμβατικής αξίας μετά την οριστική παραλαβή των υλικών ή της υπηρεσίας.

β. Με τη χορήγηση έντοκης προκαταβολής μέχρι ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) της συμβατικής αξίας χωρίς Φ.Π.Α. έναντι ισόποσης εγγύησης και την καταβολή του υπολοίπου είτε μετά την οριστική παραλαβή των υλικών είτε με πληρωμή ποσοστού είκοσι τοις εκατό (20%) της συμβατικής αξίας χωρίς Φ.Π.Α. με το πρωτόκολλο παραλαβής κατόπιν του μακροσκοπικού ελέγχου και την εξόφληση της υπόλοιπης συμβατικής αξίας με τον συνολικό Φ.Π.Α. μετά την οριστική παραλαβή των υλικών.

3. Οι παραπάνω τρόποι πληρωμής εφαρμόζονται και στις τμηματικές παραδόσεις, εφόσον αυτές προβλέπονται από την σύμβαση.

4. Στις συμβάσεις προμήθειας τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι κατ' ελάχιστον τα εξής:

α) Πρωτόκολλο οριστικής ποσοτικής και ποιοτικής παραλαβής, σύμφωνα με το άρθρο 208 περί παραλαβής υλικών.

β) Αποδεικτικό εισαγωγής του υλικού στην αποθήκη του φορέα.

γ) Τιμολόγιο του προμηθευτή.

δ) [Καταργήθηκε]

ε) Πιστοποιητικά φορολογικής ενημερότητας και ασφαλιστικής ενημερότητας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

5. Στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών για την πληρωμή του τιμήματος απαιτούνται κατ' ελάχιστον τα εξής δικαιολογητικά:

α) Πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής του τμήματος που αφορά η πληρωμή ή του συνόλου του συμβατικού αντικείμενου, σύμφωνα με το άρθρο 219, περί παραλαβής του αντικειμένου της σύμβασης παροχής γενικών υπηρεσιών.

β) Τιμολόγιο του αναδόχου.

γ) [Καταργήθηκε]

δ) Πιστοποιητικά φορολογικής ενημερότητας και ασφαλιστικής ενημερότητας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

6. Πέραν των ανωτέρω δικαιολογητικών, οι αρμόδιες υπηρεσίες που διενεργούν τον έλεγχο και την πληρωμή, μπορούν να ζητήσουν και οποιοδήποτε άλλο δικαιολογητικό, εφόσον προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία ή στα έγγραφα της σύμβασης.

7. Στην περίπτωση των παρ. 9 και 10 του άρθρου 53, περί περιεχομένου εγγράφων της σύμβασης, για την πληρωμή του επί πλέον ποσού που προκύπτει μετά την αναπροσαρμογή, δεν απαιτείται σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης.

8. Οι εντολές πληρωμής των ενεργειών τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, του Ε.Ο.Χ. ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ), του άρθρου 119 περί συμβάσεων ενεργειών τεχνικής βοήθειας, εκδίδονται από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση ανάθεσης.»

Άρθρο 103
Κήρυξη αναδόχου ως εκπτώτου - Αντικατάσταση του άρθρου 203 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 203 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται, προστίθεται παρ. 5 και το άρθρο 203 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 203
Κήρυξη αναδόχου ως εκπτώτου

1. Ο ανάδοχος κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος από την ανάθεση που έγινε στο όνομά του και από κάθε δικαίωμα που απορρέει από αυτήν, με απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου:

α) στην περίπτωση της παρ. 7 του άρθρου 105 περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης,

β) στην περίπτωση που δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τη σύμβαση ή/και δεν συμμορφώθηκε με τις σχετικές γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή τις κείμενες διατάξεις, εντός του συμφωνημένου χρόνου εκτέλεσης της σύμβασης,

γ) στην περίπτωση δημόσιας σύμβασης προμήθειας αγαθών, εφόσον δεν φόρτωσε, δεν παρέδωσε ή δεν αντικατέστησε τα συμβατικά αγαθά ή δεν επισκεύασε ή δεν συντήρησε αυτά μέσα στον συμβατικό χρόνο ή στον χρόνο παράτασης που του δόθηκε, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 206 περί χρόνου παράδοσης υλικών, με την επιφύλαξη της παρ. 2,

δ) στην περίπτωση δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών, εφόσον δεν παρείχε τις υπηρεσίες ή δεν υπέβαλε τα παραδοτέα ή δεν προέβη στην αντικατάστασή τους μέσα στον συμβατικό χρόνο ή στον χρόνο παράτασης που του δόθηκε, σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στο άρθρο 217 περί διάρκειας σύμβασης παροχής υπηρεσίας, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του παρόντος.

2. Στην περίπτωση συνδρομής λόγου έκπτωσης του αναδόχου από σύμβαση κατά τις περ. γ' και δ' της παρ. 1, η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί στον ανάδοχο ειδική όχληση, η οποία μνημονεύει τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και περιλαμβάνει συγκεκριμένη περιγραφή των ενεργειών στις οποίες οφείλει να προβεί ο ανάδοχος, θέτοντας προθεσμία για τη συμμόρφωσή του. Η τασσόμενη προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη και ανάλογη της διάρκειας της σύμβασης και πάντως όχι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών. Αν η προθεσμία, που τέθηκε με την ειδική όχληση, παρήλθε, χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί, κηρύσσεται έκπτωτος μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας συμμόρφωσης, με απόφαση της αναθέτουσας αρχής.

3. Ο ανάδοχος δεν κηρύσσεται έκπτωτος για λόγους που αφορούν σε υπαιτιότητα του φορέα εκτέλεσης της σύμβασης ή αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας.

4. Στον οικονομικό φορέα, που κηρύσσεται έκπτωτος από την κατακύρωση, ανάθεση ή σύμβαση, επιβάλλονται, με απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, το οποίο υποχρεωτικά καλεί τον ενδιαφερόμενο προς παροχή εξηγήσεων, αθροιστικά οι παρακάτω κυρώσεις:

α) ολική κατάπτωση της εγγύησης συμμετοχής ή καλής εκτέλεσης της σύμβασης, κατά περίπτωση,

β) είσπραξη εντόκως της προκαταβολής που χορηγήθηκε στον έκπτωτο από τη σύμβαση ανάδοχο είτε από ποσόν που δικαιούται να λάβει είτε με κατάθεση του ποσού από τον ίδιο είτε με κατάπτωση της εγγύησης προκαταβολής. Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται από την ημερομηνία λήψης της προκαταβολής από τον ανάδοχο μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης κήρυξής του ως εκπτώτου, με το ισχύον κάθε φορά ανώτατο όριο επιτοκίου για τόκο από δικαιοπραξία, από την ημερομηνία δε αυτή και μέχρι της επιστροφής της, με το ισχύον κάθε φορά επιτόκιο για τόκο υπερημερίας.

Επιπλέον, μπορεί να επιβληθεί προσωρινός αποκλεισμός του αναδόχου από το σύνολο των συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών των φορέων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο άρθρο 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις.

γ) Καταλογισμός του διαφέροντος, που προκύπτει εις βάρος της αναθέτουσας αρχής, εφόσον αυτή προμηθευτεί τα αγαθά, που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα, αναθέτοντας το ανεκτέλεστο αντικείμενο της σύμβασης στον επόμενο κατά σειρά κατάταξης οικονομικό φορέα που είχε λάβει μέρος στη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης. Αν ο οικονομικός φορέας του προηγούμενου εδαφίου δεν αποδεχθεί την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προμηθευτεί τα αγαθά, που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα, από τρίτο οικονομικό φορέα είτε με διενέργεια νέας διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης είτε με προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 32. Το διαφέρον υπολογίζεται με τον ακόλουθο τύπο:

$$\Delta = (ΤΚΤ - ΤΚΕ) \times Π$$

Όπου:

Δ = Διαφέρον που θα προκύψει εις βάρος της αναθέτουσας αρχής, εφόσον αυτή προμηθευτεί τα αγαθά που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα, σύμφωνα με τα ανωτέρω αναφερόμενα. Το διαφέρον λαμβάνει θετικές τιμές, αλλιώς θεωρείται ίσο με μηδέν.

ΤΚΤ = Τιμή κατακύρωσης της προμήθειας των αγαθών, που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα στον νέο ανάδοχο.

ΤΚΕ = Τιμή κατακύρωσης της προμήθειας των αγαθών, που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα, σύμφωνα με τη σύμβαση από την οποία κηρύχθηκε έκπτωτος ο οικονομικός φορέας.

Π = Συντελεστής προσαύξησης προσδιορισμού της έμμεσης ζημίας που προκαλείται στην αναθέτουσα αρχή από την έκπτωση του αναδόχου. Ο ανωτέρω συντελεστής λαμβάνει τιμές από 1,01 έως και 1,05 και προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης. Αν δεν προσδιορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, λαμβάνει την τιμή 1,01.

Ο καταλογισμός του διαφέροντος επιβάλλεται στον έκπτωτο οικονομικό φορέα με απόφαση της αναθέτουσας αρχής, που εκδίδεται σε αποκλειστική προθεσμία δεκαοκτώ (18) μηνών μετά την έκδοση και την κοινοποίηση της απόφασης κήρυξης εκπτώτου, και εφόσον κατακυρωθεί η προμήθεια των αγαθών που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα σε τρίτο οικονομικό φορέα. Για την είσπραξη του διαφέροντος από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα μπορεί να εφαρμόζεται η διαδικασία του Κώδικα Είσπραξης Δημόσιων Εσόδων. Το διαφέρον εισπράττεται υπέρ της αναθέτουσας αρχής.

5. Η κήρυξη του αναδόχου ως εκπτώτου γνωστοποιείται από την αναθέτουσα αρχή, αμελλητί, στην ΕΑΑΔΗΣΥ, η οποία ορίζεται αρμόδια για την τήρηση σχετικού μητρώου. Τα στοιχεία του μητρώου αξιοποιούνται κατά την εφαρμογή του άρθρου 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις.»

Άρθρο 104
Χρόνος παράδοσης υλικών - Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 206 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 3 και 4 του άρθρου 206 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 206 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 206
Χρόνος παράδοσης υλικών

1. Ο προμηθευτής υποχρεούται να παραδίδει το υλικό μέσα στα χρονικά όρια και με τον τρόπο που ορίζει η σύμβαση. Ο συμβατικός χρόνος παράδοσης των υλικών μπορεί να παρατείνεται υπό τις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

α) τηρούνται οι όροι του άρθρου 132 περί τροποποίησης συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους,

β) έχει εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου της αναθέτουσας αρχής μετά από γνωμοδότηση αρμόδιου συλλογικού οργάνου είτε με πρωτοβουλία της αναθέτουσας αρχής και εφόσον συμφωνεί ο προμηθευτής είτε ύστερα από σχετικό αίτημα του προμηθευτή, το οποίο υποβάλλεται υποχρεωτικά πριν από τη λήξη του συμβατικού χρόνου,

γ) το χρονικό διάστημα της παράτασης είναι ίσο ή μικρότερο από τον αρχικό συμβατικό χρόνο παράδοσης.

2. Στην περίπτωση παράτασης του συμβατικού χρόνου παράδοσης, ο χρόνος παράτασης δεν συνυπολογίζεται στον συμβατικό χρόνο παράδοσης.

3. Η απόφαση παράτασης εκδίδεται εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος από την υποβολή του σχετικού αιτήματος του προμηθευτή. Στην περίπτωση παράτασης του συμβατικού χρόνου παράδοσης, επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 207 περί κυρώσεων για εκπρόθεσμη παράδοση προμήθειας.

4. Με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνωμοδότηση του οργάνου της περ. β' της παρ. 11 του άρθρου 221, ο συμβατικός χρόνος φόρτωσης - παράδοσης των υλικών μπορεί να μετατίθεται. Μετάθεση επιτρέπεται μόνο όταν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας ή άλλοι ιδιαιτέρως σοβαροί λόγοι, που καθιστούν αντικειμενικώς αδύνατη την εμπρόθεσμη παράδοση των συμβατικών ειδών. Στις περιπτώσεις μετάθεσης του συμβατικού χρόνου φόρτωσης - παράδοσης δεν επιβάλλονται κυρώσεις.

5. Εάν λήξει ο συμβατικός χρόνος παράδοσης, χωρίς να υποβληθεί εγκαίρως αίτημα παράτασης ή, εάν λήξει ο παρατεθείς κατά τα ανωτέρω χρόνος, χωρίς να παραδοθεί το υλικό, ο προμηθευτής κηρύσσεται έκπτωτος.

6. Ο προμηθευτής υποχρεούται να ειδοποιεί την υπηρεσία που εκτελεί την προμήθεια, την αποθήκη υποδοχής των υλικών και την επιτροπή παραλαβής, για την ημερομηνία που προτίθεται να παραδώσει το υλικό, τουλάχιστον πέντε (5) εργάσιμες ημέρες νωρίτερα.

7. Μετά από κάθε προσκόμιση υλικού στην αποθήκη υποδοχής αυτών, ο προμηθευτής υποχρεούται να υποβάλει στην υπηρεσία αποδεικτικό, θεωρημένο από τον υπεύθυνο της αποθήκης, στο οποίο αναφέρεται η ημερομηνία προσκόμισης, το υλικό, η ποσότητα και ο αριθμός της σύμβασης σε εκτέλεση της οποίας προσκομίστηκε.»

Άρθρο 105
Παραλαβή υλικών - Τροποποίηση της παρ. 1 και προσθήκη παρ. 10 στο άρθρο 208 του ν. 4412/2016

Η παρ. 1 τροποποιείται και προστίθεται παρ. 10 στο άρθρο 208 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και το άρθρο 208 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 208
Παραλαβή υλικών

1. Η παραλαβή των υλικών γίνεται από τις επιτροπές της παρ. 3 του άρθρου 221 περί οργάνων διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων.

2. Κατά τη διαδικασία παραλαβής των υλικών, διενεργείται ποιοτικός και ποσοτικός έλεγχος και καλείται να παραστεί, εφόσον το επιθυμεί, ο προμηθευτής. Η σύμβαση μπορεί να προβλέπει ότι ο ποιοτικός έλεγχος γίνεται με έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω τρόπους:

α) Με μακροσκοπική εξέταση.

β) Με χημική ή μηχανική εξέταση (εργαστηριακή εξέταση).

γ) Με πρακτική δοκιμασία.

δ) Με όλους ή με όσους από τους παραπάνω τρόπους χρειάζεται, ανάλογα με το προς προμήθεια υλικό ή και με οποιονδήποτε άλλο ενδεικνυόμενο τρόπο, εφόσον ο τρόπος αυτός προβλέπεται από τη σύμβαση.

3. Αν η σύμβαση προβλέπει μόνο μακροσκοπική εξέταση, συντάσσεται από την επιτροπή παραλαβής πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής ή απόρριψης μετά τη διενέργεια του μακροσκοπικού ελέγχου. Όταν η σύμβαση προβλέπει εκτός από την μακροσκοπική εξέταση και άλλους ελέγχους, ιδίως χημική εξέταση, μηχανική εξέταση, πρακτική δοκιμασία, συντάσσεται από την επιτροπή παραλαβής εκτός από το πρωτόκολλο μακροσκοπικού ελέγχου και δειγματοληψίας και πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής ή απόρριψης μετά τα αποτελέσματα των ελέγχων τούτων. Εάν, λόγω της φύσης του είδους, όλοι οι προβλεπόμενοι από τη σύμβαση έλεγχοι γίνονται από την επιτροπή παραλαβής και δεν μεσολαβούν εργαστηριακοί και λοιποί έλεγχοι για τη σύνταξη του ανωτέρου πρωτοκόλλου, τούτο συντάσσεται από την επιτροπή, χωρίς να προηγηθεί σύνταξη πρωτοκόλλου μακροσκοπικού ελέγχου και δειγματοληψίας.

Μετά την ολοκλήρωση της ως άνω διαδικασίας η επιτροπή παραλαβής μπορεί:

α) να παραλάβει το υλικό,

β) να παραλάβει το υλικό με παρατηρήσεις λόγω αποκλίσεων από τις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης,

γ) να απορρίψει το υλικό.

Το κόστος διενέργειας των ανωτέρω ελέγχων επιβαρύνει τον προμηθευτή.

4. Αν η επιτροπή παραλαβής παραλάβει το υλικό, με παρατηρήσεις αναφέρει στο σχετικό πρωτόκολλο τις αποκλίσεις που παρουσιάζει αυτό από τους όρους της σύμβασης και διατυπώνει αιτιολογημένα τη γνώμη της για το ζήτημα αν το υλικό είναι κατάλληλο ή όχι για τη χρήση που προορίζεται. Εφόσον κριθεί από την αρμόδια κατά περίπτωση υπηρεσία του φορέα, που εκτελεί τη σύμβαση, ότι οι παρεκκλίσεις του υλικού δεν επηρεάζουν την καταλληλότητά του και μπορεί να χρησιμοποιηθεί, με αιτιολογημένη απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, μπορεί να εγκριθεί η παραλαβή του υλικού με ή χωρίς έκπτωση επί της συμβατικής τιμής. Σε αντίθετη περίπτωση, εφόσον κριθεί από την αρμόδια κατά περίπτωση υπηρεσία του φορέα που εκτελεί τη σύμβαση ότι οι παρεκκλίσεις του υλικού επηρεάζουν την καταλληλότητά του και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί, με αιτιολογημένη απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, το υλικό μπορεί να απορριφθεί.

Εάν το υλικό απορρίπτεται από την επιτροπή παραλαβής λόγω παρεκκλίσεων που διαπιστώθηκαν κατά τον μακροσκοπικό έλεγχο, η επιτροπή δεν προβαίνει στη λήψη και αποστολή δειγμάτων και αντιδειγμάτων για άλλους περαιτέρω ελέγχους.

5. Στη δευτεροβάθμια επιτροπή παραλαβής της περ. β' της παρ. 11 του άρθρου 221 μπορούν να παραπέμπονται για επανεξέταση περιπτώσεις υλικών που απορρίφθηκαν ή κρίθηκαν παραληπτέα με έκπτωση επί της συμβατικής τιμής με βάση τους ελέγχους που διενέργησε η πρωτοβάθμια επιτροπή παραλαβής. Η παραπομπή κατά τα ανωτέρω γίνεται ύστερα από σχετικό αίτημα του προμηθευτή ή αυτεπάγγελτα από την υπηρεσία. Η δευτεροβάθμια επιτροπή παραλαβής προβαίνει εκ νέου σε όλους τους προβλεπόμενους από τη σύμβαση ελέγχους και συντάσσει σχετικό πρωτόκολλο παραλαβής ή απόρριψης και ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται στις παρ. 3 και 4.

Το αίτημα για επανεξέταση υλικού σε δευτεροβάθμια επιτροπή παραλαβής υποβάλλεται από τον προμηθευτή μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής απόφασης. Τα έξοδα της δευτεροβάθμιας επιτροπής παραλαβής βαρύνουν τον προμηθευτή, εφόσον τα είδη απορριφθούν οριστικά ή παραληφθούν με έκπτωση, ανεξάρτητα εάν η ανάθεση για επανεξέταση γίνεται μετά από αίτημα του προμηθευτή ή αυτεπάγγελτα. Τα έξοδα αυτά καταλογίζονται με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου και εκπίπτουν από το ποσό πληρωμής του προμηθευτή ή εισπράττονται από την εγγύηση καλής εκτέλεσης της σύμβασης ή με βεβαίωση μέσω του δημοσίου ταμείου.

6. Τα πρωτόκολλα που συντάσσονται από τις επιτροπές παραλαβής, πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες, κοινοποιούνται υποχρεωτικά και στους προμηθευτές.

7. Με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, μπορεί να παραπέμπεται για επανεξέταση υλικό σε δευτεροβάθμια επιτροπή παραλαβής που συγκροτείται προς τούτο, ακόμη και στην περίπτωση που παραλήφθηκε οριστικά από την πρωτοβάθμια επιτροπή παραλαβής. Στην περίπτωση αυτή ισχύουν για το δημόσιο και για τον προμηθευτή τα αναφερόμενα στην παρ. 5.

8. Αν ο προμηθευτής διαφωνεί με το αποτέλεσμα των εργαστηριακών εξετάσεων που διενεργήθηκαν κατά την παραλαβή από την πρωτοβάθμια ή τη δευτεροβάθμια επιτροπή παραλαβής, μπορεί να ζητήσει εγγράφως εξέταση κατ' έφεση των οικείων αντιδειγμάτων. Η κατ' έφεση εξέταση γίνεται, ύστερα από έγγραφο της υπηρεσίας, σε εργαστήριο διαφορετικό από εκείνο που διενήργησε την αρχική εξέταση, σύμφωνα με την παρ. 13 του άρθρου 214, περί δειγμάτων, δειγματοληψίας και εργαστηριακών εξετάσεων. Ο προμηθευτής μπορεί να ζητήσει κατ' έφεση εξέταση είτε η παραλαβή διενεργείται από πρωτοβάθμια είτε από δευτεροβάθμια επιτροπή παραλαβής.

Στην περίπτωση που δεν υπάρχει άλλο κατάλληλο εργαστήριο από αυτό που διενήργησε τον αρχικό έλεγχο, η κατ' έφεση εξέταση γίνεται σε αυτό αλλά με εξεταστή του Γενικού Χημείου του Κράτους ή άλλου φορέα. Ο προμηθευτής υποχρεούται να καταβάλει τα προβλεπόμενα για την περίπτωση τέλη. Το αίτημα του προμηθευτή για την κατ' έφεση εξέταση πρέπει να υποβάλεται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από τη γνωστοποίηση σε αυτόν των αποτελεσμάτων της αρχικής εξέτασης. Κατ' έφεση εξέταση μπορεί να γίνει και αυτεπάγγελτα με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη λήψη του πρωτοκόλλου της επιτροπής παραλαβής.

Κατά την κατ' έφεση εξέταση παρίσταται εκπρόσωπος του φορέα, υποχρεωτικά δε καλείται να παραστεί, εφόσον το επιθυμεί ο προμηθευτής. Εάν κατά τη διενέργεια της κατ' έφεση εξέτασης υπάρχει διαφωνία από τον εκπρόσωπο του φορέα ή τον προμηθευτή σε τεχνικό θέμα (όπως εφαρμοζόμενη μέθοδος εξέτασης χρήση οργάνων), αυτή διατυπώνεται με σαφήνεια σε σχετικό πρωτόκολλο, η δε υπόθεση παραπέμπεται στο Ανώτατο Χημικό Συμβούλιο για γνωμάτευση.

Το αποτέλεσμα της κατ' έφεση εξέτασης είναι υποχρεωτικό και τελεσίδικο και για τα δύο μέρη. Μετά το αποτέλεσμα της κατ' έφεση εξέτασης ο προμηθευτής δεν μπορεί να ζητήσει παραπομπή σε δευτεροβάθμια επιτροπή παραλαβής.

9. Τα υπό προμήθεια υλικά μπορούν να τεθούν σε επιχειρησιακή εκμετάλλευση μόνο μετά την οριστική παραλαβή τους από τον φορέα.

10. Κατά παρέκκλιση από τα αναφερόμενα στην παρ. 1 για την παρακολούθηση και παραλαβή συμβάσεων προμηθειών με εκτιμώμενη αξία ίση ή μικρότερη του ποσού της παρ. 1 του άρθρου 118, δεν απαιτείται συγκρότηση επιτροπής παρακολούθησης και παραλαβής και η παραλαβή γίνεται με βεβαίωση που εκδίδεται από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας, για την οποία προορίζονται τα αγαθά ή της υπηρεσίας που έχει οριστεί για τον σκοπό αυτόν με την απόφαση ανάθεσης.»

Άρθρο 106
Εγγυημένη λειτουργία προμήθειας - Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 215 του ν. 4412/2016

Η παρ. 4 του άρθρου 215 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο 215 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 215
Εγγυημένη λειτουργία προμήθειας

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, όταν κρίνει σκόπιμο, για σύμβαση συγκεκριμένης προμήθειας να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης και εγγυημένη λειτουργία του αντικειμένου της προμήθειας. Ο χρόνος και το περιεχόμενο της εγγυημένης λειτουργίας περιγράφεται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Κατά την περίοδο της εγγυημένης λειτουργίας, ο ανάδοχος ευθύνεται για την καλή λειτουργία του αντικειμένου της προμήθειας. Επίσης, οφείλει κατά τον χρόνο της εγγυημένης λειτουργίας, να προβαίνει στην προβλεπόμενη συντήρηση και να αποκαταστήσει οποιαδήποτε βλάβη με τρόπο και σε χρόνο που περιγράφεται στις τεχνικές προδιαγραφές και στα λοιπά τεύχη της σύμβασης.

3. Για την παρακολούθηση της εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων του αναδόχου η επιτροπή παρακολούθησης και παραλαβής ή ειδική επιτροπή, που ορίζεται για τον σκοπό αυτόν από την αναθέτουσα αρχή, προβαίνει στον απαιτούμενο έλεγχο της συμμόρφωσης του αναδόχου στα προβλεπόμενα στη σύμβαση για την εγγυημένη λειτουργία καθ' όλον τον χρόνο ισχύος της τηρώντας σχετικά πρακτικά. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του αναδόχου προς τις συμβατικές του υποχρεώσεις, η επιτροπή εισηγείται στο αποφαινόμενο όργανο της σύμβασης την έκπτωση του αναδόχου.

4. Μέσα σε έναν (1) μήνα από τη λήξη του προβλεπόμενου χρόνου της εγγυημένης λειτουργίας η επιτροπή παρακολούθησης και παραλαβής ή η ειδική επιτροπή συντάσσει σχετικό πρωτόκολλο παραλαβής της εγγυημένης λειτουργίας, στο οποίο αποφαίνεται για τη συμμόρφωση του αναδόχου στις απαιτήσεις της σύμβασης. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, ολικής ή μερικής, του αναδόχου, το συλλογικό όργανο μπορεί να προτείνει την κατάπτωση της εγγύησης καλής λειτουργίας που προβλέπεται στο άρθρο 72 περί εγγυήσεων. Το πρωτόκολλο εγκρίνεται

από το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο.»

Άρθρο 107
Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής γενικών υπηρεσιών - Τροποποίηση των παρ. 1 και 2 του άρθρου 219 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 219 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 219 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 219
Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής γενικών υπηρεσιών

1. Η παραλαβή των παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων γίνεται από επιτροπή παραλαβής, που συγκροτείται, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 221, περί οργάνων διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων.

Κατά παρέκκλιση από τα αναφερόμενα, στο πρώτο εδάφιο, για την παραλαβή συμβάσεων υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία ίση ή μικρότερη του ποσού της παρ. 1 του άρθρου 118, περί απευθείας ανάθεσης, δεν απαιτείται συγκρότηση επιτροπής παραλαβής και η παραλαβή γίνεται με βεβαίωση, που εκδίδεται από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας για την οποία προορίζονται οι υπηρεσίες ή της υπηρεσίας, που έχει οριστεί για τον σκοπό αυτό με την απόφαση ανάθεσης.

2. Κατά τη διαδικασία παραλαβής διενεργείται ο απαιτούμενος έλεγχος, σύμφωνα με όσα ορίζονται στη σύμβαση, μπορεί δε να καλείται να παραστεί και εκπρόσωπος του αναδόχου. Μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας, η επιτροπή παραλαβής:

α) είτε παραλαμβάνει τις σχετικές υπηρεσίες ή παραδοτέα, εφόσον καλύπτονται οι απαιτήσεις της σύμβασης χωρίς έγκριση ή απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου,

β) είτε εισηγείται για την παραλαβή με παρατηρήσεις ή την απόρριψη των παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων, σύμφωνα με τις παρ. 3 και 4.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και σε τμηματικές παραλαβές.

3. Αν η επιτροπή παραλαβής κρίνει ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες ή τα παραδοτέα δεν ανταποκρίνονται πλήρως στους όρους της σύμβασης, συντάσσεται πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής, που αναφέρει τις παρεκκλίσεις που διαπιστώθηκαν από τους όρους της σύμβασης και γνωμοδοτεί αν οι αναφερόμενες παρεκκλίσεις επηρεάζουν την καταλληλότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων και συνεπώς αν μπορούν οι τελευταίες να καλύψουν τις σχετικές ανάγκες.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 3 ορίζονται τα ακόλουθα:

α) Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι δεν επηρεάζεται η καταλληλότητα, με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου μπορεί να εγκριθεί η παραλαβή των εν λόγω παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων, με έκπτωση επί της συμβατικής αξίας, η οποία θα πρέπει να είναι ανάλογη προς τις διαπιστωθείσες παρεκκλίσεις. Μετά την έκδοση της ως άνω απόφασης, η επιτροπή παραλαβής υποχρεούται να προβεί στην οριστική παραλαβή των παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων της σύμβασης και να συντάξει σχετικό πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην απόφαση.

β) Αν διαπιστωθεί ότι επηρεάζεται η καταλληλότητα, με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου απορρίπτονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες ή τα παραδοτέα, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο άρθρο 220, περί απόρριψης παραδοτέου και αντικατάστασης.

5. Αν παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία υποβολής του παραδοτέου από τον οικονομικό φορέα και δεν έχει εκδοθεί πρωτόκολλο παραλαβής της παρ. 2 ή πρωτόκολλο με παρατηρήσεις της παρ. 3, θεωρείται ότι η παραλαβή έχει συντελεσθεί αυτοδίκαια.

6. Ανεξάρτητα από την, κατά τα ανωτέρω, αυτοδίκαιη παραλαβή και την πληρωμή του αναδόχου, πραγματοποιούνται οι προβλεπόμενοι από τη σύμβαση έλεγχοι από επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, στην οποία δεν μπορεί να συμμετέχουν ο πρόεδρος και τα μέλη της επιτροπής της παρ. 1. Η παραπάνω επιτροπή παραλαβής προβαίνει σε όλες τις διαδικασίες παραλαβής που προβλέπονται από τη σύμβαση και συντάσσει τα σχετικά πρωτόκολλα. Οι εγγυητικές επιστολές προκαταβολής και καλής εκτέλεσης δεν επιστρέφονται πριν την ολοκλήρωση όλων των προβλεπομένων από τη σύμβαση ελέγχων και τη σύνταξη των σχετικών πρωτοκόλλων. Οποιαδήποτε ενέργεια που έγινε από την αρχική επιτροπή παραλαβής, δεν λαμβάνεται υπόψη.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'
ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 108
Όργανα διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 3, 8, 9, 10 και 11 και προσθήκη παρ. 12 στο άρθρο 221 του ν. 4412/2016

Τροποποιούνται ο τίτλος και οι παρ. 1, 3, 8, 9, 10 και 11, προστίθεται παρ. 12 στο άρθρο 221 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και το άρθρο 221 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 221
Όργανα διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Στο πλαίσιο των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, τα όργανα που γνωμοδοτούν προς τα αποφαινόμενα όργανα (γνωμοδοτικά όργανα) έχουν ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) αξιολογούν τις προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής των προσφερόντων ή υποψηφίων,

β) ελέγχουν την καταλληλότητα των προσφερόντων ή υποψηφίων για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης,

γ) ελέγχουν και αξιολογούν τις προσφορές,

δ) στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας, με διαπραγμάτευση της διαδικασίας, με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, ανταγωνιστικού διαλόγου ή σύμπραξης καινοτομίας, διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες ή υποψηφίους,

ε) εισηγούνται τον αποκλεισμό των προσφερόντων ή υποψηφίων από τη διαδικασία, την απόρριψη των προσφορών, την κατακύρωση των αποτελεσμάτων, την αποδέσμευση των εγγυήσεων, τη ματαίωση της διαδικασίας,

στ) γνωμοδοτούν για κάθε άλλο θέμα που ανακύπτει κατά τη διαδικασία ανάθεσης,

ζ) στο στάδιο της εκτέλεσης γνωμοδοτούν, όπου απαιτείται, για τα θέματα που ανακύπτουν, ιδίως για την παράταση του συμβατικού χρόνου, άλλες τροποποιήσεις της σύμβασης και την έκπτωση του αναδόχου και

η) γνωμοδοτούν για τις προβλεπόμενες στον παρόντα νόμο ενστάσεις και προσφυγές που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ή της προϊσταμένης αρχής κατά το στάδιο της ανάθεσης και εκτέλεσης.

2. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους τα όργανα αυτά εκδίδουν γνώμη, συμπεριλαμβανομένης της βαθμολόγησης, μετά από ψηφοφορία επί των επικρατέστερων προτάσεων. Η γνώμη του οργάνου είναι η πρόταση που συγκεντρώνει την πλειοψηφία των παρόντων. Δεν επιτρέπεται η γνώμη των οργάνων αυτών να προκύπτει από τον μέσο όρο των προτάσεων.

3. Με απόφαση της αναθέτουσας αρχής συγκροτούνται γνωμοδοτικά όργανα για συγκεκριμένη σύμβαση ή περισσότερες ή σε ετήσια βάση για τις συμβάσεις που συνάπτει η αναθέτουσα αρχή. Η ύπαρξη οργάνων σε ετήσια βάση δεν αποκλείει τη συγκρότηση οργάνου συγκεκριμένης/ων σύμβασης ή συμβάσεων. Εφόσον τα όργανα συγκροτούνται σε ετήσια βάση, οι διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων που δεν έχουν ολοκληρωθεί εντός του έτους, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται από το ίδιο όργανο. Στην περίπτωση της διενέργειας

συγκεντρωτικών αγορών από ΚΑΑ, τα αντίστοιχα γνωμοδοτικά όργανα συγκροτούνται με απόφασή τους. Με τις αποφάσεις της παρούσας δύνανται να συγκροτούνται κατά περίπτωση και έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων που αφορούν τις διαδικασίες σύναψης. Σε περιπτώσεις σύναψης ή εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων δύναται η αναθέτουσα αρχή να ορίζει ως μέλος των ανωτέρω γνωμοδοτικών οργάνων, των επιτροπών ή των ομάδων εργασίας έναν εξωτερικό εξειδικευμένο επιστήμονα, που διαθέτει τις απαιτούμενες ειδικές γνώσεις για την εκπλήρωση των προβλέψεων της παρ. 1. Οι αποφάσεις συγκρότησης των γνωμοδοτικών οργάνων κοινοποιούνται στα μέλη αυτών και τους φορείς από τους οποίους αυτά προέρχονται. Μέχρι τη λειτουργία του Μη.Π.Υ.Δη.Συ. του άρθρου 344, το άρθρο 26 του ν. 4024/2011 (Α' 226) δεν εφαρμόζεται κατά τον ορισμό των μελών των επιτροπών που ασκούν καθήκοντα είτε κατά την ανάθεση είτε κατά την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων.

4. Με την απόφαση της παρ. 3 εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες, ο αριθμός και οι ιδιότητες των μελών, η λειτουργία των οργάνων (επιτροπών κ.λπ.), καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα σχετικά με τα ανωτέρω.

5. Στο στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, ως γνωμοδοτικά όργανα μπορεί να ορίζονται και οργανωτικές μονάδες ενταγμένες στη διοικητική δομή της αναθέτουσας αρχής ή του φορέα που έχει αναλάβει την εκτέλεση της σύμβασης.

6. Για τη συγκρότηση και τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων στις αναθέτουσες αρχές, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» (Α' 45), εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του ως άνω νόμου. Τα συλλογικά όργανα είναι δυνατόν να συνεδριάζουν και με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων (τηλεδιάσκεψη), σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 13 του άρθρου 14 του ν. 2690/1999. Ειδικά στις περιπτώσεις που δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, η αποσφράγιση και μονογραφή των φακέλων γίνεται από το μέλος ή τα μέλη που βρίσκονται στην έδρα της αναθέτουσας αρχής, στην οποία έχουν κατατεθεί οι προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής, κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης.

7. Στη σύνθεση των γνωμοδοτικών οργάνων του παρόντος άρθρου μετέχει υποχρεωτικά ένα μέλος του Μη.Π.Υ.Δη.Συ. του άρθρου 344.

8. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά μόνο βάσει τιμής ή βάσει πλήρως αντικειμενικοποιημένων κριτηρίων, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή, εγγεγραμμένους στο μητρώο της περ. ζ', με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες, που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών, οι οποίοι ορίζονται από την αναθέτουσα αρχή που διενεργεί τον διαγωνισμό. Κατ' εξαίρεση, αν δεν επαρκούν οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, τούτη δύναται είτε να αιτηθεί την υπόδειξη ορισμού μελών από το Δημόσιο, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), εγγεγραμμένων στο μητρώο της περ. η' της παρούσας είτε να προσφύγει στην διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Έργων (Μη.Μ.Ε.Δ.). Στις εργασίες της επιτροπής μπορεί να παρίσταται, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εκπρόσωπος των εργοληπτών, που υποδεικνύεται μαζί με τον αναπληρωτή του, από τις πανελλήνιες εργοληπτικές οργανώσεις. Ειδικά σε περιπτώσεις διαγωνισμών προϋπολογισμού χαμηλότερου του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, στις οποίες κριτήριο ανάθεσης αποτελεί η πλέον συμφέρουσα προσφορά από οικονομική άποψη μόνο βάσει τιμής, η επιτροπή διαγωνισμού δύναται να αποτελείται από υπαλλήλους της αναθέτουσας αρχής, ένας εκ των οποίων είναι υποχρεωτικά τεχνικός εγγεγραμμένος στο Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων (Μη.Μ.Ε.Δ.).

β) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής - ποιότητας, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από:

αα) Τέσσερις (4) τεχνικούς υπαλλήλους κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή ή στο Δημόσιο, ως ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014, εγγεγραμμένους στο μητρώο της περ. ζ' της παρούσας, με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών.

ββ) Έναν (1) εκπρόσωπο των Ο.Τ.Α., που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, από την περιφερειακή ένωση δήμων της έδρας της περιφέρειας όπου εκτελείται το έργο.

γγ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (ΤΕΕ), που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, κατόπιν κλήρωσης, από τα αρμόδια όργανα του ΤΕΕ.

δδ) Έναν (1) εκπρόσωπο των εργοληπτικών οργανώσεων, που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, κατόπιν κλήρωσης, από τις πανελλήνιες εργοληπτικές οργανώσεις, όταν πρόκειται για έργα των οποίων ο προϋπολογισμός εκτός Φ.Π.Α. και αναθεώρησης ισούται ή υπερβαίνει το όριο εφαρμογής της Οδηγίας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 5.

Η αναθέτουσα αρχή ορίζει τα υποδειχθέντα μέλη, αφού λάβει υπόψη της αιτήματα εξαίρεσης, λόγω κατάστασης σύγκρουσης συμφερόντων στον συγκεκριμένο διαγωνισμό. Στην περίπτωση αυτή υποδεικνύονται αντικαταστάτες των εξαιρεθέντων μελών, σύμφωνα με την ανωτέρω διαδικασία.

γ) Η επιτροπή διαγωνισμού της περ. β' συγκροτείται από την αναθέτουσα αρχή του φορέα κατασκευής του έργου. Η μη υπόδειξη των μελών των περ. ββ', γγ' και δδ' δεν κωλύει τη συγκρότηση της επιτροπής. Σε αυτήν την περίπτωση η απαρτία υπολογίζεται βάσει του αριθμού των μελών που ορίστηκαν και υποδείχθηκαν.

δ) Για τον ορισμό των μελών της επιτροπής διαγωνισμού, η αρμόδια για τη διεξαγωγή του υπηρεσία ζητά εγκαίρως την υπόδειξη των μελών και των εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων (ΤΕΕ ή άλλου Επιμελητηρίου, Περιφερειακής Ένωσης Δήμων και των εργοληπτικών οργανώσεων), κατά την περ. ε'. Οι φορείς στους οποίους υπηρετούν οι υπάλληλοι και οι λοιποί εκπρόσωποι παρέχουν τις αναγκαίες διευκολύνσεις για την άσκηση των καθηκόντων τους.

ε) Για τον ορισμό του εκπροσώπου τους, τα επιμελητήρια, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων και οι εργοληπτικές οργανώσεις, διενεργούν, με ευθύνη των διοικήσεών τους, δημόσια κλήρωση κατά τις κείμενες διατάξεις, ύστερα από έγκαιρη δημοσιοποίηση της ημέρας και ώρας διενέργειάς της, από σχετικούς καταλόγους (μητρώα) προσώπων, που καταρτίζονται και τηρούνται με ευθύνη των παραπάνω φορέων.

στ) Στις επιτροπές δύναται να συμμετέχει, κατόπιν αιτήματος του φορέα χρήσης και άνευ δικαιώματος ψήφου, εκπρόσωπός, που υποδεικνύεται από αυτόν και ορίζεται από την αναθέτουσα αρχή.

ζ) Συστήνεται και τηρείται στη Γενική Γραμματεία Υποδομών, Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων, Μελετών, Τεχνικών και Λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.). Στο Μητρώο αυτό εγγράφονται τεχνικοί υπάλληλοι όλων των αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων των ανεξάρτητων αρχών και της Βουλής των Ελλήνων. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την εγγραφή στο Μητρώο, η διαδικασία κατάρτισης και τήρησης του Μητρώου, τα καθήκοντα των εγγεγραμμένων, οι όροι απαλλαγής από την υποχρέωση εγγραφής, τα πειθαρχικά αδικήματά τους και κάθε άλλο σχετικά με τα παραπάνω αναγκαίο θέμα.

9. Ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, πέραν των παρ. 1 έως 6, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών του παρόντος Βιβλίου η αναθέτουσα αρχή συγκροτεί, με απόφασή της, επιτροπή διαγωνισμού, που αποτελείται από τρία (3) μέλη. Δύο (2) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ-ΤΕ της αναθέτουσας αρχής, με τους αναπληρωτές τους, εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8, που έχουν εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης και ένας

εξ αυτών ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του.

β) Όταν η ανάθεση της σύμβασης γίνεται με κριτήριο μόνο τη χαμηλότερη τιμή, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 86, ορίζονται ως μέλη της επιτροπής υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, και μόνο κατ' εξαίρεση, αν δεν επαρκούν οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, αυτή δύναται είτε να αιτηθεί την υπόδειξη ορισμού μελών εγγεγραμμένων στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8 που απασχολούνται στο Δημόσιο, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 είτε να προσφύγει στη διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μη.Μ.Ε.Δ..

γ) Κατ' εξαίρεση, η επιτροπή διαγωνισμού μπορεί να συγκροτείται από πέντε (5) μέλη, αν κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής η προς ανάθεση σύμβαση είναι πολύπλοκη και απαιτεί εξειδικευμένη εμπειρία. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, τέσσερα (4) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι, με τους αναπληρωτές τους, εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8 και με εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης, εκ των οποίων ένας ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του.

δ) Ένα (1) από τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού με τον αναπληρωτή του υποδεικνύεται σε κάθε περίπτωση από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, μετά από σχετικό αίτημα της αναθέτουσας αρχής. Ο εκπρόσωπος του ΤΕΕ προκύπτει από απόφαση του διοικούντος αυτό οργάνου. Αν το ΤΕΕ δεν ανταποκριθεί μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης, επιλέγεται από την αναθέτουσα αρχή υπάλληλος της αναθέτουσας αρχής ή υπάλληλος που υπηρετεί στο Δημόσιο, ως τούτο καθορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014, εγγεγραμμένος στο μητρώο της περ. η' της παρ. 8.

ε) Σε περιπτώσεις ανάθεσης συμβάσεων με ιδιαίτερα σύνθετο, πολύπλοκο και εξειδικευμένο αντικείμενο, μπορεί με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών να καθορίζονται πρόσθετα προσόντα, που πρέπει να πληρούν τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού, κατά παρέκκλιση των όσων ορίζονται στις περ. α ' και β '.

10. Εφόσον διενεργείται κλήρωση, σύμφωνα με τις παρ. 1 έως 9, προηγείται η δημοσιοποίηση των στοιχείων της σύμβασης, στην ιστοσελίδα του κυρίου του έργου και της αναθέτουσας αρχής. Η κλήρωση διενεργείται υποχρεωτικά με βάση το ηλεκτρονικό σύστημα κληρώσεων της παρ. 6 του άρθρου 118, μεταξύ των τεχνικών υπαλλήλων του μητρώου της περ. ζ' της παρ. 8 σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας με βάση την έδρα της αναθέτουσας αρχής, οι οποίοι διαθέτουν τα αντίστοιχα προσόντα των προηγούμενων παραγράφων κατά περίπτωση. Άρνηση εκτέλεσης των καθηκόντων συνιστά πειθαρχικό αδίκημα του υπαλλήλου και διώκεται κατά τις οικείες διατάξεις. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 26 του ν. 4024/2011 (Α' 226).

11. Στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, πέραν των οριζόμενων στην παρ. 1, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Συγκροτείται τριμελές ή πενταμελές γνωμοδοτικό όργανο (επιτροπή διενέργειας/επιτροπή αξιολόγησης).

β) Για την παρακολούθηση και την παραλαβή της σύμβασης προμήθειας συγκροτείται τριμελής ή πενταμελής επιτροπή παρακολούθησης και παραλαβής με απόφαση του αρμόδιου οργάνου της αναθέτουσας αρχής ή του φορέα εκτέλεσης της σύμβασης. Εφόσον απαιτούνται ειδικές γνώσεις, ένα τουλάχιστον μέλος της επιτροπής πρέπει να έχει την αντίστοιχη ειδικότητα. Εφόσον μεταξύ των υπηρετούντων στην αναθέτουσα αρχή δεν υπάρχει υπάλληλος με την αντίστοιχη ειδικότητα, η αναθέτουσα αρχή ζητεί τη συνδρομή άλλων φορέων του δημοσίου ή του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Το όργανο αυτό εισηγείται για όλα τα θέματα παραλαβής του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης, προβαίνοντας σε μακροσκοπικούς, λειτουργικούς ή και επιχειρησιακούς ελέγχους του προς παραλαβή αντικειμένου της σύμβασης, εφόσον προβλέπεται από τη σύμβαση ή κρίνεται αναγκαίο, συντάσσει τα σχετικά πρωτόκολλα, παρακολουθεί και ελέγχει την προσήκουσα εκτέλεση όλων των όρων της σύμβασης και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του αναδόχου και εισηγείται τη λήψη των επιβεβλημένων μέτρων λόγω μη τήρησης των ως άνω όρων. Με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου μπορεί να συγκροτείται δευτεροβάθμια επιτροπή παρακολούθησης και παραλαβής με τις παραπάνω αρμοδιότητες.

Για την εξέταση των προβλεπόμενων ενστάσεων και προσφυγών, που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, συγκροτείται ειδικό γνωμοδοτικό όργανο, τριμελές ή πενταμελές (Επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων), τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία εκτέλεσης.

γ) Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων καθορίζονται οι όροι για τη συγκρότηση των πρωτοβάθμιων, μόνιμων ή μη, και των δευτεροβάθμιων επιτροπών παραλαβής, η σύνθεση αυτών, η διαδικασία επιλογής των μελών τους και κάθε άλλο θέμα σχετικά με τα παραπάνω.

δ) Για την παραλαβή του τμηματικού ή συνολικού αντικειμένου σύμβασης παροχής υπηρεσιών συγκροτείται τριμελής επιτροπή παραλαβής με απόφαση του αρμόδιου οργάνου της αναθέτουσας αρχής ή του φορέα εκτέλεσης της σύμβασης. Εφόσον απαιτούνται ειδικές γνώσεις, ένα τουλάχιστον μέλος της επιτροπής πρέπει να έχει την αντίστοιχη ειδικότητα. Εφόσον μεταξύ των υπηρετούντων στην αναθέτουσα αρχή δεν υπάρχει υπάλληλος με την αντίστοιχη ειδικότητα, η αναθέτουσα αρχή ζητεί τη συνδρομή άλλων φορέων του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Ως μέλη της εν λόγω επιτροπής δύναται να ορίζονται και υπάλληλοι, στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 216.

Για την εξέταση των προβλεπόμενων ενστάσεων και προσφυγών, που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, συγκροτείται ειδικό γνωμοδοτικό όργανο, τριμελές ή πενταμελές (επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων), τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία εκτέλεσης.

ε) Τα γνωμοδοτικά όργανα της παρούσας παραγράφου συγκροτούνται από υπαλλήλους που υπηρετούν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στον φορέα που διενεργεί τον διαγωνισμό ή σε άλλο φορέα του δημοσίου τομέα και λειτουργούν σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί συλλογικών οργάνων.

στ) Η επιτροπή της περ. β' γνωμοδοτεί και για ζητήματα τροποποίησης των συμβάσεων προμηθειών, σύμφωνα με το άρθρο 132. Ειδικά για την περίπτωση των Κεντρικών Αρχών Αγορών, για ζητήματα τροποποίησης συμφωνιών - πλαίσιο και συμβάσεων κεντρικών προμηθειών που συνάπτονται από αυτές, γνωμοδοτεί η επιτροπή της περ. α'.

ζ) [Καταργήθηκε]

η) [Καταργήθηκε]

Σε περίπτωση αιτιολογημένης αδυναμίας για τη συμπλήρωση ή τη συγκρότηση των επιτροπών της παρ. 1, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει από άλλη αναθέτουσα αρχή τη διάθεση υπαλλήλου ή υπαλλήλων της για τη συγκρότηση της επιτροπής.

12. Για τα μέλη των γνωμοδοτικών οργάνων του παρόντος, που είναι εγγεγραμμένα στο Μη.Π.Υ.Δη.Συ. του άρθρου 344 ή που ορίζονται από τις ΕΚΑΑ της παρ. 1 του άρθρου 41 για τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών, που αυτές διενεργούν, προβλέπεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας δεν υπερβαίνει τα όρια της παρ. 5 του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176), περί αμοιβών συλλογικών οργάνων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται τα ειδικότερα ζητήματα σχετικά με τον τρόπο και χρόνο καταβολής, καθώς και το ύψος της αποζημίωσης του προηγούμενου εδαφίου.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'
ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΠΡΩΗΝ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΩΝ (ΟΔΗΓΙΑ 2014/25/ΕΕ) - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΙ ΤΟΥ Ν. 4412/2016

Άρθρο 109
Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες - Τροποποίηση των παρ. 6, 7, 8, 9, 10 και 11 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 (άρθρο 40 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Στον τίτλο του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτικές διατάξεις», τροποποιούνται οι παρ. 6, 7, 8, 9, 10 και 11 και το άρθρο 258 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 258
Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες
(άρθρο 40 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

1. Με την επιφύλαξη των παρ. 8 και 11, όλες οι επικοινωνίες, καθώς και όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών δυνάμει του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 222 έως 338), ιδίως η ηλεκτρονική υποβολή των προσφορών, εκτελούνται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου.

Τα εργαλεία και οι συσκευές που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, δεν δημιουργούν διακρίσεις, είναι γενικώς διαθέσιμα και διαλειτουργικά με τις γενικά χρησιμοποιούμενες ΤΠΕ, και δεν περιορίζουν την πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Κατά παρέκκλιση των προβλεπομένων στο πρώτο και δεύτερο εδάφιο , οι αναθέτοντες φορείς δεν υποχρεούνται να απαιτούν τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ κατά τη διαδικασία υποβολής στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν, λόγω του ειδικού χαρακτήρα της σύμβασης, η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας θα απαιτούσε συγκεκριμένα εργαλεία, συσκευές ή μορφότυπους αρχείων, που δεν διατίθενται γενικά ή δεν υποστηρίζονται από γενικά διαθέσιμες εφαρμογές,

β) όταν οι εφαρμογές που υποστηρίζουν μορφότυπους αρχείων κατάλληλους για την περιγραφή των προσφορών, χρησιμοποιούν μορφότυπους αρχείων που δεν μπορούν να υποστούν επεξεργασία από οποιαδήποτε άλλη ανοιχτή ή γενικά διαθέσιμη εφαρμογή ή υπόκεινται σε σχήμα αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης και δεν μπορούν να διατεθούν για μεταφόρτωση ή εξ αποστάσεως χρήση από τον αναθέτοντα φορέα,

γ) όταν η χρήση του ΕΣΗΔΗΣ θα απαιτούσε ειδικό εξοπλισμό γραφείου, ο οποίος δεν διατίθεται γενικά στους αναθέτοντες φορείς,

δ) όταν τα έγγραφα της σύμβασης απαιτούν την υποβολή υλικών ή υπό κλίμακα προπλασμάτων, τα οποία δεν είναι δυνατόν να διαβιβασθούν μέσω του ΕΣΗΔΗΣ.

Όσον αφορά στις επικοινωνίες για τις οποίες δεν χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο, η επικοινωνία γίνεται με το ταχυδρομείο ή με άλλο κατάλληλο μέσο ή με συνδυασμό ταχυδρομικών ή άλλων καταλλήλων μέσων και ηλεκτρονικών μέσων.

Κατά παρέκκλιση των προβλεπομένων στο πρώτο και δεύτερο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, οι αναθέτοντες φορείς δεν υποχρεούνται να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ, κατά τη διαδικασία υποβολής, στο μέτρο που απαιτείται η χρήση άλλων μέσων επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών είτε

α) σε περίπτωση παραβίασης της ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ είτε

β) αν για την προστασία του ιδιαιτέρως ευαίσθητου χαρακτήρα των πληροφοριών απαιτείται υψηλό επίπεδο προστασίας, το οποίο δεν μπορεί να εξασφαλισθεί κατάλληλα με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και συσκευών που διατίθενται γενικά σε οικονομικούς φορείς ή μπορούν να διατεθούν σε αυτούς με άλλα μέσα πρόσβασης, κατά την έννοια της παρ. 5.

Εναπόκειται στους αναθέτοντες φορείς, που απαιτούν, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρούσας, άλλα μέσα επικοινωνίας, πλην των ηλεκτρονικών για τη διαδικασία υποβολής, να αναφέρουν στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341, περί χωριστών εκθέσεων σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων, τους λόγους για αυτήν την απαίτηση. Εφόσον συντρέχει περίπτωση, οι αναθέτοντες φορείς αναφέρουν στη χωριστή έκθεση τους λόγους για τους οποίους κρίνεται απαραίτητη η χρήση άλλων μέσων επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών μέσων κατ' εφαρμογή του πέμπτου εδαφίου της παρούσας.

2. Κατά παρέκκλιση της παρ. 1, μπορεί να χρησιμοποιείται προφορική επικοινωνία σε σχέση με άλλες ανακοινώσεις πλην των βασικών στοιχείων της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, υπό τον όρο ότι το περιεχόμενο της προφορικής επικοινωνίας τεκμηριώνεται επαρκώς. Προς τούτο, τα ουσιαστικά στοιχεία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης περιλαμβάνουν τα έγγραφα της σύμβασης, τις αιτήσεις συμμετοχής και τις επιβεβαιώσεις ενδιαφέροντος και τις προσφορές. Ειδικότερα, οι προφορικές επικοινωνίες με τους προσφέροντες, οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο περιεχόμενο και την αξιολόγηση των προσφορών, τεκμηριώνονται επαρκώς και με ενδεδειγμένα μέσα, όπως με γραπτά ή ηχητικά αρχεία ή συνόψεις των βασικών στοιχείων της επικοινωνίας.

3. Σε κάθε επικοινωνία, ανταλλαγή και αποθήκευση πληροφοριών, οι αναθέτοντες φορείς μεριμνούν για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας των δεδομένων και του απορρήτου των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής. Εξετάζουν το περιεχόμενο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής μόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής τους.

4. Όσον αφορά στις συμβάσεις έργων και τους διαγωνισμούς μελετών, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να απαιτούν τη χρήση συγκεκριμένων ηλεκτρονικών μέσων, όπως ηλεκτρονικών εργαλείων μοντελοποίησης κτιριοδομικών πληροφοριών ή παρόμοιων μέσων. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι αναθέτοντες φορείς προσφέρουν εναλλακτικά μέσα πρόσβασης, σύμφωνα με την παρ. 5, έως ότου τα εν λόγω εργαλεία να διατεθούν γενικά, κατά την έννοια του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1.

5. Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν, όπου κριθεί απαραίτητο, να απαιτούν τη χρήση εργαλείων και συσκευών, που δεν διατίθενται γενικώς, υπό την προϋπόθεση ότι προσφέρουν εναλλακτικά μέσα πρόσβασης.

Οι αναθέτοντες φορείς θεωρείται ότι προσφέρουν άλλα κατάλληλα μέσα πρόσβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν προσφέρουν ελεύθερη, πλήρη, άμεση και δωρεάν πρόσβαση με ηλεκτρονικά μέσα στα εν λόγω εργαλεία και συσκευές από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης/γνωστοποίησης, σύμφωνα με το Παράρτημα IX του Προσαρτήματος Β' ή από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ή, σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, από το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 290. Το κείμενο της προκήρυξης ή η πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος καθορίζει τη διαδικτυακή διεύθυνση στην οποία διατίθενται τα εργαλεία και οι συσκευές αυτές,

β) όταν διασφαλίζουν ότι οι προσφέροντες που δεν έχουν πρόσβαση στα εν λόγω εργαλεία και συσκευές ή δεν έχουν τη δυνατότητα να τα αποκτήσουν εντός των σχετικών προθεσμιών, μπορούν να έχουν πρόσβαση στη διαδικασία σύναψης σύμβασης χρησιμοποιώντας προσωρινά διακριτικά (πρόσβασης) διαθέσιμα δωρεάν στο διαδίκτυο, υπό τον όρο ότι για την αδυναμία πρόσβασης δεν ευθύνεται ο ίδιος ο προσφέρων ή

γ) όταν υποστηρίζουν έναν εναλλακτικό δίαυλο για την ηλεκτρονική υποβολή των προσφορών.

6. Το ΕΣΗΔΗΣ συμμορφώνεται με:

α) τις απαιτήσεις του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Β' του παρόντος και

β) τους κανόνες του παρόντος άρθρου και του άρθρου 259, περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ. Πέραν των ανωτέρω το ΕΣΗΔΗΣ τηρεί όσα ορίζονται: α) στον ν. 4727/2020 (Α' 184), β) στο Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), το οποίο κυρώθηκε με την υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και γ) στο π.δ. 25/2014 (Α' 44).

7. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις συμβάσεις με εκτιμώ-

μενη αξία ανώτερη των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες του παρόντος άρθρου κατά την ανάθεση και εκτέλεση των συμβάσεων έργων, μελετών και τεχνικών υπηρεσιών σχετικά με:

α) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

β) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

γ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή της σύνταξης κωδίκων πρακτικής,

δ) τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

ε) τους όρους και προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

9. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες του παρόντος άρθρου κατά την ανάθεση και εκτέλεση των συμβάσεων, σχετικά με τη διαλειτουργική σύνδεση του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ με την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ και τα πληροφοριακά συστήματα των αναθετουσών αρχών και των πάσης φύσεως φορέων του δημόσιου τομέα, όπως το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, το Μητρώο Δεσμεύσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα σχετικά Μητρώα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, όπως το ΜΕΚ και το ΜΕΕΠ, του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ του ν. 4727/2020 (Α' 184), όσον αφορά στοιχεία και έγγραφα των δημόσιων συμβάσεων που αφορούν στη διαφάνεια και καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο ΚΗΜΔΗΣ, με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα παρακολούθησης συγχρηματοδοτούμενων έργων, και με κάθε άλλο πληροφοριακό σύστημα που κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση των δημόσιων συμβάσεων για ελεγκτικούς, δημοσιονομικούς, στατιστικούς και λοιπούς σκοπούς των φορολογικών ασφαλιστικών, δικαστικών και εισαγγελικών αρχών, καθώς και με τα πληροφοριακά συστήματα της Ένωσης και άλλων κρατών μελών.

10. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες του παρόντος άρθρου για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 222 έως 338) σχετικά με:

α) τη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενό της, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4727/2020 (Α' 184) και του ΠΗΔ, τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

β) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

γ) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

δ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής και

ε) τους όρους και προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

11. α) Κατ' εξαίρεση, εφόσον οι αναθέτοντες φορείς λειτουργούν ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας / πληροφοριακά συστήματα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των παρ. 1 έως 6 και 8 και του άρθρου 259, περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ, αναλογικά εφαρμοζόμενων, είναι δυνατή η παρέκκλιση από την υποχρέωση εκτέλεσης των επικοινωνιών, καθώς και των ανταλλαγών πληροφοριών, μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με το παρόν Βιβλίο.

β) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ορίζεται το όργανο πιστοποίησης ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας / πληροφοριακών συστημάτων δημόσιων συμβάσεων και οι αρμοδιότητές του, καθώς και οι όροι και η διαδικασία πιστοποίησης, εξειδικεύοντας τις απαιτήσεις των παρ. 1 έως 6, και ιδίως θέματα λειτουργικότητας, συμβατότητας, ασφάλειας των επικοινωνιών, κρυπτογράφησης και διαλειτουργικότητας των ως άνω ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας/πληροφοριακών συστημάτων με τρίτα συστήματα, καθώς και η υποχρέωση ενημέρωσης και χορήγησης στοιχείων προς εποπτεύοντες και ελεγκτικούς φορείς, το είδος και το εύρος κυρώσεων σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ή διαδικασία.

γ) Το όργανο πιστοποίησης, που ορίζεται με την απόφαση της περ. β', είναι αρμόδιο να αποφανθεί για την πιστοποίηση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας / πληροφοριακών συστημάτων δημόσιων συμβάσεων ή την ανάκληση αυτής, καθώς και για την παρακολούθηση της λειτουργίας και την υποβολή εκθέσεων αξιολόγησης όσον αφορά τη συμμόρφωση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας / πληροφοριακών συστημάτων δημόσιων συμβάσεων με τους κανόνες πιστοποίησης. Η ίδια η διαδικασία πιστοποίησης μπορεί να πραγματοποιείται από ανεξάρτητους ελεγκτικούς φορείς ή αρχές, ελέγχοντας και γνωμοδοτώντας για τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας / πληροφοριακά συστήματα δημόσιων συμβάσεων όσον αφορά τη συμμόρφωσή τους με τις απαιτήσεις των παρ. 1 έως 6, όπως αυτές εξειδικεύονται με την απόφαση της περ. β'.

δ) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνωμοδότησης του οργάνου πιστοποίησης ηλεκτρονικών συστημάτων δημόσιων συμβάσεων, παρέχεται ή ανακαλείται η εξαίρεση της περ. α'.

12. Στις συμβάσεις της παρ. 7 εφαρμόζεται αναλογικά η παρ. 6 του άρθρου 36, περί υποχρέωσης χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ.»

Άρθρο 110
Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ - Τροποποίηση των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 259 του ν. 4412/2016 (άρθρο 40 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Οι παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 259 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 259 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 259
Πολιτική Ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ (άρθρο 40 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

1. Το επίπεδο ασφαλείας του ΕΣΗΔΗΣ είναι ανάλογο προς τους κινδύνους.

2. Στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής πρέπει να τηρούνται τα ακόλουθα:

α) οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της χρονοσήμανσης, είναι διαθέσιμες στους ενδιαφερομένους,

β) να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014. Οι αναθέτοντες φορείς αποδέχονται τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη αν τα πιστοποιητικά χορηγούνται από έναν πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ της Επιτροπής, ανεξάρτητα από το αν έχουν δημιουργηθεί με ή χωρίς ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφών, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

αα) Οι αναθέτοντες φορείς πρέπει να καθορίζουν τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, βάσει των μορφοτύπων που έχουν θεσπιστεί με την απόφαση 2011/130/ΕΕ της Επιτροπής, και να θέτουν σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα, ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τεχνικά τους εν λόγω μορφοτύπους· όταν χρησιμοποιείται διαφορετικός μορφότυπος ηλεκτρονικής υπογραφής, τότε η ηλεκτρονική υπογραφή ή ο φορέας του ηλεκτρονικού εγγράφου περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες δυνατότητες επικύρωσης, υπό την ευθύνη της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ).

Οι δυνατότητες επικύρωσης επιτρέπουν στον αναθέτοντα φορέα να επικυρώνει, σε σύγχρονη σύνδεση, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα, την ηλεκτρονική υπογραφή που έχει παραληφθεί, ως προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, υποστηριζόμενη από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό.

Η ΕΕΤΤ κοινοποιεί τις πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης στην Επιτροπή.

ββ) Σε περίπτωση προσφορών, που υπογράφονται με την υποστήριξη αναγνωρισμένου πιστοποιητικού που περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης, οι αναθέτοντες φορείς δεν πρέπει να εφαρμόζουν πρόσθετες απαιτήσεις, που ενδέχεται να εμποδίσουν τη χρήση των εν λόγω υπογραφών από τους προσφέροντες.

Για τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης σύμβασης και υπογράφονται από αρμόδια αρχή κράτους μέλους ή άλλο φορέα έκδοσης, η αρμόδια αρχή ή φορέας έκδοσης μπορεί να καθορίζει τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρ. 2 του άρθρου 1 της απόφασης 2011/130/ΕΕ. Επίσης θέτει σε εφαρμογή τα μέτρα που είναι αναγκαία, ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστεί τεχνικά τους μορφοτύπους αυτούς, συμπεριλαμβάνοντας στο σχετικό έγγραφο τις πληροφορίες που απαιτούνται για την επεξεργασία της υπογραφής. Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν στην ηλεκτρονική υπογραφή ή στον φορέα του ηλεκτρονικού εγγράφου πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες δυνατότητες επικύρωσης που επιτρέπουν την επικύρωση της παραλαμβανόμενης ηλεκτρονικής υπογραφής σε σύγχρονη σύνδεση, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για τα άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα.

3. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 401), από τρίτους, εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς, πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των υπηρεσιών αυτών των φορέων προς τον χρήστη, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με κρυπτογραφημένο τρόπο και επέχει θέση εγγράφου με βέβαιη χρονολογία. Δεν επιτρέπεται στον αναθέτοντα φορέα ή στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως ανωτέρω περιγράφεται.

4. Σε περίπτωση τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, η οποία δεν μπορεί να αποκατασταθεί σε χρόνο που να επιτρέπει την κανονική υποβολή των προσφορών, ο αναθέτων φορέας δεν υποχρεούται, συνολικά ή μερικά, να χρησιμοποιήσει το ΕΣΗΔΗΣ.

Η ανωτέρω αδυναμία πιστοποιείται, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, από τη Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης του ΕΣΗΔΗΣ της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και, στη συνέχεια, με αιτιολογημένη απόφασή του, ο αναθέτων φορέας καθορίζει τον τρόπο συνέχισης και διεξαγωγής της διαδικασίας.

Η ανωτέρω αδυναμία πιστοποιείται, για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, από τη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, και στη συνέχεια, με αιτιολογημένη απόφασή του, ο αναθέτων φορέας καθορίζει τον τρόπο συνέχισης και διεξαγωγής της διαδικασίας.

5. Το παρόν εφαρμόζεται στις συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α..

6. Οι χρήστες αποκτούν δικαίωμα χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ, εφόσον διαθέτουν τα ανάλογα διαπιστευτήρια που απαιτούνται, σύμφωνα με την απόφαση της παρ. 10 του άρθρου 258.»

Άρθρο 111
Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί - Τροποποίηση του τίτλου και προσθήκη παρ. 11 στο άρθρο 271 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 271 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», προστίθεται παρ. 12 και το άρθρο 271 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 271
Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 53 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

1. Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να προσφεύγουν σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς, στους οποίους παρουσιάζονται νέες, μειωμένες τιμές και/ή νέες αξίες, όσον αφορά ορισμένα στοιχεία των προσφορών. Για τον σκοπό αυτό, οι αναθέτοντες φορείς διοργανώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό με τη μορφή επαναλαμβανόμενης ηλεκτρονικής διαδικασίας, διεξαγόμενης έπειτα από προκαταρκτική πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, επιτρέποντας την ταξινόμησή τους με βάση αυτόματες μεθόδους αξιολόγησης.

Δεδομένου ότι ορισμένες συμβάσεις υπηρεσιών ή έργων, που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες πνευματικού δημιουργού, όπως ο σχεδιασμός έργων, δεν μπορούν να ταξινομηθούν με βάση αυτόματη μέθοδο αξιολόγησης, οι συμβάσεις αυτές δεν αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών.

2. Σε ανοικτή ή κλειστή διαδικασία ή σε διαδικασία με δια-

πραγμάτευση με προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να αποφασίζουν ότι πριν από την ανάθεση μιας σύμβασης διεξάγεται ηλεκτρονικός πλειστηριασμός, όταν το περιεχόμενο των εγγράφων της σύμβασης και ιδίως οι τεχνικές προδιαγραφές μπορούν να καθορισθούν με ακρίβεια.

Υπό τους ιδίους όρους, ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να χρησιμοποιείται κατά το νέο διαγωνισμό μεταξύ των μερών μιας συμφωνίας-πλαίσιο, όπως προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 273, περί συμφωνιών-πλαίσιο, καθώς και κατά τον διαγωνισμό για την ανάθεση συμβάσεων στο πλαίσιο του δυναμικού συστήματος αγορών, όπως αναφέρεται στο άρθρο 270 περί δυναμικών συστημάτων αγορών.

3. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός αφορά σε ένα από τα ακόλουθα στοιχεία των προσφορών:

α) μόνο στις τιμές, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται αποκλειστικά βάσει της τιμής,

β) στις τιμές και/ή τις νέες αξίες των στοιχείων των προσφορών που επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής ή στην προσφορά με το χαμηλότερο κόστος, σύμφωνα με μια προσέγγιση βασιζόμενη στη σχέση αποδοτικότητας-κόστους.

4. Οι αναθέτοντες φορείς, που αποφασίζουν να κάνουν χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, το δηλώνουν στην προκήρυξη διαγωνισμού, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ή, αν χρησιμοποιείται γνωστοποίηση για την ύπαρξη συστήματος προεπιλογής ως μέσο προκήρυξης διαγωνισμού, στην πρόσκληση υποβολής προσφορών. Τα έγγραφα της σύμβασης περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα VII του Προσαρτήματος Β' του παρόντος νόμου.

5. Οι αναθέτοντες φορείς, πριν να προβούν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, διενεργούν μια πρώτη πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, σύμφωνα με το κριτήριο ή τα κριτήρια ανάθεσης και με τη στάθμισή τους, όπως έχουν καθορισθεί.

Η προσφορά θεωρείται παραδεκτή, όταν έχει υποβληθεί από προσφέροντα που δεν έχει αποκλειστεί, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 304, περί κριτηρίων επιλογής, ή την παρ. 1 του άρθρου 305, περί λόγων αποκλεισμού, και πληροί τα κριτήρια επιλογής των άρθρων 304 και 305, εφόσον η προσφορά είναι σύμφωνη με τις τεχνικές προδιαγραφές, χωρίς να είναι μη κανονική ή απαράδεκτη ή ακατάλληλη.

Μη κανονικές προσφορές θεωρούνται ιδίως όσες προσφορές δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των εγγράφων της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, όσες παρελήφθησαν εκπρόθεσμα, όταν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία συμπαιγνίας ή διαφθοράς ή όσες κρίνονται από τον αναθέτοντα φορέα ασυνήθιστα χαμηλές. Απαράδεκτες προσφορές θεωρούνται ιδίως όσες υποβάλλονται από προσφέροντες, οι οποίοι δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα και όσων η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό του αναθέτοντος φορέα, όπως καθορίσθηκε και τεκμηριώθηκε πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης.

Μη κατάλληλη θεωρείται μία προσφορά, όταν δεν σχετίζεται με τη σύμβαση και αδυνατεί προδήλως, χωρίς ουσιώδη τροποποίηση, να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις του αναθέτοντος φορέα, όπως προσδιορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Μη κατάλληλη θεωρείται μία αίτηση συμμετοχής, όταν στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα συντρέχει υποχρεωτικός ή δυνητικός λόγος αποκλεισμού, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 304 ή την παρ. 1 του άρθρου 305, ή όταν αυτός δεν πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, που καθορίζονται από τον αναθέτοντα φορέα, σύμφωνα με τα άρθρα 304 ή 305.

Όλοι οι προσφέροντες, που έχουν υποβάλει παραδεκτές προσφορές, καλούνται ταυτόχρονα να συμμετάσχουν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, χρησιμοποιώντας, κατά την προκαθορισμένη ημέρα και ώρα, τα στοιχεία σύνδεσης, σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται στην πρόσκληση. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός δεν αρχίζει προτού παρέλθουν δύο (2) εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία αποστολής των προσκλήσεων.

6. Η πρόσκληση συνοδεύεται από το αποτέλεσμα της πλήρους αξιολόγησης της οικείας προσφοράς, η οποία διεξάγεται σύμφωνα με τη στάθμιση που προβλέπεται στην παρ. 5 του άρθρου 311.

Η πρόσκληση αναφέρει επίσης τον μαθηματικό τύπο, βάσει του οποίου καθορίζεται κατά τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό η αυτόματη κατάταξη των προσφορών σε συνάρτηση με τις νέες υποβαλλόμενες τιμές ή τις νέες αξίες. Εκτός από την περίπτωση κατά την οποία η οικονομικώς πιο συμφέρουσα προσφορά βρίσκεται με βάση μόνο την τιμή, ο μαθηματικός αυτός τύπος εκφράζει τη στάθμιση όλων των κριτηρίων που έχουν καθοριστεί για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, όπως αναφέρεται στη γνωστοποίηση που χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού ή σε άλλα έγγραφα της σύμβασης. Προς τον σκοπό αυτό, περιθώρια διακύμανσης περιορίζονται εκ των προτέρων σε συγκεκριμένη τιμή.

Αν επιτρέπονται εναλλακτικές προσφορές, προβλέπεται χωριστός μαθηματικός τύπος για κάθε εναλλακτική προσφορά.

7. Κατά τη διάρκεια κάθε φάσης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτοντες φορείς γνωστοποιούν αμέσως σε όλους τους προσφέροντες τουλάχιστον τις πληροφορίες εκείνες που τους δίνουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν, ανά πάσα στιγμή, την αντίστοιχη κατάταξή τους. Δύνανται, επίσης, εάν επισημαίνεται εκ των προτέρων, να γνωστοποιούν και άλλες πληροφορίες σχετικά με άλλες τιμές ή αξίες που υποβάλλονται. Οι αναθέτοντες φορείς δύνανται επιπλέον να ανακοινώνουν ανά πάσα στιγμή τον αριθμό των συμμετεχόντων σε κάθε φάση του πλειστηριασμού. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να γνωστοποιούν την ταυτότητα των προσφερόντων κατά τη διεξαγωγή των διαφόρων φάσεων του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

8. Οι αναθέτοντες φορείς περατώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους:

α) κατά την προκαθορισμένη ημερομηνία και ώρα,

β) όταν δεν λαμβάνουν πλέον νέες τιμές ή νέες αξίες που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις σχετικά με τις ελάχιστες διαφοροποιήσεις, εφόσον έχουν δηλώσει προηγουμένως το χρονικό διάστημα που θα επιτρέψουν να παρέλθει από την παραλαβή της τελευταίας υποβολής πριν περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό ή

γ) όταν οι προκαθορισμένες φάσεις του πλειστηριασμού έχουν όλες ολοκληρωθεί.

Εάν οι αναθέτοντες φορείς προτίθενται να περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, σύμφωνα με την περ. γ', ενδεχομένως, σε συνδυασμό με τον τρόπο που προβλέπεται στην περ. β', η πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό προσδιορίζει το χρονοδιάγραμμα κάθε φάσης του πλειστηριασμού.

9. Μετά την περάτωση του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτοντες φορείς αναθέτουν τη σύμβαση, σύμφωνα με το άρθρο 311, περί κριτηρίων ανάθεσης συμβάσεων, βάσει των αποτελεσμάτων του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

10. Ο αναθέτων φορέας αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τους ειδικότερους όρους εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

11. Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να καθίσταται υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών σε αναθέτοντες φορείς που αποτελούν αναθέτουσες αρχές, για συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών και γενικών υπηρεσιών.»

Άρθρο 112
Συγκρότηση και τήρηση φακέλου σύμβασης - Τροποποίηση των παρ. 2, 3 και 4 και κατάργηση της παρ. 5 του άρθρου 277 του ν. 4412/2016 (άρθρο 99 παρ. 6 και 100 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Οι παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 46 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται, η παρ. 5 καταργείται και το άρθρο 277 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 277

Συγκρότηση και τήρηση φακέλου σύμβασης
(άρθρο 99 παρ. 6 και 100 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

1. Οι αναθέτοντες φορείς καταγράφουν την πρόοδο της διεξαγωγής όλων των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων είτε πραγματοποιούνται με ηλεκτρονικά μέσα είτε όχι.

2. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης της παρ. 1 ο αναθέτων φορέας συντάσσει και σε ηλεκτρονική μορφή ειδικό «φάκελο δημόσιας σύμβασης». Ειδικότερα, στην περίπτωση που η διαδικασία ανάθεσης γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, ο «φάκελος δημόσιας σύμβασης» τηρείται στον ηλεκτρονικό τόπο της διαδικασίας ανάθεσης.

3. Ο φάκελος δημόσιας σύμβασης συμπληρώνεται και επικαιροποιείται σε όλα τα επιμέρους στάδια σύναψης της σύμβασης και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

α) Την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της σύμβασης.

β) Τον προϋπολογισμό της σύμβασης και την τεκμηρίωσή του.

γ) Την περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης.

δ) Τα έγγραφα της σύμβασης.

ε) Όλα τα έγγραφα που είναι αναγκαία, ώστε ο αναθέτων φορέας να είναι σε θέση να αιτιολογεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων, όπως ενδεικτικά έγγραφα που αφορούν:

αα) στην επικοινωνία με οικονομικούς φορείς,

ββ) στην προετοιμασία των εγγράφων της διαδικασίας σύναψης σύμβασης,

γγ) στον διάλογο ή διαπραγμάτευση (εφόσον διεξήχθη),

δδ) στην επιλογή του αναδόχου και την ανάθεση της σύμβασης.

ζ) Αντίγραφο της σύμβασης.

4. Ο φάκελος δημόσιας σύμβασης τηρείται για περίοδο πέντε (5) τουλάχιστον ετών από την ημερομηνία οριστικής παραλαβής της σύμβασης. Σε περίπτωση εκκρεμοδικίας αναφορικά με τη δημόσια σύμβαση ο σχετικός φάκελος δημόσιας σύμβασης τηρείται μέχρι το πέρας αυτής.

5. [Καταργήθηκε].»

Άρθρο 113
Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς - Αντικατάσταση του άρθρου 278 του ν. 4412/2016 (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Το άρθρο 278 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 278
Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Πριν από την έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να διεξάγουν διαβουλεύσεις με την αγορά, προκειμένου να προετοιμάσουν τη σύμβαση και να ενημερώνουν τους οικονομικούς φορείς για τα σχέδια και τις απαιτήσεις τους όσον αφορά στις συμβάσεις.

Για τον σκοπό αυτό, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να ζητούν ή να δέχονται τις συμβουλές ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων ή αρχών ή φορέων που δραστηριοποιούνται στην αγορά. Οι εν λόγω συμβουλές μπορούν να χρησιμοποιούνται για τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, εφόσον δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού και την παραβίαση των αρχών της αποφυγής των διακρίσεων και της διαφάνειας.»

Άρθρο 114
Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς - Τροποποίηση των παρ. 1 και 3 του άρθρου 279 του ν. 4412/2016

Τροποποιούνται οι παρ. 1 και 3 του άρθρου 279 του ν. 4412/2016 (Α'147) και το άρθρο 279 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 279
Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς

1. Οι διαβουλεύσεις διεξάγονται βάσει ειδικής πρόσκλησης για ανοιχτή, μη δεσμευτική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, που αναρτάται στην ιστοσελίδα του αναθέτοντος φορέα και, κατά την κρίση του, μέσω των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας για την υποβολή προσφορών ή μέσω εντύπου ή ηλεκτρονικού τύπου. Η δαπάνη των δημοσιεύσεων στον τύπο και κάθε άλλο μέσο δημοσιότητας βαρύνει τον αναθέτοντα φορέα. Σε περίπτωση συμβάσεων, για τις οποίες η εφαρμογή της παρούσας διάταξης υποχρεώνει τους αναθέτοντες φορείς να παράσχουν πληροφορίες, η αποκάλυψη των οποίων είναι αντίθετη προς τα ουσιώδη συμφέροντά τους ή μπορεί να παραβλάψει απόρρητα, η ειδική πρόσκληση του προηγούμενου εδαφίου δεν δημοσιοποιείται, αλλά αποστέλλεται με κάθε πρόσφορο μέσο.

2. Η πρόσκληση αναφέρει τα στοιχεία του αναθέτοντος φορέα, το αντικείμενο της σύμβασης, καθώς και τον τρόπο και την προθεσμία υποβολής παρατηρήσεων. Στην πρόσκληση επισυνάπτεται περιγραφικό έγγραφο, στο οποίο περιλαμβάνεται κάθε άλλο πληροφοριακό στοιχείο σχετικά με τη σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί. Στην περίπτωση του τρίτου εδαφίου της παρ. 1, πριν από την αποστολή πρόσκλησης σε επιλεγμένους οικονομικούς φορείς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο αντικείμενο της σύμβασης, ο αναθέτων φορέας διασφαλίζει την εχεμύθεια των οικονομικών φορέων, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 259, περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ.

3. Η διαδικασία διαβούλευσης διεξάγεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 258, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες και 259, περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ, και διαρκεί δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες από την ανάρτηση της σχετικής ανακοίνωσης ή από την αποστολή της σχετικής πρόσκλησης. Μετά από τη λήξη της προθεσμίας, που τάσσεται στην πρόσκληση για την ολοκλήρωση της διαβούλευσης, ο αναθέτων φορέας συγκεντρώνει, αναρτά στην ιστοσελίδα του και επεξεργάζεται τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν. Το τελευταίο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις του τρίτου εδαφίου της παρ. 1.»

Άρθρο 115
Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων - Αντικατάσταση του άρθρου 280 του ν. 4412/2016 (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Το άρθρο 280 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 280
Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Εάν ένας υποψήφιος, ένας προσφέρων ή μια επιχείρηση, που σχετίζεται με υποψήφιο ή προσφέροντα, έχει παράσχει συμβουλές στον αναθέτοντα φορέα είτε εντός είτε εκτός του πλαισίου του άρθρου 278, περί προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς, ή έχει εμπλακεί με οποιονδήποτε τρόπο στην προετοιμασία της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης, ο αναθέτων φορέας λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζει τη μη στρέβλωση του ανταγωνισμού λόγω της συμμετοχής του εν λόγω υποψηφίου ή προσφέροντα.

Ειδικότερα, ο αναθέτων φορέας, κατ' ελάχιστον:

α) γνωστοποιεί στους λοιπούς υποψηφίους και προσφέροντες τις σχετικές πληροφορίες που ανταλλάχθηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης εμπλοκής του υποψηφίου ή του προσφέροντος στην προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης και προσδιορίζει επαρκείς προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών,

β) αποκλείει τον εμπλεκόμενο υποψήφιο ή προσφέροντα,

μόνο εάν δεν υπάρχει άλλος τρόπος να διασφαλισθεί συμμόρφωση με την υποχρέωση τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Πριν από την έκδοση της απόφασης αποκλεισμού, παρέχεται η ευχέρεια στους υποψηφίους ή τους προσφέροντες να αποδείξουν ότι η συμμετοχή τους στην προετοιμασία της διαδικασίας προμήθειας δεν είναι δυνατόν να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού,

γ) ενημερώνει την Επιτροπή Ανταγωνισμού για δικές της ενέργειες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, και την ΕΑΑΔΗΣΥ για την καταγραφή των μέτρων που λήφθηκαν στην ειδική έκθεση που συντάσσεται δυνάμει του άρθρου 341, περί χωριστών εκθέσεων, σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων.»

Άρθρο 116
Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης - Τροποποίηση των παρ. 2 και 5 του άρθρου 281 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 2 και 5 του άρθρου 281 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 281 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 281
Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης

1. Οι όροι που περιέχονται στα έγγραφα της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις, ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών.

2. Τα έγγραφα της σύμβασης, πλην της προκήρυξης σύμβασης του άρθρου 293 και της περιοδικής ενδεικτικής προκήρυξης του άρθρου 291, περιέχουν ιδίως:

α) την επωνυμία, τον αριθμό φορολογικού μητρώου της αναθέτουσας αρχής και τον κωδικό της αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα, που αφορά στην ηλεκτρονική τιμολόγηση, όπως αυτός προσδιορίζεται στον επίσημο ιστότοπο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης,

β) την προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών από την αρμόδια υπηρεσία και τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να αποσταλούν,

γ) το όνομα, τη διεύθυνση, τον αριθμό τηλεφώνου, τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) της υπηρεσίας που διενεργεί τον διαγωνισμό, καθώς και τον αρμόδιο υπάλληλο της υπηρεσίας αυτής,

δ) τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, την ημερομηνία, την ώρα και λοιπές πληροφορίες που σχετίζονται με την αποσφράγιση,

ε) την ακριβή περιγραφή του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης, οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσης, καθώς και τον χρόνο άσκησής τους,

στ) το είδος της διαδικασίας,

ζ) την πηγή χρηματοδότησης και τον τρόπο πληρωμής. Στην περίπτωση που πηγή χρηματοδότησης είναι ο τακτικός προϋπολογισμός, με εξαίρεση τις συμφωνίες πλαίσιο και τα δυναμικά συστήματα αγορών, τον αριθμό και την χρονολογία της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει το τρέχον οικονομικό έτος, τον αριθμό καταχώρησής της στα λογιστικά βιβλία του οικείου φορέα, καθώς και τον αριθμό της απόφασης έγκρισης της πολυετούς ανάληψης, σε περίπτωση που η δαπάνη εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από την παρ. 4 του άρθρου 4 του π.δ. 80/2016 (Α' 145), περί διαδικασίας για την έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Στην περίπτωση που πηγή χρηματοδότησης είναι το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων, τη Συλλογική Απόφαση Ένταξης και τον ενάριθμο. Στην περίπτωση που συνάπτεται συμφωνία-πλαίσιο, οι πληροφορίες της παρούσας περίπτωσης περιέχονται μόνο στις εκτελεστικές συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει αυτής. Στην περίπτωση που χρησιμοποιείται δυναμικό σύστημα αγορών, οι πληροφορίες της παρούσας περίπτωσης αφορούν μόνο τις συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει αυτού,

η) [καταργήθηκε]

θ) τις προϋποθέσεις αναπροσαρμογής του τιμήματος μετά από την κατακύρωση, εφόσον κρίνεται ότι απαιτείται τέτοιος όρος,

ι) τις απαιτούμενες εγγυήσεις, τον τύπο, τα ποσοστά, το νόμισμα, τον χρόνο υποβολής των εγγυήσεων, καθώς και άλλες εξασφαλίσεις, εάν ζητούνται,

ια) τα τεχνικά χαρακτηριστικά (προδιαγραφές), την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων, τον τρόπο της εκτέλεσης του ελέγχου και της διασφάλισης της ποιότητας, την προθεσμία για την εκτέλεση της σύμβασης, τον τόπο και χρόνο εκτέλεσης, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης,

ιβ) τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, καθώς και την τεχνική ή επαγγελματική ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων,

ιγ) τη δυνατότητα υποβολής προσφοράς για ένα ή περισσότερα μέρη της σύμβασης,

ιδ) τη δυνατότητα υποβολής εναλλακτικών προσφορών,

ιε) το κριτήριο ανάθεσης, τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών,

ιστ) τη διάρκεια ισχύος των προσφορών,

ιζ) τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται απόρριψη της προσφοράς,

ιη) όλους τους ειδικούς και γενικούς όρους για την εκτέλεση της σύμβασης, ιδίως δε την υποχρέωση της παρ. 2 του άρθρου 253, περί αρχών που διέπουν τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, και τους όρους πληρωμής,

ιθ) [καταργήθηκε].

κ) τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα (υπεύθυνες δηλώσεις, δικαιολογητικά κ.λπ.),

κα) τον κατάλογο και τη σειρά ισχύος των εγγράφων της σύμβασης,

κβ) όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν στον τρόπο διάθεσης των εγγράφων της διαδικασίας σύναψης σύμβασης,

κγ) ειδικά για τις συμβάσεις έργων:

αα) τον προϋπολογισμό δημοπράτησης, το τιμολόγιο δημοπράτησης, την τεχνική περιγραφή, την τεχνική μελέτη ή/και τη διαμόρφωση αυτών μετά την κατακύρωση της σύμβασης, σύμφωνα με την προσφορά του αναδόχου,

ββ) το σύστημα υποβολής προσφορών,

γγ) αμοιβή των αξιολογότερων μελετών, όπου κρίνεται αναγκαίο,

δδ) την επωνυμία του οργάνου που θα εξετάζει ενστάσεις, και

κδ) οποιαδήποτε άλλη πληροφορία απαιτείται σύμφωνα με τα άρθρα 222 έως 338.

3. Τα έγγραφα της σύμβασης συντάσσονται στην ελληνική γλώσσα και προαιρετικά και σε άλλες γλώσσες, συνολικά ή μερικά. Σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ των τμημάτων των εγγράφων της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, που έχουν συνταχθεί σε περισσότερες γλώσσες, επικρατεί η ελληνική έκδοση.

4. Οι αναθέτοντες φορείς δεν επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς δαπάνη για τη λήψη των εγγράφων της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, πλην της δαπάνης που αντιστοιχεί στο κόστος αναπαραγωγής τους και της ταχυδρομικής αποστολής τους.

5. Οι αναθέτοντες φορείς δύνανται να χρησιμοποιούν πρότυπα ή υποδείγματα εγγράφων σύμβασης τα οποία εκδίδονται από την Αρχή.

6. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται κατά τη σύναψη των συμβάσεων της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 1, που υλοποιούνται ως Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.), σύμφωνα με τον ν. 3389/2005 (Α' 232).»

Άρθρο 117
Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1 και 5 του άρθρου 296 του ν. 4412/2016 (άρθρο 72 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Στον τίτλο του άρθρου 296 του ν. 4412/2016 προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», τροποποιούνται οι παρ. 1 και 5 και το άρθρο 296 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 296
Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο - Εξουσιοδοτική διάταξη
(άρθρο 72 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

1. Οι αναθέτοντες φορείς δημοσιεύουν τις προσκλήσεις, τις διακηρύξεις και τις προκηρύξεις, ανάλογα με τη διαδικασία ανάθεσης αυτών, με την επιφύλαξη εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 38, στο ΚΗΜΔΗΣ. Οι προκηρύξεις και διακηρύξεις της παρούσας, καθώς και οι προσκλήσεις του άρθρου 330, πρέπει να φέρουν Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ) στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 38.

2. Οι προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις των άρθρων 291 περί περιοδικών ενδεικτικών προκηρύξεων, 292 περί γνωστοποίησης για την ύπαρξη συστήματος προεπιλογής, 293 περί προκήρυξης σύμβασης και 294 περί γνωστοποιήσεων συναφθεισών συμβάσεων, καθώς και οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτές δεν δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο πριν από την ημερομηνία δημοσίευσης, σύμφωνα με το άρθρο 295 περί σύνταξης και λεπτομερειών δημοσίευσης. Ωστόσο, η δημοσίευση μπορεί να πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση σε εθνικό επίπεδο, όταν οι αναθέτοντες φορείς δεν έχουν ενημερωθεί σχετικά με τη δημοσίευση εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών από την βεβαίωση παραλαβής της προκήρυξης και γνωστοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 295.

3. Οι προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο, δεν περιλαμβάνουν πληροφορίες άλλες από εκείνες που περιέχονται σε αυτές που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή δημοσιεύονται στο προφίλ αγοραστή και αναφέρουν την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης και γνωστοποίησης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της δημοσίευσης στο προφίλ αγοραστή.

4. Οι περιοδικές ενδεικτικές προκηρύξεις δεν δημοσιεύονται στο προφίλ αγοραστή πριν από την αποστολή στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της προκήρυξης/γνωστοποίησης, με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευσή τους υπό τη μορφή αυτή, αναφέρουν δε την ημερομηνία αυτής της αποστολής.

5. Το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ μπορεί να λειτουργεί ως το επίσημο εθνικό πληροφοριακό σύστημα eSender για την απευθείας ηλεκτρονική υποβολή των προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης, στο Tenders Electronic Daily (TED). Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται τα θέματα που είναι σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας.»

Άρθρο 118
Εγγυήσεις - Τροποποίηση του τίτλου και αντικατάσταση του άρθρου 302 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 302 του ν. 4412/2016 προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη» και το άρθρο 302 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 302
Εγγυήσεις - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι αναθέτοντες φορείς ζητούν από τους προσφέροντες να παράσχουν «εγγύηση συμμετοχής», το ύψος της οποίας καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης σε συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, αριθμητικώς και ολογράφως σε ευρώ και δεν μπορεί να υπερβαίνει το δυο τοις εκατό (2%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, μη συνυπολογιζομένων των δικαιωμάτων προαίρεσης και παράτασης της σύμβασης, με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο.

Αν υποβληθεί προσφορά για ένα ή περισσότερα τμήματα της σύμβασης, το ύψος της εγγύησης συμμετοχής υπολογίζεται επί της εκτιμώμενης αξίας, του/των προσφερομένου/ων τμήματος/ων.

Στην περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, η εγγύηση συμμετοχής περιλαμβάνει και τον όρο ότι η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στην ένωση.

Η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει για τριάντα (30) τουλάχιστον ημέρες μετά από τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς που καθορίζουν τα έγγραφα της σύμβασης. Ο αναθέτων φορέας μπορεί, πριν από τη λήξη της προσφοράς, να ζητά από τον προσφέροντα να παρατείνει πριν από τη λήξη τους τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς και της εγγύησης συμμετοχής.

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, οι οποίες διενεργούνται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, ή άλλης ηλεκτρονικής πλατφόρμας, σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 258 περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, οι πρωτότυπες εγγυήσεις συμμετοχής, πλην των εγγυήσεων ηλεκτρονικής έκδοσης, προσκομίζονται, με ευθύνη του οικονομικού φορέα, το αργότερο πριν από την ορισθείσα στα έγγραφα της σύμβασης ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Η προσφορά οικονομικού φορέα, που παρέλειψε να προσκομίσει την απαιτούμενη από τα έγγραφα της σύμβασης εγγύηση συμμετοχής, απορρίπτεται ως απαράδεκτη μετά από γνώμη του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Η απόφαση απόρριψης της προσφοράς του προηγούμενου εδαφίου εκδίδεται πριν από την έκδοση οποιασδήποτε άλλης απόφασης, σχετικά με την αξιολόγηση των προσφορών του οικείας διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης.

Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να μην απαιτούν εγγύηση συμμετοχής για τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) διαδικασία σύναψης συμφωνίας - πλαίσιο,

β) διαδικασία ανάθεσης σύμβασης μέσω δυναμικού συστήματος αγοράς,

γ) απευθείας ανάθεση,

δ) επιλογή από κατάλογο.

2. Η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει, αν ο προσφέρων:

α) αποσύρει την προσφορά του κατά τη διάρκεια ισχύος της,

β) παρέχει εν γνώσει του ψευδή στοιχεία ή πληροφορίες οι οποίες απαιτούνται από τους αναθέτοντες φορείς, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 304 περί κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, ή την παρ. 1 του άρθρου 305, περί λόγων αποκλεισμού,

γ) δεν προσκομίσει εγκαίρως τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στα έγγραφα της σύμβασης,

δ) δεν προσέλθει εγκαίρως για υπογραφή του συμφωνητικού,

ε) υπέβαλε μη κατάλληλη προσφορά με την έννοια της περ. 46 της παρ. 1 του άρθρου 2,

στ) στις περιπτώσεις των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 103 περί πρόσκλησης για την υποβολή δικαιολογητικών.

3. Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στον ανάδοχο με την προσκόμιση της εγγύησης καλής εκτέλεσης.

Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται, με την επιφύλαξη της παρ. 2, στους λοιπούς προσφέροντες μετά από:

αα) την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή την έκδοση απόφασης επί ασκηθείσας προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης,

ββ) την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης ενδίκων μέσων προσωρινής δικαστικής προστασίας ή την έκδοση απόφασης επ' αυτών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και

γγ) την ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν. 4700/2020 (Α' 127), εφόσον απαιτείται.

Για τα προηγούμενα στάδια της κατακύρωσης η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στους συμμετέχοντες στις κάτωθι περιπτώσεις:

α) λήξης του χρόνου ισχύος της προσφοράς και μη ανανέωσης αυτής και

β) απόρριψης της προσφοράς τους και εφόσον δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή ένδικο βοήθημα ή έχει εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή έν-

δικων βοηθημάτων ή έχει λάβει χώρα παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης αυτών ή αυτά έχουν απορριφθεί αμετακλήτως.

4. Οι αναθέτοντες φορείς ζητούν από τον ανάδοχο της σύμβασης να παράσχει «εγγύηση καλής εκτέλεσης», σε ποσοστό επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, ή του αντίστοιχου τμήματος, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται δικαιώματα προαίρεσης. Το ποσοστό αυτό καθορίζεται για τις προμήθειες και τις υπηρεσίες σε ποσοστό τέσσερα τοις εκατό (4%) και για τα έργα και τις μελέτες σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%). Η εγγύηση καλής εκτέλεσης κατατίθεται μέχρι και την υπογραφή του συμφωνητικού.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης καταπίπτει υπέρ αναθέτοντος φορέα στην περίπτωση παραβίασης από τον ανάδοχο των όρων που ορίζονται στη σύμβαση.

Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να μην απαιτούν εγγύηση καλής εκτέλεσης για συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας ίσης ή κατώτερης από το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

Σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης κατά το άρθρο 337 περί τροποποίησης συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, η οποία συνεπάγεται αύξηση της συμβατικής αξίας, ο αναθέτων φορέας οφείλει να απαιτεί από τον ανάδοχο να καταθέσει μέχρι και την υπογραφή της τροποποιημένης σύμβασης, συμπληρωματική εγγύηση καλής εκτέλεσης, το ύψος της οποίας ανέρχεται τέσσερα τοις εκατό (4%) για τις προμήθειες και υπηρεσίες και σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) για τα έργα και τις μελέτες επί του ποσού της αύξησης της αξίας της σύμβασης.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης της σύμβασης καλύπτει συνολικά και χωρίς διακρίσεις την εφαρμογή όλων των όρων της σύμβασης και κάθε απαίτηση του αναθέτοντος φορέα ή του κυρίου του έργου έναντι του αναδόχου.

Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, ο χρόνος ισχύος της εγγύησης καλής εκτέλεσης πρέπει να είναι μεγαλύτερος από τον συμβατικό χρόνο φόρτωσης ή παράδοσης, για το διάστημα που θα ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, ο χρόνος ισχύος της εγγύησης καλής εκτέλεσης πρέπει να είναι μεγαλύτερος τουλάχιστον κατά τρεις (3) μήνες από το άθροισμα της συμβατικής προθεσμίας, της οριακής προθεσμίας και του χρόνου υποχρεωτικής συντήρησης του έργου, σύμφωνα με το άρθρο 171 και τα έγγραφα της σύμβασης.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί για τις συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών να καθορίζεται όριο ποσοστού έκπτωσης, πάνω από το οποίο ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει, επιπλέον της εγγύησης καλής εκτέλεσης των προηγούμενων παραγράφων, πρόσθετη εγγύηση, κλιμακωτά αυξανόμενη βάσει του ποσοστού έκπτωσης.

5. Οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης επιστρέφονται στο σύνολό τους μετά από την ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του συνόλου του αντικειμένου της σύμβασης.

6. Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να απαιτούν από τον ανάδοχο «εγγύηση καλής εκτέλεσης συμφωνίας-πλαίσιο», το ύψος της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό μέχρι 0,5% επί της συνολικής αξίας της συμφωνίας-πλαίσιο ή του τμήματος της συμφωνίας πλαίσιο που του έχει ανατεθεί.

Προκειμένου να ανατεθεί σύμβαση δυνάμει συμφωνίας-πλαίσιο, ο αναθέτων φορέας οφείλει να απαιτήσει από τον ανάδοχο να καταθέσει «εγγύηση καλής εκτέλεσης» της σύμβασης αυτής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 4.

7. Οι αναθέτοντες φορείς απαιτούν από τον ανάδοχο «εγγύηση προκαταβολής», στην περίπτωση που θα χορηγήσουν σε αυτόν προκαταβολή, για ποσό ίσο με αυτό της προκαταβολής. Η χορηγούμενη προκαταβολή είναι έντοκη από την ημερομηνία καταβολής της στον ανάδοχο και επιβαρύνεται με επιτόκιο, το ύψος του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

8. Η απόσβεση της προκαταβολής και η επιστροφή της εγγύησης προκαταβολής πραγματοποιούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και τους όρους των εγγράφων της σύμβασης. Η προκαταβολή και η εγγύηση προκαταβολής μπορούν να χορηγούνται τμηματικά, εφόσον τούτο ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Η προκαταβολή απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες που δεν σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης.

9. Για δημόσιες συμβάσεις έργων, αν η παροχή πρόσθετου χρόνου εγγύησης συνιστά κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να ζητούν, πριν από την υπογραφή της, «εγγύηση προσθέτου χρόνου εγγύησης». Το ύψος της ανωτέρω εγγύησης ανέρχεται σε ποσοστό επί της αξίας της σύμβασης, που είναι ανάλογο με τον προσφερόμενο πρόσθετο χρόνο «ε» (σε έτη πέραν των ελαχίστων οριζόμενων στη διακήρυξη), σύμφωνα με τον ακόλουθο μαθηματικό τύπο: Εκλ = ε*1,50% και κατ' ελάχιστο ποσοστό 1% επί της αξίας της σύμβασης. Η επιστροφή της ανωτέρω εγγύησης γίνεται μετά από την πάροδο του προσφερθέντος χρόνου εγγύησης.

10. Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να ζητούν από τους προσφέροντες να παράσχουν «εγγύηση καλής λειτουργίας» για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που ανακύπτουν ή των ζημιών που προκαλούνται από δυσλειτουργία των έργων ή των αγαθών κατά την περίοδο εγγύησης καλής λειτουργίας, εφόσον τέτοια περίοδος προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. Το ύψος της «εγγύησης καλής λειτουργίας» καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Η επιστροφή της ανωτέρω εγγύησης λαμβάνει χώρα μετά από την ολοκλήρωση της περιόδου εγγύησης καλής λειτουργίας.

Για τα προηγούμενα στάδια της κατακύρωσης η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στους συμμετέχοντες στις κάτωθι περιπτώσεις:

α) λήξης του χρόνου ισχύος της προσφοράς και μη ανανέωσής της και

β) απόρριψης της προσφοράς τους και εφόσον δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή ένδικο βοήθημα ή έχει εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή ένδικων βοηθημάτων ή έχει λάβει χώρα παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης αυτών ή αυτά έχουν απορριφθεί αμετακλήτως.

11. Οι εγγυήσεις των παρ. 1 έως 10 εκδίδονται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4364/2016 (Α' 13), που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη μέρη της ΣΔΣ και έχουν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα αυτό. Μπορούν, επίσης, να εκδίδονται από το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. ή να παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού. Αν συσταθεί παρακαταθήκη με γραμμάτιο παρακατάθεσης χρεογράφων στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα τοκομερίδια ή μερίσματα, που λήγουν κατά τη διάρκεια της εγγύησης, επιστρέφονται μετά τη λήξη τους στον υπέρ ου η εγγύηση δικαιούχο.

12. Οι εγγυήσεις του παρόντος περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

α) την ημερομηνία έκδοσης,

β) τον εκδότη,

γ) τον αναθέτοντα φορέα, προς τον οποίο απευθύνονται (ή τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής στις περιπτώσεις δημόσιων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών),

δ) τον αριθμό της εγγύησης,

ε) το ποσό που καλύπτει η εγγύηση,

στ) την πλήρη επωνυμία, τον Α.Φ.Μ. και τη διεύθυνση του οικονομικού φορέα υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση,

ζ) τους όρους ότι:

αα) η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και της διζήσεως, και

ββ) σε περίπτωση κατάπτωσης αυτής, το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται στο εκάστοτε ισχύον τέλος χαρτοσήμου,

η) τα στοιχεία της διακήρυξης, της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών του διαγωνισμού,

θ) την ημερομηνία λήξης ή τον χρόνο ισχύος της εγγύησης,

ι) την ανάληψη υποχρέωσης από τον εκδότη της εγγύησης να καταβάλει το ποσό της εγγύησης ολικά ή μερικά εντός πέντε (5)

ημερών μετά από απλή έγγραφη ειδοποίηση εκείνου προς τον οποίο απευθύνεται και

ια) (μόνο στην περίπτωση των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης και προκαταβολής) τον αριθμό και τον τίτλο της σύμβασης.

Η περίπτωση αα' δεν εφαρμόζεται για τις εγγυήσεις που παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

13. Ο αναθέτων φορέας επικοινωνεί με τους φορείς που φέρονται να έχουν εκδώσει τις εγγυητικές επιστολές, προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητά τους.

14. Για τις συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω, ισχύουν ειδικότερα τα εξής:

(α) οι κρατήσεις της παρ. 12 του άρθρου 152, περί λογαριασμών και πιστοποιήσεων, μπορεί να αντικατασταθούν οποτεδήποτε από τον ανάδοχο, μερικά ή ολικά, με ισόποση εγγυητική επιστολή. Οι εγγυήσεις αυτές περιορίζονται κατά ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) επί της αξίας των εργασιών που περιλαμβάνονται στις υποβεβλημένες στην αρμόδια υπηρεσία επιμετρήσεις. Η μείωση αποφασίζεται από την αρμόδια υπηρεσία, ύστερα από αίτηση του αναδόχου, συνοδευόμενη από ειδικό απολογισμό των εργασιών των οποίων έχουν υποβληθεί οι επιμετρήσεις.

(β) η εγγύηση καλής εκτέλεσης, όπως συμπληρώθηκε κατόπιν της υπογραφής συμπληρωματικών συμβάσεων, μειώνεται αμέσως μετά από την έγκριση της τελικής επιμέτρησης από τη διευθύνουσα υπηρεσία κατά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%) της συνολικής αξίας. Το σύνολο των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης επιστρέφεται χωρίς καθυστέρηση αμέσως μετά από την έγκριση του Πρωτοκόλλου Παραλαβής και την έγκριση του τελικού λογαριασμού του έργου.

15. Για τις συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με απόφαση της αρμόδιας υπηρεσίας, που εκδίδεται ύστερα από αίτηση του αναδόχου, αποδεσμεύεται μέρος των εγγυήσεων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 187 περί καταβολής της αμοιβής του αναδόχου, ανερχόμενο σε ποσοστό ανάλογο με την αξία των εργασιών περαιωθέντος και εγκριθέντος σταδίου της σύμβασης. Αν η σύμβαση αφορά στην παροχή υπηρεσίας χωρίς διακεκριμένα στάδια, μπορεί να ορίζει ότι επιστρέφεται στον ανάδοχο μέρος της εγγύησης, μετά την ολοκλήρωση τμήματος της σύμβασης.

16. Για τις συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών:

α) οι εγγυήσεις προκαταβολής επιστρέφονται μετά την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή των αγαθών ή των υπηρεσιών,

β) εάν στο πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής αναφέρονται παρατηρήσεις ή υπάρχει εκπρόθεσμη παράδοση, η παραπάνω επιστροφή γίνεται μετά την αντιμετώπιση, σύμφωνα με όσα προβλέπονται, των παρατηρήσεων και του εκπρόθεσμου. Αν το υλικό ή η υπηρεσία είναι διαιρετά και η παράδοση γίνεται, σύμφωνα με τη σύμβαση, τμηματικά, οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης και προκαταβολής αποδεσμεύονται σταδιακά κατά ποσό που αναλογεί στην αξία του μέρους της ποσότητας ή του τμήματος της υπηρεσίας που παραλήφθηκε οριστικά. Για τη σταδιακή αποδέσμευσή τους απαιτείται προηγούμενη γνωμοδότηση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Εάν στο πρωτόκολλο παραλαβής αναφέρονται παρατηρήσεις ή υπάρχει εκπρόθεσμη παράδοση, η παραπάνω σταδιακή αποδέσμευση γίνεται μετά την αντιμετώπιση, σύμφωνα με όσα προβλέπονται, των παρατηρήσεων και του εκπρόθεσμου.

17. Για τις δημόσιες συμβάσεις εκτέλεσης έργων και μελετών οι εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης, προκαταβολής και καλής λειτουργίας καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση του αναθέτοντα φορέα, η οποία εκδίδεται ύστερα από προηγούμενη γνωμοδότηση της διευθύνουσας υπηρεσίας.»

Άρθρο 119
Χρήση των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο Ι - Τροποποίηση της παρ. 1 και κατάργηση της παρ. 3 του άρθρου 305 του ν. 4412/2016

Η παρ. 1 τροποποιείται, η παρ. 3 καταργείται και το άρθρο 305 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 305
Χρήση των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο Ι
(άρθρο 80 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

1. Οι αντικειμενικοί κανόνες, οι λόγοι αποκλεισμού και τα κριτήρια για την επιλογή των οικονομικών φορέων που υποβάλλουν αίτηση προεπιλογής σε ένα σύστημα προεπιλογής, καθώς και οι αντικειμενικοί κανόνες, οι λόγοι αποκλεισμού και τα κριτήρια για την επιλογή των υποψηφίων και των προσφερόντων σε ανοικτή διαδικασία, σε κλειστή διαδικασία, σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, σε ανταγωνιστικό διάλογο, σε σύμπραξη καινοτομίας ή σε απευθείας ανάθεση, μπορούν να περιλαμβάνουν τους λόγους αποκλεισμού που παρατίθενται στο άρθρο 73, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο προαναφερόμενο άρθρο. Όταν ένας αναθέτων φορέας είναι αναθέτουσα αρχή, οι εν λόγω κανόνες περιλαμβάνουν τους λόγους αποκλεισμού που απαριθμούνται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 περί λόγων αποκλεισμού, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο.

2. Τα κριτήρια και οι κανόνες που αναφέρονται στην παρ. 1, μπορούν να περιλαμβάνουν τα κριτήρια επιλογής που παρατίθενται στα άρθρα 75 περί κριτηρίων επιλογής, 76 περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης έργου και 77 περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτό ιδιαίτερα όσον αφορά στα όρια για τις απαιτήσεις που αφορούν τους ετήσιους κύκλους εργασιών.

3. [Καταργήθηκε].»

Άρθρο 120
Αποκλεισμός οικονομικού φορέα - Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 306 του ν. 4412/2016

Η παρ. 1 του άρθρου 306 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο 306 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 306
Αποκλεισμός οικονομικού φορέα

1. Αν οι κανόνες και οι λόγοι αποκλεισμού περιλαμβάνουν τους λόγους αποκλεισμού που παρατίθενται στο άρθρο 73 και διαπιστωθεί ότι συντρέχει στο πρόσωπο ενός οικονομικού φορέα ένας από τους λόγους αποκλεισμού των παρ. 1 και 4 του άρθρου 73, και ο οικονομικός φορέας δεν λάβει τα μέτρα για να αποδείξει την αξιοπιστία του, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 73, δύναται να επιβληθεί εις βάρος του αποκλεισμός από τη συμμετοχή σε εν εξελίξει και μελλοντικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων για εύλογο χρονικό διάστημα.

2. Για τους σκοπούς της παρ. 1 εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στο άρθρο 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις.»

Άρθρο 121
Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών - Αντικατάσταση του άρθρου 310 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 310 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 310
Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών
(άρθρο 76 παρ. 4 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων

συμμετοχής, οι αναθέτοντες φορείς, τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητούν από τους οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης.»

Άρθρο 122
Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1 και 7 και προσθήκη παρ. 6α στο άρθρο 313 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 313 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», οι παρ. 1, 6 και 7 τροποποιούνται, προστίθεται παρ. 6α και το άρθρο 313 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 313
Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές -
Εξουσιοδοτική διάταξη
(άρθρο 84 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτοντες φορείς απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης του αναθέτοντος φορέα, την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά. Αν ο οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση του αναθέτοντα φορέα εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ του αναθέτοντα φορέα η εγγυητική επιστολή συμμετοχής.

2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παρ. 1, μπορεί να αφορούν ιδίως:

α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών,

β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες, που διαθέτει ο προσφέρων για την προμήθεια των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή για την εκτέλεση του έργου,

γ) την πρωτοτυπία του έργου, των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα,

δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 253 περί αρχών που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης σύναψης συμβάσεων,

ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 336 περί υπεργολαβίας,

στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα.

3. Ο αναθέτων φορέας αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά, μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτοντες φορείς απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 253 περί αρχών που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης σύναψης συμβάσεων.

4. Εάν ο αναθέτων φορέας διαπιστώνει ότι μία προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, η προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για αυτόν τον λόγο μόνο μετά από διαβούλευση με τον προσφέροντα και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός επαρκούς προθεσμίας, την οποία ορίζει ο αναθέτων φορέας, ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 ΣΛΕΕ. Σε περίπτωση απόρριψης προσφοράς εξ αυτού του λόγου, ο αναθέτων φορέας ενημερώνει σχετικώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

5. Για την απόδειξη ότι η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ περί κρατικών ενισχύσεων, ο προσφέρων προσκομίζει εντός της τεθείσας προθεσμίας ιδίως και κατά περίπτωση τα κατωτέρω έγγραφα:

α) σε περιπτώσεις χορήγησης ενίσχυσης στο πλαίσιο του Κανονισμού de minimis (ενισχύσεις ήσσονος σημασίας), την κανονιστική πράξη του μέτρου ενίσχυσης και την ατομική πράξη έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης, όταν προβλέπεται η έκδοσή της,

β) στις λοιπές περιπτώσεις: αα) δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.Ε.Ε.) είτε της εγκριτικής του μέτρου ενίσχυσης απόφασης της Επιτροπής είτε του συνοπτικού δελτίου πληροφοριών του μέτρου ενίσχυσης και ββ) την κανονιστική πράξη του μέτρου ενίσχυσης και την ατομική πράξη έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης όταν προβλέπεται η έκδοσή της.

6. Εφόσον ζητηθεί, η ΕΑΑΔΗΣΥ θέτει στη διάθεση άλλων κρατών μελών, στο πλαίσιο διοικητικής συνεργασίας, κάθε πληροφορία που έχει στη διάθεσή της, όπως νόμους, κανονισμούς, συλλογικές συμβάσεις καθολικής ισχύος ή εθνικά τεχνικά πρότυπα, σχετικά με τα δικαιολογητικά και τα έγγραφα που προσκομίζονται σε σχέση με τα ζητήματα που αναφέρονται στην παρ. 2.

6α. Στις συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Ο αναθέτων φορέας δύναται να κρίνει ότι ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές τεκμαίρονται και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη την διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.

Στις συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εξειδικεύονται οι όροι χαρακτηρισμού μίας οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής ανά κατηγορία έργου και μελέτης και ανά εκτιμώμενη αξία σύμβασης και για την εκτίμηση των παρεχόμενων κατά τα ανωτέρω εξηγήσεων. Ο αναθέτων φορέας μπορεί να αποκλίνει από την ανωτέρω απόφαση, μετά από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου οργάνου.

7. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και του Υπουργού Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών αγαθών και παροχής συναφών υπηρεσιών, μπορεί να ορίζονται η μέθοδος και τα κριτήρια, δυνάμει των οποίων μία προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς και ο τρόπος σύνδεσης των κριτηρίων αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών με μηχανισμούς καταγραφής τιμών, όπως τα παρατηρητήρια τιμών. Με την ίδια απόφαση μπορεί να ορίζονται τα κριτήρια βάσει των οποίων ο αναθέτων φορέας μπορεί να αποκλίνει από τα αναφερόμενα σε αυτές.»

Άρθρο 123
Ειδικοί κανόνες διεξαγωγής διαδικασίας - Αντικατάσταση του άρθρου 315 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 315 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 315
Ειδικοί κανόνες διεξαγωγής διαδικασίας

1. Η διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης σύμβασης (διαδικασία υποβολής, αποσφράγισης, αξιολόγησης προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, επιλογής συμμετεχόντων, υποβολής δικαιολογητικών κατακύρωσης και σύμβασης, καθορισμού προθεσμιών ολοκλήρωσης του συνόλου ή των επιμέρους διαδικασιών) πραγματοποιείται σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 92 έως 100, 103 και 104, αναλόγως εφαρμοζόμενα. Σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 304, εφόσον στα έγγραφα της σύμβασης δεν προβλέπεται υποβολή ΕΕΕΣ, και ζητείται να προσκομιστούν όλα τα δικαιολογητικά κατά την υποβολή της προσφοράς, δύναται να μην εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 103, εφόσον δεν παρέλθει χρονικό διάστημα άνω των τριών (3) μηνών από την αποσφράγιση των προσφορών μέχρι την έκδοση της απόφασης κατακύρωσης. Στις περιπτώσεις αυτές, μετά την αξιολόγηση των προσφορών, εκδίδεται η απόφαση κατακύρωσης.

2. Οι αναθέτοντες φορείς, που αποτελούν αναθέτουσες αρχές:

α) δύνανται να εφαρμόζουν τα άρθρα 44 περί τεχνικής επάρκειας αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών, 49 περί επάρκειας προϋπολογισμού, ωριμότητας και μελετών, 50 περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης, 51 περί συμβάσεων μελετών για τον προσδιορισμό τεχνικής λύσης και 52 περί σκοπιμότητας σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών,

β) εφαρμόζουν τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 53, περί περιεχομένου εγγράφων της σύμβασης και 88, περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, και

γ) εφαρμόζουν τα άρθρα 221 περί οργάνων διενέργειας διαδικασίας ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων και 221 Α περί προθεσμιών για την ολοκλήρωση των επιμέρους σταδίων.»

Άρθρο 124
Κατακύρωση - σύναψη σύμβασης - Αντικατάσταση του άρθρου 316 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 316 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 316
Κατακύρωση - Σύναψη σύμβασης

1. Στην απόφαση κατακύρωσης αναφέρονται υποχρεωτικά οι προθεσμίες για την αναστολή της σύναψης της σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 360 έως 372. Στις διαδικασίες σύναψης σύμβασης προμηθειών ή γενικών υπηρεσιών, ο αναθέτων φορέας, αιτιολογημένα και κατόπιν γνώμης του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου, μπορεί να κατακυρώσει τη σύμβαση για ολόκληρη ή μεγαλύτερη ή μικρότερη ποσότητα αγαθών ή παρεχόμενων υπηρεσιών από αυτήν που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον ο σχετικός όρος έχει περιληφθεί σε αυτά.

2. Ο αναθέτων φορέας κοινοποιεί την απόφαση κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών, σε όλους τους οικονομικούς φορείς που έλαβαν μέρος στη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, εκτός από τους οριστικώς αποκλεισθέντες και ιδίως όσους αποκλείστηκαν οριστικώς δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 302 περί εγγυήσεων, με κάθε πρόσφορο τρόπο. Εφόσον η διαδικασία ανάθεσης διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η κοινοποίηση του προηγούμενου εδαφίου γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ.

3. Η απόφαση κατακύρωσης καθίσταται οριστική, εφόσον συντρέξουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η απόφαση κατακύρωσης έχει κοινοποιηθεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2,

β) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των ορίων του άρθρου 328 και των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ για τις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας του άρθρου 329 παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή, σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης αίτησης του άρθρου 372 κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. και, σε περίπτωση άσκησης της αίτησης του άρθρου 372 κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π., εκδοθεί απόφαση επί αυτής, με την επιφύλαξη της χορήγησης προσωρινής διαταγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 372 και

γ) ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν. 4700/2020 (Α' 127), εφόσον απαιτείται,

δ) ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλλει, έπειτα από σχετική πρόσκληση, υπεύθυνη δήλωση, που υπογράφεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 79Α περί υπογραφής του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, στην οποία δηλώνεται ότι δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης.

4. Μετά από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, ο αναθέτων φορέας προσκαλεί τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντάς του προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης.

5. Η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα με την κοινοποίηση της πρόσκλησης της παρ. 4 στον ανάδοχο.

6. Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόκληση, με την επιφύλαξη αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει υπέρ του αναθέτοντα φορέα η εγγύηση συμμετοχής του και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 103 για τον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 317. Στην περίπτωση αυτή, ο αναθέτων φορέας μπορεί να αναζητήσει αποζημίωση, πέρα από την καταπίπτουσα εγγυητική επιστολή, ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.

7. Εάν ο αναθέτων φορέας δεν απευθύνει την πρόσκληση της παρ. 4 εντός χρονικού διαστήματος εξήντα (60) ημερών από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, με την επιφύλαξη της ύπαρξης επιτακτικού λόγου δημόσιου συμφέροντος ή αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, ο ανάδοχος δικαιούται να απέχει από την υπογραφή του συμφωνητικού, χωρίς να εκπέσει η εγγύηση συμμετοχής του, καθώς και να αναζητήσει αποζημίωση ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.»

Άρθρο 125
Ματαίωση διαδικασίας - Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 4 και 5 του άρθρου 317 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 2, 4 και 5 του άρθρου 106 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται και το άρθρο 317 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 317
Ματαίωση διαδικασίας

1. Ο αναθέτων φορέας με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, ματαιώνει τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης:

α) εφόσον η διαδικασία απέβη άγονη είτε λόγω μη υποβολής προσφοράς είτε λόγω απόρριψης όλων των προσφορών ή αιτήσεων ή αποκλεισμού όλων των προσφερόντων ή συμμετεχόντων, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου και τα έγγραφα της σύμβασης ή

β) στην περίπτωση του δευτέρου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 316 περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης.

2. Ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης μπορεί να λάβει χώρα με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση του αναθέτοντος φορέα, μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, στις ακόλουθες περι-

πτώσεις:

α) λόγω παράτυπης διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 3,

β) αν οι οικονομικές και τεχνικές παράμετροι, που σχετίζονται με τη διαδικασία ανάθεσης, άλλαξαν ουσιωδώς και η εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου δεν ενδιαφέρει πλέον τον αναθέτοντα φορέα ή τον φορέα για τον οποίο προορίζεται το υπό ανάθεση αντικείμενο,

γ) αν λόγω ανωτέρας βίας δεν είναι δυνατή η κανονική εκτέλεση της σύμβασης,

δ) αν η προσφορά κριθεί ως μη συμφέρουσα από οικονομική άποψη,

ε) στην περίπτωση των παρ. 3 και 4 του άρθρου 97 περί χρόνου ισχύος προσφορών,

στ) για τους αναθέτοντες φορείς που είναι αναθέτουσες αρχές, για άλλους λόγους δημοσίου συμφέροντος.

3. Αν διαπιστωθούν σφάλματα ή παραλείψεις σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ανάθεσης, ο αναθέτων φορέας μπορεί, μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, να ακυρώσει μερικά τη διαδικασία ή να αναμορφώσει ανάλογα το αποτέλεσμά της ή να αποφασίσει την επανάληψή της από το σημείο που εμφιλοχώρησε το σφάλμα ή η παράλειψη.

4. Όταν συντρέχουν οι λόγοι για τη ματαίωση της διαδικασίας που αναφέρονται στις παρ. 1 και 2, ο αναθέτων φορέας ακυρώνει τη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης για ολόκληρο το αντικείμενο της σύμβασης ή, εφόσον οι λόγοι αυτοί συνδέονται με τμήμα της σύμβασης, για το εν λόγω τμήμα, εφόσον επιτρέπεται η κατάθεση τέτοιων προσφορών.

5. Ο αναθέτων φορέας διατηρεί επίσης το δικαίωμα να αποφασίσει, παράλληλα με την ακύρωση ή τη ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης και την επανάληψη οποιασδήποτε φάσης της διαδικασίας σύναψης, με αντικατάσταση ή μη των όρων της ή να προσφύγει στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, εφόσον στην τελευταία αυτή περίπτωση πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις των άρθρων 266 και 269.

6. Ειδικά για την περ. δ' της παρ. 2 για τη ματαίωση απαιτείται ειδική αιτιολογημένη απόφαση του αρμοδίου οργάνου.

7. Στις συμβάσεις έργων και σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 50, περί δημοσίων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης και ματαίωσης της διαδικασίας, δυνάμει του παρόντος άρθρου, ο αναθέτων φορέας μπορεί να εξαγοράσει τις μελέτες των τεχνικών λύσεων που κρίνει ικανοποιητικές και να προβεί σε νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης έργου βάσει των μελετών αυτών. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης κατά την αρχική διαδικασία.»

Άρθρο 126
Επιλογή των διαδικασιών - Αντικατάσταση του άρθρου 326 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 326 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 326
Επιλογή των διαδικασιών

Για συμβάσεις κάτω των ορίων, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να προσφεύγουν εκτός από τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 263 περί επιλογής των διαδικασιών ανάθεσης σύμβασης, και στις διαδικασίες των άρθρων 327 περί συνοπτικού διαγωνισμού, 327 Α περί δημόσιων συμβάσεων ήσσονος αξίας και 328 περί απευθείας ανάθεσης.»

Άρθρο 127
Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας - Προσθήκη άρθρου 327 Α στον ν. 4412/2016

Μετά το άρθρο 327 στον ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται άρθρο 327 Α ως εξής:

«Άρθρο 327 Α
Συμβάσεις ήσσονος αξίας

Για τις δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας, με την έννοια της περ. 30 της παρ. 1 του άρθρου 2, είναι δυνατό να μην ακολουθείται διαδικασία ανάθεσης σύμβασης και οι πληρωμές να εκτελούνται ως εξόφληση έναντι νόμιμου φορολογικού παραστατικού, χωρίς να απαιτούνται έκδοση πράξης ανάθεσης ή οι διαδικασίες εκτέλεσης του παρόντος από τον αναθέτοντα φορέα. Για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης ως ήσσονος αξίας εφαρμόζεται το άρθρο 236 περί μεθόδων υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων.»

Άρθρο 128
Απευθείας ανάθεση - Τροποποίηση των παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 328 του ν. 4412/2016

Οι παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 328 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται, η παρ. 5 καταργείται και το άρθρο 328 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 328
Απευθείας ανάθεση

1. Προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το όριο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

Για τις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης έργου και τις συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 318 έως 321, το ποσό του προηγούμενου εδαφίου είναι εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ.

2. Η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες για την ανάθεση της σύμβασης υπηρεσίες του αναθέτοντα φορέα, χωρίς να απαιτείται γνωμοδότηση συλλογικού οργάνου.

3. Η απευθείας ανάθεση σε συγκεκριμένο οικονομικό φορέα γίνεται με κριτήρια τη δυνατότητα της καλής και έγκαιρης εκτέλεσης της σύμβασης από τον ανάδοχο και την οικονομική του προσφορά.

4. Μετά από την έκδοση της απόφασης ανάθεσης, ο αναθέτων φορέας κοινοποιεί στον οικονομικό φορέα την απόφαση και τη δημοσιεύει στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 38 και το άρθρο 260 περί Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ). Η παράλειψη δημοσίευσης καθιστά τη σύμβαση αυτοδικαίως άκυρη. Με την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης η σύμβαση θεωρείται ότι έχει συναφθεί και η υπογραφή του σχετικού συμφωνητικού έχει αποδεικτικό χαρακτήρα. Η υπογραφή συμφωνητικού απαιτείται για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία που υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, με την επιφύλαξη της παρ. 6 του άρθρου 315 περί ειδικών κανόνων διεξαγωγής διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης. Ειδικά για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που αφορούν σε ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και του ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ), το ανωτέρω ποσό ορίζεται σε δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.

Η απόφαση ανάθεσης περιέχει κατ' ελάχιστο:

α) την επωνυμία και τα στοιχεία του αναθέτοντα φορέα,

β) περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης και της αξίας της,

γ) όνομα και στοιχεία επικοινωνίας του οικονομικού φορέα στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση,

δ) κάθε άλλη πληροφορία που ο αναθέτων φορέας κρίνει απαραίτητη.

5. [Καταργήθηκε].»

Άρθρο 129
Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 2, 3, 4, 6, 7 και 8, κατάργηση της παρ. 5 και προσθήκη παρ. 9 και 10 στο άρθρο 329 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 329 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», τροποποιούνται οι παρ. 2, 3 4 και 6, καταργείται η παρ. 5, προστίθενται παρ. 7, 8, 9 και 10 και το άρθρο 329 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 329
Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας -
Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Σε περίπτωση συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών ή μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, του Ε.Ο.Χ. ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή/και ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ), οι αναθέτοντες φορείς ή/και οι δικαιούχοι ενεργειών τεχνικής βοήθειας, κατά την έννοια του ν. 4314/2014 και του θεσμικού πλαισίου του ΕΠΑ, μπορούν να προσφεύγουν και στις διαδικασίες των παρ. 2 και 3, κατά περίπτωση.

2. Με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου για την εκτέλεση ενεργειών τεχνικής βοήθειας οργάνου του Υπουργείου ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου, επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, εκτιμώμενης αξίας έως εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, κατόπιν αποστολής πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η πρόσκληση απευθύνεται σε τρεις (3) τουλάχιστον οικονομικούς φορείς, οι οποίοι επιλέγονται μεταξύ των εγγεγραμμένων σε κατάλογο προμηθευτών ή/και παρόχων υπηρεσιών, ο οποίος καταρτίζεται και τηρείται για τον σκοπό εκτέλεσης ενεργειών τεχνικής βοήθειας. Δεν αξιολογούνται προσφορές, που υποβάλλονται από μη προσκληθέντες οικονομικούς φορείς. Το σχετικό συμφωνητικό, όπου απαιτείται, υπογράφεται από το ίδιο ως άνω όργανο.

3. Με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου για την εκτέλεση ενεργειών τεχνικής βοήθειας οργάνου του Υπουργείου ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών εκτιμώμενης αξίας άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) έως και εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, κατόπιν πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η πρόσκληση απευθύνεται προς όλους τους οικονομικούς φορείς, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι σε κατάλογο προμηθευτών και παρόχων υπηρεσιών, ο οποίος καταρτίζεται και τηρείται για τον σκοπό εκτέλεσης ενεργειών τεχνικής βοήθειας και οι οποίοι ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης, όπως αυτό αποτυπώνεται στον συγκεκριμένο κωδικό CPV του άρθρου 23. Δεν αξιολογούνται προσφορές, που υποβάλλονται από μη προσκληθέντες οικονομικούς φορείς. Το σχετικό συμφωνητικό, όπου απαιτείται, υπογράφεται από το ίδιο ως άνω όργανο.

4. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ή του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού ρυθμίζεται η διαδικασία κατάρτισης και τήρησης των καταλόγων προμηθευτών και παρόχων υπηρεσιών ενεργειών τεχνικής βοήθειας για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, και εξειδικεύονται οι όροι εγγραφής των οικονομικών φορέων σε αυτούς, οι όροι επιλογής του αναδόχου κατά τις παρ. 2 και 3, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

5. [Καταργήθηκε]

6. Σε περίπτωση συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών ή μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν σε ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, του Ε.Ο.Χ. ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του ΕΠΑ, η σύναψη αυτών κατά το άρθρο 328 περί απευθείας ανάθεσης, χωρεί με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας οργάνου του Υπουργείου ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου. Το σχετικό συμφωνητικό, όπου απαιτείται, υπογράφεται από το ίδιο ως άνω όργανο.

7. Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για σύναψη σύμβασης, σύμφωνα με τις παρ. 2 και 3, αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ.

8. Σε περίπτωση συμβάσεων υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν σε ενέργειες ωρίμανσης των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων του ΕΣΠΑ, του ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή/και ταμείων, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία δεν υπερβαίνει τα όρια της παρ. 1 του άρθρου 328, η διαδικασία ανάθεσης γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 328 περί απευθείας ανάθεσης.

9. Οι πληρωμές για τις δημόσιες συμβάσεις ενεργειών της παρ. 1, όταν εφαρμόζεται το άρθρο 327 Α, περί δημόσιων συμβάσεων ήσσονος αξίας, εκτελούνται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας υπηρεσίας.

10. Τα καθήκοντα αποφαινόμενου οργάνου στο πλαίσιο της διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων ενεργειών τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, του Ε.Ο.Χ. ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) εκτιμώμενης αξίας άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, ασκούνται από το αρμόδιο για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας όργανο του Υπουργείου ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου.»

Άρθρο 130
Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης -
Αντικατάσταση του άρθρου 330 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 330 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 330
Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης

1. Για τις συμβάσεις κάτω των ορίων, ως χρόνος έναρξης της ανοικτής διαδικασίας, της κλειστής διαδικασίας και της διαδικασίας διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης, ανταγωνιστικού διαλόγου και της σύμπραξης καινοτομίας νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με το άρθρο 296 περί δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.

1α. Ως χρόνος έναρξης του συνοπτικού διαγωνισμού νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με το άρθρο 296 περί δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.

2. Ως χρόνος έναρξης της διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης ή της διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης νοείται η ημερομηνία αποστολής προς τους οικονομικούς φορείς της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προσφοράς ή της πρώτης πρόσκλησης συμμετοχής σε διαπραγμάτευση.

3. Για τις συμβάσεις του άρθρου 328 περί απευθείας ανάθεσης και για τους αναθέτοντες φορείς που είναι αναθέτουσες αρχές ισχύουν τα ακόλουθα:

α) Η πρόσκληση της παρ. 2, ειδικά για συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία άνω του ορίου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, δύναται να απευθύνεται και σε έναν οικονομικό φορέα και αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ τουλάχιστον πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης. Δεν λαμβάνονται υπόψη προσφορές οικονομικών φορέων που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

β) Για τις δημόσιες συμβάσεις έργου με εκτιμώμενη αξία μέχρι τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, η πρόσκληση της παρ. 2 δύναται να απευθύνεται και σε έναν οικονομικό φορέα και αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ πέντε (5) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης. Δεν λαμβάνονται υπόψη προσφορές οικονομικών φορέων που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

Για τις δημόσιες συμβάσεις έργου με εκτιμώμενη αξία άνω των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, η πρόσκληση για την υποβολή προσφοράς αποστέλλεται σε τουλάχιστον τρεις (3) φορείς και αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ για τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες

πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης. Δεν αξιολογούνται προσφορές οικονομικών φορέων, που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

γ) Οι προσκλήσεις για την υποβολή προσφοράς στις συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών αναρτώνται και στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε..

4. Η παράλειψη εκπλήρωσης της υποχρέωσης της παρ. 3 κωλύει τη σύναψη της σύμβασης.»

Άρθρο 131
Έννομη προστασία για συμβάσεις των άρθρων 328 και 329 - Αντικατάσταση του άρθρου 333Α του ν. 4412/2016

Το άρθρο 333Α του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 333Α
Έννομη προστασία για συμβάσεις
των άρθρων 328 και 329

Στις συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των ορίων του άρθρου 328 περί απευθείας ανάθεσης και στις συμβάσεις του άρθρου 329 περί συμβάσεων ενεργειών τεχνικής βοήθειας, αναφορικά με την έννομη προστασία, εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 127 περί έννομης προστασίας κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των ορίων του άρθρου 118 και των δημόσιων συμβάσεων του άρθρου 119.»

Άρθρο 132
Συμβατικό πλαίσιο - Εφαρμοστέα νομοθεσία - Αντικατάσταση του άρθρου 334 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 334 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 334
Συμβατικό πλαίσιο - Εφαρμοστέα νομοθεσία

Κατά την εκτέλεση συμβάσεων εφαρμόζονται:

α) οι διατάξεις του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 222 έως 338),

β) οι όροι της σύμβασης και

γ) συμπληρωματικά οι διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΙ του Μέρους Β' του Βιβλίου Ι (άρθρα 134 έως 220) και ο Αστικός Κώδικας.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Άρθρο 133
Κατάρτιση και πιστοποίηση προσωπικού αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 3 και 4 του άρθρου 344 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 344 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», τροποποιούνται οι παρ. 3 και 4, και το άρθρο 344 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 344
Κατάρτιση και πιστοποίηση προσωπικού αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς εξασφαλίζουν ότι το προσωπικό που είναι επιφορτισμένο με καθήκοντα σχετικά με την προπαρασκευή, σύναψη και εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων διαθέτει την απαιτούμενη κατάρτιση, εμπειρία και εξειδίκευση.

2. Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς μεριμνούν για την αρχική και δια βίου κατάρτιση, καθώς και την αντίστοιχη πιστοποίηση του προσωπικού τους που υπηρετεί με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και το οποίο είναι επιφορτισμένο με καθήκοντα σχετικά με την άσκηση αρμοδιοτήτων του παρόντος νόμου.

3. Η κατάρτιση γίνεται μέσω πιστοποιημένων προγραμμάτων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται ιδίως από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, με τη συνεργασία της ΕΑΑΔΗΣΥ και ειδικών επιστημόνων, των Εθνικών Κεντρικών Αρχών Αγορών της παρ. 1 του άρθρου 41 και του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

4. Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς, κατά την προπαρασκευή και διενέργεια διαδικασιών σύναψης και εκτέλεσης δημόσιας συμβάσεων του παρόντος νόμου, υποστηρίζονται υποχρεωτικά από πιστοποιημένο προσωπικό που υπηρετεί με οποιαδήποτε σχέση εργασίας σε αυτές/αυτούς.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υγείας, Εσωτερικών, Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, συστήνεται Μητρώο Πιστοποιημένων Υπαλλήλων Δημοσίων Συμβάσεων (Μη.Π.Υ.Δη.Συ.).

Με το ανωτέρω διάταγμα ρυθμίζονται θέματα που αφορούν:

α) τον φορέα πιστοποίησης των υπαλλήλων που στελεχώνουν το Μητρώο,

β) τον φορέα τήρησης του Μητρώου,

γ) τις προϋποθέσεις εγγραφής και τους λόγους διαγραφής,

δ) τους όρους, τα επίπεδα και τον τρόπο αξιολόγησης και πιστοποίησης και

ε) κάθε άλλο αναγκαίο θέμα που έχει σχέση με πιστοποίηση του προσωπικού και τη λειτουργία του Μητρώου.

Η υποχρέωση του πρώτου εδαφίου της παρούσας αναστέλλεται μέχρι την επαρκή λειτουργία του Μητρώου. Για τις ανάγκες του παρόντος η επαρκής λειτουργία του Μητρώου πιστοποιείται από τον φορέα τήρησής του.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'
ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΑΨΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 134
Πεδίο εφαρμογής - Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 345 του ν. 4412/2016

Η παρ. 1 του άρθρου 345 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιείται και το άρθρο 345 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 345
Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 345 έως 374) εφαρμόζονται στις διαφορές που προκύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης και τροποποίησης συμβάσεων του παρόντος νόμου, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των ορίων των άρθρων 118 και 328 περί απευθείας ανάθεσης, και των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ για τις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας των άρθρων 119 και 329.

2. Οι διατάξεις του παρόντος Βιβλίου εφαρμόζονται και στις διαφορές που προκύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης συμφωνιών - πλαίσιο, συμβάσεων παραχώρησης και δυναμικών συστημάτων αγορών, καθώς των τροποποιήσεων αυτών.

3. Ως «αναθέτουσες αρχές» κατά τις διατάξεις του παρόντος βιβλίου νοούνται οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς της περ. 1 της παρ. 1 του άρθρου 2.»

Άρθρο 135
Παράβολο - Τροποποίηση του τίτλου και της παρ. 5 και προσθήκη παρ. 6 στο άρθρο 363 του ν. 4412/2016

Στον τίτλο του άρθρου 363 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθενται οι λέξεις «Εξουσιοδοτική διάταξη», η παρ. 5 τροποποιείται, προστίθεται παρ. 6 και το άρθρο 363 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 363
Παράβολο - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Για το παραδεκτό της άσκησης της προδικαστικής προσφυγής κατατίθεται παράβολο από τον προσφεύγοντα υπέρ του δημοσίου, το ύψος του οποίου ανέρχεται σε ποσοστό μηδέν και πέντε δέκατα επί τοις εκατό (0,5%) της προϋπολογισθείσας αξίας (χωρίς Φ.Π.Α.) της σύμβασης. Το ύψος του παραβόλου δεν μπορεί να είναι κατώτερο των εξακοσίων (600) ευρώ ούτε ανώτερο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ. Αν από τα έγγραφα της σύμβασης δεν προκύπτει η προϋπολογισθείσα αξία της, για το παραδεκτό της άσκησης της προδικαστικής προσφυγής, κατατίθεται παράβολο ύψους εξακοσίων (600) ευρώ.

2. Εάν από τα έγγραφα της σύμβασης παρέχεται η δυνατότητα υποβολής προσφοράς για τμήμα ή τμήματα της σύμβασης, το ύψος του παραβόλου υπολογίζεται επί της αξίας του τμήματος ή των τμημάτων της σύμβασης σχετικά με τα οποία ασκείται η προδικαστική προσφυγή.

3. Το ύψος του ποσοστού και τα ανώτατα και κατώτατα όρια του ποσού του παραβόλου μπορούν να αναπροσαρμόζονται με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

4. Με τον Κανονισμό Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών της παρ. 7 του άρθρου 365 ορίζεται ο τρόπος και ο χρόνος κατάθεσης και είσπραξης του παραβόλου, καθώς και ο τρόπος απόδειξης της είσπραξής του.

5. Το παράβολο του παρόντος άρθρου επιστρέφεται στον προσφεύγοντα:

α) σε περίπτωση ολικής ή μερικής αποδοχής της προσφυγής του,

β) όταν η αναθέτουσα αρχή ανακαλεί την προσβαλλόμενη πράξη ή προβαίνει στην οφειλόμενη ενέργεια πριν από την έκδοση της απόφασης της ΑΕΠΠ επί της προσφυγής,

γ) σε περίπτωση παραίτησης του προσφεύγοντα από την προσφυγή του έως και δέκα (10) ημέρες από την κατάθεση της προσφυγής.

6. Σε περίπτωση απόρριψης της προσφυγής του προσφεύγοντος, το παράβολο αποδίδεται στο Δημόσιο, εφόσον:

α) ο προσφεύγων δεν ασκήσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 372 αίτηση αναστολής και ακύρωσης ή

β) ο προσφεύγων παραιτηθεί από αυτήν ή

γ) με την απόφαση του Δικαστηρίου απορριφθεί η αίτηση του προσφεύγοντος ή

δ) σε κάθε περίπτωση που δεν διατάσσεται η ΑΕΠΠ να επιστρέψει το παράβολο στον προσφεύγοντα.»

Άρθρο 136
Διαδικασία εξέτασης της προσφυγής - Τροποποίηση των παρ. 1, 2, 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016

Τροποποιούνται οι παρ. 1, 2, 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και το άρθρο 365 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 365
Διαδικασία εξέτασης της προσφυγής -
Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Προδικαστικές προσφυγές που ασκούνται κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων του παρόντος, συμβάσεων παραχωρήσεων, καθώς και τροποποίησης αυτών, με εκτιμώμενη αξία έως και εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, και ανεξάρτητα από τη φύση τους, εξετάζονται από μονομελές Κλιμάκιο της ΑΕΠΠ, ενώ όταν η εκτιμώμενη αξία υπερβαίνει τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, εξετάζονται από τριμελές Κλιμάκιό της. Κατ' εξαίρεση, οι προδικαστικές προσφυγές εξετάζονται από επταμελές Κλιμάκιο της ΑΕΠΠ, όταν πρόκειται για υπόθεση μεγάλης σπουδαιότητας ή προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων.

Στις περιπτώσεις όπου η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 362 περί άσκησης προσφυγής και άσκησης παρέμβασης, η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών:

α) Κοινοποιεί την προσφυγή το αργότερο έως την επομένη εργάσιμη ημέρα από την κατάθεσή της σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο, ο οποίος μπορεί να θίγεται από την αποδοχή της προσφυγής, προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμα παρέμβασής του στη διαδικασία εξέτασης της προσφυγής, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 362, περί άσκησης προσφυγής και άσκησης παρέμβασης.

β) Διαβιβάζει στην ΑΕΠΠ, το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα κατάθεσης, τον πλήρη φάκελο της υπόθεσης, τα αποδεικτικά κοινοποίησης της περ. α' της παρ. 1, στους ενδιαφερόμενους τρίτους και τις απόψεις της επί της προσφυγής. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί στις απόψεις της να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης με την προδικαστική προσφυγή πράξης.

γ) Κοινοποιεί σε όλα τα μέρη τις απόψεις της, τις παρεμβάσεις και τα σχετικά έγγραφα μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού το αργότερο έως την επομένη εργάσιμη ημέρα από την κατάθεσή τους.

Όταν η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται στην ΑΕΠΠ, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 362 περί άσκησης προσφυγής και άσκησης παρέμβασης, η ΑΕΠΠ καταχωρίζει αυθημερόν την προσφυγή και την κοινοποιεί στην αναθέτουσα αρχή το αργότερο έως την επομένη εργάσιμη ημέρα από την καταχώριση. Η ΑΕΠΠ καλεί την αναθέτουσα αρχή να προβεί από την επομένη της ως άνω κοινοποίησης στις ενέργειες των περ. α), β) και γ).

Η παράλειψη των ανωτέρω κοινοποιήσεων και η μη διαβίβαση προς την ΑΕΠΠ του φακέλου της υπόθεσης και των απόψεων της αναθέτουσας αρχής συνιστούν ιδιαίτερο πειθαρχικό αδίκημα των αρμόδιων για τις ενέργειες αυτές υπαλλήλων. Συμπληρωματικά υπομνήματα κατατίθενται από οποιοδήποτε από τα μέρη μέσω της πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ ή, αν αυτό δεν είναι εφικτό ή αν ο διαγωνισμός δεν διενεργείται μέσω ΕΣΗΔΗΣ, με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο, το αργότερο εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση των απόψεων της αναθέτουσας αρχής.

2. Σε περίπτωση μη αποστολής του φακέλου από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1, η ΑΕΠΠ μπορεί να συναγάγει τεκμήριο ομολογίας της αναθέτουσας αρχής για την πραγματική βάση των ισχυρισμών του προσφεύγοντος.

3. Η ΑΕΠΠ, εφόσον κρίνει ότι η παράλειψη αποστολής των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 1 ή η καθυστερημένη αποστολή τους είναι αδικαιολόγητη και καθιστά ιδιαιτέρως δυσχερή την ουσιαστική παροχή προδικαστικής προστασίας, μπορεί, με την απόφαση επί της προσφυγής, σταθμίζοντας τις συντρέχουσες σε κάθε περίπτωση συνθήκες, να επιβάλει αυτεπαγγέλτως χρηματική κύρωση στην αναθέτουσα αρχή. Το ποσό της κύρωσης αυτής μπορεί να ανέρχεται από εκατό (100) μέχρι πεντακόσια (500) ευρώ, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων και αναλόγως της βαρύτητας της παράβασης, καταβάλλεται μία φορά για κάθε στάδιο της διαδικασίας ανάθεσης και αποτελεί έσοδο της ΑΕΠΠ. Μνεία της κύρωσης αυτής γίνεται στον ατομικό φάκελο του υπαλλήλου που είναι υπεύθυνος για την καθυστέρηση ή ελλιπούς αποστολής ή μη αποστολής του φακέλου και των απόψεων της υπηρεσίας υπαλλήλου. Με τον Κανονισμό Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών της παρ. 7 ορίζονται ο τρόπος και χρόνος κατάθεσης και είσπραξης της χρηματικής κύρωσης, ο τρόπος απόδειξης της είσπραξής της, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

4. Με πράξη του προεδρεύοντος του κλιμακίου ορίζεται η ημέρα και η ώρα εξέτασης της προσφυγής, η οποία δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από σαράντα (40) ημέρες από την ημερομηνία κατάθεσής της. Η πράξη αυτή κοινοποιείται το αργότερο δέκα (10) ημέρες πριν από την εξέταση της προσφυγής στον προσφεύγοντα, στην αναθέτουσα αρχή κατά της οποίας ασκείται η προσφυγή και σε εκείνους οι οποίοι έχουν ασκήσει παρέμβαση. Εφόσον ο προσφεύγων ή ο παρεμβαίνων ή η αναθέτουσα αρχή αιτηθούν να αναπτύξουν και προφορικά τους ισχυρισμούς τους επί των λόγων της προδικαστικής προσφυγής, ο προεδρεύων του κλιμακίου με πράξη του δύναται να καλεί σε ακρόαση ενώπιον του κλιμακίου όλους τους ανωτέρω σε ημέρα

και ώρα, η οποία δεν μπορεί να είναι αργότερα από την ημέρα και ώρα εξέτασης της προσφυγής. Η κλήση για την ακρόαση κοινοποιείται με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από την ορισθείσα ακρόαση στον προσφεύγοντα, στην αναθέτουσα αρχή και στον ασκήσαντα παρέμβαση. Ακρόαση δεν πραγματοποιείται κατά τη διαδικασία για τη λήψη ή μη προσωρινών μέτρων.

5. Το αργότερο δέκα (10) ημέρες από την κατάθεση της προσφυγής, η ΑΕΠΠ ελέγχει τη συμμόρφωση της αναθέτουσας αρχής με την περ. α' της παρ. 1. Εάν διαπιστώσει ότι η αναθέτουσα αρχή δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση της περ. α' της παρ. 1, η κοινοποίηση γίνεται με μέριμνα της ΑΕΠΠ, έτσι ώστε οι ενδιαφερόμενοι να ασκήσουν παρέμβαση, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 362 περί άσκησης προσφυγής και άσκησης παρέμβασης.

6. Οι αποφάσεις της ΑΕΠΠ κοινοποιούνται στους ενδιαφερομένους και αναρτώνται στην ιστοσελίδα της, τηρουμένων των ρυθμίσεων του ν. 4624/2019 (Α' 137) και του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 (L 119) για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, εκδίδεται «Κανονισμός Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της ΑΕΠΠ», με τον οποίο ρυθμίζεται κάθε θέμα που αφορά τον τρόπο λειτουργίας της και ιδίως την ενώπιόν της διαδικασία, στην οποία συμπεριλαμβάνονται οι ειδικότερες προθεσμίες που δεν ρυθμίζονται στον παρόντα νόμο, οι ειδικότεροι κανόνες σύγκλησης της ΑΕΠΠ, ο ορισμός και τα καθήκοντα εισηγητών και γραμματέα, ο τρόπος και τα διαδικαστικά και τεχνικά θέματα που αφορούν την άσκηση των προσφυγών και των παρεμβάσεων, τις επιδόσεις και κοινοποιήσεις εγγράφων, τον σχηματισμό φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου, καθώς και οι ειδικότεροι κανόνες διεξαγωγής της διαδικασίας ενώπιον της ΑΕΠΠ και λήψης των αποφάσεων από αυτήν, και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

8. Οι προθεσμίες του παρόντος άρθρου είναι αποκλειστικές.»

Άρθρο 137
Προσωρινά μέτρα - Αντικατάσταση του άρθρου 366 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 366 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 366
Προσωρινά μέτρα

1. Η ΑΕΠΠ, ύστερα από αίτημα του προσφεύγοντος και μετά από κλήση της αναθέτουσας αρχής προ τριών (3) ημερών, εκδίδει υποχρεωτικά κατόπιν συνεδρίασης συνοπτικά αιτιολογημένη απόφαση είτε αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης είτε απόρριψης του αιτήματος περί λήψης προσωρινών μέτρων. Η ΑΕΠΠ μπορεί να εκδώσει απόφαση αναστολής της προσβαλλόμενης πράξης και αυτεπαγγέλτως. Σε κάθε περίπτωση, με την απόφαση αναστολής η ΑΕΠΠ ορίζει και τα κατάλληλα μέτρα έως ότου αποφανθεί για την προσφυγή και, πάντως, όχι πέραν της προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 367 για την έκδοση της απόφασής της.

2. Με την απόφαση της παρ. 1 μπορεί να διατάσσονται προσωρινά μέτρα για να επανορθωθεί η εικαζόμενη παράβαση ή να αποτραπεί η ζημία των θιγόμενων συμφερόντων, στα οποία συμπεριλαμβάνονται μέτρα που αναστέλλουν τη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης ή την εκτέλεση οποιασδήποτε απόφασης λαμβάνει η αναθέτουσα αρχή.

3. Η ΑΕΠΠ μπορεί να αποφασίσει να μην χορηγηθούν τα προσωρινά μέτρα της παρ. 2, αν κρίνει ότι, ύστερα από στάθμιση όλων των συμφερόντων που ενδέχεται να ζημιωθούν, καθώς και του δημόσιου συμφέροντος, οι πιθανές αρνητικές συνέπειες από τη χορήγηση των προσωρινών μέτρων είναι περισσότερες από τα οφέλη. Η απόφαση να μη χορηγηθούν προσωρινά μέτρα δεν θίγει τις λοιπές αξιώσεις που προβάλλει το πρόσωπο που έχει ζητήσει τη χορήγηση των εν λόγω μέτρων.»

Άρθρο 138
Δικαστική προστασία - Αρμόδιο δικαστήριο - Αντικατάσταση του άρθρου 372 του ν. 4412/2016

Το άρθρο 372 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 372
Δικαστική προστασία - Αρμόδιο δικαστήριο

1. Όποιος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση και υφίσταται ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από ενδεχόμενη παραβίαση της νομοθεσίας περί δημόσιων συμβάσεων, μπορεί, με το ίδιο δικόγραφο, να ασκήσει αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης των αποφάσεων της Α.Ε.Π.Π.. Το αυτό ισχύει και σε περίπτωση σιωπηρής απόρριψης της προδικαστικής προσφυγής. Δικαίωμα άσκησης του ως άνω ένδικου βοηθήματος έχει και η αναθέτουσα αρχή, αν η Α.Ε.Π.Π. κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή, αλλά και αυτός του οποίου έχει γίνει εν μέρει δεκτή η προδικαστική προσφυγή.

Με την απόφαση της Α.Ε.Π.Π. λογίζονται ως συμπροσβαλλόμενες και όλες οι συναφείς προς την εν λόγω απόφαση πράξεις ή παραλείψεις της αναθέτουσας αρχής, εφόσον έχουν εκδοθεί ή συντελεστεί, αντιστοίχως, έως τη συζήτηση της αίτησης.

Όταν η Α.Ε.Π.Π. απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή, νομιμοποιούνται παθητικώς η Α.Ε.Π.Π. και η αναθέτουσα αρχή. Όταν η Α.Ε.Π.Π. κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή, νομιμοποιείται παθητικώς μόνο η Α.Ε.Π.Π..

2. Η αίτηση αναστολής και ακύρωσης περιλαμβάνει μόνο αιτιάσεις που είχαν προταθεί με την προδικαστική προσφυγή ή αφορούν στη διαδικασία ενώπιον της Α.Ε.Π.Π. ή το περιεχόμενο των αποφάσεών της. Η αναθέτουσα αρχή, εφόσον ασκήσει την αίτηση της παρ. 1, μπορεί να προβάλει και οψιγενείς ισχυρισμούς αναφορικά με τους επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι καθιστούν αναγκαία την άμεση ανάθεση της σύμβασης.

3. Αρμόδιο για την εκδίκαση των υποθέσεων του παρόντος είναι το Διοικητικό Εφετείο της έδρας της αναθέτουσας αρχής. Κατ' εξαίρεση, διαφορές οι οποίες προκύπτουν κατά την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών και δημόσιων συμβάσεων, οι οποίες υλοποιούνται ως Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) σύμφωνα με τον ν. 3389/2005 (Α' 232), εκδικάζονται από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Ομοίως, διαφορές οι οποίες προκύπτουν από την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ, εκδικάζονται από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

4. Η αίτηση ασκείται εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. ή από την παρέλευση της προθεσμίας για την έκδοση απόφασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 367 περί διαδικασίας λήψης απόφασης και συνεπειών των αποφάσεων της Α.Ε.Π.Π.. Η δικάσιμος για την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης δεν πρέπει να απέχει πέραν των εξήντα (60) ημερών από την κατάθεση του δικογράφου. Ο Πρόεδρος του αρμόδιου Τμήματος ορίζει με πράξη του τον εισηγητή, καθώς και την ημέρα και την ώρα εκδίκασης της αίτησης. Αντίγραφο της αίτησης με κλήση κοινοποιείται με τη φροντίδα του αιτούντος προς την Α.Ε.Π.Π., την αναθέτουσα αρχή, αν δεν έχει ασκήσει αυτή την αίτηση, και προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, την κλήτευση του οποίου διατάσσει με πράξη του ο Πρόεδρος ή ο προεδρεύων του αρμόδιου Δικαστηρίου ή Τμήματος έως την επόμενη ημέρα από την κατάθεση της αίτησης. Ο αιτών υποχρεούται επί ποινή απαραδέκτου του ενδίκου βοηθήματος να προβεί στις παραπάνω κοινοποιήσεις εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) ημερών από την έκδοση και την παραλαβή της ως άνω πράξης του Δικαστηρίου. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την ως

άνω κοινοποίηση της αίτησης κατατίθεται η παρέμβαση και διαβιβάζονται ο φάκελος και οι απόψεις των παθητικώς νομιμοποιούμενων. Εντός της ίδιας προθεσμίας κατατίθενται στο Δικαστήριο και τα στοιχεία που υποστηρίζουν τους ισχυρισμούς των διαδίκων. Επιπρόσθετα, η παρέμβαση κοινοποιείται με επιμέλεια του παρεμβαίνοντος στα λοιπά μέρη της δίκης εντός δύο (2) ημερών από την κατάθεσή της, αλλιώς λογίζεται ως απαράδεκτη. Το διατακτικό της δικαστικής απόφασης εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συζήτηση της αίτησης της παρ. 1 ή από την προθεσμία για την υποβολή υπομνημάτων.

5. Για την άσκηση της αίτησης οι οικονομικοί φορείς καταβάλλουν παράβολο, το ύψος του οποίου ανέρχεται σε ποσοστό 0,1% της προϋπολογισθείσας αξίας, περιλαμβανομένου του Φ.Π.Α., το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των πεντακοσίων (500) ευρώ και ανώτερο των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ. Το 1/2 του ποσού του παραβόλου καταβάλλεται κατά την κατάθεση της αίτησης και, αν η αίτηση απορριφθεί, ο αιτών καταδικάζεται στην καταβολή του υπολοίπου 1/2 με την απόφαση του Δικαστηρίου. Το παράβολο εκδίδεται υπέρ του Ταμείου Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτηρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) και υπέρ του Δημοσίου, σε ποσοστό 60% και 40% του συνολικού ύψους αντιστοίχως, το οποίο κατα-μερίζεται σε δύο αντίστοιχους Κ.Α.Ε.. Σε περίπτωση άσκησης αίτησης εκ μέρους αναθέτουσας αρχής, ισχύουν οι γενικές διατάξεις, ανάλογα με τη φύση της αναθέτουσας αρχής. Σε περίπτωση ολικής ή μερικής αποδοχής της αίτησης, το Δικαστήριο διατάσσει την απόδοση του παραβόλου στον αιτούντα. Σε περίπτωση ακύρωσης απόφασης της Α.Ε.Π.Π., που είχε απορρίψει προσφυγή, το Δικαστήριο διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου που προσκομίστηκε στο πλαίσιο της προσφυγής. Το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, μπορεί να διατάξει την απόδοση του παράβολου, ακόμα και αν απορρίπτεται η αίτηση ακύρωσης. Επί προφανώς απαράδεκτης ή αβάσιμης αίτησης, και εφόσον υπάρξει σχετικό αίτημα της διαδίκου αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα, μπορεί να απαγγείλει τον πολλαπλασιασμό του συνολικού παράβολου στο προσήκον μέτρο και έως του 2% της αξίας της σύμβασης, εφόσον αυτή είναι δυνατόν να προϋπολογισθεί, περιλαμβανομένου του ΦΠΑ, συνεκτιμώντας τη ζημία για το γενικό συμφέρον από την καθυστερημένη ανάθεση της σύμβασης. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται το άρθρο 36 του π.δ. 18/1989 (Α' 8).

6. Η προθεσμία για την άσκηση και η άσκηση της αίτησης ενώπιον του Δικαστηρίου της παρ. 3 κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης μέχρι την έκδοση της οριστικής δικαστικής απόφασης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή της παρ. 7 το αρμόδιο δικαστήριο αποφανθεί διαφορετικά. Επίσης, η προθεσμία για την άσκηση και η άσκηση της αίτησης κωλύουν την πρόοδο της διαδικασίας ανάθεσης για χρονικό διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών από την άσκηση της αίτησης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή της παρ. 7 το αρμόδιο δικαστήριο αποφανθεί διαφορετικά.

7. Μέχρι την παρέλευση της εκ του νόμου αναστολής της προόδου της διαδικασίας κατά την παρ. 6, και εφόσον έχουν γίνει προσηκόντως οι προβλεπόμενες στην παρ. 4 κοινοποιήσεις της αίτησης, ο Πρόεδρος Εφετών του οικείου Διοικητικού Εφετείου ή ο Εφέτης που αυτός ορίζει, καθώς και ο Πρόεδρος ή ο προεδρεύων της Ολομέλειας ή του οικείου σχηματισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας αντίστοιχα, αποφαίνονται επί του αιτήματος αναστολής με προσωρινή διαταγή που περιέχει όλως συνοπτική αιτιολογία. Εφόσον κριθεί σκόπιμο, μπορεί να ζητηθεί ακρόαση των μερών με κάθε πρόσφορο τρόπο. Η προσωρινή διαταγή ισχύει μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αιτήσεως, μπορεί δε να ανακληθεί ή να τροποποιηθεί μέχρι τη συζήτηση της υπόθεσης, μετά από σχετική αίτηση οιουδήποτε των μερών, την οποία ο αιτών κοινοποιεί στους υπόλοιπους διαδίκους ή αυτεπαγγέλτως, με τήρηση της διαδικασίας του παρόντος. Με την ίδια διαδικασία, ύστερα από αίτημα του μέρους που στοιχειοθετεί σχετικό έννομο συμφέρον, μπορεί να αρθεί η εκ του νόμου αναστολή σύναψης της σύμβασης ή/και η εκ του νόμου αναστολή της προόδου της διαδικασίας ανάθεσης σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 6. Στις περιπτώσεις που, λόγω της σπουδαιότητας της υπόθεσης, αυτή παραπέμπεται από την Πενταμελή Σύνθεση στην Επταμελή Σύνθεση ή στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας ή όταν το Διοικητικό Εφετείο αποστέλλει αίτημα για πρότυπη δίκη κατά το άρθρο 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213) ή στην περίπτωση υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων προς το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την παραπεμπτική απόφαση ή με προσωρινή διαταγή κατά τα ανωτέρω διατάσσεται κάθε πρόσφορο μέτρο προσωρινής προστασίας μέχρι την οριστική εκδίκαση της υπόθεσης.

8. Το αίτημα αναστολής γίνεται δεκτό, εφόσον πιθανολογείται σοβαρά η παράβαση κανόνα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του εθνικού δικαίου και η αναστολή είναι αναγκαία για να αρθούν τα δυσμενή από την παράβαση αποτελέσματα ή να αποτραπεί η ζημία των συμφερόντων του αιτούντος. Το αίτημα, όμως, μπορεί να απορριφθεί, αν από τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και επιτακτικών λόγων γενικού δημοσίου συμφέροντος κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την αποδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος. Το Δικαστήριο διατάζει τα κατάλληλα ασφαλιστικά μέτρα, χωρίς να δεσμεύεται από τις προτάσεις των διαδίκων. Διατάζει ιδίως την αναστολή ισχύος όρων της διακήρυξης, των τευχών δημοπράτησης και οποιουδήποτε άλλου εγγράφου σχετικού με τη διεξαγωγή του διαγωνισμού, την αναστολή εκτέλεσης οποιασδήποτε πράξης της αναθέτουσας αρχής, την απαγόρευση νομικών ή υλικών ενεργειών, την εκτέλεση των απαραίτητων θετικών πράξεων, όπως τη διατήρηση εγγράφων και άλλων στοιχείων, καθώς και την αναστολή σύναψης της σύμβασης.

9. Αν ο ενδιαφερόμενος δεν αιτήθηκε ή αιτήθηκε ανεπιτυχώς την αναστολή και η σύμβαση υπογράφηκε και η εκτέλεσή της ολοκληρώθηκε πριν από τη συζήτηση της αίτησης, εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 2 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989.

10. Στις διαφορές του παρόντος δεν εφαρμόζεται το άρθρο 11 του Κώδικα περί δικών του Δημοσίου (Κ.Δ. από 26.6./10.7.1944, Α' 139).

11. Αν το δικαστήριο ακυρώσει πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής μετά τη σύναψη της σύμβασης, το κύρος της τελευταίας δεν θίγεται, εκτός αν πριν από τη σύναψη αυτής είχε ανασταλεί η διαδικασία σύναψης της σύμβασης. Στην περίπτωση που η σύμβαση δεν είναι άκυρη, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 373.

12. Με μέριμνα του Προέδρου της, η Α.Ε.Π.Π. οφείλει να συμμορφώνεται δια των αρμοδίων οργάνων της, με τις δικαστικές αποφάσεις που λαμβάνονται δυνάμει του παρόντος, με τις οποίες ακυρώνονται εν όλω ή εν μέρει οι αποφάσεις της. Η συμμόρφωση συντελείται υποχρεωτικά εντός είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της δικαστικής απόφασης από το Δικαστήριο, την αναθέτουσα αρχή ή τα λοιπά διάδικα μέρη. Υποχρέωση συμμόρφωσης προς τις δικαστικές αποφάσεις κατά το μέρος των αρμοδιοτήτων τους έχουν και οι αναθέτουσες αρχές εντός της ίδιας προθεσμίας.

13. Με την επιφύλαξη του παρόντος νόμου, για την εκδίκαση των διαφορών του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται οι διατάξεις του π.δ. 18/1989.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 139
Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Α'

1. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ή με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να τροποποιείται το Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Γ', επεκτείνοντας ή περιορίζοντας τις κατηγορίες μελετών και υπηρεσιών που περιλαμβάνονται σε αυτό.

2. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, για την προμήθεια αγαθών και την παροχή γενικών υπηρεσιών ή του Υπουργού Υγείας, για την προμήθεια ιατροτεχνολογικών, υγειονομικών και φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών, μπορεί να καθίσταται υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών πλει-

στηριασμών για συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν στην ανάθεση και εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών σχετικά με:

α) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

β) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τα τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

γ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής,

δ) τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

ε) τους όρους και προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν στη διαλειτουργική σύνδεση του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και των υποσυστημάτων του, με την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ και τα πληροφοριακά συστήματα των αναθετουσών αρχών και των πάσης φύσεως φορέων του δημόσιου τομέα, όπως το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, το Μητρώο Δεσμεύσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα σχετικά Μητρώα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, όπως το Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (ΜΕΚ) και το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ), το Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ του ν. 4727/2020 (Α' 184), το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα παρακολούθησης συγχρηματοδοτούμενων έργων, και με κάθε άλλο πληροφοριακό σύστημα που κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση των δημόσιων συμβάσεων για ελεγκτικούς, δημοσιονομικούς, στατιστικούς και λοιπούς σκοπούς των φορολογικών, ασφαλιστικών, δικαστικών και εισαγγελικών αρχών, καθώς και με τα πληροφοριακά συστήματα της Ένωσης και άλλων κρατών μελών.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν:

α) στη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενό της, σύμφωνα με τον ν. 4727/2020 και το Πλαίσιο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής και αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

β) στον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

γ) στους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

δ) στον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής και

ε) στους όρους και τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν σε τεχνικό επίπεδο την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Οικονομικών ή Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών, κατά περίπτωση, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τον χρόνο, τον τρόπο και τη διαδικασία κράτησης των χρηματικών ποσών της παρ. 6 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016 (Α' 147) περί υποχρέωσης χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της ίδιας παραγράφου.

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, μπορούν να ορίζονται ειδικότερα οι συμβάσεις που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 περί Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ).

8. Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται ο τρόπος υποβολής των στοιχείων, η πρόσβαση στα πληροφοριακά συστήματα της παρ. 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 περί Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της ίδιας παραγράφου.

9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού στις περιπτώσεις της παρ. 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 περί Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν στη λειτουργία και διαχείριση του ΚΗΜΔΗΣ, τον δικτυακό τόπο τήρησής του, τη δομή, το περιεχόμενο και την πρόσβαση σε αυτό, τα επίπεδα διαβάθμισης, τη διαδικασία έκδοσης κωδικών ηλεκτρονικής καταχώρισης, τα κατά περίπτωση καταχωριζόμενα στοιχεία, τον χρόνο καταχώρισης αυτών, τα κατά περίπτωση υπόχρεα πρόσωπα για την καταχώριση και τα αρμόδια όργανα για τον έλεγχο της προσήκουσας τήρησής του, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Με όμοια απόφαση μπορούν να καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στον καθορισμό του τρόπου, του χρόνου και των επιμέρους διαδικασιών καταχώρισης των στοιχείων των εκκρεμών κατά την έναρξη ισχύος του άρθρου 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204) και του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 δημόσιων συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016.

10. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα δύνανται να ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη διασύνδεση και τη διαλειτουργικότητα του ΚΗΜΔΗΣ με το Μητρώο Δεσμεύσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, το

Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - ΕΣΠΑ, καθώς και με κάθε άλλο πληροφοριακό σύστημα που κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση από τις υπηρεσίες του Δημοσίου των δημόσιων συμβάσεων για ελεγκτικούς, δημοσιονομικούς, στατιστικούς και λοιπούς σκοπούς.

11. Με κοινή απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της καθ' ύλην αρμόδιας ΕΚΑΑ και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, δύνανται να καθορίζονται ΚΑΑ, με αρμοδιότητα την παροχή κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών είτε σε επίπεδο διαφορετικών κατηγοριών φορέων του δημόσιου τομέα είτε βάσει τομέα ή κλάδου της αγοράς είτε κατά γεωγραφικές ενότητες της χώρας είτε με συνδυασμένη εφαρμογή των κριτηρίων αυτών. Με όμοια απόφαση καθορίζονται ειδικότερα θέματα, αντίστοιχα με αυτά των παρ. 3 και 4 του άρθρου 41 του ν. 4412/2016 περί ειδικών ρυθμίσεων σχετικά με τις κεντρικές δραστηριότητες αγορών και τον προγραμματισμό δημόσιων συμβάσεων, για την παροχή συγκεντρωτικών δραστηριοτήτων αγορών από ΚΑΑ, για τους τομείς και τις αναθέτουσες αρχές ευθύνης τους, κατά τις κείμενες διατάξεις.

12. Με απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της καθ' ύλην αρμόδιας ΕΚΑΑ, καθορίζονται ειδικότερα θέματα, που αφορούν στην παροχή κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών από την ίδια ΕΚΑΑ και ιδίως:

α) οι όροι για την ομαδοποίηση και υπαγωγή συμβάσεων στην εκάστοτε αρμόδια ΕΚΑΑ,

β) οι κατηγορίες έργων, αγαθών και υπηρεσιών, που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ομαδοποίησης σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό επίπεδο και για τα οποία οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν υποχρεωτικά στις ΕΚΑΑ,

γ) οι κατηγορίες συμβάσεων που εξαιρούνται από την αρμοδιότητα των ΕΚΑΑ και

δ) κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή των ανωτέρω.

13. Με απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της ΕΚΑΑ, καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της απόφασης της παρ. 3 του άρθρου 41 του ν. 4412/2016 περί ειδικών ρυθμίσεων, σχετικά με τις κεντρικές δραστηριότητες αγορών και τον προγραμματισμό δημόσιων συμβάσεων:

α) ο διετής προγραμματισμός των συγκεκριμένων κατηγοριών έργων, αγαθών και υπηρεσιών, που πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο συμβάσεων, συμφωνιών - πλαίσιο και δυναμικών συστημάτων αγορών που ανατίθενται από τις ΕΚΑΑ,

β) οι αναθέτουσες αρχές, οι οποίες προσφεύγουν υποχρεωτικά στην ΕΚΑΑ, για τις συμβάσεις και τις συμφωνίες - πλαίσιο που αυτή αναθέτει, για την προμήθεια των έργων, αγαθών και υπηρεσιών της περ. α'),

γ) οι συμβάσεις οι οποίες εξαιρούνται από τον διετή προγραμματισμό της ΕΚΑΑ, πέραν των συμβάσεων που έχουν ήδη εξαιρεθεί από την αρμοδιότητα της ΕΚΑΑ δυνάμει της απόφασης της παρ. 3 του άρθρου 41 του ν. 4412/2016 περί ειδικών ρυθμίσεων, σχετικά με τις κεντρικές δραστηριότητες αγορών και τον προγραμματισμό δημόσιων συμβάσεων.

14. Με απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της ΕΚΑΑ, ή του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, ή του αποφαινόμενου οργάνου της ΚΑΑ, μπορεί να ανατίθεται στις αναθέτουσες αρχές η εκτέλεση συμβάσεων και συμφωνιών πλαίσιο, που έχουν συνάψει γι' αυτές οι ΕΚΑΑ ή ΚΑΑ, αντίστοιχα.

15. Με κοινή απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της αρμόδιας ΕΚΑΑ των περ. α', β' και γ' του πρώτου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 41 του ν. 4412/2016 περί ειδικών ρυθμίσεων σχετικά με τις κεντρικές δραστηριότητες αγορών και τον προγραμματισμό δημόσιων συμβάσεων και του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν στη διαδικασία υποβολής και δημοσίευσης του προγράμματος συμβάσεων και ιδίως:

α) η δομή, το περιεχόμενο, ο τρόπος και ο χρόνος υποβολής και τροποποίησης του προγράμματος,

β) οι εξαιρούμενες αναθέτουσες αρχές,

γ) οι εξαιρούμενες συμβάσεις,

δ) τα αρμόδια όργανα για τον έλεγχο της προσήκουσας τήρησης της σχετικής υποχρέωσης των αναθετουσών αρχών,

ε) οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται στις αναθέτουσες αρχές για την παράλειψη της υποχρέωσης προσήκουσας υποβολής προγράμματος συμβάσεων, καθώς και ο τρόπος και τα όργανα επιβολής των κυρώσεων αυτών,

στ) ο τρόπος δημοσίευσης του προγράμματος συμβάσεων, καθώς και ο καθορισμός των πληροφοριών που δημοσιεύονται,

ζ) κάθε άλλο ζήτημα που σχετίζεται με τη διαδικασία υποβολής του προγράμματος συμβάσεων.

16. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων δύναται να καθορίζεται επιπρόσθετο περιεχόμενο του φακέλου δημόσιας σύμβασης για τις συμβάσεις προμήθειας αγαθών ή παροχής γενικών υπηρεσιών. Αντίστοιχα, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δύναται να καθορίζεται επιπρόσθετο περιεχόμενο του φακέλου ανάθεσης δημόσιας σύμβασης για τις συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

17. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων μπορεί να ορίζεται ότι η διεξαγωγή των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά της παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 4412/2016 είναι υποχρεωτική πριν από τη διεξαγωγή διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ για ορισμένες κατηγορίες αγαθών και γενικών υπηρεσιών.

18. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ορίζεται ότι η διεξαγωγή των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά της παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 4412/2016 είναι υποχρεωτική, πριν από τη διεξαγωγή διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ για ορισμένες κατηγορίες έργων και με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ για ορισμένες κατηγορίες μελετών.

19. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ορίζεται το τελικό στάδιο μελέτης ανά κατηγορία έργου που απαιτείται για την έναρξη της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου.

20. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εγκρίνεται Κανονισμός Αναλυτικών και Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών ανάλογα με την κατηγορία και το μέγεθος των έργων και με την προσβασιμότητα της περιοχής εκτέλεσής τους.

21. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, συλλογής και απόδοσης του ποσοστού, ο φορέας διακίνησης και απόδοσης στους δικαιούχους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της περ. θ' της παρ. 7 του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 περί περιεχομένου εγγράφων της σύμβασης.

22. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Μελετών της Γενικής Γραμματείας Υποδομών και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, εγκρίνεται, με βάση τις εκάστοτε ισχύουσες τεχνικές προδιαγραφές, Κανονισμός Προεκτιμώμενων Αμοιβών μελετών και τεχνικών υπηρεσιών, που περιλαμβάνει:

(αα) ενιαίες τιμές προεκτιμώμενων αμοιβών μελετών ανά μονάδα φυσικού αντικειμένου και κατηγορία έργου, με βάση κυρίως τα προβλεπόμενα στάδια μελέτης και τις ποσότητες των όμοιων ή τυποποιημένων φυσικών αντικειμένων, ώστε να αποφεύγεται ο πολλαπλασιασμός της αμοιβής στην περίπτωση αυτή και

(ββ) ενιαίες τιμές προεκτιμώμενων αμοιβών τεχνικών υπηρεσιών είτε ανά μονάδα φυσικού αντικειμένου και κατηγορία έργου, λαμβάνοντας υπόψη και τις ποσότητες των όμοιων ή τυποποιημένων φυσικών αντικειμένων, ώστε να αποφεύγεται ο πολλαπλασιασμός της αμοιβής στην περίπτωση αυτή είτε ανά μονάδα χρόνου απασχόλησης των προσώπων (ανθρωπομήνες) που ασχολούνται με την παροχή της υπηρεσίας με βάση τα προσόντα και την εμπειρία τους.

23. Ειδικά για τις συμβάσεις έργων, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορούν να εγκρίνονται προδιαγραφές και κανονισμοί που αναφέρονται στον τρόπο κατασκευής των έργων και στην ποιότητα, στον τρόπο σύνθεσης και επεξεργασίας, στη χρήση και στον έλεγχο των υλικών κατασκευής των

έργων. Με την απόφαση αυτή μπορεί να ορίζεται αν οι θεσπιζόμενες προδιαγραφές είναι υποχρεωτικές σε κάθε περίπτωση ή ισχύουν προαιρετικά ή ισχύουν ως ελάχιστα όρια.

24. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη τις ενιαίες τεχνικές προδιαγραφές που εκπονούνται από τις ΕΚΑΑ των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 41 του ν. 4412/2016 περί ειδικών ρυθμίσεων σχετικά με τις κεντρικές δραστηριότητες αγορών και τον προγραμματισμό δημόσιων συμβάσεων, σε συνεργασία με άλλους δημόσιους φορείς όπου κρίνεται απαραίτητο και οι οποίες αναρτώνται στο ΕΣΗΔΗΣ. Με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, που προΐσταται των ΕΚΑΑ του προηγούμενου εδαφίου, η χρήση ορισμένων ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών μπορεί να ορίζεται ως υποχρεωτική. Στην περίπτωση που η χρήση των ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών ορίζεται ως υποχρεωτική, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλίνουν από αυτές αιτιολογώντας την απόκλιση αυτή ειδικά στα έγγραφα της σύμβασης.

25. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται οι αναγκαίες τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της

παρ. 6 του άρθρου 66 του ν. 4412/2016 περί δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.

26. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί για τις συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών να καθορίζεται όριο ποσοστού έκπτωσης, πάνω από το οποίο ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει, επιπλέον της εγγύησης καλής εκτέλεσης, πρόσθετη εγγύηση, κλιμακωτά αυξανόμενη βάσει του ποσοστού έκπτωσης.

27. Για τις ανάγκες των παρ. 7 και 8 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, περί λόγων αποκλεισμού, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, συγκροτείται επιτροπή τριετούς θητείας, που απαρτίζεται από:

α) έναν (1) εκπρόσωπο της ΕΑΑΔΗΣΥ, που εκτελεί χρέη προέδρου,

β) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων,

γ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών,

δ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και

ε) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με τους αναπληρωτές τους.

Η θητεία των μελών της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου είναι τριετής. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ρυθμίζονται η διαδικασία αποστολής προς την επιτροπή του πρώτου εδαφίου του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής για γνωμοδότηση, οι προϋποθέσεις εξέτασης και επανεξέτασης ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων για τα οποία έχει ήδη εκδώσει γνώμη η επιτροπή, ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της επιτροπής, καθώς και κάθε άλλο σχετικό αναγκαίο θέμα.

28. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης, και Υποδομών και Μεταφορών, θεσπίζεται σύστημα οριζόντιου αποκλεισμού από τη σύναψη συμβάσεων του ν. 4412/2016 και ρυθμίζονται και εξειδικεύονται ιδίως:

α) τα αρμόδια όργανα επιβολής του οριζόντιου αποκλεισμού,

β) τα υποκείμενα σε οριζόντιο αποκλεισμό φυσικά και νομικά πρόσωπα,

γ) οι συγκεκριμένοι λόγοι που μπορεί να οδηγήσουν σε οριζόντιο αποκλεισμό,

δ) οι προϋποθέσεις και οι όροι επιβολής του αποκλεισμού,

ε) η ελάχιστη και η μέγιστη περίοδος αποκλεισμού,

στ) οι διαδικαστικές εγγυήσεις και η έννομη προστασία των υποκείμενων σε οριζόντιο αποκλεισμό οικονομικών φορέων,

ζ) τα ειδικότερα ζητήματα τήρησης και διαγραφής από τον κατάλογο αποκλεισθέντων,

η) η διαδικασία επίκλησης επανορθωτικών μέτρων, μετά από την επιβολή του οριζόντιου αποκλεισμού, το αρμόδιο όργανο αξιολόγησης των μέτρων, καθώς και οι ειδικότερες προϋποθέσεις για τη μείωση της διάρκειας του αποκλεισμού ή και για την πλήρη άρση αυτού,

θ) οι υπόχρεοι φορείς για την αποστολή των στοιχείων στην ΕΑΑΔΗΣΥ με σκοπό την ενημέρωση και επικαιροποίηση των στοιχείων του μητρώου,

ι) οι όροι πρόσβασης των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων στο μητρώο, και

ια) κάθε άλλο αναγκαίο θέμα, λεπτομέρεια και διαδικασία σχετικά με την επιβολή, τη διάρκεια και την άρση του αποκλεισμού.

29. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης και Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να συστήνονται μητρώα πληροφοριακού χαρακτήρα, τα οποία τηρούνται, με την επιφύλαξη του ν. 4624/2019 (Α' 137), στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ και να καθορίζονται ιδίως:

α) οι πληροφορίες που καταχωρίζονται στο μητρώο όπως, ενδεικτικά, πλημμέλειες κατά την εκτέλεση προηγούμενης σύμβασης, πειθαρχικές ποινές, πρόστιμα και κυρώσεις για διάπραξη σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, πρόστιμα και κυρώσεις για παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, του δικαίου περιβάλλοντος, της εργατικής νομοθεσίας, του φορολογικού και κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου,

β) οι υποχρεώσεις των αρμοδίων υπηρεσιών και φορέων, αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων ως προς την αποστολή στοιχείων για την ενημέρωση των μητρώων κατά τον λόγο της αρμοδιότητάς τους, και

γ) κάθε άλλο αναγκαίο θέμα, λεπτομέρεια και διαδικασία σχετικά με τη σύσταση και τη λειτουργία των μητρώων.

30. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης και Υποδομών και Μεταφορών, ορίζεται η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του μητρώου αποκλεισθέντων και των μητρώων πληροφοριακού χαρακτήρα, καθώς και η έναρξη των υποχρεώσεων ενημέρωσής τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

31. Για τη συμμετοχή των οικονομικών φορέων στη διαδικασία ανάθεσης μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών προεκτιμώμενης αξίας άνω των ορίων του άρθρου 5 του ν. 4412/2016, οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να διαθέτουν σε ισχύ ασφαλιστική κάλυψη έναντι επαγγελματικού κινδύνου, το ελάχιστο όριο της οποίας, καθώς και οι λοιπές λεπτομέρειες εξασφάλισης και απόδειξής της καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, που εκδίδεται εντός έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος.

32. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δίδονται κατευθύνσεις και οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές και εξειδικεύεται η εφαρμογή των κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, ανάλογα με το μέγεθος, τη φύση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αντικειμένου της σύμβασης, έτσι ώστε να τηρούνται οι αρχές της αναλογικότητας της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής των διακρίσεων. Με σύμφωνη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής ή του κατά περίπτωση αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, μπορεί η αναθέτουσα αρχή αιτιολογημένα να αποφασίζει την παρέκκλιση από την ανωτέρω απόφαση.

33. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, που εκδίδεται κατόπιν γνώμης του Τεχνικού Συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, καθορίζονται τα κριτήρια της παρ. 2 του άρθρου 86 του ν. 4412/2016, που δύναται κάθε αναθέτουσα αρχή να περιλαμβάνει στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου. Υποχρεωτικά μεταξύ των ανωτέρω κριτηρίων περιλαμβάνεται ως κριτήριο με συντελεστή βαρύτητας δέκα τοις εκατό (10%) τουλάχιστον η πλήρωση των στοιχειωδών κριτηρίων της εργαλειοθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Κατασκευές, όπως καθορίζονται στο εκάστοτε ισχύον «Δελτίο Προϊόντος Πράσινη Δημόσια Σύμβαση (Π Σ) για Κατασκευές.»

34. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ορίζεται ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να χρησιμοποιούν

την τιμή ή το κόστος ως μοναδικό κριτήριο ανάθεσης, ή μπορεί να περιορίζεται η χρήση τους σε ορισμένες κατηγορίες αναθετουσών αρχών ή ορισμένα είδη συμβάσεων. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, μπορεί να εκδίδονται εγκύκλιοι του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών σχετικά με τη στάθμιση των επιμέρους κριτηρίων ανάθεσης, τους συντελεστές βαρύτητας των κριτηρίων ανάθεσης, που σχετίζονται με την τεχνική προσφορά ανά κατηγορία έργου και μελέτης και ανά εκτιμώμενη αξία σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποκλίνει από όσα ορίζονται στις ανωτέρω εγκυκλίους, έπειτα από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου.

35. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, μπορεί να εξειδικεύονται, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, τα κριτήρια της περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 87 του ν. 4412/2016, περί κοστολόγησης κύκλου ζωής, οι τρόποι προσδιορισμού και μέτρησης του κόστους του κύκλου ζωής των έργων/μελετών/υπηρεσιών, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

36. Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών μπορεί να εξειδικεύονται, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, τα κριτήρια της περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 87 του ν. 4412/2016, περί κοστολόγησης κύκλου ζωής, οι τρόποι προσδιορισμού και μέτρησης του κόστους του κύκλου ζωής ανά αγαθό ή κατηγορία αγαθών και ανά γενική υπηρεσία ή κατηγορία γενικών υπηρεσιών, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

37. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και του Υπουργού Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών αγαθών και παροχής συναφών υπηρεσιών, μπορεί να ορίζονται η μέθοδος και τα κριτήρια, δυνάμει των οποίων μία προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς και ο τρόπος σύνδεσης των κριτηρίων αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών με μηχανισμούς καταγραφής τιμών, όπως τα παρατηρητήρια τιμών. Με την ίδια απόφαση μπορεί να ορίζονται τα κριτήρια βάσει των οποίων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποκλίνει από τα αναφερόμενα σε αυτές.

38. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ή με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού μπορεί να εξειδικεύονται οι απαιτήσεις των υποβλητέων στοιχείων με τις τεχνικές εκθέσεις.

39. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία του Συστήματος Ηλεκτρονικής Αγοράς, στη διαδικασία κατάρτισης, τήρησης και επικαιροποίησης του μητρώου προεπιλεγμένων οικονομικών φορέων, το περιεχόμενο της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, τη διαδικασία εξέτασης της ενδικοφανούς προσφυγής, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 118 Α του ν. 4412/2016 περί απευθείας ανάθεσης μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς.

40. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ρυθμίζεται η διαδικασία κατάρτισης και τήρησης των καταλόγων προμηθευτών και παρόχων υπηρεσιών ενεργειών τεχνικής βοήθειας και εξειδικεύονται οι όροι εγγραφής των οικονομικών φορέων σε αυτούς, οι όροι επιλογής του αναδόχου κατά τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 119 του ν. 4412/2016, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

41. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, μπορεί να εφαρμόζεται η παρ. 2 του άρθρου 128 του ν. 4412/2016 περί ανάθεσης εξειδικευμένων υπηρεσιών για δημόσιες συμβάσεις και με συνολική αμοιβή μέχρι του ορίου της περ. β' του άρθρου 5 του ιδίου νόμου και με ανώτατο όριο το μηδέν και πέντε δέκατα επί (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, ολικά ή μερικά, σε συγκεκριμένο έργο ή τμήμα έργου ή ομάδα έργων, που εκτελούνται από το Δημόσιο ή φορείς του δημόσιου τομέα και να ρυθμίζονται όλα τα σχετικά θέματα.

42. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συνάπτονται με τις ρυθμίσεις της παρ. 3 του άρθρου 136 του ν. 4412/2016 περί διοίκησης, παρακολούθησης και επίβλεψης έργου, και ιδίως η απαιτούμενη πιστοποίηση του Ιδιωτικού Φορέα Επίβλεψης (ΙΦΕ) με την εγγραφή του στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019 (Α' 112), καθώς και τυχόν πρόσθετα προσόντα που πρέπει να διαθέτει και να αποδεικνύει, η διαδικασία πρότασης, ορισμού και εγκατάστασης του ΙΦΕ στο έργο, η διαδικασία σύναψης της σύμβασης μεταξύ ΙΦΕ και αναδόχου και το ελάχιστο περιεχόμενο αυτής, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του ΙΦΕ απέναντι στον κύριο του έργου, ο υπολογισμός της αμοιβής του ΙΦΕ και ο καθορισμός του τιμολογίου βάσει του οποίου αυτή θα υπολογίζεται, καθώς και ο τρόπος καταβολής της από τον ανάδοχο, οι εγγυήσεις αμεροληψίας του ΙΦΕ και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων του ΙΦΕ με τον ανάδοχο, η αντιμετώπιση τυχόν παράβασης των υποχρεώσεων και εν γένει ευθύνης του ΙΦΕ, οι λόγοι που επιτρέπουν ή επιβάλλουν την αντικατάσταση του ΙΦΕ κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου και η διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει προς τούτο ο ανάδοχος, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που συνδέεται με την απρόσκοπτη κατά τα ως άνω οριζόμενα άσκηση επίβλεψης από ιδιωτικό φορέα.

43. Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου «ελεγκτών μηχανικών», καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

44. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δύναται να ανατίθεται η ανάπτυξη, τήρηση, ενημέρωση και λειτουργία του ψηφιακού αρχείου βαθμολόγησης (βαθμονόμιο) στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας ή σε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα καθορίζοντας σχετικό ανταποδοτικό όφελος.

45. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται τα κριτήρια, οι βαθμοί ανά κριτήριο, τα τεχνικά χαρακτηριστικά λειτουργίας του βαθμονόμιου, η διαδικασία καταχώρησης σε αυτό των τεχνικών εταιρειών και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

46. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ορίζονται τα έργα, οι μελέτες και οι υπηρεσίες που υπάγονται στην ασφάλιση, οι ασφαλιζόμενοι κίνδυνοι, η διάρκεια της ασφάλισης, η διαδικασία διαπίστωσης της επέλευσης του κινδύνου και της καταβολής του ασφαλίσματος, τα ελάχιστα όρια ασφαλιστικών καλύψεων, οι αποδεκτές εξαιρέσεις και οι μέγιστες απαλλαγές, η έναρξη εφαρμογής της υποχρέωσης ασφάλισης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

47. Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, χορηγείται στον ανάδοχο προκαταβολή μέχρι του δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.. Για το ποσό αυτό βαρύνεται ο ανάδοχος με τόκο, ο οποίος υπολογίζεται με ποσοστό επιτοκίου που ανέρχεται σε ποσοστό ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του δημοσίου δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες. Το επιτόκιο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών.

48. Η αναθεώρηση (αύξηση ή μείωση) για κάθε αναθεωρητική περίοδο υπολογίζεται με βάση τον τύπο:

$$\Delta T_v = T \times (\frac{A_v}{A_0} - 1) \times (1 - s)$$

όπου είναι:

Τ: η υπόψη τιμή της σύμβασης,

ΔΤν: η αναθεώρηση της παραπάνω τιμής στην υπόψη αναθεωρητική περίοδο ν,

Αο: τιμή που προκύπτει αφού συμπληρωθεί με βασικές τιμές

του χρόνου εκκίνησης το οριζόμενο για την τιμή Τ άρθρο ανάλυσης τιμών ή συνδυασμός άρθρων με τα βάρη τους, όπως προσδιορίζονται από τη σύμβαση, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016,

Αν: τιμή που προκύπτει όπως παραπάνω με τις βασικές τιμές της αναθεωρητικής περιόδου ν,

s ή σ: σταθερός συντελεστής που αντιπροσωπεύει το μη αναθεωρούμενο μέρος της τιμής και που προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μεταξύ του 0,07 και 0,20 κατά κατηγορίες ή μέγεθος έργων και ανάλογα με τον αριθμό των αναθεωρητικών περιόδων, που μεσολαβούν μεταξύ του χρόνου εκκίνησης και της συγκεκριμένης κάθε φορά αναθεωρητικής περιόδου.

49. Ο σταθερός συντελεστής «σ» στον τύπο της αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση:

σ = σ1 + 0,01 ν, όπου σ1 είναι συντελεστής που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες των δημόσιων έργων και ανέρχεται σε σ1=0,12 για όλες τις κατηγορίες έργων και «ν» είναι ακέραιος αριθμός ίσος με τη μονάδα για την πρώτη αναθεωρητική περίοδο που υπολογίζεται αναθεώρηση για τη συγκεκριμένη σε κάθε περίπτωση εργολαβία και που αυξάνεται κατά μία μονάδα για καθεμιά από τις επόμενες αναθεωρητικές περιόδους της συγκεκριμένης εργολαβίας. Ο ν παύει να αυξάνει όταν το «σ» γίνει 0,20. Ο συντελεστής σ1 μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

50. Κατ' εξαίρεση από το δ'τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν, ο σταθερός συντελεστής σ στον τύπο αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση s (ή σ) = 1. Η διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησής τους, εκτός από τις συμβάσεις με χρόνο δημοπράτησης πριν το γ' τρίμηνο του 2012, για τις οποίες η αναθεώρηση των τιμών υπολογίζεται από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν με τους ισχύοντες για το γ' τρίμηνο του 2012 συντελεστές αναθεώρησης και με ελάχιστη τιμή εφαρμογής αυτών ίση με τη μονάδα (1). Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ορίζονται συντελεστές αναθεώρησης, αν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.

51. Για δημόσια έργα που εκτελούνται από ημεδαπές αναθέτουσες Αρχές, εκτός Ελλάδας, σε χώρα της Ένωσης (Ε.Ε.), η αναθεώρηση τιμών υπολογίζεται με βάση

τον ισχύοντα τύπο:

$$\Delta A_{\nu} = A_0 \times \left(\frac{\Gamma\Delta TK_{\nu}}{\Gamma\Delta TK_0} - 1\right) \times (1 - \sigma)$$

όπου ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΓΔΤΚ) διαπιστώνεται και υπολογίζεται για την εξεταζόμενη αναθεωρητική περίοδο (ημερολογιακό τρίμηνο) από την Επιτροπή Διαπιστώσεως Τιμών Δημόσιων Έργων (ΕΔΤΔΕ), με βάση τη σχετική δημοσιευόμενη χρονοσειρά μηνιαίων δεικτών της Στατιστικής Υπηρεσίας της χώρας που κατασκευάζεται το έργο. Ο συντελεστής σ ορίζεται κατόπιν απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

52. Με το κονδύλιο των απρόβλεπτων δαπανών που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση, μπορούν να καλύπτονται ιδίως δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά από την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής, οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση. Για τη διάθεση του κονδυλίου των απρόβλεπτων δαπανών συντάσσεται Α.Π.Ε., που δεν μπορεί να συμπεριλάβει συμπληρωματικές εργασίες της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 156 του ν. 4412/2016. Τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών ανέρχονται σε ποσοστό εννέα τοις εκατό (9%) επί της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς τον συνυπολογισμό των κονδυλίων αναθεώρησης και Φ.Π.Α., για έργα συνολικού προϋπολογισμού ίσου ή μεγαλύτερου του ορίου εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Δ17α/08/78/ΦΝ 357/3.11.1995 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 941) και δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για έργα προϋπολογισμού μικρότερου του ως άνω ορίου, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Δ17α/07/45/ΦΝ 380/27.5.1996 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 409). Τα προαναφερόμενα ποσοστά μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών. Το ποσό των απρόβλεπτων δαπανών επανυπολογίζεται κατά την υπογραφή της σύμβασης, ανάλογα με την προσφερθείσα έκπτωση, ώστε να διατηρείται σταθερή η ποσοστιαία αναλογία, σύμφωνα με το άρθρο 135 του ν. 4412/2016.

53. Ο προϋπολογισμός των έργων στα οποία εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 156 του ν. 4412/2016, περί ειδικών θεμάτων τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, αυξομειώσεων εργασιών και νέων εργασίες, αναλύεται σε ομάδες εργασιών, οι οποίες συντίθενται από εργασίες που υπάγονται σε ενιαία υποσύνολα του τεχνικού αντικειμένου των έργων, έχουν παρόμοιο τρόπο κατασκευής και επιδέχονται το ίδιο ποσοστό έκπτωσης στις τιμές μονάδας τους. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, η οποία μετά την έκδοσή της θα έχει εφαρμογή σε όλα τα ως άνω έργα, προσδιορίζονται οι ομάδες εργασιών ανά κατηγορία έργων.

54. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται η σύσταση, η οργάνωση και διοίκηση της Εταιρείας Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών του άρθρου 84, οι συμπράξεις της με άλλους φορείς της χώρας ή του εξωτερικού, η ανάπτυξη, λειτουργία και διαχείριση των ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ και ΗΣΠΚΣΠΤΕ, η δομή, το περιεχόμενο, οι παρεχόμενες υπηρεσίες και η διαλειτουργικότητά τους με άλλα ηλεκτρονικά και μη συστήματα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

55. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν στη μετάβαση από το υφιστάμενο σύστημα στο Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών και η κατάργηση των αναλυτικών τιμολογίων της από 19.5.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών & Μεταφορών υπό στοιχεία ΔΝΣγ/οικ.35577/ΦΝ 466 και της από 16.5.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών & Μεταφορών υπό στοιχεία ΔΝΣγ /32129/ΦΝ 466.

56. Το ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ έχει υποχρεωτική εφαρμογή στις συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και στις συμβάσεις έργων που υπάγονται στον ν. 4412/2016 και στον ν. 4413/2016 (Α' 148) και προαιρετική στις συμβάσεις που ανατίθενται από φορείς του ιδιωτικού τομέα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ενταχθούν και ιδιωτικά έργα στο ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ.

57. Στην παραλαβή παραλαμβάνονται οι εργασίες ποσοτικά και ποιοτικά. Οι εργασίες συμπληρωματικών συμβάσεων παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται το περιεχόμενο του «μητρώου έργου», τα τεύχη, οι εκθέσεις, τα σχέδια, οι πίνακες, τα ηλεκτρονικά δεδομένα και τα λοιπά στοιχεία που το συνοδεύουν, καθώς και η μορφή των στοιχείων αυτών.

58. Για τη διενέργεια της παραλαβής η προϊσταμένη αρχή ορίζει, τουλάχιστον (3) μήνες πριν από την πάροδο της προθεσμίας υποχρεωτικής συντήρησης του έργου, επιτροπή παραλαβής, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η επιτροπή είναι πενταμελής και αποτελείται από:

α) τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους με τους αναπληρωτές τους, με ειδικότητες σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης που ανήκουν στον φορέα κατασκευής ή και σε άλλους φορείς, κατ' επιλογή της προϊσταμένης αρχής, πλην του Προέδρου που προέρχεται υποχρεωτικά από άλλη αναθέτουσα αρχή και

β) δύο (2) εκπροσώπους του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ), που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους, κατόπιν αιτήματος της προϊσταμένης αρχής εντός είκοσι (20) ημερών από την υποβολή του αιτήματος.

Μη υπόδειξη εκ μέρους του ΤΕΕ, δεν κωλύει τη συγκρότηση και λειτουργία της επιτροπής. Όταν ο φορέας, που πρόκειται να χρησιμοποιήσει το έργο, είναι άλλος από την υπηρεσία που το κατασκευάζει, ένας εκ των τριών (3) τεχνικών υπαλλήλων ορίζεται από τον φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο. Ο ανάδοχος μπορεί να ορίσει εκπρόσωπό του ως παρατηρητή των εργασιών της Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου. Οι εκπρόσωποι του ΤΕΕ και ο πρόεδρος της επιτροπής δικαιούνται για τη διενέργεια της παραλαβής ιδιαίτερη αμοιβή, η οποία καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι αμοιβές των μελών της επιτροπής παραλαβής ανά συνεδρίαση και αναλόγως με το οικονομικό αντικείμενο του έργου και τις τεχνικές δυσχέρειες της παραλαβής.

59. Στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών παράλληλα με το Συμβούλιο Δημόσιων Έργων του άρθρου 5 της υπ' αρ. 80855/5439/92 κοινής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 573) συγκροτείται Τεχνικό συμβούλιο Δημόσιων Έργων και Μελετών Εποπτευομένων Νομικών Προσώπων, που γνωμοδοτεί στις περιπτώσεις έργων και μελετών των εποπτευομένων από το Υπουργείο νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, όταν στα πρόσωπα αυτά δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο.

60. Με απόφαση της αναθέτουσας αρχής, σε περίπτωση που δεν έχει εκδοθεί σχετική απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να εξειδικεύεται το είδος των παραδοτέων στοιχείων ανά στάδιο και ανά κατηγορία μελέτης της περ. 15 της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016, και συγκεκριμένα:

α) τα τεύχη (Τεχνική Έκθεση, Υπολογισμοί, Προμέτρηση, Προϋπολογισμός κ.λπ.) και

β) τα κατά περίπτωση σχέδια, καθώς και η μορφή αυτών (έντυπη ή και ηλεκτρονική) που πρέπει ο μελετητής να εκπονήσει, κατά το άρθρο 189, για την έγκριση της ανατεθείσας σε αυτόν μελέτης.

61. Για την επιτάχυνση της εξέτασης των υποβαλλομένων ενστάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 174 του ν. 4412/2016 και των λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας του Τεχνικού Συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δύναται στο Τεχνικό Συμβούλιο του Υπουργείου να συσταθούν τμήματα που είναι αυτοτελή και ισόβαθμα μεταξύ τους . Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η αρμοδιότητα των τμημάτων. Η σύνθεση των τμημάτων είναι αυτή που προβλέπεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί συγκρότησης και σύνθεσης του τεχνικού συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Η παραπομπή των θεμάτων προς γνωμοδότηση στα τμήματα του τεχνικού συμβουλίου, ανάλογα με την αρμοδιότητά τους, γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών.

62. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 8 του «Κανονισμού Διαφάνειας στις δυνάμει Συνθήκης Διαιτησίες Επενδυτών-Κρατών» της παρ. 4 του άρθρου 176 του ν. 4412/2016, περί διαιτητικής επίλυσης διαφορών, με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Δικαιοσύνης, καθορίζεται η αποθετήρια αρχή για τη δημοσίευση των πληροφοριών που προβλέπονται στους εν λόγω κανόνες και κάθε λεπτομέρεια αναφορικά με την τήρηση των πληροφοριών αυτών και την πρόσβαση σ' αυτές.

63. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συνάπτονται με το άρθρο 183 του ν. 4412/2016 και ιδίως η απαιτούμενη πιστοποίηση του ΙΦΕ με την εγγραφή του στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019, καθώς και τυχόν πρόσθετα προσόντα που πρέπει να διαθέτει και να αποδεικνύει, η διαδικασία πρότασης, ορισμού και εγκατάστασης του ΙΦΕ, η διαδικασία σύναψης της σύμβασης μεταξύ ΙΦΕ και αναδόχου και το ελάχιστο περιεχόμενο αυτής, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του ΙΦΕ απέναντι στον εργοδότη, ο υπολογισμός της αμοιβής του ΙΦΕ και ο καθορισμός του τιμολογίου βάσει του οποίου αυτή θα υπολογίζεται, καθώς και ο τρόπος καταβολής της από τον ανάδοχο, οι εγγυήσεις αμεροληψίας του ΙΦΕ και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων του ΙΦΕ με τον ανάδοχο, η αντιμετώπιση τυχόν παράβασης των υποχρεώσεων και εν γένει ευθύνης του ΙΦΕ, οι λόγοι που επιτρέπουν ή επιβάλλουν την αντικατάσταση του ΙΦΕ κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της μελέτης και η διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει προς τούτο ο ανάδοχος, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που συνδέεται με την απρόσκοπτη κατά τα ως άνω οριζόμενα άσκηση επίβλεψης από ιδιωτικό φορέα.

64. Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου «ελεγκτών μηχανικών», καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

65. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, προβλέπεται ο υποχρεωτικός έλεγχος από ιδιώτες ελεγκτές, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, των μελετών, των οποίων η εκτιμώμενη αμοιβή υπερβαίνει τα τιθέμενα με την απόφαση όρια, πριν την έγκρισή τους από την αναθέτουσα αρχή. Με την ίδια απόφαση ορίζονται επίσης οι κατηγορίες μελετών που ελέγχονται υποχρεωτικά, η διαδικασία ανάθεσης του ελέγχου, ο τρόπος καθορισμού της αμοιβής και τα προσόντα των ελεγκτών, τα στάδια ελέγχου, ο καθορισμός των ευθυνών τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας.

66. Συστήνεται και τηρείται στη Γενική Γραμματεία Υποδομών, Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων, Μελετών, Τεχνικών και Λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.). Στο Μητρώο αυτό εγγράφονται τεχνικοί υπάλληλοι όλων των αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, των ανεξάρτητων αρχών και της Βουλής των Ελλήνων. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την εγγραφή στο Μητρώο, η διαδικασία κατάρτισης και τήρησης του Μητρώου, τα καθήκοντα των εγγεγραμμένων, οι όροι απαλλαγής της υποχρέωσης εγγραφής, τα πειθαρχικά αδικήματά τους και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα σχετικά με τα παραπάνω.

67. Σε περιπτώσεις ανάθεσης συμβάσεων με ιδιαίτερα σύνθετο, πολύπλοκο και εξειδικευμένο αντικείμενο, μπορεί με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών να καθορίζονται πρόσθετα προσόντα που πρέπει να πληρούν τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού, κατά παρέκκλιση των όσων ορίζονται στις περ. α' και β' της παρ. 9 του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, περί οργάνων διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων.

68. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων καθορίζονται οι όροι για τη συγκρότηση των πρωτοβάθμιων, μόνιμων ή μη, και των δευτεροβάθμιων επιτροπών παραλαβής, η σύνθεση αυτών, η διαδικασία επιλογής των μελών τους και κάθε άλλο θέμα σχετικά με τα παραπάνω.

69. Για τα μέλη των γνωμοδοτικών οργάνων του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, περί οργάνων διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων, που είναι εγγεγραμμένα στο Μη.Π.Υ.Δη.Συ. του άρθρου 344 ή που ορίζονται από τις ΕΚΑΑ της παρ. 1 του άρθρου 41 για τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών που αυτές διενεργούν, προβλέπεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας δεν υπερβαίνει τα όρια της παρ. 5 του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176) περί αμοιβών συλλογικών οργάνων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται τα ειδικότερα ζητήματα σχετικά με τον τρόπο και χρόνο καταβολής, καθώς και

το ύψος της αποζημίωσης του προηγούμενου εδαφίου.

70. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες του άρθρου 258 του ν. 4412/2016, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, κατά την ανάθεση και εκτέλεση των συμβάσεων έργων, μελετών και τεχνικών υπηρεσιών σχετικά με:

α) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

β) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

γ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή της σύνταξης κωδίκων πρακτικής,

δ) τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

ε) τους όρους και τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν σε τεχνικό επίπεδο την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

71. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες του άρθρου 258 του ν. 4412/2016, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, κατά την ανάθεση και εκτέλεση των συμβάσεων σχετικά με τη διαλειτουργική σύνδεση του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ με την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ και τα πληροφοριακά συστήματα των αναθετουσών αρχών και των πάσης φύσεως φορέων του δημόσιου τομέα, όπως το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, το Μητρώο Δεσμεύσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα σχετικά Μητρώα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, όπως το ΜΕΚ και το ΜΕΕΠ, του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ του ν. 4727/2020 (Α' 184), όσον αφορά στοιχεία και έγγραφα των δημόσιων συμβάσεων που αφορούν στη διαφάνεια και καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο ΚΗΜΔΗΣ, με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα παρακολούθησης συγχρηματοδοτούμενων έργων και με κάθε άλλο πληροφοριακό σύστημα που κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση των δημόσιων συμβάσεων για ελεγκτικούς, δημοσιονομικούς, στατιστικούς και λοιπούς σκοπούς των φορολογικών, ασφαλιστικών, δικαστικών και εισαγγελικών αρχών, καθώς και με τα πληροφοριακά συστήματα της Ένωσης και άλλων κρατών μελών.

72. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 περί κανόνων, που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών του άρθρων 222 έως 338 του ιδίου νόμου σχετικά με:

α) τη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενό της, σύμφωνα με τον ν.4727/2020 και το ΠΗΔ, τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

β) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

γ) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

δ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής και

ε) τους όρους και προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

73. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ορίζονται το όργανο πιστοποίησης ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας/πληροφοριακών συστημάτων δημόσιων συμβάσεων και οι αρμοδιότητές του, καθώς και οι όροι και η διαδικασία πιστοποίησης, εξειδικεύοντας τις απαιτήσεις των παρ. 1 έως 6 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες και ιδίως θέματα λειτουργικότητας, συμβατότητας, ασφάλειας των επικοινωνιών, κρυπτογράφησης και διαλειτουργικότητας των ως άνω ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας/πληροφοριακών συστημάτων με τρίτα συστήματα, καθώς και η υποχρέωση ενημέρωσης και χορήγησης στοιχείων προς εποπτεύοντες και ελεγκτικούς φορείς, το είδος και το εύρος κυρώσεων σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ή διαδικασία.

74. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνωμοδότησης του οργάνου πιστοποίησης ηλεκτρονικών συστημάτων δημόσιων συμβάσεων, παρέχεται ή ανακαλείται η εξαίρεση της περ. α' της παρ. 11 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες.

75. Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να καθίσταται υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών σε αναθέτοντες φορείς, που αποτελούν αναθέτουσες αρχές, για συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών και γενικών υπηρεσιών.

76. Το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ μπορεί να λειτουργεί ως το επίσημο εθνικό πληροφοριακό σύστημα eSender για την απευθείας ηλεκτρονική υποβολή των προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων, που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης, στο Tenders Electronic Daily (TED). Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται οι αναγκαίες τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 296 του ν. 4412/2016 περί δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.

77. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υγείας, Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών, συστήνεται Μητρώο Πιστοποιημένων Υπαλλήλων Δημόσιων Συμβάσεων (Μη.Π.Υ.Δη.Συ.).

78. Η Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις εκπονεί-

ται με χρονικό ορίζοντα πέντε (5) ετών και επιδιώκει την αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων. Η Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις υιοθετείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών, Οικονομικών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Δικαιοσύνης και Υγείας, ύστερα από πρόταση της ΕΑΑΔΗΣΥ που υποβάλλεται στον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών πριν από την εκπνοή της εκάστοτε υφιστάμενης Εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις. Αν η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου παρέλθει άπρακτη, η Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις μπορεί να εκπονείται και να υιοθετείται χωρίς να είναι απαραίτητη η προηγούμενη πρόταση της ΕΑΑΔΗΣΥ.

79. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών, Οικονομικών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Δικαιοσύνης και Υγείας, συστήνεται Ομάδα Διοίκησης Έργου για την παρακολούθηση της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις, ορίζονται τα μέλη της και οι αναπληρωτές τους, τα ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της Ομάδας Διοίκησης Έργου, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

80. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται η διαδικασία και ο τρόπος υποβολής των αιτήσεων από τις αναθέτουσες αρχές, τα απαραίτητα δικαιολογητικά, η αρμόδια οργανική μονάδα για την επεξεργασία των αιτήσεων και κάθε αναγκαία τεχνική ή άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ.6 του άρθρου 118 του ν. 4412/2016.

Άρθρο 140
Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Α'

1. Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται αναφορά στο άρθρο 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147), νοείται το άρθρο 44 όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τον παρόντα νόμο.

2. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιείται με το άρθρο 22, εξακολουθεί να ισχύει η απόφαση που εκδόθηκε δυνάμει της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016.

3. Το άρθρο 138 διέπει τις διαφορές που αναφύονται από πράξεις οι οποίες κοινοποιούνται στον θιγόμενο ή των οποίων προκύπτει εκ μέρους του πλήρης γνώση μετά την 1.9.2021. Το ίδιο ισχύει για τις παραλείψεις που συντελούνται μετά την ημερομηνία αυτή.

4. Μετά από συμφωνία των συμβαλλομένων και έπειτα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, η επίλυση διαφορών από σύμβαση, που έχει υπογραφεί πριν από τη δημοσίευση του παρόντος και στην οποία δεν έχει συμπεριληφθεί ρήτρα διαιτησίας, μπορεί να υπάγεται στην παρ. 1 του άρθρου 176 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιείται με το άρθρο 83 του παρόντος.

5. Οι διατάξεις των άρθρων 57 έως 60, 63, 64, 66 έως 79, 82, 89 έως 93, 95 έως 98 και 100 καταλαμβάνουν διαγωνισμούς, που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021. Συμβάσεις που συνάφθηκαν ή θα συναφθούν μέχρι την άνω ημηρομηνία, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο σύναψής τους.

6. Μετά από συμφωνία των συμβαλλομένων και έπειτα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, η επίλυση διαφορών από σύμβαση που έχει υπογραφεί πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου και στην οποία δεν έχει συμπεριληφθεί ρήτρα διαιτησίας, μπορεί να υπάγεται στην παρ. 1 του άρθρου 176 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιείται με το άρθρο 83 του παρόντος.

7. Η εκτέλεση έργων και η εκπόνηση μελετών των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους διέπονται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016, όπως τροποποιούνται δια του παρόντος, και της Κανονιστικής Διάταξης υπ' αρ. 448/2007 (Α' 220). Ως αναθέτουσα αρχή για την εκτέλεση των έργων και των μελετών νοείται η Ιερά Μονή που τα υλοποιεί.

8. Έργα που αφορούν υποδομές δικαστηρίων, τα οποία περατώθηκαν σε χρόνο τουλάχιστον δέκα (10) ετών προ της δημοσίευσης του παρόντος και έχουν ήδη δοθεί προς χρήση από τους αναδόχους στον φορέα κατασκευής ή/και στο κοινωνικό σύνολο, χωρίς να έχει διενεργηθεί κατά νόμο πραγματική ή αυτοδίκαιη (πλασματική) οριστική παραλαβή και εφόσον δεν υφίστανται δικαστικές εκκρεμότητες της αναθέτουσας αρχής κατά του αναδόχου, θεωρείται ότι έχουν παραληφθεί αυτοδικαίως κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος. Οι φορείς εκτέλεσης των έργων αυτών υποχρεούνται να καλέσουν άμεσα τους αναδόχους και να επιστρέψουν τις εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης που τυχόν διακρατούν. Σε αντίθετη περίπτωση, οι ανάδοχοι των έργων υποβάλλουν στη Διευθύνουσα Υπηρεσία έγγραφο αίτημα επιστροφής των εγγυήσεων και εφόσον παρέλθει άπρακτη προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη σχετική αίτηση, μπορούν να ζητήσουν από τα οικεία τραπεζικά ιδρύματα την παύση ισχύος των ως άνω εγγυητικών επιστολών, εκτός αν η Διευθύνουσα Υπηρεσία απορρίψει αιτιολογημένα το σχετικό αίτημα. Κατά της απόφασης της απορριπτικής απόφασης της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, χωρεί ένσταση κατ' άρθρο 174 του ν. 4412/2016 (Α' 147).

9. Το άρθρο 81 εφαρμόζεται και σε συμβάσεις που συνάφθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του.

Άρθρο 141
Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Α'

1. Από την 1η.6.2021 καταργούνται:
1) η παρ. 10 του άρθρου 39 του ν. 4412/2016 (Α' 147),
2) η παρ. 4 του άρθρου 65 του ν. 4412/2016,
3) η παρ. 5 του άρθρου 68 του ν. 4412/2016,
4) τα άρθρα 122 και 125 του ν. 4412/2016,
5) το άρθρο 218 του ν. 4512/2018 (Α' 5).

2. Από την 1η.9.2021 καταργούνται τα άρθρα 117, 120 παρ. 1α, 327, 330 παρ. 1α και η περ. 30 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016.

Άρθρο 142
Έναρξη ισχύος Μέρους Α'

1. Η ισχύς των διατάξεων του:
α) άρθρου 4, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016,
β) των άρθρων 10, 20 παρ. 4, 34 κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 2 του άρθρου 92, 55, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 66 έως 79, 82 έως 86, 89 έως 93, 95 έως 98, 100, 131, 134 και 138,
γ) του άρθρου 108, κατά το μέρος που τροποποιεί την περ. α' του άρθρου 221 του ν. 4412/2016,
δ) του άρθρου 109, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 7 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016,
αρχίζει από την 1η.9.2021.

2. Η ισχύς των άρθρων 3, 6 κατά το μέρος που τροποποιεί τις παρ. 1 και 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 42, 49, 62, 65, 80, 81, 87, 88, 94, 99, 101, 108, εκτός της περ. α' της παρ. 11, 121 και 127 αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η ισχύς των υπολοίπων άρθρων του παρόντος αρχίζει από την 1η.6.2021, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του.

ΜΕΡΟΣ Β'
ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Άρθρο 143
Δομή Δυνάμεων - Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 72 του ν. 3883/2010

Η παρ. 4 του άρθρου 72 του ν. 3883/2010 (Α' 167) τροποποι-

είται και το άρθρο 72 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 72
Δομή Δυνάμεων

1. Με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας (ΚΥΣΕΑ), που λαμβάνεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, διαμορφώνεται η δομή, σε προσωπικό και μέσα, των Ενόπλων Δυνάμεων (Δομή Δυνάμεων). Η πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας διαμορφώνεται σε συνέχεια σχετικής απόφασης του Συμβουλίου Άμυνας (ΣΑΜ), μετά από εισήγηση του Συμβουλίου Αρχηγών Γενικών Επιτελείων (ΣΑΓΕ), στο οποίο εισάγεται για διατύπωση γνώμης συνολική πρόταση του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ για όλους τους Κλάδους, η οποία λαμβάνει υπόψη της τις μελέτες - εισηγήσεις κάθε Κλάδου, που εγκρίνονται με απόφαση του οικείου Ανώτατου Συμβουλίου. Στην πρόταση του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ συντίθενται οι ανάγκες των Κλάδων και καθορίζεται η σειρά προτεραιότητας των αναγκαίων μέσων.

2. Οι μελέτες, εισηγήσεις, γνώμες, προτάσεις και αποφάσεις της παρ. 1 διατυπώνονται με βάση την Πολιτική Εθνικής Άμυνας, την Εθνική Στρατιωτική Στρατηγική, τη Γενική Σχεδίαση Άμυνας της Χώρας και τις κατευθύνσεις της Κυβέρνησης και περιγράφουν το συνολικό σχήμα οργάνωσης, λειτουργίας και δυνατοτήτων των Ενόπλων Δυνάμεων, που ανταποκρίνεται στην εκτίμηση της απειλής και τους τρόπους με τους οποίους αυτή ενδέχεται να εκδηλωθεί, καθώς και στην ανάγκη κάλυψης των αποστολών των Ενόπλων Δυνάμεων.

3. Οι μελέτες, εισηγήσεις, γνώμες, προτάσεις και αποφάσεις των προηγούμενων παραγράφων περιλαμβάνουν την πλήρη καταγραφή των υπαρχόντων κυρίων μέσων και υλικών και πλήρως τεκμηριωμένη αξιολόγηση για τον βαθμό πραγματικής και λειτουργικής ενσωμάτωσής τους, καθώς και αποτίμηση των προμηθειών αμυντικού υλικού της τελευταίας κάθε φορά εικοσαετίας. Η καταγραφή και η αποτίμηση του προηγούμενου εδαφίου περιλαμβάνει οπωσδήποτε εκτίμηση της επιχειρησιακής κατάστασης κάθε οπλικού συστήματος και κάθε άλλου μέσου, της εναπομένουσας διάρκειας ζωής του, της ανάγκης εκσυγχρονισμού ή αναβάθμισής του, των διαθέσιμων ανταλλακτικών και πυρομαχικών, των δυνατοτήτων συντήρησης και εν γένει υποστήριξης και κάθε άλλο συναφές στοιχείο.

4. Η απόφαση της παρ. 1 για τη Δομή Δυνάμεων ως προς τα μέσα επαναξιολογείται και επικαιροποιείται κάθε τρία (3) έτη ή και συντομότερα, εάν μεταβάλλονται κρίσιμα δεδομένα.

5. Με την απόφαση της παρ. 1 πρέπει να διασφαλίζεται η πλήρης εφαρμογή της διακλαδικότητας, να επιτυγχάνονται οι μέγιστες δυνατές συνέργειες και οικονομίες κλίμακας, η μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα και να λαμβάνονται υπόψη τα δεδομένα των Ενόπλων Δυνάμεων των κρατών μελών του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Πριν τη λήψη της απόφασης της παρ. 1 ενημερώνεται πλήρως και διατυπώνει τη γνώμη της η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής.»

Άρθρο 144
Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός Αμυντικών Εξοπλισμών - Αντικατάσταση του άρθρου 73 του ν. 3883/2010

Το άρθρο 73 του ν. 3883/2010 (Α' 167) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 73
Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός Αμυντικών Εξοπλισμών

1. Ο Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός Αμυντικών Εξοπλισμών (ΜΠΑΕ) για την προμήθεια νέων μέσων και την κάλυψη των απαιτήσεων υποστήριξης των υφιστάμενων μέσων καταρτίζεται από το ΓΕΕΘΑ με βάση τη Δομή Δυνάμεων του άρθρου 72. Ο ΜΠΑΕ έχει δωδεκαετή διάρκεια και επανεξετάζεται και επικαιροποιείται κάθε τρία (3) έτη ή και συντομότερα, αν μεταβάλλονται κρίσιμα δεδομένα.

2. Στον ΜΠΑΕ αποτυπώνεται ο συνολικός σχεδιασμός των απαιτούμενων ανά Γενικό Επιτελείο προγραμμάτων με το συνολικό εκτιμώμενο κόστος και τη σειρά προτεραιότητας υλοποίησής τους.

3. Ο ΜΠΑΕ διακρίνεται σε δύο μέρη:

α) στο πρώτο μέρος εντάσσονται τα προγράμματα προμήθειας νέων μέσων συμπεριλαμβανομένης της αρχικής και της εν συνεχεία υποστήριξής τους,

β) στο δεύτερο μέρος εντάσσονται τα προγράμματα υποστήριξης, όπως προμήθειες, υπηρεσίες και έργα υποδομής των υφιστάμενων μέσων.

4. Για την κατάρτιση, την επανεξέταση και την επικαιροποίηση του ΜΠΑΕ, εφαρμόζονται η διαδικασία και τα κριτήρια του άρθρου 72 περί διαμόρφωσης της Δομής Δυνάμεων. Επιπλέον, λαμβάνονται πλήρως υπόψη τα δημοσιονομικά δεδομένα, οι οροφές πιστώσεων που καθορίζει η Κυβέρνηση και οι προγνώσεις και προβολές ως προς τις πληρωμές και παραλαβές που επηρεάζουν το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος. Για την υλοποίηση των προγραμμάτων του ΜΠΑΕ εφαρμόζονται τα άρθρα 74 και 76 περί Κυλιόμενου Προγραμματισμού Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού και ενεργοποίησης προγραμμάτων.»

Άρθρο 145
Κυλιόμενος Προγραμματισμός Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού - Αντικατάσταση του άρθρου 74 του ν. 3883/2010

Στο άρθρο 74 του ν. 3883/2010 (Α' 167) αντικαθίσταται ο τίτλος, τροποποιούνται οι παρ. 1 και 2, προστίθενται παρ. 3 και 4 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 74
Κυλιόμενος Προγραμματισμός Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού

1. Με βάση τον ΜΠΑΕ, καταρτίζεται από το ΓΕΕΘΑ, σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης (ΓΔΟΣΥ) και σε συντονισμό με τη Γενική Διεύθυνση Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και Διεθνών Σχέσεων (ΓΔΠΕΑΔΣ), ο Κυλιόμενος Προγραμματισμός Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού (ΚΠΣΣΕ). Ο ΚΠΣΣΕ είναι τετραετούς διάρκειας και επανεξετάζεται και επικαιροποιείται σε ετήσια βάση, ή όποτε απαιτηθεί, για κάλυψη έκτακτων απαιτήσεων, ώστε να εναρμονίζεται με τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

2. Για την κατάρτιση, την επανεξέταση και την επικαιροποίηση του ΚΠΣΣΕ, εφαρμόζονται η διαδικασία και τα κριτήρια του άρθρου 72 περί διαμόρφωσης της Δομής Δυνάμεων, η διαδικασία όμως ολοκληρώνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Ο ΚΠΣΣΕ πρέπει να βρίσκεται μέσα στα όρια των πιστώσεων του Κρατικού Προϋπολογισμού.

3. Στον ΚΠΣΣΕ εντάσσονται με σειρά προτεραιότητας χρηματοδότησης οι συμβάσεις προμήθειας και υπηρεσιών στρατιωτικού εξοπλισμού, καθώς και των έργων υποδομής για την υποστήριξή του, που έχουν συναφθεί ή προβλέπεται να συναφθούν κατά τη διάρκειά του, των οποίων οι χρηματοδοτικές απαιτήσεις μπορεί να καλυφθούν εν μέρει ή στο σύνολό τους από πιστώσεις που προβλέπεται να εγγραφούν σε Αριθμό Λογαριασμού Εξόδου (ΑΛΕ) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων.

4. Ο ΚΠΣΣΕ περιλαμβάνει τρία μέρη:

α) στο πρώτο μέρος εντάσσονται οι συμβάσεις προμήθειας και υπηρεσιών στρατιωτικού εξοπλισμού μείζονος οικονομικής αξίας, ίσης ή ανώτερης των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α.,

β) στο δεύτερο μέρος εντάσσονται οι λοιπές συμβάσεις προμήθειας και υπηρεσιών στρατιωτικού εξοπλισμού,

γ) στο τρίτο μέρος εντάσσονται οι συμβάσεις των έργων υποδομής που είναι αναγκαία για την υποστήριξη του στρατιωτικού

εξοπλισμού.»

Άρθρο 146
Ενεργοποίηση προγράμματος στρατιωτικού εξοπλισμού - Αντικατάσταση του άρθρου 76 του ν. 3883/2010

Στο άρθρο 76 του ν. 3883/2010 (Α' 167) τροποποιούνται οι παρ. 1 και 2, καταργείται η παρ. 1Α, προστίθενται παρ. 3, 4 και 5 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 76
Ενεργοποίηση προγράμματος στρατιωτικού εξοπλισμού

1. Η εκκίνηση της ενεργοποίησης των προγραμμάτων που είναι ενταγμένα στον ΜΠΑΕ ή εντάσσονται στο ΚΠΣΣΕ γίνεται με εισήγηση του Ανώτατου Συμβουλίου του οικείου Κλάδου, στην οποία περιλαμβάνονται ιδίως η αιτιολόγηση της αναγκαιότητας/σκοπιμότητας, η εκτιμώμενη συνολική δαπάνη με το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα αποδέσμευσης των πιστώσεων, η προτεινόμενη διαδικασία υλοποίησης με την αιτιολόγησή της, οι εγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές και οι ενδεχόμενες απαιτήσεις για την ασφάλεια εφοδιασμού και πληροφοριών. Η διαδικασία ενεργοποίησης ολοκληρώνεται κατά περίπτωση ως εξής:

α) για προγράμματα των οποίων η εκτιμώμενη αξία χωρίς Φ.Π.Α. είναι ίση ή ανώτερη από τα χρηματικά όρια του άρθρου 24 του ν. 3978/2011 (Α' 137), η εισήγηση του Ανώτατου Συμβουλίου του οικείου Κλάδου εισάγεται στο Συμβούλιο Αρχηγών Γενικών Επιτελείων, το οποίο και γνωμοδοτεί σχετικά. Στη συνέχεια ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ διατυπώνει την εισήγησή του προς τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας. Ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας ζητά τη γνώμη της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ), της ΓΔΟΣΥ και της ΓΔΠΕΑΔΣ, ενώ μπορεί να θέσει το ζήτημα προς συζήτηση στο Συμβούλιο Άμυνας. Ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας, υποχρεωτικά, εφόσον το πρόγραμμα αφορά σε σύμβαση ή συμβάσεις αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ, και δυνητικά σε κάθε άλλη περίπτωση, εισάγει το θέμα στο ΚΥΣΕΑ, που αποφασίζει ύστερα από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Για τα υπόλοιπα προγράμματα που δεν εισάγονται στο ΚΥΣΕΑ, η απόφαση ενεργοποίησης λαμβάνεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας με εξαμηνιαία απολογιστική ενημέρωση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής,

β) για προγράμματα, των οποίων η εκτιμώμενη αξία χωρίς Φ.Π.Α. είναι κατώτερη από τα χρηματικά όρια του άρθρου 24 του ν. 3978/2011, η απόφαση ενεργοποίησης λαμβάνεται από τον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου του οικείου κλάδου των Ενόπλων Δυνάμεων, με εξαμηνιαία απολογιστική ενημέρωση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας προς την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή,

γ) για προγράμματα που προβλέπεται να υλοποιηθούν μέσω διακρατικής συμφωνίας, ανεξαρτήτως εκτιμώμενης χρηματικής αξίας, η απόφαση ενεργοποίησης λαμβάνεται από το ΚΥΣΕΑ, σύμφωνα με τη διαδικασία του πρώτου, δεύτερου και τρίτου εδαφίου της περ. α', ύστερα από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

1Α. [Καταργείται]

2. Στην περίπτωση προγράμματος προμήθειας νέου μέσου ή εκσυγχρονισμού/αναβάθμισης υφιστάμενου μέσου, για την έναρξη της διαδικασίας της παρ. 1 εκπονείται μελέτη από το οικείο Γενικό Επιτελείο, η οποία περιλαμβάνει:

α) εκτίμηση για την αμυντική ανάγκη που πρέπει να καλυφθεί στο πλαίσιο της Δομής Δυνάμεων,

β) εκτίμηση για το συνολικό κόστος κύκλου ζωής του μέσου, στο οποίο περιλαμβάνονται οπωσδήποτε η αρχική και η εν συνεχεία υποστήριξή του και συγκεκριμένα η συντήρηση, τα ανταλλακτικά, τα πυρομαχικά, η εκπαίδευση, τα παρελκόμενα έργα υποδομής, οι δυνατότητες εκσυγχρονισμού ή παράτασης της διάρκειας ζωής ή αναβάθμισης, καθώς και κάθε άλλο συναφές και κρίσιμο για την εκτίμηση του συνολικού κόστους στοιχείο,

γ) πρόταση για το επιθυμητό επίπεδο ασφάλειας εφοδιασμού και πληροφοριών, το εκτιμώμενο κόστος των οποίων συμπεριλαμβάνεται στο κόστος του κύκλου ζωής, λαμβάνοντας υπόψη και τις προβλέψεις του άρθρου 3 του ν. 3978/2011 περί Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Στρατηγικής.

3. Με τη διαδικασία της παρ. 1, στο πλαίσιο του συνολικού προϋπολογισμού του ΚΠΣΣΕ, μπορεί να ενεργοποιούνται επιπροσθέτως προγράμματα που δεν είναι ενταγμένα στον ΜΠΑΕ αλλά είναι κατεπείγοντα ή κρίνονται αναγκαία για σοβαρούς αμυντικούς λόγους, με ενημέρωση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας προς την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

4. Μέχρι την κατάρτιση του πρώτου ΜΠΑΕ και του πρώτου ΚΠΣΣΕ, με τη διαδικασία της παρ. 1 μπορεί να ενεργοποιούνται προγράμματα που κρίνονται αναγκαία βάσει του επιχειρησιακού σχεδιασμού των Ενόπλων Δυνάμεων. Στις περιπτώσεις αυτές, εφόσον η εκτιμώμενη αξία του προγράμματος είναι ίση ή ανώτερη των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α., η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή διατυπώνει σύμφωνη γνώμη.

5. Με την απόφαση ενεργοποίησης προγράμματος της παρ. 1 δίνεται η εντολή στην αρμόδια υπηρεσία για τη διενέργεια των διαδικασιών σύναψης των συμβάσεων, σύμφωνα με τους καθοριζόμενους γενικούς και ειδικούς όρους ανάθεσης και εκτέλεσης.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Άρθρο 147
Προγραμματισμός συμβάσεων στον τομέα της άμυνας - Αντικατάσταση του άρθρου 1 του ν. 3978/2011

Το άρθρο 1 του ν. 3978/2011 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1
Προγραμματισμός συμβάσεων στον τομέα της άμυνας

Η έγκριση του συνολικού προγραμματισμού των αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ) μέσα στο πλαίσιο της Δομής Δυνάμεων, η κατάρτιση, επανεξέταση και επικαιροποίηση του Μακροπρόθεσμου Προγραμματισμού Αμυντικών Εξοπλισμών (ΜΠΑΕ), η κατάρτιση, επανεξέταση και επικαιροποίηση του Κυλιόμενου Προγραμματισμού Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού (ΚΠΣΣΕ) και η ενεργοποίηση των προγραμμάτων στρατιωτικού εξοπλισμού διενεργούνται σύμφωνα με τα άρθρα 72 έως 76 του ν. 3883/2010 (Α' 167).»

Άρθρο 148
Αρμοδιότητες της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων - Αντικατάσταση του άρθρου 2 του ν. 3978/2011

Στο άρθρο 2 του ν. 3978/2011 (Α' 137) τροποποιούνται οι παρ. 1 και 2 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 2
Αρμοδιότητες της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων

1. Στο πλαίσιο των ρυθμίσεων του Κανονισμού της Βουλής, η Ειδική Διαρκής Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στα άρθρα 72 έως 76 του ν.3883/2010 (Α' 167), σχετικά με την κατάρτιση και ενεργοποίηση του ΜΠΑΕ και του ΚΠΣΣΕ.

2. Η Επιτροπή ενημερώνεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, μια τουλάχιστον φορά σε κάθε τακτική σύνοδο, για την εξέλιξη των εξοπλιστικών προγραμμάτων μείζονος οικονομικής αξίας και τη συνολική εξέλιξη του ΜΠΑΕ και του ΚΠΣΣΕ.

3. Η Επιτροπή ασκεί, επίσης, τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, στο πλαίσιο των σχετικών ρυθμίσεων του Κανονισμού της Βουλής.»

Άρθρο 149
Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική - Προσθήκη παρ. 3 στο άρθρο 3 του ν. 3978/2011

Στο άρθρο 3 του ν. 3978/2011 (Α' 137) προστίθεται παρ. 3 και το άρθρο 3 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 3
Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική

1. Για την προστασία των ουσιωδών συμφερόντων ασφάλειας της χώρας και ιδίως για την ασφάλεια εφοδιασμού και την επιχειρησιακή αυτονομία των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και για την κάλυψη των αναγκών που υπάρχουν σε περιόδους κρίσης, επιστράτευσης ή πολέμου, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση και διατήρηση μίας εγχώριας τεχνολογικής - βιομηχανικής βάσης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων που αφορούν σε έρευνα και ανάπτυξη, σε συγκεκριμένους στρατηγικούς τομείς άμυνας και ασφάλειας. Η βάση αυτή διασφαλίζει την ταχεία και απρόσκοπτη λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού των ΕΔ σε υλικά, αναλώσιμα, εξαρτήματα, υπηρεσίες άμεσης συντήρησης και τεχνικής υποστήριξης και την εκτέλεση των αναγκαίων έργων σε όλες τις περιπτώσεις, εγκαίρως και υπό κάθε περίσταση.

2. Οι γενικές αρχές και κατευθύνσεις, καθώς και τα κατάλληλα μέτρα για την επίτευξη των στόχων της παρ. 1 καθορίζονται και εξειδικεύονται, στο πλαίσιο της Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και της Εθνικής Στρατιωτικής Στρατηγικής, από την Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική, η οποία εγκρίνεται από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (ΚΥΣΕΑ), μετά από εισήγηση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και γνώμη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής του άρθρου 2.

3. Στο πλαίσιο των προβλέψεων της παρ. 1, παρέχεται η δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί προστασίας ουσιωδών συμφερόντων των κρατών μελών, να επιβάλει ειδικούς όρους για την εκτέλεση της σύμβασης, που προβλέπουν την υποχρέωση του αναδόχου για τη σύναψη συμβάσεων, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία του άρθρου 18Α.»

Άρθρο 150
Συμφωνίες - πλαίσιο εν συνεχεία υποστήριξης - Προσθήκη άρθρου 4Α στον ν. 3978/2011

Στον ν. 3978/2011 (Α' 137) προστίθεται άρθρο 4Α ως εξής:

«Άρθρο 4Α
Συμφωνίες - πλαίσιο εν συνεχεία υποστήριξης

1. Η εν συνεχεία υποστήριξη (ΕΣΥ) υλοποιείται με τη σύναψη συμφωνιών-πλαίσιο και εκτελεστικών αυτών συμβάσεων, όταν δεν μπορεί να συμφωνηθούν εκ των προτέρων όλοι οι ουσιώδεις όροι της ΕΣΥ, ιδίως το αντικείμενο, οι τιμές και οι ποσότητες.

2. Στις συμφωνίες-πλαίσιο, που συνάπτονται για την κάλυψη απαιτήσεων ΕΣΥ, πρέπει να περιλαμβάνονται, κατ' ελάχιστο, τα εξής:

α) η μέγιστη εκτιμώμενη συνολική αξία προμηθειών και υπηρεσιών που ενδέχεται να πραγματοποιηθούν στη χρονική διάρκεια ισχύος της συμφωνίας,

β) ο καθορισμός των ελάχιστων απαιτήσεων της αναθέτουσας αρχής,

γ) η κατηγοριοποίηση των υλικών και υπηρεσιών που ενδέχεται να απαιτηθούν στη χρονική διάρκεια ισχύος της συμφωνίας, καθώς και η κοστολόγησή τους, κατά το μέτρο που είναι εφικτό,

δ) η ρητή πρόβλεψη δυνατότητας τροποποίησης των απαιτήσεων με τη μορφή ρητρών αναθεώρησης ή προαίρεσης, καθώς και της δυνατότητας μεταβολών των ποσοτικά, αριθμητικά ή ποσοστιαία προσδιορίσιμων στοιχείων, με τον όρο ότι δεν συντελείται υπέρβαση της μέγιστης εκτιμώμενης συνολικής αξίας και δεν μεταβάλλονται οι ελάχιστες απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής,

ε) η πρόβλεψη τύπου αναπροσαρμογής τιμών στις περιπτώσεις που είναι εφικτό.

3. Όταν το πραγματικό κόστος της υποστήριξης, ήτοι το κόστος προμήθειας, εκτέλεσης υπηρεσίας ή εργασίας ή περισσότερα εξ αυτών υπερβαίνουν αυτό που εκτιμήθηκε αρχικά από τον αντισυμβαλλόμενο και αναγράφηκε στην προσφορά του, η υποστήριξη πραγματοποιείται μόνο εφόσον την εγκρίνει τελικά η αναθέτουσα αρχή και σε κάθε περίπτωση, εφόσον δεν υπερβαίνει τη μέγιστη εκτιμώμενη συνολική αξία της σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο. Αντίστοιχα, αν το πραγματικό κόστος υπολείπεται του αρχικώς εκτιμηθέντος και αναγραφέντος στην προσφορά του αντισυμβαλλομένου, η αναθέτουσα αρχή επιβαρύνεται μόνο με το πραγματικό κόστος.»

Άρθρο 151
Αρμοδιότητες Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων - Αντικατάσταση του άρθρου 5 του ν. 3978/2011

Στο άρθρο 5 του ν. 3978/2011 (Α' 137) τροποποιείται η παρ. 2 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 5
Υπουργείο Εθνικής Άμυνας - Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων

1. Οι συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων στον τομέα της άμυνας συνάπτονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

2. Η Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ) έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) διενεργεί τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη σύναψη των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών της παρ. 1 του άρθρου 16, των οποίων η εκτιμώμενη αξία χωρίς Φ.Π.Α. είναι ίση ή ανώτερη από τα χρηματικά όρια του άρθρου 24,

β) παρακολουθεί την εκτέλεση των συμβάσεων της περ. α' και διενεργεί τις απαιτούμενες προς τούτο διαδικασίες, πλην των παραλαβών και πληρωμών,

γ) συγκροτεί τα συλλογικά όργανα των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων αρμοδιότητάς της, που προβλέπονται στο άρθρο 7,

δ) προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για την εκπλήρωση των στατιστικών υποχρεώσεων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, σύμφωνα με το άρθρο 97,

ε) υλοποιεί την Κρατική Διασφάλιση Ποιότητας, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3433/2006 (Α' 20) και πιστοποιεί τη συμμόρφωση νέων προϊόντων εγχώριας προέλευσης με συμφωνίες τυποποίησης,

στ) διενεργεί τις διαδικασίες για τη σύναψη συμβάσεων αξιοποίησης μη επιχειρησιακά αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού, σύμφωνα με το άρθρο 107, με εκτιμώμενο οικονομικό αντάλλαγμα ίσο ή ανώτερο από τα χρηματικά όρια του άρθρου 24,

ζ) παρακολουθεί την εκτέλεση των Προγραμμάτων Έρευνας και Ανάπτυξης του Κεφαλαίου Η' του Δεύτερου Μέρους και συγκροτεί τις επιτροπές ελέγχου και παραλαβών τους.»

Άρθρο 152
Αρμοδιότητες Γενικών Επιτελείων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων - Αντικατάσταση του άρθρου 6 του ν. 3978/2011

Το άρθρο 6 του ν. 3978/2011 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 6
Αρμοδιότητες των Γενικών Επιτελείων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων

1. Στο πλαίσιο εφαρμογής του παρόντος, τα Γενικά Επιτελεία των Κλάδων των ΕΔ έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

α) προσδιορίζουν τις ανάγκες τους στο πλαίσιο του ΜΠΑΕ και τις τεκμηριώνουν στο πλαίσιο του ΚΠΣΣΕ,

β) διενεργούν τον τεχνικό διάλογο, σύμφωνα με το άρθρο 31,

γ) συντάσσουν και εγκρίνουν τις τεχνικές προδιαγραφές, σύμφωνα με το άρθρο 30,

δ) εισηγούνται την ενεργοποίηση προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 76 του ν. 3883/2010 (Α' 167),

ε) διενεργούν τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη σύναψη των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών της παρ. 1 του άρθρου 16, των οποίων η εκτιμώμενη αξία χωρίς Φ.Π.Α. είναι κατώτερη από τα χρηματικά όρια του άρθρου 24,

στ) διενεργούν τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη σύναψη των συμβάσεων έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 16 ανεξαρτήτως εκτιμώμενης αξίας,

ζ) διενεργούν τις παραλαβές σε εκτέλεση των συμβάσεων που έχουν συναφθεί,

η) συγκροτούν τα συλλογικά όργανα του άρθρου 7 για τις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων αρμοδιότητάς τους,

θ) παρακολουθούν την εκτέλεση των συμβάσεων των περ. ε' και στ' και διενεργούν τις απαιτούμενες προς τούτο διαδικασίες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση κατακύρωσης,

ι) διενεργούν τις διαδικασίες για τη σύναψη συμβάσεων αξιοποίησης μη επιχειρησιακά αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού, σύμφωνα με το άρθρο 107, με εκτιμώμενο οικονομικό αντάλλαγμα κατώτερο από τα χρηματικά όρια του άρθρου 24.

2. Με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας επιλύονται θέματα καταφατικής ή αποφατικής σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΓΔΑΕΕ και των Γενικών Επιτελείων για συγκεκριμένη περίπτωση.»

Άρθρο 153
Συλλογικά όργανα - Αντικατάσταση του άρθρου 7 του ν. 3978/2011

Στο άρθρο 7 του ν. 3978/2011 (Α' 137) τροποποιούνται οι παρ. 1 έως 7, προστίθενται παρ. 8 και 9 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 7
Συλλογικά όργανα

1. Τα όργανα πραγματοποίησης των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών των ΕΔ διακρίνονται σε γνωμοδοτικά και εκτελεστικά.

2. Τα γνωμοδοτικά όργανα είναι:

α) Οι Κεντρικές Γνωμοδοτικές Επιτροπές Προμηθειών (ΚΓΕΠ) της ΓΔΑΕΕ και των Γενικών Επιτελείων των Κλάδων.

β) Οι Περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές Προμηθειών (ΠΓΕΠ).

3. Τα εκτελεστικά όργανα που είναι αρμόδια για τη διενέργεια των διαδικασιών σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών είναι:

α) οι επιτροπές διενέργειας διαγωνισμών,

β) οι επιτροπές διαπραγματεύσεων,

γ) οι επιτροπές εμπειρογνωμόνων,

δ) οι επιτροπές αξιολόγησης προσφυγών,

ε) οι επιτροπές ελέγχου και παραλαβής των συμβατικών αντικειμένων και

στ) οι δευτεροβάθμιες επιτροπές ελέγχου και παραλαβής των συμβατικών αντικειμένων.

4. Οι επιτροπές της παρ. 3 απαρτίζονται από τρία τουλάχιστον μέλη, στελέχη των ΕΔ ή μόνιμους υπαλλήλους του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Τα μέλη των επιτροπών δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε περισσότερες από μία επιτροπές για κάθε συγκεκριμένη σύμβαση, ούτε να αντικαθίστανται χωρίς αιτιολογημένη απόφαση του φορέα που συγκρότησε την επιτροπή. Το έργο ή η θητεία των μελών των επιτροπών καθορίζεται ως εξής:

α) για τις επιτροπές διενέργειας διαγωνισμού, ίση με τον χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση των διαδικασιών διενέργειας του διαγωνισμού,

β) για τις επιτροπές διαπραγματεύσεων, ίση με τον χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου τους,

γ) για τις επιτροπές εμπειρογνωμόνων, ίση με τον χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση της εμπειρογνωμοσύνης,

δ) για τις επιτροπές αξιολόγησης προσφυγών, ετήσια θητεία,

ε) για τις επιτροπές ελέγχου και παραλαβής, ίση με τον χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση της σύμβασης,

στ) για τις δευτεροβάθμιες επιτροπές ελέγχου και παραλαβής, ετήσια θητεία.

5. Η συγκρότηση των επιτροπών της παρ. 3 πραγματοποιείται από τη ΓΔΑΕΕ και τα Γενικά Επιτελεία των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες των άρθρων 5 και 6. Με την απόφαση συγκρότησης ορίζονται τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη και η διάρκεια της θητείας τους.

6. Απαγορεύεται η συμμετοχή στις ανωτέρω επιτροπές προσώπων που με οποιονδήποτε τρόπο έλαβαν μέρος στη σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών και στην προβολή των επιχειρησιακών απαιτήσεων του υπό σύμβαση αντικειμένου. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή του αρμόδιου διαχειριστή του υλικού στην επιτροπή ελέγχου και παραλαβής του ίδιου υλικού και αντίστροφα.

7. Σε κάθε φορέα διενέργειας διαδικασιών σύναψης συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών μπορεί να συγκροτείται μόνιμη επιτροπή διενέργειας διαγωνισμών, η θητεία των μελών της οποίας δεν μπορεί να υπερβεί το ένα (1) έτος.

8. Για τα συλλογικά όργανα πραγματοποίησης των συμβάσεων έργων και μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών ισχύουν οι διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147) και του π.δ. 378/1987 (Α' 168), με την επιφύλαξη της παρ. 9.

9. Οι επιτροπές που προβλέπονται στην παρ. 8 για τη διενέργεια των διαδικασιών σύναψης και εκτέλεσης των συμβάσεων έργων και μελετών, καθώς και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των ΕΔ, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος, συγκροτούνται από στρατιωτικό και τεχνικό πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.»

Άρθρο 154
Επιτροπές Προμηθειών και κατανομή αρμοδιοτήτων - Προσθήκη άρθρων 7Α, 7Β και 7Γ στον ν. 3978/2011

Μετά το άρθρο 7 του ν. 3978/2011 (Α' 137) προστίθενται άρθρα 7Α, 7Β και 7Γ ως εξής:

«Άρθρο 7Α
Κεντρικές - Περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές Προμηθειών

1. Με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας συγκροτείται ΚΓΕΠ στη ΓΔΑΕΕ. Η ΚΓΕΠ/ΓΔΑΕΕ υπάγεται στον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή της ΓΔΑΕΕ, ο οποίος προεδρεύει αυτής. Αποτελείται από τον πρόεδρο και τέσσερα (4) μέλη, ανώτατους ή ανώτερους αξιωματικούς ή πολιτικούς υπαλλήλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με ειδικότητα ανάλογη με τη φύση των προμηθειών, οι οποίοι δεν απαλλάσσονται από τα υπόλοιπα καθήκοντά τους. Στην ΚΓΕΠ/ΓΔΑΕΕ για προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού συμμετέχει ως μέλος και εκπρόσωπος του Γενικού Επιτελείου ή των Γενικών Επιτελείων επί διακλαδικής προμήθειας, ανάλογα με το είδος του προς προμήθεια υλικού.

2. Με απόφαση των Αρχηγών των Κλάδων συγκροτούνται ΚΓΕΠ στα Γενικά Επιτελεία (ΓΕ) των Κλάδων των ΕΔ. Οι ΚΓΕΠ/ΓΕ αποτελούνται από τον πρόεδρο και τέσσερα (4) μέλη, ανώτατους ή ανώτερους αξιωματικούς ή πολιτικούς υπαλλήλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με ειδικότητα ανάλογη με τη φύση των προμηθειών. Με την απόφαση συγκρότησης στην ΚΓΕΠ/ΓΕ μπορεί να οριστεί ως μέλος και εκπρόσωπος της ΓΔΑΕΕ. Οι ΠΓΕΠ, σε επίπεδα κλιμακίων διοίκησης ΕΔ κατώτερων από τα Γενικά Επιτελεία, συγκροτούνται με διαταγή του αρμόδιου διοικητή και αποτελούνται από τον πρόεδρο και τρεις (3) έως πέντε (5) αξιω-

ματικούς ή υπαλλήλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με ειδικότητα ανάλογη της φύσης της προμήθειας που πρόκειται να εξεταστεί.

3. Οι ΚΓΕΠ/ΓΕ υπάγονται στον Υπαρχηγό ή τον Διευθυντή Κλάδου του οικείου ΓΕ, ο οποίος και προεδρεύει αυτών, ενώ οι ΠΓΕΠ υπάγονται στον διοικητή του κλιμακίου διοίκησης των ΕΔ και, εφόσον ο τελευταίος είναι ο έχων την οικονομική εξουσία, στον αμέσως νεότερό του αξιωματικό. Τα μέλη των ΚΓΕΠ και των ΠΓΕΠ δεν απαλλάσσονται από τα καθήκοντά τους και δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν στα όργανα εκτέλεσης των προμηθειών που κρίνονται.

4. Χρέη εισηγητή στις ΚΓΕΠ και στις ΠΓΕΠ εκτελεί ο προϊστάμενος τμήματος του φορέα που διενεργεί την προμήθεια, ενώ καθήκοντα γραμματέα εκτελεί κατώτερος αξιωματικός. Ο εισηγητής και ο γραμματέας δεν αποτελούν μέλη της επιτροπής.

5. Οι ΚΓΕΠ και οι ΠΓΕΠ συνεδριάζουν με υποχρεωτική συμμετοχή του προέδρου, όπως ορίζεται από τον φορέα υπαγωγής τους. Απαρτία λογίζεται ότι υπάρχει όταν οι παρόντες είναι περισσότεροι από τους απόντες, οι δε αποφάσεις λαμβάνονται με σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου. Τα ονόματα των μελών που μειοψήφησαν, καθώς και η γνώμη τους, αναγράφονται στο πρακτικό της συνεδρίασης.

6. Οι ΚΓΕΠ και οι ΠΓΕΠ γνωμοδοτούν αιτιολογημένα και εγγράφως για τις εξής περιπτώσεις προμηθειών που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους:

α) για τη σύναψη ειδικών κατηγοριών συμβάσεων, σύμφωνα με τις εξαιρέσεις του άρθρου 17,

β) για την τροποποίηση των όρων σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 61 του ν. 3433/2006 (Α' 20),

γ) για τη λύση σύμβασης ή συμφωνίας - πλαίσιο,

δ) για την έκπτωση του αναδόχου και την επιβολή κυρώσεων, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3433/2006,

ε) για την κατακύρωση της σύμβασης και τη ματαίωση της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 87 και 88Α, αντίστοιχα,

στ) για κάθε άλλο θέμα, το οποίο προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ή πρέπει να παραπεμφθεί για γνωμοδότηση, κατά την κρίση του έχοντος την οικονομική εξουσία.

Άρθρο 7Β
Αρμοδιότητες οργάνων διενέργειας διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών

1. Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης των συμβάσεων του παρόντος συγκροτούνται από τα αρμόδια όργανα οι εξής επιτροπές:

α) διενέργειας διαγωνισμών,

β) διαπραγματεύσεων,

γ) εμπειρογνωμόνων,

δ) αξιολόγησης προσφυγών.

2. Οι επιτροπές της παρ. 1 υπάγονται στον φορέα που κάθε φορά είναι αρμόδιος για τη διαδικασία σύναψης των συμβάσεων.

3. Οι επιτροπές διενέργειας διαγωνισμών είναι αρμόδιες για τη διενέργεια των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων και συγκεκριμένα:

α) διενεργούν τους διαγωνισμούς με βάση τους όρους που περιλαμβάνονται στη διακήρυξη του διαγωνισμού,

β) αξιολογούν τα δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής και τις προσφορές των συμμετεχόντων στον διαγωνισμό, αφού λάβουν υπόψη τους τα πρακτικά των επιτροπών εμπειρογνωμόνων όπου απαιτούνται. Η αξιολόγηση μπορεί να διαφέρει από την κρίση και τις διαπιστώσεις των εν λόγω επιτροπών, εφόσον αιτιολογείται πλήρως,

γ) εισηγούνται για την αποδοχή ή την απόρριψη των προσφορών των υποψήφιων οικονομικών φορέων,

δ) εισηγούνται για την ανάδειξη προσωρινού αναδόχου, καθώς και για την κατακύρωση ή τη ματαίωση του διαγωνισμού,

ε) συντάσσουν τα σχέδια κατακυρωτικών αποφάσεων και τα τελικά σχέδια συμβάσεων.

4. Οι επιτροπές διαπραγματεύσεων είναι αρμόδιες για τη διαπραγμάτευση και τη σύνταξη των όρων των συμβάσεων που συνάπτονται σύμφωνα με τις εξαιρέσεις του άρθρου 17 ή των συμβάσεων που τροποποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 61 του ν. 3433/2006 (Α' 20).

5. Οι επιτροπές εμπειρογνωμόνων συγκροτούνται υποχρεωτικά αν ο διαγωνισμός διενεργείται με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, σύμφωνα με το άρθρο 66, και προαιρετικά σε κάθε άλλη περίπτωση και είναι αρμόδιες για:

α) την πλήρη τεχνική αξιολόγηση των προσφορών, με βάση τις καθορισθείσες τεχνικές προδιαγραφές,

β) την αξιολόγηση ή βαθμολόγηση των προσφορών σε συνάρτηση με τα τεχνικά και λοιπά στοιχεία της διακήρυξης και σύμφωνα με τα άρθρα 85 και 86,

γ) τον έλεγχο και την αξιολόγηση, εφόσον απαιτείται, των κατασκευαστικών δυνατοτήτων των διαγωνιζομένων και

δ) τη σύνταξη αιτιολογημένου πρακτικού, στο οποίο αναφέρεται υποχρεωτικά και η γνώμη της μειοψηφίας.

6. Οι επιτροπές αξιολόγησης προσφυγών είναι αρμόδιες για την εξέταση των προσφυγών σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 90.

Άρθρο 7Γ
Αρμοδιότητες οργάνων εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών

1. Στο πλαίσιο της εκτέλεσης των συμβάσεων του παρόντος συγκροτούνται από τα αρμόδια όργανα οι εξής επιτροπές:

α) Οι επιτροπές ελέγχου και παραλαβής συμβατικών αντικειμένων και

β) Οι δευτεροβάθμιες επιτροπές ελέγχου και παραλαβής συμβατικών αντικειμένων.

2. Οι επιτροπές ελέγχου και παραλαβής έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

α) Παρακολουθούν λεπτομερώς και ελέγχουν την εκτέλεση των συμβατικών όρων και των υποχρεώσεων, τόσο της Υπηρεσίας όσο και των αναδόχων και

β) Εισηγούνται τη λήψη των επιβεβλημένων μέτρων λόγω μη τήρησης των όρων των συμβάσεων.

γ) Στις περιπτώσεις προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού:

γα) Παρίστανται στους ελέγχους αξιολόγησης καταλληλότητας, όπου αυτό απαιτηθεί και

γβ) Προβαίνουν κατά την παραλαβή του υλικού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση, σε ελέγχους (μακροσκοπικούς, λειτουργικούς, επιχειρησιακούς) του υπό προμήθεια υλικού, με την παρουσία του προμηθευτή ή του νόμιμου εκπροσώπου του.

δ) Μετά από τη λήξη των προβλεπόμενων ελέγχων, συντάσσουν τα πρωτόκολλα παραλαβής ή απόρριψης των συμβατικών αντικειμένων, σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης.

3. Σε ειδικές περιπτώσεις, οι επιτροπές μπορεί να ζητήσουν την ενίσχυσή τους με έναν ή περισσότερους εμπειρογνώμονες, των οποίων η γνώμη είναι συμβουλευτική.

4. Οι αρμοδιότητες των δευτεροβάθμιων επιτροπών ελέγχου και παραλαβής καθορίζονται στο άρθρο 64 του ν. 3433/2006 (Α' 20).»

Άρθρο 155
Κανόνες διαφάνειας και δεοντολογίας που εφαρμόζουν τα όργανα των Ενόπλων Δυνάμεων - Αντικατάσταση του άρθρου 8 του ν. 3978/2011

Το άρθρο 8 του ν. 3978/2011 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 8
Κανόνες διαφάνειας και δεοντολογίας που εφαρμόζουν τα όργανα των Ενόπλων Δυνάμεων

1. Το στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό των ΕΔ που απασχολείται με κάθε είδους σχέση εργασίας επιτρέπεται, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, να διενεργεί επαφές μόνο με τους νόμιμους εκπροσώπους των οικονομικών φορέων που συμμετέ-

χουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες ή σε διαδικασίες διαπραγμάτευσης για τη σύναψη συμβάσεων.

2. Ενημέρωση από οικονομικούς φορείς για στρατιωτικό εξοπλισμό επιτρέπεται να γίνεται και στο πλαίσιο διενέργειας τεχνικού διαλόγου ή έρευνας αγοράς, στο πλαίσιο ημερίδων ή ενημερωτικών συναντήσεων που διοργανώνονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες για την παρουσίαση νέων τεχνολογικών εξελίξεων σε συγκεκριμένους τομείς, καθώς και στο πλαίσιο εκθέσεων και συνεδρίων που διοργανώνονται σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για την παρουσίαση των εξελίξεων σε τομείς αμυντικής βιομηχανίας και τεχνολογίας. Ανακοίνωση για τις εν λόγω συναντήσεις αναρτάται στην κεντρική ιστοσελίδα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, του οικείου Γενικού Επιτελείου ή της οικείας διεύθυνσης, την ημέρα κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν.

3. Η αίτηση, η λήψη, άμεσα ή έμμεσα, οποιασδήποτε υλικής εύνοιας, δώρου ή ανταλλάγματος, ή η αποδοχή υπόσχεσης παροχής τέτοιων ωφελημάτων, από το στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων, που απασχολείται με κάθε είδους σχέση εργασίας, κατά τον χειρισμό των υποθέσεων στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων του, συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα, για το οποίο επιβάλλονται οι εξής ποινές:

α) στο στρατιωτικό προσωπικό, οι προβλεπόμενες περί πειθαρχικών παραπτωμάτων συνήθεις ή καταστατικές πειθαρχικές ποινές,

β) στους πολιτικούς διοικητικούς υπαλλήλους, οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 109 του Κώδικα Δημόσιων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ν.π.δ.δ. (ν. 3528/2007, Α' 26),

γ) στο προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο π.δ. 410/1988 (Α' 191) και στον ν. 4057/2012 (Α' 54), εκτός αν η παράβαση στοιχειοθετεί σπουδαίο λόγο καταγγελίας της σύμβασης εργασίας.

4. Η απασχόληση, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, έργου ή εντολής, σε οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης των ανωτέρω συμβάσεων του στρατιωτικού και πολιτικού προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων που χειρίζεται συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα για το οποίο επιβάλλονται οι εξής ποινές:

α) στο στρατιωτικό προσωπικό, οι προβλεπόμενες περί πειθαρχικών παραπτωμάτων συνήθεις ή καταστατικές πειθαρχικές ποινές,

β) στους πολιτικούς διοικητικούς υπαλλήλους, οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 109 του Κώδικα Δημόσιων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ν.π.δ.δ. (ν. 3528/2007),

γ) στο προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο π.δ. 410/1988 (Α' 191) και στον ν. 4057/2012 (Α' 54), εκτός αν η παράβαση στοιχειοθετεί σπουδαίο λόγο καταγγελίας της σύμβασης εργασίας.

Η ως άνω απαγόρευση ισχύει και για τρία (3) έτη μετά από την αποχώρηση του παραπάνω προσωπικού από τη σχετική θέση. Οι παραβάτες της παρούσας τιμωρούνται επιπλέον με φυλάκιση μέχρι δύο (2) έτη ή χρηματική ποινή.»

Άρθρο 156
Κανόνες διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς που επιβάλλονται στους οικονομικούς φορείς - Αντικατάσταση του άρθρου 10 του ν. 3978/2011

Το άρθρο 10 του ν. 3978/2011 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 10
Κανόνες διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς που επιβάλλονται στους οικονομικούς φορείς

1. Η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης ειδική ρήτρα ακεραιότητας, βάσει της οποίας οι οικονομικοί φορείς ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους, οι οποίοι συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας, δεσμεύονται ότι σε όλα τα στάδια που προηγήθηκαν της κατακύρωσης της σύμβασης δεν ενήργησαν αθέμιτα, παράνομα ή καταχρηστικά, καθώς και ότι θα εξακολουθήσουν να μην ενεργούν κατ' αυτόν τον τρόπο και κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης αλλά και μετά από τη λήξη της. Για τον σκοπό αυτό οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν δεσμευτικές δηλώσεις, με τις οποίες βεβαιώνεται ότι:

α) δεν διέθεταν εσωτερική πληροφόρηση, πέραν των στοιχείων που περιήλθαν στη γνώση και στην αντίληψή τους μέσω των εγγράφων της σύμβασης και στο πλαίσιο της συμμετοχής τους σε συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων διαγωνισμών, των συναντήσεων και διαπραγματεύσεων στις οποίες συμμετείχαν και έχουν δημοσιοποιηθεί, καθώς και στο πλαίσιο διενέργειας του τεχνικού διαλόγου,

β) δεν πραγματοποίησαν ενέργειες νόθευσης του ανταγωνισμού μέσω χειραγώγησης των προσφορών είτε ατομικώς είτε σε συνεργασία με τρίτους, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο δίκαιο του ανταγωνισμού,

γ) δεν διενήργησαν ούτε πρόκειται να διενεργήσουν πριν, κατά τη διάρκεια ή και μετά από τη λήξη της σύμβασης παράνομες πληρωμές για διευκολύνσεις, εξυπηρετήσεις ή υπηρεσίες που αφορούν τη σύμβαση και τη διαδικασία ανάθεσης,

δ) δεν πρόσφεραν ούτε πρόκειται να προσφέρουν πριν, κατά τη διάρκεια ή και μετά από τη λήξη της σύμβασης, άμεσα ή έμμεσα, οποιαδήποτε υλική εύνοια, δώρο ή αντάλλαγμα σε υπαλλήλους ή μέλη συλλογικών οργάνων της αναθέτουσας αρχής, καθώς και σε συζύγους, συγγενείς σε ευθεία γραμμή μέχρι και τρίτου βαθμού εξ αίματος και εξ αγχιστείας ή συνεργάτες τους ούτε χρησιμοποίησαν ή πρόκειται να χρησιμοποιήσουν τρίτα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, για να διοχετεύσουν χρηματικά ποσά ή άλλα ωφελήματα στα προαναφερόμενα πρόσωπα,

ε) δεν πρόσφεραν ούτε πρόκειται να προσφέρουν κατά τη διάρκεια ή και μετά από τη λήξη της σύμβασης, άμεσα ή έμμεσα, δώρα, δωρεές, φιλανθρωπικές παροχές, χορηγίες ή χρηματικά ποσά και επιχορηγήσεις με οποιαδήποτε μορφή ή αιτιολογία, σε πολιτικά κόμματα, κομματικούς εκπροσώπους ή επικεφαλής κομμάτων, μέλη της Κυβέρνησης, Υφυπουργούς ή μετακλητούς υπαλλήλους, βουλευτές ή αιρετά όργανα της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης ή σε οργανώσεις των οποίων επικεφαλής είναι πολιτικοί, καθώς και σε συζύγους, συγγενείς σε ευθεία γραμμή μέχρι και τρίτου βαθμού εξ αίματος και εξ αγχιστείας ή συνεργάτες τους, ούτε χρησιμοποίησαν ή πρόκειται να χρησιμοποιήσουν τρίτα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, για να διοχετεύσουν χρηματικά ποσά ή άλλα ωφελήματα στα προαναφερόμενα πρόσωπα.

2. Απαγορεύεται στους οικονομικούς φορείς ή στους νόμιμους εκπροσώπους τους που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας να διαθέτουν και να χρησιμοποιούν οποιονδήποτε ενδιάμεσο, μεσάζοντα ή πράκτορα κατά τη διαδικασία σύναψης και εκτέλεσης της σύμβασης. Οι οικονομικοί φορείς λαμβάνουν επαγγελματικές συμβουλευτικές υπηρεσίες σε σχέση με τη σύμβαση από δικηγορικά γραφεία, καθώς και από φορολογικούς, τεχνικούς και οικονομικούς συμβούλους. Επιτρέπεται η χρήση εμπορικών αντιπροσώπων που εμπίπτουν στις διατάξεις του π.δ. 219/1991 (Α' 81).

3. Οι οικονομικοί φορείς που έχουν επιλεγεί ως ανάδοχοι υποχρεούνται να συμπεριλάβουν στον φάκελο των δικαιολογητικών κατακύρωσης υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75), υπογεγραμμένη από τους ίδιους ή τους νόμιμους εκπροσώπους τους, στην οποία δηλώνουν ότι δεν έχουν παραβεί τις απαγορεύσεις των παρ. 1 και 2 και ότι έχουν ενημερωθεί για την πρόβλεψη επιβολής των κυρώσεων της παρ. 4. Η σχετική υπεύθυνη δήλωση προσαρτάται στη σύμβαση και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της.

4. Αν οι οικονομικοί φορείς παραβιάσουν τις απαγορεύσεις που προβλέπονται στις παρ. 1 και 2 επιβάλλονται, με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, οι εξής

κυρώσεις:

α) αν δεν έχει ολοκληρωθεί η εκτέλεση της σύμβασης, σωρευτικά, έκπτωση του οικονομικού φορέα, κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης και αποκλεισμός από τους διαγωνισμούς και τις συμβάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για τρία (3) τουλάχιστον έτη,

β) αν έχει ολοκληρωθεί η εκτέλεση της σύμβασης, ποινική ρήτρα ισόποση με την εγγύηση καλής εκτέλεσης και αποκλεισμός από τους διαγωνισμούς και τις συμβάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για τρία (3) τουλάχιστον έτη.

5. Οι απαγορεύσεις των παρ. 1 και 2 ισχύουν, αν ο οικονομικός φορέας είναι κοινοπραξία, για όλα τα μέλη της κοινοπραξίας και, αν ο οικονομικός φορέας χρησιμοποιεί υπεργολάβους, και για τους υπεργολάβους του. Σε περίπτωση παράβασης των απαγορεύσεων των παρ. 1 και 2 από τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου και εφόσον η παράβαση αυτή δεν θεραπευτεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση στον οικονομικό φορέα σχετικής ειδοποίησης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, να κηρύξει τον οικονομικό φορέα έκπτωτο ή να επιβάλει ποινική ρήτρα ποσού ίσου με το 10%, κατ' ανώτατο όριο, της οικονομικής αξίας της σύμβασης που έχει συνάψει με την αναθέτουσα αρχή.»

Άρθρο 157
Μεταβολές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και στη διοίκηση του οικονομικού φορέα - Αντικατάσταση του άρθρου 12 του ν. 3978/2011

Το άρθρο 12 του ν. 3978/2011 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 12
Μεταβολές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και στη διοίκηση του οικονομικού φορέα - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να γνωστοποιούν στην αναθέτουσα αρχή μετά από τη σύναψη της σύμβασης οποιαδήποτε μεταβολή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς τους, στη διοίκηση ή στον εταιρικό μετασχηματισμό τους, εντός τριών (3) μηνών από τη μεταβολή. Η μη γνωστοποίηση των μεταβολών αυτών δίνει στην αναθέτουσα αρχή το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση.

2. Μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ανωτέρω γνωστοποίηση, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται:

α) αν πιθανολογεί ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος, να ζητήσει από τον οικονομικό φορέα τα απαιτούμενα, κατά την κρίση της, στοιχεία και πληροφορίες, τάσσοντας εύλογη προθεσμία που δεν υπερβαίνει τους δύο (2) μήνες. Μετά από την εξέταση των στοιχείων αυτών, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος, να καταγγείλει τη σύμβαση. Η μη έγκαιρη, ακριβής ή πλήρης υποβολή των ζητηθέντων στοιχείων από τον ανάδοχο δίνει στην αναθέτουσα αρχή το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση,

β) αν διαπιστώσει ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος να καταγγείλει τη σύμβαση.

3. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, λόγο δημόσιου συμφέροντος συνιστά ιδίως η πιθανολόγηση ότι τα πρόσωπα που ασκούν έλεγχο στον ανάδοχο, περιλαμβανομένων και των φυσικών προσώπων που ελέγχουν, άμεσα ή έμμεσα, τα συμμετέχοντα νομικά πρόσωπα, δεν είναι κατάλληλα για να εγγυηθούν την οικονομική βιωσιμότητα του αναδόχου και να εξασφαλίσουν την ορθή διαχείριση της υπό εκτέλεση σύμβασης μέχρι την ολοκλήρωσή της, ή να εξασφαλίσουν την αποτροπή καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων ή επιρροών που δυνητικά θα μπορούσαν να βλάψουν τα εθνικά συμφέροντα ή αν η αναθέτουσα αρχή διατηρεί αμφιβολίες για τη νομιμότητα προέλευσης, την αληθή κυριότητα ή την επάρκεια των οικονομικών πόρων των προσώπων που ασκούν έλεγχο στον ανάδοχο, καθώς και των φυσικών προσώπων που ελέγχουν, άμεσα ή έμμεσα, τα πρόσωπα αυτά.

4. Η καταγγελία της σύμβασης σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 γίνεται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και ισχύει από την κοινοποίησή της στον οικονομικό φορέα. Με την ίδια απόφαση μπορεί να επιβάλλονται επιπλέον στον οικονομικό φορέα κατάπτωση των εγγυήσεων και αποκλεισμός από τους διαγωνισμούς του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για τρία (3) τουλάχιστον έτη.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας είναι δυνατό να καθορίζονται η διαδικασία, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη γνωστοποίηση των μεταβολών στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των οικονομικών φορέων.»

Άρθρο 158
Προσυμβατικός έλεγχος Ελεγκτικού Συνεδρίου - Αντικατάσταση του άρθρου 13 του ν. 3978/2011

Στο άρθρο 13 του ν. 3978/2011 (Α' 137) τροποποιούνται οι παρ. 1 και 2, προστίθεται παρ. 3 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 13
Προσυμβατικός έλεγχος Ελεγκτικού Συνεδρίου

1. Οι συμβάσεις που διέπονται από τον παρόντα υπάγονται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με εξαίρεση τις συμβάσεις των περ. α', β', γ', στ', ζ' και θ' του άρθρου 17, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 324 του ν. 4700/2020 (Α' 127). Στον έλεγχο νομιμότητας υπάγονται και οι τροποποιητικές συμβάσεις, υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 5 του άρθρου 324 του ν. 4700/2020.

2. Στο πλαίσιο του ελέγχου των συμβάσεων που προβλέπονται στις περ. δ' και ε' του άρθρου 17, το Ελεγκτικό Συνέδριο οφείλει να διασφαλίσει το απόρρητο των στοιχείων του φακέλου, ο οποίος μετά από την ολοκλήρωση του ελέγχου επιστρέφεται στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

3. Όταν η συμφωνία-πλαίσιο έχει υποστεί προσυμβατικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο, οι εκτελεστικές αυτής συμβάσεις υπάγονται σε έλεγχο νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο μόνο εφόσον το συμβατικό τους τίμημα υπερβαίνει αυτοτελώς το όριο που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 324 του ν. 4700/2020.»

Άρθρο 159
Προϋποθέσεις και διαδικασία προσφυγής στο άρθρο 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Προσθήκη άρθρου 18Α στον ν. 3978/2011

Στον ν. 3978/2011 (Α' 137) προστίθεται άρθρο 18Α ως εξής:

«Άρθρο 18Α
Προϋποθέσεις και διαδικασία προσφυγής στο άρθρο 346 ΣΛΕΕ

1. Η αναθέτουσα αρχή που υλοποιεί συμβάσεις στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας μπορεί να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας της χώρας, με την επίκληση του άρθρου 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του, όπως εξειδικεύονται στις παρ. 3 έως 5 του παρόντος, και τηρείται η διαδικασία της παρ. 2 του παρόντος.

2. Η απόφαση εξαίρεσης από τους κανόνες της ενωσιακής αγοράς με την επίκληση του άρθρου 346 ΣΛΕΕ λαμβάνεται κάθε φορά από το ΚΥΣΕΑ, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται και η διαδικασία που πρόκειται να ακολουθηθεί. Για την εισαγωγή του θέματος στο ΚΥΣΕΑ απαιτείται εισήγηση του Ανώτατου Συμβουλίου του οικείου Κλάδου, προς όφελος του οποίου συνάπτεται η σύμβαση. Στη συνέχεια ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ διατυπώνει πρόταση προς τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, ο οποίος μπορεί να ζητήσει τη γνώμη της ΓΔΑΕΕ και της ΓΔΠΕΑΔΣ.

3. Η απόφαση για υπαγωγή μιας δημόσιας σύμβασης στρα-

τιωτικού εξοπλισμού στην εξαιρετική διαδικασία του άρθρου 346 ΣΛΕΕ πρέπει να συνοδεύεται από ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, η οποία περιλαμβάνει, κατ' ελάχιστο, τα εξής στοιχεία:

α) το ουσιώδες συμφέρον εθνικής ασφάλειας που διακυβεύεται,

β) την άμεση σύνδεση του εν λόγω ουσιώδους συμφέροντος ασφάλειας με τη σύναψη της συγκεκριμένης σύμβασης που αφορά προμήθεια, έργο ή υπηρεσία ύψιστης σημασίας για τις στρατιωτικές ικανότητες της χώρας,

γ) τον λόγο για τον οποίο κρίνεται απαραίτητη η παρέκκλιση από τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς για τις δημόσιες συμβάσεις στη συγκεκριμένη περίπτωση για την προστασία του συγκεκριμένου ουσιώδους συμφέροντος ασφάλειας.

4. Συμφέροντα, ιδίως βιομηχανικά και οικονομικά, έστω και αν συνδέονται με προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού, έργο ή παροχή υπηρεσίας στον τομέα της άμυνας ή της ασφάλειας, δεν μπορούν από μόνα τους να δικαιολογήσουν εξαίρεση. Τα συμφέροντα που συνδέονται άμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης και έχουν στρατιωτικό χαρακτήρα μπορούν να δικαιολογήσουν εξαίρεση σύμφωνα με το άρθρο 346 ΣΛΕΕ εφόσον πληρούνται οι ειδικές προϋποθέσεις εφαρμογής του, τις οποίες η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αποδείξει.

5. Απαιτήσεις σχετικές με την ασφάλεια εφοδιασμού μπορεί να δικαιολογήσουν εξαίρεση με βάση το άρθρο 346 ΣΛΕΕ, με τις κατωτέρω προϋποθέσεις, τις οποίες η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αποδείξει:

α) η ασφάλεια εφοδιασμού δεν μπορεί να διασφαλισθεί επαρκώς με μέτρα που λαμβάνονται εντός του πλαισίου του ενωσιακού δικαίου ή με κοινή δράση των κρατών μελών σε ευρωπαϊκό επίπεδο,

β) τα μέτρα λαμβάνονται με αποκλειστικό σκοπό την επίτευξη της δημόσιας ασφάλειας και όχι για οικονομικούς σκοπούς,

γ) τα μέτρα που λαμβάνονται είναι αντικειμενικώς αναγκαία και κατάλληλα, με βάση τις αρχές προσφορότητας, αναγκαιότητας και αναλογικότητας, να επιτύχουν την ασφάλεια του εφοδιασμού, ή τουλάχιστον συμβάλλουν στην αντικειμενική βελτίωση της κατάστασης της εφοδιαστικής ασφάλειας, η οποία διακυβεύεται.

6. Με την απόφαση της παρ. 2 μπορεί να προβλέπεται εξαίρεση και από τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που διέπουν τη σύναψη και εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας.»

Άρθρο 160
Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) - Προσθήκη άρθρου 29Α στον ν. 3978/2011

Στον ν. 3978/2011 (Α' 137) προστίθεται άρθρο 29Α ως εξής:

«Άρθρο 29Α
Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ)

1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει ρητά στα έγγραφα της σύμβασης ότι αποδέχεται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις εξής προϋποθέσεις:

α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 57 και 58 για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλειστούν και

β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 59 έως 62.

2. Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 59 και την παρ. 3 του άρθρου 60, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις ανωτέρω πληροφορίες όσον αφορά στους φορείς αυτούς.

3. Το ΕΕΕΣ περιλαμβάνει δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των δικαιολογητικών και περιλαμβάνει δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά.

4. Όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να λάβει τα δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε βάση δεδομένων, σύμφωνα με την παρ. 9, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως την ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, την απαραίτητη δήλωση συναίνεσης.

5. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν εκ νέου το ΕΕΕΣ το οποίο έχουν ήδη χρησιμοποιήσει σε προηγούμενη διαδικασία σύναψης σύμβασης, εφόσον επιβεβαιώνουν ότι οι πληροφορίες του εγγράφου εξακολουθούν να είναι αληθείς.

6. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψηφίους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας.

7. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί.

8. Πριν από την κατακύρωση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον υποψήφιο ανάδοχο να υποβάλει ενημερωμένα τα δικαιολογητικά.

9. Σε εφαρμογή της παρ. 4, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, εφόσον η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει ισχύοντα πιστοποιητικά ή συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης στο Ενιαίο Μητρώο Επιχειρήσεων Αμυντικού Τομέα (ΕΜΕΑΤ) σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 64, ή σε αντίστοιχη εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν.

10. Για τις συμβάσεις του Δεύτερου Μέρους, το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016 (ΕΕ L 3), σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή.

11. Για τις συμβάσεις του Τρίτου Μέρους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκδίδει Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ). Μέχρι την έκδοση του εν λόγω τυποποιημένου εντύπου, κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων γίνεται δεκτή ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 ως προκαταρκτική απόδειξη για την αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις προϋποθέσεις ποιοτικής αξιολόγησης.

12. Για να ισχύει το ΕΕΕΣ ή το ΤΕΥΔ ως προκαταρκτική απόδειξη ότι δεν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού για το σύνολο των φυσικών προσώπων που είναι μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του υποψήφιου οικονομικού φορέα ή έχουν εξουσία εκπροσώπησής του, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτόν, πρέπει να υπογράφεται από τον νόμιμο εκπρόσωπο του οικονομικού φορέα, σύμφωνα με το καταστατικό ή το πρακτικό εκπροσώπησής του κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής ή από το αρμόδια εξουσιοδοτημένο φυσικό πρόσωπο που εκπροσωπεί τον οικονομικό φορέα για διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ή για συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης.»

Άρθρο 161
Σύνταξη προσφορών - Τροποποίηση της παρ. 5 του άρθρου 80 του ν. 3978/2011

Η παρ. 5 του άρθρου 80 του ν. 3978/2011 (Α' 137) τροποποιείται και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 80

Σύνταξη προσφορών

1. Οι προσφορές συντάσσονται και υποβάλλονται σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης και περιλαμβάνουν οπωσδήποτε τα ακόλουθα στοιχεία:

α) εγγύηση συμμετοχής στον διαγωνισμό,

β) τεχνική προσφορά,

γ) πιστοποιητικά που εκδίδονται από επίσημα γραφεία ποιοτικού ελέγχου ή αρμόδιες υπηρεσίες, αναγνωρισμένων ικανοτήτων, που να βεβαιώνουν την καταλληλότητα των υλικών, επαληθευόμενη με παραπομπές σε ορισμένες προδιαγραφές ή πρότυπα των προϊόντων, όταν απαιτούνται από τα έγγραφα της σύμβασης,

δ) όλα τα στοιχεία που μπορεί να απαιτεί η αναθέτουσα αρχή σχετικά με τη συμμόρφωση του προσφέροντος με τους ειδικούς όρους περί ασφάλειας πληροφοριών και εφοδιασμού, καθώς και με τους ειδικούς όρους περί υπεργολαβίας,

ε) οικονομική προσφορά,

στ) οποιοδήποτε πρόσθετο δικαιολογητικό απαιτείται από τις διατάξεις του παρόντος ή άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Προσφορά που υποβάλλεται υπό αίρεση ή που δεν είναι σύμφωνη με τους γενικούς και ειδικούς όρους των εγγράφων της σύμβασης απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

3. Η τιμή της οικονομικής προσφοράς πρέπει να δίνεται σε ευρώ, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στα έγγραφα της σύμβασης. Προσφορά για έργο, προμήθεια ή υπηρεσία που περιέχει τιμή σε άλλο νόμισμα απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Εάν από την προσφορά δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή, η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

4. Στα έγγραφα της σύμβασης καθορίζονται οι νόμιμες κρατήσεις υπέρ Δημοσίου, υπέρ νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας ή οργανισμών, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, καθώς και άλλα τυχόν έξοδα που βαρύνουν τον ανάδοχο.

5. Όρος στην προσφορά που αφορά στην αναπροσαρμογή των τιμών, συνεπάγεται την απόρριψή της, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στα έγγραφα της σύμβασης. Προσφορά με όρο για έκπτωση στην τιμή υπό την αίρεση της επίσπευσης της κατακύρωσης του διαγωνισμού απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Στα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να περιλαμβάνεται όρος για αναπροσαρμογή της τιμής μόνον όταν από τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται χρόνος παράδοσης των αγαθών ή παροχής των υπηρεσιών μεγαλύτερος των δώδεκα (12) μηνών. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης ο τύπος, ο τρόπος και οι προϋποθέσεις της αναπροσαρμογής. Σε περιπτώσεις τμηματικών παραδόσεων, η τιμή αναπροσαρμόζεται για τις ποσότητες που, σύμφωνα με τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται να παραδοθούν μετά από την παρέλευση των δώδεκα (12) μηνών. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης παράδοσης με υπαιτιότητα του αναδόχου, ο χρόνος παράτασης δεν λαμβάνεται υπόψη για την αναπροσαρμογή. Προκαταβολή που χορηγήθηκε αφαιρείται από την προς αναπροσαρμογή συμβατική αξία.

6. Η κοινοπραξία οικονομικών φορέων υποβάλλει κοινή προσφορά, η οποία υπογράφεται υποχρεωτικά είτε από όλους τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στην κοινοπραξία είτε από κοινό εκπρόσωπό τους εξουσιοδοτημένο με συμβολαιογραφική πράξη. Στην προσφορά αναγράφεται η ποσότητα ή το μέρος του συνολικού αντικειμένου της σύμβασης που αντιστοιχεί στο κάθε μέλος της κοινοπραξίας.

7. Με την υποβολή της προσφοράς κάθε μέλος της κοινοπραξίας ευθύνεται αλληλέγγυα και εις ολόκληρον. Σε περίπτωση κατακύρωσης της σύμβασης στην κοινοπραξία, η ευθύνη αυτή εξακολουθεί μέχρι την πλήρη εκτέλεση της σύμβασης.

8. Εάν λόγω αδυναμίας για οποιονδήποτε λόγο ή ανωτέρας βίας, μέλος της κοινοπραξίας αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της κοινοπραξίας κατά τον χρόνο αξιολόγησης των προσφορών, τα υπόλοιπα μέλη συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη ολόκληρης της κοινής προσφοράς με την ίδια τιμή. Αν η παραπάνω ανικανότητα προκύψει κατά τον χρόνο εκτέλεσης της σύμβασης, τα υπόλοιπα μέλη της κοινοπραξίας συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη της ολοκλήρωσης με την ίδια τιμή και τους ίδιους όρους. Και στις δύο περιπτώσεις, τα λοιπά μέλη της κοινοπραξίας μπορούν να προτείνουν αντικατάσταση του μέλους, η οποία πρέπει όμως να εγκριθεί με απόφαση της αναθέτουσας αρχής.

9. Διευκρινίσεις μετά την κατάθεση της προσφοράς δίνονται μόνον όταν ζητούνται από το αρμόδιο συλλογικό όργανο, υπό τον όρο ότι τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και ότι οι διευκρινίσεις που παρέχονται δεν μεταβάλλουν ουσιωδώς το περιεχόμενο της προσφοράς ή το αντικείμενο της σύμβασης. Από τις διευκρινίσεις που δίνονται σύμφωνα με τα παραπάνω, λαμβάνονται υπόψη μόνο εκείνες που αναφέρονται στα σημεία που ζητήθηκαν.»

Άρθρο 162
Χρόνος ισχύος προσφορών - Αντικατάσταση του άρθρου 84 του ν. 3978/2011

Στο άρθρο 84 του ν. 3978/2011 (Α' 137) τροποποιούνται οι παρ. 1 έως 3, προστίθεται παρ. 4 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 84
Χρόνος ισχύος προσφορών

1. Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών, οι προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους οικονομικούς φορείς κατ' ελάχιστον για το χρονικό διάστημα που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Προσφορά που ορίζει χρόνο ισχύος μικρότερο από αυτόν που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

3. Οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς πριν από τη λήξη του χρόνου ισχύος των προσφορών τους, μπορούν, με δική τους πρωτοβουλία ή ύστερα από αίτημα της αναθέτουσας αρχής, να παρατείνουν τον χρόνο ισχύος της προσφοράς τους, παρατείνοντας και την αντίστοιχη εγγύηση συμμετοχής. Στην περίπτωση αυτή, οι προσφορές ισχύουν και τους δεσμεύουν για το επιπλέον αυτό χρονικό διάστημα.

4. Μετά τη λήξη της διάρκειας ισχύος των προσφορών κατά τις παρ. 1 και 3, τα αποτελέσματα της διαδικασίας ανάθεσης ματαιώνονται, εκτός αν η αναθέτουσα αρχή κρίνει, κατά περίπτωση, αιτιολογημένα, ότι η συνέχιση της διαδικασίας εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, οπότε οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία μπορούν να επιλέξουν είτε να παρατείνουν την προσφορά τους, εφόσον τους ζητηθεί, είτε όχι. Στην τελευταία περίπτωση, η διαδικασία συνεχίζεται με όσους παρέτειναν τις προσφορές τους και αποκλείονται οι λοιποί οικονομικοί φορείς.»

Άρθρο 163
Κατακύρωση σύμβασης - Τροποποίηση του άρθρου 87 του ν. 3978/2011

Η παρ. 2 του άρθρου 87 του ν. 3978/2011 (Α' 137) τροποποιείται και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 87
Κατακύρωση σύμβασης

1. Η επιτροπή διενέργειας διαγωνισμού εισηγείται την έκδοση κατακυρωτικής απόφασης.

2. Η απόφαση για την:

α) έγκριση ή μη των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού,

β) κατακύρωση ή μη της σύμβασης στο όνομα του επιλεγέντος οικονομικού φορέα,

γ) έγκριση ή μη της αντίστοιχης δαπάνης,λαμβάνεται για ποσό άνω των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ από το ΚΥΣΕΑ, μετά από εισήγηση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Για συμβάσεις μικρότερης οικονομικής αξίας, αλλά σε κάθε περίπτωση μεγαλύτερης των ορίων του άρθρου 24, είναι δυνατόν να

εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο κατά την κρίση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, διαφορετικά την απόφαση εκδίδει ο έχων την οικονομική εξουσία, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου.

3. Ειδικά για συμβάσεις του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, η απόφαση:

α) για την έγκριση ή μη των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού,

β) για την κατακύρωση ή μη της σύμβασης στο όνομα του επιλεγέντος οικονομικού φορέα και

γ) για την έγκριση ή μη της αντίστοιχης δαπάνης, λαμβάνεται για ποσό άνω των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ από το ΚΥΣΕΑ, μετά από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και εισήγηση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Για συμβάσεις μικρότερης οικονομικής αξίας, η απόφαση λαμβάνεται από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής μετά από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής μπορεί, κατά την κρίση του ή εφόσον το ζητήσει η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, να εισάγει το θέμα στο ΚΥΣΕΑ για τη λήψη της τελικής απόφασης.»

Άρθρο 164
Ματαίωση διαδικασίας - Προσθήκη άρθρου 88Α στον ν. 3978/2011

Στον ν. 3978/2011 (Α' 137) προστίθεται άρθρο 88Α ως εξής:

«Άρθρο 88Α
Ματαίωση διαδικασίας

1. Η αναθέτουσα αρχή με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, ματαιώνει τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης:

α) αν η διαδικασία απέβη άγονη είτε λόγω μη υποβολής προσφοράς είτε λόγω απόρριψης όλων των αιτήσεων συμμετοχής ή των προσφορών είτε λόγω αποκλεισμού όλων των συμμετεχόντων ή προσφερόντων, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και τα έγγραφα της σύμβασης,

β) στην περίπτωση του τελευταίου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 88.

2. Η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης μπορεί να ματαιωθεί με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, στις εξής περιπτώσεις:

α) λόγω παράτυπης διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης,

β) αν οι οικονομικές και τεχνικές παράμετροι που σχετίζονται με τη διαδικασία ανάθεσης άλλαξαν ουσιωδώς και η εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου δεν ενδιαφέρει πλέον την αναθέτουσα αρχή,

γ) αν, λόγω ανωτέρας βίας, δεν είναι δυνατή η κανονική εκτέλεση της σύμβασης,

δ) αν η επιλεγείσα προσφορά κριθεί ως μη συμφέρουσα από οικονομική άποψη,

ε) στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 84,

στ) για άλλους επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως ιδίως για λόγους εθνικής άμυνας και ασφάλειας.

3. Αν διαπιστωθούν σφάλματα ή παραλείψεις σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, να ακυρώσει μερικώς τη διαδικασία ή να αναμορφώσει ανάλογα το αποτέλεσμά της, ή να αποφασίσει την επανάληψή της από το σημείο που εμφιλοχώρησε το σφάλμα ή η παράλειψη.

4. Όταν συντρέχουν οι λόγοι για τη ματαίωση της διαδικασίας που αναφέρονται στις παρ. 1 και 2, η αναθέτουσα αρχή ακυρώνει τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης για ολόκληρο το αντικείμενο της σύμβασης ή αν οι λόγοι αυτοί συνδέονται με τμήμα της σύμβασης για το εν λόγω τμήμα, εφόσον επιτρέπεται η κατάθεση τμηματικών προσφορών.»

Άρθρο 165
Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων – Αντικατάσταση του άρθρου 100 του ν. 3978/2011

Το άρθρο 100 του ν. 3978/2011 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 100
Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων -
Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι συμβάσεις του παρόντος Μέρους συνάπτονται σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 38 και επιπλέον με την ανοικτή διαδικασία του άρθρου 101.

2. Εκτός από τις διαδικασίες που προβλέπονται στην παρ. 1, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφεύγει και στις διαδικασίες του συνοπτικού διαγωνισμού και της απευθείας ανάθεσης, ως εξής:

α) Προσφυγή στη διαδικασία του συνοπτικού διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 102, επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α..

β) Προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 103, επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α..

3. Για τις συμβάσεις του παρόντος Μέρους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνάπτει συμφωνίες-πλαίσιο, σύμφωνα με το άρθρο 43.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας είναι δυνατό να δημοσιεύονται υποδείγματα των εγγράφων της σύμβασης, με δεσμευτικό ή μη χαρακτήρα.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα χρηματικά όρια της παρ. 2.»

Άρθρο 166
Αξιοποίηση μη επιχειρησιακά αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού - Αντικατάσταση του άρθρου 107 του ν. 3978/2011

Στο άρθρο 107 του ν. 3978/2011 (Α' 137) τροποποιούνται οι παρ. 1 έως 6, προστίθενται παρ. 7 έως 9 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 107
Αξιοποίηση μη επιχειρησιακά αναγκαίου
στρατιωτικού εξοπλισμού

1. Στρατιωτικός εξοπλισμός ο οποίος χαρακτηρίζεται ως εύχρηστος και μη επιχειρησιακά αναγκαίος, με απόφαση του ΣΑΓΕ, η οποία εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Ανώτατου Συμβουλίου του οικείου Κλάδου, μπορεί να διατίθεται προς πώληση, ανταλλαγή ή χρηματοδοτική μίσθωση.

2. Για τον χαρακτηρισμό στρατιωτικού εξοπλισμού ως εύχρηστου και μη επιχειρησιακά αναγκαίου λαμβάνονται υπόψη κυρίως:

α) η ισχύουσα Δομή Δυνάμεων,

β) η πορεία υλοποίησης του ΜΠΑΕ και του ΚΠΣΣΕ και η διαμορφούμενη δημοσιονομική συγκυρία,

γ) οι επιχειρησιακές δυνατότητες και οι στόχοι που εξυπηρετεί ο εξοπλισμός αυτός, καθώς και οι ικανότητες εναλλακτικών ήδη κατεχόμενων εξοπλισμών να υλοποιήσουν τους ίδιους στόχους,

δ) η εκτίμηση της δυνατότητας συνέχισης διατήρησης και απρόσκοπτης τεχνικό-εφοδιαστικής υποστήριξης των κατεχόμενων εξοπλισμών,

ε) τα επιχειρησιακά πλεονεκτήματα που εξασφαλίζουν στρατιωτικοί εξοπλισμοί νέας τεχνολογίας, τα οποία υπαγορεύουν την αντικατάσταση των υπαρχόντων στρατιωτικών εξοπλισμών.

3. Για την έγκριση της διάθεσης του ανωτέρω εξοπλισμού, την ακολουθητέα διαδικασία για την αξιοποίησή του σύμφωνα με την παρ. 5 και τον καθορισμό του ελάχιστου αποδεκτού ανταλλάγ-

ματος εκδίδεται απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, ύστερα από εισήγηση του Ανώτατου Συμβουλίου του οικείου Κλάδου και γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται επίσης οι ειδικοί όροι που διέπουν τη σύναψη και εκτέλεση των απαιτούμενων συμβάσεων. Η απόφαση του πρώτου εδαφίου εισάγεται υποχρεωτικά στο ΚΥΣΕΑ για έγκριση, εφόσον αφορά σε αξιοποίηση στρατιωτικού εξοπλισμού μέσω διακρατικής συμφωνίας ή συμβάσεων που συνάπτονται δυνάμει ειδικών διαδικαστικών κανόνων διεθνών οργανισμών, και, δυνητικά, σε κάθε άλλη περίπτωση. Τα έσοδα που προκύπτουν από την αξιοποίηση του ανωτέρω εξοπλισμού εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας πλέον του ανώτατου ορίου των πιστώσεών του και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την κάλυψη των εξοπλιστικών αναγκών του Γενικού Επιτελείου στο οποίο ανήκει ο αξιοποιούμενος εξοπλισμός.

4. Ως αρμόδιος φορέας για την υποβολή των εισηγήσεων για την αξιοποίηση στρατιωτικού εξοπλισμού, ο οποίος έχει χαρακτηριστεί ως εύχρηστος μη επιχειρησιακά αναγκαίος, καθορίζεται το Γενικό Επιτελείο του Κλάδου στον οποίο ανήκει ο αξιοποιούμενος εξοπλισμός. Στο πλαίσιο αυτό, για τη διαμόρφωση της εισήγησης του Ανώτατου Συμβουλίου του οικείου Κλάδου ως προς την ακολουθητέα διαδικασία σύναψης της σύμβασης σύμφωνα με την παρ. 5, το αρμόδιο Γενικό Επιτελείο ζητά προηγουμένως τη διατύπωση γνώμης από τη ΓΔΑΕΕ και τη ΓΔΠΕΑΔΣ.

5. Η σύναψη των συμβάσεων για την αξιοποίηση του εξοπλισμού της παρ. 1 μπορεί να γίνεται με τις εξής διαδικασίες:

α) με διακρατικές συμφωνίες,

β) βάσει ειδικών διαδικαστικών κανόνων διεθνών οργανισμών,

γ) με ανοικτό πλειοδοτικό διαγωνισμό,

δ) με κλειστό πλειοδοτικό διαγωνισμό,

ε) με διαπραγμάτευση με προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης ή

στ) με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης.

6. Στο πλαίσιο διακρατικών συμφωνιών ή συμβάσεων που συνάπτονται δυνάμει ειδικών διαδικαστικών κανόνων διεθνών οργανισμών, στρατιωτικός εξοπλισμός, ο οποίος χαρακτηρίζεται ως εύχρηστος και μη επιχειρησιακά αναγκαίος, μπορεί να δωρίζεται ή να παραχωρείται κατά χρήση για την εξυπηρέτηση της αμυντικής πολιτικής της χώρας, με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία, η οποία εκδίδεται μετά από σχετική εισήγηση της ΓΔΠΕΑΔΣ, την οποία διατυπώνει σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 4, και έγκριση του ΚΥΣΕΑ.

7. Για τις διαδικασίες της παρ. 5 εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος, προσαρμοσμένες στη φύση και τον σκοπό των συμβάσεων αυτών.

8. Πολεμικό υλικό, ειδικά σχεδιασμένο ή προσαρμοσμένο για στρατιωτικούς σκοπούς, που δεν χρησιμοποιείται ή δεν προορίζεται να χρησιμοποιηθεί ως όπλο ή πυρομαχικό και χαρακτηρίζεται ως μη επιχειρησιακά αναγκαίο, σύμφωνα με την παρ. 1, μπορεί ύστερα από έγκριση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας να αξιοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 53 του ν.δ. 721/1970 (Α' 251).

9. Κάθε είδους υλικό των ΕΔ που καθίσταται άχρηστο ή χαρακτηρίζεται ως τέτοιο ή είναι ακατάλληλο ή πλεονάζει, σύμφωνα με τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού Ανεφοδιασμού και Διαχειρίσεως Υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων (ΓΚΑΔΥΕΔ), μπορεί να διατίθεται προς τρίτους κατόπιν ανταλλάγματος σύμφωνα με το άρθρο 53 του ν.δ. 721/1970.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Άρθρο 167
Κρατική Διασφάλιση Ποιότητας - Αντικατάσταση του άρθρου 2 του ν. 3433/2006

Το άρθρο 2 του ν. 3433/2006 (Α' 20) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 2
Κρατική Διασφάλιση Ποιότητας - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Οι διαδικασίες της Κρατικής Διασφάλισης Ποιότητας (ΚΔΠ) για την προμήθεια και παροχή υπηρεσιών στρατιωτικού εξοπλισμού, με εξαίρεση απλά υλικά εμπορίου χαμηλής τεχνολογίας, διέπονται από τα πρότυπα της σειράς AQAP (Allied Quality Assurance Publications) και ISO (International Standardisation Organization) ή ισοδύναμα και σε συνδυασμό με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Σε κάθε περίπτωση που απαιτείται η πιστοποίηση του συστήματος διασφάλισης ποιότητας του ανάδοχου αυτή είναι σύμφωνη με το πρότυπο ποιότητας που προσδιορίζεται κατά περίπτωση από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Η ΚΔΠ εφαρμόζεται ύστερα από ανάλυση και προσδιορισμό των διακινδυνεύσεων στις συμβάσεις προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού.

3. Οι αρμόδιοι φορείς των κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων συνεργάζονται και συντονίζονται με τη ΓΔΑΕΕ για τη διασφάλιση της ποιότητας του υπό προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού και την εκτέλεση των αναγκαίων επιχειρησιακών δοκιμών των υπό προμήθεια συστημάτων και μέσων, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης και εκτέλεσης μίας σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή καθορίζει στα έγγραφα της σύμβασης τις βασικές και ειδικές απαιτήσεις για τον καθορισμό και την εκτέλεση της διαδικασίας ΚΔΠ.

4. Η ΚΔΠ υλοποιείται σε όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής του στρατιωτικού εξοπλισμού και λειτουργίας των συστημάτων και μέσων, όπως παρακάτω:

α) για τις συμβάσεις που συνάπτονται με οικονομικούς φορείς του εσωτερικού, στο πλαίσιο του Κανονισμού ΚΔΠ και σε εναρμόνιση με τη Συμφωνία Τυποποίησης (Standardization Agreement-STANAG) 4107 και τις διεθνείς πρακτικές,

β) για τις συμβάσεις που συνάπτονται με οικονομικούς φορείς χωρών μελών ΝΑΤΟ, σύμφωνα με τη διαδικασία STANAG 4107, συνεπικουρούμενη από τις προβλέψεις του «προτύπου» Συμμαχικές Δημοσιεύσεις Διασφάλισης Ποιότητας(Allied Quality Assurance Publications-AQAP) 2070 και επιπρόσθετων διμερών συμφωνιών, εφόσον υπάρχουν,

γ) για τις συμβάσεις που συνάπτονται με οικονομικούς φορείς χωρών μη μελών ΝΑΤΟ, σύμφωνα με τα σχετικά Μνημόνια Συνεργασίας ή με αντίστοιχες προβλέψεις στους όρους των συμβάσεων.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Γενικού Διευθυντή της ΓΔΑΕΕ, εκδίδεται Κανονισμός ΚΔΠ, με τον οποίο καθορίζονται τα όργανα, οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες για τη διασφάλιση της ποιότητας του υπό προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού και την εκτέλεση, σε συνεργασία με τα Γενικά Επιτελεία, των αναγκαίων επιχειρησιακών δοκιμών των υπό προμήθεια συστημάτων και μέσων, εναρμονισμένου με την STANAG 4107 και τις διεθνείς πρακτικές.»

Άρθρο 168
Εγγύηση συμμετοχής - Αντικατάσταση του άρθρου 33 του ν. 3433/2006

Στο άρθρο 33 του ν. 3433/2006 (Α' 20) τροποποιούνται οι παρ. 1 έως 9, καταργούνται οι παρ. 10 έως 14 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 33
Εγγύηση συμμετοχής

1. Η αναθέτουσα αρχή ζητά από τους προσφέροντες να παράσχουν εγγύηση συμμετοχής, το ύψος της οποίας καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης σε συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, αριθμητικώς και ολογράφως σε ευρώ και δεν μπορεί να υπερβαίνει το δύο τοις εκατό (2%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., με ανάλογη στρογγυλοποίηση.

2. Σε περίπτωση υποβολής προσφοράς για ένα ή περισσό-

τερα τμήματα της σύμβασης, το ύψος της εγγύησης συμμετοχής υπολογίζεται επί της εκτιμώμενης αξίας χωρίς Φ.Π.Α., του/των τμήματος/τμημάτων για το/α οποίο/α υποβάλλεται η προσφορά.

3. Στην περίπτωση κοινοπραξίας, η εγγύηση συμμετοχής περιλαμβάνει και τον όρο ότι η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των οικονομικών φορέων της κοινοπραξίας.

4. Η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει για τριάντα (30) τουλάχιστον ημέρες μετά τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς που καθορίζουν τα έγγραφα της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, πριν από τη λήξη της προσφοράς, να ζητά από τον προσφέροντα να παρατείνει τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς και της εγγύησης συμμετοχής.

5. Δεν απαιτείται εγγύηση συμμετοχής για τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης συμφωνιών-πλαίσιο και διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα έγγραφα της σύμβασης.

6. Η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει, αν ο προσφέρων αποσύρει την προσφορά του κατά τη διάρκεια ισχύος της, παρέχει ψευδή στοιχεία ή ψευδείς πληροφορίες αναφορικά με τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής του, δεν προσκομίσει εγκαίρως τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στα έγγραφα της σύμβασης ή δεν προσέλθει εγκαίρως για υπογραφή της σύμβασης. Προδικαστική προσφυγή ή ένσταση του προσφέροντος κατά της απόφασης δεν αναστέλλει την είσπραξη του ποσού της εγγύησης.

7. Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στον προσωρινό ανάδοχο με την προσκόμιση της εγγύησης καλής εκτέλεσης και στους λοιπούς προσφέροντες:

α) αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προσφυγής ή εκδοθεί απόφαση επί ασκηθείσας προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης,

β) αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης ασφαλιστικών μέτρων ή εκδοθεί απόφαση επ' αυτών,

γ) μετά από την ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο του άρθρου 13 του ν. 3978/2011 (Α' 137), εφόσον απαιτείται.

8. Για τα προηγούμενα της κατακύρωσης στάδια, η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στους συμμετέχοντες σε περίπτωση:

α) λήξης του χρόνου ισχύος της προσφοράς και μη ανανέωσής της,

β) απόρριψης της προσφοράς τους και εφόσον δεν έχει ασκηθεί προδικαστική προσφυγή ή έχει εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή έχει λάβει χώρα παραίτηση από το δικαίωμα άσκησής της ή αυτή έχει απορριφθεί αμετακλήτως.

9. Κατά τα λοιπά, για τις εγγυήσεις συμμετοχής ισχύουν όσα προβλέπονται στο πρώτο, δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παρ. 12 και στις παρ. 13 και 14 του άρθρου 33Α που αφορούν στις εγγυήσεις που κατατίθενται κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης της σύμβασης.»

Άρθρο 169
Εγγυήσεις κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης της σύμβασης - Προσθήκη άρθρου 33Α στον ν. 3433/2006

Στον ν. 3433/2006 (Α' 20) προστίθεται άρθρο 33Α ως εξής:

«Άρθρο 33Α
Εγγυήσεις κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης της σύμβασης

1. Η αναθέτουσα αρχή ζητά από τον προσωρινό ανάδοχο να παράσχει εγγύηση καλής εκτέλεσης, το ύψος της οποίας καθορίζεται σε ποσοστό μέχρι πέντε τοις εκατό (5%) επί της αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α. και κατατίθεται πριν ή κατά την υπογραφή της σύμβασης.

2. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης καταπίπτει στην περίπτωση παράβασης των όρων της σύμβασης, όπως αυτή ειδικότερα ορίζει.

3. Το ύψος της εγγύησης καλής εκτέλεσης συμφωνίας-πλαίσιο ανέρχεται σε ποσοστό μηδέν και πέντε δέκατα επί τοις εκατό (0,5%) επί της συνολικής αξίας της συμφωνίας-πλαίσιο ή του τμήματος της συμφωνίας-πλαίσιο, χωρίς Φ.Π.Α., η οποία αποδεσμεύεται ισόποσα και αναλόγως, κατ' έτος, σε σχέση με τον χρόνο συνολικής διάρκειας της συμφωνίας-πλαίσιο. Προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση που βασίζεται στη συμφωνία-πλαίσιο, ο οικονομικός φορέας μπορεί να υποχρεωθεί να καταθέσει εγγύηση καλής εκτέλεσης της σύμβασης αυτής, σύμφωνα με την παρ. 1.

4. Σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης, η οποία συνεπάγεται αύξηση της συμβατικής αξίας, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να καταθέσει, πριν από την τροποποίηση, συμπληρωματική εγγύηση καλής εκτέλεσης το ύψος της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό τέσσερα τοις εκατό (4%) επί του ποσού της αύξησης χωρίς Φ.Π.Α..

5. Ο χρόνος ισχύος της εγγύησης καλής εκτέλεσης πρέπει να υπερβαίνει τον συμβατικό χρόνο φόρτωσης ή παράδοσης των αγαθών ή παροχής των υπηρεσιών για χρονικό διάστημα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

6. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης της σύμβασης καλύπτει, συνολικά και χωρίς διακρίσεις, την εφαρμογή όλων των όρων της σύμβασης και κάθε απαίτηση της αναθέτουσας αρχής έναντι του αναδόχου.

7. Εγγύηση προκαταβολής παρέχεται υποχρεωτικά στην περίπτωση χορήγησης προκαταβολής και είναι ισόποση με την προκαταβολή. Η προκαταβολή είναι έντοκη από την καταβολή, επιβαρυνόμενη με το ύψος επιτοκίου που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Η απόσβεση της προκαταβολής και η επιστροφή της εγγύησης προκαταβολής πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και τους όρους των εγγράφων της σύμβασης. Η προκαταβολή και η εγγύηση προκαταβολής μπορούν να χορηγούνται τμηματικά, εφόσον τούτο ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Η προκαταβολή απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες που δεν σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης.

8. Οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης της σύμβασης και προκαταβολής επιστρέφονται μετά από την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης και ύστερα από την εκκαθάριση ενδεχόμενων απαιτήσεων από τους αντισυμβαλλομένους. Η παραλαβή των συμβατικών αντικειμένων τεκμηριώνεται από την υπογραφή του πρωτοκόλλου ποσοτικής και ποιοτικής παραλαβής της επιτροπής ελέγχου και παραλαβών της σύμβασης. Αν στο πρωτόκολλο οριστικής ποσοτικής και ποιοτικής παραλαβής αναφέρονται παρατηρήσεις, ή υπάρχει εκπρόθεσμη παράδοση, η επιστροφή των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης και προκαταβολής γίνεται μετά από την αντιμετώπιση των παρατηρήσεων και του εκπρόθεσμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και των εγγράφων της σύμβασης. Αν το αντικείμενο της σύμβασης είναι διαιρετό και η παράδοση γίνεται, σύμφωνα με τη σύμβαση, τμηματικά, οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης και προκαταβολής αποδεσμεύονται σταδιακά, κατά το ποσό που αναλογεί στην αξία του μέρους της ποσότητας των αγαθών ή του τμήματος της υπηρεσίας που παραλήφθηκε οριστικά. Αν στο πρωτόκολλο παραλαβής αναφέρονται παρατηρήσεις, ή υπάρχει εκπρόθεσμη παράδοση, η παραπάνω σταδιακή αποδέσμευση γίνεται μετά την αντιμετώπιση των παρατηρήσεων και του εκπρόθεσμου.

9. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητά από τον ανάδοχο να παράσχει εγγύηση καλής λειτουργίας για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που ανακύπτουν ή των ζημιών που προκαλούνται από δυσλειτουργία των υλικών κατά την περίοδο εγγύησης καλής λειτουργίας, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. Το ύψος της εγγύησης καλής λειτουργίας καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης σε συγκεκριμένο χρηματικό ποσό ή σε ποσοστό μέχρι τρία τοις εκατό (3%) επί της αξίας των συμβατικών ειδών, χωρίς Φ.Π.Α., για τα οποία παρέχεται.

10. Σε περίπτωση παροχής είδους που αποτελεί αδιαίρετη παροχή, παραδίδονται και εγγυήσεις εξασφάλισης των ενδιάμεσων πληρωμών.

11. Πρόσθετες εγγυήσεις - εξασφαλίσεις μπορεί να ζητούνται κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής για την εκπλήρωση ειδικών όρων εκτέλεσης της σύμβασης, όπως είναι η ασφάλεια εφο-

διασμού, καθώς και η επιστροφή του σταθερού και μη επαναλαμβανόμενου κόστους. Στην περίπτωση αυτή, προβλέπονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης οι όροι κατάθεσης, επιστροφής και κατάπτωσής τους.

12. Οι ανωτέρω εγγυήσεις εκδίδονται από πιστωτικά ιδρύματα αναγνωρισμένα από την Τράπεζα της Ελλάδος. Μπορεί, επίσης, να εκδίδονται από το Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων, ή να παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, με παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού. Αν συσταθεί παρακαταθήκη με γραμμάτιο παρακατάθεσης χρεογράφων στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα τοκομερίδια ή μερίσματα που λήγουν κατά τη διάρκεια της εγγύησης επιστρέφονται μετά από τη λήξη τους στον υπέρ ου η εγγύηση οικονομικό φορέα. Κατ' εξαίρεση, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να δέχεται εγγυήσεις που εκδίδονται από χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4364/2016 (Α' 13) που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη-μέρη της ΣΔΣ και έχουν το δικαίωμα αυτό, καθώς και εταιρικές εγγυητικές επιστολές, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, με την προϋπόθεση ότι οι εταιρείες που τις εκδίδουν διαθέτουν πιστοληπτική ικανότητα με βαθμό εντός της επενδυτικής βαθμίδας, πιστοποιημένη από διεθνείς οίκους αξιολόγησης αναγνωρισμένους από το ελληνικό Δημόσιο.

13. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επικοινωνεί με τους φορείς που φέρονται να έχουν εκδώσει τις εγγυητικές επιστολές, προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητά τους.

14. Οι εγγυήσεις του παρόντος άρθρου περιλαμβάνουν, κατ' ελάχιστο, τα εξής στοιχεία:

α) την ημερομηνία έκδοσης,

β) τον εκδότη,

γ) την αναθέτουσα αρχή προς την οποία απευθύνονται,

δ) τον αριθμό της εγγύησης,

ε) το ποσό που καλύπτει η εγγύηση,

στ) την πλήρη επωνυμία, τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) και τη διεύθυνση του οικονομικού φορέα υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση,

ζ) τους όρους ότι:

ζα) η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται από τα δικαιώματα της διαιρέσεως και της διζήσεως, και

ζβ) σε περίπτωση κατάπτωσης αυτής, το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται στο ισχύον τέλος χαρτοσήμου,

η) τα στοιχεία της σχετικής διακήρυξης ή πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών του διαγωνισμού,

θ) την ημερομηνία λήξης ή τον χρόνο ισχύος της εγγύησης,

ι) την ανάληψη υποχρέωσης από τον εκδότη της εγγύησης να καταβάλει το ποσό της εγγύησης ολικά ή μερικά μέσα σε πέντε (5) ημέρες ύστερα από απλή έγγραφη ειδοποίηση εκείνου προς τον οποίο απευθύνεται,

ια) στην περίπτωση των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης και προκαταβολής, τον αριθμό και τον τίτλο της σχετικής σύμβασης.»

Άρθρο 170
Εγγυημένη λειτουργία του αντικειμένου της σύμβασης - Προσθήκη άρθρου 33Β στον ν. 3433/2006

Στον ν. 3433/2006 (Α' 20) προστίθεται άρθρο 33Β ως εξής:

«Άρθρο 33Β
Εγγυημένη λειτουργία του αντικειμένου της σύμβασης

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, όταν κρίνει σκόπιμο, να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης και εγγυημένη λειτουργία συγκεκριμένου αντικειμένου της σύμβασης. Ο χρόνος και το περιεχόμενο της εγγυημένης λειτουργίας περιγράφονται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Κατά την περίοδο της εγγυημένης λειτουργίας, ο ανάδοχος ευθύνεται για την καλή λειτουργία του συμβατικού αντικειμένου. Επίσης, οφείλει κατά τον χρόνο της εγγυημένης λειτουργίας να προβαίνει στην προβλεπόμενη συντήρηση και να αποκαθιστά οποιαδήποτε βλάβη με τρόπο και σε χρόνο που περιγράφεται στις τεχνικές προδιαγραφές και στα λοιπά έγγραφα της σύμβασης.

3. Η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων του αναδόχου διενεργείται με τη φροντίδα της αρμόδιας επιτροπής ελέγχου και παραλαβής των συμβατικών αντικειμένων, η οποία προβαίνει στον απαιτούμενο έλεγχο της συμμόρφωσης του αναδόχου προς τα προβλεπόμενα στη σύμβαση για την εγγυημένη λειτουργία καθ' όλο τον χρόνο ισχύος της, τηρώντας σχετικά πρακτικά. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του αναδόχου προς τις συμβατικές του υποχρεώσεις, η παραπάνω επιτροπή εισηγείται στην αρμόδια υπηρεσία παρακολούθησης της σύμβασης την έκπτωση του αναδόχου ή, εφόσον ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, την επιβολή κυρώσεων.

4. Μέσα σε έναν (1) μήνα από τη λήξη του προβλεπόμενου χρόνου της εγγυημένης λειτουργίας η αρμόδια επιτροπή ελέγχου και παραλαβής των συμβατικών αντικειμένων συντάσσει πρωτόκολλο παραλαβής της εγγυημένης λειτουργίας, στην οποία αποφαίνεται για τη συμμόρφωση του αναδόχου στις απαιτήσεις της σύμβασης. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, ολικής ή μερικής, του αναδόχου, η παραπάνω επιτροπή μπορεί να προτείνει στην αρμόδια υπηρεσία παρακολούθησης της σύμβασης την ολική ή μερική κατάπτωση της εγγύησης καλής λειτουργίας που προβλέπεται στο άρθρο 33Α ή, εφόσον ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, την επιβολή κυρώσεων.»

Άρθρο 171
Χρόνος παράδοσης υλικών - Διάρκεια σύμβασης παροχής υπηρεσίας - Αντικατάσταση του άρθρου 37 του ν. 3433/2006

Στο άρθρο 37 του ν. 3433/2006 (Α' 20) τροποποιούνται οι παρ. 1 έως 6, προστίθενται παρ. 7 έως 9 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 37
Χρόνος παράδοσης υλικών - Διάρκεια σύμβασης παροχής υπηρεσίας

1. Ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδίδει το υλικό μέσα στα χρονικά όρια και με τον τρόπο που ορίζει η σύμβαση. Ο συμβατικός χρόνος παράδοσης των υλικών μπορεί να παρατείνεται, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α) τηρούνται οι όροι του άρθρου 61 περί τροποποίησης συμβάσεων,

β) έχει εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία είτε με πρωτοβουλία της αναθέτουσας αρχής και εφόσον συμφωνεί ο ανάδοχος είτε ύστερα από σχετικό αίτημα του αναδόχου, το οποίο υποβάλλεται υποχρεωτικά πριν από τη λήξη του συμβατικού χρόνου,

γ) το χρονικό διάστημα της παράτασης είναι ίσο ή μικρότερο από τον αρχικό συμβατικό χρόνο παράδοσης.

2. Σε περίπτωση παράτασης του συμβατικού χρόνου παράδοσης, ο χρόνος παράτασης δεν συνυπολογίζεται στον συμβατικό χρόνο παράδοσης.

3. Μετά τη λήξη του συμβατικού χρόνου παράδοσης, το υλικό δεν παραλαμβάνεται από την επιτροπή παραλαβής, μέχρι την έκδοση της απόφασης σχετικά με την αιτηθείσα παράταση. Η απόφαση παράτασης εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την υποβολή του σχετικού αιτήματος του αναδόχου.

4. Στην περίπτωση παράτασης του συμβατικού χρόνου παράδοσης συνεπεία λόγων ανωτέρας βίας ή αποκλειστικής υπαιτιότητας της αναθέτουσας αρχής που καθιστούν αντικειμενικώς αδύνατη την εμπρόθεσμη παράδοση των συμβατικών ειδών, δεν επιβάλλονται κυρώσεις. Σε κάθε άλλη περίπτωση παράτασης του συμβατικού χρόνου παράδοσης, επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 40.

5. Αν λήξει ο συμβατικός χρόνος παράδοσης, χωρίς να υπο-

βληθεί εγκαίρως αίτημα παράτασης ή αν λήξει ο παραταθείς, κατά τα ανωτέρω, χρόνος, χωρίς να παραδοθεί το υλικό, ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων μη κήρυξης εκπτώτου της παρ. 3 του άρθρου 41.

6. Ο ανάδοχος υποχρεούται να ειδοποιεί την υπηρεσία που εκτελεί την προμήθεια, την αποθήκη υποδοχής των υλικών και την επιτροπή παραλαβής για την ημερομηνία που προτίθεται να παραδώσει το υλικό, πέντε (5) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες νωρίτερα.

7. Ο ανάδοχος κάθε φορά που προσκομίζει υλικό στον τόπο παράδοσής του υποχρεούται, μετά από την προσκόμιση του υλικού, να υποβάλει στην υπηρεσία αποδεικτικό, θεωρημένο από τον υπεύθυνο της αποθήκης, στο οποίο αναφέρονται η ημερομηνία προσκόμισης, το υλικό, η ποσότητα και ο αριθμός της σύμβασης σε εκτέλεση της οποίας προσκομίστηκε.

8. Στη σύμβαση υπηρεσιών ορίζεται η συνολική διάρκεια για την εκτέλεση του αντικειμένου της σύμβασης. Επιπλέον, ορίζονται, εφόσον απαιτείται, τμηματικές/ενδιάμεσες προθεσμίες για τα επιμέρους στάδια παροχής των υπηρεσιών ή υποβολής των παραδοτέων ή αμφότερων. Ως συνολική διάρκεια νοείται το χρονικό διάστημα που ορίζεται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης, το οποίο αρχίζει από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης ή από την ημερομηνία που ορίζεται σε αυτήν και λήγει είτε σε δήλη ημερομηνία ή προθεσμία είτε, εφόσον υπάρχουν ενδιάμεσα επιμέρους παραδοτέα, με την υποβολή του τελευταίου παραδοτέου στον χρόνο που ορίζεται στη σύμβαση.

9. Τηρουμένου του άρθρου 61 περί τροποποίησης συμβάσεων, με αιτιολογημένη απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία, ο χρόνος παροχής των υπηρεσιών ή υποβολής των παραδοτέων ή αμφότερων μπορεί να παρατείνεται μέχρι το πενήντα τοις εκατό (50%) της διάρκειας της σύμβασης, ύστερα από σχετικό αίτημα του αναδόχου που υποβάλλεται πριν από τη λήξη της διάρκειάς της, σε αντικειμενικά δικαιολογημένες περιπτώσεις που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του αναδόχου. Αν λήξει η συνολική διάρκεια της σύμβασης, χωρίς να υποβληθεί εγκαίρως αίτημα παράτασης ή, αν λήξει η παραταθείσα, σύμφωνα με τα ανωτέρω, διάρκεια, χωρίς να παρασχεθούν οι υπηρεσίες ή να υποβληθούν στην αναθέτουσα αρχή τα παραδοτέα της σύμβασης, ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων μη κήρυξης εκπτώτου της παρ. 3 του άρθρου 41.»

Άρθρο 172
Κυρώσεις για εκπρόθεσμη παράδοση υλικών ή παροχή υπηρεσιών - Αντικατάσταση του άρθρου 40 του ν. 3433/2006

Στο άρθρο 40 του ν. 3433/2006 (Α' 20) τροποποιούνται οι παρ. 1 έως 7, προστίθενται παρ. 8 έως 11 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 40
Κυρώσεις για εκπρόθεσμη παράδοση υλικών ή παροχή υπηρεσιών

1. Αν το υλικό φορτωθεί, παραδοθεί ή αντικατασταθεί μετά από τη λήξη του συμβατικού χρόνου και μέχρι να λήξει ο χρόνος της παράτασης που χορηγήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 37, επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία που υπολογίζεται ως εξής:

α) για καθυστέρηση από μία έως είκοσι ημέρες, 0,03% για κάθε ημέρα, δηλαδή συνολικό πρόστιμο από 0,03% μέχρι 0,6%,

β) για καθυστέρηση από είκοσι μία έως σαράντα ημέρες, πρόστιμο 0,04% για κάθε ημέρα, δηλαδή συνολικό πρόστιμο από 0,64% μέχρι 1,4%,

γ) για καθυστέρηση από σαράντα μία έως εξήντα ημέρες, 0,05% για κάθε ημέρα, δηλαδή συνολικό πρόστιμο από 1,45% μέχρι 2,4%,

δ) μετά την παρέλευση εξήντα (60) ημερών, το πρόστιμο που επιβάλλεται ανέρχεται σε 0,06% για κάθε επιπλέον ημέρα. Στα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να καθορίζεται ανώτατο όριο προστίμου ως ποσοστό επί της συμβατικής αξίας των μη εμπρόθεσμα παραδοθέντων συμβατικών αντικειμένων.

2. Το παραπάνω πρόστιμο υπολογίζεται επί της συμβατικής αξίας των εκπρόθεσμα παραδοθέντων υλικών, χωρίς Φ.Π.Α.. Εάν τα υλικά που παραδόθηκαν εκπρόθεσμα επηρεάζουν τη χρησιμοποίηση των υλικών που παραδόθηκαν εμπρόθεσμα, το πρόστιμο υπολογίζεται επί της συμβατικής αξίας της συνολικής ποσότητάς τους.

3. Κατά τον υπολογισμό του χρονικού διαστήματος της καθυστέρησης για φόρτωση - παράδοση ή αντικατάσταση των υλικών δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που παρήλθε πέραν του εύλογου, κατά τα διάφορα στάδια των διαδικασιών, για το οποίο δεν ευθύνεται ο ανάδοχος και παρατείνεται, αντίστοιχα, ο χρόνος φόρτωσης - παράδοσης.

4. Για τις συμβάσεις υπηρεσιών, αν οι υπηρεσίες παρασχεθούν από υπαιτιότητα του αναδόχου μετά από τη λήξη της διάρκειας της σύμβασης και μέχρι να λήξει ο χρόνος της παράτασης που χορηγήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 37, επιβάλλεται εις βάρος του χρηματικό πρόστιμο, με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία.

5. Το πρόστιμο της παρ. 4 υπολογίζεται ως εξής:

α) για καθυστέρηση που περιορίζεται σε χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της προβλεπόμενης συνολικής διάρκειας της σύμβασης, ή, σε περίπτωση τμηματικών/ενδιαμέσων προθεσμιών της αντίστοιχης προθεσμίας, επιβάλλεται πρόστιμο δύο κόμμα πέντε τοις εκατό (2,5%) επί της συμβατικής αξίας χωρίς Φ.Π.Α. των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν εκπρόθεσμα,

β) για καθυστέρηση που υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) επιβάλλεται πρόστιμο πέντε τοις εκατό (5%) χωρίς Φ.Π.Α. επί της συμβατικής αξίας των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν εκπρόθεσμα.

6. Το πρόστιμο για υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών είναι ανεξάρτητο από το επιβαλλόμενο για υπέρβαση της συνολικής διάρκειας της σύμβασης και μπορεί να ανακαλείται με αιτιολογημένη απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία, αν οι υπηρεσίες που αφορούν στις ως άνω τμηματικές προθεσμίες παρασχεθούν μέσα στη συνολική της διάρκεια και τις εγκεκριμένες παρατάσεις αυτής και με την προϋπόθεση ότι το σύνολο της σύμβασης έχει εκτελεστεί πλήρως.

7. Εφόσον ο ανάδοχος έχει λάβει προκαταβολή, εκτός από το προβλεπόμενο στις προηγούμενες παραγράφους πρόστιμο, καταλογίζεται σε βάρος του και τόκος υπερημερίας επί του ποσού της προκαταβολής, που υπολογίζεται από την επομένη της λήξης του συμβατικού χρόνου, μέχρι την προσκόμιση του υλικού ή την παροχή της υπηρεσίας, με το ανώτατο όριο του ποσοστού του τόκου υπερημερίας.

8. Εφόσον ο ανάδοχος δεν καταθέσει το απαιτούμενο ποσό, η είσπραξη του προστίμου και των τόκων υπερημερίας επί της προκαταβολής γίνεται με παρακράτηση από το ποσό πληρωμής του αναδόχου ή, σε περίπτωση ανεπάρκειας ή έλλειψης αυτού, με ισόποση κατάπτωση της εγγύησης καλής εκτέλεσης και προκαταβολής αντίστοιχα ή σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων. Το πρόστιμο και ο τόκος υπερημερίας αποδίδονται στο Μετοχικό Ταμείο του κλάδου επ' ωφελεία του οποίου έχει συναφθεί η σύμβαση.

9. Σε περίπτωση κοινοπραξίας, το πρόστιμο και οι τόκοι υπερημερίας επιβάλλονται αναλόγως σε όλα τα μέλη της κοινοπραξίας.

10. Η επιβολή προστίμου δεν στερεί από την αναθέτουσα αρχή το δικαίωμα να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο.

11. Πέραν όσων ορίζονται στην παρ. 8, εφόσον ο ανάδοχος δεν καταθέσει το απαιτούμενο ποσό, παρέχεται η δυνατότητα αντικατάστασης μέρους ή του συνόλου του επιβαλλόμενου χρηματικού προστίμου και των τόκων επί της προκαταβολής λόγω υπερημερίας, για ποσό το ύψος του οποίου δεν υπερβαίνει τα όρια του άρθρου 24 του ν. 3978/2011 (Α' 137), με ισόποσης αξίας προμήθεια ειδών ή/και παροχή υπηρεσιών συνδεόμενων άμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης, τα οποία αποδεδειγμένα είναι αναγκαία στην αναθέτουσα αρχή κατά το χρόνο εκτέλεσης της σύμβασης. Για την περίπτωση αυτή, στα έγγραφα της σύμβασης

περιλαμβάνεται υποχρεωτικά σχετικός ρητός όρος που μπορεί να εφαρμοστεί κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής στη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης, με ανάλογη τροποποίηση των όρων της σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 61.»

Άρθρο 173
΄Εκπτωση αναδόχου - Κυρώσεις - Αντικατάσταση του άρθρου 41 του ν. 3433/2006

Το άρθρο 41 του ν. 3433/2006 (Α' 20) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 41
΄Εκπτωση αναδόχου - Κυρώσεις

1. Ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος από την ανάθεση που έγινε στο όνομά του και από κάθε δικαίωμα που απορρέει από αυτήν, με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία:

α) στην περίπτωση της παρ. 5 του άρθρου 88 του ν. 3978/2011 (Α' 137),

β) σε περίπτωση σύμβασης προμηθειών, εφόσον δεν φόρτωσε, δεν παρέδωσε ή δεν αντικατέστησε τα συμβατικά υλικά ή δεν τα επισκεύασε ή δεν τα συντήρησε μέσα στον συμβατικό χρόνο ή στον χρόνο παράτασης που του δόθηκε,

γ) στην περίπτωση σύμβασης υπηρεσιών:

γα) αν δεν εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφωθεί με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή τις κείμενες διατάξεις και

γβ) αν υπερέβη υπαίτια τη συνολική προθεσμία εκτέλεσης της σύμβασης, λαμβανομένων υπόψη των παρατάσεων.

2. Στην περίπτωση συνδρομής λόγου έκπτωσης του αναδόχου από σύμβαση υπηρεσιών κατά την περ. γ' της παρ. 1, η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί στον ανάδοχο ειδική όχληση, η οποία μνημονεύει το παρόν άρθρο και περιλαμβάνει συγκεκριμένη περιγραφή των ενεργειών στις οποίες οφείλει να προβεί ο ανάδοχος θέτοντας προθεσμία για τη συμμόρφωσή του. Η προθεσμία, που τάσσεται, πρέπει να είναι εύλογη και ανάλογη της διάρκειας της σύμβασης και πάντως όχι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών. Αν η προθεσμία που τέθηκε με την ειδική όχληση παρήλθε χωρίς ο ανάδοχος να έχει συμμορφωθεί, με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία κηρύσσεται έκπτωτος μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας συμμόρφωσης. Στην απόφαση αιτιολογείται η έκπτωση με αναφορά των λόγων μη συμμόρφωσης του αναδόχου που οδήγησαν σε αυτή.

3. Ο ανάδοχος δεν κηρύσσεται έκπτωτος όταν:

α) η σύμβαση δεν υπογράφηκε ή το υλικό δεν φορτώθηκε ή δεν παραδόθηκε ή δεν αντικαταστάθηκε με ευθύνη της αναθέτουσας αρχής,

β) συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας,

γ) επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν τη συνέχιση της σύμβασης, η εκτιμώμενη αξία της οποίας είναι ίση ή ανώτερη από τα χρηματικά όρια του άρθρου 24 του ν. 3978/2011.

4. Στον ανάδοχο που κηρύσσεται έκπτωτος επιβάλλονται, με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία, ο οποίος υποχρεωτικά καλεί τον ενδιαφερόμενο προς παροχή εξηγήσεων, αθροιστικά ή διαζευκτικά, οι παρακάτω κυρώσεις:

α) κατάπτωση, ολική ή μερική, της εγγύησης συμμετοχής ή καλής εκτέλεσης της σύμβασης, κατά περίπτωση, υπέρ του Μετοχικού Ταμείου του κλάδου για λογαριασμό του οποίου διενεργείται η προμήθεια ή του κλάδου που ενεργεί την προμήθεια,

β) καταλογισμός σε βάρος του της διαφοράς τιμής του αντικειμένου της σύμβασης και κάθε άμεσης ή έμμεσης προκαλούμενης ζημίας του Δημοσίου εξαιτίας της προμήθειας του αντικειμένου της σύμβασης είτε από τον επόμενο οικονομικό φορέα που είχε λάβει μέρος στον διαγωνισμό, είτε με διενέργεια νέας διαδικασίας σύναψης σύμβασης, ανάλογα με τις ανάγκες της υπηρεσίας. Το ποσό αυτό εισπράττεται, είτε με συμψηφισμό με ποσά που του οφείλει το Δημόσιο, είτε σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη δημόσιων εσόδων. Εάν δεν πραγματοποιηθεί νέα προμήθεια του αντικειμένου της σύμβασης, καταλογίζεται ποσό που δεν υπερβαίνει το έξι τοις εκατό (6%) της αξίας του αντικειμένου της σύμβασης υπολογιζόμενο με βάση κάθε στοιχείο, κατά την κρίση του αρμόδιου φορέα και με βάση τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών,

γ) η είσπραξη εντόκως της προκαταβολής που χορηγήθηκε στον έκπτωτο από τη σύμβαση ανάδοχο, είτε από ποσό που δικαιούται να λάβει, είτε με κατάθεση του ποσού από τον ίδιο, είτε με κατάπτωση της εγγύησης προκαταβολής. Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται από την ημερομηνία λήψης της προκαταβολής από τον οικονομικό φορέα μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης κήρυξής του ως εκπτώτου, με το ισχύον δικαιοπρακτικό επιτόκιο, από την ημερομηνία δε αυτή και μέχρι την επιστροφή της, με το ισχύον κάθε φορά επιτόκιο για τόκο υπερημερίας,

δ) αποκλεισμός έως τρία (3) έτη από το σύνολο των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος.

5. Η μη παράσταση του αναδόχου κατά τη συνεδρίαση του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου δεν αποτελεί λόγο αναστολής της εξέτασης του θέματος και της επ' αυτού γνωμοδότησης.

6. Εάν η προμήθεια του αντικειμένου της σύμβασης σε βάρος του έκπτωτου αναδόχου γίνεται με τροποποίηση όρων ή τεχνικών προδιαγραφών της κατακύρωσης, της ανάθεσης ή της σύμβασης, από τις οποίες κηρύχθηκε έκπτωτος, κατά περίπτωση, κατά τον υπολογισμό του διαφέροντος σε βάρος του, λαμβάνεται υπόψη η διαφορά που προκύπτει από την τροποποίηση των σχετικών όρων ή τεχνικών προδιαγραφών, η οποία συμψηφίζεται με το προς καταλογισμό ποσό.

7. Με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων επιβολής κυρώσεων του άρθρου 42, οι ανωτέρω κυρώσεις είναι ανεξάρτητες από την αξίωση της αναθέτουσας αρχής για θετική ζημία που προήλθε από την άρνηση ή υπαίτια αδυναμία του αναδόχου να πραγματοποιήσει εγκαίρως τη σύμβαση που του κατακυρώθηκε.»

Άρθρο 174
Τροποποίηση συμβάσεων και συμφωνιών - πλαίσιο κατά τη διάρκειά τους - Αντικατάσταση του άρθρου 61 του ν. 3433/2006

Το άρθρο 61 του ν. 3433/2006 (Α' 20) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 61
Τροποποίηση συμβάσεων και συμφωνιών-πλαίσιο κατά τη διάρκειά τους

1. Οι συμβάσεις και οι συμφωνίες-πλαίσιο μπορεί να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, σε οποιαδήποτε από τις εξής περιπτώσεις:

α) Όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της χρηματικής αξίας τους, προβλέπονται σε σαφείς, ακριβείς και ρητές ρήτρες αναθεώρησης στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται και ρήτρες αναπροσαρμογής τιμών ή προαιρέσεις. Οι ρήτρες αυτές αναφέρουν το αντικείμενο και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων ή προαιρέσεων, τους όρους με τους οποίους μπορεί να ενεργοποιηθούν και δεν προβλέπουν τροποποιήσεις ή προαιρέσεις που ενδέχεται να μεταβάλουν τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.

β) Για συμπληρωματικές προμήθειες ή υπηρεσίες από τον αρχικό ανάδοχο, οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες και δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική σύμβαση, εφόσον η αλλαγή αναδόχου:

βα) δεν μπορεί να γίνει για οικονομικούς ή τεχνικούς λόγους, όπως για απαιτήσεις εναλλαξιμότητας ή διαλειτουργικότητας με τον υφιστάμενο εξοπλισμό, υπηρεσίες ή εγκαταστάσεις που παρασχέθηκαν με τη διαδικασία σύναψης της αρχικής σύμβασης και

ββ) θα συνεπαγόταν σημαντικά προβλήματα ή ουσιαστική επικάλυψη δαπανών για την αναθέτουσα αρχή.

Στις υποπερ. βα και ββ, οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν μπορεί να υπερβαίνει το τριάντα τοις εκατό (30%) της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το τριάντα τοις εκατό (30%) της

αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.

Οι διαδοχικές τροποποιήσεις δεν πρέπει να αποσκοπούν στην αποφυγή εφαρμογής του παρόντος.

γ) Όταν πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

γα) η ανάγκη τροποποίησης προέκυψε λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή,

γβ) η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης,

γγ) η αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το τριάντα τοις εκατό (30%) της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.

Οι διαδοχικές τροποποιήσεις δεν πρέπει να αποσκοπούν στην αποφυγή εφαρμογής του παρόντος.

δ) Όταν ένας νέος ανάδοχος υποκαθιστά εκείνον στον οποίο ανατέθηκε αρχικά η σύμβαση από την αναθέτουσα αρχή, συνεπεία:

δα) ρητής ρήτρας αναθεώρησης ή προαίρεσης, σύμφωνης με την περ. α',

δβ) ολικής ή μερικής διαδοχής του αρχικού αναδόχου, λόγω εταιρικής αναδιάρθρωσης, περιλαμβανομένων της εξαγοράς, της απορρόφησης, της συγχώνευσης ή καταστάσεων αφερεγγυότητας ιδίως στο πλαίσιο προπτωχευτικών ή πτωχευτικών διαδικασιών, από άλλον οικονομικό φορέα, ο οποίος πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που καθορίστηκαν αρχικά, με τον όρο ότι η διαδοχή δεν συνεπάγεται άλλες ουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης και δεν γίνεται με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής του παρόντος.

ε) Όταν η αξία της τροποποίησης είναι κατώτερη των ορίων του άρθρου 24 του ν. 3978/2011 (Α' 137) και του δέκα τοις εκατό (10%) της αξίας της αρχικής σύμβασης. Η τροποποίηση δεν μπορεί να μεταβάλει τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η αξία τους υπολογίζεται βάσει της καθαρής σωρευτικής αξίας των διαδοχικών τροποποιήσεων.

στ) Όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της αξίας τους, δεν είναι ουσιώδεις, κατά την έννοια της παρ. 2.

2. Η τροποποίηση σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο κατά τη διάρκειά της θεωρείται ουσιώδης κατά την έννοια της περ. στ' της παρ. 1, όταν πληροί μία ή περισσότερες από τις εξής προϋποθέσεις:

α) η τροποποίηση εισάγει όρους οι οποίοι, εάν είχαν αποτελέσει μέρος της αρχικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης, είτε θα είχαν επιτρέψει τη συμμετοχή διαφορετικών υποψηφίων από αυτούς που επιλέχθηκαν αρχικώς ή την αποδοχή άλλης προσφοράς από εκείνη που επελέγη αρχικώς είτε θα προσέλκυαν και άλλους συμμετέχοντες στη διαδικασία σύναψης σύμβασης,

β) η τροποποίηση αλλάζει την οικονομική ισορροπία της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο υπέρ του αναδόχου, κατά τρόπο που δεν προβλεπόταν στην αρχική σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο,

γ) η τροποποίηση επεκτείνει σημαντικά το αντικείμενο της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο,

δ) όταν νέος ανάδοχος υποκαθιστά εκείνον στον οποίο είχε ανατεθεί αρχικώς η σύμβαση σε περιπτώσεις διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στην περ. δ' της παρ. 1,

ε) η τροποποίηση προκαλεί βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου.

3. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται ουσιώδης τροποποίηση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο, κατά την έννοια της παρ. 2, χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, ύστερα από θετική γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, το οποίο διαπιστώνει αν η τροποποίηση είναι νόμιμη και αιτιολογείται επαρκώς, σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της άμυνας.

4. Για τον υπολογισμό της τιμής που προβλέπεται στις περ. β', γ' και ε' της παρ. 1, όταν η σύμβαση περιλαμβάνει ρήτρα τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, η αναπροσαρμοσμένη τιμή είναι η τιμή αναφοράς.

5. Η τροποποίηση της σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο γίνεται σε κάθε περίπτωση, με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνωμοδότηση της αρμόδιας ΚΓΕΠ/ΠΓΕΠ.

6. Η αναθέτουσα αρχή που τροποποιεί μία σύμβαση με βάση τις περ. β' και γ' της παρ. 1, δημοσιεύει σχετική γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 48 του ν. 3978/2011.»

Άρθρο 175
Απόρριψη - αντικατάσταση υπηρεσιών - Προσθήκη άρθρου 63Α στον ν. 3433/2006

Στον ν. 3433/2006 (Α' 20) προστίθεται άρθρο 63Α ως εξής:

«Άρθρο 63Α
Απόρριψη - αντικατάσταση υπηρεσιών

1. Σε περίπτωση οριστικής απόρριψης ολόκληρου ή μέρους των παρεχόμενων υπηρεσιών ή των παραδοτέων με έκπτωση επί της συμβατικής αξίας, με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία, μπορεί να εγκρίνεται αντικατάσταση των υπηρεσιών ή παραδοτέων αυτών με άλλα, που είναι σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης, μέσα σε τακτή προθεσμία που ορίζεται από την απόφαση αυτή. Αν η αντικατάσταση γίνεται μετά τη λήξη της συνολικής διάρκειας της σύμβασης, η προθεσμία που ορίζεται για την αντικατάσταση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της συνολικής διάρκειας της σύμβασης, ο δε πάροχος των υπηρεσιών θεωρείται ως εκπρόθεσμος και υπόκειται σε ποινικές ρήτρες, σύμφωνα με το άρθρο 40, λόγω εκπρόθεσμης παράδοσης.

2. Αν ο ανάδοχος δεν αντικαταστήσει τις υπηρεσίες ή τα παραδοτέα που απορρίφθηκαν μέσα στην προθεσμία που του τάχθηκε και εφόσον έχει λήξει η συνολική διάρκεια της σύμβασης, κηρύσσεται έκπτωτος και υπόκειται στις προβλεπόμενες κυρώσεις, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων μη κήρυξης εκπτώτου της παρ. 3 του άρθρου 41.»

Άρθρο 176
Διαιτητική επίλυση συμβατικών διαφορών - Προσθήκη άρθρου 70Α στον ν. 3433/2006

Στον ν. 3433/2006 (Α' 20) προστίθεται άρθρο 70Α ως εξής:

«Άρθρο 70Α
Διαιτητική επίλυση συμβατικών διαφορών

1. Στα έγγραφα της σύμβασης, ιδίως για συμβάσεις μείζονος οικονομικής αξίας, μπορεί να περιληφθεί ρήτρα διαιτητικής επίλυσης κάθε διαφοράς που απορρέει από ή σχετίζεται με τη συγκεκριμένη σύμβαση προμήθειας ή υπηρεσίας.

2. Η υπαγωγή κάθε διαφοράς σε διαιτησία προϋποθέτει γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 49 του εισαγωγικού νόμου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182).

3. Έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου και των συνεδριάσεών του είναι η Αθήνα. Εφαρμοστέο δίκαιο είναι το ελληνικό και γλώσσα της διαιτητικής διαδικασίας η ελληνική. Η διαιτητική απόφαση και το κείμενο της συμφωνίας στο οποίο αυτή βασίζεται συντάσσονται σε πρωτότυπο στην ελληνική γλώσσα.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 177
Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Β'

1. Αποφάσεις ενεργοποίησης προγραμμάτων που έχουν ληφθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, χωρίς να έχει ξεκινήσει η διαδικασία για τη σύναψη σύμβασης, επικαιροποιούνται με απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία, στην έκταση

που απαιτείται, προκειμένου να εναρμονίζονται με τις διατάξεις του παρόντος. Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έργων, υπηρεσιών ή προμηθειών, οι οποίες έχουν ξεκινήσει πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται σύμφωνα με το καθεστώς που ίσχυε κατά τον χρόνο έναρξής τους. Ως έναρξη της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης νοείται:

α) η αποστολή προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τις συμβάσεις του Δεύτερου Μέρους του ν. 3978/2011 (Α' 137),

β) η δημοσίευση προκήρυξης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, για τις συμβάσεις του Τρίτου Μέρους του ν. 3978/2011,

γ) η ανάρτηση στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής, για τις συμβάσεις που ανατίθενται με τη διαδικασία του συνοπτικού διαγωνισμού και

δ) η λήψη απόφασης σύναψης σύμβασης, για τις υπόλοιπες περιπτώσεις.

2. Συμβάσεις έργων, υπηρεσιών ή προμηθειών που έχουν συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος, εκτελούνται σύμφωνα με το καθεστώς που τις διείπε κατά τον χρόνο σύναψής τους.

3. Η παρ. 11 του άρθρου του άρθρου 40 του ν. 3433/2006 (Α' 20) περί αντικατάστασης του χρηματικού προστίμου με ισόποσης αξίας προμήθεια ειδών ή/και παροχή υπηρεσιών μπορεί να εφαρμοστεί και στις ήδη συναφθείσες και εκτελούμενες συμβάσεις στις οποίες δεν υφίσταται σχετικός όρος, καθώς και στις συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 3978/2011 και για τις οποίες εκκρεμεί επιβολή ή είσπραξη επιβληθέντος χρηματικού προστίμου και τόκων επί της προκαταβολής λόγω υπερημερίας.

Άρθρο 178
Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Β'

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται:

α) το άρθρο 75 του ν. 3883/2010 (Α' 167) περί διάρθρωσης του Μακροπρόθεσμου και του τριετούς Κυλιόμενου Προγράμματος Προμηθειών Αμυντικού Υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων,

β) οι ακόλουθες διατάξεις του ν. 3978/2011 (Α' 137): τα άρθρα 9 περί κανόνων διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς που επιβάλλονται στους οικονομικούς φορείς, 11 περί ελέγχου και επιθεώρησης των οικονομικών φορέων και οι παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 81 περί ειδικών προβλέψεων για τις εγγυητικές επιστολές.

γ) οι ακόλουθες διατάξεις του ν. 3433/2006 (Α' 20): τα άρθρα 5 περί φορέων πραγματοποίησης των προμηθειών, 7 περί αρμοδιοτήτων της ΓΔΑΕΕ, 8 περί αρμοδιοτήτων των Γενικών Επιτελείων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, 9 περί αρμοδιοτήτων των Μειζόνων Σχηματισμών και λοιπών Σχηματισμών των Ενόπλων Δυνάμεων, 10 περί αρμοδιοτήτων των Μονάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, 11 περί των υπηρεσιών των Ενόπλων Δυνάμεων στο εξωτερικό, 13 περί των οργάνων πραγματοποίησης των προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων, 14 περί της Κεντρικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής Προμηθειών, 15 περί των Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Επιτροπών Προμηθειών, 16 περί των αρμοδιοτήτων των οργάνων εκτέλεσης των προμηθειών, 17 περί των επιτροπών εμπειρογνωμόνων και 18 περί των επιτροπών ελέγχου και παραλαβής προμηθειών.

Άρθρο 179
Έναρξη ισχύος Μέρους Β'

Η ισχύς του Μέρους Β' αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΜΕΡΟΣ Γ'
ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Άρθρο 180
Έσοδα και προϋπολογισμός της Επιτροπής Ανταγωνισμού - Τροποποίηση της παρ. 5 του άρθρου 17 του ν. 3959/2011

Τροποποιείται η παρ. 5 του άρθρου 17 ν. 3959/2011 (Α' 93) και το άρθρο 17 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 17
Έσοδα και προϋπολογισμός
της Επιτροπής Ανταγωνισμού
(Άρθρο 5 της Οδηγίας-Πόροι)

1. Στις ανώνυμες εταιρείες που ιδρύονται ή αυξάνουν το μετοχικό τους κεφάλαιο επιβάλλεται τέλος ύψους ένα τοις χιλίοις (1‰), υπολογιζόμενο επί του μετοχικού κεφαλαίου ή επί του ποσού της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου αντιστοίχως υπέρ της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Τα έσοδα αυτά εισπράττονται στο όνομα και για λογαριασμό της Επιτροπής Ανταγωνισμού και κατατίθενται σε ειδικό τραπεζικό λογαριασμό, τη διαχείριση του οποίου έχει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθορίζονται τα όργανα, ο τρόπος και η διαδικασία είσπραξης των πιο πάνω χρηματικών ποσών. Τα έσοδα της Επιτροπής Ανταγωνισμού πρέπει κατ' ελάχιστο να ανέρχονται για τα έτη 2021 και 2022 σε ποσό που αντιστοιχεί σε ύψος 0.0000368 του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) του οικονομικού έτους 2019, όπως αυτό ορίζεται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή («ελάχιστο όριο εσόδων»), ενώ για τα έτη από το 2023 και εφεξής σε ποσό που αντιστοιχεί σε ύψος 0.00004 (τέσσερα του δισεκατομμυρίου) του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) του προηγούμενου οικονομικού έτους, όπως αυτό ορίζεται κατ' έτος από την Ελληνική Στατιστική Αρχή («ελάχιστο όριο εσόδων»). Εάν το ύψος των εσόδων της Επιτροπής Ανταγωνισμού από τα τέλη του προηγούμενου εδαφίου είναι χαμηλότερο του ελάχιστου ορίου εσόδων, η σχετική διαφορά συμπληρώνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατόπιν σχετικού αιτήματος του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατόπιν σχετικού αιτήματος του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα έσοδα της Επιτροπής Ανταγωνισμού δύνανται να ενισχύονται από τον κρατικό προϋπολογισμό κατ' ελάχιστο σε ύψος 0.00001 (ένα του δισεκατομμυρίου) του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) του προηγούμενου έτους, όπως αυτό ορίστηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, εφόσον το συμβούλιο εμπειρογνωμόνων της Επιτροπής Ανταγωνισμού των παρ. 3 και 4 του άρθρου 22, κρίνει, κατά απλή πλειοψηφία, ότι οι μεσοπρόθεσμοι στόχοι της Επιτροπής Ανταγωνισμού, βάσει της στοχοθεσίας της Επιτροπής, και ύστερα από μέτρηση βασικών δεικτών απόδοσης, έχουν επιτευχθεί. Η ενίσχυση των εσόδων της Επιτροπής με αυτό το ποσό πραγματοποιείται εντός του αμέσως επόμενου οικονομικού έτους.

1Α. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή Ανταγωνισμού εισπράττει, εκτός του τέλους της παρ. 1, ως πόρο, επιδοτήσεις, επιχορηγήσεις, χρηματοδοτήσεις ερευνητικών προγραμμάτων ή κάθε άλλο έσοδο που προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπως διεθνείς οργανισμούς, επιστημονικούς και ερευνητικούς οργανισμούς. Τα έσοδα αυτά εισπράττονται στο όνομα και για λογαριασμό της Επιτροπής Ανταγωνισμού και κατατίθενται σε ειδικό τραπεζικό λογαριασμό, τη διαχείριση του οποίου έχει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισής της. Τα έσοδα αυτά δεν μπορούν να υπερβαίνουν κατ' έτος το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του «ελάχιστου ορίου εσόδων» της παρ. 1. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαχείριση των πόρων του προηγούμενου εδαφίου, την παροχή αμοιβών σε τρίτους και πρόσθετων αμοιβών στο προσωπικό και τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού αποκλειστικά για την εκτέλεση των σχετικών ερευ-

νητικών προγραμμάτων.

2. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει υποχρέωση να τηρεί λογαριασμούς και αρχεία, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα αποτελέσματα χρήσης και ο ισολογισμός, σύμφωνα με τις διατάξεις του δημοσίου λογιστικού και, όπως ειδικότερα ορίζεται στον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης. Ο έλεγχος των οικονομικών στοιχείων και των ετήσιων λογαριασμών και οικονομικών καταστάσεων γίνεται από δύο (2) ορκωτούς λογιστές. Τα στοιχεία αυτά και οι οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και υποβάλλονται στον Πρόεδρο της Βουλής μαζί με την ετήσια έκθεση του άρθρου 29 και τον προϋπολογισμό του επόμενου έτους.

3. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού υπόκειται στον κατασταλτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

4. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαθέτει ανεξαρτησία ως προς τον τρόπο διάθεσης του χορηγούμενου προϋπολογισμού της για τους σκοπούς εκπλήρωσης των καθηκόντων της, εντός του πλαισίου του ν. 4270/2014 (Α' 143).

5. Αν από την οικονομική διαχείριση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο τέλος κάθε οικονομικού έτους προκύπτει θετικό καθαρό αποτέλεσμα χρήσης (έσοδα – έξοδα), διατίθεται έως το ογδόντα τοις εκατό (80%) του θετικού οικονομικού αυτού αποτελέσματος με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων, ως έσοδο του Κρατικού Προϋπολογισμού.

6. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να προβαίνει σε σύναψη δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής της, συμπεριλαμβανομένης και της αγοράς ή μίσθωσης ακινήτων. Το τίμημα της αγοράς ή της μίσθωσης ακινήτων καταβάλλεται από τους πόρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η μίσθωση ακινήτου του πρώτου εδαφίου για τη στέγαση των υπηρεσιών της Επιτροπής μπορεί να υπερβαίνει και τη δωδεκαετία που προβλέπεται στο άρθρο 4 του ν. 3130/2003 (Α' 76), με ανώτατη διάρκεια τα είκοσι (20) έτη και με δυνατότητα άπαξ ανανέωσης. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται να συνάπτει συμβάσεις μακροχρόνιας μίσθωσης.

Η μίσθωση ακινήτου διενεργείται με δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό. Στη διαδικασία μίσθωσης δικαιούνται να υποβάλουν προσφορές οι κύριοι των ακινήτων και οι κάτοχοι αυτών, δυνάμει σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), εφόσον προσκομίζουν έγγραφη συναίνεση του κυρίου του ακινήτου. Ο κύριος του ακινήτου συνυπογράφει τη σύμβαση μίσθωσης, διασφαλίζοντας την ακώλυτη χρήση του μισθίου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού καθόλη τη διάρκεια της μίσθωσης, σε περίπτωση δε, καταγγελίας της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, υπεισέρχεται ως εκμισθωτής στη σύμβαση με την Επιτροπή Ανταγωνισμού για την υπόλοιπη διάρκεια αυτής με τους ίδιους όρους.

Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η μακροχρόνια μίσθωση ακινήτου χωρίς δημοπρασία, διαζευκτικά, εφόσον: α) το προς μίσθωση ακίνητο είναι ιδιοκτησίας νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης α' ή β' βαθμού, δημόσιας επιχείρησης και οργανισμού (Δ.Ε.Κ.Ο.), ανώνυμης εταιρείας, της οποίας η πλειοψηφία των μετοχών ανήκει στο δημόσιο, ιδρύματος ή κοινωφελούς περιουσίας του ν. 4182/2013 (Α' 185), ή β) πρόκειται για την επέκταση της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε μη μισθωμένους χώρους του ιδίου ή παρακείμενου ακινήτου.

Σε περίπτωση που το ακίνητο το οποίο πρόκειται να μισθώσει η Επιτροπή Ανταγωνισμού χρειάζεται επεμβάσεις, προσθήκες ή βελτιώσεις, δύναται να προβαίνει σε αυτές εξ ιδίων πόρων. Τα ποσά για την εκπόνηση της μελέτης, την έκδοση αδείας, την κατασκευή και την παρακολούθηση εκτέλεσης των εργασιών και την παραλαβή του μισθίου, στον βαθμό που βαρύνουν τον εκμισθωτή, μετά από κοινή συμφωνία των μερών, συμψηφίζονται με τα συμβατικώς οριζόμενα μισθώματα ή άλλως συνυπολογίζονται κατά τον καθορισμό του ύψους του μισθώματος. Η μελέτη για τις ανωτέρω εργασίες και η έκδοση της απαιτούμενης άδειας μπορούν να ανατεθούν, σύμφωνα με τις διατάξεις περί δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, σε μελετητικό γραφείο. Η παραλαβή του μισθίου, έτοιμου προς χρήση, γίνεται από Επιτροπή, την οποία συγκροτεί η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού και στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι του εκμισθωτή και της μισθώτριας.

7. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αποδίδει στους δικαιούχους ποσά που έχουν καταβληθεί υπέρ της αχρεωστήτως. Σε αυτά συμπεριλαμβάνεται ιδίως, το ποσό της παρ. 1, που αντιστοιχεί στο ιδρυτικό κεφάλαιο που δεν καταβλήθηκε ή στο ποσό της αύξησης του κεφαλαίου που δεν καλύφθηκε ή στο υπερβάλλον ποσό του τέλους που καλύφθηκε από εσφαλμένο υπολογισμό.

8. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να προβαίνει στη σύναψη σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης ακινήτου με εκμισθώτρια την ίδια. Για τη σχετική διαδικασία ισχύουν κατ' αναλογία τα προβλεπόμενα στα εδάφια τέταρτο, πέμπτο και έκτο της παρ. 6.

9. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, εγγραπτέα στο οικείο κτηματολογικό βιβλίο, μεταβιβάζεται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, όπως νόμιμα εκπροσωπείται, η κυριότητα του ακινήτου που βρίσκεται στην Αθήνα, επί των οδών Κότσικα 1Α και Πατησίων 70, που έχει αγοραστεί από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων έναντι τιμήματος που καταβλήθηκε από τους πόρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού και στο οποίο η τελευταία στεγάζει τις υπηρεσίες της.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε. ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α.Ε.

Άρθρο 181
Μισθολογικές ρυθμίσεις για την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Α.Ε. και την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων Α.Ε. - Τροποποίηση του άρθρου 7 του ν. 4354/2015

1. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4354/2015 (Α' 176) προστίθεται περ. ζ', ως προς τις εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του ν. 4354/2015, και η παρ. διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Δεν υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος:

α) το ναυτικό προσωπικό του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.), με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 28,

β) το καλλιτεχνικό προσωπικό των Ν.Π.Ι.Δ. με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 28,

γ) οι κατηγορίες υπαλλήλων ή λειτουργών που ορίζονται στις διατάξεις του Μέρους Β' του ν. 3205/2003 (Α' 297), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, καθώς και οι εν γένει αμειβόμενοι με ειδικά μισθολόγια, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 15 και 28,

δ) οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, Οργανισμοί και Ανώνυμες Εταιρείες (Δ.Ε.Κ.Ο.), που υπάγονται, κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος, στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' του ν. 3429/2005 (Α' 314), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 28,

ε) το προσωπικό της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.) με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 28,

στ) το προσωπικό, που απασχολείται με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου (Ι.Δ.Ο.Χ.) σε έργα ή προγράμματα, τα οποία χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από διεθνείς ή ιδιωτικούς πόρους και τη διαχείριση των οποίων αναλαμβάνουν τα ερευνητικά κέντρα, ινστιτούτα και οι τεχνολογικοί φορείς του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258), οι Ε.Λ.Κ.Ε., των Α.Ε.Ι. του άρθρου 50 του ν. 4485/2017 (Α' 114) και τα Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα (Ε.Π.Ι.) που ιδρύθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 17 του ν. 2083/1992 (Α' 159), με την επιφύλαξη του άρθρου 28,

ζ) η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Α.Ε. και η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων Α.Ε., κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 4608/2019 (Α' 66)».

2. Η παρ. 1 του άρθρου 23 του ν. 4354/2015, ως προς τις αποδοχές αποσπασμένων ή μετακινούμενων υπαλλήλων, δεν εφαρμόζεται για τους υπαλλήλους που αποσπώνται στην Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Α.Ε. και στην Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων Α.Ε., κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 1

του ν. 4608/2019 (Α' 66).

Άρθρο 182
Διεύρυνση του σκοπού της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. (Ε.Α.Τ. Α.Ε.) και καθορισμός του ύψους των λειτουργικών δαπανών - Τροποποίηση του άρθρου 4 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε.

1. Η παρ. 2 του άρθρου 4 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε. που θεσπίστηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 3912/2011 (Α' 17) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Για την επίτευξη του σκοπού της, η Εταιρεία αποτελεί τον αποκλειστικό, πλην των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών και των άμεσων θυγατρικών αυτής, φορέα δημιουργίας και λειτουργίας ταμείων χρηματοδοτικών εργαλείων με τη συμμετοχή εθνικών πόρων ή πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, η Εταιρεία αποτελεί φορέα υλοποίησης προγραμμάτων ενίσχυσης μέσω επιδοτήσεων επιχειρήσεων.

- Αναπτύσσει τα προϊόντα της είτε η ίδια είτε και μέσω των συνεργασιών της με άλλους διεθνείς και ευρωπαϊκούς χρηματοδοτικούς οργανισμούς.

- Λαμβάνει τόσο εθνικούς πόρους όσο και πόρους που προέρχονται από Ευρωπαϊκά Ταμεία.

- Δύναται να λαμβάνει επιχορήγηση, η οποία ορίζεται για τον σκοπό αυτό ως άμεση χρηματοδοτική συνεισφορά μέσω δωρεάς από την αρμόδια δημόσια αρχή ή τη διαχειριστική αρχή του κατά περίπτωση επιχειρησιακού προγράμματος ή άλλης δράσης που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από άλλη πηγή χρηματοδότησης για να ιδρύει και να διαχειρίζεται χρηματοδοτικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των Ταμείων Χαρτοφυλακίου, όπως, ενδεικτικά, Ταμεία Επιχειρηματικών Κεφαλαίων και Επιχειρηματικών Συμμετοχών ή Συνεπενδύσεων, Εγγυήσεων, Δανειοδοτήσεων, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L 193), στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Τίτλος IV, Χρηματοδοτικά Μέσα) (L 347), στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L 347) και στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 508/2014 Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L 149). Στις συμφωνίες χρηματοδότησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Εταιρείας, καθώς και στις κοινές υπουργικές αποφάσεις για τη σύσταση των ανωτέρω Ταμείων καθορίζονται οι όροι, η διαδικασία και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια υλοποίησης και διαχείρισης των ανωτέρω.»

2. Στο τέλος του άρθρου 4 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε., που θεσπίστηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 3912/2011, προστίθεται παρ. 6 ως εξής:

«6. Οι λειτουργικές δαπάνες που καταβάλλονται στην Ε.Α.Τ. Α.Ε. και συνδέονται αποκλειστικά με την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων που αναλαμβάνει, στο πλαίσιο λειτουργίας χρηματοδοτικών εργαλείων ή παροχής άμεσης ενίσχυσης με πόρους που προέρχονται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων, δυνάμει υπουργικών αποφάσεων και επιχειρησιακών συμφωνιών, δεν υπερβαίνουν ως μέγιστο ποσοστό το τέσσερα τοις εκατό (4%) του συνολικού προϋπολογισμού των δράσεων που διαχειρίζεται και υλοποιεί κάθε φορά. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού των λειτουργικών δαπανών λαμβάνονται υπόψη ο προϋπολογισμός και ο τύπος των δράσεων, καθώς και τα καθήκοντα που αναλαμβάνει. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων δύναται να καθορίζονται για κάθε χρηματοδοτικό εργαλείο ή δράση παροχής άμεσης ενίσχυσης οι επιλέξιμες κατηγορίες των λειτουργικών δαπανών, τα ανώτατα όρια ανά κατηγορία δαπάνης, η διαδικασία και τα δικαιολογητικά καταβολής τους, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα με την εφαρμογή του παρόντος.»

Άρθρο 183
Ρυθμίσεις για το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. (Ε.Α.Τ. Α.Ε.) - Τροποποίηση του άρθρου 11 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε.

1. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 11 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε., που θεσπίστηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 3912/2011 (Α' 17), προστίθεται περ. στ' και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1α. Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από επτά (7) έως έντεκα (11) μέλη, που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με τον ν. 4548/2018, και η θητεία τους είναι πενταετής. Η Γενική Συνέλευση ορίζει μεταξύ αυτών και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Εταιρείας μπορεί να είναι και Πρόεδρος των Διοικητικών Συμβουλίων των άμεσων θυγατρικών της εταιρειών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει μεταξύ των μελών του τον Πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο. Τρία (3) τουλάχιστον από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά. Ως ανεξάρτητα μέλη νοούνται αυτά τα οποία δεν έχουν εξάρτηση με την Εταιρεία με την έννοια ότι:

αα) δεν διατηρούν επιχειρηματική ή άλλη επαγγελματική σχέση με την Εταιρεία ή με θυγατρική της ή με άλλη επιχείρηση που συνδέεται εμπορικά με την Εταιρεία, σχέση που, από τη φύση της, επηρεάζει την επιχειρηματική δραστηριότητα της Εταιρείας, ιδίως, όταν η επιχείρηση αυτή είναι σημαντικός προμηθευτής ή πελάτης της Εταιρείας,

ββ) δεν κατέχουν θέση Προέδρου του Δ.Σ., εκτελεστικού μέλους του Δ.Σ. ή διευθυντικού στελέχους στην Εταιρεία ή σε επιχείρηση που συνδέεται με την Εταιρεία με σχέση μητρικής - θυγατρικής,

γγ) δεν διατηρούν σχέση εξαρτημένης εργασίας, έργου ή έμμισθης εντολής με την Εταιρεία ή με επιχειρήσεις συνδεδεμένες με αυτήν με σχέση μητρικής - θυγατρικής, σύμφωνα με το άρθρο 99 του ν. 4548/2018,

δδ) δεν έχουν συγγένεια μέχρι δεύτερου βαθμού, ούτε είναι σύζυγοι εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου ή διευθυντικού στελέχους της Εταιρείας ή επιχείρησης, που συνδέεται με αυτήν με σχέση μητρικής-θυγατρικής.

β. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου οφείλουν να έχουν τα απαιτούμενα εχέγγυα αξιοπιστίας, ακεραιότητας και πείρας, ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή και συνετή διαχείριση της Εταιρείας και να διαθέτουν επαρκή χρόνο για την ενασχόληση με τις υποθέσεις της Εταιρείας. Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου ως συνόλου πρέπει να εξασφαλίζει ότι, τα μέλη του διαθέτουν ευρύ φάσμα γνώσεων και εμπειριών ως προς τα αντικείμενα της Εταιρείας, ιδίως, σε θέματα σχεδιασμού και άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής, χρηματοοικονομικά, τραπεζικά, επενδυτικά, διοίκησης επιχειρήσεων και διαχείρισης κεφαλαίων, έτσι ώστε να καθίσταται δυνατή η ομαλή λειτουργία της Εταιρείας και η άσκηση εποπτείας επί του συνόλου των λειτουργιών της.

γ. Ο διευθύνων σύμβουλος και ο Πρόεδρος επιλέγονται ύστερα από πρόσκληση ενδιαφέροντος που ανακοινώνει η Εταιρεία. Τη διαδικασία επιλογής και κατάρτισης πίνακα επικρατέστερων υποψηφίων διεξάγει η επιτροπή ανάδειξης υποψηφίων μελών με τη συνδρομή ιδιωτικής εταιρείας συμβούλων ειδικευμένη στην πρόσληψη στελεχών, λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια επιλεξιμότητας της περίπτωσης β'. Η τελική επιλογή και ο ορισμός του διευθύνοντα συμβούλου και του Προέδρου γίνεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων.

δ. Δεν μπορεί να επιλέγεται ως μέλος οργάνων της Εταιρείας ή να είναι μέλος των οργάνων αυτής πρόσωπο που έχει καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση για κακούργημα και σε οποιαδήποτε ποινή για:

αα) τοκογλυφία, απιστία, απάτη, κλοπή, υπεξαίρεση, εκβίαση, πλαστογραφία και δωροδοκία και

ββ) φορολογικά αδικήματα, αδικήματα της νομοθεσίας:

ααα) νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,

βββ) περί εταιρειών,

γγγ) πτώχευσης και αφερεγγυότητας,

δδδ) αγοράς τίτλων ή κινητών αξιών ή μέσων πληρωμής, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα αδικήματα χειραγώγησης της

αγοράς και πράξεις προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες.

Η αμετάκλητη καταδίκη μέλους οργάνου της εταιρείας για τις ως άνω πράξεις έχει ως συνέπεια την έκπτωσή του από τη θέση μέλους του οργάνου.

ε. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ο διευθύνων σύμβουλος και τα μέλη των επιτροπών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους δεσμεύονται μόνο από τον νόμο, τους εσωτερικούς κανονισμούς της Εταιρείας και τη συνείδησή τους.

στ. Οι ιδιότητες του Προέδρου και του Διευθύνοντος Συμβούλου της Ε.Α.Τ. Α.Ε. δύναται να συμπίπτει στο ίδιο πρόσωπο.»

2. Η περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 11 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε., που θεσπίστηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 3912/2011 (Α' 17), εφαρμόζεται, ως προς τη διάρκεια της θητείας, για τα εν ενεργεία κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου μέλη του διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Α.Τ. Α.Ε., συμπεριλαμβανομένων του Προέδρου και του Διευθύνοντος Συμβούλου.

3. Η περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 11 του καταστατικού της Ε.Α.Τ. Α.Ε., που θεσπίστηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 3912/2011, ισχύει από τη λήξη της θητείας των κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και Διευθύνοντος Συμβούλου της Εταιρείας.

Άρθρο 184
΄Εγκριση των κανονισμών της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτής - Τροποποίηση του άρθρου τέταρτου του ν. 3912/2011

Η παρ. 1 του άρθρου τέταρτου του ν. 3912/2011 (Α' 17) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας καταρτίζονται και εγκρίνονται οι κανονισμοί λειτουργίας, προσωπικού και αποδοχών, προμηθειών και διαχείρισης κινδύνων.»

Άρθρο 185
Ρυθμίσεις για το προσωπικό της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. - Τροποποίηση του άρθρου πέμπτου του ν. 3912/2011

Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου πέμπτου του ν. 3912/2011 (Α' 17) προστίθενται εδάφια και η παρ. 3 διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Η εταιρεία και οι άμεσες θυγατρικές της προσλαμβάνουν προσωπικό με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου, έργου και έμμισθης εντολής. Ο Γενικός Διευθυντής είναι ανώτατο στέλεχος και εποπτεύει τις διευθύνσεις που, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας και το εγκεκριμένο οργανόγραμμα της εταιρείας αναφέρονται σε αυτόν. Ορίζεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου που εκδίδεται μετά από πρόταση του Διευθύνοντος Συμβούλου, στην οποία προσδιορίζονται και οι αρμοδιότητές του. Ο Γενικός Διευθυντής είτε προσλαμβάνεται με σύμβαση ορισμένου χρόνου, ύστερα από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, είτε επιλέγεται και τοποθετείται μεταξύ των εξειδικευμένων στελεχών που υπηρετούν στην εταιρεία. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου ανακαλείται ελεύθερα, χωρίς την καταβολή οποιασδήποτε αποζημίωσης. Με τον ίδιο τρόπο προσλαμβάνονται, επιλέγονται, τοποθετούνται ή και ανακαλούνται και οι Διευθυντές της Εταιρείας.»

Άρθρο 186
Ρυθμίσεις για το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων Α.Ε. - Τροποποίηση των παρ. 5 και 6 του άρθρου 28 του ν. 2843/2000

1. Στο τέλος της παρ. 5 του άρθρου 28 του ν. 2843/2000 (Α' 219) προστίθεται εδάφιο και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη, που ορίζονται με απόφαση της γενικής συνέλευσης. Στη θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου μπορεί να ορίζεται υπάλληλος και λειτουργός του κατά το άρθρο 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65) δημόσιου τομέα ανεξαρτήτως σχέσης εργασίας (μόνιμος, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου ή ειδικό επιστημονικό προσωπικό). Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 18 του άρθρου 32 του ν. 2190/1994 (Α' 28). Οι ιδιότητες του Προέδρου και του Διευθύνοντος Συμβούλου της εταιρείας δύναται να συμπίπτουν στο ίδιο πρόσωπο.»

2. Στην παρ. 6 του άρθρου 28 του ν. 2843/2000 τροποποιούνται το τρίτο και τέταρτο εδάφιο, προστίθενται πέμπτο και έκτο εδάφιο και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Οικονομικών που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως καταρτίζεται το καταστατικό της εταιρίας. Με το καταστατικό αυτό ρυθμίζονται θέματα που αφορούν το σκοπό, τη διάρκεια, την έδρα και το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας, τον αριθμό των μετοχών, την αύξηση και τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, την έκδοση των μετοχών και των προσωρινών τίτλων, τα δικαιώματα των μετόχων, τη σύγκληση, τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της γενικής συνέλευσης και του διοικητικού συμβουλίου, το χρόνο θητείας των μελών του διοικητικού συμβουλίου, τους ελεγκτές, την εταιρική χρήση, τη διανομή των κερδών, τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τη λύση και την εκκαθάρισή της, την πρώτη εταιρική χρήση, τους πρώτους, τακτικό και αναπληρωματικό, ελεγκτές και κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία. Στο καταστατικό προβλέπεται η κατάρτιση κανονισμού λειτουργίας, ο οποίος εγκρίνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας και ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

α) τον κανονισμό λειτουργίας του διοικητικού συμβουλίου και τις αρμοδιότητες του Προέδρου και του Διευθύνοντος Συμβούλου,

β) τον ρόλο και τη λειτουργία των επιτροπών της εταιρείας,

γ) τις διαδικασίες αξιολόγησης για την υλοποίηση επενδύσεων,

δ) τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και

ε) το οργανόγραμμα της εταιρείας, το οποίο περιλαμβάνει την οργανωτική δομή και τις αρμοδιότητες των λειτουργικών μονάδων.

Στο καταστατικό προβλέπεται, επίσης, η κατάρτιση κανονισμών προσωπικού και αποδοχών και προμηθειών της εταιρείας, οι οποίοι εγκρίνονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της, καθώς και η σύσταση, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, επενδυτικής επιτροπής, η οποία θα γνωμοδοτεί επί των επενδυτικών προτάσεων που θα υποβάλλονται στην εταιρεία, σύμφωνα με τα όσα ορίζει ο κανονισμός λειτουργίας. Στο καταστατικό μπορεί, επίσης να προβλέπεται η σύσταση, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, και άλλων επιτροπών με έργο την επεξεργασία του στρατηγικού σχεδιασμού της και την εν γένει προώθηση του σκοπού της. Η τροποποίηση του καταστατικού γίνεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης, σύμφωνα με τον ν. 4548/2018 (Α' 104), με την επιφύλαξη του παρόντος.»

Άρθρο 187
Ρυθμίσεις για τους κανονισμούς της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων Α.Ε. - Προσθήκη παρ. 5 στο άρθρο 8 του ν. 4608/2019

Στο άρθρο 8 του ν. 4608/2019 (Α' 66) προστίθεται παρ. 5 ως εξής:

«5. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων Α.Ε. καταρτίζονται και εγκρίνονται οι κανονισμοί λειτουργίας, προσωπικού και αποδοχών και προμηθειών».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ (Τ.Ε.Ε.)

Άρθρο 188
Εκπρόσωποι Τ.Ε.Ε. σε συλλογικά όργανα

Αν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία η συμμετοχή εκπροσώπου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) σε συλλογικό όργανο που διενεργεί διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως μέλος του οικείου συλλογικού γνωμοδοτικού οργάνου, με την απόφαση της αναθέτουσας αρχής ή της ΚΑΑ περί συγκρότησης του συλλογικού γνωμοδοτικού οργάνου καθορίζονται επίσης το ύψος της αποζημίωσης του εκπροσώπου του Τ.Ε.Ε., η διαδικασία και οι εν γένει προϋποθέσεις καταβολής της. Η απόφαση αποζημίωσης κοινοποιείται στον οριζόμενο εκπρόσωπο και στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, μαζί με τα δικαιολογητικά που προβλέπονται από τις διατάξεις του δημοσίου λογιστικού, που αποδεικνύουν την εκ των προτέρων έγκαιρη υλοποίηση των αναγκαίων ενεργειών εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης καταβολής της εν λόγω αποζημίωσης. Η αποζημίωση δεν δύναται να υπερβαίνει τα εκατό (100) ευρώ ανά συνεδρίαση και καταβάλλεται μετά τη λήψη της απόφασης του οργάνου που αποφασίζει για την κατακύρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας. Αν, λόγω άσκησης διοικητικών προσφυγών ή ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, το συλλογικό γνωμοδοτικό όργανο συνεδριάσει εκ νέου σε συμμόρφωση προς την εκδοθησόμενη απόφαση, η αποζημίωση του εκπροσώπου του Τ.Ε.Ε. ισχύει για κάθε διενεργούμενη συνεπεία τούτου συνεδρίαση του εν λόγω οργάνου και καταβάλλεται υπό τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις. Τα ανωτέρω ισχύουν ανεξαρτήτως της νομικής φύσης της εκάστοτε αναθέτουσας αρχής και της υποχρεωτικής ή κατ' επιλογήν εφαρμογής του οικείου κανονιστικού θεσμικού πλαισίου για τη διενέργεια της εκάστοτε διαγωνιστικής διαδικασίας, τηρουμένων των αναλογιών.

Άρθρο 189
Σύσταση Υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Συστήνεται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ., η λειτουργία της οποίας διέπεται από τον ν. 4635/2019 (Α' 167) και τις πράξεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση αυτού. Η καθ' ύλην αρμοδιότητα της υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. του Τ.Ε.Ε. αφορά στα φυσικά πρόσωπα - επιτηδευματίες που ασκούν τεχνικό έργο ή δραστηριότητα που εντάσσεται σε ορισμένες από τις υποκατηγορίες των κωδικών αριθμών δραστηριότητας (ΚΑΔ) 71.11 και 71.12, όπως οι υποκατηγορίες αυτές εξειδικεύονται με την απόφαση της παρ. 3. Η κατά τόπον αρμοδιότητα της υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. του Τ.Ε.Ε. είναι πανελλαδική και οι υπόχρεοι του παρόντος μπορούν κατ' επιλογή τους να αποταθούν στην υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. της Κεντρικής Υπηρεσίας του Τ.Ε.Ε. ή σε οποιοδήποτε περιφερειακό τμήμα του. Σε κάθε περίπτωση, όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρεται ο όρος «οικείο» ή «αρμόδιο» Επιμελητήριο, ως τέτοιο νοείται το Τ.Ε.Ε. για τα ανωτέρω φυσικά πρόσωπα.

2. Η Υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. του Τ.Ε.Ε. ορίζεται ως «Υπηρεσία μιας Στάσης» κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 4441/2016 (Α' 227) για τα πρόσωπα της παρ. 1, η οποία διέπεται από τις διατάξεις του ίδιου νόμου και των κατ' εξουσιοδότησή του εκδοθεισών πράξεων.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Υποδομών και Μεταφορών, μετά από εισήγηση της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις λειτουργίας της Υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. και της Υπηρεσίας Μιας Στάσης του Τ.Ε.Ε., καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο ζήτημα για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 190
Εγγραφή μελών Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος στο Γ.Ε.ΜΗ. - Προσθήκη εδαφίων στην παρ. 1 του άρθρου 64 του ν. 4497/2017

Προστίθεται τρίτο εδάφιο στην παρ. 1 του άρθρου 64 του ν. 4497/2017 (Α' 171), τροποποιείται το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 και το άρθρο 64 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 64
Μέλη

1. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, μέλη του Επιμελητηρίου είναι αυτοδίκαια τα νομικά και φυσικά πρόσωπα που υποχρεούνται να εγγράφονται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), σύμφωνα με το ν. 3419/2005 (Α' 297) από τη στιγμή εγγραφής τους σε αυτό και μέχρι τη διαγραφή τους από αυτό. Τα νομικά και φυσικά πρόσωπα που δεν εγγράφονται υποχρεωτικά στο Γ.Ε.ΜΗ. αλλά ασκούν οικονομική ή επαγγελματική δραστηριότητα δικαιούνται να εγγράφονται στα Επιμελητήρια.

Τα φυσικά πρόσωπα που εγγράφονται στην ειδική Υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. του Τ.Ε.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 189, είναι αυτοδίκαια και μέλη του Τ.Ε.Ε.

2. Ως μέλη του Επιμελητηρίου δικαιούνται να εγγράφονται μη εγκατεστημένα στη χώρα μας πρόσωπα, στα οποία έχει χορηγηθεί άδεια αναστολής καταβολής του Φ.Π.Α. κατά την εισαγωγή αγαθών και εφαρμογή του συστήματος αντιστροφής της υποχρέωσης για τις παραδόσεις αγαθών στο εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την παρ. 4α του άρθρου 29 του ν. 2960/2001 (Α' 265). Αρμόδιο Επιμελητήριο για την εγγραφή των ανωτέρω προσώπων ορίζεται το Επιμελητήριο του τόπου της προσωρινής εισαγωγής και αποθήκευσης των εν λόγω αγαθών.

3. Το μητρώο μελών που τηρεί κάθε Επιμελητήριο ενημερώνεται από το Γ.Ε.ΜΗ. σχετικά με τα μέλη τους αυτόματα για την εγγραφή και για κάθε άλλη οριστική πράξη. Εκτός των μητρώων που τηρούνται βάσει ειδικότερων διατάξεων νόμων, τα Επιμελητήρια μπορούν να τηρούν και άλλα στοιχεία για τα μέλη τους σε δευτερεύοντα μητρώα ή να τηρούν μητρώο επωνυμιών και διακριτικών τίτλων επιχειρήσεων που δεν εγγράφονται στο Γ.Ε.ΜΗ., μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και σύμφωνα με τον Κανονισμό 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (L119). Τα ανωτέρω μητρώα δεν χρησιμοποιούνται στον προέλεγχο και στην κατοχύρωση επωνυμίας και διακριτικού τίτλου εταιριών.»

Άρθρο 191
Εξ αποστάσεως αξιολόγηση για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας σε διπλωματούχους μηχανικούς

Οι προφορικές εξετάσεις για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος στους διπλωματούχους μηχανικούς από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας δύναται να διενεργούνται και με τη χρήση μεθόδων εξ αποστάσεως αξιολόγησης, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν καθίσταται δυσχερής η προσέλευση των εξεταζόμενων διπλωματούχων μηχανικών στους χώρους του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, κατόπιν σχετικής απόφασης του Προέδρου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

Άρθρο 192
Πάγια προκαταβολή Τ.Ε.Ε.

1. Κάθε είδους δαπάνες του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά τα ημερολογιακά έτη 2014-2016 μέσω της παγίας προκαταβολής, οι οποίες τελούσαν εντός των εγγεγραμμένων πιστώσεων και συνοδεύονταν από πλήρη δικαιολογητικά κατά τα ισχύοντα στον χρόνο πραγματοποίησής τους, θεωρούνται νόμιμες και δύνανται να αποκατασταθούν με την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων αποκατάστασης στο όνομα του διαχειριστή της παγίας προκαταβολής του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας και σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της ημερομηνίας πραγματοποίησης των δαπανών αυτών και το αργότερο έως τις 30.6.2021.

2. Κάθε είδους δαπάνες του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν μέσω της παγίας προκαταβολής εντός του ημερολογιακού έτους 2002 και προγενέστερες, οι οποίες τελούσαν εντός των εγγεγραμμένων πιστώσεων, αλλά εξ οιασδήποτε αιτίας δεν συνοδεύονταν από τα προβλεπόμενα κατά τον χρόνο πραγματοποίησής τους δικαιολογητικά, θεω-

ρούνται νόμιμες και δύνανται να αποκατασταθούν με την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων αποκατάστασης στο όνομα του διαχειριστή της παγίας προκαταβολής του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας και σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της ημερομηνίας πραγματοποίησης των δαπανών αυτών και το αργότερο έως τις 30.6.2021.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ (Τ.Ε.Ε.)

Άρθρο 193
Γενικές αρχές

1. Η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη δίκη.

2. Οι πειθαρχικές ποινές επιβάλλονται από τα Πειθαρχικά Συμβούλια.

3. Η ποινική διαδικασία δεν αναστέλλει την πειθαρχική. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο δύναται, με απόφασή του, να διατάξει για εξαιρετικούς λόγους την αναστολή της πειθαρχικής διαδικασίας μέχρι πέρατος της ποινικής. Πραγματικά γεγονότα, των οποίων η ύπαρξη ή η ανυπαρξία διαπιστώθηκε με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή αμετάκλητο βούλευμα, γίνονται δεκτά και στην πειθαρχική δίκη. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο δεν κωλύεται να εκδώσει απόφαση διαφορετική της ποινικής. Σε περίπτωση αθώωσης ή επιβολής της ποινής της επίπληξης κατά την πειθαρχική διαδικασία, εάν επακολουθήσει αμετάκλητη καταδίκη από Ποινικό Δικαστήριο, η πειθαρχική δίκη επαναλαμβάνεται.

4. Κανένας δεν διώκεται δεύτερη φορά για το ίδιο πειθαρχικό παράπτωμα, ήτοι για πειθαρχικό παράπτωμα που βασίζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά με πειθαρχικό παράπτωμα για το οποίο έχει ήδη διωχθεί. Νέα πειθαρχική δίωξη για το ίδιο πειθαρχικό παράπτωμα είναι απαράδεκτη. Η υπαγωγή των ίδιων πραγματικών περιστατικών σε άλλον κανόνα δικαίου δεν συνιστά ανεπίτρεπτη μεταβολή της κατηγορίας στο πλαίσιο της ίδιας δίωξης.

5. Περισσότερες πράξεις που αποτελούν εξακολούθηση του ίδιου παραπτώματος θεωρούνται σαν ενιαίο σύνολο και λαμβάνονται υπ' όψιν για τον έλεγχο της βαρύτητας του παραπτώματος, καθώς και στην επιμέτρηση της ποινής.

6. Σε περίπτωση κατά την οποία κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την τέλεση του πειθαρχικού παραπτώματος μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης μεταβλήθηκε το νομοθετικό πλαίσιο, εφαρμόζονται οι διατάξεις οι οποίες είναι ευμενέστερες για τον διωκόμενο.

Άρθρο 194
Πειθαρχικά παραπτώματα

1. Ως πειθαρχικά παραπτώματα θεωρούνται υπαίτιες πράξεις ή παραλείψεις των μελών του Τ.Ε.Ε., εφόσον αυτές:

α) συνιστούν παράβαση νόμου κατά την άσκηση του επαγγέλματος,

β) συνιστούν παράβαση της ισχύουσας πολεοδομικής νομοθεσίας, όπως ενδεικτικά του ν.δ. 17 -7/16.8.1923 (Α' 228), του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας, του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού, της νομοθεσίας περί αυθαιρέτων οικοδομικών κατασκευών, περί του τρόπου έκδοσης οικοδομικών αδειών και ελέγχου κατασκευών και της εν γένει νομοθεσίας σχετικά με τους όρους δόμησης,

γ) αντίκεινται προς τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το Σύνταγμα και τους νόμους που συνδέονται άρρηκτα με την άσκηση του επαγγέλματός τους και εν γένει συνιστούν πλημμελή εκτέλεση των επαγγελματικών τους καθηκόντων και υποχρεώσεων,

δ) συνιστούν παράβαση καθηκόντων και υποχρεώσεων που έχουν καθορισθεί με νόμιμες αποφάσεις των οργάνων του Τ.Ε.Ε.,

ε) συνιστούν χρησιμοποίηση της επαγγελματικής ιδιότητας για την επιδίωξη παράνομων ιδιοτελών σκοπών και

στ) συνιστούν ασυμβίβαστη προς την επιστημονική αξιοπρέπεια διαγωγή και εν γένει αναξιοπρεπή και απρεπή συμπεριφορά, σύμφωνα με τον «Επαγγελματικό Κώδικα των Ελλήνων διπλωματούχων Μηχανικών», ο οποίος κυρώθηκε με την από 18.2.1961 απόφαση της Αντιπροσωπείας του Τ.Ε.Ε., σύμφωνα με το π.δ. 27-11/14.-12.1926 (Α' 430).

Άρθρο 195
Παραγραφή

1. Τα πειθαρχικά παραπτώματα παραγράφονται μετά την πάροδο πέντε (5) ετών από την τέλεσή τους.

2. Η υποβολή αναφοράς, καθώς και η κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας αναστέλλουν την παραγραφή. Η κατά το προηγούμενο εδάφιο αναστολή δεν μπορεί να υπερβεί τα τρία (3) έτη έως την έκδοση πειθαρχικής απόφασης από το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

3. Πειθαρχικό παράπτωμα το οποίο αποτελεί ταυτοχρόνως και ποινικό αδίκημα, δεν παραγράφεται πριν την πάροδο ενός (1) έτους από την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του ποινικού δικαστηρίου ή αμετάκλητου απαλλακτικού βουλεύματος.

Άρθρο 196
Πειθαρχικές ποινές

1. Οι πειθαρχικές ποινές είναι:

α) η επίπληξη,

β) το πρόστιμο ποσού τριακοσίων (300,00) ευρώ,

γ) η χρηματική ποινή ποσού από τριακόσια ένα (301,00) ευρώ μέχρι πέντε χιλιάδες (5.000,00) ευρώ. Το ποσό του προστίμου και το ανώτατο και κατώτατο όριο της χρηματικής ποινής μπορούν να τροποποιούνται με απόφαση του αρμόδιου για την εποπτεία του Τ.Ε.Ε. Υπουργού, μετά από πρόταση της αντιπροσωπείας του Τ.Ε.Ε.,

δ) η προσωρινή στέρηση της δυνατότητας άσκησης επαγγέλματος μηχανικού, για χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών έως δύο (2) ετών και

ε) η οριστική στέρηση της δυνατότητας άσκησης επαγγέλματος μηχανικού.

2. Η ποινή της οριστικής στέρησης της δυνατότητας άσκησης επαγγέλματος μηχανικού επιβάλλεται μόνο σε ιδιαίτερα βαριές περιπτώσεις πειθαρχικών παραπτωμάτων, όταν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτά διαπράχθηκαν και ο βαθμός υπαιτιότητας του διωκόμενου καταδεικνύουν ότι αυτός δεν έχει συναίσθηση των βασικών υποχρεώσεών του σύμφωνα με την επιστημονική και επαγγελματική του ιδιότητα ή θίγουν σοβαρά το κύρος αυτής. Τέτοιες προϋποθέσεις συντρέχουν ιδίως στις εξής περιπτώσεις:

α) όταν ο διωκόμενος έχει καταδικασθεί τελεσίδικα για κακούργημα σχετικά με την άσκηση του επαγγέλματος και

β) όταν ο διωκόμενος έχει τιμωρηθεί τουλάχιστον τρεις (3) φορές με την ποινή της προσωρινής στέρησης της δυνατότητας άσκησης επαγγέλματος μηχανικού για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) μηνών κάθε φορά εντός της τελευταίας πενταετίας, η οποία προηγείται της τέλεσης του αποδιδόμενου σ' αυτόν πειθαρχικού αδικήματος, για άλλες χρονικά προγενέστερες πράξεις.

Άρθρο 197
Επιμέτρηση ποινής

1. Κατά τον προσδιορισμό του είδους και κατά την επιμέτρηση της ποινής το Πειθαρχικό Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη:

α) τη βαρύτητα του πειθαρχικού παραπτώματος και κυρίως τη βλάβη που προκάλεσε το αδίκημα, τη φύση, το είδος και το αντικείμενο του παραπτώματος, τις περιστάσεις υπό τις οποίες αυτό διαπράχθηκε, την ένταση του δόλου ή το βαθμό αμέλειας του διωκομένου,

β) την προσωπικότητα του διωκόμενου, την πείρα του, τις ατομικές, κοινωνικές περιστάσεις και την προηγούμενη πορεία του, καθώς και τη διαγωγή του μετά την πράξη, τη μετάνοια που επέδειξε και την προθυμία να επανορθώσει τις συνέπειες αυτής.

2. Όταν συρρέουν περισσότερα πειθαρχικά αδικήματα και οι πειθαρχικές ποινές για καθένα από αυτά είναι του ίδιου είδους, επιβάλλεται μετά την επιμέτρηση τους συνολική ποινή, η οποία αποτελείται από την πιο βαριά από τις συντρέχουσες ποινές, προσαυξανόμενη μέχρι το διπλάσιο του ανώτατου ορίου της. Εάν οι πειθαρχικές ποινές είναι του αυτού είδους και ίσης διάρκειας, η συνολική ποινή αποτελείται από μία από αυτές, η οποία προσαυξάνεται μέχρι το διπλάσιο του ανώτατου ορίου της.

Άρθρο 198
Δημοσιότητα

1. Ο τελεσίδικες πειθαρχικές ποινές καταχωρούνται στο Αρχείο Πειθαρχικών Ποινών, το οποίο τηρείται στο Τ.Ε.Ε. και συμπεριλαμβάνονται στις βεβαιώσεις που χορηγούνται από αυτό μέχρι τη διαγραφή τους κατά τα κατωτέρω οριζόμενα. Οι εν λόγω ποινές διαγράφονται από το Αρχείο Πειθαρχικών Ποινών, εφόσον εκτίθηκαν, μετά την πάροδο πενταετίας από την επιβολή τους, εφόσον πρόκειται για τις ποινές της επίπληξης ή του προστίμου και μετά την πάροδο δεκαετίας, εφόσον πρόκειται για τις λοιπές ποινές. Στο Αρχείο Πειθαρχικών Ποινών σημειώνονται απαραίτητα το είδος και το μέγεθος της ποινής, καθώς και η απόφαση με την οποία αυτή επιβλήθηκε, τα οποία αποδεικνύονται μόνο με βεβαίωση του Τ.Ε.Ε. ή του Περιφερειακού Τμήματος ή με τη χορήγηση αντιγράφου της απόφασης.

2. Περίληψη των τελεσίδικων καταδικαστικών αποφάσεων που επιβάλλουν την πειθαρχική ποινή της προσωρινής και οριστικής στέρησης δυνατότητας άσκησης επαγγέλματος μηχανικού κοινοποιείται αμελλητί στο τμήμα Μητρώου του Τ.Ε.Ε. για προσωρινή ή οριστική διαγραφή του καταδικασθέντα και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε., καθώς και του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε., του οποίου ο καταδικασθείς είναι μέλος ή στην περιφέρεια του οποίου δραστηριοποιείται επαγγελματικά. Επίσης κοινοποιείται, με κάθε πρόσφορο τρόπο, στις Υπηρεσίες Δόμησης. Πληροφοριακά συστήματα για τη χρήση των οποίων συνιστά προαπαιτούμενο η συνδρομή της ιδιότητας του μηχανικού στο πρόσωπο του χρήστη οφείλουν να επιβεβαιώνουν την εν λόγω ιδιότητα από το Τ.Ε.Ε., με διασύνδεση πραγματικού χρόνου, πριν από την εκάστοτε παροχή πρόσβασης σε αυτά.

3. Σε περίπτωση επιβολής της ποινής της οριστικής στέρησης δυνατότητας άσκησης επαγγέλματος σε μέλος εταιρείας με αντικείμενο μηχανικού, το όνομά του καταδικασθέντα αφαιρείται από την επωνυμία της εταιρείας.

Άρθρο 199
Πειθαρχικά συμβούλια

1. Τα πειθαρχικά παραπτώματα των μελών του Τ.Ε.Ε., δικάζονται σε πρώτο βαθμό από τα Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια και, ύστερα από έφεση, σε δεύτερο και τελευταίο βαθμό, από το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων. Από τη δικαιοδοσία των Συμβουλίων αυτών εξαιρούνται τα μέλη του Τ.Ε.Ε., τα οποία είναι δημόσιοι υπάλληλοι, υπάλληλοι ν.π.δ.δ. και υπάλληλοι ν.π.ι.δ. των οποίων το Ελληνικό Δημόσιο τυγχάνει μέτοχος και υπάλληλοι άλλων φορέων του δημόσιου τομέα, εφόσον το πειθαρχικό παράπτωμα το οποίο τους αποδίδεται τελέσθηκε κατά την άσκηση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων, οπότε στην περίπτωση αυτή υπάγονται στις πειθαρχικές διαδικασίες που ισχύουν για τον φορέα στον οποίο απασχολούνται. Κατ' εξαίρεση των ανωτέρω, τα μέλη του Τ.Ε.Ε. και τα πρόσωπα που ασκούν έργο μηχανικού υπάγονται και αυτά στην δικαιοδοσία των ως άνω Συμβουλίων, εάν το πειθαρχικό παράπτωμα το οποίο τους αποδίδεται τελέσθηκε από αυτούς κατά την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, με ή χωρίς την άδεια της Υπηρεσίας τους, καθώς επίσης και σε περίπτωση κατά την οποία δεν έχει σχέση με την υπηρεσιακή τους ιδιότητα, τα υπηρεσιακά τους καθήκοντα ή είναι πέρα από τα υπηρεσιακά τους καθήκοντα. Στις περιπτώσεις αυτές οι επιβληθείσες πειθαρχικές ποινές κοινοποιούνται και στην Υπηρεσία τους.

2. Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια συγκροτούνται και λειτουργούν ένα στην έδρα του Τ.Ε.Ε. και από ένα στις έδρες των Περιφερειακών Τμημάτων του Τ.Ε.Ε..

3. Τα Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια, τα οποία συγκροτούνται και λειτουργούν στην έδρα των Περιφερειακών Τμημάτων του Τ.Ε.Ε. είναι αρμόδια για την εξέταση των πειθαρχικών παραπτωμάτων των μελών του Περιφερειακού Τμήματος, στην Περιφέρεια αυτών, ανεξάρτητα από τον τόπο όπου έχει διαπραχθεί το πειθαρχικό παράπτωμα. Σε περίπτωση κατά την οποία υπάρχει αδυναμία συγκρότησης και λειτουργίας Πρωτοβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου Περιφερειακού Τμήματος, για οποιοδήποτε λόγο, αρμόδιο για την εκδίκαση των πειθαρχικών παραπτωμάτων της αρμοδιότητάς του είναι το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της έδρας του Τ.Ε.Ε..

4. Το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της έδρας του Τ.Ε.Ε. είναι αρμόδιο για την εκδίκαση των πειθαρχικών παραπτωμάτων όλων των λοιπών μελών του Τ.Ε.Ε..

5. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο συγκροτείται και λειτουργεί στην έδρα του ΤΕΕ και είναι αρμόδιο για την εκδίκαση, σε δεύτερο και τελευταίο βαθμό, των εφέσεων κατά αποφάσεων όλων των Πρωτοβάθμιων Πειθαρχικών Συμβουλίων, καθώς και για την εκδίκαση σε πρώτο και τελευταίο βαθμό των πειθαρχικών παραπτωμάτων προσώπων τα οποία τυγχάνουν μέλη του Πειθαρχικού Συμβουλίου.

6. Σε περίπτωση κατά την οποία το πειθαρχικό παράπτωμα αποδίδεται σε περισσότερα του ενός πρόσωπα, τα οποία είναι μέλη διαφορετικών Περιφερειακών Τμημάτων στην Περιφέρεια διαφορετικών Περιφερειακών Τμημάτων, η υπόθεση δικάζεται από το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Περιφερειακού Τμήματος που ιδρύθηκε πρώτο. Εάν το πειθαρχικό παράπτωμα αποδίδεται σε περισσότερα του ενός πρόσωπα ένα εκ των οποίων είναι μέλος της έδρας του Τ.Ε.Ε. στην έδρα του Τ.Ε.Ε., η υπόθεση δικάζεται από το Πειθαρχικό Συμβούλιο αυτού.

Άρθρο 200
Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια

1. Τα Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια είναι επταμελή και συγκροτούνται ως εξής:

α) Πέντε (5) μέλη εκλέγονται, σύμφωνα με το π.δ. 7/2010 (Α' 9) ή την εκάστοτε ισχύουσα εκλογική νομοθεσία, μεταξύ των τακτικών μελών του Τ.Ε.Ε. που έχουν συμπληρώσει δεκαπέντε (15) χρόνια άσκησης του επαγγέλματος και μεταξύ των ομότιμων μελών αυτού κατά τις αρχαιρεσίες για την εκλογή των λοιπών οργάνων του Τ.Ε.Ε., με ισάριθμους αναπληρωτές και ανεξάρτητα από ειδικότητα.

β) Δύο (2) μέλη, με ισάριθμους αναπληρωτές, ορίζονται από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών και είναι δημόσιοι υπάλληλοι και μέλη του Τ.Ε.Ε..

2. Ειδικά το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο, το οποίο συγκροτείται και λειτουργεί στην έδρα του Τ.Ε.Ε., έχει είκοσι ένα (21) μέλη, από τα οποία τα δεκαπέντε (15) εκλέγονται σύμφωνα με την παρ. 1, με ισάριθμους αναπληρωτές, ανεξαρτήτως ειδικότητας. Τα υπόλοιπα έξι (6), καθώς και οι αναπληρωτές τους, ορίζονται από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών και είναι δημόσιοι υπάλληλοι, μέλη του ΤΕΕ. Το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της έδρας του Τ.Ε.Ε. συγκροτείται με απόφαση της Ολομέλειας αυτού και λειτουργεί με τρία (3) επταμελή τμήματα, που εργάζονται αυτοτελώς. Τα τμήματα αυτά προεδρεύονται από τον Πρόεδρο και από τους Αντιπροέδρους και καθένα από αυτά αποτελείται από πέντε (5) αιρετά και δύο (2) διοριζόμενα μέλη. Ο Πρόεδρος του Πρωτοβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου της έδρας του ΤΕΕ και, σε περίπτωση κωλύματός του, ο ένας από τους Αντιπροέδρους, κατανέμει τις υποθέσεις στα τμήματά του.

3. Το κάθε Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο, κατά την πρώτη συνεδρίασή του, εκλέγει τον Πρόεδρό του από τα αιρετά μέλη του, ενώ το Πειθαρχικό Συμβούλιο της έδρας του Τ.Ε.Ε. εκλέγει και δύο Αντιπροέδρους, καθώς και τους αναπληρωτές αυτών.

4. Όπου στο παρόν αναφέρεται Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο νοείται και καθένα από τα Τμήματα του Πειθαρχικού Συμβουλίου της έδρας του Τ.Ε.Ε. και όπου στο παρόν αναφέρε-

ται ο Πρόεδρος νοούνται και οι προεδρεύοντες Αντιπρόεδροι των Τμημάτων της έδρας του Τ.Ε.Ε..

5. Η θητεία των αιρετών μελών των Πειθαρχικών Συμβουλίων είναι ισόχρονη με την εκάστοτε προβλεπόμενη θητεία των αιρετών μελών των λοιπών οργάνων του Τ.Ε.Ε. και παρατείνεται αυτοδικαίως μέχρι τη συγκρότηση σε σώμα των νέων Πειθαρχικών Συμβουλίων.

6. Τα Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια συνεδριάζουν τουλάχιστον μία (1) φορά τον μήνα, εξαιρούμενου του μηνός Αυγούστου.

7. Τα αιρετά μέλη των Πειθαρχικών Συμβουλίων εκλέγονται με άμεση, μυστική ψηφοφορία και με το σύστημα της απλής αναλογικής, κατά συνδυασμό υποψηφίων ή μεμονωμένο υποψήφιο, όπως ειδικότερα καθορίζεται με το π.δ. 7/2010 ή την εκάστοτε ισχύουσα εκλογική νομοθεσία. Για την εκλογή των μελών των Πρωτοβαθμίων Πειθαρχικών Συμβουλίων στις έδρες των Περιφερειακών Τμημάτων ψηφίζουν μόνο τα μέλη των Περιφερειακών Τμημάτων και για την εκλογή των μελών του Πρωτοβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου της έδρας του Τ.Ε.Ε. τα υπόλοιπα μέλη αυτού, εφόσον έχουν δικαίωμα ψήφου. Στην περίπτωση κατά την οποία, μετά την εκλογή του, αιρετό μέλος παραιτηθεί και δεν υπάρχει δυνατότητα αναπλήρωσης, η θέση καλύπτεται με απόφαση της Αντιπροσωπίας του Τ.Ε.Ε..

8. Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της έδρας του Τ.Ε.Ε. δεν υπάγονται στη δικαιοδοσία των Πειθαρχικών Συμβουλίων της έδρας τους, αλλά στη δικαιοδοσία του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Περιφερειακού Τμήματος που ιδρύθηκε πρώτο. Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής των Περιφερειακών Τμημάτων δεν υπάγονται στη δικαιοδοσία των Πειθαρχικών Συμβουλίων της έδρας τους, αλλά στη δικαιοδοσία του Πειθαρχικού Συμβουλίου της έδρας του ΤΕΕ..

9. Το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο συνεδριάζει νομίμως εφόσον παρίστανται ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του και τρία (3) τουλάχιστον από τα μέλη του. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση σχηματισμού τριών γνωμών η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο επικρατέστερων. Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τις επικρατέστερες γνώμες, αποφαίνεται το Συμβούλιο κατά πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η γνώμη υπέρ της οποίας ψήφισε ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής αυτού.

10. Πράξεις που διενεργήθηκαν έγκυρα κατά τη διάρκεια της θητείας των πειθαρχικών συμβουλίων παραμένουν ισχυρές και μετά τη λήξη της θητείας τους. Σε περίπτωση υποθέσεων που έχουν συζητηθεί ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων πριν από τη λήξη της θητείας τους, οι σχετικές αποφάσεις δύναται να εκδοθούν και να δημοσιευθούν εντός προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών από τη λήξη της θητείας τους. Σε κάθε άλλη περίπτωση επαναλαμβάνεται η συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον του νέου Πειθαρχικού Συμβουλίου.

11. Ο Πρόεδρος και τα αιρετά μέλη του Πρωτοβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου και του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου και οι Εισηγητές υπέχουν τις ευθύνες των δημόσιων υπαλλήλων και πριν από την ανάληψη των καθηκόντων τους ορκίζονται ενώπιον του Προέδρου του Τ.Ε.Ε., ως εξής: «Ορκίζομαι να ασκήσω τα καθήκοντα που μου ανατέθηκαν με αμεροληψία, επιμέλεια και μυστικότητα, έχοντας ως αποκλειστικό σκοπό την αποκάλυψη της αλήθειας». Ο όρκος δύναται να είναι πολιτικός ή θρησκευτικός. Εάν είναι θρησκευτικός, δίνεται κατά τον τύπο που προβλέπει η θρησκεία του ορκιζόμενου. Στα μέλη των Πειθαρχικών Συμβουλίων τα οποία είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι ν.π.δ.δ. υπενθυμίζεται ο όρκος τον οποίο έχουν ήδη δώσει.

12. Η συμμετοχή ομότιμου μέλους στο Πειθαρχικό Συμβούλιο ή η ανάθεση σ' αυτό καθηκόντων Εισηγητή, δεν θεωρείται άσκηση επαγγέλματος.

Άρθρο 201
Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο

1. Οι εφέσεις κατά των αποφάσεων του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου εκδικάζονται από το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο, το οποίο εδρεύει στην έδρα του Τ.Ε.Ε.. Επίσης, από το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο εκδικάζονται, σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, τα πειθαρχικά παραπτώματα των μελών των Πειθαρχικών Συμβουλίων.

2. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο είναι επταμελές και συγκροτείται ως εξής:

α) Ο Πρόεδρος του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου και ο αναπληρωτής του ορίζονται από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, εκ των Νομικών Συμβούλων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

β) Τέσσερα (4) μέλη εκλέγονται μεταξύ των τακτικών μελών που κατοικούν στην έδρα του ΤΕΕ και ασκούν το επάγγελμα του μηχανικού για είκοσι (20) τουλάχιστον χρόνια, καθώς και μεταξύ των ομότιμων μελών, κατά τις αρχαιρεσίες για την εκλογή των οργάνων του ΤΕΕ, με ισάριθμους αναπληρωτές και ανεξάρτητα από την ειδικότητα.

γ) Δύο (2) μέλη, με ισάριθμους αναπληρωτές, ορίζονται από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών και είναι δημόσιοι υπάλληλοι, μέλη του Τ.Ε.Ε..

3. Η θητεία των αιρετών μελών των Πειθαρχικών Συμβουλίων είναι ισόχρονη με την εκάστοτε προβλεπόμενη θητεία των αιρετών μελών των λοιπών οργάνων του Τ.Ε.Ε. και παρατείνεται αυτοδικαίως μέχρι τη συγκρότηση σε σώμα του νέου Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου.

4. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο συνεδριάζει τουλάχιστον μία (1) φορά τον μήνα, εξαιρούμενου του μηνός Αυγούστου.

5. Η εκλογή των αιρετών μελών του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου γίνεται με καθολική μυστική ψηφοφορία των μελών του Τ.Ε.Ε. και με το σύστημα της απλής αναλογικής, κατά συνδυασμό υποψηφίων ή μεμονωμένο υποψήφιο, όπως ειδικότερα καθορίζεται με το π.δ. 7/2010 (Α' 9) ή την εκάστοτε ισχύουσα εκλογική νομοθεσία.

6. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο συνεδριάζει νομίμως εφόσον παρίστανται ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του και τέσσερα (4) τουλάχιστον από τα μέλη του. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση σχηματισμού τριών γνωμών η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο επικρατέστερων. Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τις επικρατέστερες γνώμες, αποφαίνεται το Συμβούλιο κατά πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η γνώμη υπέρ της οποίας η ψήφος του Προέδρου ή του αναπληρωτή αυτού.

Άρθρο 202
Εξαίρεση μελών Πειθαρχικού Συμβουλίου και Εισηγητή

1. Οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για την εξαίρεση και τη δήλωση αποχής των Δικαστών ισχύουν και για την εξαίρεση και τη δήλωση αποχής των μελών των Πειθαρχικών Συμβουλίων και των Εισηγητών.

2. Η αίτηση για την εξαίρεση μέλους του Πειθαρχικού Συμβουλίου κατατίθεται στη Γραμματεία του, εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση στα εμπλεκόμενα μέρη της κλήσης με τον ορισμό δικασίμου, και απευθύνεται στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου, ο οποίος την εισάγει στο Πειθαρχικό Συμβούλιο για να αποφανθεί. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο αποφασίζει επί της αίτησης αυτής. Κατά τη συνεδρίαση στην οποία εξετάζεται η αίτηση δεν συμμετέχει το υπό εξαίρεση μέλος, δύναται δε να παρίστανται τα εμπλεκόμενα μέρη. Η απόφαση που εκδίδεται δεν προσβάλλεται.

3. Η αίτηση για την εξαίρεση του Εισηγητή κατατίθεται στη Γραμματεία του Πειθαρχικού Συμβουλίου εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση στα εμπλεκόμενα μέρη της απόφασης περί ορισμού του Εισηγητή. Επί της αιτήσεως αποφασίζει ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου, ο οποίος, σε περίπτωση αποδοχής της, ορίζει ταυτόχρονα άλλο Εισηγητή. Η απόφαση που εκδίδεται είναι αμετάκλητη.

4. Όταν ζητείται η εξαίρεση πλέον του ενός μελών του Πειθαρχικού Συμβουλίου, η αίτηση απευθύνεται στον Πρόεδρο του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου και κατατίθεται στην Γραμ-

ματεία του, εντός της προθεσμίας της παρ. 1. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο, είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της εν λόγω αίτησης εξαίρεσης και αποφασίζει περί του βάσιμου ή μη αυτής. Κατά τη συνεδρίαση στην οποία εκδικάζεται η εν λόγω αίτηση δύναται να παρίστανται τα εμπλεκόμενα μέρη. Η απόφαση που εκδίδεται δεν προσβάλλεται. Αίτηση με την οποία ζητείται η εξαίρεση όλων των μελών του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι απαράδεκτη.

5. Αν η αίτηση εξαίρεσης ή η δήλωση αποχής γίνει δεκτή και δεν απομένει επαρκής αριθμός μελών για τη συγκρότηση του Πειθαρχικού Συμβουλίου, η υπόθεση με την ίδια απόφαση παραπέμπεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο της έδρας του Τ.Ε.Ε. και, σε περίπτωση που λειτουργούν περισσότερα από ένα τμήματα, σε άλλο τμήμα. Αίτηση εξαίρεσης που έγινε δεκτή κατά μελών του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου εκδικάζεται εφόσον δεν μπορεί να συμπληρωθεί ο αριθμός τους από τα εναπομείναντα μέλη.

6. Ο πειθαρχικά διωκόμενος και ο καταγγέλλων, δύνανται, μια μόνον φορά κατά βαθμό δικαιοδοσίας, να ζητήσουν την εξαίρεση μέλους του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Επίσης δύνανται, μια μόνο φορά και κατά τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, να ζητήσουν την εξαίρεση του Εισηγητή.

Άρθρο 203
Προκαταρτική εξέταση

1. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Τ.Ε.Ε. ή Περιφερειακού Τμήματος, αμέσως μόλις λάβει με οποιονδήποτε τρόπο γνώση για την τέλεση πράξης ή παράλειψης που συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα μέλους του Τ.Ε.Ε. ή μόλις λάβει αναφορά από οποιονδήποτε, με την οποία καταγγέλλεται η τέλεση τέτοιων πράξεων ή μόλις λάβει, με οποιονδήποτε τρόπο, γνώση, από ανακοίνωση, δικαστικής ή εν γένει δημόσιας αρχής, σχετικά με την τέλεση τέτοιων πράξεων, παραγγέλλει τη διενέργεια προκαταρκτικής πειθαρχικής εξέτασης, αναθέτοντάς την σε μέλος του Πειθαρχικού Συμβουλίου ή σε Εισηγητή.

2. Η καταγγελία για την τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος από μέλος του Τ.Ε.Ε., πρέπει να είναι έγγραφη και να περιέχει, επί ποινή απαραδέκτου, τα πλήρη στοιχεία του καταγγέλλοντα και επαρκή στοιχεία του καταγγελλόμενου, τη διεύθυνση αυτών, καθώς και στοιχεία επικοινωνίας. Η υποβολή της καταγγελίας συνοδεύεται από την κατάθεση παραβόλου υπέρ του Τ.Ε.Ε. αξίας εκατό (100,00) ευρώ, άλλως αυτή τυγχάνει απαράδεκτη. Αν οι καταγγελλόμενοι είναι πλέον του ενός, η αίτηση συνοδεύεται από παράβολο αξίας εκατό (100,00) ευρώ για τον πρώτο καταγγελλόμενο και αξίας πενήντα (50,00) ευρώ για κάθε επόμενο και κατ' ανώτατο όριο από παράβολο αξίας τριακοσίων (300,00) ευρώ, άλλως αυτή τυγχάνει απαράδεκτη. Το ποσό του παραβόλου δύναται να αναπροσαρμόζεται με απόφαση της Αντιπροσωπείας του Τ.Ε.Ε.. Σε περίπτωση καταδίκης του καταγγελλόμενου το παράβολο επιστρέφεται, κατ' αναλογία, στον καταγγέλλοντα, άλλως καταπίπτει υπέρ του Τ.Ε.Ε..

3. Η προκαταρτική εξέταση είναι συνοπτική και κατά το δυνατόν σύντομη και σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται να διαρκέσει πέραν των εξήντα (60) ημερών. Ολοκληρώνεται με έγγραφες ή προφορικές εξηγήσεις του προσώπου το οποίο εξετάζεται.

4. Ο διενεργών την προκαταρτική εξέταση μπορεί να εξετάζει μάρτυρες και να αναζητά κάθε άλλο πρόσφορο νόμιμο αποδεικτικό μέσο. Κατά τη διεξαγωγή της προκαταρτικής εξέτασης φροντίζει, έτσι ώστε να μην προσβάλλονται δυσανάλογα η τιμή και η υπόληψη του προσώπου, του οποίου η συμπεριφορά ερευνάται. Μετά την ολοκλήρωση της προκαταρτικής εξέτασης ο διενεργών αυτή διαβιβάζει το φάκελο της υπόθεσης στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου μαζί με εισήγηση.

5. Ανώνυμες καταγγελίες δεν λαμβάνονται υπόψη και αρχειοθετούνται αμέσως.

6. Η προκαταρτική εξέταση περατώνεται με πράξη του Προέδρου του Πειθαρχικού Συμβουλίου, είτε για την παραπομπή της υπόθεσης στο Πειθαρχικό Συμβούλιο, είτε για τη θέση της στο αρχείο. Η πράξη αυτή πρέπει να περιέχει συνοπτική αιτιολογία και γνωστοποιείται στα εμπλεκόμενα μέρη με πρόσφορο τρόπο, στα στοιχεία που έχουν δηλωθεί με την καταγγελία. Ειδικότερα, σε περίπτωση που από την προκαταρτική εξέταση προκύψει ότι η καταγγελία δεν στηρίζεται στον νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία ή ανεπίδεκτη οποιασδήποτε εκτίμησης, ή σε κάθε περίπτωση ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος, ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου εκδίδει πράξη με την οποία θέτει την υπόθεση στο αρχείο. Η πράξη αυτή γνωστοποιείται στον Πρόεδρο του Τ.Ε.Ε. ή του Περιφερειακού Τμήματος, ο οποίος έχει το δικαίωμα είτε να την κάνει αποδεκτή είτε να την επιστρέψει και να ζητήσει την παραπομπή της υπόθεσης στο Πειθαρχικό Συμβούλιο. Αν από την προκαταρκτική εξέταση προκύψει ότι υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου εκδίδει πράξη, με την οποία παραπέμπει την υπόθεση στο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

7. Δεν διενεργείται προκαταρκτική εξέταση για πράξεις, για τις οποίες έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη για κακούργημα ή πλημμέλημα. Οι υποθέσεις αυτές παραπέμπονται απευθείας στο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

8. Ο αρμόδιος Εισαγγελέας έχει την υποχρέωση να ενημερώσει το οικείο Τ.Ε.Ε. σε περίπτωση άσκησης ποινικής δίωξης σε βάρος μέλους αυτού. Την ίδια υποχρέωση έχει και σε περίπτωση έκδοσης παραπεμπτικού ή απαλλακτικού βουλεύματος, τελεσίδικης αθωωτικής ή καταδικαστικής απόφασης σε βάρος των προσώπων αυτών, αποστέλλοντας πλήρη αντίγραφα, εντός δέκα (10) ημερών από την έκδοση τους.

Άρθρο 204
Άσκηση πειθαρχικής δίωξης

1. Η πειθαρχική δίωξη ασκείται ενώπιον του αρμόδιου Πειθαρχικού Συμβουλίου από τον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου της έδρας του Τ.Ε.Ε. ή του αρμόδιου Περιφερειακού Τμήματος, μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης και εφόσον εκδοθεί πράξη περί παραπομπής της υπόθεσης στο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

2. Για κάθε υπόθεση η οποία παραπέμπεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο, ορίζεται από τον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου Εισηγητής, ένα εκ των μελών του Τ.Ε.Ε. αναλόγου ειδικότητας, που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον δέκα (10) χρόνια από την κτήση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος και έχουν συμπεριληφθεί στον σχετικό πίνακα, ο οποίος καταρτίζεται με απόφαση της Αντιπροσωπείας του Τ.Ε.Ε. ή της οικείας Αντιπροσωπείας του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε.. Ο πίνακας αυτός μπορεί να ανανεώνεται με νεώτερη απόφαση της Αντιπροσωπείας του Τ.Ε.Ε. ή της οικείας Αντιπροσωπείας του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε.. Οι Εισηγητές, οι οποίοι κατά τον χρόνο λήξης της θητείας του Πειθαρχικού Συμβουλίου έχουν εκκρεμείς υποθέσεις συνεχίζουν να τις χειρίζονται μέχρι την ολοκλήρωσή τους και εισηγούνται και παρίστανται νομίμως ενώπιον του νέου Πειθαρχικού Συμβουλίου. Στον πίνακα των Εισηγητών μπορούν να συμπεριληφθούν και ομότιμα μέλη του Τ.Ε.Ε..

Άρθρο 205
Διαδικασία ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων

1. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου με πράξη του ορίζει τον Εισηγητή της υπόθεσης, στον οποίο τάσσει προθεσμία έως τέσσερις (4) μήνες για την υποβολή της έκθεσής του. Με απόφαση του Προέδρου του Πειθαρχικού Συμβουλίου μπορεί να παραταθεί η προθεσμία αυτή, μία μόνο φορά, για χρονικό διάστημα έως δύο (2) μήνες. Αν παρέλθει άπρακτη η ταχθείσα προθεσμία, ο Εισηγητής αντικαθίσταται με απόφαση του Προέδρου του Πειθαρχικού Συμβουλίου και διαγράφεται από τους πίνακες των Εισηγητών.

2. Ο Εισηγητής κατά την εξέταση της υπόθεσης δύναται να εξετάζει τον καταγγέλλοντα, τους μάρτυρες, ενόρκως ή ανωμοτί, κατά την κρίση του, διενεργεί αυτοψία, συλλέγει το λοιπό αποδεικτικό υλικό, ζητά έγγραφα από κάθε αρχή και Δικαστήριο. Ο Εισηγητής, όταν ολοκληρώσει την εξέταση της υπόθεσης, καλεί τον πειθαρχικά διωκόμενο να λάβει γνώση της κατηγορίας και

της μέχρι τότε σχηματισθείσας δικογραφίας και να παράσχει εξηγήσεις, προφορικά ή γραπτά, εντός εύλογης προθεσμίας. Ο διωκόμενος καλείται να παράσχει εξηγήσεις με κλήση που κοινοποιείται σε αυτόν με πρόσφορο τρόπο στα στοιχεία που έχει δηλώσει στο μητρώο του Τ.Ε.Ε. ή αναφέρονται στην καταγγελία, η οποία αναφέρει το αποδιδόμενο σε αυτόν πειθαρχικό παράπτωμα. Η προθεσμία προς παροχή εξηγήσεων δεν δύναται να είναι μικρότερη των πέντε (5) εργασίμων ημερών από την επίδοση της κλήσης. Ο διωκόμενος προκειμένου να παράσχει εξηγήσεις δικαιούται να λάβει αντίγραφα της δικογραφίας που έχει σχηματισθεί. Όταν η παροχή εξηγήσεων συντελείται εγγράφως, ενεργείται δια υπομνήματος το οποίο κατατίθεται στην Γραμματεία του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Αν ο διωκόμενος υποβάλλει έγγραφες εξηγήσεις, ο Εισηγητής μπορεί να διατυπώσει οποιαδήποτε, κατά την κρίση του, διευκρινιστική ή άλλη ερώτηση. Η πειθαρχική διαδικασία δεν δύναται να συνεχιστεί πριν την παροχή εξηγήσεων του διωκόμενου ή πριν να παρέλθει άπρακτη η προθεσμία προς παροχή εξηγήσεων. Ο Εισηγητής έχει, επίσης, το δικαίωμα να ενεργήσει πράξεις εκτός έδρας του Τ.Ε.Ε. ή του Περιφερειακού Τμήματος, σε κάθε περίπτωση, όμως, έχει την υποχρέωση να ανακοινώσει στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου, του οποίου είναι μέλος, την προγραμματισμένη από αυτόν πράξη τουλάχιστον είκοσι τέσσερις (24) ώρες πριν από τη διεξαγωγή της.

3. Αν ο Εισηγητής, μετά τη συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού και την παροχή εξηγήσεων του διωκόμενου ή την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας που έχει ταχθεί προς παροχή εξηγήσεων, κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις που να στηρίζουν πειθαρχική κατηγορία, διαβιβάζει τον φάκελο στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου με την πρόταση να μην γίνει κατηγορία και να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου εισάγει την υπόθεση στο Πειθαρχικό Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει αν θα γίνει ή όχι η κατηγορία ή αν πρέπει να διενεργηθεί συμπληρωματική εξέταση από τον Εισηγητή. Αν το Πειθαρχικό Συμβούλιο αποφασίσει να μην γίνει η κατηγορία, εκδίδει απαλλακτική απόφαση. Αν το Πειθαρχικό Συμβούλιο αποφασίσει ότι απαιτείται να γίνει συμπληρωματική εξέταση, δίνει εντολή στον Εισηγητή να προβεί σ' αυτή και ενημερώνονται τα εμπλεκόμενα μέρη. Αν το Πειθαρχικό Συμβούλιο αποφασίσει ότι πρέπει να γίνει κατηγορία, συντάσσεται από τον Εισηγητή το κατηγορητήριο και εφαρμόζονται όσα ορίζονται κατωτέρω.

4. Ο Εισηγητής, μετά την ολοκλήρωση του έργου του, συντάσσει το κατηγορητήριο, το οποίο διαβιβάζει στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου μαζί με ολόκληρο τον φάκελο της υπόθεσης και τον κατάλογο των μαρτύρων που πρέπει να κληθούν. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου, αμέσως μόλις παραλάβει το κατηγορητήριο και τον φάκελο της υπόθεσης και το αργότερο εντός έξι (6) μηνών από την παραλαβή αυτών, οφείλει να ορίσει ημέρα και ώρα συνεδριάσεως του Πειθαρχικού Συμβουλίου, στην οποία δύναται να παρίσταται και ο Εισηγητής. Ο διωκόμενος καλείται να παραστεί στη συνεδρίαση με πράξη του Προέδρου, η οποία περιέχει το κατηγορητήριο και κοινοποιείται σ' αυτόν με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο, με δικαστικό επιμελητή ή με άλλο πρόσφορο τρόπο, στα στοιχεία που έχει δηλώσει στο μητρώο του Τ.Ε.Ε.. Όταν η κοινοποίηση γίνεται με δικαστικό επιμελητή, συντάσσεται αποδεικτικό επίδοσης και στις λοιπές περιπτώσεις αποδεικτικό περί της παραλαβής της κλήσης από τον πειθαρχικά διωκόμενο ή άλλο πρόσωπο νόμιμα εξουσιοδοτημένο από αυτόν. Ο διωκόμενος δικαιούται να λάβει αντίγραφα της δικογραφίας, να παραστεί ενώπιον του Πειθαρχικού Συμβουλίου αυτοπροσώπως ή με δικηγόρο ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου και να υποβάλει απολογητικό υπόμνημα. Στη συζήτηση καλείται, με πρόσφορο τρόπο, να παραστεί και ο καταγγέλλων, ο οποίος δύναται να παραστεί αυτοπροσώπως ή με δικηγόρο ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου. Ο διωκόμενος ασκεί το δικαίωμά του για υπεράσπιση, καλώντας με δική του ευθύνη και χωρίς προδικασία μέχρι δύο (2) μάρτυρες για να καταθέσουν υπέρ αυτού και της υπόθεσής του. Το ίδιο δικαίωμα έχει και ο καταγγέλλων.

5. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο, κατά την προσδιορισθείσα δικάσιμο, δύναται, κατά την κρίση του, να εξετάσει ή επανεξετάσει μάρτυρες, από τον κατάλογο των μαρτύρων που έχει διαβιβάσει ο εισηγητής ή προτείνουν ο διωκόμενος ή ο καταγγέλλων. Στην περίπτωση αυτή η κλήση κοινοποιείται στα εμπλεκόμενα μέρη με πρόσφορο τρόπο. Στη συνέχεια και μετά την προφορική ή γραπτή απολογία του διωκομένου ενώπιον του Πειθαρχικού Συμβουλίου ή σε περίπτωση μη εμφανίσεώς του, μετά την διαπίστωση της νομίμου κλητεύσεως αυτού, το Πειθαρχικό Συμβούλιο εκδίδει την απόφασή του. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο δύναται να αναβάλει για μία (1) μόνο φορά τη λήψη απόφασης με σκοπό να εξετάσει ή να επανεξετάσει ενώπιον του μάρτυρες, ορίζοντας ταυτοχρόνως τη νέα ημερομηνία συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται να κληθούν τα εμπλεκόμενα μέρη, εκτός αν αυτοί ή κάποιος εξ αυτών ήταν απόντες, οπότε καλούνται να παραστούν με πρόσφορο τρόπο. Οι μάρτυρες προσέρχονται με επιμέλεια των ενδιαφερομένων. Η μη προσέλευση των μαρτύρων δεν κωλύει τη λήψη απόφασης.

Άρθρο 206
Έκδοση πειθαρχικής απόφασης

1. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου και την απολογία του πειθαρχικά διωκόμενου ακολουθεί η διάσκεψη των μελών αυτού για τη λήψη απόφασης. Η συνεδρίαση είναι μυστική και δεν παρίστανται τα εμπλεκόμενα μέρη. Κατά την έκδοση της απόφασης το Πειθαρχικό Συμβούλιο πρώτα αποφασίζει επί της ενοχής ή μη του κρινόμενου και, στη συνέχεια, σε περίπτωση καταδικαστικής απόφασης, αποφασίζει επί της ποινής που θα επιβληθεί.

2. Η απόφαση, η οποία πρέπει να είναι ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη, συντάσσεται εγγράφως και περιλαμβάνει υποχρεωτικά:

α) τον τόπο και τη χρονολογία έκδοσής της,

β) τα ονοματεπώνυμα και τις ιδιότητες αυτών που εκδίκασαν την υπόθεση και αυτού που κρίθηκε,

γ) το πειθαρχικό παράπτωμα που αποδόθηκε στον κρινόμενο, τον χρόνο και τον τόπο διάπραξής του, καθώς και τα άρθρα στα οποία θεμελιώνεται η απόφαση, δ) αν λήφθηκε ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία και

ε) την αθώωση αυτού που κρίθηκε ή την ποινή που του επιβλήθηκε. Η απόφαση η οποία πρέπει να εκδίδεται, εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από την ημερομηνία εκδίκασης της υπόθεσης, υπογράφεται από τον πρόεδρο και το γραμματέα του πειθαρχικού συμβουλίου, λαμβάνει αύξοντα αριθμό και τηρείται στο Αρχείο Πειθαρχικών Αποφάσεων των Πρωτοβαθμίων Πειθαρχικών Συμβουλίων που τηρεί το Τ.Ε.Ε. ή το Περιφερειακό Τμήμα του Τ.Ε.Ε..

3. Για τις συνεδριάσεις τηρούνται συνοπτικά πρακτικά, τα οποία υπογράφονται από τον Πρόεδρο και το Γραμματέα και φυλάσσονται μαζί με την απόφαση στο Αρχείο Πειθαρχικών Αποφάσεων που τηρεί το Τ.Ε.Ε. ή το Περιφερειακό Τμήμα του Τ.Ε.Ε.. Η μειοψηφία καταγράφεται μόνο στα πρακτικά. οι ενδιαφερόμενοι δύνανται να λαμβάνουν γνώση των πρακτικών, εφόσον αποδεικνύουν το ειδικό έννομο συμφέρον τους. Τα πρακτικά και οι αποφάσεις δύνανται να τηρούνται και σε ηλεκτρονικό αρχείο.

4. Με την απόφαση με την οποία επιβάλλεται η ποινή επιβάλλονται εις βάρος του καταδικασθέντα και τα έξοδα της πειθαρχικής διαδικασίας.

5. Οι αποφάσεις του Πειθαρχικού Συμβουλίου κοινοποιούνται αμέσως, με επιμέλεια του Προέδρου, κατά περίπτωση στον Πρόεδρο του Τ.Ε.Ε. ή στον Πρόεδρο του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε. και στα εμπλεκόμενα μέρη. Ειδικότερα, η κοινοποίηση της απόφασης προς τον καταγγέλλοντα γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο. Η κοινοποίηση της απόφασης προς τον διωκόμενο, εάν είναι αθωωτική, γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο και εάν είναι καταδικαστική με δικαστικό επιμελητή ή με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο. Όταν η κοινοποίηση γίνεται με δικαστικό επιμελητή, συντάσσεται αποδεικτικό επίδοσης, ενώ όταν συντελείται από δημόσιο όργανο συντάσσεται αποδεικτικό περί της παραλαβής της απόφασης από τον καταδικασθέντα ή άλλο πρόσωπο νόμιμα εξουσιοδοτημένο από αυτόν. Ο καταδικασθείς δύναται, μετά από ειδοποίηση της Γραμματείας, να προσέλθει και

να παραλάβει ο ίδιος ή εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος αυτού, την καταδικαστική απόφαση. Στην περίπτωση αυτή συντάσσεται απόδειξη παραλαβής, η οποία υπογράφεται από αυτόν.

6. Αν ο διωκόμενος δεν έχει δηλώσει στο Τ.Ε.Ε. ή δεν δηλώσει κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας στοιχεία επικοινωνίας, την υφιστάμενη ακριβή διεύθυνση του γραφείου του ή της κατοικίας του ή είναι άγνωστης διαμονής, τότε οι κοινοποιήσεις της πειθαρχικής διαδικασίας γίνονται στον Πρόεδρο του Τ.Ε.Ε. ή του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε., ο οποίος θεωρείται νόμιμος αντίκλητός του.

Άρθρο 207
Έφεση

1. Κατά της απόφασης του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου, με την οποία επιβλήθηκε οποιαδήποτε ποινή, πλην της επίπληξης και του προστίμου, δύναται να ασκηθεί έφεση ενώπιον του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου, εντός προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερών από την επίδοση της απόφασης. Στην προθεσμία αυτή δεν υπολογίζεται το χρονικό διάστημα από 1ης έως και 31η Αυγούστου.

2. Η έφεση κατατίθεται στη Γραμματεία του Πειθαρχικού Συμβουλίου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση. Για την άσκηση της έφεσης συντάσσεται πράξη κατάθεσης. Η κατάθεση της έφεσης συνοδεύεται από την κατάθεση παραβόλου υπέρ του Τ.Ε.Ε. αξίας εκατό (100,00) ευρώ ανά προσβαλλόμενη απόφαση, άλλως αυτή τυγχάνει απαράδεκτη. Το ποσό του παραβόλου δύναται να αναπροσαρμόζεται με απόφαση της Αντιπροσωπείας του Τ.Ε.Ε.. Σε περίπτωση αποδοχής της έφεσης το παράβολο επιστρέφεται στον εκκαλούντα, άλλως καταπίπτει υπέρ του Τ.Ε.Ε..

3. Δικαίωμα άσκησης έφεσης κατά απόφασης του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου έχουν αυτός που καταδικάσθηκε και ο Πρόεδρος του Τ.Ε.Ε. ή του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε., ο οποίος δύναται να ασκήσει έφεση και κατά των ανέκκλητων αποφάσεων.

4. Η προθεσμία για την άσκηση έφεσης και η άσκηση της έφεσης έχουν ανασταλτική δύναμη, εκτός αν η απόφαση ορίζει διαφορετικά.

5. Μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κατάθεση της έφεσης, με επιμέλεια και ευθύνη του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου του Πρωτοβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου που εξέδωσε την απόφαση, ο φάκελος διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου, ο οποίος, μόλις τον παραλάβει, ορίζει Εισηγητή ένα από τα μέλη του. Ο Εισηγητής οφείλει εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από τον διορισμό του και την παραλαβή του φακέλου να συντάξει εισήγηση επί της υπόθεσης και να διαβιβάσει αυτή μαζί με τον φάκελο της υπόθεσης στον Πρόεδρο του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου. Με απόφαση του Προέδρου του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου μπορεί να παραταθεί η προθεσμία αυτή μία μόνο φορά για χρονικό διάστημα έως ένα (1) μήνα. Αν παρέλθει άπρακτη η ταχθείσα προθεσμία, ο Εισηγητής αντικαθίσταται με απόφαση του Προέδρου του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου.

6. Ο Πρόεδρος του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου, οφείλει, αμέσως μόλις παραλάβει την εισήγηση και τον φάκελο της υπόθεσης και το αργότερο εντός έξι (6) μηνών από την παραλαβή αυτού, να ορίσει δικάσιμο για την εκδίκαση της έφεσης, στην οποία καλεί τον καταδικασθέντα να παραστεί με κλήση που κοινοποιείται σ' αυτόν με δικαστικό επιμελητή ή με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο στη διεύθυνση που έχει δηλώσει, το αργότερο δέκα (10) ημέρες πριν από την δικάσιμο. Όταν η κοινοποίηση γίνεται με δικαστικό επιμελητή συντάσσεται αποδεικτικό επίδοσης, ενώ όταν συντελείται από δημόσιο όργανο συντάσσεται αποδεικτικό περί της παραλαβής της κλήσης από τον καταδικασθέντα ή άλλο πρόσωπο νόμιμα εξουσιοδοτημένο από αυτόν. Ο καταδικασθείς δύναται, μετά από ειδοποίηση της Γραμματείας, να προσέλθει και να παραλάβει ο ίδιος ή εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος αυτού, την κλήση. Στην περίπτωση αυτή συντάσσεται απόδειξη παραλαβής, η οποία υπογράφεται από αυτόν. Ο διωκόμενος μπορεί να παραστεί κατά τη συζήτηση της έφεσης είτε αυτοπροσώπως είτε με πληρεξούσιο δικηγόρο ή δια πληρεξούσιου δικηγόρου και να αναπτύξει εγγράφως ή προφορικά τις απόψεις του. Κατά την εκδίκαση της υπόθεσης καλείται, με πρόσφορο τρόπο, να παραστεί και ο καταγγέλλων, ο οποίος δύναται να παραστεί αυτοπροσώπως ή με πληρεξούσιο δικηγόρο ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου.

7. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο με την απόφασή του επικυρώνει, μεταρρυθμίζει ή εξαφανίζει την εκκαλουμένη απόφαση. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο, σε περίπτωση άσκησης εφέσεως από τον καταδικασθέντα, δεν δύναται, με την απόφασή του, να καταστήσει χειρότερη τη θέση αυτού. Σε περίπτωση ασκήσεως εφέσεως από τον Πρόεδρο του Τ.Ε.Ε. ή του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε. δεν δύναται να καταστήσει ευνοϊκότερη τη θέση του καταδικασθέντα.

8. Οι αποφάσεις του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου εκδίδονται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από την ημερομηνία εκδίκασης της υπόθεσης, υπογράφονται από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα αυτού και καταχωρούνται κατ' αύξοντα αριθμό και τηρούνται στο Αρχείο Αποφάσεων του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου που τηρεί το Τ.Ε.Ε. ή το Περιφερειακό Τμήμα του Τ.Ε.Ε.. Κατά τα λοιπά όσον αφορά την έκδοση απόφασης και το περιεχόμενο αυτής εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του παρόντος για την έκδοση απόφασης από τα Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια. Με την απόφαση του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου δύναται να επιβάλλονται εις βάρος του καταδικασθέντα τα έξοδα αμφοτέρων των βαθμών της πειθαρχικής διαδικασίας.

9. Οι αποφάσεις του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου, με επιμέλεια του Προέδρου αυτού, κοινοποιούνται αμέσως στα εμπλεκόμενα μέρη. Ειδικότερα, η κοινοποίηση προς τον καταγγέλλοντα γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο. Η κοινοποίηση της απόφασης προς τον διωκόμενο, εάν είναι αθωωτική, γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο και εάν είναι καταδικαστική με δικαστικό επιμελητή ή με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο. Όταν η κοινοποίηση γίνεται με δικαστικό επιμελητή συντάσσεται αποδεικτικό επίδοσης, ενώ, όταν συντελείται από δημόσιο όργανο, συντάσσεται αποδεικτικό περί της παραλαβής της απόφασης από τον καταδικασθέντα ή άλλο πρόσωπο νόμιμα εξουσιοδοτημένο από αυτόν. Ο καταδικασθείς δύναται, μετά από ειδοποίηση της γραμματείας, να προσέλθει και να παραλάβει ο ίδιος ή εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος αυτού, την καταδικαστική απόφαση. Στην περίπτωση αυτή συντάσσεται απόδειξη παραλαβής, η οποία υπογράφεται από αυτόν.

10. Για την αίτηση εξαίρεσης μέλους του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του παρόντος για την εξαίρεση μέλους Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου. Αίτηση εξαίρεσης όλων των μελών του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι απαράδεκτη. Η αίτηση εξαίρεσης μέλους του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου εξετάζεται από το ίδιο και κατά τη συνεδρίαση δεν παρίσταται το μέλος ή τα μέλη των οποίων ζητείται η εξαίρεση.

11. Στην αρμοδιότητα του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου υπάγονται επίσης ο έλεγχος και η εποπτεία για την ταχεία και προσήκουσα διεξαγωγή των υποθέσεων από τα Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια.

Άρθρο 208
Εκτέλεση πειθαρχικών αποφάσεων

1. Οι τελεσίδικες αποφάσεις των Πειθαρχικών Συμβουλίων εκτελούνται με επιμέλεια του Προέδρου της έδρας του Τ.Ε.Ε. ή του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε., του οποίου ο τιμωρηθείς αποτελεί μέλος ή στην Περιφέρεια του οποίου ασκεί το έργο του Μηχανικού. Περισσότερες τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις κατά του ίδιου προσώπου εκτελούνται διαδοχικά.

2. Οι τελεσίδικες αποφάσεις των Περιφερειακών Πειθαρχικών Συμβουλίων κοινοποιούνται, με επιμέλεια του Προέδρου αυτών, στον Πρόεδρο της έδρας του Τ.Ε.Ε., ο οποίος μεριμνά για τη δημοσίευση τους στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε..

3. Τα επιβληθέντα πρόστιμα ή οι χρηματικές ποινές, καθώς και τα επιβληθέντα έξοδα της πειθαρχικής διαδικασίας καταβάλ-

λονται από τον καταδικασθέντα στο Ταμείο του Τ.Ε.Ε. εντός ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση σ' αυτόν της καταδικαστικής απόφασης. Σε περίπτωση καθυστέρησης καταβολής τα άνω ποσά προσαυξάνονται κατά ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) για κάθε μήνα καθυστέρησης και μέχρι ποσού ίσου με το πενήντα τοις εκατό (50%) αυτών.

4. Σε περίπτωση μη καταβολής τους κατά τα ανωτέρω, τα επιβληθέντα πρόστιμα ή οι χρηματικές ποινές, καθώς και τα έξοδα της πειθαρχικής διαδικασίας και οι προσαυξήσεις τους βεβαιώνονται και εισπράττονται όπως οι συνδρομές των μελών του Τ.Ε.Ε.. Στην περίπτωση αυτή δεν χορηγείται ενημερότητα Τ.Ε.Ε. και βεβαίωση περί τέλεσης ή μη πειθαρχικού παραπτώματος.

5. Η επιβολή της ποινής της προσωρινής και οριστικής στέρησης της δυνατότητας άσκησης επαγγέλματος συνεπάγεται την ταυτόχρονη απαγόρευση διενέργειας πράξεων μέσω των πληροφοριακών συστημάτων του Τ.Ε.Ε. και την εν γένει χρήση των εν λόγω συστημάτων αυτού, στις περιπτώσεις όπου τούτο απαιτείται από την κείμενη νομοθεσία. Επίσης οι καταδικασθέντες δεν δύνανται α) να εκλέγουν και να εκλέγονται κατά τις αρχαιρεσίες του Τ.Ε.Ε., β) να υποβάλουν έγκυρα μελέτη ή έργο σε Δημοσία Αρχή ή σε ν.π.δ.δ. ή σε Οργανισμό Κοινής Ωφέλειας ή γ) να αναλάβουν τέτοια μελέτη ή έργο από Δημοσία Αρχή ή από ν.π.δ.δ. ή από Οργανισμό Κοινής Ωφέλειας. Περαιτέρω δεν χορηγείται σ' αυτούς πτυχίο Μελετητή ή Εργολήπτη Δημόσιων Έργων, ούτε ανανεώνεται το πτυχίο το οποίο ήδη κατέχουν.

Άρθρο 209
Γραμματεία Πειθαρχικών Συμβουλίων

1. Σε κάθε Πειθαρχικό Συμβούλιο λειτουργεί γραμματεία, η οποία αποτελείται από υπαλλήλους του αντίστοιχου Τ.Ε.Ε., οι οποίοι, καθώς και οι αναπληρωτές τους, ορίζονται με πράξη του Προέδρου της Διοικούσης Επιτροπής της έδρας του Τ.Ε.Ε. ή του Περιφερειακού Τμήματος του Τ.Ε.Ε. και οι οποίοι ενεργούν κάθε πράξη η οποία είναι αναγκαία για τη διεκπεραίωση των πειθαρχικών υποθέσεων, σύμφωνα με τις υποδείξεις του Προέδρου του Πειθαρχικού Συμβουλίου και των Εισηγητών. Με πράξη του Προέδρου δύναται να ορίζεται υπάλληλος του Τ.Ε.Ε. ως ειδικός Γραμματέας των Εισηγητών. Οποιαδήποτε παράλειψη στον ορισμό του προσωπικού της γραμματείας δεν επηρεάζει τη νόμιμη συγκρότηση των Πειθαρχικών Συμβουλίων.

2. Στον Πρόεδρο, τους Αντιπροέδρους, τα μέλη, τους Εισηγητές, τους Γραμματείς των Πειθαρχικών Συμβουλίων, καθώς και στους ειδικούς Γραμματείς των Εισηγητών, καταβάλλεται ειδική αποζημίωση, η οποία καθορίζεται με απόφαση της Αντιπροσωπείας, μετά από εισήγηση της Διοικούσης Επιτροπής του Τ.Ε.Ε.. Η αποζημίωση αυτή απαλλάσσεται από οποιαδήποτε κράτηση, εισφορά ή δικαίωμα υπέρ οποιουδήποτε νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή ασφαλιστικού οργανισμού ή οποιουδήποτε τρίτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Άρθρο 210
Προσβασιμότητα χωρίς φραγμούς για τα άτομα με αναπηρία και τα εμποδιζόμενα άτομα - Τροποποίηση του άρθρου 26 του ν. 4067/2012

Στην παρ. 4 του άρθρου 26 του ν. 4067/2012 (Α' 79) τροποποιείται το δεύτερο εδάφιο, προστίθενται εδάφια τρίτο και τέταρτο, προστίθεται παρ. 10 και το άρθρο 26 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 26
Προσβασιμότητα χωρίς φραγμούς για τα άτομα με αναπηρία και τα εμποδιζόμενα άτομα

1. Στους χώρους των νέων κτιρίων εκτός των κτιρίων με χρήση κατοικίας, για τα οποία η άδεια δόμησης εκδίδεται από την έναρξη ισχύος του παρόντος, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται:

α) η οριζόντια και κατακόρυφη, αυτόνομη και ασφαλής προσπέλαση από άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα και η εξυπηρέτηση αυτών σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους των κτιρίων, σύμφωνα με τις Οδηγίες Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Σχεδιάζοντας για Όλους»,

β) η πρόβλεψη προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα χώρων υγιεινής σε ποσοστό 5% των συνολικών χώρων υγιεινής για χρήση κοινού και οπωσδήποτε τουλάχιστον ένας ανά συγκρότημα χώρων υγιεινής, ο οποίος μπορεί να έχει μικτή χρήση (ανδρών/ γυναικών).

Οι παραπάνω προσβάσιμοι χώροι υγιεινής συνυπολογίζονται στον αριθμό χώρων υγιεινής που επιβάλλεται ανά χρήση από άλλες διατάξεις. Εφόσον τα παραπάνω κτίρια διαθέτουν χώρους στάθμευσης, τότε το ποσοστό 5% αυτών ή τουλάχιστον ένας θα διαμορφώνεται κατάλληλα για χρήση αναπηρικών αυτοκινήτων.

Ειδικά για τα κτίρια με χρήση κατοικίας που ανεγείρονται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η αυτόνομη και ασφαλής οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς κοινόχρηστους χώρους των κτιρίων κατοικίας, καθώς και η διασφάλιση συνθηκών εύκολης μετατρεψιμότητας των κατοικιών σε κατοικίες μελλοντικών χρηστών με αναπηρία/εμποδιζόμενων ατόμων, χωρίς να θίγεται ο φέρων οργανισμός του κτιρίου.

Σε κάθε κτίριο ή δομική εγκατάσταση πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα αυτού σε όλους, χωρίς φραγμούς.

2. Η δυνατότητα αυτόνομης και ασφαλούς προσπέλασης όλων των κτιρίων από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα και η εξυπηρέτηση αυτών εξασφαλίζεται με προσβάσιμες οριζόντιες και κατακόρυφες οδεύσεις, που αρχίζουν από τη στάθμη του πεζοδρομίου και φτάνουν μέχρι την πόρτα του ανελκυστήρα και τους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους των κτιρίων αυτών και αποτελούνται από στοιχεία κατάλληλων προδιαγραφών, όπως ράμπες, αναβατόρια, ανελκυστήρες, με την πρόβλεψη προστατευμένων προσβάσιμων χώρων αναμονής σε περίπτωση έκτακτων αναγκών σε κάθε όροφο σε αναλογία ένας χώρος με μία θέση αμαξιδίου, όταν ο πληθυσμός του ορόφου είναι μικρότερος από διακόσια (200) άτομα ή ένας (1) χώρος με δύο θέσεις αμαξιδίου, όταν ο πληθυσμός του ορόφου είναι μεγαλύτερος από διακόσια (200) άτομα.

3. Οι κοινής χρήσης υπαίθριοι χώροι των οικοπέδων, στα οποία κατασκευάζονται τα κτίρια που αναφέρονται στην παρ. 1, επιβάλλεται να διαμορφώνονται κατάλληλα, εφόσον το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους, ώστε να χρησιμοποιούνται και από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα.

4. Στα υφιστάμενα πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου κτίρια, που στεγάζονται φορείς της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή έχουν χρήσεις συνάθροισης κοινού, όπως χώροι συνεδρίων, εκθέσεων, μουσείων, συναυλιών, αθλητικών ή πολιτιστικών συγκεντρώσεων, ναοί, θέατρα, κινηματογράφοι, εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία, καφενεία, κέντρα διασκέδασης, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, αίθουσες αναμονής επιβατών, τράπεζες, ανταλλακτήρια, χώροι προσωρινής διαμονής, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, δικαιοσύνης και σωφρονισμού, γραφείων και εμπορίου, βιομηχανίας και βιοτεχνίας, καθώς και στους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων και πρατηρίων καυσίμων, επιβάλλεται να γίνουν οι απαραίτητες διαμορφώσεις, ώστε οι λειτουργικοί χώροι τους να είναι προσπελάσιμοι από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα.

Οι διαμορφώσεις που αναφέρονται στην παρούσα γίνονται σύμφωνα με τις τεχνικές οδηγίες προσαρμογής υφιστάμενων κτιρίων και υποδομών της απόφασης της παρ. 9 και ολοκληρώνονται μέχρι την 31η.12.2022, με την επιφύλαξη της παρ. 10 για τα κτίρια όπου στεγάζονται φορείς της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), με την προϋπόθεση ότι δεν θίγεται ο φέρων οργανισμός του κτιρίου, άλλως τα κτίρια καθίστανται αυθαίρετα. Η αναστολή των κυρώσεων ισχύει αναδρομικά από την 1η.1.2021. Για τα κτίρια όπου στεγάζονται φορείς της παρ. 1 του

άρθρου 14 του ν. 4270/2014 η αναστολή των κυρώσεων ισχύει σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της παρ. 10.

Στις περιπτώσεις που δεν υφίσταται απαιτούμενη συναίνεση των συνιδιοκτητών, οι ανωτέρω διαμορφώσεις δύναται να πραγματοποιηθούν από τον ενδιαφερόμενο και με δαπάνες του, χωρίς τη συναίνεση των λοιπών συνιδιοκτητών, κατά παρέκκλιση των προβλεπόμενων στον Κανονισμό του κτιρίου, κατόπιν απόφασης της Κεντρικής Επιτροπής Προσβασιμότητας του άρθρου 19 του ν. 4495/2017 (Α' 167), που εκδίδεται μετά από σχετική αίτηση του ενδιαφερόμενου, η οποία συνοδεύεται από:

α) πρόσκληση των λοιπών συνιδιοκτητών για την διατύπωση απόψεων προς την Επιτροπή, τα αποδεικτικά κοινοποίησής της,

β) τεχνική έκθεση μηχανικού, με την οποία τεκμηριώνεται ότι η προτεινόμενη διαμόρφωση δεν παρεμποδίζει τη λειτουργία των κοινόχρηστων μερών της πολυκατοικίας και των ιδιοκτησιών και

γ) μελέτη στατικής επάρκειας, που αποδεικνύει τη στατική επάρκεια του κτιρίου μετά τις προβλεπόμενες διαμορφώσεις. Αν από την μελέτη στατικής επάρκειας προκύψει ότι απαιτούνται στατικές ενισχύσεις, αυτές πραγματοποιούνται μονομερώς με δαπάνη του ενδιαφερομένου, με την προϋπόθεση ότι οι επεμβάσεις αυτές περιορίζονται εντός του χώρου που έχει την υποχρέωση διαμορφώσεων.

Ειδικά για τα υφιστάμενα κτίρια που μνημονεύονται στην παρούσα, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η πρόβλεψη ανελκυστήρα με τις ελάχιστες εσωτερικές διαστάσεις θαλάμου που προβλέπει το πρότυπο ΕΛΟΤ-ΕΝ 81-70 «Κανόνες ασφάλειας για την κατασκευή και την εγκατάσταση ανελκυστήρων - Ειδικές εφαρμογές για ανελκυστήρες επιβατών και αγαθών - Μέρος 70: Προσιτότητα σε ανελκυστήρες ατόμων περιλαμβανομένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες» για έναν χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου και ενός τουλάχιστον προσβάσιμου σε άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα χώρου υγιεινής με κοινή χρήση ανδρών/γυναικών. Υφιστάμενα κτίρια με χρήσεις εμπορίου και γραφείων, εκτός των κτιρίων που στεγάζουν γραφεία υπηρεσιών του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου φορέα, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας, καθώς και καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος με ανάπτυγμα τραπεζοκαθισμάτων στον εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο, με μικτό εμβαδόν μικρότερο από εκατό (100) τ.μ. μπορούν να εξαιρεθούν μόνο από την υποχρέωση δημιουργίας προσβάσιμων χώρων υγιεινής για το κοινό, εφόσον αυτό προκαλεί δυσανάλογη επιβάρυνση στους ιδιοκτήτες τους.

Ειδικότερα θέματα που αφορούν στην προσαρμογή των παραπάνω κτιρίων ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

5. Εξαιρούνται από την υποχρέωση διαμορφώσεων για τη διασφάλιση φυσικής πρόσβασης χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου:

α) τα κτίρια που έχουν μοναδική πρόσβαση σε δρόμο με βαθμίδες ή βρίσκονται σε οικόπεδα στα οποία η ελάχιστη διαφορά στάθμης του φυσικού εδάφους στην οικοδομική γραμμή από την επιφάνεια του πεζοδρομίου είναι μεγαλύτερη από 2,50 μ., ή το πεζοδρόμιο έμπροσθεν αυτών έχει πλάτος μικρότερο του 0,70 μ. (μη συμπεριλαμβανομένου του κρασπέδου), μέχρι να διαμορφωθεί ο εξωτερικός κοινόχρηστος χώρος κίνησης πεζών, β) τα κτίρια, των οποίων η προσαρμογή δεν είναι δυνατή χωρίς να θίγονται οι δοκοί και οι στύλοι τους ή απαιτείται να πραγματοποιηθούν άλλες σοβαρές παρεμβάσεις στον φέροντα οργανισμό τους, οι οποίες δύνανται να επηρεάσουν τη στατική επάρκειά του, όπως τεκμηριώνεται με Τεχνική Έκθεση Μηχανικού, κατόπιν απόφασης της Περιφερειακής Επιτροπής Προσβασιμότητας του άρθρου 18 του ν. 4495/2017,

γ) τα κτίρια των οποίων η προσαρμογή θα προκαλούσε δυσανάλογη οικονομική επιβάρυνση για τον υπόχρεο ή τους υπόχρεους -εξαιρουμένων αυτών που στεγάζονται υπηρεσίες του Δημοσίου, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, κοινωφελείς οργανισμοί, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας- κατόπιν απόφασης της Περιφερειακής Επιτροπής Προσβασιμότητας του άρθρου 18 του ν. 4495/2017. Με την ίδια απόφαση η Περιφερειακή Επιτροπή Προσβασιμότητας δύναται να επιβάλλει εφαρμογή μέτρων εναλλακτικής εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων. Η προσωρινή εξαίρεση έχει διάρκεια 3 έτη. Μετά τη λήξη της διάρκειας ισχύος της εξαίρεσης δύναται να επανυποβάλλεται σχετικό αίτημα.

Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται τα κριτήρια δυσανάλογης επιβάρυνσης.

Εξαιρούνται από την υποχρέωση αντίστοιχης διαμόρφωσης πρόσβασης στους πάνω από το ισόγειο ορόφους ή τους εσωτερικούς εξώστες ή αναβαθμούς τα κτίρια που αναφέρονται στην παράγραφο 1, εφόσον:

α) το εμβαδόν των εσωτερικών εξωστών ή αναβαθμών αποτελεί ποσοστό μέχρι 50% του εμβαδού της κυρίως αίθουσας και όχι περισσότερο των εκατό (100) τ.μ. και η χρήση του είναι ίδια με αυτή της κυρίως αίθουσας ή οι εσωτερικοί εξώστες ή αναβαθμοί έχουν βοηθητική χρήση,

β) το συνολικό μικτό εμβαδόν των πάνω από το ισόγειο ορόφων είναι μικρότερο των διακοσίων (200) τ.μ. και

γ) το μικτό εμβαδόν κάθε ορόφου είναι μικρότερο των εβδομήντα (70) τ.μ.

Οι εξαιρέσεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις β' και γ' δεν ισχύουν, αν η χρήση του κτιρίου είναι η μοναδική στον οικισμό και ταυτόχρονα στους πάνω από το ισόγειο ορόφους υπάρχουν χρήσεις για εξυπηρέτηση κοινού διαφορετικές από αυτές που υπάρχουν στον ισόγειο όροφο.

6. Κατά τη διαμόρφωση ή ανακατασκευή των κοινόχρηστων χώρων των οικισμών (όπως ιδίως χώρων που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών, όπως των πλατειών / πεζοδρόμων / πεζοδρομίων / νησίδων, χώρων πρασίνου / άλσεων, στάσεων / αποβαθρών κ.λπ.), εφόσον το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων με οδεύσεις πεζών / οδεύσεις τυφλών / κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες) χωρίς αναβαθμούς με κλίση μέχρι 5% / προσβάσιμα μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών, κατάλληλη τοποθέτηση αστικού εξοπλισμού, όπως στεγάστρων, καθιστικών, στύλων φωτισμού, κάδων απορριμμάτων, σήμανσης, καθώς και να διαμορφώνεται ποσοστό 5% των χώρων στάθμευσης ή τουλάχιστον ένας για χρήση αναπηρικών αυτοκινήτων, σύμφωνα με τις Οδηγίες, πρότυπα και κανονισμούς που αναφέρονται στην παρ. 1.

Σε πεζοδρόμια και σε πεζόδρομους και λοιπούς κοινόχρηστους χώρους του μη βασικού δικτύου πεζοδρόμων, εφόσον η μορφολογία του εδάφους δεν επιτρέπει τη δυνατότητα δημιουργίας πλήρως προσβάσιμων χώρων κίνησης για άτομα σε αναπηρικό αμαξίδιο, εξασφαλίζεται πάντοτε η προσβασιμότητα για τις λοιπές κατηγορίες χρηστών.

7. (Καταργήθηκε)

8. Οι ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, εφαρμόζονται στη σύνταξη, παρουσίαση της μελέτης προσβασιμότητας. Η μελέτη προσβασιμότητας περιλαμβάνει την επίλυση των λειτουργικών, τεχνικών και μορφολογικών αντικειμένων ενός έργου, ώστε να διασφαλίζεται η οριζόντια και κατακόρυφη, ανεμπόδιστη, αυτόνομη και ασφαλής κίνηση ατόμων σε αναπηρικό αμαξίδιο ατόμων με αναπηρία και εμποδιζόμενων ατόμων. Η Μελέτη Προσβασιμότητας αποτελεί μέρος της Αρχιτεκτονικής Μελέτης για κάθε νέο έργο και νέα μελέτη για κάθε υφιστάμενο κτίριο ή υπαίθριο δημόσιο χώρο το οποίο προσαρμόζεται ώστε να καταστεί προσβάσιμο. Η «Μελέτη Προσβασιμότητας Κτιριακού Έργου» αφορά στο κτίριο και τον περιβάλλοντα χώρο του και περιλαμβάνει τεχνική έκθεση, σχέδιο περιβάλλοντος χώρου, σχέδια κατόψεων και τομών και κατασκευαστικές λεπτομέρειες. Η «Μελέτη προσβασιμότητας υπαίθριων δημόσιων κοινόχρηστων χώρων» αφορά στη μελέτη και ανάπλαση των εξωτερικών υπαίθριων δημόσιων κοινόχρηστων χώρων και περιλαμβάνει τεχνική έκθεση, σχέδιο γενικής διάταξης, διάγραμμα κινήσεων οχημάτων, ποδηλάτων, οχημάτων μικροκινητικότητας, καθώς και πεζών και ατόμων με αναπηρία και εμποδιζόμενων ατόμων και κατασκευαστικές λεπτομέρειες.

Το περιεχόμενο της μελέτης προσβασιμότητας εξειδικεύεται

με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

9. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται τεχνικές οδηγίες προσαρμογής υφιστάμενων κτιρίων και υποδομών για την προσβασιμότητα αυτών σε άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Εφόσον πρόκειται για κτίρια προστατευόμενα από τις διατάξεις του ν. 3028/2002 (Α' 153), εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Πολιτισμού και Αθλητισμού.

10. α) Για την υλοποίηση των απαραίτητων διαμορφώσεων προσβασιμότητας σε άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα των κτιρίων όπου στεγάζονται φορείς της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014, δημιουργείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας ηλεκτρονική πλατφόρμα καταγραφής στοιχείων προσβασιμότητας. Η ανάπτυξη, λειτουργία και συντήρηση της ανωτέρω ηλεκτρονικής πλατφόρμας ανατίθενται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.

Τα επιμέρους σημεία αναφοράς για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που κυρώθηκαν με το άρθρο 1 του ν. 4074/2012 (Α' 88), όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 71 του ν. 4488/2017 (Α' 137), οφείλουν μέχρι την 30η.9.2021 να καταχωρίσουν στην ανωτέρω ηλεκτρονική πλατφόρμα καταγραφής προσβασιμότητας τα στοιχεία των κτιρίων, αρμοδιότητάς τους, στα οποία στεγάζονται οι φορείς της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014.

Με την εμπρόθεσμη, κατά τα ανωτέρω, ολοκλήρωση της καταχώρισης των κτηρίων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα καταγραφής προσβασιμότητας, αναστέλλονται αναδρομικά από την 1η.1.2021 και μέχρι την 31η.12.2022 οι κυρώσεις της παρ. 4. Μέχρι την προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί και οι απαραίτητες διαμορφώσεις των κτιρίων, ώστε οι λειτουργικοί χώροι τους να είναι προσπελάσιμοι από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα. Για το ίδιο ως άνω χρονικό διάστημα αναστέλλεται και η υποχρέωση της παρ. 3 του άρθρου 59 του ν. 4495/2017 για τα εν λόγω κτίρια.

Οι ανωτέρω προθεσμίες δύναται να παραταθούν με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες λειτουργίας της ηλεκτρονικής πλατφόρμας καταγραφής στοιχείων προσβασιμότητας, οι κατηγορίες και τα είδη των καταχωρούμενων δεδομένων των κτιρίων και ο τρόπος άντλησης και καταχώρισής τους, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα σχετικά με τα ανωτέρω.

β) Καταρτίζεται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας και εγκρίνεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας Ηλεκτρονικό Μητρώο Ελεγκτών Προσβασιμότητας (εφεξής αποκαλούμενο ως «Μητρώο»), υπό τη μορφή ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων, για την υλοποίηση του ελέγχου προσβασιμότητας σε άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα των κτιρίων στα οποία στεγάζονται οι φορείς της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014. Ο έλεγχος προσβασιμότητας πραγματοποιείται, κατόπιν αυτοψίας, από Ελεγκτές Προσβασιμότητας, εγγεγραμμένους στο Μητρώο του προηγούμενου εδαφίου, οι οποίοι συντάσσουν πόρισμα ελέγχου για το επίπεδο προσβασιμότητας των ανωτέρω κτιρίων σε άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα.

Το Μητρώο υποστηρίζεται από πληροφοριακό σύστημα, το οποίο ακολουθεί κανόνες και πρότυπα για τη διασύνδεση και διαλειτουργικότητα με τρίτα πληροφοριακά συστήματα, σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΙ της υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Β' 1301), και ιδίως με την ηλεκτρονική πλατφόρμα καταγραφής προσβασιμότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η υλοποίηση, η τεχνική διαχείριση και η συντήρηση του ως άνω πληροφοριακού συστήματος ανατίθενται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.

Στο Μητρώο εγγράφονται αυτοδίκαια οι ήδη εγγεγραμμένοι στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης, το οποίο έχει καταρτιστεί και λειτουργεί σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 4030/2011 (Α' 249), και την υπο στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΕΣΕΔΠ/54336/486/23.8.2018 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 3584), καθώς και κάθε ενδιαφερόμενος μηχανικός εγγεγραμμένος στα Μητρώα του Τ.Ε.Ε. με δικαίωμα εκπόνησης μελέτης ή επίβλεψης κτιριακών έργων (εφεξής αποκαλούμενοι ως «Ελεγκτές Προσβασιμότητας»), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τα αναφερόμενα στην περ. (ε) της παρ. 3 του άρθρου 4 της προαναφερθείσας υπουργικής απόφασης.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών καθορίζονται το περιεχόμενο του Μητρώου, η διαδικασία εγγραφής, τήρησης και πρόσβασης σε αυτό, η διαδικασία ορισμού και επιλογής και ο αριθμός των ελεγκτών προσβασιμότητας ανάλογα με την επιφάνεια και τη χρήση του κτιρίου, το ύψος και η διαδικασία αποζημίωσης των ελεγκτών προσβασιμότητας για τους διενεργούμενους ελέγχους, η κατηγοριοποίηση των αποτελεσμάτων του ελέγχου, το πρότυπο του πορίσματος ελέγχου και κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την εφαρμογή του.

γ) Οι απαιτούμενες εργασίες, προκειμένου τα κτίρια της παρ. 4 του άρθρου 26 του ν. 4067/2012 (Α' 79) να καταστούν προσβάσιμα από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα, εφόσον δεν εμπίπτουν στην παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4495/2017, εκτελούνται μετά από έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας της περ. (β) του άρθρου 28 του ν. 4495/2017, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού του έργου. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

δ) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Εσωτερικών, Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται να ανατεθεί στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας η δημοπράτηση των έργων διαμόρφωσης συνθηκών προσβασιμότητας των υφιστάμενων, πριν από την ισχύ του ν. 4067/2012, κτιρίων όπου στεγάζονται φορείς της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014, είτε μεμονωμένων είτε κατά ομάδες.»

Άρθρο 211
Ρυθμίσεις για τη διέλευση ατόμων με αναπηρία από αυτοκινητόδρομους με διόδια - Αντικατάσταση του άρθρου δεύτερου του ν. 4388/2016

Στο άρθρο δεύτερο του ν. 4388/2016 (Α' 93) αντικαθίσταται η αυτοτελής υπηρεσία οδικών τελών από την αυτοτελή Υπηρεσία Οδικών Τελών-Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών, προστίθεται παρ. 17 και το άρθρο δεύτερο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο δεύτερο
Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών - Υπηρεσία Οδικών Τελών - Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών

1. Συστήνεται στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών αυτοτελής Υπηρεσία Οδικών Τελών- Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών, που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, για την ηλεκτρονική διαχείριση των οδικών υποδομών με αντικείμενο: α) την ανάπτυξη και λειτουργία Συστήματος Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών παρακολούθησης και χρέωσης τελών διοδίων οχημάτων, β) την ανάπτυξη και λειτουργία ηλεκτρονικού συστήματος παρακολούθησης, καταγραφής και επεξεργασίας κυκλοφοριακών φόρτων, γ) την ανάπτυξη και λειτουργία του Ηλεκτρονικού Μητρώου Παρόχων Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Τηλεδιοδίων (Ε.Υ.Τ.), που έχει συσταθεί στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, δ) τη διαχείριση του κέντρου παρακολούθησης διοδίων, ε) τη σύνταξη και έκδοση προδιαγραφών υποχρεωτικής εφαρμογής για ενιαία ηλεκτρονικά αναλογικά διόδια, σε όλο το οδικό δίκτυο ανεξαρτήτως υπηρεσίας ή φορέα λειτουργίας και εκμετάλλευσης, στ) την παροχή γνωμοδότησης στον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών για τα σημεία ανέγερσης και λειτουργίας των σταθμών τελών διοδίων στο οδικό δίκτυο και στις εισόδους της χώρας και ζ) την παρακολούθηση και απόδοση των εσόδων, εκτός αυτών που αφορούν συμβάσεις παραχώρησης που διέπον-

ται από το π.δ. 60/2007 (Α' 64).

2. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι κατηγορίες των οχημάτων, βάσει των οποίων, η υπηρεσία οδικών τελών εκδίδει τα ηλεκτρονικά μέσα χρέωσης της περ. α' της παρ.1.

3. Στην Υπηρεσία Οδικών Τελών-Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών υπάγεται το σύνολο του οδικού δικτύου της χώρας. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος η κατασκευή και διαχείριση νέων σταθμών τελών διοδίων διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος, εκτός των συμβάσεων παραχώρησης που διέπονται από το π.δ. 60/2007 (Α' 64).

4. Τα ηλεκτρονικά συστήματα των περ. α', β', γ' και δ' της παρ. 1 συνδέονται διαλειτουργικά με τα ηλεκτρονικά συστήματα του οδικού δικτύου της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών, που αφορούν σε συμβάσεις παραχώρησης.

5. Η Υπηρεσία Οδικών Τελών-Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών διοικείται από: α) τον Διοικητή και β) τον Υποδιοικητή, που ορίζονται και παύονται αζημίως με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για τρία (3) έτη με δυνατότητα παράτασης μόνο μία φορά. Ο Διοικητής και Υποδιοικητής πρέπει να είναι πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. ημεδαπής ή αλλοδαπής Οικονομικών Σχολών ή Τμημάτων, επαγγελμάτων ανάλυσης αγορών, Προγραμματισμού, Διοίκησης Επιχειρήσεων ή Διπλωματούχοι Μηχανικοί, και πρέπει να έχουν τουλάχιστον διετή εμπειρία σε συναφές αντικείμενο με τις ανάγκες οργάνωσης και λειτουργίας της υπηρεσίας. Οι πάσης φύσεως αποδοχές ή αποζημιώσεις του Διοικητή και Υποδιοικητή καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, οι οποίες καλύπτονται από τις πιστώσεις του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Η πλήρωση όλων των θέσεων του τακτικού προσωπικού γίνεται με μετάταξη ή απόσπαση υπαλλήλων μονίμων ή με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, που υπηρετούν στο Δημόσιο, ν.π.δ.δ., σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού ή σε φορείς του ευρύτερου δημοσίου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 51 του ν. 1892/1990 (Α' 101).

Η μισθοδοσία του απασχολούμενου προσωπικού, καθώς και κάθε άλλη εν γένει δαπάνη που προκύπτει από τη λειτουργία αυτής, βαρύνει τις πιστώσεις του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση των οργανικών μονάδων της υπηρεσίας σε Γενική Διεύθυνση, Διευθύνσεις, Τμήματα και γραφεία, οι αρμοδιότητες αυτών, ο αριθμός των θέσεων του προσωπικού, η κατανομή αυτών σε κλάδους και ειδικότητες, η σύσταση θέσεων προσωπικού και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τα ανωτέρω.

Οι υπάλληλοι της Υπηρεσίας Οδικών Τελών - Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών υπάγονται στα υπηρεσιακά και πειθαρχικά συμβούλια του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

6. Για την υποβοήθηση του έργου της παρ. 1, συστήνεται γνωμοδοτική επιτροπή οδικών υποδομών, που αποτελείται από:

1) Τον Διοικητή Υπηρεσίας, ως πρόεδρο, με αναπληρωτή τον Υποδιοικητή Υπηρεσίας.

2) Έναν (1) ανώτερο υπάλληλο κατηγορίας ΠΕ της Υπηρεσίας, με τον αναπληρωτή του.

3) Έναν (1) ανώτερο υπάλληλο κατηγορίας ΠΕ της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με τον αναπληρωτή του.

4) Έναν (1) ανώτερο υπάλληλο κατηγορίας ΠΕ Γενικής Γραμματείας Μεταφορών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με τον αναπληρωτή του.

5) Έναν (1) ανώτερο υπάλληλο κατηγορίας ΠΕ του Υπουργείου Οικονομικών, με τον αναπληρωτή του.

6) Έναν (1) εκπρόσωπο του συλλόγου Ελλήνων συγκοινωνιολόγων με τον αναπληρωτή του και

7) δύο (2) εκπροσώπους της εταιρίας «Ελληνικές Υποδομές και Οδοί με Διόδια» με τους αναπληρωτές τους.

Η επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για διάρκεια δύο (2) ετών, που μπορεί να ανανεώνεται μία ή περισσότερες φορές. Οι ιδιώτες - μέλη της επιτροπής δικαιούνται την αποζημίωση της παρ. 1 του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176).

7. Η χρέωση διοδίων εφαρμόζεται, ανά κατηγορία οχήματος: α) αναλογικά ανά χιλιόμετρο χρήσης του δικτύου αρμοδιότητας της Υπηρεσίας Οδικών Τελών - Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών και β) αναλογικά ανά χρονική περίοδο χρήσης του δικτύου αρμοδιότητας της Υπηρεσίας «Οδικά Τέλη», με την επιφύλαξη των συμβάσεων παραχώρησης που διέπονται από το π.δ. 60/2007 (Α' 64), και της υπ' αρίθμ. 6686/7.11.2014 (Β' 3086) κοινής υπουργικής απόφασης.

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, απαγορεύεται, με την επιφύλαξη της κ.υ.α. 6686/17.11.2014 (Β' 3086), η εγκατάσταση και λειτουργία νέων μετωπικών σταθμών διοδίων, ανεξαρτήτως αν για αυτούς έχει ακολουθηθεί γενικός τρόπος υπολογισμού χρεώσεων τελών σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, εφόσον αυτή η χρέωση δεν ανταποκρίνεται σε πραγματική.

8. Απαγορεύεται η διέλευση στο οδικό δίκτυο που χρησιμοποιείται παραπλεύρως και εναλλακτικά των αυτοκινητοδρόμων και οδών ταχείας κυκλοφορίας, στα μηχανοκίνητα οχήματα μικτού βάρους άνω των 3,5 τόνων για λόγους οδικής ασφάλειας (προστασίας της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας των χρηστών των οδών αυτών) και αποτροπής της επιβάρυνσης και υποβάθμισης του εγγύς οικιστικού περιβάλλοντος, όπως και της έντονης καταπόνησης και ταχείας φθοράς του οδοστρώματος του οδικού δικτύου, για το οποίο ισχύει η απαγόρευση. Εξαιρούνται οι διελεύσεις οχημάτων άμεσης ή έκτακτης ανάγκης, οδικής βοήθειας ή όταν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι εξαιρέσεις από την απαγόρευση του πρώτου εδαφίου της παρούσας για ειδικούς λόγους που αφορούν ιδίως, τη μόνιμη διαμονή του ιδιοκτήτη του οχήματος σε όμορη περιοχή, τη συμμετοχή του οχήματος σε εκτέλεση δημοσίου ή ιδιωτικού έργου, την έδρα εγκατάστασης ή λειτουργίας επιχείρησης που έχει την ιδιοκτησία του οχήματος, τη θέση αγροτοκτηνοτροφικής έκτασης όμορης περιοχής της οποίας ο ιδιοκτήτης χρησιμοποιεί οχήματα αγροτικής χρήσης ή τροχήλατα μηχανήματα, τα λεωφορεία και ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη λήψη της σχετικής άδειας διέλευσης, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και οι αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών για την υποβολή της σχετικής αίτησης και τη χορήγηση της άδειας, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Με όμοια απόφαση μπορεί να καθορίζονται ειδικότερα οι οδοί ή τα τμήματα των οδών, στα οποία επιβάλλεται η απαγόρευση κυκλοφορίας της παραγράφου αυτής, η απαραίτητη σήμανση και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

9. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται: α) τα σημεία ανέγερσης και λειτουργίας σταθμών διοδίων, είτε καθολικά στο σύνολο του οδικού δικτύου, είτε κατά τμήμα αυτού, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ηλεκτρονικού μέσου παρακολούθησης διοδίων τελών της περ. α' της παρ. 1 και σε σημεία εισόδων και εξόδων του δικτύου, β) το ύψος τελών ανά κατηγορία οχήματος και ανά διανυόμενο χιλιόμετρο ή χρονική περίοδο χρήσης της παρ. 7, γ) οι απαλλαγές υποχρέωσης καταβολής τελών διοδίων σε ειδικές κατηγορίες και ευάλωτες ομάδες πληθυσμού ιδίως σε άνεργους, ΑμεΑ, κατοίκους όμορης του δικτύου περιοχής, καθώς και σε οχήματα εξυπηρέτησης εκτάκτων αναγκών όπως οχήματα Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, Ελληνικής Αστυνομίας, ασθενοφόρα κ.ά. και δ) η κατάργηση των μετωπικών σταθμών διοδίων ανάλογα με την τμηματική εφαρμογή του συστήματος της παρ. 1.

10. Η συντήρηση και λειτουργία του οδικού δικτύου αρμοδιότητας της Υπηρεσίας παραμένει στους αρμόδιους φορείς σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

11. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται: α) η υπηρεσία έκδοσης της Προπληρωμένης Κάρτας Διόδου για τη χρήση του συνόλου του εθνικού οδικού δικτύου ή τμήματός του, επιλεγόμενης διάρκειας ισχύος με αναλογική χρέωση και οι λοιπές λεπτομέρειες έκδοσής της, β) ο τύπος της Προπληρωμένης Κάρτας Διόδου, όπως αυτοκόλλητο,

που τοποθετείται στο όχημα και γ) κάθε άλλο σχετικό θέμα με τα ανωτέρω.

12. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, ορίζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται για τις παραβάσεις της παρ. 8 και των διατάξεων των κανονιστικών αποφάσεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του παρόντος άρθρου, τη μη καταβολή τελών διοδίων αναλογικής χρέωσης και τη μη έκδοση Προπληρωμένης Κάρτας Διόδου της παρ. 11, τα όργανα και η διαδικασία επιβολής και είσπραξής τους, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Μέχρι την έκδοση του ως άνω προεδρικού διατάγματος, στους οδηγούς και τους ιδιοκτήτες των οχημάτων που παραβαίνουν τις διατάξεις της παρ. 8 και της υπουργικής απόφασης για τις εξαιρέσεις από την απαγόρευση διέλευσης στο οδικό δίκτυο του πρώτου εδαφίου της ίδιας παραγράφου, επιβάλλεται από τα αστυνομικά όργανα αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στον οδηγό και στον ιδιοκτήτη του οχήματος διοικητικό πρόστιμο χιλίων (1.000) ευρώ και ακινητοποίηση των οχημάτων αυτών, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της υπ' αρ. 30870/6/9.10.1983 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 603). Σε περίπτωση μισθωμένου οχήματος, το πρόστιμο για τον ιδιοκτήτη καταλογίζεται στον μισθωτή. Η παρ. 2 του άρθρου 46 του ν. 2696/1999 εφαρμόζεται και στην περίπτωση της ακινητοποίησης αυτής.

Το πρόστιμο καταβάλλεται επιτόπου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών ορίζεται η διαδικασία βεβαίωσης και επιβολής του προστίμου και της διοικητικής κύρωσης, ο τρόπος της είσπραξης του προστίμου (ηλεκτρονικώς ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο) και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου, μέχρι την καταβολή του προστίμου στο Δημόσιο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, αφαιρούνται από τα αστυνομικά όργανα η άδεια και οι πινακίδες κυκλοφορίας του οχήματος, καθώς επίσης η άδεια οδήγησης του οδηγού και συντάσσεται σχετική έκθεση.

Για τη βεβαίωση της παράβασης της παρ. 8 και την επιβολή του προστίμου και της κύρωσης χρησιμοποιούνται τα έντυπα της υπ' αρ. 2515/5/64/11.7.2007 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 1306) με σχετική, ως προς την παράβαση, συμπλήρωση των αστυνομικών οργάνων επί των εντύπων αυτών.

Ο παραβάτης έχει δικαίωμα να προβάλει τις αντιρρήσεις του εντός προθεσμίας τριών (3) εργασίμων ημερών, που αρχίζει από την επίδοση της βεβαίωσης, στην Αρχή στην οποία ανήκει το ανωτέρω όργανο, όπως αυτή προσδιορίζεται στη σχετική βεβαίωση παράβασης. Αν οι αντιρρήσεις κριθούν βάσιμες λόγω προσκόμισης των απαραίτητων δικαιολογητικών, όπως ενδεικτικά δελτίο αποστολής, εάν πρόκειται για μεταφορά προϊόντων, ή χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του έργου, εάν πρόκειται για παροχή υπηρεσίας κατά την εκτέλεση τεχνικού έργου, το πρόστιμο διαγράφεται και επιστρέφονται τα στοιχεία κυκλοφορίας του οχήματος και η άδεια οδήγησης στον οδηγό με απόφαση του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας.

Αν δεν προβληθούν αντιρρήσεις ή αν αυτές απορριφθούν, επικυρώνεται το διοικητικό πρόστιμο από τον Προϊστάμενο της Αρχής.

Σε περίπτωση είσπραξης του παραπάνω προστίμου με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών το συνολικό ποσό προσαυξάνεται με το κόστος προμήθειας συναλλαγής του Παρόχου Υπηρεσιών Πληρωμών.

13. Τα ανωτέρω πρόστιμα εισπράττονται σε ειδικό Κωδικό Αριθμό Εσόδου του Τακτικού Προϋπολογισμού και προορίζονται να καλύψουν μέρος των δαπανών για τη βελτίωση του οδικού δικτύου της παρ. 8 και για την υλικοτεχνική υποδομή του Συστήματος Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών, της Υπηρεσίας Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Τελών και της Ελληνικής Αστυνομίας, που απαιτείται για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, η διαδικασία διαχείρισης, καθώς και η κατανομή των εσόδων του λογαριασμού.

14. Η Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων Κατασκευής Συγκοινωνιακών Έργων με Σύμβαση Παραχώρησης (ΕΥΔΕ/ΚΣΕΣΠ), που συστάθηκε με το π.δ. 123/2017 (Α' 210), ασκεί τα καθήκοντα και υποχρεώσεις της αναθέτουσας αρχής έως την κατακύρωση και υπογραφή της υπό δημοπράτηση σύμβασης για την εγκατάσταση πλήρους ηλεκτρονικού συστήματος αναλογικής χρέωσης διοδίων τελών, δορυφορικής τεχνολογίας με οπτική αναγνώριση, καθώς και σε κάθε άλλη συναφθείσα ή προς σύναψη σύμβαση αναγκαίας υποστηρικτικής δράσης στα πλαίσια της υπόψη δημοπράτησης και για το ίδιο χρονικό διάστημα.

14Α. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών επιτρέπεται να ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα σύνθεσης και λειτουργίας της γνωμοδοτικής επιτροπής οδικών υποδομών.

15. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών επιτρέπεται να μεταβιβάζονται αρμοδιότητες σχετικές με την Υπηρεσία Οδικών Τελών- Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών , στο Διοικητή και Υποδιοικητή της.

16. Τα Οδικά Τέλη αποδίδονται σε ειδικό Κωδικό Αριθμό Εσόδου (ΚΑΕ) του Τακτικού Προϋπολογισμού, τον οποίο διαχειρίζεται η Υπηρεσία Οδικών Τελών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται τα θέματα που είναι σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας.

17. Στην Υπηρεσία Οδικών Τελών - Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών ανατίθεται η αρμοδιότητα έκδοσης ενιαίας κάρτας για τη διέλευση των Ατόμων με Αναπηρία (Α.με.Α.) από όλους τους αυτοκινητόδρομους με διόδια. Η ενιαία κάρτα εκδίδεται μέσω κατάλληλης ηλεκτρονικής εφαρμογής από την Υπηρεσία Οδικών Τελών. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται τα] δικαιολογητικά για την έκδοση της ενιαίας κάρτας, τα οποία υποβάλλονται ηλεκτρονικά Υπηρεσία Οδικών Τελών- Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών. Η ενιαία κάρτα, μετά την έκδοσή της, αποστέλλεται ταχυδρομικά προς τους δικαιούχους από την Υπηρεσία Οδικών Τελών. Η κάρτα εμπεριέχει φωτογραφία του Α.με.Α. καθώς και τον αριθμό κυκλοφορίας του οχήματος. Το δε Α.με.Α πρέπει να επιβαίνει στο όχημα κατά τη διέλευση. Η διέλευση ελέγχεται και δεν θα είναι αυτόματη.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 212
Διατάξεις σχετικά με τη διαχείριση των κυκλοφοριακών συνδέσεων - Κυκλοφοριακή σύνδεση πρατηρίων καυσίμων

Όπου στο άρθρο 2 του ν. 4388/2016 (Α' 93) αναφέρονται οι λέξεις «Υπηρεσία Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Τελών» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Υπηρεσία Οδικών Τελών-Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών».

Όπου στις διατάξεις του β.δ. 465/1970 (Α' 150) αναφέρεται η λέξη «μίσθωμα» αντικαθίσταται από τις λέξεις «τέλος χρήσης».

3. α. Η άδεια κυκλοφοριακής σύνδεσης των πρατηρίων και λοιπών εγκαταστάσεων του β.δ. 465/1970 (Α' 150), χορηγείται με την προϋπόθεση ότι οι ιδιοκτήτες τους θα καταβάλλουν ετήσιο μίσθωμα για την προσωρινή χρήση της έκτασης που ανήκει στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου και είναι αναγκαία για την προσπέλαση και εκμετάλλευση των πρατηρίων και λοιπών εγκαταστάσεων. Το ετήσιο τέλος χρήσης για τις κυκλοφοριακές συνδέσεις με το εθνικό βασικό και δευτερεύον δίκτυο, αποτελεί έσοδο της «Υπηρεσίας Οδικών Τελών - Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών» (ΥΟΤ-ΗΔΟΥ) του υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών που έχει την αποκλειστική εκμετάλλευση των χωρών αυτών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Οικονομικών, καθορίζεται και αναπροσαρμόζεται ανά διετία το ύψος του τέλους χρήσης συμπεριλαμβανομένης της προσαύξησης σε περίπτωση εκπρόθεσμης καταβολής του, με βάση το συνολικό εμβαδό της νομίμως καταλαμβανόμενης έκτασης και την εκάστοτε ισχύουσα τιμή ζώνης στην οποία περιλαμβάνεται η επιχείρηση την οποία εξυπηρετεί η κυκλοφοριακή σύνδεση.

β. Τα τέλη χρήσης και οι τυχόν προσαυξήσεις τους σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης πληρωμής τους, βεβαιώνονται βάσει χρηματικών καταλόγων που συντάσσει και αποστέλλει η ΥΟΤ-ΗΔΟΥ, από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) κατά τις κείμενες διατάξεις και διατίθενται κατά προτεραιότητα για τη χρηματοδότηση της κατασκευής, συντήρησης και βελτίωσης των ηλεκτρονικών συστημάτων διαχείρισης και ασφάλειας των οδικών υποδομών της χώρας. Με αποφάσεις του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., μετά από γνώμη της ΥΟΤ-ΗΔΟΥ, ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με τη διαδικασία βεβαίωσης, είσπραξης και απόδοσης των εκάστοτε οφειλόμενων τελών και προστίμων προς τους κατά περίπτωση δικαιούχους φορείς.

γ. Το τέλος χρήσης υπολογίζεται ετησίως από την ημερομηνία έκδοσης της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης την οποία εξυπηρετεί η κυκλοφοριακή σύνδεση και είναι καταβλητέο, για το μεν πρώτο έτος, εντός ενενήντα (90) ημερών από την έκδοση της άδειας λειτουργίας και για κάθε επόμενο έτος, έως την 31η Μαρτίου του οικείου έτους. Οι αρμόδιες υπηρεσίες για τη χορήγηση αδειών κυκλοφοριακών συνδέσεων και αδειών λειτουργίας των συνδεόμενων επιχειρήσεων, υποχρεούνται να κοινοποιούν αντίγραφα των αποφάσεων έγκρισης προς την ΥΟΤ-ΗΔΟΥ και την κατά περίπτωση αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας, εντός τριάντα (30) ημερών από την έκδοσή τους. Παράλειψη ή καθυστέρηση ολοσχερούς καταβολής του οφειλόμενου τέλους χρήσης πέραν των εξήντα (60) ημερών από την εκάστοτε ημερομηνία εμπρόθεσμης καταβολής του, επιφέρει την αυτοδίκαιη ανάκληση της άδειας λειτουργίας και της άδειας κυκλοφοριακής σύνδεσης της επιχείρησης.

δ. Το ετήσιο τέλος χρήσης για τις κυκλοφοριακές συνδέσεις με το επαρχιακό οδικό δίκτυο αποτελεί έσοδο του οικείου Περιφερειακού Ταμείου. Το τέλος χρήσης καθορίζεται κάθε δύο χρόνια με πρακτικό Επιτροπής που αποτελείται από τον Οικονομικό Έφορο, τον Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών και τον Διευθυντή Γεωργίας της οικείας Περιφέρειας, βεβαιώνεται σαν έσοδο της Περιφέρειας από την Επιτροπή αυτή, εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί δημοσίων εσόδων από τα κατά τόπους δημόσια ταμεία με βάση χρηματικούς καταλόγους που αποστέλλονται σ' αυτά από την Περιφέρεια και κατατίθεται σε πίστωση του λογαριασμού της Περιφέρειας που τηρείται στην Τράπεζα Ελλάδας.

Άρθρο 213
Καθορισμός αρμοδιότητας Υπηρεσίας Οδικών Τελών - Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών - Τροποποίηση της περ. ε' της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 4250/2014

Τροποποιείται η περ. ε' της παρ. 2 του άρθρου 6 ν. 4250/2014 (Α' 74) και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Από την κατάργηση της Εταιρίας οι αρμοδιότητες της μεταβιβάζονται ως ακολούθως:

α. Είσπραξη διοδίων

i. Η αρμοδιότητα είσπραξης διοδίων τελών στο σταθμό των Μαλγάρων μεταβιβάζεται στην εταιρία Εγνατία Οδός Α.Ε., η οποία τα εισπράττει για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου και ως εντολοδόχος του ΤΑΙΠΕΔ.

ii. Η αρμοδιότητα είσπραξης διοδίων τελών στο σταθμό του Ακτίου και οι σχετικοί πόροι μεταβιβάζονται στην Εγνατία Οδός Α.Ε., η οποία και υποκαθιστά την ΤΕΟ ΑΕ και στην κοινοπραξία με την επωνυμία «ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΤΕΟ Α.Ε.-ΒΕΕ ΤΕCΗ Α.Ε.-ΛΕΠΌΥΡΠΑ ΔΙΟΔΙΩΝ ΑΚΤΙΟΥ» και το διακριτικό τίτλο «ΤΕΟ-ΒΕΕ-ΤΕCΗ-ΔΙΟΔΙΑ ΑΚΤΙΟΥ», η οποία έχει συσταθεί δυνάμει του, από 30.12.2008, Συμφωνητικού Σύστασης και Καταστατικού Κοινοπραξίας.

β. Βεβαίωση παραβάσεων

Η αρμοδιότητα βεβαίωσης παραβάσεων που αφορούν στη μη καταβολή διοδίων και επιβολή προστίμων μεταβιβάζεται στην Εγνατία Οδός Α.Ε..

γ. Λειτουργία και συντήρηση ΠΑΘΕ και κλάδων αυτού

Η αρμοδιότητα λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης του τμήματος ΠΑΘΕ από Κλειδί έως Ευζώνους μεταβιβάζεται στην Εγνατία Οδός Α.Ε. ολα τα υπόλοιπα οδικά τμήματα, για τα οποία έχει αρμοδιότητα η Εταιρία μεταφέρονται στην ΕΥΔΕ Σ.Α. της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων.

δ. Είσπραξη τελών μηχανημάτων

Η αρμοδιότητα είσπραξης τελών μηχανημάτων έργου μεταβιβάζεται στη Διεύθυνση Ηλεκτρομηχανολογικών Εφαρμογών και Μηχανικού Εξοπλισμού (Δ13) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων.

ε. Διαχείριση κυκλοφοριακών συνδέσεων

Η αρμοδιότητα διαχείρισης των κυκλοφοριακών συνδέσεων με το εθνικό βασικό, δευτερεύον, και τριτεύον οδικό δίκτυο, κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 1 του π.δ. 209/1998 (Α' 169) και με την εξαίρεση των τμημάτων του δικτύου που διέπονται από συμβάσεις παραχώρησης, καθώς και τα έσοδα από τέλη χρήσης και πρόστιμα της παρ. 7 του άρθρου 21 του β.δ. 465/1970 (Α' 150) μεταβιβάζονται στην Υπηρεσία Οδικών Τελών -Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Οδικών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Στις λοιπές περιπτώσεις η αρμοδιότητα διαχείρισης και τα σχετικά έσοδα μεταβιβάζονται στις κατά τόπον αρμόδιες περιφέρειες.

Η καταγραφή των υφιστάμενων κυκλοφοριακών συνδέσεων, ο εντοπισμός των περιπτώσεων αυθαίρετης κατάληψης έκτασης μεγαλύτερης από την εγκριθείσα, καθώς και ο εντοπισμός των παράνομων συνδέσεων ανήκουν αποκλειστικά στις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τη συντήρηση του οικείου τμήματος του οδικού δικτύου και για τη χορήγηση των αδειών κυκλοφοριακής σύνδεσης και λειτουργίας των συνδεόμενων επιχειρήσεων. Η είσπραξη των αποζημιώσεων από τις αυθαίρετες κυκλοφοριακές συνδέσεις ανήκει στην αρμοδιότητα των οικείων περιφερειακών αυτοδιοικήσεων.»

στ. Κέντρο παρακολούθησης διοδίων

Ο εξοπλισμός και το λογισμικό του Κέντρου Ελέγχου Παρακολούθησης Διοδίων (SCADA) μεταβιβάζεται στο Ελληνικό Δημόσιο και η λειτουργία του ανατίθεται στην ΕΥΔΕ Λειτουργίας και Συντήρησης Έργων Παραχώρησης της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

ζ. Μισθώσεις

Η Εταιρία υποκαθίσταται στο σύνολο των συμβάσεων μίσθωσης, στις οποίες συμβάλλεται ως εκμισθώτρια από την Ε.Τ.Α.Δ. Α.Ε., η οποία υπεισέρχεται στο σύνολο των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων της Εταιρίας από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Από την παρούσα ρύθμιση εξαιρούνται οι συμβάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου.

η. Λειτουργία και συντήρηση υποθαλάσσιας αρτηρίας Ακτίου-Πρέβεζας

Η αρμοδιότητα λειτουργίας και συντήρησης της υποθαλάσσιας σήραγγας Ακτίου-Πρέβεζας μεταφέρεται στην Εγνατία Οδός Α.Ε. η οποία και υποκαθιστά την ΤΕΟ Α.Ε. και στην κοινοπραξία με την επωνυμία «ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΤΕΟ Α.Ε.-ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΤΡΙΚΑΤ ΑΕΚΤΕ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΕΡΗΣ και ΥΙΟΙ Ε.Ε.-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΖΕΥΞΗΣ ΑΚΤΙΟΥ-ΠΡΕΒΕΖΑΣ» και το διακριτικό τίτλο «ΤΕΟ-ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΤΡΙΚΑΤ ΑΕΚΤΕ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΕΡΗΣ και ΥΙΟΙ Ε.Ε.-ΑΚΤΙΟ/ ΠΡΕΒΕΖΑ», η οποία έχει συσταθεί δυνάμει του από 8.8.2013 Συμφωνητικού Σύστασης Κοινοπραξίας.

θ. Εισφορά υπέρ ΤΕΟ Α.Ε. από ασφάλιστρα

Η επιβληθείσα υπέρ του ΤΕΟ με την υπ αριθμ. Κ4-1123/27.8.1977 υπουργική απόφαση εισφορά 1% επί των καθαρών ασφαλίστρων του κλάδου αυτοκινήτων καταργείται. Αντ αυτής επιβάλλεται εισφορά 0,6% υπέρ του Επικουρικού Κεφαλαίου για την εκπλήρωση των σκοπών του.

ι. Συμμετοχές σε Κοινοπραξίες-Συμβάσεις

Το σύνολο των κοινοπραξιών, στις οποίες μετέχει η εταιρεία πλην των αναφερόμενων στην παρ. 2 περίπτωση α υποπερίπτωση ii. και περίπτωση η του παρόντος άρθρου λύονται δια του παρόντος αζημίως για το Ελληνικό Δημόσιο.

Το σύνολο των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών με την Εταιρία καταγγέλλονται δια του παρόντος και αζημίως για το Ελληνικό Δημόσιο.

ια. Εκκρεμείς δίκες

Μετά το πέρας της εκκαθάρισης το Ελληνικό Δημόσιο υπεισέρχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων της Εταιρίας και οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται αυτοδικαίως και χωρίς άλλη διατύπωση με το Ελληνικό Δημόσιο, διεξαγόμενες στο όνομά του. Διαδικαστικές πράξεις και ένδικα μέσα, που ασκήθηκαν από τη θέση της Εταιρείας σε εκκαθάριση και μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι νόμιμα.

ιβ. Διαχείριση συμβάσεων Οδικού Δικτύου

Η αρμοδιότητα της διαχείρισης και χρηματοδότησης των εκτελούμενων συμβάσεων συντήρησης και έργων του Οδικού Δικτύου, καθώς και εκείνων που έχουν ανατεθεί ή πρόκειται να ανατεθούν μετά τις 26.3.2014, με βάση πιστώσεις εγκεκριμένες πριν από την παραπάνω ημερομηνία, μεταφέρεται στη Διεύθυνση Οδικών Υποδομών της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

ιγ. Εκπροσώπηση της χώρας σε ευρωπαϊκούς φορείς εκμετάλλευσης αυτοκινητοδρόμων

ιδ. Η αρμοδιότητα είσπραξης αποζημιώσεων από φθορές του εθνικού οδικού δικτύου, η οποία ανήκε στην Τ.Ε.Ο. Α.Ε., μεταβιβάζεται στην κατά τόπο αρμόδια Περιφέρεια.

Μέχρι τη σύσταση ένωσης των φορέων εκμετάλλευσης αυτοκινητοδρόμων την εκπροσώπηση της χώρας στις αντίστοιχες διεθνείς ενώσεις, η οποία μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος ανήκε στις δραστηριότητες της Εταιρίας, ανατίθεται στην εταιρία με την επωνυμία Εγνατία Οδός Α.Ε., η οποία και αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενημερώσει σχετικά τις διεθνείς ενώσεις και να μεριμνήσει για την ομαλή συνέχεια ως προς την εκπροσώπηση της χώρας σε αυτές.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΔΕΙΩΝ

Άρθρο 214
Ψηφιοποίηση φακέλων οικοδομικών αδειών

1. Οι φυσικοί φάκελοι των οικοδομικών αδειών που έχουν εκδοθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες μέχρι τη θέση σε ισχύ του πληροφοριακού συστήματος e-Άδειες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των συνοδευτικών εγγράφων και των μελετών, ψηφιοποιούνται σε ηλεκτρονική μορφή και καταχωρούνται υποχρεωτικά στο πληροφοριακό σύστημα e-Άδειες μέχρι την 31η.12.2023. Η προθεσμία αυτή δύναται να παρατείνεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και πάντως σε κάθε περίπτωση όχι πέραν της 31ης.12.2025.

2. Η ψηφιοποίηση των φυσικών φακέλων σε ηλεκτρονική μορφή και η καταχώρισή τους στο πληροφοριακό σύστημα e-Άδειες πραγματοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες, στο φυσικό αρχείο των οποίων βρίσκονται οι εν λόγω φάκελοι. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών δύναται να ανατεθεί η υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας. Με κοινή απόφαση των Υπουργείων Υποδομών και Μεταφορών, Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται οι λεπτομέρειες της από κοινού εποπτείας της υλοποίησης του έργου αυτού

Άρθρο 215
Διαδικασία υποβολής εγκρίσεων για την έκδοση οικοδομικών αδειών

1. Οι κάθε είδους εγκρίσεις τρίτων φορέων που απαιτούνται από την κείμενη νομοθεσία, προκειμένου να εκδοθεί οικοδομική άδεια, χορηγούνται από αυτούς αποκλειστικά με ηλεκτρονικό τρόπο, μέσω του πληροφοριακού συστήματος e-Άδειες . Οι εγκρίσεις αυτές είναι οι εξής:

α. Έγκριση Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής (Σ.Α.)/Σ.Α. Αιγαίου.

β. Έγκριση Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής (ΚΕ.Σ.Α.)/ΚΕ.Σ.Α. Αιγαίου/ΚΕ.Σ.Α. Μακεδονίας Θράκης.

γ. Έγκριση Συμβουλίου Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α.).

δ. Έγκριση Περιφερειακού ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α..

ε. Έγκριση Κεντρικού ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α..

στ. Έγκριση Δασικής Υπηρεσίας.

ζ. Έγκριση Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (Εφορείας Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων, Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων).

η. Έγκριση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

θ. Απαίτηση υποσταθμού ρεύματος από Διαχειριστή Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας.

ι. Έγκριση οριοθέτησης υδατορέματος.

ια. Έγκριση Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας.

ιβ. Έγκριση Επιτροπής Χωροταξίας και Περιβάλλοντος της οικείας Περιφέρειας για γη υψηλής παραγωγικότητας.

ιγ. Έγκριση κυκλοφοριακής σύνδεσης.

ιδ. Βεβαίωση Εταιρείας Παροχής Αερίου.

ιε. Έγκριση ΔΕΗ για απόσταση από καλώδια υψηλής τάσης.

ιστ. Έγκριση υψομέτρου.

ιζ. Έγκριση οριοθέτησης αιγιαλού.

ιη. Πρωτόκολλο αδυνάτου τακτοποίησης.

ιθ.Κύρωση δικτύου κοινοχρήστων χώρων.

κ. Έγκριση υπηρεσιών Υπουργείου Υγείας/Νοσοκομείου.

Οι απαιτούμενες εγκρίσεις μπορούν να τροποποιούνται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

2. Οι φορείς που χορηγούν τις εγκρίσεις της παρ. 1 υποχρεούνται, εντός αποκλειστικής προθεσμίας 6 (έξι) μηνών, να δηλώσουν στη Γενική Γραμματεία Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας τον τρόπο ηλεκτρονικής χορήγησης των ανωτέρω εγκρίσεων ως εξής:

α) Εφόσον διαθέτουν οι ίδιοι ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης και παρακολούθησης αιτήσεων με πανελλαδική κάλυψη, παρέχουν διεπαφή διαλειτουργικότητας προς το σύστημα e-Άδειες μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας του άρθρου 84 του ν. 4727/2020 (Α' 184). Οι παρεχόμενες υπηρεσίες θα είναι κατ' ελάχιστον οι εξής:

αα. Υποβολή αίτησης με εφαρμογή κανόνων πληρότητας,

αβ. παρακολούθηση αίτησης σε επίπεδο οργανικής μονάδας και μέχρι φυσικού προσώπου,

αγ.παρακολούθηση παρατηρήσεων και υποβολή συμπληρωματικής ή/και αναθεωρημένης αίτησης,

αδ. παραλαβή ηλεκτρονικού αντιγράφου της αιτούμενης έγκρισης.

β) Αν δεν διαθέτουν ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης και παρακολούθησης αιτήσεων με πανελλαδική κάλυψη, ο πάροχος του πληροφοριακού συστήματος e-Άδειες είναι υποχρεωμένος να υλοποιήσει υποσύστημα στο e-Άδειες, μέσω του οποίου να υλοποιούνται τα εξής:

βα. Πρόσβαση με Κωδικούς Δημόσιας Διοίκησης για όσους υπαλλήλους ορίσει η κάθε υπηρεσία,

ββ. διάθεση περιβάλλοντος/λειτουργικότητας απόδοσης δικαιωμάτων πρόσβασης στους υπαλλήλους/χρήστες της κάθε υπηρεσίας από τον διαχειριστή χρηστών της υπηρεσίας. Πρόσβαση στο συγκεκριμένο περιβάλλον/λειτουργικότητα έχουν οι διαχειριστές χρηστών της υπηρεσίας, όπως ορίζονται στο Σύστημα Μητρώου Ελληνικού Δημοσίου (Απογραφή) ώστε να εκχωρούν το δικαίωμα πρόσβασης στο σύστημα e-Άδειες στους υπαλλήλους του φορέα τους.

βγ. παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης και υποστήριξης,

βδ. αποτύπωση της διοικητικής δομής της υπηρεσίας με βάση γεωχωρικά δεδομένα,

βε. εφαρμογή κανόνων πληρότητας,

βστ. παρακολούθηση αίτησης σε επίπεδο οργανικής μονάδας και μέχρι φυσικού προσώπου,

βζ. παρακολούθηση παρατηρήσεων και υποβολή συμπληρωματικής ή αναθεωρημένης αίτησης

βη. παραλαβή ηλεκτρονικού αντιγράφου της αιτούμενης έγκρισης.

3. Μετά την επιλογή του τρόπου υποδοχής αιτημάτων και δια-

χείρισης εγκρίσεων που περιγράφεται στην παρ. 2, η υπηρεσία έκδοσης της έγκρισης και ο πάροχος του συστήματος e-Άδειες υποχρεούνται να ολοκληρώσουν την υλοποίηση των προβλέψεων των περ. α' και β' της παρ. 2 εντός χρονικού διαστήματος έξι (6) μηνών.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές των συστημάτων του παρόντος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία και τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων αυτών.

Άρθρο 216
Παρατάσεις δικαιολογητικών υπαγωγής στη νομοθεσία για την αυθαίρετη δόμηση

Οι προθεσμίες της παρ. 11 του άρθρου 51 του ν. 4643/2019 (Α' 193), παρατείνονται από τότε που είχαν λήξει και η παρ. 11 διαμορφώνεται ως εξής:

«11. Για τις περιπτώσεις υπαγωγής στον ν. 4178/2013 (Α' 174), περί αυθαίρετης δόμησης, οι οποίες δεν μεταφέρονται στον ν. 4495/2017 (Α' 167) και τις περιπτώσεις υπαγωγής στον ν. 4014/2011 (Α' 209) περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και αυθαιρέτων, που έχουν μεταφερθεί στον ν. 4178/2013, ο μηχανικός υποχρεούται να ολοκληρώσει την ηλεκτρονική υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών μέχρι:

α) 8.2.2022 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 (Α' 209) στον ν. 4178/2013 (Α' 174) ή εξόφλησης του παραβόλου έως την 31η Δεκεμβρίου 2013,

β) 8.2.2022 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 στον ν. 4178/2013 ή εξόφλησης του παραβόλου από 1.1.2014 έως 31.12.2014,

γ) 8.2.2022 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 στον ν. 4178/2013 ή εξόφλησης του παραβόλου από 1.1.2015 έως 31.12.2015,

δ) 8.5.2022 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 στον ν. 4178/2013 ή εξόφλησης του παραβόλου από 1.1.2016 έως 31.12.2016,

ε) 8.8.2022 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 στον ν. 4178/2013 ή εξόφλησης του παραβόλου από 1.1.2017 έως 3.11.2017.»

Άρθρο 217
΄Εκδοση οικοδομικών αδειών για τα κτίρια του πρώην Ολυμπιακού Χωριού Τύπου Αμαρουσίου

1. Η προσαρμογή του Ολυμπιακού Χωριού Τύπου του άρθρου 6 του ν. 3207/2003 (Α' 302) στο από 24.2.2020 προεδρικού διατάγματος (Δ' 91) γίνεται με την ακόλουθη διαδικασία:

α. Για το κτίριο που βρίσκεται εντός του Τομέα Ι του Ρυμοτομικού Σχεδίου Εφαρμογής (ΡΣΕ), το οποίο εγκρίθηκε με το από 24.2.2020 προεδρικό διάταγμα, εκδίδεται οικοδομική άδεια από το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Για την έκδοση της άδειας υποβάλλονται στο Τμήμα Πολεοδομίας της Διεύθυνσης Αδειοδοτήσεων της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σε έγχαρτη μορφή, τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

αα. αίτηση του κυρίου του ακινήτου με τις δηλώσεις αναθέσεων - αναλήψεων των εργασιών προσαρμογής,

αβ. έγκριση του Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής,

αγ. τίτλοι ιδιοκτησίας, πρόσφατο πιστοποιητικό ιδιοκτησίας ή κτηματογραφικό φύλλο και απόσπασμα κτηματογραφικού διαγράμματος για το ακίνητο,

αδ. απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων,

αε. αρχιτεκτονική μελέτη,

αστ. μελέτη παθητικής πυροπροστασίας και μελέτη προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία,

αζ. στατική μελέτη,

αη. μελέτες ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων,

αθ. μελέτη ενεργειακής απόδοσης κτιρίου,

αι. μελέτη χρονικού προγραμματισμού εκτέλεσης των εργασιών προσαρμογής,

αια. μελέτη υδραυλικών εγκαταστάσεων και αποχετεύσεων,

αιβ. μελέτη ενεργητικής πυροπροστασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις για την πυροπροστασία,

αιγ. μελέτη καύσιμου αερίου εγκεκριμένη από την αρμόδια εταιρεία παροχής αερίου,

αιδ. σχέδιο και φάκελος ασφάλειας και υγείας του έργου, σύμφωνα με το π.δ. 305/1996 (Α' 212),

αιε. στοιχεία για τη διαχείριση των αποβλήτων (ΣΔΑ) παρέχοντας τουλάχιστον τις πληροφορίες της παρ. 2 του άρθρου 7 της υπό στοιχεία 36259/1757/Ε103/2010 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 1312), τα οποία συνοδεύονται από αντίγραφο της υπογεγραμμένης σύμβασης του διαχειριστή των Αποβλήτων Εκσκαφών, Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ) με εγκεκριμένο σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης (ΣΕΔ) ΑΕΚΚ ή απόφαση έγκρισης ΣΕΔ σε ατομική βάση από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης,

αιστ. συμβολαιογραφική δήλωση των προβλεπόμενων χώρων στάθμευσης, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 1221/1981 (Α' 292), και πιστοποιητικό καταχώρισής της στο οικείο κτηματολογικό γραφείο,

αιζ. αιτιολογική έκθεση της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 1577/1985 (Α' 210),

αιη. αποδεικτικά κατάθεσης των απαιτούμενων εισφορών του ιδιοκτήτη του έργου υπέρ Δημοσίου, e-ΕΦΚΑ και δήμου,

αιθ. αντίγραφο απόδειξης παροχής υπηρεσιών ή τιμολόγιο που αφορά την καταβολή της συμφωνηθείσας αμοιβής των μελετητών μηχανικών, καθώς και τον Φόρο Επιτηδεύματος Μηχανικών (ΦΕΜ) αυτής,

ακ. τοπογραφικό διάγραμμα εξαρτημένο από το κρατικό σύστημα συντεταγμένων, σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές, με την αποτύπωση της τελικής μορφής του κτιρίου, και

ακα. διάγραμμα κάλυψης, σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές, με την αποτύπωση της τελικής μορφής του κτιρίου.

β) Για τους σκοπούς έκδοσης της οικοδομικής άδειας, στις παραπάνω μελέτες το κτίριο του Τομέα Ι αντιμετωπίζεται ως υφιστάμενο, τα δε δικαιολογητικά των περ. αε), αζ), αη), αια) και αιβ) αποτυπώνουν τόσο τις εργασίες προσαρμογής στο από 24.2.2020 προεδρικό διάταγμα, όσο και την τελική μορφή του συνόλου του κτιρίου.

2. Αφού η υπηρεσία ελέγξει την πληρότητα των υποβληθέντων δικαιολογητικών της παρ.1, εκδίδεται η άδεια από το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, μετά από εισήγηση του Τμήματος Πολεοδομίας της Διεύθυνσης Αδειοδοτήσεων της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικών Επενδύσεων, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών. Η άδεια του προηγούμενου εδαφίου επέχει θέση οικοδομικής άδειας και για το σύνολο του κτιρίου του Τομέα Ι και ανατρέχει στον χρόνο κατασκευής του, αποτελεί δε νόμιμο έρεισμα για την έκδοση κάθε άλλης διοικητικής πράξης που απαιτείται για τη λειτουργία του κτιρίου.

3. Η άδεια της παρ. 2 έχει διάρκεια τέσσερα (4) χρόνια και αναθεωρείται και ενημερώνεται στις περιπτώσεις των παρ. 9 και 10 του άρθρου 42 του ν. 4495/2017 (Α' 167) με τη διαδικασία των παρ. 1 και 2 του παρόντος.

4. Ο έλεγχος εφαρμογής της οικοδομικής άδειας πραγματοποιείται σε ένα (1) στάδιο (τελικό) από δύο (2) ελεγκτές δόμησης από το μητρώο ελεγκτών της κατηγορίας ΙΙΙ του άρθρου 156 του ν. 4389/2016 (Α' 94) και εφαρμόζονται κατά τα λοιπά τα άρθρα 44 επ. του ν. 4495/2017.

5. Μετά από την αποπεράτωση των εργασιών και την έκδοση Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης, το Τμήμα Πολεοδομίας της Διεύθυνσης Αδειοδοτήσεων της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων εκδίδει πιστοποιητικό ελέγχου κατασκευής και θεωρεί την οικοδομική άδεια.

6. Για τα κτίρια κατοικίας και τις συναφείς κατασκευές εντός των Τομέων ΙΙ και ΙΙΙ του ως άνω Ρυμοτομικού Σχεδίου Εφαρμογής (ΡΣΕ), εκδίδεται από τον Γενικό Διευθυντή Πολεοδομίας της Γενικής Γραμματείας Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας πράξη, με την οποία διαπιστώνεται η νομιμότητά τους κατά τον κρίσιμο χρόνο

της αρχικής τους κατασκευής, υπό την ακόλουθη διαδικασία και προϋποθέσεις:

Ο φορέας υλοποίησης του σχεδίου της παρ. 1 του άρθρου 8 του π.δ. 24/2020, υποβάλλει αίτημα στη Διεύθυνση Αρχιτεκτονικής, Οικοδομικών Κανονισμών και Αδειοδοτήσεων (ΔΑΟΚΑ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Με την αίτηση αυτή, ο φορέας συνυποβάλλει τεχνική έκθεση και σχετικά διαγράμματα κλίμακας 1:500 ή 1:200 ή 1:1.000, που συνοδεύονται από βεβαίωση αρμόδιου μηχανικού ότι τα κτίρια κατοικίας και οι συναφείς κατασκευές, όπως αδειοδοτήθηκαν και κατασκευάστηκαν από τον φορέα υλοποίησης του σχεδίου δυνάμει των μελετών και διαγραμμάτων της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 3207/2003 (Α' 302), εναρμονίζονται με τα όρια, τους όρους και περιορισμούς δόμησης, όπως αυτά καθορίστηκαν ειδικά για τους Τομείς ΙΙ και ΙΙΙ, με τα άρθρα 6 και 7 του από 24.2.2020 προεδρικού διατάγματος.

Εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών η υπηρεσία ελέγχει την πληρότητα του φακέλου και διαβιβάζει την αίτηση στο Κεντρικό Συμβούλιο Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α.) του άρθρου 24 του ν. 4495/2017. Μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής, ο φάκελος θεωρείται πλήρης και εισάγεται απευθείας στο ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α..

Το ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α. συνεδριάζει υποχρεωτικά εντός τριάντα (30) ημερών, για να εξετάσει την αίτηση. Εφόσον διαπιστωθεί ότι τα κτίρια και οι εν γένει κατασκευές στον Τομέα αυτό, όπως αποτυπώνονται στα διαγράμματα της παρ. 1, τηρούν τις γενικές και ειδικές πολεοδομικές διατάξεις και προδιαγραφές του από 24.2.2020 προεδρικού διατάγματος, το Συμβούλιο εκδίδει εισήγηση για την έκδοση διαπιστωτικής πράξης. Μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι το Συμβούλιο έχει εκδώσει θετική εισήγηση.

Ο Γενικός Διευθυντής Πολεοδομίας της Γενικής Γραμματείας Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας εκδίδει τη διαπιστωτική πράξη νομιμότητας, εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη συνεδρίαση του ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α. και την έκδοση της εισήγησης του τελευταίου. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η διαπιστωτική πράξη της παρούσας επέχει θέση οικοδομικής άδειας για όλα τα κτίρια κατοικίας και τις συναφείς κατασκευές εντός των Τομέων ΙΙ και ΙΙΙ του από 24.2.2020 προεδρικού διατάγματος. και ανατρέχει στον χρόνο κατασκευής των κτιρίων και κατασκευών αυτών.

Μετά την έκδοση της ως άνω διαπιστωτικής πράξης, για την εκτέλεση εργασιών, που αφορούν σε μεταβολές ή επεμβάσεις επί των κτιρίων κατοικίας και των συναφών κατασκευών εντός των Τομέων ΙΙ και ΙΙΙ, εφαρμόζεται το Πρώτο Κεφάλαιο του Τμήματος Β' του ν. 4495/2017. Οι σχετικές διοικητικές πράξεις εκδίδονται ανά αυτοτελή οριζόντια ή κάθετη ιδιοκτησία ή ανά κτίριο ή ομάδες κτιρίων, εντός πάντως των ορίων και των όρων και περιορισμών δόμησης που καθορίζονται στα άρθρα 6 και 7 του από 24.2.2020 προεδρικού διατάγματος. Δηλώσεις οι οποίες έχουν ήδη υποβληθεί για την τακτοποίηση αυθαιρέτων στο πλαίσιο του ν. 4495/2017 ή του ν. 4178/2013 (Α' 174) ή άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, δεν επηρεάζονται και εξακολουθούν να ισχύουν.

7. Για το κτίριο γραφείων που βρίσκεται εντός του Τομέα ΙΙΙ του ως άνω ρυμοτομικού σχεδίου εφαρμογής (ΡΣΕ) εκδίδεται από τον Γενικό Διευθυντή Πολεοδομίας της Γενικής Γραμματείας Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας πράξη με την οποία διαπιστώνεται η νομιμότητά του κατά τον κρίσιμο χρόνο της αρχικής του κατασκευής, υπό τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις της παρ. 6. Η διαπιστωτική αυτή πράξη επέχει θέση οικοδομικής άδειας για το πιο πάνω κτίριο και ανατρέχει στον χρόνο κατασκευής του. Μετά την έκδοση της ως άνω διαπιστωτικής πράξης, η εκτέλεση εργασιών επί του κτιρίου γραφείων επιτρέπεται, εντός των ορίων και των όρων και περιορισμών δόμησης που καθορίζονται στα άρθρα 6 και 7 του από 24.2.2020 προεδρικού διατάγματος (Δ' 91) και κατόπιν τήρησης του Πρώτου Κεφαλαίου του Τμήματος Β' του ν. 4495/2017.

Άρθρο 218
Καθορισμός υποπεριοχής προστασίας στις περιπτώσεις ήπιων αναπτυξιακών έργων

1. Έως την ολοκλήρωση και έγκριση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 (Α' 160) και στις προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με τα άρθρα 18, 19 και 21 του ν. 1650/1986, εξαιρουμένων των ζωνών και περιοχών απολύτου προστασίας, ή στις περιπτώσεις καθορισμένων ζωνών προστασίας από ειδικά διατάγματα χρήσεων γης, δύναται να καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα μετά από πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας υπο-περιοχή προστασίας στις περιπτώσεις ήπιων αναπτυξιακών έργων, διασφαλίζοντας ότι δεν παραβλάπτεται η ακεραιότητα της ευρύτερης περιοχής ως προς τις οικολογικές της λειτουργίες σε σχέση με τους στόχους διατήρησης της περιοχής. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται, πέραν των άλλων όρων και περιορισμών για την ανάπτυξη της υπό-περιοχής, ειδικοί κανόνες άσκησης δραστηριοτήτων ή και υλοποίησης τεχνικών έργων.

2. Για την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παρ. 1 συμπληρωματικά των σχετικών διατάξεων του ν. 3937/2011 (Α' 60) υποβάλλεται από τον φορέα υλοποίησης του προτεινόμενου έργου:

α) Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ), η οποία ακολουθεί τις προδιαγραφές των εν εξελίξει ΕΠΜ του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 και εγκρίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις προς διασφάλιση της ακεραιότητας της ευρύτερης περιοχής και των στόχων διατήρησης. Αν οι ανωτέρω προηγηθούν της ολοκλήρωσης και έγκρισης των εν εξελίξει Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, αυτές λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη.

β) Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το άρθρο 6 και δημοσιοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 7 της υπ' αρ. 107017/2006 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του Υφυπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (Β' 1225). Ως αρμόδια αρχή για τις ανάγκες εφαρμογής του παρόντος νοείται η αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

γ) Γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων του άρθρου 4 του ν. 4447/2016 (Α' 241).

3. Αν εκπονείται σχέδιο που εντάσσεται στα Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια, αυτό ενσωματώνεται στα προεδρικά διατάγματα που κατά περίπτωση προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 219
Υπαίθρια διαφήμιση σε ζώνες αεροδρομίων

1. Σε εθνικές και επαρχιακές οδούς και σε αυτοκινητοδρόμους πρόσβασης εντός της ζώνης αεροδρομίου επιτρέπεται η προβολή υπαίθριας διαφήμισης σύμφωνα με τον ν. 2946/2001 (Α' 224).

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ύστερα από γνώμη των φορέων διαχείρισης των αεροδρομίων και του Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής ρυθμίζονται, για κάθε αεροδρόμιο, οι όροι και οι προϋποθέσεις τοποθέτησης, στους χώρους όπου επιτρέπεται η προβολή υπαίθριας διαφήμισης, ειδικά διαμορφωμένων πλαισίων για την προβολή τους, η μορφή, το μέγεθος και τα υλικά από τα οποία αυτά αποτελούνται, οι επιβαλλόμενες αποστάσεις από τον άξονα της οδού ή του αυτοκινητοδρόμου, από τη ρυμοτομική γραμμή και το κράσπεδο του πεζοδρομίου, οι επιβαλλόμενες αποστάσεις μεταξύ των πλαισίων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για τη χρήση των χώρων και την τοποθέτηση των πλαισίων αυτών. Με την ίδια απόφαση μπορεί επίσης να επιτρέπεται η τοποθέτηση κατασκευών στους ανωτέρω χώρους, άλλης μορφής και τεχνολογίας, για την προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων και να καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις χρή-

σης τους.

3. Οι χώροι για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης της παρ. 1 καθορίζονται με απόφασή του οικείου Περιφερειάρχη, η οποία εκδίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της αίτησης του φορέα διαχείρισης και εκμετάλλευσης του αεροδρομίου. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της ως άνω προθεσμίας, η αίτηση τεκμαίρεται ότι έχει εγκριθεί.

4. Το δικαίωμα παραχώρησης της χρήσης των χώρων που βρίσκονται εντός των ζωνών αεροδρομίων και καθορίζονται για υπαίθρια διαφήμιση, ανήκει στον φορέα όπου ανήκει η εκμετάλλευση και η διαχείριση του αεροδρομίου.

5. Κατά τα λοιπά, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με το παρόν, εφαρμόζεται ο ν. 2946/2001 (Α' 224).

Άρθρο 220
Παράταση αδειών δόμησης σε σεισμόπληκτες και πυρόπληκτες περιοχές - Τροποποίηση της παρ. 4 του ν. 4258/2014

Τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 11 του ν. 4258/2014 (Α' 94) και διαμορφώνεται ως εξής:

«4. Η ισχύς των αδειών επισκευής κτιρίων σε σεισμόπληκτες και πυρόπληκτες περιοχές που σύμφωνα με ειδικές ρυθμίσεις υπουργικών αποφάσεων κατ' εξουσιοδότηση του ν. 1190/1981 (Α' 203), οι οποίες δεν είχαν λήξει την 1.3.2011 παρατείνεται ως την 31.12.2021. Ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών δύναται με απόφασή του να παρατείνει, την ανωτέρω προθεσμία, εφόσον απαιτείται, μέχρι και τρία (3) έτη από τη λήξη της.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'
ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Άρθρο 221
Παράταση αναστολής πλειστηριασμών πυρόπληκτων

Αναστέλλεται σε βάρος φυσικών ή νομικών προσώπων που περιέρχονται ή περιήλθαν προσωρινά ή μόνιμα σε κατάσταση απρόβλεπτης έκτακτης ανάγκης εξαιτίας των πυρκαγιών που έπληξαν περιοχές της Περιφέρειας Αττικής στις 23 και 24 Ιουλίου 2018 η διενέργεια κάθε πράξης αναγκαστικής εκτέλεσης κινητών και ακινήτων, ιδίως η διενέργεια πλειστηριασμών, κατασχέσεων, αποβολών (εξώσεων) και προσωπικών κρατήσεων, καθώς και οι προθεσμίες άσκησης ανακοπών και αιτήσεων που αφορούν τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης από τις 25.1.2021 έως τις 25.1.2022.

Άρθρο 222
Αφορολόγητο, ανεκχώρητο και ακατάσχετο για την ενίσχυση που καταβάλλεται στο πλαίσιο της συγχρηματοδοτούμενης από το ΕΣΠΑ δράσης «e-λιανικό - Επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ επιχειρήσεων του κλάδου του λιανεμπορίου, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος»

Για το χρονικό διάστημα ισχύος των έκτακτων μέτρων αντιμετώπισης του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, και πάντως όχι πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2021, η ενίσχυση που καταβάλλεται στο πλαίσιο της συγχρηματοδοτούμενης από το ΕΣΠΑ δράσης «e-λιανικό - Επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ επιχειρήσεων του κλάδου του λιανεμπορίου, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος» δεν υπόκειται σε οποιονδήποτε φόρο, τέλος, εισφορά ή άλλη κράτηση υπέρ του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013 (Α' 167), είναι ανεκχώρητη και ακατάσχετη στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπά τους, τα ασφαλιστικά ταμεία και τα πιστωτικά ιδρύματα. Οι δικαιούχοι της ενίσχυσης του παρόντος απαλλάσσονται από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας για τη συμμετοχή τους στις δράσεις και την είσπραξη της ενίσχυσης.

Άρθρο 223
Διαδικασία υπολογισμού νόμιμων τόκων στις περιπτώσεις ανάκτησης ποσού ενίσχυσης που έχει δοθεί σε επενδυτικά σχέδια των νόμων 1892/1990, 2601/1998 και 3299/2004

1. Αν, κατά την εφαρμογή των νόμων 1892/1990 (Α' 101), 2601/1998 (Α' 81) και 3299/2004 (Α' 261), αποφασιστεί η μερική ή ολική επιστροφή του ποσού της ενίσχυσης που έχει καταβληθεί, προσαυξημένου κατά το ποσό των νόμιμων τόκων από την εκάστοτε καταβολή και οποτεδήποτε μέχρι και τη σύνταξη του χρηματικού καταλόγου, το ποσό των τόκων, που αναζητείται από το ελληνικό Δημόσιο, δεν δύναται να υπερβαίνει σε ποσοστό το σαράντα τοις εκατό (40%) επί του προς ανάκτηση κεφαλαίου.

2. Η παρ. 1 εφαρμόζεται και σε αποφάσεις ανάκτησης καταβληθεισών ενισχύσεων για ποσά τόκων, που έχουν βεβαιωθεί ταμειακά από τις αρμόδιες υπηρεσίες της φορολογικής διοίκησης. Για την εφαρμογή του παρόντος οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος στους φορείς υποδοχής επενδυτικών σχεδίων, μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Επενδύσεων (Π.Σ.Κ.Ε.), αίτημα επανυπολογισμού του συνολικού προς ανάκτηση ποσού, προσαρμόζοντας ανάλογα το ποσό των νόμιμων τόκων σύμφωνα με την παρ. 1. Το αίτημα επανυπολογισμού αποστέλλεται στις αρμόδιες υπηρεσίες της φορολογικής διοίκησης για την έκδοση των σχετικών ταμειακών βεβαιώσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 55 και επ. του π.δ. 16/1989 (Α' 6).

3. Ποσά τόκων σχετικά με αποφάσεις ανάκτησης των καταβληθεισών ενισχύσεων, τα οποία έχουν εισπραχθεί, δεν επιστρέφονται, εκτός, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 1 και εφόσον δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση μετά την άσκηση ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων των ένδικων βοηθημάτων που προβλέπονται από τον νόμο, είτε κατά των πράξεων ανάκτησης των καταβληθεισών ενισχύσεων επιστροφής είτε κατά των ταμειακών βεβαιώσεών τους και οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές υποβάλλουν την αίτηση επανυπολογισμού των τόκων της παρ. 2, εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος.

Άρθρο 224
Αξιολογητές ερευνητικών έργων Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων - Προσθήκη παρ. 16 στο άρθρο 24 του ν. 4310/2014

Στο άρθρο 24 του ν. 4310/2014 (Α' 258) προστίθεται νέα παρ. 16, ως εξής:

«16. Τα εγγεγραμμένα μέλη στο Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας (Γ.Γ.Ε.Κ.) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων του άρθρου 27, τα μέλη του Μητρώου Πιστοποιημένων Αξιολογητών - Εμπειρογνωμόνων της παρ. 11 του άρθρου 5 του ν. 4429/2016 (Α' 199), οι αξιολογητές της παρ. 4 του άρθρου 31 του παρόντος, καθώς και οι αξιολογητές των προς ένταξη εταιρειών στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων του άρθρου 47 του ν. 4712/2020 (Α' 146) δεν εμπίπτουν στο άρθρο 1 του ν. 3213/2003 (Α' 309) και δεν είναι υπόχρεοι σε δήλωση περιουσιακής κατάστασης, μόνο εκ της συμμετοχής τους σε διαδικασίες αξιολόγησης ή πιστοποίησης δράσεων, προτάσεων ή προσκλήσεων που εκδίδει η Γ.Γ.Ε.Κ. ή η ΕΥΔΕ ΕΤΑΚ ή το ΕΛΙΔΕΚ, εκ της αξιολογήσεως των ερευνητικών κέντρων και των ινστιτούτων τους, καθώς και εκ της αξιολογήσεως των εταιρειών που αιτούνται την ένταξη τους στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων, από την ημερομηνία σύστασης του Μητρώου με τον ν. 4712/2020 (Α' 146).»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Άρθρο 225
Ρυθμίσεις για τον Εθνικό Μηχανισμό Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων

1. Με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας (ΚΥΣΕΑ), που λαμβάνεται ύστερα από πρόταση της Διυπουργικής Επιτροπής Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 4662/2020 (Α' 27), καθορίζονται και εγκρίνονται τα προγράμματα του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων ως προς τις προμήθειες, τις υπηρεσίες και τα έργα. Η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας διαμορφώνει την πρότασή της μετά από εισήγηση του Υπουργού που είναι αρμόδιος για την πολιτική προστασία, στην οποία περιλαμβάνονται ιδίως η αιτιολόγηση του είδους, της αναγκαιότητας και σκοπιμότητας, καθώς και η εκτιμώμενη συνολική δαπάνη, η οποία έχει προσδιοριστεί με έκθεση ανεξάρτητου ορκωτού ελεγκτού λογιστή ή ελεγκτικής εταιρείας εγνωσμένου κύρους.

2. Η ενεργοποίηση των προγραμμάτων της παρ. 1 γίνεται με απόφαση του Υπουργού που είναι αρμόδιος για την πολιτική προστασία. Η διαδικασία υλοποίησης των υπηρεσιών, προμηθειών και έργων των προγραμμάτων της παρ. 1 που αφορούν σε απόρρητες δαπάνες του άρθρου 53 του ν. 4662/2020, πραγματοποιείται με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης ή με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης με ή χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. Η υπαγωγή των δαπανών των προγραμμάτων του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 2 του άρθρου 53 του ν. 4662/2020 γίνεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού που είναι αρμόδιος για την πολιτική προστασία, μετά από γνώμη της Επιτροπής Ειδικών Δαπανών της παρ. 6 του άρθρου 53 του ν. 4662/2020.

3. Εφόσον συντρέχει κατεπείγουσα ανάγκη, η οποία επιβάλλει την άμεση υλοποίηση προγράμματος για θέματα εθνικής ασφάλειας, προστασίας της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, της υγείας, της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και της προστασίας του περιβάλλοντος, στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, είναι δυνατή η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης δίχως προηγούμενη δημοσίευση με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016 (Α' 147).

4. Οι συμβάσεις του παρόντος υπάγονται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με το άρθρο 324 του ν. 4700/2020 (Α' 127). Από τον έλεγχο εξαιρούνται οι συμβάσεις των προγραμμάτων της παρ. 1, δυνάμει των οποίων ανατίθεται από μία κυβέρνηση σε άλλη κυβέρνηση, η προμήθεια εξοπλισμού και μέσων, η παροχή υπηρεσιών και η διενέργεια έργων αναφορικά με τον Εθνικό Μηχανισμό Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων καθώς και οι συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων των προγραμμάτων της παρ. 1 που διέπονται από ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες δυνάμει διεθνούς συμφωνίας ή διακανονισμού που έχει συναφθεί μεταξύ ενός ή περισσοτέρων κρατών ή/και μεταξύ ενός ή περισσότερων διεθνών οργανισμών.

5. Η διενέργεια των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων που εντάσσονται στα προγράμματα του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων γίνεται από: α) τις επιτροπές προδιαγραφών, β) τις επιτροπές διενέργειας διαγωνισμού και διαπραγμάτευσης, γ) τις επιτροπές ενστάσεων και δ) τις επιτροπές παραλαβής. Οι επιτροπές του πρώτου εδαφίου συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού που είναι αρμόδιος για την πολιτική προστασία. Με την απόφαση συγκρότησης ορίζονται τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, που προέρχονται από το προσωπικό της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, καθώς και η θητεία και εξειδικεύεται κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη συγκρότηση και λειτουργία των επιτροπών. Πρόσωπο που έχει συμμετάσχει στην επιτροπή προδιαγραφών δεν επιτρέπεται να συμμετάσχει στις λοιπές επιτροπές του ιδίου προγράμματος.

6. Στις συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων του παρόντος περιλαμβάνεται υποχρεωτικά ειδική ρήτρα ακεραιότητας, βάσει της οποίας οι οικονομικοί φορείς και οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους, οι οποίοι συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης των σχετικών συμβάσεων, δεσμεύονται ότι σε όλα τα στάδια που προηγήθηκαν της κατακύρωσης της σύμβασης δεν ενήργησαν αθέμιτα, παράνομα ή καταχρηστικά, καθώς και ότι θα εξακολουθούν να μην ενεργούν κατ' αυτόν τον τρόπο κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης. Η ρήτρα ακεραιότητας δεσμεύει τους οικονομικούς φορείς και τους νόμιμους εκπροσώπους αυτών με την υπογραφή της σύμβασης. Εάν οι οικονομικοί φορείς παραβιάσουν τη ρήτρα ακεραιότητας επιβάλλονται, με απόφαση του Υπουργού που είναι αρμόδιος για την πολιτική προστασία, σωρευτικά η έκπτωση από τη σύμβαση και η κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης.

Άρθρο 226
Ρύθμιση για τα δημόσια ακίνητα του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων

Κατά παρέκκλιση της περ. ιε' της παρ. 1 του άρθρου 40 του ν. 4495/2017 (Α' 167), αναφορικά με τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την έκδοση οικοδομικής άδειας, τα δημόσια ακίνητα των Δομών και Υπηρεσιών του ν. 4662/2020 (Α' 27) εξαιρούνται από την υποχρέωση κατάθεσης συμβολαιογραφικής δήλωσης των χώρων στάθμευσης του άρθρου 1 του ν. 1221/1981 (Α' 292) και του πιστοποιητικού μεταγραφής της στο υποθηκοφυλακείο ή της καταχώρισής της στο οικείο κτηματολογικό γραφείο.

Άρθρο 227
Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Γ'

1. Καταργείται η παρ. 3 του άρθρου 87 του ν. 4530/2018 (Α' 59).

2. Καταργείται η παρ. 7 του άρθρου 21 του β.δ. 465/1970 (Α' 150).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'
ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Άρθρο 228
Διατάξεις για το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) - Τροποποίηση του ν. 4429/2016

Στον ν. 4429/2016 (Α' 199) επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Στο άρθρο 1 προστίθεται παρ. 7 ως εξής:

«7. Η αξιολόγηση που προβλέπεται στο άρθρο 31 του ν. 4310/2014 (Α' 258) εφαρμόζεται κατ' αντιστοιχία και στο ΕΛΙΔΕΚ.»

2. Το πέμπτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 5 τροποποιείται και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Η αξιολόγηση των προτάσεων των υποψήφιων δικαιούχων γίνεται από επιτροπή αξιολογητών, αποτελούμενη από πέντε (5) έως είκοσι (20) μέλη. Η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί να υποβοηθείται στο έργο της από έναν ή περισσότερους ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες ανάλογα με το είδος και το πλήθος των επιστημονικών πεδίων που καλύπτει μία δράση ή ένα πρόγραμμα. Οι εν λόγω εμπειρογνώμονες και τα μέλη επιτροπών αξιολόγησης προέρχονται από το Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών της παραγράφου 11 και έως τη δημιουργία αυτού από το Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών του άρθρου 27 του ν. 4310/2014 (Α' 258) και διαθέτουν τα προσόντα που σχετίζονται με το αντικείμενο του προς αξιολόγηση έργου. Τους εμπειρογνώμονες και την επιτροπή ορίζει το Επιστημονικό Συμβούλιο, ύστερα από εισήγηση της Θεματικής Συμβουλευτικής Επιτροπής του άρθρου 8. Αν για ορισμένη αξιολόγηση δεν υπάρχουν οι

απαιτούμενοι για τη συγκεκριμένη περίπτωση ειδικοί επιστήμονες ή οι υφιστάμενοι δεν καλύπτουν τις ανάγκες της συγκεκριμένης αξιολόγησης, επιτρέπεται, με απόφαση του Επιστημονικού Συμβουλίου, να ορίζονται ως μέλη ειδικοί επιστήμονες φορολογικοί κάτοικοι της αλλοδαπής, που δεν περιλαμβάνονται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών. Για την αμοιβή των εμπειρογνωμόνων και των μελών των επιτροπών της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 5 του ν. 4429/2016, όπως κάθε φορά ισχύει. Για τις δαπάνες των μετακινήσεών τους, εκτός έδρας, ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 2 της υποπαραγράφου Δ.9 της παρ. Δ' του ν. 4336/2015. Οι πράξεις που αφορούν την επιλογή, τον ορισμό, τις μετακινήσεις εκτός έδρας και τις αμοιβές των εμπειρογνωμόνων και των μελών των επιτροπών δημοσιεύονται και αναρτώνται στο Πρόγραμμα Διαύγεια αμέσως μετά τη διεξαγωγή και ολοκλήρωση των αξιολογήσεων.»

3. Στην παρ. 11 του άρθρου 5 προστίθεται περ. γ' και η παρ. 11 διαμορφώνεται ως εξής:

«11. α. Για την αξιολόγηση των προτάσεων, την εξέταση των ενστάσεων και την πιστοποίηση των χρηματοδοτούμενων δράσεων του Ιδρύματος δημιουργείται Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών - Εμπειρογνωμόνων, επιστημόνων εγνωσμένου κύρους, από το οποίο προέρχονται οι ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες και τα μέλη των επιτροπών εμπειρογνωμόνων και ενστάσεων των παραγράφων 5 και 8 αντιστοίχως, καθώς και οι πιστοποιητές της παραγράφου 3 του άρθρου 4.

β. Ο καθορισμός των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων και η πιστοποίηση των μελών του Μητρώου της παραγράφου 6 πραγματοποιείται από πενταμελή επιτροπή, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού και απαρτίζεται από τρία (3) μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής και δύο (2) μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ιδρύματος.

γ. Με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού δύναται το Μητρώο της περ. α' να ενοποιηθεί με το Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών, που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ). Με την ίδια απόφαση, μετά από γνώμη του ΕΣΕΤΕΚ, ορίζονται η διαδικασία ενοποίησης των Μητρώων, η διαδικασία και οι προϋποθέσεις εγγραφής των αξιολογητών στο ενοποιημένο Μητρώο, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, σύμφωνα και με το άρθρο 27 του ν. 4310/2014 (Α' 258).»

4. Στην παρ. 2 του άρθρου 8 τροποποιούνται το τέταρτο και πέμπτο εδάφιο και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Ως μέλη του ΕΣ εκλέγονται προσωπικότητες που έχουν διακριθεί για το διεθνές έργο και την εμπειρία τους στον αντίστοιχο ως άνω τομέα. Τα ειδικότερα προσόντα των μελών του ΕΣ καθορίζονται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας. Η ιδιότητα του μέλους του ΕΣ είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του μέλους του Υπουργικού Συμβουλίου, του Υφυπουργού, του Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα Υπουργείου ή αυτοτελούς Γενικής Γραμματείας, του Βουλευτή, του Περιφερειάρχη, του Αντιπεριφερειάρχη, του Δημάρχου και του Αντιδημάρχου. Επίσης, η ιδιότητα του μέλους του ΕΣ είναι ασυμβίβαστη με αυτήν του μέλους της Γ.Σ. και του Διευθυντή του Ιδρύματος. Μέλος του ΕΣ δεν μπορεί να υποβάλλει αίτηση για χρηματοδότηση στο ΕΛΙΔΕΚ ούτε να είναι μέλος επιστημονικής ομάδας που έχει υποβάλει αίτηση.»

5. Στην παρ. 9 του άρθρου 8 καταργείται η περ. δ' και η παρ. 9 διαμορφώνεται ως εξής:

«9. Το Επιστημονικό Συμβούλιο διοικεί το Ίδρυμα και έχει ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Μεριμνά για την επίτευξη των σκοπών του Ιδρύματος, με βάση την εθνική πολιτική για την έρευνα και την καινοτομία.

β. Αποδέχεται τις δωρεές και τις πάσης φύσεως χρηματοδοτήσεις.

γ. Συγκροτεί τις επιτροπές κρίσεων και τις επιτροπές ενστάσεων για την αξιολόγηση των προτάσεων και την επιλογή των τελικών δικαιούχων και εποπτεύει την ορθή λειτουργία τους, με γνώμονα τις αρχές αξιοκρατίας και διαφάνειας. Τα μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου δεν δύνανται να μετέχουν στις επιτροπές αυτές.

δ. (καταργείται)

ε. Εγκρίνει τον προϋπολογισμό του Ιδρύματος, ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή.

στ. Εισηγείται προς τη Γ.Σ. συνεργασίες και συμπράξεις του Ιδρύματος με φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

ζ. Εισηγείται προς τον Υπουργό την τροποποίηση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας.

η. Εγκρίνει τη λειτουργία υπηρεσιών και γραφείων του Ιδρύματος σε άλλες πόλεις της Ελληνικής Επικράτειας, ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή.»

6. Στο άρθρο 9 τροποποιούνται οι παρ. 2, 3, 5, 6, 8 και 9, καταργείται η παρ. 4, αντικαθίσταται η περ. θ' της παρ. 7, προστίθεται παρ. 10 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 9
Διευθυντής

1. Ο Διευθυντής του Ιδρύματος είναι επιστήμονας με διεθνές κύρος και εμπειρία, διοικητική πείρα και αξιόλογη ερευνητική δραστηριότητα. Τα προσόντα του Διευθυντή εξειδικεύονται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας

2. Ο Διευθυντής διορίζεται με απόφαση του αρμοδίου Υπουργού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, για τετραετή θητεία, ανανεώσιμη μόνο μία φορά. Αν κατά τον χρόνο λήξης της θητείας του Διευθυντή δεν έχει ακόμη διορισθεί νέος, ο υφιστάμενος Διευθυντής συνεχίζει να ασκεί τα καθήκοντά του μέχρι τον διορισμό του νέου και το αργότερο όχι πέραν των τριών (3) μηνών. Αν δεν καταστεί δυνατός ο διορισμός νέου Διευθυντή μέσα σε διάστημα τριών (3) μηνών από τη λήξη της θητείας του προηγούμενου διευθυντή, κατ' εξαίρεση, το Επιστημονικό Συμβούλιο (ΕΣ) με απόφασή του αναθέτει προσωρινά στον πρόεδρό του καθήκοντα διαχείρισης των τρεχουσών υποθέσεων. Αν ο πρόεδρος του ΕΣ για οποιονδήποτε λόγο ελλείπει ή κωλύεται, τα καθήκοντα του Διευθυντή του Ιδρύματος ασκούνται από ένα από τα μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου, μετά από σχετική απόφασή του.

3. Ο Διευθυντής του Ιδρύματος επιλέγεται ως ακολούθως:

α. Ο αρμόδιος Υπουργός εκδίδει και δημοσιεύει ανοικτή διεθνή πρόσκληση ενδιαφέροντος για πλήρωση της θέσης του Διευθυντή τουλάχιστον έξι (6) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας. Η πρόσκληση, η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα, περιλαμβάνει αναλυτική κατάσταση των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων που πρέπει να διαθέτει ο Διευθυντής, καθώς επίσης και τη μέθοδο αξιολόγησης των υποψηφίων, σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας. Η προκήρυξη δημοσιεύεται σε μία ημερήσια εφημερίδα πανελλήνιας κυκλοφορίας, αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο του Ιδρύματος και της Γενικής Έρευνας και Καινοτομίας και αποστέλλεται στις σχετικές διεθνείς επιστημονικές λίστες ψηφιακά.

β. Για την αξιολόγηση των υποψηφίων συγκροτείται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού, ειδική επιτροπή κρίσης από επτά (7) επιστήμονες με αναγνωρισμένο κύρος, γνώση των ερευνητικών αντικειμένων, των επιστημονικών πεδίων του Ιδρύματος και επαρκή εθνική και διεθνή εμπειρία σε θέματα αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας και διοίκησης φορέων ή ερευνητικών ομάδων. Τα μέλη της επιτροπής ορίζονται ως εξής: τα πέντε (5) μέλη σύμφωνα με τη διαδικασία της περ. γ' και τα δύο (2) μέλη σύμφωνα με τη διαδικασία της περ. δ'.

γ. Για τη συγκρότηση της ειδικής επιτροπής κρίσης της περ. β', το Επιστημονικό Συμβούλιο προτείνει στο Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΕΚ) κατάλογο τουλάχιστον δεκαπέντε (15) υποψηφίων κριτών, που διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα, το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής υποψηφιοτήτων για τη θέση του Διευθυντή. Οι προτεινόμενοι υποψήφιοι κριτές μπορούν να προέρχονται και από τα μέλη, είτε του Επιστημονικού Συμβουλίου είτε της Γενικής Συνέλευσης του Ιδρύματος. Το ΕΣΕΤΕΚ δικαιούται να προσθέσει και άλλα μέλη στον κατάλογο αυτόν ή αντίστοιχα να αφαιρέσει από αυτόν. Αν παρέλθει άπρακτο το χρονικό διάστημα των δύο (2) μηνών, το ΕΣΕΤΕΚ προτείνει τα μέλη του καταλόγου. Από τον κατάλογο μελών που προτείνει το

ΕΣΕΤΕΚ, ο αρμόδιος Υπουργός επιλέγει και ορίζει πέντε (5) μέλη με τους αναπληρωτές τους.

δ. Το Επιστημονικό Συμβούλιο, εντός δύο (2) μηνών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των υποψηφιοτήτων για τη θέση του Διευθυντή, επιλέγει δύο (2) μέλη με τους αναπληρωτές τους για τη συγκρότηση της ειδικής επιτροπής κρίσης, τα οποία μπορεί να προέρχονται και από τα μέλη είτε του Επιστημονικού Συμβουλίου είτε της Γενικής Συνέλευσης του Ιδρύματος. Αν παρέλθει άπρακτο το ως άνω χρονικό διάστημα εντός του οποίου το Επιστημονικό Συμβούλιο πρέπει να ορίσει τα ως άνω μέλη ή αν οριστούν λιγότερα από τα προβλεπόμενα, το ΕΣΕΤΕΚ ορίζει τα δύο (2) μέλη, με τους αναπληρωτές τους ή όσα μέλη ελλείπουν, από τον κατάλογο της περ. γ'.

ε. Τα μέλη της ειδικής επιτροπής κρίσης δεν επιτρέπεται να είναι υποψήφιοι για τη θέση που έχει προκηρυχθεί. Η ειδική επιτροπή κρίσης αξιολογεί με ειδική αιτιολόγηση τους υποψηφίους και υποβάλλει στον αρμόδιο Υπουργό πίνακα κατά τη σειρά αξιολόγησής τους. Για την αξιολόγηση των υποψηφίων λαμβάνεται υπόψη και η γνώμη του απελθόντα Διευθυντή, η οποία εκφράζεται ενώπιον της επιτροπής. Σε περίπτωση που ο απελθών Διευθυντής είναι εκ νέου υποψήφιος, δεν εκφράζεται γνώμη από αυτόν. Η ανωτέρω γνώμη εκφράζεται, όπως προβλέπεται στον Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος.

στ. Ο αρμόδιος Υπουργός με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, διορίζει υποχρεωτικά ως Διευθυντή του Ιδρύματος τον πρώτο στον πίνακα αξιολόγησης, άλλως, σε περίπτωση μη αποδοχής του διορισμού του από τον συγκεκριμένο υποψήφιο, διορίζει τον δεύτερο, άλλως τον τρίτο. Ο Διευθυντής συνάπτει σύμβαση ορισμένου χρόνου ή αν είναι δημόσιος υπάλληλος, ανατίθενται σε αυτόν τα καθήκοντα του Διευθυντή.

4. (Καταργείται)

5. Ο αρμόδιος Υπουργός μπορεί να παύσει, με απόφασή του, τον Διευθυντή του Ιδρύματος, για λόγους αδυναμίας ή ανεπάρκειας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του μετά από εισήγηση του Επιστημονικού Συμβουλίου ή πρόταση έξι (6) εκ των μελών του.

6. Η ιδιότητα του Διευθυντή του Ιδρύματος είναι ασυμβίβαστη:

α. Με την ιδιότητα του μέλους της Γ.Σ. ή του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ιδρύματος.

β. Με την ιδιότητα του δικαιούχου χρηματοδότησης του Ιδρύματος.

γ. Με την ιδιότητα του μέλους του Υπουργικού Συμβουλίου, του Υφυπουργού, του Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα Υπουργείου ή Γενικής Γραμματείας, του Βουλευτή, του Περιφερειάρχη, του Αντιπεριφερειάρχη, του Δημάρχου, του αντιδημάρχου, του περιφερειακού και δημοτικού συμβούλου. Αν ο Διευθυντής είναι Καθηγητής ΑΕΙ ή ερευνητής ερευνητικού κέντρου, αναστέλλονται τα καθήκοντά του για όλη τη διάρκεια της θητείας του.

7. Ο Διευθυντής υλοποιεί τη στρατηγική του Ιδρύματος που έχει αποφασίσει το Επιστημονικό Συμβούλιο. Ο Διευθυντής έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Προΐσταται των υπηρεσιών του Ιδρύματος, έχει την ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία του και είναι διατάκτης όλων των δαπανών του.

β. Συντάσσει και δημοσιεύει τις προκηρύξεις για τις δράσεις που χρηματοδοτεί το Ίδρυμα, σύμφωνα με τον ετήσιο προγραμματισμό δράσεων και τις αποφάσεις του ΕΣ.

γ. Μεριμνά για την πραγματοποίηση των στόχων του προϋπολογισμού του Ιδρύματος.

δ. Μπορεί να ζητήσει τη σύγκληση της Γ.Σ. και του ΕΣ σε έκτακτη συνεδρίαση, πάντοτε μέσω του Προέδρου του εκάστοτε συλλογικού οργάνου και μετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις τους.

ε. Καταρτίζει την ετήσια έκθεση, την οποία υποβάλλει στο ΕΣ και εν συνεχεία, προς έγκριση, στη Γ.Σ..

στ. Αναζητεί πηγές χρηματοδότησης για το Ίδρυμα.

ζ. Εκπροσωπεί το Ίδρυμα δικαστικώς και εξωδίκως.

η. Εκδίδει τις αποφάσεις χρηματοδότησης, μετά την αξιολόγηση από τις οικείες επιτροπές.

θ. Αποφασίζει έκτακτους διοικητικούς και επιτόπιους ελέγχους των δράσεων που χρηματοδοτεί το Ίδρυμα και συγκροτεί τα όργανα διοικητικού και επιτόπιου ελέγχου για την εκτέλεση των συγκεκριμένων πράξεων.

ι. Εισηγείται προς το Επιστημονικό Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση συνεργασίες και συμπράξεις του ΕΛΙΔΕΚ με φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

8. Ο Διευθυντής μπορεί να μεταβιβάσει την άσκηση συγκεκριμένων κάθε φορά αρμοδιοτήτων του σε υπάλληλο του Ιδρύματος, καθώς και το δικαίωμα να υπογράφει με εντολή του. Αν για οποιονδήποτε λόγο ελλείπει ο Διευθυντής ή κωλύεται να ασκήσει τα καθήκοντά του, μετά από αιτιολογημένη απόφαση του Επιστημονικού Συμβουλίου, τα καθήκοντά του ασκούνται από τον πρόεδρο του ΕΣ ή από κάποιο μέλος του.

9. Ο Διευθυντής του Ιδρύματος ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση. Οι αποδοχές του Διευθυντή καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Οι ως άνω αποδοχές επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό του Ιδρύματος.

10. Ο Διευθυντής υποβάλλει στο μέσον και κατά τη λήξη της θητείας του, στο ΕΣ και στον αρμόδιο Υπουργό έκθεση πεπραγμένων της θητείας του. Ταυτόχρονα με την έκθεση πεπραγμένων υποβάλλεται στο ΕΣ και στον Υπουργό έκθεση αξιολόγησης της θητείας του Διευθυντή. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται από το σύνολο του προσωπικού του Ιδρύματος με μυστική διαδικασία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Εσωτερικό του Κανονισμό ή, εφόσον δεν έχει ακόμα εγκριθεί, σύμφωνα με όσα ορίζονται σε απόφαση του Επιστημονικού Συμβουλίου. Σε περίπτωση που ο Διευθυντής δεν υποβάλλει τις ανωτέρω εκθέσεις εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από την παρέλευση του μέσου της θητείας του, παύεται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού και τα καθήκοντα αυτού ασκεί ο πρόεδρος του ΕΣ του Ιδρύματος μέχρι τον διορισμό νέου Διευθυντή. Με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού εκδίδεται προκήρυξη για την πλήρωση της θέσης του Διευθυντή που παύθηκε. Σε περίπτωση που ο Διευθυντής δεν υποβάλλει τις ανωτέρω εκθέσεις εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από τη λήξη της θητείας του, κωλύεται να υποβάλλει την υποψηφιότητά του για δεύτερη θητεία στην ίδια θέση. Τυχόν υποψηφιότητα που έχει ήδη υποβληθεί δεν λαμβάνεται υπόψη από την ειδική επιτροπή κριτών.»

7. Η παρ. 2 του άρθρου 11 τροποποιείται και το άρθρο 11 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 11
Σύγκρουση συμφερόντων, απόρρητο

1. Τα μέλη των οργάνων και το προσωπικό του Ιδρύματος αποφεύγουν κάθε περίπτωση κατά την οποία μπορεί να προκύψει σύγκρουση συμφερόντων. Σύγκρουση συμφερόντων προκύπτει όταν μέλη του Ιδρύματος έχουν ιδιωτικά ή προσωπικά συμφέροντα, τα οποία μπορεί να επηρεάσουν ή φαίνεται ότι επηρεάζουν την αμερόληπτη και αντικειμενική εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ως ιδιωτικά ή προσωπικά συμφέροντα των μελών του Ιδρύματος νοούνται οποιαδήποτε πιθανά πλεονεκτήματα υπέρ των ιδίων, των οικογενειών τους ή άλλων συγγενών τους μέχρι δευτέρου βαθμού. Επίσης, τα μέλη της Γ.Σ., του ΕΣ και το προσωπικό του Ιδρύματος έχουν υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας σχετικά με τις υποθέσεις του Ιδρύματος και δεσμεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Τα θέματα της παρούσας παραγράφου εξειδικεύονται στον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας του Ιδρύματος.

2. Τυχόν παράβαση της παρ. 1 από μέλος της Γ.Σ., του ΕΣ, από τον Διευθυντή ή από το προσωπικό του Ιδρύματος συνιστά σοβαρό παράπτωμα και λόγο παύσης από τη θέση του.»

8. Στο άρθρο 12 τροποποιείται το πρώτο εδάφιο, καταργείται η περ. γ' του δεύτερου εδαφίου, τροποποιείται η περ. ε' και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 12
Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εσωτερικών

και Ανάπτυξης και Επενδύσεων εκδίδεται ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Ιδρύματος. Με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας καθορίζονται ιδίως τα ακόλουθα θέματα, καθώς και όσα προβλέπονται στον παρόντα νόμο:

α. οι αρμοδιότητες των οργάνων του Ιδρύματος, ο τρόπος συγκρότησης και λειτουργίας τους,

β. η διαδικασία και τα όργανα κατάρτισης και δημοσίευσης των προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή των μελών της Γενικής Συνέλευσης, του Επιστημονικού Συμβουλίου και του Διευθυντή,

γ. (καταργείται)

δ. η εξειδίκευση των προσόντων που πρέπει να διαθέτουν τα μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου, τα όργανα και η διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής των υποψηφίων,

ε. η εξειδίκευση των προσόντων που πρέπει να διαθέτει ο Διευθυντής και η διαδικασία διορισμού του,

στ. ζητήματα σύγκρουσης συμφερόντων και εχεμύθειας των μελών των οργάνων του Ιδρύματος και των υπαλλήλων αυτού,

ζ. η διαδικασία παύσης μελών της Γ.Σ., του ΕΣ και του Διευθυντή από τα καθήκοντά τους,

η. η εσωτερική οργανωτική διάρθρωση και ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών του Ιδρύματος,

θ. η κατανομή των αρμοδιοτήτων, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του προσωπικού,

ι. ο κατά κλάδο και ειδικότητα αριθμός των θέσεων του προσωπικού,

ια. η διαδικασία και τα όργανα αξιολόγησης και πρόσληψης του προσωπικού που εργάζονται με συμβάσεις έργου, εργασίας ορισμένου χρόνου και έμμισθης εντολής,

ιβ. οι ειδικότερες υπηρεσιακές υποχρεώσεις, οι πειθαρχικές εξουσίες, τα πειθαρχικά παραπτώματα και τα πειθαρχικά όργανα, καθώς και ο τρόπος επιβολής των πειθαρχικών ποινών,

ιγ. οι λεπτομέρειες σχετικά με την οικονομική διαχείριση του Ιδρύματος,

ιδ. η διαδικασία και τα όργανα κατάρτισης και δημοσίευσης των προκηρύξεων για τα ερευνητικά έργα, τις υποτροφίες και τις λοιπές δράσεις του Ιδρύματος,

ιε. η διαδικασία και τα ειδικότερα στάδια της αξιολόγησης των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων χρηματοδότησης, τα κριτήρια επιλογής των δικαιούχων και ο τρόπος συγκρότησης των επιτροπών αξιολόγησης,

ιστ. η διαδικασία εξέτασης των ενστάσεων των υποψηφίων χρηματοδότησης και ο τρόπος συγκρότησης της επιτροπής ενστάσεων,

ιζ. οι διαδικασίες και τα όργανα ελέγχου, επιθεωρήσεων, επαληθεύσεων των δαπανών των δικαιούχων χρηματοδοτήσεων, καθώς και αναζήτησης των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών,

ιη. τα όργανα, η διαδικασία κατάρτισης της ετήσιας έκθεσης του Ιδρύματος, η οποία περιλαμβάνει τον οικονομικό απολογισμό και τον απολογισμό πεπραγμένων,

ιθ. η δημιουργία αποθετηρίου αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων και λοιπών δράσεων που έχουν χρηματοδοτηθεί από το Ίδρυμα,

κ. η διαδικασία αξιολόγησης των οργάνων και του προσωπικού του Ιδρύματος,

κα. κάθε αναγκαία λεπτομέρεια που αφορά την οργάνωση του Ιδρύματος και κάθε άλλο θέμα αναγκαίο για την εύρυθμη λειτουργία του Ιδρύματος και την εκπλήρωση του σκοπού του.»

9. Το άρθρο 13 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 13
Μεταβατική διάταξη

Η θητεία των υφισταμένων Αναπληρωτών Διευθυντών του Ιδρύματος λήγει σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις ισχύουσες προ της δημοσίευσης του παρόντος διατάξεις.»

Άρθρο 229
Διάρθρωση και υπηρεσίες Γ.Ε.ΜΗ. - Τροποποίηση του άρθρου 87 του ν. 4635/2019

Στο άρθρο 87 του ν. 4635/2019 (Α' 167): α) τροποποιείται η περ. ιδ' της παρ. 1, β) στην παρ. 2 η υφιστάμενη περ. α' αριθμείται ως υποπερ. αα' και προστίθεται υποπερ. αβ', γ) στην παρ. 6 προστίθενται τέταρτο και πέμπτο εδάφιο και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 87
Διάρθρωση και Υπηρεσίες Γ.Ε.ΜΗ.

1. Συστήνεται στην Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδας, Υπηρεσία Υποστήριξης και Ανάπτυξης των Πληροφοριακών Συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ, η οποία αποτελεί οργανική μονάδα της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος (ΚΕΕΕ). Οι αρμοδιότητές της ασκούνται αποκλειστικά από τον Προϊστάμενο και τους υπαλλήλους της ΚΕΕΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4497/2017 (Α' 171).

Η Υπηρεσία Υποστήριξης και Ανάπτυξης των Πληροφοριακών Συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ συγκροτείται σε επίπεδο Τμήματος ή Διεύθυνσης, με την απόφαση της παρ. 8 του παρόντος άρθρου και είναι αρμόδια για:

α. την οργάνωση του Πληροφοριακού Συστήματος Γ.Ε.ΜΗ. του άρθρου 89 του παρόντος,

β. την κανονική, διαρκή και ασφαλή λειτουργία του λειτουργικού συστήματος, του δικτύου και του εν γένει εξοπλισμού και λογισμικού που εξυπηρετούν και υποστηρίζουν τη βάση δεδομένων,

γ. την άμεση και τη σύμφωνη με τη χρονική ακολουθία, λήψη και αποθήκευση των δεδομένων που διαβιβάζονται στο Πληροφοριακό Σύστημα Γ.Ε.ΜΗ.,

δ. τη διασφάλιση της ακεραιότητας, της ορθότητας, της πληρότητας και της ασφάλειας των δεδομένων,

ε. την κανονική, διαρκή και ασφαλή λειτουργία του Γ.Ε.ΜΗ. στο Σύστημα διασύνδεσης Μητρώων (BRIS),

στ. τη λήψη μέτρων προστασίας της βάσης δεδομένων και των εν γένει πληροφοριακών συστημάτων από κακόβουλες ενέργειες,

ζ. την ανάπτυξη των πληροφοριακών συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ, καθώς και κάθε άλλου ψηφιακού εργαλείου που απαιτείται για τη διαλειτουργικότητα των Μητρώων,

η. την ανάπτυξη ειδικής εφαρμογής, η οποία αποτυπώνει την είσπραξη και κατανομή των εσόδων από τα τέλη Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ και των εξόδων για όλες τις Υ.Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ, τη στατιστική παρακολούθηση αυτών και την παροχή μηνιαίων αναλυτικών αναφορών στη Διεύθυνση Εταιρειών,

θ. την υποβολή εισηγήσεων στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την προκήρυξη έργων για την αναβάθμιση του Γ.Ε.ΜΗ., και την ένταξη στα χρηματοδοτικά προγράμματα ΕΣΠΑ του αρμόδιου Υπουργείου, καθώς και την υποβολή εισηγήσεων για λήψη χρηματοδότησης για την εκτέλεση σχετικών έργων,

ι. τη συγκέντρωση προβλημάτων ή και δυσλειτουργιών των πληροφοριακών συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ και την υποβολή εισηγήσεων προς τη Διεύθυνση Εταιριών για επίλυση αυτών,

ια. τη σύσταση και τήρηση του ενιαίου ηλεκτρονικού Μητρώου Πιστοποιημένων Χρηστών Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά όλοι οι υπάλληλοι των Υ.Γ.Ε.ΜΗ., προκειμένου να αποκτήσουν την ιδιότητα του πιστοποιημένου χρήστη Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ, καθώς και οι συμβολαιογράφοι που επιθυμούν να αποκτήσουν την ιδιότητα του πιστοποιημένου χρήστη Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ. Λίστα με τα ονόματα των πιστοποιημένων Συμβολαιογράφων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ αναρτάται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του Γ.Ε.ΜΗ.,

ιβ. τη διασφάλιση της πρόσβασης στα πληροφοριακά συστήματα Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ από τα νομιμοποιούμενα πρόσωπα, τα οποία έχουν δικαίωμα πρόσβασης,

ιγ. την υποστήριξη των πιστοποιημένων χρηστών Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ σε θέματα που άπτονται της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ,

ιδ. στο μέτρο που πραγματοποιείται στο Γ.Ε.ΜΗ. επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Υποστήριξης και Ανάπτυξης των Πληροφοριακών Συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ της ΚΕΕΕ αποτελεί τον υπεύθυνο

επεξεργασίας, σύμφωνα με τον Κανονισμό 2016/679 και τον ν. 4624/2019 (Α' 137).

2. Οι Υπηρεσίες Γ.Ε.ΜΗ. (εφεξής Υ.Γ.Ε.ΜΗ.) διακρίνονται ως εξής:

αα. Ειδικές Υ.Γ.Ε.ΜΗ. του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Τα κατά περίπτωση αρμόδια Τμήματα της Διεύθυνσης Εταιρειών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή ορίζονται ως Ειδικές Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των εταιρειών που ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 9 του ν. 4548/2018 (Α' 104). Οι εν λόγω Υπηρεσίες είναι αποκλειστικά αρμόδιες για την καταχώριση και δημοσίευση στο Γ.Ε.ΜΗ. όλων των πράξεων, στοιχείων ή δηλώσεων, που σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία απαιτούν εμπορική δημοσιότητα, συμπεριλαμβανομένων όσων προβλέπονται κατωτέρω στην παρ. 3 του παρόντος.

αβ. Ειδικές Υ.Γ.Ε.Μ.Η. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

Τα κατά περίπτωση αρμόδια Τμήματα της Διεύθυνσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, ορίζονται ως ειδικές Υ.Γ.Ε.Μ.Η. των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και των Συνεταιρισμών Εργαζομένων που συστήνονται κατά τον ν. 4430/2016 (Α' 205), καθώς και των Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης που συστήνονται κατά τον ν. 2716/1999 (Α'96). Οι εν λόγω Υπηρεσίες είναι αποκλειστικά αρμόδιες για την καταχώριση και δημοσίευση στο Γ.Ε.Μ.Η. όλων των πράξεων, στοιχείων ή δηλώσεων που σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία απαιτούν εμπορική δημοσιότητα, συμπεριλαμβανομένων όσων προβλέπονται κατωτέρω στην παρ. 3.

Οι υπόχρεοι εγγραφής, το Μητρώο των οποίων τηρείται στις Ειδικές Υ.Γ.Ε.ΜΗ. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων απαλλάσσονται από την καταβολή των ανταποδοτικών τελών της παρ. 1 του άρθρου 113.

β. Τμήματα Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των Επιμελητηρίων.

Σε κάθε Επιμελητήριο του ν. 4497/2017 (Α' 171) συνιστάται Υ.Γ.Ε.ΜΗ. που αποτελεί οργανική μονάδα του Επιμελητηρίου και οι αρμοδιότητές της ασκούνται αποκλειστικά από τον Προϊστάμενο και τους υπαλλήλους της, οι οποίοι αποτελούν προσωπικό του Επιμελητηρίου και τοποθετούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4497/2017. Οι αρμοδιότητες των Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των Επιμελητηρίων ασκούνται και παρέχονται ανεξάρτητα από τις ανταποδοτικές υπηρεσίες, που προσφέρουν τα Επιμελητήρια προς τα μέλη τους, καθώς και από τις οικονομικές υποχρεώσεις των μελών τους προς αυτά, που απορρέουν από συνδρομές.

γ. Πιστοποιημένοι συμβολαιογράφοι Γ.Ε.ΜΗ..

Κάθε συμβολαιογράφος που εντάσσεται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Χρηστών Γ.Ε.ΜΗ. δύναται να πραγματοποιεί καταχώριση και δημοσίευση στο Γ.Ε.ΜΗ. των συμβολαιογραφικών πράξεων που καταρτίζει και απαιτούν εμπορική δημοσιότητα, καθώς και των προσαρτώμενων σε αυτές στοιχείων ή δηλώσεων. Η επιλογή των υπόχρεων να αναθέσουν σε πιστοποιημένο συμβολαιογράφο την καταχώριση και δημοσίευση των ανωτέρω στο Γ.Ε.ΜΗ., δεν τους απαλλάσσει από την υποχρέωση καταβολής των τελών που προβλέπονται στο άρθρο 113 του παρόντος, τα οποία αποτελούν πόρους των Υ.Γ.Ε.ΜΗ. στις οποίες είναι εγγεγραμμένοι.

3. Τα Τμήματα Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των Επιμελητηρίων είναι αρμόδια για:

α. την εγγραφή των υπόχρεων, όπως ορίζονται στο άρθρο 86 του παρόντος, εξαιρουμένων των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 4441/2016 (Α' 227),

β. κάθε καταχώριση που αφορά στους υπόχρεους,

γ. (i) την παραλαβή, την πρωτοκόλληση, εφόσον δεν πραγματοποιείται με ηλεκτρονικό τρόπο (ηλεκτρονική αίτηση καταχώρισης) και τον έλεγχο πληρότητας των σχετικών αιτήσεων, των συνοδευτικών πράξεων, στοιχείων ή δηλώσεων, καθώς και τον έλεγχο νομιμότητας, όπως ορίζεται από τυχόν ειδικότερες διατάξεις,

(ii) την παραλαβή, την πρωτοκόλληση, εφόσον δεν πραγματοποιείται με ηλεκτρονικό τρόπο και τον έλεγχο αιτήσεων έγκρισης επωνυμίας ή/και διακριτικού τίτλου, καθώς και τη δέσμευση αυτών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 104 του παρόντος, μόνο όταν η ως άνω διαδικασία δεν γίνεται μέσω ΥΜΣ,

δ. την απάντηση σε ερωτήματα που διαβιβάζονται μέσω της ευρωπαϊκής κεντρικής πλατφόρμας και αφορούν στις πράξεις και τα στοιχεία των άρθρων 95, 97 και 98 του παρόντος νόμου,

ε. την έκδοση πιστοποιητικών και τη χορήγηση αντιγράφων και αποσπασμάτων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 111 του παρόντος νόμου,

στ. τη διεξαγωγή δειγματοληπτικού ελέγχου των αυτοματοποιημένων καταχωρίσεων που πραγματοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 102 του παρόντος.

4. Η καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητα της Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των Επιμελητηρίων καθορίζεται με βάση την έδρα ή την εγκατάσταση του υπόχρεου σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας. Σε περίπτωση που στην έδρα ή την εγκατάσταση της επιχείρησης υπάρχουν περισσότερα από ένα αμιγή Επιμελητήρια, η αρμόδια Υ.Γ.Ε.ΜΗ. ορίζεται με βάση τον κύριο κωδικό αριθμό δραστηριότητας (ΚΑΔ) κατόπιν έκδοσης σχετικής Υπουργικής Απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, η οποία θα καθορίζει την αποκλειστική αρμοδιότητα της Υ.Γ.Ε.ΜΗ. κατά κύριο κωδικό αριθμό δραστηριότητας (ΚΑΔ).

Αν επέλθει μεταβολή στην έδρα ή στην εγκατάσταση του υπόχρεου, με συνέπεια τη μεταβολή της αρμοδιότητας της Υ.Γ.Ε.ΜΗ., η αρχικά αρμόδια Υπηρεσία καταχωρίζει την επελθούσα μεταβολή στο Γ.Ε.ΜΗ. και κάθε επόμενη καταχώριση διενεργείται από τη νέα αρμόδια Υ.Γ.Ε.ΜΗ.. Προγενέστερες αιτήσεις καταχώρισης που δεν έχουν διεκπεραιωθεί, κατά τη μεταφορά, από την αρμόδια Υ.Γ.Ε.ΜΗ., διενεργούνται από τη νέα Υ.Γ.Ε.ΜΗ. και τα σχετικά τέλη καταχώρισης του άρθρου 113 του παρόντος μεταφέρονται υπέρ της δεύτερης. Επίσης, τα τέλη τήρησης μερίδας του άρθρου 113 του παρόντος, επιμερίζονται ανάλογα με τους μήνες παραμονής σε κάθε μία εκ των εκάστοτε συναρμόδιων Υ.Γ.Ε.ΜΗ..

Κατ' εξαίρεση, όταν οι Υ.Γ.Ε.ΜΗ. λειτουργούν σαν Υπηρεσίες Μιας Στάσης του ν. 4441/2016, δεν υπόκεινται στους ανωτέρω περιορισμούς της κατά τόπον αρμοδιότητας των Υ.Γ.Ε.ΜΗ..

5. Τα Τμήματα Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των Επιμελητηρίων στελεχώνονται με υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης, ανάλογα με τις ανάγκες τους, οι οποίες προκύπτουν από τον αριθμό των υπόχρεων που είναι εγγεγραμμένοι σε αυτά. Προϊστάμενος ορίζεται μόνιμος υπάλληλος ή ΙΔΑΧ, κατά προτεραιότητα κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ. Οι λεπτομέρειες της στελέχωσης ορίζονται με την απόφαση της παρ. 8.

6. Σε κάθε Τμήμα Υ.Γ.Ε.ΜΗ. Επιμελητηρίου, σύμφωνα με τον αριθμό των εγγεγραμμένων σε αυτήν, συστήνεται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων τουλάχιστον μία (1) οργανική θέση επιστημονικού συνεργάτη πλήρους απασχόλησης. Η ανωτέρω θέση πληρούται από δικηγόρο, κατά προτίμηση με ειδίκευση στο εμπορικό δίκαιο, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο π.δ. 50/2001 (Α' 39) που προσλαμβάνεται με απόφαση του εκάστοτε Επιμελητηρίου. Ο ανωτέρω επιστημονικός συνεργάτης επικουρεί την Υ.Γ.Ε.ΜΗ. κατά την άσκηση του προληπτικού ελέγχου νομιμότητας των αιτήσεων εγγραφής, μεταβολής, διαγραφής, καθώς και κάθε άλλης καταχώρισης στο Γ.Ε.ΜΗ..

Αν ο αριθμός των πράξεων που υποβάλλονται προς καταχώριση στις Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των Επιμελητηρίων, οι οποίες σύμφωνα με το άρθρο 103 απαιτούν έλεγχο νομιμότητας, δεν υπερβαίνει τις διακόσιες πενήντα (250) ετησίως, τη νομική υποστήριξη του Τμήματος δύναται να αναλάβει επιστημονικός συνεργάτης μερικής απασχόλησης με τον οποίο το Επιμελητήριο συνεργάζεται για τον σκοπό αυτόν. Για την εν λόγω συνεργασία η αμοιβή διαμορφώνεται από τα μέρη και είναι ανάλογη του αντικειμένου και του χρόνου της απασχόλησης. Η πρόσληψη γίνεται με απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής του οικείου Επιμελητηρίου, μη εφαρμοζομένου του π.δ. 50/2001.

7. Η μη τήρηση των προϋποθέσεων των παρ. 5 και 6 του παρόντος άρθρου επιφέρει την αναστολή λειτουργίας του Τμήματος Υ.Γ.Ε.ΜΗ. και τη μεταφορά των υπόχρεων και των εκκρεμών αιτήσεών τους στο όμορο τμήμα Υ.Γ.Ε.ΜΗ., με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή.

8. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων,

που εκδίδεται λαμβάνοντας υπόψη την απλή γνώμη της ΚΕΕΕ και του κατά περίπτωση οικείου Επιμελητηρίου, ρυθμίζονται τα θέματα του κανονισμού λειτουργίας και στελέχωσης της Υπηρεσίας Υποστήριξης και Ανάπτυξης των Πληροφοριακών Συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ της ΚΕΕΕ και των Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των Επιμελητηρίων. Κατ' εξαίρεση, η Υπηρεσία Υποστήριξης και Ανάπτυξης των Πληροφοριακών Συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ της ΚΕΕΕ, καθώς και οι Υ.Γ.Ε.ΜΗ. των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης ή οποιουδήποτε άλλου Επιμελητηρίου που ο αριθμός των υπόχρεων ξεπερνά το όριο που θα καθοριστεί με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, δύνανται να οργανωθούν σε επίπεδο Διεύθυνσης. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και ο τρόπος λειτουργίας του Μητρώου πιστοποιημένων Χρηστών Γ.Ε.ΜΗ. και ΥΜΣ.»

Άρθρο 230
Εκλογές για την ανάδειξη νέων οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017

Οι επόμενες αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέων οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017 (Α' 171) θα διεξαχθούν μεταξύ της 15ης Νοεμβρίου 2022 και της 15ης Δεκεμβρίου 2022. Η θητεία των εκλεγμένων οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων παρατείνεται από τη λήξη της μέχρι τη διεξαγωγή των εκλογών του προηγούμενου εδαφίου.

Άρθρο 231
Υπολογισμός θητείας σε περίπτωση αντικατάστασης του αρχικώς εκλεγέντος Προέδρου Επιμελητηρίου - Τροποποίηση της παρ. 7 του άρθρου 73 του ν. 4497/2017

Προστίθεται εδάφιο στο τέλος της παρ. 7 του άρθρου 73 του ν. 4497/2017 (Α' 171) και η παρ. 7 διαμορφώνεται ως εξής:

«7. Ως πρόεδρος του Επιμελητηρίου ανακηρύσσεται ο επικεφαλής του συνδυασμού που συγκέντρωσε τουλάχιστον το 50% των ψήφων. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκέντρωσε αυτό το ποσοστό, ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου εκλέγεται με απόλυτη πλειοψηφία από το Διοικητικό Συμβούλιο, μεταξύ των επικεφαλής των συνδυασμών που συμμετέχουν σε αυτό, κατά την πρώτη συνεδρίαση του οργάνου, η οποία λαμβάνει χώρα εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την εκλογή του Διοικητικού Συμβουλίου και κατόπιν πρόσκλησης της απερχόμενης Διοικητικής Επιτροπής ή, αν αυτή παραληφθεί, του διοικητικού προϊσταμένου του Επιμελητηρίου. Αν κανείς από τους υποψήφιους Προέδρους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται στην ίδια συνεδρίαση και ως πρόεδρος εκλέγεται ο υποψήφιος, ο οποίος συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία μεταξύ των δύο υποψηφίων που συγκέντρωσαν τις περισσότερες ψήφους στην πρώτη ψηφοφορία. Επανεκλογή του ίδιου προσώπου στο αξίωμα του Προέδρου επιτρέπεται μία φορά. Η ανωτέρω διαδικασία ακολουθείται σε κάθε περίπτωση που καταστεί κενή η θέση του Προέδρου. Δεν λαμβάνεται υπόψη και δεν προσμετράται για την επανεκλογή του Προέδρου, θητεία διανυθείσα από εκλογή σε αντικατάσταση, για οποιονδήποτε λόγο, του αρχικώς εκλεγέντος Προέδρου, ανεξαρτήτως διάρκειας αυτής.»

Άρθρο 232
Εποπτεία και οικονομικές καταστάσεις Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017 και της Κ.Ε.Ε.Ε. - Τροποποίηση των παρ. 9 και 10 του άρθρου 77 του ν. 4497/2017

Στην παρ. 9 του άρθρου 77 του ν. 4497/2017 (Α' 171) τροποποιείται το τρίτο εδάφιο, στην παρ. 10 το τέταρτο εδάφιο και οι παρ. 9 και 10 διαμορφώνονται ως εξής:

«9. Τα Επιμελητήρια της Χώρας οφείλουν να συντάσσουν ισολογισμό χρήσης, καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης και λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 205/1998 (Α' 163), οι οποίες ελέγχονται από Ορκωτό Ελεγκτή και οικονομικό απολογισμό, υποβάλλονται για τελική έγκριση στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων έως την 30ή Νοεμβρίου του επόμενου έτους και αναρτώνται στη «Διαύγεια». Ο ισολογισμός χρήσης, ο οικονομικός απολογισμός και οι καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης και λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης υπογράφονται από τον πρόεδρο του οικείου Επιμελητηρίου, τον Οικονομικό Επόπτη και τον Προϊστάμενο των οικονομικών υπηρεσιών, οι οποίοι φέρουν και την ευθύνη για την ακρίβεια του περιεχομένου τους. Σε περίπτωση μη υποβολής των οικονομικών καταστάσεων από τους υπόχρεους, δεν εγκρίνεται ο προϋπολογισμός τους από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων έως την τήρηση της ανωτέρω υποχρέωσης.

10. Τα Επιμελητήρια, που έχουν συστήσει ή συμμετέχουν τουλάχιστον κατά 50% στο κεφάλαιο εταιριών κατά τις περ. β' και γ' της παρ. 3 του άρθρου 65, οφείλουν να συντάσσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, σύμφωνα με το π.δ. 205/1998, οι οποίες ελέγχονται από έναν ή περισσότερους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή ελεγκτικές εταιρείες του ν. 4449/2017 (Α' 7). Το σχετικό φύλλο ελέγχου εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο εντός μηνός από την υποβολή του και μαζί με τις υπόλοιπες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις υποβάλλεται για τελική έγκριση στο αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων έως την 30ή Νοεμβρίου του επόμενου έτους και αναρτάται στο σύστημα «Διαύγεια». Οι οικονομικές καταστάσεις υπογράφονται από τον Πρόεδρο του οικείου Επιμελητηρίου, τον Οικονομικό Επόπτη και τον Προϊστάμενο των οικονομικών υπηρεσιών, οι οποίοι φέρουν και την ευθύνη για την ακρίβεια του περιεχομένου τους. Σε περίπτωση μη υποβολής των οικονομικών καταστάσεων από τους υπόχρεους, δεν εγκρίνεται ο προϋπολογισμός τους από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων έως την τήρηση της ανωτέρω υποχρέωσης.»

Άρθρο 233
Οικονομικές καταστάσεις προηγούμενων χρήσεων Επιμελητηρίων του ν. 4497/2017 και της Κ.Ε.Ε.Ε. - Τροποποίηση του άρθρου 28 του ν. 4712/2020

Το άρθρο 28 του ν. 4712/2020 (Α' 146) τροποποιείται και έχει ως εξής:

«Άρθρο 28
Μεταβατικές διατάξεις

Όσα Επιμελητήρια δεν έχουν υποβάλει οικονομικές καταστάσεις προηγούμενων χρήσεων, έως και τη χρήση του 2019, σύμφωνα με τις παρ. 9 και 10 του άρθρου 77 του ν. 4497/2017 (Α' 171), υποχρεούνται να τις υποβάλλουν εντός της αποκλειστικής προθεσμίας της 30ής Ιουνίου 2021.»

Άρθρο 234
Αναπλήρωση και αυτοδίκαιη έκπτωση μελών διοικητικού συμβουλίου, διοικητικής επιτροπής και εκτελεστικών επιτροπών - Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 71 του ν. 4497/2017

Στην παρ. 1 του άρθρου 71 του ν. 4497/2017 (Α' 171) προστίθεται τρίτο εδάφιο και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Θέση μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου που έμεινε κενή συμπληρώνεται από τον πίνακα επιλαχόντων του ίδιου συνδυασμού. Αν δεν υπάρχουν επιλαχόντες, ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων διορίζει τα ελλείποντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, επιλέγοντας αυτά, μεταξύ πέντε (5) έως δέκα (10) προσώπων, τα οποία υποδεικνύει το Διοικητικό Συμβούλιο από προτεινόμενο κατάλογο του οικείου συνδυασμού. Σε περίπτωση μη υπόδειξης τουλάχιστον πέντε (5) προσώπων από τον οικείο συνδυασμό, εντός δύο (2) μηνών από τη χρονική στιγμή που η θέση έμεινε κενή, το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτείται και συνεδριάζει νόμιμα, εφόσον τα μέλη του υπερβαίνουν το ήμισυ του καθορισμένου αριθμού των μελών του, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 69.»

Άρθρο 235
Έναρξη ισχύος ρυθμίσεων για τη συγκρότηση και λειτουργία της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων

Η ισχύς της παρ. 3, καθώς και του πρώτου και του τελευταίου εδαφίου της παρ. 8 του άρθρου 30 του ν. 4679/2020 (Α' 71) αρχίζει την 20ή Μαρτίου 2022. Μέχρι την ημερομηνία του πρώτου εδαφίου εξακολουθούν να ισχύουν η παρ. 2 του άρθρου 145 και το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 145 του ν. 4072/2012 (Α' 86).

Άρθρο 236
Διατάξεις για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας - Τροποποίηση των άρθρων 7 και 8 του ν. 1733/1987

1. Στο τέλος της παρ. 9 του άρθρου 7 του ν. 1733/1987 (Α'171) προστίθεται νέο εδάφιο και η παρ. 9 διαμορφώνεται ως εξής:

«9. Μέσα σε τέσσερις μήνες από την κατάθεση, ο καταθέτης οφείλει να υποβάλλει τα τυχόν ελλείποντα σχέδια και άλλα δικαιολογητικά, να συμπληρώσει τυχόν ελλείψεις και να διορθώσει τυχόν λάθη στη σύνταξη των εγγράφων και λοιπών δικαιολογητικών σύμφωνα με τις παραγράφους 2, 3, 4 και 5. Σε αυτήν την περίπτωση η κατάθεση της αίτησης θεωρείται πλήρης. Ο καταθέτης δύναται με αίτησή του να παραιτείται από την ανωτέρω προθεσμία και να αιτείται την επίσπευση της διαδικασίας, με την προϋπόθεση ότι η κατάθεση της αίτησης έχει προηγουμένως θεωρηθεί πλήρης.»

2. Στο άρθρο 8 του ν. 1733/1987 προστίθεται παρ. 5Α ως εξής:

«5Α. Ο καταθέτης μπορεί, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της έκθεσης έρευνας του ΟΒΙ, να επαναδιατυπώσει τις αξιώσεις της αίτησης, περιορίζοντας την έκταση και το περιεχόμενο της αιτούμενης προστασίας. Η περιγραφή, ο τίτλος, η περίληψη και τα σχέδια επαναδιατυπώνονται, αντιστοίχως, σε περίπτωση προφανούς ανακολουθίας τους με το περιεχόμενο των αξιώσεων. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι παρ. 6 έως και 15. Η παρούσα ισχύει αναδρομικά από 1ης Απριλίου 2019, ημερομηνία θέσης σε ισχύ του ν. 4605/2019 (Α' 52), και καταλαμβάνει αιτήσεις για χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας που είχαν κατατεθεί από την ημερομηνία αυτήν και μετά.»

3. Η παρ. 6Α του άρθρου 8 του ν. 1733/1987 καταργείται.

Άρθρο 237
Ζητήματα προθεσμιών υπαγωγής ακινήτων που αποκτήθηκαν μέσω αναγκαστικού πλειστηριασμού σε διατάξεις που αφορούν σε τακτοποίηση αυθαιρεσιών - Αντικατάσταση της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 128 του ν. 4759/2020

Η περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 128 του ν. 4759/2020 (Α'245) αντικαθίσταται και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Αυθαίρετες κατασκευές και αλλαγές χρήσης της Κατηγορίας 5 του άρθρου 96 του ν. 4495/2017 (Α' 167) που είναι προγενέστερες της 28ης.7.2011 υπάγονται στις διατάξεις του ν. 4495/2017 για αναστολή κυρώσεων, εφόσον αφορούν σε:

α. ακίνητα που αποκτώνται μέσω αναγκαστικού πλειστηριασμού, εφόσον η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί εντός ενός (1) έτους από την έκδοση της κατακυρωτικής έκθεσης ή μέχρι τις 31.12.2025,

β. ακίνητα που αποκτώνται κατόπιν κληρονομικής διαδοχής, εφόσον η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί εντός ενός (1) έτους από την προθεσμία του άρθρου 1847 του Αστικού Κώδικα και το αργότερο μέχρι τις 31.12.2025,

γ. ακίνητα που εκμισθώνονται με σύμβαση leasing και επανέρχονται στη χρήση του κυρίου ή επικαρπωτή τους μετά τη λύση ή λήξη της σύμβασης, εφόσον η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί εντός ενός (1) έτους από την αποβολή του μισθωτή ή την απόδοση του μισθίου στον κύριο ή επικαρπωτή τους και το αργότερο μέχρι τις 31.12.2025,

δ. ακίνητα που μεταβιβάζονται στην Ε.Τ.Α.Δ. Α.Ε., σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 196 του ν. 4389/2016 (Α' 94), εφόσον η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί εντός ενός (1) έτους από την καταχώρηση ή εγγραφή της μεταβίβασής τους στα οικεία κτηματολόγια ή υποθηκοφυλακεία, αντίστοιχα και το αργότερο μέχρι τις 31.12.2025, και

ε. ακίνητα που βρίσκονται σε περιοχές, οι οποίες κηρύχθηκαν εντός του έτους 2020 σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 4662/2020 (Α' 27), εφόσον η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Για ακίνητα που βρίσκονται στις παραπάνω περιοχές, οι προσαυξήσεις των περ. β'- στ' της παρ. 3 του άρθρου 102 του ν. 4495/2017 ισχύουν μόνον όταν η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί μετά την πάροδο ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Ακίνητα των περ. α'- δ' της παρ. 1, για τα οποία το γεγονός από το οποίο εκκινεί η αντίστοιχη προθεσμία υπαγωγής έχει συμβεί κατά το τελευταίο έτος πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, υπάγονται στις διατάξεις του ν. 4495/2017 για αναστολή κυρώσεων, εάν η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος.»

Άρθρο 238
Τρόπος επιλογής εξειδικευμένων συμβούλων επιστημόνων στην Επιτροπή Ανταγωνισμού - Προσθήκη άρθρου 21Α στον ν. 3959/2011

Μετά το άρθρο 21 του ν. 3959/2011 (Α'93) προστίθεται άρθρο 21Α ως ακολούθως:

«Άρθρο 21Α
Τρόπος επιλογής εξειδικευμένων συμβούλων-επιστημόνων

1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται να συνάπτει δημόσιες συμβάσεις διετούς διάρκειας με τη διαδικασία της παρ. 2 για την παροχή εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών, με διεθνούς κύρους επιστήμονες με εμπειρία σε ζητήματα οικονομικών του ανταγωνισμού και τεχνολογίας ή επιστήμης δεδομένων. Οι επιστήμονες, με την υποβολή των προσφορών τους, μπορούν να επικαλούνται την εμπειρία και τρίτων προσώπων, ως συνεργατών τους και οι προσφορές τους αξιολογούνται και ως προς αυτήν. Αντικείμενα των υπηρεσιών αυτών αποτελούν, η ανάπτυξη κατευθυντηρίων γραμμών και εργαλείων οικονομικής πολιτικής ανταγωνισμού, η χαρτογράφηση των συνθηκών ανταγωνισμού των αγορών, η ανάπτυξη αλγορίθμων και εξειδικευμένων τεχνολογικών εργαλείων, καθώς και η προώθηση της επιστημονικής κατάρτισης και αξιολόγησης των υπαλλήλων της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Οι επιστήμονες διατηρούν ανεξαρτησία έναντι της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Περαιτέρω, υπέχουν υποχρέωση εχεμύθειας και υποχρεούνται στη σύναψη σχετικών ρητρών ή συμβάσεων εμπιστευτικότητας. Με απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Προέδρου της και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δύναται να παρατείνεται η διάρκεια της σύμβασης παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών για δύο ακόμα (2) έτη. Η αποζημίωση των επιστημόνων καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Οι επιστήμονες κατά τη διάρκεια της σύμβασης οφείλουν να απέχουν από την παροχή κάθε υπηρεσίας προς επιχειρήσεις οι πρακτικές των οποίων απασχολούν την Επιτροπή Ανταγωνισμού ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή τις Αρχές Ανταγωνισμού άλλων χωρών, καθώς και από την ανάληψη ερευνητικών έργων που χρηματοδοτούν οι επιχειρήσεις αυτές. Μετά το πέρας της σύμβασης παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή τη, για οποιονδήποτε λόγο, λύση αυτής, οι επιστήμονες δεν επιτρέπεται, με οποιονδήποτε τρόπο, να παρέχουν υπηρεσία με έμμισθη εντολή ή οποιαδήποτε έννομη σχέση σε εταιρία ή επιχείρηση, εμπλεκόμενη σε υποθέσεις, των οποίων οι ίδιοι έλαβαν τυχόν γνώση κατά τη διάρκεια της σύμβασης παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών. Επιπλέον, δεν επιτρέπεται για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους από το πέρας της σύμβασης ή την για οποιονδήποτε λόγο αποχώρησή τους, ή δύο (2) ετών σε περίπτωση παράτασης της σύμβασης, να αναλαμβάνουν την υπερά-

σπιση υποθέσεων ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή την προσφυγή ενώπιον των δικαστηρίων κατά αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή την εκπροσώπηση των διαδίκων σε πολιτικά δικαστήρια λόγω παραβάσεων του δικαίου ανταγωνισμού, οι οποίες ασκούνται μετά την έκδοση απόφασης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Η παραβίαση των υποχρεώσεων του προηγούμενου εδαφίου επισύρει την επιβολή προστίμου, μέχρι του δεκαπλασίου της αποζημιώσεως που τους καταβλήθηκε σε εκτέλεση της σύμβασης. Το πρόστιμο επιβάλλεται με απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού μετά από εισήγηση του Προέδρου. Κατά της πράξης επιβολής προστίμου επιτρέπεται η άσκηση της προσφυγής του άρθρου 30.

2. Η ανάθεση της σύμβασης της παρ. 1 γίνεται με κλειστή διαδικασία κατ' ανάλογη εφαρμογή του ν. 4412/2016 (Α'147) περί δημοσίων συμβάσεων. Με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθορίζονται οι όροι της προκήρυξης. Η προκύρηξη δημοσιεύεται κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του ν. 4412/2016 περί δημοσίων συμβάσεων. Η επιλογή των παρόχων υπηρεσιών γίνεται με απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατόπιν γνώμης της Ειδικής Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων που συστήνεται από την Ολομέλεια, ύστερα από πρόταση του Προέδρου της. Η Επιτροπή καταρτίζει κατάλογο με τα ονόματα των πέντε (5) επικρατέστερων υποψηφοτήτων κατά σειρά προτεραιότητας. Η Ειδική Επιτροπή που προτείνει τους υποψηφίους παρόχους υπηρεσιών, που άπτονται των Οικονομικών του Ανταγωνισμού, αποτελείται από: α) έναν (1) πρώην Επικεφαλής Οικονομολόγο Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή έναν (1) νυν ή πρώην Επικεφαλής Οικονομολόγο Ανταγωνισμού Αρχής Ανταγωνισμού κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, β) ένα (1) μέλος Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) με εξειδίκευση στα οικονομικά του ανταγωνισμού, διεθνούς κύρους και γ) έναν (1) οικονομολόγο με εξειδίκευση στα οικονομικά ανταγωνισμού, κατόχου διδακτορικού διπλώματος, με εμπειρία τουλάχιστον δέκα (10) ετών στην εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού.

Η Ειδική Επιτροπή που προτείνει τους υποψηφίους παρόχους υπηρεσιών που άπτονται της τεχνολογίας ή επιστήμη δεδομένων, αποτελείται από: α) έναν (1) πρώην Γενικό Διευθυντή Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή έναν (1) νυν ή πρώην Πρόεδρο ή Γενικό Διευθυντή Αρχής Ανταγωνισμού κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και β) δύο (2) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) με αντίστοιχη εξειδίκευση.»

Άρθρο 239
Ονομαστικοποίηση μετοχών εταιρειών που συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις - Τροποποίηση του άρθρου 8 του ν. 3310/2005

Οι παρ. 2, 3 και 9 του άρθρου 8 του ν. 3310/2005 (Α' 30) τροποποιούνται ως εξής:

«2. Οι υποχρεώσεις της παρ. 1 ισχύουν και για τις αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες, ανεξαρτήτως της συμμετοχής τους ή μη σε ελληνικές ανώνυμες εταιρείες, υπό την προϋπόθεση ότι το δίκαιο της χώρας, στην οποία έχουν την έδρα τους, επιβάλλει για το σύνολο της δραστηριότητάς τους ή για συγκεκριμένη δραστηριότητα, την ονομαστικοποίηση των μετοχών τους στο σύνολό τους μέχρι φυσικού προσώπου. Εφόσον δεν επιβάλλεται υποχρέωση ονομαστικοποίησης των μετοχών κατά το δίκαιο της χώρας, στην οποία έχουν την έδρα τους, προσκομίζεται σχετική βεβαίωση από αρμόδια αρχή της χώρας αυτής, εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη, διαφορετικά προσκομίζεται υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου. Στην περίπτωση που δεν επιβάλλεται υποχρέωση ονομαστικοποίησης, η αλλοδαπή ανώνυμη εταιρεία υποχρεούται να προσκομίσει στην αναθέτουσα αρχή έγκυρη και ενημερωμένη κατάσταση των προσώπων που κατέχουν τουλάχιστον ένα τοις εκατό (1%) των μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου της ανώνυμης εταιρείας. Αν η εταιρεία δεν τηρεί ενημερωμένη κατάσταση των παραπάνω προσώπων, υποχρεούται να προσκομίσει σχετική κατάσταση προσώπων, που κατέχουν τουλάχιστον ένα τοις εκατό (1%) των μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου, σύμφωνα με την τελευταία Γενική Συνέλευση, εφόσον τα πρόσωπα αυτά είναι γνωστά στην εταιρεία. Σε αντίθετη περίπτωση, η εταιρεία οφείλει να αιτιολογήσει τους λόγους για τους οποίους δεν είναι γνωστά τα ως άνω πρόσωπα, η δε αναθέτουσα αρχή δεν διαθέτει διακριτική ευχέρεια κατά την κρίση της αιτιολογίας αυτής. Εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή να αποδείξει τη δυνατότητα της εταιρείας να υποβάλλει την προαναφερόμενη κατάσταση των μετόχων της, διαφορετικά η μη υποβολή της σχετικής κατάστασης δεν επιφέρει έννομες συνέπειες σε βάρος της εταιρείας.»

«3. Η υποχρέωση περαιτέρω ονομαστικοποίησης μέχρι φυσικού προσώπου δεν ισχύει: α) ως προς τις εισηγμένες στα χρηματιστήρια κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) εταιρείες ή β) ως προς τις εταιρείες, τα δικαιώματα ψήφου των οποίων ελέγχονται από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις επενδύσεων (investment firms), εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων/ενεργητικού (asset/fund managers) ή εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (private equity firms), υπό την προϋπόθεση ότι οι τελευταίες αυτές εταιρείες ελέγχουν, συνολικά ποσοστό που υπερβαίνει το εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) των δικαιωμάτων ψήφων και είναι εποπτευόμενες από Επιτροπές Κεφαλαιαγοράς ή άλλες αρμόδιες χρηματοοικονομικές αρχές κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ο.Ο.Σ.Α.. Για τους σκοπούς της περ. β) ο έλεγχος των δικαιωμάτων ψήφου αποδεικνύεται με υπεύθυνη δήλωση της ελεγχόμενης εταιρείας και, εάν αυτή είναι διαφορετική του υποψηφίου αναδόχου, με πρόσθετη υπεύθυνη δήλωση του τελευταίου, στις οποίες αναφέρονται οι επιχειρήσεις επενδύσεων, οι εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων/ενεργητικού ή κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών, ανά περίπτωση και το συνολικό ποσοστό των δικαιωμάτων ψήφου που ελέγχουν στην ελεγχόμενη από αυτές εταιρεία. Οι υπεύθυνες αυτές δηλώσεις συνοδεύονται υποχρεωτικά από βεβαίωση ή άλλο έγγραφο από το οποίο προκύπτει ότι οι ελέγχουσες τα δικαιώματα ψήφου εταιρείες είναι εποπτευόμενες κατά τα ανωτέρω οριζόμενα.»

«9. Οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και εφόσον στο δίκαιο της χώρας, στην οποία έχουν την έδρα τους, δεν προβλέπεται, για το σύνολο της δραστηριότητάς τους ή για συγκεκριμένη δραστηριότητα, η ονομαστικοποίηση των μετοχών τους στο σύνολό τους μέχρι φυσικού προσώπου, πρέπει να προσκομίζουν στην αναθέτουσα αρχή, κατά την υποβολή του φακέλου συμμετοχής τους σε διαγωνιστική διαδικασία, έγκυρη και ενημερωμένη κατάσταση των προσώπων που το καθένα κατέχει τουλάχιστον ένα τοις εκατό (1%) των μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου της ανώνυμης εταιρείας. Σε περίπτωση που η εταιρεία δεν τηρεί ενημερωμένη κατάσταση των παραπάνω προσώπων, υποχρεούται να προσκομίσει σχετική κατάσταση προσώπων που κατέχουν τουλάχιστον ένα τοις εκατό (1%) των μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου, σύμφωνα με την τελευταία Γενική Συνέλευση, εφόσον τα πρόσωπα είναι γνωστά στην εταιρεία. Σε αντίθετη περίπτωση, η εταιρεία οφείλει να αιτιολογήσει τους λόγους για τους οποίους δεν είναι γνωστά τα ως άνω πρόσωπα, η δε αναθέτουσα αρχή δεν διαθέτει διακριτική ευχέρεια κατά την κρίση της αιτιολογίας αυτής. Εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή να αποδείξει τη δυνατότητα της εταιρείας να υποβάλλει την προαναφερόμενη κατάσταση, διαφορετικά η μη υποβολή της σχετικής κατάστασης δεν επιφέρει έννομες συνέπειες σε βάρος της εταιρείας. Όλα τα ανωτέρω έγγραφα πρέπει να είναι επικυρώμενα από την κατά νόμον αρμόδια αρχή του κράτους της έδρας του υποψηφίου και να συνοδεύονται από επίσημη μετάφραση στην ελληνική.»

Άρθρο 240
Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης λόγω του κορωνοϊού COVID-19

Η ισχύς της παρ. 1 του άρθρου 14 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 55), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4682/2020 (Α' 76), ως προς τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και των εποπτευόμενων φορέων αυτού με σκοπό τη διασφάλιση της εύ-

ρυθμης και απρόσκοπτης λειτουργίας τους, την αποτροπή ή ελαχιστοποίηση πραγματοποίησης συνεδριάσεων οργάνων του δημόσιου τομέα, την εξ αποστάσεως εκτέλεση εργασίας δημόσιων υπαλλήλων και λειτουργών και την απομακρυσμένη παροχή υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις, παρατείνεται από τη λήξη της έως την 31η Μαΐου 2021.

Άρθρο 241
Σύναψη συμβάσεων ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημιακών εργαστηρίων της Εμβληματικής Δράσης για την αντιμετώπιση του ιού SARS - Cov-2

Τα Ερευνητικά Κέντρα και Πανεπιστημιακά Εργαστήρια που συμμετέχουν στην Εμβληματική Δράση για την αντιμετώπιση του ιού SARS CoV-2, κατά την παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4712/2020 (Α' 146), ενόψει της κατεπείγουσας ανάγκης διάγνωσης κορωνοϊού και των μεταλλάξεών του προς τον σκοπό του περιορισμού της διάδοσης του ιού και αποκλειστικά για το χρονικό διάστημα μέχρι την 30.6.2021, δύνανται να προμηθεύονται εργαστηριακά αντιδραστήρια διάγνωσης του κορωνοϊού, συνοδά εργαστηριακά υλικά και συνοδό εξοπλισμό μέσων ατομικής προστασίας κατά παρέκκλιση των κείμενων εθνικών διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων. Η προμήθεια αποκλειστικά και μόνο των ανωτέρω ειδών διενεργείται από την αρμόδια ανά περίπτωση αναθέτουσα αρχή μετά από προσδιορισμό των αναγκαίων προδιαγραφών, με διαδικασία απευθείας ανάθεσης κατά παρέκκλιση κάθε σχετικής εθνικής διάταξης περί δημοσίων συμβάσεων, μετά από προηγούμενη πρόσκληση που αναρτάται στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής για χρονικό διάστημα τριών (3) ημερών. Η σύμβαση ανατίθεται με μοναδικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή και τη διαθεσιμότητα του προμηθευτή για την εξασφάλιση των αιτούμενων ποσοτήτων.

Άρθρο 242
Καταχώριση πράξεων και στοιχείων δημοσίων συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ

Η μη καταχώριση στο ΚΗΜΔΗΣ των απαιτούμενων από τον νόμο πράξεων και στοιχείων δημοσίων συμβάσεων, που αφορούν σε συγχρηματοδοτούμενα έργα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014- 2020 και σε έργα χρηματοδοτούμενα με εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, δεν επηρεάζει τη νομιμότητα, την κανονικότητα και την επιλεξιμότητα των σχετικών δαπανών, εφόσον τα ανωτέρω στοιχεία καταχωρισθούν ή επανακαταχωρισθούν από το αρμόδιο όργανο εντός ενός (1) μηνός από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Σε διαφορετική περίπτωση εφαρμόζονται οι διατάξεις περί δημοσιονομικών διορθώσεων και ανακτήσεων.

Άρθρο 243
Εκσυγχρονισμός και επέκταση εγκαταστάσεων σε όμορο ακίνητο - Τροποποίηση της περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 51 του ν. 4178/2013

Το τελευταίο εδάφιο της περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 51 του ν. 4178/2013 (Α'174) αντικαθίσταται και η παρ. 2 του άρθρου 51 διαμορφώνεται ως εξής:

«2.α Για τις τροποποιήσεις των ρυμοτομικών σχεδίων των επιχειρηματικών πάρκων ή των Οργανωμένων Υποδοχέων Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων, που διέπονται από τις διατάξεις του ν. 4458/1965, όπως τροποποιήθηκε με τον ν.742/1977, καθώς και τις διατάξεις του ν. 2545/1997, όπως ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 41 του ν. 3982/2011, δεν τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του άρθρου 29 παρ. 4 του ν. 2831/2000, όπως ισχύει, εφαρμοζομένων των διατάξεων του ν. 3982/2011.

β. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 2508/1997 μετά τη φράση «Μέχρι την έγκριση της σχετικής πολεοδομικής μελέτης» προστίθεται η φράση «για τις περιοχές πρώτης ή δεύτερης κατοικίας.»

γ. Σε νομίμως υφιστάμενες χρήσεις κτιρίων ή εγκαταστάσεων, οι οποίες διατηρούνται, καθώς και σε χρήσεις οι οποίες λειτουργούν με οικοδομικές άδειες που εκδόθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 2831/2000, επιτρέπεται έως 31.12.2021 ο εκσυγχρονισμός και η κτιριακή τους επέκταση, με τους όρους δόμησης που ίσχυαν κατά τον χρόνο έγκρισης της παρέκκλισης, μετά από έγκριση του αρμόδιου για τη λειτουργικότητα φορέα, καθώς και εργασίες συντήρησης, επισκευής, ενεργειακής αναβάθμισης και διαρρυθμίσεων των κτιρίων, που αποσκοπούν στη βελτίωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, τη λειτουργική τους αναβάθμιση, την ασφάλεια και την υγιεινή των διαβιούντων και εργαζομένων σε αυτά. Η επέκταση σε όμορο ακίνητο του ίδιου ιδιοκτήτη, επιτρέπεται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι το όμορο ακίνητο αποκτήθηκε μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος.»

Άρθρο 244
Μεταβατική διάταξη ως προς μη εξουσιοδοτημένες πωλήσεις διαφημιστικού χρόνου

Στο τέλος της παρ. 8Α του άρθρου 12 του ν. 2328/1995 (Α' 159) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Η παρούσα δεν καταλαμβάνει συμφωνίες και συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν από τη δημοσίευση του ν. 4764/2020 (Α' 256).»

Άρθρο 245
Δημοσίευση διακηρύξεων στον περιφερειακό και τοπικό Τύπο - Τροποποίηση της παρ. 12 του άρθρου 379 του ν. 4412/2016

Η παρ. 12 του άρθρου 379 του ν. 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«12. Η ισχύς της περ. 35, του δευτέρου εδαφίου της περ. 68, καθώς και του τρίτου εδαφίου των περ. 31, 40, 59 και 82 της παρ. 1 του άρθρου 377 αρχίζει την 1η.1.2024.»

Άρθρο 246
Εξαίρεση του προσωπικού του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών από την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 90 του ν. 4389/2016, της παρ. 2 του άρθρου 55 του ν. 4623/2019 και της παρ. 2 του άρθρου 15 του ν. 4647/2019

1. Το προσωπικό που υπηρετεί στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών και στους εποπτευόμενους από αυτό φορείς, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 3 του άρθρου 90, , του ν. 4389/2016 (Α' 94) περί προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, της παρ. 2 του άρθρου 55 ν. 4623/2019 (Α' 134) περί προσωπικού του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και της παρ. 2 του άρθρου 15 του ν. 4647/2019 (Α' 204), περί στελέχωσης της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

2. Η παρ. 1 δεν καταλαμβάνει υφιστάμενες αποσπάσεις ή τη δυνατότητα παράτασης αυτών.

Άρθρο 247
Αναστολή εκτέλεσης πρωτοκόλλων κατεδάφισης και διοικητικής αποβολής

Αναστέλλεται μέχρι την 31η.10.2021 η εκτέλεση πρωτοκόλλων κατεδάφισης και διοικητικής αποβολής για έργα που υφίστανται κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του παρόντος, κάθε είδους, που έχουν κατασκευαστεί στον αιγιαλό, την παραλία, την όχθη, την παρόχθια ζώνη, το υδάτινο στοιχείο, τον πυθμένα και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και κοίτης πλεύσιμου ποταμού χωρίς να υφίσταται απόφαση παραχώρησης της χρήσης αυτών.

Άρθρο 248
Χορήγηση προσωρινού Α.Μ.Κ.Α.

1. Κάθε φυσικό πρόσωπο που δεν διαθέτει Α.Μ.Κ.Α. ή Προσω-

ρινό Αριθμό Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (Π.Α.Α.Υ.Π.Α.) δύναται, μέσω της ηλεκτρονικής υπηρεσίας emvolio.gov.gr, η οποία τηρείται στην Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr-ΕΨΠ), να αιτείται τη χορήγηση Προσωρινού Α.Μ.Κ.Α., αποκλειστικά προς τον σκοπό του προγραμματισμού της διενέργειας του εμβολιασμού κατά του κορωνοϊού COVID-19 και της έκδοσης βεβαίωσης εμβολιασμού, σύμφωνα με τα άρθρα 55 και 57 του ν. 4764/2020 (Α' ,256).

2. Για τη χορήγηση του προσωρινού Α.Μ.Κ.Α. το φυσικό πρόσωπο συμπληρώνει υποχρεωτικά στο σχετικό υπόδειγμα αίτησης τα εξής στοιχεία: α) το όνομα, β) το επώνυμο, γ) το πατρώνυμο, δ) το μητρώνυμο, ε) το φύλο, στ) την υπηκοότητα, ζ) την ημερομηνία και τη χώρα γέννησης, η) τα στοιχεία επικοινωνίας του, ιδίως ταχυδρομική διεύθυνση, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και αριθμό κινητού τηλεφώνου, θ) τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), εφόσον έχει χορηγηθεί, και ι) τον αριθμό και το έτος έκδοσης ενός από τα ακόλουθα έγγραφα ταυτοποίησης: ια) Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας, ιαβ) Ευρωπαϊκής Κάρτας Ασφάλισης Ασθενείας, ιαγ) προσωρινού ή οριστικού τίτλου διαμονής, ιαδ) Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς, ιαε) Ληξιαρχικής Πράξης Γέννησης ή ιαστ) άλλου εγγράφου ταυτοποίησης. Η διασταύρωση των στοιχείων που καταχωρίζονται στην αίτηση, πραγματοποιείται από μητρώα φορέων του δημοσίου τομέα και ιδίως από: α) το Μητρώο Δελτίων Αστυνομικών Ταυτοτήτων της Ελληνικής Αστυνομίας, β) το Φορολογικό Μητρώο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), γ) το Μητρώο Πολιτών του Υπουργείου Εσωτερικών και δ) το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο 84 του ν. 4727/2020 (Α' 184).

3. Φυσικά πρόσωπα που, για οποιονδήποτε λόγο, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της παρ. 2 για τη χορήγηση προσωρινού Α.Μ.Κ.Α., πλην όμως υπάγονται στην προτεραιοποίηση της Επιτροπής Εμβολιασμών, δύνανται να υποβάλουν αίτηση για τη χορήγηση προσωρινού Α.Μ.Κ.Α., με συνοπτική αναφορά των προϋποθέσεων που επικαλούνται ως προς την προτεραιοποίησή τους. Η αίτηση υποβάλλεται μέσω της ηλεκτρονικής υπηρεσίας της παρ. 1 και εξετάζεται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από την αρμόδια Επιτροπή της παρ. 2 του άρθρου 57 του ν. 4764/2020, η οποία δύναται να συστήνει για τον σκοπό αυτόν υποομάδες εργασίας για την αντιμετώπιση ειδικότερων και τεχνικής φύσης θεμάτων. Εφόσον η ανωτέρω αίτηση γίνει αποδεκτή, τα πρόσωπα αυτά δύνανται να αιτούνται τη χορήγηση προσωρινού Α.Μ.Κ.Α. στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.).

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Μετανάστευσης και Ασύλου δύναται να καθορίζονται οι ειδικότερες κατηγορίες δικαιούμενων προσώπων, ο χρόνος απενεργοποίησης του προσωρινού Α.Μ.Κ.Α. ή μετάπτωσής του σε περίπτωση έκδοσης Α.Μ.Κ.Α. ή Π.Α.Α.Υ.Π.Α. και να ρυθμίζεται κάθε συναφής τεχνική ή άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 249
Διενέργεια εμβολιασμών κατά του κορωνοϊού COVID - 19 από τον Ε.Ο.Δ.Υ. στις δομές ψυχικής υγείας - Τροποποίηση του άρθρου 58 του ν. 4764/2020

1. Στο άρθρο 58 του ν. 4764/2020 (Α' 256) τροποποιείται η παρ. 1 και το άρθρο 58 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 58
Διενέργεια εμβολιασμών κατά του κορωνοϊού COVID-19 από τον Ε.Ο.Δ.Υ.

1. Για χρονικό διάστημα έως την 30.6.2021 προς τον σκοπό του περιορισμού της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 και εφόσον εξακολουθεί να υπάρχει κίνδυνος δημόσιας υγείας από τη διάδοση του κορωνοϊού COVID-19, ο Ε.Ο.Δ.Υ. δύναται να διενεργεί εμβολιασμούς κατά του κορωνοϊού COVID-19, με το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό του στους πολίτες που διαμένουν στις δομές αρμοδιότητας των Υπουργείων Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Εσωτερικών, και ειδικότερα σε Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΜΦΗ), σε Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας (ΚΚΠ) του άρθρου 9 του ν. 4109/2013 (Α' 16) και σε Κέντρα Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας, καθώς και σε δομές και θεραπευτήρια χρονίως πασχόντων αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, ιδίως στις Μονάδες Ψυχικής Υγείας (ΜΨΥ) των άρθρων 4 και 11 του ν. 2716/1999 (Α' 96). Όσον αφορά στις Μονάδες Ψυχικής Υγείας, ο εμβολιασμός γίνεται είτε από το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό του Ε.Ο.Δ.Υ., είτε από το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό της εκάστοτε Μονάδας υπό την εποπτεία του Ε.Ο.Δ.Υ. και καλύπτει τόσο τους διαμένοντες στις Μονάδες αυτές όσο και το προσωπικό τους.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Εσωτερικών, ορίζονται ο τρόπος διάθεσης των εμβολίων προς τον Ε.Ο.Δ.Υ. για την υλοποίηση των σκοπών του παρόντος, ο τρόπος συναίνεσης των εμβολιαζόμενων, η διαδικασία χορήγησης ιατρικής εντολής από συμβεβλημένο ιατρικό προσωπικό των δομών, καθώς και κάθε συναφές θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.»

2. Η παρούσα ρύθμιση ισχύει από την 1η.1.2021.

Άρθρο 250
Παράταση ισχύος της άδειας εμπορίας του άρθρου 6 του ν. 3054/2002

Παρατείνεται κατά 3 μήνες η ισχύς των αδειών του άρθρου 6 του ν. 3054/2002 (Α' 230) που έχουν λήξει ή λήγουν από 1.1.2021 έως 28.2.2021.

Άρθρο 251
Κάλυψη στεγαστικών αναγκών των Επιμελητηρίων – Προσθήκη περ. κ' στην παρ. 3 του άρθρου 65 του ν. 4497/2017

Προστίθεται περίπτωση (κ) μετά την τελευταία περίπτωση (ι) της παρ. 3, του άρθρου 65 του ν.4497/2017 (Α' 171), ως ακολούθως:

«κ. Τα επιμελητήρια, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς ιδιόκτητους χώρους για τη στέγαση και κάλυψη των υπηρεσιακών αναγκών τους, την επίτευξη των σκοπών τους, ως και τη παροχή ανταποδοτικών υπηρεσιών στα μέλη τους, και εφόσον τα εναπομένοντα διαθέσιμα κεφάλαια αυτών, μετ'αφαίρεση του κόστους αγοράς ακινήτου, επαρκούν για τη κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους, παρεχομένης προς τούτο προηγούμενης εγγράφου ειδικής διαβεβαιώσεως της Διοικητικής Επιτροπής αυτών, δύνανται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης, γενικής ή ειδικής διάταξης, να προβαίνουν σε αγορά ακινήτου κατάλληλου και πρόσφορου για την εξυπηρέτηση των ως άνω σκοπών. Η ως άνω αγορά δεν λογίζεται ως επένδυση σε ακίνητα και δεν υπόκειται στους περιορισμούς του άρθρου 14 ν. 2042/1992.

Άρθρο 252
Περιβαλλοντικά κίνητρα – Αναρίθμηση και τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 4067/2012

«Η παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 4067/ 2012 αναριθμείται και τροποποιείται ως εξής:

1. Σε περίπτωση οικοπέδων, αυτοτελών ή εκ συνενώσεως, που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως στις γεωγραφικές περιφέρειες:

α) των δήμων της Περιφέρειας Αττικής, οι οποίοι είχαν κατά την πιο πρόσφατη απογραφή πληθυσμό μεγαλύτερο των είκοσι χιλιάδων (20.000) κατοίκων,

β) των Δήμων Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης, οι οποίοι είχαν κατά την πιο πρόσφατη απογραφή πληθυσμό μεγαλύτερο των είκοσι χιλιάδων (20.000) κατοίκων,

γ) των Δήμων Πάτρας, Λάρισας, Ηρακλείου, Χανίων, Βόλου, Ιωαννίνων,

δ) των οικισμών με πληθυσμό μεγαλύτερο των πενήντα χιλιάδων (50.000) κατοίκων, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη απογραφή πληθυσμού, παρέχονται τα ακόλουθα κατά περίπτωση πολεοδομικά κίνητρα, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής, εφόσον δεν εμπίπτουν σε παραδοσιακούς οικισμούς και παραδοσιακά τμήματα πόλης ή σε ιστορικούς τόπους ή σε περιοχές με αποκλειστική χρήση κατοικίας και όταν το εμβαδόν τους είναι μεγαλύτερο της κατά κανόνα αρτιότητας της περιοχής και εφόσον τηρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις και με την προϋπόθεση ο αριθμός των κτιρίων που δημιουργούνται να είναι μικρότερος του Β/2 και ίσος με τη μικρότερη προκύπτουσα ακέραιη μονάδα με ελάχιστο το ένα:

α. με την προϋπόθεση ποσοστιαίας μείωσης του επιτρεπόμενου ποσοστού κάλυψης του οικοπέδου κατά ΑΧ 10%, δίνεται το κίνητρο ποσοστιαίας αύξησης του επιτρεπόμενου συντελεστή δόμησης του οικοπέδου κατά ΑΧ 10%,

β. με τις προϋποθέσεις ποσοστιαίας μείωσης του επιτρεπόμενου ποσοστού κάλυψης του οικοπέδου κατά ΑΧ 15%, απόσυρσης κτιρίου κύριας χρήσης εμβαδού τουλάχιστον ενός τετάρτου του υπάρχοντος επιτρεπόμενου συντελεστή δόμησης της περιοχής, δίνεται το κίνητρο ποσοστιαίας αύξησης του επιτρεπόμενου συντελεστή δόμησης του οικοπέδου κατά ΑΧ 15%,

γ. με τις προϋποθέσεις ποσοστιαίας μείωσης του επιτρεπόμενου ποσοστού κάλυψης του οικοπέδου κατά ΑΧ 20%, απόδοσης σε κοινή δημόσια χρήση επιφάνειας ίσης με την αύξηση της επιφάνειας δόμησης δια του συντελεστή δόμησης, δίνεται το κίνητρο ποσοστιαίας αύξησης του επιτρεπόμενου συντελεστή δόμησης του οικοπέδου κατά ΑΧ 20%,

δ. με τις προϋποθέσεις:

- ποσοστιαίας μείωσης του επιτρεπόμενου ποσοστού κάλυψης του οικοπέδου κατά ΑΧ 25%, και,

- απόδοσης σε κοινή δημόσια χρήση επιφάνειας ίσης με την αύξηση της επιφάνειας δόμησης δια του συντελεστή δόμησης,

- απόσυρσης κτιρίου κύριας χρήσης εμβαδού ενός τουλάχιστον τετάρτου του υπάρχοντος επιτρεπόμενου συντελεστή δόμησης της περιοχής, δίνεται το κίνητρο ποσοστιαίας αύξησης του επιτρεπόμενου συντελεστή δόμησης του οικοπέδου κατά ΑΧ25%.

Σε κάθε περίπτωση δίνεται κίνητρο προσαύξησης του επιτρεπόμενου ύψους, έως το ανώτατο επιτρεπόμενο κατά το άρθρο 15 ύψος, για τον προσαυξημένο συντελεστή δόμησης. Όταν το ύψος ορίζεται από ειδικές πολεοδομικές διατάξεις, οι οποίες ισχύουν στην περιοχή, δίνεται κίνητρο προσαύξησης του επιτρεπόμενου ύψους κατά ένα (1) μέτρο, σύμφωνα με τις παραπάνω προϋποθέσεις του παρόντος και επιπλέον κατά ένα (1) μέτρο εφόσον ισχύει μία από τις προϋποθέσεις των περ. α', β', γ', δ' της παρ. 8 του άρθρου 15. Εξαιρούνται της ανωτέρω εφαρμογής οι περιοχές που βάσει προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ειδικής προστασίας (ως αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι, παραδοσιακοί οικισμοί και παραδοσιακά τμήματα πόλης) ή το ύψος τους, που έχει καθοριστεί με γνώμονα την αντιμετώπιση της σεισμικής επικινδυνότητας, λόγω ασφάλειας εναέριας κυκλοφορίας, πλησίον αεροδρομίων, ή αφορούν σε περιπτώσεις διατηρητέων κτιρίων και μνημείων.

Η επιφάνεια, που αποδίδεται σε κοινή δημόσια χρήση, συνέχεται με κοινόχρηστο χώρο του ρυμοτομικού σχεδίου και η μία πλευρά της ταυτίζεται με όλο το μήκος του προσώπου του οικοπέδου με την προϋπόθεση ότι έχει βάθος τουλάχιστον ενάμισι (1,5) μ. Σε περίπτωση που η ως άνω παραχωρούμενη επιφάνεια υπερβαίνει το ελάχιστο επιτρεπόμενο, η μια πλευρά της ταυτίζεται κατ' ελάχιστο με το 1/3 του μήκους του προσώπου του οικοπέδου με τρόπο ώστε το βάθος της να είναι μικρότερο του πλάτους. Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής για τη διατύπωση της γνώμης του λαμβάνει υπόψη του ιδίως τα κριτήρια του περιβαλλοντικού οφέλους και της βέλτιστης απόδοσης σε κοινή χρήση.

ε. Για τις περ. α', β', γ' και δ' με Β>2, η διαμόρφωση τυφλών όψεων επιτρέπεται μόνον κατόπιν γνωμοδότησης του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής, το οποίο πιστοποιεί την αδυναμία ανέγερσης της οικοδομής χωρίς τυφλές όψεις, εξαντλουμένων των όρων και περιορισμών δόμησης. Επίσης, σε περίπτωση οικοπέδου με Β>5 οι διατάξεις των περ. α', β', γ' και δ'εφαρμόζονται μόνο μετά από σύμφωνη γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής.

στ. Όταν τα οικόπεδα των περ. α', β', γ' και δ' δημιουργούνται από συνένωση οικοπέδων, εκ των οποίων το ένα τουλάχιστον είναι άρτιο κατά παρέκκλιση ή ρυμοτομούμενο ή τυφλό ή μη οικοδομήσιμο, παρέχονται τα παραπάνω κίνητρα με εφαρμογή των αντίστοιχων τύπων όπου Α-1 για κάθε λόγο Β.

ζ. Σε περίπτωση οικοπέδων τεσσάρων χιλιάδων τουλάχιστον (4.000) τ.μ., με απόδοση σε κοινή δημόσια χρήση του 100% του ακαλύπτου, παρέχεται το εξής κίνητρο: αύξηση της επιτρεπόμενης δόμησης του υπάρχοντος οικοπέδου κατά 35%, με προσθήκη καθ ύψος μέχρι 30% επιπλέον του επιτρεπόμενου της περιοχής με τις προϋποθέσεις ποσοστιαίας μείωσης του επιτρεπόμενου ποσοστού κάλυψης του οικοπέδου κατά ΑΧ 35% και αριθμού των κτιρίων που δημιουργούνται μικρότερου του Β/2 και ίσο με τη μικρότερη προκύπτουσα ακέραιη μονάδα με ελάχιστο το ένα.

Στην περίπτωση αυτή απαγορεύεται η διαμόρφωση τυφλών όψεων των κτιρίων με κατάλληλη χωροθέτησή τους στο οικόπεδο.

η. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας , η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής, είναι δυνατή η έγκριση της γενικής διάταξης και ογκοπλαστικής διαμόρφωσης κτιρίων σε οικόπεδα ελάχιστου εμβαδού 3.000 τ.μ., κατά παρέκκλιση των διατάξεων του παρόντος νόμου, με προϋπόθεση την τήρηση του ισχύοντος συντελεστή δόμησης της περιοχής, ο οποίος πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,6 και του ανώτατου επιτρεπόμενου ύψους κτιρίων, που ορίζεται με τον παρόντα νόμο. Η διάταξη ισχύει και για την υλοποίηση μελέτης που έχει βραβευθεί σε αρχιτεκτονικό διαγωνισμό ανεξαρτήτως εμβαδού του οικοπέδου.

Στις ανωτέρω περιπτώσεις απαγορεύεται η διαμόρφωση τυφλών όψεων των κτιρίων με κατάλληλη χωροθέτησή τους στο οικόπεδο.»

ΜΕΡΟΣ Δ'
ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 253
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν άλλη διάταξη ορίζει διαφορετικά.

Αθήνα, 2021

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	2. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	4. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
5. ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ	
6. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	7. ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
8. ΥΓΕΙΑΣ	9. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
10. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	
11. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	12. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
13. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	14. ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

15. ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

16. ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

17. ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

18. ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

19. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

20. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

21. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

22. Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

23. Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΡΑ ΤΩ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩ»

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών της σημερινής συνεδρίασης ως προς την ψήφιση στο σύνολο του παραπάνω νομοσχεδίου.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Το Σώμα παρέσχε τη ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχεσθε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 22.41' λύεται η συνεδρίαση για αύριο, ημέρα Παρασκευή 5 Μαρτίου 2021 και ώρα 09.00' με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: κοινοβουλευτικό έλεγχο α) συζήτηση της υπ' αριθμόν 14/12/15-2-2021 επίκαιρης επερώτησης προς τους Υπουργούς Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υγείας, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υποδομών και Μεταφορών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Προστασίας του Πολίτη, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Πολιτισμού και Αθλητισμού και β) συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων.

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ